UC-NRLF
B 3 495 972

Digitized by Google

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Berkeley
Digitized by Google

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Berkeley
Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ

[Partien zhivot]

ПАРТИЕН ЖИВОТ

LIBRARY
OCT 15 1981
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

10 СОФИЯ, ЮЛИ 1981 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 10 ЮЛИ 1981 година XXVIII

ISSN 0204-8574

Балкана тъмнее. На Бузлуджа сънна
Орлица невръстна над урвите бди,
в пожари бездънни очите ѝ тънат,
сърцето ѝ крепко потрепва, не спи.

— — — — —

Потомка на дързост в Оборище дивно,
на Бузлуджа горда развила крила,
тя песен велика със чука извива,
просветва со сърпа над житни поля.

ВЕНКО МАРКОВСКИ

Digitized by Google

СЪДЪРЖАНИЕ

Уводна — Деветдесет години 3

Д. Благоев, Г. Димитров, Т. Живков — За партията 7
Б. Григоров — По пътя на ленинизма 10
К. Илиев — Програмата 18
К. Байчински — Дванадесетият конгрес за развитието на партията 25
Г. Славов — Върхове на възмъжаването 33
К. Иванов — Наименованието на нашата партия 38
К. Дилчев — Развитие на организационната структура на партията 44
Г. Тодоров — Знаме, вяра, опора 52
Ц. Николов — Наследник и продължител на революционните традиции 59
Д. Тишев — Образец на комунистическо-земеделското единство . 65
С. Ангелова — Видни строители и ръководители на партията . . 72
М. Илиева — С порива на първите 76

ПАРТИЯТА, КОМСОМОЛЪТ, МЛАДЕЖТА

Р. Сейдалиев — С повишено внимание и грижи 80

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

С. Колдов — Главно направление в развитието на селското стопанство 87

КРИТИКА И КНИГОПИС

П. Трендафилова — За усъвършенстване на човека и обществото 93

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов (зам. главен редактор), М. Илиева, Д. Петков (зам. главен редактор), К. Петров, Л. Причкапов, И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Й. Хаджиев, Г. Цонков

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП. Тел. номератор 84-01.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,30 лева.
Пор. 2520. Тираж 52 000 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 14. VII. 1981 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев"

Digitized by Google

ДЕВЕТДЕСЕТ ГОДИНИ

... И дойде ден. Големият ден първи. Бузлуджа. Втори август 1891 година. Там, където се срещнаха две възрожденски епохи — там, където се сражава легендарната чета на Хаджи Димитър против османското робство и където в бой с фашистките душмани ще паднат доблестни български партизани.

Преди 90 години започна леточислението на Българската комунистическа партия.

Две епохи се сляха в една.

Не може човек да не се удивлява, да не прекланя чело пред подвига, пред историческото прозрение и мъжество на комунистическите ни първоучители и първоапостоли. И то тогава, когато България, отхвърлила оковите на османското робство, опиянена от свободата, изживяваше първите си години; тогава, когато започваха първите натрупвания на капитала и бившите занаятчии и дребни стопани се разоряваха; тогава, когато дребнобуржоазните идеолози заливаха със своите заблуди политическия живот, идеализирайки съществуващия строй. Именно тогава прозвуча гласът на Димитър Благоев, който научно обоснова неизбежния капиталистически път на млада България, откри раждането на работническата класа. В онези дни той написа пророческите слова: „И нашият народ се раздели на две противни части, или на две противни класи: на малцина богати и на множество наемни работници или работници надничари. И у нас в ръцете на неколцина се събират богатствата — фабриките, машините, земята и търговията, а множеството е осъдено на сиромашия и да работи на една шепа богати — капиталисти, за една никаква плата и за обогатяването на ония, що не работят.“ Като изясни задълбочено характера на политиката на тогавашните партии и правителства, като доказа, че тя не отговаря на интересите на народа, Димитър Благоев научно изясни необходимостта в България да се създаде партия, която да се опира на народа, която да внася обществено и политическо съзнание в него и го организира. **Тази партия е грядущата социалдемократическа партия.**

Анализът на историческото минало още веднъж разкрива величието на нашите родни тесняци, които в непримирима борба както

Digitized by Google

против буржоазията, така и против „левия“ и десния опортюнизъм страстно воюваха тази партия да бъде **само** организация на пролетариата, въоръжена с марксистка теория. Още в люлката на раждането си Българската комунистическа партия беше закърмена с марксизма, беше очистена от заразата на общоделци, съюзисти, анархолиберали и леви опортюнисти. И забележете! Тук идваха Троцки, Парвус, Раковски, изтъкнати лидери на тогавашния Втори интернационал, които даваха мило и драго да отклонят партията от нейния класов път, да разбият нейното единство и да я превърнат в един съюз от хора с различна идеология, да я напълнят с икономизъм, с анархизъм, да притъпят нейното политическо острие. На опитите на враговете нашите първоучители отговаряха категорично — **всяка класова борба е политическа борба и тя няма нищо общо с опортюнистическите идеи.** Димитър Благоев не сложи оръжие и пред авторитета на такъв изтъкнат ревизионист като Бернщайн, който проповядваше социалдемократическата партия да се откаже от своя революционен характер и от социалната революция. В своята критика Д. Благоев страстно защищаваше теоретическите основи на партията. На него принадлежат словата: диалектиката придава научна стойност на марксисткото учение. Тя е душата на научното познание. Забележителен е фактът, че Д. Благоев е познавал още непосредствено след излизането й книгата на В. И. Ленин „Какво да се прави?“ и на българска основа също потвърди трите форми на класовата борба: „Борбата на една пролетарска социалдемократическа партия е не само политическа и икономическа, но и теоретическа.“

Изводът е един! **Българската комунистическа партия още в дните на своята младост израсна като класово-пролетарска революционна партия, защото неотклонно изповядваше теорията на марксизма, защото в името на марксизма воюваше против чуждия и нашия ревизионизъм и не позволи дребнобуржоазната мътилка да затлачи нейните редове. Израсна като предан отряд на световното комунистическо и работническо движение. Интернационализмът винаги е бил неин светъл девиз, под чието знаме партията неотклонно водеше и организираше българския пролетариат. Своята борба той всякога разглеждаше и разглежда като част от борбата на световния пролетариат.**

Историци и теоретици, когато изследват раждането и развитието на партията у нас, естествено ще отчетат несъвършенства и незрелост на нейната младост, неясноти по някои основни въпроси на пролетарската революция. Да, ще отчетат! Такъв е пътят на партията — път на борба, път на осъзнаване и осмисляне на нейното историческо призвание. Но тези несъвършенства с нищо не могат да намалят величието на подвига, теоретическата, политическата и организационната смелост на нашите тесняци, които ни завещаха комунистически героизъм.

• • •

... И дойде Септември. Първият септември. Кървавият септември! Класовата същност на нашата партия намери най-верния път — в единен съюз с трудещите се селяни, с Българския земеделски съюз, вдигна народа за пръв път в Европа на въоръжена борба против фашизма.

Известно е, че партията на българските комунисти посрещна с възторг Великия октомври, революционната енергия на болшевиките и на руския пролетариат. Тя организира всенародна подкрепа на пър-

Digitized by Google

вата пролетарска държава в света. **Но знаменателното, но забележителното, историческото е, че тя не само посрещна с възторг болшевишката дързост, но под влиянието на Октомври извърши своята ленинизация, за да се превърне, за да израсне като партия от нов тип.** И тук имаше противоречия. И тук имаше борба против опортюнистическото капитулантство, против лявото сектантство. Имаше! Но ленинизмът побеждаваше. Българската комунистическа партия овладяваше тактиката на единния фронт, учеше се и умело използваше формите на нелегална и легална борба, правилно ги съчетаваше, укрепваше своите редици, своето организационно единство, разширяваше връзките с масите.

Септември 1923 г. беше преломен момент. Както писа Георги Димитров: „Ние считаме антифашисткото въстание през септември 1923 г., организирано и възглавявано от Българската комунистическа партия, като преломен момент в развитието на партията от теснячеството към болшевизъм."

От теснячество към ленинизъм.

... И дойде победоносният Септември! Властта премина в ръцете на народа. Ето я оценката, дадена от Георги Димитров: „На 9 септември 1944 г. политическата власт у нас беше изтръгната от ръцете на капиталистическата буржоазия, на експлоататорското монархо-фашистко малцинство и премина в ръцете на грамадното мнозинство от народа, на трудещите се от градовете и селата, при активната и ръководна роля на работническата класа и нейния комунистически авангард. Победило с решаващата помощ на героичната Съветска армия, Деветосептемврийското въстание откри пътя за построяването на социализма в нашата страна."

Победата беше плод на ленинската зрелост на нашата партия, която в нелегални условия изгради мощен антифашистки Отечествен фронт, организира всенародно партизанско движение.

... И започнаха нови дни. Изживяхме тревогите и трудностите на преходния период. Изпращахме верни синове на фронта против хитлеристката армия. Основавахме първите кооперативни стопанства. Воювахме против контрареволюционната опозиция. Изграждахме основите на социализма. Героични и неповторими съзидателни дни и нощи! Под ръководството на партията социализмът настъпваше. България се превръщаше от изостанала аграрна в напреднала промишлена страна. Социалистическата демокрация укрепваше, активността на народа растеше. Той се радваше на свободния живот.

Партията постига тези първи исторически победи, защото, въоръжена с марксизма-ленинизма, опирайки се на трудещите се, успя да реши историческия въпрос „кой кого" в интерес на народа, в интерес на социалистическото бъдеще на родината.

... И дойде 1956 година. Април! Историческият Априлски пленум, който сложи началото на нов етап в развитието на страната. В програмата на БКП е писано: „Априлският пленум на ЦК на БКП (1956 г.), като възстанови напълно ленинските принципи на ръководство и норми на партиен живот и постави изцяло съзидателната работа на партията в съответствие с изискванията на обективните зако-

Digitized by Google

ни на общественото развитие, осигури условията за широко разгръщане на творческата инициатива и енергия на партията и народа, за завършване на прехода от капитализма към социализма и по-нататъшното развитие на социалистическия строй, за бърз подем на материалните и духовните сили на страната."

После в славната летопис се наредиха Десетият, Единадесетият конгрес, Юлският пленум... и дойде Дванадесетият конгрес! Върхът в развитието на априлските години! Ето неговата оценка: **„Априлската линия на БКП — това е марксизмът-ленинизмът в действие при специфичните условия на нашата страна, живото единство и взаимодействие между творчески развиващата се теория на научния социализъм и конкретната обществено-историческа практика на работническата класа и широките народни маси в борбата за изграждането и развитието на социализма у нас.**

Априлската линия — това е ленинската генерална линия на БКП през периода на завършването на прехода от капитализма към социализма в условията на победилия социализъм, борбата за изграждане на развито социалистическо общество и постепенното преминаване към строителството на комунизма в НР България."

Всичко, що сме сътворили в последните 25 години във всички сфери на нашия живот, е дело на априлската линия. И могъщата родна промишленост, и развиващото се селско стопанство, и богатият духовен живот!

1981 г. ще остане паметна. В нейните тревоги и мечти се сляха две забележителни годишнини — 90 години от основаването на партията и 25 години от Априлския пленум. Две годишнини, които най-силно и богато ознаменуват творческия път на родната партия. И затова нашата мисъл е вдъхновена от дръзновението на първите, от творческите висоти на техните наследници, от творците на априлската линия.

Да, колко силни са думите на генералния секретар на ЦК на БКП др. Тодор Живков, който от трибуната на конгреса заяви: **„В своята тринадесетвековна история България е имала гениални мислители, поети и революционери, велики царе и пълководци, духовни школи, прочути по целия свят и оказали влияние върху човешката мисъл и култура. Ние с право и днес се гордеем с тях. Никога обаче в своята тринадесетвековна история България не е имала народ като днешния български народ — с такова високо образование и култура, с единни интереси, цели и стремежи, с такъв висок международен авторитет, с такава непоколебима вяра в своите сили и своето бъдеще. И никога през тези тринадесет века българският народ не е имал такъв гениален мислител, такъв вдъхновен поет, учен, организатор и вожд, какъвто е нашата родна Българска комунистическа партия."**

Под нейното знаме днес изграждаме развито социалистическо общество, чийто главен лозунг е „Всичко в името на човека, всичко за щастието на човека!"

Digitized by Google

ЗА ПАРТИЯТА

ДИМИТЪР БЛАГОЕВ:

Нека бъде благословен часът, в който нашите социалисти са почнали съзнателно да работят за разпространението идеите на научния социализъм у нас. Науката и естествените закони на историческото развитие са нашите верни и непобедими съюзници. Те са нашата сила, в тях е изворът на нашата вяра и енергия...

Работническата социалдемократическа партия се явява единственият и действителният представител на интересите на работническата класа и нейно право, както и нейна длъжност е да иска покровителството на труда от експлоатацията, да се бори за защита интересите на работническата класа, да събужда и развива класовото ѝ съзнание, да я организира, да упътва борбата ѝ още от първите ѝ проявления към крайната ѝ цел, т. е. към освобождението на работническата класа от експлоатацията, да я въоръжи с мощното оръжие в борбата, със социалистическото учение, което е философското изражение на самата ѝ борба. Работническата социалдемократическа партия, като подига знамето на работническата класа, с това тя не само посочва на нашата работническа класа пътя на освобождението ѝ, но посочва и на нашата страна условията на нейния напредък. Работническата социалдемократическа партия е не само работническа и национална, но е и социалдемократическа интернационална, в основанията на която са турени принципите на научния социализъм. И затова именно, че е такава, тя днес се явява единственият истински представител на съвременните социално-политически идеали на човечеството, на истинското равноправие на гражданите и на истинската свобода.

Българската социалдемократическа партия е част от всесветската социална демокрация. Тя е съюз от всички български социалдемократи, които приемат програмата и тактиката ѝ.

Българската социалдемократическа партия съставлява отделно и независимо нещо от работническите дружества и съюзи, които си турят за цел взаимното спомагане на членовете си или борбата им за защита на интересите си. Социалдемократическата партия защищава общите интереси на цялата работническа класа. Нейната непосредствена задача е да привлече към програмата и тактиката си работниците, били те сгрупирани в дружества и съюзи или не. Като се състои от най-съзнателните работнически сили у нас, Българската социалдемократическа партия е авангардията на работническото движение, е организираната военна сила на работническата класа. Да пропагандира среди работниците своите идеи, програмата и тактиката на социалната демокрация, да развива класовото им съзнание, да им указва на класовата борба като най-вярно средство за подобрение на тяхното положение и за освобождението им от експлоатация.

Digitized by Google

ГЕОРГИ ДИМИТРОВ:

Главните положителни особености на партията през нейния тесносоциалистически период се състояха в дълбоката ѝ вярност към марксизма, към пролетарския социализъм и интернационализъм, в нейната класова непримиримост към буржоазията и реформистките ѝ оръдия, в нейната непоколебима вяра в силите и бъдещето на работническата класа, в нейната съзнателна желязна дисциплина. Основен закон за тесните социалисти беше пълното подчинение на личния живот, личните интереси, личната воля на партиеца на интересите и волята на пролетарската партия. Тези главни особености на нашата партия в периода преди Първата световна война и непосредствено след нея осигуриха нейните големи успехи. Те и осигуриха възможността да стане организатор и ръководител на работническите борби и да изтласка общоделството от неговите основни позиции в работническото движение. Те също така ѝ спомогнаха през време на Първата световна война да заеме мъжествено интернационалистическа позиция, да се приближи към болшевиките и след Октомврийската социалистическа революция и създаването на Комунистическия интернационал да тръгне по пътя на своята болшевизация.

През тесносоциалистическия период нашата партия очисти редовете си от общоделството, осигури самостоятелното развитие на работническата класа като класа за себе си, водеше непримирима борба против господствуващата буржоазна класа. Класа против класа — това бе девизът, линията на партията през този период. Тя застана начело на разрастващите се борби на работниците и трудещите се за осемчасов работен ден, за социално законодателство, за подобрение условията на живота и труда им, против вътрешната и външната реакционна политика на буржоазията. Тя организира и ръководи класовото синдикално движение. Тя ръководи голямата рудничарска стачка в Перник в 1906 г., както и другите стачки и борби на работническата класа през следващите години у нас. Нямаше нито една работническа стачка, която да не бе под нейно ръководство и нейно влияние.

Партията възпитаваше трудещите се в духа на пролетарския интернационализъм. Тя взе инициативата и най-активно участвува в изграждането на Балканската федерация на социалистическите партии и в провеждане на нейната ползотворна дейност, работейки с всички сили за укрепване солидарността на българските трудещи се с трудещите се от другите балкански страни и от целия свят.

Тесносоциалистическата непримиримост към реформизма и реформистите в различните техни разновидности, обстоятелството, че тесните социалисти не търпяха да съжителствуват с буржоазните агенти в работническото движение, тяхната героична борба в защита на жизнените интереси и правата на работническата класа — всичко това ги правеше своеобразно революционно марксическо течение в международното работническо движение и във II Интернационал, което от всички други леви социалдемократически течения най-много се приближаваше до болшевиките.

Digitized by Google

ТОДОР ЖИВКОВ:

Пътят на нашата партия е наистина път стръмен, но славен. Вдигнала високо знамето на социализма и на пролетарския интернационализъм, Българската комунистическа партия премина през стачки и манифестации, през полицейските участъци и буржоазните зандани, през бесилата и разстрелите, преживя и надживя поражения и разгроми на въстания — превъзмогнала и преодоляла всички изпитания, победи и поведе България по пътя на социализма!

Българската комунистическа партия победи, защото от своето рождение тя е класова партия. Ръководена от своите основатели Димитър Благоев и неговите съратници, нашата партия неотклонно воюваше за своя характер на партия на българската работническа класа, против „общоделството" и съглашенството с буржоазията.

Българската комунистическа партия победи, защото тя е партия патриотична, партия на трудовия български народ. Тя наследи неосъществените идеали и заветите на възрожденците, на Левски и Ботев. Тя водеше борбата за чиста и свята република, против експлоатацията на чорбаджиите и техните синове — капиталистите, тя се бореше за свобода и човешки правдини. Тя, нашата партия, наследи и разработените от гениалния стратег на народната революция Васил Левски организационни принципи на демократическия централизъм.

Българската комунистическа партия победи, защото от самото си основаване тя беше партия интернационалистическа, непреклонно вярна на пролетарския интернационализъм и на марксизма. Тя воюваше безкомпромисно за своята идейна чистота, разобличаваше и громеше всеки опит за загнездване на опортюнизма в нейните редове, активно участвуваше в борбата срещу опортюнизма и „социалшовинизма" на международната арена. Тя приветствува победата на Великата октомврийска социалистическа революция и безрезервно застана на страната на руската работническа класа, на страната на Ленин и Болшевишката партия. Тя стана една от партиите съоснователки на Комунистическия интернационал.

Българската комунистическа партия победи, защото в новото време, в епохата на империализма и победоносните пролетарски революции, съумя да се превъоръжи с идеите и принципите на ленинизма, превърна се в марксистко-ленинска партия, в партия от болшевишки тип.

Както и друг път сме се изразявали, нашата партия е сукала болшевишко мляко. Вие знаете народните приказки, в които се разказва за юнаците, сукали години мляко от самодиви и затова израснали силни и непобедими. Така стана и с нашата партия. Тя израсна силна, тя победи враговете, тя и сега крачи уверено, защото е сукала и суче от две майки — от революционните борби и традиции на българския народ и българската работническа класа и от революционния опит на руското работническо движение, на партията на Ленин, на великия братски Съветски съюз!

Digitized by Google

ПО ПЪТЯ НА ЛЕНИНИЗМА

БОЯН ГРИГОРОВ

Преди 90 години на легендарния старопланински връх Бузлуджа се събраха тайно ентусиазирани социалисти от различни краища на страната и положиха основите на партията. Бузлуджа спои здраво в едно единно цяло героичната епопея на нашия народ от периода на националноосвободителното движение и борбата на българската работническа класа против капитализма и фашизма, за тържеството на социализма и комунизма.

●

На Бузлуджанския конгрес се реши изключително важният, съдбоносен въпрос — по кой път да тръгне зараждащото се българско работническо движение: по пътя на научния социализъм, на последователната революционна борба, който сочеха Д. Благоев и неговите съратници, или по пътя на реформизма, на съглашателство с буржоазията, по който го тласкаха опортюнистите. Конгресът извърши велико дело, с огромно историческо значение за бъдещето на работническото и социалистическото движение в страната. „Сбирката на Бузлуджа може да се нарече — писа Д. Благоев — Първи учредителен социалистически конгрес, който даде първата конституция, първия организационен устав на българското социалистическо движение и определи характера и задачите му.“[1] А другарят Т. Живков образно добави: „Бузлуджа е орловото гнездо, от което излетя нашата партия.“[2]

Победата на Д. Благоев и неговите съратници на Бузлуджанския конгрес беше първата победа на научния, революционния социализъм над опортюнизма в България. Конгресът обърна социалистическото движение с лице към класата, на която принадлежеше бъдещето, определи характера на партията.

Основоположниците на Българската социалдемократическа партия дълбоко разбираха и подчертаваха огромното значение на революционната марксистка теория за изграждането, развитието и цялата дейност на партията като авангард на пролетариата. През втората половина на 80-те и началото на 90-те години на български език бяха преведени „Манифест на комунистическата партия“ заедно с откъс от „Гражданската война във Франция“ на Маркс, отпечатана бе и книгата на Енгелс „Развитието на социализма от утопия в наука“. Тези трудове оказаха голямо влияние за идейното развитие на българските социалисти към марксизма.

Името на В. И. Ленин започна да се среща по-често в България във връзка с неговата ръководна роля при издаването на в. „Искра“, който изигра историческата роля на колективен агитатор и пропагандатор за създаването на революционно-марксистката партия от нов тип. Работническата класа и революционните марксисти в България

[1] Д. Благоев, Съч., т. 11, с. 135.
[2] Т. Живков, Избр. съч., т. 19, с. 187.

Digitized by Google

се гордеят, че през нашата страна преминаваше един от каналите (Варна — Одеса) за пренасянето на вестник „Искра“ и на друга марксическа литература в Русия.

Българските марксисти очакваха и четяха с интерес Лениновите вестници „Искра“ и „Заря“, от тях те черпеха сили и идеи в борбата против опортюнизма в българското социалистическо движение. Те проявяваха голям интерес към борбите в руското и международното социалистическо движение, черпеха сведения за програмата и тактиката на Болшевишката партия.

Книгата на Ленин „Какво да се прави?“ помогна на българските ръководни марксисти и особено на Д. Благоев да разкрият в по-голяма дълбочина същността и корените на българския опортюнизъм, неговите общи черти и връзки с международния опортюнизъм, а така също и специфичните му особености. Благоев написа специална статия „Опортюнизъм или социализъм“, чрез която разясни на партийните членове порочната дейност на опортюнистите да отклоняват вниманието на партията от теоретическите въпроси под предлог, че работниците не се нуждаели от „теория“ и „философии“, че разногласията били резултат на лични дрязги. Показвайки принципния характер на различията между двете течения и огромното значение на революционната теория, Д. Благоев изясни в тази своя статия, че у българските опортюнисти се намират черти и от четирите разновидности на опортюнизма, за които Ленин дълбоко аргументирано пише в книгата си.

Трудът на Ленин „Какво да се прави?“ помогна на българските социалисти да разберат основното марксистко положение за трите форми на класова борба на пролетарската партия. В своята статия Д. Благоев показа огромното значение на теоретическата борба за внасяне пълна яснота по принципните въпроси на марксизма, на програмата, политиката и тактиката на партията, от което бягаше както българският, така и международният опортюнизъм. Позовавайки се на посочения труд на Ленин, Благоев писа: „Борбата на една пролетарска социалистическа партия е не само политическа и икономическа, но и **теоретическа.** Не е възможно да се очакват успехи политически и икономически от борбата на организирания пролетариат, ако тя не се придружава и с теоретическа борба.“[1]

Още с първите си крачки младото социалистическо движение в България стъпи на здрава интернационалистическа основа. В приетите документи ясно и определено беше казано, че „Българската социалдемократическа партия е част от всесветската социална демокрация“. Димитър Благоев и неговите съратници учеха, че по своето обективно положение работническата класа и трудещите се в различните страни имат еднакво отношение към експлоатиращата ги класа, че националните и интернационалните задачи на пролетариата са единни и неразделни. Напълно в духа на марксизма те призоваваха на международното обединение на капитала да се противопостави интернационалната сплотеност на труда.

През 1903 г. революционните марксисти у нас изгониха из своите редове проводниците на опортюнизма — широките социалисти. Заслужава да се отбележи, че очистването на марксисткия авангард в България от опортюнизма става в момент, когато, от една страна, в политиката на Втория интернационал се формира центризмът, идеята за примиренчество и съжителство на марксистите и опортюнистите в пролетарските партии. От друга страна, това е преломен момент за освободителната борба на международния пролетариат, когато болшевиките начело с В. И. Ленин създават пролетарска партия от нов, ле-

[1] Д. Благоев, Съч., т. 8, с. 87—88.

Digitized by Google

нински тип, която се бори за идейна и организационна монолитност, чужда и непримирима към съжителството на революционния марксизъм с опортюнистическите идейни течения. Революционният акт на българските марксисти начело с Д. Благоев през 1903 г. — изгонването на опортюнистите от своите редове — ги отдалечава принципно от центристката линия на Втория интернационал и приближава създадената от Д. Благоев партия естествено към ленинския вид пролетарска партия, без тогава тя още да бе се превърнала в партия от ленински тип.

В неотстъпна борба и след това против появилите се враждебни на научния социализъм течения — анархолиберали, прогресисти и др., партията израсна като боеви марксистки авангард по състав, идеология и дисциплина. Непримиримостта ѝ към опортюнизма е една от най-характерните черти в нейната дейност и развитие. Благодарение на тази нейна непримиримост към реформизма и опортюнизма социалдемократизмът не можа да пусне дълбоки корени сред българската работническа класа.

Беззаветна вярност към марксизма и пролетарския интернационализъм, люта омраза и борба срещу буржоазията и нейните реформистки оръдия, безпределна вяра в революционните сили и възможности на работническата класа, желязна партийна дисциплина — това са забележителните черти на партията на тесните социалисти, както тя се нарича след 1903 г., начело на която стоеше Димитър Благоев. Те са неоценимо съкровище, което свято пази и умножава Българската комунистическа партия.

Класово-пролетарските черти и добродетели на тесносоциалистическата партия я правеха, по думите на Георги Димитров, своеобразно революционно марксистко течение в международното работническо движение и във Втори интернационал, което твърде много се приближаваше до болшевиките.

Партията на тесните социалисти беше антивоенна и патриотична сила в България. Тя осъждаше и се бореше против завоевателната политика, национализма и шовинизма на буржоазията и на династиите в балканските страни, които тласкаха народите към братоубийствени войни. Партията ратуваше за сближаването и братското единство на балканските народи и сочеше демократичен път за разрешаване на социалните и националните проблеми на Балканите.

По време на Първата световна война тесните социалисти стояха в редиците на революционните интернационалисти, в редиците на малкото партии и групи, останали верни на класовите интереси на пролетариата и на социализма, непосредствено близки до най-последователните от тях — руските болшевики начело с Ленин. Д. Благоев и тесните социалисти видяха ясно краха на Втория интернационал и се наредиха между борците за нов революционен интернационал. В. И. Ленин в статията си „Как ликвидаторите мамят работниците“ характеризира тесните социалисти като марксисти със своя самостоятелна политическа партия, която противостои на опортюнистите в българското работническо движение — партията на широките социалисти.[1] Следейки внимателно позицията на тесните социалисти, тяхната активна борба против намесата на България във войната, а след въвличането ѝ — за нейното прекратяване и сключване на мир, той с пълно основание причисли партията на тесните социалисти към „интернационалистите на дело“[2].

Вождът на международния пролетариат В. И. Ленин следеше с

[1] В. И. Ленин, ПСС, М., т. 24, с. 206.
[2] В. И. Ленин, Съч., т. 24, с. 64 (IV изд.).

Digitized by Google

голям интерес развитието на партията на тесните социалисти и на революционното движение в България.

Той се отнасяше с уважение към нейните дейци, ценеше високо тяхната преданост към пролетарското дело и последователната им интернационалистическа дейност. Срещаше се и разговаряше с тях, оказваше със съвети непосредствена помощ на българското революционно движение.

Партията на тесните социалисти се освобождаваше от влиянието на Кауцки и Плеханов, бързо се разчистваше в нея пътят за болшевишкото влияние. След Февруарската революция тя виждаше в Болшевишката партия единствената революционна партия на руския пролетариат, а в лицето на болшевиките и Ленин — най-изпитаните и последователни революционери, способни да доведат до победоносен край работническото освободително дело.

За бързото и правилно ориентиране на тесните социалисти към болшевиките и Ленин в сложната обстановка допринесоха нейните делегати Г. Кирков и В. Коларов, взели участие в съвещанието на Цимервалдската левица в Стокхолм през 1917 г. Те участвуваха в изготвянето на обръщението, с което излезе съвещанието към международния пролетариат. От името на БРСДП (т. с.) то бе подписано от Г. Кирков. С това партията присъедини своите сили към Цимервалдската левица, която стана основата на предстоящия да се изгради Трети интернационал.

●

Победата на Великата октомврийска социалистическа революция сложи началото на нова епоха в развитието на човечеството, откри нова глава в световната история.

Като популяризираше лозунгите на Октомврийската революция, партията на тесните социалисти писа, че „това, което днес се извършва в Русия, има всесветско велико историческо значение"[1]. Тя изтъкна авангардната роля на руския пролетариат, който прокарваше пътя на социализма в международното работническо движение.

От името на българския пролетариат партията на тесните социалисти приветствува най-сърдечно победата на руската работническа класа.

В речи, статии, доклади и брошури вождът на партията Д. Благоев изтъкваше международното значение на Великия октомври. С дълбока вяра и убеждение в тежките години на Гражданската война, когато обединените империалисти от целия свят и сваленитe експлоататорски класи в Русия напрягаха своите сили да унищожат Съветската република, той писа, че в крайна сметка победата ще бъде на страната на революцията и на комунизма. В момент, когато международната контрареволюция широко тръбеше, че дните на съветската власт са преброени и че болшевизмът в Русия издъхвал, вождът на Българската комунистическа партия заяви на 7 ноември 1920 г.: „Руската пролетарска революция съставлява едно от най-великите исторически събития, събитие с всесветско, най-дълбоко значение за живота на народите... Напразни усилия да сломят руската пролетарска революция, Съветска Русия е огнището на Великата всесветска комунистическа революция."[2]

Партията на тесните социалисти и нейните ръководители следяха с голям интерес огромната преобразователна дейност на болшевики-

[1] Раб. вестник № 151, 12 ноември 1917.
[2] Д. Благоев, Съч., т. 19, с. 90.

Digitized by Google

те след Октомврийската революция. Чрез различни форми и средства те запознаваха трудещите се маси в страната с крупните революционни дела, извършвани в интерес на освободилите се работници и селяни в първата социалистическа държава.

В тежката вътрешна обстановка (войната напълно разстрои стопанския живот на България) идеите на Октомври намериха широк отзвук у нас. Засилиха се войнишките вълнения на фронта и борбите на народните маси във вътрешността на страната. През пролетта и лятото на 1918 г. имаше истински женски бунтове в много градове и села. Засили се стачното движение. През септември 1918 г. избухна войнишко въстание. В Радомир бе обявено свалянето на монархията и България бе провъзгласена за република. Въпреки че въстанието не успя и беше потушено с голяма жестокост, то изплаши сериозно както българската буржоазия, така и съглашенските империалисти. „Вземете България — заяви В. И. Ленин в реч през ноември 1918 г. — Изглеждаше, че такава страна като България не би могла да бъде толкова опасна за англо-американския империалистически колос. Обаче революцията в тази малка, слаба, съвсем безпомощна страна накара англо-американците да си загубят главата и да поставят условия за примирие, които са равни на окупация.“[1]

●

След победата на Октомврийската революция настъпи нов етап в развитието на партията на тесните социалисти. Започна идейно превъоръжаване на БРСДП (т. с.) с ленинизма, с болшевишката стратегия и тактика на революционна борба. Голяма помощ за болшевизацията на Българската комунистическа партия оказа Комунистическият интернационал, в създаването на който през 1919 г. тя взе непосредствено участие. Ценните качества и революционните добродетели, които бяха присъщи на партията на тесните социалисти, й дадоха възможност за разлика от много други партии, тя да влезе в Комунистическия интернационал без разцепление, с цялото свое ръководство начело с Д. Благоев. Българската работническа социалдемократическа партия (тесни социалисти) стана негова секция, която възприе напълно утвърдените от учредителния конгрес на Комунистическия интернационал документи и призна марксизма-ленинизма като единствена революционна теория на международното работническо движение.

Много важна крачка по пътя на ленинизма направи Двадесет и вторият конгрес, проведен през май 1919 г. Той се обяви за **Първи конгрес на Българската комунистическа партия** (тесни социалисти). В направения от Д. Благоев доклад бе изтъкната решимостта на партията да се бори за победата на социалистическата революция в България. В приетата програмна декларация бяха включени редица много съществени положения, които бележеха нова крачка в болшевизацията на партията. БКП (т. с.) обогати своята тактика с нови форми и методи на борба. Тя възприе въоръженото въстание като главно средство за завземане на властта и диктатурата на пролетариата като основен въпрос на социалистическата революция. В периода 1919—1923 г. партията обогати своя идейно-теоретически мироглед с ленинското учение за работническо-селския съюз, за съчетаване на легалните с нелегалните форми на борба, за тактиката на единния фронт, за работническо-селското правителство и други, което определено говори за

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 28, с. 154.

Digitized by Google

стремежа на българските комунисти да вървят под идейното знаме на ленинизма.

Въпреки че партията направи първите успешни крачки в усвояване теорията на В. И. Ленин, в своята практическа дейност, в приложението на ленинизма в специфичните български условия, тя не винаги подхождаше безпогрешно и допускаше отделни недостатъци. Сериозна беше грешката на Централния комитет на БКП (т. с.) при военнофашисткия преврат на 9 юни 1923 г., когато той зае позицията на неутралитет.

Недоволството и възмущението на трудещите се от извършения фашистки преврат преля в спонтанни въоръжени бунтове. Поради това обаче, че не бе осъществено единодействие между централните ръководства на Комунистическата партия и Земеделския съюз, поради липсата и на повсеместен здрав съюз между работниците и селяните, Юнското антифашистко въстание претърпя поражение.

Скоро Комунистическата партия преодоля деветоюнската грешка и извърши коренна промяна в своята стратегия и тактика. Тя развиде дейност за изграждане на единен фронт на работниците и на трудещите се селски маси за активна политическа и военна подготовка на въоръжено въстание. **Ръководен от Комунистическата партия, трудовият български народ през септември 1923 г. се вдигна на въоръжена борба за заменяне на фашистката диктатура с работническо-селско правителство.** В близо двуседмичната героична борба народните маси се биха смело и самоотвержено за своите права и свободи. Септемврийското въстание през 1923 г. бе първото организирано антифашистко въстание в света. Над много селища свободно и гордо се развяха червените знамена на революционната власт, родена в огъня на величествената въоръжена битка.

Септемврийското въстание представлява преломен момент в процеса на превъоръжаването на БКП (т. с.) с идеите на ленинизма. В огъня на борбата БКП преодоля редица свои социалдемократически преживелици, **превърна се в партия на революционното действие,** издигна се като авангардна сила на работническата класа и трудещите се селяни в борбата против фашистката диктатура. Септемврийското въстание даде тласък на революционното движение в България, подготви бъдещата победа на българския народ над монархофашизма.

●

Започналият след 9 юни 1923 г. бесен фашистки терор в страната се засили след поражението на Септемврийското въстание. Арестувани и убити бяха хиляди комунисти и земеделци. Затворите се напълниха с единофронтовци. Комунистическата партия беше поставена вън от законите.

В дълбока нелегалност партията работи повече от 20 години, чак до народната победа през 1944 г.

Процесът на ленинизацията на Българската комунистическа партия беше сериозно спънат от левосектантите, настанили се в партийното ръководство през 1929 г. Те бяха чужди на творческия марксизъм и имаха догматичен подход към действителността. Със своите неправилни методи на ръководство те се оказаха негодни да възглавят революционния подем на трудещите се от градовете и селата.

Пред изпитаните кадри на БКП стоеше задачата да разгърнат решителна борба за отстраняване на левите сектанти от ръководството и за преустройване работата на партията върху принципите на ленинизма. Велико щастие за Българската комунистическа пар-

Digitized by Google

тия е, че след смъртта на Д. Благоев начело на партийното ръководство застана неговият изпитан ученик и съратник Георги Димитров.

Решаваща роля за действителен болшевишки поврат в цялостната партийна работа на комунистическите партии, в това число и на БКП, изигра VII конгрес на Комунистическия интернационал, който се проведе в Москва през 1935 г. Неговите решения сложиха началото на нов етап в развитието на световното комунистическо движение. Комунистическите партии бяха насочени решително към масите, за мобилизиране техните сили за предотвратяване опасността от фашизма и войната.

Избирането на Г. Димитров за генерален секретар на Коминтерна беше гордост за българските комунисти.

Шестият пленум на ЦК на БКП, който се състоя в началото на февруари 1936 г. в София, насочи смело партията по ленински път. Развитата широка дейност за претворяване в дело на неговите решения допринесе за по-нататъшното утвърждаване на ленинските принципи, методи и форми на революционна борба и за превръщането ѝ в партия от нов ленински вид.

Въпреки ярко изразената народна воля за мир и дружба със СССР на 1 март 1941 г. царското правителство присъедини официално България към фашисткия лагер. В страната се създаде много сложна политическа обстановка. Само една действително революционна партия с богати революционни традиции, каквато беше Българската комунистическа партия, можеше да вземе решителен курс и да вдигне работническата класа и другите трудещи се на въоръжена борба за събаряне на монархо-фашистката диктатура и за изгонване на хитлеристките нашественици.

Гениалните произведения на В. И. Ленин се изучаваха най-упорито от революционните кадри. Нелегално ги внасяха в затворите, проникваха дори в килиите на смъртните. Въпреки че бесилката и куршумът всеки момент можеха да отнемат живота на осъдените, борците проявяваха легендарна сила и издръжливост, като изучаваха до последния миг на своя живот непобедимата марксистко-ленинска теория. „Смъртните използваха — пише Цв. Данкин — малкото време, когато надзирателят е седнал да си почине, когато не надзърта през „шпионката", и четяха. После скриваха брошурката под хастара на дрехата или под кръпките на чергата и се мъчеха мислено да повторят прочетеното."[1]

При наличието на стотици политически затворници в отделните затвори внасяните екземпляри от Лениновите трудове не можеха да задоволят голямата жажда за политическа просвета. Липсата на условия за издаване на Лениновите произведения в годините на въоръжената борба в България наложи практика да се преписват те на ръка, подобно на размножаването на книгите от времето преди Гутенберг да открие печатното писмо. С напрегната упоритост са преписвани забележителните книги на Ленин, историята на ВКП(б), историческият доклад на Г. Димитров пред VII конгрес на Коминтерна. Гениалният труд на В. И. Ленин „Две тактики на социалдемокрацията в демократическата революция" за пръв път е бил преведен от руски на български език в затвора и първи политическите затворници са го изучавали на роден език.[2]

Днес за младите поколения в архивите са запазени десетки преписи на редица Ленинови произведения — дело на политзатворници

---

[1] Цв. Данкин, В килиите на смъртните, вж. сборник „Съветската литература в България", 1918—1944, т. I, С., 1961, БАН, с. 386.

[2] Народна младеж, № 17, 21 януари 1954.

Digitized by Google

от варненския, плевенския, сливенския, софийския и други затвори. Съхранените, пожълтели и овехтели ръкописни екземпляри от онова революционно време недвусмислено говорят за големия труд, упоритост и всеотдайност, с които в продължение на седмици и месеци жадните за марксистко-ленински знания са размножавали произведенията на Ленин.

И до днес в архивите са запазени ръкописни лекции върху Лениновото учение за партията, изнасяни по време на политическите занятия пред партизаните от VIII оперативна военна зона с център Г. Оряховица и Габрово през периода 1943—1944 г.[1] Съхранени са ръкописи от труда на В. И. Ленин „Империализмът като най-висш стадий на капитализма", изучаван от партизаните на XI военна оперативна зона с център Плевен и Червен бряг.[2] Книгата на Ленин „Държавата и революцията" е преписвана и разучавана по време на политически занятия от партизаните на Трънския отряд.[3]

Успехите на Съветския съюз в борбата против хитлеризма повдигаха борческата готовност и революционния дух на антифашистките сили в страната, съдействуваха за разгръщането на въоръжената борба с нова сила.

През лятото на 1944 г. в България съзряваше непосредствена революционна ситуация. Въстаническата армия в цялата страна проведе настъпателни акции. На много места бяха организирани стачки и демонстрации. Под натиска на масите на 8 септември 1944 г. се разтвориха вратите на фашистките затвори. На редица места се установяваше властта на Отечественият фронт.

На 8 септември сутринта победоносните съветски войски преминаха границата на нашата страна. Те бяха посрещнати възторжено като освободители с букети цветя, с хляб и сол по стар народен обичай така, както се посрещат скъпи гости.

Влизането на Съветската армия в България спомогна да се разгърне революционната инициатива на огромните народни маси, да нарасне антифашистката въоръжена борба, по-широко да се сплотят демократическите и патриотичните сили под знамето на Отечественият фронт. На 8 срещу 9 септември 1944 г. под непосредственото ръководство на БКП народните маси начело с работническата класа, при активното действие на партизанските части, бойните групи и привлечените на страната на Отечественият фронт войскови поделения извършиха успешно въоръженото въстание и нанесоха главния удар на врага в София. Съборена бе завинаги кървавата фашистка диктатура, в страната се установи народнодемократичната власт на Отечественият фронт. Ръководството на държавата бе изтръгнато от капиталистическата класа и премина в ръцете на народа. Измени се класовата същност на властта. В България бе установена диктатура на пролетариата във формата на народна демокрация.

Победата над фашизма и капитализма на 9 септември 1944 г. беше преломен момент в историята на България. Девети септември постави началото на социалистическата революция, по думите на Георги Димитров „откри пътя за построяване на социализма" в България.

---

[1] ЦПА, ф. 120, оп. 1, а. е. 2, л. 3, 69, 70.
[2] ЦПА, ф. 130, оп. 1, а. е. 45, л. 7, 8, 18, 19.
[3] ЦПА, ф. 79, оп. 1, а. е. 44, л. 38—39.

Digitized by Google

ПРОГРАМАТА

КОСТА ИЛИЕВ
кандидат на историческите науки

Способността на една партия правилно да определи целите и задачите си във всеки отделен етап на общественото развитие, да намери най-подходящите форми и средства за тяхното изпълнение е критерий за нейната боеспособност, за нейния пролетарски характер и марксическа зрелост. В „Критика на Готската програма" К. Маркс изтъква, че със съставянето на програмата „пред цял свят се издигат ориентировъчни стълбове, по които хората съдят за равнището на партийното движение". И това е така, защото програмата е най-важният теоретически, идеологически и политически документ за всяка комунистическа партия. Тя е синтезиран и научнообоснован израз на борбите и крайната цел на работническата класа и нейния авангард за дълъг етап на революционното движение. Програмата хвърля мост между миналото и настоящето, свързва ги в диалектическа връзка с бъдещето. Самата логика на общественото развитие, нуждите и потребностите на класовата борба с желязна необходимост налагат изработването на научнообоснована програма, базираща се на принципите на научния социализъм.

В своята деветдесетгодишна история нашата партия винаги е оценявала значението на програмата като изключително важен теоретически, идеологически и политически документ, който изразява принципите, целите и задачите на партията, пътищата и средствата за тяхното осъществяване. Програмата е ръководство за действие на цялата партия, на всички трудещи се. Тя ни въоръжава с ясна перспектива, разкрива верния път за постигането на поставените исторически цели.

●

Програмите и програмните документи на партията са очертавали и обосновавали стратегическите и тактическите цели, историческата перспектива пред партията, класата, народа.

Още в зората на социалистическото движение в България Д. Благоев и неговите съратници се бяха убедили, че революционната организация на българските марксисти може да се изгради върху научнообосновани принципи и ясна политическа програма. И те напуснаха заветния връх Бузлуджа с **първата програма** на социалистическото движение у нас. В нея далновидно се посочва, че освобождението на работниците от политическото и социалното потисничество на буржоазията е тяхно, собствено дело. Пред новосъздадената партия бе поставена историческата задача: да възпитава и организира работническата класа като сила, способна да „освободи нашето общество от съвременното робство и да осъществи социалистическите наредби у нас". Именно тя, работническата класа, ръководена от марксическа партия, е в състояние да осъществи програмната цел — победата на социализма в България.

Революционните марксисти с апостолска смелост и мъжество насаждаха у масите социалистическо съзнание, организираха и ги сло-

Digitized by Google

тяваха в класовите битки. Тъй научният социализъм се превръщаше в революционна практика, която на свой ред обогатяваше теорията, помагаше на партията непрекъснато да се усъвършенствува като политически авангард и ръководител на класата.

Великата октомврийска революция възпламени историческия оптимизъм за скорошно освобождение от политическия и социалния гнет на буржоазията. В живота на партията революцията и опитът на болшевиките изиграха важна роля за политическото ѝ превъоръжаване, преди всичко за възприемане на ленинизма. На своя първи конгрес през 1919 г. партията утвърди **програмна декларация.** Тя възприе за основна стратегическа цел подготовката на работниците и експлоатираните селяни за извършване на социалистическата революция в България.

Тази цел очерта перспективата на революционната борба през следващите десетилетия. За нейното изпълнение, превъзмогвайки грешки и слабости, партията развя знамето за работническо-селска власт през септември 1923 г.; води масите в многобройни класови битки; премина през затвори и концентрационни лагери; записа героични страници в антифашистката борба.

С победата на Девети септември 1944 г. целите, набелязани в програмната декларация от 1919 г., бяха осъществени. Започна новата ера на България — изграждането на социализма и комунизма, на мечтания от поколения комунисти свят.

През 1948 г. се състоя историческият Пети конгрес. Под ръководството на Г. Димитров той **разработи и прие програмни задачи на прехода от капитализма към социализма, които формираха новата генерална линия на партията — социалистическото преустройство на България.** Тази линия съдържаше три главни насоки: **индустриализация на страната, кооперираме на селското стопанство, културна революция.**

За кратък исторически период партията извърши огромна работа, за да осъществи целите, набелязани в програмните задачи. За около две десетилетия социализмът у нас победи окончателно и безвъзвратно.

Програмен характер в историята на партията **имат и решенията на историческия Априлски пленум от 1956 г.** В резолюцията по случай двадесет и петата му годишнина, приета от Дванадесетия конгрес, се посочва, че „Създадени бяха условия и гаранции за последователно спазване на ленинските принципи и норми на обществения и партийния живот и дейност. Своевременно бяха разработени новите назрели проблеми и бе отговорено на новите потребности и изисквания в нашето обществено развитие. Даде се мощен тласък на инициативата и творчеството на партийните организации и народните маси, на ръководителите, на комунистите и трудещите се в нашата страна. Усъвършенствуваха се политическата система и управлението на обществото. Издигнаха се на качествено по-високо равнище ръководната роля, ръководната способност и ръководната дейност на партията“.

Като възстанови ленинските принципи и норми на обществен и партиен живот, Априлският пленум положи началото на априлската линия като естествено продължение на благоевско-димитровската линия в партията. Тази линия отприщи творческите сили на партията и народа. С ускорени темпове настъпиха нови положителни изменения. С творчески и новаторски подход партията разрешаваше назрелите проблеми на целокупното ни развитие: в икономиката се осъществиха количествени и качествени подобрения, създадоха се предпоставки за решителен поврат от екстензивно към интензивно развитие на народното стопанство; все по-широко се внедряваха научно-тех-

Digitized by Google

ническите открития; революционни преобразования настъпиха в характера на труда; започна процесът на сливане на двете форми на собственост — държавна и кооперативна, и създаването на единната общонародна собственост. На по-високо равнище се издигна политическата организация на социалистическото общество, държавата се превърна в държава на трудещите се начело с работническата класа; системата на социално управление стана по-съвършена, като в нея заеха широко място обществените организации.

На основата на всестранния подем социализмът издигна благосъстоянието на трудещите се. Социалистическата културна революция, като обхвана всички слоеве на народа, достигна небивал разцвет. Марксистко-ленинската идеология се превърна в могъща сила за развитието на общественото съзнание. Бързо се развиха науката, потясно тя се свърза с обществената практика.

Основните програмни задачи, поставени на Петия конгрес, бяха изпълнени. Всички тези материални и духовни предпоставки, новите условия поставиха и нови изисквания, откроиха нуждата от ясна програма за изграждането на развития социализъм. Новата програма следваше да обобщи натрупания опит, теоретически и практически да изясни пътищата на по-нататъшното развитие. Особено добре изрази тази необходимост др. Тодор Живков в речта си по повод 70-годишнината на Троянската партийна организация:

„Ние вече можем да набележим цялостна, научнообоснована програма на общественото ни развитие за значителен исторически период, защото разполагаме с решенията на Деветия конгрес и на последвалите го Юлски, Септемврийски, Априлски и други пленуми на Централния комитет, които издигнаха на по-голяма висота теоретическата и практическата дейност на партията, внесоха принципно нови моменти в разрешаването на главните проблеми на общественоикономическия и културния ни живот. Ние можем да пристъпим към разработване на новата програма, защото наше достояние са световноисторическият опит на Съветския съюз, най-новите постижения в теорията и практиката на великата партия на Ленин — КПСС, защото творчески се ползваме от опита на другите братски партии, на цялото международно комунистическо движение.“[1]

●

На Десетия конгрес бе приета сегашната програма на партията. За първи път проектът бе широко обсъден от комунистите, от безпартийните. Можем да кажем, че нейното създаване стана истинско колективно творчество на цялата партия, на целия народ. Според всеобщо признание в това творчество се откроява личният принос на другаря Тодор Живков.

Тази програма дойде да утвърди **новите исторически реалности, да очертае перспективите на развитото социалистическо общество.** „Като обобщава историческия опит — посочва другарят Тодор Живков в Отчетния доклад на ЦК на БКП пред Десетия конгрес на партията, — като разкрива завоеванията и перспективите на народа и партията, програмата показва коренните предимства на социалистическия обществен строй пред капитализма. Изграждайки развитото социалистическо общество, ние изпълняваме и нашия интернационален дълг пред световния социализъм, пред международното революционно движение.“

[1] Т. Живков, Избрани съчинения, т. 18, с. 276.

Digitized by Google

Всестранно и конкретно новата програма обоснова изграждането на развитото социалистическо общество в нашата страна. За пръв път в нея бяха формулирани основните черти и закономерности на този етап; бяха анализирани и изяснени с научна строгост неговото историческо място, роля и значение, очертаха се пътищата, формите и средствата за неговото изграждане. Ние, българските комунисти, сме горди, защото тези разработки представляват наш, български, съществен принос в теорията и практиката на социализма.

Програмата дава дълбока теоретическа характеристика на зрялото социалистическо общество като най-важен и краен етап в развитието на първата фаза на комунистическото общество. Именно в тази фаза социализмът като обществен строй придобива най-пълната и най-завършената си форма. Тук той разкрива всичките си потенциални възможности за развитие на производителните сили, на производствените отношения, на културата, на жизненото равнище на трудещите се, на отделната личност. Този етап е призван да покаже главните сфери на обществения живот, безспорното превъзходство на социализма над капитализма. Заради това той е исторически необходим и закономерен. Неговата продължителност не е еднаква за всички страни, тъй като се обуславя от историческия момент, ускорява или се забавя от редица външни и вътрешни фактори.

Затова програмата казва, че „това е повече или по-малко продължителен период, през който се доизгражда материално-техническата база на социализма, усъвършенствуват се социалистическите обществени отношения, обогатява се духовната култура, повишава се благосъстоянието на народа, преодолява се постепенно неравномерността в развитието на обществената система, личността се развива многостранно. Социалистическото общество достига етапа на своята зрелост". При това нов и важен момент е положението, че развитият социализъм се създава върху своя база, изградена с победата на социалистическия строй.

В характеристиката на развитото социалистическо общество нашата партия, опирайки се на класиците на марксизма-ленинизма, на опита на Съветския съюз и неговата Комунистическа партия и преди всичко на собствения си опит, стигна до важни теоретически и практически изводи. Постановките за характера и тенденциите на развитие на социалистическата собственост, за политическата надстройка и духовната сфера на обществото, за формирането на човешката личност в една или друга степен имат значение за всички страни, преминаващи през този етап на развитие.

Програмата обоснова определящата роля на материално-техническата база в огромния и сложен комплекс от разностранни задачи в строителството на развитото социалистическо общество. С нейното стабилизиране ще се развиват с високи и стабилни темпове производителните сили, по-ускорено ще се интензифицира цялото народно стопанство на основата на научно-техническия прогрес, последователно внедряване на комплексната механизация и автоматизация на материалното производство и прилагането на принципно нови технологии. Успоредно с това ще се задълбочават концентрацията и специализацията. Естествено, водещо начало тук ще има науката, която все повече ще се превръща в пряка производителна сила.

Програмата определя като първостепенен фактор развиващата се икономическа интеграция със страните от Съвета за икономическа взаимопомощ и главно със Съветския съюз. Без това е немислимо изграждането на развитото социалистическо общество, както беше немислима и победата на социализма в нашата страна.

Digitized by Google

Тук няма да се впускаме в подробно изложение на всички черти на развитото социалистическо общество, прокламирани в програмата, тъй като те са широко известни. Ще подчертаем обаче още някои моменти, които имат непреходно значение за дълъг период.

Дълбоките промени в производствените отношения ще променят и вътрешнокласовите, и междукласовите различия и ще доведат до създаване на социална еднородност на обществото, до неговото социално, идейно-политическо и морално единство. Десет години по-късно от трибуната на Дванадесетия партиен конгрес др. Тодор Живков ще заяви, че „Важен момент в развитието на социалистическите обществени отношения през изминалия период бе по-нататъшното постепенно формиране на социалната еднородност на нашето общество".

По-нататъшното и всестранното развитие на културата е резултат на развитото общество и едновременно с това то става и ускорител за усъвършенстването му. Все по-отговорни стават задачите в образованието за издигане общата и техническата култура на трудещите се и особено на подрастващите поколения. Науката, художественото творчество и културната дейност са призвани да внасят нови качествени промени в общественото и личностното съзнание, в психиката и поведението на хората. В последна сметка те трябва да съдействуват за тяхното комунистическо изграждане, за разкриване и проявление на способностите и заложбите им.

Програмата очертава и главните насоки за по-нататъшното издигане и укрепване на ролята на БКП като обективен обществен процес, от който зависи реализацията на самата програма. Заради това се повишават изискванията към научното равнище на партийната работа и партийното ръководство. Партията е жив политически организъм, който се развива в унисон с обществените и социалните изменения. Като висша форма на организация тя е призвана още по-пълно и по-точно да долавя процесите и тенденциите на развитието, да внася съответни корективи във формите и методите си на работа. И при всички случаи вярно да долавя и изразява народните тежнения, стремежи и вълнения, като запазва своите класово-партийни позиции и гради цялата си дейност върху марксистко-ленинските принципи. Този път води до превръщането на партията от авангард на работническата класа в партия и авангард на целия народ.

В тази програма българските комунисти отново потвърдиха верността си към пролетарския и социалистическия интернационализъм; волята си да изграждат развитото социалистическо общество в пълна хармония с интернационалните си задължения. Успехите на социализма в НРБ потвърждават всеобщата валидност на основните закономерности на социалистическото и комунистическото строителство. Те разкриват и подчертават голямата сила на дружбата и сътрудничеството между социалистическите страни, на тяхното взаимодействие на първо място със Съветския съюз и неговата славна ленинска партия.

●

Главното, определящото в програмата на партията е грижата за човека, грижата за добруването на народа. Всеки нейн ред, независимо дали засяга икономически, социални или международни проблеми, е пропит от хуманните принципи на комунизма. Крилатият девиз „Всичко в името на човека, всичко за благото на човека!" придобива плът и кръв в нейната реализация. Този девиз получи по-нататъш-

Digitized by Google

но обогатяване в партийни пленуми и конгреси. Това е пътят на комплексното удовлетворяване на материалните и духовните потребности на хората, път на умело съчетаване на техните реални доходи с разрешаването на най-важните им социални проблеми по линията на обществените фондове.

Грижата за човека има непреходно значение за партията. Тази политика не би се осъществила, ако не получат хармонично развитие и разумно задоволяване главните материални и духовни потребности на трудещите се. Конкретен израз в тази насока беше забележителната Декемврийска програма (1972 г.) за повишаване жизненото равнище на народа. В нея се предвиждат цял комплекс от дълготрайни мероприятия за задоволяване на растящите нужди на човека, за непрекъснато издигане на жизненото и културното равнище на народа. Тази задача ще се реализира, като се създават условия за непрекъснато повишаване реалните доходи на трудещите се по пътя на увеличаване на работната заплата и разширяване на фондовете за обществено потребление; количествено и качествено решаване на жилищния проблем; по-нататъшно разширяване и подобряване на услугите; опазване на здравето и удължаване на средната продължителност на човешкия живот; намаляване на работния ден; създаване на възможности за пълноценен отдих и почивка на трудещите се.

Успешното построяване на развитото социалистическо общество ще създаде реални предпоставки за преминаване към изграждането на крайната цел на партията — комунизма. И тук програмата посочва магистралните пътища към онова жадувано и изстрадано общество, в което ще се осъществява принципът „От всекиго според способностите, всекиму според потребностите!“

Непрестанната грижа за човека продължава да бъде главното в съдържанието на всички важни партийни документи, приемани след програмата. И съвсем закономерно Дванадесетият конгрес определи главната социално-икономическа задача за осмата петилетка: да продължи линията за комплексно задоволяване на непрекъснато нарастващите материални, духовни и социални потребности на народа върху основата на интензификацията на народното стопанство, последователното прилагане на новия икономически подход и неговия механизъм и по-нататъшно усъвършенствуване на социалистическите обществени отношения.

●

Изпълнението на предначертанията в програмата се нуждаеше от революционни по значението си действия. Ето защо годините след Десетия конгрес бяха години на напрегнат и всеотдаен труд, на творческо дръзновение и съзидателен героизъм, за изпълнение на големите и благородни задачи, поставени в програмата. На по-високо равнище се издигна партийната дейност и ръководство във всички сфери на живота. Трудовите хора от всички отрасли, почувствували програмата като свое кръвно дело, последваха партийния призив за изпълнението ѝ. Програмата стана теоретична основа на новата конституция, утвърдена чрез всенароден референдум. Основният закон на страната отрази зрелостта на социалистическите обществени отношения и създаде предпоставки за по-нататъшно разгръщане на социалистическата демокрация.

През шестата петилетка бяха конкретизирани насоките за реализацията на основните програмни постановки. Няколко години по-късно (1974 г.) Февруарският пленум разработи основните положения

Digitized by Google

за преустройството на идеологическия фронт, като доразви стратегическата линия на партията в идеологическата област при изграждането на развито социалистическо общество. Пак по това време бяха формирани основните положения за преустройството на научния фронт и висшето образование.

Националната партийна конференция през 1974 г. обсъди кардиналния проблем за повишаването на обществената производителност на труда. Тя разви в новите условия постановката на В. И. Ленин, че в крайна сметка по-високата производителност на труда осигурява победата на новия обществен строй. В името на тази цел конференцията определи интензификацията на производството, максималната икономия на време и ускорените темпове на растежа на производителността на труда като главно условие за по-нататъшното изграждане на развитото социалистическо общество.

Единственият партиен конгрес и последвалата го Национална партийна конференция поставиха ефективността и качеството във всички дейности като най-важен критерий за етапа на развитие.

Мащабните задачи, поставени в програмата, се осъществяваха благодарение всеотдайния труд на масите и талантливото ръководство на партията. Усвои се икономическият и силно нарасна духовният потенциал на страната. Положителните структурни изменения на народното стопанство, по-широкото участие на нашата страна в международното разделение на труда, успешното изпълнение на Декемврийската програма за повишаване жизненото равнище на народа изпълниха с нова гордост социалистическия труженик. Всички тези завоевания дадоха основание на другаря Тодор Живков да заяви на Дванадесетия партиен конгрес: „Главният извод от равносметката на постигнатото през изминалото десетилетие е, че нашият народ под ръководството на Българската комунистическа партия изпълнява успешно програмата на партията за изграждане на развито социалистическо общество в Народна република България."

Битката на нашия народ и нашата партия за изпълнението на програмата продължава. В нея изрично се подчертава, че благосъстоянието на всички зависи от обществената производителност на труда, от величината на онова, което хората сами произвеждат. И съвсем справедливо в заключителното си слово пред Дванадесетия партиен конгрес другарят Тодор Живков призова да се издигне по-високо партийният лозунг „Дела, дела и само дела".

Именно делата са най-сигурната гаранция за по-нататъшното изпълнение на програмата за изграждане на развитото социалистическо общество.

Digitized by Google

ДВАНАДЕСЕТИЯТ КОНГРЕС ЗА РАЗВИТИЕТО НА ПАРТИЯТА

проф. КОСТАДИН БАЙЧИНСКИ

На този най-висок свой форум партията отново направи **задълбочен самоанализ на собственото си развитие,** на неотклонното повишаване ръководната си роля в съзиждането на развитото социалистическо общество и усъвършенстването стила и методите на работа на партийните органи и организации.

Дванадесетият конгрес направи **научен анализ на диалектическото взаимодействие между социалните процеси в зрялото социалистическо общество и развитието на партията.** Той даде обобщаващи оценки и постави нови проблеми в областта на партийно-организационната и идеологическата работа на партията; за по-нататъшното подобряване нейния качествен състав и утвърждаването на повишени критерии към деловите, политическите и нравствените качества на партийните членове. Разработи редица въпроси за усъвършенстване на ръководните функции на местните партийни органи. Особено внимание отдели на повишаване самодейността на първичните партийни организации.

За издигане ръководната роля на партията и усъвършенстване на вътрешнопартийните отношения **изключително важно значение имат измененията и допълненията в Устава на БКП.** В новия Устав се прави по-пълна характеристика на деветдесетилетния труден и славен исторически път на партията, характеризира се творческата същност и революционнопреобразуващата сила на ленинската генерална линия, допълват се нормите за членство в партията и задълженията и правата на комунистите. По-разгърнато съобразно новите изисквания се формулират основните функции и задачи на окръжните и общинските партийни комитети, разширяват се контролните права на първичните партийни организации. Допълненията на Устава създават нови възможности за целесъобразни структурни изменения в организационните форми, които по-пълно отговарят на засилващата се концентрация и специализация в производствената дейност на стопанските комбинати и аграрно-промишлените комплекси, селищните системи и общините и осигуряват по-активно участие на комунистите от съставляващите ги звена в решаване общите проблеми на окрупнените производствени и териториални единици.

Дванадесетият конгрес ще остане паметен и защото **възстанови димитровската традиция — партията да има свой генерален секретар** и единодушно избра на този най-висок партиен пост др. Тодор Живков — архитекта и теоретика, вдъхновителя и твореца на ленинската априлска линия, авторитетния и заслужилия деец на международното комунистическо движение, достойния продължител на делото на Д. Благоев и Г. Димитров.

Ще остане паметен и защото прие резолюция за 25-годишнината от историческия Априлски пленум на ЦК на БКП от 1956 г.

Digitized by Google

Решенията и целият дух на XII конгрес са ярко въплъщение и творческо доразвитие на най-съществените страни и черти на ленинската генерална линия на партията. Те са известни: първо, **всеобхватност и комплексност,** тъй като се отнасят до взаимодействието и усъвършенстването на всички компоненти на нашата социалистическа обществена система. Второ, **научност и целенасоченост,** защото почиват на дълбок анализ на закономерностите и тенденциите на социалните процеси и явления и съсредоточават главните усилия на партията и народа върху интензифицирането на производството и всички обществени процеси. Трето, **социалистически хуманизъм,** защото целят по-пълно задоволяване материалните и духовните потребности на народа и създаване условия за всестранно развитие на социалистическата личност. Четвърто, **политически реализъм,** защото трезво правят равносметка на нашите големи завоевания в изграждането на развитото социалистическо общество и едновременно с това разкриват редица съществуващи противоречия и съсредоточават вниманието върху непреодолените още слабости и нерешените социални проблеми. Пето, **последователен интернационализъм,** защото издигат на по-високо равнище всестранното сътрудничество с КПСС и Съветския съюз, с другите страни от социалистическата общност, пред цял свят открито изявяват новите инициативи на НР България за укрепване мира на Балканите и в света. И накрая: **действителен демократизъм,** защото са плод на колективния ум и воля на цялата партия и целия народ и създават условия за неотклонно нарастване политическата и трудовата активност на хората.

В етапа на изграждането на развитото социалистическо общество колкото повече растат възможностите да се развива по-хармонично целият обществен организъм, да се преодоляват своевременно противоречията и трудностите и да се координира дейността на всички органи на социалното управление, толкова повече нараства ролята на Комунистическата партия и социалистическата държава.

Колкото по-бързо се изгражда материално-техническата база на развитото социалистическо общество и се интензифицират всички социални процеси, съединяват се преимуществата на социализма с постиженията на научно-техническата революция, толкова по-добри условия ще се създават за преодоляване класовите и социалните различия, за сближаване на класите и социалните слоеве, за разширяване социалната база на партията и издигане нейната политика, идеали и цели като политика, идеали и цели на всички слоеве на народа. И обратно, колкото по-системно се издига ръководната роля на партията, колкото нейният социален състав по-пълно отразява социалната структура на обществото, колкото формирането и осъществяването на нейната политика се превръщат в дело на целия народ, колкото повече се разширяват обхватът и въздействието на нейната идейновъзпитателна работа, толкова по-бързо ще се ускорява изграждането на адекватна на зрялото социалистическо общество материално-техническа база и ще се създават още по-благоприятни условия за преминаване към по-голяма социална еднородност.

В живота и дейността на партията намира най-ярък израз научното ръководство на социалните процеси, диалектиката на формиране на развитото социалистическо общество, неотклонното спазване нормите и принципите, характеризиращи социалистическото общество. Така преди всичко самата партия най-последователно осъществява органическото съчетаване на демокрацията и централизма, а след това принципът на демократическия централизъм намира израз в структурата ѝ

Digitized by Google

методите на работа на държавните и обществените организации, в цялата социално-политическа организация на нашето общество. Така съзнателната, основана върху идейната убеденост на комунистите партийна дисциплина става изходно начало и образец на онази самодисциплина на трудещите се, която е неотменим елемент на социалистическия начин на живот.

В партията преди всичко се зародиха и се укрепиха съчетаването на инициативата и дисциплината, приемствеността и новаторството, колективността и порасналата лична отговорност, доверието към кадрите и високата взискателност към тях. Тези черти се внедриха и все повече се внедряват в живота на цялото социалистическо общество и това способствува да се утвърждават чертите на по-зряла социалистическа организация в целия обществен живот.

Диалектиката на развитието на социалистическото общество е такава, че Комунистическата партия, като разширява и задълбочава въздействието си върху всички институти и звена на обществено-политическата система, не принизява, а обратно, укрепва и издига тяхната роля в живота на страната, създава условия за непрекъснато развитие и усъвършенствуване на социалистическата демокрация. Именно всестранното разгръщане на всички форми на държавната и обществената организираност на трудещите се под ръководството на партията осигурява да се осъществява една от главните задачи на социализма — всички трудещи се да участвуват в управлението на държавата и обществото. От друга страна, растящата активност и самодейност на масите и на техните държавни и обществени организации е най-важният фактор за успешното осъществяване на политиката и решенията на партията, помага да се засилва въздействието на партията върху всички сфери на социалистическото строителство. Тази диалектика намери израз и при определяне главната вътрешнопартийна задача, формулирана така: „...партията да продължи да провежда организаторската и идеологическата си работа във все по-пълно съответствие с потребностите и изискванията на съвременния етап от нашето развитие, да осигурява на всички равнища точно изпълнение на решенията, да отстранява слабостите и недостатъците, да подобрява стила и методите на дейност на партийните органи и кадрите, на партийните организации, да издига подготовката и отговорността навсякъде и във всичко на висотата на новите задачи.“[1]

●

Дванадесетият конгрес анализира резултатите и начерта пътя за **подобряване качествения състав на партията** съобразно дълбоките изменения в социално-класовата структура на обществото, порасналото общо образование и професионална подготовка на мнозинството от трудещите се. Обоснова необходимостта да се укрепва партийното ядро във всички сфери на обществения живот, да се полагат системни грижи за издигане политическата зрелост и всестранната подготовка на комунистите, за тяхната трудова и социална активност, морален облик и граждански пример, за да носят с достойнство званието **български комунист.**

Конгресът направи извод, че успешно се развива процесът на **прерастване на партията от партия на работническата класа в марксистко-ленински авангард на целия народ.** Измененията в нейния качествен и социален състав все по-пълно отразяват измененията в социално-класовата структура на обществото и са израз на по-нататъшното укрепване ръководната роля на работническата класа.

---

[1] Тезиси на XII конгрес на БКП, с. 105.

Digitized by Google

БКП е партия на работническата класа, защото нейна идеология е марксизмът-ленинизмът, нейните цели и идеали — комунистически, и тя е неделима част от авангардните сили на международния пролетариат и световното комунистическо и работническо движение. Едновременно с това БКП се превръща в партия на целия народ, защото расте неговата социална еднородност и в нейните редове са представени двете дружески класи и всички социални слоеве, всички поколения революционери и строители на социализма и различните категории от населението. Политиката ѝ се формира и осъществява с активното участие на целия народ и има като върховна цел щастието и благоденствието на всички трудещи се и светлото комунистическо бъдеще на родината.

Изграждането на развитото социалистическо общество в условията на бурно развиваща се научно-техническа революция, комплексна механизация, автоматизация и нарастваща интелектуализация на труда правят по-подвижни границите между класите и социалните слоеве и укрепват тяхното социално единство. **Подобряването на качествения състав на партията налага да се държи сметка за изискванията на социално-икономическото развитие и новите обективни условия, при които се осъществява авангардната роля на комунистите.** И за в бъдеще партийните редици ще се попълват из средата на трудещите се, които са спечелили партийно и обществено признание със своите качества, политическа зрелост и авторитет сред хората, висока култура и професионална подготовка. Ще се засилва партийното ядро във всички сфери на обществения живот съобразно задачите за най-резултатното и пълно осъществяване авангардната роля на партийните организации и комунистите и естествения процес на осигуряване приемственост на поколенията в нея. Новите попълнения в партията имат по-високо образование и обща култура и като правило встъпват в нейните редици с определени политически качества и организационни навици. Известно е обаче, че политическата закалка, качествата на организатори и общественици, неуморни пропагандатори на партийната правда и граждански и комунистически добродетели партийните членове придобиват само в процеса на настойчива работа за осъществяване на партийната политика, само под системната грижа на партийните организации за повишаване тяхното идейно-теоретическо равнище и политическа зрелост. В сегашните условия се наложиха и **нови изисквания към партийните членове,** които намериха израз в допълненията на партийния Устав, приети от Дванадесетия конгрес. Уставът така определя тези повишени изисквания — **партийният член е длъжен да участвува активно в изграждането на развитото социалистическо общество и в живота и дейността на партията, да пази и укрепва нейното идейно-политическо и организационно единство, да се бори за прилагане на съвременните научно-технически постижения и за образцова организация на труда, да внедрява челния опит и да постига високо качество и ефективност.** Пред всеки партиен член във връзка с повишаване ролята на нравственото възпитание се поставят още по-високи морални изисквания — **да дава пример за изпълнение на обществения си дълг, да спомага за утвърждаване социалистическия начин на живот, да съдействува за разгръщане на критиката и самокритиката в партията и обществото, да се ръководи при издигането на кадрите наравно с деловите и политическите и от моралните качества и облик на кадрите.**

●

Големите завоевания на партията във всички области на социалистическото строителство се дължат на последователното **утвърждаване**

Digitized by Google

на ленинските принципи в работата на кадрите и в работата с кадрите, на системните грижи за повишаване на тяхната политическа и професионална подготовка. Но **динамиката на развитието на обществото, борбата за висока ефективност и качество на производството, последователното прилагане на новия икономически подход, засиленото въздействие на политическите и нравствените фактори, нарасналите изисквания на трудовите колективи към ръководителите, по-високите материални и духовни потребности на народа и стремежът за тяхното задоволяване поставят нови изисквания към всички ръководни кадри.**

Дванадесетият конгрес изтъкна, че е необходимо да се полагат системни грижи за професионалната и политическата подготовка на кадрите, да се възпитават, да се учат **последователно да провеждат класово-партийния подход във всяка дейност,** да усъвършенстват стила и методите на своята работа. Да се повишава взискателността за висока комунистическа принципност в поведението на кадрите, да се води борба против общата и безадресна критика в партийните организации, празнодумството и шумотевицата, против опитите да се преувеличават действителните резултати и да се прикриват недостатъци.

Изключително важна е постановката на конгреса издигането на кадрите да не се свързва винаги с растежа по вертикална линия и преминаването им на друга по-висока длъжност, с преместването на работа от низовите звена в производствените обединения, централните ведомства и учреждения. **Кадрите да растат на място, като натрупват ценен практически опит, разгръщат инициативи и се утвърждават като авторитетни, високо ценени ръководители, извършващи непосредствена жива работа в трудовите колективи.** Първичните партийни организации и трудовите колективи да търсят нови форми за поощряване и стимулиране материално и морално местните ръководни кадри. Това ще има голямо значение за издигане авторитетни и компетентни, делови и опитни кадри, признати и широко известни, заслужили и образцови местни партийни и държавни дейци. **Растежът на кадрите на място ще намали текучеството сред тях, ще ликвидира административно йерархическия критерий като основен в тяхното придвижване напред, ще създаде условия за пълна реализация на талантливите личности в трудовите колективи и ще притъпи определени кариеристични прояви да се търси без оглед на средства по-висок административен и ръководен пост в по-горните стопански и държавни органи.**

●

Огромен е авторитетът на партията и доверието на народа в нея. Те са завоювани с хиляди скъпи жертви в борбата против капитализма и фашизма, в усилните години за коренното социалистическо преобразуване на родината, с внушителните резултати от нейната ленинска априлска линия и революционните изменения в условията на живот и труд не за стотици, а за милиони хора. **Но народното доверие е нещо динамично и за него непрестанно трябва да се воюва.** Дванадесетият партиен конгрес начерта редица мерки, чиято крайна цел е да се укрепва доверието между партията и класата, между партийните организации и трудовите колективи, между партийните ръководители и партийните членове. Да се заздравява все повече социално-политическото и идейното единство на народа. Една от тези мерки е да се насочи **вниманието на партийните органи и организации към проблемите на организационната работа и главните нейни страни — подобряване работата за подбора, разпределението и възпитанието на кадрите, ликвидирането на съществуващото несъответствие между правил-**

Digitized by Google

ните решения и недостатъчната настойчивост и организираност на усилията за тяхното осъществяване, за издигане ролята на проверката на изпълнението. Знаем, че партийно-организационната работа има две страни: да мобилизира партийните организации и комунистите за осъществяване на партийната политика и решения; постоянно да укрепва и осъществява най-близки връзки на партийните ръководства с комунистите, с обществените организации, с трудовите колективи, с народа.

„Особена актуалност и значение придобива **укрепването на връзката на партийно-организационната работа с обществената практика, с живота на работническата класа, на целия народ.** Не само неправилно, но и вредно е тя да се разглежда като дейност, затворена между стените на партийните комитети и в рамките на партийните организации. Партийно-организационната работа има призванието да осъществява най-близка и постоянна връзка на партийните ръководства с комунистите, с кадрите от обществените организации и държавните органи, с широките народни маси."[1]

Като отчете известни успехи в подобряване партийно-организационната работа съобразно извършеното преустройство в ръководството на икономиката, утвърждаването на общинските комитети като нови ръководни органи в селищните системи, Дванадесетият конгрес на партията внесе редица целесъобразни допълнения в партийния Устав. Те определят и разграничават по-точно функциите и задачите на окръжните и особено на общинските партийни комитети и разработват редица нови положения **за повишаване самодейния характер и ръководната роля на първичните партийни организации в трудовите колективи и политическата работа сред населението.**

Ръководството на окръжните партийни комитети носи комплексен характер. Неговата цел е пълно да се осъществява възпроизводственият процес на територията на окръга. То изисква научно да се обосновават и ясно да се определят възловите проблеми и близките перспективи, възникналите временни диспропорции и слабите звена. **Съобразно икономическата структура на окръга да умее да разкрива все по-пълно съществуващите възможности и резерви и да организира така работата, че да осигури най-голям принос в решаване общонационалните задачи и последователното реализиране на социалната, икономическата и културната политика на партията на територията на окръга.** В допълненията на партийния Устав се утвърди, че окръжните партийни комитети осъществяват политиката на партията, като се опират на общинските, районните и градските комитети, разгръщат тяхната самоинициатива, **правилно съчетават отрасловото и териториалното ръководство на икономиката** и другите сфери, укрепват и развиват органическото единство на политическата, организаторската и стопанската дейност.

Конгресът заостри вниманието върху всестранното издигане на активността и подобряване методите на работа на **общинските партийни комитети** като сравнително нови **ръководни оперативни органи.** Той определи **главната задача на общинските партийни комитети така: да работят за повишаване ръководната роля на общинската, районната и градската партийна организация, да съсредоточават основните си усилия върху непосредствената организаторска и политико-възпитателна работа с комунистите и цялото население, да осигуряват високо ефективно и високо организирано развитие на селищните системи, да издигат ролята на народните съвети и кметствата, на стопанските и обществените организации.** Цялата ръководна дейност на общинските партийни комитети да носи подчертан делови и оперативен харак-

[1] Тезиси на XII конгрес на БКП, с. 116.

Digitized by Google

тер, да се опира на широк партиен актив и на първичните партийни организации, да стимулира творческите инициативи на трудовите колективи. Общинските партийни комитети не бива да копират стила и методите на окръжните комитети. Техните заседания, съвещания, пленуми следва да носят преди всичко делови характер и да се следват незабавно от широка организаторска работа в трудовите колективи и сред населението.

По-нататъшното издигане на ръководната роля на партията изключително много зависи от **творческата атмосфера и организацията на работата на първичната партийна организация.** Чрез своята организаторска и политическа работа, чрез грижите за най-пълното задоволяване на културно-битовите нужди на трудещите се, за разгръщане на обществения контрол и спазване на социалистическата законност и морал тя създава онази обществена среда, която въздействува с методите на убеждението и примера върху трудещите се и ги сближава с партията, с нейната политика, с нейния пример и нейните идеали. Като възпитава трудещите се в дух на социалистически колективизъм, честност и правдивост, простота и скромност в личния живот, тя изковава такива качества у трудещите се, които са характерни за комунистите — идейна убеденост, принципност, високо съзнание за обществен дълг, подчинение личните интереси на обществените, непримиримост към нарушаване на социалистическата законност и морал. „Да се повишават ролята и отговорността на първичната организация, да се превръща тя действително в ръководно политическо ядро на трудовия колектив като първообраз на **неговото бъдещо състояние** — това е сега най-важната партийно-политическа задача, главното и основното в организаторската работа на партията."[1]

За да се издига ролята на първичната партийна организация, следва общинските партийни комитети да престанат да регламентират, да принизяват техния самодеен характер и инициативи при решаване на местните въпроси. **Да се издигат ролята и ефективността на партийния контрол, да се изявява самостоятелната принципна партийна оценка и позиция пред стопанските и държавните ръководители при обсъждане и решаване основните проблеми на предприятието, учреждението и дадения трудов колектив, да се издига авторитетът на партийното обществено мнение, да се засилват взаимното доверие и сплотеността на комунистите.**

Дванадесетият партиен конгрес изтъкна необходимостта да се укрепват още по-системно отношенията на естествена близост и пълно доверие, на взаимна информираност и ежедневно живо общуване между комунистите и всички членове на трудовия колектив. **Вълнуващите колектива въпроси да се обсъждат на открити партийни събрания, да** се следи как партийната организация подхваща новите инициативи и съдействува за разгръщане активността на профсъюзната и на комсомолската организация. **Първичната партийна организация да не бяга и да не заобикаля острите проблеми на колектива, да дава своевременна принципна оценка на постиженията и слабостите за последователното прилагане на новия икономически подход, ежедневно да внася висока социалистическа съзнателност и организираност в колектива.** Високият авторитет и доверието към първичната партийна организация в най-голяма степен зависят от това, **как тя се грижи за подобряване условията, при които живеят и работят трудовите колективи и населението в отделните териториални единици,** как съдействува да се решават своевременно нововъзникналите въпроси от съответните държавни и стопански органи, **каква е грижата за отделния човек** и защитата на за-

[1] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП пред XII конгрес и предстоящите задачи на партията, С., Партиздат, с. 117.

Digitized by Google

конните интереси и права на всички граждани. Не случайно Дванадесетият конгрес я определи, от една страна, като представител на партията в трудовия колектив, а от друга — представител на трудовия колектив в партията. Да разяснява партийната политика и да се бори за изпълнение на поставените пред трудовия колектив задачи, от една страна, а от друга, да обсъжда и своевременно да решава или да се бори да бъдат решени проблемите, които вълнуват трудещите се и засягат техните непосредствени интереси — това са две неделими същностни черти на първичната партийна организация.

●

Дванадесетият конгрес оцени високо работата на неуморните носители на партийната правда сред народа и подчерта, че един от действените фактори за нашите големи постижения е успешното преустройство на съдържанието, стила и методите на идеологическата работа съобразно задачите на партийната програма.

Изграждането на развитото социалистическо общество и издигане ролята на субективния фактор, усилията за достигане целите на социално-икономическата стратегия и повелителната потребност новият икономически подход да стане всекидневна мисъл и дело на трудовите колективи, на цялата работническа класа и народа изискват настойчиво и организирано да продължат усилията за подобряване съдържанието, стила и методите, формите и действеността на идеологическата работа. Това се налага също и от необходимостта да се дава отпор на засилилите се пристъпи на антикомунизма и вражеската пропаганда, да се формира у гражданите научен светоглед и ясен класово-партиен подход, та всеки убедено да защищава реалния социализъм и неговите неизмерими преимущества и да дава вярна оценка на сложните социални явления и проблеми у нас и в света.

„Основна задача на идеологическата работа на партията през следващия период е постигането на такива изменения в общественото и индивидуалното съзнание и поведение, които да водят до формиране на активна жизнена позиция и до повишаване на социалната активност на личността в изграждането на зрелия социализъм, в решаването на непосредствените проблеми и задачи и усъвършенстването на социалистическия начин на живот.“[1]

Ефективността на идеологическата работа най-пряко зависи от системните грижи за повишаване идейно-теоретическото равнище на пропагандистите и своевременната политическа и партийна информираност на всички идеологически кадри. Наред с овладяване цялото богатство на идейното наследство на марксистко-ленинската мисъл необходимо е да се изучава новият опит на световното комунистическо движение и на реалния социализъм, да се развива творчески марксистко-ленинската теория, да се обогатява нейният идейно-теоретически арсенал с нови идеи, анализи и обобщения.

●

Дванадесетият конгрес с новите постановки и решения за по-нататъшното издигане ръководната роля на партията и равнището на партийно-организационната и политическата работа даде още по-пълен простор на една от основните закономерности в живота на партията — стилът и съдържанието, формите и методите на партийната работа непрекъснато да се усъвършенстват и издигат, за да отговорят по-пълно на социално-класовите и духовните изменения в обществото и новите потребности и задачи на изграждането на развито социалистическо общество.

---

[1] Тезиси на XII конгрес на БКП, с. 117.

Digitized by Google

ВЪРХОВЕ НА ВЪЗМЪЖАВАНЕТО

доц. ГЕОРГИ СЛАВОВ

От висините на бунтовната Стара планина, от легендарния връх Бузлуджа партията на българските комунисти извървя труден и славен път на израстване и утвърждаване като партия на творческия марксизъм-ленинизъм, вярна докрай на делото на работническата класа и социализма, на пролетарския интернационализъм. В продължение на своята 90-годишна славна и епична история тя проведе вече 36 конгреса, 7 национални конференции и стотици заседания на своя Централен комитет. Всеки от тях заема определено място в историята на партията, на революционното движение и изграждането на социалистическия обществен строй. Но някои бележат особено високи върхове в нейното развитие, израстване и утвърждаване като авангард на работническата класа и всепризнат ръководител на всички трудещи се.

Разпространението на идеите на научния социализъм и създаването на марксистката партия на работническата класа у нас са неразривно свързани с името, живота и великото дело на безсмъртния Димитър Благоев—Дядото. Под негово ръководство **революционните марксисти взеха на 2 август 1891 г. историческо решение за създаването на Българската социалдемократическа партия.** В Бузлуджанската програма те ясно посочиха крайната цел на партията — „преобръщането на всички средства за производство — земята, рудниците, машините, мините, оръдията на труда, средствата за съобщения — в обществена собственост, а присвояването на богатствата от частнокапиталистическо — в обществено“[1]. Като последователни марксисти, които безпределно вярват в революционнопреобразуващата сила и в бъдещето на работническата класа, Благоев и благоевци се заеха с изумителна енергия за нейното самоосъзнаване и организиране, за отърсването ѝ от буржоазната и дребнобуржоазната идеология и влияние. Те водиха непримирима борба против опортюнизма и ревизионизма както у нас, така и на международната арена с ясната цел да се подготви работническата класа да „освободи нашето общество от съвременното робство и да осъществи социалистическите наредби у нас“[2].

Величавата борба на Д. Благоев и неговите най-изтъкнати съратници — Гаврил Георгиев, Георги Кирков, Тодор Петров, Христо Кабакчиев и др., логично и закономерно доведе до **втория връх в нейното възмъжаване** като революционно-марксистка партия на българската работническа класа — очистването на партията от общоделците през 1903 година. Десетият конгрес на БРСДП положи началото на развитието на партията като марксистка по характер и пролетарска по състав.

Великата октомврийска социалистическа революция беше не само триумф на ленинизма, но и велик урок за световното работническо и социалдемократическо движение. Тази победа, която партията на тесните социалисти определи като „спасител на човечеството от пълно самоизтребление“ и която те приветствуваха „с гореща радост“ и

[1] БКП в резолюции и решения...С., 1957, т. 1, с. 17.
[2] Пак там.

Digitized by Google

виждаха в нейните успехи „успехи на собственото си освободително дело“, даде мощен тласък на работническото и социалдемократическото движение в България. И в тези бурни революционни години, притежавайки редица добродетели, което коренно я различаваше от останалите социалдемократически партии, партията естествено и закономерно вървеше към своя нов, **трети връх на възмъжаването си** като революционна, вече марксистко-ленинска партия. Този връх бе очертан в работата и решенията на Първия конгрес на БКП (т. с.), състоял се през май 1919 година, който утвърди възприемането на ленинизма като идейно въоръжение и ръководство за действие. В приетата Програмна декларация вече се включиха като непосредствени задачите за осъществяване на социалистическа революция и установяване на диктатура на пролетариата (съветска власт, създаване на червена армия и народна милиция, обобществяване на средствата за производство и изграждане на социалистическия обществен строй).

Ала превъоръжаването с идейните, организационните и тактическите оръжия на ленинизма, творческото възприемане и прилагане на великите уроци на Октомври бе сложен и труден процес. В онези години БКП (т. с.) не можа да разбере докрай Лениновото указание, че в условията на империализма работническата класа ще успее да изпълни своята историческа мисия на гробокопач на капитализма само ако привлече за свой съюзник останалите непролетарски трудещи се маси и по-специално огромната маса на селяните, подложени на неограничен грабеж и потисничество от господствуващата едра буржоазия. Все пак чрез решенията на Третия конгрес от 1921 г. партията направи определена стъпка напред в осъзнаването на необходимостта от работническо-селския съюз. На следващия конгрес се възприе и ленинската идея за единен фронт като форма за сплотяване на всички прогресивни сили против настъплението на реакцията и фашизма.

Неоспорима историческа истина е, че по време на самостоятелното управление на Земеделския съюз от 1920 г. до 9 юни 1923 г. БКП (т. с.) израсна като масова партия на българската работническа класа, превърна се в една от главните политически сили, след която вървяха хиляди трудещи се, че бяха направени редица успешни стъпки за усвояването на ленинизма. Но това бяха само начални стъпки. Недостатъчната зрелост се потвърди и от заетата позиция на неутралитет по време на деветоюнския фашистки преврат през 1923 г., позиция, която няма нищо общо с ленинизма. Деветоюнският урок струва твърде скъпо на партията, на революционното движение у нас.

Но той все пак даде своите плодове, доведе БКП (т. с.) и по-точно ленинските сили в нея до **нов връх във възмъжаването ѝ** като партия от ленински тип. Неговите контури бяха очертани в работата и решенията на историческото заседание на ЦК на БКП (т. с.) от 5—7 август 1923 година. „Преврат ът на 9 юни откри кризата по въпроса за властта, се казваше в решението, изходът от която не можеше да бъде друг освен въоръженото въстание на масите в името на работническо-селско правителство.“[1] Ярък пример за творческо прилагане на ленинизма беше политическата линия на партията в подготовката и провеждането на Септемврийското антифашистко въстание от 1923 година. Целта беше образуването на работническо-селско правителство като междинно стъпало към установяване диктатурата на пролетариата. Септемврийското въстание обогати марксистко-ленинската теория и практика с нови изводи, с нов ценен опит.

Когато се говори за по-нататъшното развитие на БКП по пътя на ленинизма, задължително е да се посочат ролята и мястото на Георги Димитров. Пръв той даде ясно и категорично определение на кла-

[1] БКП в резолюции и решения..., т. 2, с. 276.

Digitized by Google

совата същност на фашизма като власт на най-реакционните сили на едрия капитал, като отрицание на демокрацията, правата и свободата на трудещите се. „И горчиво се заблуждават ония — писа той в статията си „Единният фронт и буржоазната реакция", — които мислят, че фашизмът е насочен само против тъй наречената „комунистическа опасност". Те ще заплатят твърде скъпо за своето заблуждение и за политическото си късогледство. Фашизмът съвсем не е само антикомунистически, той е в същото време и антинароден."[1] Под ръководството на Георги Димитров и Васил Коларов в годините на непрекъснат терор партията положи изключителни усилия за сплотяването на всички демократични сили в единен антифашистки фронт. Това тя вършеше въпреки тежките удари на фашистката диктатура, въпреки съпротивата на десните елементи в Социалдемократическата партия, Земеделския съюз и др., въпреки неправилния политически курс на левосектантското ръководство, взело връх в нейното ръководство през 1929—1935 година.

Важен момент в борбата за творческото усвояване и прилагане на ленинизма, на опита на Великия октомври, за сплотяването на всички антифашистки сили в единен фронт са работата и решенията на шестия пленум на ЦК на БКП от 1936 година. Те бяха в духа на разработената от Георги Димитров на Седмия конгрес на Комунистическия интернационал нова стратегия и тактика на световното комунистическо движение по проблемите на единния пролетарски и единния народен антифашистки фронт в национален и интернационален мащаб. Очистила се от лявото сектантство, партията на българските комунисти в навечерието на Втората световна война израсна и се утвърди като партия от нов, ленински тип, способна да оглави и направлява борбата на широките трудещи се маси върху основата на една общодемократическа платформа против фашизма и капитализма. Същността на новия политически курс се състоеше в това, че „...в борбата против фашистката диктатура ние сме готови да подкрепим едно правителство на народния антифашистки фронт, което на дело би провеждало програмата на народния фронт и би защищавало интересите на трудещия се народ"[2].

В борбата против подготовката и провеждането на Втората световна война партията отбеляза **един от най-високите върхове на своето възмъжаване,** изяви се като главна революционна сила в борбата против фашизма и капитализма в нашата страна и безпределно предана на принципа на пролетарския интернационализъм. През целия този период тя възпитаваше трудещия се български народ в любов и преданост към първата социалистическа държава — Съветския съюз, бореше се за сключване на пакт за дружба и взаимна помощ с него като единствено условие за запазване националната независимост и суверенитет на България.

Хитлеристкото нашествие срещу Съветския съюз внесе не само поврат в хода и развитието на Втората световна война, но и постави на изпитание всички комунистически партии, всички прогресивни сили в света. Безпределно вярна на принципа на пролетарския интернационализъм и изразяваща чувствата на любов и признателност на трудещия се български народ към великия руски народ-освободител, БКП в историческия си позив от 22 юни 1941 г. посочи, че „историята не познава по-империалистическа, по-разбойническа и контрареволюционна война от тая, която фашизмът поде против СССР. И, обратно, няма по-справедлива и по-прогресивна война от тая, която съветският народ води против фашисткото нашествие и от изхода на която ще

[1] Г. Димитров, Съч., т. 7, с. 210.
[2] БКП в резолюции и решения..., т. 3, с. 334.

Digitized by Google

зависят съдбините на всички народи"[1]. И съвсем правилно тя призова българския народ „да не допусне по никакъв начин използването на своята земя и на своята войска за разбойническите цели на германския фашизъм"[2]. Въпреки крайно трудните условия в страната — без да има открита чужда окупация, при запазена силна българска администрация и царска армия, при изключително силна великобългарска шовинистическа пропаганда и т. н. — партията изпълни своя интернационален дълг. На 24 юни 1941 г., т. е. два дни след започването на войната на хитлеристка Германия срещу Съветския съюз, Политбюро на ЦК на партията взе решение за започване на въоръжена борба срещу българския монархо-фашизъм и неговия господар — хитлеристка Германия. Успехът на борбата изискваше в нея да се включат всички истински демократични, патриотични и антифашистки сили, да се обединят те в единен народен фронт. Едно от най-ярките доказателства за марксистко-ленинската зрелост на партията бе нейното умение да сплоти тези сили в името на разработената от Задграничното бюро на ЦК при личното участие на Г. Димитров програма на Отечествения фронт, оповестена на 17 юли 1942 г. по нелегалната радиостанция „Христо Ботев". Програмата е един блестящ образец на творческо приложение на марксизма-ленинизма, на умело съчетаване на борбата за демокрация с борбата за социализъм.

Победата на народнодемократическата революция, положила началото на нова ера в 13-вековната история на България — ерата на социализма, — коренно измени мястото и ролята на партията на българските комунисти. В новите условия тя трябваше да покаже своята марксистко-ленинска зрелост и умение да оглави и направлява сложния революционен процес. И нова България взе активно участие в борбата за разгрома на хитлеристка Германия, осъществи демократизирането на страната и възстановяването на народното стопанство, изграждането на морално-политическото единство на всички истински демократични и патриотични сили на народа чрез укрепването на Отечествения фронт, осъществи първите стъпки на строителството на социализма, осигури възприемането на идеята за изграждането на социализма от всички партии на Отечествения фронт.

Творческият подход на БКП в борбата за укрепване и утвърждаване на народнодемократическата власт като нова форма на пролетарската диктатура, за насочване страната по пътя на изграждането на социализма и осъществяването на първите стъпки на това развитие бележат **нов връх във възмъжаването на БКП** и в нейната практическа изява като партия от ленински тип. Това намира израз в решенията на осми, девети, шестнадесети и други пленуми на ЦК на БКП, в редица доклади и изказвания на Г. Димитров за характера и задачите на БРП (к) като партия с историческо призвание, за същността и целите на политическата линия на партията, за органическата връзка на борбата за изпълнение програмата на Отечествения фронт — построяването на социализма и комунизма.

Един от най-високите върхове на възмъжаването на БКП като партия на творческия марксизъм-ленинизъм **представляват работата и решенията на историческия Пети конгрес**, състоял се в края на декември 1948 година. Неговото непреходно значение се определя преди всичко от това, както се подчертава в програмата на БКП, че той „разработи под ръководството на Г. Димитров програмните задачи за периода на прехода от капитализма към социализма, за победата на социалистическия обществен строй"[3]. Ленинската същност на генерал-

---

[1] БКП в резолюции и решения . . ., т. 3, с. 448.
[2] Пак там, с. 449.
[3] Десети конгрес на БКП (Стенографски протокол), С., 1971, с. 701.

Digitized by Google

ната линия се изразява в творческото разработване на кардиналните проблеми за изграждане на социалистическия обществен строй върху основата на опита на Великия октомври.

В пълния смисъл на думата **исполински връх във възмъжаването на партията** като партия от ленински тип представляват **работата и решенията на историческия Априлски пленум на ЦК на БКП от 1956 година.** Под ръководството на достойния наследник и продължител на делото на Димитър Благоев и Георги Димитров — генералния секретар на ЦК на БКП др. Тодор Живков, той положи началото на априлската линия — линия не само за завършване на преходния период, но и за изграждане на развито социалистическо общество, линия на последователно прилагане на ленинските норми и принципи на партиен живот и ръководство. Работата и решенията на Априлския пленум, дошли да отговорят на новите потребности, са класически образец на творческо развитие и приложение на принципите на марксизма-ленинизма при конкретните български условия. Изминалият период от 25 години на вдъхновен труд и дръзновение потвърди програмното значение на решенията на Априлския пленум на ЦК на БКП от 1956 г., чието изпълнение доведе до завоюването на изумителни успехи във всички сфери на социалистическото строителство.

Десетият конгрес на БКП от 1971 г., приел новата Програма за изграждането на развито социалистическо общество в Народна република България, **представлява висок връх** в развитието на БКП и в социалистическото строителство. Задълбоченият анализ на всестранните успехи на нашата страна по пътя на социализма даде основание на Десетия конгрес ясно и категорично да заяви: „В резултат на успешното завършване на преходния период от капитализма към социализма и пълната победа на социалистическите производствени отношения, в резултат на извършените качествени и количествени изменения в цялостната система на обществения живот Народна република България навлезе в нов етап на развитие — етапа на изграждане на развито социалистическо общество. Това е повече или по-малко продължителен период, през който се доизгражда материално-техническата база на социализма, усъвършенствуват се социалистическите производствени отношения, обогатява се духовната култура, повишава се благосъстоянието на народа, преодолява се постепенно неравномерността в развитието на обществената система, личността се развива многостранно. Социалистическото общество достига етапа на своята зрелост.“[1] С направената характеристика на развитото социалистическо общество, с формулирането на закономерностите и задачите за неговото изграждане в програмата БКП внесе свой принос в теорията и практиката на изграждането на зрелия социализъм.

Работата и решенията на XII конгрес на БКП също **представляват нов висок връх** в нейното развитие и практическа изява като партия на творческия марксизъм-ленинизъм. Той отчете не само един от най-плодотворните периоди във всестранното развитие на НР България, периода на седмата петилетка, на първото десетилетие на борбата за реализиране Програмата за изграждане на развито социалистическо общество, но и от 25-годишното последователно провеждане в живота на ленинската априлска генерална линия. В тази връзка XII конгрес внесе чрез приетата от него специална резолюция и в другите си документи нова светлина по въпроса за същността и ролята на априлската линия. В същото време XII конгрес очерта в духа на програмата задачите за по-нататъшното развитие на България през годините на осмата петилетка и до 1990 г. с оглед плътното приближаване на нашата родина до реализирането на главната стратегическа задача и нейното превръщане в страна на зрелия социализъм.

[1] Десети конгрес на БКП (Стенографски протокол), С., 1971, с. 721.

Digitized by Google

НАИМЕНОВАНИЕТО НА НАШАТА ПАРТИЯ

проф. КИРИЛ ИВАНОВ

През своята деветдесетгодишна история Българската комунистическа партия е имала различни наименования. Те са следствие както на собственото ѝ развитие, така и на конкретната историческа обстановка, в която партията се е изграждала и осъществявала своята дейност.

ВАЖЕН ПОЛИТИЧЕСКИ ВЪПРОС

Наименованието на партията има важно политическо значение. То, по думите на В. И. Ленин, трябва да бъде научнообосновано, теоретически вярно, да изразява характера на партията, за да може да помага за проясняване съзнанието на пролетариата. В името на своята цел партията зове и сплотява работническата класа и трудещите се на борба за победата на социализма и комунизма. Името на партията е със силен вдъхновяващ и организиращ заряд.

Голямото значение на наименованието на партията особено ярко се откроява на фона на дългогодишната история на политическите партии. Не са малко случаите, когато с цел да прикрият своята реакционност партии и организации си поставят название, което отразява прогресивни цели и задачи. У нас в миналото съществуваше така наречената „народна партия", която изразяваше интересите на едрия финансов капитал и на земевладелците. И днес в редица страни има крайно десни организации и партии, които се наричат „народни партии". Дори хитлеристката партия беше националсоциалистическа.

Карл Маркс и Фридрих Енгелс винаги са стояли на позицията, че единствено правилно наименование на революционната партия на пролетариата трябва да бъде „Комунистическа партия". То напълно съответствува на нейната крайна цел, изразява дълбоката същностна разлика между революционната партия и дребнобуржоазните демократични организации, някои от които още по тяхно време са се наричали социалистически. Те нарекоха първата партия на пролетариата, изградена на принципите на научния социализъм, „Съюз на комунистите". То отговаря на целите и задачите, които съюзът си постави, на характера на бъдещия строй, при който ще има обществена, а не частна собственост на средствата за производство. Програмният документ на съюза, изработен от Маркс и Енгелс, беше наречен „Манифест на комунистическата партия".

Съюзът на комунистите имаше тригодишно съществуване. Близо двадесет години след него в отделни страни на Европа се изградиха самостоятелни национални партии на работническата класа под названието „социалдемократически". В основни линии те се ръководеха от принципите на научния социализъм, но в тях членуваха значителен брой дребнобуржоазни елементи, които оказаха влияние и върху названието на партиите. Значение имаше и обстоятелството, че пред новосъздадените партии стояха за разрешаване значителен обем от демократически задачи. Карл Маркс и Фридрих Енгелс временно се съ-

Digitized by Google

гласяваха с названието социалдемократически партии по две съображения. Първо, те отчитаха сравнително ниската степен на развитието на движенията и, второ, след поражението на Парижката комуна (1871 г.) историята постави на дневен ред бавната организационна и просветителска дейност. Както виждаме, Маркс и Енгелс вярно отчитаха създадената обстановка и се съобразяваха с нея, съзнателно се примиряваха с названието „социалдемократическа партия". За това говорят редица изказвания на Маркс и Енгелс, че те винаги са се наричали не социалдемократи, а комунисти.

СОЦИАЛДЕМОКРАТИЧЕСКИТЕ НАЗВАНИЯ НА НАШАТА ПАРТИЯ

В края на XIX век, когато се създава партия на работническа класа в България, наименованията „социалдемократическа партия", „социалдемократ" стават популярни и синоними на марксизъм и марксист. Поради тези причини първото име на нашата партия е **Българска социалдемократическа партия (БСДП).** То е в съответствие с марксическото съдържание на приетата от Бузлуджанския конгрес програма на партията, запазила се с някои изменения до 1919 година.

Доколко названието „социалдемократическа партия" се е преценявало като напълно приемливо показва и отношението на Ленин към него. Той пише, че руските комунисти, последователите на марксизма, повече от всички други следва да се наричат социалдемократи поради това, че те водят едновременно борба против абсолютизма, за завоюване на политически свободи и против капитализма.

Второто название на нашата партия е **Българска работническа социалдемократическа партия (БРСДП).** То е резултат на обединението на партията с тогавашния Български социалдемократически съюз (БСДС), създаден от онези социалдемократи, които на Бузлуджанския конгрес се обявиха против образуването на партия, която открито и организирано да пропагандира идеите на научния социализъм. Как стана възможно обединението между тях? Преди всичко поради явната необходимост от организирана и единна борба на работническата класа срещу настъплението на буржоазията. Друга причина е все още ниското теоретическо равнище на партията, която правеше първите си стъпки в една страна, където формирането на работническата класа беше също в своя начален стадий. Обединяването се оформя в документ, наречен „Съглашение", подписан от двете страни през март 1894 г. В един от пунктовете на съглашението се казва: „Българската социалдемократическа партия и Българският социалдемократически съюз се обединяват в една обща организация под название „Работническа социалдемократическа партия"[1]. Тук липсва думата „българска", но във всички документи на партията след обединението тя излиза под името Българска работническа социалдемократическа партия.

Разликата между първото и второто название на партията е само в добавката към първото название на прилагателното „работническа". Две са съображенията за това. Първото е, че запазването на старото название би означавало не обединяване, а вливане на БСДС в БСДП, което е било неприемливо за съюзистите. Практиката показа, че при обединяването на две политически партии или други организации с различни имена се приема ново название. Второ, добавката има съществено значение за ясно определяне класовия характер на социалдемократическата партия. Тя изразява схващането на Благоев и другите последователни марксисти, че партията е предният съзнателен авангард на работническата класа, който си поставя за цел защита

[1] БКП — документи на централните ръководни органи, т. II, с. 107—108.

Digitized by Google

както на близките, така и на крайните цели на работническата класа. Първото название на КПСС е „Росийска социалдемократическа работническа партия". Разликата е само в това, че най-напред партията се е наименовала социалдемократическа, а след това — работническа. Преднина се дава на социалистическия ѝ характер, което от гледна точка на целите на партията е много важно.

Годините след обединението са изпълнени с вътрешнопартийни борби по принципиални въпроси. Главният от тях е за характера на дейността на партията, което е най-важният показател и за характера ѝ. Благоев и неговите съратници са за пропаганда на марксизма преди всичко сред работническата класа, с което дейността на партията да отговаря на нейния пролетарски характер. Според други нейни дейци тя трябва да пренесе центъра на своята дейност сред всички трудещи се. На практика това означаваше сред селяните и занаятчиите, които представляваха огромното болшинство от населението. Отклоняването дейността на партията от нейната естествена среда водеше до сериозни изменения в социалния ѝ състав. В нея навлязоха значителен брой селяни, занаятчии и интелигенти. Стигна се до положението да се отстоява гледището, че тя трябва да обединява всички „производящи слоеве". В тях се включваха преди всичко селяните, занаятчиите, търговско-промишленият слой (капиталистите), а накрая и работниците. Така се замазваха класовите различия, издигаше се идеята за единство между „производящите слоеве". И самото заглавие на редактирания от Янко Сакъзов седмичник беше „Общо дело". Привържениците на това схващане получиха названието общоделци, а също и широки социалисти, защото бяха за широка дейност на партията.

Разногласието по характера на партията доведе и до различие в характера на вътрешнопартийните отношения. Последователните марксисти начело с Д. Благоев защищаваха схващането за партията като бойко единомислещо и единодействуващо тяло, за строга партийна дисциплина, подчиняване на низшестоящите органи на решенията на вишестоящите, подчиняване малцинството на болшинството. Големите принципни различия не можаха да се преодолеят само по пътя на разкриване техния антимарксистки, опортюнистически характер, по пътя на критиката в партията. Стигна се, както тогава се изразяваха, до ампутация. Здравите марксистки сили се опряха на засилващото се работническо ядро в партията и я очистиха от общоделството. Десетият конгрес през 1903 г. взе решение да изключи от партията дейците и организациите с ревизионистични и опортюнистични схващания, дейността на които беше в пълно противоречие с пролетарския ѝ характер.

На своя X конгрес и след него партията не внесе изменение в своето наименование, но тя получи известност като тесносоциалистическа партия поради защищаваното гледище за „тясна" дейност главно в средата на работническата класа. Това название стана популярно и в чужбина. В. И. Ленин също го използва, когато отбелязва последователите на революционния марксизъм и на пролетарския интернационализъм в България. Общоделците продължиха организирана дребнобуржоазна дейност под названието БРСДП, но те станаха известни с названието широки социалисти. Така в нашата страна след 1903 г. се сформираха две партии, които се наричаха социалдемократически. Партията на широките социалисти стана синоним на ревизионистична и опортюнистическа организация. Тя влизаше в съюз с дребнобуржоазни и буржоазни партии. Партията на тесните социалисти символизираше безпределна вярност към революционния марксизъм, предан защитник на интересите на работническата класа и историческата ѝ мисия, последователно отстояване принципа на пролетарския интернационализъм.

Digitized by Google

„НИЕ ЩЕ СЕ НАРИЧАМЕ КОМУНИСТИ, А НЕ СОЦИАЛДЕМОКРАТИ"

Съществено изменение в наименованието на партията се прави през 1919 г. Старото название изцяло е изоставено. Тя се нарича **Българска комунистическа партия (тесни социалисти)**. Новото наименование отразява етапа на преминаването ѝ под знамето на ленинизма, започнал под могъщото въздействие на Великата октомврийска социалистическа революция и подема на революционното движение в България в края на Първата световна война.

С приемането на новото наименование Първият конгрес на Комунистическата партия изрази единодушното желание на българските комунисти напълно да се разграничат от съществуващите социалдемократически партии, които измениха на принципите и тактиката на марксизма, на революционния социализъм. „Както Маркс и Енгелс — се казва в документите на конгреса — се наричаха комунисти за различие от буржоазните и дребнобуржоазните социалисти по онова време, тъй и днес партията на революционния пролетариат, за да се различи напълно от опортюнистическите и социалистическите партии, които всецяло преминаха в лагера на буржоазната контрареволюция, трябва да отхвърли названието на продалите се на работническите врагове управляващи партии, наричащи себе си социалдемократически."[1] В доклада си по програмната декларация Хр. Кабакчиев заявява: „Периодът на пролетарската диктатура е преходен... той е още далече от комунистическия строй, който е нашият краен предел и заради който **ние ще се наричаме комунисти, а не социалдемократи.**"[2] Последните думи на докладчика са последвани от бурно одобрение на всички делегати. Проличава пълната подготовка на нашата партия да се нарече комунистическа, за да може и с наименованието си да покаже, че е скъсала със социалдемократизма и ще се бори за комунизъм. Новото название напълно кореспондира с цялото съдържание на програмния документ на партията, с нейната крайна цел.

За да няма никакво съмнение и колебание, че като приема ново наименование тя не се отрича от своето минало, конгресът реши след Българска комунистическа партия в скоби да се прибави „тесни социалисти". И това беше основателно, защото тесносоциалистическата партия по оценката на Георги Димитров беше „своеобразно революционно-марксическо течение в международното работническо движение и във II интернационал, което от всички други леви социалдемократически течения най-много се приближаваше до болшевиките"[3]. Новото наименование на нашата партия беше логическа последица от процеса на ленинизацията ѝ. Тя беше облекчена за неговото възприемане от В. И. Ленин, който в Априлските тезиси (1917 г.), а след това в труда си „Задачи на пролетариата в нашата революция" (проект за платформа на пролетарската партия), излязъл в края на 1917 г., всестранно обоснова необходимостта не само РСДРП, но и другите партии на революционния марксизъм да се наричат комунистически. Действителните марксисти, подчертава Ленин, също трябва да се съобразяват с обстановката в края на Първата световна война. Тя постави на дневен ред извършване на социалистическата революция, а болшинството от социалдемократическите ръководители преминаха на страната на своята буржоазия. При тази обстановка социалдемократическото название е пречка за правилна политическа ориентация на работническата класа.

---

[1] БКП в резолюции и решения, т. II, с. 3.
[2] Работнически вестник, 26 май 1919 г.
[3] Г. Димитров, Съч., т. 14, с. 227.

Digitized by Google

През 1933 г. от наименованието на партията отпада „тесни социалисти“. То е последица от временното надмощие в нея на левите сектанти, които отричаха революционното минало на тесносоциалистическата партия. Това наименование остава фактически до 1940 г., когато партията приема съвършено ново название — **Българска работническа партия.** То е наложено от условията, при които партията беше принудена да съществува и работи след деветоюнския фашистки преврат през 1923 г. Комунистическата партия премина в нелегалност, но през 1927 г. се създава легална марксическа партия на работническата класа под наименованието Българска работническа партия (БРП, а съвсем кратко РП). Тя е легална изява на Комунистическата партия. За да може да съществува легално, в програмата на работническата партия не се поставяше задача за извършване на комунистическа революция, а само „освобождаване на труда от неговото робство“. След военнофашисткия преврат от 19 май 1934 г. вън от законите беше обявена и БРП. И тя продължи да съществува нелегално. Комунистическата партия реализираше своята политическа линия главно чрез БРП, която установи връзки и единодействия с нефашистки партии и организации, постигна определени успехи в изграждането на народен фронт в борбата против фашизма. С развитието на БРП не се налагаше съществуването на две нелегални партии, които имаха един и същ марксистко-ленински характер. През 1938 г. се взе решение за сливането им под името Българска работническа партия. Преминаването на БКП в редовете на БРП продължи до 1940 г. Остана да съществува БРП с цел да не се създават трудности в укрепването и разработването на народния фронт, каквато задача поставиха решенията на VI пленум на БКП през 1936 г.

Под знамето на БРП се ръководеше и организираше борбата на работническата класа и трудещите се против капитализма и фашизма по време на Втората световна война. Под нейно знаме се водеше и партизанското движение в нашата страна, завоюва се историческата победа на 9. IX. 1944 г. Но още в началото на октомври 1944 г. към наименованието на партията в скоби се прибави комунисти. Партията стана Българска работническа партия (комунисти). Това название бе предложено от Г. Димитров в писмото му до ЦК на партията от 28 септември 1944 г. Политбюро на ЦК на партията прие предложението и на 7 октомври в. „Работническо дело“ излиза като орган на ЦК на БКП (комунисти). Оттогава и до V конгрес през 1948 г. във всички документи тя се нарича Българска работническа партия (комунисти).

Днешното название — **Българска комунистическа партия,** датира от V конгрес през 1948 г. То беше предложено в политическия отчет на ЦК, изнесен от Г. Димитров, и беше прието с единодушно одобрение от делегатите и записано в Устава на партията. На втория ден след откриването на конгреса — 19 декември 1948 г., в. „Работническо дело“ излезе като орган на Централния комитет на Българската комунистическа партия. Партията възстанови напълно научното си название, което изисква крайната ѝ цел да бъде релефно изразена в нейното наименование, а не с добавка към него.

Петият конгрес изработи и прие политика за изграждане основите на социализма, който е закономерна низша фаза на комунистическата обществено-икономическа формация.

В процеса на изграждане на социализма, подчерта Г. Димитров пред конгреса, „антагонистическите класи ще изчезнат и обществото ще се състои от работници, селски труженици и трудова интелигенция, интересите на които не са противоречиви и които с дружни сили ще доведат нашата страна до социализма и след това до комунизма“[1].

---

[1] Г. Димитров, Съч., т. 14, с. 324.

Digitized by Google

Цялата дейност на нашата партия след V конгрес напълно оправдава новото наименование. Последователно, неотклонно и съобразно нашите условия тя творчески прилага и обогатява основните идейно-теоретически, политически и организационни принципи на марксизма-ленинизма, на научния комунизъм, провежда вътрешна и външна политика в интерес на работническата класа, на всички трудещи се. Преходът от капитализма към социализма завърши, утвърди се социалистическата система и страната навлезе в етапа на изграждане на зряло социалистическо общество. „Изграждането и по-нататъшното развитие на зрялото социалистическо общество — се казва в програмата на партията — ще изведе нашата страна на нови висоти в нейното социално-икономическо и културно развитие, ще създаде необходимите условия да се премине постепенно към осъществяване на крайната цел на партията — комунизма."[1]

Реалният социализъм в нашата страна е резултат на всеотдайния труд на нашия народ в изпълнение на априлската марксистко-ленинска политическа линия на Българската комунистическа партия. Нейно по-нататъшно развитие и обогатяване са решенията на Дванадесетия партиен конгрес. Проведен в навечерието на 90-годишния юбилей на партията, той бе нова изява на нейното непоклатимо единство, на сплотеността ѝ с народа. Конгресът ясно очерта перспективите на общественото развитие у нас до 1990 г., научно обоснова и конкретизира задачите за настоящото петилетие. Новаторските идеи и разработки в документите на конгреса още веднъж доказват марксистко-ленинската зрелост на нашата партия, способността и умението ѝ с успех да изпълнява високата и отговорна роля на всепризнат ръководител на народа в борбата му за социализъм и комунизъм.

Различните наименования на нашата партия очертават нейния възходящ път от революционно-марксическа в марксистко-ленинска партия на работническата класа в България, а също и стремежа ѝ винаги да бъде организирана ръководна сила, тясно свързана с трудещите се маси. Названията са се изменяли, но партията от първия ден на своето съществуване и до днес е партия, на знамето на която е написано социализъм и комунизъм, а с делата си е доказала и доказва, че се бори за тяхното осъществяване. Непоколебимо и неотклонно партията се е ръководела от великите идеи на Маркс, Енгелс и Ленин и с цялата си мощ ги е бранила против всякакви леви и десни отклонения. Затова от Бузлуджанския конгрес измерваме годишнините на партията, затова той е великият ден първи на българското комунистическо движение.

[1] Програма на БКП, С., Партиздат, 1971, с. 41.

Digitized by Google

РАЗВИТИЕ НА ОРГАНИЗАЦИОННАТА СТРУКТУРА НА ПАРТИЯТА

КОНСТАНТИН ДИЛЧЕВ
кандидат на историческите науки

Партията е стройна, цялостна система от органи и организации, които имат точно определено място и функции както вътре, така и извън нея. Затова организационната структура на партията има изключително важно значение за нейната многостранна дейност. Това е не само организационен проблем. Той има огромно политическо значение и оказва съществено влияние върху способността на партията да бъде ръководител на работническата класа и масите в борбата за завоюване на политическата власт и строителството на новото общество.

Изграждането на организационната структура се определя от съдържанието, проблемите и задачите на революционния процес и се основава на определени принципни положения.

Мнението, че организационната структура е подчинена на съдържанието на партийната дейност не е точно. Организационната структура е съществен елемент от съдържанието на партийната дейност и по-точно на партийно-организационната. Съдържанието се определя не само от компонентите на партията, но и от отношенията между нейните звена. Дали взаимовръзката между организационните звена се изгражда на базата на демократическия централизъм или на базата на децентрализма, федерализма и пр., това не е формален въпрос. То характеризира марксистко-ленинското или друго съдържание на съответната партия и на нейната дейност. В този смисъл организационната структура не е просто форма по отношение на съдържанието, а самата тя като аспект на съдържанието се проявява в съответни форми.

Именно от такива позиции трябва да се разглежда развитието на организационната структура на революционната партия на българския пролетариат.

Българската социалдемократическа партия още от самото начало се създава и развива като марксистка партия на работническата класа. В основата на нейния организационен строеж още от основаването ѝ на Бузлуджа залегнаха марксистките принципи, в т. ч. и принципът на демократическия централизъм.

Развитието на организационната структура на партията е процес, органически свързан със засилването на нейния марксистки, а по-късно и марксистко-ленински характер.

В тясна връзка с нарастващото работническо движение, след изгонването на общоделците през 1903 г. партията на базата на революционния марксизъм укрепва своите органи и организации, уточнява тяхното място и роля, връзките и отношенията помежду им. Ленинизацията на партията, започнала след 1917 г., е продължителен постъпателен процес най-вече на качествени изменения, в т. ч. и в нейната структура. Новото болшевишко съдържание се проявява във взаимна връзка с укрепването на организациите, изградени на производствен признак, с постепенното превръщане на фабриките и заводите в кре-

Digitized by Google

пост на партията, с изграждането на правилни връзки и отношения между партийните звена, с укрепването на партийния апарат и др. Всичко това допринася партията да се издигне до висотата на политическите задачи на революционната борба, да бъде способна в решителния момент да поведе работническата класа и масите на щурм срещу капиталистическия строй.

Усъвършенстването на организационната структура на партията върху непоклатимата база на ленинските организационни принципи, в съответствие с необходимостта успешно да се решават назрелите проблеми на строителството на новото общество, започва непосредствено след 9. IX. 1944 г., продължава в наши дни, ще продължи и в бъдеще.

През своята 90-годишна история партията е изграждала различни висши, местни и низови органи и организации, мястото и функциите на които се определят в зависимост от равнището и нуждите на самата партия, от нейната готовност и способност да разрешава назрелите проблеми на развитието на революционния процес.

1. ВИСШИ ОРГАНИ НА ПАРТИЯТА

Върховен орган на партията от нейното създаване досега е **партийният конгрес.**

Висш орган на партията до 1894 г. е **Генералният (Общият) съвет.** Съгласно Устава той развива и разпространява програмата и организационния устав на партията, полага усилия за запазване на нейните общи интереси и др. Някои от нормите, които регламентират дейността му, не отговарят на принципа на демократическия централизъм. Според Устава, приет на Бузлуджанския конгрес, Генералният съвет няма право да разрешава „разприте" в партията, възникнали между отделни дружини. За това се назначава арбитражна комисия от членове на незаинтересовани дружини. В Устава, приет от III конгрес, се записва, че Общият съвет в съгласие с местните дружини свиква и определя времето и мястото на националните конгреси, определя кандидатите за законодателни избори и пр.[1] Тези норми са проява на децентралистичното начало. Условията на жестока реакция налагат да се издигне ролята на Общия съвет. Ликвидира се статутът на арбитражните комисии, като техните права преминават към него. Учредява се резервен общ съвет, който съгласно Устава трябва да замести действуващия Общ съвет в случай на нужда или да се попълва от него личният му състав. Предвижданото на такива органи е продиктувано от трудните условия на работа през Стамболовия режим и изразява решимостта на партията и при най-тежки обстоятелства да запазва общо централно ръководство на партийните дела.

По-ясно мястото на **Централния комитет** като висш орган на партията се определя след изгонването на общоделците. Това е период на подем на работническото движение, на засилване класовия характер на партията, на сериозна теоретическа дейност на българските марксисти. В редица свои разработки Д. Благоев разкрива съдържанието на пролетарския самоцентрализъм, неговата същност и проявление. След 1903 г. се засилва ролята на ЦК както в създаването на нови партийни организации и групи, така и в разтурването на такива, които се отклоняват от партийната програма и тактика, нарушават партийната дисциплина и пр. Укрепват организационните връзки от долу на горе и от горе на долу. Нараства взискателността към местните комитети за своевременно представяне в ЦК на необходимата информация за тяхната дейност. От друга страна, ЦК системно информира

[1] БКП — документи на централните ръководни органи 1891—1899 г., т. I, с. 69.

Digitized by Google

местните организации както за своята работа, така и за по-важните мероприятия, организирани от местните комитети.

Ролята на ЦК се повишава през годините на нелегалната борба. През този период не е провеждан партиен конгрес. Това обективно обуславя нарастващото значение на ЦК като висш орган на партията. Тъй като нелегалните условия изискват максимална конспирация, Втората нелегална партийна конференция (1927 г.) постановява, че е необходимо да се укрепва централизмът. На ЦК се предоставя правото да назначава и размества партийни ръководства, да конструира местни комитети и др. След VII конгрес на Коминтерна и шести пленум на ЦК на БКП постепенно се преодоляват отклоненията и слабостите в партийната работа, допускани през левосектантския период; укрепват връзките на ЦК с местните и низовите органи и организации; преодоляват се елементите на командуване както във взаимоотношенията между тях, така и между ЦК, от една страна, и Работническата партия и масовите организации, от друга. Създава се партиен апарат, пригоден за делово и оперативно ръководство, който съдействува за укрепване връзките на партията с масите. Нараства ролята на Политбюро като ръководен орган на партията между пленумите. Укрепва единството и взаимодействието между Задграничното бюро на ЦК начело с Г. Димитров и ЦК на БКП в страната, което дава възможност партията да обхване и успешно да реши назрелите теоретически и практически задачи на борбата за завоюване на политическата власт.

В условията на строителството на новото общество Централният комитет като висш орган на управляващата партия насочва решаването на различни по характер и обем задачи, които произтичат от конкретните условия и особености на развитието на революционния процес и социалистическото преустройство. В рамките на ЦК постепенно се утвърждават два ръководни органа — Политбюро и Секретариат.

След 9. IX. 1944 г. мястото на **Политбюро** се определя като орган за ръководство на политическата работа и организационните дела (осми пленум 1945 г.), орган за политическа работа на ЦК (V конгрес 1948 г.), за да се стигне до отразеното сега в Устава положение, че Политбюро ръководи работата на ЦК между пленумите.

За текуща работа от организационно-изпълнителски характер осми пленум избира **Секретариат.** Впоследствие се доуточнява, че Секретариатът е орган както за текуща работа от организационно-изпълнителски характер, така и за проверка изпълнението на решенията на партията.

На V конгрес се избира **Организационно бюро** като орган на ЦК за общо ръководство на организационната работа. С оглед да се внесе по-голяма оперативност и конкретност в партийното ръководство и се избегне ненужното дублиране между Политбюро и Секретариата, от една страна, и Организационното бюро, от друга, последното по предложение на др. Т. Живков е разформировано на VI конгрес.

През различните периоди от своето развитие партията е имала и други висши органи. След 1919 г. в продължение на няколко години важно място в нейния живот заема **Партийният съвет.** Той се състои от членовете на ЦК и контролната комисия и по един делегат на партийните организации и групи от всеки административен окръг, избран от конгреса. Партийният съвет обсъжда и решава важни политически въпроси, които се отнасят до цялата партия, създава партийни институти, определя дневния ред на конгресите и др. По своите права и функции той в известна степен е разширен състав (пленум) на Централния комитет.[1]

---

[1] К. Иванов, Възникване на ленинските организационни принципи, сб. Проблеми на историята на партийното строителство, С., АОНСУ, 1980, с. 100.

Digitized by Google

Висш орган на партията е **Партийната конференция.** БРСДП (т. с.) провежда две партийни конференции (1917 и 1918 г.). В тогавашния Устав статутът на партийните конференции не е определен, но те са играли важна роля в живота на партията. Пред тях с отчети за състоянието на партията е излизал ЦК, изслушвани са отчети от контролната комисия, от парламентарната фракция, от синдикалния комитет и пр.

БКП (т. с.) провежда две конференции — Витошката (1924 г.) и II конференция (Берлин, 1927 г.). Като се има предвид, че на тях са изслушвани доклади и отчети на ЦК по цялостната партийна дейност, по политическото положение в страната и т. н. и че са избирали ръководни органи на партията, то в тези отношения те са изпълнявали функциите на партиен конгрес.

Провеждането на **национални партийни конференции** заляга в Устава, приет на V конгрес. VI конгрес отменя провеждането им. Те са възстановени от IX конгрес като представителен висш орган на партията, с избиране на делегатите от долу на горе и се свикват от ЦК за обсъждане на важни въпроси от партийната политика.

Висши органи на партията са **централните контролни, ревизионни и т. н. комисии.** На своите конгреси тесносоциалистическата партия избира комисия за контролиране на ЦК, като апелативна инстанция по оплаквания срещу него, за решаване (съвместно с ЦК) на някои кадрови въпроси. В редица свои разработки Д. Благоев изразява мнението си за мястото на този вид органи. Те не бива да дублират и изместват ЦК. Тяхна задача е да ревизират сметките на партийните институти, на секретар-касиера и др.[1] През периода на нелегалната борба такива комисии няма.

В Устава, приет на осмия пленум, са включени нормативни положения, които определят мястото на Централната контролна комисия. Тя не е орган на ЦК и има големи права, в т. ч. да контролира как се провеждат решенията на партията и ЦК от партийните организации, да проверява работата им и др.[2] Осъществяването на тези права съдържа известен елемент на дублиране с работата на ЦК в областта на партийния контрол. На V конгрес се създават две комисии — Контролна, като орган на ЦК, и Централната ревизионна комисия, която да контролира преди всичко финансовата и деловодната дейност на ЦК. Важен етап в развитието на този тип контролни органи бележат решенията на IX конгрес, когато се създава единен орган, избиран от конгреса и подотчетен на него, с ясно определено място и функции в системата на партията.

2. МЕСТНИ ОРГАНИ НА ПАРТИЯТА

През целия дооктомврийски период партията има двузвенна структура. Между местната партийна организация, която Д. Благоев определя като клетка на партията,[3] и Централния комитет няма други звена. Предвижданите в някои устави окръжни комитети не се изграждат, а и не са необходими поради малкия числен брой на партийните организации и членове.

С разрастването на партията става наложително изграждането на **окръжни комитети.** Уставът, приет на I конгрес на БКП (т. с.), предвижда те да се създават не като изборни органи, а по пътя на допълването на местния комитет в окръжния град с по един делегат от

[1] Д. Благоев, Съч., т. 10, с. 411.
[2] БКП в резолюции и решения, т. IV, с. 22.
[3] Д. Благоев, Съч., т. 11, с. 560.

Digitized by Google

местните комитети в околийските центрове. Окръжните комитети свикват окръжни конференции, които обаче не са изборни органи и нямат правото да избират делегати за конгреса. Съществена причина, която закономерно обуславя нарастване ролята на ОК, е по-нататъшният растеж на партията и нейната дейност и особено увеличаване броя на селските групи.

II конгрес решава окръзите да бъдат разделени на партийни околии и райони. **Околийски и районни комитети** като отделни звена в структурата на партията не се изграждат, а такива права се предоставят на местните органи в околийските центрове и в центровете на партийните райони.

В периода на нелегалната борба партията изгражда местни органи на окръжно и районно равнище; партийните окръзи и райони се определят, като се имат предвид икономическите, политическите, географските и др. особености на териториите и не съвпадат непременно с административните окръзи и околии. Взаимоотношенията между партийните организации и групи, районните, окръжните комитети и ЦК се изграждат върху основата на демократическия централизъм.

След победата партията създава различни местни органи: непосредствено след 9. IX. 1944 г. — **областни**, околийски, **градски**, районни; 1947 г. — околийски, градски, районни; 1949 г. — окръжни, околийски, градски, районни; 1959 г. — окръжни, градски, районни, общински и пр. Изграждането на различни местни органи и организации е продиктувано от задачите, които решава партията, от административно-териториалното деление на страната и от необходимостта да упражнява политическо ръководство на всички териториални и социално-икономически и други единици и звена в страната.

Контролните, ревизионните и др. комисии на местно равнище през различните периоди от съществуването на партията са осъществявали аналогични функции на съответните висши органи, но в рамките на местните партийни организации.

3. НИЗОВИ ЗВЕНА В ПАРТИЯТА

Низовите звена на БСДП са **дружините.** Те се образуват в градовете и околните села при наличието на не по-малко от 5 членове. Дружините избират местни съвети (ръководства), които представляват и защищават местните интереси на партията. След обединяването на партисти и съюзисти низово звено става **партийната група.** По-късно партийните групи фактически се разпускат. Основна причина за това е, че до 1903 г. опортюнистите са болшинство както на партийните конгреси, така и в ръководството на редица местни органи. Главна цел на тяхната дейност е преди всичко спечелването на повече гласове в изборите. Това определя и характера на действията им — политиканство и либерално-демократична дейност, много често несъобразена с целите и задачите на партията. Поради анемичния партиен живот, който се активизира само по време на избори, отслабва значението на някои **местни организации.** Местният комитет си присвоява правата на организацията и се поставя над нея. По такъв начин автономизмът и децентрализмът се израждат, според Д. Благоев, в бюрократичен централизъм на неправилни взаимоотношения между партийна организация и партиен комитет. Това ненормално състояние, при което има орган, а няма или почти няма организация, е обект на сериозна критика от страна на представителите на революционното марксистко ядро.

След изгонването на общоделците започва процес на непрекъснато утвърждаване на **партийните организации като основа на партията.**

Digitized by Google

Те се изграждат по решение на ЦК в съответните местности, ако има най-малко 10 (а по-късно и повече) партийни членове. Там, където няма достатъчно членове, се изграждат **просветителни социалистически групи**, които се контролират направо от ЦК. Между събранията на организацията нейната дейност се ръководи от изборен комитет, а групата — от настоятелство. Социалистическите групи е трябвало да се занимават изключително с просветна дейност и са били ограничени в ръководството на политическата борба. По-късно обаче те прерастват във важни низови звена на партията, нейна основа в по-малките градове и в селата.

Дълги години след своето основаване партията на българския пролетариат се изгражда на **териториален признак.** Партийните организации и групи обхващат членовете на партията от съответната територия — град, село и пр. В първите години след победата на Великата октомврийска социалистическа революция партията продължава да изгражда своята структура изключително на териториална основа. Неуспехът на Септемврийското въстание, незадоволителното участие в него на работниците от редица големи индустриални центрове в страната и други причини поставят остро проблема за прилагането на **територриално-производствения принцип.** Важни решения в това отношение взема Витошката конференция (1924 г.). Втората нелегална конференция (1927 г.) внася уточнение в прилагането на **производствения принцип** при изграждането на партийните ядки. Производствените ядки се определят като истинската основа на партията, защото осигуряват превръщането на всяка фабрика, железопътен възел и пр. в крепост на партията.

Своеобразна форма на низова организация на партията, която съдържа елементи и на производствения, и на територриалния принцип, са **чаршийските ядки,** които се образуват около чаршии, пазари и др. В тях влизат предимно занаятчийски работници по мястото на работата им, а така също и неработещи, които живеят около дадената чаршия или пазар. Изграждането на такива ядки свидетелствува за творческия подход на партията към прилагането на територриално-производствения принцип при конкретните исторически условия.

Други специфични низови звена на партията през нелегалния период са **партийните групи за съдействие зад граница.** В тях влизат емигранти — партийни членове, които са напуснали страната и живеят в чужбина. Но те нямат всички права на ППО. Например те не могат да приемат нови партийни членове.[1]

Като се изключи известно подценяване през левосектантския период, партията последователно следва линията на укрепване на партийните ядки в предприятията. Изграждането на партийни организации в заводите и фабриките, засилването на партийното влияние сред концентрираните в тях работнически маси изигра изключително важна роля за деветосептемврийската победа.

За пръв път ленинското определение за **ППО като основа на партията е отразено в партийния Устав, приет на осмия пленум (1945 г.)** След V конгрес се утвърждават основните структурни видове ППО: малочислени организации, които избират само секретар (а по-късно и зам.-секретар); първични партийни организации с или без партийни групи; първични партийни организации, в чийто състав се изграждат партийни организации, които нямат право да приемат и изключват от партията и да решават общи въпроси, отнасящи се до ППО. Такава е структурата на първичните партийни организации и сега.

---

[1] БКП в резолюции и решения, т. III, с. 294.

Digitized by Google

4. РАЗВИТИЕ НА ОРГАНИЗАЦИОННАТА СТРУКТУРА НА ПАРТИЯТА СЛЕД АПРИЛСКИЯ ПЛЕНУМ НА ЦК НА БКП (1956 г.)

През годините 1950—1956 структурата на партията се изграждаше върху базата на **принципа на демократическия централизъм.** Но поради грешки в партийното ръководство се допуснаха отклонения от неговото съдържание. Силно принизена беше ролята на Централния комитет като колективен орган. Работата на партийните органи и организации се сковаваше от прекален централизъм и ведомственост, от доста елементи на догматизъм и сектантство. Нарушаваше се принципът на колективността във функционирането на отделни партийни органи. Фактически ръководители на всестранната работа на окръжните и околийските партийни организации бяха главно бюрата на съответните партийни комитети. Имаше случаи на еднолично решаване на важни въпроси от секретари на партийните комитети, налагане мнението на първия секретар като решение по въпроса въпреки различното становище на останалите членове на бюрото на комитета.

Съвършено закономерно тези отклонения и нарушения бяха осъдени от Априлския пленум. След него върху основата на пълно възстановяване на ленинските принципи и норми на партиен живот започна сериозна работа за изграждане на правилни отношения между органите и организациите в партията. Но значението на пленума за развитието на организационната структура на партията не се изчерпва само с това. Априлският пленум постави началото на един непрекъснат и постъпателен процес на усъвършенствуване структурата на базата на последователното прилагане на демократическия централизъм и териториално-производствения принцип и в съответствие с назрелите задачи на общественото развитие.

Внесоха се изменения в нормите на изборност на някои ръководни органи. Например преди пленума числеността на партийните бюра беше строго определена в зависимост от броя на членовете на организациите. След Априлския пленум се даде право на самите организации да определят числения състав на своите органи, което е проява на развитието на вътрешнопартийната демокрация.

Повиши се ролята на колективните партийни органи и особено на пленума на ЦК, на местните партийни комитети, а така също и на партийните събрания. Както беше посочено по-горе, след Априлския пленум се изградиха редица нови колективни органи — възстановиха се националните партийни конференции, ревизионните и контролните комисии се обединиха в единни органи — ЦКРК, ОКРК и др., с ясно определено място и функции в системата на партията и др.

Особено внимание се отдели на укрепването на партийния апарат. Скоро след пленума др. Тодор Живков очерта насоките за подобряване работата на апарата на ЦК на БКП, за уточняване на неговите взаимоотношения с ръководния орган, а така също и насоките за издигане ролята на апарата на местните партийни комитети. Този курс на непрекъснато издигане равнището, качеството и ефективността на работата на партийния апарат партията неотклонно следва през априлските години.

Важни решения за по-нататъшното усъвършенствуване на организационната структура взе Дванадесетият конгрес на БКП. Възстановена беше длъжността генерален секретар на ЦК на БКП. Известно е, че всички ръководни органи в партията, в т. ч. и висшите, са колективни. В рамките на ЦК като висш колективен орган обаче изборната длъжност на неговия първи ръководител заема особено място. На осмия пленум в рамките на колективния орган — ЦК, бяха избрани за председател на ЦК Г. Димитров и за първи секретар Тр. Костов. По-късно вождът и учителят на българския народ Г. Димитров

Digitized by Google

беше избран за генерален секретар на ЦК на БКП. Отчитайки дълбоката връзка и приемственост между димитровския курс и априлската линия на партията, а така също и ролята на първия ръководител на ЦК, чиято дейност в условията на колективния метод на ръководство и принципа на демократическия централизъм е изключително важен фактор за осъществяване на ръководната роля на партията[1], Дванадесетият конгрес възстанови изборната длъжност генерален секретар на ЦК на БКП. Пленумът на ЦК избра за генерален секретар твореца на априлската линия др. Т. Живков.

Дванадесетият конгрес определи и отрази в Устава мястото и ролята на новия тип общински партийни организации, чието изграждане беше обективно обусловено от назрелите задачи на социално-икономическото развитие. Утвърди и нов вид ППО — с разрешение на ОК първична партийна организация може да се създаде в рамките на няколко предприятия, които влизат в стопански комплекс или друго обединение и са разположени главно върху територията на един район или на няколко района в един град. По такъв начин се засилва партийното влияние в стопанските комплекси и обединения, чиято роля на настоящия етап непрекъснато нараства. Освен това записа се важна уставна норма — да се провеждат не по-рядко от един път на 3 месеца събрания (така наречените общи събрания) на партийните организации, които имат съставни ППО. С това се издига ролята на висшия орган — партийното събрание в живота на организациите, изградени в големите социалистически предприятия и колективи.

Развитието на организационната структура е непрекъснат процес. И не може да бъде иначе, защото партията е жив политически организъм, който непрекъснато се усъвършенствува, за да осигури успешното осъществяване на целите и задачите на работническата класа и всички трудещи се през различните етапи на борбата за комунизъм.

[1] Г. Атанасов. Доклад на комисията за изменения и допълнения в Устава на БКП, Работническо дело, бр. 95, 5 април 1981 г.

Digitized by Google

ЗНАМЕ, ВЯРА, ОПОРА

доц. ГАНЧО ТОДОРОВ

Въплътила най-съкровените въжделения на двата братски народа, проверена и закалена в тежки изпитания, българо-съветската дружба за нас, българите, винаги е била знаме, вяра и опора.

Пренесена през вековете, споена с пролятата кръв, издържала всички проверки на времето, българо-руската дружба бе обогатена с качествено ново съдържание след Великата октомврийска социалистическа революция, след победилата с решаващата помощ на Съветската армия Деветосептемврийска социалистическа революция у нас и се издигна до невиждани висини през годините на социалистическото строителство, обвеяна от благотворния полъх на априлската линия на Централния комитет на партията.

Ядрото на сътрудничеството, братството и единството между България и Съветския съюз, между българския и съветския народ е сътрудничеството, братството и единството между Българската комунистическа партия и Комунистическата партия на Съветския съюз. Българската комунистическа партия и Комунистическата партия на Съветския съюз провеждат съгласуван курс на всестранно сътрудничество и сближение между нашите страни, защото се основават на обективните закономерности на общественото развитие на ленинските принципи на изграждане на социализма и комунизма.

●

Още по времето на националноосвободителната борба революционното движение в България е свързано с руското революционно движение, с идеите на руските революционни демократи. Тези връзки прерастват естествено във връзки между руските и българските марксисти, между руската и българската социалдемокрация. От Русия се завръща, изгонен от царските власти заради революционната си дейност, българският студент Димитър Благоев — създателят на така наречената „Благоевска група“ в Петербург, основоположникът на революционната марксистка партия на българската работническа класа. Революционната партия на тесните социалисти, оформила се през 1903 г. в самостоятелна марксистка партия, бе едно от най-здравите лези течения във Втория интернационал. Тесните социалисти действуваха в един лагер с Ленин и болшевиките против опортюнизма, национализма и империалистическата война. Във всички решаващи етапи на развитието на международното работническо движение в началото на настоящото столетие тесните социалисти бяха родствени и близки на болшевиките.

Изключително важно, принципно значение за разгръщане на класовата борба за победата на социалистическата революция в нашата страна има възникването на ленинизма, неговото тържество с победата на Великата октомврийска революция и създаването на първото в света пролетарско отечество. Историческа е заслугата на нашата партия начело с Благоев, че тя още в първите дни я определи като **авангост на световната пролетарска революция**[1]. По примера на болшеви-

[1] В. „Работнически вестник“, бр. 165, 29. XI. 1917 г.

Digitized by Google

ките партията на тесните социалисти се преименува в Комунистическа партия, стана без разцепление, като цяло — съоснователка на Комунистическия интернационал, започна успешно превъоръжаване с идеите на ленинизма.

Една година след Октомврийската революция българските работници и селяни във войнишки шинели вдигнаха Владайското въстание, напуснаха окопите и обърнаха оръжието против своята буржоазия. Ленин нарече това въстание революция. България направо подражава на Русия — писа той. През септември 1923 г. България отново направи опит да свали буржоазно-фашистката диктатура и да тръгне по пътя на Русия. Разгромът на Септемврийското въстание стана повратен пункт в болшевизацията на партията.

По-късно Георги Димитров даде класическото определение, че водоразделът, пробният камък, основният критерий за верността към делото на работническата класа, за истинския пролетарски интернационализъм е отношението към КПСС, към Съветския съюз.[1] Като се опря на опита на Октомври и усвои дълбоко и творчески марксизма-ленинизма и преди всичко новото, което В. И. Ленин внесе в теорията и практиката на социалистическата революция, той застана начело на болшевизацията на нашата партия и стана първотворецът на новата ѝ стратегия и тактика. „Именно от опита на руските болшевики ние трябва да се учим на живо и конкретно прилагане, съобразно особеностите на всяка страна, на единната интернационална линия в борбата против капитала, да се учим на безпощадно изгонване, опозоряване и всенародно осмиване на фразата, шаблона, педантизма и доктринерството“[2] — подчертава Г. Димитров пред Седмия конгрес на Коминтерна, изяснявайки основните положения на новата стратегия и тактика на комунистическото движение.

Революционните борби на българската работническа класа и на всички трудещи се в нашата страна под ръководството на Българската комунистическа партия след Октомври 1917 г. се извършваха по силата на обективните закони на историята, съобразно конкретните условия на класовата борба. Но те най-ярко се проявиха в годините на Втората световна война, когато Отечествената война на Съветския съюз против фашистките нашественици се сля с борбата на народите за тяхното освобождение от фашизма и капитализма. Дълбокото разбиране за това сливане и единство на борбата беше ярко изразено още на 22 юни 1941 г. в позива на Централния комитет на нашата партия, в който се подчертаваше, че няма по-контрареволюционна война от тази, която хитлеристка Германия започна против Съветския съюз, и няма по-справедлива война от тази, която Съветският съюз води срещу нашествениците и от която ще зависят съдбините на цялото човечество. Въоръжената борба на нашия народ бе част от тази велика борба. Именно по това време под влиянието на победите на Съветския съюз се създадоха условия за сплотяване на всички демократични и патриотични сили на народа в нашата страна под знамето на Отечествения фронт. По това време под ръководството на партията и с решаващата помощ на Съветската армия победи нашата Деветосептемврийска социалистическа революция, която, както казва другарят Тодор Живков, **„е повторение на главното на Великата октомврийска социалистическа революция“**[3] продължение на нейното дело в нашите условия.

---

[1] Г. Димитров, Съч., т. 10, с. 392.
[2] Г. Димитров, Съч., т. 10, с. 171.
[3] Т. Живков, Отчетен доклад пред Седмия конгрес на БКП, Избр. съч., т. 4, 1958, с. 177.

Digitized by Google

И така, като наследи най-добрите прогресивни традиции на дружбата между нашите братски народи от най-далечното минало, проявявайки дълбоко разбиране за класово-историческите корени и цели на тази дружба, за нейния закономерен характер, Българската комунистическа партия след победата на Великата октомврийска социалистическа революция до началото на Втората световна война успешно извървя сложния път на своята болшевизация и от **позициите на ленинизма издигна на нова степен българо-съветската дружба,** превърна я в **крайъгълен камък** на своята стратегия и тактика и по такъв начин осигури победата на революцията у нас. Както изтъкна др. Т. Живков в статията си „Слово за партията на Ленин", постоянното общуване с КПСС, постоянната обмяна на опит помогнаха на българските комунисти да овладеят науката и изкуството на революцията, да осигурят установяването на народната демокрация, открила пътя на социализма.

●

След победата на Деветосептемврийската социалистическа революция у нас Българската комунистическа партия определи за своя генерална линия непрекъснатото развитие и задълбочаване на българо-съветската дружба, на всестранното сътрудничество на нашата страна със Съветския съюз. На Петия конгрес на БКП Георги Димитров подчерта историческата заслуга на партията, която „направи дружбата със Съветския съюз крайъгълен камък на външната политика на нашата народна република"[1].

Изключително голяма роля за развитието на политическия съюз между НРБ и СССР и за обогатяването на българо-съветското сътрудничество изигра историческият Априлски пленум на ЦК на БКП от 1956 година. Априлската линия на партията, чийто архитект е др. Тодор Живков, превърна българо-съветската дружба в кръвно дело, в съдба на целия български народ, във велика материална сила на нашия социалистически възход.

Априлската линия на партията по отношение на българо-съветската дружба продължава и развива най-добрите прогресивни благоевско-димитровски традиции на дружбата между нашите братски народи, последователната класово-партийна, патриотична и интернационалистическа политика на Българската комунистическа партия. Тя е обективно исторически обусловена и има закономерен характер, защото изразява действието на обективната закономерност на връзката и взаимодействието между борбата на работническата класа и другите трудещи се в различните страни и нарастващата роля на Съветския съюз в тази борба за победата на революцията и строителството на социализма и комунизма. **Нейните идейни корени и същност са в ленинизма.**

В резултат на априлската линия на партията се ускори завършването на преходния период от капитализма към социализма. Настъпиха дълбоки качествени изменения в икономическите основи, в социално-класовата структура, в политическата и идеологическата сфера, свързани със завършването на този преход и победата на социализма в НР България. На всеки етап на социалистическото развитие сътрудничеството със Съветския съюз се издигаше на по-висока степен, даваше и дава мощен импулс на цялостното развитие на нашата страна в изграждане на новото общество.

[1] Г. Димитров, Избр. произведения, т. 8, 1972, с. 271.

Digitized by Google

Като имаше предвид измененията в света и настъпващите изменения в нашата страна, в духа на решенията на Априлския пленум Централният комитет на партията на своя Януарски пленум през 1957 г. по доклад на др. Т. Живков реши да се възприеме принципът на развитие на всенародно движение за българо-съветска дружба в НР България.

Качествената характеристика на всенародното движение за българо-съветска дружба у нас, развило се под благотворното влияние на априлската линия на БКП, като уникално явление и по-висша изява на дружбата със СССР и съветския народ се състои най-малко в следното.

Първо. То се разви на определена степен на състояние на икономическата, социално-класовата и политическата структура в страната. Неговата икономическа основа са победилите социалистически производствени отношения, т. е. тази основа е еднотипна със съществуващата в СССР. Социалните му корени са във формиралата се нова социално-класова структура след победата на социализма, която също е еднотипна със съветската. На тази основа съществува еднопосочност и на класовите интереси на социалистическите класи и групи в НРБ с тези в СССР.

Главната движеща сила на всенародното движение за българо-съветска дружба е работническата класа, чиято роля нараства. Класата на селяните кооператори, по силата на своето положение в общественото производство, също стана носител и движеща сила на движението. Такава сила е и социалистическата интелигенция, която по произход и по положение е свързана неразделно с работническата класа и селяните кооператори.

На основата на сближаването на интересите на тези сили в процеса на по-нататъшното изграждане на зрелия социализъм и сливането им с интересите на работническата класа не само в националните рамки, но и в рамките на взаимоотношенията със СССР и със съветския народ, движението за българо-съветска дружба е действително всенародно, обхваща всички социални и възрастови групи на народа.

Второ. Идейните корени на движението са в марксизма-ленинизма, чието господство във всички сфери на живота у нас беше осигурено заедно с победата на социализма. Единната идеология, общите цели и задачи, пълното единство на БКП и КПСС, проникнато от принципите на марксизма-ленинизма и закалено в многолетните класови битки, осветляват теоретически разноликите процеси на развитието на българо-съветската дружба и степента на тяхното усвояване от различните социални групи, съставляващи социално-класовата структура на обществото. Ярък израз на по-високата степен на усвояване на тези идеи са качествените изменения в патриотичното и интернационалистическото съзнание на българския народ. Именно в областта на българо-съветската дружба през етапа на изграждане на зрелия социализъм социалистическият патриотизъм и социалистическият интернационализъм започнаха да се преливат в едно единно съзнание, възприети бяха редица полезни и интересни форми на взаимни връзки. Важно място сред тях заемат месеците на дружбата, декадите на съветската и българската наука и техника, дните на киното и на книгата, фестивалите и щафетите на дружбата, младежките влакове в двете посоки — към Съветския съюз и към България, и редица още инициативи. В тях участват милиони хора от двете страни, разменя се челен опит в производството и в другите области на обществения живот, установяват се неизчислими по брой и значение връзки на братска взаимност. И много вярно казва другарят Тодор Живков: „Днес българо-съветската дружба е съ-

Digitized by Google

щностна черта на българския национален характер, сляла в едно братството по кръв с братството по идеи и борба"[1].

Трето. Качествено новата икономическа, социална и идейна основа на българо-съветската дружба обуслови и е свързана с издигането на нова степен на ръководната роля на БКП в развитието на тази дружба. Като изразител на интересите на работническата класа и на нейната историческа мисия и въоръжена с теорията на марксизма-ленинизма, Българската комунистическа партия е главният двигател и ръководител на всенародното движение за българо-съветска дружба. В процеса на осъществяването на общия курс на всестранно сътрудничество и сближаване между България и Съветския съюз, който провеждат БКП и КПСС, все повече нарастват ролята и значението на връзките и сътрудничеството между местните органи на двете партии, между областите, окръзите и градовете на нашите страни. Близките контакти, широката обмяна на опит, другарската взаимопомощ все повече се превръщат в наше всекидневие, стават реална материална сила в работата и борбата за постигане на общата велика цел. Или, както казва др. Тодор Живков: „Нашите връзки с Комунистическата партия на Съветския съюз... са връзки от ръководителите на партиите до работниците от местните партийни органи, до партийните организации в заводите и колхозите. Това са връзки между много и много хиляди комунисти, между много и много хиляди трудови хора, които общуват помежду си в своето трудово всекидневие..."[2]

Четвърто. Всенародното движение за българо-съветска дружба се характеризира и с това, че то е дело на всички структури и сили, съставляващи политическата система на НР България като социалистическа държава, придобиваща все повече чертите на всенародната държава и приближаваща се в своето развитие към съветската. Нашата народнодемократична държава провъзгласи в новата Конституция българо-съветската дружба за общодържавно дело. В пълно съответствие с това е и Генералната схема за кооперирание на НРБ със СССР в областта на производството до 1990 г., осъществяването на която е дело на всички партийни, държавни, стопански органи и организации, на творческите съюзи, на всички обществени, научни, културни и други организации, които по силата на еднопосочността на интересите на различните слоеве, чиито представители са те, преливат своите сили във всенародното движение.

Пето. По същество всенародното движение за българо-съветска дружба, ръководено от Българската комунистическа партия, в конкретните условия на България е по-висша степен на организация или по-точно самоорганизация на масите от гледна точка на откриване и утвърждаване елементи на бъдещото комунистическо самоуправление. В него масите под ръководството на партията все по-пълно изявяват своята роля не само като обект, върху който се въздействува с оглед задълбочаване дружбата и сближаване на нашите страни, но и като субект, който сам съзнателно създава елементите на първообраза на бъдещото комунистическо братство между двете страни и народи. То е по-висша степен на осъзнаване от масите на обективната необходимост и закономерния характер на българо-съветската дружба и в същото време е фактор за по-нататъшното й задълбочаване, за ускоряване процесите на интеграция и сближаване със СССР. И в същото време то е творческо развитие, обогатяване и приложение на завета на Г. Димитров, който още през 1947 г. подчерта, че развитието на българо-съветската дружба не е по силите „на отделни комитети и дружества,

[1] Т. Живков, Избр. произведения, т. 27, с. 125.
[2] Пак там, т. 24, с. 366—367.

Digitized by Google

на отделни обществени, политически и културни дейци", че за това е нужно „едно всенародно движение"[1].

●

Казаното дотук дава възможност да се спрем накратко на въпроса за закономерния характер на курса на партията за всестранна интеграция и сближаване на НРБ и СССР в резултат на последователното провеждане на априлската линия.

Изтъкнатите предпоставки, които обусловиха превръщането на българо-съветската дружба във всенародно движение, към края на 60-те и началото на 70-те години още по-ярко се проявиха. Страната навлезе плътно в етапа на изграждане на развитото социалистическо общество. Това позволи да се разработи и на Десетия конгрес да се приеме нова програма на партията — програма за изграждане на зрелия социализъм.

Преди това, през 1967 г., бе подписан Вторият договор за дружба и сътрудничество между НРБ и СССР от другарите Т. Живков и Л. Брежнев.

Все по това време и в останалите страни на световната социалистическа система се утвърди социалистическият обществен строй. На тази основа започнаха да действуват нови закономерности. Това даде възможност да се изработи **Комплексна програма за икономическата интеграция на страните от СИВ.**

Имайки предвид всичко това, в програмата на Българската комунистическа партия, като се характеризира развитото социалистическо общество, се подчертава, че то създава още по-благоприятни условия и възможности да се издигнат на качествено нова степен взаимопомощта, сътрудничеството и интеграцията със социалистическите страни. Решаващо значение в това отношение имат дружбата и сътрудничеството със СССР.[2] В програмата се подчертава, че „Като изхожда от своите национални и интернационални задачи и задължения, Българската комунистическа партия и в бъдеще:

ще развива и задълбочава с всички сили братството, единомислието и единодействието с КПСС, ще провежда курс на всестранно сближаване на Народна република България със Съветския съюз . . ."[3]

Характеризирайки социалистическата интеграция и преди всичко със Съветския съюз като крайъгълен камък на икономическата политика на страната ни, програмата определя и конкретните насоки и форми за това — кооперираме, съвместни предприятия и стопански обединения, съвместно прогнозиране и планиране и др.

По такъв начин съзряването на обективните предпоставки и осъзнаването и разбирането им от субективния фактор, намерило израз и в програмата на партията, обуславя възприемането на **курса за всестранна интеграция и сближаване на Народна република България със Съветския съюз.**

Главните направления на този курс бяха набелязани при посещението на нашата партийно-правителствена делегация начело с другаря Т. Живков в СССР през ноември 1972 г. Пълна разработка той намери на Юлския и Октомврийския пленум на ЦК на БКП (1973 г.).

В своята дълбока същност този курс на нашата партия е проява на осъзнаване и практическо реализиране на новите изисквания и задачи, свързани с проявлението на присъщите на социалистическата система нови закономерности, осъзнаване и практическо реализиране

---

[1] Г. Димитров, Съч., т. 16, с. 116.
[2] Програма, с. 47.
[3] Пак там, с. 107.

Digitized by Google

на интернационалистическата същност на световната социалистическа система, на нарастващата роля на Съветския съюз като авангард и като първооткривател и в по-нататъшното развитие на световната социалистическа общност, като историческо ядро, около което, по определението на др. Т. Живков, кристализира тази общност.[1]

А всичко това е в пълно съответствие с обективните закономерности на развитието на световния революционен процес и изразява по-нататъшното реализиране на историческата мисия на работническата класа, висш израз на съчетаване на нейните национални и интернационални задачи.

●

Творчески развивана и конкретизирана непрекъснато от Централния комитет на партията с личния принос на др. Т. Живков, в найтясно братско сътрудничество с ЦК на КПСС и др. Л. И. Брежнев, българо-съветската дружба дава обилни плодове във всички сфери на живота у нас и във взаимоотношенията ни със съветската страна.

Само построените със съветска помощ крупни заводи и предприятия надхвърлят цифрата триста. При това те са структуроопределящи за икономиката на страната ни. И не само това. България строи на територията на Съветския съюз. Тя има „свои" гори в Коми АССР; „своя" част на газопровода „Съюз"; строи хартиено-целулозен комбинат в Уст-Илимск и има свой дял и в други съвместни строежи. Отдавна вече действува прекият морски път чрез най-голямата ферибоотна линия Варна—Иличовск. Реален израз на българо-съветската дружба е и съвместният космически полет и „делът" на България в усвояването на Космоса.

Най-нов израз на многостранните процеси на интегриране и сближаване между НРБ и СССР е **Генералната схема за специализация и кооперирание в областта на материалното производство до 1990 година.** Тя определя новите стратегически насоки на двете братски партии за осъществяване на сближаването.

Във всички области — и в промишлеността, и в селското стопанство, и в идеологията, и в културата, и във външната политика, и във военното дело — процесите на интеграцията и сближаването пораждат и очертават нови измерения и перспективи. И в тяхното сътворяване участвуват милиони и милиони трудещи се от двете братски страни. В този смисъл априлската линия на БКП за развитието **на българо-съветската дружба е линия на целия народ.** Последователното осъществяване на тази линия даде основание българо-съветската дружба справедливо да бъде определена като пример на социалистически интернационализъм в действие. С право др. Л. И. Брежнев посочи, че „Диапазонът на съветско-българското сътрудничество стана наистина безграничен. Може без преувеличение да се каже, че няма сфера в обществения живот, където да не намира израз братската сплотеност на нашите народи. Нейна циментираща сила са отношенията между нашите комунистически партии. Тяхното единство и братство — това е наистина нерушима основа на нашия политически съюз, сърцевината на всестранните взаимоотношения между нашите народи и нашите държави"[2].

---

[1] Т. Живков, Дружба от векове за векове, т. 3, с. 367.

[2] Л. И. Брежнев, Българският народ — наш брат, приятел и съюзник. Партиздат, 1973, с. 106.

Digitized by Google

НАСЛЕДНИК И ПРОДЪЛЖИТЕЛ НА РЕВОЛЮЦИОННИТЕ ТРАДИЦИИ

проф. ЦАНКО НИКОЛОВ

Революционните добродетели, традициите на възрожденците са били за българските комунисти най-чист извор за всеотдайно служене на своя народ. В освободена България, тръгнала по пътя на първоначалното натрупване на капитала, залята от остри борби на буржоазните политикани, единствено основаната от Д. Благоев и съратниците му революционна марксистка партия в нашата страна наследи **недовършеното дело, заветите и идеалите на възрожденците. Тя продължи пътя на тяхната борба и свърза българския пролетариат с научния социализъм, като поведе трудещите се по стръмния, но велик път на класово-революционните битки за политическо и социално освобождение.** В своята 90-годишна история тя даваше и дава и днес достоен за възхищение пример за героизъм и саможертва, на пламенно родолюбие и всеотдайна служба на народа, на безпределна вярност към принципите на пролетарския интернационализъм, защото, както образно се изрази др. Тодор Живков, „днешната Българска комунистическа партия е рожба от онова чисто семе, което някога... Димитър Благоев и неговите съратници с щедра десница засяха в душата на нашия трудов народ“[1].

●

Още с първите стъпки в пропагандата на научния социализъм, в борбата за създаването на партията на работническата класа, Благоев и благоевци следваха възгледите на революционната идеология на Христо Ботев, Васил Левски, Любен Каравелов; тяхното родолюбие противопоставяха на грубия национализъм на българската буржоазия; своите мечти и стремежи за социалистическо общество свързваха органически с революционната програма на възрожденските дейци и по-специално със социалните й страни, най-ярко изразени в идеологията на великия мислител, поет и революционер Хр. Ботев, който прозря бъдещето на своя народ и на човечеството: „Вярвам в единната обща сила на человеческий род на земното кълбо, за да твори добро. И в единний комунистический ред на обществото, спасител на всички народи от вековни тегла и мъки чрез братски труд, свобода и равенство... Изповядвам единний светъл комунизъм, поправител недъзите на обществото. Чакам събуждането на народите и бъдещий комунистический строй на целия свят“.

Имотните класи в следосвобожденска България се отклониха от идеалите на Ботев. Тази измяна бе естествена, като се има предвид класовата природа на буржоазията, на нейните политически партии и правителства.

---

[1] Т. Живков, Избр. съч., т. 19, с. 177.

Digitized by Google

Димитър Благоев, патриархът на социализма в България, подчертаваше неведнъж, че обществено-политическите идеали на Хр. Ботев и другите революционери, загинали в борбата срещу османските поробители, ще бъдат осъществени от българските социалисти. „Л. Каравелов, Хр. Ботев, А. Кънчев, В. Левски имат значение за нас не само като политически, тъй да рекà, революционери, не само като основатели на една революционна партия, която трябва да умре заедно с тяхната смърт, но най-главното и съществено значение те имат за нас като първи представители и създатели на българската революционна партия, която ще продължава борбата за широките революционни идеи, за осъществяване на онези обществени идеали, които те проповядваха"[1].

Тези възгледи намериха отражение още в първите програмни документи на партията, приети от събранието на представителите на социалистическите дружинки, състояло се на връх Бузлуджа през август 1891 г. Има нещо символично в този Първи конгрес на партията, от който ни делят деветдесет години. Конгресът се събра на онова историческо място, където се бе сражавала четата на Хаджи Димитър и Стефан Караджа. На този връх, обвеян със слава, беше положено началото на партията на българските марксисти. Още в зората на организираното революционно движение у нас партията си постави като крайна цел: обобществяване на средствата за производство, освобождаване на труда от експлоатация, установяване на равенство и социална справедливост. Тъкмо за това мечтаеше Хр. Ботев в своето символ-верую на българската комуна.

Създаването на марксистката партия у нас протичаше в условията на бавна класова поляризация, в дребнобуржоазното по своята същност общество, в което още беше трудно да се води борба за социализъм. Ето защо с още по-голяма яркост свети величавият подвиг на първите социалисти, които следваха примера на борците за национално освобождение. В този именно смисъл другарят Тодор Живков заяви в речта си по случай 80-годишнината от основаването на революционната марксистка партия в България: „Невероятният подвиг на Димитър Благоев и неговите съратници може да бъде оценен по достойнство, само ако се пренесем мислено осем десетилетия назад и се опитаме да си представим оная България и оня свят, които са обкръжавали шепата апостоли, събрали се край бузлуджанския огън. Каква убеденост, каква вяра, какви морални сили са били необходими, за да застанеш на този връх и да кажеш: бъдещето принадлежи на работническата класа, България ще бъде социалистическа!"[2] Тази вяра в бъдещето беше почерпена и наследена от безпримерния героизъм и подвиг на борците за национално освобождение, които твърдо вярваха в демократичното развитие на своята страна, в републиканското управление на България.

Усвояването на марксисткото учение доведе българските революционни социалдемократи до твърдата вяра в социалистическото и комунистическо бъдеще на народа, ръководен от най-прогресивната си част, малобройната в онзи период работническа класа. Поели в ръцете си знамето на борците от националноосвободителната революция, редом с него те издигнаха високо червеното знаме на борбата за социално освобождение. Черпейки вдъхновение от пламенния патриотизъм на Раковски, Ботев и Левски, те смело тръгнаха към осъществяване на най-великото в историята дело — преобразяване на стария свят по революционен път, изграждане на едно ново бъдеще, бъдещето на социализма и комунизма.

---

[1] Д. Благоев, Съч., т. 1, с. 227.
[2] Т. Живков, Избр. съч., т. 19, с. 189—190.

Digitized by Google

Класово-партийната позиция, страстната защита на интересите на работническата класа и идеите на научния социализъм беше най-същественото в революционната програма на партията от първия ден на нейното създаване и до ден днешен. Борбеността на партията като политически авангард на класата, на отделния комунист продължаваше подвига на възрожденците в новите условия.

Велика заслуга на ръководителите на новосъздадената партия е, че те я поведоха по верния път на класово-революционните битки за политическо и социално освобождение на народа, без нито за момент да помислят за отстъпление пред натиска на буржоазната идеология или пред съглашателството на реформистите от всякакъв род. Те по ботевски стояха на ясно изразени класови позиции, като се придържаха свято към войнствуващия си ръководен принцип „класа против класа". В името на този принцип партията проявяваше непримиримост към буржоазната и дребнобуржоазната идеология, към опитите да се загнезди опортюнизмът в нея.

В цялата своя история партията води последователна, непримирима борба за отстояване на класовите позиции, за изграждане на такава партия, която да изразява най-добре интересите на пролетариата. В тази борба живееше духът на Ботев, на Левски, в нея пулсираше тяхната революционна непримиримост. Ярко подчертана бе например позицията на партията по въпроса за съглашенията в изборните кампании. За важността, която му отдаваха революционните марксисти, говори фактът, че този въпрос се разглежда на няколко конгреса, всеки един от които правеше нови ограничения в съглашенията. Принципността в това отношение пролича и от взетите ограничителни мерки спрямо партийния печат. Дискусията по въпросите за изборната тактика, за мястото и ролята на партийния печат и решенията, които се вземаха по тях, бяха по същество непрекъсната борба за класовата чистота на партията. Като защити своята позиция по тези въпроси, партията нанесе удар върху създаващото се опортюнистическо течение на „широкия социализъм". Именно здравите сили начело с Д. Благоев водеха последователна борба, безкомпромисна по своя характер, с групата на Я. Сакъзов, която се оформи като опортюнистическа фракция в партията. По същество това бе борба за историческото място и роля на партията, а оттук и за бъдещето на българското революционно работническо движение.

Както в борбата за национално освобождение възрожденците отстраняваха малодушните, колебливите, съглашателите с поробителя, така революционните марксисти очистиха своите редове, за да се изгради партията като единен, сплотен организъм, достоен политически ръководител на работническата класа. По този начин партията отхвърли решително буржоазното реформаторство и се превръща в ръководна сила на класовото работничеко движение в страната. Тази именно нейна черта я отличаваше от социалдемократическите партии, членуващи във Втория интернационал.

Независимо че до Октомврийската революция партията не споделяше някои от теоретическите възгледи и политическите позиции на Болшевишката партия, ръководена от В. И. Ленин, непримиримостта ѝ към буржоазията и вярата в бъдещето на работническата класа бяха гранитната основа, върху която с всяка изминала година тя се превръщаше в авангард на тази класа, прозряла същността на идеите, истината за стратегията и тактиката на болшевиките. И тя одобри безрезервно, приветствува искрено и възторжено победата на руските работници и селяни през октомври 1917 г., както Ботев

Digitized by Google

откликна на Парижката комуна. В това пролича ясно онази здрава закалка, която партията беше получила в тежките класови боеве срещу буржоазията. Отношението към първата в света социалистическа революция и новата държава на пролетарската диктатура показа, че партията беше достатъчно зряла като марксистки отряд на работническата класа, готов да я води смело за завземане на властта.

В борбата за отстояване на класовите позиции на пролетариата и неговото бъдеще партията води принципна борба и срещу „левите" отклонения в своите редове, тъй като в тях виждаше реалната опасност за откъсване от масите, а оттук и неуспех в подготовката на политическата армия на бъдещата революция. Класовата същност на партията се издигна на нова висота в годините на антифашистката съпротива, разгърна цялото си богатство след победата на социалистическата революция.

●

Пламенно родолюбие, кристален патриотизъм характеризират историческия път на партията на българските комунисти. Делото на социализма, за което тя се бореше, въплъщаваше в себе си вековните народни въжделения за политическо и социално освобождение. Всичко, което партията вършеше, беше насочено срещу предателската дейност на буржоазията, срещу национализма и великодържавния шовинизъм. По същество това бе защита на истинските национални интереси, на свободата и независимостта на народа и родината.

Още след създаването си тя поведе борба срещу Стамболовия режим, разобличавайки реакционните изменения в конституцията, които посягаха върху основните права на народа и ограничаваха участието му в управлението на страната. На тези реакционни изменения на основния закон социалистите противопоставяха решително искания за демократически изменения — широки политически права, свобода на словото и печата, на събранията и агитацията. Заедно с разобличаването на Стамболовия режим те разобличаваха и монархията като негов крепител, издигайки високо заветите на Левски и Ботев за демократическа република.

В тази борба наред с пламенното родолюбие се прояви нравствената прелест и чистотата на партията. Д. Благоев изтъкваше, че „в дело, каквото е комунизмът, без „сърце", т. е. и любов, не е възможно"[1]. Георги Кирков от своя страна заяви през 1901 г., че „партията дълбоко обича своето отечество, поради което нейната борба ще бъде по-светла от всички борби, а победата ѝ по-блестяща"[2].

Партията води последователна антивоенна и антизавоевателна политика. Тя се опълчи решително срещу шумната националистическа кампания, издигайки смело глас за мир и разбирателство между народите, като определено заяви, че протяга братска десница на работниците и трудовите маси от другите страни.

По време на Балканската и Междусъюзническата война партията разгърна широка антивоенна дейност, в резултат на която трудовите маси в страната видяха в нейно лице последователно патриотична сила, защищаваща истинските национални интереси на България. Това ѝ отношение беше най-добре изразено в думите на нейния вожд Д. Благоев, който в реч пред Народното събрание заяви: „Когато ви предупреждавахме, че в тази война България ще си изгори ръцете, вие тогава ни нарекохте предатели, безотечественици, наре-

[1] Д. Благоев, Съч., т. 19, с. 211.
[2] Г. Кирков, Избр. произв., т. I, с. 256.

Digitized by Google

кохте ни всякак... Но ние смело, без да трепнем... издигнахме знамето на тази политика, която действително единчка е спасителна и за България, и за балканските народи."[1]

Патриотизмът и верността на партията към интересите на народните маси се проявиха още по-яркс през Първата световна война. Определили правилно характера й като империалистическа, тесните социалисти заявиха, че най-благоприятен за работническата класа и трудовите маси изход от войната е не победата на един или друг военен блок, а на пролетарската революция. Заели такава позиция, те гласуваха срещу военните кредити, свикваха протестни антивоенни митинги и събрания. В хода на войната партията като последователна патриотична сила, вярна на интересите на народа, разгърна широка антивоенна дейност. Тя помагаше на народните маси на фронта и в тила да видят истинските виновници за преживени бедствия и да дойдат до мисълта, че от тях трябва да се поиска сметка. В резултат на тази дейност избухнаха бунтове в редица части на действуващата армия, а из страната се организираха публично протести към политиката на буржоазията.

Антивоенната дейност на партията се усили особено след победата на Великата октомврийска социалистическа революция. С изострено класово чувство тя се зае да популяризира сред масите лозунгите на революцията. В своите документи изтъкваше, че единственият изход от тежкото положение народът може да намери в сключването на мир и в борбата за освобождение от капиталистическо господство. Партията определено заяви, че българските работници и селяни трябва да последват примера на руските си братя и да застанат начело на борбата за демокрация и социализъм.

Нравствената чистота на възрожденците, тяхното пламенно родолюбие се бяха превърнали в нравствени норми за живота и борбите на партията. Революционната приемственост се осъществяваше; подобно на своите предтечи комунистите посвещаваха живота си на делото на „общественото благополучие и человеческий прогрес"[2].

В борбите срещу класовия враг партията проявяваше най-чист патриотизъм, защото се стремеше да освободи своята родина, своя народ от новото робство, робството на експлоататорите. Под това знаме тя вдигна народа на въстание през септември 1923 г., ръководеше стачните борби, оглави въоръжената съпротива през периода 1941—1944 г. В героичната антифашистка съпротива под ръководството на партията и под знамето на създадения през 1942 г. Отечествен фронт хиляди комунисти, ремсисти, сдружени земеделци, безпартийни повториха подвига на възрожденците, примера на воеводи и опълченци. Поборническият дух на Панагюрище и Клисура, на Батак и Копривщица оживяваше в партизанските землянки, каляваше се в затворите и концлагерите. Партизанските отряди приемаха имената на Ботев и Левски, на Бенковски и Бачо Киро. Те бяха знамето на народната борба и в новите условия. С тях отиваха на смърт за свобода на отечеството партизаните, бойците на Отечествения фронт.

●

Интернационализмът е бил и си остава характерна черта на Българската комунистическа партия. Интернационалното чувство е част от възпитанието на българските комунисти.

---

[1] Д. Благоев, Съч., т. 16, с. 285.
[2] Д. Благоев, Съч., т. 19, с. 211.

Digitized by Google

Първите социалисти в България отстояваха възгледите на възрожденските дейци — не само да се уважават другите народи, но и да се търси съюз с тях като най-важна основа за взаимно разбиране и добросъседство, за широко сътрудничество. Още в първия си програмен документ партията записа, че гледа на себе си като неделима „част от всесветската социална демокрация".

През деветдесетте години на своето съществуване партията на българските комунисти е държала и държи високо знамето на пролетарския интернационализъм. Тя прояви солидарност към руските работници и селяни от Първата руска революция. С идеите на пролетарския интернационализъм тя водеше борбите против войните, срещу милитаризма и шовинизма на буржоазията и нейните поддръжници. „Знамето на интернационализма партията издигна още по-високо, когато залповете на „Аврора" възвестиха началото на социалистическите революции в света. Веруюто на Васил Левски, че след освобождението на родината си ще отиде да се бие за освобождението на другите народи, стана верую на десетки и стотици комунисти. Мнозина от тях бяха редници и командири от новосъздадената Червена армия, други — участници в интернационалните бригади в Испания; трети загинаха за освобождението на други народи. Тези факти ясно сочат, че БКП следваше ленинското учение, че „интернационалното единство на работническата класа е по-важно от националното"[1].

Интернационалните традиции на БКП се обогатяваха в миналото, обогатяват се и днес. Дружбата и сътрудничеството с КПСС и със Съветския съюз е образец на сътрудничество между две партии, между две държави, между два народа, образец за социалистически интернационализъм в действие. Обогатява се непрекъснатото сътрудничество и взаимопомощта със социалистическите страни. Нашата партия поддържа активни връзки и сътрудничество с комунистическите и работническите партии в другите страни, националноосвободителните движения и развиващите се страни.

●

Революционните добродетели и традиции на Българската комунистическа партия, наследени от възрожденците, създадени от самата нея в продължение на 90 години, са здрава основа, върху която тя работи и мобилизира народа за изграждане на развитото социалистическо общество. Построеното у нас, утвърдилият се социалистически начин на живот, формираната социалистическа личност са най-достойният паметник за възрожденците, за стотиците знайни и незнайни герои, отдали живота си за политическото и социалното освобождение на своята родина.

Духът на възрожденците, на миналите поколения комунисти, техните идеали живеят и ни вдъхновяват. Дванадесетият партиен конгрес на партията бе висок връх на ясната класова позиция, на политическа зрелост и нравствено извисяване. Той очерта движещите сили, осигуряващи нови исторически завоевания; въоръжи ни с правилна политика, посочи ни магистралния път на дружба и тясно сътрудничество с великия Съветски съюз и неговата Комунистическа партия, път на сътрудничество със социалистическите страни.

За осъществяване на тези мащабни задачи партията ще работи и в бъдеще с цялата си енергия и творчески размах.

---

[1] В. И. Ленин, Съч., т.35, с. 196.

Digitized by Google

ОБРАЗЕЦ НА КОМУНИСТИЧЕСКО-ЗЕМЕДЕЛСКОТО ЕДИНСТВО

Една от най-характерните, изключително важни същностни черти на БКП е нейната дълбока вярност към марксизма-ленинизма и умението ѝ творчески да прилага неговите принципи съобразно условията в нашата страна. Общопризнат е приносът на БКП в развитието и обогатяването на марксистко-ленинското учение за работническо-селския съюз и особено за единодействието на Комунистическата партия със селските партии и организации.

ЛИНИЯ НА СТРАТЕГИЧЕСКО ЕДИНОДЕЙСТВИЕ С БЗНС

С право работническата класа и селяните могат да се нарекат две братски класи. Това са класи-труженици, класи-създатели. От взаимоотношенията между тези две основни класи на съвременното общество зависи и настоящето, и бъдещето на човечеството.

Народна република България е един от най-ярките примери за действително братски съюз между работниците и селяните. Създател на този съюз, негов организатор и идеен вдъхновител е Българската комунистическа партия.

В условията на България, където в началото на века се създаде селска партия — БЗНС, която се оформи в прогресивна, демократична организация и за две десетилетия си извоюва голям авторитет и влияние сред селското население, единството между работниците и селяните в голяма степен зависеше от единодействието между БКП и БЗНС.

Много пъти ние напомняме за големите грешки, които БКП и БЗНС допуснаха през пролетта на 1923 г. Макар че това е минала история и грешките отдавна са осъзнати, е необходимо да се припомня тази история. Защото онзи, който не се учи от историческия опит, историята го учи.

БКП и БЗНС заплатиха скъпо за своите грешки. Историята показа илюзорността на идеята за самостоятелна селска власт. Сам Александър Стамболийски, автор на тази идея, след фашисткия преврат се отказа от нея и потърси единодействие с БКП в името на обща, работническо-селска власт.

ЦК на БКП извлече дълбоки поуки от събитията през 1923 г. Ръководството на партията дойде до твърдото убеждение, че за изграждане на работническо-селския съюз и успешната борба против фашизма тя трябва да установи тясно единодействие с БЗНС. Това най-добре разбраха Васил Коларов и Георги Димитров. Те отдадоха своя талант на мислители-революционери и революционери-организатори за превъоръжаването на БКП с ленинизма, въоръжиха нашата партия с ленинско умение да разработва и осъществява своята стратегия и тактика. Под тяхното ръководство в подготовката и провеждането на Септемврийското антифашистко въстание БКП творчески приложи марксистко-ленинската идея за работническо-селския съюз. Най-характерният, най-силният момент, разкриващ това творчество, бе установеното по инициа-

Digitized by Google

тива на ЦК на БКП единодействие между комунистите и сдружените земеделци. Това единодействие още тогава получи признание и на международната арена.

Две десетилетия БКП и БЗНС водиха тежка борба против фашизма. Това бяха десетилетия на много и скъпи жертви, десетилетия и на нови поуки. Нито е възможно, нито пък е необходимо да споменаваме всички. Ще спрем вниманието на читателя само на някои от тях. БЗНС неведнъж изживя илюзията за самостоятелна селска власт. Някои негови дейци забравиха завета на големия селски трибун Александър Стамболийски, опитаха се да възродят тази идея. Други преминаха на десни позиции, потърсиха сътрудничество с буржоазията и нейните партии, започнаха да работят за „опитомяването" на съюза, като го разцепваха на крила и крилца.

Историческа заслуга на БКП е, че тя отстоя и по-нататък развиваше своята ленинска политика спрямо БЗНС. Под ръководството на Г. Димитров, който схвана най-добре необходимостта от единство между БКП и БЗНС, партията провеждаше политика на трайно, стратегическо единодействие със Земеделския съюз. Огромният авторитет на героя от Лайпцигския процес, неговото лично обаяние, такт и умение да привлича на своя страна честните и прогресивни дейци на БЗНС, обезоръжаваха противниците на комунистическо-земеделското единство, убеждаваха колебаещите се и ги правеха по-последователни привърженици на работническо-селския съюз.

Много са документите на БКП, образци на ленинско проникновение при изграждане на комунистическо-земеделското единство. Дворецът и буржоазните партии правеха всичко, за да раздухват вътрешните борби в БЗНС. Тяхната максима спрямо БЗНС бе: „Разделяй и владей!" Единствено само БКП осъждаше борбите в БЗНС, които водеха до непрекъснати разцепления. И не само осъждаше, но и помагаше на здравите сили в него да възстановят единството на съюза. За това има много документи. „Българската комунистическа партия трябва да защищава революционното единство на Земеделския съюз, като разяснява на неговите маси, че разцеплението на Земеделския съюз е в интерес само на буржоазията и реакцията и че то би заздравило положението на десницата, разцепническата политика на десничарите трябва да бъде осъдена като предателска."[1] Това е част от резолюцията на ЦК на БКП, приета на неговия Виенски пленум през 1926 г.

Втори документ: През 1938 година партията изпрати специална директива до своите организации, в която разясняваше пагубната роля на вътрешните борби в ръководните среди на БЗНС и необходимостта от установяване единството на Българския земеделски народен съюз. Ето част от директивата: „Тези безпринципни борби на БЗНС нямат никакво оправдание, но те са прямо вредни от гледна точка на интересите на селските маси и тия на нацията, защото само благодарение на тези разногласия в Земеделския съюз и на колебанията на други демократични сили фашизмът у нас все още може да управлява, да гнети народа и излага на опасност нашата национална независимост." По-нататък: „Трябва да се поведе борба за установяване на единството на Земеделския съюз. Който е враг на това единство, той е враг на селските маси, на българската нация. Възстановяването на единството на Земеделския съюз е напълно възможно и осъществимо. То ще увеличи силите на Съюза, ще повдигне авторитета му сред масите, ще засили народния антифашистки фронт и ще облекчи борбата против фашисткатa диктатура."[2]

---

[1] БКП в резолюции и решения..., т. III, с. 115.
[2] ЦПА,ф. 1, оп. 3, а. с. 686.

Digitized by Google

Тези документи говорят за ленинското отношение на партията към своя главен съюзник в борбата против фашизма.

ВАЖЕН ФАКТОР В СОЦИАЛИСТИЧЕСКОТО СТРОИТЕЛСТВО

Няколко години преди победата на Деветосептемврийската социалистическа революция органът на БРП в. „Работническо дело" писа: „Българският земеделски народен съюз е организация на трудовите селски маси, с която при нашите условия ще има сигурно да се извърви още немалък съвместен път — както днес в борбата против фашистката диктатура в защита на непосредствените искания на трудещите се, така и утре в борбата за окончателно освобождение от капиталистическото иго."[1]

След победата на Деветосептемврийското въстание ролята на съюза между работниците и селяните нарасна още повече. В. И. Ленин учи, че този съюз, ръководен от Комунистическата партия, е висш принцип на диктатурата на пролетариата и главна сила в строителството на социализма.

Българската комунистическа партия постигна забележителни успехи в укрепване и засилване на работническо-селския съюз между другото и за това, защото продължи своята изпитана политика на сътрудничество и единодействие с Българския земеделски народен съюз.

За запазването и укрепването на комунистическо-земеделското единство БКП трябваше да преодолява големи трудности. Десни дейци на БЗНС положиха дяволски усилия, за да противопоставят селяните на работниците и БЗНС на БКП. Те се сдружиха с буржоазията за събаряне на народнодемократичната власт. Комунистическо-земеделското единство бе сериозно застрашено. БКП направи всичко необходимо и запази братския си съюз с БЗНС. В ленински дух Георги Димитров разработи основните принципи на единодействието между БКП и БЗНС в строителството на нова, социалистическа България. Тези принципи, които и сега не са загубили своята валидност, са следните:

— БКП и БЗНС имат обща цел — защита интересите на работниците и селяните, на трудовия народ, освобождението им от експлоатацията, повишаване на материалното и културното им равнище. А това може да стане само чрез изграждането на социализма. Ето защо строителството на социализма следва да бъде тяхна главна цел и тяхно общо дело;

— БКП признава БЗНС, неговата самостоятелност като политическа партия и гледа на него като на свой главен съюзник;

— БЗНС признава ръководната роля на работническата класа и на нейния марксистко-ленински авангард — Комунистическата партия;

— двете партии считат своята съвместна работа и борба като важен, постоянно действуващ фактор в изграждането на социализма и по-нататъшното сплотяване на народните маси;

— в строителството на социализма ще става още по-голямо сближаване на БКП и БЗНС. „Ние — сочеше Г. Димитров — ще отиваме към вас и вие ще идвате към нас за сближение не само на думи и в личните отношения, но и в творческата съзидателна работа за издигане на нашата страна като действително демократична страна."

В ония години Георги Трайков и неговите съратници проявиха голяма мъдрост и смелост. Те правилно разбраха завета на Александър Стамболийски, мислите и въжделенията на сдружените земеделци — трудови селяни. Под тяхното ръководство БЗНС се очисти от рушителите на комунистическо-земеделското единство, превъоръжи се с нови идейни оръжия, превърна се в боева сплотена организация на традици-

[1] В. „Работническо дело", бр. 1 от 1940 г.

Digitized by Google

онно организираните в БЗНС трудови селяни, стана надежден и верен съюзник и съратник на БКП в строителството на социализма.

Паметни останаха в нашата най-нова история годините, когато се изграждаха основите на социализма, когато под разветите червени и оранжеви знамена комунистите и сдружените земеделци сриваха синорите между своите дребни парчета земя и изграждаха големите блокове на трудово-кооперативни земеделски стопанства. Това бе борба, изпълнена с много драматизъм и упорита работа за преодоляване на създадените с векове традиции и привички, за изграждане и укрепване сред трудовото селско население на ново, социалистическо съзнание.

НАЙ-ПЛОДОТВОРНИЯТ ЕТАП

Комунистическо-земеделското единство бе един от важните фактори за успешното решаване на най-трудните проблеми на социалистическото строителство — привеждането на селското стопанство върху социалистически основи. Братската съвместна работа на БКП и БЗНС е важен политически и съзидателен фактор в изграждането на зрелия социализъм. Този фактор е рожба на ленинската априлска линия на партията.

Априлският пленум на ЦК на БКП през 1956 г., който изиграла историческа роля в развитието на БКП и на социалистическото общество в нашата страна, има капитална заслуга и за развитието на комунистическо-земеделското единство.

Действително капитална! Защото, след смъртта на Георги Димитров през 1949 г., започна да се натрапва погрешната постановка, че БЗНС вече изчерпвал своите възможности за самостоятелна полезна дейност. На Априлския пленум др. Тодор Живков, защищавайки димитровската постановка, посочи, че съществуването на БЗНС не е минус, а е плюс за нашата страна при изграждането на социализма.

Историческото значение на Априлския пленум на ЦК на БКП за комунистическо-земеделското единство не се изразява само в това, че отхвърли сектантско-догматичното отношение към БЗНС и възстанови димитровската линия на партията към нейния съюзник. Априлската линия е ленинска линия. Главното в нейната същност е творческата способност на БКП своевременно и правилно да решава проблемите на нашето развитие по пътя на социализма. Едно от доказателствата за това е по-нататъшното развитие на политиката на БКП към БЗНС при новия етап — етапа на изграждането на развитото социалистическо общество.

Към средата на шестдесетте години, когато БКП започна да разработва проблемите на изграждането на развития социализъм, някои хора, работещи в областта на обществените науки, считаха, че в новия етап ролята на БЗНС значително ще намалее. Те изхождаха от обстоятелството, че през този етап ще се засилят процесите на намаляване относителния дял на класата на селяните-кооператори и на преодоляване на съществените различия между града и селото. В доклада си пред Юлския пленум на ЦК на БКП през 1968 г. др. Т. Живков развиваше следните постановки: „И в сегашния етап на изграждане на развито социалистическо общество у нас Българският земеделски народен съюз играе и ще играе голяма роля в мобилизиране усилията на трудещите се за по-нататъшното социалистическо строителство особено на село, в социално-икономическото и политическото сплотяване на народа в името на социализма, демокрацията и разцвета на социалистическата ни родина."

„Заедно с общото развитие на страната, с измененията в класова-

Digitized by Google

та структура на обществото се извършват съответни изменения и в социалния състав на тази братска политическа организация."

„Необходимо е също да се усъвършенстват и обогатят конкретните форми за все по-близко сътрудничество и обща практическа дейност между Българската комунистическа партия и Българския земеделски народен съюз, за повече съвместни действия на нашите организации, ръководни органи и членове, за по-нататъшното им сближаване в единната борба и работа за социалистическия възход на Отечеството ни, за умножаване на неговите богатства, сила и авторитет, за тържеството на нашия общ идеал."[1]

Тези постановки, дадени от другаря Тодор Живков преди тринадесет години, залегнаха в програмата на БКП, приета от нейния Десети конгрес. Ролята на БЗНС като съюзник на партията на новия етап от развитието на нашата страна по пътя на социализма е определена и в Конституцията, в чл. 1 на която е записано: „БКП ръководи изграждането на социалистическото общество в Народна република България в тясно братско сътрудничество с Българския земеделски народен съюз."

С пълно право секретарят на БЗНС др. Петър Танчев посочва, че тези постановки за пръв път в теорията и практиката на световното революционно движение дават отговор на въпроса за участието на некомунистическа, демократическа партия в изграждането на развито социалистическо общество.[2]

Това са научни постановки, синтезиращи обективните процеси и даващи простор за тяхното правилно протичане.

Няколко са факторите, които обуславят нарастващата роля на БЗНС в строителството на развития социализъм и засилването на съвместната работа на БКП и БЗНС. На първо място това са дълбоките социално-класови изменения, които социалистическият обществен строй внесе и продължава да внася в българското село. Ликвидирането на групата на заможните селяни, преодоляването на икономическите различия между социалните групи в село, формирането на класата на селяните-кооператори — това са обективните процеси, които позволиха на БЗНС да постигне такова единство в своите редове, каквото по-рано бе невъзможно.

През годините на социалистическото строителство БЗНС израсна и в идейно отношение. Социализмът — идеология и политика на БКП, стана идеология и политика и на БЗНС. Членовете на БЗНС са кръвно заинтересовани от по-нататъшното развитие на социалистическия строй.

Кадрите и редовите членове на БЗНС натрупаха голям опит в социалистическото строителство. Броят на механизаторите — сдружени земеделци, достига над 17 500, а на селскостопанските специалисти — 5125.

Изводът сам се налага: никога БЗНС не е имал такъв многоброен отряд от квалифицирани кадри, които го правят способен да внася още по-голям принос в социалистическото строителство.

И действително дейността на БЗНС през последното десетилетие потвърждава порасналите му възможности за още по-активно и по-резултатно участие в социално-икономическия и обществено-политическия живот.

На други важни, от принципиално значение въпроси искаме да спрем вниманието на читателя.

Известно е, че БКП осъществява ръководството на социалистическата държава, на цялостния обществено-икономически живот, като се опира на масовите организации. Партията не подменя, не дублира

---

[1] Т. Живков, Избрани съчинения, т. 15, с. 220—221.

[2] П. Танчев, Единодействието на БЗНС и БКП в революционното минало и в социалистическото строителство, сб. „75 години БЗНС", С, 1975, с. 56.

Digitized by Google

тези организации. Със своята научнообоснована политика тя им дава правилна ориентация и направлява тяхната дейност в строителството на зрелия социализъм.

Съвсем друг характер имат взаимоотношенията между БКП и БЗНС. Земеделският съюз не е обикновена обществена организация, а политическа организация, съюзник на БКП. БЗНС използва свои традиционни форми на организационна и политическа работа.

Дейността на БЗНС, като политическа организация, протича в най-тясно, братско единодействие с БКП. Партията осъществява своята ръководна роля не чрез командуване и декретиране, а със „силата на авторитета, по силата на енергията, на по-голямата опитност, на по-голямата разностранност, на по-голямата талантливост"[1]. В това ленинско положение БКП вля богато съдържание, откри и открива най-подходящи форми за тясно сътрудничество със своя съюзник. Ще споменем някои от тях: секретарят на БЗНС присъствува на заседанията на Политбюро на ЦК на БКП, с изключение на ония, на които се обсъждат вътрешнопартийни въпроси. Председателите на окръжните ръководства на БЗНС присъствуват на заседанията на бюрата на окръжните комитети на БКП. Провеждат се съвместни срещи и заседания на Политбюро на ЦК на БКП и ПП на БЗНС, на бюрата на ОК на БКП и ОР на БЗНС, съвместни пленуми и съвещания. Редовно стават съвместни заседания на бюрата на партийните организации и ръководства на земеделските дружби, както и общи събрания на комунистите и сдружените земеделци. Приемат се планове за съвместна работа на нивата окръг, градове, селищни системи, села.

ПОД ЗНАМЕТО НА ЕДИНСТВОТО, В ИМЕТО НА ОБЩАТА ЦЕЛ

„Братство, единство!", „БКП и БЗНС!", „Вечна дружба!" — това бяха спонтанните и възторжени възгласи, които огласяваха Народния дворец на културата, когато на XII конгрес другарите Тодор Живков и Петър Танчев говореха за единството между БКП и БЗНС. Това бяха спонтанните и възторжени възгласи, които огласяваха дома-паметник „Александър Стамболийски", където проведе своята работа XXXIV конгрес на БЗНС.

В доклада си пред XII конгрес на БКП др. Тодор Живков изтъкна: „През изтеклия период, ние както винаги досега, работехме в пълно разбирателство и сътрудничество, рамо до рамо при решаване на задачите на изграждането на развития социализъм и на борбата за мир в света. Българската комунистическа партия оценява отношенията на сплотеност и единодействие с братския БЗНС като изключително важни за развитието на функционирането на политическата система. Тези отношения са изградени на здрава основа и се развиват непрестанно, те са отлични."[2]

Аналогична е оценката за съвместната работа, която секретарят на БЗНС др. П. Танчев даде в доклада си пред XXXIV конгрес на БЗНС.[3]

Действително през годините на седмата петилетка по-редовни и ползотворни станаха съвместните заседания на партийните комитети и дружбените ръководства. 120 съвместни заседания на пленуми на окръжни комитети и окръжни ръководства, 750 съвместни окръжни съвещания, 50 съвместни окръжни научно-практически конференции. Годишно се провеждаха около 12 хиляди съвместни събрания на партий-

---

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 6, с. 236.

[2] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП пред Дванадесетия конгрес и предстоящите задачи на партията, с. 102.

[3] П. Танчев, Отчет на УС на БЗНС пред XXXIV конгрес и предстоящите задачи на съюза, с. 47.

Digitized by Google

ните организации и земеделските дружби. Голяма част от партийните комитети и дружбените ръководства извършваха съвместен контрол и проверка на приетите от тях програми за обща дейност. Това е нов момент в съвместната работа, който е от голямо значение за подобряване на братското сътрудничество между комунистите и сдружените земеделци.

Далеч сме от мисълта да се идеализират нещата. В някои окръзи и общини продължават да се допускат слабости в съвместната работа между комитетите на БКП и ръководствата на БЗНС. Някои съвместни пленуми и заседания не бяха добре подготвени, приемат се решения с общи положения, без срокове за изпълнение на набелязаните задачи, без отговорници и пр. Не са редки случаите, когато в провеждането на съвместни заседания и събрания се допуска формализъм, не се изпълняват всички набелязани мероприятия. Съвместният контрол и проверка на изпълнение на плановете продължава да е слабо звено в общата работа в някои окръзи и в много села. Все още недостатъчно се изучава, обобщава и внедрява положителният опит.

Дванадесетият конгрес на БКП и Тридесет и четвъртият конгрес на БЗНС обсъждаха едни и същи задачи. Това за комунистите и сдружените земеделци, за целия наш народ е напълно естествено. БКП и БЗНС имат една цел — изграждане на развито социалистическо общество.

XII конгрес на БКП и XXXIV конгрес на БЗНС поставиха задачи за по-нататъшно засилване и обогатяване на съвместната работа. Натрупаният богат опит позволява успешно да се изпълни тази задача.

Може с пълно основание да се каже: БКП и БЗНС дават истински образец на братско сътрудничество между две партии. Опитът от единодействието между БКП и БЗНС в революционното минало и в строителството на социализма има голямо международно значение. Той се изучаваше досега и ще се изучава в бъдеще от представители на комунистически, работнически и селски партии, оказваше и ще оказва голямо влияние за успешното изграждане и укрепване на съюза между работници и селяни.

●

Изграждането и развитието на единството между БКП и БЗНС е най-тясно свързано с имената на Георги Димитров и на достойния приемник и продължител на неговото дело другаря Тодор Живков. Архитектът на априлската линия на партията направи и прави най-много за сегашния разцвет на комунистическо-земеделското единство. В своите доклади, речи и статии с ленинска дълбочина, от позициите на марксизма-ленинизма разработва проблемите на съвместната работа, непосредствено направлява работата на партията за нейното непрестанно засилване и подобряване. Цялата теоретическа и практическа дейност на другаря Тодор Живков е ярко свидетелство за неговото умение да оценява важната роля на комунистическо-земеделското единство, да го насочва по пътя на непрестанното му извисяване, за превръщането му в постоянно действуващ политически и съзидателен фактор в борбата на нашия народ за социалистически възход.

с. н. с. Димитър ТИШЕВ
кандидат на историческите науки

Digitized by Google

ВИДНИ СТРОИТЕЛИ И РЪКОВОДИТЕЛИ НА ПАРТИЯТА

ГЕОРГИ КИРКОВ

Той беше дясната ръка на Благоев, беше образец на революционер, който живя, мисли и чувствува само с партията. Личният му живот се слива с живота на партията.

„Кирков бе голям майстор на партийното строителство. Той строеше партията на партийните основи на революционния марксизъм, на теорията и практиката на пролетарската класова борба."[1]

В своите статии и речи той обосновава революционния характер на работническата класа: „...наемната работническа класа... е революционна класа, революционна както по своята природа, така и по положението, което заема в днешното общество."[2]

С нея той свързва и задачите на социалистите: „Нашите преки задачи като социалисти се свеждат най-главно към това, да подготвим работническата класа за историческата роля, която е повикана да играе, и за целта, която трябва да постигне."[3]

Кирков беше непримирим враг на общоделството, на блокарството, на класовото сътрудничество и в теорията, и в практиката.

Той посочи, че поради действията на „широките" партията с всеки изминал ден се разсъхва като бъчва под влияние на природните стихии. С появата на общоделството започва играта със съдбата на партията. Затова той обоснова необходимостта от решителна и безпощадна борба срещу него, срещу това зло: „...пред нас стои жизненият въпрос, как да спасим най-добрите и най-предани сили на партията, които се давят и задъхват в една тълпа от неустановени елементи и озлобени сърца, а заедно с това и чрез това да спасим и самата партия от пропаст и прогниване..." „Остава само едно радикално средство — ампутацията. И колкото по-скоро, толкова по-добре."[4]

Георги Кирков има големи заслуги за разобличаването и изхвърлянето от партията на общоделците, на „анархолибералите" и „прогресистите".

Значителна част от дейността си посвети на укрепването на връзките на партията с масите.

Немалко внимание той отделяше и за подготовката на партийните конгреси, като определи на какви изисквания трябва да отговарят делегатите на конгреса. Обоснова необходимостта от обективна информация като предпоставка за вземането на правилни решения и набелязването на целесъобразни мероприятия.

В доклада си по случай 16-годишнината от смъртта на Г. Кирков В. Коларов изтъкна: „Кирков, заедно с Благоев, е най-ярката личност в тесняшката партия. Под ръководството на Благоев и чудесната, обаятелна сила на революционната фигура на Кирков в България можа да се създаде едно крепко, мощно революционно движение. Бяха сложени основите на едно движение, което под знамето на ленинизма постигна колосални успехи, което под знамето на ленинизма безусловно ще победи."[5]

А Г. Димитров посочва, че „бойната и творческа дружба на Благоев и Кирков е един от най-знаменателните факти в историята на партията"[6].

ГАВРИЛ ГЕОРГИЕВ

„Гаврил беше един от първите и най-умните застрелчици в редовете на работническата социалдемократическа партия..."[7]

Дейността на Г. Георгиев е тясно свързана с онзи период от историята на партията, в който тя се оформи идейно и организационно като марксистка партия на работническата класа. Има голяма заслуга за разгромяването на опортюнизма в партията — общоделството и анархолиберализма. В тази борба той заема едно от челните места.

---

[1] В. Коларов, Доклад по случай 16-годишнината от смъртта на Г. Кирков, Г. Кирков, Избр. пр., С., Изд. на БКП, 1950, т. I, с. 12.
[2] Пак там, с. 65.
[3] Пак там, с. 91.
[4] Пак там, с. 106.
[5] Пак там, с. 22.
[6] Пак там, с. 5.
[7] Д. Благоев, Гаврил Георгиев и „Работнически вестник", сб. Г. Георгиев, Избр. пр., Изд. на БКП, 1953, с. 2.

Digitized by Google

Но силата на неговия проницателен ум, блестящите му качества на теоретик и публицист се проявиха особено ярко в изясняването на характера и разработването на основните организационни принципи на партията като революционна партия на работническата класа. На тези задачи са посветени най-важните му статии.

В статиите му по организационните въпроси („Нашите организации", „Партийните членове", „В крив път", „По нашата деятелност", „Задачите на социалдемократическата партия" и др.) особено ярко се чувствува влиянието на Лениновите идеи, развити в „Искра" и най-вече в „Какво да се прави?". Той счита, че без истински, боеви организации няма силна партия, „...въпросът за организациите е жизнен въпрос за партията, той е въпрос за нейното бъдеще"[1]. А слабостта на организациите се дължи на това, че ги създаваме, без да имаме достатъчно социалисти. Тук той определя и условията за създаването на партийни организации.

В тясна връзка с организационния строеж е въпросът за членството в партията. Силата на партийните организации зависи от състава. Ако тя безразборно приема нови членове, отива към израждане. Затова Г. Георгиев обоснова необходимостта от засилване на взискателността при приемането на нови членове, за да се създадат здрави и боеспособни организации. Той посочи и условията за членство в партията.

Преди да заеме своето място в партията, партийният член трябва да е участвувал в редица нейни мероприятия. „...Преди да бъде приет в партията, един работник трябва вече да е преминал цяла подготвителна социалистическа школа, той трябва да има вече известно социалистическо минало"[2].

Съставът на партията се подобрява не само чрез високата взискателност към встъпващите в нейните редове, а и чрез системната работа за издигане равнището на старите членове. Социалдемократическата партия е силна тогава, когато се развива не само числено, но и качествено. „...силата на партията не е в броя, а в подготовката на нейните членове. Тя се усилва не когато има много, а добри членове... нейното значение се дължи на нейната морална, а не числена сила..."[3] „Една социалистическа партия няма нужда от много, но неподготвени членове, защото такива членове не са една надеждна войска."[4]

Яснотата и убедеността, с която Г. Георгиев формулира и обосновава становището си за характера и организационните принципи на революционната марксистка партия на работническата класа, станаха силно оръжие за разгромяването на опортюнизма по организационните въпроси.

ВАСИЛ КОЛАРОВ

Верен съратник на Д. Благоев и Г. Кирков, най-близък другар на Г. Димитров, един от най-известните и заслужилите водачи на работническата класа в България, виден строител и ръководител на партията.

Коларов има голям дял за развитието на БРСДП (т. с.) като самостоятелна революционно-марксическа партия, за засилването на централизма и пролетарската дисциплина в нея. На XII конгрес — 1905 г., той изтъкна „необходимостта от истинска социалдемократическа дисциплина в партията и от ефикасен и целесъобразен контрол, упражняван съгласно партийните статути"[5]. „Партийната дисциплина е изражение на един принцип...жизнен принцип за социалистическата партия и дето тя не съществува, това е верен признак, че там по принципите хората не се спогаждат добре."[6]

Голяма е заслугата му и за идеологическото укрепване на партията, за поставянето на партийния печат под здрав контрол, за неговото подчиняване на партийните задачи, против издигнатия от анархолибералите лозунг за „свобода на печатната пропаганда".

Той изтъкна същността, ролята и значението на партийната програма. Нейното признаване е условие за съществуването на партията и за членството в нея. „Една правилна социалистическа дейност е възможна само следвайки разумно и напълно теорията на нашата програма. Програмата няма само агитационно значение, тя има и много по-важно организационно значение, тя не съдържа само нейните искания, но изразява и принципа на нашата партийна организация."[7]

Опирайки се на опита на Болшевишката партия, той обоснова необходимостта от изграждането на тесняшката партия на производствен признак, тъй като до този момент нейна основа беше кварталната организация. „Една болшевишка партия се изгражда на основата на производствените ядки... Организацията трябва да приближи партията до масите... следователно тя трябва да държи сметка за стопанската структура на страната."[8]

---

[1] Д. Благоев, Гаврил Георгиев и „Работнически вестник", сб. Г. Георгиев, Избр. пр., Изд. на БКП, 1953, с. 110.
[2] Пак там, с. 116.
[3] Пак там, с. 134.
[4] Пак там, с. 131.
[5] БКП в резолюции и решения, т. 1, с. 180.
[6] В. Коларов, Избр. пр., С., Изд. на БКП, 1954, т. I, с. 10.
[7] Пак там, с. 7.
[8] Пак там, т. II, с. 55.

Digitized by Google

Коларов посочи, че основен принцип за изграждане и дейност на партията е принципът на демократическия централизъм. Нещо повече, той разкри и същността му, единството на демократизма и централизма, основните техни елементи. За него той писа: „Вътрешният режим на болшевишките партии е демократическият централизъм, т. е. един такъв режим, който, от една страна, почива върху участието на цялата партийна маса в изработването на партийната програма, в определянето на нейната политика и тактика и в избора на партийното ръководство. а, от друга страна, обезпечава най-голямото възможно единство и сплотеност на партията в действието ѝ. Признаците на тоя режим са: партийната критика, изборността на партийните ръководства, равенството в правата и задълженията на всички членове и партийната дисциплина, т. е. подчинението на малцинството на решението на болшинството... Степента на демократизма и централизма в комунистическите партии зависи от условията, в които партиите се намират, и от задачите, които имат да решават."[1]

Той посочи, че съотношението между централизма и демократизма има конкретно исторически характер.

Коларов отдели голямо внимание на партийното ръководство на масовите организации и доказа, че важен механизъм за неговото осъществяване е дейността на комунистите в тях. Той пише: „Влиянието на партията върху масовите организации... ще бъде сигурно и трайно само когато то почива върху идейните и политическите връзки на партиите с членовете на тия организации и такива връзки могат да се поддържат главно чрез комунистическите фракции в последните.[2]

За да се осъществи и доведе докрай процесът на болшевизацията на партията, той считаше, че голяма, решаваща е ролята на кадрите. Затова обоснова необходимостта от създаването на болшевишки кадри. В преобладаващата си част те трябва да имат пролетарски произход и да са с добра подготовка. „Поработничаването на партийните ръководства и на партийните представителства... както и най-грижливото им лично подбиране, е едно повеление на партийната болшевизация."[3]

Със своя организаторски талант и неизчерпаема енергия той допринесе за преустройството на партията на тесните социалисти в комунистическа партия и за присъединяването ѝ към Комунистическия интернационал. Заедно с Г. Димитров ръководят Септемврийското въстание и ленинизацията на партията. Той е избиран за генерален секретар на Коминтерна.

СТАНКЕ ДИМИТРОВ — МАРЕК

„Другарят Марек беше блестящ организатор, незаменим пропагандатор, проницателен политик, великолепен другар. Той обладаваше прекрасните качества да се ориентира и в най-сложната обстановка, да начертае правилна линия, да убеди окръжаващите го в правилността на тази линия, да ги сплоти около себе си и ги вдъхнови на борба за провеждането на тази линия."[4]

Успоредно с голямата му политическа и публицистична дейност огромно значение има и теоретическата работа на Марек по основните проблеми на партийното строителство, тясно свързана с практическото състояние и задачи на партията. Особено се откроява в това отношение неговата статия „Ленинското учение за партията". В нея той обоснова необходимостта от политическа организация на работническата класа, нейния класов характер. Обоснова и изясни идеите на Ленин за същността на основните организационни принципи на марксистко-ленинската партия като преден, съзнателен, организиран отряд на работническата класа, най-висша форма на класова организация на пролетариата, отряд с единство на волята, несъвместимо със съществуването на фракции и групировки в нея, за Комунистическата партия като вплъщение на връзките на предния отряд на работническата класа с трудещите се, за демократическия централизъм като сърцевина на системата от организационни принципи. Разкри същността, ролята и значението на партийната дисциплина.

Сред избраните произведения на Марек важно място заема и статията му „Партийната ядка в предприятието е основа на партийната организация". В нея той изтъква ролята на партийната организация като основа на партията. „Основата, фундаментът на партията е тая най-малка група от членове на партията, която се намира там, дето тия партийци са събрани в едно или могат да бъдат близко помежду си."[5]

През този период (1935 г.) у нас основна клетка на партията беше кварталната ядка, т. е. тя се изграждаше на териториален принцип. Но това е партия на кла-

---

[1] В. Коларов, Избр. пр., С., Изд. на БКП, 1954, т. I, с. 56—57.
[2] Пак там, т. II, с. 55.
[3] Пак там, т. II, с. 56.
[4] Р. Леви, Станке Димитров — Марек, сб. Станке Димитров — Марек, Избр. пр., 1952, с. 17.
[5] С. Димитров — Марек, Избр. произв. 1952, с. 109.

Digitized by Google

сата, а и поради увеличаване на числеността ѝ необходимо бе ядките да се изграждат на производствен принцип. Тази необходимост той обоснова, опирайки се на организационното изграждане на Болшевишката партия. „Партията може да се прояви като преден, ръководещ отряд на работническата класа, ако фундаментът, основата на нейната организация се намира там, дето работи масата."[1]

Освен това той подчерта динамичния характер на формите на организация и средствата на работа. „Формите на организацията и методите на работа на партията не са дадени едни и веднъж за всякога... Организацията на партията е подчинена на нейната политика."[2] С промяната на политиката изменят се и формите и методите на партийна работа.

ТРАЙЧО КОСТОВ

Голям борец за делото на работническата класа и трудещите се в нашата страна, един от най-видните народни и обществени дейци, верен ученик и близък помощник на Г. Димитров в ръководството на партията и страната.

Като ръководен партиен работник и член на ЦК на партията, той има големи заслуги в изграждането на масовото легално работническо движение.

Изпълнявайки указанията на Г. Димитров, заедно със Станке Димитров те довършват борбата за ликвидация на левосектантския курс.

Големи са неговите заслуги като строител на партията, като учител и възпитател на партийните кадри, непосредствен ръководител на стопанското възстановяване на страната след Деветосептемврийската победа.

Затова и в приветствието на ЦК на БРП (к) по случай 50-годишнината му се казва: „Твоята дълбока марксистко-ленинска теоретическа подготовка, голямата ти култура, пословичното ти трудолюбие и упоритост, стоманената ти воля, скромността ти, беззаветната ти преданост към делото на работническата класа и народа са онези болшевишки бисери, които красят целия ти борчески живот, неразривно свързан с борбите на партията и народа."[3]

Успоредно с огромното публицистично творчество Трайчо Костов е оставил многобройни партийни документи.

В статията си „За нов курс" той посочи, че след Септемврийското въстание са направени значителни стъпки в процеса на болшевизацията на партията. Но ние не сме я поставили на правилни основи, тъй като изцяло сме отрекли миналото. Обоснова необходимостта от завършване процеса на болшевизация в нашата партия. Той писа, че сега пред партията стои една огромна задача, тя трябва да възприеме един нов курс — „...курс на болшевишки реализъм, на трезва оценка на положението във всеки даден момент... С една дума — курс на действителна болшевизация, при която ще се използва всичко ценно и положително от опита на миналото, като се превари то в болшевишкия котел"[4].

В доклада си пред шести пленум Тр. Костов обоснова и конкретизира съобразно с обстановката в страната димитровския курс в партийното ръководство, прави равносметка на борбата против лявото сектантство и положителните резултати от димитровската политика на партията.

Голяма част от статиите, речите и докладите му са посветени на единния фронт, на необходимостта от разширяване на връзките на партията с масите, за работата на масовите организации като трансмисии на партията в осъществяването на тези връзки, на необходимостта от партийно ръководство на тези организации. „РМС е самостоятелен организационно, но политически той се намира под ръководството на партията. Не спъвайки инициативата и самодейността на ремсистите, партията дава общото направление на тяхната дейност... партията трябва да оказва всестранно съдействие на младежката организация."[5]

Значителен дял в политическото и теоретическото наследство на Трайчо Костов след 1944 г. са неговите статии, речи и доклади, посветени на икономическата политика на партията и страната, на пролетарския интернационализъм, на българо-съветската дружба, на любовта на българския народ към Съветския съюз.

Стефка АНГЕЛОВА
кандидат на философските науки

---

[1] С. Димитров — Марек, Избр. произв., 1952, с. 111.
[2] Пак там, с. 115.
[3] Тр. Костов, Избрани статии, доклади и речи, С., Изд. на БКП, 1964, с. 4.
[4] Пак там, с. 49.
[5] Пак там, с. 593.

Digitized by Google

С ПОРИВА НА ПЪРВИТЕ

Една жена, не екскурзоводка, жена от обслужващия персонал, в неголемия щат на музеите ми отключи приземието на печатницата. Започнал бе активният сезон — ученици, чужденци, екскурзиантски групи с какви ли не далечни номера на превозните средства сновяха наоколо — и човек трудно можеше да се добере до експозициите. Печатницата обаче — това бе нещо странично, нещо не така познато — оставаше заключена. Дълго търсиха ключа и още по-дълго — човек, който да отвори. Автентични и следователно ръждясали, кепенците не искаха само сила, а и чалъм и жената дълго проклина онзи, който е влизал последен в приземието и е превъртял ключа два пъти.

— Градът е пълен с музеи, но точно тук няма нищо — казва с пъшкане тя. — Една стара машина „Маринони" от Париж. Какво толкова?

— Достатъчно. — Успокоих я. — Има и списък. Искам да го видя.

Списъкът на авторския състав на вестник „Работник" — 22 имена, първите пет от които: Благоев, Габровски, Гаврил Георгиев, Стефан Дабев, Георги Бакалов.

И докато жената бавно премиташе помещението, и докато по шумната улица към Царевец се отправяха потоци посетители (тропот по плочника, отекващи гласове), тук, край печатарската каса, край машината имаше нещо тайнствено и тихо. Оня сумрак от учебниците по история, онази сложност на началото — поприведените фигури на първооснователите на партията, техните закачени до входа шапки. Оня блясък в погледите, оня миг на надеждата, на вричането... Онова изключително време, за което Благоев пише: „Срещата ми с Никола Габровски в Търново сложи началото на социалистическото движение тук. В тая среща решихме, че преди всичко трябва да отговорим на въпросите: Има ли почва за социализма в България? Налагаше се един отговор на тоя въпрос, защото го повдигаха противниците ни, отговаряйки отрицателно."

Вторият конгрес на БСДП, състоял се в Пловдив (август, 1892 г.) решава да бъде издаван политически орган на партията — вестник „Работник". На 1 ноември същата година във Велико Търново излиза първият брой на вестника. В уводната му статия, озаглавена „Българската социалдемократическа партия" Благоев изяснява историческата роля на партията като авангард и анализира нейния характер. От брой 1 до брой 15 (6. II. 1893 г.) вестникът бива редактиран във Велико Търново, а печатан в Шумен (печатница „Основа"). На 19 февруари 1893 г. печатницата е преместена във Велико Търново и наречена кооперативна печатница „Работник". Тук вестникът се отпечатва от бр. 16 до бр. 30 (1 юни 1894 г.). След това редакцията е преместена в София, където излизат още 10 броя. Последният 41 брой на „Работник" е набран в софийската печатница „Труд" на 6. IX. 1894 г.

Във Велико Търново се печата и поредицата от книги на „Българска социалдемократическа библиотека", първата от които е брошурата на Благоев „Що е социализъм и има ли той почва у нас?", подписана с името Д. Братанов. След тази първа оригинална марксистка книга, написана от българин, следват редица преводи (предимно от френски, правени от Н. Габровски: Жул Гед и Пол Лафарг „Какво искат социалдемократите?"; Жул Гед — „Колективизъм"; Бабел — „Жената и социализмът", както и „Първи май" — Плеханов, „Принадена стойност" от Дикщайн в превод на Георги Бакалов, Благоевият превод на Маркс „Гражданската война във Франция (1870—1871 г.)" с предисловието на Енгелс към немското издание и пр. Една енергична издателска дейност, едно втурване в света на непознатото, така характерно за първооснователите на нашата партия.

Пак във Велико Търново през 1893 г. се печата и организационният устав на БСДП.

И цялата тази сложна издателска дейност е ехо на началото. На събитието, предопределило всичко, което ще последва.

Един паметник на Благоев и Габровски, една експозиция, наречена „Първа социалистическа сбирка", ни връщат към първоизвора. Към онези изключителни дни, за които в историята е записано: „През пролетта на 1891 г. Д. Благоев и Н. Габровски разработиха програма за бъдещата марксистка партия и взеха инициативата да се свика във Велико Търново социалистическа сбирка, на която да се обмисли въпросът за създаване на социалдемократическа партия в България. На 21, 22 и 23 април представители на социалистическите дружинки се събраха във В. Търново. Поради преследванията от страна на Стамболовото правителство сбирката се състоя тайно извън града.

Д. Благоев и Н. Габровски изложиха и обосноваха своето предложение социалистическите дружинки да се обединят в социалдемократическа партия, която да започне открита дейност в политическия живот. Те представиха и изработените от тях проекти за програма и устав на партията. Нуждата от обединение на силите и обща целенасочена дейност беше назряла. Поради това участниците в сбирката се съгласиха дружинките и групите да се свържат в обща социалистическа организация под название „Българска социалдемократическа партия".

Digitized by Google

Оценката на Благоев за събитието?

„Тази сбирка беше първото социалистическо събрание, в което се тури началото на социалистическото движение, на първата организация на социалистическите сили в България."

Благоев нарича търновската сбирка първа социалистическа конференция, на която социалистите са се съвещавали върху своите нови задачи.

●

В един от кабинетите на окръжния партиен комитет секретарят на комитета Христо Станев след вълнуващ разказ за срещата на Димитър Благоев и Никола Габровски се спира на мигове от биографиите на изтъкнати партийни деятели от Търновския край: Никола Радев и Петър Георгиев, Васил Мавриков и Душко Душков, Ангел Грънчаров и Янаки Дончев, Вълбан Ангелов... Дни, епизоди, години... И в основата на всичко — една всеотдайност към делото на партията, една безпределна вярност към завета на първооснователите, една ботевска любов към народа.

— Други събития, родеещи се по своята същност с величието на първата социалистическа сбирка? — питам.

— Антифашисткото въстание от 9 юни 1923 година в Килифарево; първото в страната изпълнение на „Интернационалът" в Драганово; освещаването на Самарското знаме в Дъскот...

Това са събития с различна величина, различен отзвук, различни по време — и с нещо общо в съдържанието си. Те носят дръзновението на първите; стремежа да бъде отхвърлен всякакъв гнет, богатството на пориви, чистотата на помислите, родеещи се с неповторимостта на пролетния дъжд, с цвета на ябълката...

Следващият ми въпрос е към инженер Румяна Цонева — секретар на общинския комитет на партията, дъщеря на загинал партизанин, типична представителка на поколението, отгледано и възпитано след Девети септември:

— Как оценявате същността на революционната щафета, как виждате проекцията на нравствените добродетели на първите в поведението, в помислите и делата на нашия съвременник?

— Има ли по-категорична вярност към славните революционни традиции от самоотверженото, всеотдайно и доблестно участие в труда за процъфтяване на родината? Светлото бъдеще, към което се устремиха смелчаците от Бузлуджа, а по-късно героите от Септември 1923 година и борците от съпротивата, е нашето съзидателно време на трудови победи в изграждането на социалистическата ни родина. Подвигът, себеотрицанието, мъжеството свързват нашето героично минало със съзидателното настояще, с утрешния комунистически ден на България.

Високите нравствени черти, които красяха нашите предци от годините на революционните борби на партията, са същностни качества и на съвременната социалистическа личност. Нещо повече — по своята съвкупност тези традиционни добродетели сега се доразвиват и обогатяват. Движението по пътя на прогреса: социален, икономически, технически, културен и всякакъв друг, изисква от обществото постоянна готовност и способност да виждаме зад решените задачи реда от проблеми, които чакат решение. Това е умението да претворяваме радостта от успеха в свещеното чувство на безпокойство за още неизвършеното, за онова, което предстои...

И тъй — наследниците на първите, на основателите на партията — с техните безпокойства, с техните търсения, с неудовлетвореността им от постигнатото. Комунистите от една от най-старите партийни организации в страната, чествуващи сега своята 90-годишнина — Великотърновската — в изпълнение на предначертанията на Дванадесетия партиен конгрес.

●

В един от най-младите заводи на Велико Търново — Завода за запаметяващи устройства, където работят над 250 специалисти с висше образование и където средната възраст на заетите в труда е 27 години, разговарям с неговия директор инженер Недко Жилевски, член на бюрото на общинския партиен комитет.

— Другарю Жилевски, през годините на седмата петилетка машиностроенето и електронната промишленост в окръга увеличиха относителния си дял в обема на цялата промишленост от 28,4 на 33,5 на сто. Обособиха се структурноопределящи направления: тежко инвестиционно машиностроене и електронна и електротехническа промишленост. Сега тя представлява 28 на сто от продукцията на отрасъла машиностроене и металообработване с тенденция да нарасне до 40 процента през 1985 година. Заводът за запаметяващи устройства е типичен представител на електронната ни промишленост. Как вие оценявате ролята на човешкия фактор в този динамичен производствен процес?

— Линията на интензивно развитие на завода, за която споменахте, неотстъпно ще бъде следвана и през следващите години. Предвижда се през осмата петилетка обемът на промишлената продукция да нарасне от 1,8 до 2 пъти в сравнение със седмата петилетка; обемът на печалбата — 2,6 пъти, а обществената производителност на труда през 1985 година да нарасне 2,8 до 3 пъти в сравнение с 1980 година. Основен фактор за интензификацията на промишленото производство и за повишаване на обществената производителност на труда е ускореното внедряване на научно-техническите постижения. Този въпрос е в центъра на вниманието на партийно-политическата и стопанско-организаторската ни работа. Основен момент на внедряването на научно-техническите постижения в обновяването на изделията и подобря-

Digitized by Google

ването на качеството им — повишаването на тяхната конкурентноспособност. Продукцията на завода непрекъснато се обновява и модернизира, като пълно обновление се получава на 4—5 години с тенденция този цикъл да бъде намален.

Реализирането на огромните възможности на научно-техническия прогрес до голяма степен зависи от ръководните кадри и специалистите. При нас е натрупан значителен научно-технически потенциал — задачата е правилно да бъдат ръководени и все по-пълно да се реализират тези кадри. Този проблем е в центъра на вниманието на партийното и стопанското ръководство на завода. Въведохме конкурсното и изборното начало при подбора на кадрите. Осъществяват се разнообразни форми на работа със специалистите: срещи за активна информация, на които водещи специалисти запознават колегите си с новостите в изчислителната техника; симпозиуми и научни конференции, вечери на рационализаторите и т. н. Разгръщаме съревнование между специалистите на базата на приеманите всяка година лични творчески планове. Показателна е в това отношение инициативата на главния конструктор на завода инженер Ангел Хараланов, който излезе с призив-обръщение към всички специалисти в окръга за съревнование във внедряването на научно-техническия прогрес.

Срещнах се с този изтъкнат представител на творческата мисъл, който само през няколкото месеца на 1981 година бе направил пет рационализаторски предложения, вече внедрени в практиката, с общ икономически ефект 239 788 хиляди лева. Неговият призив към специалистите вестник „Борба" бе определил като „предизвикателство за творческа активност". Сега инженер Хараланов замисляше ново предизвикателство, още по-дръзко. Той се готвеше още по-смело през следващите години на петилетката да разработва мероприятия за подобряване на социалистическата организация на труда при внедряването на научно-техническите предложения в завода; да направи в недалечен срок сам и в съавторство рационализаторски предложения с общ икономически ефект 500 хиляди лева. Неговите намерения са твърде многостранни, но смисълът им е един — ускорено внедряване на научно-техническите постижения в практиката. Неговото становище е, че критерий за оценка в работата на творческите звена трябва да стане не обемът на разработените нови изделия, а степента на достигането на равнището на световното производство.

Пак в търсенето на съвременните измерения на борбеността — тази важна черта на поведението на комунистите, завещана ни от първооснователите на партията — ние се връщаме към една равносметка: през 1980 година само за ден и половина Великотърновската селищна система е дала на страната толкова продукция, колкото през цялата 1944 година, а за 17 дни — колкото през цялата 1956 година. Всяко сравнение е несъвършено, разбира се, но то в значителна степен е показателно.

Сред онези, които са в челната колона на първенците в труда, са основателите на клуб „Девета петилетка", най-активни между които са работничките от фабрика „Васил Мавриков": Мария Кръстева, Мария Парижкова, Анка Славчева, Марина Маринова, Стефка Кулова, Иваничка Станева, Йорданка Христова, Йорданка Първанова и Цветана Костова.

Разговарям с Анка Славчева, работеща по плана за 1988 година, носителка на ордените „Георги Димитров", „Червено знаме на труда", „Народен орден на труда" — златен, отличничка на Министерството на леката промишленост.

— Откога сте във фабриката?

— От 1956 година.

— Кой е секретът на успехите ви?

— Усилието. Трудът, превърнат в удовлетворение, в доблест.

— Съществуват ли традиции във фабриката и вие лично тачите ли ги?

— Да. Пръв израз на преклонение пред делото на борците е нашата почит към името на патрона на фабриката Васил Мавриков — един кристално чист човек. По инициатива на партийната организация е създадена музейна сбирка, отразяваща пътя на предприятието от основаването му до днес. Ние имаме корени, ние сме наследници на революционери, на борци и това ни въодушевява в труда ни. Когато пред нас се постави примерно задачата, че два процента тъкани над нормативa за първо качество носят допълнителна печалба от 6500 лева, ние не схващаме това съдържание само като икономически ултиматум, а преди всичко като въпрос на чест, на достойно отстояване на позиция.

Ярките производствени успехи, популяризирането на движението на челниците във фабриката предопределят въпроса, с който се обръщам към секретаря на партийния комитет във „Васил Мавриков" инженер Кирил Цанев:

— Как партийната организация във фабриката създава сред колектива атмосфера на творчески търсения, на нетърпимост към застоя, как поддържате и развивате такива форми на съревнование, които масово привличат и въодушевяват хората за успехи в труда?

— Това е многостранен проблем. Неговото ефективно решаване зависи от умелото отчитане на ред психологически фактори. Да вземем един от тях — конкретизацията на сроковете за отчитане на обещанията. Хората винаги са склонни да търсят определеността на нещата. Когато те имат пред себе си точния ден на равносметката, тях не ги напуска стремежът за движение, за борба. Ако този ден е съвсем далечен, на едни не достига търпение, други губят интерес към съревнованието, а трети само механически участвуват в него. Ние с всички мерки се стремим да стимулираме активността на пое-

Digitized by Google

лите обещание пред колектива. Да поддържаме у тях увереността, че набелязаното ще бъде изпълнено. Това винаги окрили. Да вземем друг психологически фактор: обосноваността на поеманите задължения. Както се знае, задачата на съперничеството е да се поемат повишени натоварвания: увеличаване производителността на труда, повишаване качеството на продукцията, икономия на материали и енергия. Но тук всякаква произволност е противопоказна, необходим е точен разчет, точна икономическа и психофизическа обосновка на поетото задължение, научно съобразено с възможностите на конкретната личност и със състоянието на условията на труд в дадения участък.

●

Не само в най-стария и в най-младия от заводите на Велико Търново ние се срещнахме със себеотрицанието, мъжеството и устрема на хора, крачещи в първите редици на своите колективи. Цялата промишленост тук се развива по интензивен път, като средногодишният темп на увеличаване на производството достига 8,6 на сто. В този град са произвеждани всички радиоапарати в страната, много от изделията на електрониката и машиностроенето...

Но нека не търсим само мащабите. Нека вникнем в поведението, в устоите на творците, на съзидателите.

Това са преди всичко хора на дълга, активни носители на високи нравствени качества. Хора с достойнство — с голяма взискателност към себе си. Самокритични. Неспиращи пред успеха.

В нашите диалози недвусмислено се открои единството на стремежа да се издига народното благосъстояние с извисяването на духовния потенциал. В решаването на тази важна задача партийните организации акцентират върху идейно-нравственото възпитание на хората. Расте социалната активност на трудещите се, които със своето съзнателно отношение към труда, към своите права и задължения на дело потвърждават предаността си към партията. Потвърждава се на дело тезата, че колкото по-големи възможности създава обществото за развитието на личността, толкова повече нараства и отговорността на личността за превръщането на тези възможности в действителност.

Целеустремени, търсещи, воюващи за достигането на високи резултати в труда, на ярки дела, комунистите от една от първите партийни организации, създадени в страната преди 90 години — Великотърновската, — дават пример на организираност и дисциплина, на висока социална отговорност. По своя стремеж да достигат повече, да надникват в бъдещето те се родеят с първооснователите на нашата партия, с нашите предци.

Мила ИЛИЕВА

Digitized by Google

С ПОВИШЕНО ВНИМАНИЕ И ГРИЖИ

РАФЕТ СЕЙДАЛИЕВ
секретар на ЦК на ДКМС

Сега в комсомолските дружества и младежките трудови колективи се осмислят практическите действия, подемат се полезни инициативи за изпълнението на решенията, които взе Дванадесетият конгрес на партията. Цялата младеж в страната разгръща социалистическо съревнование под девиза „Ударни комсомолски дни за срочното и качествено прибиране и пълното оползотворяване на селскостопанската продукция".

В Отчетния доклад на ЦК на БКП, изнесен пред конгреса, генералният секретар на ЦК на БКП др. Тодор Живков определи повсеместната интензификация като главна насока в развитието на народното стопанство. Конгресът откроі главните и актуални задачи на селското стопанство през осмата петилетка, като посочи и основната стратегическа задача — генералното решаване на зърнения проблем и върху тази основа — ускореното и ефективно развитие на животновъдството. Особено внимание бе обърнато на развитието на земеделието в планинските и полупланинските райони за производство на повече и по-евтина продукция главно в областта на животновъдството.

Тези задачи разкриват нови възможности за високоефективна социална реализация на младите селскостопански труженици. От тях произтичат и качествено нови изисквания към организаторската и политическата работа за осигуряване на най-активното участие на младежта в **„интензификацията на народното стопанство, последователното прилагане на новия икономически подход и неговия механизъм и по-нататъшното усъвършенствуване на социалистическите обществени отношения"**[1].

В многостранната дейност на Димитровския комсомол за изпълнение на конгресните решения с особена сила изпъква задачата за осигуряване най-активното участие на младите селскостопански труженици в усъвършенствуване социалистическата организация на труда на основата на изграждането и работата на **бригадите от нов тип в селското стопанство.**

Известно е, че вече втора година в нашето селско стопанство се работи за внедряване на новата организация на труда — бригади от нов тип. Това са комплексни бригади, които се изграждат на базата на вътрешностопанската сметка и самоиздръжката и обхва-

[1] Тезиси на Дванадесетия конгрес на БКП, Партиздат, С., 1981, с. 26—27.

Digitized by Google

щат цялостно сеитбообръщения, технологични линии и машини при отглеждане на отделни култури. Новите бригади осъществяват комплексни производствено-икономически, социални и възпитателни функции. В тях се създава по-голяма възможност да се разширява демократизмът за участието на целите трудови колективи в управлението и дейността на бригадите. В осъществяването на това революционно дело за нашето селско стопанство на младежта и Комсомола се възлагат големи надежди. „Димитровският комунистически младежки съюз — се казва в Тезисите на Политбюро на ЦК на БКП — следва да поеме конкретни задължения при изграждането на бригадите от нов тип, овладяването на новите технологии в селскостопанското производство, в усвояването и ефективното използване на планинските и полупланинските земи."[1]

Под ръководството на партията, в процеса на социалистическото преустройство и развитие на селското стопанство, Комсомолът натрупа изключително богат опит да осигурява участието на младежта във внедряването и последователното усъвършенстване на бригадната организация на труда. Ярък пример за това са младежките бригади, които винаги са били и сега са челен отряд на младежта в осъществяване априлската аграрна политика на партията в непрестанния възход на българското село, важен фактор за формиране на истински родолюбци. В техните редици израснаха няколко поколения кадри на селското стопанство, които и днес са в основата както за постигнатите високи резултати, така и на прилагането на всяко нововъведение. Достатъчно е да споменем имената на героите на социалистическия труд Мирон Брезоев, Йосиф Колипатков, Живко Топалов, Алдьо Алдев, Никола Тодоров, Димитър Рачев, Иванчо Арсов, Тодор Миланов, Атанаска Балева, Иван Христов, Петър Панев, на стотиците носители на ордени и медали, които като изпълнители и ръководители възпитаха и възпитават десетки хиляди истински стопани на земята, майстори на най-високи добиви. В младежките бригади се раждаха и раждат редица интересни начинания и почини, като движението за завоюване званието „Бригада за ударен комсомолски труд", „Движение за комплексна механизация", „Техниката с пълна мощ", „Ударни комсомолски дни за срочно и без загуби прибиране на реколтата" и др.

В периода след Писмото на др. Тодор Живков до ЦК на ДКМС комсомолските комитети по-отблизо и по-резултатно ръководят работата с всички младежки бригади, а тези от стратегическите направления — зърнопроизводството и животновъдството, са взети на пряк отчет. В тясно взаимодействие със стопанските ръководства по-успешно се решават редица важни въпроси на по-нататъшното усъвършенстване организацията на труда, приложението на новия икономически механизъм, на политическата работа и социално-психическия климат. Проведеният съвместно с НАПС през 1979—1980 г. във всички АПК преглед на младежките бригади доведе до по-пълното разкриване на средствата, формите и резервите за най-ефективното използване на трите елемента на производството.

Така например от 113 младежки бригади, отглеждали през 1980 година пшеница и ечемик, 73 са преизпълнили обещаните добиви. При среден добив на пшеница за страната 405,6 кг/дка младежките бригади постигнаха 422 кг/дка, а при ечемика при 350 кг/дка за страната — 377 кг/дка. Общо 46 младежки бригади, или 43 на сто, надхвър-

[1] Тезиси на Политбюро на ЦК на БКП по [illegible] на др. Тодор Живков пред Националното съвещание на партийния, държавния и стопанския актив от 3 април 1980 г., С., 1980.

Digitized by Google

лиха границата на 500 кг/дка, а 7 бригади получиха над 600 кг/дка пшеница.

В навечерието на XII конгрес на БКП 12 челни младежки бригади излязоха с рапорт-обещание пред Бюрото на ЦК на ДКМС, с което поеха задължение с наличната техника и постепенно техническо превъоръжаване, чрез умело прилагане на стопанската сметка и самоиздръжката да увеличат през 1981—1982 г. производителността на труда 1,6 пъти, да снижат себестойността на 1 тон зърно с 10 лева спрямо утвърдената нормативна себестойност, да предадат за двете години над плана 20 321 тона хлебно и фуражно зърно. Към тяхната инициатива се присъединиха 50 младежки бригади.

Завоюваните успехи са реална предпоставка и сигурна гаранция да се върви напред, да се поставят по-големи цели, да се задълбочи работата по усъвършенстване организацията на труда и създаване на бригади от нов тип.

По разчетите на НАПС вече са утвърдени първите 160 бригади от нов тип в зърнопроизводството. От тях 30 са младежки. Те са призвани да играят пионерна роля. През 1981 година са си поставили за цел да докажат предимствата на новата бригадна организация на труда в условията на АПК. И не може да има съмнение в големия скок, който ще се получи. За това говорят високите постижения (макар това да не е предел на очаквания ефект) на 15-те младежки модулни бригади през 1980 г. Те средно са обработвали по 40 400 дка, а останалите младежки бригади — по 23 200 дка. Чистата продукция на едно заето лице в модулните бригади е било средно 39 100 лв., а за останалите — 20 020 лв. Добивите са се увеличили с 10—20 на сто при 5—8 на сто за останалите, а разходът на труд, изразен в човекодни на тон, е намалял в границите на 25—28 на сто.

Тези постижения бяха предпоставка за успешно приложение на новия тип организация през настоящата година. Само един пример. Младежката бригада на героя на социалистическия труд Живко Топалов от село Николово, Русенски окръг, подходи творчески и задълбочено към разкриване на всички резерви. С помощта на научните институти бе оптимизиран сеитбооборотът, въведоха се нови, високопроизводителни технологии и техника. В резултат на това и на подобрената вътрешна организация на труда броят на постоянно заетите в бригадата се намали от 68 на 37 души, или близо два пъти. А фактът, че 51 на сто от младите механизатори владеят повече от една професия, позволява тяхната най-пълна взаимозаменяемост и като резултат броят на механизаторите бе намален от 42 на 25 души. В резултат на такъв подход производителността на труда, измерена в чиста продукция на един член от бригадата, ще се увеличи 2,62 пъти, а нормата на рентабилност — близо 2 пъти. Създадените добри производствени и битови условия, боеспособното комсомолско дружество, личните грижи за всеки млад човек от ръководителя на бригадата, чудесният микроклимат са гаранция и за по-нататъшните успехи на този колектив.

Независимо от положителните изменения в редица младежки бригади наблюденията показват, че като цяло не се осигурява комплексното решаване и внасяне на принципно нови изменения в организацията на труда. Още в подготовката на инженерните проекти не беше подходено творчески, не беше използван досегашният опит, не се прояви голямата отговорност към стратегическата линия на партията за висока ефективност и качество. На много места не се спазват технологичните предписания, ефективното използване на земята, техниката и живия труд, не се прилага умело вътрешно-

Digitized by Google

бригадната организация на труда и стопанската сметка, борбата срещу всякакви разхищения и др.

Като се имат предвид целите и характерът, структурата и съдържанието на новите бригади, възможностите на младежките бригади са ограничени. Естествено е техният, както и въобще броят на бригадите в селското стопанство да се намали. Но известно и естествено е също, че въпреки това те ще извършат не само колкото са извършвали предишните, но и далеч повече работа. Поради това правилно ще бъде в процеса на по-нататъшното формиране на бригадите от нов тип, там където е възможно и условията позволяват, сегашните младежки бригади да бъдат в основата и да се запазят като самостоятелни или пък, ако това не е възможно, те да се включат като звена в съставите на новите бригади. Защото съществуването на самостоятелните младежки бригади най-добре позволява да се види конкретният младежки дял, да се организира по-богат и смислен младежки живот, да се изявят полезните младежки амбиции. Правилно е също така да се засилва младежкото ядро и в другите бригади. Едновременно с това ефективното функциониране на бригадите от нов тип налага да се положат повече усилия за окомплектоването им с нова техника и транспортни средства, да се създадат по-добри битови условия. От особено значение е начело на новите бригади да застанат добре подготвени, авторитетни ръководители, които да познават съвременното производство, с добра политическа и организаторска подготовка, да умеят да работят с младежта.

Участието в новите бригади изисква да се полагат по-големи грижи за повишаване образованието и квалификацията на младите селскостопански труженици. Анализът показва, че е постигнат известен ръст в младежките модулни бригади, където голяма част от участниците в тях са с висше и средно специално образование. Положителни изменения има и в овладяване на втора професия.

Въпреки тези промени желаният успех не е постигнат. Не може да се смята за нормално 37,3 на сто от участниците в модулните бригади да бъдат без средно образование. Още по-ненормално е, че само 17 на сто са с I клас. Не по-добро е положението и сред останалите младежи и девойки, заети в селскостопанското производство. С изключение на механизаторите на всеки 10 младежи 8 не повишават своята квалификация. Втора професия през 1979 година са усвоили само 4,3 на сто от младежите и само 1,6 на сто от девойките.

Очевидно съвсем наложително е в духа на изискванията на пленума на ЦК на БКП по образованието и деветия пленум на ЦК на ДКМС да се обединят усилията на Министерството на народната просвета и Националния аграрно-промишлен съюз, да се активизира работата в окръжните аграрно-промишлени съюзи и аграрно-промишлените комплекси на окръжните и общинските комитети на ДКМС и да се провеждат най-ефективни мероприятия за повишаване образованието и квалификацията на младите селскостопански труженици, като те се доближат до месторабота и местоживеенето, да се осигури овладяването най-малко на две професии. При сегашната динамика на навлизане на новостите в селското стопанство потребността от бърза квалификация е абсолютно необходима. Много от младите механизатори с по-нисък клас-квалификация по време на кампаниите за прибиране на реколтата управляват машини, изискващи по-висок клас, без да са правоспособни. Ръководителите на АПК и клоновите стопанства си затварят очите пред този факт, тъй като за многосменно използване на техниката не достигат механизатори. По този начин се създава незаинтересованост от страна на младите хора към повишаване на квалификацията, тъй като във върховите

Digitized by Google

моменти те се приравняват към механизаторите от по-високия клас. Може да се помисли и по въпроса, на този етап да се внесат и някои изменения в структурата на специалностите в селскостопанските училища, да отговарят те най-пълно на сегашните потребности на дадения район. Съдържанието на програмите да бъде в пълно съответствие с новата техника, новата бригадна организация и новите методи на производството и управлението. Целесъобразно е производствената практика на учениците да се провежда в базови АПК и бригади, при това като обособено тяхно подразделение, като ученическа производствена бригада, както това масово се прилага в СССР.

Успешното включване в усъвършенстването на социалистическата организация на труда и ефективното функциониране на бригадите от нов тип изисква истинското **приобщаване на младежта към проблемите на научно-техническия прогрес.** Огромна роля се пада на утвърдилото се у нас като рожба на Тезисите на ЦК на БКП за работа с младежта и Комсомола (1967 г.) движение за техническо и научно творчество на младежта. Досегашните резултати са частични. Не е постигнато масовото участие на младежите и девойките в различните негови направления — научно-техническата подготовка, научно-техническата пропаганда и агитация и научно-техническото творчество. На един АПК се падат средно по 1,3 клуба за ТНТМ. Например в София—окръг при 18 АПК има едва 8 клуба; Ловешки и Кюстендилски при 10 АПК — 5 клуба; Благоевградски — 9 при 14 АПК и др. Младите новатори са едва 9,3 на сто от участниците в клубовете за ТНТМ, а младите изобретатели са само 31 от всички изобретатели в селското стопанство. Нашите усилия са насочени към доизграждане организационните основи на движението — създаване на широка мрежа от клубове на териториално-производствения принцип, съвети по ТНТМ към всички АПК, засилване на кръжочната дейност, пълно осигуряване на средства и условия за пълноценното функциониране на всички звена, на всички форми на движението за ТНТМ.

Изграждането на качествено новата бригадна организация на труда трябва да се използва за привличане на ново попълнение в селското стопанство.

Изминалият период след Писмото на др. Тодор Живков до ЦК на Комсомола и седмия пленум на ЦК на ДКМС бе време на по-конкретна работа на комсомолските комитети в това отношение. Успешно бе изпълнена и преизпълнена задачата за изпращането на младежки набор в селското стопанство. Понатрупа се опит. Откроиха се някои резерви, срещнаха се немалко проблеми. На много места обаче младежите напускат, трудно се адаптират към новите условия. Продължава стихийният отлив. От сериозни недостатъци страда работата на училището, Комсомола и цялата общественост по професионалното ориентиране на учащата се младеж, за възпитанието й в любов и насочването й към селскостопанското производство. Избягва се влизането в конструктивен диалог с родителите и семействата за бъдещата реализация на техните деца в отрасъла. Малко са тези учебни заведения, които на практика решават пълноценно въпроса за съчетаване на знанията на подготвяните с живата практика. Опитът показва, че там където са изградени и работят средношколски, пионерски трудови обединения, които по същество представляват неразделни производствени звена от АПК, трудовата реализация на младите хора е по-лесно разрешим въпрос. В дълг към тези проблеми, въпреки някои сполучливи мероприятия, още са и средствата за масова информация.

Digitized by Google

В редица селищни системи се отделят малко средства за изпълнение на програмите за социалната реализация на младежта, за развитие на базата за спорт, отдих и туризъм, за да не кажем, че много ръководства са се обърнали с гръб към тези проблеми. Явно е, че за по-нататъшното изпълнение на тези задачи е необходимо да се вземат срочни мерки, като се имат предвид специфичните условия, при които тя работи.

Организирането на младежки набор в никакъв случай не бива да бъде самоцел, а да отговаря на обективните потребности на съвременното селскостопанско производство. Правилно ще бъде по АПК и бригади да се установят настоящите и перспективните потребности, при това не въобще, а по специалности, по степен на необходимата квалификация. На тази основа да се набират кадри преди всичко из средата на завършилите селскостопанските техникуми, средни професионално-технически и професионално-технически училища, както и от другите отрасли на народното стопанство. Набирането и изпращането на младото попълнение да става при реалните условия на селскостопанското производство. Заедно с това да се вземат радикални мерки за подобряване условията на труд и бит, като и самата младеж участвува в този процес. При това необходимо е да се настоява пред стопанските ръководства да се разработват ясни и осигурени програми за подобряване условията на всяка бригада, ако е необходимо и за всяко работно място.

Към въпроса за обновлението на трудовите ресурси в селското стопанство трябва **да се подхожда диференцирано, в зависимост от конкретните условия на всяка селищна система.** В едни от тях е необходимо като цяло да се осигурява прилив на млада работна ръка за всички подотрасли, в други — да се осигуряват само структуроопределящи производства, а в трети се налага само преквалификация и пренасочване от един подотрасъл към друг, в четвърти, ако е нужно, да се мисли за създаването на нови и допълнителни производства и дейности с оглед да се осигурява целогодишна трудова заетост на работната ръка, особено на младежите, девойките и младите майки. Това се налага и от факта, че в различните райони на страната състоянието на младежкото ядро е различно.

Много размах и постоянство са необходими, за да бъде изпълнена отправената от генералния секретар на ЦК на партията др. Тодор Живков на XII конгрес поръка — Димитровският комсомол да разгърне масово бригадирско движение за изграждането на пасищни комплекси и овощни насаждения в планините. Тази дейност обективно ще прерасне и в насочване на младо попълнение за работа в тези райони. Най-непосредствената задача сега е да започне още от тази година, с бригадирски труд, почистването на пасища, направата на заграждения, заслони, водопои, пътища и т. н. — на обекти, чието изграждане е вече започнало.

Издигането равнището на работата по усъвършенстването организацията на труда и работата с младежките бригади задължава коренно да се промени отношението към дейността на дружествата и групите в тях. Нужно е още с предварителната работа по кадровото комплектуване на младежките бригади да се създават условия за изграждането на комсомолски дружества при невъзможност за това да се формират комсомолски групи. Естествено, партийните комитети ще създават в бригадите партийно ядро. Комсомолските дружества обаче трябва да окажат сериозна помощ за изграждането на партийно-комсомолски групи, където няма възможност да се формират само партийни или само комсомолски групи.

Digitized by Google

Общинските комитети на Комсомола, комсомолските дружества и групи в бригадите са призвани да създадат реални условия за творческата изява на младите хора. Със своята всекидневна, действена и индивидуална работа да допринесат за формирането на нов тип селскостопански труженик, който се отличава с широка професионална подготовка, техническа и обща култура, с висока съзнателност и идейна убеденост.

Необходимо е също така да се създават условия, като в това голяма помощ могат да оказват профкомитетите, младежките колективи сами да решават редица свои социални проблеми, да предприемат съответни за целта мерки като например: колективът да решава предимствата и сроковете за ползване правото на организиране почивка на своите членове; за повишаване образованието и поемане задължения за времето, необходимо за подготовка и явяване на изпити; колективите да организират част от своите спортни и културни мероприятия и прояви, свързани с ефективното и целенасочено използване на свободното време и др.

Особени грижи са нужни за издигане ролята на колектива при разпределението на фонд „Работна заплата". В новите условия той е резултативен, затова, от една страна, трябва да се издига отговорността на всеки член на колектива за увеличаване на крайните икономически резултати, а от друга, да се създава обстановка на непримиримост срещу всякаква уравниловка.

Всичко това налага комсомолските комитети, дружества и групи, всички комсомолски кадри най-напред сами да усвояват и прилагат качествено новите критерии и изисквания в идейно-политическото и нравственото изграждане на съвременната млада личност.

Твърде важно значение сега има работата за организиране отдиха и развлеченията на младите селскостопански труженици. Известно е, че количеството на свободното време у нас постоянно се увеличава. Това естествено поражда, и не може да не поражда, нуждата от неговото смислено и рационално оползотворяване. Съвременните младежи на село се отличават с богати културни, спортни и туристически интереси. Те се интересуват от световните събития, от постиженията в областта на науката и техниката, на литературата и музиката, на театъра и киното. Оттук произтича необходимостта комсомолските комитети да потърсят нови форми и средства, за да бъде тяхната дейност също на съвременно равнище, за да получат младежите съвременен отговор и за да използват своето свободно време на съвременно равнище. За тази цел от тях се изисква да знаят и воюват за създадените възможности по планов път да се осигуряват младежките дейности, най-пълно да познават проблемите и потребностите на всяко комсомолско дружество, на всяка бригада, на всеки комсомолец поотделно, да ги отстояват пред планиращите органи.

Сега е нужно всяка бригада като цяло, всеки неин член поотделно да се реализират на равнището на новото в съвременното производство, икономиката и обществеото развитие. Това е сега главното, което трябва да характеризира живота на всяка бригада, на всеки млад селскостопански труженик, на дейността на всеки комсомолски комитет, на всяка организация и дружество, на всички комсомолски кадри. Ето защо комсомолските комитети и организации трябва да организират такава дейност, която да даде широк простор за максималното разгръщане на младежкото социално творчество, за неговото издигане на висотата на съвременните изисквания.

Digitized by Google

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

ГЛАВНО НАПРАВЛЕНИЕ В РАЗВИТИЕТО НА СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО

През седмата петилетка Софийски окръг произведе от селското стопанство 59,5 на сто обща продукция в повече спрямо предшествуващата шеста петилетка. Чистата продукция за последните две години нарасна с 16 на сто, обществената производителност на труда — с 10 на сто. Тия показатели придобиват още по-голяма значимост, като се имат предвид основните насоки на производството: животновъдство — крави и овце, за по-пълно задоволяване нуждите на столицата и селищните системи с месо и мляко; растениевъдство — фуражни култури, производство на картофи и лен.

Под ръководството на ОК на БКП бе извършена значителна политическа и организаторска работа, насочена към развитие на материалната база и фуражопроизводството, стабилизиране на кадрите, укрепване на трудовата и технологичната дисциплина и подобряване на производствените условия на животновъдите. Системните грижи на ОК на БКП имаха определена цел — партийните и стопанските кадри, цялата общественост в окръга да заживее с проблемите на селското стопанство. В резултат бяха спрени отрицателните тенденции в развитието на животновъдството и през последните години са налице редица положителни изменения.

Сега този подотрасъл разполага с мощна производствена база — 112 хил. глави говеда, в т. ч. 48 хил. крави; овце — 443 хил. глави, от които 370 хил. овце майки. По броя на животните окръгът постигна едно от челните места в страната. Положителни изменения настъпиха в увеличаването на средната продуктивност. Увеличи се средният млеконадой от крава спрямо 1976 г. с 538 литра.

Със среден млеконадой от крава 4244 литра приключиха животновъдите от АПК в Правец, с над 3500 литра — АПК в Божурище и Експериментална база при НИЖ—Костинброд. Редица трудови колективи и АПК предсрочно изпълниха петилетния си план и плана си за 1980 година: АПК в Правец, в Костенец и др.; рапортуваха за предсрочно изпълнение на плана над 850 животновъди, 65 ферми. Забележителен е успехът на доячката от АПК в Правец Мария Илчева, герой на социалистическия труд — по 7000 л мляко от поверените ѝ крави.

Чувствително се подобри и усъвършенствува ръководството на отрасъла. Селскостопанските кампании придобиха по-голяма обществена значимост. В прибирането на реколтата и най-вече в прибирането на грубите фуражи се включва значителна част от населението, което спомага за съкращаване на сроковете и намаляването на загубите.

Digitized by Google

Оценявайки проблемите в културата на селскостопанското производство и особено в животновъдството, бюрото на ОК на БКП предприе конкретни мерки, които дадоха положително отражение в развитието на отрасъла. В изпълнение решението на бюрото на ОК на БКП от 29. IX. 1976 г. за рязко повишаване културата на земеделие вече ежегодно се извършват обществени прегледи в растениевъдството и отделно в животновъдството. Това се оказа много ефективна организационна мярка, защото работата се пренася изцяло в низовите производствени звена, сред хората. Заедно с това ОК на БКП осъществи и някои други мерки сред животновъдните колективи. Бюрото на комитета прие специални решения за кадровото укрепване на колективите, особено в животновъдството. Този въпрос бе поставен на близък партиен контрол. За един не особено продължителен период от време в животновъдството бяха изпратени на работа над 1800 работници. Специални задачи бяха поставени пред окръжната комсомолска организация.

Основните направления са насочени главно към повишаване ефективността и качеството на участие на младите хора в селскостопанското производство, изграждането и утвърждаването на комсомолско-младежки производствени единици, изграждането на система от клубове за техническо и научно творчество в селското стопанство, подготовка и реализация на подрастващото поколение за селскостопански труд. За определянето и конкретизирането на участието на младежта в животновъдството се проведе съвместен пленум на ОК на ДКМС и управителния съвет на окръжния аграрно-промишлен съюз. Въпросите за разширяване участието на Комсомола и младежта в селското стопанство бяха разгледани и на пленуми на общинските комитети на ДКМС — Костенец, Средногорие, Сливница и др.

Общо за 1979 и 1980 г. бяха изпратени 595 младежи и девойки на работа в този отрасъл. Сега отговорна задача на партийните организации е да обгърнат с внимание изпратените младежи на работа в животновъдната професия. Оживи се работата, преодоля се едно схващане, че е невъзможно да се направи пробив в това отношение. Бюрото на ОК на БКП прие специално решение за шефство на предприятия, стопански организации, институти и учебни заведения над животновъдни ферми. Сега над фермите шефствуват 67 стопански организации, много учреждения и училища. Благоустроиха се голяма част от стопанските дворове, в над 50 ферми се решиха добре битовите въпроси на животновъдите.

Особено добре бяха решени въпросите в младежката кравеферма, където под ръководството на ОПК — Костенец беше извършена значителна работа не само за благоустрояването и създаването на добри условия за младите животни, но и за значителното укрепване на младежкия животновъден колектив. Взето бе решение всяка селищна система да има своя образцова младежка ферма, която да покаже на място възможностите на младежкия труд, да привлича нови попълнения.

Големи усилия бяха положени за осъществяването на поврат в научното обслужване на производството и ускорено внедряване постиженията на научно-техническия прогрес. Към окръжния комитет на партията е изграден научно-производствен съвет, който включва известни научни дейци и специалисти. Особено внимание на проблемите на животновъдството бе отделено в проведения окръжен преглед „Научно-техническият прогрес — дело на всички трудещи се". Всичко това помогна значително за осъществяването на една научнообоснована програма за развитието на животновъдството — структура на породите в краварството и овцевъдството, организацията на труда, храненето и отглеждането на младите разплодни животни, ветеринарното обслужване.

Digitized by Google

Основното направление в научното обслужване на животновъдството е насочено към ускоряване процеса на породообразуване, усъвършенствуване на съществуващите породи. За поддържане на селекцията и производството на елитен мъжки и женски материал се използва интродукция на черношарени и американски кафяви крави, чистопородни овце от породата Аваси, Коридели, Цигай, Източнофризийски и Романовски. С оглед постигането на бърз генетически прогрес в говедовъдството и овцевъдството се прилага методът на хибридизация.

Особено внимание бе отделено за научното обслужване на растениевъдството, за да се реши фуражният проблем. Окръжният комитет прецени, че трябва решително да се променят нещата в две посоки: едната — да се произвежда достатъчно концентриран фураж, т. е. зърно, и да се направи прелом в производството на сочни и груби фуражи. Ето защо с помощта на научните институти се разработиха програми за зърнените култури, за силажната царевица и за люцерната. Тези програми бяха съпроводени с технологически правилници. Бяха направени и съществени изменения в сортовата структура, в агротехническото обслужване, обработката и съхраняването на фуражите.

Създаването на по-тесни и ефективни връзки между производствените звена и научните институти са от особена важност за нас. Такива връзки вече са традиционни, например между АПК — Правец и Института по икономика за разработване проблемите на бригадната организация на труда; АПК — Ихтиман и Института по животновъдство за разработване теми по храненето на животните и организация на труда и др.

Резултатите от изпълнението на плана в селското стопанство на окръга през 1980 г. и VII петилетка потвърдиха по най-убедителен начин правилността и голямата жизнена сила на решенията на Мартенския пленум на ЦК на БКП (1979 г.) за приложение на новия икономически подход в селското стопанство, за наличието на големи резерви за увеличаване на производството и повишаване на неговата рентабилност и решаващата роля на субективния фактор за тяхното използване. Повишиха се самоинициативата и творчеството на трудовите колективи при разработването на инженерните проекти и при тяхното изпълнение. Разшири се приложението на икономическите методи и средства за въздействие върху стопанската дейност.

Партийната организаторска и политическа работа придоби мащабност и комплексност при решаването на главните проблеми и задачи, които постави Мартенският пленум — усъвършенствуване на социалистическата организация на труда, повишаване на ефективността и осъществяването на пълна самоиздръжка във всички аграрно-промишлени комплекси. Утвърдиха се лимитно-чековата система за контрол на разходите, груповият акорд (главно в овцевъдните колективи), индивидуалната стопанска сметка (предимно в млечното говедовъдство).

Новият икономически подход даде осезателен тласък за повишаване на селскостопанското производство и най-вече за увеличаване на животинската продукция. През 1979 г. на окръга за постигнати ръстове бе присъдено знамето за национален първенец от групата на планинските и полупланинските окръзи.

Оценявайки обаче получените резултати в животновъдството в светлината на задачите, произтичащи от постановлението на Централния комитет на БКП и МС от декември м. г. за увеличаване на селскостопанското производство и повишаване на неговата ефективност, определено трябва да считаме, че тези успехи са само едно добро начало в решаването на голямата задача. Главният проблем в развитие-

Digitized by Google

то на животновъдството на Софийски окръг е как по-пълно да се използва наличната немалка база. В Отчетния доклад пред XII конгрес беше посочено значението на преимущественото развитие на говедовъдството и овцевъдството, което при структурата на нашия окръг поставя качествено нови задачи.

На първо място, ефективността на животновъдството в окръга, особено в планинските и полупланинските АПК, все още е на незадоволително равнище. Главно поради това, че производството се осъществява при по-неблагоприятни природни условия, които налагат влагането на повече труд, достигнатата рентабилност е ниска. С въвеждането на новите изкупни цени материалната заинтересованост на животновъдните колективи нараства, създават се по-благоприятни условия за осъществяване на разширено възпроизводство. На второ място, не се използват изцяло големите генетически възможности на животните, в някои ферми са високи смъртността и яловостта.

Развитието на животновъдството и превръщането му в рентабилен отрасъл на селското стопанство е в пряка зависимост от комплексното решаване на фуражния проблем и пълноценното хранене. Осигуряването на достатъчно по количество и качество фуражи с оглед пълноценното хранене на животните и най-пълното използване на биологичните им възможности за висока продуктивност е основна задача за всички ръководители и селскостопански специалисти. Практиката показа, че именно през 1978—1979 г., когато в окръга бяха произведени по-големи количества тревни, силажни и др. фуражи, се получиха значително по-големи резултати и в животновъдството. В резултат обаче на неблагоприятните климатични условия през м. г. не се получиха планираните средни добиви от основните фуражни култури и въпреки енергичните мерки за покосяване и прибиране на сеното от високопланинските ливади фуражният баланс на окръга остана необвързан, което се отрази и на продуктивността.

Цялостното решаване на фуражния проблем налага по-радикални мерки от ръководствата на АПК за интензификация на фуражното производство. Нямаме основание да сме доволни от постигнатите средни добиви от люцерната, силажната царевица и естествените ливади. Работата по прибирането, съхранението и използването на грубите фуражи не е все още на необходимото равнище в някои АПК. Опитът на най-добрите комплекси в Ботевград, Божурище, Петърч, Сливница и др. показва, че съществуват резерви за увеличаване производството на фуражи, като най-рационално се използват интензивните фактори за повишаване на средните добиви. С особена острота стои задачата за пълното прилагане на типизираното хранене на основата на кръглогодишно използване на царевичен силаж, люцернов сенаж и зелен фураж според сезона и оптимално участие на груби фуражи. Средната продуктивност на кравите, поставени на типизирано хранене, е по-висока, разходът на фураж и себестойността на продукцията са по-ниски. Предимствата са налице, но по отношение качеството на фуражите и научните изисквания за приложение на типизираното хранене съществуват нерешени проблеми. Все още има комплекси с висок разход на фуражи и висока себестойност, което оскъпява общото производство. От друга страна, не се спазва технологията за прибиране и съхраняване на фуражите, което често пъти се дължи на недостатъчна прибираща техника или непригодена за планинските условия на окръга. Доказаните преимущества на типизираното хранене накараха партийните и стопанските ръководства да насочат вниманието си към усъвършенстване научната система за типизирано хранене за различните райони и условия на отглеждане на животните в зависимост от фуражните ресурси. Съ-

Digitized by Google

образно новите технологии и условията на отделните комплекси ще се създаде оптимална структура на фуражното производство. Типизираното хранене е процес, изискващ комплексно решаване на задачите по производството, съхранението и изхранването на фуражите и този проблем става един от основните критерии за оценка на нашите специалисти, предмет на партийния контрол.

Съществено значение за постигането на високи резултати в животновъдството има най-ефективното използване на наличната материално-техническа база. Вече беше посочено, че е значителна, но едновременно с това е остаряла, бавно навлизат нови съоръжения и технологични линии. Проблемите са много, но има един, който е от решаващо значение: крайно време е органите на НАПС да създадат еднотипност и модулни единици за животновъдни сгради.

Важен резерв за нуждите на животновъдството е най-ефективното използване на естествените ливади и ускореното изграждане на пасищните комплекси. За условията на окръга напълно важи определението на др. Т. Живков, че „това са нашите зелени рудници". През изтеклите години на седмата петилетка са изградени 24 пасищни комплекса, в строеж са още седем. В пасищните комплекси ще бъдат обхванати 140 000 дка пасища от планинската част на окръга с 40 000 овце и 3200 животни едър рогат добитък. Сега отговорна партийна задача, поставена от конгреса, е да се организира тяхното най-ефективно използване на базата на ново виждане и нов подход.

Мина времето, когато проблемите на животновъдството се разглеждаха поотделно в обществения и личния сектор. Системата за самозадоволяване изисква комплексно обхващане, взаимно допълване и обогатяване на трите форми — обществени стопанства, помощни стопанства и лично ползване. След като пласментноснабдителната дейност премина към АПК, личното стопанство получи материална база по отношение на фуража, разплодните животни и ветеринарното обслужване. Броят на помощните стопанства към промишлените предприятия и други организации е 312. Въпреки това прегледите, които бяха направени, показват, че има още неизползвани възможности. На някои места фермите са в минимални размери, колкото да се отчете мероприятието. Поради факта, че съществуват и малки промишлени предприятия, линията сега е да се изграждат кооперирани помощни стопанства. От друга страна, все още не е достатъчна подкрепата, която получават те от АПК главно по отношение на млади разплодни животни. Природните дадености на окръга разкриват широки възможности за творчество в организаторската работа за насищане планините и всеки двор с животни.

●

Задачата за ускорено развитие на животновъдството и превръщането му в рентабилен отрасъл винаги е стояла на вниманието на партийните комитети и първични организации. Многократно са разглеждани проблемите на животновъдството и са набелязвани конкретни мерки за тяхното решаване. Заедно с това, както вече посочихме, състоянието му не отговаря на високите критерии, на духа на конгресните решения. Решаването на тези проблеми изисква по-високо ниво на партийното ръководство, съвременни и ефективни форми на работа, като се издига ролята на субективния фактор, на партийните комитети и организации, на всички комунисти в борбата за получаване на повече и по-евтина животинска продукция. В селското стопанство на окръга са изградени 117 ППО, които включват в състава си 3224 комунисти. Това е дееспособна авангардна сила, на която винаги може да се разчита. И

Digitized by Google

сега, когато нашето развитие ни изправя пред задачата за повишаване ефективността, приложението на икономическия подход и икономическия механизъм, усъвършенстването на бригадната организация на труда, проблемът за всестранната ръководна дейност на първичните партийни организации и групи става по актуален. Само с помощта на партийните организации и групи, само чрез тях и начело с тях могат да бъдат вдигнати комунистите и всички трудещи се за качественото и срочното решаване на големите и сложни задачи. В първичните партийни организации и групи всеки комунист трябва ясно да вижда своята роля и своето място в общия строй, да носи отговорност за възложената работа. ППО не биха отговорили на изискванията за повишаване на авангардната си роля за развитие на производствената и обществено-политическата активност на комунистите, ако системно не усъвършенстват дейността на партийните групи, най-малките партийно-организационни звена, здравите, оперативни, гъвкави ядра от комунисти, които най-непосредствено воюват за осъществяването на партийната политика. В изпълнение решението на ОК на БКП за по-нататъшното подобряване дейността и издигане ролята на партийните групи в трудовите колективи беше извършена значителна работа. Организираният от ОК на БКП преглед за дейността на партийните групи и неговият заключителен етап — срещата на бюрото на ОК на БКП с партийните групови отговорници, изменихa в положителна насока цялостния живот и дейност на партийните групи. Общинските комитети и ППО успяха да вникнат по-задълбочено в живота и дейността им, по-отблизо и непосредствено да ги ръководят за изпълнение на задачите, които стоят пред отрасъла. В селското стопанство са изградени 172 партийни групи, от които 60 в животновъдството, в които комунистите по-успешно участвуват в организаторската и политическата работа на партийните организации сред трудещите се. Опитът в работата на партийните групи при кравефермите в Медвен, Новачене, с. Костенец, промишлената ферма в Правец, овцефермите в Антон, Копривщица, Петърч потвърждава направения извод.

Комунистите, обединени в партийни групи, могат да улавят всяко изменение на обстановката в работата на колектива, бързо да предприемат съответни мерки, да направляват усилията и творческата активност на колектива. Задачата ни е изграждането на партийни групи във всички производствени звена, където това е възможно, системно да се усъвършенстват структурата и стилът на работа. В много партийни групи в животновъдството системно се обсъждаха въпросите на социалистическото съревнование в чест на XII конгрес на БКП, делът на комунистите, партийните поръчения. По-широко се застъпват въпросите на масово-политическата и културно-възпитателната работа. В мероприятията им по-често участвуват представители на ръководствата на комсомолските и профсъюзните организации. Главното внимание в работата на партийните групи се насочва към разглеждането производствената дейност на комунистите, за съсредоточаване и разкриване на недостатъците в организацията на труда и резервите в производството, поддържане и разпространение на челния опит и новаторството, укрепването на трудовата дисциплина, обезпечаването на образцов трудов ритъм.

Пред партийните комитети, държавните и стопанските органи предстои да издирят допълнителни резерви в животновъдството. Софийски окръг има опитни кадри — животновъди, материална база, резерви и потенциални възможности, за да реши успешно отговорните задачи на осмата петилетка.

Спас КОЛДОВ
зав. отдел „Селско стопанство"
при ОК на БКП — София

Digitized by Google

ЗА УСЪВЪРШЕНСТВУВАНЕ НА ЧОВЕКА И ОБЩЕСТВОТО

В нашата страна днес се извършват динамични културни процеси, тясно свързани с разгръщането на творческите способности и все по-пълното задоволяване на културните потребности на народа, процеси, в които ярко се открояват активното участие, приносът и ефективността на изкуството и културата в изграждането на социалистическото общество, във всестранното формиране на новия човек. Теорията и практиката на това динамично културно развитие привличат все повече вниманието на обществеността. Редица нови идеи в духовния живот се раждат и реализират изключително бързо. Това поражда необходимостта тези идеи, тяхното превъплъщаване в живота да станат достояние на широките народни маси. На тази необходимост отговаря книгата на члена на Политбюро на ЦК на БКП и председател на Комитета за култура Людмила Живкова **„За усъвършенстване на човека и обществото“**. Това е сборник от доклади, изказвания, слова и статии, които тя е писала и изнасяла през периода 1972—1980 година, подредени в хронологически ред. Така читателят има възможност сам да проследи развитието на идеите на авторката, да намери връзката между теорията и практиката на художествено-творческите процеси, на културното развитие на нашата страна.

Всеки доклад, изказване, статия, поместени в сборника, са пронизани от класово-партийния подход, възпитан у авторката от нашата партия, партията на Димитър Благоев, Георги Димитров, Тодор Живков. С вътрешно присъща партийна страст и убеденост тя разработва всеки проблем с априлско умение, творчески развива възгледите си, като прилага метода на единство на минало, настояще и бъдеще, обвеяни с дълбок патриотизъм, любов към народа и социалистическата ни родина.

Тематично сборникът обхваща важни проблеми на културния живот. В него са разгледани принципите и различните страни на културната политика на партията на съвременния етап от нашето развитие и по-специално актуални проблеми на управлението на културния фронт, което от 1966 г. се осъществява върху основата на обществено-държавното начало, принцип, дал възможност на нашата култура да се насочи по верен и самобитен път. Тази новаторска идея, формулирана от другаря Тодор Живков, откри нови простори за развитие на духовните процеси в пълно съответствие с духа на историческия Априлски пленум на Централния комитет на партията.

Най-напред в сборника е включена статията **„Актуални проблеми на управлението на културния фронт“**. В нея за първи път авторката разработва основните принципи на изграждането на **националния комплекс „Художествено творчество, културна дейност и средства за масова информация“**, който бе създаден през 1974 г. Подробно се обосновават характерът, организацията и методите на работа на комплекса в доклада пред IV пленум на Комитета за култура — 1974 г., и в доклада пред III конгрес на българската култура. Задълбочено и творчески авторката анализира опита по **преустройството на управлението на културата върху обществено-държавното начало**, обобщава резултатите от неговото приложение. Развива идеята за вътрешното единство на художествената култура, което изисква единство и координираност на управлението на процесите на тази сложна обществена сфера. Доказва необходимостта и възможността от прилагането на програмно-целевия и комплексен подход в управлението на културата, благодарение на който се открива перспектива за включване в културния живот на широките народни маси, за привличане в ръководството на културата и в създаването на културни ценности както творците, така и потребителите. Чрез тази нова форма на организация и управление на културата, която е типична и характерна за етапа на зрялото социалистическо общество в нашата страна, се стигна до широко и значително демократизиране на културните процеси.

Людмила Живкова, За усъвършенстване на човека и обществото, изд. „Наука и изкуство“, С., 1980, с. 662.

Digitized by Google

Успешното утвърждаване на обществено-държавното начало авторката разглежда не самоцелно, а във връзка с основните проблеми и тенденции на цялостното обществено развитие, на развитието и усъвършенстването на самата култура, във връзка с цялостното преустройство в сферата на социалното управление. „Новият управленчески принцип — пише тя — непосредствено е подчинен и произтича от целта да се издигат и утвърждават социалната роля и значение на културата в развитието на обществото, да се издигат и разширяват културният и духовният кръгозор на човека, да се пробуди и развие в него съзнателният творец на материални и духовни блага, да се разгръщат и усъвършенстват талантът и способностите на народа" (с. 585). В тази връзка Л. Живкова изказва интересни съображения за идеологическите функции на културата, за изграждането на системата за културно обслужване на населението и разпространяването на културните ценности, за необходимостта да се разгръща културна дейност в селищните системи, за отражението на научно-техническия прогрес върху духовния живот на социалистическото общество и нововъзникващите задачи пред художествената култура, за усложняването на съвременната идеологическа борба и отражението й върху разгръщането на културната дейност у нас и в чужбина.

Ръководството, планирането и организирането на културната дейност е труден и сложен проблем. Тук шаблонът е вреден. Системност и творчески подход, анализиране на явленията, степенуване на задачите, намиране на нови форми за организация и управление на културните процеси, проследяване на постигнатите резултати и причини за допуснатите слабости — такъв е подходът, който предлага и обосновава авторката, при едно задължително условие: нужно е дълбоко да се познава теорията, нужни са конкретни наблюдения и анализи, които да водят до обобщени изводи, за да се осъществи такава организация и ръководство на културната дейност, при която не се губи творческата индивидуалност както на отделните художествени звена, така и на отделните творци. Тя пише: „...когато ние използваме понятието **управление**, това в никакъв случай не означава, че в нашата страна се подценява и не се отдава заслужено значение и място на творческата активност и свобода на творческите съюзи като независими професионални организации, на творческата активност и инициативност на широките народни маси. Ярко свидетелство за това са демократичните традиции, намерили специфичен израз и форма в обществено-държавното начало, в съществуващите хиляди съвети за култура, членовете на които работят безплатно за развитието на културата в селата, градовете и окръзите на страната" (с. 609).

С развитието на цялостния наш живот и системата на ръководство на културния живот става все по-гъвкава и жизнена, взаимодействието между организация и съдържание се обогатява, организационните и творческите проблеми се подкрепят. Къде е причината? Авторката я разкрива така: „Задълбочаващият се стремеж и внимание на българския народ, на социалистическия човек към изкуството и културата, стремежът за общуване с духовните ценности — ето базата за утвърждаване ролята, значението и призванието на духовната сфера в изграждането на зрялото социалистическо общество" (с. 301).

Людмила Живкова вижда в усъвършенстването на управлението на изкуството и културата върху принципа на обществено-държавното начало важно партийно дело. „Да формираш облика на зрялата социалистическа култура, да участвуваш в процесите на демократизация на културния живот, да подпомагаш работата на партията за изграждане на новите обществени отношения и възпитанието на новия човек — това е велико доверие, което ни гласуват нашият народ и нашата родна Българска комунистическа партия" (с. 302). Това доверие оправдават културните дейци.

Другият голям проблем, намерил място в публикуваните в сборника материали, е въпросът за **естетическото възпитание на човека.** Людмила Живкова разработва основните страни на всенародната програма за естетическото възпитание и за всестранно и хармонично развитие на личността. На сегашния етап от нашето развитие авторката определя естетическото възпитание като един от най-съществените компоненти на комунистическото възпитание на народа, обективна закономерност на всестранното и хармонично развитие на личността. „Характерна особеност на задачите — пише тя, — които си поставя националната програма в областта на естетическото възпитание, е, първо, че те са ориентирани не само към днешния, но и към утрешния ден, към перспективата на развитието на нашето общество към зрелия социализъм, а след това и към комунизма. Второ, естетическото възпитание се разглежда не само като средство за развитие на общата култура, за възприемане на естетическите ценности, но и като един от основните фактори за разгръщане на творческите способности на хората, за комунистическото възпитание на народа, за всестранното развитие на личността" (с. 128). Това разбиране на авторката за сегашните и бъдещите задачи в областта на естетическото възпитание е в пълно съзвучие с казаното в програмата на партията, че „колкото повече обществото се приближава към комунизма, толкова повече у човека ще се пробужда художникът и като ценител, и като създател на красотата, ще се проявява неговият стремеж да преобразува действителността и по законите на красотата".

Разработването на тази програма е не само едно от най-значителните явления в съвременния ни духовен живот, но е и едно от смелите явления в целия ни съв-

Digitized by Google

ременен обществен живот. Процесът на разработването на основните положения и на подробностите в тази програма е разкрит в последователно поместваните материали в книгата.

Най-напред в доклада пред IV пленум на Комитета за изкуство и култура, където програмата бе приета след широко обсъждане, авторката обосновава нейната историческа необходимост. Тя пояснява, че страната ни е отишла много напред в своето всестранно развитие. Народът е израснал. Повишило се е неговото съзнание. Повишила се е и неговата професионална и обща подготовка, променили са се неговото мислене и критерии, неговата психологическа нагласа. Оттук са порастнали и неговите изисквания към качеството на културната дейност. Високото идейно и професионално равнище на културните ценности стават първото условие за интереса на народа към тях. Главното направление в съдържанието на цялата ни културна дейност следва да бъдат главните проблеми на съвременната действителност, на съвременния живот на хората. Нашето изкуство и култура не са нищо друго освен част от съзнателното творчество на народа за изграждане на развито социалистическо общество.

В заключителното слово на осми пленум на Комитета за изкуство и култура, разглеждайки културата като универсален фактор за развитието на човека и обществото, авторката преодолява и традиционното неправилно свеждане на естетическото възпитание само до възпитанието на определени знания, вкусове, критерии, умения в областта на изкуството. Опирайки се на марксисткото положение, че най-важната, определяща форма на човешка дейност, която качествено характеризира човека, е трудът, разглеждан като обществен труд в съответна конкретноисторическа форма, Л. Живкова убедително и аргументирано обосновава определящата роля на труда в цялостното изграждане на личността, включително и на нейните естетически качества и способности, както и необходимостта красотата да проникне във всички сфери на човешката трудова дейност. Но не всякакъв труд, а само при социализма трудът съдържа в своята същност красота, формира красота и се нуждае жизнено от красота, разглеждана в цялото ѝ многообразие. Следователно една съвременна система и програма за естетическо възпитание не може да не изхожда преди всичко от закономерната връзка между естетико-възпитателните функции на социалистическия труд и трудовата среда и целенасочените планомерни усилия за естетическо възпитание на трудещите се във и чрез труда.

Другата основна сфера на естетическо възпитание, която авторката също задълбочено обосновава, е художественото възпитание, дейностите от извънпроизводствената сфера, които се отнасят преди всичко до бита, образованието, семейството, свободното време, обществено-политическата дейност. Съобразена с всичко това, програмата за естетическо възпитание ще създаде всички необходими условия за хармоничното формиране на личността, за пробуждането и изявата на творческите заложби у всеки член на обществото. Стремежът на авторката да търси културата и красотата в цялостното личностно и обществено битие на човека, в неговата природна и историческа същност се свързва органично с марксистко-ленинското разбиране за развитието на социализма и комунизма, където човек ще може да твори и по законите на красотата, или където трудът като основна творческа изява на човека е органически свързан с красотата.

Разработките за възможността да бъде ускорен процесът на всестранното и хармонично развитие на личността намира научно-приложен израз в развитите от Людмила Живкова проблеми освен за същността, и за целите и механизмите на естетическото възпитание в комунистически дух. Редица нейни разработки в това отношение имат приносен характер и дадоха чувствителен тласък за по-нататъшното разработване на теорията и практиката на естетическото възпитание. Като обобщение на много нейни изследвания и наблюдения звучи следната формулировка за характера и целите на естетическото възпитание, дадена пред III конгрес на българската култура през 1977 година: **„Ние говорим не за естетическото възпитание изобщо, а за такова естетическо възпитание, което извайва новия човек на новото, социалистическо и комунистическо общество.**

Комунистическото естетическо възпитание трябва да се превърне в научнообоснован комплексен метод на развитие, усъвършенствуване и самоусъвършенствуване на човешкия индивид — да отразява законите и закономерностите, които стоят в основата на съзнанието, интегрално да обединява елементите на човешкото съзнание около основната цел на комунистическото общество, около висшите комунистически идеали“ (с. 246). Така формулирана, целта на естетическото възпитание съществено се разграничава както от опитите то да бъде отъждествено с цялата система на комунистическото възпитание, така и от свеждането му само до художественото възпитание, до сферата на общуването с художествената култура.

От позициите на това разбиране за същността и целите на естетическото възпитание авторката разработва възловите проблеми на организирането му във всенародна програма и превръщането му във всенародно движение. В тази програма тя отрежда на естетическото възпитание основното място в целия механизъм за решаването на главната задача на културния фронт на съвременния етап — формирането на новата социалистическа личност, усъвършенствуване на социалистическия начин на живот, развитие и усъвършенствуване на човека и обществото. С тези цели са свързани разработените и осъществявани по инициатива на Людмила

Digitized by Google

Живкова програма „Хармонично развити личности“ и Международната детска асамблея „Знаме на мира“. Тези значителни прояви получиха голяма популярност както у нас, така и в чужбина. На тях авторката посвещава редица статии, доклади, изказвания, поместени в сборника. Преди всичко тя определя задачите им. Например комплексната програма „Хармонично развити личности“ „има задача да разкрие живота и творческия път, приноса в развитието на различните сфери и области на живота на редица всестранно развити творчески личности...“ (с. 646, 647). За детската асамблея тя казва, че е „комплексно културно мероприятие, което ще обедини чрез основната цел на девиза „Знаме на мира“ усилията на децата от планетата около идеята да бъдат творци, да мислят и създават в името на красотата, да се стремят към единение и съвършенство“ (с. 445).

В сборника са намерили място много материали по проблемите на международното културно сътрудничество и участието на българската култура в актуалните световни културни процеси. Днес българската държава, която достигна тринадесетвековния връх от своето създаване, участвува най-активно в съвременния международен културен обмен, подчинен на принципите договорености, залегнали в Заключителния акт на Съвещанието в Хелзинки от 1975 година.

Дълбокият хуманизъм, одухотворяващ цялата книга, в тези проблеми се разкрива в подчертания стремеж на авторката да докаже, че предназначението на културните връзки е да служат на разбирателството между народите, за укрепване на мира и мирното съвместно съществуване. „Нашата културнопропагандна дейност — изтъква тя — трябва с всички сили да спомага за задълбочаване и утвърждаване на повратата към трайно и плодотворно сътрудничество между държавите с различен обществен строй, за разведряване на международната обстановка и заздравяване на мира като необходимо условие за по-нататъшното развитие на нашата планета, за разкриване и разпространение на истината за социалистическия обществен строй“ (с. 110).

Значително място е отделено на необходимостта от всестранно сътрудничество и сближение с културите на социалистическите страни и особено със съветската култура. В материалите **„Примерът на Октомври и българската култура“, „Символ на революционното обновление на света“, „Ленинизмът — символ на социалното и духовното обновление на света“** и в много други Л. Живкова пише с голяма любов за примера на съветската култура, за нейната роля във формирането на новия човек, в утвърждаването на социалистическия начин на живот, за великия принос на В. И. Ленин във формиране на социалистическите принципи на културната политика на партията.

В сборника са публикувани и материали, които отразяват въпросите за развитието на образователното дело в нашата страна и редица други конкретни проблеми в духовната сфера.

Книгата на Людмила Живкова излезе в навечерието на годината, в която се чествува 1300-годишнината на нашата държава. С присъщия си творчески подход авторката вижда основната цел на това чествуване в следното: „...да фиксира вниманието и усилията на българския народ за качествено решаване на най-актуалните проблеми и задачи на зрялото социалистическо общество и чрез преосмисляне на богатото културно-историческо наследство на миналото да се научи народът да строи по законите на спиралата и да насочи своята енергия и творчество към бъдещето“ (с. 598).

Това е лайтмотивът, който читателят може да разкрие при внимателен прочит на книгата.

Петрана ТРЕНДАФИЛОВА

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

ИСТОРИЯ НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

Новото издание на „История на БКП" има деветнадесет глави. Първите 5 глави обхващат времето от основаването на партията през 1891 г. до победата на Великата октомврийска социалистическа революция през 1917 година. Характерно за този период е основаването, развитието и борбата на партията като революционно-марксистка партия на работническата класа у нас. Глави VI—XII обхващат периода от Октомврийската революция до победата на социалистическата революция в България — 9 септември 1944 година. Това е време на марксистко-ленинско преустройство на партията, на подготовка за решителния щурм, на събаряне на монархо-фашистката и капиталистическата диктатура и установяването на диктатурата на пролетариата в България. Глава XII—XIX обхващат социалистическия период в развитието на партията и страната от 1944 до 1976 година. В това допълнено издание има нови документи, материали и исторически изследвания, които хвърлят допълнителна светлина върху дейността и борбите на партията. В много по-голяма степен са използвани трудовете на Д. Благоев и неговите съратници през тесносоциалистическия период, както и на Г. Димитров — в новите периоди.

ФИДЕЛ КАСТРО

Речи

Този том съдържа избрани речи на първия секретар на ЦК на Кубинската комунистическа партия, председател на Държавния съвет и председател на Министерския съвет на република Куба Фидел Кастро Рус, произнесени от края на май 1972 г. до 20 декември 1980 година. Сборникът започва с речта на Фидел Кастро пред XII конгрес на ДКМС. С присъщия му публицистичен плам другарят Кастро зове в края на тази си реч българските младежи да сплотят редиците си с кубинските младежи, с младежите от всички социалистически страни, с прогресивните младежи от цял свят, като възторжено произнася: „Единни нашите младежи ще вървят към социализма и комунизма!"

Материалите в сборника отразяват важни моменти от историята на братска Куба, така сходна в борбите си, в героизма си с историята на нашата страна. Отразени са отделни положения, произтичащи от непрекъснатия сблъсък на социалистическа Куба с престъпната политика на враждебност, икономическа блокада, заплахи от агресия на американския империализъм. В тях читателят ще види мъжествените усилия на кубинския народ да преодолее слабото икономическо наследство и да положи материалните основи на социалистическото общество, завоеванията му в образованието, здравеопазването и в другите области на социалното развитие. В книгата е показана решаващата роля, която е играела и играе за победата и за изграждането на сациализма в Куба нерушимата дружба и братското сътрудничество със Съветския съюз и с останалите социалистически страни, дълбоката интернационална насоченост на кубинската революция и нейното активно участие в Движението на необвързаните страни.

ЛЕНИНИЗМЪТ И РЕВОЛЮЦИОННОТО ТВОРЧЕСТВО

Християн Николов

Анализирайки историческия опит на КПСС, на БКП и на други марксистко-ленински партии, авторът разкрива значението и методологията на използване революционния опит при анализа и оценката на новите явления и процеси в съвременността и при изработването на научнообоснована програма за революционно действие. В тази светлина в книгата се разглеждат проблемите за историческия опит на международното комунистическо движение като съставна част на съвременната революционна практика; диалектиката между минало и настояще в революционната теория; революционният опит и съотношението между националните задачи и интернационалните задължения на марксистко-ленинските партии.

ИЗДАТЕЛСТВО «НАРОДНА МЛАДЕЖ»

СЕЛСКАТА МЛАДЕЖ — ЖИТЕЙСКИ ПЛАНОВЕ И РЕАЛИЗАЦИЯ

Рафет Сейдалиев

Авторът се спира на основни проблеми на селските младежи по въпроса за повишаване образованието, професионалното ориентиране, избора на местоживеене. На базата на задълбочено социологическо проучване той показа сложния механизъм на тяхното реализиране и връзката им с промените и процесите, които се извършват в селото. Особено място е отделено на значението на Писмото на др. Тодор Живков до ЦК на ДКМС по поставените въпроси.

Digitized by Google

ISSN 0201—8574

НОВИ СЪВЕТСКИ КНИГИ

Атаев А. А., НАУЧНАЯ ОРГАНИЗАЦИЯ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО ТРУДА (на примере государственных учреждений), М., „Экономика", 1980.

Авторът разкрива благотворното въздействие на решенията на партията и правителството върху по-нататъшното усъвършенстване организацията на работата на органите на държавното управление. На основата на анализ върху дейността на апаратите на Министерските съвети на АССР се дават препоръки и насоки за по-нататъшно подобряване организацията на тяхната работа.

ОБРАЩЕНИЕ СРЕДСТВ ПРОИЗВОДСТВА В УСЛОВИЯХ СОЦИАЛИСТИЧЕСКОГО ХОЗЯЙСТВОВАНИЯ (Вопросы теории и практики), Под ред. В. С. Курогченко, М., „Экономика", 1980.

Монографията е подготвена от учени от страните — членки на СИВ. В нея се изследват въпросите за повишаване на ефективността и качеството на снабдително-пласментната дейност, за рационалното използване на материалните ресурси, за концентрацията и специализацията в сферата на обръщението на средствата за производство. Голямо внимание се обръща на въпроса за развитието на сътрудничеството между страните — членки на СИВ, в областта на материално-техническото снабдяване със средства за производство.

МАРКСИСТКО-ЛЕНИНСКАЯ ЭСТЕТИКА В БОРЬБЕ ЗА ПРОГРЕССИВНО ИСКУССТВО, М., Изд. „Наука", 1981.

Сборникът от серията „Естетика за рубежом" е подготвен в сътрудничество с учени от социалистическите страни. Той е посветен на важни проблеми от марксистката теория в областта на естетиката в страните на социализма (България, ГДР, Полша, Румъния) и тяхното пропагандиране във Франция, Англия и САЩ. Особено внимание се обръща на проблема за социалистическия реализъм. В редица статии се критикуват новите буржоазни теории в естетиката.

ВОЕННО-БЛОКОВАЯ ПОЛИТИКА ИМПЕРИАЛИЗМА: ИСТОРИЯ И СОВРЕМЕННОСТЬ. Под ред. П. А. Жилина, Р. Брюля, М., Воениздат, 1980.

Авторският колектив разглежда икономическите, политическите и военно-стратегическите основи на военно-блоковата политика на империалистическите държави, организационната структура на военните им блокове, тяхната реакционна роля в съвременната международна обстановка. Авторите разкриват агресивната, антисъветската същност на военно-блоковата политика на империализма, показват нейната безперспективност.

Меркулов С. К., АМЕРИКАНО-КИТАЙСКОЕ СБЛИЖЕНИЕ (Вторая половина 70-х годов), М., Главная редакция восточной литературы издательство „Наука", 1980.

В монографията се изследват измененията в американо-китайските отношения през втората половина на 70-те години. Авторът проследява процеса на сближаването и укрепването на двустранните отношения в политическата, военната и търговско-икономическата област. както и факторите, които оказват негативно въздействие върху отношенията между САЩ и КНР.

Ефремов А. Г., ОПАСНЫЙ БИЗНЕС ТОРГОВЦЕВ СМЕРТЬЮ: ГОНКА ВООРУЖЕНИЙ ЕЕ ПОСЛЕДСТВИЯ, М., Политиздат, 1981.

Цена 0,35 лв.

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

Partien zhivot

LIBRARY
OCT 15 1981
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

ПАРТИЕН ЖИВОТ

MAIN/UC-B

LIBRARY
LIBRARY
OCT 15 1981
1981
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

11

СОФИЯ, АВГУСТ 1981 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 11 АВГУСТ 1981 година XXVIII

ISSN 0204-8574

СЪДЪРЖАНИЕ

Уводна — Седми септември 1981 година 3

* — Званието „комунист" се защищава и отстоява цял живот и с целия живот 6

Д. Найденов — Тодор Живков и отношението му към хората от родния край 7

●

С. Янев — Партията и кооперативното движение 14

КОНГРЕСЪТ В НАШИТЕ МИСЛИ И ДЕЛА

* — Икономически подход и политическо ръководство — разговор в Средногорие 21

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

И. Новаков — Информационно-социологическото обслужване на партийното ръководство 42

С. Георгиев — Крепост на борби и победи 47

Партийният комитет

Д. Кръстев — Помощно методическо звено 51

Б. Ангелов — Изборният актив 55

Н. Стойчев — Единомислие и единодействие между комунисти и сдружени земеделци 61

С. Панев — Програма за интензификация 67

Ръководно политическо ядро и първообраз

П. Прокопов — Искам думата! 68

* — Цен на партийния секретар 72

Digitized by Google

Партийните групи

М. Тодоров — С повишени изисквания и отговорност 73

Страница на редактора

А. Стамболиев — Докога ще се чаосваме? 76

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

* — Членовете на градския и на районния комитет 77

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

Ж. Вълчкова — Взаимно обогатяване и сътрудничество 82

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

Д. Димчев — Младежкият съюз — надежда и опора 89

КРИТИКА И КНИГОПИС

Ц. Николов — Общественият прогрес и бележитата историческа личност 92

М. Цветков — Книга за природата на нравствените отношения . 95

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов** (зам. главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам. главен редактор), **К. Петров, И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Й. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП. Тел. номератор 84-01.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лева.
Пор. 2552. Тираж 52 000 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 4. VIII. 1981 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев"

Digitized by Google

СЕДМИ СЕПТЕМВРИ 1981 ГОДИНА

Седемдесети рожден ден на генералния секретар на ЦК на БКП Тодор Живков.

Един живот — история.

Един живот — борба.

Един живот — обич към хората.

... ЛЕНИН УЧИ: „Нито една класа в историята не е постигала господство, ако не е издигала свои политически вождове, свои челни представители, способни да организират движението и да го ръководят."

И още нещо:

„... политическите партии, като общо правило, се управляват от повече или по-малко устойчиви групи от най-авторитетните, влиятелните, опитните, избирани на най-отговорните длъжности лица, наричани водачи."

И още нещо:

„... политиката е наука и изкуство, което не пада от небето, не се получава даром, и ... пролетариатът, ако иска да победи буржоазията, трябва да си създаде свои, пролетарски „класови политици", и то такива, че да не бъдат по-лоши от буржоазните."

ИСТОРИЯТА, КЛАСОВАТА БОРБА ПОТВЪРЖДАВАТ: Масите творят историята. Те са великите зидари на епохата. В революционното движение обаче на народите винаги са израствали ярки, силни личности, които са съдържали, концентрирали, кристализирали в себе си тежненията на трудещите се и са прозирали бъдещето. Ако не бяха Маркс и Енгелс, тяхната титанична борба научно да обосноват победата на пролетариата, да докажат, че тая победа не може да бъде постигната без революционна партия, социализмът днес едва ли би бил световна система. Нима могат да се забравят такива теоретически завоевания, каквито са „Комунистически манифест", „Капиталът",

Digitized by Google

„Анти-Дюринг", които осветиха пътя на масите в историята. И как би се изградила революционната партия на пролетариата, ако не бяха разгромени анархизмът и ранното капитулантство още в детските години на марксизма и на революционните борби?

ИСТОРИЯТА И КЛАСОВАТА БОРБА ДОКАЗВАТ: в епохата на империализма, в новите исторически условия не би се изградил Третият интернационал, не би излязла на световната сцена Болшевишката партия, не би победила социалистическата революция, ако пролетариатът нямаше такъв титан на мисълта и организацията като Ленин, справедливо наричан вожд на комунистите. Именно Ленин теоретически осветли идеологическите, тактическите и организационните основи на партията от новия тип.

Да, съвременността същевременно доказва, че там, където и когато начело на движението застават чужди на марксизма-ленинизма личности, далеч от коренните интереси на работническата класа, партията е възможно да изгуби своята същност на ръководител и организатор на борбата, на строителството на социализма.

БЪЛГАРСКАТА ИСТОРИЯ И БЪЛГАРСКАТА КЛАСОВА БОРБА ПОКАЗВАТ, че ако не беше великият подвиг на Благоев, на нашите първи учители — тесняците, ако не беше всепризнатият от целия свят вожд на българските комунисти Георги Димитров, нашата партия не би израснала до върховете на ленинизма, не би била партия от нов тип, способна да извърши победоносно социалистическата революция и да изгради социалистическото общество.

Такава е теорията на пролетариата.

И сега в днешните дни, когато обгръщаме изминатия път, когато признаваме историческото значение на Априлския пленум, не може да не оценим ролята на личността на генералния секретар на Централния комитет на Българската комунистическа партия Тодор Живков. Тъй като той като ръководител в ония исторически мигове най-вярно, най-точно, с риск, с революционен размах и смелост отрази тенденциите на общественото развитие и застана начело на борбата за изпълнението на априлската линия на партията. Той вгради себе си в нейното тържество. Тя е негова съдба. Без него тя не би имала този обилен теоретически и политически колорит. Не би имала своите теоретически висоти. Практиката не би била толкова многообразна.

Българските комунисти законно се гордеят с приноса на нашата партия в теорията и практиката на социализма. От трибуната на XXVI конгрес на КПСС др. Леонид Брежнев оцени положително опита на нашата партия.

Да, опита! Но за да бъде сътворен той, за да бъде реалност, са необходими теоретически прогнози, обобщения и научнообосновани изводи. И ако днес се оценява ролята на личността на др. Тодор Живков, следва отново и отново да се подчертае неговата огромна теоретическа дейност във всички области на обществения живот. Тук стоят неговите разработки за развитието на партията като жив политически организъм; за процесите в социално-класовата структура на обществото; за прера-

Digitized by Google

ставането на партията от партия на класата в партия на целия народ; тук са и неговите постановки за партийната и социалистическата демокрация, за политическата организация на социализма, за мястото, ролята и отговорността на субектите в социалното управление и пр. Или да вземем неговите формулировки за характера на общонародната собственост, за мястото на научните методи в управлението, за аграрно-промишлените комплекси, за концентрацията и специализацията в производството, за новия икономически подход. Цяло богатство от научни прозрения, в които генералният секретар се откроява като ръководител, новатор с теоретическо дръзновение, със способността да открива решаващите звена във веригата, да определя стратегията и тактиката на борбата.

И същевременно винаги земен, винаги тясно свързан с народа, с изкуството му да създава творческа атмосфера, да сплотява кадрите, да навлиза смело в конфликтите и да не оставя започнатото дело насред пътя, да бъде завършено то докрай.

Другарят Тодор Живков дава пример на революционен размах и деловитост, на съвременен ръководител от нов тип.

Ще отминат годините. Историкът ще разлиства страниците на всенародното творчество, ще изписва редове и оценки за подвизите и постиженията, ще обрисува априлския период като оригинално постижение на марксистко-ленинското творчество.

И винаги ще отбелязва — това всичко беше дело на Българската комунистическа партия, на нейния Централен комитет, начело на който е стоял др. Тодор Живков.

Последните 25 години именно потвърдиха категорично формулировката на Ленин за „най-авторитетните, влиятелните, избирани на най-отговорните длъжности лица, наречени водачи“.

ДВАНАДЕСЕТИЯТ КОНГРЕС, обобщавайки изминатия път, даде и справедливата оценка:

„С дълбоко признание конгресът оценява като изключителни личните заслуги и личния принос на първия ръководител на партията и държавата другаря Тодор Живков за създаването, разработването и реализацията на априлската линия. Априлската линия и в политическо, и в теоретическо, и в практическо отношение е неделимо свързана с личността и делото на другаря Тодор Живков. Вече трето десетилетие той стои начело на Централния комитет на партията. Изминалият период го утвърди като верен син на народа, крупен теоретик и всепризнат политически лидер на БКП, като виден и уважаван деец на международното комунистическо движение, достоен продължител на великото дело на Димитър Благоев и Георги Димитров.“

Всяка партия е силна тогава, когато е отгледала и начело на нея стоят революционни вождове, обрекли себе си на революционното творчество на масите.

Нашата партия е такава партия!

Digitized by Google

ЗВАНИЕТО «КОМУНИСТ» СЕ ЗАЩИЩАВА И ОТСТОЯВА ЦЯЛ ЖИВОТ И С ЦЕЛИЯ ЖИВОТ

СЛОВО ПРИ ПОЛУЧАВАНЕТО НА ПАРТИЙНА ЧЛЕНСКА КНИЖКА № 1 7 СЕПТЕМВРИ 1978 ГОДИНА

Другари,

С дълбоко вълнение поемам членска книжка номер 1 на Българската комунистическа партия. Благодаря ви, че ми я връчвате днес, в деня на моята 67-годишнина. Особено съм щастлив, че това събитие за мен съвпада с навечерието на годишнината от 9 септември 1944 година — рождения ден на социалистическа България и втория рожден ден на всеки един от нас, комунистите от по-възрастните поколения.

Ние, българските комунисти, безкрайно се гордеем със своята Българска комунистическа партия, с нейната бузлуджанска зора и с нейния голям и ясен днешен ден. Ние знаем, че любовта и доверието на класата и трудовия народ в партията, нейното име на твърд и последователен революционен отряд на световното комунистическо движение не са дадени даром, че те са извоювани в буквалния смисъл на думата с десетилетни борби и от няколко поколения комунисти. И ние, естествено, се гордеем със своите предшественици, но и със своите съвременници, с тези, които бяха преди нас, с тези, които са с нас, с тези, които ще останат след нас, за да отстояват идеите, делото, името на българския комунист и Българската комунистическа партия.

Званието „комунист" у нас, в България, е високо звание. За разлика от други звания обаче то не се дава веднъж завинаги. Званието „комунист" се защищава и отстоява цял живот и с целия живот. Сега у нас се извършва замяна на партийните членски книжки, прави се преглед на нашите бойни редици.

Какво означава връчването на новата членска книжка! Връчването на членската книжка с образите на Димитър Благоев и Георги Димитров означава, че партийният член е защитил с делата си правото да носи званието „комунист". Същевременно, поемайки новата членска книжка, комунистът поема задължението и занапред да живее и да работи като комунист, като български комунист.

Затова и аз, въпреки че рожденият ден обикновено предразполага човека повече към оглеждане и размисли за изминатия път, поемайки днес новата партийна членска книжка, мисля за утрешния ден, за нашите планове, за трудностите, които има да преодоляваме, за новите върхове, които трябва да превземе нашият народ под ръководството на партията. И естествено — за моето място в тази борба, за моите задължения, И не само за големите, за мащабните задачи, но и за текущите, неотложните, които чакат и мен, както и вас, още след завършването на това сърдечно малко тържество.

Още веднъж благодаря за доверието и честта.

Позволете ми да ви уверя, а чрез вас да уверя всички другари, нашата родна Българска комунистическа партия, че няма да пожаля нищо, за да оправдавам и занапред званието „комунист", честта да принадлежа към партията на ония светли борци, които живяха и умираха без членска книжка, но удостоверяваха своята комунистическа самоличност с предаността си към работническата класа и трудовия народ, с верността си към марксизма-ленинизма и пролетарския интернационализъм, с чистата си обич към Съветския съюз — надеждата и опората на прогресивните хора по целия свят, с непоклатимата си вяра в комунистическото бъдеще на милото ни отечество България.

Благодаря.

Digitized by Google

ТОДОР ЖИВКОВ И ОТНОШЕНИЕТО МУ КЪМ ХОРАТА ОТ РОДНИЯ КРАЙ

За нас, правчани, др. Тодор Живков е не само генерален секретар на Централния комитет на БКП и председател на Държавния съвет на НР България. Той е наш съселянин. Тук, в Правец, се е родил, тук е почувствувал първата майчина ласка, топлата грижа и сладостта на коравия хляб, тук за пръв път е прекрачил прага на училището, за да учи „а", „б", „в". Пак тук, на правешка земя, той се включва във въздържателното движение; докосва се до марксическите идеи в кръжока, основан от Марин Райчинов, когото по-късно с благодарност нарича „мой учител по комунизъм". Оттук тръгва нелекият му, но богат и интересен житейски път.

Връзката на др. Тодор Живков с родното му село е жива и действена. Въпреки огромната му ангажираност и отговорност проблемите на хората от родния му край са и негови проблеми — често е сред нас, винаги обгърнат от народната обич и признателност.

Предстоящият юбилей, 70-годишнината на др. Тодор Живков, е сериозен повод, за да разкажем за значението и влиянието на здравите революционни традиции в родното село, в семейството и другарската среда при оформянето на младата му личност; за онова силно, опияняващо и разтърсващо влияние на марксистко-ленинските идеи, решително определили жизнения и творческия път на един обикновен младеж от народа, за да го доведат по-късно до високата отговорност, която носи днес като ръководител на Българската комунистическа партия и Народна република България.

С искрена гордост сам др. Живков изтъква, че родното му село Правец „... е от памтивека бунтовно гнездо" и в това няма капка преувеличение. Село Правец е родило много герои, които в своя живот винаги и без колебание са поставяли любовта към отечеството над всичко. Правчани са били хора с определена решителност, свободолюбие, чувство за справедливост и непокорен дух, никога не са скланяли глава и не са се признали за роби. И наистина внушително е участието им в националноосвободителните борби на нашия народ за отхвърляне на османското владичество. Апостолът на българската свобода Васил Левски лично създава Тайния революционен комитет в Правец през 1870 година и е посещавал селото няколко пъти, намирайки винаги радушен прием и готовност да бъде последван в неговия опасен, рискован път.

Digitized by Google

Нашият любим и уважаван партиен и държавен ръководител е потомък на онези правчани, които не са се страхували да вдигнат ръка срещу поробителя и са отказвали да работят ангария. Някои от тях без страх, гордо се нареждали под знамената на Хаджи Димитър и Стефан Караджа (двама души), на Христо Ботев (двама четници), на Филип Тотю (единадесет правчани) и геройски са се сражавали в редовете на Българското опълчение (десет души).

Здравите революционни традиции се утвърждават и обогатяват в годините на буржоазно-капиталистическото развитие и особено в периода на фашисткия терор, на съпротивата срещу него, когато местното будно население показва висока политическа активност. Тези традиции на селото го превърнаха в сигурна база на партизаните от червенобрежкия отряд „Георги Бенковски", на отряд „Дядо Вълко" и на отряд „Чавдар". Правешките комунисти и антифашисти водят остри класови битки. Правешкият район зае достойно място в тази борба и даде 17 свидни жертви.

Много от дълбокочовешките черти на др. Тодор Живков са се оформяли именно тук, в Правец, под влиянието на труда, на здравите революционни традиции, на високия революционен дух на неговите съселяни.

В характера на всеки човек има черти, които са придобити по рождение, просто се предават от родителите на детето. По-късно в жизнения път обикновено те се доразвиват, обогатяват се, но тяхната устойчивост и жизненост се определят от онзи живец, предаден чрез майчиното мляко и майчиния пример. Така е и с другаря Живков.

Може би най-отличителната черта на характера му е неговата жизненост, контактност, вечно живият му интерес към хората, към техните болки и проблеми, желанието му да поеме грижите им, да помогне. Тази черта води началото си още от баба му Цвета, балканджийка с нелека житейска съдба, предадена на дъщеря й Маруца и оттам — на първородния внук и син Тодор.

Голямото и отзивчиво сърце на Маруца Живкова прави непознати за децата й егоизма, отчуждението, безразличието към съдбата на хората. И днес се говори в селото за нейната готовност винаги и безкористно да помогне, да предаде знанията си, да даде съвет, да приласкае човека или строго да осъди постъпката му, но никога да не остане безразлична към хората и живота около себе си. Онези, които са имали щастието да я познават отблизо и да общуват с нея, с готовност разказват за изключителното й трудолюбие, благ характер, за любовта към децата й Тодор, Георги и Цветана, за нейната физическа и духовна сила, която й е помагала в трудни моменти да прекрачи някоя закостеняла традиция, ако това е необходимо за доброто на децата. Характерни са упоритостта, будната мисъл на тази енергична българка. Баба Маруца никога не е ходила на училище. Сама се е ограмотила и много обичала да чете. По-късно, след Девети септември, с изключителен интерес изчитала вестник „Работническо дело" от първата до последната страница. Тя е първата и единствена жена в Правец, която на времето изпраща своето момиче да учи в земеделското училище. Правела е всичко, което е по силите й, дори и което ги е надхвърляло — само децата да постигнат онова, което за нея е останало несбъдната мечта. В това отношение тя е имала пълното разбиране и подкрепа на своя стопанин Христо Живков. Той дълги години ходи по гурбет, смазан от тежък физически труд, всецяло отдаден на семейството. Мълчалив, уравновесен, изключително трудолюбив и честен, той е бил прекрасен пример за децата си.

Тежък, изтощителен, мъжки е бил трудът на баба Маруца: оран,

Digitized by Google

копан на изполица, предене, тъкане, грижа за добитъка, да нахрани и облече децата, да ръководи възпитанието им... За всичко трябва да има време, за всичко трябва да стигнат силите...

Сега, от разстоянието на годините, уверено можем да кажем, че тази твърда, силна балканджийка е вляла своите добродетели в децата си, за да даде на България чеда верни, предани бойци на партията.

Нашите ветерани, връстници и другари на другаря Тодор Живков си спомнят мургавото, любознателно, необикновено жизнено момче: закачливо, но никога грубо в игрите, примерен ученик и сериозен помощник на родителите си в тежкия им селскостопански труд. Умелото съчетаване на шегата, остроумието, закачката със сериозното отношение към задълженията си и високото чувство за отговорност са характерни за него не само днес, когато е натрупал огромен жизнен опит, а и в годините на оформяне и възмъжаване.

В орханийската (днес ботевградска) гимназия, люлка и ковачница на много борци за социална правда и политическа свобода в 20-те години (а и до днес), господствува дух на приемственост на революционните традиции. Гимназистът Тодор Живков, направил вече първите крачки в марксическия кръжок в Правец, търси и тук своята среда. Той общува с другари от родното си село, но се свързва с прогресивни младежи и в гимназията. Включва се във въздържателното дружество, а по-късно и в марксистко-ленински кръжок, подготвя и изнася реферати против алкохолизма, чете много. Именно през този период той се запознава с „Комунистически манифест" — азбуката на комунизма, и много други. Връстниците му си спомнят неспокойното му и отзивчиво сърце, когато е трябвало да се борят за връщането на свои изключени от гимназията другари.

Общителният характер на Тодор Живков се проявява особено ярко малко по-късно, след 1929 година, когато поради материални затруднения напуска гимназията и се влива в редовете на софийския пролетариат. Работник в Държавната печатница и същевременно ученик в Графическото училище, той живее на улица „Петрохан" № 17, в Подуянския район на София, с група младежи от Орханийския край: М. Райчинов, В. Бозаров, Г. Банзаров, Н. Груев, Д. Пауновски, Н. Янчев, В. Василев, Ив. Василев и др. Живеят дружно, смислено. Не случайно наричат квартирата си „орханийски колхоз". Живеят на комунални начала — има ли един, има за всички.

Бедното облекло, недоядването и честото безпаричие не могат да помрачат неговото и на другарите му настроение. Овладени са от комунистическия идеал. Вълнуват ги проблемите на марксическата мисъл, събитията в родния край, външнополитическите въпроси. Между всички Тодор Живков е най-младият, но по нищо не изостава. Любовта към книгата, наследена от баба Маруца, въпреки трудните условия на живот не пресъхва. Изучава марксистко-ленинската теория със сериозност, която респектира, но не по-малко го интересува живата революционна практика. В. Бозаров си спомня вечерите от онзи период, когато те, по-големите, са се учудвали и възхищавали от неговото живо и компетентно участие в дискусиите, от осведомеността му, от богатата информация за събитията на деня, с каквато винаги е разполагал.

Здравко Матов, Лазар Тошев и всички, които го познават от онова време, говорят за него като изключително жив и подвижен, общителен, неустрашим в трудни моменти, инициативен младеж, умеещ с усмивка да преодолява трудностите; младеж, който трупа знания и умее да живее с днешния и с утрешния ден.

Digitized by Google

Тези качества другарят Тодор Живков проявява и днес — още повече обогатени с дълбоко съдържание. Спомням си присъствието му на пленума на общинския партиен комитет в Правец за развитието на селското стопанство през юли 1979 година. Обсъждаше се програмата за развитието на нашия аграрно-промишлен комплекс до 1990 година. Какво разбиране на проблемите и осведоменост показа другарят Живков! Той прояви живо и развълнувано отношение към нашите задачи. Открито и прямо ни заяви, че с тази програма нашият аграрно-промишлен комплекс не може да бъде модел за подражание в страната. Посочвайки най-съществените ѝ слабости, настоя за преработването на програмата така, че от нея веднага да става ясно за какво се борим — да не се задоволяваме с постиженията от вчера и днес, а да планираме с оглед утрешния ден. И всичко това — казано много непринудено, загрижено, шеговито, но без ирония, без да налага мнението си. Просто доминираше неговата любов и грижа към родния край, за да бъде той в челните места на планинските и полупланинските райони на България.

Взискателен към себе си, др. Тодор Живков е много взискателен и към другите. Въпреки натовареното си и отговорно ежедневие той обича да води разговори с партийни работници, служители или просто с обикновени трудови хора, но е особено доволен, когато събеседниците му не само са помислили по поставените проблеми, но и смело изразяват своето лично отношение. Дълбоко се вълнува от срещи, при които е почувствувал грижата и отговорността към работата у добър специалист, когато се обръщат към него с предложение за най-рационално разрешаване на даден въпрос, а не за да прехвърлят субективните си слабости върху гърба на народа и държавата.

Сам винаги готов да поеме отговорност, когато е убеден, че стъпката, която ще направи, ще бъде крачка напред, другарят Живков изисква същото и от своите другари и съратници. Малцина знаят голямата отговорност, която той поема през пролетта на 1944 година, когато след тежка битка на 3 май под Мургаш бригада „Чавдар" остава без ръководство. Необходимо е било да се вземат бързи и енергични мерки, за да се попълни ръководството, да се установи връзка между отделните групи. Тази тежка и неимоверно трудна задача Тодор Живков поема изцяло върху своите плещи. До възстановяването на командуването на бригадата той поема нейното бойно и политическо ръководство. Могат да се дадат и други примери от нелегалния период, но не по-малко интересни случаи могат да се посочат и от нашето задъхано, богато на динамика и отговорност социалистическо ежедневие.

Да се опитаме да си представим само за миг голямата отговорност, която пое другарят Живков през април 1956 година. Свързал целия си живот с борбата за добруването на народа ни, той успя да сплоти здравите сили на ЦК и да пресече опитите за отклонения от ленинските принципи на партиен живот и ръководство. В този върховен момент той се прояви като достоен приемник и продължител на благоевско-димитровското дело — постави над всичко интересите на партията и народа. А колко ярко са откроени неговото преклонение и възхищение пред великото дело и мисъл на Георги Димитров по време на Лайпцигския процес! Тогава, когато цялото прогресивно човечество се надигна в защита на комуниста и антифашиста — българина Георги Димитров. Тодор Живков, по това време партиен секретар на голямата партийна организация в Държавната печатница, оглавява оперативното бюро в София в защита на героя от Лайпциг въпреки фашисткия полицейски терор.

Digitized by Google

И аз мисля, че мога съвсем основателно да споделя чувството на гордост на моите съселяни, че другарят Тодор Живков е произлязъл от нашите среди.

Мислил съм и върху друго едно напълно човешко качество на нашия пръв партиен и държавен ръководител: умението му от ранна възраст да подбира приятелите си, да бъде взискателен към дружбата и да ѝ остава верен. На младежките пориви и идеали, свързали го някога с бедните, но прогресивни момчета, близки до неговата възраст — М. Райчинов, М. Бончев, Григор Гошев, В. Бозаров и други, той остава верен и до днес. Всички те устояха на идеалите си и на проверката на времето. Григор Гошев изгоря като факел в огъня на борбата; Марин Райчинов, неговият „пръв учител по комунизъм", отдаде всички свои сили за социалистическото изграждане на родината ни; Марин Бончев е един от стожерите на партията в годините на социалистическото прераждане на Правец; Васил Бозаров, отдал целия си живот на комунистическото възпитание на подрастващото поколение, герой на социалистическия труд, и днес твърдо стои на поста си с дълбокото убеждение, че „децата на народа трябва да се учат добре". Хубава равносметка на богатите плодове на дружбата от млади години, дружба крепка, дружба основана на общност на идеите и целите в живота!

Приятни и запомнящи са срещите с другаря Живков. Неговият бодър, оптимистичен дух, остроумие и духовитост, естественото му и непринудено отношение към хората завладяват. Той не оставя събеседника си да се смути и обърка, а сам започва разговора. С въпроси за личните интереси, служебните задачи, семейното положение, проблеми за решаване и т. н. той предразполага човека, който на живото и искрено отношение съвсем естествено отговаря със същото.

Затрогващи са любовта и грижата на първия партиен и държавен ръководител към родния край. Той използва всяка възможност, за да дойде в Правец. Обича да идва в родното си село и често е сред нас. По негово желание и по наша покана периодично се провеждат срещи с бюрото на общинския комитет на партията и актива на селото и общината. Тези срещи са особено приятни и полезни за нас. Другарят Живков е в течение на нашите проблеми и при тези срещи винаги очакваме и получаваме интересни съвети, богата информация за постижения и слабости в страната, за оригинален чужд опит и т. н. Критичните бележки, направени с топла загриженост, приемаме с благодарност.

Живата и взаимна връзка на другаря Живков със селото има различни изяви и измерения: той участвува в сватбени тържества на свои съселяни, посещава културни и спортни мероприятия. Заедно с него са ни гостували такива изтъкнати наши учени, писатели и актьори като акад. Сава Гановски, Георги Караславов, Георги Джагаров, Николай Гяуров, Стефан Гецов и други. Желанието му да допринесе за издигането на културно-естетическото равнище и критериите на местното население се изразява още в големия интерес, който проявява към проблемите на нашия исторически музей, към развитието на художествената самодейност, в присъствието му на театрални представления на столични театри, гостували на правешка сцена.

Често в селото ни гостуват чуждестранни делегации от най-висок ранг. Другарят Живков води понякога в своето родно село високи държавни гости, с които споделя своята обикновена човешка радост от процъфтяването на този някога беден планински край. През 1965 година ни гостува генералният секретар на Румънската комунисти-

Digitized by Google

ческа партия и президент на СРР Николае Чаушеску, през 1971 година — ръководителят на Кубинската комунистическа партия и държава Фидел Кастро; през 1980 година тук бе президентът на република Гърция Константин Караманлис, а тази година — канцлерът на Австрийската република д-р Бруно Крайски. През 1974 година в село Правец гостува дипломатическият корпус.

Интересното е, че много често при тези срещи чуждите гости, някои от които идват с определено предубеждение, си отиват спечелени завинаги за наши приятели благодарение на съвсем непринуденото, сърдечно и много гостоприемно отношение на др. Тодор Живков. Умението му да се издигне над дребното, да вижда положителните тенденции в международните отношения и да се опира на тях, да се радва на постигнатото без главозамайване, да уважава партньорите си в голямата политика въпреки различието в някои от случаите в идейните убеждения и с всяка своя дума и стъпка, с реалните резултати, резкриващи дълбокохуманния характер на социалистическия обществен строй, да ги убеждава в неговите предимства — наистина всичко това заслужава нашето уважение и възхищение.

Много често другарят Тодор Живков намира време, за да изрази уважението си и да сподели радостта на свои другари и близки — правчани, получили партийно-правителствени награди. Така бяха отпразнувани юбилеите на Марин Бончев, Стефан Стаменов, Васил Боваров, Петко Бозаров, Върбан Джабов, Цветана Живкова, Васил Паланковски и други. А всяка година представителна група от Правец поздравява другаря Живков с неговия рожден ден. Всички тези срещи се отличават с дълбоко вълнуваща близост, взаимно доверие и обич.

Изключително вълнуваща бе срещата на другаря Живков с героите на социалистическия труд от Правешката селищна система, състояла се на 14 февруари т. г. И този път другарят Живков намери време да побеседва сърдечно с тези знатни с труда си, силни мъже. Тези хора, проявили мъжество в различни области на трудовия фронт, дошли тук от Мадан, Благоевград, София, дълбоко се вълнуваха. Впрочем вълнението и радостта бяха двустранни. Всеки имаше какво да запита, да разкаже или сподели. С интерес слушахме, когато др. Т. Живков съвсем непринудено разказваше впечатленията си от срещи и разговори с трудови хора и специалисти от цялата страна, за техните трудови успехи. Правеше впечатление онзи нестихващ интерес към проблемите на родния край, когато, обръщайки се към мен и към председателя на аграрно-промишления комплекс в Правец, героя на социалистическия труд Стефан Стаменов, ни насочваше да отидем да видим, да се запознаем с някои нови технологии във фуражното производство и в зърнопроизводството или с добър опит в животновъдството. Към всичко проявява интерес др. Живков — към проблемите на промишлеността, на образованието, тактично подсказвайки ни нови идеи.

Снимките, които направихме накрая, запечатаха завинаги тази среща на земляци — комунисти, които с труда и с примера си допринасят за процъфтяването на родния край.

Малко са часовете на другаря Живков за отдих, но грижата за родния край и желанието да помогне винаги са му близки. Доверието му към нас е голямо и мобилизиращо. На срещата с новоизбрания общински партиен комитет през 1979 година др. Живков изтъкна, че в Правец и в Правешката селищна система вече са създадени всички необходими условия — материално-техническа база и кадри — общината да може да участвува най-активно в социалистическото

Digitized by Google

възпроизводство на нашата страна; че Правешката селищна система вече се е превърнала в база от национално значение, която може да използва най-рационално всички ресурси, да осигури достойна отплата на обществото и непрекъснато да повишава жизненото равнище на местното население. Голямото доверие към нас може би най-добре беше изразено на срещата с думите: „Предстои ви работа, другари! Много работа. Но аз съм сигурен, че както и досега, Правец ще бъде на едно от челните места в нашата страна, още повече, че това е прекрасен край! Роден край!"

Ние, комунистите, сдружените земеделци и комсомолците, чувствуваме отговорността си за изпълнението на задачите от стопански и политически характер, стоящи пред нашата селищна система. Чувствуваме отговорността си за изпълнението на личните препоръки и указания на другаря Тодор Живков. Правешката селищна система първа в окръга изпълни плана за седмата петилетка. Успешно изпълни и плана за 1980 година. И аз от името на комунистите и всички трудещи се от нашата селищна система мога да заявя, че ние ще се стремим с всички сили да отговорим достойно на големите изисквания на XII конгрес на БКП, на високото доверие на нашия съселянин, генералния секретар на ЦК на БКП и председател на Държавния съвет на НР България — другаря Тодор Живков.

Димитър НАЙДЕНОВ
първи секретар на общинския комитет
на БКП — Правец

Digitized by Google

ПАРТИЯТА И КООПЕРАТИВНОТО ДВИЖЕНИЕ

Една от най-характерните черти на нашето кооперативно движение е тази, че то още от зараждането си попадна под влиянието на социалистическите идеи и се развиде успешно благодарение на активната и системна работа на партията в него. Затова 90-годишният юбилей на българското кооперативно движение, който почти съвпада по време с 90-годишнината от създаването на Българската комунистическа партия, се посреща и чествува като крупно обществено събитие в историята на страната.

Общоприето е за първа кооперация да се счита създаденото през 1890 г. от писателя Т. Г. Влайков спестовно-заемателно дружество „Орало" в с. Мирково, което след освобождението ни от османското робство съвпада с рухването на феодализма и проникването на капитализма. В тези обществено-исторически условия у нас, както и в другите европейски страни бе възможно да се зароди кооперацията в съвременния смисъл на думата, независимо че още през 1871 г. в революционното градче Панагюрище се създава братско заемателно дружество, както и много други подобни сдружения из страната. В края на многовековното робство те се явяват като важни предходни стопански битови форми на сдружен труд и борба против политическото и икономическото робство — предвестници и предшественици на нашето кооперативно движение. Те в значителна степен оказаха влияние за сравнително полесното възникване и правилно развитие на първите наши кооперации след Освобождението.

За възникването на първите кооперации у нас още по-голямо влияние оказва проникването и разпространението на социалистическите идеи. Основоположникът на Българската социалдемократическа партия Д. Благоев още със завръщането си в страната от Русия през 1885 година става първият разпространител на идеите на работническите асоциации и кооперации. В кооперацията Димитър Благоев вижда и намира възможността работническата класа и партията да се борят за разпространение на социалистическите идеи и да защищават своите икономически интереси. Затова още на следващата, 1892 г., след Бузлуджанския конгрес Благоев създава първата работническа производителна кооперация „Работник" в Търново, която организира печатница за разпространение на социалистическите идеи и идеите на кооперативното движение. По-късно, през 1899 г., създава и първата работническа потребителна кооперация „Работник" в Пловдив, която открива своя фурна и снабдява работниците с качествен и по-евтин хляб, а стачниците с безплатен хляб и храна. С това Д. Благоев на теория и практика се доближава още тогава до застъпваните от В. И. Ленин на Копенхагенския международен социалистически конгрес (1910 г.) разбирания

Digitized by Google

за ценността на кооперациите като помощно средство на пролетарската класова борба.

Селското земеделско движение, което по-късно се превръща в политическа партия под ръководството на Ал. Стамболийски, непрекъснато поддържа идеята и работи организирано за развитието на кооперативното движение в страната, което също оказва благотворно влияние в дейността на нашите кооперации.

Това са в най-общи черти главните условия, при които възниква българското кооперативно движение.

●

При първоначалното разпространяване на идеите за кооперацията и възникването на първите кооперативни организации българската буржоазия ги посреща с присмех. След това се опитва да пречи за тяхното развитие, но като вижда, че това е невъзможно, възприема друга тактика. От една страна, формално се представя едва ли не за най-голям радетел на кооперативното движение. Чрез свои агенти прониква в самите кооперации, за да ги използва за интересите на заможните селски и други капиталистически елементи, или да ги разлага и пречи отвътре за тяхното правилно развитие. А, от друга страна, чрез търговците и своя държавен апарат води не само двулична, а често открита яростна борба срещу различните видове кооперации и съюзи, противопоставя ги едни на други, или пристъпва към тяхното разгромяване. Сега от разстоянието на 90-годишнината на българското кооперативно движение може справедливо да се каже, че борческата народна и демократична прогресивна линия в развитието на нашето кооперативно движение е определяща черта на неговата същност.

Какви главни икономически причини предизвикаха сравнително по-бързото развитие на кооперативното движение у нас? На първо място това е общовалидното закъсняло развитие на капиталистическите отношения. Едновременно с това трябва да се подчертае натуралният и дребностоков характер на нашата икономика, дребни предприятия и разпокъсано земеделие; попадането под влияние на чуждото капиталистическо стопанство, бясната експлоатация и грабеж от българската буржоазия и чуждия капитал, чрез стопански предприятия и по линията на държавния апарат, при невижданото в страната лихварство, зеленичарство; проявлението на първите кризиси в буржоазно-капиталистическа България, разразилите се няколкогодишни наводнения и суши и други.

Общите и за другите страни икономически причини, както и специфичните причини за нашата страна са само икономическите условия и предпоставки, каквито е имало и може да има и в други страни за появата и развитието на кооперативното движение. Те безспорно са основата и дават голямо отражение, но също така от изключително важно значение е субективният фактор. На първо място е правилното отношение и системната работа на партията в кооперативното движение, съвместната работа с БЗНС и други демократични прогресивни организации, подкрепата от нашата народна по произход и прогресивна по разбиране интелигенция, в това число на първо място от народното учителство, а също и от самите кооперативни служители, от всички видове кооперативни и банкови организации, съюзи, централи и други кооперативни институции.

Българската комунистическа партия възприе идеята за кооперациите и се зае с тяхното изграждане и развитие като форма за борба

Digitized by Google

в защита интересите на трудещите се в условията на капитализма и форма за стопанско строителство в бъдещото социалистическо общество. Още от зараждането на нашето кооперативно движение то получи правилна ориентация, постоянна връзка и сътрудничество със социалистическото работническо движение — осигури се ръководната идеологическа, идейно-политическа, а по-късно и организационна ръководна роля на партията по отношение на другите демократични среди от кооперативното движение. И в най-тежките условия на открита военнофашистка диктатура ръководната роля на БКП и нейната системна работа в кооперативното движение винаги е решаващата сила за спасяването, укрепването и по-нататъшното развитие на кооперациите.

В периода на първоначалното натрупване на капиталите характерни са големият идеализъм и всеотдайност на първите апостоли, пропагандатори на социалистическите идеи и идеите за кооперацията, които водят борба чрез кооперациите против разоряването на дребните селяни и занаятчии. По време на войните буржоазията спъва развитието и се опитва да използва кооперациите за провеждане на реквизициите и другите мероприятия, свързани с войните. Но и тогава кооперативното движение продължава да развива известна дейност в интерес на трудещите се. Създават се даже и някои нови специални видове кооперативни организации и съюзи.

След Първата световна война и под влиянието на Великата октомврийска социалистическа революция настъпва нов революционен подем в страната, който след Владайското въстание довежда до установяване властта на Българския земеделски народен съюз. Създават се благоприятни условия за голям подем, бързо и всестранно развитие на цялото българско кооперативно движение.

Под влиянието на ленинските идеи за кооперацията и на съветските кооперации през април 1919 г. се създава първата и най-голяма в страната работническа кооперация „Освобождение". Само за две години и половина тя обхваща толкова много членове — комунисти, земеделци, безпартийни и други трудещи се, извършва такава голяма търговска и друга стопанска дейност, каквато дотогава има цялото кооперативно движение в страната. Развива широка издателска, културно-просветна, обществена и политическа дейност. Между основателите и запасните членове от управителния съвет на кооперацията са Георги Димитров и Васил Коларов.[1]

Своя потребителна кооперация създава и БЗНС и насърчава развитието и на другите видове кооперации. „Земеделският съюз е за развитието на кооперативното дело във всички негови форми и разклонения" — пише Александър Стамболийски в 19-ия принцип на БЗНС през април 1919 г.[2]

Военнофашисткият преврат през 1923 г. разгромява и ограбва тези кооперации, избива мнозина от техните ръководни кадри, а други пропъжда в емиграция.

Колкото и да е тежък периодът след деветоюнския военнофашистки преврат кооперативното движение не свива своите знамена. Всяка създадена кооперация, каквато и да е тя: кредитна, горска, лозаровинарска, тютюнева и други, наред с основната си задача, за която е създадена, например за кредитно-спестовна дейност или за експлоатация на горите и пр., открива и магазин за снабдяване на своите членове с необходимите им стоки, организира общи продажби на тех-

[1] Устав на общо работническо кооперативно дружество „Освобождение", С., Партийна социал. книжарница и печатница, 1919, с. 20.
[2] Ал. Стамболийски, Избр. произв., С., БЗНС, 1980, с. 233.

Digitized by Google

ните произведения на кооперативни начала, построява кооперативни фурни или други преработващи предприятия, организира обща доставка на необходимите за селското и дребно занаятчийско производство машини, сечива и други и по такъв начин се превръща във всестранна кооперация. Това се отнася преди всичко за селските кредитни кооперации, които се превръщат във всестранни кооперации със спестовно-кредитна потребителска (търговско-снабдителна), изкупвателна и промишлена дейност. То важи даже и за създадените популярни банки, които с откриването на свои потребителни магазини и изкупвателни предприятия за зърнени храни, яйца, плодове, зеленчуци и други, от една страна, ограничават полето за работа на селските кредитни кооперации, но от друга страна, влизат в остра и все по-успешно водена борба с частните търговци — селските бакали и главно с крупните износители на селскостопански произведения и вносители на хранителни стоки.

Буржоазията се опитва с всевъзможни средства да спъва развитието и противопоставя различните кооперации и съюзи едни на други, да се промъква в ръководството на някои от тях и да отстранява и преследва законно избраните им ръководства. Стига се даже до бясна антикооперативна акция с обвинения, че кооперациите имат някакви привилегии, тъкмо когато бяха обременени с най-много данъци и организациите по места бяха задължени да внасят членски вноски в търговския съюз, който с техни средства водеше яростна борба против тях. Пристъпи се и към открито разгромяване на кооперативното движение. Отстранени бяха законно избраните ръководства на общия съюз на земеделските кооперации, на горския кооперативен съюз и на още редица други районни кооперативни съюзи и кооперации.

Под ръководството на БКП и създадената от нея левица (коопопозиция) в кооперативното движение и в единодействие с другите демократични сили бе изградено здраво единнофронтовско единство от комунисти, земеделци, леви социалисти, радикали, демократи и някои военни, издаден бе манифест против правителството и опита му да се разгроми кооперативното движение. Организирана и проведена бе общокооперативна, превърнала се в общонародна международна акция, благодарение на която кооперативното движение бе спасено от разгром, както това стана с кооперация „Освобождение“ и земеделския кооперативен магазин през 1923 г.

Масовият характер, широката стопанска дейност и главно здравото народнофронтовско единство, изградено и проявяващо се на дело и в българското кооперативно движение, даже още във времето на влиянието на лявото сектантство в ръководството на БКП бе решаващият фактор както за спасяването и запазването, така и за още по-усиленото развитие на кооперативното движение.

След Седмия конгрес на Коминтерна, Шестия пленум на ЦК и в борбата за провеждането на новия ленинско-димитровски курс беше създадена централна кооперативна комисия към ЦК на БКП.

В резолюцията на пленума се постави задачата „с цел да се обхванат по-широките маси в борбата против настъплението на капитала и фашизма и против надвисналата военна опасност и да се разширява нашата открита масова работа, комунистите да вземат инициативата за създаване всевъзможни организации (кооперативни, просветни, културни, женски, младежки, спортни) на работническата класа и на всички трудещи се, където такива организации няма“[1]. В резултат на тази системна работа на партията в кооперативното движе-

[1] БКП в резолюции и решения..., т. III, 1924—1944, С., Изд. на БКП, с. 348.

Digitized by Google

ние то се превърна в една от най-здравите икономически опори и форми за борба против капиталистическата експлоатация и господство, против реакцията и фашизма. Превърна се в едно от местата за изграждане на единството между комунисти и земеделци — на единния и народния фронт.

Създава се и централна младежка кооперативна комисия към масовия отдел на ЦК на РМС, която развива широка дейност сред младежта. В страната се разгръща масово младежко кооперативно движение главно към селските кооперации и техния общ съюз на българските земеделски кооперации, към популярните банки и други кооперации и съюзи в страната.

Младежкото кооперативно движение развива широка дейност за мобилизиране на народната младеж против спекулата, експлоатацията, реакцията и фашизма, подпомага кооперациите и трудещите се в техните стопански инициативи и главно в областта на прогресивната обществено-културна просветна дейност. През това време се устройват множество сказки, утра, вечеринки, събрания, конференции и събори из всички краища на страната. Цялата тази дейност на партията в кооперативното движение получава висока оценка на Седмия пленум на ЦК на партията.

В този период много популярни сред прогресивните среди станаха колхозите в Съветския съюз. Първите книги и филми, които проникнаха у нас, разказващи за обновлението на съветските села, оставиха неотразимо впечатление, а книгите на Петко Напетов и проф. Дончо Костов за колхозите и машинно-тракторните станции станаха настолни за всеки кооперативен деятел. Като разпространява под различни форми съветския опит в ония години, партията насочва правилно кооперативното движение към обогатяване на формите, към постепенно преминаване от кредитно-търговската дейност и към производствената. Към селските кооперации най-напред започват да се създават отдели за някои дейности: например за кооперативно оризосеене, за скотовъдство и пр. Бедните и средните селяни бързо възприемат идеята за цялостно кооперииране на земеделската дейност и само от 1938 до 1941 г., независимо от големите пречки в страната, се изграждат 46 кооперативни земеделски стопанства. Голяма част от тези кооперативи устройват дейността си съобразно донесените нелегално от Съветския съюз правилници, счетоводни отчети и други нормативни документи на колхозите. Едрият капитал видя в този експеримент пряк удар, насочен срещу собствеността върху средствата за производство, поради което монархо-фашисткото правителство забрани след 1941 г. по-нататъшното създаване на кооперативи.

Независимо от пречките да се разгърне докрай експериментът беше оценен от партията и международното работническо и комунистическо движение като принос в аграрната политика на нашата партия.

●

Независимо от прогресивните тенденции кооперацията в условията на капиталистическата система не можеше да реши проблемите нито на работниците, нито на безимотните и средните селяни, независимо че тя, както сочи К. Маркс, е първият пробив в системата на капитализма. Необходимо беше да дойде социалистическата революция от 1944 г., за да може и кооперативното движение да навлезе в своя най-нов етап на развитие. Българската комунистическа партия се опря изцяло на оценките на В. И. Ленин за кооперацията, която при ка-

Digitized by Google

питализма има ограничени възможности за развитие, но след революцията, подчертава Ленин, само с помощта на общия, артелния, кооперативния труд може да се излезе от задънената улица и да се премине към строителството на социализма.

След победата на социалистическата революция, основавайки се на своите прогресивни традиции, опит, големи завоевания и успехи в миналото, на Лениновия кооперативен план, нашето кооперативно движение доби широк размах в своята масовизация и демократично развитие, в своята огромна и всестранна дейност, във всички области на икономическия и културния живот в страната. Най-добра и пълна оценка на същността, значението, творческото приложение и по-нататъшното развитие на ленинския кооперативен план и възможността за строителството на социализма с помощта на кооперациите даде сам Г. Димитров пред Петия конгрес на партията: „Както казах, нашата страна вече е тръгнала по пътя на социалистическото развитие. Налице са главните фактори за изграждането на социализма у нас. Това са народнодемократичната власт, съюзът на пролетариата със селяните при ръководната роля на пролетариата в този съюз, едро-то промишлено производство в ръцете на народнодемократичната държава, бързото развитие на производителните сили чрез ново стопанско строителство, кооперацията и преди всичко трудово-кооперативните земеделски стопанства и трудово-производителните занаятчийски кооперации. Особено важен фактор в това отношение е активната братска помощ на СССР и тясното стопанско сътрудничество със страните на народната демокрация, с което се обезпечава и ускорява до голяма степен социалистическото развитие на нашата страна..."[1]

Българското кооперативно движение след победата на социалистическата революция придоби широко развитие и изгради своето единство в създадения в резултат на обединилите се над 20 различни видове кооперативни съюзи Централен кооперативен съюз и се разви главно в 3 направления: потребителни кооперации, ТПК и ТКЗС (последните прераснаха в АПК), основавайки се на същите кооперативни принципи. С това кооперативното движение чрез потребителните кооперации помогна за победата на социалистическия сектор във вътрешната и външната търговия; чрез ТПК — за победата на социалистическия сектор в промишлеността и услугите; а с ТКЗС — за победата на кооперативния строй в село и на социализма в страната.

С откритата и осъществена от самите кооператори и утвърдена от Г. Димитров нова форма — ТКЗС, нашата партия даде своя ценен принос в творческото приложение и по-нататъшното развитие на ленинското учение за кооперацията, социалистическата революция и социализма. Повишиха се още повече авторитетът, значението и ролята на кооперацията в строителството на социализма и комунизма.

„Кооперацията е организация на широките народни маси. Тя трябва да играе важна роля във вътрешното стопанско строителство. Кооперацията трябва да участвува във всички по-важни области на стопанския, битов и социален живот: производство, снабдяване, жилищно строителство, кредитиране, подобряване битовите условия на населението"[2], учеше Г. Димитров още при установяването на народната власт в страната.

„Всеки опит да се подценява кооперативната собственост, нейното значение в развитието на икономиката е вреден и в разрез с обективните тенденции и потребности на общественото развитие. Коопера-

[1] Г. Димитров, Избр. съч., С., Партиздат, 1977, с. 544.
[2] Г. Димитров, Съч., т. 11, с. 165.

Digitized by Google

тивната форма на собственост далеч не е изчерпила своите икономически възможности. Тя има своето определено историческо място и роля в процеса на по-нататъшното изграждане на социализма у нас"[1] — заяви др. Тодор Живков в Отчетния доклад на ЦК на БКП на Десетия конгрес на партията.

На Априлския пленум (1970 г.) др. Тодор Живков посочи, че със създаването на АПК се предизвикват количествени и качествени промени в двете форми на собственост (държавна и кооперативна), издига се равнището на тяхната зрелост. В следващите години демократичните принципи на ръководство, възприети от ТКЗС, се развиха и задълбочиха, за да се стигне до 1979 г., когато обществено-държавното начало на ръководство залегна като основен принцип в изградения Национален аграрно-промишлен съюз.

●

Новият икономически подход и новият икономически механизъм създават възможността Централният кооперативен съюз и неговите окръжни кооперативни съюзи, ползвайки своя опит на самоиздръжка, да се обособят евентуално на самостоятелна финансова и данъчна сметка в системата на Централния кооперативен съюз и развиват всестранната стопанска дейност на кооперациите, включително и в наймалките селища и обекти, от която не се печели, но тази дейност е необходима за нуждите на народното стопанство и задоволяване потребностите на трудещите се, без за това да получават каквито и да е дотации от държавата, окръжните народни съвети, селищните системи и общините в страната.

Ето защо в Тезисите и решенията на Дванадесетия конгрес на БКП, които представляват цяла програма за ускорено развитие на нашата страна в строителството на развитото социалистическо общество, отново се дава висока оценка и поставят големи и отговорни задачи пред кооперативното движение и неговия Централен кооперативен съюз като обществено-стопанска организация и занапред да разгръщат дейност за по-пълно използване на материалните и социалните ресурси на страната и за по-добро задоволяване потребностите на хората.

Стоян ЯНЕВ
заслужил деятел на кооперативното движение

[1] Отчетен доклад на ЦК на БКП пред X конгрес на партията, С., Партиздат, 1971, с. 188.

Digitized by Google

ИКОНОМИЧЕСКИ ПОДХОД И ПОЛИТИЧЕСКО РЪКОВОДСТВО

Редакционният колектив на списанието проведе съвместен семинар с общинския партиен комитет в Средногорие. Разисквани бяха редица проблеми, свързани със стила и методите на работа на партийните и стопанските ръководства при прилагането на новия икономически подход и неговия механизъм. На семинара присъствуваха секретари на партийни организации, стопански ръководители и специалисти от общината.

Със свои изказвания взеха участие другарите: професор доктор МАРКО МАРКОВ, ИВАН КАЛЧЕВ — първи секретар на ОПК в Средногорие, ДИМИТЪР ПЕТКОВ — зам. гл. редактор, КОСТА ДИМОВ — завеждащ отдел „Партийно ръководство на икономиката" от сп. „Партиен живот", РОСЕН ИЛИЕВ — зав. отдел „Промишлено-стопански" при общинския партиен комитет, НИКОЛА МУТАФЧИЕВ — директор на медодобивния комбинат „Г. Дамянов", ИВАН ПОПОВ — заместник-директор по икономическите въпроси на меднообогатителния комбинат „Елаците", РАД ПАНЧЕВ — партиен секретар на медодобивния комбинат „Г. Дамянов".

Разговорът беше ръководен от ПЕТКО РУСЕВ — главен редактор на сп. „Партиен живот"

Петко Русев: — Нашият семинар днес е посветен на икономическия подход и политическото ръководство. По стара традиция ние провеждаме семинарите на места заедно с партийните активи. Днес сме на гости в Средногорие.

Давам думата за встъпително слово на проф. Марко Марков.

ГЛАВНИТЕ НАПРАВЛЕНИЯ

Марко Марков: — Най-напред искам да кажа, че ние дойдохме тук с желанието да водим диалог, творчески разговор по проблемите на политическото ръководство в условията на икономическия подход, а не да ви поучаваме и не да изнасяме лекции и беседи. Проблемите са толкова важни и сложни, че тяхното решаване е възможно само при действителен обмен на мнения, при търсене на пътища и средства за усъвършенствуване на партийната работа в духа на решенцята на Дванадесетия конгрес на партията. Аз бих искал в това кратко встъпително слово да очертая някои главни направления в разглеждането на този проблем, да изразя становище по някои от обсъжданите проблеми, което навярно ще създаде база за по-нататъшния ни разговор.

Когато разглеждаме проблема за политическото ръководство при икономическия подход, струва ми се, че ние трябва да се опрем на

Digitized by Google

фундаментални ленински положения, на фундаменталната идея на Ленин за диалектика между икономика и политика. Ленин казва, че политиката има и не може да няма първенство над икономиката, а заедно с това подчертава определящата роля на икономиката в социалния живот. Между тези две постановки няма противоречие, те са в диалектическо единство. Икономиката, а следователно и икономическият подход стоят и не могат да не стоят в основата на живота. Всички промени в обществените отношения, в идеологията, в съзнанието на хората са обусловени в последна сметка от промените в икономиката. Но Ленин подчертава, че без правилен политически подход не е възможно да се развива и икономиката. Следователно целият въпрос се състои в това не да противопоставяме икономиката на политиката, икономическия на политическия подход, а да намерим онова единство, онова взаимоотношение, от което се определя в последна сметка и ефективността от нашата работа.

В. И. Ленин подчертава, че в условията на социализма икономиката е най-интересната политика, имайки предвид нейната определяща роля в цялостния живот на обществото.

Проблемът за отношението между политическия и икономическия подход придоби нови измерения с въвеждането през последните години на новия икономически подход и съответно на неговия механизъм. Аз мисля, че нашите кадри все по-дълбоко осъзнават, че икономическият подход в тази форма, в каквато го реализираме сега, и икономическият механизъм са по-добро, по-вярно отражение на изискванията на обективните социални условия. Става дума за това, да намерим такива форми на управление на икономиката и на социалния живот, които съответствуват не само на нашите желания и претенции, а преди всичко на обективно действуващите закони в нашето общество.

Както знаете, в своя доклад от 30 януари 1980 г. др. Тодор Живков посочи главните белези на икономическия подход. Върху тази основа от правителството бе разработен икономическият механизъм и започна работа от партийните, стопанските и държавните кадри.

Кое е главното, съществено новото в икономическия подход, което определя и новите изисквания към нашата политическа работа. Преди всичко това, че икономическият подход и механизмът съответствуват на изискванията на закона за стойността и на законите за стоковото производство, които са обективно действуващи закони, които и в условията на социализма определят ефективността на общественото производство. Основни съставни части на икономическия подход са новата технология на планиране, стопанската сметка и самоиздръжката, новата организация на работната заплата.

Икономическият подход не е механичен сбор от изисквания, а интегрално цяло, комплекс от икономически методи и средства за усъвършенствуване както на икономическата, така и на цялата социална дейност. Това е извънредно важно, защото опитът от миналите години ни показва, че едностранното разглеждане примерно само на проблемите на заплащането на труда, без усъвършенствуването на системата на планирането и без въвеждането на вътрешностопанска сметка не дават необходимия краен полезен резултат.

Аз мисля, че нашата задача в случая е да разглеждаме икономическия подход не сам по себе си, а в най-тясна връзка с партийната работа, с промените, които настъпват в стила и методите, в дейността на партийните органи и организации. На тая основа ние можем да очертаем новите изисквания и да разгледаме диалектиката между икономическия подход и политическото ръководство.

Искам да подчертая, че както при други крупни преобразования, така и при въвеждането на икономическия подход решаващо значе-

Digitized by Google

ние има правилното партийно-политическо ръководство. Наистина икономическият подход е и трябва да бъде дело на стопанските и държавните кадри. Но за неговото цялостно внедряване отговаря партийният комитет, партийната организация, партията като цяло. Щом като икономическият подход на съвременния етап е част от стратегията на партията, щом като той е главното средство за повсеместна интензификация, която е главната линия, определена от XII конгрес на партията, щом като той е главното средство за повишаване ефективността на икономиката, следователно той трябва да бъде дело на партията, на партийните органи и организации.

Разбира се, оттук започват проблемите на взаимоотношенията между партийното и държавното ръководство, между партийните, стопанските и другите органи и организации, които трябва да действуват съгласувано, като всеки намери своето място в единния процес на прилагане на икономическия подход.

Във връзка с това бих искал да развия някои свои съображения, които биха могли да ни помогнат да намерим верния отговор на този въпрос.

Когато говорим за ролята на партията във внедряването на икономическия подход, мисля, че трябва да започнем с началния елемент, с началната съставна част на икономическия подход. Това е насрещното планиране, разработването на инженерни проекти, програмирането на работата на стопанските и държавните организации. Насрещният план и инженерният проект са дело на трудовия колектив. Голяма е тук ролята на стопанските и административните ръководители. Задължение на партийните органи и организации е да осигурят с партийно-политически средства тези главни лостове за планиране, да се изпълнят с реално съдържание. За съжаление насрещните планове и инженерните проекти в редица случаи са формално дело, дело само на административното или стопанското ръководство и ролята на колектива в случая се свежда до това, да одобри вече разработения насрещен план. Възниква въпросът, коя е силата, която може да преодолее този абсолютно недопустим формализъм в работата по насрещния план, коя е силата, която може да направи насрещния план такъв, какъвто трябва да бъде? Аз мисля, че няма друга по-мощна сила освен партийния орган, освен партийната организация. И когато чуваме да се казва, че на много места фактически няма насрещно планиране, ние имаме всичкото основание да попитаме партийните органи и организации: какво е направено, за да се преодолеят слабостите и недостатъците?

Във връзка с това искам да напомня указанието на др. Тодор Живков в отчета на Централния комитет пред XII конгрес на партията, че насрещен план, който не е обсъден на работническо събрание и не е утвърден от стопански комитет или стопански съвет, не може да се смята за план на трудовия колектив. Утвърждаването на такава именно практика е първостепенно задължение на партийните органи и организации.

Аз зная, че можете да ми отговорите — как да бъде добър насрещният план, ако от горните органи на колектива са дадени показатели, които не съответствуват на неговите възможности. Това са реални проблеми, но, първо, икономическият механизъм създава предпоставки, за да може трудовият колектив да защищава своите интереси тогава, когато горният орган изисква от него непосилни неща. Второ, в редица случаи ниските, занижените показатели на насрещния план са плод на неразкрити резерви от самия трудов колектив, на стар, несъответствуващ на съвременните изисквания подход, т. е. дължат се на липса на съвременно партийно виждане по тези въпроси. И тре-

Digitized by Google

го, искам да кажа, че ние като общество се нуждаем от високи и стабилни темпове на икономически растеж. Това не са субективни намерения и стремежи на висшите партийни и държавни органи, а обективната потребност да се развива по интензивен път икономиката и на тази основа да се решават социалните проблеми. Ние нямаме друг изход, освен и в бъдеще да се развиваме по ускорен път. Без това ние не можем да се доближим по темпове и равнище на развитие до напредналите страни и да решаваме социалните проблеми на нашето общество.

В условията на икономическия подход се изменя отношението между административните и икономическите методи на ръководство.

Във връзка с това възникват голям брой проблеми. Кои са те?

Първият проблем това е преустройството на стила и методите на работа на административните органи. Няма нищо по-лесно от това, по административен път да бъде наложено едно или друго решение. В някои случаи това е необходимо. Но онези административни действия, които противоречат на икономическите интереси и потребности, са не само неефективни, а и направо вредни. Следователно административната принуда трябва да отстъпи място на икономическите методи и средства за въздействие. Възниква въпросът: кой ще отучи администратора от административен произвол, кой ще му внуши, че в съвременните условия грубото администриране е неефективно? Това може да направи само партийният орган и партийната организация. Аз не гледам на нашите стопански и държавни дейци като на вечни бюрократи, неподлежащи на развитие. Не е правилно да се хвърлят упреци само и единствено върху стопанските ръководства, но, все едно, належаща е необходимостта от дълбока промяна в стила и методите на стопанско и държавно ръководство. Партийните органи и организации трябва да ръководят този процес. Защото със своето политическо влияние и въздействие върху хората, със своята способност да отразява исканията и потребностите на общественото развитие партията трябва да направи управлението такова, каквото трябва да бъде в наши дни. Следователно един от големите проблеми, който трябва да стои в центъра на непосредствената партийна работа, е в каква степен се преустройват стилът и методите на работа на стопанските и държавните кадри, в каква степен се преодолява администрирането и се вземат на въоръжение икономическите методи на ръководство. Всичко това не означава анатемосване на административните методи. Те и занапред ще се използват, но в най-тясна връзка и взаимодействие с икономическите методи. Административните форми на въздействие следва да се напълнят с икономическо съдържание, т. е. да бъдат не волунтаристични, не субективистични, не продиктувани просто от голото желание да се решават едни или други проблеми, а да бъдат икономически обосновани. Ето това е големият въпрос. Върху тази основа можем и трябва да повишаваме научното равнище на ръководството на икономиката и социалния живот, защото научно ръководство в този случай означава преди всичко икономическа обоснованост на управленческите решения и действия.

Следващият голям въпрос, който можем по-добре да решим в условията на икономическия подход, е въпросът за преодоляване на дублирането и изместването на държавните и стопанските органи от партийните.

Много пъти по различни поводи др. Т. Живков е осъждал практиката да се дублират и изместват държавните и стопанските органи от партийните органи и организации. Известно е с каква сила този проблем беше поставен на Юлския пленум (1968 г.), на Национална-

Digitized by Google

та партийна конференция (1978 г.) и на Дванадесетия конгрес на партията.

Възниква въпросът: на какво се дължи жилавостта, упоритостта на този недостатък? Защо въпреки категоричното осъждане на това явление в партийни документи дълго време не бяха гарантирани всички права и задължения на стопанските органи и организации, за да бъдат пълновластни ръководители на трудовия колектив? Според мен главната причина е в това, че на тези кадри дълго време не предоставяхме икономически лостове за въздействие. Опитът показа, че не е достатъчно да се даде съответен статут на държавните и стопанските ръководства, но и да бъде той покрит със съответни икономически лостове.

И какво се получаваше? Тогава, когато стопанският ръководител или държавният деец не решава проблемите, той се взема на боксир от партийните органи, от партийната организация. Всички горе-долу са доволни, защото задачата е решена, никой не е обиден, но в последна сметка ние сме си нанесли вреда.

Защо е порочна тази практика? С нея оневиняваме държавния и стопанския орган за неговото бездействие. Той знае, че ако сам не реши проблема, партийният ръководител ще отиде в министерството или в друго учреждение и ще го реши. Така ние учим на готованство стопанските и държавните кадри.

Но пораженията са не по-малки и по отношение на партийните органи, защото те, вместо да се занимават със своите специфични политически функции, определени в Устава, в решенията на партията, стават придатък на стопанския и държавния орган. Стават втори орган за стопанско ръководство.

Ето така фактически се измества центърът на партийната работа и партийният орган не изпълнява пълноценно своята основна функция. Затова нашите призиви след Великотърновското съвещание партийният орган да бъде орган за политическо ръководство и ядро на трудовия колектив нямаха достатъчно покритие в живота.

Какъв е изходът? Той трябва да се търси в две главни направления. Първо, да приложим цялостно, докрай, без каквито и да е колебания икономическия подход, да го внедрим на дело с всички негови средства и лостове, ограничителни условия и фактори, да предоставим всички необходими права и задължения на стопанските ръководства и на тази основа да изискваме ефективност от тяхната работа. При последователно спазване на икономическия подход никой не може да се оправдава с това, че няма предпоставки и средства, за да решава своите стопански или държавни задачи. Следователно взискателността на партийните органи спрямо държавните и стопанските кадри ще има реално покритие, реална основа. Второ, да съсредоточим нашето внимание върху онова, което е специфично за партийните органи, а именно върху политическото ръководство, политическото въздействие, партийния контрол, възпитанието и подбора на кадрите. Ето такъв е научнообоснованият път за усъвършенстване на взаимоотношенията между държавните и стопанските органи, от една страна, и партийните органи и организации, от друга. Вярно е, че има още нерешени проблеми, много трудности, но ако това е правилният път (аз мисля, че той е правилен), ние не можем да постъпваме иначе, освен да вървим по него.

Съществува още един голям проблем на партийната работа в условията на икономическия подход. Това е проблемът за организаторската работа и за партийния контрол в новите условия. Ние приемаме, че основните организаторски функции в икономиката и социалния живот трябва да се изпълняват от съответните държавни и сто-

Digitized by Google

пански органи. Те затова са създадени и имат съответни права. Възниква въпросът при тази ситуация партийният орган има ли организаторски функции. Аз мисля, че има и те трябва да се развиват в две главни насоки: първо, ние трябва да научим, в буквалния смисъл на думата, да научим партийните, държавните и стопанските органи на организация и организираност. Онова, което в най-голяма степен липсва в нашата работа — това е елементът организация и организираност. Ние вземаме нелоши решения, разработваме, общо взето, добри концепции и идеи за бъдещето. Извършваме полезна идеологическа работа. Онова, което не достига в необходимата степен, е организацията, разбирана в най-широкия смисъл на думата.

Ние непрекъснато апелираме за организация, но дори не сме определили кои са нейните главни етапи и изисквания. Очевидно тук трябва да отнесем: първо, дейността, свързана с правилното разпределение на задачите между отделните органи; второ, възлагането на отговорност на съответните органи за решаване на задачите; трето, ефективно управление на самия процес на изпълнение на задачите чрез регулиране и т. н. И, разбира се, политически контрол от страна на партийните органи върху хода на изпълнението на едни или други задачи. Голяма научна задача е да структурираме този процес, за да не изпускаме нито един съществен елемент на организацията.

Важен аспект на този въпрос е каква организаторска функция имат при условията на икономическия подход партийният орган и партийната организация. Организаторската функция на партийния орган има политическо съдържание. От него се изисква да организира действията на партийната организация и на целия трудов колектив така, че проблемите да бъдат решени в съответствие с линията на партията. Следователно, това е друг вид организаторска работа, който има за цел да мобилизира усилията на трудовия колектив за действия, адекватни на стратегията на партията.

Във връзка с това стои и проблемът за уточняване обхвата и характера на партийния контрол. Вие знаете постановката на Националната партийна конференция от 1978 г., че честата некомпетентна намеса на партийни или пък на специалните контролни органи в работата на стопанските органи поражда трудности в тяхната работа. И наистина, ако до директора на комбината непрекъснато висят контрольори, независимо от това, дали са партийни или по линията на държавния контрол, той не би могъл да изпълнява пълноценно своите функции, да реализира своето право на инициатива, на риск, на решаване на проблемите съобразно своя статут на пълновластен ръководител на предприятието.

Очевидно е, че трябва да променим много неща, за да определим характера и засилим партийния контрол в условията на икономическия механизъм.

Следващият аспект на проблема, който възниква, когато разглеждаме политическото ръководство в условията на икономическия подход, е за демократизма и задачите на партийните организации в тази област.

Не е нужно да се доказва, че социализмът, особено развитият социализъм, е възможен само в условията на демократизъм. Реалният демократизъм е същностен белег на развитото социалистическо общество. Не само и не толкова поради изострената политическа обстановка в света, не само под натиска на буржоазията, която ни обвинява в тоталитаризъм, а поради вътрешни потребности на нашето развитие партията сега поставя на преден план проблема за демократизма в дейността на партийните и държавните органи.

Икономическият подход от тази гледна точка създава много до-

Digitized by Google

бри възможности. Насрещният план е дело на колектива, това е демократизъм в главната сфера на живота — в икономиката. Засилва се ролята на трудовия колектив при подбора на стопански и държавни кадри. Известна е постановката на Дванадесетия конгрес, че трябва да се разширят конкурсното и изборното начало при подбора на колективните органи за управление. Предстои да се приеме съответен документ. Следователно ние ще вървим към разширяване на демократизма, към създаване на гаранции и предпоставки за пълноценното му изявяване в нашето общество. Обаче тук възникват два големи въпроса.

Първият въпрос е чрез икономическия подход да приучим хората не само да изискват от съответното ръководство, а да бъдат реални участници в реалния управленчески процес. На времето Ленин е казвал, че всеки трудещ се трябва да се направи участник в управлението. Това в още по-голяма степен важи и сега, в етапа на развития социализъм. Проблемът е да приобщим най-широки слоевѐ от населението към реалния управленчески процес.

И вторият аспект на този въпрос е да преодолеем явлението формална демокрация, за което др. Живков говори в своята Докладна записка от октомври 1980 г.

В страната са създадени необходимите институции. Целият въпрос е те да функционират оптимално. Голяма е тук ролята на партийните органи и организации. Под тяхно ръководство съществуващите институции трябва да се напълнят с реално съдържание.

И най-после, последният въпрос е въпросът за човека в политическата система, в условията на икономическия подход, човека в системата на нашата партийна работа.

В условията на икономическия подход човекът трябва да бъде съавтор на вземаните решения от партийните, държавните и стопанските органи. Това налага съществено преустройство в цялата наша работа и преди всичко в партийната работа, преустройство, което е свързано с реална оценка на голямата роля на личността. В последна сметка обществото, без да губи своята цялост, се състои от личности и действията на всички тях, взети в съвкупност, обуславят крайния ефект от нашата работа. Мисля, че имаме много големи основания да търсим пътищата и средствата за засилване на трудовата и социалната активност на масите. По отношение на трудовата активност ние ще търсим пътища чрез икономическия подход, чрез прилагане на принципа, че работната заплата трябва да се заработва. И това трябва да бъде грижа и на партийния орган, и на организацията.

Тревога буди недостатъчната социална активност. Не може да се пренебрегва и обстоятелството, че има хора, които проявяват социална активност с користни подбуди.

Сега бих предложил да погледнем на въпроса, който обсъждаме, от друга страна — в каква насока да се усъвършенствува икономическият механизъм, за да изпълнява своята социално-организираща и политико-възпитателна функция?

Отговор на този въпрос е даден в документите на Дванадесетия конгрес на партията. Другарят Тодор Живков подчертава, че в областта на планирането задачата е да търсим още по-правилно съотношение между централизма и децентрализма; в организацията на труда — да се отделя особено внимание на бригадната форма; да се осигури пряко свързване на производството с пазара; да се приложи докрай основният принцип и изискване на новия икономически механизъм — всяка стопанска и социална дейност да се постави на стопанска сметка и нейната сърцевина — самоиздръжката; да се повишат ролята и мястото на печалбата като един от най-важните икономически

Digitized by Google

лостове. В последна сметка, подчертава другарят Тодор Живков, въпрос на въпросите сега е всички съставни части на новия икономически подход и неговия механизъм да се приложат комплексно във всяка стопанска организация, във всяка бригада, във всяка социална дейност.

Върху тази основа могат да се намерят решения на редица въпроси, към които участниците в нашия семинар проявяват по-специален интерес.

Чрез усъвършенствуване на икономическия механизъм трябва да се осигури еднакво приложение на основните му принципи във всички социални сфери, но конкретно и диференцирано. Това е необходимо, за да не се поставят едни организации в привилегировано, а други в неизгодно положение.

Много е важно да се намери по-добра организационно-икономическа структура на производството. Още не е доведено докрай изискването да се премине от многозвенна към дву- и тризвенна система на управление. Сега в условията на икономическия подход пред съда на икономическата целесъобразност трябва да поставим всяко звено и всяка организация и онези, които са излишни, дублиращи се, да бъдат закрити.

Върху икономическа основа следва да се решава и въпросът за числеността на административно-управленческия персонал. Той е все още значително по-голям, отколкото е необходимо. Той може да бъде приведен върху нормативна основа и да се създадат сигурни икономически лостове и ограничители против неговото раздуване. Нужни са норми и нормативи не само за труда в производството, но и за сферата на управлението. Само така можем да преодолеем субективизма при определяне числеността на апарата в една или друга стопанска и социална организация.

Нас ни дави книжният поток. Някои другари с основание казват не поток, а потоп. Комитетът за единна система за социална информация забрани така наречената нерегламентирана информация, но въпреки това тя продължава да съществува. Това явление е свързано с цял ред недъзи в управлението — прекалено регламентиране на дейността на стопанските организации от центъра, книжни методи на ръководство, бюрократизъм и др. След като всяко звено се постави на стопанска сметка и се оцени неговата икономическа целесъобразност, естествено по-добро решение ще намерят и въпросите, свързани с преодоляване на книжния поток.

Необходимо е да се установи такава административно-стопанска структура на производството, при която да се решат два въпроса: да се намери звенността и да се разширят правата на стопанските организации и трудовите колективи там, където се създават материалните блага.

Много важно е да се осигури по-голяма адаптивност в планирането. Нашата икономика е отворена и планът не може да бъде веднъж завинаги закован. Необходими са промени всякога, когато условията станат други. Целият въпрос е в това, да не правим промените в плана по бюрократичен път, а с икономически средства. Винаги трябва да се зачитат интересите на организацията, а не да им се налагат неизгодни за тях промени в плана.

Икономическият механизъм и занапред ще бъде усъвършенствуван — това е безспорно. Но никога не бива да се забравя, че и най-съвършеният механизъм е само предпоставка за ефективна стопанска или партийно-политическа работа. Никоя нормативна система не действува автоматически. Хората са тези, които ѝ вдъхват живот. Пора-

Digitized by Google

ди това заедно с усъвършенстването на икономическия механизъм трябва да променяме и нашия начин на мислене, нашия стил на ръководство, инструментариумът на управление. Без такава промяна не можем да очакваме голям ефект от внедряването на икономическия подход. Така отново стигаме до необходимостта от диалектическо съчетаване на икономическия и политическия подход, до Лениновата мисъл, че политиката има и не може да няма първенство над икономиката. Да преустрои своята собствена работа, да създаде всички политически и организационни условия за ефективно управление, да застане начело на колектива в неговата борба за повсеместна интензификация, за икономизиране на стопанското ръководство — такава е задачата на партийната организация, на комунистите.

Такива са, според мен, някои от най-важните въпроси на усъвършенстването на партийната работа в условията на икономическия подход. Завършвайки, ще кажа, че ние сме само в началото на този път, по който трябва да вървим. Твърде малък е още опитът по прилагането на икономическия подход и още несъвършен е той в цял ред свои детайли и аспекти, за да надценяваме направеното. Но ако чрез икономическия подход сме намерили по-добро решение на проблемите на икономиката, на социалния живот, по-вярно сме отразили изискванията на обективните социални закони, това трябва да бъде наша линия, ние трябва да я провеждаме и на тази основа да преустройваме цялата наша партийна, държавна и стопанска работа...

ДВАТА ПОДХОДА — В ДИАЛЕКТИЧЕСКО ЕДИНСТВО

Димитър Петков: — Др. Марко Марков ни даде много добра основа за разискване и вникване в проблемите на партийната работа в условията на икономическия подход.

Има един въпрос от общо теоретическо гледище, който, струва ми се, трябва да се разясни. Говори се за икономически подход и за нов икономически подход. Икономическият подход е стар и не е измислен от нас. Той съпътствува стоковото производство и произлиза от закона за стойността. Но при нас в зависимост от условията на обществения строй, в зависимост от особеностите и действието на закона за стойността при социализма има принципна разлика в прилагането на икономическия подход. Икономическия подход прилагаме от 9 септември насам без прекъсване, но го прилагахме в началото по-ограничено.

В новия икономически подход, за който сега говорим, ние вече сме намерили адекватен на теорията механизъм на управление, за да можем най-правилно да използваме обективните икономически закони на социализма.

Мисля, че не трябва да противопоставяме политическия и икономическия подход и не само да не ги противопоставяме. Правилно е да разглеждаме новия икономически подход като едно от най-важните средства, чрез които партията ще реализира партийното ръководство на икономиката. Ние постоянно усъвършенстваме партийното ръководство. Но в нашата обща икономическа политика ние недостатъчно бяхме овладели и отразили действието на обективните закони на социализма, затова в известна степен средствата, чрез които ръководехме политически, не оказваха своето пълно въздействие. Често с идеологическа работа убеждавахме трудещите се да вършат някои неща, а чрез икономическия механизъм ги насочвахме да действуват по друг начин. Това обричаше на известна неефективност и нашата идеологическа работа.

Digitized by Google

Петко Русев: — Сега с идеологическата работа ние доказваме, че икономическият подход, това е стопанска сметка, самоиздръжка, възнаграждението се определя в зависимост от резултативния фонд. Хората работят, трудят се, произвеждат, преизпълняват. Но през септември излиза съответното министерство с нареждане преизпълнението да се счита за годишен план и край на премиите. Това какво е?

Димитър Петков: — Принципите, които са разработени в икономическия подход, подтикват хората чрез своя интерес да вършат онова, което е в интерес на социализма. С това се издига ефективността на политическото ръководство. Оттам грижата за правилното приложение на икономическия подход, за правилната конкретизация на икономическия механизъм във всяко едно предприятие и министерство е един от главните проблеми, който осигурява фактически висока ефективност на партийното ръководство на икономиката. Това съвсем не прави излишна идеологическата работа, а само я прави по-ефективна. Нарушението от когото и да е на тези принципи нанася само вреда.

Петко Русев: — Моята мисъл беше, че не значи, като имаме икономически подход с правилна постановка, с верни теоретически обяснения и т. н., че той автоматически ще се задействува, тъй като при икономическия подход имаме и субективен фактор.

Димитър Петков: — Да, този подход не действува автоматически. Неговото най-пълно, повсеместно прилагане, използването на силно стимулиращото му въздействие изключително много зависи от правилно осъществяваното партийно ръководство. И, разбира се, от компетентността и уменето на кадрите творчески да го прилагат в специфичните условия на всяко звено.

Интересен е опитът на партийната организация в текстилния комбинат „Теодоси Марков" — Карлово. Тя се стреми да открива възникващите противоречия между принципите и тяхната реализация, да търси съответно решение. А когато това решение не е по силите на партийния комитет или на първичните партийни организации, да предлага правилният изход да се намери от компетентните за това фактори.

Няма съмнение, изключително важно е сега да се премахват ограниченията на стимулиращото действие на икономическите лостове, за да се осигури стремеж към най-високите резултати, които съществуват. Същевременно под ръководството на партийните комитети и организации строго да се следи да не се отварят врати за потребителския подход, т. е. за вземане от обществото повече, отколкото са заслугите към него.

Въпросът е да се намери такова съотношение между повишаването на обществената производителност на труда и работната заплата, че при всички случаи изпреварващо да бъде увеличаването на обществената производителност на труда, за да може едновременно да се задоволяват както личните, така и обществените потребности. Чрез обществените фондове да се осигурява непрестанното развитие на икономиката, удовлетворяването на другите обществени потребности. Да не се позволява да се създава настроение всичко, което се създава, да се изяжда. Тази опасност съществува. Другарят Русев правилно подчерта недостатъците в това отношение на някои управленчески органи. Ето защо дълг на партийните комитети и организации е с правилно политическо ръководство да създават атмосфера, в която да бъде недопустимо отделни органи да прикриват своите недостатъци чрез административни решения, които противоречат на икономическия подход.

Икономическият подход сам дава силни оръжия за политическо ръководство. Др. Марко Марков специално се спря на един от главни-

Digitized by Google

те принципи, които съществуват в механизма. Въпросът е за участието на хората не само в насрещното планиране, но и в решаването на всички социално-икономически проблеми, включително в разпределението на доходите. Но, др. Марков, тука има един въпрос — няма ли опасност някъде, в бригадите например, когато се разпределят доходите, да се допуска уравниловката. Като не се прилага коефициентът за трудово участие, да изчезне стимулът, който има по-големи възможности и работи по-добре, да получи колкото другите. Това е важен проблем, който нито един партиен комитет, партийно бюро или организация не бива да подценява, защото въпросът е за принципи, с които ние ангажираме човека в обществото, чрез които ние го стимулираме да работи. Това не са само производствени, икономически, а и политически проблеми. И задачата е не само да се помага хората да разберат нашата партийна политика, а и тя да се прилага правилно, за да се превръща в тяхна съдба, в дълг, самоинициатива и творчество.

Като разглеждаме в този аспект приложението на икономическия подход, възникват и още много важни проблеми. Срещат се партийни ръководства, които повече се грижат за техниката и за технологията, за което си има съответни стопански органи, а другите въпроси, които са свързани с хората и с техния растеж, настроение, поведение, ги оставят нерешени. А икономическият подход създава благоприятни условия много по-добре, по-ефективно да бъде партийното ръководство и въздействие както върху органите за социално управление, така и да се издига социалната активност на трудовите колективи до потребностите на обществото.

Да, последователното, творческо прилагане и непрекъснато усъвършенстване на икономическия подход и неговия механизъм е една от най-важните политически задачи на партийните органи и организации, на партийните и ръководните кадри, на всички комунисти. Това е и неотменното изискване на Дванадесетия конгрес на партията, това е пътят за непрестанно разгръщане на творческия потенциал на всички колективи за най-правилното съчетаване на централизма и демократизма в управлението на икономиката.

БАРИЕРИ ПРЕД МЕХАНИЗМА

Никола Мутафчиев: — Първо искам да споделя, че икономическият механизъм действително активизира личността в производствения колектив. Не би било пресилено да се каже, че той трябва да бъде заложен в самата личност, а не да звучи като отвлечено понятие. Ще изясня мисълта си с един пример. Ако човек докосне електрическия ток, той веднага ще го разтресе, т. е. с контакта между личността и него се получава веднага въздействие. И на тази личност няма нужда да ѝ обясняваме, че токът е опасен. Неговите вътрешни бариери регулират поведението му. И ако не успеем да въздействуваме вътре у самата личност, ние никога няма да раздвижим производствените колективи. Не само това. Ако ние не подготвяме у младата личност оная почва, върху която да градим икономическия механизъм, ние няма нищо да постигнем..

Искам да споделя и това, че в живота не винаги е създадена здрава връзка между спестовната, трудовата и ученическата книжка. Образно казано, тези три компонента изграждат човека. Той се оформя още в училището. Трудовата книжка олицетворява въздействието на колектива. Спестовната книжка е материален израз на това, което обществото дава на човека. За най-голямо удивление често се получава така: слаба трудова книжка, слаба спестовна книжка, а висок успех

Digitized by Google

в ученическата книжка. Т. е. обществото го е създало като личност, но то не е получило от него това, за което са изразходвани немалко средства. Или обратното — слаба ученическа книжка, слаба трудова книжка, но набъбнала спестовна книжка. Т. е. той е длъжник на обществото. И в този смисъл целта на икономическия механизъм е да се получи равновесие на този триъгълник на възможностите на човека, на закона за реализацията на личността.

Сега твърде много се разчита на организаторската работа на ръководителя и на неговия талант. Ако искаме стопанският ръководител действително да бъде двигател на икономическия механизъм, той трябва да има същата материална заинтересованост, каквато има и работникът. Ако няма някакви сили, които да го теглят нататък, няма да можем да внедрим икономическия механизъм.

Следващото обстоятелство се отнася за принципа на разпределението в трудовия колектив. Както е известно, той трябва точно да изразява приноса на всеки работник. Но измерителите на труда в производствените колективи не винаги са точно определени. Нормирането в някои случаи е само едно понятие и не служи за точното измерване на труда на хората. Това се отнася за всички производства, тъй като навсякъде може да се намерят реални измерители. А в производството няма по-сполучлив измерител на труда на човека от нормата.

Все още плановите показатели, които се спускат от центъра, не дават нужната свобода за действие на предприятията. Действително, сега се дават само пет показателя, но единият от тях е лимити, в който се крият много други показатели. В него е субективното мнение на по-горните органи. Казват, че три тона мед може да се произведе с толкова енергия. Те казват това, но това не е нито научнообосновано, нито е доказано. Т. е. плана ти го обявяват, че е пет части, но в едната част се крие твърде много субективизъм.

Икономическият механизъм е единственият метод на настоящия етап, с който може да се придвижи производството напред. Но твърде често някои ръководни органи обременяват икономическия механизъм с твърде много нормативни документи. Това са административни методи на икономическия механизъм, т. е. старите понятия ги обличаме с нова фразеология.

Петко Русев: — Но все пак са нужни някакви нормативни актове?

Никола Мутафчиев: — Да, но и за тях е необходима нормативна граница. Да се обяви, че основна клетка, това е бригадата, че следващото звено, това е стопанската организация; да се дадат нормативите за разпределението и за производството на този колектив, т. е. държавната планова задача. Определят се онези минимуми, с които ние трябва да работим. Да стане действително както се изисква в теорията на икономическия подход — самите изпълнители да решат как ще достигнат основните нормативни показатели.

В тази връзка стои въпросът и за свободата на стопанския ръководител. В много случаи тя е фиктивна. Ето и пример. Сега като директор получавам от 140 до 160 лични указания на месец от Стопанския минно-металургичен комбинат, който е на 3 км от комбината. Това са писма, които трябва да ги дам на някои, защото има случаи, когато имам по 300 листа кореспонденция и аз не мога дори да ги прочета. Или едната бюрокрация ражда следващата.

Иван Попов: — Не може да се прилага новият икономически механизъм, без да е осигурен твърд план. План, който да е одобрен, приет и да са създадени всички условия за изпълнението му — материали, машини на съответното равнище... Работната сила да бъде организирана така, че да има единство между ръководител, ръководство

Digitized by Google

и работници. Всеки да познава своята работа и да изпълнява стриктно своите задължения.

В МОК „Елаците" вътрешностопанската сметка е въведена още през 1975 г. Чрез нея ние много по-действено решихме някои въпроси по строителството на стопански начин. Този опит сега ни помогна за въвеждането на бригадната стопанска сметка при новия икономически механизъм.

Петко Русев: — Бихте ли споделили някои трудности?

Иван Попов: — Първо трябва да кажа, че ние имаме прекрасни резултати. Трудностите идват от това, че не винаги ръководството е в състояние да обезпечи нормалната работа на колективите. Много от неуредиците не зависят от нас. Например планът ни се сменя всеки месец. От 1 януари комбинатът трябваше да има твърд план поне за няколко месеца напред. Все още не са гарантирани реални условия за по-голяма самостоятелност на стопанските ръководства. За пример ще посоча, че по утвърдените технически проекти е предвидено комбинатът да работи с 1672 души, а на нас ни отпуснаха 900. А би могло да ни се даде възможност ние да решим този въпрос съобразно възможностите и крайните цели на производството. С този проблем се занимават общинският комитет, нашето министерство, окръжният комитет на партията, Комитетът за планиране, Министерството на финансите, но и досега не е решен.

Ако ни се даде твърд план, ние сами ще преценим колко ще са ни разходите, колко работници ще ни трябват и т. н. Това е основното. Обаче като че ли на нас ни нямат вяра. Разширените права в повечето случаи се отнасят до стопанската организация.

Стопанският ръководител понякога не издържа на натиска от комбината и от работниците. От него много се изисква, а не винаги му се дава простор за работа. Ето какво сподели мой познат, доскоро директор на едно предприятие: „Аз никога повече няма да стана директор. Като директор аз ходех като най-неопрятният човек в предприятието. Износвах на година по два костюма, по два-три чифта обувки. А сега три години съм служител със същия костюм, с който ме изпратихте, същите обувки. Имам си една папчица, ходя пръв, много съм дисциплиниран, разписа се, седна на масата и чета книжка. През деня намеря някой мотив да напиша едно писмо. То не винаги е нужно, но и аз трябва да покажа, че съществувам. Заплатата ми е същата. Докато бях директор, никъде не бях излизал, а сега ходя и в чужбина." Разбира се, ние не бива да се съгласяваме с неговата философия, но неговите думи могат да ни подскажат, че не винаги грижите за стопанския ръководител са на нужното ниво и създадените условия не съответствуват на неговите отговорности.

Никола Мутафчиев: — Една от причините за тези негативни страни при новия икономически механизъм е старата организационна структура на производството. Необходимо е тя да се приведе в съответствие с изискванията на икономическия механизъм. Не е възможно да продължаваме със структурите, които са от времето на изграждането на предприятието. Например директор — до него 7 заместници: единият по обогатяване, другият по рудодобив и т. н. Това спъва работата. Сега например трябва да има заместник-директор по бизнеса, който трябва да знае как се продават в света материалите, да знае как са цените на стоките в България, да знае какво е търсенето на определени стоки на пазара. Такъв заместник-директор е нужен в заводите, в комбината, в министерството. Наличните производствени структури трябва да се превърнат в производствено-икономически структури. И тогава този, който седи в комбината, трябва да знае, че няма ли мед, няма да има заплата.

Digitized by Google

СУБЕКТИВНИЯТ ФАКТОР — В КОНКРЕТНИ ИЗМЕРЕНИЯ

Коста Димов: — Интересни мисли будят направените изказвания. Безспорно по-високи са успехите в социално-икономическото ни развитие, постигани с приложението на новия икономически подход и неговия механизъм. Но въпросът сега е — използват ли се навсякъде, от всички неизмеримо по-големите възможности, осигурявани от тях. Дадените примери тук водят до извода, че има кадри, стопански звена, които не са преустроили дейността си в съответствие с новите условия, с новите критерии и изисквания. Ето например комбината „шапка" — минномедодобивен комбинат „Средногорие" е в Златица — само на три километра от медодобивния комбинат „Г. Дамянов" и от други свои предприятия. Но как да си обясним факта, че нов икономически подход има, от ясна по-ясна е позицията за по-голяма самостоятелност и отговорност на предприятията, на производствените звена за разширяване демократизма в управлението на икономиката, а телексите, писмата, разпорежданията продължават да текат. Мисля, че това, което изнесе тук др. Мутафчиев за управленческата лавина от указания, разпоредби, нормативи, искане на отчети „отгоре", ни дава основание да направим извода: вместо съответните кадри да се потапят в кипежа на новите проблеми, да бъдат в постоянна жива връзка с трудовите колективи, със своята компетентност да разкриват най-ефективни методи, най-рационални подходи в решаването на главния проблем — печалба, печалба, печалба — вместо това те приковават по този начин в кабинетите и непосредствените организатори на производството от предприятията. А новият икономически подход и новият икономически механизъм повеляват високоефективно да тече и производителното, и управленческото време.

Тъкмо за това XII партиен конгрес начерта стратегическото направление на осмата петилетка да бъде интензификацията. И другарят Тодор Живков в доклада, изнесен пред конгреса, определи, че не става дума за интензивно развитие само на отделни отрасли на материалното производство, а за цялото материално производство. И не само материалното производство, а и извънпроизводствената сфера, всички дейности на нашия обществен живот. Навсякъде трябва най-пълно да се използват интензивните фактори.

Да, интензификацията на производството и всички видове дейности се превръща в задача № 1 на партийните комитети и първичните партийни организации, на ръководните кадри, на всички творци на блага. Това изисква тази повеля на деня да бъде разяснена и превърната в дълбоко убеждение на всеки. И не само да бъде разяснена, но и да се създават условия на всички равнища да действуват интензивните фактори. А ако вземем изнесените тук примери на постоянна корекция от по-горните ръководства на плановете на трудовите колективи — изменения се правят по стар маниер, едностранчиво, „отгоре", като че ли няма нов икономически подход, не действува нов механизъм. А тъкмо те изискват в случаите, когато се налага някакво изменение, този, който го прави, да отиде в съответния трудов колектив, да се обоснове защо се налага това, да го убеди.

Тук смятам има място следното размишление:

В основата на интензификацията на производството стои внедряването на съвременните постижения на научно-техническия прогрес. Колкото повече човекът издига техническото равнище на производството — автоматизира го, механизира го — толкова по-лек, по-привлекателен става трудът му. Става възможно вече той не пряко, а дистанционно да управлява производствения процес. Това именно е един от най-ярките белези на нов подход, за високоефективна дейност.

Digitized by Google

Но обратно пропорционално на тази страна на интензификацията е дейността на субективния фактор като ръководител, като организатор на производството и възпитател на непосредствените творци на блага. Тази страна, която се отнася до стила и методите на работа, до мислите и действията на стопанските дейци като политически пратеници на партията на стопанския фронт, е несъвместима с представата за интензифициране на тяхната дейност чрез „дистанционното" разпоредителство, вземане на управленчески решения, оказване на контрол от кабинетите. Не. Битката, където в най-голяма степен се решават проблемите за непрекъснато издигане техническото равнище на производството, а оттам и качеството на продукцията, за пестеливото изразходване на материалите и труда, повишаване на общата ефективност, умножаване на националните блага, се води в медодобивния комбинат „Георги Дамянов", в МОК „Елаците" — в предприятията, участъците, цеховете, бригадите. Там добиват плът и кръв бригадната организация на труда, внедряването на съвременните постижения на научно-техническия прогрес, рационализаторството, изобретателството, наставничеството... Коефициентът за трудово участие се утвърждава не само като измерител на личния принос в обема и качеството на продукцията, но се явява и критерий за непрестанно издигане на социалистическия морал и нравственост, на социалистическата съзнателност у всеки един. И затова тъкмо там трябва да бъде фокусът на управленческата компетентност на кадрите, на съвременната организираност на работата им. Активната им жизнена позиция да се изразява в постоянна, непосредствена, жива връзка с хората от производството. Непосредствено да чувстват сложната съвкупност от проблеми, сблъсъци, решения при неговата организация, при привеждането на всяка една дейност на принципа на стопанската сметка и самоиздръжката. От това изцяло да зависят и тяхната оценка, тяхното заплащане. При такъв подход съвсем сигурно голяма част от книжния поток, от писмата, справките, отчетите, заповедите ще се окаже баластра.

Разбира се, преустройството в този дух на дейността на стопанските кадри от министерствата, комбинатите, обединенията сега изключително много зависи от грижите и вниманието, което партийните комитети и организации ще проявят. Първо, дали самите те ще се явят образец на такова преустройство. Ще съумеят ли да използват целия богат арсенал от изпитани форми, средства и методи, за да осигурят условия, в които всеки един от факторите, от субектите на социално управление да поеме своя дял в изпълнението на решенията на Дванадесетия конгрес на партията.

Рад Панчев: — Приложението на икономическия механизъм се съпътствува и от някои особености, които са характерни само за нашето предприятие. Всеизвестно е, че медодобивният комбинат е единствено предприятие в страната за редица редки производства. Цялата ни продукция е обвързана с националните материални баланси. И ако не изпълняваме плана, това ще пречи на редица отрасли. Държавата регламентира какво количество продукция трябва да произведем и на кого трябва да се предаде. Ние не можем да продаваме на тези, при които имаме по-изгодни условия. От друга страна, ние сме свързани с рудодобива. За да получим тази продукция, е направен разчет, че ще се получат такива и такива суровини при нас, с такова и такова съдържание, не само по количество, но и по съдържание. И най-често става, че това, което се планира, не идва, тъй като е трудно да се предвиди какво ще се разкрие в земята. Практически рядко се покрива това, което се планира, с това, което се добива. Това е една от причините, за да изпълняваме натуралните показатели и да

Digitized by Google

изоставаме в икономическите. Но това по новия механизъм води до редица икономически санкции и до влошаване на финансовото ни състояние. Може би при прилагането на икономическия механизъм не бива всички отрасли да се поставят при еднакви изисквания, а да се търси някакво диференциране.

Росен Илиев: — Другарят Мутафчиев ме наведе на мисълта, че действително ефективността от приложението на икономическия подход е пряк измерител и на ефективността на партийната работа. Но той също каза много вярно, че ние, партийните работници, не отговаряме пряко за последиците от внедряването на икономическия подход. В тази връзка ми се струва, че трябва да се мисли за някакво обвързване на дейността на партийните работници с икономическите резултати на системата, която те политически ръководят. Когато един партиен комитет е ръководил икономиката на една община и тя даде това, което чака от нея народното стопанство, би трябвало партийните работници също да получат някакъв икономически стимул. След като системата като цяло, всички предприятия изпълняват своите задължения, защо те да не получат също някакъв стимул?

Какви трудности срещаме при политическото ръководство? На едно събрание, когато разяснявахме икономическия механизъм, един по-възрастен работник каза: „Другари, това, което говорим, е хубаво, много бистра вода тече отгоре, но защо често тя стига до нас мътна?“ Единствената причина според мен е многозвенността на нашето управление. Другарят Мутафчиев каза, че получава 160 писма. Но тези 160 писма са само от Стопанския минномедодобивен комбинат. Държавният комитет за планиране, Министерството на финансите, Комитетът по труда, Българската народна банка също ежедневно издават писма, на които отгоре пише до всички министерства и ведомства. Получава ги министерството, там трябва да има някой, който да ги прати на стопанските комбинати, те на предприятията и т. н., и т. н. Веригата е много дълга. Тя би могла да бъде много по-кратка. Според мен Стопанският минномедодобивен комбинат трябва да съществува, но не в този си вид. Може би като предприятие, което действително да отговаря пред държавата за цялостния производствен процес. Сега научавам, че Държавният комитет за планиране вече ще спуска плановете директно на стопанските комбинати. Това е много правилно, защото когато попитах един специалист от Държавния комитет за планиране, кога ще започнат да дават плановете направо на комбинатите, той ми каза: „Защо да работим с 200 и повече комбината, като си имаме 12 министерства.“ Това несъответствие би трябвало да се премахне.

Все още някои централни ръководни органи постъпват неправилно, като планират на базата на отчета през преходната година. Тази практика принуждава стопанските ръководители да не разкриват докрай резервите и да не се стремят към голямо преизпълнение на плана.

В някои случаи новите селищни системи стават тесни за големите икономически връзки. Например нашият стопански комбинат има 7 предприятия в страната. На директора звънят седем окръжни секретари и още поне толкова общински. Административното деление все още не е утвърдило общините като цялостен ръководен социален организъм. И в тази връзка много добре посрещнах постановката на др. Живков, че трябва да се дават права надолу, като се отнемат права отгоре. За елементарни услуги сега ние пращаме гражданите в София. За да се даде линия за ограда, трябва да се ходи в окръжния съвет...

Не трябва да забравяме в нашата политическа работа условие-

Digitized by Google

то, че понякога новото среща сериозна съпротива. Например ние извикахме зам.-директорите по икономическите въпроси и главните счетоводители, за да се разясни как ще се прилага изискването за произведено да се зачита само това, за което са получени документите за реализацията. Имаше много бурна реакция, но сега са доволни. Бих казал, че един от най-главните ефекти на новия икономически механизъм е това, че ние направихме прелом в това отношение. Същото става и с бригадната организация, но трябва да се упражнява непрекъснат партиен контрол. Трудността идва и от факта, че икономическото образование на кадрите е много слабо. И това е сериозна партийна грижа. На много места инженерите и техниците не се интересуват от икономическия механизъм. Те гледат само да върви производството. Затова може би и борбата за нисък план все още продължава. Защото който има нисък план, има по-добро заплащане. В това отношение смятам, че трябва да се направи така, че това, което се даде в повече от плана, да се ползва от хората.

За бригадната организация. Тя е свързана пряко с формирането на работната заплата. Тук аз искам да споделя тревогата на др. Мутафчиев за нормирането и нормите. Някога, когато в комбината се премахнаха нормите, работниците протестираха. Сега ние отново се мъчим да им изменим съзнанието и да ги накараме да работят по норма.

Искам да поставя и въпроса, че за лошите икономически резултати на предприятието не трябва да се вини само директорът. Трябва по-точно да се определи вината на всеки. Например на времето беше забранено с нормативен документ себестойността да е показател за премиране на работниците. А ние сега пускаме нормативна себестойност на бригадите. Като че ли себестойността зависи само от плановика, от счетоводителя, а не от този, който днеска ще похаби материал за 5 хиляди лева и никой няма да му потърси отговорност. Трябва да отговарят всички, от горе до долу.

Въпросите около икономическия подход вече почти се изясниха. Хората свикнаха с него и виждат, че трябва да се прави икономически анализ на дейността. И тук според мен е нашата слабост. Партийните бюра, партийните комитети, партийните организации в своите планове недостатъчно включват икономически анализ и не задължават директорите да се отчитат пред тях. Без текущ ежемесечен анализ на икономическите резултати не може да има внедряване на икономическия подход. Някои предприятия чакат да видят какво ще излезе накрая. Работи се, дава се обем, но накрая няма ефективност. В общината имаме предприятия, на които от вишестоящите им организации са спуснати само обемни показатели. Тъй като ние искаме от партийния комитет ежемесечно и тримесечно информация за тези предприятия, те отговарят приблизително така: „Какъв анализ да ви правим, когато ние имаме само един обем — изпълнили сме си го 110 на сто.“ Но какво ни струва това, ще ни се обадят чак другия месец от вишестоящата организация и ние тогава ще можем да ви кажем евентуално дали печелим или губим.

ВСЕКИ ДА ПОЕМЕ СВОЯ ДЯЛ

Иван Калчев: — Има и други парадокси. Ние имаме отделни цехове, които нямат въобще никакви показатели, а което изпълняват, без да е записано като някаква задача, им се признава за план...

...Нашият разговор протича много делово, бих казал, много интересно. Най-напред искам да изразя голямото си задоволство, че той

Digitized by Google

става след Дванадесетия конгрес, който изясни задачите на партийните звена при внедряването и по-нататъшното усъвършенствуване на икономическия механизъм. Аз смятам, че разговорът е интересен, но ми се струва, че ние се поизместваме от темата. Говори се повече за външните трудности, а всъщност проблемът опира преди всичко до нашата работа. И докато обективните фактори са единици, то при нас работата опира до хиляди хора, до стотици специалисти, които непосредствено участвуват в производството, които трябва непрекъснато да се обучават, да усвояват и да реализират икономическия механизъм.

Общинският комитет на партията, неговото бюро, неговият пленум още от началото се заеха да превърнат постановките на механизма в убеденост на кадрите. Втората задача, която си поставихме, беше да повишим компетентността на кадрите. И трябва да си признаем, че независимо от множеството мероприятия, програми и практически действия, които бяха приети, нашата оценка е, че икономическият подход и неговият механизъм не са усвоени достатъчно добре и от партийните, и от стопанските кадри.

Общинският партиен комитет разработи в практически аспект един много важен въпрос, какъвто е бригадната организация на производството. С помощта на институти и на Академията за социално управление в продължение на една година ние подготвихме и проведохме пленум, който прие разгърната програма. На много места тази програма дава редица практически резултати.

Аз смятам, че към съставянето на плана на медодобивния комбинат се постъпва принципно неправилно. Той не е съобразен със структурата на суровината. Знаем, че тя идва с различен концентрат. Все още не е намерен точен научен метод за съставяне на план, който да позволява да се отчитат реално всички разходи по производството. Сигурен съм, че и за следващата година ще бъде същото. В рамките на десетина дни трябва да направим насрещните си планове. А контролни цифри не са получени и съм сигурен, че докато изтече срокът, няма да се получат. Става така, че медодобивният комбинат „Г. Дамянов" и в момента няма реален план нито за годината, нито за месеца и до края на годината няма да има.

Как общинският комитет работи по ръководството на икономиката и по-конкретно по внедряване на икономическия подход и неговия механизъм? Утвърдена е практика бюрото на общинския комитет да прави тримесечен анализ за резултатите от изпълнението на плана и за приноса на кадрите. Преди една седмица направихме анализ на изминалото тримесечие. На обсъждането присъствуваше и главният директор на стопанския медодобивен комбинат, тъй като се разглеждаше неговото състояние.

Оперативното ръководство комитетът осъществява чрез ежеседмични оперативки. Всеки понеделник на тях се обсъжда изпълнението на плана за социалното развитие на общината. Присъствуват и стопанските ръководители. Сега провеждаме твърда линия за внедряването във всички колективи на ежемесечен технико-икономически анализ. Практиката показва, че този анализ трябва да се прави не по-късно от 15-о число на следващия месец, за да могат да се вземат необходимите мерки за текущия период. Аз бих казал, че това е един полезен метод, който практически се реализира под ръководството на партийните организации.

Считаме, че неоснователно дълго се подценяваше социалното планиране на трудовите колективи. И едва сега може да се каже, че се прави нещо повече от традиционното, което се правеше в продължение на много години. Постепенно се преминава към едно цялостно, комплексно социално планиране, като се имат предвид и квалификацията,

Digitized by Google

и образованието. По-смело се заговори и за въпросите за промишлената естетика, т. е. онези фактори, които ние дълго време подценявахме, а имат непосредствено отношение към повишаването на ефективността на производството.

Искам да повдигна въпроса за ролята на банката при реализацията на продукцията. На нашите оперативки присъствува и директорът на банката и той току някой път каже: „Другари, реализацията не се изпълнява, не очаквайте фонд „Работна заплата." Кое смущава, и аз смятам, че е организирано неправилно. Например медодобивният комбинат „Георги Дамянов" произвежда продукция, която се търси и не залежава. Така е и с много други наши предприятия. След като се експедира продукцията, започва ходенето по мъките, т. е. тръгват да гонят някакви документи от страната, тъй като има срок да се представят тези документи и тогава се зачита, че продукцията е реализирана. Но има предприятия, които имат по 200 клиента. И в цялата тази работа банката стои и чака отстрани. Това е неправилно организирано. След като продукцията се реализира и не залежава, трябва нашата банка да има активна функция и да търси документите. Да каже, онова предприятие в еди коя си банка има пари, поради което ние ви разрешаваме да пратите продукцията там. Не знам какви са причините работата да не бъде организирана така, но засега това създава много трудности на производството.

Бих завършил с това — въпреки че по обем на промишлена продукция на един човек ние сме на първо място в страната и отношението между промишлената продукция и селскостопанската е 96 към 4, то главният проблем на нашето социално-икономическо развитие на общината е несъответствието между бързото развитие на икономиката и значително по-ниските темпове, с които се решават социалните проблеми. Т. е. имаме една ножица, която сега съществува и тази ножица продължава да се разтваря. Това е въпрос, който също има непосредствено отношение към икономическия механизъм.

В ОСНОВАТА — КОМПЛЕКСНОСТТА

Петко Русев: — Когато говорим за политическото ръководство в съвременните условия, един проблем излиза на предни позиции. Именно политическото ръководство сега отново, с по-голяма сила е принудено да осигури много по-солидна система от мерки, за да се осъзнае от кадрите, от трудещите се същността на икономическия подход. Това е един от главните политически въпроси.

Трябва да си признаем, че задълбочено не познаваме същностните характеристики на икономическия подход, и то творчески приложен. Всички говорим за общите принципи, а подценяваме, че икономическият механизъм се прилага в различни отрасли, в различни условия. Не търсим специфичните „зъбчати колелета" за приложение на икономическия подход в различните отрасли. Не правим това, защото нашите познания по икономическия подход не са дълбоки. Тук става дума за познание, което да имат всички кадри по цялата верига. Ако директорите го разбират, а главните инженери не са наясно, няма да получим нищо. Ето ви друг голям политически въпрос.

Мисля, че когато днес справедливо проповядваме плановете за социално-икономическо развитие, една от точките в тях следва да бъде квалификацията и преквалификацията на кадрите.

Вторият момент: в нашия разговор споделяхме повече по онези проблеми, които не са решени, а те не са само икономически, а и по-

Digitized by Google

литически. Тъй като те опират до нашето съзнание, до нашата активност, инициативи и творчество. Щом опират до нас, до хората, те стават политически въпроси. Един наш критик беше казал, че партийното бюро имало стопански уклон, защото се занимавало със стопански задачи. Как няма да се занимава, когато те опират до интересите и активността на масите. И затова смятам, че много голямо внимание за политическото ръководство придобива онзи момент в доклада на др. Т. Живков пред Дванадесетия конгрес, в който политическият подход не се разглежда просветителски. Той става характерна черта на стила на цялата система на управление, т. е. черта, която въздействува, която изменя, а не само да обяснява. Това означава, че всички, независимо на каква ръководна дейност са, трябва да се опират на масите, да изучават общественото мнение. Това означава, че всички, независимо на каква ръководна дейност са, трябва да развиват колективност и демокрация в единство с дисциплината и личната отговорност. Това означава, че всички, независимо на какъв пост са, трябва да следват точно, правилно политическата линия на партията. Това означава, че всички, независимо на какъв пост са, трябва да спазват точно законите. **Именно тази страна на политическото ръководство става решаваща,** т. е. колко работата с масите е характерна черта на всеки ръководител.

Не зная дали съм прав, но смятам, че за мен това е един от най-интересните проблеми на Дванадесетия конгрес. На заседания, на партийни събрания, в живота на партийната група следва да съществува политическа оценка как подхождаме към изпълнението на стопанските планове.

Третият въпрос се отнася до политическото ръководство и състоянието на колектива при изпълнение на икономическите задачи. Съществува порочна практика — правилно планираме някои проблеми, а в същото време в колектива никнат други въпроси. Животът е динамичен. Къде е политическото ръководство? Не бива да оставяме неразяснен нито един въпрос, не е чак толкова важно дали го има в плана или не, по който се вълнува колективът. Щом е изникнал въпросът, той трябва да се разясни. Това е по-богатата претенция към политическото ръководство. Онзи ден в редакцията беше секретар на квартална организация, който справедливо се тревожи. В кварталите има институти и учреждения, които си правят, каквото си искат, без да питат кварталната организация, нито уважават нейното мнение. И мисля, че сега, когато говорим за новото в духа на решенията на Дванадесетия конгрес и за социалната активност на личността, на колектива, не бива да робуваме на схемата, че имаме план и че сме планирали. Нам ни е нужен по-голям динамизъм, по-голяма гъвкавост в стила на местните органи. Бърза реакция, веднага! Състоянието на трудовия колектив да бъде **критерий за равнището на политическото ръководство.** Конгресът определи: партийната организация представлява трудовия колектив в партията и партията в трудовия колектив. Какво е състоянието на колектива? Ето един от критериите.

Изучаването на общественото мнение не е необходимо само при решаване на производствените въпроси, но и при издигането на кадрите, при оценката на кадрите. Тук е много важно, като издигаш човек, да знаеш общественото мнение за него.

В съответствие с изискванията на Дванадесетия конгрес вече никой не може да коригира плана, др. Попов. Никой не може да коригира вашия план, ако не дойде да седне при вас, при колектива. Къде е силата на политическото ръководство? Да осигури изпълнението на конгресните решения. Ние говорим за активна жизнена позиция на трудещите се. Най-напред обаче следва да видим има ли активна жиз-

Digitized by Google

нена позиция примерно на общинския комитет. Да проявява борбеност, настъпателност, а не само да искаме от работниците. И когато върнем един-двама представители на бюрократите от горе и не се съгласим с тях, когато живеем с документите на XII конгрес, никой нищо не може да направи. Ние обаче подценяваме тази същност на XII конгрес, не виждаме както трябва този негов борбен заряд.

Важното сега е политическото ръководство да определи не само какъв проблем, но и докога, кой и как ще го реши. Ето това е политическият въпрос. Сега вече основното е как ще го изучим и неговото изпълнение да става същност на нашия стил.

Проверката, която направихме, показва, че някъде отрасловите отдели на партийните комитети не се занимават с политика, с нравственост и т. н. Те се занимават с производителност, с интелектуализация, с технически прогрес, с дистанционно управление, но при решаването на икономическата задача даденият стопански деец или орган политически зрял ли е, атмосферата, която цари, отговаря ли на партийната политика? Получава се една чистота, която е много мръсна. Чист ведомствен подход. И затова, когато говорим за политическото ръководство на икономиката и на икономическите органи и кадри, много е важно да вкараме трите елемента — **трудова активност, политическа съзнателност, нравствена чистота и висота. Тези трите неща да ги сплетем, да ги споим и да ги превърнем в критерии.** Тогава вече можем да претендираме, че подхождаме комплексно към проблемите и кадрите.

Без да претендираме, че сме казали всичко, днес поставихме началото на интересен разговор, който пряко опира до ефективността от политическото ръководство. Страниците на списанието са отворени за всички, които искат да споделят свои мнения и съображения.

Digitized by Google

ИНФОРМАЦИОННО-СОЦИОЛОГИЧЕСКОТО ОБСЛУЖВАНЕ НА ПАРТИЙНОТО РЪКОВОДСТВО

Проблемите на информационното обслужване, в т. ч. и използването на резултатите от социологическите изследвания като вид социална информация винаги са били на вниманието на бюрото на окръжния комитет на БКП — Плевен, на неговите секретари, на бюрата и секретарите на общинските партийни комитети. Тази дейност никога не е била разглеждана самоцелно. **Информационното обслужване е предназначено за усъвършенствуване на ръководството, за осъществяване на контрол и възпитание.** Доказателство за това са боеспособността на първичните партийни организации, инициативите в трудовите колективи, всестранният възход на Плевенски окръг. Израз на тези грижи са и създаденото в окръжния комитет специализирано звено-сектор „Информационно-социологически", утвърденият статут за неговата работа и основните положения на системите, които осигуряват необходимата партийна и социална информация, честите поръчки за набирането на конкретна информация по важни оперативни задачи, редицата социологически изследвания, блицанкети, сформирането на специални звена на обществени начала в общините на окръга и т. н.

Животът убедително потвърди, че след обединяването на двата порано съществуващи сектора „Вътрешнопартийна информация" и „Социологически изследвания" в един „Информационно-социологически" и непосредственото му ръководство от първия секретар на комитета се отразява благоприятно на неговата организационна и практическа дейност. Сега в работата с вътрешнопартийната информация се засилва социологическият подход, т. е. търсят се връзките и зависимостите между процесите и явленията в партията и обществото, а социологическите изследвания служат на партийната дейност и се свързват по-пряко с нея. В момента секторът е едно дееспособно, търсено от общинските комитети и от първичните партийни организации звено на ОК на БКП.

Сега той все по-успешно се справя със задачата да събира, обработва и подава на първия секретар, на бюрото, секретарите и завеждащ отделите на ОК на БКП информация за важни страни от живота на партийните организации, трудовите колективи и населените места в

Digitized by Google

окръга. Години наред вече под непосредственото му ръководство при нас се усъвършенстват и успешно функционират системи за: редовността и съдържанието на събранията, изучаване на общественото мнение, политическите настроения, предложенията и критичните бележки на трудещите се, участието на комунистите в материалното производство и техния личен пример. В момента се въвежда подсистема за набирането на допълнителна информация за договорираната и предадената на държавата продукция от личното стопанство и др.

Всеки месец секторът осигурява информация за дневния ред на събранията във всички първични организации на окръга. От нея се вижда колко и кои от тях не са свиквали събрания. Тези, които са провели, какви въпроси са обсъждали; кой ги е подготвял и докладвал; как са участвували комунистите; какви решения са взети; какво е участието на работниците от общинските партийни комитети, от окръжния комитет и т. н.

Успоредно с това чрез постоянно търсеща система всяко тримесечие се получава информация за това, какви въпроси се обсъждат в бюрата и пленумите на общинските комитети; кои са по-важните мероприятия за всеки месец; какви са седмичните инициативи и др.

С помощта на системата за изучаване на общественото мнение се получава информация по въпросите, които вълнуват хората, как се коментират основните партийни и правителствени решения, какви конкретни проблеми не са решени от местните и окръжните ръководства и т. н.

Наблюдава се също така работата на повече от 10 хиляди комунисти, заети непосредствено в материалното производство и обслужващата сфера, какъв е техният пример в борбата за изпълнението на плановите задачи, какви трудности срещат, как им се помага от партийните бюра, от общинските комитети и т. н.

Можем да кажем, че **събираната информация, направените анализи, справки, сведения и т. н. от действуващите системи са с голямо практическо значение за всекидневната ръководна дейност на окръжния и общинските партийни комитети.**

През време на отчетно-изборната кампания в партията секторът всяка седмица получава и обобщава информация за проведените събрания, за участието на комунистите в тях и за състава на партийните бюра. През дните на заседаването на Двадесет и шестия конгрес на КПСС и Дванадесетия конгрес на БКП на всеки два дни се събираха отзивите и коментарите по конгресните материали. Изпратени бяха стотици предложения до централните и окръжните ръководства. Много от тях са въведени и в системата за контрол при ОК на БКП.

През последните няколко години бяха проведени и редица социологически изследвания като: „Естетическото и атеистичното възпитание на трудещите се и младежта", „Сътрудничеството между Плевенски окръг и Ростовска област", „Партийно събрание", „Участието на комунистите за ускорено внедряване на техническия прогрес" и др. В момента изучаваме бригадната организация на труда, подготвяме изследване за партийната работа в условията на новия икономически механизъм, изучаваме факторите за реализацията на селската младеж в окръга и т. н. Информацията от тези изследвания ни дава възможност по-пълно и комплексно да разкрием проявлението на закономерностите на общественото развитие на ниво „окръг-колектив" и да приемем по-действени мерки за изпълнение на задачите в многостранния живот на окръга.

Общо през 1980 г. и първото полугодие на тази година секторът е изпратил 15 информации и е събрал материалите по четири изследвания за ЦК на БКП. За окръжния комитет през същото време са подготвени 45 информации. Осъществени са три самостоятелни окръжни

Digitized by Google

социологически изследвания, оказва се помощ на много заводски ръководства, пропагандисти и други.

Полезна е дейността на сектора за създаването на опит в общинските комитети на БКП по информационно-социологическите проблеми. В много от общините — Плевен, Червен бряг, Левски, Никопол, Долна Митрополия и др., вече е сформиран актив, който се обучава и помага както в информационното обслужване на партийните комитети, така и в захранване системите в окръжния комитет и събирането на информация, която се изисква от ЦК на БКП. С други думи създадени са възможности да се прилагат принципите на мултипликационния подход в дейността на този актив. Досега с тези кадри са организирани два курса — едноседмичен и двудневен. Обучени са над 60 души.

Положителен момент в нашата работа е, че в информационно-социологическото обслужване в окръга са завоювани солидни позиции благодарение на съвместната работа с Института по социология при БАН, с Центъра по партийно строителство при АОНСУ, с Института по профсъюзните проблеми, с Научноизследователския институт за младежта, с катедрите при висшия икономически институт „К. Маркс", Висшия финансово-счетоводен институт — Свищов, Българската социологическа асоциация, както и с останалите окръзи в страната.

Истина е, че сега всички социологически изследвания, които се осъществяват от окръжните и централните институти в колективите и общините на територията на окръга, стават със знанието и съдействието на информационно-социологическия сектор при комитета.

Полагат се усилия за повишаване информационно-социологическата култура на партийните и стопанските кадри. Сполучлива форма за това са семинарите, лекциите в междуокръжната партийна школа, масовата пропаганда чрез д-во „Георги Кирков", публикациите за положителния опит и т. н. Средногодишно в окръга се изнасят 180—200 беседи по информационно-социологическа тематика.

Независимо че в досегашната работа бихме могли да изброим още редица положителни моменти, трябва да подчертаем, че все още информационно-социологическото обслужване не съответствува напълно на съвременните изисквания, на новите задачи, на критерия, който издигна Дванадесетият конгрес на БКП. Може би и затова на фона на успехите най-релефно изпъкват и пропуските.

Наивно е да се мисли, че при сегашната мащабност на задачите, при тяхната сложност и динамичност информационно-социологическото обслужване е било винаги на висота и без пропуски. Такива е имало, има, ще има и в бъдеще. По-важното е, че се виждат, осъзнават се и се води борба, търсят се форми за преодоляването им.

До какво се свеждат най-общо слабостите в досегашната ни практика?

Все още има случаи, когато информационно-социологическата дейност, която се осъществява в окръга, не осигурява информация за талвега на движението, за най-важните процеси, за тяхната същност и има случаи, когато тя се оказва доста встрани от тях. В резултат на това по даден проблем се събира и натрупва много информация, която не винаги се използва и едновременно с това се появява недостиг на информация по редица важни въпроси, които интересуват секретарите на комитета.

Често в досегашната продукция на информационните звена в общините, а и в окръга само описват дадено явление или проблем. Измерва се неговата количествена страна и т. н. В обработените и подадените материали често зад количествените натрупвания не се разкриват коренните качествени изменения, не се вниква в дълбоката им същност, не се подсказват зараждащите се тенденции, назряващите проб-

Digitized by Google

леми, движещите сили и т. н. А това намалява качеството и ефективността на информационно-социологическото обслужване.

Засега ние преценяваме, че е недостатъчна информацията, която дава възможност да се прецени ходът на изпълнението на поставените задачи. В тази връзка считаме, че има още какво да се желае по разкриването на положителния наш и съветски опит, на постиженията на науката по най-актуалните проблеми, по които работят окръжната партийна организация, общинските комитети и трудовите колективи.

Макар и последна по ред, но не и по значение, слабост в досегашното информационно обслужване е, че в повечето случаи информацията не предлага вариант-идея за вземане на конкретно решение по изучавания проблем.

Не винаги успяваме сполучливо да интегрираме и информацията, получена от различните системи и социологическите изследвания в изучаването на даденото явление или процес. Опитът при изучаването на събранието, където се използва информация от социологическо изследване и постоянно действуваща система, показва, че това трябва да стане практика в по-нататъшната работа както в общините, така и в окръга.

В тази връзка следва да се подобри сътрудничеството и координираността с останалите отдели в окръжния и общинските партийни комитети. Това е особено наложително, тъй като всеки изучаван въпрос е част от дейността на общинските партийни комитети или съответния отдел при ОК на БКП. И още нещо. Само в резултат на общите усилия би се подобрила работата по информираността на партийните организации, комунистите и всички трудещи се. Една важна задача, която постави Дванадесетият конгрес пред партийните органи и организации.

Естествено възниква въпросът, **къде да търсим причините за тези слабости?** Безспорно за всеки конкретен повод, за всяка информация и социологическо изследване те са различни, а някои — противоположни. Като оценяваме досегашната дейност, можем да посочим две основни.

Първата се отнася главно до кадрите. Тук въпросите опират до тяхната квалификация, опит, стремеж за самоутвърждаване, инициатива, цели в живота, здравословно състояние и т. н. Във всеки един от тези и други още пунктове има какво да се желае, да се изисква и очаква от състава на секторите. Положително е, че това се вижда, осъзнава и съществува стремеж за преодоляване на слабостите от работещите в сектора.

Втората. Изискванията, които постави XII конгрес за решително преустройство в работата, налагат да се преодолеят и някои слабости, които не зависят от работещите в информационно-социологическата сфера. Досега по най-различни причини те не винаги са в течение на актуалните задачи, които се решават от окръжния и общинските комитети на БКП. Това обстоятелство не им дава възможност да събират и подават информация за изпълнението на задачите и за създадения положителен опит.

И още нещо. Тъй като чрез социологическия подход при оценката на явленията и процесите едновременно с успехите се разкриват и някои пропуски, често съответните звена не успяват да намерят най-подходящите форми, за да се оползотворява по-добре негативната информация, т. е. от нея да се оформят позитивни решения.

Тук бихме могли да отнесем и все още недостатъчната социологическа култура на много партийни и стопански кадри. Те все още не могат да разберат, че партийната и управленческата дейност имат подчертан социологически характер. Все още не всякога оценяват, че нарушаването или пренебрежителното отношение към социологическия

Digitized by Google

подход неминуемо води до тесен икономизъм и до прояви на технократизъм, а тези две увлечения са еднакво вредни на целите на нашето общество.

Усъвършенстването на работата по информационното обслужване на местните партийни органи неотдавна бе предмет на разговор в бюрото на ОК на БКП. Полезно е, че след дискусията се приеха разгърнати мероприятия. Осъществяването им се базира на постигнатото, на съществуващите възможности и най-вече на изискванията на Дванадесетия конгрес.

Кои са основните и по-интересни по наша преценка начинания в това отношение?

В стремежа си за по-нататъшно усъвършенстване на информационно-социологическата дейност окръжният и общинските партийни комитети отделят специално внимание на по-подробното изучаване от всички кадри и вникване в същността на проблемите, поставени от Дванадесетия конгрес, които се отнасят до информационната дейност, до изучаването на общественото мнение. Това ще се постигне чрез провеждането на курсове, семинари, чрез масовата пропаганда. Във всички курсове в междуокръжната партийна школа ще се изнасят лекции по тези проблеми. Организирана е специална група към дружество „Георги Кирков", уточнена е тематиката на лекциите, а към окръжния партиен университет от есента за партийни и стопански кадри ще функционира специален факултет по „Социология на труда и управлението".

Вторият момент от мероприятията засяга дейността на информационно-социологическия сектор като звено на окръжния комитет. Тук се има предвид преди всичко организационното му укрепване, активизиране работата на съвета към него, интегриране на всички потоци от информация, засилване взаимодействието с останалите отдели в ОК на БКП и изследователските звена в страната. Отделено е внимание на контрола по изпълнение предложенията на трудещите се и на обратната връзка в процеса на информационното обслужване. Определени са темите на окръжните социологически изследвания до следващата окръжна партийна конференция и други.

Отделя се специално внимание на укрепване работата в общинските партийни комитети. Тук целта е да се сформират звена, които да бъдат постоянно пулсиращи, а не формално съществуващи. Източниците на системите, които подхранват каналите към ОК на БКП, да останат системи за информация и ръководство на процесите и всестранния живот в общините, т. е. да се превърнат в подсистеми на окръжните. Подготвя се пленум на червенобрежкия общински партиен комитет по въпросите на общественото мнение и работата с предложенията на трудещите се от общината. Целта на подготовката и заседанието на пленума е да се обобщи опитът на ниво община и да послужи за пример на всички общински комитети в окръга.

Окръжна научно-практическа конференция на тема „Роля, място и значение на информационната дейност и социологическия подход за изпълнение решенията на Дванадесетия партиен конгрес" ще обобщи цялостния опит, създаден през последните години в окръга, и ще бъде онзи генератор на идеи и предложения, който ще ускори усъвършенстването и издигането на информационно-социологическото обслужване на местните партийни органи на нивото на задачите, които постави Дванадесетият конгрес на нашата партия.

Digitized by Google

Науката показа, а животът потвърди, че ръководната дейност е невъзможна без информация. Управленческата дейност е преди всичко процес на набиране, обработване и трансформиране на информация в ръководни решения. Сега и за в бъдеще това обстоятелство ще придобива все по-нарастващо значение в работата не само на централните, но и на местните партийни органи и организации. Колкото по-добре се разбира и осъзнава този факт, толкова тяхната дейност ще става все по-качествена и ефективна. Това се потвърждава и от опита на Плевенската окръжна партийна организация, за който ние се опитахме да разкажем, макар и в по-едри щрихи.

Иван НОВАКОВ

КРЕПОСТ НА БОРБИ И ПОБЕДИ

„Сливен и Сливенският край, това е нашата крепост на националноосвободителните борби, крепост на нашата пролетарска борба, крепост на нашата работническа класа, на нашата партия, на десетилетните борби против фашизма и капитализма. Ние можем да кажем, че град Сливен е крепост на социализма, крепост на комунизма!"

Тодор ЖИВКОВ

Разпространението на социалистическите идеи в Сливен е непосредствено свързано с имената на Никола Габровски и Тодор Постомпиров, които през 1889/1890 г. са били учители в мъжката гимназия в града. През втората половина на XIX век тук са извършени коренни социално-икономически промени. Те създават подходящи условия, за да нарастват редиците на работническото социалистическо движение. През 1834 г. в Сливен родолюбивият сливенец Добри Желязков (Фабрикаджията) построява фабрика за вълнени платове. С това се слага началото на промишленото производство в нашата страна и на целия Балкански полуостров. За кратък период числото на рабтниците бързо се увеличава и към края на миналия век в петнадесетте предприятия на града се трудят при крайно тежки условия 1500 работници. Особено нечовечна е капиталистическата експлоатация на женския и детския труд.

В летописа на нашето революционно работническо движение Сливен остава като град, в който избухва първата стачка в страната. През 1880 г. сливенските текстилни работници с пробудено класово съзнание за първи път издигат своя гневен протест срещу мизерното си съществуване и безправие.

Digitized by Google

Основаното през 1890 г. дружество „Развитие" се превръща в център на социалистическата агитация и пропаганда. Тук активно участвуват първите социалисти Георги Тилчев, Михаил Кантарджиев, Иван Тошев и др. На учредителния конгрес на партията като гост присъствува и сливенският представител М. Кантарджиев. През есента на 1891 година се създава Сливенската партийна организация от текстилния майстор Георги Тилчев.

Героичен е пътят на сливенската работническа класа, на нейния авангард — партийната организация. През 1894 г. в града като учител идва Георги Бакалов. Настъпва време на усилена организаторска и пропагандистка дейност за разпространението на социалистическите идеи. През тази година той основава в гимназията социалистически кръжок. В оживени средища се превръщат двата партийни клуба. Особено резултатна е дейността на партийния клуб „Христо Ботев", под чийто покрив се ражда първият работнически театрален колектив, прокънтяват песните на сливенския мъжки хор. Тук прозвучават огнените слова на любимеца на сливенския пролетариат — работническия трибун Георги Кирков. Неоценима е заслугата на Майстора за израстването на партийната организация като една от най-здравите в цялата партия. По думите на Васил Коларов той става най-близък приятел, възпитател и организатор на сливенския пролетариат. Сливенското работничество през 1901 г. изпраща в буржоазния парламент първия представител на работническата класа у нас, като избира за свой народен представител Георги Кирков.

През 1903 г. Сливенската партийна организация насочва вниманието си към просветата на работниците в марксически дух. На следващата година се основава работническият текстилен синдикат. В неговото ръководство са включени най-авторитетните и влиятелни дейци — Атанас Кавърджиков, Стефан Царев, Стефан Армянов и др. Този синдикат става инициатор през 1909 г. да се образува текстилен съюз в България със седалище Сливен.

Партийната организация води неотстъпна борба срещу опортюнистическите елементи, отстранява ги навреме от своите редове. Силен тласък за разрастването на работническото движение дават състоялите се в града два конгреса на партията (VII — през 1900 г., и XIII — през 1906 г.).

Първата руска революция от 1905 г. оказва голямо влияние върху работническото движение в Сливен. През 1907 г. на два пъти сливенските текстилци удържат пълна победа в исканията си да се подобрят условията на труд. През 1908 г. избухва една от най-внушителните работнически стачки не само в Сливен, но и в страната, която продължава повече от два месеца. На публично събрание в София в подкрепа на стачкуващите текстилци Димитър Благоев и Георги Димитров горещо поздравяват сливенските работници за проявения героизъм и последователната им борба за по-добър живот.

Сливенската партийна организация, като продължава линията на партията на тесните социалисти, взема дейно участие в защита на бедните слоеве от населението, обявява се против въвличането на България в Балканската, Междусъюзническата и Първата световна война. Този период съвпада със съществуването и дейността на Сливенската комуна, която по време на своето образуване е втора в страната ни след Самоковската, но първа по продължителността си. Близо десет и половина години с класова непримиримост партийната организация чрез комуната осъществява редица социални мероприятия за подпомагането на бедните и осигуряването им с безплатна медицинска помощ. Комуната издава правилници, които уреждат отношенията между работници и господари, за неделните и празничните почивки на работниците и др.

Digitized by Google

За огромното влияние на партийната организация говори фактът, че през 1919 г. от всички 20 места в общинския съвет 16 се заемат от тесните социалисти. Сливенското работничество с голям ентусиазъм посреща поздравителните телеграми на Георги Кирков, в една от които той пише: „На сливенските пролетарии — нашето сърдечно браво.“ Комуната, дело на сливенския пролетариат, през цялото време на съществуването си е била достоен защитник на работническите интереси, на онеправданите и угнетените.

Заедно с цялата партия с голям възторг и въодушевление сливенските комунисти посрещат вестта за победата на Великата октомврийска социалистическа революция. Бунтът на жените от Сливен през 1918 г., масовата политическа стачка на сливенския пролетариат (1919 г.), акцията за събирането на помощ за пострадалите в Поволжието, въоръжаването и изграждането на нелегалната бойна организация в сливенския партиен окръг са само част от самоотверженатa борба на тесните социалисти в града, отгласа от настъпването на новата ера на човечеството с победата на Великата октомврийска социалистическа революция.

Великият син на българския народ Георги Димитров проявява специален интерес към борбите на сливенското работничество, оказва неоценима помощ за израстването и укрепването на Сливенската партийна организация. Още при първото си посещение в града силно впечатление му прави бързото разрастване на текстилната индустрия. През периода 1905—1923 г. пролетарският вожд посещава Сливен над 22 пъти и с това свързва здраво своя живот с революционните борби на работническия град.

Потушаването на Септемврийското въстание през 1923 г. дава своя отпечатък и върху работата на комунистите от Сливен. Партийната организация постепенно възстановява своята дейност. Настъпва нов революционен подем, чието начало е сложено през 1929 г. с голямата стачка на трудещите се. През това време израстват изтъкнатите дейци на сливенския пролетариат Съби Димитров, Спас Георгиев, Любен Калайджиев, Симеон Иванов, Кънюо Йорданов, Иван Грудев. В годините 1929—1939 г. партийната организация ръководи много стачки, митинги, демонстрации, на които се предявяват редица политически и икономически искания, изразява се готовност да се бранят интересите на сливенското работничество.

Разностранна е дейността на комунистите за претворяване в живота решенията на Седмия конгрес на Коминтерна и указанията на Георги Димитров за образуването на единен фронт срещу настъплението на фашизма и реакцията. Със своя висок авторитет Сливенската партийна организация усърдно работи за спечелването на патриотичните и антифашистките сили в борбата срещу господствуващата класа, умело привлича за своята кауза масовите организации — читалищата, въздържателните, спортните и други организации.

Партийната организация под ръководството на Иван Грудев здраво се окопава сред градския фабричен пролетариат и селската бедота. След вероломното нашествие на хитлерофашистките пълчища на съветска земя тя успява навреме да се организира на нелегални начала и да вдигне населението на въоръжена борба за смъкването на монархо-фашистката власт. През юли 1941 г. окръжният комитет на партията свиква конференция в местността Белите кайнаци. Там се взема решение за използване на новите форми и средства за борба в съответствие с поетия от Централния комитет на партията курс на въоръжена борба. Основите на организирано партизанско движение в Сливенския край се поставят на състоялата се нелегална партийна конференция на 10 септември 1941 г. непосредствено след завръщането от Съветския съюз на шестимата подводничари, водени от Съби

Digitized by Google

Димитров. Още в първите месеци на нелегалната борба са дадени свидни жертви. Убити са членовете на нелегалния окръжен комитет на партията Стоян Костадинов (Цочо) и Симеон Бъчваров. Останалите членове на комитета са арестувани. Сред тях е и секретарят на комитета Иван Грудев. На 8. XI. 1941 г. трагично загива любимецът на сливенската работническа класа Съби Димитров. Няколко месеца по-късно зад мрачните стени на сливенския затвор увисват на бесилото Иван Грудев, Дончо Димов, Демир Славов, Димитър Богданов.

Жестоките инквизиции и мъченията, които са прилагани от фашистките главорези, не сломяват духа на борците за народна свобода. От ден на ден борбата се разгръща с нови сили. Централният комитет на партията изпраща за свой пълномощник пламенния революционер и изпитан организатор Аврам Стоянов, който оглавява партийната организация и ръководството на въоръжената борба. След неговата гибел в средата на октомври 1942 г. се сформират двете партизански дружини „Съби Димитров" и „Георги Георгиев", които прерастват в два партизански отряда — „Хаджи Димитър" и „Смърт на фашизма". Многобройни са техните политически и саботажни акции, епичните им сражения, схватките им с врага. С особена сила се откроява боят край с. Ковачите на 25 март 1943 г. През април 1944 г. група партизани от Новозагорския край от отряд „Хаджи Димитър" слагат началото на партизанския отряд „Петко Енев", който действува под ръководството на Пета въстаническа оперативна зона.

В тежката нелегална борба партизаните получават всеобщата подкрепа и симпатиите на отрудените хора. Многочислени са редиците на верните помагачи и ятаци, които са укривали народните синове, щедро снабдявали ги с боеприпаси, с храна и облекло. Работнически Сливен, комунистите дейно подпомагат политическите затворници от двата затвора в града, между които са и видни ръководни дейци на партията, поддържат техния боен дух и морална устойчивост. Чрез различни канали им осигуряват информация за международните събития, за победите на легендарната Съветска армия.

В годините на въоръжената борба срещу немските окупатори и българските фашисти Сливенската партийна организация като ръководна сила в създадения Отечествен фронт оглавява антифашистката съпротива и поддържа бойния дух на народа. Тя развива нелегално организационна и пропагандно-агитационна дейност сред войнишките маси от сливенския гарнизон. Пролетарският град посрещна светлия ден на свободата в обстановка на огромен революционен подем, с любов, ликуваща радост и признателност срещна партизаните и политзатворниците, славните воини на непобедимата Червена армия.

●

Близо тридесет и седем години вече в условията на победилата социалистическа революция у нас Сливенската окръжна партийна организация уверено направлява творческата енергия на работниците, селскостопанските труженици и народната интелигенция от окръга. Осъществяват се в живота светлите идеали, за които десетилетия наред непреклонно воюваха трудещите се от този край. Днес трудовите хора от окръга влагат ум и сърце за претворяване в дела решенията на Дванадесетия конгрес на БКП, за превръщането на възродения Сливенски окръг в още по-цветущ кът на социалистическата ни родина.

Стоян ГЕОРГИЕВ

Digitized by Google

ПОМОЩНО МЕТОДИЧЕСКО ЗВЕНО

Кабинетът по партийно-организационната работа в окръжния комитет на партията в Михайловград все повече се утвърждава като полезно, методическо звено. В методическия съвет, проблемните секции и групи включихме над 55 партийни работници и други активисти, по-голямата част от тях завършили АОНСУ, специалисти, кадри с богат практически опит в партийната работа.

Дейността на кабинета насочваме главно по трите направления: съдействие за повишаване организационната култура на партийните кадри и активисти; изучаване, обобщаване и популяризиране положителния опит в партийната и стопанската работа; методическо ръководство на кабинетите по партийно-организационната работа на общинските партийни комитети.

Кабинетът оказва методическа и организационна помощ за обучението на секретарите и политическите работници от окръга, на партийните активи в общините, на секретарите и членовете на партийните бюра, отговорниците на партийните групи, ръководителите на масовите организации, новоприетите комунисти. Грижим се главно за повишаване на техните знания по актуалните проблеми на партийното строителство, по икономическата политика на партията и деловата им квалификация. За тази цел със секретарите на окръжния и общинските партийни комитети и политическите сътрудници в първия петък на всеки месец провеждаме ден на партийния работник. Всички щатни партийни работници от окръга участвуват в него. Освен лекциите, които изслушват, те споделят опит от практическата работа по изнасяните теми. На тези срещи се прави инструктаж по основните задачи за месеца.

За подготовката и провеждането на деня на партийния работник кабинетът, съгласувано с отделите на комитета, подготвя годишен тематичен план за занятията. В него се определят темите, които ще се изнасят, кои от секретарите на общинските партийни комитети ще споделят опит за практическата си дейност, кой от тях ще се отчита за изпълнението на поставените задачи през изтеклия месец, кой ще направи инструктаж, определят се хората, които ще осигуряват лекторите по отделните проблеми, и др.

Друга форма, която ползва окръжният комитет на БКП за повишаване на теоретическата подготовка и деловата квалификация на политическите дейци и сътрудници, е традиционно провежданият краткотраен курс с откъсване от работа в гр. Вършец. За провеждането на курса кабинетът взема активно участие. Подготвя учебно-тематичен план и график за провеждане на занятията, подпомага комитета за осигуряване на лекторите, подготвя библиографски справки за необходимата литература по темите, осигурява други помощни материали. Оказва методическа помощ на другарите, определени да споделят опит в занятията на курса, и др.

На общинските партийни комитети кабинетът всяка година изпраща примерен тематичен план за обучението на актива. За лектори

Digitized by Google

се използват работници от окръжния комитет на БКП, включени в методическия съвет и проблемните секции, като на някои от тях се възлагат партийни поръчения в това отношение. В примерния тематичен план включваме лекции от трите основни направления на партийната дейност, като съгласуваме с отделите на окръжния комитет на БКП: по партийно-организационната работа, идеологическата дейност и партийното ръководство на икономиката. Миналата година по този начин кабинетът осигури 30 теми, а за тази година са подготвени 35. На основата на примерния тематичен план общинските партийни комитети разработват своите годишни тематични планове за деня на партийния секретар и за курсовете за обучението на актива. Тези планове се получават в кабинета и той от своя страна насочва лекторите за участие по двете направления. При разработването на тематичните планове се стремим обучението на активите в общините да се свързва тясно със задачите, които окръжният комитет поставя на първичните партийни организации. Понеже обучението на активите се извършва непосредствено след годишните отчетно-изборни събрания, първата тема обикновено е „Планиране дейността на първичната партийна организация", с която се дават знание и практическа насоченост за прилагане програмно-целевия подход в работата.

Тази година в тематичния план за обучението на партийните активи в общините определихме предимно лекции, свързани с проблемите на партийната работа в условията на новия икономически подход и новия икономически механизъм, като: ефективността на партийното ръководство на икономиката, първичната партийна организация и социалната активност на комунистите; дейността на партийните групи в условията на бригадната организация на труда; единството на икономическия и политическия подход; активната жизнена позиция на комуниста; партийното ръководство на научно-техническия прогрес, претворяване в живота решенията на XII конгрес на партията, партийното ръководство на масовите организации и др.

Кабинетът оказва помощ на общинските партийни комитети в планирането на тяхната дейност. Проектите на перспективните планове се получават в кабинета, където работна група от специалисти внимателно преглежда проектите, прави бележки и дава насоки за подобрения. Според възможностите си кабинетът разработва методики, указания и др. по отделни страни на партийно-организационната работа на общинските партийни комитети. Миналата година разработихме методика и примерна програма за обучението и възпитанието на новоприетите партийни членове. В това отношение оказахме им помощ и с лектори по партийно-уставните въпроси.

Другото направление за помощ на общинските комитети е развитието на дейността на изградените към тях кабинети. Тази дейност предприехме от януари 1980 година. На основата на опита на Благоевградски окръг бюрото на окръжния комитет на партията разгледа информация за състоянието и работата на кабинетите в окръга и прие решение за укрепване на съществуващите и за изграждане на кабинети във всички общински партийни комитети. В работата за изпълнение на решението акцентуваме на утвърждаването им като методически ръководители на всестранната дейност в селищните системи, за обогатяване и развитие на вътрешнопартийния живот на първичните партийни организации.

Поради това, че в окръга преобладават общински партийни комитети от пета група, повечето от новоизградените кабинети са от смесен тип, по партийно-организационната и идеологическата дейност. Оказваме им конкретна помощ в тяхната дейност за изпълнение на решението на Секретариата на ЦК на БКП от 2. XII. 1980 година. Подпомагаме ги с материали по отделни проблеми, оказваме им методическа помощ.

Digitized by Google

За повишаване организационната култура на партийните кадри миналата година кабинетът разработи и предостави за ползване от партийните комитети и организации методическо указание в няколко направления на партийната дейност — индивидуалната работа с комунистите, разгръщане социалната активност на комунистите и трудещите се, примерно разпределение и характеристика на длъжностите на членовете на партийните бюра, партийните поръчения, лична страница на комуниста за достойна среща на Дванадесетия партиен конгрес и други.

Полезна работа извърши кабинетът в помощ на отдел „Организационен" в подготовката на пленума на окръжния комитет на БКП на тема „Повишаване боеспособността на първичните партийни организации в изпълнение решенията на Единадесетия конгрес и Националната партийна конференция". Проведена бе среща в окръжния комитет на БКП с 20 изявени секретари на първични партийни организации от окръга. Те разказаха за своя опит в практическата си работа по темата. Споделеният от тях опит бе популяризиран в специалната рубрика за подготовката на пленума на страниците на в. „Септемврийско слово".

Тази година кабинетът участвува в разработването на плана за подготовка на научно-практическа конференция на тема „Преустройството на партийно-организационната дейност в окръга в условията на новия икономически подход". Кабинетът подготви примерни схеми на докладите, библиографски справки за необходимата литература, в това число и преводна литература из опита на партийни комитети на КПСС.

Полагаме усилия за все по-пълното реализиране функцията на кабинета за оказване на методическа помощ на отдел „Организационен" на окръжния комитет на БКП по проблемите за изучаване, обобщаване, популяризиране на положителния опит в партийната работа. Миналата година в деня на партийния работник бе изнесена лекция на тема „Положителният опит — важен фактор за повишаване ефективността в партийната работа". Тази тема бе изнесена и в редица общински партийни организации при обучението на партийните активи. Кабинетът оказа конкретна методическа и организационна помощ на редица общински партийни комитети. Общинският партиен комитет в Лом бе подпомогнат за провеждане на среща за обмяна на опит по работата на комитета за изявата на първичните партийни организации като ръководни политически ядра и политически щабове на трудовите колективи. На общинския партиен комитет в Берковица бе оказана помощ за провеждането на съвещание за обмяна на опит по партийното ръководство на комитетите и организациите на Отечествения фронт.

Подобрихме работата си с редакцията на в. „Септемврийско слово" за популяризиране на положителния опит в партийната работа. По съвместен план на страниците на вестника бе споделен опитът на редица секретари на първичните партийни организации и отговорници на партийни групи главно по проблемите на преустройството на партийната работа в условията на новия икономически подход. Тази година в изпълнението на програмата на бюрото на окръжния комитет на БКП изучаваме, обобщаваме и внедряваме положителния опит в работата с резервните кадри. За тази цел изградихме секция, която има за задача да осигурява системна методическа помощ в това отношение.

За обмяната на положителен опит използваме занятията в деня на партийния работник в окръжния комитет на БКП и деня на партийния секретар в общините. Чрез тези форми всеки месец веднъж на

Digitized by Google

окръжно и веднъж на общинско равнище се споделя опит по отделни страни на партийната работа. Стремим се тази дейност по-тясно да се свързва със задачите по плана за социално-икономическото развитие на окръга. В началото на миналата година кабинетът подготви и издаде бюлетин с материали от опита по партийното ръководство на икономиката в окръга. В него бяха поместени и материали от посещението на работни групи от окръжния комитет на БКП в побратимената ни Житомирска област, Украинска ССР, и от Разградски окръг. В материалите бе описан конкретно опитът на партийни комитети и организации за повишаване ефективността на производството, за получаване на високи добиви от зърнените култури.

Кабинетът и секциите към него сега оказват конкретна помощ на партийните комитети и организации за създаване на положителен опит по проблемите на партийно-организационната дейност в условията на новия икономически подход, като акцентираме на проблемите за политическия подход в партийното ръководство на икономиката, за повишаване научността в партийно-организационната работа, изследването на новите явления и процеси, за създаването на нови форми на работа, за партийното ръководство на научно-техническия прогрес, привеждане партийната структура в съответствие с бригадната организация на труда и др. За да решаваме успешно тези въпроси, към секцията „Партийно-организационната работа в условията на новия икономически подход" изградихме групи, които имат грижата да разработват отделни страни от тези проблеми, да изучават, обобщават и създават положителен опит.

За да отговорим на задачата, поставена с плана на отдел „Организационен" на ЦК на БКП за изследователска работа и методически разработки по проблема за работата на окръжната партийна организация с резервните кадри, изградихме секция „Подбор, обучение и възпитание на резервните кадри". Към нея създадохме групи по следните направления: подбор и възпитание на резервните кадри, реализирането им, внедряване конкурсното начало в избора на стопанските кадри. В програмата на бюрото на окръжния комитет на БКП са определени комитетите, в които ще се създава опит по тези проблеми.

Нашият досегашен опит показва, че само със силите на работниците на окръжния комитет на БКП не е възможно да се издигне на необходимото равнище работата. Нужна ни е научна помощ. Ние изпитваме сериозни трудности за включване в дейността на кабинета всички политически работници. Една част от кабинетите на общинските партийни комитети са само организационно изградени и не развиват необходимата дейност.

Сега основната ни грижа е да засилим помощта на кабинетите към общинските партийни комитети за обобщаване и популяризиране на положителния опит и новостите в партийната работа. В това отношение ни е нужна методическа и научна помощ от Центъра по партийно строителство в Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП.

Това са някои от проблемите, които решава кабинетът по партийно-организационна работа като помощно методическо звено на окръжния комитет на партията.

Димитър КРЪСТЕВ
зав. кабинета по партийно-организационната работа
в окръжния комитет на БКП — Михайловград

Digitized by Google

ИЗБОРНИЯТ АКТИВ

Със своето динамично и комплексно развитие Благоевградски окръг в много отношения е показателен за преобразуващата сила на социализма, за непреходната жизненост на априлската линия на партията.

Изградените производствени мощности в годините след Априлския пленум измениха рязко живота на хората в Пиринския край, внесоха нови черти в социалната му структура. Настаняването на прогресивни производства, постигането на рационална заетост създадоха атмосфера, изпълнена с динамика, самочувствие и оптимизъм. Този подем в живота на населението намери израз в растящия жизнен стандарт, в духовното и професионалното му израстване.

Организираща и мобилизираща сила на широкото, настъпателно действие за това изменение е окръжната партийна организация. Нейната многообразна организаторска, идейно-политическа и възпитателна работа е най-тясно свързана с разгръщането на творческата активност и инициатива на трудещите се за динамичното икономическо и културно развитие на окръга. Сега, особено след XII партиен конгрес, работата на партийните органи и организации е насочена към постигане на съвременно технико-икономическо равнище на производството в отраслите, в които окръгът е специализиран, да се осигурява ритмичност в изпълнението на насрещните планове, да се повишават ефективността на производството и качеството на продукцията, да се внедрява новата социалистическа организация на труда, да расте техническото равнище на производството, да се преодоляват трудностите по пътя на нашето развитие.

Партийната практика показва, че за едно политическо ръководство както е важно да отчита реално свършеното или недовършеното в неговата работа, особено важно е да прави вярна равносметка какво ново е направено за повишаване ефекта на въздействието върху развитието на сложните обществени, икономически и духовни процеси. Това е гаранция, че партийният комитет или организация не стоят на едно място, не чакат за всичко указания от вишестоящи органи, а гледат напред, по своя инициатива отиват на среща с новите проблеми и задачи, които поставя партията.

Известно е, че положителният опит е незаменимо богатство. И той може да се заложи и изведе навсякъде, където се извършва общественополезен труд от хората. В партийната работа той се формира в организационната и идеологическата дейност, в ръководството на икономиката и обществените организации. Чрез всяка от тези дейности партийните комитети и организации взаимодействуват с обективните социално-икономически процеси, които протичат в обществото. Пред всеки партиен орган и първична организация са открити възможности активно да създават свой положителен опит. И това не е привилегия на отделни комитети и кадри, а задължение, което засяга всички партийни звена. Защото положителният опит по своята същност е свързан със специфичния подход към осъществяване на общопартийните изисквания. Той е резултат на съзнателно търсене и прилагане от партийните комитети и организации на най-подходящи начини за действия, произтичащи от живота, от нуждите на нашето развитие. Да се овладее нов опит, означава да се придобият и прилагат нови знания, умения и навици в стила и методите на партийната работа.

Digitized by Google

На действителен успех във формирането на положителен опит може да се разчита само когато той стане общо дело особено на изборния партиен актив. Изборният партиен орган е задължен да търси и намира най-рационални пътища за изпълнение на едно или друго решение. На него принадлежи решаващото място за създаване творческа, действена обстановка в живота и работата на партийните организации. От всеки комунист, избран в ръководните партийни органи, се очаква активен дял и личен пример в цялостната дейност на партийната организация. В тяхно лице комунистите и всички трудещи се с право са свикнали да търсят най-ярките образци на дълбока принципиалност и отзивчивост към всичко актуално, висока дисциплина и култура в труда, бита и човешките отношения.

Понастоящем повече от 6500 членове на партията в Благоевградски окръг са избрани в ръководните партийни органи от всички степени — членове на окръжния, общинските, заводските, учрежденските и общоселските партийни комитети и на съответните ревизионни комисии, членове на бюрата на първичните партийни организации. Със своите практически действия те олицетворяват колективния стил и методи на партийната работа в окръга.

В партийните органи са избрани комунисти с висока общообразователна и професионална подготовка. В техните състави са включени партийни, стопански и административни ръководители, специалисти от всички области и сектори на обществения живот, дейци на масовите организации. По силата на тяхното обществено и професионално положение, поради тяхната идейно-политическа подготовка те са най-активните участници в обогатяване живота и дейността на първичните партийни организации. Много комунисти натрупаха богат организационен и политически опит, умело съчетават служебните си задължения с обществените поръчения, които им се възлагат.

За шести път в партийния комитет в Завода за магнитни глави в Разлог избират Добринка Балакчиева — заместник-директор по икономическите въпроси. Тя е секретарка на заводския партиен комитет, член е на общинския партиен комитет. Комунистите от предприятието ѝ гласуваха това доверие не случайно. У Д. Балакчиева не е трудно да се открие човекът, който живее активно с тревогите и радостите на завода, винаги се стреми да внесе свой принос в неговия многостранен живот. При обсъждане на производствени и вътрешнопартийни проблеми открито и принципно тя споделя своите съображения, наблюдения и изводи, често става инициатор на интересни разговори за активната позиция и личния пример на комуниста, за дълга на специалиста, за техния обществен принос във внедряване на социалистическата организация на труда и управлението на новите процеси в производството.

Особено силно изпъква умението на Д. Балакчиева да насочва първичните партийни организации към актуалните за момента въпроси. Най-активно участвува тя в провежданите проверки на трудовата и технологичната дисциплина в различните производствени звена, използва разнообразни средства и форми — от поръченията до личните разговори и срещи — за засилване на социалната активност на комунистите и безпартийните, на членовете на комсомолските и профсъюзните организации.

Комунистите в гр. Гоце Делчев познават Стоил Тегов не само като директор на промкомбината — клон „Димитър Ежков", а и като активен член на общинския партиен комитет, председател на проблемна секция към кабинета по партийно-организационната работа. За него партийното събрание, заседанията на бюрото, пленарното заседание са истински център за изява на колективната партийна мисъл.

Digitized by Google

— Винаги се стремя — сподели той — с поведението и постъпките си да създавам благоприятни условия за работа на партийното бюро и първичната организация. Няма случай да съм взел важно решение, пренебрегвайки мнението на бюрото или партийния секретар, а когато въпросите се отнасят до дейността на обществените организации, допитвам се до тях. Най-високо чувство за отговорност и дисциплина изпитвам, когато докладвам пред партийното събрание. Поради това се стремя да се подготвям добре, критично и самокритично, да изляза с идеи и предложения, които да подтикват комунистите към практически действия...

Опитът сочи, че колкото по-активно се включват комунистите от изборния партиен актив в практическа работа, толкова по-сполучливо се насочват всички комунисти към творческа активност, проявяват по-голяма дисциплина, взаимен контрол и взискателност към себе си.

Трудно е да се повишава активността на изборния партиен актив, ако не се създават необходимите организационни условия за развитие и изява на техните възможности.

Окръжният комитет на партията, неговият отдел „Организационен" се стремят по-пълно да обхващат въпросите, свързани с издигане ролята на изборния актив в партийно-организационната и организаторската работа. Партийните комитети периодически обсъждат цялостно или отделни страни от своята дейност с изборния актив, вземат допълнителни мерки за подобряване на работата.

Как се осъществява това от гледна точка на съдържанието, формите и средствата на партийната практика?

Цялостната дейност има организиран и целенасочен характер. Вниманието е съсредоточено върху следните направления:

Първо, повишаване знанията на изборния актив по проблемите на партийното строителство.

Второ, целенасочено включване на изборния орган в активна практическа дейност.

Трето, търсения, насочени към внедряване на по-ефективни форми и средства на работа.

В ОК на БКП се разработва план-програма за осигуряване на непрекъснат процес на обучението на актива. С нея се внася целенасоченост в съдържанието на работата за постигане на конкретна цел — **повишаване ефективността на обучението,** като тясно се свързват общопартийните актуални задачи с тези, които се решават в окръжната партийна организация и съответните колективи. Ето някои от темите: „Партийната работа в съответствие с новия икономически подход и механизъм", „За по-висока ефективност и качество на контрола и проверката на изпълнението", „Постигане на съвременно технико-икономическо равнище в отраслите, в които окръгът е специализиран, и задачите на партийните органи и организации", „Партийно-организационната и организаторската работа за ускорено внедряване постиженията на научно-техническия прогрес" и други. Това са непосредствени проблеми на социално-икономическото ни развитие, свързани с издигане ръководната роля на окръжната партийна организация.

Успешно се прилагат утвърдилите се форми на обучение — курсове, семинари, научно-практически конференции, съвещания за обмяна на опит, политически ден и други. Практика стана членовете на комитета да получават конкретни задължения. Според тяхната теоретическа и професионална подготовка те участвуват като лектори в обучението на членовете на бюрата на първичните организации и отговорниците на партийните групи. Умело и обмислено те се включват с доклади и изказвания в научно-практическите конференции, които са

Digitized by Google

една от най-ефективните форми за обучението им по партийно строителство.

Много важна и сполучлива форма за дейно участие на изборния актив в обществената дейност са кабинетите по партийно-организационната работа. Включени в методическите съвети и секции, членовете на изборните партийни органи с цялата си дейност не само повишават собствените си знания, но и съдействуват за приобщаване на широкия актив към науката партийно строителство, допринасят да се преодолява ограниченият практицизъм в работата на първичните партийни организации.

Широко разпространение получи възлагането на задачи на членовете на комитета в проучването състоянието на отделни организации, разработването на определени проблеми за обсъждане в заседания, на пленуми и бюрото на комитета.

Най-ярко се откроява участието на членовете на окръжния партиен комитет в подготовката и провеждането на отчетно-изборните събрания на първичните партийни организации. И не само това. След събранията те вземат активно участие в разработката на перспективните и текущите планове, в подемането и поддържането на инициативи, които стимулират социалната активност на комунистите.

През тази година се извършва подготовка на пленум на окръжния комитет за по-нататъшното утвърждаване на първичната партийна организация като политически ръководител на колектива, за ускорено внедряване на новия икономически подход и постиженията на техническия прогрес. В тази връзка са набелязани организационно-практически мерки за активно участие на членовете и кандидат-членовете на комитета. Предвидени са срещи-разговори, инструктажи и консултации в помощ на изпълнението на възложените им задачи. По такъв начин се разширява кръгът на задълженията, разгръщат се тяхната активност и инициатива, повишава се самочувствието, засилва се чувството за отговорност.

В окръжната партийна организация от голямо значение е влиянието на общинския комитет на партията в трудовите колективи на селищната система. Затова широка подкрепа се оказва на подетите инициативи от партийните комитети за активизирането на техните членове, за дейното им участие в работата на първичните партийни организации. Определен облик в това отношение има работата на общинските партийни комитети в Благоевград, гр. Сандански и гр. Гоце Делчев. Те посветиха специални пленуми на въпроса за издигане ролята на стопанския ръководител като политически деец. Положителното е, че подготовката бе съпроводена с широк разговор на партийни събрания, на които отделни ръководители отчитаха своята дейност и чрез отношението на останалите по-добре прецениха своя принос и поведение. От друга страна, събранията се превърнаха в широка демократична трибуна за партийно въздействие.

Заслужава подкрепа и разпространение практиката на общинските комитети в гр. Гоце Делчев и Разлог. Вниманието тук постоянно е насочено към това, нито един член на изборните партийни органи да не стои настрана от общите задачи на партийната организация и колектива. Периодически комитетите ги запознават с материалите и документите на Централния и окръжния комитет на партията, дава им се отговор на вълнуващите ги въпроси. Ценен опит има тук и в организацията на проверката на изпълнението на възложените поръчения. Редовно на заседания на комитета и събрания комунистите от партийния изборен актив се отчитат как изпълняват своите задължения. Такава практика ги заставя всеки да чувствува отговорността си за

Digitized by Google

общата работа, поражда сериозни размисли и дава повод за изводи както за този, който се отчита, така и за останалите участници.

Към това е насочена и напълно отговаря инициативата на общинския партиен комитет в гр. Гоце Делчев за провеждане разговор-самоотчет на тема „Партийната дисциплина и отговорността за достойна среща на XII конгрес и изпълнение на неговите решения".

В изменилите се условия и задачите, които постави XII партиен конгрес, отново **на преден план излиза въпросът за създаване на действително творческа обстановка в живота и дейността на първичните партийни организации.** Това налага да се отделя подобаващо внимание на мястото и ролята на партийното бюро в цялостния живот на първичната партийна организация и трудовия колектив. Процесите, които се развиват, изискват да бъде преодоляна дистанцията между възможностите и изискванията за реализиране на големите и сложни задачи.

Редица партийни комитети натрупаха значителен опит в работата си с партийните бюра.

Опитът на общинския партиен комитет на партията в гр. Сандански съдържа момент на творчество, на конкретен и целенасочен характер и има съществено значение за другите комитети. Неотдавна този комитет посвети специален пленум на ролята и мястото на партийното бюро в условията на новия икономически подход. За да отговорят още по-пълно на нарасналите изисквания, особено внимание се обърна в бюрата да се избират комунисти с богат организационен опит, специалисти, първенци в производството.

Една от формите за пряка връзка с бюрата на първичните организации се утвърждават специалните диференцирани срещи — разговори със секретаря, заместник-секретаря, с членовете на бюрата, които отговарят по отделни проблеми. Темите на тези срещи са различни. Ето някои от тях: „Партийният секретар — основна фигура в първичната организация", „Ролята на стопанския ръководител за издигане авторитета на първичната организация", „Заместник-партийният секретар — организатор на идеологическата работа" и други.

На тези срещи се предлагат и обсъждат идеи, почини и инициативи с оглед да се обогати животът на общинската организация — щафета на социалистическото съревнование в колективите, кът на трудовата слава, единен ден за политическа агитация, самоотчет на комуниста и други.

Нов момент в грижата за издигане ролята на партийното бюро като инициативен и дееспособен колективен орган е стремежът да се открои положителен опит в тази насока. Под непосредственото ръководство на общинския партиен комитет 50 бюра на първични организации са разпределени в пет групи, които работят за формиране на положителен опит по определени направления на партийно-организационната дейност. С методическата и теоретическа помощ на кабинета по партийно-организационната работа към общинския комитет тези партийни бюра се превръщат на практика в една малка политическа лаборатория, в която се анализират, оценяват и разработват въпроси с оглед по-тясно да се свързва партийно-организационната работа с решаването на стопанските, идеологическите и други задачи.

Много страни от различно естество излизат на дневен ред в работата с новоизбраните членове на партийните органи. Доколко навреме ще навлязат във всекидневната работа на колективния орган зависи преди всичко от грижите към тях, от помощта да овладеят методите и формите на партийно-организационната и политическата работа. Важен дял в това отношение имат и кабинетите по партийно-организационната работа.

Digitized by Google

На последните отчетно-изборни събрания и конференции се увеличи броят на членовете на партийните комитети и бюрата, заети пряко в материалното производство. Както показва практиката, участието на редовите производственици в работата на партийните органи способствува да се укрепват и разширяват връзките с трудовите колективи, да се засилва партийното влияние сред трудещите се. От друга страна, те придобиват умение и навици да осъществяват партийно въздействие върху икономическите процеси, разгръщат своите организаторски и политически способности. Партийните комитети и организации отдават изключително значение на системната жива връзка с тези комунисти. Търсенията са насочени към по-дълбоко и всестранно изучаване на техния опит за укрепване на трудовата дисциплина, за развитието на рационализаторската дейност, взаимопомощта и другарството в колектива. Безспорна тяхна заслуга е широкият подем на наставничеството.

Фактите потвърждават, че голямата част партийни комитети помащабно и целенасочено търсят и прилагат форми за заангажиране и работа с изборния партиен актив. Съществено значение има съдържателното тематично многообразие в работата за формиране на положителен опит по определени проблеми. Това активизира членовете на комитетите и кадрите да намират правилни решения на големите и сложни задачи, мобилизира хората към съзидателна работа. Сега в Разложката общинска партийна организация се работи за формиране на опит по развитието на партийната и социалистическата демокрация за повишаване социалната активност на комунистите и безпартийните, а в Благоевград и Банско — по работата на партийните органи и организации за провеждане културната политика на партията сред населението и младежта. В някои комитети се работи за извеждане положителен опит по усъвършенствуване стила и методите на работа на партийните органи и организации по отделни проблеми.

Не са редки обаче и обратните случаи, когато след общите и категорични призиви за повишаване ролята на изборния актив не следват реални мерки в тази насока. Има комитети, които недостатъчно търсят и умеят да прилагат такива форми и методи, които да водят до активизиране на техните членове. Не са малко случаите, когато системната работа с изборния актив се подменя с чести извиквания в партийния комитет. Не всякога се преценява действителната необходимост от съвещания и да се канят тези, с които ще е целесъобразно да се разговаря.

Ръководните партийни кадри в отделни комитети не винаги се съобразяват с това, че извънщатните членове на бюрото или комитета са работници, инженери, агрономи, учители, лекари, които имат производствени задължения и времето им следва да се пести. Не винаги се съобразяват с редица фактори от обективен и субективен характер. Научно-техническата революция внася в обществената практика много нови неща, които изискват от актива максимално и физическо, и умствено напрежение, с което партийните органи трябва да се съобразяват. Понякога се популяризират, дори превъзнасят постиженията в организаторската и политическата дейност на отделни партийни работници, а всъщност реално проблемите се решават с усилията на целия партиен комитет или бюро на първична организация.

Разговорът, който понастоящем се води за личния пример и принос на комуниста в борбата за изпълнение решенията на XII конгрес на БКП, дава повод за нов размисъл, поражда нови идеи и импулси за търсения, насочени към по-ефективни резултати от дейността на изборния партиен актив в окръжната партийна организация.

Борис АНГЕЛОВ

Digitized by Google

ЕДИНОМИСЛИЕ И ЕДИНОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ КОМУНИСТИ И СДРУЖЕНИ ЗЕМЕДЕЛЦИ

Свое славно минало има съвместната работа на комунисти и сдружени земеделци във Варненски окръг. С общите усилия на членовете на двете организации Варненският край уверено крачи в изграждането на развито социалистическо общество. Особено плодотворна стана съвместната работа на комунистите и сдружените земеделци след приемането на протокол за по-нататъшно подобряване на съвместната работа на БКП и БЗНС, утвърден на заседание на Политбюро на Централния комитет на БКП и Постоянното присъствие на БЗНС на 18. III. 1971 г.

През последните години под прякото ръководство и по примера на окръжния комитет на БКП и окръжното ръководство на БЗНС съвместната дейност на общинската партийна организация и общинската земеделска дружба във Варненската община бележи чувствително подобрение.

Изработен е стил на съвместната работа, създадени са традиции, прилагат се разнообразни форми и средства, които непрекъснато се обогатяват. Всеки нов документ на вишестоящите органи, който представлява взаимен интерес, се обсъжда задълбочено от бюрата на общинския комитет на БКП и общинското ръководство на БЗНС. Уточнява се общата им позиция, а след това се организира и осъществява необходимата практическа дейност за изпълнението му. Този стил е регламентиран със съвместен протокол. Работата по реализирането му се оценява системно, а съдържанието му се актуализира в зависимост от възникналите задачи и конкретните условия в общината.

Периодично се провеждат **съвместни заседания** на нашето бюро и тяхното ръководство, съвещания и други мероприятия, на които се уточняват главните задачи, съгласуват се плановете, решават се кадрови въпроси. В заседанията на бюрото на общинския комитет на БКП редовно идва председателят или друг представител на общинското ръководство на БЗНС. В редица политически мероприятия, организирани от комитета, присъствуват ръководството и активът на БЗНС. Това дава възможност на сдружените земеделци по-дейно да участвуват в решаването на отговорни политически, стопански и социални задачи. С удовлетворение можем да кажем, че съвместната дейност стана по-съдържателна и по-резултатна, връзките между ръководствата се осъществяват по-системно и ползотворно, провежданите съвместни мероприятия постигат по-голям ефект.

Близките контакти между партийните и дружбените ръководства на всички звена, между комунистите и сдружените земеделци във Варненската селищна система спомагат за по-пълната информираност, координиране на действията и по-успешно осъществяване в живота на партийната програма.

Срещите на секретарите на общинския комитет на БКП с актива на земеделските дружби по актуални въпроси въздействуват положително, повишават чувството за отговорност при решаване проблемите на града. Този подход сега се усвоява и от районните комитети на партията.

Digitized by Google

Какви други форми на съвместна дейност се прилагат между общинския комитет на БКП и общинското ръководство на БЗНС, между общинската партийна организация и общинската земеделска дружба?

Веднъж седмично при секретаря на общинския партиен комитет, който отговаря по организационните въпроси, се провежда среща, на която присъствува и представител на общинското ръководство на БЗНС. Той участвува в нея като равноправен политически партньор и съюзник, информира се за предстоящите задачи и замисли на комитета, за опита и поуките от осъществените обществено-политически мероприятия. От своя страна присъствуващите се запознават с основните моменти от работата на общинското ръководство на БЗНС през изтеклия период и за следващата седмица.

Всеки месец в общинския комитет на партията се свиква среща със секретарите по организационните въпроси и завеждащите отдел „Организационен" на районните комитети на БКП. Присъствуват представители и на други масови организации, включително и на общинското ръководство на БЗНС. Тук се изнасят беседи, споделя се опит и по предварително определени проблеми. Целта е чрез взаимна размяна на мисли да анализираме факторите за постигнатите успехи и допуснатите слабости. Същевременно желанието е да се подскажат нови идеи, виждания и инициативи.

В много **квартали на града** се провеждат съвместни съвещания на партийните органи и организации с ръководствата на земеделските дружби за уточняване на задачите. Стана практика годишните отчетно-изборни събрания на първичните партийни организации в много квартали и годишните дружбени събрания да се провеждат в един и същи ден, като се разменят представители. В отчетните доклади на партийните организации се оценява и съвместната работа със земеделските дружби. Всичко това помага да се оптимизират връзките помежду им, да се подобрява психическият климат по местоживеене.

Традиционни са дружеските връзки между партийната организация в кв. „Чайка" II и Дванадесета земеделска дружба. Комунисти и сдружени земеделци имат добра дейност в комисията за народен контрол, другарския съд и низовите организации на Отечествения фронт. Организирват се съвместни културно-масови мероприятия, чествувания на бележити дати и годишнини, екскурзии до исторически местности и паметници. С общи усилия се решават задачите по хигиенизирането и благоустрояването на квартала.

Добри взаимоотношения са установени и между първичната партийна организация в кв. „Д. Кондов" II и Втора земеделска дружба. В началото на всяко шестмесечие те съгласуват задачите, които ще решават заедно. Сдружените земеделци вземат активно участие при провеждането на открити партийни събрания, срещи със съветниците, ритуални тържества. Те са редовни посетители и на лекторията към партийната организация. Положителна съвместна дейност развиват партийните организации и дружбите в кв. „Владиславово", с. Тополи и други населени места.

В последно време по-близки са връзките и **взаимоотношенията между контролно-ревизионната комисия на общинския комитет на БКП и ревизионната комисия на общинското ръководство на БЗНС.** Системно се провеждат консултации по кадрови въпроси, взаимни присъствия на заседания на бюрата и пленумите им. Този подход внася по-голяма съгласуваност в дейността на контролните органи на двете организации по отношение дисциплината, поведението, личния пример на комунистите и сдружените земеделци. Повишава се тяхната взаим-

Digitized by Google

на отговорност за изпълнението на задачите, засилва се политическото им влияние сред трудещите се.

Съвместната дейност между комунисти и сдружени земеделци особено ясно се изразява в изпълнение на стопанските задачи, за рязко повишаване на обществената производителност на труда, за приложението на новия икономически подход и механизъм, за изграждането на новия тип комплексна бригада и преизпълнението на плана в селското стопанство. Клоновите стопанства в Каменар и Синдел например имат установени традиции своевременно да откликват на всяка трудова инициатива и да заангажирват всички комунисти и сдружени земеделци за изпълнението на поставените задачи.

В основата на подобрената работа на партийните организации и ръководството на БЗНС е поредицата общи инициативи в областта на селското стопанство. Ускорено се изграждат масиви с трайни насаждения в лозарството и овощарството, успехи бележи зеленчукопроизводството. Всяка година нарастват обемът и качеството на получаваната продукция. Повишава се културата на земеделието. В зърнопроизводството се внедряват нови производствени технологии. По-пълноценно се използват механизацията и автотранспорта. Ефективни са резултатите от съвместната дейност по приложението на съветския опит. В животновъдството се подобрява организацията на труда, като се отчитат специфичните условия и се разкриват вътрешните резерви. На тази база се увеличава продуктивността, изпълняват се плановите задачи за месото, млякото, вълната и яйцата. Колективът на аграрно-промишления комплекс „Д. Кондов" например изпълни 106 на сто плана за общата продукция за последните три години на седмата петилетка. През 1979 г. бе постигнат ръст 28 на сто, а през 1980 година обемът на общата продукция се увеличи с 16 на сто.

Съвместно беше изработена програма за интелектуализация на селското стопанство, за по-тясно интегриране на науката с производството и разработването на промишлени технологии. Във връзка с това общинското ръководство на БЗНС разпространи челния опит на сдружените земеделци Петър Шарков — завеждащ кравефермата в с. Султанци, и Атанас Янев — ръководител на клоново стопанство в с. Каменар.

Заедно бяха отчетени състоянието и перспективите на овцевъдството в аграрно-промишления комплекс „Д. Кондов". Благодарение на взетите мерки за изпълнение програмата на окръжния комитет на БКП и окръжното ръководство на БЗНС за развитието на овцевъдството през периода 1978—1980 година овцете са увеличени от 16 800 брся на 17 400 бр. Подобрени са битовите условия на животновъдите и материалната база. С успех се изграждат паркови пасища в с. Бенковски и Аврен. Работи се успешно за създаване на млечни ядра.

В системата на селското стопанство с нарастващ авторитет се ползват изградените по линия на БЗНС производствени групи, в които влизат механизатори, животновъди и други специалисти, членове на местните дружби. По структура, роля и задачи, по форми на работа те почти се покриват с партийните групи и поддържат активни връзки с тях. Много добре си взаимодействуват партийните и дружбените групи в селата Султанци и Падина. Стана практика пред всяка по-отговорна селскостопанска кампания партийните организации и дружбите по места да връчват на комунистите и сдружените земеделци поръчения. През тази година например по време на важни селскостопански мероприятия са връчени 280 партийни и над 150 съюзни поръчения.

Важен момент на съвместната работа е решаването на задачите, които произтичат от постановлението на Централния комитет на БКП, Министерския съвет на НРБ, Постоянното присъствие на БЗНС и На-

Digitized by Google

ционалния съвет на Отечественния фронт, във връзка със задоволяването на населението от селищните системи с плодове, зеленчуци, месо, мляко, яйца и риба. Оценявайки сериозността на това мероприятие, общинският комитет на БКП и общинското ръководство на БЗНС създадоха необходимата организация за неговото реализиране. Изградени бяха общи комисии за разяснителна работа сред населението, повиши се ролята на съвместния контрол.

Комунистите и сдружените земеделци застанаха начело за изпълнение на комплексната програма за самозадоволяването. Особено добра работа бе извършена от Аспаруховски районен комитет на БКП и районното ръководство на БЗНС. Много комунисти и сдружени земеделци навреме поеха договорни задължения и съзнателно ги изпълняват. През 1980 година бе планирано да се получат: 80 тона месо, 70 000 литра мляко, 13 000 бр. яйца и 30 тона плодове. Тези цифри бяха достигнати още в края на осеммесечието и търговските организации изкупиха допълнителни количества селскостопанска продукция. В организираното съревнование се отличиха дружбите на БЗНС в селата Каменар, Аврен, Юнак, Близнаци, Дъбравино, Приселци, Султанци и Тополи, а така също IV, X, XV и XVI кварталнн дружби във Варна.

Втората отчетно-изборна конференция на общинската партийна организация призова комунистите и сдружените земеделци през 1981 година да увеличат производството на месо и други селскостопански продукти от личното стопанство най-малко с 25 на сто в сравнение с 1980 година. Това наложи общинският комитет на БКП, общинското ръководство на БЗНС, районните комитети на БКП, районните ръководства на БЗНС, партийните организации и местните земеделски дружби да набележат необходимите мерки, за да се увеличи приносът на комунистите и сдружените земеделци при изпълнението на поставените задачи в областта на селското стопанство.

Значително подобрения бележи **съвместната идейновъзпитателна работа** на партийните организации и земеделските дружби. Тя придоби по-голяма актуалност, действеност и целенасоченост. Двете братски партии възпитават своите членове в дух на взаимно доверие и единодействие, в дух на социалистически патриотизъм и интернационализъм, в любов към Съветския съюз.

Творческото прилагане опита на общинския комитет на БКП и общинското ръководство на БЗНС в дейността на районните комитети на БКП и районните ръководства на БЗНС допринесе извънредно много за обогатяване формите и съдържанието на идеологическата работа, за по-бързото формиране у съюзните кадри и членове марксистко-ленински мироглед, за израстването им като активни участници в обществено-политическия и социално-икономическия живот.

Утвърждава се практиката да се провеждат съвместни мероприятия като: чествувания на бележити годишнини, юбилеи на партийни и държавни дейци, срещи с активни борци против фашизма и капитализма, излети до исторически места и национални обекти, тематични вечери, викторини и др. Като пример ще посочим 36-та годишнина от социалистическата революция в България; 63 години от Великата октомврийска социалистическа революция; сто години от рождението на Ал. Стамболийски; 80 години от създаването на БЗНС; 80 години от избухването на бунта на селяните в Дуранкулак и Шабла и др. Комунистите и сдружените земеделци провеждат конкретна дейност за утвърждаването на новите социалистически, битови и трудови ритуали. Всичко това спомага за формирането на общественото мнение и укрепването на морално-политическото единство на трудещите се от Варненската селищна система.

Digitized by Google

Особено положителна в това отношение е дейността на партийните организации и районните земеделски дружби в кварталите „Владиславово", „Галата", „Аспарухово" I, „Чайка" I, II и III, „Левски" I, II, III, IV, V, VI, „Янко Михайлов" II, „Ст. Стайков" II и селата Аврен, Дъбравино, Звездица, Казашка река, Синдел, Султанци и др.

Общинският комитет на БКП активно подпомага общинското ръководство на БЗНС в провеждането на политическата просвета сред сдружените земеделци, като предоставя необходимите методически указания, планове, литература, брошури и др.

Под ръководството на общинския комитет на партията и общинското ръководство на БЗНС значително е подобрена дейността по марксистко-ленинската подготовка на кадрите и активистите на двете организации. Сега сдружените земеделци се обучават във филиала на Академията за обществени науки и социално управление при Централния комитет на БКП. Провеждат се съвместни научно-практически и теоретически конференции, семинари и пр.

Подобрение бележи и дейността ни в областта на социалната политика на селищната система. Много комунисти и сдружени земеделци обсъждат важни проблеми по комунално-битовото обслужване на населението. Значителни резултати се постигнаха в благоустрояването и озеленяването, в усъвършенстването на просветното, културното и здравното дело.

Комунистите и сдружените земеделци допринесоха за постигането на по-големи успехи през VII петилетка в развитието на материалното производство и духовния живот, в решаването на социално-икономическите проблеми на град Варна и общината. Учейки се от опита на град Одеса, бяха възприети и внедрени някои инициативи, подходящи за нашите условия. Изграден бе оперативен механизъм за ръководство и контрол, в който водещо място заемат комунистите и сдружените земеделци. Към кварталите има комисии, които организират периодично населението за масови и локални трудови дни, за събирането на вторични суровини, бригади в помощ на селското стопанство и в пусковия период на важни обекти като Аспарухов мост, Парк-паметник на българо-съветската дружба и др. В чест на XII конгрес на БКП комунисти и сдружени земеделци участвуваха активно в засаждането на 120 000 дръвчета и храсти, с което засвидетелствуваха любовта си към високия форум на партията.

Съвместната работа на първичните партийни организации и земеделските дружби за по-нататъшното развитие на социалистическата демокрация и усъвършенстването на социалното управление е ярко изразена в участието на техните членове в изборните органи на народната власт. В състава на общинския, районните народни съвети и кметствата в селищната система участвуват като съветници 317 комунисти и 102-ма земеделци.

В изпълкома на общинския народен съвет и районните народни съвети са издигнати на отговорни постове сдружени земеделци. Болшинството от тях оправдават голямото доверие, което са им гласували техните избиратели, със своята активност служат за пример на безпартийните.

Партийните и дружбените органи и организации проявяват високи изисквания спрямо народните съветници — комунисти и сдружени земеделци. Значително се подобри съвместната дейност в сесиите на народните съвети, в постоянните комисии, при решаването на местните проблеми. Сега партийните, дружбените и отечественофронтовските ръководства са главни организатори за въвличането на населението в разгърналото се движение за благоустрояването на селищната система, за превръщането на Варна в образцов социалистически град.

Digitized by Google

През последните години се засилиха участието и активността на сдружените земеделци в дейността на Отечествения фронт, в комисиите за държавен и народен контрол, в другарските съдилища и др. В тези обществени организации и техните органи са заангажирани 850 членове на БЗНС.

Инициативата на съветниците — комунисти и сдружени земеделци, да изграждат групи на съветниците в редица квартали, да провеждат срещи и дежурства в избирателните си райони създава условия за по-тесни връзки с трудещите се.

Независимо от положителните резултати в подобряването на съвместната дейност между двете организации **съществуват и слабости. В какво се изразяват главно те?**

В координирането на работата понякога се забелязва кампанийност, действува се съвместно предимно при изпълнението на отговорни задачи.

Има партийни организации и земеделски дружби, които не са станали „мотора" за въвличането на населението по местоживеене в решаване проблемите на материално-техническата база.

В някои квартали не винаги се излиза съвместно в открит сблъсък с някои лица (независимо от тяхната партийна принадлежност), които допускат отрицателни прояви.

Част от комунистите и сдружените земеделци, които са избрани в ръководствата на Отечествения фронт, не способствуват активно за реализирането на контролните функции, които той има над дейността на съответните органи. В това отношение на отделни места е незадоволителна и помощта на партийните организации и земеделските дружби. Считаме, че в бъдеще е необходимо още:

— Задълбочено да се изучат и прилагат в практиката новият икономически подход и механизъм, проблемите на интелектуализацията.

— Предвид новата организационна структура, съобразно условията на общината, е нужно да се преразгледа и усъвършенствува системата на връзки между първичните партийни организации и местните земеделски дружби.

— Повече внимание и грижи да се отделят за изпращането на комунисти и сдружени земеделци в решаващите участъци на селскостопанското производство.

— В провежданите идеологически мероприятия да се търси не само външен ефект, а да се подобрява тяхното възпитателно въздействие. С по-голяма острота да се третират въпросите на идеологическата диверсия, да се води последователна борба с някои отживелици в съзнанието на трудещите се, с отрицателните прояви.

— Най-тясно да се свързва идейновъзпитателната работа с живота на трудовите колективи, да се работи за по-нататъшното издигане на социалистическата съзнателност на комунисти и сдружени земеделци, на всички трудещи се, да се утвърждава социалистическият начин на живот.

Направените изводи и оценки показват, че съвместните решения на бюрата на общинския комитет на БКП и общинското ръководство на БЗНС са издигнали на нов, по-висок етап братските взаимоотношения между комунисти и сдружени земеделци във Варненската селищна система. Те по-пълно са мобилизирали съвместните си усилия през настоящата юбилейна за страната ни година за изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на БКП и на XXXIV конгрес на БЗНС, за постигането на единната цел — построяването на развито социалистическо общество!

Никола СТОЙЧЕВ
секретар на общинския комитет
на БКП — Варна

Digitized by Google

ПРОГРАМА ЗА ИНТЕНЗИФИКАЦИЯ

Неотдавна се състоя съвместно заседание на окръжния комитет на Българската комунистическа партия в Ямбол с окръжното ръководство на БЗНС и окръжния народен съвет. В неговата работа участвуваха още Ангел Бобоков — завеждащ отдел „Селскостопански" на Централния комитет на БКП, заместник-завеждащ отдели на ЦК на партията, от Постоянного присъствие на БЗНС, представители на научно-производствения съвет по селското стопанство в окръжния народен съвет, изтъкнати учени и специалисти.

На заседанието бе обсъдена и приета програмата „За повишаване ефективността на селскостопанското производство чрез повсеместна интензификация, последователно прилагане на икономическия подход, усъвършенствуване на социалистическата организация на труда и ускорено внедряване постиженията на научно-техническия прогрес в селското стопанство на окръга през осмата петилетка".

Главната цел на програмата е да се мобилизират усилията на всички органи и организации, на факторите, от които зависи създаването на необходимите организационни, материално-технически, кадрови и социални условия и предпоставки, за бърза и повсеместна интензификация на селскостопанското производство.

В програмата е поставена задача обемът на общата селскостопанска продукция да се увеличи с 37 на сто, а обществената производителност на труда през 1985 г. да се повиши с 99,4 на сто спрямо 1980 г. Чувствително ще нараснат общият и численият доход и рентабилността на производството. Предвиден е значителен ръст и при основните натурални показатели в сравнение с постигнатото през 1980 година. Производството на зърно да нарасне с 40,2 на сто, на слънчогледа 2 пъти, на зеленчуците с 98,9 на сто, на плодовете 3 пъти, на гроздето с 61,2 на сто, на месото с 16,3 на сто, на млякото с 44,7 на сто и на яйцата с 31,4 на сто. Тези високоотговорни задачи са в пълно съзвучие с решенията на Дванадесетия конгрес на партията. Те ще станат дело при запазен размер на обработваемата земя и при намален брой на заетите в производството.

За постигането на поставената цел изключителна роля и място се пада на политическата и организаторската работа на партийните комитети и организации, на земеделските дружби, на държавните, стопанските и обществените ръководства. Тя ще бъде насочена към правилно и своевременно разясняване на същността, целите и задачите на програмата, за да станат те дълбоко убеждение на селскостопанските труженици, на всички, от които зависи тяхното успешно реализиране.

Нараства ролята на субективния фактор в съвременните условия и необходимостта всестранно да се повишава взискателността към ръководните кадри на всички нива. Защото върху тях лежи задължението да създават строг ред и организация на работа в поверените им участъци, бригади и ферми, стриктно да спазват партийната, държавната, плановата, договорната и технологическата дисциплина.

Високи изисквания се предявяват към първичните партийни организации. Те ще осъществяват ефективно партийно ръководство, постоянно ще усъвършенствуват формите и методите на политическа работа в трудовите колективи, ще ги превръщат в крепости, в които се разбива всяко равнодушие, формализъм, бюрократизъм и потребителство.

Първостепенна грижа на партийните организации е да издигат

Digitized by Google

авангардната роля на комунистите, да повишават тяхната инициатива и творчество, да обогатяват съдържанието на партийните поръчения, на личните и колективните творчески планове, на отчетите и самоотчетите на комунистите, на партийния контрол. Главно място тук ще заемат проблемите, свързани с утвърждаването на икономическия подход, с усъвършенстуването социалистическата организация на труда на базата на бригадите от нов тип, с утвърждаването на стопанската сметка и самоиздръжката като основен метод в дейността на всяка производствена единица.

В изказването си др. Ангел Бобоков подчерта, че програмата е разработена въз основа на критичен анализ на постиженията, слабостите и недостатъците през годините на седмата петилетка. Тя съдържа отправни положения, критерии и изисквания към всички органи и организации и е солидна основа успешно да се реализират конгресните решения в областта на селскостопанското производство.

Първият секретар на окръжния комитет на БКП Христаки Кънев подчерта значението на по-нататъшното повсеместно прилагане на челния опит във всички сектори на селското стопанство, още по-тясно да се свързва науката с практиката, за пълно използване на ума, таланта, творческите сили и активността на комунистите, сдружените земеделци, комсомолците и всички трудови хора от Ямболски окръг, за успешното изпълнение на решенията на Дванадесетия конгрес на БКП.

Стоян ПАНЕВ
кореспондент на „Партиен живот"

РЪКОВОДНО ПОЛИТИЧЕСКО ЯДРО И ПЪРВООБРАЗ

ИСКАМ ДУМАТА!

От дълго време съм секретар на квартална първична партийна организация. Реших „да поискам и аз думата", след като толкова години съм я давал на партийни и общоквартални събрания. Ще поставя няколко въпроса, които вълнуват хората, вълнуват комунистите от нашия квартал, вълнуват и мен.

Отшумяват дните след конгреса. При нас — заседания, събрания, мероприятия: изучаваме конгресните решения, обмисляме как да ги приложим и да ги изпълним при нашите условия.

Този период съвпадна с изборната кампания. Както се знае, тя пада на плещите на кварталните партийни организации и на Отечествения фронт.

В разгара сме на борбата за превръщането на квартала ни в образцов. А освен това трябва да се затегне организацията по оказване помощ на селското стопанство, по събиране на вторични суровини. Да се подтикне съревнованието между отечественофронтовските организации. Да се подготви приключването на партийната учебна година. Паралелно да се движат ре-

Digitized by Google

дицата текущи въпроси, срочно да се събират и предават многобройните сведения.

Много са задачите в квартала. Трудно е на партийния секретар особено ако организацията е по-голяма, като нашата — 240 членове.

Единственото спасение е в повишената обществена активност във всички звена — в партийното бюро, в партийната организация, в ръководствата на масово-политическите и масовите организации, сред населението изобщо. И ако работите в квартал „Вл. Заимов" се оценяват добре от вишестоящите органи, ако 74-та първична партийна организация е единна, дисциплинирана, сплотена, ако кварталната организация на Отечествения фронт е призната за комплексен първенец на района, ако Българският червен кръст е първенец в столицата и в страната, доброволният отряд е на първо място и пр., това в най-голяма степен се дължи на високата обществена активност на хората от квартала, на активността на партийната организация, на комунистите.

Но обществената активност е вълнообразен процес. Ту прелива, ту се отлива. Силно се влияе тя от мерките, които вземат отговорните органи, служби и лица, за да се придвижат въпросите, да се откликне на нуждите на хората и организациите. В това отношение много е важно как се изпълняват поръченията и предложенията, които комунистите и безпартийните дават по различни поводи.

При нас е утвърдена системата тези поръчения да се картотекират. Следим и се борим за тяхното изпълнение. Всеки решен въпрос се посреща с голямо задоволство, удвоява енергията, желанието за работа. И обратно. Много лошо впечатление правят въпросите, които се решават бавно, особено онези, които се протакат с години.

След Юлския пленум на Централния комитет на партията рязко се повиши обществената активност, засили се критичното начало. Особено много предложения се правят на годишните отчетни събрания, при подготовката на конгреса, пред изборите. На нашето годишно отчетно събрание се направиха 21 предложения, при обсъждането на проекта за тезисите на XII конгрес — 127, а на миналите избори — 76.

За съжаление не всички предложения се приеха, още по-малко се изпълниха. Някои, като въпроса за XVII поликлиника, се поставят вече над 20 години. Даваме си сметка, че някои поръчения са свързани с инвестиции. Но има и други, за които не са нужни средства. Една кофа боя е потребна, за да се направи „зебрата" на улицата пред поликлиниката.

По-рано имахме една неугледна хлебопродавница, но в нея се продаваха всички видове хляб и хлебни изделия. След като преди 4—5 години бе направен супермаркет, хлебопродавницата бе затворена, а в модерния му щанд се продава само „модерен хляб" от 800 г за 54 стотинки и сегиз-тогиз бял хляб. Задължиха сладкарницата да продава хляб, но това не е свойствена за нея дейност, затова там поръчват малки количества, колкото да се отърват от наказания. Населението — 5000 души — се снабдява с хляб от съседните квартали и където намери. Естествено е, че това затруднява хората, те с право негодуват. Само за сравнение: на население колкото нашето в с. Казичене са предоставени четири хлебопродавници.

Особено дразни незаконното строителство. В нашия квартал има незаконно построени 57 гаража и бараки и продължават да се строят нови, въпреки нашите сигнали и настойчивите ни искания. Фрапиращ е строежът на 4 гаража в дворното място на един собственик на ул. „Тракия" № 6. Тук са събрани няколко нарушения: строителство без разрешение, при това на 4 гаража на един собственик, а строителните материали задръстват улицата повече от 8 месеца, след като са построени гаражите. Останаха без последствие няколко

Digitized by Google

писмени изложения, сигнали и остри протести на 17-а ОФ организация. Защо се допускат закононарушения, защо се угажда на един частен стопанин във вреда на обществото? Защо се създава настроение срещу политиката ни и властта?

В квартала има и други проблеми. Особено трудно е със снабдяването и услугите. Петхилядното население се ползва от услугите на единствената обущарничка с единствен работник. И нищо друго. От 21 години е отредено петно за битов комбинат, но трите порутени сгради там, които са отчуждени и оценени отдавна, продължават да грозят квартала.

Голяма част от затрудненията, несвоевременното решаване или изобщо нерешаването на въпросите в кварталите в София се дължат на отдалечеността на районния народен съвет от населението. Един държавен орган на 40 квартала с над 210 000 души население! Осемнадесет години съм член на партийно бюро, 6—7 години съм партиен секретар, имам много наблюдения върху работата на съвета и съм убеден, че не е по силите на един орган, какъвто и щат да има той, ръководството, управлението на толкова голямо население. Приветствувам становището и решението на районния комитет на партията и съвета за създаване на обществено-държавни органи по квартали. Учуден съм обаче защо такива органи се създават там, където местните ръководители още не са убедени в това и където няма материална база, а при нас не бе изграден, въпреки че сами отдавна предлагаме това и имаме помещения. При това нашето предложение е този обществено-държавен орган на първо време да се изгради напълно на обществени начала, без да се отделят щатни бройки.

И още един въпрос вълнува комунистите от кв. „Вл. Заимов", в това число и мен. Става дума за ръководните и контролните функции на първичните партийни организации в кварталите. Смея да твърдя, че в нашия квартал ръководната роля на партийната организация е призната и осъществена добре, но... само в обществените организации в квартала: Отечествения фронт, БЧК, доброволния отряд, другарския съд, българо-съветското дружество, читалището. И толкоз. Над строителните, транспортните и особено търговските и обслужващите обекти партийната ни организация няма никакви права. Комисията за народен контрол е активна, но тя може само да констатира, да даде сигнал. Така че на практика първичната партийна организация, политическият стопанин на квартала, няма пряка възможност да влияе положително върху дейността на службите и обектите на неговата територия. А тази дейност засяга жизнените интереси на съкварталците ни.

Най-обикновено явление е да се откриват и закриват магазини, да се уволняват и назначават, да се наказват и повишават ръководители и работници и пр., и пр., без да се съгласува, без да се потърси мнението, да се чуят съображенията на тези, които това пряко засяга. Нали заради нас е тази дейност?

Считам, че ръководните и контролните функции на партийните организации по местоживеене са стеснени, ограничени. Предлагам съгласно чл. 51, абзац II от Устава да се задължат органите и организациите на територията на дадена квартална първична организация да съгласуват дейността си с нея.

Много ме вълнува и още един въпрос — за бягството от обществена работа. Някои се опитват да го нарекат с по-меки изрази — невключване в обществена дейност. Но това си е бягство. Определено бягство. При това бягат не само хора, които малко или никога не са вършили обществена работа. Бягат от нея дори изградени общественици, хора, които дълго време са се занимавали с нея, за които тя е била професия. Бягат отговорни партийни ръководители и деятели,

Digitized by Google

бягат отговорни държавни ръководители и служители. Цяло чудо е, когато настъпи отчетно-изборната кампания в Отечествения фронт или в другите масово-политически и масови организации, когато трябва да се подбере подходящо ръководство. Приблизително така е дори при отчетно-изборната кампания в партията.

За да не бъдат „изпотени" от обществена работа, 7—8 активни бивши държавни ръководители, между които и един зам.-министър, от години наред са пенсионери, но не се зачисляват в кварталната партийна организация. Четвърта ОФ организация има слабо ръководство. Поканихме сътрудничка на градския комитет на партията да влезе в него. Категорично отказа. Едва не ни наруга, че я безпокоим. Така е и в 10-а ОФ организация, където има много отговорни и добре подготвени общественици, но не искат, бягат от обществени задължения. А иначе им е добре в партийния и в държавния апарат...

Бяга се от обществена работа, защото тя е подценена. От чест тя се е превърнала в бреме, в наказание. И още, защото стана модерно всичко да се струпва на обществеността. И то предимно в кварталите. На старците и бабите. От помладите, от работещите не се изисква участие в обществения живот по местоживеене или в най-добрия случай това изискване е кампанийно — при оценките във връзка със замяната на партийните документи, при избори.

Явно, нужни са конкретни практически мерки в духа на речта на др. Тодор Живков във Велико Търново и Бургас, с които да се повиши значимостта на обществената дейност. Тя следва да се превърне в чест за всеки честен човек и да заеме заслуженото си почетно място. Хората, които се занимават с активна обществена дейност, следва да се наредят с хората, вършещи активна трудова дейност. Още повече, че обществената дейност освен високата си политическа значимост е безкористна и безплатна.

Пеньо ПРОКОПОВ
секретар на 74-та първична партийна организация в кв. „Вл. Заимов" — София

БЕЛЕЖКА НА РЕДАКЦИЯТА

По принципните въпроси, повдигнати от П. Прокопов, редакцията предоставя думата на секретарите на първичните партийни организации, които желаят да споделят свои гледища и опит.

Очакваме отговор и от районния комитет на БКП „Васил Левски" — София.

Накрая списанието ще публикува обширен коментар върху актуалните проблеми на партийната работа по местоживеене.

Digitized by Google

ДЕН НА ПАРТИЙНИЯ СЕКРЕТАР

На 13 юни тази година в окръжния комитет на БКП — Габрово се проведе ден на партийния секретар. Присъствуваха над 600 души — секретари на заводски партийни комитети и първични партийни организации. Срещата беше ръководена от секретаря на ОК на БКП по организационните въпроси др. Рачо Пътев.

С много голям интерес присъствуващите изслушаха лекция, изнесена от з.д.к. Петко Русев, член на ЦК на БКП и главен редактор на сп. „Партиен живот". В нея той разгледа някои основни моменти от постановките на конгреса за първичната партийна организация. Докладчикът подчерта, че те са по-нататъшно творческо развитие на теорията за първичната организация. Той посочи и основните задачи, които стоят пред нея, за да може успешно да изпълнява ролята си на политическо ядро и първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив, на представител на партията в трудовия колектив и представител на трудовия колектив пред партията.

След това работата продължи в заседания по секции, които бяха сформирани по близки и сродни отрасли:

— промишленост и база за техническо развитие;
— селско стопанство, горско стопанство и хранителна промишленост;
— местна промишленост, търговия и услуги;
— транспорт, съобщения, строителство;
— просвета, наука, култура;
— учрежденски първични партийни организации;
— териториални и квартални организации.

В секциите станаха оживени разисквания по повдигнатите въпроси. В своите изказвания (87) секретарите споделиха какви са стоящите пред тях проблеми и задачи и как работят първичните организации за тяхното решаване. Обменен беше положителен опит по отношение на формите, средствата и методите на партийно-политическата работа за изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на БКП. Заседанието по секции даде възможност да се разменят мисли и становища, да се направят конкретни препоръки и предложения (повече от 70)) за подобряване бъдещата работа на партийните органи и организации при решаването на близки задачи, което неминуемо води до повишаване ефекта от провеждането му.

Следобед се проведе среща на бюрото на ОК на БКП със секретарите. Първият секретар на ОК др. Трифон Пашов говори за някои актуални проблеми в работата на първичните партийни организации по изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на партията. В словото си той се спря на основните насоки за бъдещата работа на ППО в изпълнение решенията на конгреса. На основата на натрупания досега в първичните организации положителен опит по издигане ролята им като политически щабове на трудовите колективи и в съответствие с конкретните условия в окръга той разгледа някои основни форми и средства на работа за най-ефективно претворяване на конгресните постановки в дела.

След това др. Пашов връчи моралните и материалните награди, с които бяха отличени за тяхната активна дейност дългогодишни партийни секретари. С орден „Червено знаме на труда" са наградени 4 души; с „Народен орден на труда" — златен — 13, сребърен — 17, бронзов — 16 души; с „Кирил и Методий" — II степен — един. Имената на десет секретари са записани в почетната книга на ОК на БКП. Връчени бяха много предметни награди, грамоти и почетни знаци.

Собствена информация

Digitized by Google

С ПОВИШЕНИ ИЗИСКВАНИЯ И ОТГОВОРНОСТ

В своята ръководна дейност окръжният комитет на партията в Ловеч винаги е отделял внимание и с повишени грижи се е отнасял към работата на партийните групи. Защото от дейността им в голяма степен зависи успешното изграждане и развитие на бригадите от нов тип, задълбочаването и разширяването на влиянието на първичните организации сред безпартийните. Комунистите от партийната група най-добре улавят всяко изменение в обстановката, в настроението на колектива, бързо предприемат съответни мерки, когато обстоятелствата налагат, умело направляват усилията и творческата активност на хората. Практиката показва, че тези малки партийни единици активно въздействуват върху съзнанието на хората, организират своята работа в най-тясна връзка с живота и непосредствената трудова дейност на колективите. Колкото по-дейна е партийната група, колкото по-активен е всеки неин член, толкова по-плодотворна е дейността на цялата партийна организация, на целия трудов колектив.

Неотдавна извършихме проверка в 11 на сто от първичните партийни организации по организацията на работата в партийните групи. Направихме социологическо изследване в основните промишлени предприятия на окръга за идейновъзпитателната работа в условията на бригадната организация на труда и новия икономически механизъм. Анализът на състоянието на партийните групи ни насочи към някои решаващи страни от тяхната дейност.

Първо, изменят се характерът и съдържанието на въпросите, с които се занимават партийните организации и групите. Сега едно от техните основни задължения е да създават условия за всестранно и пълно използване предимствата на икономическия механизъм. Усилията им са насочени за разгръщане и най-пълно използване на резервите и възможностите на всяко работно място — в бригадата, в цеха, в производствения участък. Бригадната организация на труда способствува за повишаване личната отговорност на всеки за крайни резултати на труда. Засилва се критиката и самокритиката, разширява се вътрешнопартийната демокрация.

Второ, възниква потребност да се осъществява структурно единство между низовите производствени единици и партийните групи. Бригадната организация на труда изисква партийно ръководство на всяко производствено звено. Новият тип бригади са уедрени, комплексни по своя характер, с конкретна производствена програма. Те дават възможност на всеки ръководител и работник да прилагат в своята работа икономически анализ, да разкриват резервите и най-ефективно да се използват машините, суровините и енергията за получаване на максимални резултати. Например в машиностроителния комбинат „Балкан" на основата на съществуващите 135 бригади са създадени 19 комплексни бригади, които обхващат обособени производства при пълна обезпеченост с необходимите производствени, материални и трудови ресурси. В Строително-монтажния комбинат — Ловеч съществуващите 148 бригади са обединени в 19, съставът на някои от тях достига до 200 души. В тях намират най-пълно проявление всички принципи на стопанската сметка и самоиздръжката, по-добре се съчетават личните и обществените интереси.

Създаването на новия тип бригади наложи структурни промени и в първичните организации. В МК „Балкан" от 23 първични партийни организации се създадоха 19. Партийните групи се приведоха в съответствие с новите производствени звена, за да се осигури партийно влияние и в най-малките трудови колективи. Разбира се, такова изискване е съществувало и преди внедряването на новия икономически механизъм. Но сега то се осъществява съобразно новата организационна система и задачите, които стоят пред всеки колектив и на всяко работно място.

С въвеждането на новата бригадна организация на труда в селското стопанство се наложиха структурни промени и в първичните партийни организации. Изграждането на различните видове бригади в окръга — комплексно-растениевъдните, специализираните зърнено-фуражни и смесените растениевъдно-животновъдни бригади, както и съществуващите 50 овцекомплекса, 20 кравекомплекса, 5 телеугоителни стопанства и 5 МТС наложиха също изменения в състава на първичните организации и на партийните групи.

Digitized by Google

В с. Баховица в селскостопанското производство функционираше една първична организация с три партийни групи. Сега в новите бригади — специализирана за зърнопроизводство, разпростираща се на територията на три села, и смесена растениевъдно-животновъдна бригада, са изградени две първични организации с пет партийни групи. Партийните групи са създадени по бригадни станове, в ремонтната работилница, с животновъдите комунисти от овцефермата, в зеленчукопроизводството. С промените, които се извършват, се цели да се спази изискването партийната група да стои близо до хората и по такъв начин да има възможност да организира своята работа в най-тясна връзка с непосредствените трудови и възпитателни задачи на колективите.

Във всички случаи на създаването на партийните групи гледаме като на важна организационна мярка, към която насочваме първичните организации, когато се налага да се укрепи дадено звено или участък. При формирането им съблюдаваме едно от важните изисквания — да има възможност за бързо събиране на комунистите, за оперативно решаване на възникналите въпроси, за компетентно анализиране на протичащите процеси и явления.

В окръжната партийна организация са изградени 1106 партийни групи. Голямата част в структурно отношение съответстват на новата бригадна организация на труда. Въпреки това не би могло категорично да се каже, че те напълно отговарят на новите изисквания. Тяхното по-нататъшно оптимално изграждане и функциониране стои на вниманието както на окръжния комитет, така и на общинските партийни комитети. Ударението поставяме върху работата за обогатяване съдържанието на дейността им, за отчитане личния принос на всеки комунист при изпълнението на задачите. В това отношение съществена роля изигра обявеният в чест на Дванадесетия партиен конгрес преглед в партийните групи. Той обхвана всички групи и има за цел да съдействува за по-нататъшно повишаване на ролята и отговорността им и на всеки комунист за овладяването и внедряването на новия икономически механизъм, за преизпълнението на плана за социално-икономическото развитие на окръга през първата година на осмата петилетка, за най-активно участие в изпълнение решенията на конгреса.

Под ръководството на окръжния комитет на БКП общинските, заводските и общоселските партийни комитети извършиха значителна организаторска и политическа работа, свързана с прегледа на партийните групи. За правилното му организиране и провеждане бяха разработени и изпратени на партийните комитети и организации методически указания и конкретни условия. В деня на партийния секретар активът бе запознат с инструкцията на ЦК на БКП за изграждането и работата на партийните групи и с указанията на окръжния комитет на партията за провеждане на прегледа. Общинските партийни комитети отделиха внимание за подбора и обучението на партийните групови отговорници:

В какво по-конкретно се състои полезният ефект от прегледа? Преди всичко в това, че той помогна да се приведат групите в съответствие с изискванията на инструкцията на ЦК на БКП да се активизира тяхната дейност за изпълнение на производствените задачи на трудовите колективи. Извършената работа помогна да нарасне техният принос в приложението на икономическия подход и новия икономически механизъм, а така също и да се разнообразяват формите и да се подобрява съдържанието на политическата, възпитателната и културно-масовата работа.

Първичните партийни организации с голяма отговорност се заеха цялата организаторска и идейновъзпитателна работа, свързана с усъвършенстването на социалистическата организация на труда и планово ръководство на икономиката, да се пренася в партийните и партийно-комсомолските групи, а чрез тях в производствените звена и функционалните отдели да стигне до всеки член на тези трудови колективи. Комунистите получават поръчения за решаване на конкретни въпроси по внедряването на новия икономически механизъм, за по-пълно приложение на стопанската сметка в дейността на бригадите. В основните промишлени предприятия на окръга всеки трети комунист има конкретно поръчение по внедряването и използването на принципите на новия икономически механизъм.

Полагат се усилия да се създават условия за разгръщане на самоинициативата и творчеството на партийните групи. В много от основните наши предприятия — МК „Балкан", „Елпром" и „Велур" — Ловеч, „Машстрой", „Елпром" и „Г. Димитров" — Троян внедряването на бригадната организация на труда и бригадната стопанска сметка се обсъди на събрания в партийните групи. На тях се изказаха ценни становища и предложения за състава на бригадите, за показателите и нормативните планови задачи, за формирането на бригадите и пр. Това позволи на комунистите в партийните групи да извършат в своите колективи активна разяснителна работа, в резултат на което за кратки срокове и без особени трудности в нашите предприятия се премина към по-прогресивна организация на труда и заплащането.

Този подход за развитието на самодейното начало и за насърчаване творчеството и инициативността в работата на партийните групи спомага за издигане авангардната роля и личния пример на комунистите, за тяхното активно участие в работата на първичните организации. Все повече съдържание на тяхната работа стават жизнено важните проблеми: усъвършенстването на социалистическата организация на труда, стопанската сметка и формирането на работната заплата, по-

Digitized by Google

вишаването на квалификацията на работниците, подобряването на условията на труда и други.

В много партийни групи периодически се анализира приносът на комунистите в приложението на икономическия механизъм. Те получават конкретни поръчения, отчитат се пред групата за извършената работа, изучават положителния опит на други групи и на сродни предприятия и го прилагат в своята работа. Голям е приносът на комунистите от партийните групи при събирането и обобщаването на предложенията за изработване на инженерните проекти, както и стремежът да се спазва изискването всички предложения предварително да се разглеждат и обсъждат на сбирки на групите.

Партийните групи активно работят за създаване на благоприятни условия за най-пълно приложение на стопанската сметка. Тази дейност се изразява главно в участието им при разработването на нормативното планово задание, спазване на нормативите и лимитите за използване на машините и разхода на материали и енергия. Така например партийната група в цех „10" на „Елпром" — Троян на събрание направи оценка на приложението на механизма при формиране на работната заплата и предложи на бригадния съвет да обсъди и определи коефициента за заплащане на всеки член от колектива съгласно неговото трудово участие. По такъв начин в цялата бригада се премина към възнаграждение на труда на всеки според вложения труд. Подобни примери има в редица промишлени предприятия и АПК.

В резултат на цялостната партийно-организационна работа, на повишения контрол и на засилената взискателност от страна на първичните организации и партийните групи можем да кажем, че настъпиха положителни изменения в мислите и действията на болшинството от ръководните и изпълнителските кадри за изпълнение на плана в условията на новия икономически механизъм. Стопанската сметка, самоиздръжката и резултативният характер на работната заплата станаха главно средство за достигане на плановите показатели и за повишаване ефективността на производството. Внесе се ред в следенето на паричните постъпления. Трудностите, които се изпитваха в началото при приложението на икономическия подход и новия икономически механизъм в основните промишлени предприятия на окръга и АПК, са преодолени. Натрупан е опит, обогати се практиката и на партийните групи. Това ни дава основание още повече да разширим и задълбочим нашата организаторска и възпитателна работа по прилагането на механизма и на тази основа да осигурим рязко повишаване на ефективността от стопанската дейност.

През 1981 година планът на окръга се изпълнява още от първите дни на годината и навреме се осигуряват планираните парични постъпления. Отпаднаха напълно исканията за корекция на плана. Укрепна стопанската сметка и самоиздръжката на предприятията, засили се борбата за икономия. Повиши се контролът върху непроизводствените разходи. Съществени подобрения настъпват и в партийния контрол над дейността на административните и стопанските ръководства.

Разбира се, от казаното дотук не бива да се създава впечатление, че всичко в нашата организаторска и партийно-политическа работа за издигане ролята и авторитета на партийните групи в условията на новия икономически механизъм е наред, че няма проблеми и слабости. Извършеното досега е само едно хубаво начало в усъвършенстване на работата с партийните групи в условията на икономическия подход и новия икономически механизъм. Добре виждаме какво още не ни достига и сме предприели конкретни мерки за задълбочаване проблемността на партийните сбирки, за засилване инициативността и самоконтрола на групите, за подобряване на индивидуалната работа с хората. Повишаваме изискванията при осъществяване на прегледа и разговора в партийните групи за техния принос в прилагането на икономическия механизъм. Вземаме практически мерки за обграждане на партийните групови отговорници с необходимите грижи и внимание, за тяхното обучение и възпитание, за овладяване на новите критерии на организаторската и възпитателната работа.

Изграждането и осигуряването на активна работа във всяка партийна група, към която сме насочили своите усилия, е предпоставка за създаване на благоприятни условия за успешно решаване на всички задачи, стоящи пред първичните партийни организации и партийните групи, за по-нататъшното израстване и разширяване на тяхното влияние и роля като непосредствени политически щабове и най-близки ръководители на трудовите колективи.

Милчо ТОДОРОВ
завеждащ отдел „Организационен"
на ОК на БКП — Ловеч

Digitized by Google

ДОКОГА ЩЕ СЕ ЧАОСВАМЕ?

„Език свещен на моите деди,
език на мъки, стонове вековни
. . . . . .
Ох, аз ще те обриша от калта
и в твоя чистий блясък ще те
покажа..."

Иван Вазов

Ех, ти наше, родно „довиждане", защо те вече тъй ненавиждаме, та при раздяла не теб изричаме, а с чуждото „чао" езика си кълчиме:

— „Чао", Коце, „чао", мацке!

— „Чао", Пламе, „чао", Вацке!

— „Чао", мамче, „чао", чедо!

— „Чао", внучке, „чао", дедо!

„Чао" — на път, „чао" — под път, на ден се чаосваме за кой ли път!! Е, е, стига вече! Крайно е време от чуждицата „чао" да се отървеме! Да си помислим само, да обърнем внимание за какво ли говори нашето си „довиждане"! Та то значи топло, сърдечно пожелание: „По живо, по здраво пак да се виждаме!"

А ние: „Чао", та „чао"! Дъвчем го до премала. На това би ни завидял дори папагала.

Длъжни сме чист да опазим езика си роден. Вярваме, че за това е всеки от нас годен...

Ангел СТАМБОЛИЕВ

Digitized by Google

ЧЛЕНОВЕТЕ НА ГРАДСКИЯ И НА РАЙОННИЯ КОМИТЕТ

Изпълнението на задачите на единадесетата петилетка изисква да се усъвършенствува организаторската и политическата работа. Местните партийни комитети са длъжни да се ръководят от указанията, отправени по техен адрес от конгреса. „Разбира се, резултатите от работата в областната или районната партийна организация са сбор от много и твърде различни събираеми — каза др. Л. И. Брежнев в Отчетния доклад на ЦК на КПСС. — Но все пак решаващо значение има енергичното и компетентно партийно ръководство. Ако всяка партийна организация използва в своя участък всички резерви, ако въведе във всичко необходимия ред, то и работите на цялата страна ще се придвижат напред. Ето защо отговорна, сериозна и, бих казал, постоянна задача е да се повишава ролята на областните и районните комитети на партията."

Материалите на конгреса дават възможност на членовете на градските и на районните партийни комитети, а така също и на всички комунисти органически да свържат решаването на местните въпроси с отговорните общодържавни и общопартийни задачи. Много важно е партийните активисти не само сами да се убедят, но да помогнат на другите да почувствуват голямата отговорност за това, че трябва най-резултатно, като истински стопани да използват огромния производствен потенциал, създаден от съветския народ. За тази цел необходимо е най-широко да се използват големите възможности на социалистическото съревнование за привеждането в действие резервите на производството, за повишаване ефективността и качеството на работата, за въвличането на трудещите се в управлението на производството, възпитаването им в комунистическо отношение към труда. Към това насочва постановлението на ЦК на КПСС и на Министерския съвет на СССР, ВЦСПС и ЦК на ВЛКСМ „За всесъюзно социалистическо съревнование за успешно изпълнение и преизпълнение на задачите на единадесетата петилетка".

Инициативата на членовете на градските и на районните партийни комитети трябва да бъде насочена към повишаване на дисциплината, личната отговорност на кадрите и особено отговорността за изпълнението на държавните планове. Личният пример, убедеността, страстното партийно слово трябва да помогнат на кадрите да изработят такъв стил на работа, в който органически да се съчетава изпълнителността, дисциплинираността със смелата инициатива и предприемчивост, практичност и деловитост — с устременост към големите цели, критическо отношение към недостатъците — с непоколебима увереност в историческите преимущества на избрания от нас път. Такива са директивите на XXVI конгрес на КПСС. И провеждането им в живота е първостепенна задача на изборния партиен актив.

Отговорен дълг на членовете на градския, на районния комитет на партията е да вземат непосредствено участие в реализирането на начертаната от нашата партия широка програма за по-нататъшното повишаване благосъстоянието на народа. Основа на разработената от партията производствена програма се явява по-нататъшният подем на селското стопанство, като особено голямо значение се придава на животновъдството. В своя отчетен доклад пред конгреса Централният комитет на КПСС се обърна към партийните ор-

Статията с малки съкращения препечатваме от сп. „Партийная жизнь", кн. 8, 1981.

Digitized by Google

ганизации на републиките, краевите, областните, към районните партийни организации, към всички труженици от селата: животновъдството — това днес е ударният фронт на село.

„Нужно е, другари — каза на конгреса другарят Л. И. Брежнев, — да проявим максимум настойчивост, максимум инициатива и гъвкавост, да използваме всички резерви и възможности, за да можем не само да изпълним, но и съществено да преизпълним набелязаните планове." Насоките, които конгресът даде, са конкретна програма за действие и за селските районни комитети на партията, за членовете на тези партийни комитети. Нужно е те да се отнесат към това като към първостепенно партийно дело.

На преминалите конференции градските и районните комитети на партията се укрепиха с най-авторитетни, политически зрели и инициативни комунисти, работещи на решаващи участъци от производството, науката и културата. В състава на тези партийни органи са издигнати идейно закалени, активни специалисти от народното стопанство, които умеят да работят с хората. Укрепиха се връзките на градските и на районните комитети на партията с масите и тяхната активност се повиши поради това, че членове на партийните комитети станаха много първенци, работници и колхозници.

Широкопредставителният, квалифициран в своите знания и жизнен опит състав на градските и на районните комитети на партията им дава възможност да провеждат цялата работа по изпълнение на решенията на конгреса на необходимата висота, на дело са боеви органи за политическо и организационно ръководство.

Тясно свързани с трудовите колективи, с първичните партийни организации, членовете на градските, на районните комитети на партията внасят в дейността на ръководните партийни органи колективния ум и опита на масите, придават им голям заряд от творческа енергия.

Цялата практическа дейност на членовете на градския и на районния комитет на партията за провеждане в живота на решенията на конгреса трябва да се провежда под ръководството на бюрото, на секретарите, в близък контакт с апарата на партийния комитет, на неговите отдели. Положителен опит, който може да се използва като пример в предстоящата работа, има Московският районен комитет на Комунистическата партия в Узбекистан. Тук секретарите, членовете на бюрото на районния комитет редовно се срещат с тези, които влизат в състава на партийния комитет, съветват се с тях по най-важните въпроси от работата, оказват им помощ в усвояването на нови знания и опит. Самите активисти, без да чакат специална покана, често идват в районния комитет, разказват за това, което ги вълнува. Такива беседи се оказват много полезни при подобряването на плановете за работа, при определянето на дневния ред на пленумите и бюрото, при набелязването на конкретните пътища за изпълнение на преките решения. На заседанията на бюрото обикновено се канят членовете на районния комитет от тези организации, чиито проблеми се разглеждат. Всички полезни предложения на членовете на районния комитет непременно се вземат предвид. Голямо значение има и това, че всяко тримесечие секретарите, членовете на бюрото на районния комитет информират изборния актив по текущите задачи. В резултат на това разгръща се инициативата на членовете на партийния комитет, расте тяхната отговорност за състоянието на нещата в районната партийна организация.

Резултатът от цялостната практическа дейност на районната, на градската партийна организация за реализиране на указанията на XXVI конгрес на КПСС в значителна степен ще зависи от проведените пленуми на партийния комитет, които се явяват органи за колективно ръководство, школа за възпитание на кадрите, на всички комунисти. Образец за всички партийни комитети представляват пленумите на Централния комитет на КПСС. Те, както бе отбелязано на XXVI конгрес на партията, се свикваха редовно, обсъжданията се провеждаха делово, самокритично.

Важно е на пленумите на градските и на районните комитети на партията да се обсъждат в светлината на решенията на XXVI конгрес на КПСС конкретни въпроси на икономическото, социалното и културното развитие, вътрешнопартийната и идейновъзпитателната работа. Постановката на тези въпроси, подготовката и характерът на тяхното обсъждане, дълбочината и действеността на приеманите решения зависят от тези, които комунистите са избрали в партийния орган.

Работата на градската, на районната партийна организация не може да бъде според съвременните изисквания ефективна, ако членовете на партийния комитет присъствуват на пленума само за да проседят определеното време и да изслушат предварително набелязаните оратори. Подобна практика беше решително отречена от XXVI конгрес на КПСС. „Партийното събрание, както и пленумът на всеки партиен комитет са място, където трябва задълбочено и сериозно да се обсъждат всички животрептящи въпроси" — се подчертава в Отчетния доклад на ЦК на КПСС, с който излезе пред конгреса др. Л. И. Брежнев.

Принципиалните насоки, дадени на XXVI конгрес на КПСС, задължават всеки партиен комитет най-внимателно да анализира как се подготвят и провеждат неговите пленуми, за да се повиши тяхната активност, да се отстранят съществуващите недостатъци. Трябва да се има предвид, че пленарните заседания — това е основна форма на работа на ръководния партиен орган, а участието в тях — най-важното задължение за членовете на

Digitized by Google

градския, на районния комитет на партията. Необходимо е докрай да се изживее формализмът, излишната заседателщина, което много често се проявява при провеждането на пленарните заседания. Важно е работата да се постави така, че на пленумите при обсъждането на въпросите да няма пасивни.

Отговорното звание член на градския, на районния комитет на партията е несъвместимо с пасивността и равнодушието. Членовете на партийния комитет носят отговорност за цялостната дейност на този орган за политическо ръководство, за положението на нещата в градската, в районната партийна организация. Ето защо особено важно е членовете на градския, на районния комитет на партията активно, с нужната ангажираност да участвуват в обсъждането на жизнените проблеми от дейността на своята партийна организация, да се стремят решенията, които приемат, да са на високо равнище и задължително да се проведат в живота.

Става дума, както се вижда, за необходимостта да се издига отговорността на членовете на партийния комитет за подобряване стила и методите на работа на органа за политическото ръководство. Към това насочват решенията на XXVI конгрес на КПСС. „Стилът и методите на ръководство — бе казано на конгреса — са въпрос, важен за цялата партия, за целия народ. Да помни това, всекидневно и във всичко да се ръководи от ленинските норми е пряко задължение на всеки партиен ръководител!“

Един от конкретните пътища за повишаване активността и отговорността на членовете на партийния комитет се заключава в това, те активно да се привличат в подготовката на пленумите. Да вземем за пример Октомврийския районен комитет на КПСС в гр. Новгород. През 1978—1980 година всички членове на този районен комитет на партията са участвували в подготовката на въпроси за пленума, за заседания на бюрото, оглавявали са групи по проверка на дейността на предприятия и на партийни организации. В резултат на това пленумите са провеждани при делова обстановка. Не тесен кръг оратори, а всички членове на районния комитет са участвували в обсъждането на стоящите проблеми. Сред тях няма такива, които да не са се изказали.

И това е закономерно. Членовете на партийния комитет, които са участвували в проверките, посетили са много партийни организации и трудови колективи, изучавали са обстановката на място, много са научили. И затова на пленума те не мълчат, защото няма какво да кажат, няма да излязат на трибуната с безсъдържателен самоотчет. Техният хоризонт се е разширил, наблюденията им са се обогатили, повишили са се интересите им към общата работа. Те се явяват на пленума с конкретни предложения, изказват свои мнения и решават въпросите с познаване на нещата.

Разбира се, на изборния партиен актив е нужно да се оказва постоянна помощ при изучаването на проблемите, които се внасят за разглеждане. Към това насочва постановлението на ЦК на КПСС „За организаторската и политическата работа на Краснодарския краеви комитет на партията за изпълнение на решенията на XXV конгрес на КПСС“. Тук практиката е многообразна. Заслужава внимание и опитът на градските и на районните комитети на партията в Донецка област, които като правило предварително запознават своите членове с проектодокументите за предстоящия пленум. Това им дава възможност не само да вземат предвид многобройните предложения и бележки на активистите, но и те добре да се подготвят за делово и конкретно обсъждане на внесените за разглеждане въпроси.

Проведените градски и районни партийни конференции се отличаваха с принципиален анализ както на успехите, така и на недостатъците, с деловитост и самокритичност. Участниците в конференциите, както бе отбелязано на XXVI конгрес на КПСС, преценяваха взискателно дейността на изборните партийни органи. Те критикуваха пропуските и недостатъците. Изказани бяха много ценни предложения. Важно е този дух членовете на градските и на районните комитети на партията да запазят и в бъдещата си работа.

Директивите на XXV конгрес на КПСС стимулираха по-нататъшното разгръщане на критиката и самокритиката в партията. XXVI конгрес подчерта, че е необходимо и занапред максимално да се задълбочава тази положителна тенденция, да се утвърждава във всички партийни организации дух на самокритичност, на непримиримост към недостатъците.

Необходима е постоянна грижа, за да се провеждат пленумите делово, в обстановка на висока взискателност на комунистите един към друг и към изборния партиен орган. Това в голяма степен зависи от характера на докладите, от това, доколко принципен и самокритичен характер носят те.

Членовете на градския, на районния комитет на партията трябва да са уверени в това, че критичните бележки и предложенията, които те правят, няма да останат само на книга, а ще се вземат предвид в работата на партийния комитет. В Дубенския районен комитет на партията, Тулска област, както и в много други комитети, е станало традиция на всеки пленум да изслушват информация как се изпълняват по-рано приетите решения, а така също предложенията и критичните бележки на членовете на районния комитет. Това повишава интереса на изборния актив към работата на партийния орган, отразява се положително за решаването на конкретните задачи.

Активното участие в пленарните заседания е дълг на членовете на партийния комитет. Нима само до това се свеждат

Digitized by Google

техните задължения? Болшинството градски и районни комитети на партията се стремят широко да привличат членовете на партийните комитети във своята всекидневна организаторска и политическа дейност. И това има особено значение сега, когато се разгръща многостранна работа за претворяването в живота решенията на конгреса.

Да помогнат на комунистите в първичните партийни организации задълбочено да осмислят документите на партийния конгрес и да направят от тях практически изводи за себе си. Да ги информират за решенията, приети от пленумите, от заседанията на бюрото на партийния комитет. Да им помогнат, като отчитат местните условия, да набележат мерки за изпълнение на настоящите задачи. Да вземат заедно с бюрото, с апарата на градския, на районния комитет на партията непосредствено участие в организацията и проверката на изпълнението на решенията на конгреса. Не е ли това най-отговорната работа за членовете на изборния партиен орган, това, което колективно е решено, да се изпълни в живота.

За утвърждаването именно на такъв стил призовава XXVI конгрес на КПСС, на който се каза, че изкуството да се ръководи не е в това по всеки повод да се множат и разпращат директивни указания. След като се вземе решението, трябва да се осигури точното му изпълнение в определения срок. Именно за това трябва да съдействува засилването на контрола. И този контрол трябва да се извършва системно и оперативно, едновременно от горе и от долу.

В организацията на такъв контрол отговорна роля се пада на изборния актив. Членовете на Озинския районен комитет на партията, Саратовска област, като правило влизат в състава на специални групи за проверка на изпълнението на решенията, за оказване на помощ на първичните партийни организации при тяхното изпълнение. Начело на тези групи като правило стоят секретари на районния комитет на партията.

Както в центъра, така и по места прави се немалко за подобряване проверката на изпълнението на приетите решения. Но все още, както бе отбелязано на XXVI конгрес на партията, проверката на изпълнението продължава да бъде тясно място в работата на много партийни организации.

Как да се обяснят такива случаи, че в отделни градски и районни комитети на партията с контрола и проверката на изпълнение се занимават само бюрото и апаратът на партийния комитет, а неговите членове се държат настрана? Явно е, че се проявява недоверие в силите и възможностите на членовете на изборния орган, недоверие, съвършено неоснователно.

Членовете на градските, на районните комитети на партията работят непосредствено с хората, добре познават техните делови, политически и морални качества. Ето защо бюрото, отделите на партийния комитет, когато решават въпроси, свързани с издигането на кадрите, полезно е да се посъветват с членовете на градския, на районния комитет на партията, да вземат предвид тяхното мнение за тези работници. Такъв съвет може да помогне за създаването на надежден резерв от кадри. А това, каквито са и указанията на XXVI конгрес на КПСС, е било и си остава важна задача.

Съгласно член 52-ри от Устава на КПСС в градските и в районните комитети на партията се създават постоянни или временни комисии по различни въпроси на партийната дейност. В Ленински районен комитет на партията в гр. Вилнюс например работят три постоянни комисии: по икономическата, по партийно-организационната и по идеологическата работа. Основата на тези комисии са членовете на районния комитет на партията, като се привличат и други активисти. Това за тях е постоянно партийно поръчение. Работейки под непосредственото ръководство на партийните комитети, на техните бюра и секретари, комисиите изучават и обобщават опита на партийните организации и на трудовите колективи, оказват им помощ в решаването на стоящите пред тях задачи. По инициатива на комисиите и на влизащите в техния състав членове на районния комитет някои особено важни въпроси се внасят за обсъждане в пленуми и бюрото на партийния комитет.

При решаването на големите и многостранни задачи на комунистическото строителство първостепенна роля, както се отбеляза на XXVI конгрес на партията, се пада на първичните партийни организации. Съвсем естествено е, че членовете на градските, на районните комитети на партията не могат да стоят настрана от живота на организациите, в които те членуват. Много правилно постъпиха тези партийни организации, които веднага след отчетните конференции на градските и районните партийни комитети информираха комунистите кои от техните другари са включени в състава на ръководния партиен орган. Нека комунистите да знаят за това, нека да се обръщат към членовете на партийния комитет за съвет, да правят предложения, да споделят полезен опит, да разговарят за недостатъците и пътищата за тяхното отстраняване. Партийният работник активист е силен със широките си връзки с масите, с умението си да се вслушва в техния глас. Това е неотменима черта на ленинския стил на работа.

Много важно е в първичните партийни организации, където са на отчет членовете на градския и на районния комитет на партията, да се вслушват в тяхното мнение да ги канят на заседания на партийния комитет и на бюрото, да се съветват с тях по актуални въпроси. Необходимо е представителите на ръководния партиен орган да вникват в дейно-

Digitized by Google

ата на стопанските ръководители, да се изказват на партийни събрания и пред трудовия колектив, да помагат за подобряване на работата, за отстраняване на недостатъците. Активното участие на членовете на градския и на районния комитет на партията в живота на първичната партийна организация, в която членуват, умножава техния опит, позволява с по-голяма деловитост и компетентност да участвуват в колективната работа на партийния комитет за изпълнение на решенията на конгреса, усилва тяхното влияние по места.

Едновременно с това необходимо е членовете на градския и на районния комитет на партията да изпълняват конкретни партийни поръчения не само в своята, но и в други първични партийни организации. Такъв опит има и той трябва добре да се използва. Така например централният районен комитет на партията в град Кемерово от членовете на районния комитет е създал инициативна група за оказване помощ на изоставащите предприятия. Разбира се, членовете на районния комитет работят заедно със стопанските ръководители, със специалистите, със първичните партийни организации и трудовите колективи. Широкото използване опита на ростовските труженици за разкриване на скритите резерви на производството, целеустремената борба за повишаване на плановата, на технологичната и трудовата дисциплина дадоха добри резултати. Ето вече в продължение на три години в района няма предприятия, които да не изпълняват държавния план, няколко пъти се съкрати броят на изоставащите цехове. Задачите на десетата петилетка за реализацията на продукцията от района бе изпълнена преди срока.

Между тези, които са избрани на последните конференции в състава на градските и на районните комитети на партията, има немалко нови другари, в това число и от работниците и колхозниците. Към тях трябва да се проявява особено внимателно отношение, да им се помага така, че всеки да намери своето найподходящо място в общия строй, да се включи в колективната дейност, да проявява заинтересованост и инициатива. Това много добре го разбират партийните комитети във Виницка област. Веднага след партийните конференции са провели съвещания с членовете на градските и на районните комитети на партията, на тях са определили задачите на изборния актив за предстоящите задачи, на много от тях са дадени конкретни поръчения. Виницкият областен комитет на партията предвижда да продължи практиката на тези срещи — съвещания с членовете на бюрата на градските и на районните комитети на партията, които са работници и колхозници. Всеки партиен комитет е приел и изпълнява перспективен план за обучението на партийния актив. Членовете на градските и на районните комитети на партията и на съответните ревизионни комисии усвояват основните въпроси на партийното строителство, практиката на партийната дейност. Главно внимание се отделя за изучаването на документите на XXVI конгрес на КПСС.

Проведените отчети и избори показаха, че наред с активните, дейните членове на градските и на районните комитети на партията имаше и пасивни, безинициативни. Именно за това комунистите ги подложиха на справедлива и остра критика. Това съвсем не значи, че трябва да се чака следващата конференция, за да се оцени работата на избраните в партийния комитет. Важното е всеки от тях да се включи в активна колективна дейност, да се създава обстановка на другарска грижа и взаимна взискателност. Когато членовете на партийния комитет знаят, че тяхната работа и грижи са в центъра на общото внимание, тогава се засилва тяхното желание успешно да изпълнят своя дълг. Във всеки партиен комитет има достатъчно възможности за това.

В градските и в районните комитети на партията в Орловска област, както и в редица други места е утвърдена практика на пленуми, на заседания на бюрото да изслушват информации от членовете на тези партийни комитети за изпълнението на своите обществени задължения. Подобни информации помагат за обмяна на опит в работата, за повишаване активността на комунистите, избрани в състава на партийните органи, за възпитанието им като активни участници в колективната дейност на партийния комитет.

Членовете на градския, на районния комитет на партията, това са хора, облечени с голямо доверие от своите другари комунисти, които отдават своите сили и знания за делото на КПСС. От тяхната активност, инициативност, отговорност много ще зависи дейността на градските и на районните комитети на партията за претворяването в живота историческите решения, които XXVI конгрес на КПСС прие.

Digitized by Google

ВЗАИМНО ОБОГАТЯВАНЕ И СЪТРУДНИЧЕСТВО

ЖИВКА ВЪЧКОВА
зам.-завеждащ отдел „Култура“
на ЦК на БКП

Изкуството на страните от социалистическата общност вече внася в световната културна съкровищница своя голям колективен опит. Ние се радваме днес не просто на сбора от националните художествени постижения в отделните социалистически страни, а преди всичко на новите исторически качества на художествения процес в тези страни.

Сближаването на социалистическите култури е закономерен, разностранен и дълбок по своето съдържание процес. Създавайки художествени ценности, всяка социалистическа страна обогатява духовния живот на цялата социалистическа система. Заедно с това взаимодействието на социалистическите художествени култури не е резултат само на обективния ход на общественото развитие, но е и целенасочено управляван от социалистическите държави процес, с мощно обратно въздействие върху развитието на социалистическите култури и социалния прогрес.

Сближаването на художествените култури е не само по-интензивно и по-богато явление от общия процес на интернационализацията на културите, но отбелязва нова степен в развитието на този всеобщ процес, придава нова качествена характеристика на неговото съдържание. Сближаването на художествените култури на социализма е закономерен етап в тяхното развитие. Към основните предпоставки, които обуславят този процес, можем да причислим принадлежността към еднакъв обществено-политически и социален строй, единната марксистко-ленинска идеология, съвместната борба против империализма и общите цели за изграждане на социалистическо и комунистическо общество. Всички тези фактори създават комплексни предпоставки за възпитанието и изграждането на социалистическата личност с богати духовни интереси и цели.

Великата октомврийска социалистическа революция създаде нови форми на културни връзки и определи главното направление на тяхното развитие. В своя исторически път тези форми на културно общуване и взаимопомощ претърпяха възходящо развитие и обогатяване. **Първият етап** на това сътрудничество беше характерен с безкористната и всестранна братска помощ на социалистическите страни и най-вече на Съветския съюз за развитието на националните кул-

Digitized by Google

тури и за повишаване на общото образователно и културно равнище на населението от социалистическата общност.

Вторият етап отбелязва качествено нова и по-сложна форма на културно сътрудничество — взаимно обогатяване на социалистическите национални култури. Освен активния обмен на художествени ценности важно място в този етап заема съвместното прогнозиране и планиране на културните процеси, сътрудничество в областта на научното изследване, разширяване на взаимната информация, сътрудничество в строителството на материална база за културата и др.

Българската комунистическа партия и правителството на НР България високо ценят и развиват културното сътрудничество между нашата страна и другите народи и гледат на него като на неразделна част от политиката на партията за осигуряване на траен мир, сътрудничество и социален прогрес на земята. Качествено нов етап отбелязва културното сътрудничество на нашата страна с другите народи в периода след XI конгрес на БКП.

Главните характерни черти на този нов етап са широката география на обхват на страни и народи, стремеж към поточност на културното влияние, търсене на ефективни и разнообразни форми за постоянно присъствие на българската култура в духовния живот на другите народи.

Сега ние поддържаме културни отношения със 132 страни в света. България е член на редица културни международни организации и активно участвува в техния живот.

Ако трябва да анализираме качествените характеристики на културния ни обмен, то главна същностна негова черта е пропагандиране на миролюбивата външна политика на НРБ и високите постижения на социалистическата ни култура. Навсякъде по света тя е истински знаменосец в борбата за мир и международно разведряване в духа на Хелзинки.

Важен белег на международната ни културна дейност през периода след XI конгрес **беше стремежът за повишаване на нейния социален градус — за превръщането ѝ във важен фактор и мощно средство за пропагандиране на социалистическия начин на живот и на завоеванията на реалния социализъм.**

Тематичната насоченост на художествените ценности, изпращани в другите страни, разшири своя диапазон и заедно с това взе ориентир към пропагандата на важни събития в нашия културен и обществен живот.

Нараства броят на художествените произведения в културния ни обмен, които талантливо пропагандират големите завоевания на нашата социалистическа действителност, духовния ръст на хората в нашата страна.

Все по-успешно международната културна дейност пропагандира стратегическата задача, поставена в духовната сфера от X и XI конгрес на партията — за всеобщо естетическо възпитание.

Тези главни насоки в нашия външен културен обмен се извеждат като магистрална задача и в Тезисите на ЦК на БКП, приети на XII конгрес. В тях е записано: „Да се издига идеологическата, социалната и естетическата ефективност на международната ни художествено-културна дейност, която да се обвързва по-плътно с вътрешните и международните задачи на партията и страната. Наред с пропагандата на хилядолетната култура по българските земи още по-широко да се пропагандират постиженията на съвременната българска социалистическа култура.“

За да бъдат реализирани тези постановки, перспективният план на комплекса „Култура“ за международна културна дейност през

Digitized by Google

осмата петилетка (1981—1985 г.) съдържа и международното пропагандиране на важни събития, чествувания и юбилейни годишнини, по-главните от които са:

1981 г. — 1300 години от създаването на българската държава. Четвърти етап от Дългосрочната програма за всестранно и хармонично развитие на личността — етап „Константин-Кирил Философ", XXVI конгрес на КПСС, XII конгрес на БКП.

1982 г. — пети етап от Дългосрочната програма за всестранно и хармонично развитие на личността — етап „Георги Димитров", международна детска асамблея „Знаме на мира", 100 години от рождението на Владимир Димитров — Майстора.

1983 г. — 1100 години от създаването на славянската писменост. 60 години от първото антифашистко въстание в света.

1984 г. — 40-годишнината от победата на социалистическата революция в България.

1985 г. — 40-годишнината от победата над фашизма. 90 години от рождението на Гео Милев.

Културният обмен, осъществяван в неговата целокупност, се реализира по няколко линии: в изпълнение на междудържавните договори и спогодби за културно сътрудничество; в изпълнение на преки договори за културен обмен между сродни институти; в изпълнение на договори за дружба и културно сътрудничество между побратимените окръзи; по линията на българските културно-информационни центрове; по линията на дружествата за приятелство; по линията на международните неправителствени културни организации.

Главното направление, което НРБ следва във външната си културна политика, е да съдействува за духовното сближаване на народите от социалистическата общност и преди всичко между НРБ и народите на СССР и широко да популяризира в несоциалистическите страни постигнатите успехи в строителството на социализма в нашата страна и социалистическия начин на живот.

Особено важна роля за обогатяването на националните ни художествени ценности играе културното ни сътрудничество и обмен със Съветския съюз и социалистическите страни. В духа на партийните постановки за всестранно сближаване на НРБ със Съветския съюз шестият пленум на Комитета за култура (май 1978 г.) обсъди един изключително важен въпрос — за културното сближаване между Народна република България и Съветския съюз. По-късно беше подписана програма за по-нататъшното развитие и сближаване на културите на двете страни, представляваща качествено нов етап в историята на нашите културни връзки. Освен разширения обем на размяна на художествени ценности нови моменти в нея са периодиката на културното сътрудничество, която се изравнява с тази на държавните народностопански планове на двете страни, съвместните програми за прогнозиране на културните процеси, сътрудничеството в областта на научните изследвания. Всестранно се подобрява и разширява взаимната информация, организират се съвместни теоретически изследвания и др.

Важно място в динамизиране на процесите на взаимовлиянието и сближаването на социалистическите култури заема културната дейност, която развиват побратимените градове. Тези контакти, установени между окръжните комитети на партиите у нас и съответните партийни органи в братските социалистически страни, все повече се разширяват и са част от общия държавен план за културно сътрудничество. Връзките между побратимените градове създават възможност за установяване на широки контакти между сродни културни институти, които организират не само еднократен обмен на художествени и кул-

Digitized by Google

турни ценности, но създават предпоставки за поддържане на постоянни контакти с творците и културните дейци, в процеса на които се създава истинска дружба, изгражда се чувството за духовно родство и обща класова принадлежност. Богата по форми и съдържание е дейността между побратимените градове. Тя обхваща: провеждане на дни на културите на братските страни, в които на реципрочни начала се прави обмен на професионални и самодейни художествени състави; отбелязване на важни политически и културни събития; взаимни участия във фестивали, конкурси, творчески конференции и др. Всичко това достига до широки слоеве на социалната структура, до трудовите колективи, учащите се. Културният обмен между побратимените градове все повече се превръща в истинска школа за изграждане на интернационалното братство и става важен фактор за духовното сближаване между народите.

Организират се крупни културни прояви, които се превръщат във все по-важен и ефективен фактор за идейно-естетическото израстване на трудещите се в нашите страни. Прояви от този род бяха Дните на съветската култура у нас през 1973 г., Дните на българската култура в СССР през 1974 г., Фестивалът на съветската драматургия у нас през 1977 г., посветен на 60-годишнината на Великата октомврийска социалистическа революция и Фестивалът на българската драматургия в Съветския съюз през 1978 г., посветен на 100-годишнината на Освобождението на България от османско иго, благодарение на който 150 съветски театри поставиха български пиеси. Сред проявите от този род са и Дните на съветската култура у нас през 1978 г., както и фестивалите на съветската художествена самодейност у нас и на българската художествена самодейност в СССР, чрез които взаимно си гостуват около 1000 самодейци; редовните творчески срещи на съвместния клуб на младата художествено-творческа интелигенция; проведените многобройни прояви от програмата за всестранно развитие на личността — етап „В. И. Ленин".

Процесите на взаимовлияние и сближение пронизват всички сфери на художествените култури на социализма.

В областта на художественото творчество сравнителното изучаване показва, че в социалистическите страни паралелно вървят сходни процеси. Те се проявяват не само в общите мирогледни принципи, но и в художествената структура на творческия процес, в съдбата на жанровете, в тенденциите на стила.

Личните и обществените контакти, които се установяват между отделни творци и творчески съюзи на социалистическите страни, помагат за интензивен обмен на художествено-творческия опит. В тази сложна сфера вече има достатъчно примери на съвместна творческа работа. И в кинематографията, и в областта на музиката, и в пластичните изкуства.

Интересни явления на взаимообогатяване се наблюдават в сферата на съвкупната художествена ценност. Ако направим анализ на структурата на съвкупната художествена култура у нас, ще се окаже, че една немалка нейна част съставляват художествени произведения от социалистическите страни и преди всичко от Съветския съюз.

България заема първо място в света по разпространение на съветската книга в оригинал извън пределите на Съветския съюз — всяка година ние внасяме около 14 хиляди заглавия[1] съветски книги в тираж, който непрекъснато расте и през 1976 г. достигна 6,5 милиона екземпляра. Особено място в съвкупната художествена ценност у нас

[1] Трети конгрес на бълг. култура (стенографски протокол), с. 19, 197.

Digitized by Google

заема преводната съветска литература. През годините на народната власт в България са преведени и издадени над 10 000 книги от руски и съветски автори в общ тираж повече от 111 милиона екземпляра.[1]

Голямо е влиянието на съветското кино в духовния живот на българина. Значителен е и делът на руската и съветската драматургия в репертоара на българските театри.

Разширява се взаимодействието и взаимовлиянието на нашата социалистическа култура с тази на останалите страни от социалистическата общност. Подготвят се голям брой съвместни двустранни и многостранни издания, организират се взаимни празници на културите на нашите народи, фестивали на драматургиите и др.

Бяха проведени Дни на българската култура и българската драматургия в Чехословакия, Дни на полската драматургия в България, Дни на чехословашката култура в България и Дни на българската култура в Чехословакия, Дни на българската драматургия в Полша (в подготовката на които 30 полски театри поставиха български пиеси), Дни на кубинската култура в България, Дни на културата на ГДР в България, Дни на българската култура в ГДР и др.

Както по своите мащаби, така и по богатството на съдържанието си Дните на съветската култура у нас отбелязаха нов етап в историята на културните взаимоотношения между нашите страни. По времето на тези истински празници в България пристигнаха и взеха участие в тях водещи, световноизвестни съветски художествени колективи и изпълнители. През Дните на съветската култура се проведе и фестивал на съветските филми и празници на съветската книга и песен, изложба-базар на съветски грамофонни плочи, много творчески вечери, срещи на композитори, артисти, писатели, художници и др.

Преминаването от размяна на отделни творци и отделни професионално-творчески състави към такива масирани, комплексни форми на художествен обмен играе изключително важна роля. Тези крупни прояви съдействуват не само за обогатяване на националната културна традиция, не само изпълват репертоарен вакуум, но преди всичко носят своите плодотворни идеологически резултати, като вкарват в активен „оборот“ в българските професионални културни институти най-доброто от социалистическата художествена класика.

Активният международен културен обмен на нашата страна я превръща в истински съвременен културен център и съдействува за обогатяването на нашата национална художествена култура с шедьоври на световното изкуство и изпълнителско майсторство. Само през последните години трудещите се у нас имаха възможност да получат високо естетическо удовлетворение от такива състави като Московския художествен академичен театър „М. Горки“, Московския театър на младия зрител, Комеди Франсез, Националния кубински балет, Пермския балет, Кралския английски балет, Ленинградския, Лондонския, Парижкия и Будапещенския симфоничен оркестър и др. Състояха се изложби на творби на мексиканското и келтското изкуство, както и на старобългарски и славянски ръкописи, съхранявани в Националната австрийска библиотека във Виена и в Британския музей и библиотеката в Лондон. Показани бяха в София и в други градове на страната и творби на такива известни художници като Вучетич, Ренато Гутузо, Жул Паскен. НР България стана център на редица международни фестивали, като международния фестивал за млади оперни певци, международния балетен конкурс, международния фестивал на политическата песен, на естрадната песен, на камерната музика, фолклорен фестивал и др. Ние сме постоянен домакин на три големи между-

[1] Трети конгрес на бълг. култура (стенографски протокол). с. 19. 197.

Digitized by Google

народни прояви в областта на изобразителното изкуство: Международната изложба на реалистичната живопис в София, Международната изложба — конкурс на млади живописци-реалисти в София и Международното биенале на карикатурата в Габрово, на 3-те международни писателски срещи през 1977, 1979 и 1980 г., в които взеха участие повече от 500 писатели от 47 страни. Вече в цял свят стана популярна чудесната инициатива — провеждането у нас на международната детска асамблея „Знаме на мира", в която през 1979 г. взеха участие 1321 млади таланти от 77 страни.

Нашата страна не само внася художествени ценности. Със своята хилядолетна култура, с развиващото се съвременно социалистическо изкуство, със своя огромен за нашите мащаби културен потенциал, с натрупания полезен опит в културното строителство тя е уважаван и търсен партньор в международното културно сътрудничество.

За това говорят много факти.

За последните четири години българските художници участвуваха в над 80 колективни международни прояви и имат над сто самостоятелни изяви в чужбина. Извън границите на страната бяха показани повече от десет хиляди произведения на българското изящно и приложно изкуство.

Широко известни навсякъде по света са успехите на нашата музика и особено на музикално-изпълнителското ни изкуство. Ежегодно в около 40 страни на света български артисти са изнасяли приблизително по 1400 концерта.

Многобройни станаха гастролите на нашите театри в чужбина.

Обогатиха се творческите връзки и изяви между театрите на побратимените градове у нас и Съветския съюз. Сътрудничеството в тази сфера достигна нов етап — обменят се цели постановъчни екипи, организират се съвместни срещи и симпозиуми.

Представянето на изложбите „Тракийското изкуство" и „Иконно богатство на България" в почти всички големи западноевропейски столици показа художествените мащаби и традиции на нашето културно наследство, предизвика голям интерес сред културните среди и широките трудещи се маси в много чужди страни.

Широко известни са художествено-творческите завоевания и на българското кино. Само за периода 1975—1980 г. бяха закупени от други страни 115 български филма. Наши филми са представени на 39 кинофестивала в социалистическите страни и 131 фестивала в западни страни, като на тези международни форуми са получени 110 награди. Само през последните две години сме участвували в около 80 международни кинофестивали и сме получили над 50 международни награди. На най-известните международни форуми се говори за българската анимационна школа.

Тези цифри говорят за едно трайно и постоянно присъствие на българската култура и изкуство в чужбина, за нейното голямо признание в света, за активното участие и реалната помощ на българската социалистическа култура в развитието на културните и духовните процеси на другите страни.

В областта на международното културно сътрудничество нашата страна натрупа ценен опит. Тя представя своите върхове в художествената сфера не само с отделни жанрови прояви, но и чрез единни комплексни инициативи.

На базата на многостранното социалистическо сътрудничество се разширява координацията и интеграцията и в средствата за разпространението на художествени ценности. Става практика обмяната на опит по проектирането и оборудването на театрите, музеите, галериите, културно-просветните учреждения и др.

Digitized by Google

Перспективите на сътрудничество в тази сфера са големи. Навярно следващите крачки в областта на социалистическото сътрудничество ще отбележат нов етап в създаването, обогатяването и оборудването на базата за културна дейност.

Спецификата на тази сфера позволява да се премине към по-висока степен на интеграция, на кооперирание на усилията на социалистическите страни в създаването на съвременна база на художествената култура. Стандартизацията на производствените процеси, унификацията на производствено-техническите решения позволява още повече да се идентифицира обмяната и разпространението на художествени ценности между социалистическите страни. Вече започна стандартизация на оборудването на библиотеките, обсъжда се въпросът за производство на автоклубове и полиграфическа база общо за социалистическите страни и т. н.

Разширяването и подобряването на международния културен обмен в нашата страна е важна партийна и държавна грижа и е част от цялостната международна дейност и политика на Народна република България.

Изключително важно значение за по-нататъшното плодотворно развитие на международното културно сътрудничество на НР България с другите страни, за постигане на нов по-висок етап в процесите на взаимообогатяване на социалистическите култури ще изиграе XII конгрес на БКП, в Отчетния доклад на който др. Тодор Живков каза:

„Българската култура, която през последните години излезе широко на международната арена, и занапред ще осъществява активни контакти с народите в света. Главното обаче е с по-голям размах да се осъществява всестранното сближение между българската и съветската култура, да се разширяват взаимното обогатяване и сътрудничество между културата на социалистическите страни, процес, който ще става толкова по-активен, колкото по-богат е разцветът на българската национална социалистическа култура."

Digitized by Google

МЛАДЕЖКИЯТ СЪЮЗ — НАДЕЖДА И ОПОРА

Бях в Прага, Братислава и други селища на Чехословакия. Срещнах се с ръководни партийни и младежки дейци, с обикновени трудови хора. В беседите, в непринудените разговори се чувствуваше ентусиазмът, с който страната се готви за големи събития: Шестнадесетия конгрес на Чехословашката комунистическа партия, изборите на всички равнища и шестдесетгодишнината от основаването на партията.

При всеки разговор се подчертаваше значението на ленинските принципи за изграждането на родната им комунистическа партия, изтъкваха се връзките им със социалистическите страни и на първо място СССР.

Навсякъде се стремях да доловя мястото на младежта в изграждането на социалистическото общество в Чехословакия.

В Централния комитет на партията се срещнах със Зденек Калоус — завеждащ сектор за работата с младежта. Ето какво разказа той:

В периода между Четиринадесетия и Петнадесетия конгрес на Чехословашката комунистическа партия Централният комитет на ЧКП на специално заседание е обсъдил проблема за младежта. Назовали го юлски пленум (1973 година). Най-подробно било анализирано положението с младите хора и са определени конкретни задачи на комунистите за работата с младежта. Поставена е задача: „Всеки член на партията носи отговорност за младежта в своята околия.“ Въз основа на това областните и околийските комитети на ЧКП приели подробни програми за работата с младата генерация. В течение на годината организират конференции, където се прави преглед за изпълнението на партийната повеля.

След юлския пленум изградили комисии за работа с младежта — областни, околийски, заводски и в първичните организации. Чрез тях партийните организации по-добре координират младежките проблеми със стопанските дейци, с обществените органи и организации. Когато предстои партиен орган да обсъжда въпроси на младежта, от комисията се искат най-подробни и се получават точни данни, които са проверени в живота.

Партията обръща специално внимание към младите комунисти, за да могат те успешно да прилагат партийната линия в Съюза на младежта. Този съюз е създаден наново през 1970 година. Преди това е имало 20 младежки организации. Още в първите дни от изграждането му ЧКП поставя задача да се работи така, че да нараства авторитетът му сред младежите и девойките.

С образуването на Съюза на младежта в него влизат млади хора, които заработват с желание. Днес неговите членове са най-вече из средата на работниците, учащите се от селскостопанските и професионалните училища и по-слабо от висшите учебни заведения и средните училища. В органите на управлението на страната се вливат младежки сили. Младите хора играят важна роля в решаването на икономическите проблеми на Чехословакия.

В кооперативите и държавните земеделски стопанства има висока механизация, която се управлява от младежи и девойки. И не случайно днес най-трудно се постъпва в селскостопанските училища и висшите учебни заведения от този профил.

Съюзът на младежта е приел комплекс от мероприятия за осъществяване на новия икономически механизъм. Те се отнасят до проблемите на качеството на продукцията, до ефективността, до развитието на науката и техниката и пр. Комунистите, работещи в съюза, осъществяват редица инициативи, които имат за цел по-ярко да се откроява делът на младежта при изпълнението на задачите.

Неотдавна Централният комитет на партията е приел решение: „Дял на младежта в науката и техниката.“ Въз основа на него Централният комитет на Съюза на младежта подготвя свой документ. Специално внимание се обръща за подготовката на ръководните младежки кадри, на резервните кадри, които да бъдат попъл-

Digitized by Google

нение на комсомолските органи. Младежките дейци с висше образование и с перспектива да работят в обществените органи се изпращат на двегодишно обучение (в интернат или задочно), където получават и висше политическо образование.

В Чехословакия около 19 на сто от функционерите на младежкия съюз и председателите на първичните младежки организации са комунисти. Председателите на околийските комитети на Съюза на младежта са членове на околийския комитет на ЧКП. Последните отчетно-изборни събрания на съюза показват, че е нараснал броят на комунистите, които заемат ръководни места в младежката организация.

Младите хора са в челните редици в борбата за висока трудова дисциплина. Младежта има своя система за осъществяването на производствените планове.

В Съюза на младежта се обръща голямо внимание за политическото образование, което е тясно свързано с живота на страната, с работата по места, с политиката на ЧКП. Подготовката на младите хора се обезпечава от лектори-комунисти. В политическото възпитание са обхванати 94 на сто от всички членове на Съюза на младежта. Хората се учат на основа, което им е жизнено необходимо.

●

В Централния комитет на Съюза на младежта беседвахме с Владимир Вробел — заместник-завеждащ отдел „Идеологически", и с Томас Ховман — завеждащ печата. Те споделиха, че 45 на сто от младите хора до 30-годишна възраст са обхванати в младежката организация, а 12 на сто от тях са кандидат-членове и членове на ЧКП. Ето някои специфични форми, чрез които младежта се бори за изпълнение на задачите, поставени от партията:

— Младежки рефлектор — чрез него се стремят да откриват резервите и недостатъците.

— Съревнование на младежта за разгръщане на рационализаторското движение.

— Съвет на младите специалисти — съобразно условията на заводите той съдействува за икономическото развитие на колективите.

— Идейновъзпитателна и масова работа.

През настоящата година ще се отбележи шестдесетгодишнината от основаването на ЧКП и шестдесет години на първите прогресивни младежки организации в страната. По този повод се води разговор „Партията, младежта, бъдеще."

Младежта се включва активно в дейността на стопанските органи по места. Нейните ръководители участвуват в стопанските съвети и дават своя принос в решаването на задачите на предприятията.

Учебните заведения сътрудничат със заводите, като използват техните клубове и почивни станции. В средните училища в първи и втори курс младежите са обхванати в кръжок „Комсомолът — моя организация". В трети курс те са в така наречения „малък университет", а след това се изграждат кръжоци по „научен атеизъм", „за революционните традиции", „млад пропагандатор и агитатор". Има още една форма — „Политическа активност". Тук се изнасят 10 лекции по време на почивка, като хората се информират за международното положение и вътрешните събития. Прието е учителите да излизат с политически беседи, но не в училищата, където преподават, а в други учебни заведения.

●

В градския комитет на Съюза на младежта в Прага научих следното:

В чест на Шестнадесетия конгрес на партията е подета инициативата „Към Шестнадесетия конгрес на ЧКП — дела на младите от Прага". С нея конкретно ще отговорят на потребностите на обществото съобразно задачите на партията. Инициативите не са самоцелни. Стремежът е те да идват от първичните младежки организации. Градският комитет на съюза дава само насоките. Всяка първична организация съобразно условията търси своето място и влага силите си за най-добро изпълнение на дадената задача. Това налага да има много добро съгласуване с партийните, стопанските и профсъюзните ръководства. Наред с това се спазват обещанията, поети от отделните личности и младежки колективи, да не са в кръга на служебните им задължения.

Този метод на работа ще продължи и след конгреса съобразно решенията на партийния форум.

Трудови инициативи идват и от профсъюзните органи и организации. Съюзът на младежта обаче има свой дял и свое поле на работа. Той насочва усилията си главно към възпитателната работа съобразно младежките интереси. Особено внимание се обръща на работата с творческата младеж, в театрите, радиото, телевизията и пр. Големи са грижите и за студентската младеж, където ударението освен на комунистическото възпитание се поставя и на по-тясното свързване на науката с практиката.

За работата с пионерите има система, която включва всички елементи за развитието на децата. Тя започва с възпитателната и обществената дейност. Тази система е диференцирана по възраст съобразно желанията на подрастващото поколение.

Чехословашката комунистическа партия осъществява ръководната си роля на Съюза на младежта, като осветлява основните процеси, свързани с изграждането на социалистическото общество. В устава на Съюза на младежта е записано, че всеки млад човек може да бъде член на ор-

Digitized by Google

ганизацията, ако е съгласен със социалистическата система в страната и с програмата на ЧКП.

Между отделите на градския комитет на Съюза на младежта и тези на градския комитет на ЧКП съществуват много близки връзки. Председателят на градския комитет на Съюза на младежта е член на градския комитет на партията, а останалите ръководители в младежкия комитет са членове на съответни комисии към партийния комитет. Това е от голямо значение за младежките дейци. В тях те черпят опит успешно да решават задачите, които им се поставят.

В район Прага—3 в предприятията са изградени съвети на младите специалисти. Те се занимават с рационализаторската дейност и със задачите, които се решават от младите хора в областта на техническия прогрес. Районният комитет на Съюза държи на отчет младежките предложения и настоява за тяхното внедряване в практиката. В районната организация има дългосрочна програма за подготовката на младите хора, които желаят да влязат в партията. В заводските училища щом младият човек навърши 17 години, започват да го подготвят за кандидатстуването му в ЧКП. Създават паралелки, в които има застъпено и политическо образование. С тези хора се води едногодишно обучение и в края на занятията за 3—4 дни се отива извън Прага, където се обобщава изученото през годината. Когато тези младежи отидат на работа в завода, със себе си те имат и оценката от едногодишния политически курс.

●

Висшият икономически институт в Прага има силна младежка организация. В нея са обхванати 99 на сто от студентите. Отчетно-изборната конференция поставя задачата да се отстрани формализмът в работата и да се подобри качеството при решаването на различните проблеми. Младежката организация има широк обхват на работа. Тук се организират кръжоци според интересите на младите хора. Студентите участвуват в научната дейност на института. Във всички органи на учебното заведение има представители на младежката организация. Около 450 души са пионерски ръководители.

В института има план за комунистическото възпитание на студентската младеж. В себе си той включва:

— Въздействие от страна на преподавателите в процеса на учебния процес.

— Въздействие от страна на комунистите върху младежта.

— Дейност на партийната организация за формирането на студентите.

— Работата на Съюза на младежта за изграждането на комунистическото съзнание на студентите.

Важна страна в живота на младежката организация е работата в интернатите, където живеят над 3000 души. Институтът задоволява всички нужди на желаещите да бъдат настанени в общежитията.

Към младежката организация има комисия за осъществяване на тясна връзка с практиката. Студентите от втори и трети курс сключват договори с различни предприятия, като дават своя принос за внедряването на новото, за по-успешното решаване на дадени задачи.

●

В околия Млада Болеслав с над 115 000 жители има 19 000 членове на младежката организация. Практика е два пъти в годината околийският комитет на ЧКП да организира беседи на партията с младежта. В това мероприятие се привличат и ръководствата на другите обществени организации. На комунистите се възлагат конкретни задачи за работа с младото поколение, следи се и се отчита тяхното изпълнение. Систематически околийският комитет на ЧКП обсъжда как се работи за възпитанието на младежта. Това се прави и по места. Когато в околийския комитет на партията се отчита дадено ръководство на организация, от него се иска да отдели специално внимание и за работата му с младежката организация. Пленумът на комитета на 2—3 години разглежда състоянието на младежката организация, а президиумът на комитета с тези проблеми се занимава два пъти годишно. Всичко това помага за укрепването на Съюза на младежта, за по-активното включване на младите хора в задачите, които решава партията.

В Чехословакия младежта с увереност крачи по пътя, начертан от Чехословашката комунистическа партия.

Димитър ДИМЧЕВ

Digitized by Google

ОБЩЕСТВЕНИЯТ ПРОГРЕС И БЕЛЕЖИТАТА ИСТОРИЧЕСКА ЛИЧНОСТ

Още при създаването на Болшевишката партия нейният бъдещ всепризнат вожд В. И. Ленин писа: „Нито една класа в историята не е постигала господство, ако не е издигала свои политически вождове, свои челни представители, способни да организират движението и да го ръководят."[1] Цялата история на тази партия и на световното комунистическо, работническо и национаноосвободително движение потвърди това теоретическо положение, чрез реализирането на което в практиката бяха постигнати значителни успехи в борбите за социален прогрес. То се потвърди и в нашето обществено развитие.

В навечерието на XII конгрес на БКП и 25-годишнината на Априлския пленум на Централния й комитет излязоха редица произведения, в които е показана ролята на такава видна личност, каквато е личността на генералния секретар на ЦК на БКП и председател на Държавния съвет на НРБ Тодор Живков. В това отношение книгата **„Априлски измерения"** на **проф. Никола Стефанов** се очертава като твърде оригинално произведение както с постановките си, така и с направените в него обобщения и изводи.

В тази неголяма по обем книга се откроява твърде релефно ролята на др. Тодор Живков в нашето развитие като съчетание на единство и многообразие, на общо и специфично, на повторимо и неповторимо. Разкривайки дейността на тази бележита личност, авторът е постигнал поставената си в предговора цел да покаже **„историческата роля и заслуги на другаря Тодор Живков като лидер на партията и страната, като бележит деец на международното комунистическо и работническо движение, като крупен теоретик, политик и организатор, като пламенен патриот и интернационалист, като обаятелна личност"** (с. 7, 8).

Авторът съвсем естествено е разгледал в книгата преди всичко онези въпроси, с които се занимава лично той като научен работник. Това му е позволило задълбочено да анализира важни за съвременното обществено развитие на страната ни проблеми като социалното управление и ръководната дейност, противоречията на общественото ни развитие, ефективността и качеството, мултипликационния и новия икономически подход, значението на научно-техническия прогрес, ролята на науката и образователното дело в решаването на сложните задачи на изграждането на развито социалистическо общество у нас, въпроси, свързани неразривно с дейността на първия ни партиен и държавен ръководител.

Твърде оригинални в теоретическо отношение са разработките, в които на фона на историята се показват развитието и реализацията на човешките същностни сили. Като отбелязва, че в нашето време на бурни и дълбоки социални промени, на невиждана в историята активност на хората, време на нови и понякога експлозивни социални и научно-технически фактори, което на пръв поглед може да превърне човека от „субект" в „обект", да намали до минимум неговата роля, каквито теории в капиталистическия свят има немалко, авторът изтъква, че „Човекът си остава Негово величество Човекът... Личностният фактор остава Решаващ фактор във всичко и навсякъде..." (с. 10). В хода на проследяване развитието на историческия прогрес е показана ролята на народните маси и бележитите личности. При това специално е подчертано, че **„линиост, която се откъсва от реалните проблеми на времето... престава да играе положителна роля..."** че **„колкото по-богати, по-разнообразни са тези нюанси, тези багри** (имат се предвид различните нюанси и багри, в които се проявява общото — б. а.), **толкова по-ослепително блести личността в историята"** (с. 14, 15).

Очертавайки вождовете като особена

Никола Стефанов, Априлски измерения, Партиздат, С., 1981, с. 172.

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 4, с. 380.

Digitized by Google

категория видни исторически личности, хора, които са не само мислители, но и крупни организатори и ръководители на политически движения, на партии, член авангард на обществените сили, осъществяващи коренни социални преобразования, авторът специално отбелязва, че оценката за тях е оценка на миналото, настоящето и бъдещето. Видната личност следователно не е само рожба на своето време, но и длъжник на същото с особена отговорност, за да бъде това време на висоти, съответствуващи на новите потребности, които се раждат от живота. На тази основа е разгледана ролята на субективния фактор в условията на социализма, която нараства успоредно със зрелостта на това общество. Сложността на задачите, които се решават, и участието на целия народ в това решаване независимо от факта, че при социализма се формира личност с нови положителни качества, изисква повишаване ролята на колективния личностен фактор в лицето на Комунистическата партия, Централния й комитет и неговото Политбюро, Държавния съвет, правителството и др. Те са органите, които отделят постоянно внимание и полагат грижи за творческото прилагане на Лениновите принципи на работа и ръководство.

Това условие за успех в работата може да се реализира при наличието на индивидуален личностен фактор, който може правилно, съобразно с условията, да формулира целите, да очертава стратегията в развитието, като отчита новите тенденции, които се появяват в резултат на световното и на отечественото развитие. Само върху тази основа могат да се поставят новите задачи и да се мобилизират масите за тяхното изпълнение. Като посочва този критерий за периода на социалистическото строителство, авторът прави твърде характерно обобщение, че в този период **„закономерно нараства необходимостта от формирането и изявата на високо надарени ръководители, силни и със своята генерираща мисъл, и със своята способност практически да ръководят процесите, и със своята пълнота на характера — качества, които ги правят цялостни личности“** (с. 21). При това е подчертано и твърде важното обстоятелство, че **„видната личност като особена концентрация и проява на силна мисъл, на многостранност и пълнота на характера може да отговаря на тези изисквания, ако самата тя е част от народа, от класата, от партията ръководителка“** (с. 22). Като проявление на тази закономерност у нас се дава пример с личността на Георги Димитров, а по-късно в етапа след Априлския пленум на ЦК на БКП от 1956 г. — с личността на др. Тодор Живков. **„Единството на мисъл и дело, на теория и практика,** изтъква авторът, **е отличителна особеност на наши забележителни дейци и в ново време, което намери ярка проява в личността на Д. Благоев и Г. Димитров, а сега намира израз в делото и личността на др. Тодор Живков“** (с. 24).

Характерно за книгата е това, че тя не е обикновен биографичен очерк. Личността и делото на др. Т. Живков са показани на фона на големите промени и постижения в страната, към които той има най-пряко непосредствено отношение. За да се разкрие по-ярко и релефно това, авторът анализира специфичните исторически условия, в които се изявява личността на др. Т. Живков. Като сочи ролята му в социалистическата революция и в социалистическото строителство, Н. Стефанов изтъква, че името му е неразривно и завинаги свързано преди всичко с ленинската априлска линия на нашата партия, тъй като във формулирането, развитието и реализирането на същата др. Т. Живков прояви с пълна сила и размах опита и мъдростта на зрелия революционен деец, признатия партиен и държавен ръководител. За тези качества говори самият факт, че проведеният под ръководството му Априлски пленум не си поставяше задачата да изменя провежданата дотогава политическа линия за изграждането на социализма, защото тя беше в основата си правилна, нито пък да омаловажава достигнатите в хода на социалистическото строителство успехи. Решенията имаха за цел да отстранят проявите на култа към личността в партийния и държавния живот, за да се приведе изцяло съзидателната работа на народа в съответствие с обективните закони на социализма, за да се решат цялостно назрелите въпроси на общественото ни развитие върху основата на творческото приложение и развитие на марксистко-ленинската теория. Това ясно говори, че решенията на Априлския пленум, а и самата априлска линия нямаха и нямат временен, конюнктурен характер. При това в книгата са разгледани и факторите, които обуславяха и обуславят априлската линия на партията, а също така и главните резултати от провеждането й в живота до наши дни.

Пестеливо, но точно са обрисувани присъщите няколко страни от живота и дейността на др. Тодор Живков, които са му позволили да си изработи качества, правещи го бележита историческа личност, всепризнат ръководител на партията, държавата и целия народ. Преди всичко това е посоченото обстоятелство, че той е израснал сред народа и е здраво свързан с него, че отрано е закърмен с революционни идеи и е израснал върху крилете на партията. За всичко това ярко говорят приведените в книгата най-важни моменти от живота му. Не по-малко значима е посочената такава особеност за живота и дейността на др. Т. Живков като единството между теория и практика, между мисъл и действие в работата му. **„С името на др. Т. Живков,** пише авторът, **е свързан цял етап от развитието на теоретическата мисъл на партията, отразен в неговите многобройни произведения“** (с. 39). Тази постановка е дешифрирана чрез показване на многообразната дейност в реализирането на априлската линия. Тук искаме да отбележим само два приме-

Digitized by Google

ра от дейността му, дадени от автора, които имат огромно значение за развитието на страната ни към зрелия социализъм. Първият, това са постановките за ролята на българо-съветската дружба в развитието ни по пътя към крайната цел и вторият — за оригиналните марксистко-ленински анализи на социално-класовата структура на обществото ни, конкретизирането на априлската линия с оглед материално-техническата база, обществените отношения и новия човек, вещината при очертаването на характерните белези на развитото социалистическо общество. За тази именно дейност говорят излезлите досега 28 тома избрани съчинения на др. Тодор Живков.

Специално внимание е отделено на такава особеност от ярката личност на др. Т. Живков, каквато е характеристиката му на човек с голямо сърце и обаяние. Това е черта, показана последна, но тя всъщност е първа, защото без нея не биха съществували останалите и нещо повече, дори не биха били възможни.

Авторът изтъква, че всички тези особености не просто съответствуват на една обективна обществена необходимост, а **„тяхното разгръщане и проявление са резултат на тази необходимост, на онези добродетели и качества, които партията на българските комунисти е изковала в десетилетните си борби“** (с. 46).

В книгата от строго научни позиции са разгледани проблемите за мястото и ролята на др. Т. Живков в разработването и реализирането на важни въпроси от съвременното развитие на страната ни, без които е невъзможно да се върви напред в изграждането на развито социалистическо общество. Това са проблемите на научно-техническия прогрес, които трябва да се решават в условията на световната научно-техническа революция. В случая основното в дейността на др. Т. Живков авторът вижда в това, че **„новото и главното в неговите постановки е онова, което определя лицето на научно-техническия феномен в утрешния ден, което има бъдеще като връх, като водеща насока“**, че неговата идея е да се **„овладеят докрай върховете на сегашния етап на научно-техническата революция и да се подготвяме за следващия нейн етап“** (с. 124, 125). Това е твърде важно положение за времето, в което живеем. В. И. Ленин учеше, че социализмът е немислим без техника, „която е построена по последната дума на най-новата наука“. Именно това е и основна линия в икономическата политика на БКП, тъй като тя има своите социални последици.

Разгледани са и други важни въпроси, решаването на които под ръководството на др. Т. Живков също има сериозни социални последици. Това са въпросите за ефективността и качеството във всяка област на социално-политическото ни развитие, които са свързани с работата на субективния фактор. Не по-малко значение в това отношение имат и такива проблеми като мултипликационния подход и новаторството в теорията и практиката на социалното управление, новия икономически подход и др., които са разгледани във всичките им аспекти и цялата им сложност.

На книгата на Н. Стефанов може и трябва да се даде висока оценка, но ни се струва, че в нея не е намерил достатъчно място и осветляване един твърде важен по наше мнение въпрос. Това е ролята на др. Т. Живков за повишаване авторитета на България на международната арена, за мястото, което тя зае сред борците за траен мир в света и особено като верен страж на мирното развитие на Балканите.

Независимо от това можем напълно да се съгласим с мисълта на автора, казана в книгата, че се чувствува удовлетворен от това, че е откликнал на една научна и обществена потребност. Това е така, защото той е съумял да преодолее трудностите, свързани със самия обект на изследването — богатия и неизчерпаем свят на такава личност, каквато е личността на другаря Тодор Живков, разкрила се в цялата си пълнота и богатство след Априлския пленум.

проф. Цанко НИКОЛОВ

Digitized by Google

КНИГА ЗА ПРИРОДАТА НА НРАВСТВЕНИТЕ ОТНОШЕНИЯ

В Тезисите на Дванадесетия конгрес на БКП се казва, че нравственото възпитание „трябва да играе много по-голяма роля във формирането на жизнената позиция на личността“, и че то следва „да стане една от основните насоки за идейновъзпитателната работа“. Сложността на идейновъзпитателната работа обаче изисква сериозни изследвания на причините, които в една или друга степен обуславят нравственото изграждане на съвременните хора. В това отношение особена актуалност има книгата на **Стефан Колчев „Нравствените отношения“**. В тази интересна монография се изследват предимно методологически въпроси на нравствената практика. Тя идва да запълни едно празно място във философско-етичната литература, тъй като специфичните особености на нравствените отношения не са достатъчно изучени. Застанал здраво на марксистко-философски позиции, авторът ни поднася едно съчинение с ярко изразен полемичен тон. За аргументи на своите тези той използва постиженията на съвременната наука и преди всичко самата житейска практика. Важното в случая е, че при разкриване на различните страни на нравствените отношения се дават нови и оригинални решения, които имат практическо значение за усъвършенстване на организацията и управлението на нравствено-възпитателния процес.

Книгата се състои от предговор и три глави. Още в предговора се подчертава огромното значение на нравствените отношения за живота на хората като носители на тяхната най-дълбока социална същност. В тази светлина се изтъква неоправданото изоставане на тяхното изследване, което води до съществуващия все „още декларативно-проповеднически тон на етичните работи“.

Първа глава започва с разкриване на **социалната природа на нравствените отношения.** На фона на задълбочен анализ на идеите на Маркс и Енгелс за социалното съдържание на човека Ст. Колчев определя нравствените отношения като обективно-практически, необходими, съществени, относително-устойчиви обществени връзки между хората като хора, които се обуславят от нравствената дейност и изразяват най-дълбоката обществена същност на човека. Това е едно оригинално и за първи път в марксистката литература предложено определение на нравствените отношения като един от основните атрибути на социалния организъм.

Втора точка на посочената глава е посветена на **появата и развитието на нравствените отношения.** В историко-генетичен план те са свързани с трудово-производствената дейност и преди всичко с икономическите отношения. Потребността на човека от човека в борбата му с природата е оная потребност, която обуславя появата на нравствените отношения. Авторът приема, че появяването на последните като по зрели социални отношения е станало през периода на матриархата. Приемлива в тази връзка е идеята, която аргументирано се защищава, че нравствените отношения се появяват преди моралното съзнание.

Важна част от първа глава заема изследването на действено-практическия и всеобхватен характер на нравствените отношения. Съвсем уместно е позоваването на наивния реализъм на обикновения човек, за когото няма съмнение, че нравственото поведение е нещо различно от моралните идеи и възгледи и че за моралността на даден човек се съди не по думите, а по делата му. Обстойно се разглежда и нравствената дейност като една от формите на обществената практика, а нейното определяне като дейност, която се изразява във формирането и поддържане на контактите и взаимоотношенията между хората като хора за постигане на предварително поставени цели, творчески принос в етическата мисъл.

Най-полемична, изпълнена със задълбочен анализ на различните схващания за съдържанието на нравствените отношения е последната точка от разглежданата глава. Тя носи и проблематичното заглавие **„Обективно-реални ли са нравствените отношения?“** Тук именно Ст. Колчев се изявява не само като ерудиран познавач на литературните източници, но и като владеещ похватите на научната критика. С много аргументи той доказва несъстоятелността на разбирането за духовната природа на нравствените отношения и утвърждава техния обективно-реален характер, нещо което има извънредно голямо значение за повишаване ефективността на нравственото възпитание. В това отношение много умело се използва теоретичното наследство на класиците. Начинът на формирането на нравствените отношения, т. е. минаването им през съзнанието не ги превръща в субективни.

Във втора глава се разглежда недостатъчно изследваният въпрос за **съотношението между нравствените отношения и об-**

Стефан Колчев, Нравствените отношения, Партиздат, С., 1979, с. 182.

Digitized by Google

шественото битие и общественото съзнание, т. е. отговаря се на въпроса към коя от тези две най-широки обществени сфери се отнасят те. Като се ръководи от марксисткото положение, че общественото битие това е „реалният принос на живота на хората“ и от практическата, обективно реалната природа на нравствените отношения, авторът логически стига до приемливата теза, че те са неразделна съставна част от общественото битие. Той разкрива и особеното място, което те заемат в сложната структура на последното, а именно, че придават своята социалност и на другите негови елементи. Тези мисли имат подчертано теоретическо значение, понеже за първи път така ясно и категорично се изказват. Връзката на икономическите отношения с моралното съзнание се осъществява чрез нравствените отношения, които в случая играят посредническа роля. Нещо повече, като част от общественото битие те детерминират моралното съзнание. Сполучливо, с аргументи от нашата социалистическа действителност се доказва първичността на нравствените отношения спрямо моралното съзнание. Специално място се отделя на сложната диалектика между тях. Въз основа на определящата роля на общественото битие спрямо общественото съзнание се разглежда единството и различието между нравствеността и морала. Нравствеността е от областта на практиката, а моралът от областта на съзнанието. Това има изключително важно значение за преодоляване на морализаторството в нравственото възпитание. Най-важното е, че самият живот изисква да се прави такава разлика, а това съдействува за усъвършенствуване дейността на субекта на нравственото възпитание.

Третата глава е посветена на **структурата и функциите на нравствените отношения.** Сложността на структурата на нравствените отношения се определя от техния многостранен характер. Използват се три критерия за структурирането им. Първо, въз основа на пространствено-временното им разположение в социалната действителност, където те се делят на нравствено действие, постъпка и поведение. Положително е, че се отделя значително място за нравствената постъпка като основна клетка на нравствено-моралната сфера и особено на нравственото поведение, чрез което личността изцяло се представя пред обществото. Заслужава внимание призивът нравственото възпитание да започва с анализ на поведението, а не само с възпитанието на човека. Второ, въз основа на обект-субекта на нравствените отношения, където те се различават като междуличностни, междуколективни, личностно-колективни, колективно-обществени и между личността и обществото. Трето, според степента на обобщеност на социалната същност на нравствените отношения, където те се делят на личностно участие в трудовия процес, колективизъм и хуманизъм. За разкриване на последните две структури се анализира релацията личност — колектив — общество. Чрез участието на личността в трудовия процес се разкрива не само нравствената същност на труда, но се и актуализира неговото съвременно педагогическо звучене. Колективизмът и хуманизмът напълно се осъвременяват чрез дейността на партията по осъществяване на девиза „Всичко в името на човека, всичко за благото на човека“.

Що се отнася до **функциите на нравствените отношения,** разгледани са само най-важните, а именно: интегративно-защитна, комуникативна, регулативна, социализаторска, възпитателна, детерминираща и акумулираща. В сбита форма, убедително Ст. Колчев развива идеята за самостоятелността на функциите на нравствените отношения, които са обективна основа на функциите на моралното съзнание. При разкриване съдържанието на регулативната функция отново се повдига въпросът за голямото значение на принципа „който не работи, не трябва да яде“, принцип, който има пряка връзка с новия икономически механизъм и може да се използва като надежден критерий при отчитане на това, което дава, и това, което взема личността от обществото.

С посочените достойнства книгата на Ст. Колчев се представя като едно ново философско четиво. Тя се чете леко, защото не само езикът, но и стилът са напълно достъпни и за неспециалисти. Смелостта и самостоятелността на автора при третиране на много от въпросите кара читателя да се увлича в познанието на съвременните нравствено-морални процеси и явления. Това е от голяма полза за партийно-политическите, просветните, пропагандистките, научните и други дейци.

Михаил ЦВЕТКОВ

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

УПРАВЛЕНИЕ НА ЧЕЛНИЯ ОПИТ

Лъчо Личев

Авторът анализира състоянието на проблема за управлението на челния опит в теорията и практиката и на тази основа поставя и разработва някои основни теоретико-методологически проблеми за същността и системата на управлението. Той предлага идеи и методически решения на главните организационни и управленчески проблеми като планиране, критерии и информационно обслужване на челния опит, комплексни изследвания и обобщение опита на първенците, изучаване и внедряване на челния опит, изясняване на нормативната база, функциите на челния опит и други. Книгата е написана въз основа на комплекс от теоретични проучвания, на управленчески, икономически, социологически, статистически и други изследвания и обобщения на нашата практика. Използван е и богатият опит на СССР и на другите социалистически страни.

НАГЛЕДНАТА АГИТАЦИЯ — АКТУАЛНА И ДЕЙСТВЕНА

Сборникът съдържа докладите, изказванията и научните съобщения, направени на научно-практическата конференция по проблемите на нагледната политическа агитация, състояла се във Варна през септември 1980 година. В материалите се разглежда ролята на нагледната агитация в борбата за изпълнение на социално-икономическата програма на трудовия колектив, за постигане на висока ефективност и качество. Анализира се нейната роля и като активно средство за естетическо възпитание. Специално място се отделя и на целевия и комплексен подход в ръководството на нагледната агитация, на художественото й оформление, на проблемите по издаването и разпространението на печатните нагледни политически материали и др.

И В ПЕСНИ СЕ ЗАВРЪЩАТ

Сборник

Това са очерци за изтъкнати дейци на революционното движение от Пернишки окръг, загинали в борбата против монархо-фашистката диктатура и капиталистическото господство. Сборникът започва със статия за Георги Димитров, който от 1905 г. до края на живота си остава най-непосредствено свързан с пернишката работническа класа. През 1906 г. пернишкият пролетариат постави началото на организирана класова борба, издигайки не само икономически, но и политически искания. В книгата са отразени стачните борби на перничани през 1907, 1908, 1911 година, насочени против господството на буржоазната държава. Вълнуващи са страниците за твърдата съпротива на трудещите се от окръга срещу деветоюнските преврагаджии, за участието им в подготовката на Септемврийското въстание през 1923 година, за десетките жертви на фашисткия терор. Загина смелият водач на пернишките миньори Темелко Ненков, падна простреляв пламенният комунистически трибун и народен представител Харалампи Стоянов, зверски бяха убити Иван Недялков — Шаблин, Владимир Манов, Стоян Модев и др. По време на въоръжената антифашистка борба работническата класа в Перник също беше на своя боен пост. Славен и героичен е пътят на Първа и Втора народоосвободителна бригада, на Радомирския партизански отряд.

В ЗАЩИТА НА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИЯ СВЯТ

Иван Павловски

Авторът, заместник-министър на отбраната на СССР и главнокомандващ сухопътните войски, изяснява някои въпроси от основните принципи на марксизма-ленинизма в защита на социалистическото отечество, предназначението на социалистическата армия. В книгата се показва същността на Варшавския договор и насоките за военното сътрудничество между братските страни.

●

Партиздат пусна от печат и следните книги и брошури: „Първа атомна — козлодуйска“ от Тодор Ламбов и Илия Борисов, „Какви ще бъдем утре“ от Стоянка Митева; три брошури от библиотека на дружество „Георги Кирков“: „Научно-техническата революция и формирането на социалистическата личност“ от Диньо Гърдев, „Празници, обреди и религия“ от Магдалена Кузманова и „Реалният социализъм — динамично развиващо се общество“ от Стефан Евремов.

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

НОВИ СЪВЕТСКИ КНИГИ

ТРУДОВОЙ КОЛЛЕКТИВ КАК ОБЪЕКТ И СУБЪЕКТ УПРАВЛЕНИЯ, Издательство Ленинградского университета, Ленинград, 1980.

В колективната монография се разглеждат проблемите на трудовия колектив като обект и субект на социалното управление, определят се неговото място и роля в социалистическото общество. Изтъкват се най-важните страни от неговата дейност, анализират се политическите и социалните условия за неговото развитие. В книгата се обобщават резултатите от социалистическите изследвания на проблема за трудовия колектив.

ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА КОММУНИСТИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ, редкол.: Ж. Т. Тощенко (руководитель) и др., М., „Мысль", 1980.

Книгата съдържа лекции, посветени както на теоретически въпроси на комунистическото възпитание, така и на проблемите за партийното ръководство на тези процеси. Авторите разглеждат възпитанието като цялостно социално явление в тясно взаимодействие с икономическите, политическите и духовните фактори на развитие, на основата на анализ върху дейността на партията за всестранното и хармонично развитие на личността.

ДИАЛЕКТИКА СОЦИАЛЬНОГО ПОЗНАНИЯ И РЕВОЛЮЦИОННОГО ДЕЙСТВИЯ, редкол.: Л. Н. Суворов (гл. ред.) и др., М., „Мысль", 1981.

Авторите разработват въпроса за единството между социалното познание и творческата практическа дейност на хората. Особено внимание те отделят на диалектиката на знанието и обществената практика в развитието на социалистическото общество, разкриват същността на социалното познание, революционнопреобразуващата дейност, ролята на социалното познание и практическата дейност във формирането на новия човек.

Самойленко В. Ф., ОСНОВА БОЕВОГО СОЮЗА. ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗМ КАК ФАКТОР ОБОРОННОЙ МОЩИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКОГО СОДРУЖЕСТВА, М., Воениздат, 1981.

Предмет на книгата са съдържанието и принципите на пролетарския интернационализъм. Социалистическият интернационализъм се разглежда като една от основите за успешното икономическо развитие и идейно-политическо единство на социалистическата общност. Изясняват се същността и практиката на военното сътрудничество между държавите—участнички във Варшавския договор.

Яковлев М. И., 17 ЛЕТ В КИТАЕ, М., Политиздат, 1981.

В очерците си М. И. Яковлев възпроизвежда сложната, противоречива обстановка в Китай в края на 50-те и следващите години, показва противоборството между китайските комунисти — интернационалисти и маоистите. Авторът размишлява върху причините за подхлъзването на Пекин към политиката на великодържавния шовинизъм и необуздан антисъветизъм.

Лаврентьев А. К., США: СИЛОВАЯ ДИПЛОМАЦИЯ В АЗИИ. М., „Международные отношения", 1980.

Политическият наблюдател на АПН А. К. Лаврентев разглежда експанзионистичната политика на САЩ в Азия. Разобличавайки методите и целите на силовата дипломация (от позиция на силата) на Вашингтон, авторът проследява трансформацията в нейната пропагандистка обосновка — от лицемерните заявления да се приобщят азиатците към „западната цивилизация" до измамното твърдение за необходимостта от защита на „жизнените интереси" на САЩ в този континент.

20700

Цена 0,35 лв

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ

Partien zhivot,

ПАРТИЕН ЖИВОТ

MAIN/UC-B

LIBRARY
DEC 3 1981
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

12

СОФИЯ, АВГУСТ 1981 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 12 АВГУСТ 1981 година XXVIII

ISSN 0204-8574

СЪДЪРЖАНИЕ

Уводна — Пред новата учебна година в партията 3

* — Отчетно-изборните събрания в профсъюзите 10

КОНГРЕСЪТ В НАШИТЕ МИСЛИ И ДЕЛА

В центъра на вниманието — първичните партийни организации

С. Банов — Важен проблем на окръжния комитет 19

М. Тодоров — Грижи за основната политическа фигура 25

Н. Орбецов — Как разгръщаме самодейността на първичните организации 28

Д. Томов — Организационно укрепване и развитие 32

И. Тасев — Ролята на партийните групи 36

Ц. Лилова — Как осъществяваме връзката между нас 40

З. Златин — Отговорникът — авторитетна личност 41

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

Д. Кралев — Активната жизнена позиция 43

Партийният комитет

Х. Райчев — Положителният опит в нашата практика 50

Ръководно политическо ядро и първообраз

Д. Хрисков — Поръчението задължава 53

М. Лазаров — Грижа за младото попълнение 56

Digitized by Google

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

В. Мезенцев — Сътрудничество с местните органи на братските партии 59

●

С. Ангелова, И. Вадува — От двата бряга на Дунав 64

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

В. Арсенов — Творчество в конкретната обстановка 72
Д. Димитров — Изследване на социалната активност 76

Стопанският ръководител — пълномощник на партията

А. Лефтеров — За риска и отговорността 79

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

Д. Колева — Монголски хоризонти 84

ОЧЕРЦИ, РАЗКАЗИ, ФЕЙЛЕТОНИ

К. Радойков — Ветеранът при нас се завърна... 89

КРИТИКА И КНИГОПИС

Д. Станоев — Организаторската работа на партийния комитет . . 93

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов** (зам. главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам. главен редактор), **К. Петров, И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Й. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП. Тел. номератор 84-01.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лева.
Пор. 2576. Тираж 52 000 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 25. VIII. 1981 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев"

Digitized by Google

ПРЕД НОВАТА УЧЕБНА ГОДИНА В ПАРТИЯТА

На всеки етап от общественото развитие партията поставя нови задачи и изисквания към изучаването на марксистко-ленинската теория от комунистите и безпартийния актив, от всички трудещи се и младежта.

Нови задачи и изисквания произтичат и от решенията на Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия: да се превърне идеологическото съдържание на Дванадесетия конгрес в разбиране, в убеждение, в мотив за действие на трудещите се маси.

Дванадесетият конгрес обърна специално внимание на необходимостта съществено да се подобри пропагандата на марксизма-ленинизма, на неговите съвременни завоевания, с по-голяма дълбочина да се разкриват обективните условия и закономерности, огромната роля на субективния фактор в общественото ни развитие. От тези позиции отдел „Пропаганда и агитация" на ЦК на БКП разработи **„Указание за марксистко-ленинската просвета в партията през периода 1981 — 1986 г."**. В него се предвижда **през учебната 1981—1982 година в системата на партийната просвета да се изучават документите на XII конгрес на БКП и на XXVI конгрес на КПСС в най-тясна връзка с дейността на трудовите колективи** за осъществяване на конгресните решения, за изпълнение и преизпълнение на плана за осмата петилетка.

В указанието се посочва, че за да се издигат качеството и ефективността на партийната пропаганда в съответствие с конгресните решения, е необходимо:

Да се засилват нейната настъпателност и борбеност. В условията на изграждането на зрялото социалистическо общество, на динамичните изменения в социално-икономическия и обществено-политическия живот, на рязкото изостряне на идеологическата борба в света като никога нараства ролята на марксистко-ленинското обучение, на идейната закалка на комунистите, на всички трудещи се. Задачата на партийната просвета е да формира здрав марксистко-ленински мироглед и класово-партиен подход, социалистическо съзнание и поведение у трудещите се.

Digitized by Google

Да се утвърждава като активна форма за общуване между партията и народа. Да съдействува на партията да държи постоянно ръка върху пулса на обществено-политическия живот, да формира общественото мнение и политическите настроения, да ускорява бързината на идеологическия отзвук за всяко явление във вътрешния и международния живот, в международното комунистическо и работническо движение; да активизира борбата срещу буржоазната идеология и идеологическата диверсия на империализма, срещу десните и „левите" отклонения от марксистко-ленинската теория и практика, срещу антикомунизма, антисъветизма, маоизма.

Да се укрепва и развива творческият характер на партийната пропаганда. Да се обогатява нейният идейно-теоретически и организационно-методически арсенал, за да се пригоди в най-голяма степен към високите изисквания на съвременния гражданин на нашата страна — личност с висока култура и непрекъснато развиващи се материални, духовни и социални потребности и интереси.

От позициите на тези високи изисквания на Дванадесетия конгрес следва да се оценяват състоянието, постиженията и слабостите на марксистко-ленинската просвета, да се разработят задачите за нейното усъвършенствуване през осмата петилетка.

Какво предстои да се направи?

Да се обогати и конкретизира съдържанието на марксистко-ленинската просвета.

Дванадесетият конгрес е знаменателен връх в 90-годишната история на партията, в живота на българското общество. Той ще влезе в историята като убедително свидетелство за тържеството на априлската линия на партията, на дълбокото доверие и подкрепата на целия народ на нейната вътрешна и външна политика, на многостранната дейност на ЦК на БКП и неговото Политбюро начело с другаря Тодор Живков, когото конгресът единодушно утвърди за генерален секретар на Централния комитет на партията.

Отчетният доклад, Тезисите, другите материали на конгреса са документи с програмно значение. В тях всестранно, на научна основа се анализират конкретните процеси и тенденции на вътрешния и международния живот, бележат се ясни пътища за бъдещето. Задачата на партийната пропаганда е да помогне на всеки комунист, на всеки гражданин да овладее идеите, постановките на конгреса, да осмисли значението на постигнатото, грандиозността на набелязаното и пътищата за неговото реализиране. Учебните звена следва повсеместно да станат центрове на живата партийна мисъл и слово. Всяко занятие да се превърне в трибуна за колективно обсъждане на актуалните проблеми от теорията и политиката на партията, да отговаря на вълнуващи въпроси, да стане средство за попълване на идейно-теоретическите знания на учащите се. Дълг на пропагандистите е да създадат в учебните звена обстановка на деловитост, откровен и конкретен разговор за положението на нещата в различните участъци на дейност, хората да се насочват към сериозна целеустремена работа за осъществяване решенията на конгреса. Това налага **да се разкрива нарастващата съзидателна роля на партията като колективен ръководител**, революционен авангард на българския народ. Аргументирано да се доказва неразделната връзка на постиженията ни във всички области на живота с преобразуващата ѝ дейност, с умението ѝ да вижда и поставя пред обществото новите проблеми. Да се подчертава, че нашата страна направи през седмата петилетка голяма крачка по пътя на строителството на развития социализъм, нарасна икономическата ѝ мощ, укрепи се идейното и социално-политическото единство на нашето общество. **Но партията критично и смело разкрива и съществува-**

Digitized by Google

щите трудности и недостатъци, техните причини и сочи начините за тяхното преодоляване. Те също следва да се анализират в учебните звена — за техните колективи, за техните предприятия, учреждения, институти.

Разкривайки голямото значение на направляващата роля на БКП в живота на нашето общество, да се показва цялата важност на задълбочаване на връзките на партията с масите, нейната непрестанна грижа за утвърждаване и усъвършенствуване ленинския стил на работа, за възпитанието на кадрите, на комунистите в дух на висока отговорност за осъществяването на набелязаните задачи. С голяма сила да се подчертава принципната значимост на казаното от другаря Тодор Живков: **в единството с народа е силата на партията, в единството с партията, в нейното ръководство е силата на народа.**

Дванадесетият конгрес очерта **перспективата за икономическото и социалното развитие на страната.** Той постави задачата на основата на внедряването на новия икономически подход и неговия механизъм максимално да се използват предимствата на социализма, икономическият потенциал на страната, съществуващите резерви за интензивно развитие на народното стопанство. Във връзка с това и партийната пропаганда трябва да се насочи към изясняване същността на новия икономически подход и механизъм, който дава възможност по-добре да се използват обективните закони на социализма и налага всестранно да се внедряват в производството постиженията на науката и техниката, изобретенията и рационализациите, да се усъвършенствува организацията на труда, да се засилва стимулиращата роля на работната заплата и се използва цялата система от поощрения и икономически лостове.

Пропагандата да насочва вниманието към това, че нашето общество е общество на хората на труда, че трудът е единственият източник за ръста на националния доход, за нашето богатство. На всекиго да стане ясно, че по-нататъшното повишаване благосъстоянието на народа зависи от творческата инициатива на масите, от крайните резултати от дейността на трудовите колективи, от личния принос на всеки в общото дело. Политическата просвета ще бъде ефективна само ако в крайна сметка допринася да се разгръща творчески трудов подем, да се подкрепя всичко ново, родено от инициативата на трудещите се, ако способствува да се повишава ролята на социалистическото съревнование. Или така да се организира партийната просвета, че тя освен ефективен фактор за формиране на научен мироглед, благородни духовни и идейни качества, активна жизнена позиция у трудещите се, да играе важна роля и в развитието и усъвършенстуването на социалистическата организация на труда, за въвличане работниците в управлението на производството, в борбата за планомерно решаване стопанско-производствените и социалните въпроси. В учебните звена не само да се изучават изискванията на конгреса по тези въпроси, но да се поведе активна борба и се помогне на колектива да създава такава обстановка, при която да станат невъзможни фактите на безстопанственост и разточителство, да се формира непримиримост към онези, които се стремят да строят своето благополучие за сметка на честния труд на други.

Конкретната грижа за конкретния човек, за неговите нужди и потребности е начало и краен пункт на икономическата и социалната политика на партията — се посочи на конгреса. Изучаването същността на икономическата и социалната политика на партията ще бъде резултатно, когато се съчетава с мобилизиране на всички сили и средства за най-бързо отстраняване на съществуващите трудности и нерешените въпроси в колектива.

Digitized by Google

Когато се изучават решенията на XII конгрес на партията, следва да се подчертава неразделната връзка на вътрешната и външната политика на партията. Да се разбере, че успешното изпълнение на нашите планове за икономическото, социалното и културното развитие на страната осигурява реализацията на външнополитическия курс на нашата родина, помага да се рушат агресивните планове на империалистите. Нашият народ горещо одобрява целеустремената, настойчива дейност на ЦК на БКП, на Политбюро и лично на генералния секретар на ЦК на БКП и председател на Държавния съвет на НРБ другаря Тодор Живков за последователното следване политиката на мир в света и особено на Балканите.

Активно да поддържаме миролюбива външна политика означава решително да разобличаваме с всички средства на пропагандата опасността от предприетия от враговете на мира обрат към изостряне на международните отношения. Да разобличаваме враждебния на делото на безопасността на народите курс на агресивните кръгове на САЩ и техните съюзници за разместване в страните на НАТО ново ракетно-ядрено оръжие, за нарастване на военните сили в други райони на света, да показваме опасността от партньорството между империализма и пекинския хегемонизъм. Хората да знаят, че зад така наречената „нова ядрена стратегия" на американската администрация стои заплахата от ядрена катастрофа. Добре да разберат, че КПСС и СССР проявяват в днешната изострена международна обстановка действително ленинска издръжливост, висока бдителност, твърдост и принципност, правят всичко възможно да изведат народите изпод заплахата от ядрена война, да запазят мира на земята.

Да се разкрива значението на по-нататъшното укрепване на братския съюз на социалистическите страни, осигуряването успешна дейност на организацията на Варшавския договор, Съвета за икономическа взаимопомощ. Здравината на международните позиции на социалистическите страни е изпитана от времето. Нужно е широко да пропагандираме конкретните предложения на СССР, на държавите — участнички във Варшавския договор, насочени към договореност със Запада по кардиналните въпроси на обуздаване надпреварата във въоръженията, в разработването на мерки за военно разведряване в Европа. Да подчертаваме, че българският народ напълно одобрява принципната миролюбива политика на КПСС и СССР, мерките за защита и осигуряване безопасността на своята родина, на своите съюзници и приятели, че реалистичната политика на Съветския съюз среща растящо разбиране от международната общественост, отговаря на коренните интереси на всички народи.

Свещен дълг на партийната пропаганда е да възпитава трудещите се в дух на патриотизъм и социалистически интернационализъм, в гордото чувство за принадлежност към тринадесетвековната ни родина и към великото социалистическо семейство.

Да се усъвършенстват формите, методите и средствата на марксистко-ленинската просвета в партията, като се засили творческият характер на обучението. Лекцията, беседата, събеседването, семинарното занятие, приложението на активните форми на занятия допринася за максимално повишаване качеството и ефективността на обучението.

Особено важно е, че практическите занятия и задачи се утвърждават като постоянни форми на работа. Те все по-тясно се свързват с всеобщата борба на трудовите колективи за икономия на суровини, материали, електроенергия, за укрепване на дисциплината, за по-пълно натоварване на машините и съоръженията, за подобряване качеството на продукцията и усъвършенстване организацията на произ-

Digitized by Google

водствения процес. Съществен е делът на научно-практическите конференции за решаването на конкретните проблеми в социалистическото строителство. За контрол и проверка на резултатите от обучението могат по-масово да се възлагат реферати и дипломни работи с практическа насоченост, да се изнасят доклади, съдоклади и научни съобщения пред научно-практическите конференции и др.

Системата на марксистко-ленинската просвета е важен източник на информация за общественото мнение, за въпросите, които вълнуват трудещите се. Нужно е сега да се засили и усъвършенствува ролята ѝ на „обратна връзка" с народа.

При определяне съдържанието, формите, методите и средствата на марксистко-ленинското обучение е наложително да се усъвършенствува приложението на комплексния подход. При комплектуването на учебните звена, при използването на отделните форми, методи и средства да се отчита порасналото общообразователно и политическо равнище на комунистите, тяхната информираност, духовните им потребности и професионалните им интереси.

Засилването творческия характер на марксистко-ленинската просвета е необходимо условие за по-нататъшното повишаване ръководната роля на партията, за разгръщане боевия характер на партийните организации, за укрепване на идейно-политическото единство на народа, за неговото сплотяване около партията.

Да се подобрява работата с пропагандиста като основна фигура и един от главните фактори за повишаване на качеството и ефективността на марксистко-ленинското обучение. Това дело да се поръча на най-подготвените и авторитетни комунисти, които имат дълбоки знания, духовна култура, умеят да слушат и разбират хората, да ги убеждават със силата на мисълта си, да ги увличат с личния пример, за да се утвърждават учебните занятия като активна и резултатна форма за постоянна духовна връзка между партията и трудещите се. Те трябва щателно да се подготвят, за да могат осмислено да разглеждат всяко положение, поставено в решенията и документите на конгреса. Много важно е пропагандистът да не заобикаля острите теми, да не се бои да засяга така наречените трудни въпроси. Политиката на нашата партия е ясна и трябва смело да отговаряме на всякакви въпроси, които възникват у учащите се.

Най-широко разпространение заслужава опитът за лично участие в пропагандистката работа на ръководните кадри.

През учебната година партийните комитети и организации да полагат повече грижи да се развива и усъвършенствува **движението „Пропагандистът — активен борец за висока ефективност и качество"**, което съдействува да се засилва връзката на партийната просвета със задачите на трудовите колективи, да се повишава ефективността на марксистко-ленинското обучение. Окръжните партийни комитети извършиха значителна дейност за популяризиране на движението, за подобряване на неговото ръководство и организация, за по-целенасочено използване на показателите и критериите за участие в него. Специално внимание се обръща за подпомагането на пропагандистите при подготовката на личните им творчески планове като съществено условие за участие в движението. В тези планове по-конкретно се отразяват общите и специфичните цели на обучението, тематичното планиране на учебната година, формите и методите на обучение, индивидуалната работа с участниците, мероприятията за подготовка и самоподготовка на пропагандистите. В тях все по-ясно се открояват функциите на пропагандиста като преподавател, възпитател и организатор. През 1980—1981 учебна година общинският партиен комитет в Белица — Благоевградски окръг, е осигурил всички партийни пропа-

Digitized by Google

гандисти в общината да провеждат учебните занятия по свои лични творчески планове. Те ги изработвали с помощта на партийните бюра и се утвърждавали от тях, а по един екземпляр се съхранява в партийния кабинет. Добре подготвеният личен творчески план дава на пропагандиста възможност да прояви майсторство и ерудиция, да вземе под внимание ролята и въздействието върху процеса на обучението на обективните и субективните фактори. Сайда Радославова — секретар на кметството в Искрец, Софийски окръг, казва: „Подготовката на всяка учебна година започвам със съставянето на личния си творчески план. В него освен други задължителни неща нанасям всички необходими данни: на кого ще поставя практически задачи, каква основна и допълнителна литература ще ползвам, откъде ще я набавя, колко и какви нагледни помагала ще са ми необходими."

Следва да се подчертае обаче, че има още много неизползвани възможности за разширяване участието на пропагандистите в движението. В някои организации недостатъчно се оценяват възможностите на това движение за повишаване действеността на марксистко-ленинското обучение. Като се има предвид, че то ще се разширява и ще обхваща борбата за научно-технически прогрес през осмата петилетка, следва партийните комитети да вземат допълнителни мерки в движението да не се допуска формализъм.

За усъвършенствуване процеса на обучението имат голямо значение базовите звена. Техните занятия са незаменима школа за пропагандистите с по-малък опит. Тук те нагледно могат да научат как се постига единство в съставките на занятието, как се организира самостоятелната работа над книгата, как се използват техническите и нагледните средства, как се свързва обучението с практиката. Занятията, уменията и майсторството на ръководителите на базовите звена се използват и при провеждането на общински научно-методически семинари и научно-приложни конференции. Но и тези пропагандисти трябва да повишават квалификацията си. Това се постига чрез организирането на взаимни посещения на занятия за обмяна на опит, чрез възлагането на разработки от научно-методически характер с цел да се изведе положителен опит по определен проблем, а и с други форми и средства.

Партийните комитети да осигуряват системна теоретическа и методическа подготовка на пропагандистите в постоянно действуващите семинари, да им създават благоприятни условия за творческа работа, да не допускат да ги претоварват с други обществени поръчения. Да осигуряват широка обмяна на опита на най-добрите. Редовно да организират срещи с партийни, държавни и стопански ръководители, които ще им дават оперативна информация по най-важни въпроси от вътрешната и външната политика на партията, от дейността на местните органи, а и ще получават обратна информация от тях по въпроси, които вълнуват хората.

Комплексно да се усъвършенствуват организацията и ръководството на марксистко-ленинската просвета.

Партийното ръководство на системата на марксистко-ленинското обучение да се развива в духа на високите изисквания на XII конгрес на партията. Прегледът на преустройството на идеологическата работа на първичните партийни организации оказа благоприятно въздействие за издигане на качеството и ефективността на партийната просвета. Комитетите правят анализ на занятията на учебните звена, преценка за участието на комунистите и безпартийните активисти в тях. Отделят внимание и на комсомолската и профсъюзната учебна година. Все още слаба страна е конкретната помощ на партийните

Digitized by Google

бюра за подобряване връзката на обучението с практиката, на самостоятелната подготовка на учащите се.

Общинските партийни комитети вече заемат своето място в ръководството на единната система на политическата просвета в селищните системи. Следва да насочат сега усилията си към усъвършенстване на планирането и по-конкретно да насочват дейността на партийните комитети за обмяна на положителен опит, за подпомагане пропагандистите с учебни помагала.

Да повишават ролята на първичните партийни организации като непосредствен организатор и ръководител на пропагандата на марксизма-ленинизма и партийната политика във всеки трудов колектив.

По-редовно да обсъждат качеството и ефективността от изучаването на конгресните решения.

Окръжните комитети отделят по-голямо внимание на политическата просвета. В духа на изискванията на преустройството на идеологическия фронт следва да продължат усилията си да се прилага научен и комплексен подход към проблемите на марксистко-ленинското обучение, да се повишават контролът и взискателността към идеологическите кадри.

Домовете и кабинетите за политическа просвета също усъвършенстват своята многостранна дейност и издигат ролята си на основни теоретико-методически центрове на партийната пропаганда. Особено полезни са комплексните проверки, които те правят на звената в отделни общини, райони, заводи, учреждения, анализите на място за равнището на работата и конкретните препоръки за подобряване на качеството.

От тях се иска да положат специални грижи за укрепването на партийните кабинети към общинските, районните, заводските, учрежденските комитети на партията.

Дълг на партийните комитети и организации е да включат всички обществени организации в активна работа по изучаване на конгресните материали. Голяма е ролята на профсъюзите, призвани да повишават съзнателността на трудещите се и да ги мобилизират за по-нататъшно развитие на социалистическото съревнование. Значителен принос за формиране на комунистически мироглед у младежта внася и е задължен да внася боевият помощник на партията — Комсомолът. Много могат да направят учените от академичните институти и висшите учебни заведения, лекторите от дружество „Георги Кирков“, организациите на Отечествения фронт. На всички следва да се осигури политическо ръководство, идейно-теоретическа и особено методическа помощ.

На партийните комитети и първичните партийни организации предстои навреме да осигурят необходимата литература, учебни програми и учебници, учебно-методически разработки за пропагандистите и за участниците в учебните звена.

Смисълът на марксистко-ленинското образование е в това, получените знания да помогнат на комунистите да растат нравствено и духовно, по-решително да утвърждават новото и да изживяват недостатъците, партийната политика да сливат с дейността на народа. Ето защо цялата многостранна работа по пропагандирането и изучаването решенията на Дванадесетия конгрес на партията ще бъде ефективна, когато е конкретна и диференцирана, когато се отличава с високоидейно равнище и дълбоко политическо съдържание.

Digitized by Google

ОТЧЕТНО-ИЗБОРНИТЕ СЪБРАНИЯ В ПРОФСЪЮЗИТЕ

„Българските професионални съюзи все по-цялостно и успешно реализират своите функции като масова школа за управление, школа за стопанисване, школа за възпитание, школа за комунизъм.“

Из Тезисите на Дванадесетия конгрес на БКП

Предстои отчетно-изборната кампания на Българските професионални съюзи. Тя ще завърши с техния Девети конгрес, който ще набележи задачите и средствата за издигане ролята на професионалната организация на българските работници и трудещи се в по-нататъшното изграждане на развитото социалистическо общество в духа на решенията на Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия. Това определя важността на тази кампания и налага партийните комитети и организации да отделят особено внимание и грижи, за да подпомогнат и правилно да насочат профкомитетите и профорганизациите в подготовката и провеждането на събранията и конференциите.

●

Мощната организация на Българските професионални съюзи обединява в редиците си мнозинството от трудещите се у нас. Те се утвърдиха като важна съставна част от политическата система на социалистическото общество. С активното им участие се решават всички основни въпроси на труда и бита, на материалното състояние и социалното развитие на всеки трудов колектив, на всички трудещи се. Те са една от основните градивни сили на новото общество. Тяхната роля в условията на развития социализъм постоянно нараства както поради обективните изисквания на обществото, така и във връзка с усъвършенстването на системата за управление с цел по-пълно да се прилагат обективните закони на общественото развитие. Сега икономическите, социалните и възпитателните функции на професионалните съюзи нарастват от действието на новия икономически подход и неговия механизъм, от внедряването на постиженията на научно-техническия прогрес и разширяването на социалистическата демокрация. Осъществяването на стратегическия курс за повсеместна интензификация на народното стопанство, за повишаване на качеството и ефективността, което е в интерес на всички трудещи се, не може да стане дело без най-активно-

Digitized by Google

то участие на самите колективи и на техните професионални организации. Те имат изключително големи права и възможности да осъществяват социалната политика.

Затова в предстоящата кампания партийните комитети и организации трябва да помогнат на професионалните организации по-добре да осмислят, разберат, усвоят и прилагат всички свои важни функции в новите условия, да станат още по-действени органи на трудовия колектив, важен двигател на неговото развитие и социална реализация, за по-пълно задоволяване на всестранните интереси и потребности на трудещите се.

●

Напоследък империалистическата диверсия се насочи и към професионалните съюзи. Тя се опитва да ги отклони от активното творческо участие в изграждането на новото общество и под демагогската маска на защитници на интересите на работниците да ги насочи към борба със социалистическата държава.

Профсъюзите при социализма наистина защищават интересите на работническата класа и трудещите се. Но тъй като средствата за производство са обществена собственост и се намират в ръцете на тяхната социалистическа държава, тази функция те упражняват най-добре, като пряко и активно участвуват в организацията и развитието на социалистическата икономика. Затова те са школа за управление, за стопанисване.

„Във всички отрасли и дейности профсъюзите да участвуват на дело и да бъдат съотговорни за съставянето и изпълнението на насрещните планове, за внедряването на икономическия подход и творческо прилагане на икономическия механизъм, за максимално разкриване и използване на резервите и на тази основа — за повишаване на реалните доходи на трудещите се.“ Така Дванадесетият конгрес определи тази важна функция на профсъюзите сега. В този дух работят и нашите профсъюзи. През последните години те получиха много по широки права и възможности за своята изява именно в управлението на производството. Сега най-важната негова функция — планирането, не може да се осъществи без тяхното непосредствено участие. То става чрез новата технология на изграждането на насрещния план, който започва от долу на горе. Като истински стопанин на своето предприятие, на обществените средства за производство и на продуктите на труда всеки колектив сам, в рамките на необходимите национални баланси и държавни задачи, съставя своя насрещен план и е заинтересован да разкрие всички налични резерви за най-икономично и пестеливо разходване на средствата и предметите на труда и за получаване на продукция с най-високо качество и ефективност. Не се признава планът, който не е съставен, обсъден и приет от общото събрание на колектива. Той не може и да бъде изменен без съгласуване с неговите ръководители. Икономическият механизъм осигурява на колектива именно в този етап предпоставките за по-пълно задоволяване на неговите потребности. Извън този подход, извън това реално участие в създаването на материални условия за задоволяване на своите потребности няма истинска защита на работническите интереси.

Нашите професионални съюзи правилно са разбрали своето място в политическата система на социализма. Плод на това е например техният принос в осигуряването на допълнителен икономически ефект през миналата петилетка над държавните задачи в размер на над един милиард лева.

Обогатени с досегашния си опит и получили допълнителен простор за действие при новия икономически механизъм, профсъюзите и през тази петилетка достойно ще изпълнят своята функция в плани-

Digitized by Google

рането и управлението на икономиката. Те се задължиха да увеличат производителността на труда над държавната задача най-малко с 2 процента и да снижат материалните разходи с 1,5—2 процента, като реализират за първите две години на петилетката допълнително 800 милиона лева печалба, а за цялата осма петилетка около 2 милиарда лева. С този свой принос те ще внесат своя дял както за по-нататъшно развитие на материалната база, така и за допълнително увеличаване на материалното благосъстояние на своите членове. За тази цел те са инициатори в разработването на лични и колективни планове на трудещите се, участвуват активно заедно със стопанските ръководства в обществения преглед на производителността на труда, в изработването на инженерните проекти, подемат различни инициативи, чрез които активизират творческата изява на всеки и всички. Участвуват във вземането на всички решения по стопански и социални въпроси. Пряко организират избора на стопанските комитети и отговарят за дейността на общите и делегатски събрания на колективите, които имат решаваща дума в управлението на своите предприятия и пр.

Годишните отчетно-изборни профсъюзни събрания дават големи възможности на партийните комитети и бюра да направят оценка доколко тази важна и нарастваща функция се разбира и упражнява реално от всяко профсъюзно звено и да даде необходимите препоръки и насоки за нейното усвояване, да се прегледат средствата, чрез които се осъществява, за да се открият и отстранят трудностите, които я ограничават. А трудонсти има и без партийна помощ, без намесата на комунистите те не винаги могат бързо и успешно да се отстранят. Едни са предизвикани от бюрократични спънки и административни навици на стопанските дейци, поради които новата технология на планиране например не се прилага навсякъде. Има опити да се изземват разкритите резерви, да се възлагат необосновани задачи на колективите. Други се крият в инертността и нерешителността на профсъюзните ръководства. Трябва да се изясни и изисква точно изпълнение на тяхната роля например в планирането и в изпълнението на насрещните планове. Профсъюзите са съотговорни в тази работа с държавните и стопанските органи и те не бива да чакат някой специално да ги кани за това, а да отстояват и активно да се намесват да не позволяват да се ограничава това им право. А когато не срещат отклик, виновниците да бъдат привличани към партийна и държавна отговорност. Те трябва напълно да упражняват своите задачи, да проявяват максимална инициатива. Да станат на дело онова звено, което ще дава идеи, ще участвува в приемането на решенията и същевременно ще мобилизира, убеждава и въвлича всеки труженик в разкриване на резервите, в тяхното оползотворяване.

Сега полето на това най-широко участие и инициатива се разширява многократно. Нужно е да се разгърне широко техническо и научно творчество, да се овладява и бързо да се прилага челният опит, да се внедряват автоматизацията и комплексната механизация, да се набелязва и извършва реконструкция и модернизация на материалнотехническата база. Всичко това са важни лостове за изменение условията на труда, за увеличаване на неговата производителност и за постигане на максимална ефективност. В тази работа профсъюзите не са странични наблюдатели, а най-активни участници. Така могат да осигурят възможност за комплексно решаване на икономическите, техническите, организационните и социалните въпроси на колективите. Тяхно задължение е да изучават и поставят пред държавните органи важни въпроси, които задържат производството и разгръщането на възможностите на колективите.

Тяхната роля особено нараства в малките колективи във връзка с внедряването на бригадната организация на труда. Новата бриг-

Digitized by Google

да, получила възможността да се разпорежда пълноправно с предадените ѝ за стопанисване обществени средства за производство, да планира, да решава всички свои въпроси, да управлява производствения процес, да разпределя средствата за възнаграждение на труда, които остават в нейно разположение като краен продукт, възлага нови задължения на профсъюзната организация. Реалната изява на тази пряка демокрация в низовото звено зависи в най-голяма степен от профорганизацията или профгрупата, която непосредствено трябва да изпълнява организаторските и възпитателните функции. В много колективи в София и Варна, Казанлък и Бургас, Пловдив и Благоевград тази дейност вече се изпълва с богато съдържание. И същевременно има много проблеми за усъвършенстуването, за обогатяването на живота в бригадите, за тяхното действително преустройство съобразно изискванията на бригадната организация и новия икономически подход.

На много места профорганизациите и профгрупите недостатъчно добре са намерили място в тези нови организационни производствени звена: недостатъчно се занимават с взаимоотношенията между работниците и тяхното бригадно ръководство, между бригадата и стопанските ръководители, в условията на колективен труд не са намерили добро решение за премахване на нивелирането и обезличаването. Не са конкретизирани например както личният принос на всеки, така и личните задачи за икономия на материали, суровини и енергия. Поради това се намалява на някои места състезателният елемент в съревнованието. Не се обсъждат навреме въпросите за взаимоотношенията в колектива, за колективно определяне на коефициента на трудово участие и пр.

Многостранните права и функциите на профсъюзите в развитието на икономиката, тяхната съзидателна роля и висока отговорност пред класата и трудещите се за задоволяване на техните интереси се пречупват най-ярко в дейността им за ръководство на социалистическото съревнование. Именно в него пронизва с цялата си пълнота осъзнатият единен интерес на работника, на отделния колектив, на всички трудещи се с обществените интереси, със закономерностите в изграждането на зрялото социалистическо общество. Чрез многообразни форми, чрез активна идейновъзпитателна, културно-масова и организаторска работа те мобилизират всеки колектив, насочват социалната му енергия към такова творчество, което ги прави не фиктивни, а реални участници в управлението, истински стопани на общественото богатство, на своята съдба.

Но и в областта на съревнованието има много формализъм, безличност, инерция, които сега трябва да се преодолеят. За това има всички обективни и субективни условия.

Партийните комитети и организации ще помогнат най-добре на профорганизациите и профкомитетите да подготвят своите събрания, като ги насочат да направят анализ как и с какви специфични средства изпълняват своите икономически функции, да им подскажат по-добри и ефективни форми и методи на работа. Същевременно да им помагат постоянно да регулират и координират правилно взаимоотношенията си със стопанските дейци, да контролират ръководителите да създават всички условия за разгръщане на профсъюзната дейност и за вслушване в гласа на колектива, за разширяване и прилагане на дело широката демокрация в управлението.

●

Професионалните съюзи и при социализма изпълняват защитни функции в техния строго разбиран смисъл. Но тази защита не е от социалистическата държава, а е защита на труженика в името на тази държава, на нейните принципи и закони, които не са в противоречие и не противостоят на интересите на трудещите се, а ги изразяват. И по-

Digitized by Google

неже въпросът стои именно така, защитните функции протичат в две посоки: професионалните съюзи защищават, от една страна, обществото от онези, които искат да получат от него незаслужено, без да му дадат съответно онова, на което са способни. Никаква защита на онези, които искат да ограбят обществото (трудещите се) — недисциплинираните, разхитителите, крадците. В тази си защита те стоят на стража на интересите на честните, трудолюбивите граждани, на целите колективи, на обществото.

Втората защитна линия е насочена срещу отделни ръководители, които нарушават законите и принципите и не задоволяват законните интереси и потребности на отделния труженик, позволяват си своеволия. В това отношение нашите професионални съюзи имат широки и пълни права и на събранията може и трябва да се оцени доколко те точно и правилно ги реализират. Ако има пропуски, трябва да се изправят, защото тази защитна функция е също в интерес на социализма. Тя съдействува да се отстраняват недостатъците, трудностите, да се осъществява правилно и последователно партийната линия, да се защищава безкомпромисно социалистическата законност, да се отстраняват по-бързо противоречията, които пречат на нашето по-бързо развитие напред. В това отношение те имат големи права на контрол над дейността на стопанско-административните органи и високи задължения пред социализма и партията като изразители и проводници на нейната линия на взискателност и сблъсък с всякакви прояви на малката правда, с онези, които не действуват в съответствие с високите принципи на социализма. В тази дейност те трябва да намират пълна подкрепа от партийните комитети и организации.

●

Особено ярко изпъкват конструктивните социални функции на професионалните организации. На тях са им поверени не само огромни права в тези области, но на практика пряко разполагат с огромни материални възможности. Под тяхното разпореждане са солидните фондове на колективите за социално-битови нужди, за обществено потребление. Те отговарят за охраната на труда, за общественото хранене, бита.

По този начин те разполагат с големи възможности да задоволяват комплексно материалните, духовните и социалните потребности на хората, да влияят на тяхното материално и културно равнище. И в тази област има много въпроси за решаване. Някъде, особено в селското стопанство, сериозно се нарушават изискванията за охрана на труда поради слаба подготовка на изпълнителите, малък е обхватът на столуващите. Дванадесетият конгрес изисква използването на обществените фондове да осигурява освен чисто социална цел и да се подчини на критериите за ефективността. В тази насока още Ноемврийският пленум на ЦК на БКП от 1980 година постави въпроса за усъвършенствуване на социалното планиране на колективите, като се използват обществените фондове за пълнокръвно задоволяване на многостранните нужди на колектива, за неговото професионално, културно, обществено, идейно-политическо, физическо и естетическо развитие, за създаване на максимални възможности за задоволяване на разностранните потребности на човека, и то там, на работното място. В тази връзка се поде изграждането на спомагателни стопанства. Разкриват се магазини за хранителни стоки и ателиета за услуги в самите предприятия и по местоживеене и пр., и пр. Сега в предприятията има повече от 1980 магазина за хранителни стоки и над 400 ателиета за битови услуги и 3800 помощни стопанства. За възможностите на помощните стопанства говори фактът, че със само 22-ма допълнителни човека комбинат „Балкан" в Ловеч поддържа помощно стопанство, което спомага да се на-

Digitized by Google

мали наполовина цената на храната в заводските столове, всеки да получава безплатно супа и хляб, и през тази петилетка да осигури напълно снабдяване на 5000-ния колектив, като се отделя продукция и за заводските магазини. Но дали са изчерпани възможностите? Има ли незадоволени услуги и неизползвани възможности за тази цел? Какви са интересите и потребностите на хората, на колективите? Ето въпроси, които постоянно трябва да изучават профорганизациите и да ги решават сами или да предлагат на стопанските и държавните органи, на партийните комитети да ги решават. Тази дейност е много широка и много важна. От нея зависят не само авторитетът и влиянието на професионалната организация, но и авторитетът и влиянието на партията. Чрез нея в голяма степен се реализира партийната политика в интерес на трудовия колектив. И тя се реализира пряко, непосредствено, делово там, където той се труди, където преминава по-голяма част от времето му.

Размерът и размахът на тази социална дейност са в пряка зависимост от изпълнението на творческите функции за развитието на икономиката, за издигането на ефективността. Защото колкото повече средства се създават в процеса на производството, колкото повече са натуралните материални блага и чистият обществен продукт, толкова повече и по-добре ще се задоволяват потребностите на хората, на съответния колектив, на отделната бригада и творец. Грижата за задоволяването на тези потребности има и още една страна — осигуряването на повече, разнообразни и висококачествени стоки за народно потребление, което също стои пред погледа на всеки колектив.

●

Всички тези въпроси, които профсъюзите решават, не са само тяхно дело. Това са въпроси, които произтичат от партийната политика и са едни от главните задачи на партийните комитети и организации. Те стоят с цялата си тежест пред съответните държавни и стопански органи. Но профсъюзите подхождат към тях от позициите на представители на колективите, на трудещите се, чиито интереси те изразяват и защищават и със свои форми и методи на работа. Затова са равноправни партньори на държавните и стопанските органи, съотговорни с тях в решаването на стопанските и социалните задачи. И естествено е, че ги решават под ръководството на партията, на партийните организации. Това е политическо ръководство, което не нарушава самостоятелността и отговорността на професионалната организация. Профкомитетите и профорганизациите в предприятията и учрежденията, в научните колективи в духа на общата партийна политика, на конкретните политически задачи, начертани от съответните партийни организации, в зависимост от материалните и други възможности решават въпросите от тяхна компетентност без груба намеса, без да са измествани от партийните организации. Те имат голямо поле за инициатива, изява и отговорност. Но единството на целите и задачите налага широка координация и единодействие с останалите органи за социално управление.

Когато приемат решения, които засягат професионалните организации, техните дейности, компетенции, партийните комитети и организации определят само общата насока, политическата линия, която комунистите разясняват на колектива и ги убеждават в правотата им. Но при подготвянето им партийните органи се допитват до колективите и профсъюзните органи. Силата на тези решения е в това, че отразяват правилно и най-добре интересите на самите колективи и затова профсъюзите ги възприемат и ги изпълняват с убеждение в тяхната правота. А в цялата си дейност те работят като самостоятелна самодейна организация, със свое определено място и отговорност в бригадата, предприятието, завода и комбината, в общината и окръга, в отрасъла и

Digitized by Google

страната. Главното средство за партийното ръководство е активното участие на стотиците хиляди комунисти в живота и дейността на профсъюзните органи и организации, авторитетът, който те са си създали като представители и изразители на интересите на трудещите се.

●

Дванадесетият конгрес постави една от важните задачи на партията за по-нататъшно усъвършенстване на политическата система на социализма. Тази линия предвижда по-нататъшно издигане ролята и на професионалните съюзи. Основните насоки за усъвършенстване на дейността им са изяснени както в доклада на генералния секретар на ЦК на БКП др. Тодор Живков, така и в Тезисите на конгреса. Но изпълнението на решенията на висшия партиен форум изискват всяка партийна организация, всеки партиен комитет да оценят и начертаят линията за подобряване на профсъюзната работа и издигане ролята на профсъюзните органи и организации в конкретните условия на всеки колектив, окръг, община, завод. Да им помогнат да издигат своята организаторска културно-масова, професионална, възпитателна работа.

Но преди всичко те трябва да направят оценка на своята работа в профсъюзите, на своята помощ. Да преценят доколко конкретно, правилно и точно насочват дейността им, дали понякога не изземват техни функции и ги обезличават, дали това ръководство не е твърде общо и без особени резултати. Твърде важно е да разгледат дейността на комунистите в профсъюзите, и то не само на тези, които са получили поръчения за активна работа в тях, а на всички комунисти, профсъюзни членове. Да потърсят резерви за тяхното активизиране.

Един от главните въпроси на профсъюзните организации сега е издигане на тяхната организационна дейност. Често те се занимават твърде много със стопански задачи, понякога така, както това правят други органи за социално управление. Но малко са онези мероприятия, които осигуряват системен контакт с профсъюзните членове, организационна връзка с тях. Профгрупите например могат да правят срещи всеки месец по специална тематика, свързана с живота на колектива и профсъюзните задачи. Нужно е да се активизира възпитателната работа, като се свърже с непосредствените интереси и задачи на бригадата, съревнованието, опазването на собствеността, икономията на материали и суровини, поведението и взаимоотношенията в колектива и пр. Особено значение сега, при условията на действието на новия икономически механизъм, има засилването на профсъюзната демокрация като част от социалистическата демокрация. Профсъюзната дейност с нейните многостранни задачи за реализиране замислите на конгреса за използване на резервите за развитие на икономиката, за задоволяване на всестранните нужди на трудещите се, за издигане на обществените отношения да станат обща грижа и работа на всички колективи.

Една от най-важните задачи на партийните бюра и комитети е да подпомогнат професионалните организации в подбора и избора на техните ръководства. Ролята на тези организации зависи преди всичко от това, дали в техните ръководства са избрани най-авторитетните, проявили се със своята самоотверженост, инициатива и доловитост кадри, които имат необходимата квалификация, организационен опит и принципност, които са предани на партията и социализма. Без да се вмесват грубо в подбора на профсъюзните кадри, партийните бюра и организации дават поръчения на едни от най-авторитетните комунисти да работят в профорганизациите и ги препоръчват за избиране в ръководствата им.

За да изпълнят успешно конгресните предначертания, трябва да се предложат действително такива кадри, които няма да се огънат пред трудностите, ще проявят смелост и инициатива в работата.

Digitized by Google

КОНГРЕСЪТ В НАШИТЕ МИСЛИ И ДЕЛА

В ЦЕНТЪРА НА ВНИМАНИЕТО — ПЪРВИЧНИТЕ ПАРТИЙНИ ОРГАНИЗАЦИИ

Дванадесетият конгрес на партията дебело подчерта, че „естественият център, социалната среда, където непосредствено ще се решават новите, по-сложни задачи, това е първичната партийна организация. Тя е основната клетка на партията. От нейното състояние, от равнището на нейната дейност, от нейната боеспособност в решаваща степен зависят боеспособността и равнището на работата на цялата партия". Конгресът с цялата си сила обърна внимание, че сега най-важната партийно-политическа задача, главното и основното в организаторската работа на партията, на всички нейни органи е да се повишават ролята и отговорността на първичните партийни организации, да се превръщат те действително в ръководно политическо ядро на трудовия колектив и първообраз на неговото бъдещо състояние.

Партията е силна със здравината и дееспособността на първичните партийни организации. „Те са представители — както отбеляза конгресът — на партията в трудовите колективи и заедно с това представят трудовите колективи пред партията."

За равнището на партийното ръководство се съди преди всичко по това, доколко партийните комитети активно, инициативно и боево работят с първичните партийни организации. Опирайки се на тях, те могат най-добре да използват политическите, стопанските и други възможности за подем на всички отрасли на общественото производство, за повишаване на неговата ефективност и качество, за развитие на науката и културата, за възпитание на хората.

За издигане ролята на първичните партийни организации огромна е отговорността на общинските партийни комитети. Особено силно е подчертано тяхното място в това отношение в решението на Секретариата на ЦК на БКП „Някои изменения в структурата и функциите на местните партийни органи", където се отбелязва: „Ръководят пряко първичните партийни организации в общините и работят за укрепването им като непосредствени политически щабове в колективите, за издигане авангардната роля на комунистите и засилване на тяхното влияние в развитието на трудовата и обществено-политическата активност в колективите, във възпитанието на трудещите се и младежта."

Дванадесетият партиен конгрес даде висока оценка на общинските партийни комитети и същевременно определи големите задачи, които стоят пред тях. „Партията — се отбелязва в Тезисите, приети на конгреса, — и в следващия период ще отделя първостепенно внимание и постоянни грижи за укрепване на общинските партийни комитети. Те трябва все по-пълно да се изявяват като качествено нови органи за политическо ръководство, да направляват по-нататъшното развитие и утвърждаване на селищните системи като социално-икономически и административни единици от нов тип."

Digitized by Google

Главни насоки в дейността на общинските партийни комитети партията вижда в непосредствената организаторска и политико-възпитателна работа с комунистите и сред цялото население. Оттук произтича необходимостта в центъра на своето внимание да поставят грижата за издигане равнището на работата в първичните партийни организации, на тяхното умение да организират трудовите колективи, да усъвършенстват идейновъзпитателната дейност по месторабота и местоживеене.

Всеизвестен факт е и това най-добре разбират общинските партийни комитети колко сложна в съвременните условия е задачата да се организира партийната работа в низовите звена, да кипи в тях активен вътрешнопартиен живот. Този въпрос може да се реши при едно задължително условие — ако центърът на тежестта на вътрешнопартийния живот се съсредоточи именно в първичните партийни организации, в партийните организации в състава на първичните и партийните групи. Защото именно тук се събират в един възел всички коренни въпроси на партийното влияние и върху развитието на производството, и върху възпитанието на хората, и върху техния труд, живот, бит.

Сега животът изисква от първичните партийни организации да усвояват много нови теоретически и практически въпроси по ръководството на икономиката. Тяхното успешно решаване изисква дълбок анализ на фактите и явленията, на обществения живот, подобряване на идеологическата, политическата и организационната работа.

Това изисква от общинските партийни комитети да засилват още повече отговорността си и непосредствената работа с първичните партийни организации, да обърнат особено внимание на запознаването на секретарите и членовете на партийните бюра, на отговорниците на партийните групи с основните проблеми, които в определен момент решават централният, окръжният и общинският комитет на партията.

Особена помощ общинските партийни комитети могат да оказват на бюрата на първичните организации за подобряване на вътрешнопартийния живот, преди всичко за подобряване на техния социален и качествен състав, за преустройството на идеологическата работа, за организирането и провеждането на партийните събрания и заседанията на партийните бюра, за вземането на правилни решения и контрола за тяхното изпълнение, за работата с партийните групи и обществените организации и пр.

Душа на колектива е партийният секретар. Ето защо особено задължение на комитетите е непосредствената работа за обучението на партийните секретари за издигане на техния авторитет, за създаване у тях организационни навици и умение да работят с хората.

Дванадесетият партиен конгрес постави огромни по своята важност и мащабност задачи. Тяхното изпълнение е в ръцете на трудещите се и преди всичко в ръцете на партийните органи и организации.

Отчитайки важността на работата на общинските партийни комитети с първичните партийни организации, по инициатива на редакцията на сп. „Партиен живот“ и активното съдействие на ОК на БКП — Видин се състоя разговор на същата тема, в който взеха участие: от окръжната партийна организация — СТОЙЧО БАНОВ, секретар на ОК на БКП, първите секретари на общинските партийни комитети във Видин — МИТО ТОДОРОВ, в Брегово — НЕОФИТ ОРБЕЦОВ, в Белоградчик — ИВАН ТАСЕВ, в Дунавци — ДИОНИС ТОМОВ, секретарите на първични организации във фуражен завод — Дунавци — ЦВЕТАНА ЛИЛОВА, в промишлено предприятие „Мир“ — Белоградчик — ЗЛАТКО ЗЛАТИН; от страна на сп. „Партиен живот“ — ДИМИТЪР СТАНОЕВ и ДЕЛЯ КОЛЕВА.

Digitized by Google

ВАЖЕН ПРОБЛЕМ НА ОКРЪЖНИЯ КОМИТЕТ

СТОЙЧО БАНОВ
секретар на ОК на БКП — Видин

Окръжният комитет на БКП във Видин винаги е отделял внимание и грижи към работата и ръководството на първичните партийни организации. Тези грижи станаха по-осезателни и целенасочени след Великотърновското съвещание, XI конгрес, Националната партийна конференция, след поредицата пленуми на ЦК на БКП, сред които се открояват Юлският пленум от 1968 година и Ноемврийският пленум от 1980 година. Безспорно те растат и ще растат още по-изразително сега, след XII конгрес на партията.

Ние добре разбираме, че изпълнението на големите и отговорни задачи, които постави конгресът, в решаваща степен зависи от боеспособността на първичните организации, от тяхното умение да се наложат като общопризната и авторитетна движеща сила на трудовите колективи.

Като оценява всичко това, ОК на БКП насочва своята дейност главно в две направления. Първото направление е свързано с издигане равнището и самодейния характер на общинските партийни комитети като качествено нови партийни органи, които последователно и творчески работят за извисяване работата на първичните партийни организации. Второто направление е свързано с усъвършенстване директните връзки на окръжния комитет на БКП с първичните партийни организации и оказване конкретна помощ за организационното им укрепване.

Ние добре разбираме, че работата на общинския партиен комитет в голяма степен зависи от кадрите, които работят там. Ето защо при формирането на новите общински партийни комитети и особено по време на последните отчетно-изборни конференции ОК на БКП направи всичко необходимо в тях да бъдат избрани едни от най-подготвените кадри на окръга.

Сега като първи секретари и секретари на общинските партийни комитети, на комбинатските, заводските и учрежденските комитети работят хора с висше или полувисше образование, изявили с досегашната си работа своите положителни качества, натрупали добър организационен опит.

Показателен в това отношение е фактът, че 40 на сто от сегашните секретари на общинските партийни комитети са били на отговорна работа в апарата на ОК на БКП и окръжния народен съвет. Подмлади се съставът на общинските партийни комитети, без ни най-малко да се подценява участието на старите кадри. Достатъчно е да отбележим, че с изключение на един във всички общински партийни коми-

Digitized by Google

тети или бюра на общински партийни комитети има най-малко по един член активен борец против фашизма и капитализма.

Усилията на окръжния комитет на партията за укрепване на общинските партийни комитети са насочени също така и към усъвършенстване на техния стил и методи на ръководство. Неоценима помощ на окръжния комитет за подобряване стила и методите на ръководство бе оказана от ЦК на БКП и др. Тодор Живков с неговото посещение в окръга през февруари 1980 година и последвалото го решение на Секретариата на ЦК на партията от 10 март 1980 година. Борбата за преодоляване на откроените в решението слабости и недостатъци в дейността на окръжния комитет и неговото бюро станаха централен въпрос в работата на цялата окръжна партийна организация.

Изводът, който можем да направим сега, е, че в дейността на окръжния комитет и неговото бюро все повече се утвърждава стил на колективност, проблемност и конкретност. Поставят се по-високи цели пред всички органи и организации, повишава се взискателността на основата на по-високи критерии и по-високо доверие към кадрите. Поголям е сега и стремежът на ОК да помага за подобряване стила и методите на общинските партийни комитети за организационното и политическото израстване на техните кадри. На окръжната партийна конференция всички първи секретари и значителна част от останалите секретари на общинските партийни комитети бяха избрани за членове на ОК на партията. Нарасна техният брой и в окръжния и общинските народни съвети, в органите на масово-политическите организации. Всеки месец секретар на ОК на БКП провежда среща със секретарите на общинските партийни комитети, на която се поставят основни и от текущ характер въпроси. Всичко това помага те да са в течение на главните проблеми, които се решават или стоят за решаване в окръга, и по този начин бързо и компетентно да ги пренасят и реализират в общините. От друга страна, тези срещи са своеобразна школа за усъвършенстване стила и методите на работа на кадрите, които работят в общинските партийни комитети.

ОК на БКП има разработена дългосрочна програма за обучение на партийните работници на окръжния и общинските партийни комитети. Всички секретари на общинските комитети се обучават целогодишно в университета по марксизъм-ленинизъм към ОК на БКП. Провеждат се различни научно-практически конференции. Така например през миналата година във всички общини и окръга бяха организирани теоретико-практически конференции на тема „Тритомникът на др. Тодор Живков по партийно строителство — непресъхващ извор за усъвършенстване стила и методите на работа на народните съвети". Проведе се окръжна научно-практическа конференция на тема „Планирането и организацията на политическата просвета — залог за повишаване нейното качество и ефективност". Общинският партиен комитет — Кула организира теоретико-практическа конференция „Ролята на политическата просвета за изучаване и внедряване на новия икономически механизъм". Съвместно с организациите на БЗНС в общините Кула и Белоградчик се проведоха научно-практически конференции, посветени на темата „За повишаване на обществената производителност на труда". Предстои преглед-разговор по проблема „За по-нататъшно овладяване и прилагане на ленинските принципи и норми на партиен живот в условията на новия икономически механизъм", който ще приключи с теоретико-практическа конференция.

Налице е стремеж на отдел „Организационен" на ОК на БКП да помага на партийните комитети и първичните партийни организации с обзорни информации по вътрешнопартийни въпроси и със системати-

Digitized by Google

зиране на положителния опит. През 1980 и началото на 1981 година от кабинета по партийно-организационната работа бяха предоставени на общинските партийни комитети и първичните партийни организации разработки по въпросите на планирането на партийната работа, по отчета и самоотчета на комунистите и партийните поръчения, по прилагането на политическия подход в партийната работа, по ленинските принципи и норми на партиен живот и др.

Друга форма на помощ и контрол на общинските партийни комитети са извършваните комплексни проверки. През 1980 година такива проверки бяха извършени в общинските партийни комитети — Ружинци, Грамада, Димово относно работата на първичните партийни организации за преустройството на идеологическата дейност; в Дунавци, Бойница и Ново село — относно работата на партийните и стопанските ръководства за повишаване сменността при използване на техниката; в Брегово и Видин — за работата на общинските партийни комитети и първичните партийни организации по партийното ръководство на Комсомола и младежта и в Кула — по изпълнение на приетата програма за внедряване постиженията на науката, техническия прогрес и челния опит.

Окръжният комитет на партията организира поредица социологически изследвания по актуални проблеми на партийния и обществения живот. През първото тримесечие на 1981 година бе направено социологическо изследване върху дейността на окръжната партийна организация за подготовката, обучението, възпитанието и разпределението на кадрите. Предстои социологическо изследване по работата на партийните, държавните и стопанските органи за внедряване на научно-техническия прогрес в промишлеността на Видински окръг. Тези изследвания помагат да се видят някои слабости и недостатъци, които се допускат от общинските партийни комитети, и насочват както тях, така и окръжния комитет и първичните партийни организации към практически мерки за подобряване на работата. Така при гореспоменатото социологическо изследване за кадрите се откроя като слаба страна нашата дейност с резервните кадри и ние предприемаме конкретни мерки в тази насока.

Като се стреми да налага стил на повишена взискателност, бюрото на окръжния комитет на партията периодически изслушва партийни комитети в първичните партийни организации по отделни въпроси от тяхната дейност. Само през 1980 и четирите месеца на 1981 година са докладвали 35 секретари на партийни комитети и първични партийни организации по 19 проблема. Прави впечатление, че повечето от тях са с вътрешноорганизационна и партийно-политическа насоченост. Така например общинските партийни комитети във Видин и Брегово докладваха как изпълняват решенията на пленума на ОК на БКП по естетическото възпитание на населението; общинските партийни комитети в Кула и Димово — как се повишават личният пример и авангардната роля на комунистите в борбата за ускореното социално-икономическо развитие на общините. Първичната партийна организация в „Търговия на дребно“ при СД „Търговия“ — Видин докладва за извършената идейновъзпитателна работа за пресичане на отрицателните явления сред търговските работници и издигане културата на търговското обслужване на населението. За повишаване взискателността към ръководните кадри ОК на БКП периодически се среща със съответните партийни и стопански ръководители на местата, където се изявяват или виждат слабостите. Това дава добър ефект особено в селското стопанство. Положителни резултати има от съвместните заседания на бюрото на окръжния комитет на партията и ИК на окръжния народен съвет с общинските партийни коми-

Digitized by Google

тети и общинските народни съвети. Такова заседание беше проведено с общинския партиен комитет и общинския народен съвет в Брегово по проблемите на социално-икономическото развитие на селищната система. Предстоят подобни заседания и в останалите общини на окръга.

В изпълнение изискванията на XII конгрес бюрото на ОК на БКП провежда конкретна работа положителният опит да се превръща в ефективно средство за повишаване научността в партийно-организационната работа. Разработен е подробен план за изучаване и обобщаване на положителния опит в общинските партийни организации по отделни въпроси на партийно-организационната работа. Всеки общински партиен комитет има определен проблем, по който работи, и в следващите две-три години ще сподели опита си с останалите партийни комитети. Проблемите имат конкретна практическа насоченост като: работата на общинските партийни комитети и първичните организации с младите комунисти и с партийните групи; организацията на работата на комисиите за контрол на ефективността и качеството на производството към първичните партийни организации: внедряване на рационална система за оценяване дейността на ръководните партийни и стопански кадри; организация на работата с резервните кадри; работата с партийните бюра и секретарите на първичните организации и пр.

Цялата партийно-политическа и организаторска работа, която осъществява окръжният комитет на партията, е насочена към подобряване работата на общинските партийни комитети, към тяхното утвърждаване като политически органи.

●

Окръжният комитет на партията прави сериозен опит да работи по-близко и по-конкретно и с първичните партийни организации. Членовете на пленума, на окръжната контролно-ревизионна комисия, апаратът на комитета вземат все по-активно участие в подготовката и провеждането на събрания на първичните партийни организации. Те участвуваха в голяма част от миналогодишните отчетно-изборни събрания на първичните партийни организации, в събранията по разясняване изложението на др. Тодор Живков от месец февруари и решението на Секретариата на ЦК на БКП от 10 март 1980 година, в събранията за обсъждане материалите на Ноемврийския пленум, в разясняване материалите на XII партиен конгрес и т. н.

Трайни следи оставят традиционните годишни срещи на бюрото на ОК на БКП със секретарите на първичните партийни организации, на които се прави оценка на тяхната работа и се поставят на обсъждане главните задачи, които стоят пред окръга. Най-активните първични партийни организации и партийни секретари се награждават. Така например т. г. с различни ордени и медали бяха наградени 50 секретари на първични партийни организации.

В последно време сериозно се подобри организацията на партийната информация и нейното използване като средство за ръководство, контрол и възпитание. Разшириха се източниците и се внесоха положителни изменения в нейния характер и съдържание. По-голямо внимание се отделя на работата с критичните бележки и предложения на комунистите. Утвърдената през 1981 година от бюрото на ОК на БКП „Система за комплексно изучаване на общественото мнение и политическите настроения на трудещите се“ внася по-голям ред и оперативност в дейността за изучаване общественото мнение както от окръжния комитет, така и от другите партийни комитети и първичните партийни организации. Системата, чието приложение се контролира

Digitized by Google

от ОК на БКП, е безспорно една форма на конкретна връзка на комитета с първичните партийни организации.

Окръжният комитет на партията счита, че в работата на общинските партийни комитети по ръководството и контрола на дейността на първичните партийни организации има подобрения. Те се стремят да стоят по-близко до тях, да използват разнообразни форми за заздравяване връзките помежду си, да оказват още по-конкретно и компетентно ръководство на първичните организации.

Искам да се спра на някои форми на работа на общинските партийни комитети с първичните партийни организации.

Още със създаването на новите общински партийни комитети се въведе практика в началото на всяка година да се разработват и приемат целогодишни планове за провеждане всеки месец ден на партийния секретар. Постепенно от форма на инструктаж денят на партийния секретар се превръща в тематична форма за обмяна на положителен опит между секретарите на първичните организации. Особено добре работят в това отношение общинските партийни комитети във Видин, Кула, Белоградчик и Брегово. Общинският партиен комитет във Видин е разработил план, според който денят на партийния секретар се провежда диференцирано — по отрасли. Ето някои от проблемите, които ще бъдат обсъждани. Със секретарите на заводските партийни комитети и организации ще бъде обсъден въпросът за „Опитът на комбинатския партиен комитет при СХК „Г. Димитров" по прилагането на конкурсното начало при издигане на ръководни кадри". Със секретарите на първичните партийни организации от промишлеността, транспорта и търговията ще се обмени опит за работата на първичните организации по възлагането и контрола на партийните поръчения. Със секретарите на първичните организации в културните институти и учебните заведения ще се разисква по „Работата на първичната партийна организация и учителския колектив в училище „Лиляна Димитрова" по естетическото и нравственото възпитание на учащата се младеж". Със секретарите на първичните организации в селското стопанство ще се разгледа дейността на първичната партийна организация в с. Бяла Рада за издигане културата на земеделието в растениевъдството и т. н. Интересни и разнообразни начинания има в комбинатската партийна организация на СХК—Видин относно издигането авангардната роля на комунистите.

Разширява се участието на членовете на общинските партийни комитети в заседанията на партийните бюра и събранията на първичните партийни организации. Някои общински партийни комитети, особено тези, които ръководят по-малко първични партийни организации като в Бойница, Чупрене, Макреш и други, осигуряват свои представители почти на всички партийни събрания. В общинския партиен комитет в Чупрене е въведена практиката, когато в първичните организации се разглеждат важни въпроси, на събранията да присъствува група от съответно компетентни специалисти, ръководени от член на общинския партиен комитет.

Общинският партиен комитет в Белоградчик при разглеждане на възлови проблеми на дадена първична партийна организация провежда заседанията на бюрото на място, в първичната партийна организация с участието на по-широк кръг комунисти.

Голяма част от партийните комитети разпределят своите членове и активисти да оказват помощ на първичните партийни организации, като присъствуват на заседанията на бюрата и партийните събрания.

Общинските партийни комитети предвиждат в плановете си първичните партийни организации планомерно и периодично да се отчитат по

Digitized by Google

решаването на важни и актуални въпроси в тяхната дейност. В бюрото на общинския партиен комитет в Кула например през 1980 г. и четирите месеца на 1981 година са докладвали 13 секретари на първични организации по 16 въпроса. Положителен опит по работата с партийните групи натрупаха общинските партийни организации в Белоградчик и Дунавци, по издигането на самодейния характер на първичните партийни организации — общинските партийни организации в Брегово, Видин и Кула.

●

Като сочим положителните страни в работата на окръжния и на общинските партийни комитети с първичните партийни организации, ние си даваме ясна сметка, че извършеното е недостатъчно, че в нашата работа съществуват все още много слабости и недостатъци. Набива се на очи фактът, че от ЦК на БКП, от окръжния комитет на БКП проблемите се разработват и подават добре, но връзката се къса някъде между общинските партийни комитети и първичните организации, между първичните партийни организации и комунистите. Не са редки случаите на незадълбоченост и формализъм в тяхната работа. В редица първични организации обикновено се задоволяват с поставянето на текущите стопански задачи, без целенасочено да изучават проблемите, от които зависи настоящето и особено бъдещето, без да вникват в същността на социалните явления, характерни за техния трудов колектив, без да подлагат на обективна оценка стила и методите на партийното и стопанското ръководство.

Наложително е общинските партийни комитети да помагат по-комплексно и по-пълно на първичните партийни организации за реализиране на техните ръководни функции. Следва да се засилва политическият подход в дейността на партийните бюра, да се работи за повишаване взискателността към стопанските и административните ръководители, към ръководствата на масово-политическите организации, за да може първичните партийни организации да отговорят на големите изисквания, които предявява XII конгрес на партията, за изпълнение плана за социално-икономическото развитие за 1981 година и осмата петилетка.

Все още недостатъчна е работата на общинските партийни комитети и първичните организации с отделния човек, и то работа конкретна, умело дозирана и съобразена с личностната характеристика на индивида. Има и първични партийни организации, в които активността и авангардната роля на комунистите все още не е на желаното равнище. Особено остро стои проблемът за обновяване състава на първичните партийни организации в малките села. Голям е относителният дял на въпросите, регламентирани от центъра и окръга да се разглеждат в първичните организации. Това са слабости, по които предстои ние още по-целенасочено и конкретно да работим.

Няма съмнение, че настоящата среща наред с обмяната на опит ще помогне на окръжния и общинските партийни комитети да видят някои допускани слабости и недостатъци по ръководството и работата на първичните партийни организации и набележат мерки за тяхното преодоляване.

Digitized by Google

ГРИЖИ ЗА ОСНОВНАТА ПОЛИТИЧЕСКА ФИГУРА

МИТО ТОДОРОВ
първи секретар на общинския партиен комитет — Видин

Наша постоянна грижа е да издигаме ролята на партийния секретар като политически деец, организатор на масите и боец от най-предната линия за осъществяване на партийната политика, за изграждане на социалистическото общество в нашата страна. Немалко грижи полагаме и за партийните бюра като основни колективни ръководни и изпълнителни органи на партията.

В нашата работа с партийните бюра и секретарите се ръководим от конгресните решения на партията, от указанията на ЦК на БКП и на окръжния комитет на партията. За подобряване на работата ни с партийните секретари голяма помощ ни оказа решението на Секретариата на ЦК на БКП от 1977 г. „За по-нататъшно издигане ролята на секретаря на ППО". За секретари на първичните партийни организации издигаме комунисти, всеотдайно предани на работническата класа и на делото на социализма. Стремим се да подбираме кадри с необходимата марксистко-ленинска подготовка, политическа зрелост, добра обща култура и съответна специална квалификация. Изискваме те да имат опит в партийната работа и силно развито чувство за дълг и отговорност пред партията и обществото — комунисти, способни да се ориентират в обстановката, готови да се борят при всички условия за осъществяване на партийната политика. Важно изискване, което предявяваме към секретарите на първичните партийни организации, е те строго да спазват принципите на партийно ръководство и нормите на партиен живот. Неотклонно да прилагат колективността, да насърчават критиката и самокритиката, да поддържат най-тесни връзки с партийните членове и всички трудещи се. В нашата общинска партийна организация имаме 274 секретари на първични партийни организации. От тях 33,30 на сто са от материалното производство и обслужващата сфера.

Значително се подобри техният образователен ценз. С висше и полувисше образование са 51,80 на сто; със средно специално и средно общо — 46,40 на сто; с основно 1,83 на сто. Всяка година се увеличава относителният дял на жените, които се издигат за секретари на първични партийни организации. Сега той е 30,40 на сто. Правилно е съотношението на кадрите по възрастов състав. Секретарите на първичните партийни организации до 40 години съставляват 56,60 на сто, а от 40 до 60 години — 43,40 процента. За партийни секретари се избират комунисти със значителен партиен стаж. С партиен стаж над 10 години са 59,80 процента от тях. Някои са преизбирани многократно. Сега 22 на сто от секретарите на първичните партийни организации работят като такива от 6 до 10 години, а 11 на сто над 10 години. Гордост за общинската партийна организация са секретарите Перко Николов от цех „100" и Славчо Калчев от ТЕЦ на Стопанския химически комбинат, удостоени с орден „Червено знаме на труда", Кръстю Спасов и

Digitized by Google

Недко Петров от СХК „Г. Димитров“, Цветан Ангелов от с. Гомотарци, Анка Добрева от завод „Вида“, Дафин Виденов от окръжно предприятие булгарплод „17 партизани“, Борис Василев от Хлебозавода и др., наградени с „Народен орден на труда“ — златен.

Полагаме грижи всеки секретар на първична партийна организация да има нормални условия за работа, да може успешно да съчетава служебните си задължения с партийните.

Всеки месец в общинския партиен комитет провеждаме ден на партийния секретар. От две години този ден се осъществява диференцирано по отрасли. Как става практически това? Приели сме специален план, в който са предвидени основните мероприятия, свързани с деня на партийния секретар. Първият четвъртък на всеки месец е посветен на тях. До обяд първият секретар на общинския партиен комитет провежда среща със секретарите на комбинатските, заводските и учрежденските партийни комитети. На нея присъствуват всички оперативни работници на общинския партиен комитет. Срещата протича обикновено при следния дневен ред:

— Споделяне на положителен опит.

— Обсъждане на задачите, които следва да се решават през съответния месец.

Домакин на срещата е този партиен комитет, който ще споделя опита си по даден проблем. Предварително участниците в срещата се запознават с производството, социално-битовите въпроси и с други задачи, които решава трудовият колектив, и след това се пристъпва към деловата работа.

Следобед под ръководството на секретарите на общинския партиен комитет и завеждащите отделите се провежда по същия начин денят със секретарите на първичните партийни организации, диференцирано по отрасли.

Този подход ни дава възможност по-задълбочено да изучаваме положителния опит. Можем да кажем, че денят на партийния секретар се превърна в своеобразна лаборатория за изучаване, обобщаване и разпространение на положителния опит.

Друга форма е семинарът в общинския партиен комитет, на който присъствуват всички работници от апарата, които се запознават с най-добрите световни постижения в научно-техническия прогрес, с челния опит в страната и с други проблеми, които се изучават и след това от сътрудниците се пренасят на място.

Членовете, кандидат-членовете и сътрудниците на общинския партиен комитет са разпределени да отговарят за конкретни първични партийни организации и редовно посещават техни събрания, заседания на партийните бюра, съвещания на стопанското ръководство, срещат се с производствени колективи и с отделни членове от трудовите колективи. По този начин те по-добре опознават работата, навреме виждат хубавото, отчитат грешките и помагат за тяхното своевременно отстраняване. Така на секретарите помагаме конкретно и своевременно да подобряват стила на работата си.

Полагаме системни грижи за повишаване знанията им по партийно строителство. Всяка година след отчетно-изборните събрания с тях провеждаме тридневен семинар с откъсване от производството. Запознаваме ги с най-актуалните проблеми на партийното строителство, с икономическата политика на партията и международните отношения. Наред с това една трета от тях се обучават в междуокръжната партийна школа — Враца на 45 или 30-дневни курсове по специална програма.

В подготовката на годишните отчетно-изборни събрания отделяме внимание първичните партийни организации да избират в своя ръково-

Digitized by Google

ден орган най-достойните и авторитетни комунисти, да има приемственост между поколенията, да се включват повече жени. Сега за членове на партийните бюра са избрани комунисти с по-високо образование и най-изявените в трудовите колективи. В промишлеността 66 на сто от тях са работници, в транспорта — 67,50 на сто. Общо в общинската партийна организация от членовете на партийните бюра 38,35 на сто са работници и селскостопански труженици. Служителите съставляват 56 процента, но от тях 12,28 на сто са инженерно-технически работници, пряко заети в материалното производство, 3,58 на сто са членове на ДКМС.

Преди две години общинският партиен комитет съвместно с кабинета по партийно-организационната работа към окръжния комитет на БКП издадохме специална брошура с длъжностните характеристики в партийните комитети и бюра. Посочено бе примерно разпределение на работата между техните членове. Всяка година за тях организираме лекции, диференцирано по различни проблеми. С членовете на партийните бюра, отговарящи по пропаганда и агитация, организираме посещения за обмяна на опит на звена от партийната учебна година, обсъждаме проблемите на политическата агитация, на индивидуалната работа, на наставничеството и други. Членовете на партийните бюра, отговарящи за комисиите за народен контрол, слушат лекции по контрола. Като правило при нас стопанските ръководители са членове на партийните комитети или на партийните бюра. Те всеки месец участвуват в заседанията на съвета на директорите, където се изнасят лекции от квалифицирани лектори, обменят положителен опит.

Общинският партиен комитет отделя голямо внимание за изясняването и правилното взаимодействие между партийното бюро и стопанското ръководство, как най-правилно да се упражнява партийният контрол, какъв е характерът на взаимоотношенията партиен секретар — директор.

Значителни успехи имаме в работата със стопанските ръководители. Помагаме им те да се изявяват като политически дейци. Изискваме от тях да повишават чувството за отговорност и като политически дейци за състоянието и работата на първичната партийна организация.

Общинският партиен комитет се стреми да поддържа пряка, всекидневна връзка с комбинатските, заводските и учрежденските партийни комитети и с бюрата на първичните партийни организации. Членовете, кандидат-членовете и апаратът на комитета редовно посещаваме партийните организации, присъствуваме на събрания и др. мероприятия.

Като утвърдена черта в стила на общинския партиен комитет е конкретната пряка връзка със секретарите на партийните комитети и на първичните партийни организации. Със тях водим индивидуални разговори, с които целим да се доберем до по-задълбочена информация, какво ги вълнува в работата, какви трудности срещат, какви виждания имат по проблемите, които предстои да решават. За тези разговори не определяме регламент. Те стават във време, подходящо за нас и за тях, обикновено след работно време. Създали сме такава обстановка, че всеки от тях, когато пожелае, да може да се срещне с този секретар от общинския партиен комитет, който ще му даде най-компетентен отговор по интересуващите го въпроси. Аз също водя индивидуални разговори с тях по личен план. Завел съм си специална тетрадка, в която записвам проблемите, които секретарите поставят за решаване. Определям кои от тях могат да се изпълнят и докога трябва да стане това. Периодически правя проверки как се решават тези задачи и уведомявам секретаря, който ги е поставил.

Ето някои от тези разговори. От секретаря на първичната партийна организация в туристическия комплекс „Балкантурист“ — поделе-

Digitized by Google

ние — Видин Кирил Димитров се информирах как изпълняват годишния план, какви трудности срещат, какви допълнителни мерки са набелязани, какви грижи полага партийното бюро за повишаване взискателността към комунистите и всички служители, за работата в счетоводството и други въпроси от текущ характер. С другарката Цветана Еленкова — секретарка на партийния комитет при СД „Търговия", беседвахме за взаимоотношенията в колектива и с директорите, за материално-техническото снабдяване, капиталното строителство, за дисциплината в трудовите колективи, за помощта, която оказват на Хлебозавода, и други.

В една от срещите ни Марин Николов — секретар на първичната партийна организация в завод „Бдин", разказа за мерките, които взема партийното ръководство за подобряване на социално-психическия климат в колектива, за работата на партийното бюро с профкомитета, за взаимоотношенията с директора и други.

Тези регулярни срещи ни дават възможност да разширяваме пряката информация за работата на партийните секретари, на партийните бюра, за обстановката в партийните организации и трудовите колективи.

КАК РАЗГРЪЩАМЕ САМОДЕЙНОСТТА НА ПЪРВИЧНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

НЕОФИТ ОРБЕЦОВ
първи секретар на общинския
партиен комитет — Брегово

За да бъде изпълнена програмата за социално-икономическото развитие на Бреговската селищна система, да бъдат решени големите и сложни проблеми на общинската партийна организация, пред нас стои задачата да се усъвършенстват и издигат на качествено ново равнище организационната и идеологическата работа на общинския партиен комитет, на всяка първична партийна организация.

Общинският партиен комитет в Брегово системно и целенасочено работи за изявата на първичните организации като политически щабове и най-непосредствени ръководители на трудовите колективи. Неговите усилия са насочени към изпълнението на партийните и правителствените решения, към развитието на икономиката в района на селищната система. Първичните организации от своя страна също всекидневно, оперативно, делово насочват трудовите колективи към осъществяване на своите социално-икономически програми, за издигане равнището на подготовката на комунистите, за внедряване новата организация на труда, използване предимствата на новия икономически механизъм и подход в решаване на задачите, които постави Дванадесетият конгрес на партията.

Digitized by Google

Общинският партиен комитет в Брегово счита за главно задължение да развива на дело самодейността и инициативата на първичните организации. Ние се стремим да създаваме чувство за отговорност у тях, да ги убедим, че те са център за развитието на селото и колектива, че тяхна задача е не само да снемат задачите, поставени от вишестоящите органи, а и те самите да бъдат източници на идеи, носители на техническия прогрес във всички негови направления.

Независимо от това, какъв проблем разглежда, централно място в дейността на общинския партиен комитет заемат въпросите за повишаване боеспособността на партийните организации, тяхната роля и място за изпълнение приетите решения.

В общинската партийна организация са изградени 17 първични партийни организации. Повечето от техните секретари са с над 10 и 15 години партиен стаж. От тях 4 са с висше образование, 5 с полувисше, 5 със средно специално и 3 с основно образование. От това, какъв е съставът на първичната организация, на нейното бюро и особено от това, какъв е секретарят зависи до голяма степен дали тя ще проявява самодейност и инициатива. Естествено, важно е и какви условия създава общинският партиен комитет за изявата на самодейния характер на първичната организация в сектора, в който работи.

На срещата със завеждащите отделите „Пропаганда и агитация" на ЦК на БКП и ЦК на КПСС в Казанлък през 1979 година за ролята и възпитанието на личността и трудовия колектив интересна мисъл беше развита от съветските другари. Те изтъкнаха, че трудовият колектив се развива, живее и оформя съобразно развитието на първичната партийна организация, т. е. каквато е първичната партийна организация, такъв е и трудовият колектив, който тя ръководи. Тия взаимоотношения между първичната организация и трудовия колектив стоят на предни позиции в работата на общинския партиен комитет, те са ключов въпрос за нейното изграждане като първообраз на трудовия колектив. Ето защо всички основни въпроси на трудовия процес и на кадрите минават през първичната организация. Комитетът създава условия всички нейни изяви да бъдат насочени правилно в трудовите колективи и всички да работят всеотдайно за тяхното изпълнение.

Редица начинания и новости, които се внедриха в аграрно-промишления комплекс по производството на селскостопанска продукция и решаването на социалните проблеми в селищната система, са дело на първичните партийни организации.

След обсъждането на новия икономически подход и неговия механизъм първичната партийна организация в с. Балей с партиен секретар Дафнн Илиев предложи с оглед да се увеличи производителността на труда и да се подбри заплащането на работниците в зеленчуковата бригада планирането да стане по бригади и в самите звена, т. е. звеното като най-малка производствена единица в бригадата да носи отговорност за изпълнението на плана. Общинският партиен комитет прие тази инициатива и тя се внедри в почти всички трудови колективи в АПК. Производителността на труда се увеличи 2 до 3 пъти.

Първичната организация в промишленото предприятие „9-ти септемри" с партиен секретар Трифон Карамфилов утвърди индивидуалния акорд на заплащане, в резултат на което планът за първото тримесечие на 1981 година в чест на Дванадесетия конгрес на партията беше изпълнен 10 дни предсрочно.

С решение на управителния съвет на АПК бе прието предложението на първичната организация в консервното предприятие със секретар Велизар Николов да бъдат раздадени 3000 декара средноран-

Digitized by Google

ни домати на домакинствата от селищната система, а на онова домакинство, което преизпълни плана от тях, освен възнаграждението, което е от 800 до 1000 лева на декар, на всеки тон в повече да му се предаде земя за ползване по 200 кв. м. Включването на населението в производството на зеленчуци помогна чувствително да се увеличат доходите и да се повиши жизненото равнище на хората. По предложение на същата партийна организация селата Връв и Тияновци приеха план за организиране на производство на зеленчуци, дейност почти нова за тях.

Много години общинският партиен комитет и по-специално АПК работят с научните институти в страната, които се занимават с проблемите на селското стопанство. Всички внедрени новости се утвърждават от първичните организации и по същество те стават проводници на техническия прогрес. Безколовото отглеждане на доматите, засаждането на среднорани домати и на зелето даде възможност през последните години рентабилността в зеленчукопроизводството да стане 30—35 на сто и този отрасъл да носи печалба на АПК. Внедряването на новата технология при отглеждането на зеленчуците създаде условия един зает в този отрасъл да отглежда по 35—40 дка зеленчуци.

Общинският партиен комитет заедно със секретарите на първичните организации проучиха опита на Разградски, Русенски, Бургаски и Софийски окръг по издигане културата на земеделието, особено за повишаване на средните добиви от пшеницата и царевицата и за внедряването на нови породи — т. нар. Черношарено говедо, за увеличаване средния млеконадой от фуражна крава. В момента сме в подготовка на пленум по техническия прогрес на тема „Ускорено внедряване постиженията на научно-техническия прогрес в АПК през осмата петилетка". За отбелязване е, че всички пленуми, заседания на бюрото на общинския партиен комитет, а в много случаи и организационните събрания на първичните партийни организации се предшествуват от старателна подготовка на проект за решения, в която участвуват много специалисти и общественици.

Въпросът за квалификацията на ръководни и изпълнителски кадри е стоял в центъра на дейността на първичните организации. Навлизането на техническия прогрес в селското стопанство неминуемо изисква последователно и целенасочено да се решава кадровият въпрос. Обсъждайки този въпрос, производствената партийна организация към АПК и партийната организация в средното политехническо училище стигнаха до извода, че интеграцията на АПК с училището може да реши въпроса за подготовка на изпълнителски кадри. Тази идея от шест години дава положителни резултати. На СПТУ — Брегово е предоставена 7000 декара земя, най-новата техника в АПК и най-добрите механизатори като специалисти за обучаване на учащите. Целта ни беше да създадем любов у тях към селскостопанския труд още на ученическата скамейка. Тяхното реализиране в производството ние решихме навреме, и то 100 на сто. Сега за селищната система не представлява проблем участието на младежта в производството, което е решаващо и сега.

С оглед да се подобрява работата ни с партийните секретари всеки месец провеждаме ден на партийния секретар, където се споделя положителният опит на партийната организация-домакин. Стремим се тук да внесем нещо ново, т. е. да обогатим и теоретическите познания на партийните секретари. От своя страна партийните секретари провеждат ден на отговорника на партийната група. Това е включено и в системата за водене и отчитане на социалистическото съревнование в селищната система и най-добрите партийни секретари и

Digitized by Google

отговорниците на партийните групи се награждават с екскурзия в Съветския съюз. Досега почти всички са посетили Съветския съюз, а някои и по 2—3 пъти. От няколко години успешно стимулираме усилията на партийния секретар.

През 1976 година по предложение на териториалната първична организация със секретар Румяна Томова общинската партийна конференция прие становище и АПК реши — поема издръжката на всяко трето новородено дете в едно семейство до завършване на висше образование или пълнолетие, а на семейството месечно да се дава по 50 лева възнаграждение извън това, което се полага от държавата. От 12 семейства през 1976 година с 3 деца в края на 1980 година те се увеличиха на 97.

Повече от 15 години три пъти годишно — веднъж на четиримесечие, провеждаме срещи в трудовите колективи на тема „Какво ви харесва и какво не ви харесва в нашата партийно-политическа, стопанска и административна работа?" На тези събрания в трудовите колективи се зароди идеята да се изграждат работнически столове за подобряване и пюевтиняване храната на трудещите се. Това предложение отиде в първичните партийни организации, които го обсъдиха и приеха решения и в резултат на това сега в селищната система има 6 работнически стола, а до края на 1982 година те ще станат единадесет. Интересна идея възникна в трудовия колектив на промишленото предприятие „9-ти септември" — един ден в седмицата работниците да се хранят безплатно. Искам да споделя откровено, че това, което се предлага от трудовите колективи, ние изключително държим да се решава своевременно, за да има в решенията на партийната организация и трудовите колективи еднопосочност в тяхното реализиране. Трудовият колектив твърдо да вярва в първичната партийна организация, а тя винаги да е сигурна, че нейните решения са обективно изпълними от трудовите колективи. В тези взаимоотношения стоят изключителните успехи в запазването на населението в този крайграничен район и спирането на миграционните процеси.

От голямо значение за нас е и личният пример на комунистите, на секретарите на първичните организации, на всички кадри, които работят в селищната система. Сега особено е необходимо по-малко да приказваме, а повече да показваме с личните си дела това, което искаме от хората. Това също така е едно от направленията на общинския партиен комитет, което е изключително важно при решаването на проблемите и издигане самодейния характер на първичните организации.

Редица социални придобивки като безплатна храна на учащата се младеж, извозването на трудещите се до блоковете и обратно с автобуси, безплатния хляб на пенсионерите, които работят в АПК, преглеждането 2 пъти седмично от най-добрите лекари на окръжна болница, изграждането на заведението домашен социален патронаж за самотните възрастни хора в селищната система и др. дават възможност за плодотворно перспективно решаване на задачите в селищната система и изключително уважение към първичните партийни организации.

Независимо от номенклатурата на кадрите общинският партиен комитет прие решение всички кадри да се отчитат за изпълнението на решенията в първичната партийна организация. Създадените благоприятни условия за критиката и самокритиката в първичните организации, сплотеността на комунистите, на активните борци против фашизма и капитализма, правилното отношение към младежта създадоха условия най-вярно и точно да се оценяват всички кадри независимо от техния ранг.

Втора петилетка вече по инициатива на общинския партиен ко-

Digitized by Google

митет и с подкрепата на първичните организации провеждаме срещи с всички висшисти, родени в селата на нашата селищна система. Това са 584 души, от които 186 работят в Брегово. Нашата задача е първичните организации да покажат своите изяви в продължение на 5 години и какви са перспективите за следващите години. Стремим се да създаваме самочувствие у всички граждани, бих казал и в наймалките селца на селищната система, че те са жизнеспособни и в перспектива ще укрепват своите домакинства и населеното място като цяло.

Много са проблемите, които стоят на вниманието на първичните партийни организации във връзка с изграждането на техния самодеен характер, инициатива и боеспособност. Изключително важна е обаче ролята на общинския партиен комитет в това отношение. Комитетът в Брегово стои на позициите със собствени сили и средства да решаваме проблемите на всички трудови колективи и в центъра да стоят първичните партийни организации, комунистите.

Създаденият стил на работа от окръжния комитет на партията за висока взискателност при изпълнението на задачите допринесе много за повишаване отговорността в Бреговската общинска партийна организация. Много и сложни са проблемите, които трябва да решаваме в бъдеще, но, бих казал, само дееспособни, самодейни, инициативни първични организации могат да създават спокойна атмосфера, в която да се изявяват творческите възможности на всички кадри — ръководни и изпълнителски.

ОРГАНИЗАЦИОННО УКРЕПВАНЕ И РАЗВИТИЕ

ДИОНИС ТОМОВ
първи секретар на общинския партиен комитет — Дунавци

Организационното укрепване на първичната партийна организация има решаващо значение, за да стане тя действена, боеспособна, да умее да изграждна авангардната роля на комунистите и да засилва тяхното влияние върху трудовата и обществено-политическата активност на трудещите се и младежта.

В близката и непосредствена връзка между общинския партиен комитет и първичните партийни организации и помощта за тяхното укрепване и развитие ние виждаме главното условие за по-нататъшното утвърждаване на комитета като политически щаб на целокупния живот в общината.

Общинският партиен комитет направи немалко за укрепването, а където беше необходимо и за организационното изграждане и окрупняване на някои партийни организации.

Digitized by Google

Да вземем например първичните партийни организации в производството в гр. Дунавци и с. Арчар. Те обединиха комунистите от животновъдството, механизацията и управлението. В териториалните партийни организации членуват комунистите от съветите, кметствата, наркоопа и здравните служби. Броят на комунистите в тези организации нарасна към 70—80 души.

Какво е положението при тях?

В окрупнените териториални партийни организации, където членуват кметът, председателят на общинския народен съвет и други ръководни кадри, се обсъждат най-животрепетящите, вълнуващи хората проблеми. За тяхното решаване на съветниците, ръководните кадри и останалите комунисти се възлагат партийни поръчения. Често те излизат на събрания със самоотчети за изпълнението на отделни задачи. Това създава обстановка на по-голяма критичност и самокритичност, на по-висока взискателност към комуниста ръководител.

Досегашният опит показа, че при такива окрупнени партийни организации наложително е да полагаме по-големи грижи за партийните групи, които наброяват по 15—20 комунисти или по същество това са досегашните първични партийни организации. При тези условия ролята на партийните групи се издига на по-голяма висота. Това изисква от партийните бюра и от общинския партиен комитет по-близка и компетентна помощ.

Положителен опит имаме в окрупнената партийна организация в Дунавци и особено на партийната група в животновъдството с отговорник члена на бюрото на общинския партиен комитет Перка Донова. Неотдавна със секретарите, отговарящи по проблемите на пропагандата и агитацията към общинските партийни комитети от окръга, тук се проведе среща за обмяна на положителен опит. Участниците в срещата се запознаха с опита на партийната група по: организацията на социалистическото съревнование; работата на клубния съвет; социалното развитие на трудовия колектив. Интерес представлява съвместната работа на животновъдите със средното политехническо училище в Дунавци. На училището е предоставена възможност да се запознава с производствения процес. Определени са като наставници най-добрите животновъди. Този опит ще бъде изучен и от останалите отговорници на партийни групи в общината.

В плановете за работата на общинския партиен комитет наред с отчетите на секретарите на първичните партийни организации предвиждаме и отчети за работата на отговорниците на партийните групи по дадени проблеми.

Разбира се, окрупняването на партийните организации има и някои слаби страни. При присъствие на 80 на сто от комунистите на събранията често секретарите са склонни към самодоволство, създава се впечатление, че има нужното болшинство. Това може да се преодолее, ако по-строго се спазва уставното задължение, че всеки партиен член е длъжен да присъствува на събранията.

Какви форми на партийно-политическа работа използваме за укрепване на първичните партийни организации?

Използваме утвърдилите се традиционни форми като срещите, съвещанията, семинарите, конференциите, деня на партийния секретар, инструктажи и други. Те се насищат вече с ново съдържание и заедно с тях се утвърждават някои по-резултатни форми в партийната работа, особено сега след решенията на XII конгрес на БКП.

Пред нас изниква въпросът за диференцирания подход към отделните партийни организации. Това се налага от няколко обстоятелства:

— Новата бригадна организация на труда в селското стопанство изведе на преден план проблема кой и как да организира партийната

Digitized by Google

работа в бригадата, където все още няма партийни организационни звена. Изграденият общоселски партиен комитет в Арчар също няма покритие с производствената единица, а функционира на територията само на кметството. Центрове на бригадите са по-големите селища — Дунавци, Арчар и Буковец. В партийните организации в тези селища членуват и голяма част от ръководните кадри, специалистите, дори голяма част от механизаторите.

— В по-малките селища партийните организации са малочислени, болшинството от комунистите са на пенсионна възраст и с по-ниско образование.

Така например партийната организация в Медешевци наброява 14 комунисти, от тях с основно образование са 11, един е с начално и само двама са със средно образование. До 30-годишна възраст е един комунист, от 40—50 години — двама и останалите 11 са над 60 години. С такъв възрастов състав и образователен ценз са и други партийни организации в малките села.

Това предопределя подхода ни при поставянето на задачите и помощта, която трябва да им оказваме. Съобразяваме се с възможностите на хората и изискваме да решават задачите, които стоят пред тях. Това не означава обаче общинският партиен комитет да се откъсне или да проявява по-малко внимание към малките и отдалечени села. Тук също има редица въпроси, които изискват помощта, намесата на трудовите колективи като срочното прибиране на продукцията и нейното съхранение, подобряване бита на хората и тяхното обслужване и други. Особени затруднения срещаме при издигането на низови ръководни кадри в малките села. Имаме добри опитни кадри като другарите Никола Давидов от Вълтоп и Младен Станков от Ивановци с богат житейски и практически опит, политически добре подготвени. Полезно е да използваме възможностите на тези кадри, като ги съчетаваме с дейността на по-младите, но такива нямаме. Този проблем си остава за решаване независимо от усилията и помощта ни за подобряване социалния и качествения състав на тези партийни организации.

Членовете на бюрото на общинския партиен комитет са разпределени и отговарят за оказване помощ на отделни партийни организации за повишаване тяхната боеспособност, организираност и действеност.

В какво се изразява тази помощ?

Сътрудниците на общинския партиен комитет подпомагат партийните бюра в подготовката на материалите, които ще се обсъждат на партийни събрания, при планирането на задачите, в контрола и проверката на изпълнението. Съдействуват да се разгръщат критиката и самокритиката, да се повишава ролята на партийното събрание, да се разнообразяват съдържанието и формите на идейновъзпитателната работа. Едновременно с това те съдействуват на партийните бюра да анализират по-добре отделни страни от дейността на организацията, понавреме да разкриват допуснатите слабости и да набелязват мерки за отстраняването им. Следим правилно да се разграничават функциите на партийните и стопанските ръководители, партийните кадри да не изземват чужди функции, да се подобрява организаторската и политическата работа с хората.

Разпределението на членовете и на сътрудниците на комитета е форма за връзка на бюрото с партийните организации, за обратна информация. Така по-бързо се информираме за нерешени проблеми и за трудностите. След анализ на получените сведения в бюрото набелязваме по-действени мерки за тяхното отстраняване. Разпределението за отделни партийни организации не го разбираме като нещо постоянно. То не изключва, а, напротив, изисква особено от членовете на бюро-

Digitized by Google

то да вникват и да оказват помощ и в другите партийни организации, особено като форма за обмяна на положителния опит в работата.

Приложението на новия икономически подход и икономически механизъм за нас стана едно от големите изпитания по пътя на утвърждаването ни като активен политически щаб в общината. Преценихме, че трябва да търсим и използваме нови, по-действени форми на политическа работа за разясняване същността, политическите и социалните цели на икономическия подход и практическите задачи за приложението му. Потърсихме помощта на група специалисти от ВИИ „Карл Маркс", които съвместно с нашите кадри разработиха програма и наредба за внедряването на стопанската сметка и нейната икономическа сърцевина — самоиздръжката. Определихме и формите за помощ на партийните организации, тяхното място в изпълнението на тази задача.

Към комитета изградихме комисия от специалисти, която трябва всеки месец да прави анализ на резултатите и да оказва помощ и контрол за спазването на вътрешностопанската сметка. Проведохме срещи със специалистите за запознаване на планово-счетоводните колективи с изискванията и задачите, които поставя новият икономически подход.

Център на партийно-политическата и организаторската работа стават партийните организации. Тяхна постоянна задача е да разясняват и да убеждават трудещите се, че при новия икономически подход много важно задължение е те да разкриват и оползотворяват резервите и че от това в крайна сметка ще зависи изпълнението на плана на бригадата и личното възнаграждение в края на годината — резултативният фонд „Работна заплата".

Отделни партийни организации имат вече натрупан опит в приложението на икономическия подход. Например партийните организации в бригадата в Буковец съумяха по-добре да се изявят в новите условия, да претворят в живота изискванията и предимствата на икономическия механизъм. Отправна точка в тяхната работа е обогатяването на изпитаните форми на организаторска работа с ново съдържание, насищането ѝ с политико-икономическа проблематика. Те по-добре свързват идейновъзпитателната работа със задачите, които решава трудовият колектив. Упражняват действен контрол за привеждането на разходните норми на материалите и суровините, трудовите норми и разценки за заплащането на труда в съответствие с изискванията на новия икономически подход. Стремят се да разкриват неизползвани резерви и други. Резултатите са добри. За 1980 г. изпълниха и преизпълниха плановете по всички показатели, резултативният фонд „Работна заплата" осигури пълно разплащане с хората и премиално възнаграждение на преизпълнилите своите планове.

На територията на тази бригада има и други две партийни организации в Медешевци и Милчина лъка. Те също имат свой определен дял в изпълнението на плана.

Търсим форма за сбирки на партийните секретари от селата, включени в бригадата. Засега такива срещи правим за осигуряване политическото ръководство на изпълнението на плана, обсъждаме и някои производствени въпроси, породени от дейността на бригадата и други, без да допускаме нарушаване самостоятелността на отделните ръководства по селата.

Постановката на Централния комитет на партията пред XII конгрес, че силата на партийната организация е във връзките ѝ с трудещите се, че тя е не само представител на партията в трудовия колектив, а и е представител на трудовия колектив в партията, изисква от нас непрекъснато да подобряваме работата с хората, непосредствено-

Digitized by Google

то живо общуване с тях. Тази изпитана форма с голям ефект все още трудно се осъществява. Причините се коренят в това, че не всички партийни, стопански и административни ръководители използват достатъчно устната политическа агитация в разговор с отделния труженик на работното място. Предпочитат аудитория в салон, където не е възможно да се влезе в откровен сблъсък с ръководителя по редица въпроси, основателно вълнуващи хората и нерешени от самия него. Чести са случаите, когато пред хората говорим, изнасяме лекции, разясняваме известни вече за тях неща, поради големия поток от информация. Голямата значимост на устната политическа агитация се състои в това, да се отиде на коментар на събитието, за което се води разговорът, за да оценим как се разбира и приема то от хората, каква е готовността им за изпълнението на задачи, които произтичат от него.

Съществува и погрешно мнение у някои кадри, че ако напуснат канцелариите и бъдат през целия ден в разговор с хората, с колективите, те са пропилели времето си. В случая не се разбира правилно голямата полза от индивидуалната политическа работа, която понякога няма конкретни измерители. В това отношение личният пример на ръководните кадри е безспорен.

Помощта на партийните организации и подобрените резултати в тяхната дейност не са гаранция, че при нас всичко е добре. Няма място за никакво самодоволство. Безспорно имаме много нерешени въпроси, срещаме много трудности в нашата работа. Оценяваме, че предстои да извършим немалко за организационното укрепване на първичните партийни организации, за да можем да изпълним решенията на XII конгрес на партията и програмата на осмата петилетка.

РОЛЯТА НА ПАРТИЙНИТЕ ГРУПИ

ИВАН ТАСЕВ
първи секретар на общинския
партиен комитет — Белоградчик

Общинският партиен комитет в Белоградчик провежда разностранна дейност за повишаване ролята и отговорността на първичните партийни организации в селищната система, за утвърждаването им като авторитетни политически ръководители на трудовите колективи и първообраз на тяхното бъдещо състояние. В тази връзка особено внимание отделя комитетът за организационното укрепване и активизиране на партийните групи като звена, най-близко и непосредствено свързани с производството. Партийните групи имат големи възможности да мобилизират комунистите и безпартийните трудещи се за повишаване качеството и ефективността на труда, за усъвършенствуване на бригадната организация на труда, постоянно да въздействуват на малкия трудов колектив. Именно тук, на работното място, в бригадата най-конкретно се възпитава човек в комунистическо отношение към труда, в чувство за другарство и взаимопомощ, дисциплина, организираност, отговорност за общото дело.

Digitized by Google

В Белоградчишката общинска партийна организация са изградени 104 партийни групи, от които 41 в промишлеността, 28 в селското стопанство, 18 в сферата на обслужването. Останалите са учрежденски и териториални.

Общинският и заводските партийни комитети, първичните партийни организации отдават първостепенно значение на правилния подбор и обучение на отговорниците на партийните групи като важен фактор за повишаване активността и боеспособността на партийните групи. За отговорници на партийни групи са избрани комунисти с богат опит, добри производственици, които се ползват с авторитет сред трудовите колективи. Традиция е всяка година да се провеждат курсове и семинари с отговорниците на партийните групи в селищната система, като се канят висококвалифицирани лектори от междуокръжната партийна школа във Враца, от апарата на ЦК и ОК на БКП. Една част от отговорниците на партийни групи като членове на партийни бюра са завършили и курсовете на междуокръжната партийна школа във Враца. Провеждат се и редица мероприятия за обмяна на срещи с отговорниците на партийните групи в деня на партийния секретар и други форми. Стремим се да информираме по-добре отговорниците на партийни групи по проблемите на съвременното международно положение и по актуалните задачи на трудовите колективи.

Грижите за обучението и богатият опит на отговорниците на партийните групи помагат те правилно и бързо да се ориентират в обстановката, да подбират и да поставят на вниманието на комунистите най-актуалните проблеми, които стоят пред съответния колектив, да намират верни пътища за тяхното решаване.

Както в другите общини, така и при нас като резултатна форма за активизиране на комунистите в групите се оказаха прегледите за най-ефективна партийна група. Показателите, залегнали в прегледа, помагат дейността на групите да се насочва към най-важните страни от живота на колектива, към успешното изпълнение на насрещния план и повишаване социалната и трудовата активност на малките колективи. Едни от основните показатели за оценка дейността на партийните групи и комунистите в тях са максималните икономии на суровини, материали и енергия, най-ефективното използване на живия труд и оборудването в условията на внедряването и усъвършенстването на бригадната организация на труда и вътрешностопанската сметка.

Нашият опит показва, че партийните групи, които са най-близко и непосредствено свързани с производството, имат големи възможности да мобилизират комунистите за подобряване качеството и ефективността на труда. Сега по-задълбочено се разглежда работата на комунистите за решаване на основните икономически проблеми — внедряването на стопанската сметка, усъвършенстването на социалистическата организация на труда, изпълнението на натуралните и качествените показатели на плана, повишаването на ефективността на производството. В същото време партийните групи започнаха да разглеждат по-задълбочено и по-често как комунистите изпълняват уставните си задължения, как се възпитава у тях отговорност за възложеното поръчение, каква активност проявяват в обществената и производствената дейност на колективите.

В резултат на извършената организаторска и политическа работа от партийните организации и групи сега в селищната система работят на бригадна организация на труда над 87 на сто от работниците, където има условия тя да се внедрява.

Като положителен пример в работата на партийните групи по внедряването на бригадната организация на труда можем да посочим те-

Digitized by Google

зи от цех „12“, цех „10“ и цех „21“ на Телефонния завод, където бе извършена задълбочена разяснителна работа с всеки работник, изясниха се структурата и новите моменти на бригадната организация. В тези бригади партийните групи отделят особено внимание на онези комунисти, които не се справят добре с възложените им задачи, нарушават трудовата и технологическата дисциплина, допускат лошокачествена продукция, отстъпват от принципите и нормите на социалистическия морал. За въздействие върху такива работници партийните групи сега по-умело използват индивидуалните беседи с хората, помагат да се разгръща движението на наставниците, обсъждат отделни постъпки, чествуват забележителни събития из живота и дейността на хората. Всичко това прави атмосферата ведра, творческа, хората стават по-активни и взискателни към себе си, укрепва колективният дух. Така например само в Телефонния завод за четирите месеца на 1981 г. броят на работниците, които не изпълняваха трудовите си норми, от 254 души намаля на 124 души в сравнение със същия период на миналата година.

В дейността на общинския партиен комитет се е утвърдила практиката всяка година в усилените кампании по прибирането на селскостопанската продукция, при сформирането на механизираните отряди да се изграждат и временни партийни групи, където комунистите с личния си пример и конкретната си политическа работа увличат механизаторите в срочното и качествено извършване на селскостопанските работи.

Партийните групи при нас играят активна роля при съставянето на насрещните планове и разработването на инженерните мероприятия. В тях се раждат редица идеи за икономии на труд и суровини на всяко работно място, за внедряване на нова техника и технология, за усъвършенствуване организацията на труда и управлението на производството. По този начин се ангажират всеки работник и специалист, като най-рационалните предложения намират място в инженерните проекти. Тук не може да не подчертаем приноса на партийните групи и комунистите в цех „30“, отделите на главния механик и главния енергетик, в управлението при Телефонния завод, партийните групи в промишлените предприятия „Ведерник“ и „Мир“. Това потвърждават и резултатите от труда на колективите в селищната система, където планът за обществената производителност на труда за четиримесечието е увеличен с 15 на сто при поето обещание 2 на сто и изпълнението на плана за печалбата 128 на сто.

Висока активност и неудовлетвореност от постигнатото характеризираше и събранията на първичните партийни организации при разглеждане Докладната записка на др. Тодор Живков до Политбюро, проектотезисите на ЦК на БКП за XII конгрес и откритите партийни събрания, които проведохме във връзка с работата и решенията на конгреса. В мероприятията, които разработиха общинският партиен комитет и първичните организации по изпълнение решенията на XII конгрес, особено внимание се отделя на мерките за по-нататъшното укрепване и активизиране дейността на партийните групи в общинската партийна организация.

Общинският партиен комитет, ЗПК при Телефонния завод и първичните партийни организации полагат немалко грижи за подобряване на партийното ръководство на групите.

Комитетът се стреми щатните работници и сътрудниците по-често да посещават партийните групи, да беседват с техните отговорници и комунистите, да изучават и обобщават опита им. Стана правило работниците на комитета, посещавайки първичните организации, да се интересуват и от живота на партийните групи. Традиция е на заседа-

Digitized by Google

ния на бюрото на комитета и на заседания на партийните бюра в ПП „Мир“, районна болница, Телефонния завод, ПП „Ведерник“, Стакевци, Боровица и други по-системно да се обсъждат информации за състоянието и работата на партийните групи, за техните възможности и съдействие за подобряване качествения състав на партийните организации. В резултат на конкретната работа, която бе извършена, сега партийните групи провеждат много активна дейност в трудовите колективи, умело използват партийните поръчения и самоотчета на комунистите, личните и колективните творчески планове, провеждат всекидневна индивидуална работа с хората, сполучливо насочват социалистическото съревнование, мобилизират възможностите на трудовите колективи за решаването на стоящите пред тях задачи.

За пример тук бихме посочили работата на партийните групи в металообработването и мебелен цех на ПП „Мир“ и имената на техните отговорници другарите Мито Марчин и Филдоско Ковачев; в моделиерната и кроялнята на ПП „Ведерник“ с отговорник Еленко Крумов; в развойната база на Телефонния завод с отговорник Тодор Цанков, в комплексната бригада на конвейера в цех „12“ на Телефонен завод с отговорник Ефтима Кръстева, партийните групи в районната болница — Белоградчик и много други.

Когато се изтъкват положителните изменения в дейността на партийните групи в нашия район, общинският партиен комитет си дава ясна сметка и за някои слабости в работата на комитета, на ЗПК и първичните организации с партийните групи. Все още недостатъчна е нашата работа за по-системната информираност на техните отговорници, помощта за подобряване на техния стил и методи на работа.

Има първични организации и бюра като тези в автобазата — Белоградчик, ГПК „Наркооп“ и други, които подценяват ролята и мястото на партийните групи за подобряване на цялостната дейност на тези колективи. Там партийните групи не водят редовен организационен живот, не провеждат редовно събрания, не се занимават системно с въпросите на колективите, с културата на обслужването или ако го правят, правят го повърхностно и незадълбочено.

Срещат се и отделни низови ръководители в бригадите, които недостатъчно зачитат партийните групи, подценяват техните възможности за по-нататъшното усъвършенствуване организацията на труда и за разкриването на резервите за изпълнение на производствените програми на колективите. Затова партийните комитети и първичните организации се стремят да подобряват работата си с тези кадри, като организатори и възпитатели на колективите, засилват контрола си над тяхната дейност и политическо възпитание.

Известни трудности срещаме в усилията си за активизиране на партийните групи в селското стопанство, особено в животновъдството. Трудности, които произтичат преди всичко от неблагоприятния възрастов състав на комунистите, които работят в този отрасъл. Общинският партиен комитет се стреми съобразно възможностите да подобрява условията на труда в отрасъла, да усъвършенствува организацията на труда и да го поставя на промишлена основа с оглед да се подобрява качественият състав на партийните организации и групи.

Решенията на XII конгрес, свързани с интелектуализацията на труда и неколкократното повишаване на неговата производителност, поставят още по-високи изисквания пред общинската партийна организация в Белоградчишката селищна система. Ние добре разбираме и полагаме усилия да отговорим на тези изисквания, да издигаме авторитета и боеспособността на първичните организации и на всички партийни групи, пред които главно стои задачата да превърнат тези решения в живи дела.

Digitized by Google

КАК ОСЪЩЕСТВЯВАМЕ ВРЪЗКАТА МЕЖДУ НАС

ЦВЕТАНА ЛИЛОВА

секретар на първичната партийна организация
при фуражния завод — Дунавци

Нашата партийна организация се състои от 36 комунисти, организирани в пет партийни групи. Предприятието е окръжно, но на територията на Дунавци работят 152-ма работници и служители, или всеки четвърти от тях е комунист.

На територията на селищната система Дунавци единственото промишлено предприятие е нашето — заводът за фуражна промишленост. Искам да откроя пътищата, по които протича живата връзка на общинския партиен комитет с нашата партийна организация.

Традиционната връзка, която за мен е най-здрава, е денят на партийния секретар. Лично аз го очаквам с голямо нетърпение и интерес. При нас той не е само обикновен инструктаж. Много ярко отражение в него намира подходът, по който се скъсява пътят на положителния опит от създателите му до тези, които трябва да го изучават. Секретар съм на партийната организация в завода за фуражна промишленост от 1974 година. Но когато станат мои колеги, които имат много по-голям опит, когато получа пряка информация, аз се връщам в партийната организация уверена, че мога да внеса нещо ново, да изменя нещо от това, с което в партийното бюро сме свикнали и не ни прави впечатление. Аз определено смятам обаче, че общинският партиен комитет трябва да направи още повече за организиране обмяната на положителния опит на място. Далеч съм от мисълта за екскурзии и т. н. Ще посоча само един пример. Ние не можем да се оплачем от нередовно провеждане на партийни събрания, за сметка на това обаче трябва много добре да помислим за тяхното качество. При нас имахме партийни членове, които в продължение на цялата година не бяха се изказвали на събрание. На мен като секретар и на членовете на партийното бюро ни беше пределно ясно, че тези хора или се притесняват да изкажат свободно своето мнение, или въпросите, които поставяхме за разглеждане, не са достатъчно интересни за тях. В такива моменти винаги сме чувствували нужда да отидем при наши колеги, да видим на място активността при провеждане на техните събрания. В най-лошия случай щяхме да видим техните недостатъци при организирането на едно събрание и щяхме да ги избегнем.

Разбира се, въпроса за активността на комуниста на събрание подробно го разисквахме в индивидуалните разговори при замяната на партийните членски книжки. Ако общинският партиен комитет организира обмяна на опит на място, в партийните организации, при нас или в друг общински партиен комитет, това ще доведе само до положителни резултати.

Инструктажите, изслушването на доклади от секретарите на партийните организации и информациите, които общинският партиен комитет много редовно изнася пред нас, имат голямо значение в работата ни. Досега аз съм докладвала два пъти в комитета по въпросите за „Авангардната роля на първичната партийна организация за изпълнение на производствените задачи", за „Организационното състояние на партийните групи". Така комитетът се запозна с нашата работа по-задълбочено, а ние по-свободно, по-настоятелно поставихме нашите нерешени проблеми, които изискват неговата помощ и намеса.

За по-тясната връзка между общинския партиен комитет и нашата партийна организация допринася и това, че директорът на предприятието ни Вълчо Витков е член на бюрото на комитета. Той държи постоянна, жива връзка с нашата партийна организация и колектива.

Постоянна практика стана почти на всяко партийно или общозаводско събрание при нас да присъствуват членове на общинския партиен комитет — секретари, инструктори. Така по-силно се чувствува пулсът на колектива, неговите стремежи, болки и желания, а на работниците е по-леко. След като секретарят на партийния комитет или друг отговорен работник е посетил тяхно събрание, значи, че той цени и уважава труда им. Не са без значение и индивидуалните разговори след събранието, които понякога преминават в сърдечна другарска беседа.

Голяма помощ и съдействие ни оказва общинският партиен комитет при решаването на някои важни социално-битови въпроси на колектива. Много бързо, без отлагане трябваше да разширим помощното стопанство към завода за отглеждане на

Digitized by Google

телета. Веднага, още при първия разговор срещнахме разбиране от страна на комитета и имахме вече на разположение строителите, които започнаха работа. Такава помощ и съдействие получихме от АПК при строителството на новия силоз и в други подобни случаи. Тази отзивчивост на комитета укрепва още повече нашите взаимоотношения. В резултат на съвместните ни усилия ние вече имаме стабилно помощно стопанство, с печалбата от което решаваме много важни социално-битови въпроси на трудовия колектив.

Това ни дава възможност работниците и служителите да прекарват своя годишен отдих със семействата си в собствените бунгала във Вършец, като заплащат само стойността на храната. Наемаме квартири на море (чиято стойност е приравнена на профсъюзните карти) и задоволяваме потребностите на колектива. От ноември миналата година намалихме стойността на храната в стола с 50 стотинки. Поставили сме си за цел през 1982 година всички наши работници и служители да се хранят безплатно. Построихме и обзаведохме клуб на първенците и орденоносците. В него производствените смени и другите колективи произвеждат своите сбирки и мероприятия. Заплащаме стойността на лекарствата, необходими за възстановяване здравето на работниците и служителите.

При решаване на кадровите въпроси общинският партиен комитет проявява разбиране и принципно отношение. Досега няма случай да е взето някакво решение без мнението на комунистите. Той зачита съображенията на партийната организация при решаването на въпроси на нашия трудов колектив.

Нашата първична партийна организация получава от общинския партиен комитет близка, навременна и компетентна помощ.

Показател за нашата партийно-политическа работа са получените производствени резултати. Плана за VII петилетка изпълнихме 55 дни предсрочно. В края на миналата година разпределихме 62 хил. лв. премиално възнаграждение на работниците, или средно по над 200 лева на човек. Успешно изпълняваме плана и за тази година.

Препоръката ми към общинския партиен комитет е по-настойчиво да поставя някои нерешени проблеми за нашия трудов колектив не само пред окръжните ръководства, но и пред обединението в София. Ние сме в процес на изграждане на бригадната организация на труда. Групата научни работници, която оказва помощ на АПК по внедряването на икономическия подход и новия икономически механизъм, може да окаже помощ и на нашето предприятие.

ОТГОВОРНИКЪТ— АВТОРИТЕТНА ЛИЧНОСТ

ЗЛАТКО ЗЛАТИН
секретар на първичната партийна организация в ПП „Мир" — Белоградчик

Ефективността на партийно-политическата и организаторската работа на нашата първична партийна организация в промишлено предприятие „Мир" — Белоградчик е непосредствено свързана с дейността на партийните групи. Чрез тях партийното бюро осъществява пряк контакт с трудовите колективи. Затова то полагаше и полага системни грижи за качеството на техния състав, за организационното им укрепване, за издигане на образователното и културното равнище на комунистите и особено на отговорника на партийната група. Колкото по-богата организационна култура и организаторски опит има той, толкова по-голяма е възможността му компетентно и ефективно да организира и ръководи партийната група.

Но обучението на отговорниците на партийните групи не е по силите само на партийното бюро, затова общинският партиен комитет организира всяка година семинари с тях, като ги запознава с важни партийни и правителствени документи, с решения на ръководните партийни органи, с живота на окръга, общината и предприятието. Под ръководството на комитета се провеждат прегледи по работата на партийните групи, срещи за обмяна на положителен опит и др. Пред тях излизат с беседи секретари на партийни комитети, стопански ръководители, икономисти и др.

Първичната партийна организация работи с четири партийни групи, от които три са в производството и една в администрацията. За положителната ни работа с тях

Digitized by Google

съществен дял има и общинският партиен комитет, който се състои и в това, че осигури отговорниците на групи да преминат през междуокръжната партийна школа във Враца.

Практика стана при нас да каним отговорниците на партийните групи да присъстват почти на всички заседания на партийното бюро. Това ни улеснява да не ги запознаваме допълнително с решенията, тъй като те са в течение на обсъждането и приемането им. Стремежът ни е да повишим авторитета им сред останалите комунисти. Например, когато партийното бюро разглежда поведението на някой провинил се член от партийната група, задължително присъствува и отговорникът на партийната група, като се отчита мнението му, с което повишаваме както неговата отговорност, така и самочувствието му. Найценното за отговорниците на партийните групи е това, че на дело се учат от партийното бюро на принципност и колективизъм, на аналитичност и критичност към проблемите. Това особено пролича и се потвърди при подмяната на партийните билети.

На всички е известно, че отговорниците на партийните групи са с преки производствени или служебни задължения. От тях се изисква да бъдат за пример в труда и в същия момент политически да ръководят както комунистите от групата, така и безпартийните. Те обаче могат да изпълнят тези големи задачи само тогава, когато бюрото наред с грижите за повишаване на тяхната квалификация и информираност им създава условия и предпоставки да изявят своите способности. Като имаме предвид големите им задължения и отговорност, ние полагаме грижи да ги разпределяме на такива места, откъдето ще имат възможност да държат под око целия производствен процес и дейност на участъка.

По предложение на отговорника на партийната група всеки комунист получава поръчение в зависимост от неговите интереси и възможности на събрание на първичната партийна организация. Те се водят на стриктен отчет от отговорниците на групите. Под тяхно ръководство и контрол се намират и партийната учебна година, съревнованието и др.

В партийните групи се обсъждат конкретни проблеми, свързани със създаването на благоприятен психически климат за повишаване на трудовата и обществената активност. Показателен е фактът, че всички низови колективи, към които има изградени партийни групи, не само ритмично изпълняват, но и преизпълняват годишните си планове. Гордост за предприятието са колективите на мебелен участък — Белоградчик с отговорник на партийната група Филдоско Ковачев, който изпълнява месечните си планове 117 на сто, на металообработването с отговорник Мито Марчин със средно месечно изпълнение 116 на сто и др.

Под ръководството на партийните групи се провеждат открити събрания. Пресен пример в това отношение са събранията за работата и решенията на XII конгрес на БКП.

Отговорникът на партийната група помага на бригадния съвет за справедливото разпределение в края на месеца на заработения фонд „Работна заплата" в зависимост от количеството и качеството на вложения труд от всеки работник. Отговорниците следят за правилното и пестеливо разкрояване и използване на основните и спомагателните материали.

Под ръководството на партийната организация групите извършват конкретна организаторска и разяснителна работа за внедряването на бригадната организация на труда и на вътрешностопанската сметка, отчитат се на открити партийни събрания всяко тримесечие.

Ние насочваме отговорниците на партийните групи в своята дейност и особено сега, в условията на прилагането на новия икономически подход с неговия механизъм, да проявяват все повече и повече инициатива и творчество, да бъдат самодейни политически ядра.

Стремежът както на общинския партиен комитет, така и на първичната организация е да пренесем идеологическата и идейновъзпитателната работа в малките трудови колективи, което съответствува на решенията на Юлския пленум на ЦК на БКП от 1980 г. и на изискванията на XII конгрес на БКП.

Digitized by Google

АКТИВНАТА ЖИЗНЕНА ПОЗИЦИЯ

ДИМИТЪР КРАЛЕВ

Безспорно задачата, която Дванадесетият партиен конгрес постави пред идеологическия фронт — „постигането на такива изменения в общественото и индивидуалното съзнание и поведение, които да водят до формиране на активна жизнена позиция и до повишаване на социалната активност на личността в изграждане на зрелия социализъм", — е не само исторически необходима и мащабна по своя замисъл, но и с непреходно значение за настоящото десетилетие и за по-далечно бъдеще. Това важно изискване на партията се обуславя от редица обективни предпоставки: съвременното равнище на производителните сили, съвременния начин да се произвежда, който поставя човека-производител да се труди в сложни технически и технологически условия, при по-динамична организация на труда, каквато на настоящия етап чертае новият икономически механизъм. Съвременната механизация и автоматизация по своеобразен начин усамотяват човека: в една апаратна зала, в един участък се трудят двама-трима души, в поточната линия са намалени възможностите за общуване; най-често човекът-производител трябва да взема сложни решения на мига, на часа, както се казва. Оттук и социалната претенция към него: по-високо образование, по-висока квалификация, по-висока икономическа и политическа култура, самостоятелно мислене и действие.

Увеличеното свободно време, тенденцията то да се увеличава в бъдеще е другата много важна предпоставка за формиране на активна жизнена позиция на личността. Маркс нарече свободното време „пространство за развитие всички способности на човека". Това е времето на самостоятелните занимания, на личната квалификация. Пред партийните органи и организации, пред обществените организации по местоживеене стои проблемът за увеличаване коефициента на полезното използване на свободното време.

Друга много важна по значение предпоставка е засилващата се буржоазна политическа, идеологическа, икономическа диверсия и необходимостта да ѝ се противостои по достоен начин.

Наличието на тези и други предпоставки сочат единствената алтернатива — формиране на активна жизнена позиция. Разбира се, всеки има своя позиция, изградено отношение към фактите и явленията в обществото. **Голямата идея, заложена в конгресните решения, е да се формира позиция, която променя света около себе си, която не търпи**

Digitized by Google

застоя, рутината, не се съгласява със старото, отживяващото, държи високо знамето на социално обновление, така характерно за стила на работа на нашата партия.

В светлината на тези мисли можем да разберем решението на общинския партиен комитет в Елхово да дискутира на пленарно заседание пътища и средства за формиране на активна жизнена позиция у комунистите, у всички трудещи се. Темата бе интересна и сложна за изпълнение. Появиха се съмнения: защо този въпрос, темата не е ли малко отвлечена, ще бъде ли разбрана от всички комунисти? По-късно разговорите в първичните партийни организации разсеяха всички съмнения: комунистите проявиха неочакван интерес, изказаха съображения, критикуваха, предлагаха на своите бюра и на общинския комитет конструктивни мерки за постигане по-ефективни резултати при решаване на този проблем.

Подготовката на пленума продължи няколко месеца и бе наситена с интересни прояви, целещи да се дадат на партийните кадри повече познания и методика, необходими в бъдещата им работа. Специалният сценарий за подготовката помогна да се подредят задачите по етапи, да се ангажират партийните работници, останалите кадри с различните прояви.

Започна се с теоретична конференция, организирана със съдействието на сп. „Партиен живот". Участвуваха партийните бюра, идеологическият актив на общината. След конференцията последваха разговори в първичните партийни организации. Комунистите разсъждаваха за своите дела, кои обстоятелства помагат и какво не достига, за да може всеки от тях да изяви своята позиция, да осъществи авангардната си роля в колектива. Очерта се една висока степен на критиката и самокритиката, коментираха се с по-голяма острота различни страни на стила на партийните бюра, на стопанските ръководители. В пленарното заседание се отчете, че методът на продължителната подготовка, наситен с интересни, неповтарящи се мероприятия, постигна сравнително добри резултати; в подготовката на пленума участвуваха всички комунисти от общинската партийна организация и по този начин демократизмът в обсъждането и решаването на проблемите на вътрешнопартийния живот се издигна на по-голяма висота; дискусията в първичните партийни организации възбуди мисленето към една тема, към един проблем, който застава в центъра на бъдещата идеологическа работа на партията; беше събрана обратна информация за мненията и настроенията на комунистите, за някои проблеми от внедряването на бригадната организация на труда и за качеството на социалното управление, за неговите възможности при действието на новия икономически подход.

●

Условията на трудовото и на личното битие на човека имат съществено значение за формиране у него на активна жизнена позиция. Условията на труда и социално-психическата атмосфера, начинът на прилагане принципите на социалистическата справедливост могат да повлияят за нейното усъвършенствуване или за нейното деградиране. „Хората са продукт на обстоятелствата и на възпитанието, следователно изменените хора са резултат на други обстоятелства и на изменено възпитание."[1] Като променяме, в смисъл подобряваме социалната среда (обстоятелствата и възпитанието), ние създаваме обективни пред-

[1] К. Маркс, Ф. Енгелс, Съч., т. 3, с. 4.

Digitized by Google

поставки за правилното изграждане личността на социалистическия труженик.

На сегашния етап на развития социализъм новият икономически подход и прилагането на неговия механизъм имат революционно значение за усъвършенствуване на социалната среда и на един от най-важните и въздействуващи фактори — условията на производството. Планомерното подобряване условията на труда, неговата организация, структура, техническа въоръженост, заплащане придобиват решаваща сила за повишаване обществената производителност на труда, за увеличаване всички ценности на обществото, включително за формиране на активна жизнена позиция. Ето защо на пленума в Елхово се отдели най-голямо внимание на състоянието и тенденциите на приложението на новия икономически механизъм в народното стопанство. Дискутираха се проблеми на планирането, стопанската сметка, бригадната организация. В продължение на година-две в общината са завоювани значителни успехи в новата организация на труда. Партийните организации, стопанските ръководства в заводите „Елпром" и „Г. Димитров", предприятието за нови стоки и мода „Яница", смесеното автостопанство решават успешно икономическите задачи и програмите за социалното развитие на трудовите колективи. На първо място — подобрени са условията на труда и на производствения бит, значително са намалени тежкофизическият и ръчният труд.

За социалния оптимизъм в тези колективи съдействуват и редица социално-психически фактори като: изяснената перспектива на предприятието; създадената популярност и авторитет на продукцията главно чрез непрекъснато повишаване на нейното качество и нарастване на търсенето ѝ; пълноценното участие на всички в социалистическото съревнование; възпитават се чувства на работническа чест, достойнство от професията, удовлетворение от труда. Младите хора от общината се стремят към тези предприятия. И това е разбираемо, тъй като по-високата степен на механизация и автоматизация на труда, ясното стопанско бъдеще, възможността за придобиване на специалност и висока квалификация са условия за пълноценната реализация на всеки.

Хората се интересуват не само какво и колко ще получават, но и как, при какви условия ще го получат. Несъвършената организация на труда и на заплащането пораждат редица негативни явления, какъвто несъмнено е отливът на специалисти и на квалифицирани работници. Така например завършващите техникума по механизация на селското стопанство в Бояново не постъпват на работа в аграрно-промишления комплекс. Не са един и два случаите, когато дипломирали се, младежите плащат задълженията си към комплекса и постъпват на работа другаде, най-често в предприятията със стабилен ритъм на производството и където трудовият бит е устроен по-добре.

В дискусията на пленума се установи, че новият икономически механизъм не се утвърждава с очакваните темпове. Някои ръководители (на производителните кооперации „Стабилност", „Освобождение" и др.) не познават новите типове правила по бригадната организация. На други места партийните бюра и стопанските ръководства все още недооценяват действието на новите икономически механизми, не сключват договори с бригадите, ако пък съставят подобни договори, в тях най-често не вписват задължения за ръководството, както е в „Търговия на дребно" и в районната потребителна кооперация. Независимо от някои слабости новият икономически механизъм е задействуван в по-голямата част от предприятията. Създадени са или се създават бригади от нов тип. Към деветдесет процента от работниците са включени в 56 комплексни и 152 специализирани бригади.

Digitized by Google

Неикономическите фактори при действието на новия икономически механизъм с много по-голяма ефективност подпомагат икономическите. В бригадите се засилва колективното начало при планирането, организацията, оценката на продукцията, заплащането. Пораства материалната и моралната отговорност на всеки от колектива, заздравява се трудовата дисциплина, нови измерения получават контролът и самоконтролът. Успоредно със стегнатата организация на труда се развива и демократичното начало в бригадите: повишава се ролята на бригадното събрание и бригадния съвет; социалната ангажираност на личността пораства — сега тя е и пряк производител, и участник в управлението на производството; в по-голямо единство се съчетават личните интереси с колективните и държавните. Създадени са или се създават по-добри условия за техническо творчество. Истинска ковачница на рационализации и изобретения е работилницата за ремонт на селскостопанска техника към аграрно-промишления комплекс. Много работници от „Елпром", „Яница", Завода за хидравлични елементи и др. са известни в рационализаторското движение.

Новият икономически механизъм, приложен, разгърнат в цялото му богатство, озонира социалната среда, превръща я в благодатна почва за открояване способностите на всеки.

●

Вгледаме ли се в същността на активната жизнена позиция, помъчим ли се да разберем нейната природа, неизбежно ще открием най-характерната ѝ черта — борбеността. Тя дава реалност на мирогледа, на убеждението, тя отвежда на барикадата, тя е безсънието на учения пред новото откритие. Борбеността е присъща черта на комуниста, защото той е възприел марксистко-ленинската идеология не само да си обясни света, но и да го промени, като съдействува с всички сили за изпълнение на партийната програма. Следователно активната жизнена позиция се защищава, за нея се воюва с всички знания и с цялата сила на духа. И не за ден, не за година — цял живот се защищава тя, цял живот се воюва за нея. Примерът съществува —животът и делото на героите от миналото, на трудовите герои от днешния ден.

Защищаваме ли своята позиция, воюваме ли за нея — ето големия въпрос пред всички комунисти. И преди всичко защита в труда и чрез труда, с култивиране у всеки на висока политическа и нравствена култура.

Членството в партията, служебният пост са само условия, възможности да се положи повече труд за делото на партията. Нашите дела защищават нашата позиция. Така с работата си утвърждават своята активна позиция стопанските, административните ръководители от Елховската община: Никола Шопов, Минчо Атанасов, Атанас Чунчев, Христо Дърмонов, Костадин Карадинков, Васил Захариев, Иван Христов, Велико Ангелов, Димитър Анастасов, както и секретарите на партийни организации: Димитър Понков, Георги Лазаров, Мария Атанасова, Михо Павлов, Никола Димитров, Иван Янев, Продан Бакалов и др.

Борбеността е творческо неспокойствие, непримиримост към слабостите и недостатъците в работата, в управлението на социалните процеси. Отсъствието ѝ води до примиренчество, до равнодушие и безпомощен либерализъм. Тя се проявява най-вече чрез критиката и критическия анализ както на неуспехите, така и на успехите, чрез критичното самовглеждане в своята работа, в своя стил на ръководство. Критиката и самокритиката в обществената работа са така необходими, както

Digitized by Google

въздухът и слънцето за живия организъм. Има нещо нездраво в онази партийна организация, в онова ръководство, в чието работно ежедневие отсъствува критиката, не се чува гласът на самокритиката, а хвалебствията владеят над всичко. Владее още шопската теза, срещу която справедливо ни предупреждава другарят Тодор Живков.

Докладът на пленума в Елхово, изнесен от секретаря на комитета Кольо Кожухаров, направи стегнат критичен анализ на досегашната работа. Оценките се отнасяха повече до стила на работа на стопанските ръководства, на партийните бюра, на отделни ръководители и секретари на първични партийни организации. Така че критичният тон в разговорите в първичните организации се пренесе в пленарното заседание (с изключение на някои изказвания, които не надраснаха традиционните шаблонно-патетични излияния). Като постави на обсъждане един важен проблем, отнасящ се до по-нататъшното израстване на социалистическата личност, бюрото на комитета показа компетентност, политическа прозорливост и идеологическа яснота. Заедно с това трябваше да се оползотвори в пълен обем информацията, събрана в разговорите в първичните партийни организации от периода на подготовката. Дори биха могли да се посочат на самия пленум някои от най-характерните изказвания, предложения, критични бележки към бюрото на комитета, към държавните и стопанските ръководства на общината, на предприятията и учрежденията. Критичните бележки към партийния орган свидетелствуват за политическа зрелост и висока организационна култура на комунистите, на първичните партийни организации и на самия партиен орган.

●

Увличащата сила на личния пример, неговото възпитателно въздействие го поставят като условие и критерий едновременно на активната жизнена позиция. Въпросът за личния пример е въпрос за авангардната роля на комуниста. С особено значение това се отнася до комуниста-ръководител. Не случайно се казва, че каквито са поведението, възпитанието, моралът на ръководителя, в повечето случаи подобни са поведението, моралът на подчинените му. „Днес повече от всякога се изисква от партийните членове да бъдат политически личности с ярко подчертана активна жизнена позиция, политически дейци, воюващи против безстопанствеността и разхищенията на материални, трудови и финансови ресурси, против недисциплинираността при изпълнение на стопанските и обществените задачи.“[1]

Личен пример — проявяван в труда, в семейството, в трудовия колектив, в обществото изобщо. Изисква го времето, изисква го високото призвание на комуниста. И съвсем справедливо на пленума в Елхово личният пример като важен, въздействуващ фактор бе дискутиран с особен интерес. Общинската партийна организация се гордее с комунисти като: Илия Братов и Димитър Караджов, Каравел Ламбов и Божан Свиркаров, Петко Маджаров и Слави Андонов, П. Джевлеков и Никола Стойков, Тодор Драганов и Иван Недев, Деля Иванова, Иванка Славова, Деля Петрова и много други. Този списък може да се удължи с още имена на комунисти на работа в промишлеността и селското стопанство, в здравеопазването и в просветното дело, в услугите, утвърждаващи с работата си, с цялостното си поведение своя авторитет, своето активно присъствие в живота на партийната организация, на трудовия колектив. Ежедневието проверява на-

[1] Т. Живков, Избр. съч., т. 27, с. 228.

Digitized by Google

шата системност и организираност в работата; изключителните случаи — издръжливостта на физическите и моралните сили, поставят на изпит личния пример. Отминалата зима например беше за много работници, служители, ръководители този изключителен случай. Илия Братов, комунист — шофьор от автостопанството, разказва за поведението на комунистите в най-трудните условия. Формирали автоколона за рудниците на Бакаджик. Валяло сняг от няколко дни, не всеки имал кураж да тръгне. Дори се чули възгласи: „Нека тръгнат комунистите, ние — след тях.“ Илия Братов и комунистите от неговата партийна група образували челото на автоколоната. Увлекли и останалите. По пътя ги застигнала силна виелица. Две нощи прекарали в плен на снега. Открили ги, оказали им помощ, после разчистили пътя и автоколоната изпълнила задачата си.

Водещият пример възпитава, на свой ред и той се възпитава, създава се чрез непрекъсната идейновъзпитателна работа на партийната организация, на цялата политическа организация на обществото.

Психологическата и нравствената природа на личния пример разкрива висока степен на самосъзнание за дълг пред обществото и самонагласа, самодисциплина — това висше задължение да бъде изпълнено. Общественият дълг на социалистическата личност е сложно понятие, съдържа в себе си политически, идеологически, социални, правни и нравствени елементи. Самонагласата за изпълнение на дълга ражда личния пример, а чрез многократното повторение на личния пример — и активната жизнена позиция.

Всичко това се отнася с особено значение за изпълнителността на комуниста-ръководител, за неговия личен пример в работата и в неработното време. Много точно и с откровение в доклада на пленума се казва, че „комунистът-ръководител носи отговорност пред партията за своята лична работа и за работата на всички от трудовия колектив, който той ръководи“. Съвсем основателни бяха критичните бележки по повод замяната на партийните членски книжки, приключила неотдавна. Някои партийни бюра са се побояли да влязат в сблъсък за възстановяване на класовата чистота на партийната организация. Други оценки изобилствуват с хвалебствия към ръководителите, както е било в някои първични партийни организации в „Елпром“, в общинската болница, в училищните организации в Трънково, Малък манастир, Жребино и др. Позицията на примиренчество, на безконфликтност е по особен начин деформирана позиция и нейното безплодие е очевидно. Юлският пленум на Централния комитет на партията от 1976 г. бе категоричен — ясна позиция на всеки и за всичко. Изискването за по-висока нравствена култура от всеки независимо какъв пост заема, на каква работа е, съдържа в себе си политически елемент. Ето защо критичният анализ на нравствената култура на комунистите, на кадрите, съдържащ се в доклада и в повечето от изказванията на пленума в Елхово, е правилен и актуален. Тук стоят с цялата си сериозност проблемите за дисциплината, но и за самодисциплината; критика към другите, но и самокритика на своите слабости; лична инициатива, но и създаване условия за изява инициативата на другите; влизат ли кадрите в сблъсък, за да защитят новото в живота, склонни ли са на творчески риск или предпочитат тихото пристанище на безконфликтността. Намират се ръководители, които не проявяват инициативност в работата, поставят се над колектива, над партийните бюра и организации, не преценяват самокритично собственото си поведение. Подобни слабости се открояват в стила на ръководството на свинекомплекса, на фуражния завод, на производствения участък в Мелница, на кметствата в селата Добрич и Лалково и др.

Извеждането на нравствените критерии на предна позиция в док-

Digitized by Google

лада на пленума има и методическо значение. С по-голяма сила и увереност първичните партийни организации ще се борят с различните прояви на себеустройване, поставяне личните интереси над колективните и държавните, срещу политическата пасивност и кариеризма, срещу бюрократизма във всички негови разновидности, за непрекъснато прилагане принципите на социалистическата справедливост.

●

Формирането на активна жизнена позиция е комплексен проблем. Преди всичко това е цяла система от мерки, задачи и отговорности на училището, на семейството, на Комсомола, на партията, на обществените организации, на държавните и на стопанските ръководства. Изобщо отнася се до въздействието на цялата политическа организация на обществото и в частност — до политическата организация на общината. Какъв е приносът на всяко звено от организацията за изграждане личността на нашия съвременник и отговорността на всяко звено за поведението и действието на всеки. На настоящия етап нараства значението на обслужващата сфера, заедно с това и нейният дял за формиране на правилно обществено мнение, настроение, трудов ентусиазъм. Завод „Елпром" изпълнява сравнително добре икономическата си програма и това създава добро настроение в трудовия колектив. И тъй като тук работят голяма част от мъжете на града, социалният оптимизъм на този колектив се пренася по домовете, превръща се в оптимизъм на градското население. Друг път се наруши снабдяването с питейна вода; фурната ще закъснее с хляба, както е било на тазгодишния Първи май, и тези случаи оставят травми в общественото съзнание. Фактите са били винаги красноречиви, те говорят за отговорността или за безотговорността на отделните звена на политическата и икономическата организация. Тук зависимостта е очевидна — безотговорността на едно звено от системата може да се отрази върху отговорността на останалите звена, да понижи жизнената позиция на трудовия човек.

Активността на комуниста се изгражда още върху единството на организационната и идеологическата работа. Еднакво са важни както подборът и приемът на млади комунисти в партията, по-нататъшното разгръщане на партийната демокрация — основата, върху която ще изгубят всички творчески пристрастия, така също правилното мироглед-но, трудово и нравствено възпитание. Като разгледа това единство от форми и средства за въздействие, пленумът на общинския комитет дискутира и възможните пътища и мерки, които ще помогнат на първичните партийни организации в усилията им да се изгражда непрекъснато у всеки комунист активно отношение в живота. За да стане званието комунист равнозначно на утвърден марксистко-ленински мироглед, професионална квалификация, достигаща висотата на творчеството, висока отговорност за поверената работа, неуморима борбеност за победата на новото във всички области на живота.

Digitized by Google

ПОЛОЖИТЕЛНИЯТ ОПИТ В НАШАТА ПРАКТИКА

Общинският комитет на партията във Варна отделя голямо внимание на работата, свързана с положителния опит, като едно от важните направления на партийно-организационната дейност. Тя изисква при решаването на проблемите партийните комитети и бюра да подхождат съобразно високите критерии за качество и ефективност, да изучават задълбочено вътрешнопартийните процеси и на тази основа широко да разпространяват най-добрите образци на организационен живот и стил на ръководство. Това ги задължава при планирането на дейността си да формулират конкретните мероприятия, които ще осъществят за изучаването, обобщаването и прилагането на положителния опит в партийно-организационната работа.

Какви форми се използват?

Утвърдена практика е в бюрото на общинския комитет периодично да докладват отделни районни и заводски партийни комитети и първични партийни организации по различни партийно-организационни проблеми. Най-интересните моменти от тяхната дейност се популяризират своевременно. В бюрото например бе обсъдена работата на Приморски районен комитет на БКП за издигане ролята и авторитета на партийните секретари. Информацията беше предоставена за ползване и от останалите районни комитети. Това ги улесни в анализа на собствената им работа, подсказа им полезни инициативи.

Пленарните заседания на комитета дават възможност да се споделя и популяризира добрият опит в партийно-организационната практика. Преди три години общинският комитет на БКП на пленум разгледа проблема за ролята на партийното събрание като фактор за повишаване социалната активност на комунистите и трудещите се. Той предизвика основателен интерес сред кадрите в общинската партийна организация. Опитът, който бе обобщен в доклада и в изказванията, беше разпространен и успешно използван за усъвършенстване подхода на партийните комитети и бюра при организирането на партийните събрания.

Положително въздействие за засилване ръководната роля на партийните организации в условията на новия икономически механизъм оказаха пленарните заседания на районния комитет на БКП: район „Варненска комуна" — за състоянието на качествения състав на партийните организации и на районния комитет на БКП; район „Възраждане" — „За работата с номенклатурните кадри". Особено полезен бе опитът, споделен на проведените пленуми, за резултатите от замяната на партийните членски книжки. Задълбоченият анализ на положителните и слабите страни в подхода към тази задача постави на преден план нови качествени критерии и измерители за активността на комунистите, за ефективността на политическата и организаторската работа на партийните организации.

Общинският, районните, заводските, учрежденските и вузовските комитети на партията широко използват оперативни форми за бързо проучване и пренасяне на създадения опит в партийно-организацион-

Digitized by Google

ната работа като: оперативките, апаратните съвещания, заседанията на отделите и др. Всяка от тях дава възможност да се открие и оцени положителното в организационната дейност, да се извлекат съответните изводи за нейното въздействие, да се стимулира активността на комунистите и трудещите се за изпълнението на задачите. Чрез тях формираният опит по-бързо се прави достояние на повече организации и намира по-нататъшно приложение съобразно конкретните условия и потребности.

По инициатива на партийния комитет в стопанска дирекция „Търговия" например, в районната партийна организация в район „Варненска комуна" в партийните групи се поде разговор за измененията, настъпили в дейността на комунистите след замяната на партийните членски книжки. Подобна по замисъл бе идеята на партийния комитет в корабостроителния комбинат „Г. Димитров", която бързо завладя партийните организации от Аспаруховски район. Партийният комитет в туристическия комплекс „Балкантурист" — Златни пясъци стана инициатор на преглед в партийните групи от Приморски район за приноса им в борбата за икономии на суровини, материали и енергия. Всичко това помогна да се повиши взискателността към всеки партиен член, да се увеличи личният дял на комунистите в изпълнението на партийните решения.

Една от най-резултатните форми за изучаването и разпространяването на положителния организационен опит са проверките, които общинският комитет на партията организира самостоятелно или съвместно с окръжния и районните комитети. Те позволяват да се вникне в същината на процесите и явленията, да се разкрият важни страни на вътрешнопартийния живот, на стила и методите на партийните органи.

Голяма бе ползата за цялата общинска организация от извършените комплексни проверки за изпълнение решенията на Националната партийна конференция, по Писмото на др. Т. Живков до Централния комитет на ДКМС, по работата на партийните кабинети и др. Ценен опит за дейността на партийните организации се набира и по време на проверките във връзка с подготовката на заседанията на бюрото и пленумите на общинския и районните комитети на партията.

Много резултатни са срещите, които стават в отдел „Организационен" на комитета със секретарите по организационните въпроси на районните партийни комитети. На тях системно, по предварително уточнен план, се обменя опит по конкретни партийно-организационни въпроси. Това допринася както за колективно изработване на целесъобразен подход към текущите и предстоящите задачи, така и за повишаване културата на труда на работниците от организационните отдели.

През първите няколко месеца на тази година бяха обсъдени въпросите: „Работата за подобряване на социалния и качествения състав на първичните партийни организации", „Техническата подготовка и съдържанието на плановете на районните партийни комитети", „Проектоправилник на общинския комитет на БКП" и др. С интерес бе посрещнато споделеното от Т. Гаджев, секретар на районния комитет на БКП в район „Възраждане", за личната организация на работата му и за системата на кадровата дейност в районната партийна организация. Рационални идеи и предложения възникнаха от онова, което разказа инструкторът Илия Димитров от районния комитет на БКП в район „Варненска комуна" — за структурата и ръководството на кварталните първични партийни организации.

Обмяната и популяризирането на положителния опит е главен момент в месечните инструктажи, полуденя на секретаря и другите форми на обучение на партийните активи, в районите. Участието в тях развива инициативността и творческия усет на кадрите, повишава организационното им умение.

Като резултатно средство за

Digitized by Google

проучването, обобщаването и разпространяването на положителния опит във вътрешнопартийния живот се използва и партийната информация. Тя насочва към онези форми и методи на организаторска работа, които на практика са показали по-голяма ефективност.

Общинският комитет на партията полага системни грижи за целенасочено създаване на положителен опит по отделни проблеми. Най-голямо внимание се отделя за експериментирането на образци по онези въпроси, които пряко влияят за усъвършенстване ръководната дейност на първичните партийни организации, за повишаване активността и отговорността на комунистите в реализирането на партийната политика.

Какви резултати се постигат?

Първичната партийна организация в кв. „Г. Петлешев" — 9 заложи опит по работата на партийните групи извън нейния състав. Имаше трудности, но и упорит труд. Сега комунистите от тези групи живеят по-организиран и съдържателен живот, изпълняват организаторски и възпитателни функции в Отечествения фронт, в доброволните отряди на трудещите се, в центъра за възпитателна работа. По-активно е участието им в обществено-политическите мероприятия по местоживеене.

Повиши се ролята на партийните групи и във Винзавода. Тяхната дейност в условията на бригадната организация на труда вече може да послужи за поука и на други. Проблемите на бригадните колективи им станаха по-близки, много от задачите се пренесоха в тях, а партийната организация насочи вниманието си към основните въпроси.

Първичната партийна организация в „Булгарплод" — търговия, изведе опит за подготовката и провеждането на партийните събрания. Те преминават делово и съдържателно с активното участие на комунистите по обсъжданите въпроси.

Налице са положителни промени в почивния комплекс на ЦК на БКП в работата с партийните решения, по разграничаването на функциите в Строително-монтажния комбинат, по оценяването и моралното стимулиране на номенклатурните кадри в Български морски флот и др.

Най-значими и трайни са резултатите, постигнати в извеждането и внедряването на опит по регулирането на качествения състав на първичните партийни организации и работата с младите комунисти. Образци в това отношение създадоха партийните комитети и първичните организации в текстилния комбинат „Първи май", в комбината за дизелови двигатели „Васил Коларов", завод „Дружба", строително управление „Транссгрой", туристически комплекс „Балкантурист" и др.

В район „Варненска комуна" са изградени 11 школи за обучение на новоприети членове на БКП, а през 1980 г. беше открита и районна школа. Особено резултатни форми за индивидуална политическа и организаторска работа с новоприетите са създадените клубове на младия комунист в най-големите комбинатски и заводски партийни организации. Силно въздействие в това отношение оказват и периодичните срещи за самоотчет и оценка на младите комунисти, организирани от партийните комитети и първични организации в звено „Хр. Ботев" на текстилния комбинат „Първи май", „Хлебна и сладкарска промишленост" и „Промишлени стоки".

През последните години опитът на КПСС на основата на създадените традиции и дружеските връзки с Одеса широко се разпространява и използва в общинската партийна организация. Обогати се опитът на общинския партиен комитет в утвърждаването на общественото начало в партийно-организационната дейност. В условията на новата структура той сполучливо се пренася в районните комитети на партията, в държавните и обществените органи и организации.

Практиката показва, че в работата с положителния опит има и определени недостатъци. Главният от тях е, че липсва комплексен подход — подготвят се отделни програ-

Digitized by Google

ми или мероприятия в рамките на оперативните и перспективните планове на общинския комитет. Не винаги създаденият опит се разпространява бързо и масово. Поради липса на информация в тази насока в отделни организации и райони понякога едновременно се работи по едни и същи проблеми, вместо създаденото да се използва от всички. Недостатъчно целенасочено се организират срещи за обмяна на опит между първичните организации, партийните комитети и районните комитети на БКП.

Не задоволява напълно и издателската дейност. На много места има заложен или изведен опит, но той не се описва и картотекира своевременно.

За отстраняването на тези и други слабости бюрото на общинския комитет на БКП утвърди цялостна система за изучаването, обобщаването и прилагането на положителния опит в партийната практика. Тя ще внесе по-голяма организираност и координираност в провежданата в това направление дейност.

Христо РАЙЧЕВ
кореспондент на „Партиен живот"

РЪКОВОДНО ПОЛИТИЧЕСКО ЯДРО И ПЪРВООБРАЗ

ПОРЪЧЕНИЕТО ЗАДЪЛЖАВА

В летописа на трудовите дела на текстилците от фабрика „Димитър Милчев" в Ихтиман седмата петилетка ще остане като преломна. Те я изпратиха 40 дни предсрочно и дадоха 1 740 000 метра плат в повече, въпреки че нейните показатели за количеството на произведената продукция бяха с 36 на сто по-високи от тези на шестата петилетка. Обществената производителност на труда се удвои. За успехите си колективът бе отличен със златен орден на труда.

Стартът за осмата петилетка е също много добър.

Когато трудовите победи се превърнат в система, естествено възниква въпрос за причините, които са ги създали. Със собствените сили на колектива е извършена реконструкция и модернизация на фабриката. Овладява се успешно многомашинното обслужване. Основната тежест на тези завоевания изнесоха комунистите със своя личен пример. И главното средство, с което четирите първични партийни организации ги насочват, ръководят и контролират, са поръченията. В работата с тях тук има утвърдени традиции.

— С поръченията се стремим правилно да разпределим партийния труд, да изясним мястото на всеки комунист, задълженията му при изпълнението на задачите. С други думи поръченията конкретизират, целенасочват доброволно поетото от комунистите задължение активно да участвуват в живота на своята организация. Това създава големи, бих казала, решаващи възможности да се активизира всеки член на организацията, а следователно и самата организация, да се утвърждава тя като политически стопанин и водач на колектива — казва секретарят на партийния комитет Цветана Спасова.

Digitized by Google

Разлистим ли дневниците на партийния секретар, където се вписват поръченията, ще видим: 34 от тях са за работа в ръководствата на партийните и на масовите организации, 3 — за пропагандисти, 28 — за лектори и докладчици, 18 за участие в различни комисии, в списването на в. „Текстилец" или на общинския вестник, 83 поръчения са временни. Някои задачи възникват инцидентно — комунистът да се включи в подготовката на събрание, в проверка, да организира посещение в музей, екскурзия и др. Не е отминат нито един комунист. Особено полезни са поръченията за младите партийни членове, които в конкретната работа придобиват организационни навици и умения. Венета Тошева например изпълняваше поръчение в комсомолското дружество, беше комсомолски отговорник в смяната. Възможностите ѝ да работи с хората, да ги увлича се разширяваха. Сега тя е секретар на първична партийна организация. И то добър секретар.

Голямата част от поръченията са свързани с непосредствената производствена дейност. През 1975 г. проблемът за работната ръка във фабриката се изостри. (Работата на тъкачките има някои неудобства, нощни смени, шум, това прави професията не особено привлекателна.) При това задачата на колектива бе не просто да поддържа равнището на производството, а рязко да повиши производителността на труда. Изходът бе да се поверят повече станове на едни ръце, на едни очи.

Първата тъкачка, на която бе поръчано да премине на многомашинно обслужване, бе Иванка Колева, секретар на първичната партийна организация в смяна „Б". Тогава тя работеше на 8 стана. Съвсем не ѝ беше лесно да съчетава толкова задължения — производствени, обществени, домашни. Но комунистката оправда доверието на другарите си. Тя увеличи броя на обслужваните машини: 11, после 16, за да стигне 19. Сега работи по плана за деветата петилетка ритмично, висококачествено. Без да смята, че е направила нещо изключително.

— Някога — отговори ми тя на въпроса, не ѝ ли е трудно, — изпълнявайки партийно поръчение, комунистите жертвуваха живота си. Сега е леко. Да увеличавам обслужваните машини, да уча нови работници, да тъка повече платно е за мен и възможност да се уча, духовно и професионално да се обогатявам...

Но едно цвете пролет не прави, Иванка Колева постави началото. Последваха я други. Изтъкнатата тъкачка Снежана Добрева, която също е многомашинничка и също сега се труди за деветата петилетка, оглави школата за челен опит. На Петър Йотов бе възложено пръв от секционните майстори да премине на многомашинно обслужване, а на секретаря на партийния комитет Цветана Спасова — да изучава опита на сродните предприятия, където има многомашинници.

По-нататък и останалите комунисти получиха поръки във връзка с този начин на работа, съобразени със силите и възможностите, с наклонностите им. Вместо по 8, както бе преди, сега всяка тъкачка управлява 16 машини, а 12 работнички са минали на 19 стана.

Над половината комунисти — онези, които имат висока професионална подготовка и умение, предават опита си на по-младите работници. И не само това — те им предават своето отношение към труда, своята житейска мъдрост, своите възгледи, помагат им да си формират идейно-политически, нравствени и трудови качества. Повече от 30 тъкачки с топлота и признателност споменават своите наставници — комунистите Венета Тошева, Екатерина Илова, Василка Христова, Мария Корбанколева, Елисавета Бибиджийска, механика Христо Пелтеков, майстора Златьо Попов, които са им помогнали да израснат в професията.

От дълго време комунистите Живко Ташев и Евгени Пенчев, изпълнявайки поръката на партийна-

Digitized by Google

та организация, разработват рационализаторски предложения, които успешно се прилагат в производството. Сега на тях и на Стоян Патърев е възложена грижата за монтирането и безупречната работа на 42 нови съветски стана, с които техническото равнище на фабриката ще се повиши, ще се засили интелектуализацията на труда. Пет от тях вече действуват.

Вероятно прави впечатление, че значителна част от поръченията имат много общо с производствените задължения на комунистите, но изискват по-висока съзнателност, повече напрежение. Партийният комитет и партийните бюра са си поставили конкретна цел: и най-обикновената работа комунистът да върши по-добре от останалите, да я върши най-добре! Това е мерилото за вътрешната убеденост на партийния член, за неговата отговорност като боец от авангарда.

Впрочем такова отношение има не само към комунистите. Нерядко бюрата се обръщат и към безпартийни с молба да се включват в изпълнението на определени задачи. Когато партийният секретар поговори с някоя от най-сръчните тъкачки, дали не може да увеличи броя на обслужваните станове, работничката възприема това и като поръка, и като доверие на партията. Не случайно половината от тъкачките, които работят на 19 стана, са безпартийни.

Възниква въпросът: А не се ли разчита само на поръчения, не се ли освобождават чрез тях комунистите от задължението си да бъдат инициативни, да реагират веднага във възникналата ситуация, без да чакат внушения и записани в протоколите и в дневниците задължения?

Едното не изключва другото, не му противоречи. Поръчението не измества инициативността, то само я насочва в най-нужното направление.

— Защото — попита ме на свой ред секретарят на първичната партийна организация в обикновената смяна Дако Кръстев — може ли всеки сам да определи къде в даден момент неговият труд, знания, опит ще са най-необходими, най-полезни?

В партийната група, в бюрото на смяната знаят кой комунист какво може да свърши най-добре. Преди поръчението да бъде възложено, задължителен е личният разговор на отговорника на групата, на секретаря с комуниста. В този разговор се изяснява от какво в момента колективът и организацията имат най-много нужда, доколко задачата е по силите. И естествено комунистът не е тук пасивна страна — той предлага варианти, обмисля какви средства да се използват, кои хора още да се ангажират, или както сме привикнали да казваме, проявява творческо отношение. Поръченията се утвърждават на партийно събрание — включително и онези, които са били поставени инцидентно. Това им придава значимост, по-добре се организира контролът. По-нататък членовете на партийния комитет и бюрата, груповите отговорници не изпускат от погледа си работата с поръченията, съдействуват да се отстранят обективните трудности. Има отделни комунисти, които бързо се палят, приемат с ентусиазъм задачите и по същия начин лесно забравят, загасват. Така че текущият контрол не само помага да се изпълни нужната за организацията работа, но и възпитава.

Резултатна форма за контрол върху изпълнението на поръченията е самоотчетът. Неотдавна например първичната партийна организация в обикновената смяна изслуша самоотчета на Стоянка Поибренска, отговорничка на партийната група в паровата централа. Получи се хубав разговор за разностранната дейност на групата, на комунистката, която я ръководи. Поощрението, добрата дума за съвестно изпълнената задача повишават самочувствието на партийния член, задължават го да работи по-добре, амбицират и останалите да се стремят към това. Още повече, никой не е забравил,

Digitized by Google

че преди време същата партийна организация отложи замяната на членската книжка на Седефин Дангов заради незадоволителна работа по изпълнение на възложените му поръчения.

Комунистите от фабрика „Димитър Милчев" си дават сметка за сериозността и трудността на проблемите през осмата петилетка. Много от направеното не ги задоволява. Това особено се отнася до бригадната организация, където не всичко още е доотледано. И едно от сигурните средства успешно да се решават задачите те виждат в понататъшното усъвършенстване на работата по възлагането и отчитането на партийните поръчения, които да станат дело наистина на всеки от тях.

Делчо ХРИСКОВ
завеждащ кабинета по партийно-организационните въпроси в общинския комитет на БКП — Ихтиман

ГРИЖА ЗА МЛАДОТО ПОПЪЛНЕНИЕ

На проблема за младото попълнение в партията бяха посветени срещи с окръжния партиен актив и с школата на младите комунисти при общинския партиен комитет във Враца, организирани съвместно с Партиздат. Характерно за тези срещи бе споделеният опит на общински партийни комитети от окръга.

Положителен е опитът на общинския партиен комитет във Враца, където вече втора година функционира „Школа за младите комунисти". През миналата година в нея се подготвиха 120 новоприети партийни членове, а през тази — 156. Засега обучаващите се са само от града, но стремежът е да бъдат обхванати и новоприетите членове от селата. Лекторите са от междуокръжната партийна школа, сътрудници на окръжния и общинския партиен комитет, а по възможност и от София. Занятията се водят два пъти месечно след работно време по целогодишна програма, в която са включени теми, свързани с програмата и Устава на партията, по проблеми на партийното строителство, идеологическата дейност на партията, ръководството на икономиката; по международното работническо и комунистическо движение и историята на окръжната и общинската партийна организация. Тази година са записани и три теми по документите на Дванадесетия конгрес. Занятията започват на 15 октомври и приключват в края на юни следващата година.

Съществен момент в програмата е, че са предвидени и разнообразни форми на обучение — тестове, казуси, викторини и пр. От тази година е възприето да се изготвят реферати по теми от програмата. Те се оценяват от преподаватели на междуокръжната партийна школа. Оценките от първите писмени работи са предимно отлични и много добри.

Съобразявайки се с високото образование на новоприетите комунисти, тази учебна година приключихме с писмен изпит.

Голяма помощ в обучението оказва и кабинетът по партийно-организационните въпроси към общинския партиен комитет, който се занимава пряко с ръководството на школата и е добър помощник как-

Digitized by Google

то на комитета, така и на младите комунисти. От тази година кабинетът организира две-три занимания с онези кандидати, на които им предстои да бъдат утвърждавани от бюрото на общинския партиен комитет. Това е особено полезно за младите комунисти. Те се запознават по-добре с въпросите и са по-спокойни при утвърждаването им.

Към общинския партиен комитет е изградена и комисия по проучването и работата с кандидатите за приемане в партията, която се оглавява от завеждащия отдел „Организационен". Такива комисии има и към големите комбинатски партийни комитети.

Добра дейност развиват в тази насока партийният комитет и комисията в текстилния комбинат „Вратца". В началото на всяка година партийните бюра и дружествените комитети на Комсомола на основата на анализа на партийните ядра в бригадите обсъждат и предлагат за проучване кандидати за приемане в партията. Тези предложения се обобщават от комисията към комбинатския комитет. Съществен момент в нейната дейност са предварителните грижи към бъдещите комунисти. Те започват от партийните групи и дружествата на Комсомола — подробно ги проучват, възлагат им политически и организационни задачи, следят как ги изпълняват. Приемането им става на открити партийни събрания.

Заводският партиен комитет се стреми да утвърждава новоприетите в навечерието на бележити събития и годишнини, в подходяща обстановка и на места, свързани с героичната летопис на партията и социалистическото строителство. Често в клуба на БПФК или в окръжния исторически музей се свикват тържествени заседания на заводския партиен комитет за утвърждаване членове на партията. Много вълнуващо е преминало заседанието за утвърждаване на 12 представители на работническия колектив в чест на Дванадесетия конгрес на партията.

Комисията за работа с младите комунисти отделя особено внимание на връчването на партийните членски книжки. Тя е разработила специален ритуал, чрез който се създава обстановка, която се запомня за цял живот. Връчването се извършва на лобни места и паметници на герои, в къщите музеи, в музеите на революционното движение във Враца, Михайловград, София. Революционни дейци приветстват младите комунисти, а те от своя страна дават отговор-обещание, поднасят цветя и венци.

След приемането на новите партийни членове грижите за тях продължават. Те се обучават в учебно звено. Резултатна форма, превърнала се вече в традиция, е в навечерието на 9 септември всички млади комунисти да отчитат в първичните партийни организации своята работа в производството, изпълнението на поставените им задачи и поръчения, участието си в обществено-политическия живот, какво правят за повишаване на своята марксистко-ленинска подготовка и за изпълнение на уставните задължения. На събранията по самоотчета се дават препоръки за по-нататъшната дейност на младия комунист.

На срещата във Враца опит за работата с младите комунисти споделиха и общинските партийни комитети от Бяла Слатина и Мездра. И в двата комитета са изградени комисии по подбора, обучението и възпитанието на новото попълнение в партията.

Комисията в Бяла Слатина е насочила вниманието си към отраслите, където е необходимо да се засили партийното ядро, и помага на първичните партийни организации. Предстои да организира клуб на младия комунист в завод „Пионер".

В Мездра предварителната работа с кандидатите за встъпване в партията протича на три равнища — в партийните групи, където се

Digitized by Google

обсъжда дейността на кандидата в бригадния колектив; в партийните бюра, които правят предложението, и в общинския партиен комитет, където се извършва проучването и се организира подготовката на кандидатите до тяхното утвърждаване.

Срещите във връзка с младото попълнение в партията показаха, че не навсякъде работата е добра. Поради малкия си житейски опит и недостатъчната си закалка някои млади комунисти след приемането им проявяват неустойчивост, допускат прояви, които будят тревога. Основателно секретарят на заводския партиен комитет в държавния циментов комбинат „Вилхелм Пик" Лако Сираков сподели обезпокояващи факти за принизено чувство за отговорност към служебните задачи и обществения дълг от новоприети комунисти, а при някои и прояви на кариеризъм. „Ние дълго оглеждахме, проучвахме и помагахме на един млад специалист, когото искахме да приемем в партията — каза той. — Отговаряше на всички изисквания и поръчителите, и тези, които помагаха за неговото израстване, даваха положителни сведения за него. Такива бяха и първите стъпки и впечатления след неговото приемане. Но горчиво бяхме изненадани от категоричния му отказ да оглави отговорен участък, за който имаше и опит, и знания."

Друг случай. Активна комсомолка, дъщеря на знатни работници, била издигната за секретар на комсомолско дружество. Една година след приемането ѝ в партията била избрана за член на партийното бюро, служебно била добре устроена, но рязко понижила своята активност. И още. Млад комунист, за когото партийното ръководство и колективът направили много, изпратен на участък с надежди да подобри работата, я влошава.

Тези примери показват, че в работата с младите комунисти не всичко е наред. Налага се общинските партийни комитети да отделят повече внимание, да използват различни форми на работа, да прилагат положителния наш и съветски опит. Приемането на комунисти на открити партийни събрания и препоръката на желаещите комсомолци да влязат в партията да се обсъжда не от комитетите, а от дружествата, изисква много по-добра подготовка на тези събрания.

„Книга за младия комунист", издадена наскоро от Партиздат, която бе обсъдена на срещата, послужи като стимулатор и критерий за активизиране работата на партийните комитети и организации с младите комунисти, за обогатяване не само на съдържанието, но и на формите. В нея се доказва, че изграждането на младия комунист не е само негово лично задължение. То е първостепенна грижа и организирана и целенасочена системна работа на партийните комитети и организации.

Михаил ЛАЗАРОВ
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

СЪТРУДНИЧЕСТВО С МЕСТНИТЕ ОРГАНИ НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

ВИКТОР МЕЗЕНЦЕВ

1. УСЪВЪРШЕНСТВУВА СЕ МЕХАНИЗМЪТ ЗА РЪКОВОДСТВО НА СЪТРУДНИЧЕСТВОТО

Централните комитети на комунистическите партии на съюзните републики, краевите, областните и градските комитети на партията след XXV конгрес на КПСС насочиха вниманието си към усъвършенстване на механизма за ръководство на сътрудничеството, към подобряване организаторската работа на партийните комитети. Местните партийни комитети системно разглеждат пред бюрата и секретариатите проблемите на усъвършенстването на междупартийните връзки, на контактите на местните органи на властта, на профсъюзните, комсомолските и други обществени организации, на производствените колективи от градовете и селата.

Бюрото на ЦК на Комунистическата партия на Латвия например обсъди работата на Рижкия районен комитет на партията за повишаване ефективността на сътрудничеството на предприятията от района с производствените колективи в социалистическите страни по линия на местните партийни връзки. Бюрото на Аджарския областен комитет на Комунистическата партия на Грузия разгледа работата на Аджарския областен комитет на ЛКСМ по развитието и укрепването на приятелските връзки с младежките организации от Благоевградски окръг в НРБ. В Молдавска ССР по въпросите за повишаване ефективността на сътрудничеството в предприятията и организациите, свързани с пловдивските партньори, се проведоха открити партийни събрания.

Значително място заеха въпросите за усъвършенстване планирането на сътрудничеството в дейността на местните партийни комитети. Ако по-рано утвърдените от тях планове набелязваха основните направления на тази работа само в общи черти и не обхващаха всички участващи в нея организации, то сега повечето от партийните комитети разработват комплексни планове за дружеските връзки, които носят всеобщ характер. Към тях се отнасят всички мероприятия на партийните, съветските, профсъюзните, комсомолските и на други обществени организации, на стопанските органи, на средствата за масова информация, на производствените колективи. С плановете се установяват норми за обмяна (численост на групите, срокове на пребиваване, периодичност) практически за всички организации и органи, за производствени колективи, които

Материалът е написан специално за сп. „Партиен живот“ чрез АПН.

Digitized by Google

участвуват в сътрудничеството, определят се срокове за провеждане деня на дружбата, пътуванията на различните групи, а също така и тематиката на изучаваните въпроси.

Такива комплексни планове разработват и утвърждават градските и районните комитети на партията, партийните комитети на производствените колективи. Става дума за съставяне на единна план-програма на работа за всички организации на областно, градско и районно равнище, а също така и за производствените колективи. Например планът за работата на партийния комитет на завод „Уралмаш" наброява до 80 мероприятия.

Преходът към такава система на планиране позволи да се установи действен, всекидневен контрол за хода на сътрудничеството, най-внимателно да се определят обемът на работа, най-близките цели и перспективи, да се повиши ефективността на връзките.

Разработката на комплексните планове е нов етап в работата на местните партийни органи, резултат и показател за задълбочаване, за качествено усъвършенстване процеса на сътрудничество. Всичко това е следствие на голямата организаторска работа на ЦК на комунистическите партии на съюзните републики, на краевите, областните и градските комитети на партията по създаването на стройна система на ръководство за развитие на приятелските връзки.

Такава система предполага активно участие за изпълнение на плановете за сътрудничество на всички звена от партийния апарат — от Централния комитет на Комунистическата партия на съюзната република до партийната група. Всяко звено решава задачата на свое равнище. Например градският комитет на партията контролира осъществяването на сътрудничеството на районните партийни комитети, градските изпълкоми, градските комитети на ВЛКСМ, градските отделения за дружба и сътрудничество, градските комитети по физкултура и спорт, градските комитети на ДОСААФ и др. По подобен начин партийният комитет на завода например свежда плановете на администрацията, на партийните, профсъюзните, комсомолските и на другите обществени организации до единен комплексен план на дружеските връзки с партньора, осъществява контрол върху работата на партийните групи и на други подразделения на колектива.

Практиката доказа, че именно там, където областните комитети на КПСС обезпечиха активно участие на градските и районните комитети на партията в развитието на връзките, където ръководенето на сътрудничеството става не „през главата" на тези партийни комитети, са постигнати по-добри резултати.

Друг фактор, който позволява да се усъвършенствува механизмът за ръководство на сътрудничеството, е въвличането в тази дейност на отрасловите отдели на партийните комитети. Повечето централни комитети на комунистическите партии на съюзните републики, краевите и областните партийни комитети се отказаха от практиката, когато за изпълнение на плановете за сътрудничество отговаря само отделът на партийния комитет за местните дружески връзки. В плановете, утвърждавани на заседанията на бюрата на областните комитети, се посочват тематиката, която ще изучава групата на работниците по време на пребиваването в дружеските области, нейният количествен състав, сроковете за заминаване и отрасловият отдел на областния комитет, който отговаря за даденото мероприятие. Именно отрасловият отдел е отговорен за определяне състава на групата, инструктирането, постановката на задачите, за отчетността на мероприятията, набелязани при посещенията.

Например отделът по организационно-партийна работа на Свердловския областен комитет на КПСС през 1977 година взе активно участие в подготовката на посещенията на групите от партийни работници в Западночешката област на ЧССР за обмяна на опит. Материалите от това и други посещения за опита на другарите бяха след това широко използвани на пленума на областния комитет на КПСС, който разгледа въпроса „За задачите на партийните организации по подобряване подбора, подготовката и възпитанието на кадрите от сферата на обслужването на населението в светлината на решенията на XXV конгрес на КПСС".

Отделите на ЦК на Комунистическата партия на Латвия контролираха изпълнението на мероприятията от посещения на групи партийни работници от републиката, изучаващи опита по идеологическата работа на Рощокския окръжен комитет на Германската единна социалистическа партия. Например по опита на немските другари са издадени редица интересни материали в помощ на агитаторите и пропагандистите.

Отрасловите отдели на областните комитети ръководят сътрудничеството на производствените колективи чрез отрасловите отдели на градските и районните комитети на партията, контролират дейността по обмяната на специалисти от отделните отрасли на народното стопанство чрез производствените и главните управления. Аналогично действуват отрасловите отдели на градските и районните комитети, а също така и партийните комитети на предприятията.

Преходът към комплексно планиране, усъвършенствуване механизма за ръководство и развитие на дружеските връзки и на включените в него звена на партийния апарат предизвикаха забележителни изменения в дейността на различни организации, учреждения, учебни заведения, стопански организации, на производствени колективи. Тяхната роля в сътрудничеството вече не се свежда до традиционните форми и методи, тъй като те са не само

Digitized by Google

обекти на взаимодействието, но и негови организатори.

Например местните органи на властта започнаха активно да участвуват в провежданите дни на дружбата, на фотоизложби и художествени изложби, на музейни експозиции и почивки на децата в дружеските области. Те контролират внедряването на изучения от специалистите опит, обобщават и го разпространяват в различни сфери на работа в целия отрасъл и цялата област. Местните органи непосредствено ръководят сътрудничеството в областта на науката, изкуството и спорта.

Значително нарасна участието на профсъюзните организации в сътрудничеството. Много от тях заедно с обмяната на делегации, комплектуване на специализирани туристически групи, на колективи за художествена самодейност и т. н., вече се занимават с въпросите за сътрудничеството на производствените колективи, организацията на социалистическото съревнование, обмяната на опит в работата на рационализаторите и изобретателите.

Обогатяването на сътрудничеството на местните организации и органи спомага за обмяна на опит, на който Централният комитет на КПСС отделя голямо внимание. При това особена роля в пропагандата на опита на местните партийни организации за развитието на дружеските връзки играят средствата за масова информация, които значително изясниха проблемите на сътрудничеството.

Забележителен принос в осигуряването на единен подход и разбиране на комплекса от задачи за развитие на връзките внасят публикациите във вестник „Правда" под рубриката „Ръкостискане на побратимените". След XXV конгрес на КПСС на страниците на вестника се появиха стотици материали за сътрудничеството на съветските републики, краеве, области и градове с приятели от братските страни. Почесто публикуваха материали за местните дружески връзки вестниците „Известия", „Труд", „Советская Россия", „Экономическая газета", отделни списания. Особено важно е, че средствата за масова информация отделяха повече внимание на съдържателната, а не на протоколната страна на сътрудничеството. Подобни изменения са характерни и за много органи на партийния печат по места.

2. ГЛАВНАТА ЦЕЛ Е ДА СЕ ПОВИШАВАТ ЕФЕКТИВНОСТТА И КАЧЕСТВОТО НА СЪТРУДНИЧЕСТВОТО

Характерно за миналата петилетка е, че местните партийни комитети на КПСС отделяха голямо внимание за подобряване на взаимните контакти, на обмяната на представители на републиките, краевете и областите, за по-ефективното и целенасочено изучаване и внедряване в практиката на опита на приятелите. В тази светлина особено значение придобиват въпросите за събиране на информация.

Много зависи от инициативата и заинтересоваността на местните партийни комитети. По време на престоя в дружеския окръг или област работниците покрай обмяната на опит в партийната работа изучават най-вече перспективните направления на сътрудничеството, определят кръг от проблеми, по които биха могли да се развиват връзките на съветските, профсъюзните, комсомолските и другите организации, стопанските органи, а също така сферите за изучаване на челния опит с цел приемането му в своите производствени колективи. В резултат от тези посещения се поставят ясни цели и задачи, избират се изпълнители, последователно се довежда набелязаната работа докрай.

Добри резултати се получиха от пътуването из Софийски окръг на НРБ на група партийни работници от Московска област начело с първия секретар на областния комитет на КПСС В. И. Конотоп. Интересуващият ги опит по планирането и изграждането на селищните системи беше впоследствие детайлно изучен от група специалисти по поръчение на областния комитет на партията и сега с помощта на българските другари успешно се използва в Подмосковието.

Не по-малко значение има също информирането за резултатите от посещенията на заинтересованите организации, а също така и на други групи, пребиваващи в дружеските области. Понякога такава информация предизвиква широк интерес. Например секретарят на Саратовския областен комитет на партията разгледа записката на специалистите от Енгелския завод за автотракторни запалителни свещи от пътуването до Западнословашката област на ЧССР и изпрати този документ в Министерството на автомобилната промишленост. В резултат на това министерството прие решение за закупуване от ЧССР на три линии за автоматично монтиране на свещи, което значително повиши производителността на труда, съкрати количеството на обслужващия персонал.

Източниците на информация не са само пътуванията на различните групи. Много от необходимите сведения партньорите ползват от публикациите, които редовно се обменят в местните вестници, радио и телевизия, от разнообразните печатни материали както на местните, така и на централните издателства, от специалните подбрани материали за челния опит в различните сфери на дейност, които се получават от дружеските области. При подбиране обаче на сведенията, представляващи особен интерес за задълбочено изучаване и използване в своята практика, не е изключена и случайността. Изчерпателна, обективна информация по един или друг проблем може да даде само този, който добре го е изучил. Поради това много местни партийни комитети счетоха за необходима обмяната на анотации за положителния опит, натрупан в тяхната работа.

Digitized by Google

За това говориха в своите изказвания на съветско-българското съвещание в София (1980 г.) секретарите на Сумския и Херсонския областен комитет на Комунистическата партия на Украйна и много други.

Подготовката на информация за живота и дейността на приятелите, за техния челен опит — това е само първият етап в решаването на проблемите на информирането. През миналата петилетка местните партийни организации продължаваха да търсят най-рационални пътища и методи за натрупване, класификация и използване на получените данни. Действително проблемът къде и как да концентрират и използват получените сведения не е еднозначен. Неговото решение например дори в условията на производствения колектив зависи от много фактори: от характера на връзките (производствени, научно-технически, сътрудничеството на обществените организации), от тяхната продължителност, от възможностите на предприятието (голям завод, комбинат за битово обслужване, колхоз) и т. н.

В някои области има практика, когато цялата информация за опита в областта на партийното строителство се концентрира в кабинета по партийно-организационната работа на областния комитет на КПСС, за опита на идеологическата дейност — в дома за политическа просвета, за опита на партийното ръководство на икономиката и стопанската дейност — в отрасловите отдели на областния партиен комитет, за ръководството на науката, културата и изкуството — в отделите на областния изпълнителен комитет, информациите за производствен и научно-технически опит — в центровете и бюрата за техническа информация.

Например Центърът за научно-техническа информация в Башкирска АССР съсредоточи в себе си много интересна информация за предприятията на окръга Халле в ГДР, получена от публикации, от отчети на различни групи и специалисти, от представители на предприятия на дружеския окръг. Затова група работници и специалисти от Уфимското производствено обединение „Химпром", които се запознаха с тези данни, заминават в Битерфелдския химически комбинат вече достатъчно подготвени, за да продължат по-задълбоченото изучаване на челния опит на партньорите.

Естествено че поради разнообразието и спецификата на сведенията е твърде проблематично да се създаде единна „банка за информация" за всички данни в областта.

Проучването в това направление продължава. За всеки случай в отделните републики, краеве и области вече е натрупана достатъчна информация, която позволява целенасочено, компетентно да се определят най-перспективните направления за сътрудничество, квалифицирано, делово да ориентират специалистите, заминаващи в дружеската област. Фактите показват, че подобряването на информираността в съчетание с ясната постановка на задачите позволява да се постигат добри резултати от посещенията и подобрява качеството на работата по обмяната на челния опит.

Съвместните изследвания доведоха до това, че „Химпром" и Битерфелдският комбинат създадоха и внедриха непрекъснато производство на аминова сол „2,4—Д". Съвместната работа за получаването на тази сол с повишена концентрация позволи да се съкрати с 25—35 процента железопътният транспорт на товарите.

Благодарение на настойчивостта и последователността на партийните органи в редица местни организации се създаде стройна система на комплектуване, подготовка и информираност на заминаващите групи, поставяйки пред тях конкретни целеви задачи. Съставът на групите на партийните, съветските, профсъюзните, комсомолските работници, на лекторите, представителите на отделните дружества, на средствата за масова информация се разглеждат в отделите, в секретариата или бюрото на областния комитет. Правило е с такива групи преди заминаване да провежда беседа един от секретарите на областния партиен комитет.

При комплектуването и подготовката на групите от специалисти в отделните отрасли на народното стопанство, науката, културата, изкуството, от представители на производствените колективи освен отделите на партийните комитети участват и други организации, под чието ведомство се намира съответният сектор — направление, главни управления, съюзно-републикански, министерства и ведомства, отдели на областни и краеви изпълнителни комитети, съветите на министрите на съюзните и автономните републики и т. н. Не по-малко внимание се отделя на тези групи от партийните комитети. Преди заминаване те беседват с отрасловите отдели, а понякога със секретари или членове на бюрото на партийния комитет.

Важно е, че през последните години при решаване на въпросите за командировките в дружеските области се повиши ролята на първичните партийни организации, на партийния актив.

В повечето републики, краеве и области, за да се подобрят резултатите от посещенията на различните групи, ефективно се използва полезната практика на контрол и проверка при изпълнение на партийните решения. Преди всичко тя се състои в съставянето на отчетите за резултатите от пребиваването. Те се разглеждат в партийните, съветските, профсъюзните и комсомолските органи, по тях се вземат съответни решения. В тези решения се определят задачите по използването на изучения опит, отговорниците за изпълнение на набелязаните мероприятия и сроковете за тяхната реализация. Контрола за изпълнение на приетите решения осъществяват съответните органи и организации.

Digitized by Google

Ефективността на тази система потвърждава опитът на много републики, краеве и области, например Липецка област. Разработената от Липецкия областен комитет на КПСС перспективна програма за сътрудничество с Котбуски окръг в ГДР предвижда за промишленото производство изучаване на организацията на производството, стимулиране качеството на труда, повишаване неговата производителност за сметка на внедряване комплекс от средства на малката механизация; за строителството — външно довършване на жилищата и на обектите на социалистическата култура на бита, комбинирано използване на отпадъчните материали, в това число и получените от местна суровина; за селското стопанство — мелиорация и химизация на почвите, организация на производството на фуражи, повишаване елита на различните породи животни, продуктивност в животновъдството. Работниците от търговията, народното образование и културата също имат конкретни програми. За резултатите от ползването опита на приятелите се съди по следните факти.

В резултат на изучаването от специалистите работата на агрохимическите центрове на окръга, напълно отговарящи за повишаване плодородието на полята и разполагащи с необходимата научна и материално-техническа база, стана създаването на районни агрохимически обединения със самостоятелни баланси. Сега те действуват във всички райони на областта.

По опита на котбуските животновъди са построени площадки за угояване на 15 хиляди глави едър рогат добитък. Бюрото на областния комитет на КПСС и изпълнителният комитет на областния съвет на народните депутати са взели решение за изучаване на резултатите от системите за фуражопроизводството в окръга, и поточно за високоикономичното използване на силозните и сенажните съоръжения от надземен тип. Набелязано е в съответствие с тези решения в областта да се построят 1500 такива фуражохранилища.

Нарасналата ефективност от дружеските връзки се доказва и от примерите за използване опита на приятелите от Котбус в търговията, строителството, народното образование, в областта на идеологическата работа.

Фактите потвърждават, че в развитието на местните дружески връзки още повече укрепна тенденцията към активизиране на взаимодействието в областта на икономиката. Решаването на тази най-важна политическа задача е неразривно свързано със сътрудничеството в областта на идеологията и на партийното строителство.

Digitized by Google

ОТ ДВАТА БРЯГА НА ДУНАВ

ПАРТИЕН ЖИВОТ
СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

СЪВМЕСТНА ИНИЦИАТИВА

Русе: плод на двустранно кооперране

munca de partid
Revistă a Comitetului Central al Partidului Comunist Bulgar

Комбинатът за тежко машиностроене и съоръжения Русе—Гюргево е плод на задълбочаващото се сътрудничество между Народна република България и Социалистическа република Румъния в рамките на международното разделение на труда, на двустранното и многостранно кооперирание между страните — членки на Съвета за икономическа взаимопомощ.

В документите, приети от органите на СИВ, понятието „съвместно предприятие" е дефинирано само като възможна форма за кооперирание и съвместно производство на полуфабрикати и крайни изделия между две или повече страни.

Предприятието за тежко машиностроене и съоръжения Русе—Гюргево е ново доказателство за ефективността на този вид съвместна производствена дейност, път, който води към задълбочаване на икономическото сътрудничество между две съседни братски социалистически страни.

Съвместното предприятие е съставено от производствени филиали в градовете Русе и Гюргево. Всеки от тях е национална собственост на страната, на чиято територия функционира и се организира и действува като държавно предприятие — юридическа личност съгласно действуващото в нея законодателство.

Върху основата на договореностите първите партийни и държавни ръководители на двете страни другарите Тодор Живков и Николае Чаушеску на 10 декември 1976 година положиха на двата бряга на река Дунав основния камък на големия строеж.

От тази дата започна с ускорени темпове строителството на двата филиала. Днес, в навечерието на петата годишнина от първата копка на двата бряга, се издигат внушителните корпуси на съвместното предприятие. Част от производствените мощности влязоха в редовна

Digitized by Google

експлоатация. Предстои поетапно пускане и усвояване на останалата част от новостроящите се.

— През изтеклия период заедно със строителството е извършена значителна по обем съвместна работа по производствените програми за периода 1981—1985 г.; разработена е съгласувана програма за взаимни доставки на детайли, полуфабрикати и крайни изделия; изяснена е номенклатурата на изделията, които ще се произвеждат съвместно, както и възможностите за по-нататъшното задълбочаване на кооперирането и оперативното сътрудничество и т. н. — сподели зам.-директорът по производствените въпроси **инж. Нено Савов.**

Въпросите са обсъждани на съвместни срещи на ниво специалисти. Проведени са пет заседания на комитета на директорите и пет на съвета на упълномощените представители. Същите проблеми са решавани и на срещите на министрите на машиностроенето на НРБ и на машиностроителната промишленост на СРР, както и на заседанията на Смесената правителствена българо-румънска комисия за икономическо и научно-техническо сътрудничество.

В резултат на тези срещи е уточнена основната номенклатура на производствените програми за периода 1981—1985 г. Постигната е договореност за съвместно проектиране, усвояване и производство на машини и съоръжения, необходими за народното стопанство на двете страни. Съгласувана е спесификацията на взаимните доставки, които по обемна стойност възлизат на 60 млн. рубли, с тенденция да достигнат 80 млн. рубли. Решени са редица въпроси, отнасящи се до взаимоотношенията между филиалите, за преминаването на държавната граница от специалистите им и т. н. В процес на обсъждане и уточняване са проблемите, свързани с начините за взаимно осигуряване на двата филиала с полуфабрикати, концепцията и основните насоки за по-нататъшното усъвършенствуване на кооперирането и оперативното сътрудничество в рамките на съвместното предприятие; внедряването на роботизацията, вътрешнозаводския транспорт и складовото стопанство; използването на най-новите методи и технологии в производството и инструменталното стопанство.

Съществен момент в досегашното сътрудничество е оказването на взаимна помощ в хода на самото строителство. Постоянните контакти между ръководствата на двете предприятия създават условия за взаимен допълнителен обмен на метални конструкции от СРР за НРБ и на стенни панели от НРБ за СРР. Извършени са редица двупосочни доставки на металорежещи машини. НРБ доставя на СРР комплексно складово стопанство с трансманипулатори, а получава термично и пещно оборудване.

Важна роля за успешното изпълнение на поставените сложни и мащабни задачи пред колектива на Комбината за тежко машиностроене играе качествената и високоефективна партийно-политическа работа. В него работят над 250 комунисти. „Основната цел на партийната организация, както сподели секретарят на комбинатския партиен комитет др. **Константин Попов**, е да мобилизираме творчеството и инициативността на комунистите и на целия трудов колектив за срочното и качествено изпълнение на производствено-стопанските задачи. И всичко това да съответствува на изискванията на новия икономически подход и неговия механизъм. За да отговори на тази повеля, партийното ръководство се стреми организационно да укрепва и повишава боеспособността на комбинатската организация и на първичните партийни организации, да ги утвърждава като ръководно политическо ядро на трудовия колектив и първообраз на бъдещото му състояние, да повишава качеството и ефективността на идеологическата работа.“

Партийната организация използва разнообразни форми, средства и методи, с които повишава социалистическата съзнателност и социал-

Digitized by Google

ната активност на комунистите и на всички трудещи се. Под ръководството на партийния комитет периодично се организират срещи с трудовите колективи, на които те получават пълна информация за поставените им задачи, убеждават се в тяхната необходимост. При това положение всеки комунист и трудещ се познава перспективите на развитието, произтичащите от тях лични задачи и може да прецени какъв конкретен принос се изисква от него.

Комунистите отиват на най-трудните участъци, поемат по-напрегнати лични обещания. Със своя пример и авторитет те увличат безпартийните в общото съзидателно дело.

— Важно място в нашата дейност — продължи др. Попов — отделяме на работата на партийните групи. Те са онова важно звено в системата на партията, в което комунистите получават постоянни и временни поръчения и се отчитат за извършената от тях работа. На свои събрания те обсъждат текущите производствени, социални и др. проблеми, което спомага качествено и в срок да се изпълняват поставените задачи...

В изпълнение на партийната повеля за превръщането на осмата петилетка в петилетка на интензификацията комбинатският партиен комитет е разработил и приел комплексна програма за развитие на научно-техническия прогрес и рационализаторското движение в колектива, както и дългосрочна програма за електронизация и роботизация на изделията и процесите.

Набелязан е комплекс от мероприятия, които ще съдействуват за предсрочно и качествено пускане в експлоатация на нови производствени мощности. А това на свой ред ще осигури изпълнението на производствената програма за тази година. В нова светлина се разглеждат и решават въпросите, свързани с усъвършенствуване социалистическата организация на труда, с бързото внедряване постиженията на научно-техническия прогрес, с подобряване на социалистическата дисциплина. В комбината под ръководството на партийния комитет се разгръща движение за издигане нивото на дисциплината и усъвършенствуване социалистическата организация на труда.

В партийните организации и групи, в профсъюзните организации и комсомолските дружества се провеждат разговори по тези въпроси, обсъжда се тяхното състояние, правят се препоръки и се приемат мероприятия за тяхното усъвършенствуване.

Друг важен проблем, който стои в центъра на вниманието на комбинатската партийна организация, е работата с кадрите. С помощта на общинския комитет на партията в Русе е разработена система за работа с тях. На качествено нова основа се поставят демократичните форми за издигане на ръководни кадри — конкурсното и изборното начало. Само през тази година за избор на ръководни стопански кадри са проведени 17 конкурса, което даде възможност да се подберат най-можещите и знаещите. Това обстоятелство потвърждава ефективността на тази система.

Сърцевината на партийната дейност и залог за нейния успех е работата с хората. Постоянните срещи и откровените разговори с тях, изучаването на тяхното мнение и настроение, разширяването на индивидуалните контакти — това става черта на стила и методите на работа на комитета и на партийната организация. Тук следва да се отбележи ефективността на разработената и използвана система за работа с критичните бележки и с предложенията на трудещите се. Стопанското и обществено-политическото ръководство на комбината всеки месец отчитат как се решават поставените въпроси. Прилагането на тази система дава възможност да се издига авторитетът на партията, да се повишава чувството за отговорност у всеки неин член и деец.

Digitized by Google

Важно място в своята дейност партийната организация отделя на идейното възпитание. В светлината на решенията на Дванадесетия партиен конгрес то се насочва и се свързва с конкретните цели и задачи на социално-икономическата политика. Формирането на научен светоглед, превръщането на марксистко-ленинското учение в убеждение, в стил на живот и дейност е сърцевина на идейновъзпитателната работа. Усилията се насочват към издигане идейно-теоретическото и методическото равнище на политическото обучение; към издигане ролята на политическата учебна година като действен фактор за повишаване класовото съзнание, политическата и трудовата активност на комунистите, на всички трудещи се. В системата на политическата просвета през миналата година са били обхванати 97 на сто от комунистите и 90 на сто от безпартийните. Налице е непрестанен стремеж теоретическите постановки и получените знания органически да се свързват с практическите задачи, които решава колективът.

Значително се разширява и се подобрява качеството на пропагандата по актуални проблеми на вътрешната и външната политика на партията. Съществено място се отделя и на работата, свързана с патриотичното и интернационалното възпитание на младежта и на колектива.

— Комсомолците са повече от една трета от колектива на предприятието. Изградени са 4 младежки колектива, които изпълняват производствените задачи 105 на сто, и още на първото представяне се приема цялата им продукция — споделя секретарят на комбинатския комитет на Димитровския комунистически младежки съюз **Илия Хинков.**

Приетото от комсомолците обещание е изпълнено в срок и качествено. Така например работещите в електроремонтния цех предадоха за две години електрическата подстанция — един неимоверно къс срок, непознат в досегашната практика. Увеличава се комсомолският бригадирски труд на обекта. Израз на грижите и вниманието към младежите в комбината е разработената план-сметка на стойност близо два милиона лева за развитие на младежките дейности, за по-пълна реализация на младежта в нейната производствена дейност и пълноценното използване на свободното ѝ време. Тя е насочена към изграждане на младежка база в 13 направления.

Комсомолците вземат активно участие в движението за техническо и научно творчество. През 1980 г. в него участвуват 175 души, а през тази година техният брой се увеличава. Комсомолците водят активна съвместна дейност и с бюрото по рационализации и изобретения на комбината.

Създаден е клуб по военно-патриотично възпитание. По различните видове спорт са създадени отбори, които, макар и млади, печелят авторитет и се налагат като водещи в окръга.

За успешното решаване на задачите, които стоят пред колектива на комбината, важно значение имат грижите на стопанското, профсъюзното и партийното ръководство за правилната организация на труда, бита и отдиха на трудещите се. Особено внимание се отделя на вътрешнокомбинатското битово обслужване. Сега работи столова за 1000 души, в която се приготвя вкусна и разнообразна храна. Децата се устройват в детски ясли и градини. Обзаведено е общежитие за 140 младежи и девойки. За две години и половина 360 семейства са устроени с жилища, а на 500 е дадена възможност да строят в близките до комбината селища. Осигурени са повече от 320 карти за почивка и лечение на море и планина. Предстои изграждането на собствена почивна база, на профилакториум, голям културен дом и богата спортна база.

Digitized by Google

За да се изпълнят договореностите между двете страни, ще се решават още много и отговорни проблеми. Досегашните резултати от извършената работа показват, че двете страни имат желание, сили и възможности да изпълнят докрай собствените си задачи и да изградят уникално по своя род съвместно предприятие в рамките на СИВ.

Характерна черта на братското сътрудничество е, че то излиза извън рамките на производството и обхваща обществено-политическия и културния живот на колективите. На проведената през тази година среща на партийните и профсъюзните ръководства на комбината от българска и румънска страна са приети мероприятия за съвместна дейност при чествувания на годишнини, за обмен на културни и спортни делегации, за обмяна на опит между обществените организации и т. н.

Засилването на сътрудничеството между партийните и трудовите колективи на комбинатите в Русе и Гюргево както по производственостопанските, така и по обществено-политическите въпроси става важен лост за по-нататъшното укрепване и развитие на дружбата между българския и румънския народ

Стефка АНГЕЛОВА

Гюргево: с побратимен труд...

На 10 декември 1976 година по време на посещенията на партийните и държавни ръководители на Румъния и България другарите Николае Чаушеску и Тодор Живков бе поставен първият камък от основите на Предприятието за тежко машиностроене и оборудване. На 1 декември 1978 г. влезе в експлоатация първата производствена мощност — цехът за механична преработка. Предприятието е профилирано за производството на съоръжения за малка и средна дълбочина в добивното производство, за химически и нефтохимически технологични оборудвания и за промишлени чугунени арматури. През третото тримесечие на 1981 г., т. е. една година преди предвидения срок, предприятието ще работи с пълна мощност.

От многобройните приятелски връзки, които Румъния развива с всички социалистически страни, братското румъно-българско сътрудничество, като имаме предвид близкото съседство, борческите традиции и общите стремежи, заема важно място. С всяка изминала година то получава все по-широки и ефективни форми на проявление, които, изгодно за двата народа, оползотворяват все по-обширно и по-пълно възможностите на социалистическото строителство в Румъния и България.

Израз на постоянното разширяване и задълбочаване на икономическото сътрудничество представлява изграждането на Предприятието за тежко машиностроене и оборудване Гюргево—Русе. Само за четири години след започване на строежа в южната част на Гюргево бе построен промишлен колос, чиито цехове блестят с хилядите си прозорчета в тихите води на голямата река. Днес предприятието, което е едно от най-модерните в страната, вече дава продукция.

Усилията на строителите сега са насочени към завършване на

Digitized by Google

строителните работи в леярството и в цеха за нефтохимически технологични оборудвания, където са съсредоточени големи сили...

— Трябваше да полагаме истински изпити за професионална и организационна зрелост — каза др. **Теодор Катанеску**, инженер, завеждащ строителна площадка номер едно, — тъй като всъщност ставаше дума за осъществяването на сложни задачи, и то в много къси срокове. Но толкова по-силно беше и нашето решение да докажем, че призивът на генералния секретар на партията за ускоряване на работните темпове, отправен по време на посещението му от октомври 1980 г., има траен отзвук сред нас. Партийната организация съумя да постави цялата дейност под знака на този мобилизиращ императив. С помощта на индивидуалната политическа работа с всеки човек, както и в резултат на плодотворните обсъждания в общите партийни събрания на въпросите за дисциплината и отговорността създадохме умението и традицията качествено и в срок да изпълняваме задачите, да посрещаме непредвидените трудности с добре подготвени решения. Това даде възможност всички производствени единици, които си сътрудничат в изграждането на предприятието, да се възползват от спечеленото време. Партийната организация не се задоволи само с предявяването на тези високи изисквания към научната организация на труда. Тя изцяло се зае с тяхното осъществяване. Същевременно с помощта на партийните членове, намиращи се на ключовите места, се борихме както за строгото планиране на производството, така и за точното определяне приноса на всеки строителен и монтажен работник, между които трябва да съществува тясна синхронизация на усилията, за да се избегне каквото и да е забавяне по вина на машините и на хората. Това е така, защото съзнаваме, че всеки ден, който се печели на строителната площадка в напрегнатата битка за спазване на сроковете, има удесеторена цена, тъй като това означава допълнително производство, което в новия завод има стойност за милиони леи. Именно затова направихме строго разпределение на задачите за всяка строителна площадка, участък, бригада, работно място. На тази основа установихме строг контрол за начина на работа. На оперативки правим анализ на работата, който дава представа за темповете на всяко работно място, да преценим къде трябва да се намесваме бързо и ефикасно...

Такава организация на труда, изградена върху основата на висока взискателност, на стремежа да се съревноваваш със себе си, на волята да не се задоволяваш с постигнатото от вчера и да дадеш нови измерения на утрешния ден породи висока съзнателност и отговорност за изпълнението на работната програма, на определените задачи и срокове. В резултат на това първите производствени мощности бяха построени за рекордно късо време и обектът е вече на привършване. Успехите, записани в дневниците на съревнованието, имаха съвсем малки различия и това затрудни класирането на първенците.

Осъщественият труд под знака на повелителната грижа за спазването на сроковете породи ценни почини. Методът, внедрен от комуниста инженер Тома Илиеску, технически директор на обединението, да се строи покривът на цеха за нефтохимически технологични оборудвания от сглобявани на земята елементи по 56 тона, позволи да се съкратят сроковете за тази работа с 6 месеца.

В диалог с хората от леярството и в цеха за нефтохимически технологични оборудвания често пъти чувахме, че партийната организация има силна дума в достигането на високи, можем да кажем, рекордни строителни темпове. Те се запазват и през тази година. Инвестиционният план за първите пет месеца на тази година е изпълнен със 104 на сто.

Digitized by Google

Пожелахме да узнаем какъв принос има партийната организация на строежа за решаването на задачите с толкова бързи темпове, кои са формите и методите, с които тя се включва в това голямо строително напрежение, което надминава очакванията.

— Най-напред можете да запишете — каза др. **Павел Мариян**, секретар на партийния комитет в Предприятието за тежко машиностроене и оборудване в Гюргево, — че организиращата сила на комунистите активно присъствуваше още от момента, когато в пясъка на дунавския бряг бяха поставени първите колчета. Започнахме със скромно ядро от 9 комунисти — толкова бяха членовете на партийната организация на строежа. Но с тях още отначало създадохме условия за интензивна работа, в която се включиха и самите те. На всеки от първите, между които искам да спомена майстора Николае Паун и инженера Лучиян Илиеску, както и на останалите няколко стотици, които дойдоха по-късно или се квалифицираха при нас, ние поверихме по една конкретна задача, свързана с ритмичността на работата. На някои комунисти възложихме поръчения по спазването на сроковете в ключови точки или за извършването на по-трудни инвестиционни работи. Например на инженера Октавиян Конкал възложихме задачата да отговаря за завършването, съобразно графиците, на строителството на леярния цех и на спомагателните съоръжения, които той е проектирал. Това беше и неговата практическа докторска работа. На други възложихме задачата успоредно с построяването на цеха да осигурят монтажа на някои оборудвания като каруселни стругове с диаметър 3000 мм, на съоръжения за престъргване или изглаждане.

Трябва също така да спомена, че в съответствие с отдавна установената практика на строителните площадки в нашата страна мобилизирахме работниците на завода да помагат на строителите. Всеки месец организирахме по няколко стотици нови работници в бригади, ръководени от опитни комунисти, за да вземат дейно участие в монтирането на оборудванията, на някои от които ще работят. По този начин получихме двойна печалба.

Разказват ни, че в резултат на политическата дейност, извършена за ускоряване темповете на работа, бюрото на партийната организация е успяло да създаде у комунистите, а чрез тях и в целия трудов колектив, стремеж да се развиваме, като използваме и най-малките резерви за осъществяване на задачите и да не търсим помощ, докато не изчерпим собствените си възможности. Поради това на много партийни събрания са обсъждани практическите начини и конкретните пътища за осъществяване на сътрудничество между строител, проектант и инвеститор. По такъв начин усилията на всички се съчетават най-добре. Това дава възможност значително да се съкратят, което и успяхме, с месеци сроковете на всички строителни обекти.

И нашият събеседник, чувствувайки, че фактите засилват аргументите, ни даде следния пример.

— Издигахме един ъгъл на цеха — две стени и покрив. Девизът, под който работихме — да завършим колкото е възможно по-бързо тази задача, породи у комунистите, които работеха там, идея за монтажа на първите съоръжения. Обаче за закрепването им върху фундаментите трябваха винтове, които още не бяха получени. Тогава хората сами произведоха първия винт. Символичен винт, тъй като представлява първото наше производство, началото на голямата дейност по самооборудването...

След това ни беше разказано как на следващите квадратни метри в цеха за механична преработка, който между другото беше и първата мощност, която беше пусната в експлоатация на 1 декември

Digitized by Google

1978 г., бе организирано производството на метални форми и на други детайли, нужни за построяването на покрива. Голямо количество от тях беше изпратено от другата страна на Дунав, на нашите български съседи. Оттам ни бяха предоставени по линия на кооперирането в строителството значителни количества „Сомотерм" — лек строителен материал, който се използва за изграждане страничните стени на промишлените помещения.

Връщайки се пак към дейността по самооборудването, др. Павел Мариян сподели, че колективът на предприятието е произвел досега за собствените си нужди съоръжения и други необходими предмети и детайли (пробни пултове, конвейерни ленти, колички и т. н.) на стойност над 16 милиона леи. Разказа ни и за друг пример, който показва, че при ускорените строителни темпове хората са открили у себе си неподозирани възможности. Това е създало възможност да не се закъснява или отложи нито един монтажен срок или дейност.

Говорим с др. **Петре Маринеску**, директор на Предприятието за тежко машиностроене и оборудване.

— Главна характеристика на този нов промишлен обект — сподели той, като се приближи до двата макета на основните единици на общото предприятие, — е съвременна и модерна техника и висока икономическа ефективност. Всяка част разполага с такава вътрешна организация, която позволява да се проявява голяма гъвкавост в осъществяването на производствения процес съобразно нуждите на съответното народно стопанство, като може да работи и самостоятелно. Близкото им географско съседство ще повиши ефективността на тяхното производство...

След като ни съобщи някои данни относно размерите на сътрудничеството, той ни каза, че съответно с установените договорености през първия етап ние ще доставяме годишно на българската страна по 10 000 тона чугунени изделия, а българските другари ще ни изпращат по 10 000 тона стоманени изделия. През следващия етап всяка единица ще произвежда предмети по проектите на другата страна. Те ще се изнасят и на други пазари в Европа, Азия и Африка. Тази година ще участвуваме с наши предмети на „ТИБКО — 81" и на техническата изложба в Москва.

Натрупаният за това кратко време опит ни позволи да поверяваме на нашите работници задачи с голяма техническа сложност.

Положителните резултати от изграждането на това голямо предприятие имат особено значение за двете страни. Те се виждат много по-добре на местна почва, тъй като допринасят значително за процъфтяването на двата дружески дунавски града, където са разположени съответните единици. Големият прилив на нови специалисти, между които преобладават тези, които работят със съвременна техника, коренно измени структурата на професиите в промишлеността на Гюргево. Това издига както техническото равнище на произвежданите предмети, така също решително влияе върху доходите на хората, които могат да задоволяват по-пълно своите жизнени потребности.

Между другото, заедно с изграждането на новото предприятие в Гюргево широк размах получи и жилищното строителство. През миналата година бяха построени над 1000 апартамента, от които 200 са предоставени на работниците от Предприятието за тежко машиностроене и оборудване. Тази година предприятието ще получи още 400 апартамента.

Това са някои от най-важните елементи в развитието и процъфтяването на този край.

Ион ВАДУВА

Digitized by Google

ТВОРЧЕСТВО В КОНКРЕТНАТА ОБСТАНОВКА

Дванадесетият конгрес на БКП постави крупни и мащабни задачи пред партийните комитети и първичните организации. Една от тях е най-пълно да се реализират компетенциите, правата и задълженията на партийните комитети, да се обогатяват техният стил, подходи и методи на работа, да се засилва тяхната способност да организират творческата инициатива на трудещите се за цялостно изпълнение на партийните решения.

Тези изисквания все по-пълно се осъзнават от партийните комитети и организации в Михайловградски окръг, на тях в последните години се отделя голямо внимание. Особени усилия се полагат да се подберат разнообразни и действени форми в организаторската работа, които да доведат до засилване влиянието на партийните органи върху живота на трудовите колективи, да въздействуват за постигане прелом в обществената производителност на труда. Води се борба политическата и организаторската работа да отговарят на изискванията за по-голяма компетентност, творчество и ефективност. Примери в това отношение има немалко. Те се проявиха при решаване на проблемите на зърненото производство, изграждане бригадната организация на труда, внедряване на икономическия механизъм и др.

За да се постигне например прелом в зърнопроизводството, окръжният комитет прецени, че е необходимо да се измени подходът в отглеждането на зърнените култури. Както показа анализът, през VI петилетка окръгът се е доближил до челните окръзи. През седмата петилетка обаче по редица субективни причини равнището на средните добиви се задържа и той изостана с 120—150 кг средно от декар. Затова главното бе да се изучи и приложи опитът на челните окръзи. Към това бяха насочени усилията на партийните комитети. През 1979 година бюрото на ОК на БКП прие конкретни мероприятия, които имаха за цел да се внесе прелом в зърненото производство чрез изменение технологията на отглеждането на културите. Поставена бе задачата бързо да се достигне 500 кг среден добив и се получи 450 хил. т зърно.

За да се внесат необходимите изменения, трябваше да се открият ефективни и въздействуващи форми на работа. От една страна се проучваше всяко постижение на чуждестранния и наш опит, своевременно се популяризираше чрез брошури, публикуваше се на страниците на окръжния вестник и се правеше достояние на заетите в зърненото производство. Голям ефект има другата форма на работа — установяването на сътрудничество с Разградски окръг. Още от 1979 го-

Digitized by Google

дина партийни и стопански ръководители започнаха да посещават Разградски окръг. В началото на 1980 г. секретарите и завеждащ отделите на ОК на БКП и първите секретари на общинските партийни комитети проучиха на място опита. През февруари същата година бюрата на двата окръжни комитета подписаха протокол за развитието на връзките. По протокола се предвиждаше изтъкнати ръководители и специалисти да вземат участие като консултанти и лектори за подготовка на нашите кадри, да се създадат делови връзки между отделни АПК.

Създадоха се непосредствени връзки, резултатът от които бързо се почувствува. Наши комплекси получиха семена, животни, машини. Сътрудничеството надхвърли обикновените връзки, то говори за качествено нови явления. Например идването на ръководители и специалисти от Разград, споделените мнения за прилаганите технологии спомогнаха да се възприемат критериите, които те прилагат в производството на зърно. С усилията, които Разградски окръг полага за разширяване постиженията в зърненото производство (нови технологии, сключване на договори с чужди институти), бяха запознати всички АПК. На фона на тяхната работа изпъкнаха някои наши слабости — главно ограниченото виждане на задачите за внедряване научно-техническите постижения.

Резултатни форми на партийна работа се приложиха при решаването на проблема за изграждане на бригадната организация на труда. Набелязани бяха партийните комитети и АПК, които ще работят за създаване организация на труда, която да служи за образец на останалите. Проведоха се няколко срещи в ОК на БКП със секретарите на партийните комитети и председателите на АПК. Обсъждането на задачите показа, че в окръга могат да се изградят 12 бригади за зърнофуражно производство от нов тип, а в 6 кравеферми — производствени единици от нов тип, като им се придаде и земя за производство на собствен фураж. При определянето на ръководителите на бригадите най-напред кандидатурите се обсъдиха на място, после се предложиха от общинските партийни комитети за утвърждаване в ОК на БКП. За ръководители се издигнаха подготвени специалисти с качества на обществено-политически дейци. Евтим Овчаров, който ръководи промишлената бригада в АПК — Вълчедръм с размер 65 хил. дка, е завършил двегодишния курс на АОНСУ и е с ранг на зам.-председател на АПК; Виктор Младенов, герой на социалистическия труд, ръководи бригадата в с. Расово. Ръководителката на бригадата в с. Владимирово Гена Костова е народен представител, член на управителния съвет на БЗНС.

Пет от тези бригади бяха предложени и утвърдени от Експертния съвет на НАПС като бригади от нов тип. В избора на форми на работа полезно се оказа провеждането на преглед на цялата им дейност. С целите състави на бригадите бяха обсъдени основните проблеми на новата организация и задачите по плана за 1981 година. По този начин до преките изпълнители бяха доведени новите идеи и задачи, които има да се решават.

Интересни форми на работа използва общинският партиен комитет в Михайловград за организиране шефството между промишлените предприятия и фермите на АПК на територията на общината. Анализът показа, че във фермите на двете АПК по редица причини условията на труд и отдих са далеч по-лоши от тези в промишлените предприятия, които са на една територия. Може ли да се задържат кадрите в такова обкръжение и изобщо да се развива по-нататък селското стопанство? На този въпрос даде отговор разнообразната организаторска работа на общинския партиен комитет. Проведоха се срещи с ръ-

Digitized by Google

ководителите на промишлените предприятия, прегледи, приемаха се оценки в бюрото, което превърна изпълнението на договорите за шефството в мероприятие с голяма социална ефективност. Получиха се добри резултати в обзавеждане на клубовете на животновъда, санитарни филтри и столове, асфалтиране на дворове и др. Завод „Балкан" изработи повдигнати боксове за свине майки в с. Д-р Йосифово — новост, която дава добри резултати. Металообработващите заводи с отпадъчни материали изработиха ясли, огради за подрастващи животни, рампи за товарене на мляко, врати за обори.

Сега формите на сътрудничество се обогатяват с ново съдържание. При сключването на договори за 1981/1982 г. се подходи по-зряло. Залагат се повече партийно-политически мероприятия. Провежда се обмяна на положителен опит за водене и отчитане на съревнованието. Много шефствуващи предприятия учредиха награди за животновъд-първенец. АПК оказват помощ на промишлените предприятия за развитие на техните помощни стопанства. Те им осигуряват земя, техника, агрономическа и ветеринарна помощ.

Друг голям проблем, който се реши на основата на по-ефективна партийна работа, е внедряването на семейния акорд. Известно е, че все още голям брой земеделски култури изискват много ръчен труд, особено в прибирането. И тук на помощ дойде изборът на правилни форми на работа, особено в общинските комитети в Бойчиновци, Вълчедръм, Берковица, Златия и др.

През 1979 година пред АПК — Бойчиновци бе поставена задачата да произведе 4552 тона домати. За общинския комитет бе ясно — при положение, че в бригадите има малко хора, решаването на тази задача със старите форми на организация няма да бъде успешно. Налагаше се да се внесат промени в работата. Разрешението можеше да дойде само ако отглеждането на зеленчуците на базата на промишлените технологии се допълни със семейния акорд при прибирането им. Но за това се изискваше по-сериозна организаторска и политическа работа. В тази дейност бяха включени всички политически и масови организации. На всички се възложиха определени задачи, свързани със семейния акорд, като се започне от разяснителната работа, провеждане на събрания, даване поръчения и се стигне до отчет по тях. Характерното е, че всяка организация разясняваше и възлагаше на своите членове, ангажираше се с конкретни показатели. Добър ефект дадоха откритите общоселски събрания. Общинският партиен комитет и партийните бюра се намесваха навсякъде, където се срещаха затруднения, търсеше се отговорност от онези, които не изпълняваха възложените им задачи.

Ефектът от семейния акорд може да се види най-добре в клоновото стопанство в Мадан. Там последните две години добивът от домати се движи от 5200 до 6700 кг от дка, от пипера от 2,5 до 3,5 тона. Отделни кооператори получават среден добив над 7000 кг домати и близо 6000—7000 кг пипер от зачислените им участъци. С въвеждането на семейния акорд помощта от бригади в много случаи отпадна, а на тяхно място се включиха членовете на семействата, независимо къде работят постоянно.

Опитът на общинския партиен комитет в Бойчиновци бе разпространен и подробно изучен от другите партийни комитети. Приложението му при арпаджика в АПК — Златия; при арпаджика, лука и доматите в АПК — Вълчедръм; при ягодите и краставиците в АПК — Берковица и др. даде отлични резултати.

— Формите на работа, това е творчество на ръководителя, породено от конкретната обстановка — споделя Венета Димитрова, първи секретар на общинския комитет в с. Якимово. — При тях на пре-

Digitized by Google

ден план изпъква въпросът за проверката на място, съчетана с отчета, който се прави ежемесечно в деня на партийния секретар. Стопанските ръководители редовно се отчитат. Това спомага да се огледа състоянието, да се обмени опит, да се изгради и определено отношение към задачите.

Друга форма на контрол, която използват много общински партийни комитети, са подвижните семинари. За много партийни комитети стана важен въпросът да формират отношение към челния опит и научно-техническия прогрес. И тук някои партийни комитети успяха да използват форми, които спомогнаха да се реши тази задача, да настъпят съществените изменения в отглеждането на културите — безобработъчно, с минимални обработки, на хербициден екран и др. В АПК — Якимово успяха да отгледат три култури на една и съща площ за една година.

Една форма на работа, която си пробива път в общините, е провеждането на открити партийни събрания. В Отчетния доклад пред XII конгрес на партията е посочено, че те са действена форма за запознаване на трудещите се с партийната политика, за укрепване на връзките на партийните организации с масите, за засилване на тяхното взаимодействие. Провеждани в редица партийни комитети, те доказаха своята ефективност например във внедряване на семейния акорд; на тях много комунисти се почувствуваха задължени да изявят личен пример пред безпартийните.

Положителен опит в партийната работа по прилагането на икономическия подход и новия икономически механизъм изведе общинският партиен комитет в с. Златия. Това той постигна, като посвети голяма част от своята дейност на икономическия механизъм, за да стане убеждение и дело на ръководните и изпълнителските кадри. Голяма роля изигра възлагането на конкретни задачи и приемането на отчети от ръководните кадри. И още нещо. Партийният комитет редовно подлага на оценка извършената работа. През 1980 година, когато работата в животновъдството бе изостанала в сравнение с предни години, приеха оценки и потърсиха отговорност за допуснатите слабости. Съществено значение има близкото ръководство върху дейността на първичните организации. Въпросите за икономическия механизъм не само се обсъждат на събрания, но своевременно се пренасят в трудовите колективи. Правилно се използват и възлагат партийните поръчения. Стига се до оня момент, когато всеки е убеден, че успехът в работата и възнаграждението зависят от съзнателността. На тази основа дойдоха и успехите на АПК — Златия. Комплексът въпреки крайно неблагоприятните условия се нареди на едно от предните места в системата на ДСО „Сортови семена и посадъчен материал". За последните две години преизпълни плана и осигури печалба за четири и половина милиона лева.

Когато се говори за силата на въздействието на някои форми на работа, които в отделни области донесоха успехи, неволно изниква мисълта за пропуснатото. Все още в редица случаи е налице неумението да се използват направляващите и преобразуващите възможности на партийно-организационната работа, както се изтъква и в Отчетния доклад на XII конгрес на БКП. Като че ли адекватни на това са и слабостите. Окръгът се сблъсква с много нерешени проблеми. Допускат се слабости в приложението на растителната защита. Тази пролет те изправиха пред сериозни затруднения селскостопанските труженици. Не се внедрява с необходимите темпове научно-техническият прогрес. Не се решават въпросите на фуражопроизводството и рентабилността на животновъдството. Някои партийни комитети и ППО не успяват да доловят основните задачи, които трябва да се решат, за да се върви напред.

Digitized by Google

Много важно е за партийната практика във връзка с казаното дотук да не се забравят две основополагащи истини. На първо място, да се даде идея, да се разкрие проблемът и неговата същност. Това изисква голямо познаване на обстановката, на изискванията, които поставя партията, умение да се включи в партийната работа целият потенциал от ръководни кадри, специалисти и редови труженици. Навременното разкриване на проблемите означава по същество привеждане на субективната дейност на хората в съответствие с изискванията на обективните закономерности. На второ място, необходимо е по-конкретно да се воюва за изпълнението на взетите решения; както е посочено в Тезисите на XII конгрес, настойчиво и последователно трябва да се работи за преодоляване на съществуващото в някои области несъответствие между научнообоснованите решения и недостатъчната действеност на организаторската работа.

В тази светлина окръжният комитет насочва по-нататъшната работа на общинските комитети и първичните организации, за да се изпълни с 13 дни предсрочно планът през юбилейната 1981 година.

к. и. н. Владимир АРСЕНОВ
сътрудник в отдел „Селско стопанство"
на ОК на БКП — Михайловград

ИЗСЛЕДВАНЕ НА СОЦИАЛНАТА АКТИВНОСТ

Споделените тук мисли и разсъждения се породиха от едно социологическо изследване в Сливенски окръг. То имаше за задача да събере информация за социалната активност на комунистите. Участваха 1366 комунисти и 80 първични партийни организации.

Изследваните лица изразиха мнението, че социалната активност не е просто обикновена човешка проява, насочена към осъществяване на дадена цел, а е съзнателно действие, ръководено от определени мотиви. Обикновено човек извършва нещо само когато е убеден, че то отговаря на неговите собствени разбирания и стремежи. Интересите и потребностите на личността, на социалната група пораждат определени мотиви, върху които оказват влияние както самото положение на личността в дадената обществена система, така и реалната конкретно историческа ситуация.

Изводът е, че диалектически сложната и противоречива връзка между интересите и потребностите, от една страна, и вътрешните мотиви, ценностната ориентация, от друга страна, определят поведението на личността.

Социалната активност на комунистите в производството се изразява преди всичко в отношението им към организацията на труда в предприятието, където работят. Най-често то се определя, като се сравнява съществуващата организация със съвременните изисквания, на които трябва да отговаря тя. Например според по-голямата част от изследваните комунисти организацията на труда в тяхното предприятие „отговаря отчасти на съвременните изисквания". Само около 20 на сто заявяват категорично: „Отговаря напълно на съвременните изисквания." А една четвърт са на мнение, че тя е твърде далеч от нуждите и възможностите на икономиката. Комунистите не се примиряват със съществуващите все още в някои предприятия недостатъци, свързани с изграждането на социалистическата организация на труда. Те търсят начин, правят предложения за тяхното преодоляване, стремят се към повишаване на производителност-

Digitized by Google

та на труда, увличат членовете на колектива в изпълнението на производствените задачи.

Оценката, която дават комунистите на основните недостатъци в дейността на предприятието, в което работят, е друг не по-малко важен показател за тяхната социална активност. Слабостите се отнасят преди всичко към незадоволителната производствена организация. Като най-съществен недостатък те посочват пропуските в материално- техническото снабдяване, а на второ и трето място — „остарялата производствена техника" и „слабата организация на труда". Тези нерешени въпроси в производствената дейност на предприятията са тясно свързани с производителността на труда.

Да виждаш недостатъците в организацията на труда, да знаеш кои пътища най-често се използват за повишаване на производителността безспорно е признак за наличие на определена степен на трудова и социална активност. По-важното обаче е дали тази активност ще се развие по-нататък, т. е. ще достигне ли по-висока степен. Показател за наличието на трудова активност от по-висока степен е отговорът на въпроса „Правили ли сте предложения за отстраняването на тези недостатъци?" Преобладаващата част от изследваните комунисти отговарят утвърдително. С непостоянна трудова активност се отличават работниците, които са правили предложения, но след като са се убедили, че няма особен резултат и са се отказали. Не са правили предложения само 10 на сто от изследваните лица.

Към кого са адресирани предложенията за подобряване социалистическата организация на труда? По-голяма част от тях са насочени към административното и партийното ръководство. Една немалка част обаче са адресирали своите предложения само до прекия ръководител. Именно те най-много са неудовлетворени от резултатите на своите препоръки. Мероприятията на партийните организации за повишаване социалистическата организация на труда трябва да бъдат насочени най-вече към тази категория сред изследваните лица.

Потвърди се изводът, че бригадната организация на труда, нейната вътрешностопанска сметка водят непрекъснато към повишаване на трудовата активност на членовете на бригадата, към ускоряване процеса на формиране качествено ново отношение към труда. Повишава се квалификацията, намаляват се лошите последици от текучеството и нарушаването на трудовата дисциплина, утвърждава се другарството, взаимопомощта, самокритиката и отговорността на всеки пред всички.

Високата трудова активност у комуниста е необходимо, но не е достатъчно условие за висока социална активност. Ако даден работник добре се труди в рамките на своята специалност, произвежда качествена продукция, повишава своята професионална подготовка и т. н., но не участвува активно в обществено-политическия живот на колектива, не може да се характеризира като социалноактивен. В практиката са налице и случаи, когато комунистът участвува в различни видове дейности, но не проявява висока, силно изявена настойчивост, деловитост и енергия. Подобно участие ни дава основание да характеризираме дейността на този работник като социалноактивен, макар и на средно равнище.

Социалната активност предполага както многостранност в дейността на човека, така и творческо отношение към всеки от видовете дейности. Тя е диалектическо единство между трудовата, обществено-политическата активност и активността в сферата на културата, образованието и бита.

Важна насока от дейността на комунистите е обществено-политическата активност. Тя зависи преди всичко от дейността в различни изборни органи, от участието в масово-политическите мероприятия, повишаването равнището на политическите знания, спазването на вътрешносъюзната дисциплина, обществената заетост и др. Например обществената ангажираност на изследваните комунисти показва, че във политическата и културномасовата работа са заети близо половината от изследваните партийни членове като участници в управлението на производството, в опазването на обществения ред, в доброволните отряди... Високата им обществена заетост обуславя и степента на тяхната обществено-политическа активност. Надежден мост между трудовата и обществено-политическата активност е по-нататъшното разгръщане на идеологическата работа за усъвършенствуване организацията на труда.

Направеният дотук анализ е свързан преди всичко с определяне социалната активност чрез основните показатели на трудовата и обществено-политическата активност. Но определено влияние оказват още редица фактори като участие в ръководството на колектива, на предприятието, в социалистическото съревнование, в съставянето на инженерните проекти, в дейността на различните обществени органи, организации...

Ние няма да се спираме върху дейността на всички тези фактори, а ще разгледаме по-подробно ролята на първичните партийни организации.

В годините след Националната партийна конференция трудовите колективи поставиха за разрешаване редица задачи, свързани с подобряването на социалистическата организация на труда като подобряване на условията на труд, материално-техническото снабдяване, разширяване участието на трудещите се в управлението и в социалистическото съревнование, създаване на реални условия за изграждането на бригадната организация на труда, усъвършенствуване начина на подбор и квалификация на кадрите, подобряване организацията на работната заплата...

Digitized by Google

За успешното решаване на по-голяма част от тези въпроси от решаващо значение е умело осъществяваното политическо ръководство от партийните организации. Затова именно тяхната дейност е насочена изключително към мобилизиране силите и творческите възможности на комунистите, към разгръщането на тяхната социална активност. Особено значение имат разговорите за личната отговорност на комунистите. Резултатите от социологическото изследване показват, че такива разговори се провеждат почти всеки месец. И наред с личната отговорност, с личния принос се разискват и въпроси, свързани с някои недостатъци в организацията на труда в предприятието, с борбата срещу самоуспокояването и самодоволството, нарушенията на партийната дисциплина...

Друг важен фактор за повишаване ролята на първичната партийна организация в усъвършенстване на социалистическата организация на труда е правилно да се определят основните насоки на партийната работа. Според по-голяма част от изследваните комунисти основното нейно съдържание е свързано с постоянното общуване с членовете на трудовия колектив, с подобряване на трудовата дисциплина, с изучаване на политическите настроения. Своевременно да се разясняват и решават поставените въпроси.

Дейността на партийните организации трябва като катализатор да ускорява решаването на тези проблеми. Но за да се изпълни това, са необходими редица организационни условия. Изследваните комунисти посочват някои от тях: превръщането на партийната организация в политическо ядро на трудовия колектив, системното отчитане на личния принос на всеки и рационално разпределение на комунистите в съответствие с изградената стопанска структура на предприятието. Не е все едно например дали в дадено структурно подразделение на комбината — бригада, цех, ще има 5 или 10—20 души комунисти при общ брой на членовете на колектива 50 или 200 души. За да може партийната организация действително да се превърне в активно ядро, сърцевина на трудовия колектив, наред с другите фактори определящо влияние оказва и споменатото рационално разпределение на комунистите.

За мястото и ролята на партийната организация в живота на комунистите достатъчно красноречиво говорят техните отговори на въпроса „Какво е за вас партийната организация?" За по-голяма част от изследваните комунисти тя е политически щаб на трудовия колектив, тя е пример за организираност и дисциплина. Със своята дейност тя създава стимулираща и възпитаваща обстановка в трудовия колектив. Тази активна съзнателна позиция на комунистите е сигурна основа както за техните по-нататъшни успехи, така и за засилване на активната им политическа позиция в трудовия колектив, в предприятието. Да бъдат те в по-голяма степен творчески личности. Не само дисциплинирано да изпълняват своите задачи, а с резултатите от своя труд да са завладяващ пример за всички останали.

Само тогава социалната активност на комунистите ще намери поле за пълна изява, ще оказва решаващо влияние върху социалистическата организация на труда на различните стопански равнища.

Направените дотук макар и кратки разсъждения за условията и факторите, които оказват влияние върху активността на комунистите при социалистическата организация на труда, позволяват да се направят и някои изводи.

Изследваните комунисти се характеризират с различна степен на социална активност. Преобладава делът на комунистите с висока социална активност при решаването на въпросите, свързани със социалистическата организация на труда.

Определящо влияние върху социалната активност на изследваните комунисти има дейността на партийната организация.

Особено важно значение за разкриване на допълнителни резерви и нови пътища за повишаване на социалната активност има дейността на партийните органи, насочена към: възлагането на конкретни поръчения на комунистите и контрол върху тяхното изпълнение; увеличаване на техния личен принос в процеса на усъвършенстване социалистическата организация на труда; личното участие в подобряване на квалификацията на членовете на трудовия колектив; повишаване ефекта от идейновъзпитателната работа и превръщане на партийната организация в действен политически щаб на трудовия колектив.

Това са само някои мисли, породени от едно социологическо изследване. Безспорно сега забележителните решения на Дванадесетия конгрес на партията неизмеримо обогатяват възможностите за издигане на още по-високо равнище на партийно-политическата работа за непрестанно издигане на социалната активност буквално на всеки един комунист. За дела, творчество и дела във всяка една дейност.

Димитър ДИМИТРОВ

Digitized by Google

СТОПАНСКИЯТ РЪКОВОДИТЕЛ — ПЪЛНОМОЩНИК НА ПАРТИЯТА

ЗА РИСКА И ОТГОВОРНОСТТА

„... В основата на кадровата работа трябва да стои обективната необходимост да се формира нов тип ръководител, който познава новия икономически подход и механизъм и творчески ги прилага, който вниква в дълбочината на проблемите на производството, на организацията на управлението, който проявява усет към новото, използва разумно дадените му права и поема необходимите отговорности, ръководител, който умее да сплотява и вдъхновява трудовия колектив...“

Из Тезисите на XII конгрес на БКП

Какви ли не ситуации предлага на стопанския ръководител неговото трудово ежедневие. Пристигне сутрин след нощ, прекарана в мислене, как да ликвидира свръхнормативните запаси и още от вратата го посрещат със съобщението, че снощи в края на втората смяна е изгорял двигателят на третата поточна линия. А той е вносен и единственият изход е да се търси замяна с местен. И ако има такъв, дали той ще се окаже идентичен. От снабдяването му заявяват, че по каталог са намерили подобен, произвеждан у нас. Консултациите с техническия отдел не дават съществен резултат, има опасност да не издържи на оборотите. Но друг изход няма... трябва да се рискува.

Веднага възниква въпросът: кога един директор трябва да рискува и рискът може ли да бъде негово ежедневие?

Освен това в условията на новия икономически подход въпросът за риска и отговорността на стопанския ръководител става още по-актуален. По-икономичното използване на живия труд, техниката и материалните ресурси налагат нови творчески решения. От неговия усет към рационалното и ефективното в конкретната технология и организация зависи в немалка степен и размерът на материалното стимулиране.

Обикновено понятието „риск“ поражда асоциации от различен характер. Мисли се за последствията, явяват се колебания и съмнения за успеха. Да се поеме риск при определена техническа, икономическа или организационна задача в производството не е само проява на емоционалност, самочувствие или смелост. Не е и себеизтъкване. Тук става дума за разумно преценяване на всички възможни алтернативи за решение. Това означава дълбоко да се познават мащабът, сложността и начините за решаване на конкретния проблем. Или едно от първите условия за поемане на риск е да притежаваш широки познания в конкретния отрасъл или подотрасъл. Да имаш ерудицията на добър специалист и размаха на действен ръководител. Тук въпросът опира до знания в областта на технологията, организацията и икономиката на дадения производствен процес. Имаше такъв случай в Завода за безалкохолни напитки в столицата. Оказа се, че полученият концентрат за една безалкохолна напитка е с качества, които не могат да бъдат изследвани при входящия контрол и голямо количество

Digitized by Google

от готовата продукция започна бързо да се разваля. Това не беше нормално за такава суровина. И тогава директорът прояви находчивост. Знаейки характеристиката на суровината, той я превари и произведе друга напитка, която бързо се пласира. Но за това, че рискува и спаси народна пара, трябваше да дава обяснения, да бъде разкарван по различни контролни инстанции. Втълпяваха му, че това не е било негова номенклатура на производството, че е надхвърлил правомощията си, породиха се съмнения дали не е вложен някакъв личен интерес. А човекът просто познаваше технологията на производството, беше рискувал, вземайки на пръв поглед едно абсурдно решение. Но в крайна сметка народното стопанство не загуби, а спечели.

На риска се дава и квалификацията **разумен риск.** По принцип винаги, когато се рискува, се влага и определена доза несигурност и неустановеност. Те се определят от обстоятелството, че в риска има и степен на вероятност при сбъдването на проектираното действие или събитие. Или при преценяване на всички процеси и операции, които ще се осъществяват, няма яснота за някои от тях. Не се знае тяхното бъдещо поведение и в такъв смисъл говорим за вероятностен характер на ръководената система или подсистема. Усвоява се например ново изделие. Нека това бъде нов електродомакински уред. В него трябва да се вгради програмно устройство. Но когато се стигне до усвояването на този важен възел, се вижда, че той трудно ще бъде внедрен в редовно производство поради дефицитност на голяма част от материалите. И тогава се тръгва към редица заменки на важни материали, за които не се знае дали ще бъдат най-удачните, но се рискува и в крайна сметка се търси положителен резултат. В немалко случаи се правят разходи, които не могат да бъдат възстановени. При търсене на отговорност се изисква много точно и обективно да бъдат отчетени подбудите, които са накарали стопанския ръководител да рискува макар и неуспешно. Ако това е направено с познания и разумно, оценката не може да бъде негативна. Не бива да се взема отделният факт изолиран, сам за себе си, откъснат от конкретната реалност и събития и на тази база да се градят изводи, становища и оценки. Потребно е да се оценява събитието в неговата динамика, връзки и обусловеност. Разбира се, тук не пледираме за снизходителност и компромиси, а за обективност и мащабност във вижданията. Може би не бива да се пренебрегва, че при неудачния риск ползата, която е останала, е тази, че е набран опит, който по-късно ще даде резултат.

Напоследък получи популярност едно друго определение — **творчески риск.** Вероятно тук проблемът трябва да бъде разглеждан в два аспекта: творчески подход при практическото решаване на даден проблем и, от друга страна — поемане на риск при решаване на нова, творческа задача. Пример. Завод „Витоша" — София е водещо предприятие в производството на шивашка конфекция. Но при закупуване на отделни партиди платове, особено при вноса, се рискува да бъде надвишен нормативът на оборотните средства и да се плати лихва, която се изземва от икономическите резултати. Възникват две възможности: или да се вземе част от платовете, или да се изкупи цялото количество. Само детайлният анализ показва, че рискът да надвишиш норматива е сполучливото решение, дори и в икономическо отношение. И много често ръководството постъпва именно така — изкупува цялата продукция или партида, което е правилно и оправдано решение. Творчески подход може да се прояви при решаването на всяка, дори и най-елементарна задача при ръководството на дадено производствено звено. Изискването е да се подходи с мисъл, анализ и знания, а не да се хвърляш с главата напред, без да мислиш за конкретния резултат или евентуалните тежки и неоправдани последствия.

И вторият вариант — рискът при решаване на творческа задача.

Digitized by Google

Думата е за отношението на стопанския ръководител при внедряването на техническия прогрес. А никога както днес не се е изисквало да се използват така пълно постиженията в областта на технологията и организацията. Но не така, както показва следният случай. У нас дълго се усвояваше автоматична перална — собствена конструкция. По тази тема се изразходваха немалко средства. И ако се постави въпросът: беше ли необходимо да се хвърлят пари на вятъра, след като такива конструкции са открити и известни в много страни по света и са усвоени в редовно производство, едва ли ще даде ясен отговор. Не може да се каже, че това беше творчески риск.

И все пак дилемата да се рискува ли или не винаги се поражда, съществува и се налага. Възниква естественият въпрос — **кога да се рискува?** Едва ли могат да се дават готови рецепти. Всеки ръководител е и единоначалник. Той решава и отговаря. Неговото богато ежедневие поднася невероятна палитра от казуси. Може би към риск трябва да се пристъпва, когато се очаква реален и значим ефект. Дори и когато този ефект е неизчислим в дадени количествени измерители. Обективната необходимост при всички случаи налага задълбочено проучване и компетентна оценка на връзките и зависимостите, на очакваните резултати при сбъдване на конкретното предначертание. Много често в практиката ръководителят вижда само най-общите контури на задачата, които са привлекателни, и започва да хвърля пари и средства, без да има реална представа за това, което ще се получи. Трябва да се държи строга сметка за разходите, като предварително и най-общо да се очертае съотношението между ефект и разходи. И в основата на всичко да стои компетентното проучване на конкретната практика и съществуващата теория по проблема. Иначе е налице опасността да откриваме открити истини, което не е съвсем епизодична практика. Особено внимание да се обръща на политическите последици или, казано другояче, отражението, което ще се получи сред колектива.

В своите действия при решаване на някои задачи, в които съществува неопределеност, задължително условие е ръководителят да се опре преди всичко на партийната организация. Той трябва да намери начин да убеди в правотата на своите идеи комунистите и при подадена от тях ръка решението несъмнено ще бъде осъществено в конкретната действителност. Тук говорим за здравата връзка между първичната партийна организация и ръководителя, за нейното положително отражение върху колектива, върху икономическите резултати. В обратния случай, когато ръководителят започва да работи сам, без подкрепа, получените резултати са или незначителни, или половинчати. Не съумее ли да получи единство с партийната организация, директорът или началникът не ще бъде разбран и от колектива. Не се изисква да бъде той само добър специалист, а се налага да носи у себе си качествата на организатор, за да проведе докрай замисъла си. Първичната партийна организация е факторът, който в значителна степен определя изграждането на авторитета на ръководителя. Подкрепата на неговите смели, мащабни и творчески начинания води до рязко повишаване успехите на предприятието, до по-пълното прилагане на колективния метод на ръководство. Много е важно колективът да разбере и оцени разумността и реалността в действията и мисленето на ръководителя. Когато той реши да рискува, на всяка цена трябва да се опре на широк кръг от специалисти и изпълнители. Ще трябва да сподели идеята си, да се консултира, да очертае пред изпълнителите пътищата за реализацията на решението си. Така той ще намери подкрепа и ще може да доведе до успешен край започнатото дело. В никакъв случай не бива да пристъпва сам към волево решение, т. е. от

Digitized by Google

позициите на ръководителя, чиито нареждания трябва да се изпълняват, без да се разсъждава. Много често сме чували „тук аз съм началник, мойта дума трябва да се слуша". Но по-голям успех носи пътят на убеждението, при който разумно и търпеливо да се обяснят смисълът, целесъобразността, необходимостта, ефектът от задачата, която трябва да се реши. А когато се постигне убеденост, то и зарядът при изпълнението е по-голям. Така например не са редки случаите, когато на даден строителен обект се струпват повече хора и техника, за да се изпълни в кратки срокове. Този подход е правилен, въпреки че често се чува въпросът „Защо е нужно да бързаме, това носи загуби?" А ако го проточим с години, обектът дори и морално предварително остарява. Пропускат се и ползи от преждевременния пуск от по-ранната експлоатация. Затова, когато се налага ускоряване, особено на производствен обект, дори и с риск да се понесат дадени загуби, трябва да се действува смело. А ако се създаде добра организация, могат да се избягнат и евентуалните превишения на някои разходи. И ако трябва да се заеме все пак позиция по въпроса за поемането на риск, то тя трябва да бъде положителна. По-добре риск, отколкото пасивно отношение към проблемите.

И още нещо. Когато се пристъпи към решаване на задача, в която има неизвестни и поражда и определен риск, неизбежно е да не се срещне открита или явна съпротива. Тук става реч за сблъсък преди всичко с рутината, а в немалко случаи и със завистта, безразличието и инертността. От ръководителя се изискват значителни морални сили, воля и принципност, за да се преодолеят бариерите, които понякога се поставят и съзнателно. Противопоставянето на новото се случва в практиката, но много често то се върши интуитивно, без този, който стои насреща, да оценява в пълна мяра, че е пречка на прогреса. В други случаи се правят дребни сметки, че ще се наруши рахатлъкът, че ще трябва да се положи малко повече труд. Ето и един пример. Трябваше да се подмени оборудването на един от основните цехове в Хлебозавод—3 в столицата. Машините и съоръженията бяха физически износени, а морално твърде отдавна остарели. Всички опити да се намери строително-монтажна организация за извършване на основните видове работи излязоха неуспешни. Обектът не беше планиран и това създаваше главните затруднения. Тогава ръководителят на предприятието реши с наличния състав от машини и електротехници да извърши реконструкцията със собствени сили. Дотогава такава задача не беше решавал. За подобно сравнително крупно мероприятие наличните сили не бяха достатъчни, но ако се създадеше стегната организация и се работеше с напрежение, можеше да бъде изпълнено в къси срокове. Освен това липсата на опит внасяше известно стъписване и риск. Но ръководителят беше категоричен и направи цялостен график с разчети за хора и време. И реакциите не закъсняха. Появиха се и анонимки, в които пряко или индиректно се подчертаваше, че директорът искал да се изтъкне, а може би и търси лични изгоди. Явно хвърленият камък внесе нарушение в инак спокойния ежедневен живот на групата механици и техници, които бяха свикнали да си работят по-малко, без да се изпотяват или напрягат. И въпреки трудностите работата беше извършена и заводът обновен. Сега от позициите на вече решената задача си мисля, че стопанският ръководител в немалко случаи трябва да воюва в буквалния смисъл на тази дума, за да може да стигне до успешен завършек за замисъла си. Но затова са му нужни и редица положителни качества. Бих подкрепил мисълта си, че няма неспособни хора, а може би има хора непоставени на подходящото за тях място. Години наред даден ръководител не може да се изяви на поста, който заема. И изведнъж, когато заеме място, което

Digitized by Google

в значителна степен отговаря на неговите възможности, на природните му дадености или придобитата специалност, той в къси срокове се изявява в положителна светлина.

В управленческата дейност на стопанския ръководител като необходимо качество се налага и **интуицията.** Тя спомага за правилното и концептуално виждане, за намаляване на риска при вземане на решение. Но същевременно не бива да ѝ се придава първостепенно и водещо значение. Следва да се има предвид, че става въпрос за интуиция, формирана от дългогодишен стопански опит, разностранна обща и специална култура, от знания в областта на управлението на производството. Изискването е да е извървян нелек път и натрупан успешен опит от ръководителя, за да може той да вниква задълбочено в детайлите на стопанската работа. Чрез влагането на интуиция при вземането на управленчески решения в голяма степен се намалява вероятностният характер на събитието, което ще се сбъдва. Ако един дългогодишен ръководител на предприятие, което често обновява продукцията си, пристъпи към усвояване на съвсем нова конструкция, несъмнено ще се породят много трудности, за да бъдат определени точните срокове за проектиране и внедряване на изделието в редовно производство. Но от опита от вече внедрените подобни разработки се е формирал сравнително точен поглед, или, казано по-другояче, вече се притежава известна интуиция. Тогава по-лесно ще се стигне до съставянето на графици със сравнително реални срокове, т. е. ще се рискува по-малко. Така че интуицията и рискът не са понятия, откъснати едно от друго, а са взаимно свързани и в известна степен обусловени. Стопанският ръководител трябва и е нужно да притежава и прилага интуицията като спомагателно средство в богатия арсенал от управленчески методи. Но тя трябва да бъде използвана творчески, с мярка и при необходимост.

При комплексната оценка на кадрите умението на ръководителя да поеме риск и носи отговорност са качества, които не бива да убягват от вниманието. На тях трябва да се дава необходимата тежест. Защото едва ли сега, когато трябва да се решават крупни проблеми на техническия прогрес, да се повишава обществената производителност на труда неколкократно, ще можем да се поздравим с успехи, ако ръководителите преди всичко в отраслите на материалното производство не пристъпват смело и със замах при решаването на задачите. Да се внедряват техническите новости мащабно, това значи да имаме ръководители; които ще могат да поемат на плещите си отговорността за евентуалния риск. Няма по-голямо бреме за даден колектив от това, да го ръководи човек, който винаги се стреми да се предпази, да мисли само за себе си, а не за бързо обновяване на продукцията, за повишаване техническото равнище на производството, за усъвършенствуване организацията на труда. Много често се сблъскваме с оценки от такъв характер: „Гледа си работата, не пречи на никого.“ А по-добре е да пречиш на спокойствието и застоя, макар и с риск да бъдеш нелицеприятен на този или онзи. А когато се срещнеш с инерцията, проявявана и от вишестоящите органи, да не застанеш в позициите на „добрия“ човек. Да се противопоставяш на шаблона е необходимо качество, породено от високите критерии на нашето съвремие. Ако имаме ръководители, които с риск да не бъдат напълно разбрани и оценени работят упорито и неотстъпно за новото и прогресивното, резултатите ни винаги ще бъдат положителни. Рискът в стопанската дейност е един от добрите стимулатори на техническия прогрес, условие, без което не можем да говорим за бързата и широка крачка напред в нашето бъдеще.

Ангел ЛЕФТЕРОВ
кандидат на икономическите науки

Digitized by Google

МОНГОЛСКИ ХОРИЗОНТИ

За братския монголски народ тези светли хоризонти са очертани преди шестдесет години, когато героичната борба на народа ликвидира трагичното минало на феодализма и се устреми към социализма.

Славната борба на Монголската народнореволюционна партия под влиянието на Великата октомврийска революция и с помощта на съветския народ осигури тържеството на революцията и изграждането на новото общество. От изостанала някога Монголия, където господствуваха примитивни феодални обществени отношения, страната се превърна в динамично развиваща се социалистическа държава със съвременна многоотраслова икономика, процъфтяваща култура и растящо благосъстояние на народа.

Народните вождове Д. Сухе Батор и Х. Чойбалсан живеят в сърцето на всеки монголец. Под тяхно ръководство народнореволюционната партия повела народа на свещена борба против светските и духовните феодали. С цената на много жертви възтържествува победата на народната революция. Ликвидирали крепостничеството и съсловните привилегии на феодалите. Осигурили равни права за всички граждани.

Стъпка по стъпка в борба с трудностите и недостатъците, с укрепването на всичко добро, ново и прогресивно страната възмъжава, натрупва опит, черпи знания от по-големия брат — съветския народ, ползва безкористната помощ на другите социалистически страни. Започва непрекъснат процес на индустриализация на страната, побеждават социалистическите отношения на село, с бързи темпове се разширява националната по форма и социалистическа по съдържание култура и изкуство. Интензивно се развива народното образование, здравеопазването и науката. Израства новият човек — строител на социализма, патриот и интернационалист.

Осемнадесетият конгрес на Монголската народнореволюционна партия направи задълбочен анализ на своята дейност за осъществяването на икономическото и социалното развитие на страната. Усилията на партийните комитети и организации, на стопанските и държавните органи, на масовите организации са допринесли за повишаване ефективността от общественото производство, за повишаване на качествените показатели във всички сектори на производството.

В страната до народната революция не е имало промишлени предприятия, а сега на основата на въвеждането на нови заводи и фабрики и превъоръжаването на съществуващите обемът на промишлената продукция за последната шеста петилетка се е увеличил един и половина пъти, а основните промишлени фондове — 2,2 пъти. Шестдесет и три процента от националния доход на страната идва от промишлеността. Само през периода 1976—1980 година с помощта на Съветския съюз са създадени над 150 големи промишлени и стопански обекти. С бързи темпове се развива минната промишленост, която през 1980 г. е дала 5 пъти повече продукция в сравнение с 1975 година. Гордост за монголския народ е построяването на миннообогатителния комбинат за медно-молибденова руда „Ерденет“ и новия град Ерденет.

— За мащабите на строителството на ерденетския комплекс — сподели Ц. Ерденежав, зам. генерален директор на комбината — добре говорят следните цифри. В проектирането на комбината и града взеха участие над 40 научноизследователски и проектантски организации, а в строителството и в оборудването на предприятията и заведенията участвуваха над 180 града на Съветския съюз. Машини, механизми, материали и оборудвания

Digitized by Google

ни доставят 462 предприятия-доставчици. Целият процес на добиването и обработката на рудата е напълно механизиран. За една година в комбината се преработва над 16 млн. тона руда. Тук се труди интернационален колектив от монголски и съветски специалисти и работници. В строителството на комбината и града са взели участие хиляди комунисти, ревсомолци, младежи и девойки от всички краища на страната. Голяма част от тях са останали след завършването на строежа, създали са семейства, поставили са началото на работническата класа в Ерденетския район. Кадрите повишават квалификацията си в техникумите и висшите институти в града. В завода имат професионално-технически училища и техникум за кадри по минната промишленост.

Под ръководството на Народнореволюционната партия монголският народ е завоював през шестдесетилетието забележителни **успехи и в селското стопанство.** Само през изтеклата шеста петилетка за развитието на селското стопанство са изразходвани два пъти повече средства в сравнение с предходните десет години. През този период средногодишното производство на месото се е увеличило с 12 процента, на млякото — с 5,6 на сто, картофите — с 88 процента, зеленчуците — с 29 процента. През новата седма петилетка, като използват досегашния опит, предвиждат да постигнат още по-големи успехи. В „Основните направления за развитието на народното стопанство и култура през 1981—1985 г.", приети от XVIII конгрес, е предвидено средногодишният обем на селскостопанската продукция да се увеличи с 22—26 процента в сравнение с миналата петилетка.

Пример за новото в развитието на монголското селско стопанство е Улан-Толгойският совхоз. Отдалече като оазис се зеленеят житните и фуражните поля на совхоза. Сред голите хребети и опожарената от продължителната суша територия се хвърлят в очи бликналите живителни фонтани на напоителната система. Създаден като млечно-зеленчуков пояс на големия промишлен център — Ерденет, совхозът снабдява с мляко, зеленчуци и картофи магазините на града през цялата година.

— Нашият совхоз е създаден с братската помощ на Съветския съюз преди 15 години — каза ни председателят на стопанството Ш. Орсо. — Климатическите ни условия са сурови. Намираме се на 1116 метра над морското равнище, климатът е рязко континентален, като през зимата студовете достигат —41°, а през лятото до +34° топлина. Благодарение на това, че използваме съвременна техника, напояваме, култивираме подходящи високодобивни сортове, използваме нови технологии, получаваме добри резултати в растениевъдството и животновъдството. В совхоза израснаха много първенци като овцевъдите Ж. Оросо и Д. Долгар, механизаторите Ш. Загд и О. Пашка, доячките Б. Ахагвасурен и Л. Церендулам.

В совхоза полагат постоянни грижи за облекчаване труда на хората, като внедряват високопроизводителна техника. Отделят средства за решаването на социалните въпроси. Всички деца в предучилищна възраст посещават детските ясли и градини, имат здравен пункт, хигиенично топлофицирани жилища, клуб, киносалон и библиотека.

Особено впечатляващи са големите успехи на монголската страна **в развитието на културата и образованието** на народа. До народната революция преди 60 години само един процент от населението е било грамотно. Ламата (свещеникът) е бил и лекар, и учител, и настойник, с една дума собственик на човешката душа. „Жълтата религия" — ламаизмът, е държала населението в невежество и сляпо подчинение. Почти всеки втори мъж е бил лама. В страната е имало 700 манастири, а монасите в тях са били повече от 100 хиляди при общо население 600 хиляди души. Тази мрачна картина дава възможност да се почувствува с особена сила ръстът, който шестдесетилетието е осигурило в областта на духовния живот на народа.

Партията и народът с упорита борба са създали национална наука и култура, образование, здравеопазване. Сега в страната всеки четвърти човек се учи. Въведено е задължително осмокласно образование за децата, предвижда се скоро и десетокласното образование да стане задължително за всички младежи.

През шестата петилетка значително се е укрепила материалната база на научноизследователските институти. Броят на научните учреждения е нараснал с 10 процента, числото на научните работници — с 27 на сто, а защитилите научни степени — с 57 процента. Построени са нови болници, поликлиники, здравни пунктове.

В АВАНГАРДА НА НАРОДА

Големите успехи във всестранния живот братският монголски народ завоюва през шестдесетгодишния период след народната революция под ръководството на авангарда на народа — Монголската народнореволюционна партия. Челният отряд на народа — 76 240 комунисти, работят всеотдайно за решаването на задачите на икономическото и социалното развитие на страната. Партийните комитети и организации отделят голямо внимание за решаването на ключовите проблеми на икономиката — повишаване ефективността на общественото производство и подобряване качеството на работата. Трудещите се посрещнаха XVIII конгрес на партията с девиза „Осемнадесет ударни седмици — в чест на XVIII конгрес". Висша проява на творческата активност

Digitized by Google

на комунистите, на целия народ е широко разгърналото се съревнование във всички трудови колективи.

Партийните ръководства и организации отделят голямо внимание за изучаването и внедряването на положителния опит. Сред трудовите колективи е разгърнато движение за завоюване званието „Бригада за отлично качество".

Първият секретар на градския комитет на партията в Дархан, Пуревжалын Болд ни разказа за грижите на комунистите от градската организация за изучаването и внедряването на челния опит.

— Имаме изграден кабинет по челния опит — сподели другарят Болд. — Задачата на сътрудниците на кабинета е не само да изучават и обобщават новото, което се ражда в практическата дейност на партийните ръководства и организации, а да предлагат мерки бързо да го разпространяваме.

В кабинета е определено помещение, където за всяка първична партийна организация има номерирано шкафче. В него се съхраняват документи, в които е отбелязано какъв челен опит има заложен, по какъв проблем от партийната и стопанската дейност. С помощта на електрическо табло, на което е нанесена схемата с номера на шкафчето и на съответната партийна организация, то може да се отвори и да се ползва съхраняваната в него документация по челния опит — доклади, информации, планове. В помощ на градския партиен комитет за бързо разпространяване на челния опит е и методическият кабинет. Тук се провеждат семинарни занятия по различни проблеми. Имат постоянно действуващ курс за политическа подготовка и преподготовка на партийните кадри. Лекциите се изнасят от добре подготвени пропагандисти от апарата на ЦК на МНРП и от научноизследователски институти.

НАЙРАМДАЛ — ДРУЖБА

Това не е обикновено словосъчетание. То е написано в червените кътове в цеховете, по площадите на градовете, по фасадите на обществените сгради. При посещението ни в град Дархан почувствувахме истинския му смисъл. Тук преди 20 години с братската помощ на седем социалистически страни от Съвета за икономическа взаимопомощ начело със Съветския съюз започва изграждането на промишления център Дархан. Благодарение на подадената дружеска ръка за братска помощ в района на града са построени съвременни предприятия и заводи с високопроизводителна техника и съвременни технологии като: Домостроителния комбинат, Хранителния комбинат, Циментовия завод, кожухарската фабрика „Георги Димитров", месокомбината, Шерънголския въглищен рудник и други. Сега в града се произвежда 13 на сто от промишлената продукция на страната, 41 процента от въглищата, 11 на сто от електроенергията, 94,8 процента от захарните изделия.

Когато ни разказваха за мерките, които предприемат за разширяването на минния басейн, монголските другари споменаха за една легенда, която населението отколе помни. Някакъв чужденец започнал разкопки около Шарън гол (Жълтата река). При него дошъл старец и го попитал какво вади от земята. Чужденецът му дал няколко буци въглища, казал му да ги сложи в печката и да затвори прозореца на юртата. Старецът направил това, което му казал чужденецът. През нощта от въглищния пушек старецът се отровил и починал. И се понесла вестта сред населението, че това, което чужденецът копае от земята, е страшно за хората.

Сега монголските миньори се усмихват на отминалото невежество. Те са сред първенците в промишлеността, редовно изпълняват плановете за добив на въглища. На базата на разширяването на минния басейн ще се реши проблемът за добива на електроенергия на цяла Северна Монголия.

В Домостроителния комбинат, построен със средства и научна помощ от Съветския съюз, се трудят 550 монголски и съветски специалисти и работници.

— Разработихме допълнителни мероприятия след XVIII конгрес на МНРП за изпълнение и преизпълнение на производствената програма — сподели директорът на комбината Амарсан. — Нашият комбинат е важно звено в изпълнението на строителната програма на страната. Ние снабдяваме най-важните обекти за жилищно строителство в Улан Батор, Ерденет, Дархан и други райони.

Партийната организация в завода възлага поръчения на комунистите, пряко свързани с изпълнението на главния девиз, който обединява усилията на интернационалния колектив на комбината, „За висококачествена продукция — работническа гаранция". Постоянно изискване на партийното ръководство към комунистите е непрекъснато да повишават квалификацията си, да черпят от богатия опит на съветските специалисти.

ГОРДОСТ И НАДЕЖДА

За Монголската народнореволюционна партия, за монголския народ младежта е гордост и надежда. Тя представлява болшинството от населението на страната. За отделни отрасли като промишлеността и строителството половината от работниците са младежи, в селскостопанските обединения те са 1/3 от работната сила. Никой в Монголия не може да си представи ударните строежи на петилетките без младежите и девойките. В град Дархан средната възраст на населението е

Digitized by Google

24 години. Такива грандиозни строежи като Миннообогатителния комбинат и новия град Ерденет са рожба и на младежкия труд. В музея на града се пази като ценна реликва билетът на Чадрабалин Далва — първия ревсомолец, дошъл с поръчение на младежкия съюз и показал високи трудови успехи в строителството на новия промишлен център. Билетът на Чадрабалин ще остане за вечни времена номер първи в историята на град Ерденет.

Заместник-председателят на градския народен съвет в Ерденет Дортчатов ни разказа за перспективите на града, за разширяването на неговата производствена база, за осигуряването на съвременни битови и културни условия на живот. За творческата реализация на младежта се разкриват големи възможности. До 1990 г. ще се построят в града фабрика за детска конфекция, домостроителен комбинат, политехнически институт за подготовка на минноинженерни кадри.

За усвояването от монголските младежи на нови професии, за повишаването на квалификацията им важна роля играе разгърналото се между съветските и монголските миньори и строители движение за интернационални бригади и екипажи. Сега в Ерденет работят 161 интернационални бригади и 73 „Екипажи на дружбата." В тях се трудят повече от три хиляди човека. Стотици младежи, обучавали се при съветски специалисти и първенци в труда, сега вече сами те са наставници на новопостъпващата млада смяна. Във фабриката за вълнени прежди в Улан Батор болшинството от работниците са младежи. Партийното и стопанското ръководство се грижи постоянно за повишаване на тяхната квалификация. Те не се успокояват от това, че основната част от тях идват от техникуми и професионални училища и имат необходимата подготовка. Фабриката е оборудвана със съвременна техника, технологическият процес изисква непрекъснато усъвършенстване на знанията. Затова регулярно изпращат младежи да повишават квалификацията си в сродни предприятия в Съветския съюз и Чехословакия.

На младите работници поверяват отговорни постове — ръководители на смяна, бригадири, технолози. Деветнадесетгодишната ревсомолка Юнчимет сподели, че макар да е завършила текстилен техникум, отначало неуверено е пристъпила към работата си. По-опитните й другарки я насърчавали, помагали й и много скоро тя застава уверена пред машината. Сега вече редовно изпълнява производствената си норма.

На почетната дъска на първенците от фабриката достойно място са заели младежите, които дават висококачествена продукция.

В списъците на знатните строители на новия живот в страната са имената на хиляди младежи, които всекидневно защищават успехите си на първенци в труда, в ученето и в културното израстване. Широко се разгръща сред младежта движение за активното й включване в селскостопанското производство.

— Нашият трудов колектив с право може да се нарече младежки — сподели секретарят на партийния комитет при совхоза „Улан толгой" (Червения хълм), Булгански аймак, Н. Отгон. — В животновъдството, в ремонтната работилница, в оранжерийния комбинат и напоителната система работят предимно млади хора. От всички заети в материалното производство 70 на сто са младежи, завършили селскостопански техникуми и професионални училища. Това естествено налага да решаваме редица проблеми, за да ги задържим при нас.

Партийното и стопанското ръководство има набелязана широка програма за работа с младежите. Към добре подготвени съветски специалисти, които са постоянни консултанти в основните отрасли на производството, са прикрепени млади работници да се учат непосредствено в трудовата дейност. На младите семейства са осигурени жилища. В совхоза има целодневна детска градина, ясли, занимания за учениците. Построили са спортен комплекс, клуб за отдих и младежки увеселения. Младежите са в първите редици на социалистическото съревнование и преизпълняват трудовите си норми.

Основна задача на авангардния отряд на монголската младеж, обединен в своя Революционен съюз (МРСМ), е да възпитава младежта в дух на комунизъм. В неговите редици са обединени над 200 хиляди души, най-добри представители на младежта, достойни продължители на славните революционни, боеви и трудови традиции на старшото поколение, което изнесе на плещите си революционните борби на народа и положи основите на социалистическото строителство в страната.

Партийните комитети и организации помагат на ревсомолските кадри да провеждат диференцирана работа с различните групи младежи, като основно изучават техните интереси и потребности така, че да ги подтикват към творческо отношение към труда, да съдействуват за тяхната пълна жизнена реализация.

Навсякъде, където бяхме, партийните, стопанските и младежките кадри ни посочиха конкретни примери за мерките, които допринасят за нравствено-естетическото възпитание, за физическото и духовното закаляване на младежите.

В младежкия дом на културата в Дархан има всички условия за задоволяване културните потребности на младежта. В дома има над 120 помещения — кинозали, салон за театрални представления с над 800 места, богата библиотека, зали за творчески конференции. Имат щатен театрален колектив предимно от млади хора. Повечето от артистите са завърши-

Digitized by Google

ли хореографско училище в Улан Батор. Някои са завършили висше театрално образование в Съветския съюз и други социалистически страни. Имат и самодеен художествен колектив.

. Партийните комитети и организации, ревсомолските кадри сега обединяват своите усилия, за да изпълнят решенията на XVIII конгрес на партията за идейно-политическото и трудовото възпитание на младежта. Идейна убеденост, класова закалка, дисциплина, увереност в утрешния ден — това са характерните черти на съвременната монголска младеж, която със творчески ентусиазъм се включва в социалистическото съревнование за изпълнението на икономическите, културните и социалните задачи през VII петилетка.

●

Навсякъде, където бяхме в братска Монголия, в партийните комитети, в заводите и фабриките, в селскостопанските предприятия виждяхме хора, уверени в своето светло бъдеще, хора, които влагат своя труд за решаването на голямата програма, начертана от XVIII конгрес на Монголската народнореволюционна партия. Тази програма очертава новите пътища за възхода на икономиката, културата и обществените отношения през годините на седмата петилетка. Предвижда се реалните доходи на човек от населението да се увеличат с 10—12 на сто. Ще влязат в експлоатация нови хиляди жилищни сгради. Ще се разшири търговската мрежа на обслужването на населението. Широки размери ще заемат здравеопазването, образованието, културните мероприятия, физкултурата и спортът.

Всичко това ще се реши на базата на увеличаването на общественото производство. Продукцията на народното стопанство ще нарасне с 41—45 процента, обществената производителност на труда — с 25—26 на сто, националният доход — с 38—41 процента.

Тази светла панорама, която се разкрива пред братския монголски народ в предстоящите години на седмата петилетка, вдъхновява комунистите, ревсомолците, цялото население за творческа упорита работа за претворяване на конгресните решения в дела.

Това творческо настроение го почувствувахме в срещите с партийни и стопански кадри, с културни дейци, с ветерани на партията.

То е навсякъде сред трудолюбивия и свободолюбив монголски народ.

Деля КОЛЕВА

Digitized by Google

ВЕТЕРАНЪТ ПРИ НАС СЕ ЗАВЪРНА...

Първичната партийна организация провеждаше своето поредно събрание за замяната на членските книжки. Отпред седеше един от първите партизани в Кюстендилско Иван Карпов. Видът му — неспокоен, както винаги, лицето — мъжествено, очите — честни и чисти, не загубили блясъка си от годините и от нечисти помисли, косите — черни, не допуснали времето да ги посребри...

Без шум беше се върнал в Полетинци. Просто донесъл отчислителна бележка след пенсионирането си в армията и се зачислил в първичната партийна организация.

От последните редове, без да иска думата, скочи един член на партийната организация и почти започна да се кара на събранието за това, че го критикуват.

Изправи се партизанската ръка, държала пушката и развявала знамето на борбата:

— Искам думата!

Когато му я дадоха, стана и погледна хората в очите — открито:

— Слушай, Стойне — обърна се той към комуниста, който още мърмореше, — ние оценихме малкото, което си направил за партията, а тя, партията, ти даде много. Даде ти звание „активен борец", а ти не виждаш голямото и издребняваш, хулиш. Загубил си качествата на комунист. Забравил си, че всички, които сме тук, доде сме живи, сме длъжници на партията, а след нас и поколенията ни са ѝ длъжници! Другари — обърна се той към насядалите комунисти, — аз съм за изключването на този член от партията!

И седна на стола.

Това беше присъда, произнесена по партизански. Думите като куршуми точно удряха в целта. Никой не възрази на предложението на ветерана. Няколко чела се набърчиха. Колко отдавна не бяха се чували такива слова. Социализмът много беше дал на тези бедни в миналото планинци. И да забрави някой това, що е направено за този край, за всеки човек поотделно, заслужаваше партизанската присъда...

Именно на полетинските комунисти се полагаше първи да застанат непримиримо срещу всичко, което пречи на движението напред. Тук беше създаден партизански отряд. Полетинските ремсисти и комунисти първи вдигнаха знамето на въоръжената борба и техният пример запали огъня под краката на фашистите. Те нямаха друго задължение освен да бъдат първи! Не

Digitized by Google

само някога. И сега, в мирните битки.

Ветеранът не се завърна само в първичната партийна организация. Той се завърна при хората от общината, защото те го чакаха, с радост го приемаха, едни му се оплакваха, други се хвалеха, но всички се радваха, защото и той умее (в сърцето му бе обичта към хората) да се радва на другите. За тях бе проливал кръвта си и затова открито ги гледаше в очите...

●

В село Соволяно уж срещата му беше само с пионерите. С вълнение го чакаха мъничките хубави дечица. Имаше още много време и в салона заприиждаха и батковците, и татковците, и бабите. Насядалите шепнешком разговаряха, а очите им бяха все към входната врата. Мнозина го познаваха, но други го знаеха само по име, като легенда.

Влезе, поздрави сърдечно, леко тупна едно момченце по рамото, здрависа се със стар свой познат, похвали панделката на едно момиченце, което, за да вижда по-добре, се беше изправило на пръсти...

И разказът на ветерана започна — просто, без поза. Това не беше разказ. Той просто поведе децата и възрастните по стръмните пътеки на полетинските баири с буйналата трева по ливадите, с овчарската торбичка и съсухреното късче хляб... А после — дните от партизанския му живот, бойните му другари, предателството, вражите куршуми, рукналата кръв при село Котугерци и прегазването на ледените води на река Драговищица...

Разказът свърши, а децата и възрастните чакаха още. Те бяха тръгнали с него и не искаха да спре.

●

Клубът на строителите в Кюстендил се разтърсва от бурни ръкопляскания. Комплексната младежка строителна бригада на Георги Райков изпраща последните думи на ветерана с гръм от аплодисменти. В очите на младежите се чете възторг от чутото. Ето го живия героизъм! И младите строители обещават пред този, който е проливал кръвта си, за да бъдат и те свободни, да построят повече жилища през новата петилетка.

А когато започва младежкото веселие, Иван Карпов взема подарения му разкошен букет от карамфили, притиска го до сърцето си и потъва в омайната кюстендилска нощ...

●

Разговорът в партийния комитет е кратък. Възлага се на Иван Карпов да оглави общинския съвет на борците против фашизма и капитализма.

— Другари — леко запъвайки се, започва Карпов, — аз не съм дошъл да правя кариера, аз имам всичко, не съм за началник. Само ще помагам.

Но решението на комитета е единодушно, защото членовете му знаят, че Карпов не е от тези, дето бягат от партийния си дълг.

Заседанието продължава. Обсъжда се въпросът за използване на земята и за увеличаване на фуражите и ролята на първичните партийни организации за решаване на този въпрос. Мненията са различни, в някои случаи противоречиви, но тревогата на всички е една.

Иван Карпов колкото повече слуша, толкова по-неспокоен става. Иска думата.

Без да раздава съвети, без да хвърля вината върху някого, защото според него „всички, които сме тук, сме виновни", той пита, защо пустее земята, защо пиянствуват комбайнерите, защо се пропускат срокове и зърното се разсипва, люцерната съхне...

Говори нервно, връща се назад, в годините на командирската си служба, дава пример за дисциплина, обяснява възможностите, които крият нашите планини за живот-

Digitized by Google

новъдството, сърди се на чиновническия подход, когато става дума за съдбата на някои от партийните решения...

А отвън часовникът на таксиметровата кола, която го чака, върти стрелката по нейния си път и отброява левче след левче. Ветеранът не се смущава от това. Той е извикан на заседание и е дошъл. Щом свърши, ще се прибере и ще си плати.

Накрая, когато му донасят командировъчно, той го взема внимателно, оглежда го като някаква старинна вещ, оставя го на заседателната маса и стоварва юмрук върху него:

— Това е за друг. Имам достатъчно, за да си платя.

Някои го гледат учудени. Той беше отказал да вземе възнаграждението като председател на съвета на активните борци и сам си плащаше за превоза. Ако приятел го докара със собствената си кола, пътят неминуемо минава през бензиностанцията, където Карпов плаща бензина.

●

В салона на читалището в Драговищица е студено. Делегатите на общинската партийна конференция зиморничаво се свиват на столовете, но вниманието им е насочено към човека, който говори на трибуната — Карпов.

Делегатите възторжено изпращат последните му думи. След толкова години обаянието му сред хората отново показва своята сила. Ветераните на революцията отново се нарежат до своя другар, комуто вярваха, за да тръгнат с него.

След конференцията Иван Карпов откри построения от общинския народен съвет, по негова инициатива, клуб на активните борци в Драговищица. Когато хората влязоха вътре, всички искаха да седнат до масата, където той беше седнал. И всеки имаше какво да му каже, да го попита, защото той всекиго гледаше открито в очите.

Толкова години след битката с фашизма в този край хората, тези, в името на които бе жертвувал живота си, го обичаха, а тези, над които бе произнасял партизанска присъда, го уважаваха, защото нито едното, нито другото бе правил за себе си, а за народа, защото и в едното, и в другото е бил справедлив.

●

Клубът на активните борци в Кирковски район в София е необикновено оживен. И друг път е имало много хора, но сега ставаше нещо по-особено. Срещаха се отделни хора, оглеждаха изпитателно лицата си, протягаха десници и се прегръщаха — събрало се беше полетинското землячество, което живее в София.

Колко голяма е станала нашата столица! Живеят нашите полетинчани в нея, работят, деца отглеждат, пенсионират се и не се виждат.

Събрал ги бе сега зовът на първите в антифашистката борба — Иван Карпов, Боян Александров, Богомир Стоев и други, които и сега обичаха родното си село, както някога. Но то, село Полетинци, тръгнало на борба още в турско робство, пренасяло оръжие през 1924 и 1925 г., дало на антифашистката борба над 20 партизани, спечелило си името „полетинската република", сега вече заглъхваше, все повече намаляваше застарялото население, все повече домове запустяваха.

Кой можеше да спаси от заличаване от картата това село, което имаше историческото право на съществуване, което имаше своя дял в икономиката и социалното развитие на селищната система?

Задължението тежеше на плещите на събраните тук хора. Иван Карпов ръководеше срещата, Богомир Стоев докладваше. Хората слушаха жадно, приемаха с готовност.

Изграден бе инициативен комитет и земляческа организация. Из-

Digitized by Google

брани бяха три комисии, които трябваше да помагат на общинския партиен комитет и общинския народен съвет за изучаване и популяризиране на революционното движение, за социално-икономическото развитие и благоустрояване, за идеологическата и културно-масовата работа.

Такива землячески групи ще се изградят в Перник и в Кюстендил.

Хората, които обичаха родния си край, отново се събираха под знамената, за да изпълняват решенията на XII конгрес, за да се съживи и пълноценно да съществува „полетинската република".

●

Кога и как човек става ветеран на професията, на изкуството, на революцията, на дълга?

Кога всъщност Иван Карпов беше станал ветеран?

В онези бедни сиращки години ли, когато хлябът не стигаше?

На ученическата скамейка в Кюстендилската гимназия ли, когато след отличните оценки от изпитите го изключваха, защото е ремсист, а другарите му го обичаха, защото ги пазеше като орел?

На границата ли, когато полицейският офицер не го пусна да се завърне в Загреб, за да продължи висшето си инженерно образование, защото фашисткият кмет беше анулирал издаденото му удостоверение за „благонадеждност".

В студените звездни полетински нощи ли, когато мечтаеше с най-близките си другари за схватка с фашизма? Тогава ли, когато някои се спотайваха в миши дупки, а той, Иван Карпов, грабна „рязаната" пушка, хайдушката каза и тръгна срещу фашистките куршуми?

В боя при Рибарци или с простреляните рани при Котугерци той стана ветеран? Или когато освобождаваше Кратово в помощ на югославските партизани?

Него го предаваха — чужди и „свои". Едните търсеха с куршум челото му, другите — гърба му, но той вярваше, че врагът не може да го убие, защото делото, за което беше заложил живота си, е дело безсмъртно, е дело в името на хората. И хората го пазеха — ятаците се безпокояха, когато не идваше в уреченото време.

Изпъваха се сурови яташките мъжки лица в тревожно очакване.

А когато фашистите пуснаха слух, че е убит, по лицата, суровите, се търкулваха едри мъжки сълзи, децата, с които се бе борил в яташките плевни, забиваха главици в майчините скути и ридаеха, а жените превързваха черни забрадки и от болка проклинаха...

А той, ветеранът, с простреляни гърди, с разкъсан крак, с окървавена ръка, набираше последни сили, за да се измъкне от обкръжението на врага. Фашистите бяха намерили само шинела му, с който беше покрил своя убит другар.

Иван Карпов с кръвта си проправяше път към живота.

Някога фашисткият кмет не му даде „удостоверение за благонадеждност", а народът ни сега го отличи с орден „Народна република България" — I степен.

Защото той е ветеран на дълга.

Крум РАДОЙКОВ

Digitized by Google

ОРГАНИЗАТОРСКАТА РАБОТА НА ПАРТИЙНИЯ КОМИТЕТ

ИЗ ОПИТА НА КПСС

Книгата **„Организаторската работа на партийния комитет"** е истинско откровение на **Михаил Трунов**, първи секретар на Белгородския областен комитет на КПСС. В нея авторът разкрива един мащабен, наситен с творчество и идеи живот, с разностранен и целенасочен опит в областта на партийното строителство.

В книгата са разработени редица животрептящи проблеми из живота на Белгородската областна партийна организация, на партийните комитети и първичните партийни организации като политически щабове, като ядра на трудовите колективи. Особено силно авторът подчертава обстоятелството, че във всяка обстановка областната партийна организация винаги се е стремяла да усъвършенствува своя вътрешен живот, да намери правилни пътища за решаването на стоящите пред нея задачи. На тая основа тя постоянно е засилвала своето влияние върху развитието на обществото, с чест е изпълнявала великата мисия на политически авангард на работническата класа, на всички трудещи се. Значително място в книгата е отделено на грижата за усъвършенствуване на формите и методите на работа на партийните комитети и организации по претворяване в живота на политиката, разработена от конгресите на КПСС и пленумите на ЦК, от ръководните органи на областната партийна организация.

Може определено да се каже, че по същество в книгата на Трунов се разкрива ленинският стил на работа на областната партийна организация, който е неоценимо богатство и достояние на партията, по блестящ начин потвърден от практиката на социалистическото и комунистическото строителство. Авторът е съсредоточил вниманието си върху такива ключови въпроси като подбора, разпределението и възпитанието на кадрите, организацията и проверката на изпълнението на партийните решения, партийното ръководство на съветите на народните депутати и на обществените организации, разгръщането на творческата активност на трудовите колективи, повишаването на организаторската роля на средствата за масова информация и пропаганда.

Първият и основен въпрос на партийното строителство, на който авторът се спира, е **ролята на партийните комитети като органи за политическо и организационно ръководство.** В съответствие с генералната линия на партията партийните комитети като органи за политическо и организационно ръководство разработват основните насоки за развитието на икономиката и културата в областта, града, района и пр., които намират израз в народностопанските планове и решенията по политическите, икономическите и социалните въпроси. Те осигуряват изпълнението на набелязаните мероприятия въз основа на усъвършенствуване организацията на цялото управление чрез държавните и стопанските органи и целенасочена политическа и организаторска работа сред трудещите се.

Съвсем правилен, изведен из практиката е изводът, че повишаването ролята на партийните комитети зависи преди всичко от техния качествен състав, от равнището на образованието, от деловите способности и от активността на членовете на комитета, от добрата организация и съгласуваност в работата на щатния апарат. Авторът отделя широко място на ролята на пленумите, на събранията на пар-

---

Михаил Трунов, „Организаторската работа на партийния комитет". Превод от руски, С., Партиздат, 1981, с. 237.

Digitized by Google

тийния актив, на заседанията на бюрата на комитетите, където колективно се изработват решения по най-актуалните въпроси. Подчертан е стремежът да се поставят пред пленумите възлови проблеми от развитието на икономиката, възпитанието на хората и вътрешнопартийния живот. В дневния ред на пленумите се разглеждат съществени проблеми за повишаване производителността на труда, за подобряване качеството на продукцията, за ускоряване на научно-техническия прогрес, за концентрация и специализация на селскостопанското ръководство, за комплексния подход в идейновъзпитателната работа. Затова големи са грижите, които се полагат за подготовката на пленумите — да преминават те организирано, делово, в обстановка на остра критика и самокритика, на висока партийна взискателност. За проучване на въпросите своевременно се създават комисии начело със секретари на партийните комитети. Особено голямо внимание се отделя за анализа на положението по места, за проучване на документите и мнението на партийния актив, на редовите комунисти, за обобщаване на положителния опит. Членовете на партийните комитети предварително присъствуват на партийните и работническите събрания, набират лични впечатления.

Голямо внимание авторът обръща на въпроса за усъвършенствуване работата на бюрата на комитетите, на колективността, деловитостта, точността и оперативността в тяхната дейност. Характерен момент в работата за повишаване ролята на бюрата като колективни изпълнителни органи е практиката редовно да информират пленумите за своята дейност, за изпълнение на неговите решения. Сред комплекса от мерки за развитие на колективността особено значение имат информационните доклади, които партийните комитети изнасят в първичните партийни организации между партийните конференции. Като получават изчерпателна информация, комунистите естествено проявяват още по-голямо чувство за отговорност за изпълнението на партийните и правителствените решения.

Достойно място в книгата заема и въпросът за **ролята на партийния апарат.** Авторът широко се спира на изискването на XXV конгрес на КПСС непрестанно да се повишава организиращата роля на партийния апарат, да се осигурява точна и добре съгласувана работа на отделите. Първостепенно задължение на отделите е основно да изучават живота и дейността на партийните организации, за да могат да им оказват по-ефикасна помощ. Партийните работници са длъжни подробно да изучават въпросите, по които се подготвят решения, внимателно да анализират и обобщават фактите и писмата на трудещите се, да проявяват висока принципност и отговорност.

Подробно авторът се спира на стила и методите на работа не само на партийните комитети и на техните отдели, но и на различните комисии, на кабинетите по партийно-организационната работа. Решително той воюва срещу още ненапълно изживяната практика на някои партийни комитети да дублират стопанските органи, като увличайки се по текущи, оперативни въпроси, изпускат от погледа си перспективата.

Могъщ лост, посредством който партията въздействува върху хода на общественото развитие, това е нейната правилна кадрова политика. В труда си авторът заслужено отдава голямо внимание на **работата на партийните комитети и организации с кадрите,** за тяхното разпределяне и възпитание. Вниманието тук се акцентира върху особеностите на работата с кадрите в условията на стремителното внедряване на научно-техническия прогрес, на огромните мащаби и сложност на стопанското и културното строителство, на изискванията към съвременния ръководител. За Белгородската областна партийна организация, главно звено на която през деветата петилетка бе изграждането на Лебединския миннообогатителен комбинат — едно от най-големите предприятия на Курската магнитна аномалия, това изискване в работата с кадрите е твърде характерно. Тя и днес е една от най-известните области, разгърнала се с огромното си строителство, където наред с гигантските строежи израства и съветският човек.

Михаил Трунов е подходил по свой оригинален начин в разработката на проблема за кадрите. Той не само разкрива какви трябва да бъдат съвременните изисквания към кадрите, как да се възпитават, обучават и пр. В неговото изложение има нещо друго, нещо мило, близко — това е, че благодарение на постоянното общуване и опознаване на кадрите, с които работи, той има възможност да разкаже за тях просто, увлекателно, да проследи техния жизнен път, тяхното развитие и израстване като партийни дейци. Това са своего рода очерци за хората, с които е работил, делил трудности и радости. Това не са просто оценки, характеристики на ръководените от него кадри, а дълбоко признание на техния труд, изживяно обобщение на чувствата и мислите на хората, сред които той е бил. Силно впечатление направиха преди няколко години кратките бележки на един секретар на градски комитет на КПСС, поместени във в. „Правда". Заглавието беше „Слово о товарищах".

Така постъпва в книгата си и Михаил Трунов. Ето как разказва той за един такъв случай: „Ще покажем чрез пример колко важно е ръководителят сам да премине през възможно повече стъпала от служебната стълбица, колко важно е изучаването на живота да започне от самата му основа...

Сегашният първи секретар на Белгородския районен комитет на партията Н. А. Сурков през 1955 г. кандидатствува в

Digitized by Google

Харковския селскостопански институт. Не го приемат. Седемнадесетгодишният юноша, роден на село, не пада духом, не започва да обвинява за това живота, „коравосърдечните“ преподаватели, които изпитват. „Сам съм си виновен, казал си той, лошо съм се подготвил, не съм узрял. Нека това ми бъде поука за цял живот. Като се хванеш за нещо, съумей да го направиш. Ако нямаш сили — не се залавяй.“ Н. А. Сурков постъпва на работа в Харковския тракторен завод като стругар... А след две години той постъпва в агрономическия факултет на Харковския селскостопански институт. Всичко е закономерно — той не изоставя своята мечта, но се подготвя много по-добре, за да я осъществи...“ (с. 50—51).

По-нататък авторът проследява творческия, жизнен път на Сурков — практикант в белгородския колхоз „Родина“, после агроном в същия колхоз, главен агроном, а след това областният комитет на КПСС го привлича за инструктор в селскостопанския отдел на комитета. Прекарал известно време в комитета, той моли да го върнат отново в практиката, в колхоза, където го тегли сърцето му. И той става председател на специализирания колхоз „Знаме“. Накрая авторът завършва своето слово за неуморния деец: „Такъв път бе извървял Н. А. Сурков, когато на 35 години стана първи секретар на своя „роден“ Белгородски районен комитет на КПСС. Не се страхувам да го похваля: много неща, с които сеґа районът се откроява сред другите — добивите и ефективността на земеделието, рационалното развитие на животновъдството, постиженията в борбата за качество на продукцията (например цялото мляко е първо качество), са постигнати по инициатива и при активната настойчивост на първия секретар“ (с. 52).

Един раздел в книгата на Михаил Трунов е озаглавен „Най-важната част от организаторската работа“. За всеки сведущ читател, който се занимава с проблемите на организационната работа, става ясно, че се касае за проверката на изпълнението. Правилно авторът подчертава, че усъвършенстването на контрола и на организацията на изпълнението на решенията е една от най-важните насоки в дейността на областната партийна организация. Аргументирано, на основата на редица анализи и примери той доказва, че своевременното изпълнение на приетите решения изисква организационно осигуряване, че прилагането на контрола в комплекс с други мерки е гаранция за действителното осъществяване на поставените проблеми. Партията винаги е подчертавала, че без системен и организиран контрол не е възможно да се подобрява работата. В това отношение областният, градските и районните комитети на партията използват най-разнообразни форми и методи на контрол и проверка на изпълнението. Тук влизат отчетите за работа на по-низшестоящите партийни органи, отчетите и съобщенията от ръководителите на предприятията и учрежденията, задълбоченото и всестранно проучване положението на място, анализът на получаваната от долу информация, личните наблюдения на работниците от партийния комитет и пр. „Смятаме — отбелязва авторът, — че когато в контрола участват лично секретарите на областния, градските и районните комитети, членове на бюрата и завеждащите отдели, изпълнението на решенията се ускорява. Та нали колкото по-квалифицирани са работниците, които се занимават с контрола, толкова по-ефективен е той. Освен това те имат възможност по-задълбочено да проучат и обобщят новите факти и явления в живота на партийните организации, непосредствено да се запознаят с изпълнителите на решенията“ (с. 99).

В книгата се подчертава, че за усъвършенстването на формите и методите на контрола важна роля играе апаратът на партийните комитети. С негова помощ се изучава положението в трудовите колективи, определя се какви мерки да се вземат за онези, които изостават, активът се запознава с приеманите решения, организира се контролът, т. е. прави се всичко, както подчертава В. И. Ленин, всячески и във всички възможни отношения да се покаже и осъществи помощ на дело, макар и в малък размер, но реално.

КПСС осъществява своята политика, ръководи масите и развитието на обществото не само чрез партийните организации, но и чрез създадената от революционното творчество на народа широка и съгласувана система на държавните и обществените организации. Най-важните от тях са преди всичко органите на народната власт — съветите, а също така професионалните съюзи, Комсомолът, кооперациите и другите обществени организации. Ръководейки се от тая постановка, авторът разкрива как партийните комитети в областта насочват дейността на държавните и обществените организации чрез различни форми и методи, изработени от практиката и приети в цялата партия. Това са, както изтъква той, определянето на общата линия на развитие на държавните и обществените организации, изработването на директиви по най-съществените практически въпроси, координирането на тяхната работа, подборът, издигането, подготовката и възпитанието на кадрите, контролът върху дейността на държавните и обществените организации, внедряването на ленинския стил в тяхната работа, съобразяването с особеностите на тези организации, на техния състав, функции, сфера на дейност и пр.

Партията определя ролята и мястото на трудовия колектив като основна клетка на социалистическото общество. За развитието на творческата активност на трудовите колективи изключително голяма роля играят първичните партийни организации. Не случайно авторът е отделил достойно място и на първичните пар-

Digitized by Google

гийни организации. Той набляга на обстоятелството, че усъвършенствуването на стила, формите и методите на тяхната работа, подобряването на ръководството им са постоянно в центъра на вниманието на областния, градските и районните комитети. Големи грижи полагат те за качествения състав на секретарите на първичните организации, които, както е известно, са душата не само на първичните организации, но и на трудовите колективи. Правилно партийните комитети обобщават и разпространяват най-добрия опит на партийните секретари, подкрепят техните интересни начинания. В редица градски и районни комитети от няколко години действуват специални школи за секретари. Пред тях често излизат с доклади и лекции секретарите, членовете на бюрата, завеждащите отдели на градските и районните партийни комитети. Много внимание се отделя за изучаване на практическия опит непосредствено в първичните партийни организации. Практика е също така партийните комитети да работят най-непосредствено и със заместник-секретарите и членовете на бюрата на първичните организации.

Много инициативи се посочват в книгата за работата на първичните партийни организации с трудовите колективи. Едно обаче е дебело подчертано в нея — че изворът, стимулът се състои преди всичко в правилното партийно ръководство от страна на партийните комитети, на тяхната жива и непосредствена връзка не само със секретарите на първичните партийни организации, но и с голяма част от актива. Особено характерни в това отношение са посочените „ленински петъци", в които ръководителите от различен ранг се срещат с трудовите хора, където те не само ги информират за задачите, които се решават в града или района, за трудностите, които срещат, и помощта, която е необходима, но и отговарят на въпросите, макар и понякога те да са неприятни поради това, че са доста парливи.

На края на своя труд авторът се спира и на един много важен въпрос, на който у нас някои партийни дейци не отделят необходимите грижи и внимание — на печата и другите средства за масова информация. От книгата се вижда правилното отношение на партийните ръководители в областта към средствата за масова информация като могъща сила в изграждането на новото общество.

Ленинският стил не е сбор от универсални рецепти, пригодни за всичко и за всички случаи. Такива рецепти няма и не може да има. Ленинският стил е жив, творчески метод, той непрестанно се развива и усъвършенствува. Това с най-голяма убедителност се потвърждава от практиката на Комунистическата партия на Съветския съюз и съветския народ в борбата за осъществяване на решенията на XXVI партиен конгрес. Тези решения изискват да се повишават всемерно ефективността и качеството на цялостната работа и преди всичко и на първо място да се подобрява партийната работа, работата на партийните органи и първичните партийни организации. Ценна помощ в това отношение ще окаже и настоящата книга на Михаил Трунов, издадена от Партиздат за българския читател в поредицата „Опитът на КПСС", която е ценно помагало не само за партийните дейци, но и за всеки обществен и стопански ръководител.

Димитър СТАНОЕВ

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

ГЮС ХОЛ

ЗА МИР, ДЕМОКРАЦИЯ И СОЦИАЛЕН ПРОГРЕС

Сборникът, в превод от английски език, с избрани произведения на генералния секретар на Комунистическата партия на САЩ Гюс Хол съдържа негови статии, речи, изказвания, интервюта и др., написани или произнесени в периода от април 1974 г. до март 1981 година. Произведенията на Гюс Хол, поместени в настоящия сборник, отразяват предимно специфични икономически, политически и идеологически проблеми, пред които са изправени работническата класа, народът и революционното движение в най-мощната капиталистическа страна, цитаделата на международния империализъм — Съединените щати. В тях се откроява неговата дългогодишна революционна дейност, самоотвержената му борба за укрепването на Комунистическата партия на САЩ, за утвърждаването ѝ като авангард на работническата класа, в защита на жизнените интереси на трудещите се, против реакцията и империализма, за мир, демокрация и социален прогрес. В много свои речи и изказвания Гюс Хол гневно разобличава политиката на американския империализъм на агресия и надпревара във въоръжаването, на спиране на националноосвободителния процес, на антисъветизъм и антикомунизъм. В специален раздел идеологическите въпроси на световното комунистическо движение се разглеждат от гледна точка на отражението им върху борбите на комунистическата партия и работническата класа в самите Съединени щати. Сборникът с избрани произведения на Гюс Хол ще даде на българския читател още по-ярка, по-пълна представа за характера на проблемите, пред които са изправени работническата класа и народът на Съединените щати.

РМС В МОЯ ЖИВОТ

Петко Русев

Много младежки плам, искреност, непринуденост струи от тази книга-изповед на автора, от първите му плахи стъпки към великото комунистическо верую до острите класови схватки с врага в редиците на РМС. На основата на личното участие и преживявания П. Русев ни дава интересни картини от многоликата дейност на прогресивната ученическа младеж, на пролетарските студенти в Софийския университет, в нелегалните срещи из плевенските села и градските квартали, в партизанската землянка, в килиите на затвора. Живо, някъде изпълнено с хумор, повествованието неусетно ни въвежда в големите политически събития по време на антифашистката борба, запознава ни с ярки образи на младежки деятели от онези бурни години.

ПРОПАГАНДИСТИ ОТ ЛЕНИНСКАТА ШКОЛА

(Изкуството да се убеждават хората)

Авторите на този сборник (от предницата „Опитът на КПСС") разказват за група пропагандисти от Ленинската школа като Н. Е. Вилонов, В. В. Воровски, Ф. Е. Дзержински, М. Ив. Калинин, С. М. Киров, А. М. Колонтай, Н. К. Крупская, В. В. Куйбишев, А. В. Луначарски и др., за тяхното пропагандистко майсторство, за изкуството им да убеждават хората. В очерците се проследява развитието на всички тези пропагандисти, започвайки своята революционна дейност в нелегалните марксистки кръжоци, оформяйки се като талантливи пропагандатори, публицисти и оратори под прякото ръководство на В. И. Ленин, за да израснат след победата на Октомврийската революция като големи партийни и държавни дейци. Изучаването на стила и методите на най-изтъкнатите пропагандисти на КПСС, на арсенала от техните ораторски похвати е действен път за повишаване качеството на възпитателната работа.

ДОКУМЕНТАЦИЯТА В ПЪРВИЧНАТА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ

Иван Рачев,

Димитър Димчев

В брошурата от „Библиотечка на партийния секретар" на Партиздат се разглеждат същността и обхватът на документацията на първичната партийна организация. Авторите, ползвайки съответни партийни документи, разкриват изискванията, нормите и правилата за деловодната работа в партийните организации, спират се и на въпроса за грижата и отговорността на партийните комитети, контролно-ревизионните и ревизионните комисии за правилното водене на документацията в първичните партийни организации.

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

НОВИ СЪВЕТСКИ КНИГИ

Ануфриев Е. А., СОЦИАЛИСТИЧЕСКИЙ ОБРАЗ ЖИЗНИ (Методологические и методические вопросы), М., Изд., „Высшая школа", 1980.

Авторът разглежда актуални методологически, идеологически и социално-политически въпроси на начините на живот на личността в условията на развития социализъм. Разкривайки начина на живот като съвкупност от основни форми на жизнената дейност на човека, авторът показва при какви условия и как се осъществява трудовата, обществено-политическата и другите дейности на човека. Голямо внимание той отделя на увеличаването на социалната активност и отговорност като най-важна черта на социалистическата личност.

Зинченко Г. И., Попов А. А., СОЦИАЛИСТИЧЕСКИЙ ТРУД И КАЧЕСТВО РАБОТЫ, М., „Мысль", 1980.

Книгата осветлява редица теоретически проблеми, свързани с качеството на работата и неговото влияние за повишаване ефективността на производството. В нея се дават практически препоръки за по-нататъшното развитие и усъвършенствуване на творчеството в труда.

Тарашкевич М. В., ЧЕЛОВЕК, СРЕДА, ПОТРЕБНОСТИ (Диалектика формирования разумных потребностей) Минск, „Белорусь", 1980.

В монографията се изследва механизмът за формиране на материалните, духовните и социалните потребности на човека. Разглежда се влиянието на обективните и субективните фактори в процеса на повишаване потребностите на хората в социалистическото общество.

Чхиквадзе В. М., ГУМАНИЗМ, МИР, ЛИЧНОСТЬ (Вклад СССР в развитие международного сотрудничества по правам человека), Изд., „Наука", М., 1981.

Анализирайки взаимовръзката между хуманизма, мира и правата на човека, авторът характеризира влиянието на социалистическата теория за правата и свободата на човека върху развитието на съвременното международно право. В труда се обобщава опитът на съветската държава в борбата ѝ за развитие на международното сътрудничество за осигуряване правата и свободата на човека. Показана е дейността на СССР за ликвидиране на колониалната система и расизма, за обезпечаване независимост, свобода, мир и безопасност на народите.

Мосько Г. Н., АРМИЯ КИТАЯ — ОРУДИЕ АВАНТЮРИСТИЧЕСКОЙ ПОЛИТИКИ МАОИСТОВ, М., Воениздат, 1980.

В труда са показани мястото и ролята на армията в политиката на китайското ръководство, пътищата и методите за нейното превръщане в оръдие на маоисткия режим, за милитаризация на страната.

КОММУНИСТЫ В МАССАХ (Опыт братских партий) под общей редакцией К. И. Зародова, Международное издательство „Мир и социализм", Прага, 1981.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКАЯ ДУХОВНАЯ КУЛЬТУРА (некоторые вопросы истории теории практики), Под ред. проф. В. Г. Антоненко и проф. Д. Фаркаша, Киев, „Вища школа", Изд. при Киев. у-те, 1980.

Тарасенко А. А., ОБЩЕСТВЕННЫЕ ИНТЕРЕСЫ И ЛИЧНОСТЬ, ред. Н. И. Зарепок, Минск, „Наука и техника", 1980.

20700

Цена 0,35 лв.

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

Partien zhivot

ПАРТИЕН ЖИВОТ

13 СОФИЯ, СЕПТЕМВРИ 1981 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 13 СЕПТЕМВРИ 1981 година XXVIII

ISSN 0204-8574

СЪДЪРЖАНИЕ

90 ГОДИНИ БКП

Т. Живков — Слово при откриване на Дома-паметник 3
* — Денят на партията 4
Д. Петков — Гнездо на орли 5

ОТЧЕТНО-ИЗБОРНИТЕ СЪБРАНИЯ В ПАРТИЯТА

Решение на Политбюро на ЦК на БКП 8
* — Всестранен, критичен политически анализ 9
* — Приноси в общите дела 19
* — Барометър на социалната активност 28
* — Отчетът в партийната група 32
* — Позицията на комуниста-ръководител 36

Страница на редактора

Д. Станоев — За комсомолско-пионерските поздравления . . . 38

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

П. Русев — Отново за ръководната роля на първичната . . . 39
Н. Иванов — С поглед към новото в организационната работа . . 45
Й. Хаджиев — Разсъждения върху вътрешнопартийната демокрация 55
* — С критериите на Устава 63

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Ф. Лошченков — Борба за научно-технически прогрес 66

Digitized by Google

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

* — Бригадите от нов тип 75
Х. Хинчев — Ефектът 78

ГЕРОИЧНА ЛЕТОПИС

С. Атанасов — След него — хиляди борци 83

По следите на нашата критика

* — „За честта" 85

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

П. Стамов — В съзвучие с научните постижения 86

СТРАНИ И СЪБИТИЯ, ЗА КОИТО СЕ ГОВОРИ

М. Яковлев — Съдът на отмъщението 89

КРИТИКА И КНИГОПИС

Н. Недев — Борбата избистря и проверява идеите 95

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов** (зам. главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам. главен редактор), **К. Петров, И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Й. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП. Тел. номератор 84-01.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лева.
Пор. 2603. Тираж 52 000 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 16. IX. 1981 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев"

Digitized by Google

СЛОВО НА ДРУГАРЯ ТОДОР ЖИВКОВ ПРИ ОТКРИВАНЕ НА ДОМА-ПАМЕТНИК

Уважаеми гости,

Скъпи съотечественици,

Щастлив съм, че на мен се падна историческата чест да открия Дома-паметник, издигнат в чест на подвига на Димитър Благоев и неговите съратници, които преди 90 години положиха началото на революционната марксическа партия в България.

Нека никога не пустеят пътеките, които водят тук, на този легендарен старопланински връх Бузлуджа, където първите марксисти дойдоха, за да поемат от възрожденците щафетата на свята и чиста любов към народа!

Нека поколение след поколение и на социалистическа, и на комунистическа България идват тук, да се прекланят пред подвига и делото на ония, които са живели преди тях на тази земя и всичко свое са отдали на своя народ, нека изпитват облагородяващото и укрепващото духа вълнение от съпричастието с идеите и мечтите им, вълнение, което днес изпитваме ние!

Слава на Благоев и благоевци — първите сеячи и апостоли на социалистическите идеи в България, безсмъртните корени на Българската комунистическа партия в народната душа!

Слава вам, ветерани и млади членове на нашата ленинска Българска комунистическа партия! Слава вам, комунисти, сдружени земеделци, безпартийни, наши съвременници и съратници, които със своя труд, със своите дела извисявате мощта, величието, славата на Българската комунистическа партия, на българския народ, на нашето мило социалистическо отечество — Народна република България!

Откривам Дома-паметник на връх Бузлуджа.

Честито!

Digitized by Google

ДЕНЯТ НА ПАРТИЯТА

През юбилейната година на 13-вековна България един от тържествените празници бе отреден на Българската комунистическа партия, на партията, която има най-големи исторически заслуги пред нашия народ и нашата страна. Под нейното ръководство класата и народът очистиха България от плесента на миналото, възродиха я и я преустроиха и само за една трета столетие сътвориха на нашите древни земи икономически потенциал на няколко нови, възродени и възвисени Българии. Няколко Българии с труда само на две-три поколения.

Този празник имаше своя естествен център на връх Бузлуджа, където партията се роди преди девет десетилетия и където чествува своя рожден ден. Генералният секретар на ЦК на БКП Тодор Живков откри новопостроеиия Дом-паметник, а членът на Политбюро и председател на Министерския съвет Гриша Филипов произнесе слово пред многолюдния митинг.

„В деня на славния юбилей на Българската комунистическа партия — каза той — Централният комитет изказва своята гореща и искрена благодарност на комунистите, сдружените земеделци, комсомолците, на всички трудови хора от градовете и селата, на целия български народ за постигнатите от тях големи успехи, за готовността, с която приемат програмните цели и задачи на своята партия-ръководителка, за доверието им към нея, за непреклонната им решителност да претворяват по-нататък в живота нейната ленинска априлска политика.

С пълно основание може да се каже, че в Народна република България партия и народ са неделими, те крачат заедно по своя път, към една цел. Красноречива изява на това са дръзновението, ентусиазмът и творчеството, с които милионите социалистически труженици сега претворяват решенията на XII конгрес. Трудещите се от собствен опит знаят, че предначертанията на партията са и предначертания за нов възход на родината, за по-нататъшно повишаване на тяхното жизнено равнище. Те вярват на партията, обичат партията. Сплотен под нейното червено знаме, българският народ уверено строи социалистическо общество, претворява делото, чието велико начало бе поставено преди девет десетилетия тук, на Бузлуджа!“

Digitized by Google

ГНЕЗДО НА ОРЛИ

ИМА НЕЩО СИМВОЛИЧНО в тайнственото величие на тези старопланински върхове. Историята с изумителна щедрост е струпала на тях толкова големи и толкова значими в живота на народа ни събития.

Връх Столетов пази за поколенията спомена за онзи преломен момент, когато се рушаха ръждясалите петвековни вериги и се ковеше основата на свободна България. На тази височина опълченците свиха орлово гнездо пред погледа на целия народ и оставиха своя безпримерен подвиг като връх на народната борба.

Срещу него друг връх — Бузлуджа, още от детските ни години чрез Ботевата балада ни навява тайнствения шепот на Балкана, запял и понесъл навеки хайдушката и бунтовна песен и станал символ на революционната щафета на нашия народ. На мястото, където издъхна легендарният Хаджи Димитър с вълнението за съдбата на своята борба, дойдоха други, още по-смели и дръзновени народни борци, за да грабнат тяхната вяра на възрожденци, да понесат тяхното знаме, напоено с кръв и с тяхната решителност и всеотдайност, но с по-високи цели да продължат народния възход. На този връх те основаха партията, която трябваше да събере в себе си бисерите на народните тежнения и ги пренесе в бъдещето като осъществена реалност. И като илюстрация на тази нейна решителност и призвание на няколко крачки от двете тези най-велики събития в нашата история изтече кръвта на трима партизани, загинали на същото това място преди тридесет и седем години за осъществяване на свещения завет на хаджидимитровци и благоевци.

Тук, на този балкански връх, високо пред погледа на цялата страна ставаха велики събития, проливаше се и се смесваше с майката земя народната кръв, за да се сроди навеки народът със своето отечество.

И днес, когато вятърът отново повее, останалата на това място малка китка стари буки отново зашумява и балканът с гордост запява, разнася и пренася за поколенията песента за безсмъртието на борците за народна и социална свобода.

Два велики символа: Шипка и Бузлуджа.

Два велики символа на величието на народния дух, на приемствеността на борбата. Символи на страданието и величието на народа, на неговите поражения и на вечната победа на народния възход.

САМОТНИЯТ НЯКОГА БАЛКАНСКИ ВРЪХ, където са летели само орлите, е осеян с гранит, увековечил народната памет и признание. Сега в деня на партията, на Комунистическата партия, един от тринадесетте юбилейни дни на древна и нова България, той се е издигнал още по-високо и сякаш е осмислил всичко онова, което историята е скътала и пазила толкова време. Върху голите зъбери към небесната синева се

Digitized by Google

е стрелнал високо като устремена нагоре ракета белокаменен пилон с възходящата рубинена петолъчна звезда на комунизма. Същата чиста блестяща алена звезда, запалена на това място преди деветдесет години от Благоев и неговите съратници като надежда и маяк на бедния народ на България. Тази ярка звезда като че ли е понесла със себе си идеите и борбите на малката самоотвержена група пролетарски революционери, превърнати в реалност в нашата социалистическа България.

До пилона с аленатa звезда е кацнало, по-скоро израснало от самия каменен връх като негово продължение, огромно сферично тяло от камък и бетон.

Това е паметникът — историческият Дом-паметник, безсмъртният пантеон на Благоев и неговите съратници, на деня първи на партията, на нейната досегашна история и борба, на нейното бъдеще. Когато човек гледа този Дом, той му напомня орловото гнездо, от което точно преди девет десетилетия литна партията в своя велик полет към социализма в България.

Трудно е да си представим дали Благоев и съратниците му са съзнавали върху какъв здрав постамент са изграждали своето дело. Но още в тези първи дни те са поставили партията така високо, за да съзнава тя и никога да не забрави високата мисия, която историята ѝ е поверила. За да може да наблюдава народа и да се вглежда в него. За да може той да я вижда и следва. Съвпадение или символ на една действителност? Не. Самата история беше предопределила на партията мястото там, горе, на върха на народните борби и тя, стъпила здраво на този старопланински връх, изпълни отредената ѝ историческа мисия. Тя пое щафетата от възрожденците, загреба от семената на комунизма и ги посея из цялата страна, за да осигури на нашето поколение богата жътва. Тя стъпи на върха, за да поведе към върховете целия народ.

Този символ на историческото призвание, на борбите и победите на партията стои сега величествено там, на сами върха, на броени метри над онази историческа букова горичка, стаила в пазвите си паметниците на три поколения борци. Оттук се вижда на север и на юг, додето погледът може да се взре... Този пантеон на партийното безсмъртие се вижда от Северна и Южна България от разстояние, откъдето погледът може да прозре в далечината. Целият народ може да вижда това орлово гнездо на партията, където се пази наследената от основоположниците ѝ рубинена звезда и в чиито гранитни устои е зазидано посланието към бъдните поколения: да бъдат верни на тази звезда и на нейните идеали, верни на борбата на онези, които я поставиха тук, и на онези, които я запазиха и пренесоха, за да я поставят сияеща върху герба на социалистическа България заедно със завета да я пазят и пренесат до комунистическа България.

НА ТАЗИ ЧАСТ ОТ БЕЗЛЮДНИЯ НЯКОГА БАЛКАН сега идват всеки ден стотици и хиляди посетители. Самият народ е превърнал този китен планински кът във величествена Мека на своята признателност. На днешния ден, деня на партията, броят им е необозрим. Да почетат делото на благоевци днес дойдоха хиляди, които имаха историческата съдба с кръв и борба да воюват и отвоюват тяхната надежда и идеали. Дойдоха десетки хиляди, които с труд и борба превърнаха тези идеали и надежда в реалност. Дойдоха хиляди, които с младежки устрем и дръзновение поемат щафетата към бъдещите комунистически надежди на народа.

Балканът е горд и величав, суров и щедър. И това свое величие и гордост, тази щедрост и суровост той изля сякаш наведнъж в изобилие.

В смълчаната вечер, когато хиляди от тези посетители дойдоха да

Digitized by Google

почетат с тържествена заря подвига на създателите на партията, изведнъж Балканът настръхна. Над стройните редици на историческата хайдушка поляна се сляха небе и земя. Клетвата на присъствуващите се понасяше от воя на урагана. Тътенът на мълниите като ехо носеше имената на Ботев и Левски, Хаджи Димитър и Караджа, Благоев и Кирков, Димитров и Коларов, Гоце Делчев и Сандански, Стамболийски и Петко Д. Петков... Както в Ботевата балада природата заедно с хората отдаваше почит и преклонение пред бунтовния подвиг на героите, откърмени от нашия народ, извоювали с живота и кръвта си нашето настояще. Чак когато ракетите с разноцветните фойерверки озариха края на тържеството, природата затихна и прибра в пазвата си огнените мълнии. Така в този тържествен миг се сляха не само небе и земя. Съединиха се в едно природа и народ, заедно да възхвалят и почетат миналото, взаимно да покажат и изпитат своята сила и издръжливост. Пристигналите на тържеството удържаха със смелостта и стойкостта на чествуваните предци, с решителността да бъдат достойни техни последователи.

ТУК, НА ТОВА СВЯТО МЯСТО и досега идваха много млади комунисти, за да получат своя партиен билет и да заживеят с полета на партията. Сега, когато другарят Тодор Живков отряза лентата и се отвориха вратите на Дома-паметник, където има специално отредена ритуална зала, техният поток няма да секне. Не само млади комунисти, но и хиляди, десетки, стотици хиляди партийци и комсомолци, безпартийни ще преминават през Шипка, за да отдадат почитта си на опълченците и руските воини-освободители, през Бузлуджа, за да изкажат възторга си от подвига и делата на партията. В специалната зала на Дома-паметник те ще видят художествено изобразена с перо и разноцветна мозайка нейната славна история. Архитектите и художниците навеки са закрепили за поколенията онова, което на тържествения митинг другарят Гриша Филипов изрази в своето слово по случай деветдесетгодишния юбилей на партията:

„Първостроителите на нашата партия вградиха в нея многовековните революционни традиции на народа си, най-ценните негови качества — свободолюбие и непримиримост към потисничеството, експлоатацията и неправдите, непрекъснат стремеж към социален прогрес...

Нашата партия се сроди с идеите на Маркс и Енгелс и им остана вярна през целия свой исторически път..."

Да, от тези две магистрални позиции тръгна и на тях нашата партия стоя. Тях превърна в своя крепост, от която поведе, водеше и води борбата. Неимоверни трудности и прегради имаше по пътя ѝ. Чакаха я тежки поражения. Даде много и свидни жертви. За да се изправи сега с целия си исполински ръст горда, като гордия Балкан, възвисена като този старопланински паметник. Горда и възвисена със своите дела, които олицетворява съвременна социалистическа България.

Като дойдат тук, комунистите ще разберат още по-добре и с ума, и със сърцето си, с цялото си същество ще почувствуват величието на делото, на което са се посветили, и като получат своите партийни билети ще литнат, както литна някога партията от това орлово гнездо, за да сеят чистите семена на нейните основатели, да пазят свято и неопетнено нейното знаме, да отглеждат и жънат обилна реколта от нейната спорна работа и трудна борба.

Нека от орловото гнездо на партията излитат истински орли на нейната свещена работа и борба за комунизъм.

23 август 1981 г.
връх Бузлуджа

Димитър ПЕТКОВ

Digitized by Google

РЕШЕНИЕ НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП № 39 от 31 юли 1981 г.

ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ОТЧЕТНО-ИЗБОРНИТЕ СЪБРАНИЯ В ПЪРВИЧНИТЕ ПАРТИЙНИ ОРГАНИЗАЦИИ ПРЕЗ 1981 — 1982 Г.

Политбюро на ЦК на БКП намира за целесъобразно отчетно-изборните събрания на първичните партийни организации да се проведат от 1 ноември 1981 г. до 15 февруари 1982 г.

На отчетно-изборните събрания да се направи задълбочен и всестранен критичен анализ на първите резултати от политическата, организаторската и идеологическата работа на първичните партийни организации за изпълнение на решенията на Дванадесетия конгрес на партията във всеки трудов колектив, на всеки участък от материалното и духовното производство.

Определящи в подготовката и провеждането на събранията следва да бъдат по-нататъшното осмисляне, усвояване и конкретна реализация на решенията на Дванадесетия партиен конгрес за преход от предимно екстензивно към интензивно развитие на народното стопанство върху основата на съвременния научно-технически прогрес, както и безусловното изпълнение на плана за 1981 година по всички качествени и натурални показатели и подготовката на насрещните планове за 1982 година.

На отчетно-изборните събрания следва да се приемат всестранни мерки за повишаване на личния пример, инициативата и отговорността на комунистите за осъществяване на икономическите, социалните и идейновъзпитателните цели на партийната политика, за своевременно решаване на проблемите, които вълнуват трудещите се и засягат техните непосредствени интереси, за разгръщане на вътрешнопартийната демокрация и утвърждаване на творческа атмосфера в първичните партийни организации, за засилване връзките на партийните организации с трудовите колективи.

Отчетно-изборните събрания на първичните партийни организации да се предшествуват от събрания на партийните организации в състава на първичните и на партийните групи.

Вестник „Работническо дело" да отпечата редакционна статия, а списание „Партиен живот" — методически материали за подготовката и провеждането на отчетно-изборните събрания в първичните партийни организации.

Digitized by Google

ВСЕСТРАНЕН, КРИТИЧЕН ПОЛИТИЧЕСКИ АНАЛИЗ

В АТМОСФЕРА НА „ДУШЕВЕН ОГЪН И ТВОРЧЕСКО ГОРЕНЕ"

Започна подготовката на първите отчетно-изборни събрания след Дванадесетия конгрес. Първичните партийни организации и комунистите отиват към тях единни и сплотени около генералната априлска линия на партията, с ясна ориентация за новите теоретически и практически проблеми, с обогатен опит и пораснало умение да осигурят изпълнението на произтичащите от тях задачи.

Отчетно-изборните събрания ще подложат на взискателна проверка реалната способност на организациите да се развиват и утвърждават като ръководни политически ядра на колективите и първообраз на тяхното бъдещо състояние чрез **борбата за изпълнение на конгресните решения.**

Предстоящите събрания ще протекат в **особена политическа и идеологическа обстановка.** Особеното е в силния заряд от гордост, вдъхновение и революционен оптимизъм, породен и преживян в дните на знаменателните годишнини на Априлския пленум, на Бузлуджанския конгрес, на българската държава, от чиито върхове слънцето не може да залезе. И тъкмо гордостта и вдъхновението слагат върху партийните плещи още по-голяма отговорност. Чувството на неудовлетвореност от постигнатото, на критичност и самокритичност, съчетани с усет към новото и стремежи за по-високи цели, ще пронизва анализа на резултатите от едногодишната дейност. Ще утвърждава **атмосфера на „душевен огън и творческо горене"** с висок социален градус на отговорност. Ще се разговаря открито и прямо. Званието комунист ще се отстоява с дела. Ще се оценява с критериите на Дванадесетия конгрес.

Ето защо Политбюро на ЦК на БКП в решението за отчетно-изборните събрания дебело подчертава необходимостта от **задълбочен, всестранен, критичен политически анализ** на първите резултати от политическата, организаторската и идеологическата работа на партийните групи и организации за изпълнение на решенията на Дванадесетия конгрес от всеки трудов колектив.

В решението ясно са посочени целите, които трябва да се постигнат. **Определящото** в подготовката и провеждането на събранията е те да съдействуват:

— за по-нататъшно осмисляне, усвояване и конкретна реализация на конгресните решения за решителен преход от предимно екстензивно към интензивно развитие на народното стопанство върху основата на съвременния научно-технически прогрес;

— за безусловно изпълнение на плана за 1981 година по всички качествени и натурални показатели и за подготовката на насрещните планове за 1982 г.

Digitized by Google

От тези позиции ще се анализира и оценява всичко. Общият знаменател, под който ще се подведе дейността, е изпълнението на плана, постигнатите дела и резултати.

В КАКВО СЕ ИЗРАЗЯВА ПОЛИТИЧЕСКИЯТ АНАЛИЗ НА РАБОТАТА?

Внедряването на икономическия подход и неговия механизъм създава обективни условия някои бюра да отстъпят от позициите на политическия анализ и неволно да ги подменят с икономически анализ на стопанските резултати. Подобни слабости се срещат твърде често.

Партията не омаловажава икономическия анализ като научен метод. Значението му сега още повече нараства, поради което комитетите и бюрата трябва да го използват за разкриване и оценяване на постигнатите резултати, за приложението и действието на икономическите лостове. С него те добиват вярна представа за икономическата целесъобразност на предприетите действия, за тяхната социална ефективност. Но партията никога не изпуска от погледа си главното и определящото в нейната дейност като политическо ръководство. Тя подчинява всички научни подходи на своя класово-партиен политически подход и неговата сърцевина — политическия анализ на действията и на резултатите от тях.

Анализът ще носи политически характер, ако всяко действие, начинание и поведение в първичната партийна организация се изследва и оценява от гледна точка на критериите и от позициите на партийната политика. Доколко при конкретните условия те са продължение и реализация на целите и задачите на тази политика, изразяващи кореннитe класови и общонародни интереси; доколко в отделното се реализира всеобщото и в каква степен — ето **политическата призма,** която ще пречупи всички разсъждения, преди бюрото да стигне до определени политически обобщения, оценки и изводи.

Партийната организация е представител на партията в колектива. Тя съединява политиката с енергията на масите. Това единство и единодействие постига с **политически средства и методи за въздействие,** чрез убеждаване, организация и личен пример тя издига социалната активност на трудещите се. Анализът трябва да разкрие дали получените резултати са постигнати с политически средства и механизми, да ли те са следствие, пряко свързано с нарастващата ръководна роля на първичната организация и на отделния комунист в колектива.

Анализът и оценките ще бъдат политически, ако разкриват в каква степен организацията на дело изпълнява ролята си на **представител на колектива в партията,** с каква настойчивост и борбеност тя изразява, защищава и решава законните интереси и потребности на личността. Ако дейността бъде разгледана през призмата на тези критерии и интереси, се стига до политически извод и оценка; разкриват се активността и авангардната роля на комунистите като политически бойци; разкрива се степента на съзнателност и организираност, с които хората участвуват в реализацията на целите и задачите, поставени пред бригадата, цеха, учреждението и населеното място; как трудовият човек участвува като съавтор на взетите решения, доколко тези решения създават условия за неговия прогрес на място, за развитието и самореализацията на неговите същностни сили в колектива и чрез колектива.

Важен признак за политически анализ е с какви средства бюрото и комунистите са насочвали и разгръщали **самодейността и творческата активност на органите и обществените организации на колектива** и посредством тях са съдействували за неговото развитие като основна политическа и социална клетка на обществото.

Digitized by Google

Ако извършената дейност и резултатите се преценяват от тези позиции и с тези критерии, в отчета и в разисканията ще доминира политическият анализ.

В КАКВО СЕ ИЗРАЗЯВА КРИТИЧНИЯТ АНАЛИЗ НА РАБОТАТА?

Необходимостта от критичен анализ на политическата, организаторската и идейновъзпитателната работа на партийната организация се обуславя от същността на партията като революционна преобразуваща сила, от нейното учение, от необходимостта да се разкриват и преодоляват противоречията и да се осигурява общественият прогрес.

От големите исторически успехи в строителството на зряло социалистическо общество, които могат на отделни места да загасят огъня на „свещена неудовлетвореност" от постигнатото; да успокоят пулса на сърцата, да забавят ритъма на крачката към комунизма.

Качествено новите задачи за интензивно развитие с остарели понятия и методи на работа не могат да се разберат и решат.

Тя се обуславя от нарастващата критичност, непримиримост и взискателност на масите в условията на новия икономически подход.

И на последно място — от допусканите отклонения от партийните принципи, от нарушенията на социалистическите норми на живот, които без критика и борба няма своевременно да бъдат разкривани и преодолявани.

Отчетът на бюрото и разисканията на събранията ще бъдат критични, ако се извършват от гледна точка на основните функции на критиката, определени от Единадесетия конгрес:

— да способствуват за разкриване на противоречията и назряващите проблеми в развитието на колектива и да сочат мерки за бързо предотвратяване на отрицателните последици;

— да поставят на принципна преценка остаряващите форми и методи на работа и ръководство;

— открито да воюват с нарушенията на морала и дисциплината, смело да отричат остарялото в стила и методите и да утвърждават новото, прогресивното. Анализът на бюрото и изказванията на комунистите са критични, когато открито сочат и признават грешките, разкриват причините, анализират породилата ги обстановка и внимателно обсъждат средствата за тяхното поправяне и предотвратяване. Така учеше и изискваше В. И. Ленин.

Централният комитет и лично неговият генерален секретар др. Т. Живков въоръжават партийните организации с образци и методика за критичен анализ на явленията и процесите. В техните теоретически постановки, обобщения и изводи за работата и резултатите, за слабостите и недостатъците критичният анализ се разглежда и прилага като метод за познание и самопознание, като метод за оценка и самооценка, като метод за борба, който утвърждава и защищава новото, положителното и отрича остарялото, негативното. Отчетен доклад, анализът на който съответствува на тези изисквания, е критичен и постига своите цели — внася единство, единомислие и единодействие, готовност у всеки комунист за дейност, адекватна на стратегията за повсеместна интензификация. Критичен подход се изисква не само когато има недостатъци и грешки, но и при успешното изпълнение на задачите. Чрез него се разкриват неизползваните резерви, внася се неудовлетвореност от постигнатото и стремеж за самоусъвършенствуване у всички организации и комунисти, в това число и в тези от челните ешелони.

Digitized by Google

КАК СЕ ОСЪЩЕСТВЯВА ИЗИСКВАНЕТО ЗА ВСЕСТРАНЕН АНАЛИЗ НА РАБОТАТА?

Анализът в отчета ще бъде всестранен, ако той разкрива комплексното въздействие на партийната дейност, осъществявана от бюрото и комунистите, за постигане на всяка цел и за решаване на отделните задачи. Това означава и изисква сродните проблеми да се обединят във взаимно свързани групи, да се разкрие с какви политически, организационни и идеологически средства е решаван всеки един от тях поотделно.

През отчетния период бюрата и комунистите са решавали множество задачи и са реализирали определени цели. С тях те са повишавали качеството на своя вътрешнопартиен живот, а чрез него — ефективността на партийното ръководство на процесите в колектива. Сега следва да се прецени дали с решението на една задача са създавани условия за реализацията на следващата, а чрез всички, взети заедно, бюрото да осигурява изпълнение на основната цел в партийния план.

За изпълнението на отделните задачи бюрото и организацията са привличали и обединявали усилията на всички фактори: партийни групи, организации в състава на първичната, ръководни кадри и обществени организации, чийто принос е умножавал социалния резонанс на партийното ръководство.

Анализът в отчета ще бъде всестранен и комплексен, ако е съобразен с обективно съществуващите зависимости в партийната дейност. Комплексният подход помага вярно да се разкрият причинните връзки и зависимости между извършената политическа, организаторска и идейновъзпитателна работа на първичната партийна организация и настъпилите от нея резултати в изпълнението на конгресните решения. Всестранният и комплексен анализ не бива изкуствено да се структурира в отчета на множество самостоятелни раздели по отделни видове дейност.

КОИ СА ОБЩИТЕ ПРОБЛЕМИ НА КОНКРЕТНИТЕ АНАЛИЗИ?

Възлов проблем и направление в следконгресната дейност през отчетния период са осмислянето, усвояването и конкретната реализация на основната задача — **идеологическото съдържание на конгреса да се превърне в разбиране, в убеждение и мотив за действие на комунистите и труженици от колективите.**

Приоритетът на идеологическия проблем в отчета се определя от пряката връзка между конгреса и отчетните събрания, от необходимостта идеологически да се усвоят, осмислят и конкретизират новите теоретически проблеми и задачи. В такъв период ударението закономерно пада върху идеологическата работа, призвана да трансформира възгледите, политиката и стратегията на партията в индивидуално и колективно съзнание на комунисти и безпартийни. От това, как бюрата решават тази задача се предопределя за дълъг период способността на партийните организации и на комунистите да привеждат своите действия в съответствие с изискванията на обективните закономерности в общественото развитие. Предопределя се тяхното умение творчески да подхождат към решенията и изпълнението на всички останали задачи.

Предимството на тази дейност произтича на следващо място от сложността на новите задачи: решителен преход към интензивно раз-

Digitized by Google

витие върху основата на върховите научно-технически постижения и челния опит; повсеместно внедряване на икономическия подход; по-нататъшно разгръщане на социалистическия демократизъм. По същество това са нови теоретически възгледи, принципи и подходи на нашата партия, които разкриват нови хоризонти пред строителството на развито социалистическо общество. Естествено, те ще срещнат съпротивата на остарели стереотипи на мислене и стил на действие, изграждани при условията и задачите на екстензивното развитие на производството. Такова противодействие може да бъде преодоляно с активна, последователна и съдържателна идейновъзпитателна работа сред комунистите и колективите.

Кои въпроси ще се поставят на принципна оценка?

С какви средства и в каква степен бюрата са разкрили и осъзнали необходимостта и научната обоснованост на конгресните постановки, идеи и решения и как ги конкретизират за социално-икономическото развитие на партийните организации и на колективите, които ръководят?

В каква степен те са усвоени и осмислени от комунистите и с какви дела те доказват, че тези постановки, идеи и решения стават техни убеждения, мотиви и норми на поведение?

С какви средства и в каква степен бюрата и комунистите водят конкретен, съдържателен и откровен диалог с масите на колектива и превръщат общата класово-партийна линия в тяхна активна жизнена позиция?

Какво е отражението на идеологическата и политическата дейност сред комунистите и трудещите се за творческото усвояване на социално-икономическата стратегия на конгреса и какви са конкретните резултати от положените усилия за успешното решаване на непосредствените задачи за първата година на осмата петилетка?

Разговорът по тези въпроси ще бъде принципен, конкретен и взискателен, ако даде вярна оценка, доказана с факти, кой как преустройва своето мислене и стил на действие. От него всеки да разбере, че с остарели понятия и критерии не може да подхожда и успешно да решава качествено новите задачи, следователно не може да стои в авангарда на класата и народа. И което е още по-важно: да очертае перспективите за действие.

Друго основно направление на политическата, организаторската и идеологическата работа, **важен фокусиращ проблем** в анализа и в разискванията на отчетните събрания е конкретната реализация на **социалната политика** в живота на колективите.

Дванадесетият конгрес отново подчерта, че изходна и крайна цел на партийната политика е комплексното задоволяване на растящите материални, духовни и социални потребности на народа. Партията разглежда интензивното развитие на социалистическата икономика като **най-важно средство** за решаване на програмната цел — благоденствието на народа, многостранното и хармонично развитие на личността.

Конгресът обогати социалната политика с **нов подход за формиране и използване на обществените фондове за потребление,** който по-пълно отчита ефективността на средствата, принципа за социалната справедливост, тяхната стимулираща роля. От гледна точка на неговите основни положения сега ще се оцени едногодишната дейност по такива **важни въпроси като:**

— какво е извършено и постигнато от бюрото и от комунистите и какви мерки ще се предприемат за справедливо решаване на основните жизнени проблеми на трудовите хора: здраве, образование, квалификация, отдих, творчество, стимулиране и др.;

Digitized by Google

— с какви мерки партийната организация ще засилва стимулиращата роля на тези обществени средства върху инициативата на колективите за разкриване и ефективно използване на местните резерви и възможности, осигуряващи социалната сигурност на личността и високата ефективност на икономиката;

— какво е постигнато, какво не достига и следва да се направи за многостранната подготовка и за пълноценната реализация на личността с оглед на задачите на утрешния ден;

— решават ли се справедливо личните нужди на трудещите се.

От анализа на тези въпроси ще се изведе политическа оценка за направляващото въздействие на първичната организация върху творческата активност на хората, доколкото изменя отношението им към труда и социалистическата собственост.

Партийните усилия за осъществяване на социалната политика в колектива излизат на преден план, защото за партията няма нищо по-важно и по-ценно от грижата за човека. От тези грижи зависи духовното съпричастие на всеки в реализацията на партийната политика.

Като съчетава личните с колективните и обществените интереси, партийната организация разгръща широк простор за действие на главната сила на нашето развитие — обществено-трудовата инициатива и социалната активност на колектива и на всеки труженик.

Ето защо при оценката на едногодишната дейност ще се отчете какви изменения настъпват в труда, общата култура и деловата квалификация на трудещите се, нараства ли чувството им за отговорност, формира ли се нов социален климат в колективите. От това се определя необходимостта от политически анализ на извършената работа, на резултатите от нея, на мерките за разширяване участието на трудовите хора в решаването на проблемите и в изпълнението на решенията.

От бюрата се очаква:

— критически да оценят ефективността на използваните досега форми и средства за разгръщане на икономическата и социалната демокрация в колектива, дали тези средства, форми и методи са годни да стимулират отделната личност да разкрива резервите, активно да участвува в съставянето на насрещните планове, при внедряване на челния опит и ако те нямат такова въздействие, да потърсят и прилагат нови форми и методи;

— да анализират начина за информиране на колективите за челните постижения, за конкретната дейност на непосредствените ръководители;

— да дадат оценка дали изучават и отчитат общественото мнение, масовите реакции и социалния опит, когато приемат решения, засягащи интересите на колектива;

— да подложат на принципен анализ и оценка как и в каква степен комунистите разгръщат пълновластието на колектива чрез обществените организации.

Важно основно направление в работата през отчетния период, съответно **проблем** на анализа и разисканията, е борбата на първичната партийна организация за **повсеместно внедряване на новия икономически подход, за усъвършенствуване на социалистическата организация на труда.**

Кои въпроси трябва да получат отговор?

Един от тези въпроси е дали организаторската и разяснителната работа на бюрата сред комунистите и безпартийните създава благоприятни условия за правилно разбиране, точна конкретизация и успешно прилагане на новия икономически подход, на всички негови елементи, технологии и механизми.

Digitized by Google

Другият въпрос касае достигнатата степен в утвърждаването на новите форми за организация на труда във всички социални сфери и дейности.

Трябва да се преценят реалните приноси на бюрото, на комунистите, на кадрите, на ръководствата на обществените организации за осмислянето и за творческото приложение на системата от икономически методи, средства за въздействие, регулиране и форми на организация.

Тези приноси ще бъдат измерени и оценени с реалната ефективност и нейния синтезиращ показател — печалбата, която др. Т. Живков определи като основен критерий за работата на всеки трудов колектив, за оценка на неговия насрещен план.

При анализа на проблема ще се отчита качествено новата социална реалност, създадена от партията и от комунистите, която съществено изменя условията и ролята на партийната организация като политически стопанин в колектива от нов тип. Новият икономически подход и бригадната организация на труда пораждат и задействуват нови движещи сили в развитието на колектива. Те усилват самоорганизиращите и саморегулиращите му функции при условие, че партийната организация навреме ги осмисли, овладее и организационно-политически направлява. Ако тя е подготвена и превъоръжена с подходи и политически методи за въздействие, съобразени с качествените изменения в нейния обект и предмет на ръководство.

Действието на новия икономически подход и на бригадната организация на труда като основен фактор за висока ефективност и качество не ограничават ръководната роля на партийната организация, изменят само взаимоотношенията. Затова в центъра на преценката ще бъде как тя самата се изменя и по какъв начин и с какви средства внася в колектива своята съзнателност и организираност и чрез тях разгръща неговата социална и трудова активност, в течение ли е тя на процесите, утвърждаващи икономическия подход и неговия механизъм, и дали в съответствие с тях подобрява качеството на своята ръководна дейност.

Така например икономическият подход и неговият механизъм оказват най-силно въздействие върху активността на членовете на колектива чрез метода на самоконтрола, самокритиката и взаимната взискателност, съчетани с другарска взаимопомощ и подкрепа. Контролът на партийната организация като целенасочено политическо въздействие се разширява, допълва и обогатява от взаимния контрол и самоконтрол на всички и на всеки член от колектива. Тук организиращото въздействие е двупосочно: от страна на колектива и от страна на личността.

Задачата сега е да се търси оптимално съотношение между контрола, осъществяван чрез формите и методите на партийната и на обществените организации, с формите и методите на самоконтрола, чрез които трудовите хора при новите условия сами упражняват своето икономическо и социално пълновластие. Доколко партийната организация със специфичните си форми и методи на контрол успешно развива самодейния характер на самоконтрола. Какво следва да се утвърждава като положителен опит, какво следва да се отрича, какво още не достига?

Пред Двадесет и шестия конгрес на КПСС др. Л. И. Брежнев изтъкна, че на практическите резултати трябва да се гледа като на следствие, „сбор от много и твърде различни събираеми", сред които решаваща роля принадлежи на „енергичното и компетентно партийно ръководство".

Енергичното и компетентно ръководство на сложните и мащабни задачи е зависимо от качественото равнище на вътрешнопартийния жи-

Digitized by Google

вот. Именно в него то намира своя генератор и ускорител. Ето защо проблемът за издигане на ролята и боеспособността на първичната партийна организация е централен проблем в анализа и в разисканията на отчетните събрания. При това ще бъде погрешно, ако вътрешният живот на организацията се разглежда като затворена система. Конгресът показа, че една силна партия, каквато е БКП, няма нищо скрито от народа, че тя не се бои открито да постави на всенародно допитване и обсъждане проблемите и перспективите на своето собствено състояние и развитие.

Утвърждава ли се партийната организация в действително ръководно ядро, способно да води трудещите се от колектива и населеното място, и дали нейните членове имат висока култура, професионална подготовка, политическа зрелост и авторитет, спечелили ли са признание на политически авангард — това не е и не може да бъде изключително вътрешен въпрос, неподлежащ на обществена оценка. Ето кое сега предизвиква към разсъждения, подтиква към търсения на нови форми за отчитане на общественото мнение при съставяне на политическите оценки, при очертаване на предстоящите задачи, в това число и при подбора на най-авторитетните комунисти, лидери в колектива, за състава на изборните органи.

Кои моменти от вътрешния живот приковават сега мисълта и дейността?

На първо място са посочените от конгреса типични слабости и недостатъци. Особено внимание ще се отдели на главната от тях — неумението на отделни комитети и бюра да използват нанълно направляващите и преобразуващите възможности на партийно-организационната работа, поради което се очертава несъответствие между научнообоснованите решения на партийните конгреси и на пленумите на Централния комитет, от една страна, и недостатъчната действеност на организационно-политическата работа за навременното и за цялостното изпълнение на тези решения, от друга.

Конкретните прояви на тези слабости и на предприетите мерки за тяхното преодоляване е **следващият проблем на анализа. Отнася се до способността на партийните бюра и организации:**

— своевременно да разкриват, задълбочено и компетентно да решават новите проблеми и задачи, свързани с тяхното собствено развитие;

— да поставят в дневния ред на своя вътрешен живот основните въпроси, които вълнуват комунистите и засягат коренните интереси на трудещите се;

— да повишават действеността на приетите от тях решения и начинания, след които да последват дела, дела и пак дела.

Особено внимание следва да се отдели на контрола и проверката за изпълнението на взетите решения. Да се даде принципна оценка: какво е извършено, какви са резултатите и с какви средства ще се преодолява формалният подход към организацията и към контрола за изпълнение на решенията. Отправна позиция по този въпрос е конгресната постановка:

— да проверяваш означава да организираш, да помагаш, да утвърждаваш положителното, да обучаваш и възпитаваш и накрая, ако се наложи, да санкционираш;

— да воюват за висока дисциплина и отговорност от всеки комунист за изпълнение на решенията и поръченията;

— да реагират принципно и остро срещу нарушенията на партийната дисциплина, срещу отклоненията от партийните принципи, норми и морал, срещу равнодушните и безинициативните, да поддържат атмосферата на висока взискателност, създадена при замяната на членските

Digitized by Google

книжки, при разискванията по Докладната записка на др. Т. Живков до Политбюро, обсъдена на Ноемврийския пленум на ЦК на БКП през 1980 г.;

— да разгръщат вътрешнопартийните отношения, като създават условия на всеки свободно и открито да изразява своето мнение, активно и инициативно да участвува в реализацията на взетите решения;

— да ограничават и преодоляват декретирането, дублирането и изземването на функции, права, отговорности и инициативи на обществените организации.

Анализът и преценката на извършената работа в тези направления на вътрешнопартийния живот следва да се отличават с войнствуваща непримиримост, с висока компетентност в постановките на задачите, с категорична решимост да се изменя положението.

ВЪЗЛОВ МОМЕНТ НА УСИЛИЯТА

В много организации той остава на заден план или се изгубва в общите формулировки на приетите резолюции.

Анализът и разискванията ще имат смисъл, ако постигнат крайната цел на събранията — в решенията вярно да определят **главните направления на предстоящата дейност,** да утвърдят всестранни мерки за преодоляване на разкритите слабости и недостатъци в стила и методите на работа, които досега са понижавали ефективността на партийното ръководство.

Какви проблемни насоки ще съдържат решенията? Те са посочени в решението на Политбюро: да се утвърдят мерки, с помощта на които ще се повишават личният пример, инициативата и отговорността на комунистите за осъществяване на икономическите, социалните и идейновъзпитателните цели на партийната политика; своевременно ще се решават проблемите, които вълнуват и засягат непосредствените интереси на трудещите се; инициативи за разгръщане на вътрешнопартийната демокрация и за утвърждаване на творческа атмосфера в първичните партийни организации; средства за разширяване връзките на партийните организации с трудовите колективи.

Всяка организация, отчитайки трезво специфичните условия на работа и задачите, които ще решава, обективните потребности и собствените си възможности, ще разработи и приеме **реална програма с ясни постановки:** какви цели си поставя, с какви средства ще ги реши, какви задачи адресира към органите за социално управление, с какви форми и критерии ще проверява и отчита постигнатите резултати.

При съставянето на проекта за решения има условия за **максимално разгръщане на колективността,** да се включат творческата мисъл и опит на широк кръг от комунисти, безпартийни специалисти и работници. Да станат те съпричастни както в разработването на основните решения, така и в борбата за тяхното претворяване в дела. В това отношение подготовката на партийните конгреси може да обогати с идеи и организационни форми партийната практика.

ГЛАВНОТО В РЪКОВОДСТВОТО НА ПРОЦЕСА

Отчетно-изборните събрания в първичните партийни организации ще реализират поставените пред тях цели при условие, че **окръжните, общинските, районните и градските комитети на партията планират, програмират и контролират хода на целия процес.** Общинските комите-

Digitized by Google

ти непосредствено ръководят организациите, имат представа за действителните им възможности, за силните и слабите страни, за конкретните условия на действие и за специфичните задачи, които ще решават. Това увеличава техните възможности да създадат ефективна организация за ръководство, **да превърнат отчетната кампания в незаменима школа за ускорено политическо и организационно развитие на първичните организации.**

Отчетите в партийните групи и в първичните организации са богат източник за информация, основа за самоанализ на стила и методите на ръководство, как те се развиват и утвърждават като качествено нови органи за политическо ръководство в селищните системи.

Кое е главното в ръководството на отчетно-изборните събрания?

Първо, да се определят въпросите, които комитетът ще изясни и реши в хода на кампанията.

Второ, да насочи всяка организация какви въпроси следва тя да реши.

Трето, да организират компетентна помощ за реализация на тези проблеми през всички етапи на отчетния процес. Какво комитетът ще допринесе за високо равнище на анализа, за конструктивност в разисканията, за проблемност и перспективност на решенията, за качествен избор на нов ръководен състав. От това гледище ще се преценява ефективността на тяхното ръководство.

Това изисква по-особен подход към **инструктажите.** Преодолявайки шаблона в постановките на задачите, да се обогатява съдържанието им като **високоефективна форма за обучение,** за обмяна на челен опит с целия актив, за **моделиране** на предстоящия партиен разговор. Чрез инструктажите да се разгръща самодейният характер на първичните организации. Те да насочват, ориентират и контролират, без да декретират и предрешават въпроси от компетентност на комунистите. Всяко отклонение от това изискване е по същество нарушение на основно конгресно решение. Преустройството и в това отношение следва да започне именно сега и именно оттук!

Годишните отчетно-изборни събрания са решаващ момент в повратата към високо качество и ефективност на всички социални дейности, сърцевина на които е партийната работа и ръководство.

ПОПРАВКА

В брой 12 на списанието в част от тиража е допусната техническа грешка по вина на печатницата: разменени са 39 и 63 страница.

Digitized by Google

ПРИНОСИ В ОБЩИТЕ ДЕЛА

За подхода към отчетно-изборните събрания, за задълженията и ролята на общинските, районните и други партийни комитети, за това, как виждат и моделират предстоящата отчетно-изборна кампания разказват:

ГЕОРГИ ВАНЕВ — секретар на Кирковския РК на БКП в София:

— Отчетно-изборната кампания в партията се характеризира преди всичко като период на активизирано състояние на първичните партийни организации, на всички ръководни партийни органи. Можем да твърдим, че тази година, година, в която се състояха Дванадесетият конгрес на БКП, XXVI конгрес на КПСС, чествуват се 1300-годишнината от създаването на българската държава и редица други исторически събития, значително ще благоприятствува за задълбочено и активно участие на комунистите в разработването и обсъждането на бъдещите задачи на партийните организации. Особеността на периода, през който се свикват те, предопределя и необходимостта конкретно да се прецени обстановката и да се създаде организация, която в най-голяма степен да съответствува на нейното съдържание.

Какво по наше мнение би трябвало да определи стила и методите на работа в организационния период до и при провеждането на годишните отчетно-изборни събрания в партията?

Задълбоченият анализ, формулираните цели и задачи от Дванадесетия конгрес на партията за следващия период станаха реална основа за разработването на програми и мероприятия от страна на партийните органи за изпълнение на неговите решения. Процесът на вникване в смисъла и усвояване на идеите, разработени в документите на конгреса, ще продължи. **Основното е да се постигне съгласуваност между отделните звена на социалния организъм, точно да се определят мястото и ролята на партийните организации в това отношение, значението и функциите, които ще изпълнява всеки комунист, всеки трудещ се.** Едва тогава ще можем да гарантираме до голяма степен превръщането на идеите и замисъла на конгресните решения в материална сила.

Компетентното познаване на насоките за развитие от комунистите в същото време е само предпоставка за осъществяване на подход и действия от тяхна страна за овладяването им. **Необходимо е да се осигури творческо отношение към проблемите, да се породи дискусия, да се въвлекат целите колективи при търсенето на конкретни решения.** Създаването на такава именно обстановка е благоприятна за годишните отчетно-изборни събрания, тя ще позволи въпросите, поставени в хода на тяхната работа от комунистите, мислите и търсенията на целите колективи да се обобщят и вплетат в резолюциите, да се придаде ново качество на разработките по осъществяването на програмните предначертания.

Логично възниква въпросът — с какво да започнем подготовката на тези форуми, как да направляваме процесите за постигането на необходимата и в максимална степен отговаряща на изискванията атмосфера, която би ни помогнала да приемем обективни решения и насоки за бъдещата работа на първичните организации?

Digitized by Google

Както при всяко събитие, към което се концентрират силите на комунистите, **преди всичко се налага да се създаде план за подготовката на годишното отчетно-изборно събрание.** Той да стане неразделна част от плана на първичната организация за периода до провеждането на събранието и да съответствува в най-голяма степен на приетите мероприятия за изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на БКП.

В програмите и мероприятията на партийните комитети и организации за осъществяване решенията на конгреса по същество са залегнали основните виждания, мисли и анализи, които гарантират успешното им изпълнение. В тях са посочени целите, към които е устремена нашата работа, указана е степента на тяхното съответствие с основната цел, поставена от конгреса. Като задача на годишните отчетно-изборни събрания можем да формулираме обсъждането на конкретните пътища за постигането на тези цели, за усвояването на конкретната действителност в правилно избраната насока.

В плана на първичната организация за подготовката на отчетното събрание е важно точно и вярно да са съобразени реалните възможности на комунистите, членуващи в тази организация, да се съчетават и отчитат качествата, интересите и насочеността на всекиго от тях, да се създадат условия за последователна и целенасочена индивидуална работа с всеки от страна на партийното бюро и актива. Индивидуалната работа да има за основна задача активизирането на мислите и действията на комуниста, да предизвика у него творческо отношение към изясняването на процесите и фактите, които ще му бъдат възложени да анализира.

Като основен лост за постигането на задачите на индивидуалната работа през този период могат да се **използват изпитаните форми на партийна работа — поръченията, самоотчетите, докладите в партийното бюро и на събранията, добре подготвените и проведени индивидуални разговори.** Правилно формулираните и насочени поръчения в периода на подготовката на годишните събрания, които задължават с конкретни задачи за разработка и изпълнение отделни членове и групи комунисти, е полезно да ангажират цялата партийна организация. Стремежът при това следва да бъде да се обхванат всички основни проблеми на партийната работа в конкретните условия на действие на първичната партийна организация. Контролът за изпълнение на възложените поръчения да има перманентен характер, да отразява постигнатото в определени периоди, да прави корекции и допълва тяхното съдържание. Конкретна насоченост през този период е важно да имат и самоотчетите на комунистите, които заедно с индивидуалната работа могат да допринесат много за разкриването на съдържанието на възникналите проблеми, да обособят виждания за тяхното решаване, да мотивират решенията на партийното бюро и да послужат като основа за аргументирания анализ в документите на годишните отчетно-изборни събрания.

Такъв подход би ни позволил да организираме до годишните отчетно-изборни събрания разговори, дискусии за състоянието, задачите и формите на партийната работа в определени направления по конкретни въпроси. Предварителното изясняване на задачите в никакъв случай не изземва функциите на отчетните събрания. Напротив, такъв подход значително би ни помогнал да надникнем в детайлите, да обосновем и със силни аргументи да направим обобщенията, които ще докладваме на тях. Нещо повече, **докладът на партийното бюро, изнесен на годишното събрание, може да бъде съпътствуван и от съдоклади на отделни, предварително формирани групи, комисии и т. н.,** които да конкретизират виждането по особено важни въпроси, които трудно биха намерили своето място и разработка в основния доклад, отразяващ общите и главните насоки за развитието на първичната партийна организация.

Digitized by Google

Особено значение за компетентното анализиране на обстановката, в която живее и работи първичната партийна организация, имат и **ангажирането на мненията и предложенията, възлагането на поръчения на административното ръководство.** При това в плана за подготовката на събранията да намерят място такива пунктове, които да обезпечат изпълнението на уставното право на първичната организация за контрол върху работата на административния апарат.

Определена насоченост при разпределението на функциите между комунистите в първичната организация следва да заеме и работата с безпартийните. **Ленинското изискване да се вслушваме в гласа на безпартийните, в тяхното мнение и в препоръките им е задължително условие за нас при вземането на особено важни решения,** каквито са тези на годишните отчетно-изборни събрания. Тяхното мнение, потърсено и анализирано от първичната организация, е неизчерпаем източник и резерв при анализа на действителността, в която работи колективът, а също така и гаранция за включването им в изпълнението на приетите решения. Предложенията на безпартийните могат да се доведат до знанието на първичната организация преди всичко чрез профсъюзните организации и комсомолските дружества, чрез участието им в дейността на народния контрол по места, а също така и като резултат на проведената индивидуална работа.

Така знанията и опитът на партийната организация, на целия трудов колектив ще се превърнат в сигурна база, ще гарантират обективния подход в работата на годишните отчетно-изборни събрания. В този период партийното бюро и първичната организация могат да поставят на вниманието на комунистите и безпартийните и евентуалните затруднения, които ще се срещат по пътя на реализирането на предстоящите задачи за достигането на поставените цели. **Необходимо ще бъде да се проучи опитът и на други първични организации,** постигнали вече положителни резултати при решаването на подобни задачи.

Именно в такава обстановка на размисъл и търсене, на организирано насочване усилията на комунистите годишното отчетно-изборно събрание ще се превърне във форум, който ще бъде в състояние да обхване и анализира извършващите се процеси, да намери най-ефективните възможни пътища за постигане на набелязаните цели.

Друг много важен въпрос, от който зависят организацията и подготовката на отчетно-изборните събрания, е **умението на партийните ръководства, на партийните бюра правилно да оценяват ролята и мястото на първичната организация в цялостната система на социалния организъм,** да определят нейните задачи в съответствие с многостранните връзки, в които се намира тя. Това предварително условие придобива особена важност за правилното определяне ролята и мястото на първичната организация и ръководения от нея колектив, повишава социалната ангажираност и престижа на комунистите. За да се осъществи такъв подход, налага се партийните ръководства добре да познават особеностите на дадена партийна организация и вярно и точно да формулират задачите, които тя има в общия ансамбъл на обществените взаимоотношения.

Пътят за определянето на тези задачи минава през точното декомпозиране на целите, поставени от конгресните решения до всички партийни органи и конкретизирането им за първичната организация. Правилното формулиране на общите и специфичните задачи на първичната организация поставя задължително условие да се отчитат особеностите на условията, в които тя се реализира. Така могат да бъдат очертани вярно и основните цели, и главните задачи, стоящи за решаване от първичната организация, които, съотнесени към главните задачи на партията и обществото, ще отразяват конкретните изисквания

Digitized by Google

към нея, ще открият нейния специфичен принос в общата работа.

Този подход ще позволи резолюциите на годишните отчетно-изборни събрания да носят белега на неповторимостта за всяка първична организация, да сочат посоката, направленията на усилията на комунистите от това основно звено на партията за вливането им в мощния поток на общото дело.

Последният етап — подготовката и провеждането на самото събрание, следва да се превърне в синтез на извършеното дотук. Членовете на партийното бюро ще разполагат с изобилен материал за обобщения, изводи и насоки. Предварително избраната комисия за подготовка и докладване на резолюцията на основата на направените анализи може да предложи компетентен проект за този основен документ на първичната организация за следващия период.

Споделените мисли по организацията на годишните отчетно-изборни събрания са опит да се подскажат някои моменти, да се синтезират нови мисли и идеи, които ще благоприятствуват по-нататъшното развитие на процесите в партията, ще развият творчеството и ще повишат активността на комунистите за изпълнение на грандиозните задачи, които постави Дванадесетият конгрес на БКП.

Разбира се, от изключително важно значение за оптимизиране на тези процеси, предшествуващи годишните отчетно-изборни събрания, са **инструктажите.** Те са трансмисия, благодарение на която Централният комитет, окръжните, общинските, градските и районните комитети на партията концентрират вниманието на първичните партийни организации върху основните въпроси, подсказват възможните пътища за решаването на редица проблеми, формулират насоките за работа в отделните направления. По същество инструктажите на различни нива в партията определят интегралната преценка на партийните органи за резултатите, които трябва да бъдат набелязани и постигнати на отчетно-изборните събрания и в дейността на първичните партийни организации. Тяхното компетентно провеждане до голяма степен предопределя и спецификата на стила и методите на работа на бюрата и на целите организации през този период, гарантира самодейната им изява и творчество. Затова можем да твърдим, че инструктажът е изключително важен етап при подготовката на отчетите и изборите в партията, етап, който подготвя и реализира обосновката, прогнозирането и организацията на работата за постигането на набелязаните цели.

Значимостта на този етап в работата на партийните органи определя и тяхната голяма отговорност при подготовката му. Затова той трябва **да се превърне в дело на целите партийни комитети, на техните бюра и помощни органи.** От тяхната компетентност и от умението им да определят вярно основните задачи съобразно условията за работа на първичните партийни организации зависи до голяма степен и ефектът от цялостната им дейност.

ПАВЛИНА КОВАЧЕВА — инструкторка в общинския комитет на БКП — Перник:

— Отчетно-изборните събрания на първичните партийни организации са време на строга проверка и оценка на делата за реализирането на партийните предначертания, на преглед и мобилизация на партийните редове. Чрез тях се проверява и умението на партийния работник да бъде активен фактор за политическата синхронизация на силите на първичната организация в осъществяването на нейната роля като политически ръководител на трудовия колектив.

За отчетно-изборната кампания работниците в комитета и партийния актив започваме да се готвим, получаваме психическа нагла-

Digitized by Google

са още при изработването на плановете на партийните органи и организации за второто полугодие. Подготвителният период за нас започва със създаването на най-точна и пълна характеристика на първичните партийни организации, на техните възможности да организират трудовите колективи за изпълнение на задачите. Оттук следват и изводите, и оценките за дейността на партийните бюра, на партийните секретари. Отчитаме влиянието на субективния фактор, умението на кадрите да реализират задачите, да се борят с ум и сърце, решително, неотстъпно за новото, за ефективното. За нас, пълномощниците на общинския комитет, става ясно къде конкретно при подготовката на материалите за отчетно-изборното събрание ще бъде необходима най-голяма помощ, кога и как трябва да бъде тя оказана.

Определен дял в подготовката на отчетните събрания имат **инструктивните съвещания, предварителната организаторска работа на общинския партиен комитет.** Съществен недостатък на досегашните инструктажи обаче е, че в стремежа да се обхванат проблемите от основните партийни документи там се засягат изключително много въпроси, които трябва да намерят място в докладите и проекторезолюциите. Това прави инструктажите дълги и скучни, недостатъчно конкретни. Правилно ще бъде да се утвърди диференциран подход в подготовката за тазгодишната отчетна кампания. Така по-точно ще се определят проблемите, по-конкретно ще се поставят задачите пред партийния актив, по-резултатна ще бъде помощта.

Не е възможно да се състави скала на ситуациите, в които всекидневно се озовава инструкторът от общинския комитет, но едно е сигурно — те са най-много, най-трудни в периода, когато се подготвят отчетно-изборните събрания на първичните партийни организации. И особено там, където през годината много нерешени проблеми са съпътствували работата на колектива, където не е имало пълен синхрон между партийното и стопанското ръководство, където е била ниска ефективността на партийния контрол. На помощ трябва да дойдат опитът, умението да не се изпусне и най-незначителният на пръв поглед детайл. Защото от нас очакват много, вярват ни, търсят ни.

В отчетно-изборната кампания всеки от работниците на общинския комитет по различен начин изявява себе си. Общите изисквания да осигурим изпълнението на задачите, поставени на инструктивните съвещания, всъщност предявяват към всекиго изключително много конкретни задължения. Не можем с един и същи подход да помагаме на партийните бюра в машиностроителните заводи, в мината и в учрежденията, тъй като са различни условията, при които работят трудовите колективи, задачите, които те решават. Затова при разпределението се проявява стремеж по възможност **отговорниците да оказват помощ на еднородни организации, за да бъде тази помощ по-компетентна и резултатна.**

Изработването на подхода за мен започва с изучаването на проблемите, които решава трудовият колектив. Не става въпрос за запознаване с основното производство, с основните задължения — до голяма степен те са ни известни, а с отделни детайли, отделни резултати и нерешени въпроси, със състоянието на социално-психическия климат. Да се ориентирам правилно по тези въпроси ми помага изключително много създадената при нас организация. В утвърдения от бюрото на общинския комитет правилник за неговата работа е поставено изискване всеки от нас през месеца да посети най-малко по четири събрания на първични партийни организации. И ние се стремим строго да спазваме това задължение. Така на място се запознаваме с проблемите, които вълнуват хората, с възможностите на партийната организация да ги разреши, оказваме непосредствена помощ, информираме съответните секрета-

Digitized by Google

ри на комитета. За изучаване на работата в повечето първични партийни организации от съществено значение е и участието ни в комплексните проверки, които организира общинският комитет. Отчетите ни за изпълнението на отделни задачи пред партийната организация, в която ние членуваме, са в същото време източник на допълнителна информация за останалите колеги, за състоянието на едно или друго направление на партийната работа, за дейността на отделни първични организации, за положителния опит и нерешените въпроси. Всеки от нас присъствува на политическите и на организационните мероприятия на партийните организации при подготовката на отчетно-изборните събрания.

Така че, когато участвуваме в изготвянето на плана за подготовката на отчетно-изборното събрание и в обсъждането на материалите на заседанието на партийното бюро, ние можем да откроим актуалните въпроси, които не са намерили място в доклада и в проекторезолюцията, да помогнем да бъдат създадени всички условия за зрял, творчески разговор по проблемите на партийната дейност, да съдействуваме първичната организация да намери онези действени, преобразуващи мероприятия, които ще изменят положението, ще подобрят работата.

Намесата на пълномощника на общинския партиен комитет в подготовката на събранията обаче не се изразява в декретиране на изводите и оценките, в определяне на задачите, които предстои да бъдат решавани. **Помощта е главно в изграждането на умението да се прилага политическият подход, да се анализира политическият ефект от извършената дейност, да се предявяват високи изисквания в оценките за кадрите.** Указания по тези въпроси наистина се получават от инструктивните съвещания. Но те определят само общите насоки, помагат да се направи схема на доклада и на проекта за резолюция, а конкретната оценка на резултатите и на нерешените проблеми изисква труд, умение, компетентност. Тази оценка ще бъде много по-точна и по-дълбока, ако е направена не в последния момент, когато се пишат материалите за събранието, а е резултат на задълбочена, многостранна политическа работа. И трябва да посоча, че там, където през годината партийната организация е действувала като политически щаб на трудовия колектив и системно е поставяла на обсъждане и решаване най-актуалните, най-жизнените за колектива въпроси, резултатите са по-добри и оценката е оценка на действеното партийно ръководство.

Въпрос, тясно свързан с интересите и целите на личността в трудовия колектив, е перспективата, бъдещето на едно предприятие или учреждение. Неизяснената перспектива смущава колектива, демобилизира го. Затова в подготовката за събранията се стремим правилно да се разпределят силите на партийния актив, отговорно да се включват в разработването на проблемите стопанските и административните ръководители.

Силата на партийната организация зависи от активността на всеки комунист. Ето защо изискванията на Дванадесетия конгрес на партията за развитие на вътрешнопартийната демокрация, за засилване отговорността на комунистите при решаване проблемите на партийното ръководство заемат изключително място в работата на инструктора от отдел „Организационен“ с първичните организации. Отличителна черта на вътрешнопартийната демокрация е, че комунистите, обсъждайки и решавайки всички най-важни въпроси на партийния живот, сами упорито работят и за изпълнението на партийните решения.

През миналата отчетно-изборна кампания в почти всички първични партийни организации бяха предварително отпечатани и раздадени на комунистите проекторезолюциите. И ефектът бе налице — обсъждането им премина по-активно. В малочислените организации хората се за-

Digitized by Google

познават предварително и с отчетния доклад. Това много помага всеки член на организацията да се почувствува ангажиран в обсъждането на извършената работа през едногодишния период, повишава неговото самочувствие и отговорност за сегашното състояние и за бъдещото развитие на партийната организация и трудовия колектив. За разгръщането на вътрешнопартийната демокрация, за засилването на критичното отношение към пропуските в значителна степен способствува утвърждаващата се система на работа с критичните бележки и предложенията.

Решенията на Дванадесетия конгрес изискват партийният апарат да преосмисли работата си с първичните партийни организации и трудовите колективи. За нас, инструкторите в организационния отдел, това означава повече инициативност и отговорност, деловитост и размах, по-висока организационна култура, по-близко общуване не само с партийния актив, но и с всички комунисти, с трудовите хора. Така по-пълно ще въздействуваме за реализиране на отговорните функции на партийните организации и същевременно ще обогатяваме своя опит, ще усъвършенствуваме себе си като партийни работници.

ГЕОРГИ НАКОВ — секретар на партийния комитет в Научно-производствения стопански комбинат по полупроводникова техника — Ботевград:

— Въз основа на партийните документи и насоките на централните, окръжните и общинските органи изготвяме съвместно със секретарите на първичните организации указания на комбинатския партиен комитет за подготовката и провеждането на отчетно-изборните събрания, съобразени със специфичните производствено-технологични и социални особености на нашия комбинат. Разясняваме ги на разширено съвещание с членовете на партийните бюра и партийните групови отговорници. Като приложение към тези указания подготвяме примерна структура на отчетните доклади на бюрата, примерни въпроси за изготвяне на отчетите от отговорниците на групите и материал във връзка с подготвителното събрание.

Ангажирането на повече комунисти в подготовката на отчетно-изборните събрания, изясняването на основните проблеми в развитието на партийната организация и колектива, разгръщането на критиката и самокритиката, деловитостта и т. н. до голяма степен се гарантират от подготвителните събрания, от утвърдените там планове. За да улесним бюрата и секретарите на първичните организации, подготвили сме примерен план, който те могат да използват. В него са намерили място и по-дребни, технически въпроси като подготовката на помещението, нагледна агитация, оповестяване, покани на гости, изборни урни и др., но са разработени и редица по-значими: целите и задачите на комисиите по проверка на финансовото състояние и по предварителното проучване на общественото мнение за уточняване кандидатурите за ръководни органи, на основната комисия по подготовката на проекта за резолюция, разработването на отчетните доклади и необходимите справки за тях, прегледът на партийните наказания, цялостната дейност на първичната партийна организация и на колектива преди отчетно-изборното събрание.

За дългогодишните опитни секретари и членове на партийните бюра такива детайлизирани до подробности разработки не са нужни. Те са предназначени преди всичко за хора с малък организационен опит и им служат за наръчник, който не ги задължава, но ги насочва и им напомня какво трябва да се свърши, за да протече отчетно-изборно-

Digitized by Google

то събрание добре, да има от него максимална полза.

Може би прави впечатление, че още на подготвителното събрание се избират комисии по предложенията за новите партийни бюра. Под ръководството на общинския комитет на БКП в Ботевград нашият партиен комитет утвърждава практиката предварително да бъде проучено общественото мнение в колектива, да се водят разговори с първенци в труда, с ръководители, с членове на партийния комитет, с ръководствата на отечественофронтовските организации в кварталите, където живеят евентуалните кандидати. Твърдо сме убедени, че по този начин не ограничаваме вътрешнопартийната демокрация, напротив — колективът разбира, че неговото мнение е необходимо, по-ясно съзнава, че избраните в партийните бюра комунисти са и негови представители, а те от своя страна чувстват по-голяма отговорност пред колектива.

Примерните въпроси за отчетните събрания на партийните групи и примерната структура за изготвяне на отчетния доклад на партийните бюра се различават съществено както по обем, така и по съдържание.

На отчетните събрания на групите партийната работа се анализира главно през призмата на социалната активност на членуващите в тях комунисти и личния им пример в колективите — чрез това се търси отговор на въпроса за мястото и ролята на партийните групи в комбината в решаването на производствените задачи, в укрепването на трудовата и технологичната дисциплина, в повишаването на производителността на труда и качеството на продукцията, в усвояването на челния опит, в усъвършенстуването на работата на бригадите на стопанска сметка в условията на икономическия подход. А в примерната структура на отчетните доклади на бюрата основната тежест поставяме на усъвършенстуване дейността на първичните партийни организации като политически ръководители, организатори и възпитатели на трудовите колективи за повишаване ефективността и качеството на полупроводниковите прибори и интегралните схеми.

Това е нашата практика в организирането на отчетно-изборните събрания, в това главно се изразява помощта, която партийният комитет оказва на първичните организации. Докато стигнем до нея, имахме и съмнения, спорове, вълнения. Убеден съм, че читателите на списанието също си задават въпроса: „Не се ли ограничава с това инициативата на първичните партийни организации в подготовката и провеждането на отчетно-изборните събрания, не е ли прекалена регламентацията, не се ли нарушава вътрешнопартийната демокрация, за която толкова много говорим?“

Смятаме, че практически това не става и не може да стане по следните причини: нашите разработки не са задължителни, а примерни. В тях сме взели предвид най-ценното в партийния опит, което действително заслужава да бъде творчески използвано. Съобразявали сме се в съставянето им със специфичните особености на четирите групи първични партийни организации при нас: в основните производства, в спомагателните производства, в развойните звена и управлението на техническия прогрес и в администрацията. И никога не сме имали претенции за такава „пълнота“, за такова „обхващане на всички проблеми“, което би лишило партийните кадри от възможността да проявяват творчество и инициатива. Примерните въпроси и примерната структура подсещат, но те не заменят задължителното изискване към партийните секретари, към партийните бюра да преценяват самостоятелно какво трябва да поставят на обсъждане от отчетно-изборното събрание и как да го поставят, върху какво, особено важно за техните колективи и техните първични партийни организации, трябва да съсредоточат вниманието на комунистите.

Освен разработването на тези по-

Digitized by Google

мощни материали **комбинатският партиен комитет утвърждава график и разпределя като отговорници своите членове и стопанските ръководители на комбината и на неговите поделения, които да оказват помощ и да осъществяват контрол върху подготовката и провеждането на отчетно-изборните събрания.** Разпределението е съобразно задачите на отделните колективи, основните групи нерешени проблеми и съответната компетентност на стопанските ръководители и членовете на комитета.

В комбинатския партиен комитет, а и в общинския комитет на седмичните оперативки правим оценка на равнището на преминалите отчетно-изборни събрания, разглеждаме повдигнатите там въпроси, търсим пътищата за тяхното ефективно решаване, даваме на комунистите мотивирани отговори. След като всички отчетно-изборни събрания в комбината приключат, през годината, когато не предстои комбинатска конференция (както е тази година), правим обобщен анализ на отминалата кампания, на качествата и възможностите на избраните комунисти и на повдигнатите на събранията въпроси. По преценка на общинския комитет на БКП досега в основни линии нашите кадри, членовете на партийния комитет, стопанските ръководители, целият партиен актив осъзнават важността на отчетите и изборите в първичните партийни организации и сравнително добре ги организират.

Комбинатският партиен комитет разбира, че първите отчетно-изборни събрания в първичните партийни организации след XII конгрес ще имат изключително голямо значение за правилното възприемане на неговите решения, за организирането на тяхното творческо изпълнение. В този смисъл тазгодишните отчети и избори в партията ще имат възлово, определящо място в социално-икономическото развитие на трудовите колективи през цялата осма петилетка. Затова ще насочим вниманието на първичните партийни организации при нас към разработване както на основните проблеми, свързани с утвърждаването на икономическия подход и с творческото конкретизиране на националната концепция за развитие на микроелектрониката в нашата родина, така и върху проблемите, които обуславят тяхното решаване: повишаване равнището на вътрешнопартийния живот и разгръщане на вътрешнопартийната демокрация като образец на социалистическата демокрация, засилване умението на партийните бюра и на организациите да овладяват качествено новите процеси в общественото развитие, повишаване критериите за политическите, деловите и нравствените качества на комунистите, изучаване на общественото мнение и политическите настроения и формиране на такава социална активност на личността, която да води до ефективното решаване на непосредствените задачи и до усъвършенстуването на социалистическия начин на живот.

Предвиждаме чрез разработването на тези проблеми да създадем максимални условия първичните партийни организации в комбината да се изявят като истински политически ядра на колективите, първообраз на тяхното бъдещо състояние.

Digitized by Google

БАРОМЕТЪР НА СОЦИАЛНАТА АКТИВНОСТ

В докладите за дейността на партийните бюра през отчетния период и в изказванията, анализирайки равнището на партийно-организационната работа, комунистите обръщат особено внимание на взаимоотношенията „първична партийна организация — трудов колектив“: как партийната организация мобилизира колектива за изпълнението на неговите сложни и важни задачи, как като представител на този колектив пред партията се грижи за неговото израстване, за съдбата на всеки от неговите членове. Много съществен е и другият въпрос — кои от формите и средствата, използвани от първичната партийна организация, помагат да се разгръща вътрешнопартийната демокрация като образец на социалистическата демокрация, да расте социалната активност на хората. В отчетно-изборните събрания не само се обсъждат тези въпроси, самите събрания са огледало на тяхното състояние в организацията, те са още един пример умее ли партийната организация да увлича в своята дейност комунистите и безпартийния актив, да отчита общественото мнение и да го използва за своите цели. Опит в тази насока споделят:

ИВАН ИЛЧЕВ — секретар на първичната партийна организация в комплексния проучвателен и проектен институт „Нипроруда“ — София:

— На прага сме на отчетно-изборната кампания, важно събитие в живота на организацията ни. С нея си поставяме три основни цели: в процеса на подготовката и провеждането ѝ да се засили чувството за отговорност на комунистите и на целия колектив, да се повиши активността в изпълнението на стопанските задачи, в издигането на научно-техническото равнище на обслужвания от института отрасъл; да се обогати вътрешнопартийният живот на организацията и на групите, правилно да се анализира и оцени изминалият период, своевременно да се разкрият проблемите, които се зараждат и започват да вълнуват колектива; да се осмисли цялостната идеологическа дейност на първичната партийна организация, нейното свързване с непосредствените задачи на колектива.

Значителен е броят на комунистите в института — 152-ма души, всеки 7-и сътрудник е член на БКП. Колективът като цяло също е силен — през седмата петилетка 2 пъти станахме носители на златния герб на София, 1 път на сребърния и 1 път на бронзовия. Институтът ни е национален първенец за петилетката, награден е с орден „Народна република България“ — I степен. Всичко това е благоприятна предпоставка, от една страна, първичната партийна организация да оказва значително политическо въздействие върху колектива, от друга — колективът да влияе положително върху нея. Това проличава и в отчетно-изборната кампания, която при нас продължава 2 и половина — 3 месеца. В подготовката ѝ участвуват повече хора, включително и безпартийни.

И при нас **партийното бюро предварително изработва план за**

Digitized by Google

протичане на кампанията, който се приема на събрание. Определя се кога ще бъдат събранията на групите, уточняват се членовете на бюрото, които ще им помагат. Събранието утвърждава и комисиите, които да разработят проблемите на отчетния доклад на партийното бюро. Справки и други материали, необходими за доклада, дават както комунисти, така и безпартийни — административни ръководители, хора, които работят на възлови места в института. Наистина в тях обикновено преобладава отчетът, административният подход, не е откроена партийната оценка на отделни факти и явления. Ето защо приемаме тези материали само като помощни — те се допълват с оценките и изводите на комисията по производствените въпроси към партийното бюро, на комисията за подготовка на отчетния доклад.

Партийните групи оценяват своята дейност през отчетния период съобразно своите задачи, своите специфични функции. Но независимо от това техните отчети, разисквания, станали на техните събрания, са също важна опорна точка при подготовката на доклада на партийното бюро. Всички членове на бюрото се запознават с докладите на груповите отговорници. Критичните бележки и препоръките от събранията на групите се обработват веднага и не само се картотекират съгласно съществуващата система за контрол, но служат и като първичен материал за отчетния доклад на бюрото. **По този начин докладът става общо дело поне на 40—50 членове на организацията ни.** След като бюрото го приеме, размножаваме го и го раздаваме на партийните групи 3—4 дни преди отчетно-изборното събрание — да го прочетат и да определят отношението си към него.

Оправдана ли е подобна практика? Досегашният ни опит дава основание да отговорим положително. Участието на повече хора в подготовката на материалите за събранието и преди всичко на отчетния доклад позволява по-пълно да се обхване дейността на организацията, да се открият основните проблеми, онова най-важно звено, за което трябва да се захванем. Ще посоча конкретни примери. Задълбоченият анализ и оценките, които получи в доклада на миналото отчетно-изборно събрание работата на колектива по приложението на новия икономически механизъм, отправените критични бележки към директора и неговите заместници, предявените качествено нови изисквания към работата на счетоводния и плановия отдел по внедряването на вътрешностопанската сметка станаха причина впоследствие в института да се организира цялостен преглед по този въпрос. Направена бе анкета сред сътрудниците. С проблема се занимаха партийните групи. Той стана тема на едно съвместно заседание на партийното бюро с административните ръководители на производствените звена, събрание на първичната партийна организация прие по него съответни решения. Финансовите резултати на института през първото полугодие сега са значително по-добри в сравнение с тези от същия период на миналата година. А общо в хода на миналата отчетно-изборна кампания в докладите пред събранията на партийните групи и пред цялата първична организация, в изказванията на комунистите бяха направени 128 критични бележки и препоръки от най-различно естество. В резултат на организираната от партийното бюро работа за тяхното изпълнение настъпиха редица положителни изменения. Решени бяха например някои социални проблеми: бяха открити лекарски и зъболекарски кабинет, подобри се организацията на почивното дело, скоро ще започне строителството на ведомствен блок.

Като използваме добрите традиции, които има партийната организация по подготовката на отчетния доклад, за да отговорим на новите изисквания, трябва да вне-

Digitized by Google

сем някои качествени изменения и на първо място да приложим по-пълно проблемно-функционалния подход в неговото разработване. Имайки предвид някои специфични особености на нашата конкретна стопанска дейност и задачите на научния фронт, смятаме, че е необходимо в отчетния доклад на партийното бюро да разработим следните главни проблеми:

1. Ролята и работата на първичната партийна организация, равнището на нейното политическо ръководство по издигане на технико-икономическото, технологичното и организационното равнище на обслужвания от института отрасъл в съответствие с челните постижения на научно-техническия прогрес.

2. Анализ и оценка на работата, извършена от комунистите и целия колектив на института, по приложението на новия икономически механизъм.

3. Социално-икономическото развитие на колектива; дейността и задачите на административното ръководство и профорганизацията в това направление.

4. По-нататъшно издигане ръководната роля на първичната партийна организация в института.

За да се приложи по-пълно проблемният подход в разработката на доклада, ще е необходимо партийното бюро да открои основните въпроси, които да намерят отражение в доклада. От друга страна, във всяка група, която ще работи върху тях, ще включим такива хора, които действително ще са в състояние да направят партиен анализ, да дадат партийна оценка на извършената дейност и на стоящите пред организацията и пред колектива задачи, да ги видят от гледна точка на единството на идеологическите и организаторските функции на партийната организация.

Разбира се, тук би могъл да се постави въпросът: а разполага ли първичната партийна организация с такива хора? Разполага. От 23-ма пропагандисти повече от половината са изявени административни ръководители, уважавани специалисти. С партийно поръчение към различните секции на партийния кабинет на обществени начала — в методическия съвет, в секциите „Пропаганда“ и „Партийно-организационни въпроси“ — работят комунисти с голям организационен опит, които партийното бюро използва и при разработката на доклада за отчетно-изборното събрание.

И още едно много важно условие събранието да стане основа за по-значими положителни изменения в бъдещата дейност на организацията е **критичният и самокритичен дух, с който трябва да бъде пропит отчетът** за работата на партийното бюро, на административното ръководство, на масовите организации, персоналната оценка на колкото се може повече членове на партийната организация.

ЕЛЕНА ПЕТРОВА — секретарка на първичната партийна организация в цех „Телевизори“ на слаботоковия завод „Кл. Ворошилов“ — София:

— Много пъти е писано за годишните отчетно-изборни събрания на първичните партийни организации и ако огледаме нашата практика, нещо съществено ново при нас няма в подготовката и в провеждането им. Просто се стараем така да разработим материалите, такава нагласа да създадем у комунистите и у целия колектив, така да огледаме дори подробностите, че отчетно-изборното събрание да стане не само събитие в живота на първичната партийна организация, но и предпоставка за по-нататъшната успешна дейност на нея и на цеха като цяло.

Датата на събранието се знае 1—2 месеца предварително. Стремим се тя да не бъде променя-

Digitized by Google

на — незначителен факт, но той говори до известна степен за авторитета и значимостта на този важен момент в живота на организацията. Времето е достатъчно колективът да се подготви предварително, в чест на събранието планът непременно е изпълнен, дневният график е достигнат с два часа по рано — това е израз на уважението на всички работници и специалисти към първичната партийна организация на цеха.

За да протече по-организирано подготовката на комунистите за отчетно-изборното събрание, **избираме няколко комисии.** Комисията, която работи върху резолюцията, присъствува при четенето на доклада в партийното бюро и това ѝ помага да постави в проекта компетентно основните проблеми в дейността на първичната партийна организация и на колектива. Проектът се раздава предварително в партийните групи за мнение. Това позволява да премине обсъждането по-делово и резолюцията да бъде действително съвместно дело на цялата организация.

Комисията по предлагане състава на новото партийно бюро има условия **да проучи и да отчете мнението не само на комунистите, но и на целия трудов колектив.** На въпроса „Кой има авторитет за член на партийното бюро" изказват становището си и партийните членове, и безпартийните. Комисията анализира предложенията, стреми се да вникне в мотивите за издигането на една или за снемането на друга кандидатура и пред събранието излиза с аргументирано предложение, в което са набелязани най-достойните, най-авторитетните и уважавани комунисти. Може би затова, когато листата се предложи за обсъждане, събранието я приема единодушно.

В написването на доклада е ангажирано цялото партийно бюро. Всеки в определения срок представя материал за постиженията и слабостите, за проблемите в онзи сектор от дейността на организацията, за който отговаря. Партийният секретар обобщава всичко, като уеднаквява и стила на доклада. В него е отразена цялостната наша дейност. Отчитаме как ние, нашият колектив, нашият цех изпълняваме решенията на партията, как воюват комунистите, организацията като цяло за изпълнение на производствената програма, как партийното бюро е насочвало и организирало техните усилия, кои са силните и слабите страни в неговата работа. Стремим се докладът да бъде конкретен, критичен и самокритичен — оттам е и традиционната активност при обсъждането му. Изказват се до 20 комунисти. Вълнуват ги затрудненията в производството, нерешените въпроси по внедряването на новия икономически механизъм, честите промени в състава на колектива. Обсъжда се работата на партийните групи, изпълнението на поръченията, ролята на комисията за народен контрол, проблеми, свързани с ръководството на профорганизацията и комсомолската организация. Недостатъците не си премълчаваме, може някого и да заболи, но обидени няма.

Струва ми се, че за да се подготви събранието добре, **много важно е как ще помага партийният комитет.** Има пратеници на горестоящия партиен орган, които се затрудняват да отидат в организацията, искат да им се изпрати един екземпляр от доклада, за да се запознаят с него. Нашият досегашен отговорник никога не се е отнасял към този въпрос формално. Той участвуваше в заседанието на партийното бюро още при първото четене на доклада, неговите изказвания, съвети, забележки са ни били много полезни.

Предварително решаваме и техническите въпроси: в кое помещение ще бъде събранието, кога точно ще започне, кои гости ще поканим, каква украса ще направим. За всяко нещо имаме отговорник, затова не се суетим при започването.

Изготвяме покани за всеки комунист — това не само задължава, но и отличава събранието от другите. Започваме точно в опре-

Digitized by Google

деления час, нито минута закъснение. Вече 10 години съм партиен секретар и с удоволствие правя проверка на присъствуващите — този ден дори майките с малки бебета намират начин да дойдат. Важно е и кой ще бъде председател на събранието. Тук са нужни опит, оперативност, обаяние — нека си признаем, успехът на събранието зависи в достатъчна степен и от неговия председател.

Веднага след приключването правим първото заседание на новоизбраното бюро, на другия ден съобщаваме на колектива разпределението на членовете му, размножаваме резолюцията, за да се ръководят от нея членовете на бюрото, на профкомитета и комсомолския комитет. По средата на следващата година правим преценка за работата по тази резолюция, а на следващото отчетно-изборно събрание цялостно анализираме нейното изпълнение.

ОТЧЕТЪТ В ПАРТИЙНАТА ГРУПА

Отчетно-изборни събрания в партийните групи, както и в първичните партийни организации, се свикват всяка година. За тях се готвят и отговорникът, и всички комунисти от групата. Тези събрания са закрити. На тях е задължително да се отчита отговорникът. В неговия доклад се анализират основните направления от дейността на партийната група.

За да протече оживено и резултатно събранието, отчетът трябва да бъде конкретен, аналитичен и критичен, да дава ясен и категоричен отговор на въпроса, как отговорникът на групата е организирал нейната работа, как всеки комунист изпълнява авангардна роля в борбата за усъвършенствуване на бригадната организация на труда; да разкрива личния принос и отговорността на всекиго за внедряване на новия икономически механизъм, как участвува в реализацията на решенията на Дванадесетия партиен конгрес за внедряване на комплексна автоматизация, комплексна механизация и как изучава и прилага челния опит, световните постижения. Наложително е да се оцени изпълнението на партийните поръчения и личните творчески планове.

Ръководството на тези събрания се възлага на комунист, избран от групата. Важно е да се осигури обстановка за делово, принципно обсъждане на всички страни от нейната работа, за широко разгръщане на критиката и самокритиката.

Давайки оценка на цялостната своя дейност, партийната група пристъпва към избора на новия отговорник. (В по-големите партийни групи избират и негов заместник.) Ограничения, свързани с партийния му стаж, няма. При всички случаи обаче се налага да се имат предвид неговият опит, политическите, деловите и моралните му качества.

Много партийни комитети и организации се стремят да стабилизират положението на отговорниците на партийните групи, да

Digitized by Google

не ги сменят често. Този стремеж напълно е оправдан. Голяма част от тях са активни, успешно решават производствените и социалните въпроси, непосредствено се захващат с усъвършенстуването на бригадната организация на труда, засилват възпитателната работа сред хората. Всичко това могат да вършат опитни отговорници. В други партийни комитети и организации пък почти всяка година ги сменят. Току-що отговорникът набере опит и знания, за да се справя по-успешно със задачите, вместо него избират друг. Такава практика не е разумна, не е за предпочитане. Вярно, че при отчетността и изборността трябва да има и сменяемост, но там, където се налага.

На отчетно-изборното събрание задължително се води протокол. В него се вписват всички изказвания на комунистите, техните предложения, оценката на работата на отговорника и резултатите от гласуването. В инструкцията на Централния комитет на БКП за произвеждане на избори за ръководни партийни органи е записано, че „отговорниците на партийните групи се избират на събрания на групите с явно гласуване".

Такава технология на организация и реализация на отчетно-изборните събрания на партийните групи съответствува на уставните изисквания, тя гарантира практическо приложение на демократизма, позволява да се разгръща активността на комунистите, да се повишава ролята им в живота и дейността на първичната партийна организация.

Без да се нарушава същността на тези изисквания, някои партийни групи проявяват творчество, търсят и намират резултатни форми и средства, чрез които повишават социалната активност, засилват чувството за отговорност у всеки комунист. Ето какъв опит споделят отговорници на партийни групи:

ИВАН ФУЧЕДЖИЕВ — отговорник на партийната група в смяна „А" на стан „25/114" при тръбопрокатното производство на СМК — Кремиковци:

— Предстоящата отчетно-изборна кампания е важен момент и в живота на нашата партийна група. Затова усилията ни са насочени към предварителната подготовка на събранието. На него всеки комунист ще се яви с равносметка от позицията на изискванията на Дванадесетия партиен конгрес за постигнатите успехи и за допуснатите грешки. В това отношение имаме набран опит, ще го използваме и ще го обогатяваме. Например намерихме много подходящ начин да повишаваме активността на всеки комунист лично да участвува в разисканията и в оценяването на дейността на всекиго. До миналата година аз сядах и пишех отчетния доклад. В него каквото успеех да кажа, казвах го. След прочитането му на събранието обикновено изказващите се подчертаваха, че са съгласни с оценките, че добре са отразени в него резултатите от нашата дейност. Въпреки това чувствуваше се, че нещо не ни достига, че зад привидната активност се крие голяма доза пасивност. Вярно, аз съм запознат с работата на групата и на всекиго поотделно, но в отчетния доклад не мога да включа всичко. Това, разбира се, не е и необходимо. По-важното обаче е да се създаде обстановка всички комунисти да заемат активна позиция. Как да стане това — ето въпроса, който стоеше пред нас и до голяма степен успяхме да му дадем положителен отговор. Миналата година по предварително определени теми на отчетното събрание се изказаха всички. Така картината се

Digitized by Google

промени, думата взеха и онези комунисти, които обикновено ги включвахме в числото на пасивните. Получи се един делови, откровен, конкретен разговор по проблемите, които засягат и групата, и отделния партиен член.

Как практически става разпределението на темите, на какво се опираме, какво целим и в крайна сметка какво постигаме?

Нашите десет комунисти са разпределени по производствени звена, ангажирани са и с обществени задачи. В горещия участък например едната бригада ръководя аз, а другата — Георги Динев. В участъка за окончателната обработка на тръбите е Владимир Стойчев. Електробригадата е оглавена от Костадин Жиков и пр. Всички са комунисти с добра квалификация и политическа подготовка. С личния си пример увличат останалите членове на колектива и помагат на по-младите и неопитните да израстват професионално и политически.

За практическото осъществяване на по-сложни и важни задачи от производството, на обществено-политически мероприятия и пр. възлагаме временни и постоянни поръчения. С постоянни поръчения работят Георги Динев като председател на профкомитета, Костадин Жиков като член на профкомитета и работнически инспектор на смяната. Комсомолската група е оглавена от Любомир Енчев, а контролният щаб към Комсомола — от Димитър Чолаков. С партийно поръчение в комсомолската група е изпратена и Антоанета Бешовишка. На останалите комунисти възлагаме временни поръчения — по опазване и поддържане на оборудването, да се подготвят и запознаят партийната група със съдържанието на някой бюлетин на Централния комитет, да организират излети или посещения до исторически места и пр.

Партийната група през годината редовно се събира и отчита изпълнението на задачите, анализира допуснатите грешки и търси начини за тяхното отстраняване. В делови порядък аз разговарям с всеки комунист и безпартиен ръководител. Постоянно се информирам за успехите и трудностите, които възникват, и при необходимост събирам партийната група колективно да обсъди мерки за подобряване на работата. Организираме срещи на групата с ръководителите на смяната, някои от които са безпартийни. На тях разглеждаме проблеми, стоящи пред ръководството и колектива. На среща с майстора-бригадир например разговаряхме за неговото лично участие в дейността на колектива, за ролята на бригадния съвет. Първоначално работата на бригадния съвет тръгна вяло, по нищо не се различаваше отпреди. На сбирката на групата изяснихме новите моменти, подчерта се, че сега се търси лична отговорност от всекиго за състоянието на производството. Направиха се предложения как да се изменят нещата, за да може бригадният съвет да отговори на новите потребности. Освен това самата работа на новата бригада не вървеше гладко, някои въпроси около възнаграждението нормативно не са уредени докрай. Все още не можем да включим поддържащият персонал да участвува наравно с операторите и валцьорите в цялостната работа, форма 19 се подписва от началника и отива направо в счетоводството, без да се има предвид становището на бригадния съвет и пр.

В зависимост от характера на поръченията изпълнението им през годината се отчита пред трудовия колектив или пред партийната група. Независимо от този постоянен контрол на отчетното събрание искаме всеки да каже как се справя с възложените му задачи, кое е положителното в работата му, кое не достига, какви са причините за неуспеха, имаме ли лична вина и т. н. При такава обстановка, естествено, не можеш да бъдеш безучастен, пасивен, тялом да присъствуваш, а духом да витаеш в облаците. Така имаме възможност да обобщаваме и повдигнатите въпроси от комунистите, които предлагаме да намерят място в отчетния доклад на първичната партийна организация.

Digitized by Google

ВАСИЛКА ГЕТОВА — отговорничка на партийната група при техническите отдели на Строителното управление — Кремиковци:

— Непосредствено след отчетното събрание на първичната организация по същество започваме подготовката на следващото наше отчетно-изборно събрание. Нейните решения са основата на нашия план за дейността ни през цялата година. На първите сбирки си разпределяме работата, на всеки комунист възлагаме партийно поръчение, свързано с изпълнението на стопанските задачи на политическите мероприятия, с решаването на социалнобитовите въпроси. През годината се стремим да създаваме условия и предпоставки за изпълнение на поръченията, следим и отчитаме резултатите. Комунистите критично оценяват своята служебна и партийна дейност, интересуват се от новостите в областта на строителството, предлагат инициативи и поемат отговорност за съдбата им.

Разбира се, нашата партийна група не е само обикновен изпълнител на задачите, които партийното бюро ни възлага или пък произтичат от решенията на първичната организация. Тя търси, намира и утвърждава в дейността си свое поле и свой стил на изява: системно анализира състоянието на общите проблеми и личното участие на комунистите в тяхното изпълнение, проявява все по-голяма инициативност, творчество и самодейност в определянето на пътища и начините за по-бързото, по-качественото и по-ефективното им решаване.

От активността на партийната група, от начина, по който тя се готви за своето събрание, зависи и успешната подготовка на отчетното събрание на първичната организация. През миналите години отчетите ни протичаха с доклад, в който описвахме извършената работа и нерешените въпроси. На неизпълнилите поръченията си им определяхме срок до годишното събрание на първичната организация да ги изпълнят. Ако не успееха да направят това, предлагахме на партийното бюро да включи в отчетния доклад като критичен материал нерешените въпроси.

Миналата година обогатихме този подход. Аз като отговорничка на партийната група обобщих резултатите от изпълнението на поръченията, а на всеки комунист дадохме думата сам да оцени едногодишната си работа и да разкаже как се подготвя за годишното събрание на първичната организация. Особено внимание обърнахме на нерешените въпроси, които фактически бяха неизпълнени поръчения. Решихме да се съберем още един път до събранието на организацията, а дотогава да се захванем с нерешените проблеми. На втората сбирка установихме, че не всички задачи са изпълнени и предложихме те заедно с имената на комунистите, отговарящи за тях, да бъдат отразени в отчетния доклад.

Как се готвим в тази богата на важни събития година за отчетното събрание?

На първите сбирки насочихме вниманието на комунистите върху поръченията за достойна среща на Дванадесетия конгрес на БКП. Какво последва? Месеци наред те с голямо чувство за отговорност проявяваха творчество и инициатива. На всяка крачка се чувствуваше ускореният пулс на групата. Тези именно резултати ще отчетем. Ще използваме и миналогодишния опит за активно включване на всички комунисти в разискванията и в оценяването на разнообразната организаторска и изпълнителска дейност на партийната група като цяло и на отделния партиен член. Така в най-висока степен ще отговорим на изискванията на Дванадесетия партиен конгрес за личен принос на всекиго в общото дело.

Digitized by Google

ПОЗИЦИЯТА НА КОМУНИСТА-РЪКОВОДИТЕЛ

Ръководителят на трудовия колектив е главният фактор, от който в най-голяма степен зависи организацията на труда, решаването на социалните проблеми, квалификацията и преквалификацията на кадрите, състоянието на взаимоотношенията между трудещите се и не на последно място утвърждаването и издигането на авторитета на първичната организация, на нейната роля като представител на партията в трудовия колектив и като представител на трудовия колектив в партията.

ЛЮБЕН ДОНЕВ — ръководител на комплексна бригада във фуражно-животновъдното стопанство „Бенковски" на АПК „Средец" — София:

— В нашата бригада е изградена първична партийна организация на производствен принцип, в която членувам от основаването ѝ. Най-важният момент в нейния вътрешен живот за мен е годишното отчетно-изборно събрание. За него аз се готвя целогодишно, за да направя точна равносметка и отчета пред партията своята дейност и на бригадата, която ръководя.

С наближаване на отчетното събрание приемаме план за неговата подготовка. Партийното бюро ми възлага да оглавя и отговарям за групата, която разработва материалите по стопанската дейност. Това е съвсем нормално, защото и като стопански ръководител, и като партиен член пряко съм свързан с тези проблеми. Например мое партийно и служебно задължение е да се грижа за усъвършенстването на бригадната организация на труда, за повсеместното внедряване на вътрешностопанската сметка, за обвързването на заплащането на механизаторите с крайните резултати от тяхната дейност. За всичко това аз отговарям и пред първичната организация, и пред по-горната организация, и пред трудовия колектив, и пред по-горните ръководства. Кой може да бъде най-полезен при анализа на състоянието на нещата, при определянето на нерешените въпроси, към които следва да насочим вниманието на първичната организация? Естествено, онзи, който е в центъра на организацията на работата, който ръководи бригадата.

При изготвянето на материалите се стремя в тях да се обхване дейността на всички комунисти с положителните и негативните страни. Започваме с пълен анализ на работата на ръководителя на бригадата и на бригадното ръководство. Даваме характеристика на приноса на всеки от нас не само като на партиен член, но и като на стопански деец. Определяме влиянието на първичната организация за изпълнението на стопанските задачи. Успоредно с тези анализи и оценки групата подработва и производствените въпроси, които ще залегнат в резолюцията като ръководно начало за бъдещата едногодишна дейност на първичната организация. В нея включваме главно проблеми, отнасящи се до:

— изпълнението на плановите задачи (за тях в последствие се подработват политически мероприятия, обезпечаващи изпълнението им);

— социално-битовите условия на колектива (те са неразделна част от плана на бригадата) и пр.

Digitized by Google

При изпълнението на задачите винаги търся помощта на партийното бюро и на първичната организация. Ръководя се от правилото: на основата на плана на организацията всички въпроси, отнасящи се до изпълнението на отговорните кампании, да се обсъждат колективно в събрания, да се анализират положителните и отрицателните страни от работата на всеки комунист.

Най-отговорният момент е самото отчетно събрание. За всички комунисти денят, в който се свиква то, е празник. Празничното чувство се предава и на останалите членове на бригадата. В чест на годишното събрание организираме ударен трудов ден, през който работим с икономисано гориво, подреждаме в празничен вид бригадния стан. Разбира се, за да работим с икономисано гориво, това означава далеч преди този ден да сме го осигурили, т. е. да сме изпълнили партийната повеля за икономии на суровини, горива и материали. Не само на мястото, където ще се състои събранието, но и на всеки работен участък се прави подходяща актуална украса. На този ден за разлика от дните, в които се свикват другите събрания, всички комунисти идват празнично облечени, което говори за чувството им за отговорност и уважение към партията. Аз също обръщам голямо внимание на външния си вид. Старателно подготвям отчета си по въпросите, по които ми е възложено партийно поръчение, и по задачите, за които служебно отговарям. Стремим се да създаваме благоприятна, тържествена и същевременно делова обстановка.

За деня, в който се провежда годишното събрание, създавам организация на работата, с която да се осигурява стопроцентово присъствие на комунистите и едновременно да се изпълняват стопанските задачи.

Независимо от това, че аз участвувам в разработката на материалите за събранието, при четенето на доклада и проекта за резолюцията и от изказванията на комунистите си водя бележки. Попълвам предварително подготвения си отчет и вземам отношение или отговарям на възникналите въпроси. Стремя се да бъда самокритичен и в същото време критично се отнасям към слабостите на останалите комунисти.

За мен годишното отчетно-изборно събрание не е завършек на дадена дейност, който да дава основание за отпускане. Напротив, то е място за отчет и оценка на определен период и основа за продължение с още по-голяма амбиция и енергия на работата за изпълнение на решенията, взети от самото събрание. Всички повдигнати въпроси се разпределят по съответните инстанции и онези, които се отнасят до бригадното ръководство и лично до мен, веднага ги изваждам и ги поставям на дневен ред. Например на миналогодишното отчетно-изборно събрание се постави въпросът за подобряване на битовите условия. Проектира се строителство, което закъснява. Това ни накара да не чакаме, а със собствени сили и средства да ремонтираме и частично да преустроим стария бригаден стан. Нерешен въпрос беше и прибирането на балираното сено и сламата. Рационализирахме досега съществуващата технология, през този сезон внедрихме 100 на сто механизация и решихме проблема.

Веригата продължава, на всяко следващо закрито или открито партийно събрание отчитаме резултатите от изпълнението на решенията, приети на годишното събрание. Не бих си представил цялостната ни дейност през годината без отчетното събрание.

Digitized by Google

ЗА КОМСОМОЛСКО-ПИОНЕРСКИТЕ ПОЗДРАВЛЕНИЯ

Хубава традиция стана, особено в последно време, отговорни партийни и други форуми да се поздравяват от комсомолци, пионери или други представители на трудещите се. Тези форуми — отчетно-изборни събрания, конференции, симпозиуми и пр., имат голямо значение в живота на различните органи и организации, в живота на нашето общество. Там се обсъждат и решават важни проблеми на нашето социалистическо развитие. Участието на младото поколение в тяхната работа играе сериозна роля за неговото възпитание. Поздравленията, които комсомолците и пионерите поднасят към по-възрастните, към своите бащи и братя, към своите по-големи другари, не само внасят бодра атмосфера, повишават настроението, но способстват още по-тясно да се свързват различните поколения, да се обединяват в едно единно цяло миналото с настоящето, младите ясно да почувстват грижата на по-възрастните за тяхната щастлива младост, за тяхното бъдеще. Разветите знамена, тържествените звуци на фанфарите, бодрата стъпка и бойните песни и стихове, поднесените цветя трогват, вълнуват, вдъхновяват за още по-големи дела, за още по-смели решения, защото всички присъствуващи ясно разбират, че те се отнасят до бъдещето на тези, които сега са пред тях, които със своите слова и звучни гласове, със своите кръшни танци и хора ги поздравяват.

Завършват поздравленията. Комсомолците, пионерите отново с бодра стъпка, с песен, с гордо вдигнато знаме напускат залата на конференцията, събранието и пр.

И тогава става председателствуващият и от сърце благодари за топлите думи, за хубавата програма, за вдъхновените пожелания за здраве, за творческа работа. И не само благодари — пожелава на децата нови, още по-големи успехи в живота, в ученето. Красиви, мили, вълнуващи слова. Но децата са вече напуснали салона. Те са вече във фоайетата, преобличат се или търсят дрешките си, викат, споделят впечатленията си. А в салона, след като председателствуващият завършва благодарственото слово, участниците бурно ръкопляскат и сядат. Деловата работа продължава.

Така е на много места. И човек се пита, къде е тука логиката! Защо е този формализъм! Защо децата да не чуят топлите думи на своите по-стари другари! Нали те се отнасят за тях! Нали тази тържествена среща, за която те толкова време са се готвили, ще остави неувяхваща следи в тяхното съзнание, те ще я помнят цял живот, за нея ще споделят неведнъж със своите близки и другарчета, това, което са им казали ония, за които те толкова труд са положили! Защо да не чуят техните напътствия, техните пропити с много мъдрост и грижа думи!

Малък наглед въпрос, но с голямо възпитателно значение.

Димитър СТАНОЕВ

Digitized by Google

ОТНОВО ЗА РЪКОВОДНАТА РОЛЯ НА ПЪРВИЧНАТА

ПЕТКО РУСЕВ

Как постави задачата Дванадесетият конгрес? **„Да се повишават ролята и отговорността на първичната организация, да се превръща тя действително в ръководно политическо ядро на трудовия колектив и първообраз на неговото бъдещо състояние — това е сега най-важната партийно-политическа задача, главното и основното в организаторската работа на партията.“**[1]

Ще се спра на някои въпроси, които произтичат от тази постановка на Дванадесетия конгрес. Те пряко имат отношение към темата.

ЕДИН ПРИНЦИПИАЛЕН ВЪПРОС

Той има важно теоретическо и практическо значение.

Напоследък започнаха да се срещат разбирания, според които, видите ли, ръководното ядро е едно, а първообразът — друго. Те изкуствено ги разделят. Ръководното ядро разглеждат самостойно, първообраза — също самостойно. Нарушават органическата връзка между тях.

Тези разбирания не отговарят на същността, на природата на явлението.

Какво означава ръководно ядро и първообраз? Бих искал да спомена определението, което др. Тодор Живков даде още през 1972 г. Там е казано недвусмислено: „Можем да се изразим така: **със своята идейност, със своя състав, активност и инициативи, с взаимоотношенията между комунистите, между комунистите и другите трудещи се, с комунистическите добродетели на своите членове, с вътрешнопартийната демокрация и дисциплина, със своята непримиримост към недостатъците, със своята борба за ускоряване на техническия прогрес и с неукротимото си чувство към новото партийните организации следва да се развиват като първообраз на бъдещото състояние на**

Днешните разсъждения са продължение на написаното в сп. „Партиен живот“, кн. 8/1981 г. под заглавие „Самодейността на първичната партийна организация“, с. 32.

[1] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП пред XII конгрес и предстоящите задачи на партията, Партиздат, С., 1981, с. 117.

Digitized by Google

трудовите колективи, да бъдат пример за подражание, за поука. Това е първостепенен проблем, който сега стои пред партийните комитети в грижите им за по-нататъшното укрепване и издигане ръководната роля на партийните организации."[1]

От самата формулировка се вижда, че партийната организация, която не е нищо друго освен ръководно ядро, защото осъществява ръководната роля на партията там, в предприятието, селището и пр., се развива като първообраз. Тя едновременно е призвана да притежава двете същностни характеристики. Не е възможно да бъдеш ръководно ядро, да вземаш ръководни решения, да направляваш социалните процеси в селището, в колектива или учреждението, ако същевременно не си първообраз на правилна организация на управление, ако не си пример на дисциплина, на чувство към новото, на другарство и взаимопомощ и пр.

Не може ръководното ядро да се хвали с правилни решения, с правилни позиции, ако същевременно не е лаборатория, която формира примера на отношенията в колектива, примера на социалната активност на масите. Ето защо, когато поставяме този проблем, винаги трябва да оценяваме тези две негови страни в тяхното вътрешно единство. Защото какво означава първичната да бъде ръководно ядро? Повтарям: това означава не само да взема ръководни решения и да изпраща кадри в държавните и обществените органи и организации, да упражнява контрол над тяхната дейност и пр., но това означава тя да дава пример на борба против бюрократизма, образец на деловитост, на простота в работата, образец на борба против книжността, против заседателността, да дава пример на връзки с масите, на уважение и зачитане общественото мнение и т. н. Иначе тя не може да бъде ръководно политическо ядро. Не можеш да даваш указания, а да не даваш пример. Партията осъществява своята ръководна роля не само с указания, но и с непосредствения образец. Ето така стои този голям принципиален въпрос в теорията на партийното строителство, свързан с развитието на първичната партийна организация. Без да се разбере правилно тази тема, трудно е да се говори за самодейност на първичната партийна организация.

Защо?

Има опасност да се наруши комплексният характер на партийната дейност, механически да се противопоставят организационните проблеми на идеологическите, на възпитателните и пр. Да се насажда едностранчивост в партийния живот, в работата с хората, в ръководството на трудовите колективи. Има опасност примерно да оценяваме комунистите по техния личен принос при изпълнението на производствената програма, без да се интересуваме в достатъчна степен за тяхното идейно израстване. Има опасност да лишим партийните и обществените отношения от богатството на комунистическите добродетели, да не възпитаваме партийните членове като образец на новата личност.

ВЪТРЕШЕН ЖИВОТ И СЪСТОЯНИЕТО В КОЛЕКТИВА

Взаимодействията и зависимостите между вътрешния живот на първичната партийна организация и състоянието в социалистическия колектив изискват също по-обстойно да се изследват и изясняват.

Дванадесетият конгрес даде постановката: „Силата на първичната партийна организация е във връзките ѝ с трудещите се. Тя е не само представител на партията в трудовия колектив, тя е и представи-

[1] Т. Живков, За партийното строителство, Партиздат, С., 1978, т. III, с. 265.

Digitized by Google

тел на трудовия колектив в партията."[1] Това е също един от основните проблеми в материалите на Дванадесетия конгрес, над който много трябва да размишляваме. Като имам предвид тази стратегическа постановка, вътрешнопартийният живот има смисъл, значение само тогава, когато и където той ражда, сътворява социалната активност на трудовия колектив. На нас не ни е необходим вътрешнопартиен живот сам за себе си, не ни е необходимо само вземане на правилни решения, само развитие на критиката и самокритиката, само правилно провеждане на събрания, изслушване на отчети и пр. Колкото и да са относително самостойни, колкото и да принадлежат на самостоятелна оценка, те имат смисъл и значение тогава, когато водят до положителни изменения на нещата, когато формират творческа, социална и жизнена среда за хората.

Още през 1968 г. на Юлския пленум на Централния комитет беше записана прочутата постановка, че главен критерий за равнището на партийната, на идеологическата, на организационната, на политическата работа това е съзнателността, организираността и активността на масите. Правим събрания, отчети, критика, самокритика вътре в първичната партийна организация, само за да можем да разгръщаме творчеството в трудовия колектив, да развиваме социалистическата демокрация, да се утвърждава и укрепва авторитетът на партията сред масите. Да развиваме партийната демокрация като образец на социалистическа демокрация. Ако не се търси връзката между ритъма на първичната партийна организация и ритъма в трудовия колектив, няма смисъл да водим вътрешнопартиен живот. Така още на времето Ленин в „Какво да се прави?" изрично подчертава мисълта, че не бива само в себе си сами да се вглеждаме, а трябва да се вглеждаме в отражението от нашата дейност в трудовия колектив, сред класите, сред народа. Той изрично подчертава: „Който насочва вниманието, наблюдателността и съзнанието на работническата класа изключително или поне предимно върху самата нея — той не е социалдемократ, защото самопознанието на работническата класа е неразделно свързано с пълната яснота не само на теоретическите... по-правилно е да кажем: не толкова на теоретическите, колкото на изработените въз основа на опита на политическия живот представи за взаимните отношения на всички класи в съвременното общество."[2]

Не е достатъчно да изследваме само вътрешния живот. Още по-важно е това изследване да го слеем с оценката от неговото въздействие върху социалната и жизнената среда, за да видим именно как партийната организация успява да изпълнява своята ръководна роля.

Тук има голямо значение и друг проблем — не само да учим, да проповядваме, да осигуряваме условия колективът да упражнява своите права, да иска, да настоява да се уважава и зачита неговото мнение, но и да го учим, да го възпитаваме да осъзнава и своята отговорност при изпълнението на задачите. Отговорност и качество, за дисциплина, за социалистически отношения. Правилно в тази насока говорим и за възпитателната функция на първичната партийна организация, за педагогическите и социално-психологическите страни на нейната дейност. Но сега, когато раздипляме взаимовръзката между първичната и колектива, първенствуващо значение придобива издигането на партийната организация до равнището на пример за отговорност. Тя да дава образеца за отговорност. Ако тя не е проникната, не е пропита с тези идеи, нейният живот едва ли би оставял следи след себе си.

---

[1] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП пред XII конгрес и предстоящите задачи на партията, Партиздат, С., 1980, с. 118.

[2] В. И. Ленин, Съч., т. 6, с. 67.

Digitized by Google

По-нататък.

Първичната партийна организация е част от политическата организация по места. На своята територия тя носи отговорността за състоянието на нещата. Да! Но същевременно първичната партийна организация е част от завода, от селищната система. При това положение тя е призвана редовно да информира колектива, да води разяснителна работа по всичко, което се върши в завода, в селището и пр., за благото на трудещите се. От друга страна, ако някои работи в селищната система, в завода, в града и пр. не са оправени и ако по някои въпроси, които вълнуват хората, първичната партийна организация не може да отговори, тогава и авторитетът ѝ не може да расте. Ето защо ръководната ѝ роля пряко зависи от стила на по-горните органи, които са длъжни да решават навреме назряващите проблеми на селищната система като единен социален организъм. Тогава те създават предпоставки основната клетка на партията да води по-пълнокръвен живот, да отговаря на запитванията, които тревожат колектива, успешно да организира ръководството на социалните процеси.

Защо поставям този въпрос? Защото в нашите писания досега понякога имаме навика за всичко да виним все първичната партийна организация. То че тя носи отговорност, носи, но недостатъчно мислим какви условия създават по-горните органи и субекти на управление за градивен труд на хората. Социалната атмосфера, която осигуряват ръководните органи, атмосферата на социалистическа справедливост, на правилен стил, на оперативност и грижи за трудещите се, е решаваща предпоставка за самодейността на първичната.

Да вземем например все още съществуващата слабост — продължават да отрупват партийните секретари с излишни съвещания и книжност. Колко време им отнемат те? Не позволяват да се прилага най-изпитаният метод за изучаване на общественото мнение — личното общуване с трудещите се, проверката на място. Повече да се посещават трудещите се на работните места, да се беседва с тях — това е сърцевината на стила на партийния деец. Тогава именно самодейността на партийната организация ще расте, тъй като тя непрестанно пие от соковете на живота, свързва се непосредствено с бликащите проблеми в колектива, навреме им дава отговор, което пък непременно ще повишава ръководната роля на първичната. По такъв начин както партийната организация, така и комунистът навреме ще откриват инициативите на масите, ще узнават техните мисли и предложения, което неминуемо ще обогатява колективния партиен опит. Тогава партийната организация ще бъде истински акумулатор на всичко ново, прогресивно, което се ражда в колектива.

ЗА СЪСТАВА НА ПАРТИЯТА

Ръководната роля на първичната организация пряко зависи от състава на партията. Колкото неговото качество е по-високо, толкова партийният живот ще бъде по-богат, активността на комунистите ще отговаря на съвременните изисквания. И тук съществуват няколко проблема.

Живеем във време, когато културата, техническият прогрес, комплексната автоматизация, комплексната механизация, челният опит и пр. коренно изменят природата на труда. Същевременно коренно се изменя и образът на работническата класа, тъй като при наличието на тази техника, на това равнище на развитието на обществото вече се изгражда работническа класа, висококвалифицирана, професионално подготвена, с голяма професионална култура. Оттук, като имаме

Digitized by Google

предвид сега състоянието на производителните сили и тяхното бъдещо развитие, е необходимо да попълваме редовете на първичната партийна организация от оная част на работническата класа, която е носител на професионална култура, на съвременна квалификация, която отговаря на развитието на производителните сили. Вече не можем да попълваме редовете на партията, без да държим сметка за този критерий. На нас ни трябва ядро от светлата, от най-прогресивната част на работническата класа, на народа. Или както е написано в Отчета на ЦК на БКП пред Дванадесетия конгрес: **„Да попълваме партийните редици из средата на трудещите се, които вече са се утвърдили, спечелили са партийно и обществено признание със своите нови качества — висока култура, професионална подготовка, политическа зрелост и авторитет сред хората.“**[1]

На второ място е необходимо, когато попълваме състава, много по-широко да отчитаме, повече, отколкото досега, **общественото мнение.**

Когато се приема член на партията, партийното бюро трябва да има ясна информация какво мислят хората за кандидата. Формите могат да бъдат разнообразни, но винаги трябва да се държи сметка за авторитета на кандидата в трудовия колектив. Например в Димитровски район — София обсъждането на кандидатите става на открити партийни събрания. Партийната организация има възможност да чуе становището на безпартийните и по-малко да греши.

На трето място, активен ли е кандидатът в обществото, има ли позиции, взема ли отношение по проблемите. На партията не са нужни ония „добряци“, които, когато има спорове и дискусии, винаги са „прави“, защото нямат отношение. На партията трябват хора, които, щом се засягат коренните интереси на предприятието, на колектива, да не стоят настрани, а да имат ясна активна позиция по проблемите на социалистическото развитие. Това е много интересен проблем в грижите за подобряване на качествения състав. Защото не може да има самодейност, ако съставът не се попълва с личности, които са се очертали като активни общественици, които се борят за партийната линия.

И **на последно място,** досега оценяваме социалния състав на партията по това, какви са били комунистите по време на тяхното приемане. Време е вече да се оценява социалният състав такъв, какъвто е сега реално, в днешния ден. Ако искаме да укрепваме партийното ядро навсякъде, трябва да имаме ясна сметка за социалния състав в момента, защото само по този път, по този начин ще видим имаме ли дееспособно партийно ядро или не. Тогава ще можем да отговорим на въпроса, каква е силата на партийното ръководство, дали съставът е годен да осигури изпълнението на конгресните задачи.

ПЛАНИРАНЕ И САМОДЕЙНОСТ

Декретирането на живота на партийните организации се промъква и чрез така наречените единни, еднакви планове. Естествено е партийната организация да планира своята дейност, да има перспективен и оперативен план. И тук обаче са необходими изменения, които само ще развиват самодейността на първичната.

За какво става дума?

Защо първичната партийна организация да не планира за обсъждане през годината четири-пет основни въпроса, което да бъде по същество нейният план от годишно до годишно събрание. Например:

[1] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП пред XII конгрес и предстоящите задачи на партията, Партиздат, С., 1981, с. 112.

Digitized by Google

партийната организация и изучаването на общественото мнение; първичната организация и приложението на икономическия подход и пр. Да се отделят четири-пет теми във всяко предприятие, бригада, цех и по тях да се работи по-продължително, по-задълбочено, за да се вземат решения с по-трайно значение и които да обхващат целокупния живот на селището, предприятието, учреждението, училището и пр. А по останалите въпроси да проявяваме по-голяма гъвкавост. Да се даде възможност партийното бюро да открива онези от тях, които вълнуват колектива, и да ги поставя за разглеждане. Оперативният план да бъде по-динамичен, по-системно да отразява състоянието на колектива. Иначе в плана сме предвидили едно, а в колективите е друго и понеже робуваме на плана, изоставяме своевременното решаване на проблемите, които засягат коренните интереси на трудещите се. Възможно е чрез планирането да дадем по-голяма свобода на първичните партийни организации, за да могат те да се намесят ефективно, да отговорят на назрелите нужди, на назрелите потребности. Да бъдат по-оперативни, гъвкави, по-близо до живота. Това можем да го постигнем, когато проявим по-голмо творчество при планирането. Колкото по-голямо е многообразието, в зависимост от конкретната обстановка, толкова и по-творческо ще бъде ръководството и организаторската дейност на първичната. Едно е да поддържаш тезата за единна методика, друго е да защищаваш непременно само еднаквите планове. Първото е научен подход, докато второто е възможно да се изроди в планов шаблон.

За да се постигне този по-голям динамизъм във вътрешнопартийния живот, може да се помисли и за изменения, които да настъпят в начина на провеждането на партийните събрания. Да се създава работна атмосфера в тях, да се опростяват работите. Защо на всяко събрание партийният секретар трябва непременно да пише доклад, което му отнема доста време, заседява го в кабинетите. Защо не правим и събрания, на които да се обсъждат само проекти за решения. Да има оживени разисквания по тях. Това е също верен път за развитие на вътрешнопартийната демокрация, тъй като силите се насочват към конкретни предложения. Участието на всеки комунист ще се измерва не с общите декларации, а със способността му да предлага, да более за партийното дело. А там, където има повече мисъл и борба на мнения над проекта за решение или за характера на проверката, там и самодейността е силна.

Планирането е призвано да отразява разрешаването на конкретните проблеми, онова, което конкретно засяга развитието на колектива. Ако не решим този въпрос на творчеството в партийната работа, а самодейността не е нищо друго освен творчество, творчеството не е нищо друго освен самодейност, няма да постигнем желания резултат.

САМОДЕЙНОСТТА НА ПЪРВИЧНАТА Е И ИДЕОЛОГИЧЕСКИ ВЪПРОС

Да! Защото, ако не вникнем и в тая природа на проблема, е възможно да го разглеждаме едностранчиво, ограничено. Да сведем неговото решение само до грижата да развиваме организационните форми и средства. Колкото и обаче те да са ефективни, ако в тях няма съдържание, ако не са в ръцете на знаещи, на разбиращи, на хора, осъзнаващи своя дълг и отговорност, годни да бъдат инициативни и пр., ръководната роля ще беднее. А нали идеологическата работа е призвана да дава тия знания, култура, идейна убеденост, тясно свързана с практиката. Няма и не може да има самодейност там, където формите и средствата за идеологическо въздействие не са ефикасни, не дават

Digitized by Google

своя дял за издигане ръководната роля на първичната. Не дават марксистко-ленински знания, специална подготовка, не формират чертите на ленинския стил, не възпитават комунистите и трудещите се в духа на комунистическата нравственост. И тук е необходимо да подхождаме комплексно. Когато оценяваме самодейността, непременно да я измерваме и с равнището на идеологическата дейност. Тя е, която, извършена както трябва, разчиства и осветлява пътя на организацията, за да се върви по него по-уверено напред...

На времето Георги Кирков писа за ролята на „червения кантар". Да го носим на кръста си и да мерим правилността на нашите позиции, отношения, постъпки и поведение. Този кантар за нас е марксизмът-ленинизмът, класовата линия, партийната политика. Е, добре! Ако сложим първичната на „червения кантар", трябва да видим тежат ли тя като цяло и комунистите поотделно със своята идейна закалка, с комунистическата си зрелост, с класовата си чистота...

С ПОГЛЕД КЪМ НОВОТО В ОРГАНИЗАЦИОННАТА РАБОТА

Обзор с коментар

От следващото изложение и от краткия коментар читателите ще узнаят за главното, същественото в съдържанието и критериите за ефективност на партийно-организационната работа в условията на новия икономически подход така, както то бе видяно и дискутирано на научно-практическата конференция във Варна. С тази конференция приключва един продължителен процес на размисли и преоценки, започнал с творчески разговор в първичните партийни организации, прекрачил прага на приложните конференции по заводи, комбинати, общини и райони на Варненската окръжна организация. Колективната партийна мисъл е търсила новите измерения в съдържанието на работата и ръководството за изпълнение на социално-икономическите задачи в условия, когато се утвърждават бригадната организация и вътрешностопанската сметка, а на дневен ред излизат повелите за ускорено внедряване на върховите научно-технически постижения, за повсеместна интелектуализация на общественото производство; когато потребността от качествени изменения в съдържанието и в начина на партийно-организационното въздействие твърде бързо и осезаемо нараства. Разговорите и конференциите са осветлили отделни моменти от необходимите изменения в тази дейност. Окръжната конференция си поставя за цел да обобщи богатството на целия процес, да синтезира всичко ценно в мислите и практическия опит на комитетите и организациите, да ускори теоретическото осъзнаване на необходимостта от преустройство в организационната дейност, за което съдействуваха съ-

Digitized by Google

държателните доклади, съдоклади, научни съобщения и конкретни мисли.

„Принципите на икономическия подход, изключително обосновано и убедително разработени от др. Тодор Живков — заяви Г. Станков, секретар на окръжния комитет на БКП във Варна, — са ново ярко теоретическо постижение и достойнство за нашата партия, безспорен принос в теорията и практиката на социалистическото строителство. Цялостното му приложение безспорно ще наложи и видимо налага качествено нови изисквания и нови явления не само в областта на икономиката, но и в целия обществено-политически и духовен живот на страната и окръга. Закономерно поражда нови качествени изменения в ръководната, партийно-организационната и организаторската дейност, в стила и методите на нашата работа..."

Обективната необходимост от изменения секретарят на окръжния комитет доказа с точен, логичен анализ на проблемите, свързани със стила и методите на ръководната и организаторската дейност при новите условия. От какво се предизвикват и в какво се изразяват те? Измененията в организационната дейност на окръжната партийна организация произтичат и се определят от сложните задачи за пълно и последователно прилагане на новия икономически подход и неговия механизъм във всички стопански звена и обществени дейности. Но те не са единствената причина. Твърде сложен е процесът на утвърждаване на селищните системи като качествено ново явление в обществената структура, призвани да се развиват като среда, способна да удовлетворява материалните, социалните и духовните потребности на хората и активно да способствуват за тяхната пълноценна трудова реализация. Конгресът утвърди политиката за повсеместна интензификация на народното стопанство, която сега комитетите и организациите конкретизират в свои цели и задачи. Този комплекс от нови процеси, проблеми и задачи изисква многостранно, всеобхватно и ефективно партийно въздействие върху социалната активност на масите.

Това въздействие може да се усилва в определени направления, ако комитетите, бюрата и комунистите имат научна представа за съдържателната структура на организационната дейност, за нейните основни елементи, за взаимните им връзки и зависимости, с която го осъществяват. А тази дейност се извършва в социалната среда на колектива, при конкретни условия, с които тя взаимодействува. Тя отразява в себе си външните въздействия, творчески ги преработва, политически им реагира със съзнателни целенасочени активни действия. При това следва да се отчита, че характерът на взаимодействието между партийната организация и обществената среда на колектива е противоречиво. Развитието на колектива като част от социалистическото общество протича чрез своевременното разкриване и разрешаване на вътрешните противоречия в системата от отношения. Да разкрие тези противоречия, несъответствия, диспропорции или временни отклонения от постъпателното му развитие, да ги обясни и правилно разреши е по силите единствено на класовия авангард на колектива, въоръжен с марксистко-ленинска методология на познанието и преобразованието. Те са главните проблеми на партийното ръководство на социалните процеси, разглеждано като органично единство на политическа, организаторска и идейновъзпитателна работа на партийната организация сред комунистите и тружениците на колектива.

Следователно обективните социално-икономически и духовни процеси на развитието издигат пред ръководната дейност на партийните организации конкретно определени потребности. Осъзнати, те стават задачи на организацията, изпълнението на които поставя на изпитание нейната способност навреме да ги открие, изпреварващо да въздей-

Digitized by Google

ствува върху условията и факторите, задържащи развитието на колектива. В това можем да открием един от източниците за саморазвитието в партията — разрешаването на противоречията между обективните потребности на колектива и способността на партийното ръководство да ги види и разреши. От тази способност зависи дали партийната организация ще се осъществява като водеща, преобразуваща, революционна сила в обществото и в колектива. **Тя ще изпълнява ролята на водеща сила, ако в рамките на принципите и нормите бързо реагира на динамичните качествени изменения, ако ги овладява и насочва, за което се иска обаче изпреварващо да пренастройва своята вътрешноорганизационна дейност в съответствие с новите условия и задачи.** Под влиянието на обществената практика изискванията към партийното ръководство на процесите в колектива и населеното място стават изисквания към партийно-организационната работа, която генерира високо качество и ефективност на ръководната дейност. **Ето защо прави са онези автори, които виждат в борбата за разрешаване на противоречията, несъвършенствата или несъответствията между постоянно растящите външни изисквания към партийното ръководство, от една страна, и способността на бюрата и комунистите чрез вътрешноорганизационни действия и взаимодействия да им отговарят, от друга, главен източник за саморазвитието на комитетите и на партийните организации.** Това означава, че партийно-организационната работа не е затворена система. А от това следва, че ще бъде най-малкото едностранчиво, ако критериите за нейната ефективност се търсят изключително в нейното собствено състояние.

Тази взаимна връзка между обществена практика и партийно ръководство служи като изходна теоретическа позиция, от която докладчикът на конференцията доцент **Марин Кънчев** анализира съдържанието и критериите за ефективност на партийно-организационната работа в условията на новия икономически подход.

До какво се свежда основната позиция? До положението, че партийно-организационната дейност, решавайки комплексно основните организационни въпроси, осигурява вътрешна организираност и висока способност на комитета и организацията да осъществяват ефективно политическо ръководство на трудовия колектив. Тези организационни въпроси са свързани с формирането, функционирането и развитието на партийната организация като ръководно политическо ядро и първообраз на бъдещото състояние на колектива.

Политиката на партията определя принципиалното съдържание на тези организационни проблеми и с какви средства, форми и методи те ще бъдат успешно решавани. Приоритетът в избора и конкретната актуализация с оглед на специфичните задачи, условия, потребности и възможности е право и в компетентността на отделната партийна организация. Изборът на проблемите, на подхода и на подобренията в партийно-организационната работа трябва да осигуряват ръководство на прехода към повсеместна интензификация и висока ефективност във всички сфери и клетки на обществото, основан на съвременни научно-технически постижения, протичащ в условия на пълно внедряване и действие на икономическия подход и социалистическата организация на труда. От реалния принос на всеки колектив и всяка личност в реализацията на тази цел ще зависи кой какво ще получи от обществото за задоволяване на своите материални, социални и духовни потребности.

От гледна точка на планираните цели и задачи и на резултатите, които следва да се постигнат в тази област, сега се определят съдържанието и критериите за ефективност на извършената организационна работа, реалното състояние на съставните елементи и на способността

Digitized by Google

на партийната организация да бъде водеща сила в изпълнението на конгресната политика в трудовия колектив.

Кои са тези организационни проблеми, от решаването на които зависят вътрешната организираност и единодействие на комунистите, а чрез тях способността на партийната организация да осъществява ефективно ръководство на социално-икономическото развитие на колектива?

Това са новите моменти и критерии, свързани:

— с членството в партията, с регулирането на социалния и качествения състав, с издигане авангардната роля на комунистите;

— с формирането и усъвършенстването на организационната структура на партийните органи и организации;

— с развитието и усъвършенстването на вътрешнопартийните отношения;

— с подбора, възпитанието, обучението и движението на кадрите;

— с планирането, подготовката, приемането на решения и контрола за изпълнението на задачите;

— с осигуряването на динамичен двустранен информационен процес между организацията и колектива;

— с усъвършенстването на организационно-политическите средства и механизми за работа и ръководство: подходи, методи, форми и пр., с които се решават общите и специфичните проблеми.

Това са дейностите, които, взети в единство, играят определяща роля за повишаване ръководната роля на първичната партийна организация в трудовия колектив, утвърждават я в ръководно ядро и първообраз на неговото бъдещо състояние.

В какво се изразяват новите моменти в тези основни направления на партийно-организационната работа сега?

Тези моменти не са нито временни, нито случайни. Подчертахме, че те са закономерни потребности на развитието. Конгресните задачи, които ги отразяват, ще бъдат изпълнени, ако непрекъснато нараства обществено-политическата и трудовата активност на всички труженици. Тя е главната сила на нашето възходящо развитие. **Новата историческа задача — всеки труженик да се утвърждава в ролята на съавтор на решенията и като съучастник в изпълнението на задачите, е пряко свързана с необходимостта от качествено преустройство на партийно-организационната работа, от по-висока ефективност на партийното ръководство.** Този процес засяга формите и способностите, с помощта на които хората ще бъдат привличани в социалното и партийното планиране, в много случаи предшествувано от предварително допитване за най-важните начинания, за разширяване кръга от проблеми, които колективът обсъжда на общи и на открити партийни събрания, а след това ще поеме отговорността за изпълнение на решенията, съчетана с правото за всенароден контрол.

Трябва да се разбира общата тенденция за бързо разрастване, взаимно проникване и интегриране на демократизма в партийната организация със социалистическия демократизъм в колектива и в тази посока целенасочено да се изменят взаимоотношенията между тях.

Трезвият анализ на новите условия, на измененото съотношение между централизма и демократизма в управлението на социалните процеси разкриват решаващата роля и значение на организаторската работа на партийните комитети и на първичните партийни организации сред комунистите и трудовите колективи.

Върху кои моменти на организаторската работа и докладът, и колективното мислене на форума насочват вниманието на партийните органи, организации и кадри?

Digitized by Google

Сега от решаващо значение е задачата **за пълно теоретическо усвояване и осмисляне, за творческо разработване и приложение на икономическия подход и неговия механизъм при специфичните условия на всеки колектив.**

Богатството от знания и идеи за подхода да се усвояват като цялостна система, да стават вътрешни убеждения, които под партийния контрол бързо ще се преобразуват в реални умения и способности на ръководители, специалисти и изпълнители да осъществяват прехода към интензификация и висока ефективност в условията на новия икономически подход.

Значението на тази страна от организаторската работа получи аргументация и **в съобщението на к. ф. н. Мария Янева, която разгледа приложението на основните методологически изисквания на диалектическия метод на познанието към организационното регулиране на вътрешнопартийните процеси в условията на новия икономически подход.**

Кои са тези изисквания?

Към тях авторката на съобщението **причисли:**

Общото в подхода, валидно за всички звена и сфери, да се прилага към конкретните и специфичните условия **на научна, теоретическа основа,** като отчита колективната мисъл и социалния опит на хората.

Към тази дейност **да се подхожда комплексно,** след всестранен анализ на всички елементи и условия, фактори и отражения при задължително отделяне на **главното,** в което ще бъдат съсредоточени усилията на дадено звено за даден момент.

Организационното регулиране на партийната работа за внедряване на икономическия подход може да бъде активно и действено, ако то **разкрива конкретните противоречия,** които среща. Те закономерно съпътствуват организаторското въздействие, което изисква да бъдат предвиждани съответните сили и средства за тяхното разрешаване; и не на последно място е методологическото положение за **класово-партиен подход** в работата и в оценката на резултатите от действието на новия икономически механизъм.

Вторият момент в организаторската работа, получил теоретически и практически доказателства на конференцията, се отнася за **нарастващата роля на кадрите от звената на социалното управление,** които конкретно разработват и на дело прилагат икономическия подход и неговите лостове. Счита се, че при новите условия ролята на кадрите от тези звена става решаваща за пълното внедряване и за правилното действие на подхода. Комитетите и организациите от собствен опит започват да разбират дълбокия смисъл на партийните постановки за качествата на новия тип ръководител и специалист, за високите критерии, с които трябва да се оценява. Сблъсъкът с противодействието и инертността към новия подход поражда потребността от висока политическа взискателност и отговорност към себе си и към тези кадри, съчетани с широк демократизъм при техния подбор и издигане.

И в доклада, и в разисканията по него бе подчертана необходимостта от нова постановка и механизъм за развитие на демократизма в кадровата област. При сегашните задачи и условия ударението пада не само и не толкова върху средствата и формите за обективна преценка на познанията, които ръководителят има в дадена област, но и върху неговата способност да прилага тези знания като средство, като подход и метод за преобразуване на действителността. Да може самостоятелно да формулира и практически решава задачи с много неизвестни, свързани с творчески риск и отговорност.

Интелектуализацията и интензификацията ще подложат на проверка всеки ръководител и изпълнител. Техният динамизъм ще води

Digitized by Google

до сериозни размествания в социалните роли, професии и специалности, поради което партийната работа с **резервните кадри придобива стратегическо значение.** Ето защо вниманието на конференцията основателно бе приковано и към организационните проблеми на работата с кадровия потенциал и резерв.

Третият момент на организаторската работа е пряко свързан с разработването и осъществяването на **социалната политика в колектива,** чрез която се решават сложни отношения и зависимости между хората. Беше подчертано, че икономическият подход, ако той е разбран и цялостно внедрен, създава обективни условия и възможности за сближаване и съчетаване на обществените с колективните и личните интереси. Доколко тези възможности стават действителност, превръщат ли се в система от положителни възгледи и отношения и активно възбуждат творческата активност и поведение на хората — това зависи от организаторската работа на партийните комитети и организации сред комунистите и безпартийните.

Сега партийно-организационната работа следва да осигури дееспособно ядро и влияние във всеки колектив независимо от неговата форма и организация. Икономическият подход утвърждава бригадите от нов тип. Но в процеса на тяхното внедряване и действие могат да се пораждат противоречия: между членовете на бригадата, между отделни бригадни колективи, между бригадите и ръководството на предприятието и др. Съществените изменения в икономическите, правните, организационните и нравствено-психическите отношения ще настъпват под непосредственото направляващо въздействие на партийната организация.

Изменените условия и обстоятелства налагат и съответните структурни промени в първичната организация и особено в дейността на партийната група, които заедно осигуряват преустройството в бригадната организация на труда върху принципите на стопанската сметка и самоиздръжката.

Този важен партийно-организационен проблем се решава конкретно: или чрез преразпределения на комунистите, или чрез ново качествено попълнение на слабите ядра и пр. Чрез издигането на авторитета и влиянието на партийната група се решава и конгресната задача за утвърждаването на първичната партийна организация като представител на партията в колектива и като представител на колектива пред партията.

Преустройството в бригадната форма на труда очевидно ще приключи по-бързо и по-резултатно, ако се предшествува от преустройство на организаторската дейност на партийната организация. Новият тип бригада и вътрешнобригадни отношения, основани на стопанската сметка и самоиздръжката, се нуждаят и от оперативно и компетентно ръководство, премислено в планиран организационен живот на партийните групи. Въпрос, който сега стои извън компетентността на партийните организации.

Но кое сега може да се реши? Част от идеите ще намерим в доклада — коренно **да се изменя подходът към ролята, към подбора и оценката на партийния отговорник.**

По същество това е нов организационен проблем, поставен на дневен ред от изменените условия на партийното ръководство, на организаторската работа сред комунистите и безпартийните, който чака разбиране, отношение и подход от страна на местните комитети и организации.

Становището е общо — социалната роля на партийната група расте!

Доводите и обобщенията на **Христина Ангелова** задълбочиха тези изводи в доклада. **Да проследим логиката на разсъжденията!**

Digitized by Google

Животът всеки ден доказва, че повечето проблеми, свързани с интензификацията на икономиката, с особена сила вече рефлектират в дейността на това най-малко структурно звено в партията, което се разпростира върху социалното поле на относително самостоятелната производствена единица — бригадата.

Връзките с хората при изпълнението на задачите в бригадата ще бъдат плодотворни, ако отговорникът на групата е комунист, политически зрял, самостоятелен в мисленето и в действията, ако той умее безпогрешно да се ориентира и веднага да мобилизира членовете и, което е не по-маловажно, ако е **авторитетен лидер сред комунистите и тружениците в бригадата.** От неговата организационна култура и компетентност твърде много зависи как ще се осъществява **взаимодействието** между партийната група, стопанския ръководител, бригадния съвет, между групата, профсъюзната и комсомолската група (организация).

В каква степен групата ще способствува за изпълнението на общите задачи — и на колектива, и на първичната партийна организация — това **пряко зависи от връзките на бюрото и неговия секретар с отговорника на групата.** Участието на нейния отговорник в работата на бюрото, информацията, с която той разполага за резултатите от труда на колектива, и др. ориентират комунистите къде да насочат своите усилия и какви средства и методи за организационно-политическо въздействие да прилагат.

С конкретни примери беше доказана реалната способност на партийните групи да създават условия за принципност, организираност и взаимопомощ, за контрол и самоконтрол у комунистите, за водеща позиция и при разкриване на резервите, и във всички останали елементи и етапи на възпроизводствения процес. За тази цел те използват най-силните си оръжия — метода на убеждението, съчетан с въздействието на общественото мнение и партийното поръчение.

... При тежки зимни условия и с намален състав партийната група с отговорник Христо Вълчев от Завода за корабно машиностроене повежда целия цех. Започва с индивидуални разговори, връчва поръчения в групата, подкрепя лични инициативи за усъвършенствуване организацията на труда при тези условия, обсъжда призив към останалите групи и бригади. Тя действува като здраво, водещо политическо ядро, около което застават на трудова вахта комсомолците и безпартийните. Задачата е изпълнена, реализиран е голям икономически ефект, колективът, преодолял трудностите, е удовлетворен от високата обществена оценка — „цех-първенец" на града в чест на Дванадесетия конгрес...

Следващият важен проблем на партийно-организационната работа при новите условия, поставен в доклада на др. М. Кънчев и широко разискван на конференцията, се отнася до **практическата реализация на потребността от високо умение, компетентност и творчество, с които партийните органи и организации ще подхождат и решават новите задачи.**

Научният подход в стила на организационната работа и в партийното ръководство се отразява върху **качествения състав на изборните колективни органи.** През последните години в тях се издигат комунисти, проверени кадрови работници и специалисти с висока образователна подготовка, професионална квалификация и социален опит, способни на дело да решават качествено новите задачи. 93 на сто от партийните секретари от Варненската окръжна организация притежават висше, полувисше и средно образование, а преобладаващата част от тях са заместник-директори на предприятия и учреждения, отговорни стопански дейци. Тази тенденция не противоречи и

Digitized by Google

не изменя социално-класовия характер на изборния актив. Обратно, тя **води към създаване на интелектуален резерв за повишаване на научното и политическото равнище на организационната и организаторската дейност на общинските комитети и на първичните партийни организации.**

Какви моменти от действието на тази тенденция излизат сега на преден план?

Това е въпросът за годността, **способността и умението на партийните секретари и отговорници да съчетават и да разграничават в стила на своята работа функциите и методите, характерни и специфични за политическата и за служебната роля, които изпълняват като партийни и като стопански или административни дейци.**

Другият момент изразява потребността, породена от задачите на интензификацията, **да се търсят нови организационни форми за масово включване на колективната мисъл** в разработката на проектите за решения на отделни проблеми: формиране на целеви групи от комунисти и безпартийни, с участието на вътрешни и външни специалисти, за координиране на усилията на независими една от друга партийни организации при изследване на отделни задачи и разработване на съответни проекти, за широко разгръщане на вътрешнопартийните връзки и отношения, като се прилагат по-ефективни за това форми.

Особен интерес предизвикват разсъжденията на доцент **Николай Колев за трите основни направления на организаторската работа и групите от форми и методи,** с помощта на които партийните комитети и организации успешно ще разгръщат творческата инициатива на комунистите и тружениците на колектива за изпълнението на всички задачи от партийната политика и по-конкретно на конгресните решения за внедряване на върховите научно-технически постижения в практиката.

Новите задачи, при новите условия, поставят пред организаторската работа на първичната организация задачи, за които по-рано се считаше, че са от компетентност на партийните комитети. Сега партийната организация в много по-голяма степен става непосредствен организатор на междупартийни връзки и отношения. Тя ще използва огромните резерви от разкрития, изучен и внедрен партиен, производствен и социален опит на КПСС и на сродните трудови колективи на Съветския съюз. Сега тя в много по-голяма степен ще осъществява ролята на непосредствен организатор, не само на външнопартийните, но и на директните връзки, сътрудничество и взаимна помощ със сродни звена от системата, в страната и особено колективите от сферата на научното обслужване на труда и производството.

Към важните организационни въздействия авторът на изложението отнася формите за упражняване на **превантивен контрол** върху изпълнението на личните и на колективните планове, обещания, проекти, програми, решения и предложения. Превантивно организационно въздействие, което се основава на достоверна информация за оперативната организация и реализация на утвърдените решения на партийната организация и на трудовия колектив. Основателно докладчикът слага ударение върху необходимостта да се опростят и разширят формите за отчет, самоотчет и оценка на комунистите и на безпартийните за техния личен принос в изпълнението на възложените задачи, за инициативността им в търсенето на нови възможности за разширяване и мултиплициране на ефекта от научно-техническите постижения.

В решаването на проблемите на научно-техническия прогрес следва да се разкрива ефективността на утвърдената организация за ръководство и управление на поставените и приетите задачи, и то не

Digitized by Google

само от гледна точка на постигнатия реален резултат, **но и от гледна точка на още по-големия и перспективен въпрос — в каква степен е участвувал в тях творческият потенциал на целия колектив.** Освен това ефективността на организацията за изпълнението на решенията и на резултатите от тях не може да не се преценява и от гледна точка на тяхното отражение върху развитието на системата от взаимоотношения в колектива. В каква степен интензификацията води до социалистическото им усъвършенствуване, разгръща ли в тях силите на взаимопомощта и колективизма, на взаимния контрол и взискателността, предизвиква ли диалектически сблъсък на новото с остарялото. Това означава и това изисква да се прониква в социалната същност на явленията и чрез техния анализ и оценка да се създават комплексни условия за ускорено и хармонично развитие на социалната активност на трудовите хора от колектива.

Организационен проблем от принципно значение за дееспособността на партийните организации при условията на новия икономически подход, на който конференцията отдели подобаващо внимание, е по-нататъшното **усъвършенствуване на вътрешнопартийния живот и на вътрешнопартийните отношения.**

Тази потребност, както е известно, конгресът определи като задача да се развива вътрешнопартийната демокрация, да се разгръща самодейният характер на първичните партийни организации. Демократизмът се разглежда като пълновластие на критичната и аналитичната мисъл на комунистите, на тяхната активност и инициатива, на творчество, съчетано с висока дисциплина, организираност и отговорност.

Самодейността означава способност на комунистите и на организациите да планират и самостоятелно да решават местните проблеми, творчески да изпълняват задачите, които ръководните органи им поставят.

Усъвършенствуването на вътрешнопартийните отношения като образец на социалните отношения в колектива е изключително важен организационен проблем. От неговото решаване зависи организационната способност на партийния колектив да осъществява политическо ръководство, внасяйки своята съзнателност и организираност у трудещите се. При новите условия той е пряко свързан не само с новото в съдържанието на организационната дейност, но и с необходимите изменения в средствата, формите, подходите и в стила на работа и ръководство. Да се определят целите и задачите е важно. Но не по-маловажно е да се подберат средствата, да се създаде организация за изпълнението, да се постигнат резултати, съответствуващи на тези цели и задачи. Ето защо конференцията бе единодушна по конгресната постановка за главното в организационната и организаторската работа:

— правилно да определя целите и задачите, да подбира подходящи за тях форми и средства за въздействие, да създава рационална организация и да осъществява непосредствено и компетентно ръководство и контрол върху работата за цялостното изпълнение на партийната и държавната политика;

— пряко или посредством обществените организации да организира и мобилизира трудещите се за изпълнение на целите и задачите;

— да направлява и координира дейността на обществените организации на колектива, като повишава тяхната инициатива, творческа активност и отговорност за конкретния принос към общите усилия на колектива.

Теоретико-приложният принос на конференцията не се изчерпва с осветляването на новите проблеми, които внедряването на икономи-

Digitized by Google

ческия подход и борбата за повсеместна интензификация и висока ефективност поставят на преден план пред партийно-организационната дейност.

Нейно несъмнено достойнство е успешният опит теоретически да се обосноват някои основни критерии и показатели за ефективността на партийно-организационната работа. Определението, дадено от М. Кънчев, че **ефектът от партийно-организационната работа трябва да се търси в благоприятното изменение на организационното състояние на отделните елементи и на цялата работа като система и на тази основа да се повишава организационната способност на партийната организация да бъде политически ръководител на колектива, е перспективно.**

Интерес буди и постановката за ефективността на партийно-организационната работа, разглеждана от друг ъгъл — **като обобщен израз от дейността на множество партийни органи и организации и от взаимното усилване, идващо по различните видове организационна дейност.** От тази постановка следва логическият извод на автора, че висока ефективност от партийно-организационната работа може да бъде постигната само на основата на общите цели, при комплексното решаване на взаимно свързаните проблеми, при здрава организационна дисциплина.

В този раздел на доклада има спорни постановки. Веднъж се твърди, че всяко мероприятие ще има **смисъл и оправдание,** ако води до положителни изменения в организационното състояние, ако това изменено състояние увеличава способността на партийната организация да мобилизира трудовия колектив за ефективно изпълнение на поставените пред него задачи. Но когато се разглежда **опосредстваният характер на партийното влияние** върху развитието на социалните процеси, се твърди, че в ограничени рамки от време то не винаги води до желаните резултати. Създава се впечатление, че за някои организационни действия на партийните комитети като че ли няма критерии за оценка. Тук се чувствува известна празнота и недостатъчна яснота. А въпросът е съществена част от темата на конференцията и заслужаваше повече внимание и логична обосновка...

— — — — —

В заключителното слово др. Г. Станков доказа верността на конгресните постановки за основните направления в работата за по-нататъшното усъвършенствуване на партийния стил и методи на ръководство: да се засилва политическият характер на партийното ръководство; политическите оценки и изводи да се основават на научен икономически анализ; да се повишава ефективността на работата за изпълнение на взетите решения, да се издига качеството на партийния контрол, съществено да се подобрява работата с кадрите и др.

Особено значение при тези условия, изтъкна той, придобива работата с хората, чиято социална ангажираност и отговорност, критичност и непримиримост към слабостите и недостатъците бързо нараства. Усилията и вниманието, които се отделят за техните предложения и критични бележки, стават един от критериите за оценката на кадрите, на комунистите.

Да се усъвършенствуват стилът и методите на партийно ръководство означава и се изразява в повече грижи за овладяване и последователно прилагане на качествените критерии за ефективност на партийната работа. Защото наред с интензификацията, с прилагането на новия икономически подход и неговия механизъм по-нататъшно развитие получава социалистическата демокрация, расте ръководната роля на Българската комунистическа партия.

Digitized by Google

Кое е общото в ориентацията на предстоящите усилия за усъвършенстване на стила.

В заключителното слово то бе щрихирано по следния начин:

— Стремеж на всяко бюро, на всеки комитет и организация да разкриват и прилагат способи, чрез които по-пълно ще използват направляващите и преобразуващи възможности на партийно-организационната работа и ще се издига ефективността на партийното ръководство на трудовите колективи. Инициатива да се обогатява съдържанието, да се усъвършенстват наличните и да се прилагат нови средства, форми и методи, с които организациите изпреварващо ще овладяват социалните процеси на своята територия и ще дават вярна насока за поведението на субективния фактор в изпълнението на конгресните задачи.

— Повече усилия за по-нататъшно рагръщане на самодейния характер на първичните партийни организации, като се ограничават проявите на необосновано декретиране и изземване на техните функции и отговорности, които ги отклоняват от решаването на назрелите проблеми на колектива и на отделния човек; трайни успехи ще пожънат този комитет и тази организация, които мобилизират своите усилия и качествено решават основната задача на идеологическата работа през следващия етап — да превърнат идеологическото съдържание на Дванадесетия конгрес в разбиране и убеждение, в мотив за действие на комунистите и трудещите се.

Николай ИВАНОВ

РАЗСЪЖДЕНИЯ ВЪРХУ ВЪТРЕШНОПАРТИЙНАТА ДЕМОКРАЦИЯ

В книжка 17 на „Партиен живот" от 1980 година под заглавие „В село Баница не всеки яде баница" писахме как не трябва да се постъпва спрямо комунист, който на събрание на първичната партийна организация изразява свое становище по обсъждания въпрос, защищава го от принципни позиции с една единствена цел — да се вземе правилно решение. В отговор на статията в редакцията на списанието се получиха писма от секретари на първични организации, от отговорници на партийни групи, от инструктори на общински комитети, от редови комунисти, някои от които публикувахме. Всички споделят съображения по случая, разказват в какво виждат причините за случилото се, дават препоръки, за да не се допускат подобни нарушения:

„Право на всеки комунист, на всеки член на ръководен орган е да изразява становище, мнение и съображение при обсъждане на проблемите и при вземане на решения. За тях не може да му се налага партийно наказание. . ."

„И секретарят, и инструкторът от общинския партиен комитет са потъпкали грубо една азбучна истина, а именно, че никой не може да изземва функциите на партийното събрание. Разпорежданията и заповедите не са и не могат да бъдат методи на работа на партийните функционери. . ."

Digitized by Google

„Всички знаем, че на събранието всеки е задължен да сподели личните си впечатления и съображения, всеки има право свободно да се изкаже, без да го съдят за това. Благодарение на вътрешнопартийната демокрация, на възможността, която сме създали, всеки да каже каквото мисли, нашата партийна група оформя единна позиция и всички нейни членове действуват в една посока..."

„Аз дълго ще помня подобен случай с инструктор от Софийски районен комитет на БКП, който месеци наред не можа да се примири с факта, че членовете на нашата първична партийна организация не приеха неговото предложение, макар че животът доказа, че правите сме ние..."

В някои отношения мненията съвпадат, в други — се различават. В едно обаче всички са единни: наказанието на комунист за позицията му, различна от тази на партийното бюро, е грубо погазване на вътрешнопартийната демокрация.

В какво се състои нейната същност? Кое сега налага да се полагат системни грижи за разгръщане на вътрешнопартийната демокрация като образец на социалистическата демокрация? В какви насоки да се разширява, по какъв начин, с какви средства? Ето някои от въпросите, които поставят нашите читатели. По тях ще споделим мисли

●

Същността на вътрешнопартийната демокрация се състои в това, че „всички работи на партията се водят, пряко или чрез представители, от всички членове на партията, при равни права и без никакво изключение; при което всички длъжностни лица, всички ръководни колегии, всички партийни учреждения са изборни, контролирани, сменяеми"[1]. С други думи вътрешнопартийният демократизъм е такава система от изисквания в организационния строеж на партията, такъв ред в нейните вътрешни отношения и действия, които гарантират периодична отчетност, изборност и сменяемост на всички ръководни партийни органи от долу до горе, осигуряват активно участие на всички комунисти в партийния живот, в изработването на основните цели и задачи, което се постига чрез колективността в партийното ръководство, чрез широкото разгръщане на критиката и самокритиката, особено на критиката отдолу, от редовите комунисти.

Демократизмът в партията се състои във волята на мнозинството, която се изразява в свободното и общото приемане на решенията, в подчиняването на частта на цялото. Той означава действителен колективизъм и обратно, основа на колективността в партийното ръководство, нейното разширяване и укрепване са пряко свързани с развитието на вътрешнопартийната демокрация. „Същността на вътрешнопартийната демокрация... се състои в непрекъснатото повишаване на активността на партийните членове и на тяхното все по-пълно и творческо участие в обсъждането, решаването и ръководството на партийните работи. Състоянието на вътрешнопартийната демокрация следователно е неразривно свързано с правата на партийните членове. Големите права на партийните членове и ненакърнимостта на тези права, от друга страна, пък са ярък показател за високото равнище на вътрешнопартийната демокрция."[2]

Вътрешнопартийната демокрация, повишаването на активността на комунистите обаче са немислими без спазването на партийната дисциплина. Те се намират в неразривно единство и се допълват една друга. Както без демокрация не може да съществува съзнателна дисциплина, така и без стегната дисциплина не може да има действителна демокрация. Една от важните закономерности в развитие-

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 11, с. 438.
[2] Т. Живков, За партийното строителство, т. 1, с. 264.

Digitized by Google

то на партията е тази, че колкото по-широко и дълбоко се разширява вътрешнопартийната демокрация, колкото по-строго и последователно се прилага принципът на колективността в ръководството, толкова по-голяма следва да бъде отговорността на комунистите за общото дело, толкова по-организирана и дисциплинирана трябва да бъде дейността на всяка първична партийна организация и на всеки комунист.

От какво се обуславя тази същност на вътрешнопартийната демокрация? Преди всичко от характера на самата партия като доброволен съюз на хора, които имат една идеология и се стремят към една обща цел. А това значи, че партията може да развива своята дейност върху самодейността и инициативността на своите членове, на тяхното активно участие в живота на партията, т. е. върху широката вътрешнопартийна демокрация, върху основата на колективността в работата и ръководството, на демократическия централизъм.

●

Кое налага сега вътрешнопартийната демокрация да се разширява, да се превърне в образец на социалистическата демокрация?

При социализма управлението става всеобща социална функция, право и отговорност на всеки. „Сега ние знаем не само от теорията, но и от дългогодишната практика: както истинската демокрация е невъзможна без социализма, така и социализмът е невъзможен без постоянно развитие на демокрацията..."[1] В етапа на изграждането на зрелия социализъм закономерно се извършва все по-голямо сближаване, взаимно проникване и постепенно сливане между обекта и субекта на социалното управление. Това развитие намира израз в превръщането на диктатурата на пролетариата в общонародна държава и в редица други изменения в политическата и правната надстройка, във функционирането на цялостната политическа система на обществото. Този процес ще продължи и в бъдеще. „Следващият период ще бъде период на нови големи и важни начинания и стъпки в тази генерална насока на нашето развитие като общество, като партия, като страна..." — посочи др. Тодор Живков в доклада пред пленума на Централния комитет на БКП от 29 юли 1980 година.

В развитото социалистическо общество се увеличават мащабите и сложността на задачите, които първичните партийни организации решават в областта на ръководството на социално-икономическия живот на трудовите колективи. Сега основното, решаващото в развитието на страната е интензификацията на народното стопанство, на всички сфери на обществения живот. Целта е да се внедряват комплексна автоматизация и комплексна механизация, да се използва челният наш и чуждестранен опит, да се интелектуализира трудът. В икономическата област актуална задача е да се прилагат новият икономически подход и новият икономически механизъм. Не по-малко сложни са и социалните проблеми, например да се намери по-добро решение на въпроса за прогреса на човека на едно и също работно място и т. н.

В самата партия важна задача е да се задълбочава и засилва самодейният характер на първичните партийни организации. В настоящия етап от обществено-икономическото развитие на страната широкият кръг от партийни членове притежават политически, икономически, технически и други знания, имат значителен организационен и научно-технически опит. Партийният състав в качествено отношение по-

[1] Л. И. Брежнев, Отчет на ЦК на КПСС и предстоящите задачи на партията във вътрешната и външната политика, Партиздат, 1976, с. 119.

Digitized by Google

стоянно се подобрява. „Гръбнакът на партията е работническата класа."[1] От приетите през периода между XI и XII конгрес на партията 84 на сто имат средно, полувисше и висше образование. Това е предпоставка у комунистите да се изгражда мнение и правилно отношение към въпросите на политиката, стопанската дейност, държавното управление. То поражда вътрешна потребност у тях да се интересуват от организационната и идейновъзпитателната работа на партийните органи. Комунист, който знае, политически е просветен, притежава организационен опит, е способен за активна обществена изява. Той упражнява уставното си право да каже това, което знае и мисли по обсъжданите въпроси и пр.

Всички тези социални, икономически, управленчески и други проблеми могат да се решават успешно само с активното участие на всички комунисти, на трудещите се. Това означава да се включи целият интелектуален, духовен, умствен и физически потенциал на партията, на народа, да се разгърнат творческите възможности на хората, да се подтикнат стремежите им, да се окрилят мислите и дръзновенията им, да се развие многостранно човешката личност. Такава личност винаги е социално активна, тя търси социална изява, пълноценна реализация в производството, в духовния и обществения живот на обществото. Оттук и **обективната потребност да се разширява демократизмът в партията и производството, в целия социално-икономически и духовен живот, да се усъвършенствува социалистическата демокрация.**

●

Откъде да се тръгне, с какво да се започне, в какви насоки да се разширява демократизмът и в партията, и в обществото?

В живота на първичната партийна организация, както знаем, събранието е не само висш ръководен орган, но и школа за партийно ръководство, школа за осмисляне и анализиране на успехите и недостатъците. Тук комунистите формират своите ръководни органи, определят пътищата и средствата за решаването на предстоящите политически, стопански и идеологически задачи. Личното присъствие и участие на всеки партиен член в тази дейност е негово задължение и право, негова отговорност. То обаче зависи от редица фактори и преди всичко от важността и актуалността на проблемите, които се поставят на обсъждане, от предварителната подготовка на материалите, от умението на партийното бюро да ангажира повече и компетентни хора в изясняването на задачите, в определянето на средствата и начините за тяхното решаване. Следователно **по-нататъшното развитие на вътрешнопартийната демокрация може да се осъществява по линия на издигане ролята на партийното събрание, на все по-широкото привличане на комунистите в изготвянето на партийните решения.**

Първичните партийни организации са изнамерили разнообразни форми и начини за включване на все повече и повече хора в набирането и анализирането на сведения и факти по проблемите, предмет на обсъждане, създават групи от компетентни хора, в това число и безпартийни активисти, специалисти и работници за проучване на документи, за разработване на програми и мероприятия за тяхното решаване и т. н. Важни въпроси, отнасящи се до целия колектив, се обсъждат на открити партийни събрания. Всичко това води не само до задълбочено проучване на проблемите и до изработване на правилни решения на основата на колективния ум на трудещите се, но е важна

[1] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП пред XII конгрес и предстоящите задачи на партията, Партиздат, 1981, с. 111.

Digitized by Google

предпоставка за активизиране на хората в тяхното изпълнение. Те се чувствуват съпричастни в общите дела и отговорни за съдбата им.

За да се издигне ролята на партийното събрание, много е важно какъв е **съставът на партийното бюро.** Опитът показва, че партийното бюро работи толкова по-ефективно, колкото по-добре в него са представени комунисти с политически и жизнен опит, притежаващи професионални знания. Избирането на комунист в партийното бюро не е привилегия, а преди всичко доверие и отговорност. Ето защо много е важно в състава му да се включват членове, които умеят и желаят да работят, които са способни да осигуряват колективно ръководство, основано на ленинските норми на партиен живот. Колкото членът на партийното бюро е политически зрял, притежава организационна и професионална култура, колкото по-широко и по-дълбоко е усвоил и прилага ленинския стил и методи на работа, толкова по-голяма е възможността по-компетентно да действува, по-широк кръг комунисти и безпартийни активисти да привлича и включва в политическата, организаторската и идейновъзпитателната работа. Не е необходимо да доказваме, че на некомпетентния партиен функционер му е трудно да действува политически. За него партийните форми и методи на работа са непонятни. Такива дейци обикновено си служат със силови форми и методи, с декретиране, с командаджийство, с администриране. Такъв партиен деец не може да осигури пълно приложение на вътрешнопартийната демокрация, която гарантира на комунистите правото на критика, правото им да искат отчет, да мислят и действуват творчески, по самоинициатива, по вътрешен подтик да търсят нови ефективни пътища и средства за решаване на задачите.

●

Винаги и навсякъде ли се спазват тези изисквания?

За съжаление срещат се случаи, където някъде от непознаване същността на демократизма в партията, някъде от дребнави мисли и подбуди допускат нарушения. Ето два примера, които ни дават богати факти за размисъл:

На миналогодишното отчетно-изборно събрание на първична партийна организация в автотранспортно предприятие след приключване на разисканията по отчетния доклад и проекторезолюцията дадоха думата на председателя на комисията по предложенията за ново партийно бюро. Неочаквано повечето от предложените комунисти започнаха един след друг да си правят отвод. В изказванията им нямаше ни нотка на позьорство или привидно несъгласие. Напротив, чувствуваше се отговорното им отношение към избора на партийно бюро. Всеки, който си правеше отвод, откровено казваше причините, аргументираше се. Събранието приемаше отводите. Председателят на комисията по предложенията, който в служебната йерархия беше началник на предприятието, без да се консултира с членовете на комисията, бързо ставаше и казваше: „Аз имам друг вариант!" и съобщаваше ново име. Комунистите, които по време на разисканията по доклада и проекта за резолюция бяха активни — изказваха мнения, защищаваха ги, отправяха критични бележки към партийното бюро, към отделни комунисти и безпартийни работници и служители, започнаха да се ослушват какво ще каже началникът.

След събранието в разговор с група комунисти попитах: „Първичната организация избра ли из своите редове най-подходящите, най-компетентните, най-опитните комунисти за членове на партийното бюро?" „Да!" — казваха някои и добавяха: „Началникът най-добре знае, затова е началник!" „Не!" — казваха други и допълваха, че човек колкото и да е компетентен, колкото и добре да е запознат с проблемите на колектива и с хората, не може да замени колективния ум.

Кои бяха прави?

В думите на първите имаше логика, като казваха, че началникът знае и че познава хората. Но той, колкото и добре да ги познава-ше, не можеше да знае за тях повече, отколкото те самите за себе си. Прави бяха вторите, които мислеха, че колективността им дава

Digitized by Google

възможност да намерят най-подходящия вариант за решение. Казваха, знаеха, че е така, но не я използваха! Защо? Защото за съжаление не се спазваха основни ленински норми на партийния живот и принципи на партийното ръководство, защото на мястото на същинската вътрешнопартийна демокрация беше пуснала корени някаква криворазбрана демокрация, защото няма и не може да има действителна вътрешнопартийна демокрация там, където един властвува над цяла първична партийна организация.

Другият пример. В слаботоковия завод „Кл. Ворошилов" — София първичните организации преди отчетно-изборните събрания широко изучават общественото мнение, кои комунисти ще бъдат най-подходящи за членове на партийните бюра. За целта анализират факти и мнения, премерват на везните на партийните принципи качествата и достойнствата на отделните комунисти, за да излязат с предложения, които ще намерят всеобща подкрепа. И действително почти не грешат в избора на членовете на партийните бюра. Нещо повече, приемат нови партийни членове на открити партийни събрания. Ето какво споделя на научно-приложна конференция секретарят на партийния комитет Величка ДЕНКОВА: „При обсъждане на кандидатурите за партийни членове на тези събрания свое мнение изразяват не само комунистите, но и безпартийните. Целият колектив обсъжда достойнствата и недостатъците на младите хора, води откровен и взискателен разговор, което допринася за нарастване отговорността на младото попълнение. Тригодишният ни опит показва, че откритите партийни събрания за приемане на нови членове в партията се утвърждават като добра школа за възпитание не само на комунистите, но и на целия колектив. Повишава се самочувствието на безпартийните от високото доверие, което им се гласува. Заедно с това се издига авангардната роля на комунистите, повишава се боеспособността на първичната организация, тъй като партията се попълва от най-достойните младежи и девойки, които се ползват с уважение и авторитет сред целия трудов колектив."

Изводът е недвусмислен: осъществяването в живота на първичните организации **принципа на изборност и отчетност на широка демократична основа е обективно условие за разширяването и задълбочаването на самата вътрешнопартийна демокрация**, те способствуват да укрепват връзките на ръководствата с комунистите. Колкото по-задълбочено се изучава **общественото мнение** по въпросите, които се обсъждат, колкото на по-широк актив се опират, толкова по-голяма е възможността всестранно да се анализират проблеми, толкова по-сигурна е гаранцията да се вземат правилни решения, да се привлекат повече хора в тяхното изпълнение.

Тук следва да направим едно отклонение по повод на откритите партийни събрания. По техен адрес тук и там се чуват неодобрителни гласове, говори се, че с тях се ограничавала вътрешнопартийната демокрация.

Аргументи!

Някои комунисти „се стеснявали" да се изказват по партийни въпроси пред много „външни" хора. Вярно, има и стеснителни партийни членове. Но това не е аргумент, който да оправдава пасивността, защото приемането на членове в партията, както знаем, не се извършва по качество „стеснителност", по „момински свян", а по съвсем други качества, ясно и точно записани в Устава.

●

По-нататъшното разширяване на вътрешнопартийната демокрация се проявява в осъществяването на **колективността в партийното ръководство**. Това ще рече да се повишава ролята на заседанията на изборните органи — партийните бюра, да се разгръща активността на всички негови членове, да се създават условия и да се включват в непосредствена работа повече комунисти и безпартийни в различни комисии и групи. **Общественото начало в партийната работа**, привличането на широк кръг партийни активисти в ръководна дейност — в методически съвети и комисии, свидетелствува за задълбочаване на

Digitized by Google

демократичните основи на партийния живот, на принципа на колективността в партийното ръководство. Именно привличането на голям актив в работата на партийните комитети и бюра на обществени начала представлява една от действените форми за практическото осъществяване на ленинската теза, че всички дела в партията се решават и водят от самите партийни членове.

Наивно е да се мисли и да се говори за каквато и да било демокрация, ако комунистите и трудещите се не са запознати, не са в течение на онези задачи, чието решаване определя техния обществен живот, тяхната роля в него. Нещо повече, за човека няма нищо по-привлекателно, по-активизиращо средство от ясната перспектива и осъзнатата цел, които първичната организация и трудовият колектив си поставят на основата на стратегическата линия на партията. Това означава, че по-нататъшното развитие на вътрешнопартийната демокрация може да се осъществи чрез **подобряване на вътрешнопартийната информация.** Самата първична организация като политическо ядро на трудовия колектив, като негова ръководна сила, за да изпълнява компетентно и успешно функциите си, се нуждае от обширна и всеобхватна информация в няколко насоки. **Първо,** информация с обществено-политически характер, която да съдържа сведения за настроенията на трудещите се, за тяхното отношение към различни събития, към решенията на ръководните органи и към нейните решения. В тази информация много е важно точно и обективно да са отразени както положителните, така и отрицателните настроения на различните групи от населението. **Второ,** информация по въпросите на стопанския и културния живот, която да съдържа сведения за хода на изпълнението на програмата за икономическото и социалното развитие на колектива, за стила и методите на ръководството на стопанските органи, за положителния опит, за недостатъците и т. н. **Трето,** информация за вътрешнопартийния живот, даваща сведения за организаторската и възпитателната работа сред колектива, за състоянието на работата по подбора, разпределението и възпитанието на кадрите, за контрола и проверката на изпълнението на решенията, за дейността на изборните органи, за партийната дисциплина, за развитието на самата вътрешнопартийна демокрация и др.

Използвайки разумно всички тези източници и видове информация, първичните партийни организации получават точна картина на положението по места. Това им позволява да съсредоточават вниманието си към неотложните задачи, да търсят и чертаят верни пътища за тяхното решаване, да разпределят правилно силите и пр. Отделните комунисти също се включват по-активно в изпълнението на една или друга задача.

●

Друго направление за разширяване на вътрешнопартийната демокрация е **засилването на личната позиция на всеки комунист** към всичко онова, което пречи да се утвърждава творческо отношение към проблемите, които стоят пред първичната организация и трудовия колектив. Конкретно нейно изражение са **критиката и самокритиката.** Никакви партийни наказания, никакви мерки на контролни органи не могат да създадат здрава морална атмосфера, крепка партийна дисциплина в първичната организация, каквито могат да осигурят критиката и самокритиката, острата реакция на комунистите към всякакви отклонения от нормите на вътрешния живот и от принципите на партийното ръководство. Това може да стане само с помощта на критиката и самокритиката като изпитани методи за възпитание на кадри-

Digitized by Google

те, за всестранен анализ на недостатъците в работата с цел да се отстранят, т. е. като метод за познание и като средство за изменение на действителността. Това означава, **първо**, всички страни от дейността на който и да е партиен член да получат обективна оценка. **Второ**, съществуващите недостатъци така да се анализират, че да се помогне за тяхното отстраняване. **Трето**, нито един случай на нарушаване на нормите на партийния живот и принципите на партийното ръководство, на нравствените норми на социалистическия начин на живот да не бъдат оставени без съответни последствия и да не се допуска либерално отношение към недостатъците и техните носители.

За първичните партийни организации критиката и самокритиката са резултатни, когато най-добре са представени в техните вътрешни звена — партийните групи, там, където комунистите работят един до друг и когато те станат постоянен елемент на деловите и другарските взаимоотношения между партийните членове и безпартийните в трудовия колектив, когато там присъствува духът на обща непримиримост към недостатъците. И още критиката и самокритиката да бъдат по същество. Тяхната висока стойност е в правотата, в обществената значимост на повдигнатите въпроси и в готовността незабавно да се захващаме да отстраняваме грешките и недостатъците. За съжаление тези принципни положения не винаги се спазват. Срещат се случаи, когато критиката носи повече страдания на критикуващите, отколкото полза. Такава критика подронва дисциплината и единодействието на комунистите, вместо да ги укрепва, не допринася и за разширяването на вътрешнопартийната демокрация.

●

Първичната партийна организация, както посочи на Дванадесетия конгрес др. Тодор Живков, е естественият център, социалната среда, където се решават всички задачи. Тя успешно изпълнява тази си роля, когато съчетава вътрешнопартийната демокрация, колективността с централизма, широката творческа инициатива със съзнателната дисциплина и организираността. Ето защо пред нея възниква потребността да разширява и укрепва колективните, демократичните начала в своя вътрешен живот и същевременно да съсредоточава вниманието си върху **всестранното укрепване на партийната дисциплина**, върху повишаване чувството за отговорност у комунистите. А това означава и я задължава да обръща максимум внимание на контрола за спазване на дисциплината, за изпълнение на законите, за формиране на навици за спазване на установените правила и норми, за по-нататъшно повишаване на политическата и правната култура на комунистите и всички трудещи се. Защото в крайна сметка каквито са критиката и самокритиката в първичната партийна организация, такива ще бъдат и в трудовия колектив, каквато е справедливостта сред комунистите, такава ще бъде и сред останалите граждани. Само силно развита и утвърдена вътрешнопартийна демокрация може да бъде образец на социалистическата демокрация.

Йордан ХАДЖИЕВ

Digitized by Google

С КРИТЕРИИТЕ НА УСТАВА

Консултация

Подготовката и провеждането на годишните отчетно-изборни събрания на първичните партийни организации следва да бъдат изцяло съобразени и с измененията и допълненията в Устава на партията, които направи Дванадесетият конгрес. Те са нов, релефен израз на творческия, на новаторския подход на партията в решаване проблемите на теорията и практиката и на партийното строителство. Този подход изисква заедно с промяната на обстановката и произтичащите от нея нови задачи да се търсят и намират нови форми и методи на работа, за да се осъществява принципното положение за съответстване между политическото и организационното ръководство.

Какви изменения настъпиха в нашата страна след X партиен конгрес, които обуславят необходимостта от промени в Устава на партията?

Първо. Значителни са измененията в развитието на обществения живот. Увеличиха се мащабите и сложността на задачите за изграждане на развитото социалистическо общество, засили се концентрацията и специализацията на производството, развиха се и нови, прогресивни отрасли на икономиката. Създадоха се нови структури на управление на обществените процеси: национални комплекси и асоциации, стопански комбинати и звена. Засили се държавно-общественото и обществено-държавното начало във формирането и дейността на различните органи. Изграждането на селищните системи, новата бригадна организация на труда и прилагането на новия икономически подход с неговия механизъм доведоха до появата на качествено нови моменти в обществено-икономическия живот.

Второ. Изменения настъпиха и в развитието на партията, което е напълно закономерно, защото измененията в обществения живот неизбежно дават отражение и върху партията. В новите условия още по-ярко се изразяват такива закономерности на нейното развитие като нарастващата ѝ ръководна роля, постепенното ѝ превръщане в марксистко-ленински авангард на целия народ, зависимостта на развитието на социалистическата демокрация от състоянието и развитието на вътрешнопартийната демокрация, разширяването и задълбочаването на връзките на партията с масите и пр.

Трето. Окрупняването на първичните партийни организации, което се извърши в изпълнение решенията на Националната партийна конференция (1978 г.), доведе до изменение и във вътрешния им живот. Изградиха се общинските партийни комитети в селищните системи, което дава отражение и върху живота и дейността не само на първичните партийни организации, но и на окръжните комитети. Крайно необходимо беше да се регламентират новите моменти в съдържанието на вътрешнопартийните отношения и функциите на партийните органи и организации и се запишат в Устава.

Четвърто. Централният комитет своевременно осветляваше теоретически новите процеси в развитието и функционирането на партията. В редица документи и най-вече в доклади, речи и други произведения на другаря Тодор Живков бяха формулирани редица нови принципни положения, които отразяват съществени страни и нови функции от живота и разнообразната дейност на партията и нейните структурни звена. Тяхното отразяване в Устава има изключително голямо значение за провеждане на партийната дейност в съответствие с повелителните изисквания на живота за издигане научното равнище на партийната дейност.

Кои са по-съществените изменения в Устава?

Измененията и допълненията засягат в различна степен всички глави на Устава. Значителна е частта, която се отнася до първичните партийни организации и до членовете на партията. Тя е и предмет на настоящата консултация. Тези промени съдържат важни критерии за правилна оценка на състоянието и дейността им.

Да започнем с измененията и допълненията, които засягат членството в партията. Те разкриват повишените изисквания към встъпващите и към всички нейни членове. Условие за приемане в партията е кандидатът активно да участвува в строителството на развитото социалистическо общество. То ясно говори за разликата между комуниста и безпартийния в изпълнението на партийната политика. Активното участие на комуниста отговаря на неговата авангардна роля. Новото изискване изразява принципното положение за зависимостта на състава на партията от етапа на развитието на обществото и задачите, които произтичат от него. Със своя състав всяка първична партийна организация трябва да е в състояние да осигури срочно, качествено и високоефективно изпълнение на задачите, които стоят пред трудовия колектив.

Записани са и нови задължения на комуниста. Той трябва да се бори за прилагане на съвременните научно-технически постижения, за висока обществена производителност и за образцова социалистическа организация на труда; да изучава и внедрява челния опит; да постига високо качество и ефективност.[1] Това допълнение пряко произтича от обоснования в отчета на ЦК на БКП пред конгреса решителен курс към

[1] Устав на БКП, С., 1981, с. 13.

Digitized by Google

интензификация на народното стопанство. Една от неговите характеристики е, че той се опира върху бързото внедряване на постиженията на съвременния научно-технически прогрес във всички сфери и дейности на народното стопанство, във всички звена. Но осмата петилетка не ще стане петилетка на техническия прогрес, ако тази цел не завладее партийните организации, комунистите, ако не обхване целите трудови колективи.

Друго важно задължение на комуниста е редовно да участвува в живота и дейността на партията. По същество то е участие в живота на първичната партийна организация, в която той членува. Това е неотменимо условие за подготовката му да се изявява като авангард на трудещите се. Първичната партийна организация е преди всичко полето за изява на комуниста в обществено-политическия живот, в ръководството на стопанското и културното строителство на страната и управлението на държавните работи.

В Устава по-точно са посочени изискванията комунистът да бъде и обществен деец. С тази цел е вмъкнат и новият текст, според който всеки комунист е длъжен да дава пример за изпълнение на обществения дълг, да съдействува за развитието на критиката и самокритиката в партията и в обществото. Изпълнението на това задължение е предпоставка за реализиране поставената от XII конгрес задача за по-нататъшното развитие на социалистическата демокрация, за засилване инициативата и ролята на личността и трудовия колектив в управлението на стопанската дейност. Сега с по-висок критерий следва да се преценява отговорността на комунистите, на партийната организация и бюрото за състоянието и дейността на профсъюзната, комсомолската, отечественофронтовската организация, на комисиите и групите за народен контрол и т. н.

Записано бе и ново положение във връзка с работата по подбора и издигането на кадрите. На какъвто и да е пост комунистът трябва да спазва ленинските принципи за подбора на кадрите не само според техните политически и делови, но и морални качества. Те допълват облика на ръководителя и имат съществено значение за неговия авторитет сред колектива.

Обогатен е и текстът на Устава за партийното положение на член на БКП, неплатил членския си внос или не посещавал събранията на първичната партийна организация в продължение на три месеца. В какво се изразяват те?

Партийната организация взема решение за отпадането му, след като установи, че той без уважителни причини е прекъснал връзката си с партията. Допълнението подчертава необходимостта всестранно и задълбочено да се проучват причините за прекъсване връзките на партийния член с неговата организация, да се направят всички възможни усилия да се привлече редовно и активно да участвува в живота и дейността на партията и ако те се окажат безуспешни, то чак тогава да се постави на обсъждане неговото партийно положение. Човекът е най-сложното същество, поради което лесно може да се сгреши, когато го преценяваме, ако щателно не проучим характера му, всички обстоятелства, които му въздействуват.

Необходимо е партийните бюра и групи да засилват и подобряват индивидуалната работа с отделните комунисти, да проявяват по-голяма загриженост и отговорност за тяхната дейност, поведение, условия на работа и живот. Хуманният характер на партията се изразява и в отношението на партийните органи и организации към отделния техен член. „Грижата за човека — четем в Тезисите на конгреса — трябва да бъде отличителна черта не само на партията като цяло, но и на всяка от основните ѝ клетки — първичните партийни организации.“[1]

Високите изисквания към комуниста са израз на необходимостта той да бъде във всяко отношение образец, пример за подражание от безпартийните.

Дванадесетият конгрес приеме нови норми за усъвършенствуване реда за приемане на комсомолци за партийни членове. Кои са те?

Съществено е допълнен текстът на Устава относно препоръката на комитета на ДКМС. Тя предварително се обсъжда от дружеството на ДКМС, където членува комсомолецът. Това допълнение говори за доверието на партията към комсомолските дружества и напълно съответствува на обоснованото в Отчета на ЦК на БКП пред XII конгрес положение за приемане нови членове на партията, които със своите качества са спечелили партийното и общественото доверие да носят високото звание член на БКП. И съвсем естествено е комсомолецът да има признанието на своето дружество, което пряко наблюдава проявите му и може да даде вярна оценка на неговите качества. В КПСС широко се практикува на такива събрания да присъствува секретарят или заместник-секретарят на първичната партийна организация, където ще се обсъжда въпросът за приемане на комсомолеца в партията. Тази практика дава възможност първичната партийна организация да има във всички случаи предвид и мнението на дружеството за кандидата. Освен това в хода на обсъждането може да изникнат въпроси, които да затруднят събранието да изрази правилна позиция, а намесата на секретаря ще отстрани това затруднение.

Ново положение е, че препоръка за приемане на нов член на партията може да

[1] Тезиси на XII конгрес на БКП, С., Партиздат, 1981, с. 111.

Digitized by Google

дава комунист, който има най-малко тригодишен партиен стаж и познава кандидата в продължение на не по-малко от две, а не от една година. Кое наложи тази промяна?

Тя се обуславя от необходимостта предварително да се събере информация за желаещия да стане член на партията за един по-продължителен период. В много случаи едногодишното познанство не гарантира такава информация. Но и сега партийното бюро и партийното събрание ще преценяват не само дали препоръката е подписана от комунист с тригодишен партиен стаж и познава кандидата най-малко от две години. Тя ще се преценява главно по нейното съдържание. Това ще рече да се прецени доколко поръчителят е имал възможност добре да опознае и прецени качествата на кандидата, а също и самото съдържание на препоръката да отговаря на допълнителните сведения, които бюрото на ППО е събрало.

Измененията и допълненията, които се отнасят до членството в партията, въоръжават партийните организации с нови критерии и с по-ефективни механизми за изпълнение на задачата за по-нататъшно подобряване на качествения състав на партията, поставена от Дванадесетия конгрес.

Кои са по-важните промени в съдържанието на раздела от Устава за първичните партийни организации?

Внесени са съществени допълнения към структурата, основните задачи и функциите на първичните партийни организации. Те са не само основа на партията, но и ръководно политическо ядро на трудовия колектив и първообраз на неговото бъдещо състояние. Това определение отговаря на ролята и мястото на първичните партийни организации в съвременните условия. То бе теоретически задълбочено обосновано от др. Т. Живков. С тази постановка, безспорен принос в теорията на партийното строителство, се разкриват промените, които стават в ППО и трудовите колективи и които създават условия за нови взаимоотношения между тях. С нея се подчертава, че са разширени и задълбочени връзките на ППО с трудовия колектив, от който тя „поема живителни сокове"[1].

Новият текст, според който първичната партийна организация непосредствено провежда политиката на партията сред масите, съвсем ясно определя ролята й в нейното изпълнение. Тя е от решаващо значение, защото убеждаването и мобилизирането на трудещите се за съзнателното и активно участие в изпълнение задачите за изграждане на развито социалистическо общество зависи преди всичко от дейността на ППО. Те осъществяват живата връзка на партията с народа. Нейната ефективност в най-голяма степен зависи от добре организираната индивидуална работа на комунистите сред безпартийните. Това наложи принципното положение за индивидуалната работа с трудещите се да се запише в Устава на партията, т. е., да стане норма на партийния живот. Вписването й в Устава е най-убедителното доказателство за значението на индивидуалната работа с хората, независимо от пълното използване на средствата за масова информация, с които разполагат партийните организации. Дванадесетият конгрес постави и задачата да се ускори бързината на идеологическия отзвук, а това предполага да се води разговор с хората по проблеми от местен, национален и международен характер, които ги вълнуват.

Изменения има и по отношение събранията на първичните партийни организации, в които има съставни организации. Как е решен уставно този въпрос?

Общо партийно събрание се свиква по-рядко от един път на 3 месеца. Съставната организация провежда най-малко по едно събрание всеки месец, защото тя се изгражда, а да се създават по-добри условия за творческа изява на комунистите, своевременно да се решават специфичните проблеми в цеха, участъка, бригадата, отделите и пр. Подготовката и провеждането на общото събрание, което сега ще става веднъж на три месеца, налага и по-голяма отговорност на партийното бюро за неговото високо и съдържателно равнище.

Какъв е смисълът на допълненията в раздела „Партията и Димитровският комунистически младежки съюз"?

Те налагат да се преценява доколко първичните партийни организации със своята дейност осигуряват условия на комсомолските организации да проявяват широка инициатива в обсъждането и поставянето пред тях на някои нови проблеми, които придобиха по-голяма значимост в новите, съвременните условия. Такива са проблемите за военно-техническото възпитание, образованието, професионалното майсторство и квалификацията на младежите, за тяхната реализация. Освен това първичните партийни организации следва да насочат комсомолските дружества в дейността им за усъвършенстване социалистическия начин на живот на младежта.

Промените в Устава не изменят основните организационни принципи и основните норми на партиен живот. Те се запазват при всички изменения на Устава, защото отразяват закономерностите на развитието на партията и са предпоставка за нейното нормално, възходящо развитие, за да може тя успешно да осъществява своите функции. Измененията и допълненията, които направи XII конгрес, разширяват възможностите на партийните органи и организации да проявяват по-голяма инициатива и самодейност, да се укрепва единството и връзките им с народа, да се изяви ролята им на действителни органи за политическо ръководство в изпълнение предначертанията на конгреса.

[1] Т. Живков, За партийното строителство, С., Партиздат, 1978, т. 3, с. 441.

Digitized by Google

БОРБА ЗА НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИ ПРОГРЕС

ФЕДОР ЛОШЧЕНКОВ
член на ЦК на КПСС и
първи секретар на Ярославския
областен комитет на партията

Сега, когато Съветският съюз решава големите задачи на социално-икономическото развитие, поставени на XXVI конгрес на КПСС, всяка инициатива на отделния труженик или на производствения колектив, която е насочена да повишава ефективността на производството и качеството на работата, намира широк отклик в страната. Но при едно условие: ако тази инициатива е разумна, убедителна, естествена. „На нас не са нужни изкуствени „почини" — каза Леонид Илич Брежнев през 1978 г. на Ноемврийския пленум на ЦК на КПСС. — Нужни са ни делови, действително излизащи от масите инициативи, способни да запалят, да вдъхновят милиони хора." Такова изискване Централният комитет на партията поставя за голямата отговорност на всеки, който излиза с почин. Тази отговорност още повече нараства, когато инициативата излиза от цялата областна партийна организация, която има като нашата около 110 хиляди комунисти.

Централният комитет е проявявал и по-рано специално внимание към дейността на Ярославската областна партийна организация. През 1967 година бе одобрен опитът на Рибинската градска партийна организация за повишаване културата на производството и внедряване на научната организация на труда. През 1972 година Централният комитет одобри дейността на партийните организации на ярославското производствено обединение „Автодизел" и на Кременчугския автомобилен завод в Украйна за подобряване качеството, увеличаване моторесурса на двигателите и пробега на товарните автомобили. А до Юлския (1980 г.) пленум на ЦК на КПСС в нашата областна партийна организация беше натрупан значителен опит за организаторската работа по ускоряване на научно-техническия прогрес и превръщането на постиженията на науката в непосредствена производителна сила. Затова, като бях по време на пленума на прием у Леонид Илич Брежнев, аз му разказах за работата, извършена в това направление от партийната организация за увеличаване на производството и повишаване качеството на продукцията без увеличаване броя на работниците, а така също за плановете на областта да постигне през единадесетата петилетка (1981—1985 г.) прираст на промишленото производство със същия брой работници.

Материалът е написан специално за сп. „Партиен живот" чрез АПН.

Digitized by Google

Леонид Илич оцени положително извършената работа и одобри нашето начинание. Той даде поръчение на съответния отдел на Централния комитет на партията да изучи този въпрос и да го внесе за разглеждане пред Секретариата на ЦК на КПСС. Централният комитет на партията разгледа въпроса и прие решение „За инициативата на Ярославската областна партийна организация за постигането през единадесетата петилетка на прираст на промишленото производство без увеличаване числеността на работниците".

В какво се изразява ярославската инициатива, която получи общосъюзно звучене? Каква работа е извършила областната партийна организация по нейното изучаване, обобщаване и разпространение?

РИБИНСКИ ВАРИАНТ

Както е известно, в началото на седемдесетте години КПСС в своята икономическа политика взе курс за повишаване на ефективността на производството, за всемерно ускоряване на научно-техническия прогрес. Впоследствие този курс получи по-нататъшно обосноваване и конкретизация. На XXV конгрес на КПСС (1976 г.) Л. И. Брежнев подчерта, че през осемдесетте години повишената ефективност на производството се явява крайна необходимост във връзка с изострянето на проблема за трудовите ресурси. А в Отчетния доклад на XXVI конгрес на партията Леонид Илич причисли намаляването прираста на трудовите ресурси към основните фактори, които усложняват икономическото развитие на страната през започващото десетилетие. „Условията, при които ще се развива народното стопанство през 80-те години — каза Л. И. Брежнев, — правят още по-настоятелно ускоряването на техническия прогрес."

Много изделия, създадени от ръцете на ярославските труженици, се доставят в братска България. Доставят се авиационни и автомобилни агрегати, тракторни мотори и помпи за течно гориво, хладилни агрегати и морски буксири, дървообработващи станове и електродвигатели, различни шини и кабели, нефтопродукти, лакове и бои, часовници „Чайка", магнитни ленти и други изделия.

Но ако през последните две петилетки балансът на трудовите ресурси в областта беше положителен, то през сегашната единадесета петилетка картината съществено се измени. Актуален за нас стана проблемът за кадрите. Предприятията в областта не успяват да увеличат производството за сметка на броя на работниците, тъй като през единадесетата петилетка дефицитът на трудовите ресурси е повече от 15 хиляди души, а през дванадесетата се очаква да бъде още по-голям.

Като предвижда обективните трудности на икономическото развитие, нашият областен комитет на партията още през десетата петилетка насочи партийните организации и трудовите колективи на челните предприятия към творческо търсене на пътища за по-нататъшно нарастване на обема на производството, без да се увеличава числеността на промишленопроизводствения персонал. Много колективи се отнесоха към препоръките на областния комитет на партията с високо чувство за отговорност.

Тон в творческото търсене дават партийната организация и колективът на Рибинското производствено обединение по моторостроене, което ръководи генералният директор, герой на социалистическия труд и лауреат на Държавна награда на СССР П. Ф. Дерунов. Партийната организация, която наброява около 5000 комунисти, много години възглавява А. В. Павловский. Веднъж на събрание на актива на на-

Digitized by Google

шата областна партийна организация П. Ф. Дерунов справедливо отбеляза: когато обединението приемало комплексния план, предвиждащ увеличение на обема на производството за десетата и единадесетата петилетка с 2,8 пъти, в това число за авиационни двигатели — с 4 пъти, при което не се увеличават работниците, много стопански ръководители не вярвали в осъществяването на замисленото. И действително имаше причини за съмнения; разчетите на специалистите показваха, че за да се изпълнят поставените пред обединението задачи за двете петилетки при използването на традиционните методи на стопанисване, би било необходимо да се увеличи числеността на работниците повече от 2 пъти (разбира се, със съответните потребности от жилища и други културно-битови обекти), а също така да се удвои обемът на капиталните вложения на строително-монтажните работи.

Но в обединението се ориентираха към друго — към техническото превъоръжаване на производството. За това беше необходимо да се разработи научнообоснован, подробен и реален план за внедряване на нова, високопроизводителна техника и прогресивна технология. И в най-ранния стадий на разработката партийният комитет на обединението ориентира всички специалисти и стопански ръководители този план да бъде комплексен, да обхваща развитието не само на производството, но и всички страни на социалния живот на колектива. Без грижата за човека, за удовлетворяване на неговите потребности от жилища, детски предучилищни заведения, културно-масови и спортни съоръжения, бази за отдих не може да има в съвременните условия постоянен, устойчив трудов колектив. Без това даже най-съвършените технологии не ще дадат очаквания ефект. Затова и документът, разработен от обединението през 1978 година и предвиден до 1985 година, се нарича план за техническо превъоръжаване на производството и за социално развитие на колектива.

Второто направление в работата на партийния комитет в подготвителния стадий се свежда до това, да се стигне до всяко работно място в постановката на задачите за техническо превъоръжаване, всеки труженик да знае какви въпроси се решават и какви резултати от това се очакват и може ли със своите предложения и съвети да окаже съдействие при съставянето на плана. С всички цехови партийни организации (а те са около сто) била извършена голяма работа по съставянето на планове за техническо превъоръжаване на участъците, цеховете, производствата, по включването на целия колектив към това крупно и важно дело. Обстоятелствен разговор за значението на перспективния план се провел на събрания на всяка партийна група и цехова организация, на заседания на партийните бюра. Партийният комитет на обединението справедливо смята, че работата по анализа на положението и съставянето на мероприятия за техническо превъоръжаване са дали голям ефект, даже без капитални загуби. Хората престанаха да мислят с привичните категории, нарасна активността на целия колектив, насочен към перспективата.

Като контролираше постоянно подготовката на комплексния план, партийният комитет отделяше особено внимание за укрепване връзките на обединението с научни и конструкторски организации от съответния профил. Доколкото ставаше дума за определяне пътя на техническото превъоръжаване за по-далечна перспектива, беше решено да се привлекат научни работници от водещите научноизследователски институти на отрасъла, които познават съвременното състояние на научните постижения и прогнозите за десетилетие напред. Бяха създадени творчески бригади от учени, специалисти и челни работници на обединението, които в течение на 3 месеца детайлно изучиха състоянието на производството, разкриха всички тесни места и изработиха

Digitized by Google

препоръки за ефективни мероприятия и направления на развитието. Беше подробно изяснено всяко мероприятие: кога и какво е необходимо да се направи. Тези материали се разгледаха в Москва в научноизследователските и проектантските институти и министерства.

Когато всички данни бяха обобщени, стана необходимо да се разширят връзките с научните организации с цел привличането им към продължително сътрудничество. Освен с отрасловите институти по редица проблеми, които изискват големи теоретически разработки, бяха сключени договори за сътрудничество с подразделенията на Академията на науките на СССР и с нейното Сибирско отделение, с Украинската, Белоруската и Молдавската академия на науките.

По такъв начин в областта на проектно-конструкторските и научноизследователските работи в комплексния план е предвидено разширение на съвместните изследвания на обединението с водещите научноизследователски институти и вузове на страната за създаване на нови ефективни технологически процеси, високопроизводително оборудване, за усъвършенствуване конструкциите на произвежданите изделия. Обединението работи съвместно с 42 института и проектантски организации по 62 крупни теми. Някои работи вече са завършени и успешно са внедрени в производството.

Партийният комитет и дирекцията предприеха необходимите мерки за по-нататъшно развитие на собствената научноизследователска база на обединението и за създаване на редица нови лаборатории. Тук работят трима доктори и 16 кандидати на науките, които ръководят основните направления за усъвършенствуване технологията и организацията на производството. В обединението е изработена и успешно се използва комплексна система за научна организация на труда, производството и управлението. Сега е набелязано да се разшири използването на електронноизчислителната техника за управление на производството, на технологическите процеси, а също така при разработката на проектната и конструкторската документация.

В резултат на това планът за техническо превъоръжаване и за социално развитие съдържа редица важни характеристики. **Първо**, той е насочен да постигне високи крайни резултати в производството и предвижда да се решат редица крупни социални проблеми на колектива (само жилищната площ всяка година ще възлиза на не по-малко от 50 хиляди квадратни метра). Планът обхваща основното и спомагателното производство, системата за организация и управление на всички производствени равнища, работата с кадрите, непромишлената сфера на дейност и спомагателното стопанство за производство на селскостопанска продукция.

Второ, планът се базира върху бързото внедряване в производството на последните постижения на науката и техниката — малкоотпадъчната технология, електрофизическите, електрохимическите и лазерните методи за обработка на детайлите, промишлените манипулатори, становете с програмно управление и др. Това позволява значително да се ускори техническият прогрес.

Трето, мероприятията на плана основно са обосновани от гледна точка на рационалното използване на производствените фондове, а също така и на отпусканите от държавата материални и финансови ресурси. Капиталовложенията се насочват преди всичко за реконструкция и техническо преоборудване на действуващите цехове и участъци, което се осъществява предимно със силите на самото обединение.

Четвърто, предвижда се активизиране на икономическите методи за управление и усъвършенствуване на показателите на стопанската сметка в съответствие с решенията на ЦК на КПСС и съветското правителство за усъвършенствуване на стопанския механизъм.

Digitized by Google

От гледна точка на партийната работа ценността на комплексния план се изразява още и в това, че той съдържа специален раздел за организационно-политически мероприятия. Те са разработени от партийния комитет на предприятието с участието на комитетите на профсъюзната и комсомолската организация и са насочени към повишаване на трудовата и политическата активност на трудещите се, тяхната мобилизация за изпълнение и преизпълнение на плановете и социалистическите обещания.

Партийният комитет систематизира и включи в своя арсенал най-действени и ефективни форми и методи на работа, за да реши отговорните задачи по техническото превъоръжаване и социалното развитие на колектива. Те обхващат въпроси като: подобряване подбора, възпитанието и обучението на партийния актив, повишаване авангардната роля на комунистите в производството и особено движението за комунистическо отношение към труда. Предвидени са мероприятия, които възпитават чувство на гордост за своя колектив, отговорност за изпълняваната работа, вяра в голямото практическо значение на решаваните от колектива задачи. Набелязани са мерки по обезпечаване на творческото участие на по-широк кръг от челници в производството и на инженерно-технически работници в решаването въпросите на техническото превъоръжаване. За да се постигнат тези цели, е предвидено да се проведат специални семинари, събрания и съвещания за различни категории трудещи се. На тях преди всичко се разглеждат въпросите за повишаване ефективността и качеството на работата. Разработени са нови положения за социалистическото съревнование, при които се акцентира върху въпросите, свързани с техническото превъоръжаване на производството.

В дейността на партийния комитет важно значение имат два други момента. За да се обезпечи по-действено ръководство на цеховите партийни организации и партийни групи в тяхната борба за технически прогрес, партийният комитет на обединението е избран в разширен състав. От 41 членове повече от половината са работници. Това позволи на партийния комитет да установи по-тесни връзки с колективите на цеховете и участъците, по-добре да се опознаят хората, да се акцентира върху ръководството на низовите партийни организации.

Вторият момент се отнася до проблемите на контрола при изпълнението на комплексния план и съставящите се на негова основа годишни планове за техническо превъоръжаване и социално развитие на колектива. При партийния комитет на обединението, а също така в повечето от 50 от основните му цехове са създадени специални комисии за партиен контрол върху дейността на администрацията по техническото превъоръжаване. Тези комисии позволяват партийните организации винаги да бъдат в течение на работата и оперативно да влияят на хода на техническото превъоръжаване.

С ОБЕДИНЕНИ УСИЛИЯ

Нашият областен комитет на партията внимателно следи усилията на рибинските моторостроители от самото начало на подготовката на комплексния план. Ние видяхме в техния опит важно средство за ускоряване на научно-техническия прогрес и по всякакъв начин поддържахме ценното начинание. Когато завърши работата по съставянето на плана, пред нас възникна въпросът за широко разпространение опита на рибинските моторостроители в рамките на областта. За тази цел бюрото на областния партиен комитет през юни 1978 година разгледа въпроса за почина на колектива на Рибинското обединение

Digitized by Google

за моторостроене. То задължи със своето решение градските (5 в областта) и районните (22 в градовете и селата) партийни комитети, първичните партийни организации и стопанските ръководители да се съобразяват с внедряването опита на рибинци за всестранното увеличение на продукцията, без да се увеличава броят на работещите по магистралното направление при развитието на икономиката в областта както през десетата, така и през единадесетата петилетка. Беше решено също така да се проведе многопланова организационна и политическа работа по изучаването и разпространяването на този опит. Този курс изцяло и напълно беше одобрен в началото на 1979 година от областната партийна конференция. Освен това е много важно, че инициативата на рибинските моторостроители намери пълна подкрепа от колегиума на министерството.

Като изпълниха решението на областната партийна конференция, областният, градските и районните комитети на партията съсредоточиха основното си внимание върху организаторската и масово-политическата работа за реализация на набелязания курс. На пленуми и заседания на бюрата на почти всички градски и районни комитети на партията, в партийните организации на промишлените предприятия бяха разгледани и определени конкретни пътища за повишаване производителността на труда и ефективността на производството, за подобряване качеството на продукцията въз основа на широкото внедряване на прогресивна технология и на високопроизводително оборудване, за задълбочаване специализацията и кооперирането, като се прилага научната организация на труда, производството и управлението, за снижаване материалоемкостта на произвежданите изделия. В цялата тази работа главно направление взеха реконструкцията и техническото превъоръжаване на действуващите предприятия.

За да могат ръководните партийни органи да оказват постоянно и компетентно влияние за решаването на тези въпроси, при тях са създадени специални обществени съвети, които са призвани да съдействуват за ускоряване на научно-техническия прогрес в промишлените предприятия на областта. При областния комитет на партията действува координационно-методически съвет по повишаване ефективността на производството и подобряване на качеството. В състава на съвета, който се ръководи от втория секретар на областния комитет на КПСС В. Ф. Горулев, влизат ръководители и специалисти от водещи предприятия и научноизследователски институти на областта. Съветът координира усилията на различни звена на обществения живот на предприятието и организацията при решаване въпросите за ускоряване на научно-техническия прогрес, анализира и оценява състоянието на работата в предприятията, оказва методическа помощ за нейното усъвършенстване. Към градските и районните комитети на партията са създадени съответствуващи технически съвети. Към Рибинския градски комитет на КПСС (първи секретар е А. П. Уров) например действува съвет за технически прогрес, за научна организация на труда, производството и управлението. Състои се от 11 секции, които обхващат всички най-важни направления.

За по-доброто практическо осъществяване на набелязаните задачи съдействуват също така и други форми и методи на работа, които се използват от партийните организации в областта. За ръководните партийни и стопански работници са организирани постояннодействуващи семинари по най-важните проблеми на научно-техническия прогрес. Като правило те се провеждат в големите предприятия. Стана хубава традиция всяка година да се провеждат областни и градски научно-практически конференции. Например през август 1978 година на такава областна конференция се разгледа въпросът за планомер-

Digitized by Google

ното внедряване на научната организация на труда като най-важен фактор за повишаване ефективността на производството и качеството на работата. Нейните препоръки бяха утвърдени от бюрото на областния комитет на партията. Всички колективи от промишлените предприятия в областта са осигурени с методически пособия и практически препоръки при разработката на комплексните планове за техническо превъоръжаване. През април 1981 година областният комитет на КПСС, областният съвет на народните депутати, областният съвет на профсъюзите и областният комитет на ВЛКСМ проведоха съвместна научно-практическа конференция по такъв важен проблем като развитието и усъвършенстването на бригадните форми на организация на труда в предприятията и в организациите на областта. Областният семинар на партгрупорзите беше посветен на задачите за повишаване боеготовността на партийните организации. При партийните комитети и бюрата на първичните и цеховите партийни организации са създадени комисии за контрол върху разработката и осъществяването на плановете за реконструкция и техническо превъоръжаване.

Ние считаме за важно постижение на областната партийна организация това, че в повечето промишлени предприятия редовно се обсъждат въпросите на научно-техническия прогрес на партийни и работнически събрания, в специално създадените творчески бригади, които се състоят от специалисти и работници, на заседанията на постоянно-действуващите производствени съвещания, а също така и в профсъюзните и комсомолските организации.

Сериозно значение придадохме на повишаването ефективността на партийното ръководство на икономиката и на авангардната роля на комунистите в производството. По време на разпространението на опита на рибинските моторостроители бяха осъществени редица мерки по усъвършенстване структурата на партийните организации, подобряване подбора, разпределението и възпитанието на кадрите. Отново бяха създадени 490 цехови партийни организации и партийни групи, значително нарасна при партийните комитети и бюра броят на комитетите по контрола на заработката и осъществяването на плановете за реконструкция и техническо превъоръжаване на производството. На много участъци, които се нуждаеха от засилване на партийното влияние, партийните комитети изпратиха опитни комунисти. Сега 90 процента от комунистите имат постоянни партийни поръчения, около 40 хиляди членове на партията работят по лични планове за повишаване производителността на труда.

Значителна политическа работа проведохме за разпространяване инициативата на рибинските моторостроители. При разясняване на народностопанското ѝ значение взеха участие голяма част от идеологическия актив на областта, работниците от печата, радиото и телевизията, от културни организации. През време на единните политически дни, провеждани в областта, а също така и на работнически събрания и при други мероприятия по тази тема се изказаха 3500 докладчици, над 400 лектори, повече от 4000 политинформатори и агитатори. Съдържанието и значението на инициативата на рибинци чрез системата за политически и икономически учебни занятия и пропаганда бе изучена от около 130 хиляди работници и специалисти от промишлеността. Повече от една трета от членовете на трудовите колективи на промишлените предприятия взеха непосредствено участие в разработката на плановете за техническо превъоръжаване на производството.

Наред с организаторската и политическата работа по разпространяване инициативата на рибинските моторостроители областната партийна организация се поприжи за създаване на подходящи условия за използването на челния опит, постиженията на науката и техника.

Digitized by Google

та. Възможностите за това значително нараснаха благодарение на строителството на център за научно-техническа информация в Ярославл, който разполага с материали за всичко ново и прогресивно, което се използва в отечествената и световната практика по интересуващите нашата промишленост отрасли на производството. По предложение на члена на Политбюро и секретар на ЦК на КПСС А. П. Кириленко при нас е внедрена система за отчитане и повишаване ефективността от използването на научно-техническа информация. Благодарение на центъра само за първите две години в нашата област двойно нарасна практическото приложение на информационните материали, а ефектът от използването им превиши 10 милиона рубли. Освен това заедно с ЦНТИ (център за научно-техническа информация) построихме дом на науката и техниката с изложбена зала, която позволява да се покажат най-добрите постижения на народното стопанство от Ярославска област. И сега областната партийна организация се грижи да се усъвършенствува работата на центъра за научно-техническа информация, да се повишава ролята ѝ в успешното решаване на проблемите за ускоряване на научно-техническия прогрес.

Като разбира важността на широкото разпространение опита на рибинските моторостроители, областният комитет на партията внимателно следи за хода на организационната и политическата работа, оказвайки на местните партийни органи необходимата помощ. Под формата на контрол бюрото на областния комитет на КПСС през март и август 1979 година изслуша отчетите на Ярославския и Рибинския градски комитет на партията за работата по разпространението почина на рибинските моторостроители, отбеляза постиженията, разкри недостатъците. В град Ярославл 87 предприятия от 98 разработиха комплексни планове за техническо превъоръжаване и социално развитие до 1985 година. Те са насочени за увеличаване обема на производството без увеличаване броя на работещите. В град Рибинск по примера на моторостроителите подобни планове са разработени и успешно се изпълняват в 60 предприятия от промишлеността, строителството, транспорта, сферата на обслужването. Изобщо плановете за техническо превъоръжаване през единадесетата петилетка са подготвени от предприятията, които произвеждат около 90 процента от промишлената продукция в областта.

КЪМ НОВИ ВЪРХОВЕ

Като ориентира партийните организации и трудовите колективи към това, плановете за техническо превъоръжаване на производството да имат добра научна основа и да се базират на точни изчисления, областният комитет на партията преди всичко преследваше целта да се направят тези планове реални, изпълними, гарантиращи успех в работата. Резултатите от десетата петилетка показаха, че комунистите от областта са на верен път. Тези предприятия, които осъществиха плановете за техническо превъоръжаване, изпълниха годишните поръчения по ръста на производството при съкращаване числеността на промишлено-производствения персонал с 2800 души. Колективите осигуриха по-високо равнище на изпълнение на плана за реализация и доставка на подукцията, за ръста на производителността на труда. Те по-добре използват основните фондове, с 1, 1,7 пъти увеличиха пускането на продукция с по-високо качество. Характерно е, че такива отрасли на народното стопанство като машиностроенето и металообработването, където опитът на рибинските моторостроители получи най-пълно приложение, преизпълниха контролните цифри на десе-

Digitized by Google

тата петилетка, като увеличиха обема на производството с 44,1 процента при план 41,2.

Както подобава на инициаторите, добър пример за успешно изпълнение на набелязаните планове за техническото превъоръжаване показаха рибинските моторостроители. Те преизпълниха задачите на десетата петилетка. Общият обем на производството в сравнение с 1975 година тук е увеличен с 65,4 процента, производителността на труда нарасна с 67,4 процента. 1,7 пъти е снижена трудоемкостта на изделията. С 16,9 процента се увеличи фондоотдаването, а добивът на продукцията от един квадратен метър производствена площ нарасна с 56 процента. Целият прираст на производството е осигурен за сметка на повишаването производителността на труда най-вече със съкращаване броя на работниците с 1,2 процента. Много е направено в областта на социалното развитие на колектива. Обединението изгради по стопански начин 233 хиляди квадратни метра жилища за петилетката — с 28 процента повече, отколкото през деветата петилетка. 47 хиляди кв. м са построени свръх нормата за петилетката. Това се отразява положително върху стабилността на трудовия колектив: в Рибинското обединение текучеството на кадрите е най-ниският показател в отрасъла. За успехи при изпълнение задачите на десетата петилетка и приетите социалистически обещания награденият с орден „Ленин" колектив на Рибинското обединение по моторостроене е удостоен с втора правителствена награда — орден „Октомврийска революция".

Примерите за добра работа на трудовите колективи в областта биха могли да се умножат. Но това не значи, че нашата партийна организация не вижда недостатъците и пропуските. Има ги при нас. В решението на ЦК на КПСС за инициативата на Ярославската областна партийна организация се посочва необходимостта по-пълно да се използва създаденият в областта промишлен потенциал, да не се допуска от отделни предприятия неизпълнение на най-важните технико-икономически показатели, решително да се борят против загубите на работно време заради престои и самоотлъчки, да се увеличава коефициентът на сменност на оборудването. Засега партийните комитети изпускат някои принципиални въпроси от ръководството на стопанската дейност. Всички тези въпроси станаха предмет на най-щателен анализ още през септември 1980 година на събрание на актива на областната партийна организация, което беше посветено на задачите на комунистите за реализация на решението на ЦК на КПСС за нашата област. Областният комитет на партията състави обширен план от организационно-политически мероприятия за изпълнение решението на ЦК. При неговото осъществяване на събрания на градските и районните партийни, профсъюзни и комсомолски активи, в съветите на народните депутати, на партийни и работнически събрания в трудовите колективи, на отраслови съвещания се подложиха на подробен анализ както постиженията, така и недостатъците. Нов импулс за критическо разглеждане на нашата работа дадоха решенията на XXVI конгрес на КПСС. Като се стремят да ги претворят в живота, комунистите искат да постигнат през единадесетата петилетка прираст на промишленото производство, без да се увеличи броят на работниците.

Една от главните задачи за комунистите от областта се изразява в това, да се насочат към научно-технически прогрес и онези предприятия в областта, които още не са подготвили планове за техническо превъоръжаване и социално развитие. Мащабността на проблемите, които се решават в областта, изискват по-нататъшно подобряване на организаторската работа на всички партийни, съветски, профсъюзни и стопански кадри за решително повишаване ефективността на производството,

Digitized by Google

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

БРИГАДИТЕ ОТ НОВ ТИП

На свой пленум окръжният комитет на партията в Разград прие окръжен инженерен проект за по-нататъшното усъвършенстване на социалистическата организация на труда и статут за устройството и дейността на бригадите от нов тип в растениевъдството. Тия два документа бяха обосновани в обширен доклад, който разкрива подхода и стила на работа, необходимостта от новата организация, натрупания опит и перспективите за развитието ѝ.

Изходна позиция са тезисите на Политбюро на ЦК на БКП от 1980 г. и едногодишният опит на моделните бригади в селата Дянково, Осенец и Хлебарово. Резултатите показват пътя, по който трябва да се върви, за да се постигне поставената цел — неколкократно повишаване производителността на труда. За целта в окръга се съюзяват с науката, поставят нейните постижения като критерий за всекидневната си работа.

Основните направления, по които се формира новата организация, са постановките на партийните документи, всяка една осмислена със собствените примери и пречупена през призмата на местните изисквания и особености. Практиката на окръга е показала, че досегашната организация на труда не позволява да се използват напълно предимствата на новия икономически подход и механизъм. За какво по-специално става дума. Бригадите с размер 20 хиляди декара обработваема земя не позволяват да се използва високопроизводителната техника. Бригадата има няколко земеделски култури (тясно специализирана) и техниката, като излезе от една кампания, остава да бездействува със седмици. Явно, че за механизатор, работещ с трактор от 20 конски сили, имаше една организация на труда, но да се пренесе тази организация, когато използва трактор с над 100 конски сили, това означава да се пропиляват възможностите. Ето откъде идва и парадоксът: расте делът на високопроизводителната техника, а се влошават икономическите показатели. Както е записано в доклада пред пленума, „скъпата, неправилно използвана техника е бумеранг в икономиката“.

Енергонаситената техника трябва задължително да се използва по нов начин. Да вземем сменното използване. Правилно на този въпрос се дава точен отговор: „Там, където няма многосменност, то се дължи на липсата на синхрон в технологическите процеси и групова работа във всяка кампания.“ Положителният пример обаче е налице. Една агрегатна група (два специализирани автомобила „ИФА“ за внасяне на торове и хербициди, два трактора „Т—150—К“ за обработка, три трактора „ЮМЗ“ с редосеялки и два трактора за транспорт)

Digitized by Google

при двусменен и трисменен режим на работа тази пролет е извършила сеитбата в АПК — Сеново за 15 работни дни!

На второ място идва въпросът за управлението на производствените звена. Много закани са изречени срещу излишните управленчески равнища, които създават бюрокрация, но в доклада пред пленума този въпрос се третира не от позицията на общи пожелания и препоръки, а се слага „пръст в раната". Ръководството на досега съществуващите бригади не разполага с необходимите права и възможности за решаване на редица технически, технологически и стопански въпроси, поради което те задължително се прехвърлят в „шапката" (ръководството на АПК), където в много случаи се решават по административен път, понякога със закъснение, или некомпетентно. Затруднява се производството, понижава се ролята на низовите ръководства, не се създават най-благоприятни условия за социалното развитие на трудовите колективи. Ето защо и в инженерния проект въпросите се разглеждат комплексно — организация на производството, труда и работната заплата, съчетани с новия икономически механизъм.

Другият проблем е сеитбообращението. Той идва не само от това, че тясната специализация пречи на пълното натоварване на техниката, но и поради факта, че използването на земята най-пълноценно е един от основните въпроси на съвремието. Социалистическата бригадна организация се осъществява, като държи сметка за почвеното плодородие (нека си припомним формулировката на Ф. Енгелс — плодородието се повишава безкрайно чрез прилагане на капитал, труд и наука), за уплътненото използване на земята, така че да превърне полето във фотосинтезиращ завод. Задачата е многокомпонентна и тя изправя пред изпитание умението да се решава комплексно. В окръга са подложени на ветрова и водна ерозия над 180 хил. дка земя, което изисква противоерозионни сеитбообращения, поливните площи са малко, а делът на предкултурите и вторите култури трябва да се увеличава; продълбочаването и минималните обработки, директната сеитба и отпадането на окопаванията за сметка на хербицидния екран са мероприятия, които влизат в разрез с традиционното земеделие, изискват по-голяма гъвкавост и научна обоснованост. Затова на пленума беше подчертано, че „към новия тип бригади трябва да се отива с творчески подход, максимално съобразяване с местните конкретни условия в зависимост от структурата и характера на производството, от почвените и теренни условия, от териториалното разположение на населените места и изградената инфраструктура на селищните системи". И оттук извода, че сега целта не е да се изграждат еднотипни унифицирани бригади, а на базата на оптималното съчетаване на основополагащите фактори в крайна сметка да се получи възможният най-висок чист доход от единица площ.

Изградена съобразно тия принципи, бригадата има организационната и материалната основа, за да се постави на стопанска сметка — на пълна самоиздръжка. Това означава, че цялата отговорност ляга върху колектива и неговото ръководство, че вътре в бригадата ще се формира основната част от фондовете и главно фондът за трудово възнаграждение като остатъчна и резултативна величина.

За да бъде силна не само като производствена, но и като социално-икономическа единица, бригадата получава всички необходими ресурси — земя, капитални вложения, техника. Освен това тя получава и оперативна самостоятелност, която, както е посочено в примерния статут, ръководството на АПК трябва строго да съблюдава. Интерес представлява и фактът, че в статута е записан точно начинът, по който влиза в отношения с други бригади и стопански организации: на икономическа основа, в съответствие с наредбата за договорите между социалистическите организации. Това означава отношения на равно-

Digitized by Google

правна партньорска основа при взаимна отговорност и икономическа изгода. Нещо повече, за първи път се поставя и въпросът за характера на управленческите функции от страна на АПК — все повече тежестта пада върху материално-техническото и научното обезпечаване на производството. Вишестоящият ръководен орган вече не само разпорежда и провежда контрол, но носи и икономическа отговорност за непостигнатите показатели, което има сила на закон в приетия статут: „Размерът на щетите и пропуснатите възможности, причинени на бригадата по вина на АПК, се установява въз основа на протокол и справка, съставена по реда и начина, утвърдени с правилника за организация на вътрешностопанската сметка."

Бригадата от нов тип е с голяма производствена база, обширна територия, с вътрешноорганизационна структура, поради което правилно се отделя значително място на изясняване въпросите на вътрешностопанската сметка, която „трябва да обхване и най-малкото производствено звено, агрегатна група, машина, за да стигне до отделния труженик". Веднага изниква въпросът, може ли това да стане при сегашните форми на отчетност и икономически анализ. Отговорът е категоричен по отношение на привеждане на счетоводната отчетност от АПК в бригадата: така да се устрои, че да може всеки месец да дава пълна и точна информация, да прави анализ след приключването на всяко мероприятие. Без това „приземяване" на счетоводната и плановата дейност самоиздръжката и печалбата от производството остават явление, неуправляемо за трудовия колектив.

Характерно за разградския пленум бе и това, че той възприе постигнатите успехи на моделните бригади от миналата година като една основа, върху която трябва да се гради нова, по-съвършена организация. Като отчиташе големите резултати в зърнопроизводството, докладът сочеше, че има и други производства, важни за икономиката на страната, които, ако не се организират по нов начин, може да изземат успеха в зърнопроизводството. Поради това в статута е записано, че **първата задача е бригадата от нов тип да придобие комплексен характер.**

Какво конкретно се предвижда. Тъй като в окръга няма големи масиви от зеленчукови култури, главното направление ще бъде изграждането на специализирани звена на вътрешностопанска сметка, които ще се влеят в бригадите от нов тип за зърненофуражно производство. Това важи и за трайните насаждения, и за тютюна, който е най-трудоемката култура, но ако те останат извън бригадите дълго време, при тях не биха могли да се приложат нови технологии. Бъдещето е на бригадата, обхващаща територията на няколко селища, където ще се внедряват технологични линии не за отделна култура, а за цяло сеитбообращение, даваща простор за развитието на икономическите процеси и усъвършенстването на социалните отношения.

Големите задачи, които предстоят за решаване, задължават да се постави с по-голяма настойчивост въпросът за партийното ръководство, за издигане ролята на първичните организации и партийните групи. На пленума бе посочено, че от всичко 26 бригади в окръга в 22 са изградени първични партийни организации, а в останалите — партийни групи. Пред тия партийни ядра стои отговорната задача новите производствени единици да укрепват и се развиват. Новите бригади са нов начин на производство, нов начин на ръководство. Те изцяло поемат отговорността за икономическото и социалното развитие на колектива (в бъдеще той ще обхваща някъде и няколко села), а това налага партийната работа да се води комплексно. При новата организация на труда дисциплината засяга не само производителността на отделната машина, а на цялата технологична линия; активността се мери не само в индивидуални рекорди, а в синхрона на агротехни-

Digitized by Google

ческото мероприятие; немарливостта вече се мери не с килограми, а с тонове разхитена или недобита продукция. Както беше посочено в редица изказвания, в бригадите са подбрани най-добрите механизатори, но те дойдоха в голямата си част като добри тесни специалисти. Целта сега е да придобият нови специалности, за да се осъществи осъвместяването на професиите, без които е немислимо ефективното използване на техниката. Инженерният проект, разгледан на пленума, поставя качествено нови изисквания към специалистите, които трябва непрекъснато да се усъвършенстват така, както се усъвършенстват технологичните линии и агротехниката на отделния сорт. Всичко това налага да се предприеме една цялостна, целенасочена индивидуална работа с кадрите, да се информират навреме за всяко ново начинание, да се поставят конкретни задачи и се търси конкретен партиен отчет. Бригадната организация е творческо дело и затова пленумът постави отговорната задача: „Партийното ръководство трябва да обезпечи пълен простор за изява на стопанската инициатива, базираща се на икономическия подход и договорната система."

Собствена информация

ЕФЕКТЪТ

Съществено значение има фактът, че бригадите от нов тип в селското стопанство в структурно-производствено отношение значително се различават от тези, изградени в другите отрасли на народното стопанство (промишленост, строителство, транспорт и др.). Тези различия са последица от характера и естеството на основната дейност, обусловена и зависеща от пространствени, природно-климатични, сезонни и други особености, свързани със самото производство и условията, в които то се осъществява. Характерните демографски особености на тези колективи, наложени от обстоятелството, че в някои от тях преобладават само механизатори или само жени, или само възрастни хора (често пъти с по-ниско образование и неудовлетворяваща за новия етап квалификация), внасят специфичност и в партийно-политическата и организаторската работа, провеждана в тях.

При формирането на бригадите от нов тип в АПК — с. Хлебарово, Разградско, общинският партиен комитет подходи внимателно, отговорно, след продължителна подготовка. На основа на едногодишния опит на модулната бригада „Ю. Гагарин" в с. Хлебарово и съобразно спецификата и структурата на отглежданите култури от началото на 1981 г. на територията на АПК, включваща 3 села и обработваема площ от 110 000 дка, се изградиха три зърненофуражни, три лозарски и две зеленчукови бригади, а в животновъдството — три бригади с общ обем на произвежданата продукция за 18 260 хил. лв. С тази двувенна структура се съкрати административно-управленчески персонал, отстраниха се дублиращите звена, ръководството от страна на АПК стана по-конкретно, по-непосредствено, по-оперативно и по-резултатно.

Digitized by Google

Когато обсъждахме и уточнявахме формите и пътищата за организиране на бригадите от нов тип, не си правехме илюзии, че те ще задействуват автоматично, че имат само положителни страни, че сами бързо и безпрепятствено ще достигнат до набелязаните производствени, икономически и възпитателни цели. Поради сложността и отговорността на този начален период общинският партиен комитет пое на пряк отчет всички въпроси. Задълбочено и внимателно се подходи при определяне на размера на обработваемата земя, състава на бригадата (особено важен за създаване на психологическа съвместимост между нейните членове), броя на необходимите специалисти, състава на техниката, екипажите на енергонаситените машини, смените, формите на заплащане, на материално стимулиране и санкциониране. Целта бе в бригадите от нов тип да се създават в оптимално съотношение всички организационни, материално-технически, икономически, обективни и субективни предпоставки, при правилното съчетаване на които ще се осигури развитие, съответствуващо на изискванията, които се предявяват към тях.

Бригадата от нов тип като нова форма на организация на труда в селското стопанство, изявяваща се в условията на стопанската сметка, т. е. намираща се на самоиздръжка, първоначално се възприе с предубеждение, съмнение и с резерв от част от хората. Високите показатели на инженерните проекти внесоха смущения както у ръководствата, специалистите, така и у редица труженици. Безпокойството се подсилваше от изискванията, които предявяват икономическият механизъм и стопанската сметка.

Общинският партиен комитет, бюрата и първичните партийни организации проведоха активна политическа работа, която с различни форми и средства внесе убеденост в плановите показатели и увереност за добри производствени резултати при спазване на стопанската сметка. Чрез компетентно разясняване, с помощта на схеми, диаграми, икономически разчети на общи събрания и в индивидуални разговори се изясни, че става дума за социалистическите принципи на разпределение според количеството и качеството на вложения труд и конкретния принос на отделния труженик за формиране на чистия доход в бригадата.

Особено убедителен бе едногодишният собствен опит на модулната бригада, вариант „Б“, съоръжена с наличната селскостопанска техника. След приключване на 1980 г. постигнатите от бригадата високи икономически резултати бяха добра атестация на тази форма на организация на труда. Причината за успехите е преди всичко в организацията и новото отношение и отговорност към задачите, в основата на които стои икономическият подход, по-голямата натовареност на машините, смелото и в широки мащаби внедряване на съвременните технологии, линии и челен наш и чуждестранен опит. Една трета от царевицата бе засята с хидрофобизирани семена, на хербициден екран бяха засети всички пролетни култури, значителна част от посевите бяха третирани със стимулиращи препарати и микроелементи. Решаваща роля за разкриване на всички резерви изигра инженерният проект. Сега се разработва с помощта на специалисти от научните институти инженерен проект на АПК, в който в единство се разглеждат проблемите в полевъдството, животновъдството страничните дейности с оглед постигане на икономически ефект като цяло.

Характерно за нас е и това, че опитът през 1980 г. беше проведен със съществуващата техника. На модулната бригада не беше дадено нищо повече и по-модерно в сравнение с другите. Така че, когато започнахме да сравняваме показателите, нямаше обективни причини, зад които да се скрият по-ниските производствени резултати на останали-

Digitized by Google

те бригади. Този опит и тази нагласа — да се работи по новому със съществуващите мощности, при нас се цени високо. Сега хората, от една страна, имат готовност да експлоатират интензивно и най-новата техника, но успоредно с това използват ефективно всички машини, за които са вложени средства на комплекса.

В бригадите от нов тип, които на този етап са основно и с голяма перспектива производствено звено, се създават реални условия и възможности за обвръзка на партийно-организаторската и политическата работа с проблемите и непосредствените задачи, които се решават от колектива на всеки етап от селскостопанската дейност. Както организацията на производството и труда, така и стопанската сметка правят невъзможен и недопустим шаблона, формализма, схематизма в партийната работа, провеждана в тези бригади. Тя не е абстрактна, а конкретна, свързана с организацията на труда, с приложението на стопанската сметка, с борбата за икономии, за висока рентабилност и качество на произвежданата селскостопанска продукция.

След излизане на постановлението на ЦК на БКП и Министерския съвет за повишаване на зърненото производство общинският партиен комитет утвърди своя програма, в която се обединиха на научна основа в единство всички организационни, технологически и кадрови предпоставки, конкретизираха се всички задачи за успешното решаване на зърнения проблем в аграрно-промишления комплекс. Като цел през осмата петилетка се постави задачата да се постигнат средни добиви: пшеница 620 кг, царевица на неполивни площи 650—720 кг, соя — 250 кг, слънчоглед — 220 кг.

Особено внимание се отделя за намаляване себестойността на продукцията. Новият икономически подход в бригадите означава нашироко и практически да се използват възможностите на икономическия механизъм преди всичко за ръководство при изпълнение на селскостопанските задачи. Именно затова както общинският партиен комитет, така и първичните партийни организации с различни форми и средства успяха да насочат ръководните кадри на всички равнища да възприемат икономическия механизъм, да се обучат и го използват като комплекс от методи за управление.

За това допринесоха някои форми, въведени в практиката на бригадите от нов тип, Сполучлива се оказа чековата система за отчитане на извършените разходи. С нея се осигурява възможност ръководството на всяка бригада и звено ежемесечно, непосредствено да следи размера на разходите не само в обобщен вид, но и по структура. Така се предпазват колективите от стихийното действие на някои фактори, които могат да утежнят себестойността, да се явят като изненада и поставят бригадата пред свършен факт по извършените разходи.

Особено полезен в тази връзка е опитът в бригадата „Ю. Гагарин“ в с. Хлебарово с въвеждането в началото на годината на сравнителното табло за точното следене и контрол на извършените разходи, съпоставени с равнището на планираната себестойност. На таблото ежеседмично се нанасят фактически данни за извършените разходи, за всяка една манипулация (по обработката, отглеждането или прибирането на съответната култура). Себестойността, общо и на единица площ, отразявана с натрупване, дава възможност постоянно не само да се следи за информация, а да се ръководи, като се преценява целесъобразността от прилагането на едни или други мероприятия, за да се получи в крайна сметка по-голяма ефективност.

С особен интерес се възприеха сключените в началото на годината двустранни и многостранни договори между отделните бригади, които сега оказват своето положително отражение. Например зърненофуражната бригада има договор с другите бригади за обезпечаване на

Digitized by Google

своето производство (ползване на допълнителен труд, машини, инвентар и т. н.), а и договорни отношения с бригадата от животновъдството за предаване на качествен фураж. По този начин се получава непрекъсната верига от икономическа заинтересованост и принуда, осигуряващи производството на АПК като цяло. Само по този начин при получаване на по-голяма печалба съответен дял ще има за всички, които имат принос, а при допусната загуба ще губят всички, които са съпричастни.

Въвеждането в отделни бригади на селското стопанство (по подобие на тези от промишлеността) на коефициент за трудово участие при разпределение на допълнителни средства се оказва полезна практика и се възприема от хората. Чрез него се засилва и демократичното начало, и ролята на ръководството на бригадата, регулира се материалното възнаграждение на отделния труженик в зависимост от неговия конкретен принос. С тези и други форми, използвани в практиката на бригадите, при нас се създава обстановка, в която се формира заинтересованост на колектива от приноса на всеки и на всички, убеденост, че работната заплата трябва да се заработва. Засилва се самоконтролът, нетърпимостта към нехайниците, мързеливите, срещу които се възправят не само ръководители и отделни лица, а целият колектив. Ако се свържат най-тясно интересите на личността с интересите на бригадата и на АПК, се осигуряват по-големи възможности бригадите да станат активен субект на възпитателния процес. Следователно бригадата от нов тип е израз както на най-новата, прогресивна форма на организация на труда, носител на техническия прогрес, така и фактор за възпитание на хората. Тези три елемента на една и съща страна ние възприемаме в неразривно единство и чрез партийната работа допринасяме за тяхното развитие и усъвършенствуване.

По-големите възпитателни възможности на бригадата от нов тип се изразяват преди всичко в активното участие на хората в трудовата дейност. Традиционните форми за мобилизация на трудовите колективи се запълват с ново качествено съдържание. Сега съревнованието придобива съдържание на взаимопомощ, грижа и съдействие за умножаване на общите резултати. Чрез наставничеството и предаването на опита постиженията на първенците се постигат от по-голяма част и се получава както в отделните бригади, така и между тях трудова надпревара, която допринася за навременното и качествено изпълнение на всички селскостопански работи. Между отделните съревноваващи се бригади, смени, екипажи, звена са налице случаи след приключване на работата, сами, по своя инициатива да оказват помощ на тези, с които имат договор и са в съревнование в името на успешното прибиране на селскостопанските култури. Животновъдите помагат за прибиране на фуража от полето, механизаторите оказват помощ на животновъдите в различните върхови кампании — стрижба, извозване на оборски тор, почистване на района и т. н.

Това допринася да се разгърнат в бригадите общинските инициативи „помогни на другаря си — до теб да няма изоставащи", „за работа в системата без изоставащи" и др. В съревнованието в чест на конгреса всички бригади изпълниха предсрочно приетите планове и допринесоха цялата селищна система по всички качествени показатели да изпълни тримесечния си план 7 дни предсрочно. След конгреса във всички колективи се разгръща съревнование за ритмично изпълнение на плановете под девиза „Всеки месец планът предсрочно да се изпълнява с 2 дни, всяка година — с 25 дни".

В последна сметка какви са резултатите, какви са делата? През 1980 г. аграрно-промишленият комплекс приключи добре по всички показатели — за общата продукция 108 процента, за чистата продук-

Digitized by Google

ция — 106 процента, за материалните разходи — 67 процента, производителността на труда нарасна с 2,7 пункта. Това в голяма степен се дължи на усъвършенстваната социалистическа организация на труда.

За постигането на тези успехи значителен е приносът на комунистите. Те са авангардът. С личното си отношение, пример, инициатива и себеотрицание те увличат останалите трудещи се за изпълнение и преизпълнение на стопанските задачи. Структурата на партийните организации е приведена в съответствие с формираните бригади.

Бригадите от нов тип постепенно ще прераснат в комплексни, ще обхванат по-голямо производство и повече хора, а това ще изисква да се обогатява по форми и съдържание провежданата в тях партийно-политическа работа. Натрупаният опит е добра основа, повод за размисли и действия за по-нататъшно усъвършенстване на стила и методите на работа, за по-тясно свързване на партийната дейност с непосредствените задачи, които стоят за разрешаване в новите организационно-стопански единици в селското стопанство.

Хинко ХИНЧЕВ
първи секретар на общинския партиен комитет
в с. Хлебарово — Разградски окръг

Digitized by Google

СЛЕД НЕГО — ХИЛЯДИ БОРЦИ...

Беше 23 май 1943 година. Слънцето правеше неуспешни опити да разкъса облаците и да лъхне майска топлина след няколкоседмични дъждове. В малката горичка в местността Байовата близо до река Осъм, южно от Ловеч, Борис Копчев, Христо Кърпачев и Дочо Шипков, притаили се на мократа земя, очакват среща с работници от военния арсенал.

Тишината нарушава пастир от съседното село. Търси биволиците си. Другарите му обясняват защо стоят в тези дъждовни дни в гората мокри и гладни. Той се врича, че никому нищо няма да каже, но после, слаб духом, извършва предателство.

Започва жестока и неравна борба. Затрещяват автомати и карабини. Бомбите разтърсват земята. На стотиците изстрели, които пронизват въздуха, другарите отговарят с точни попадения. Кърпачев с автомата „Шпаген" принуждава стотиците полицаи да залягат, а това дава възможност на групата да се оттегля. В разгара на борбата куршум попада върху автомата. Полицията е улеснена. След няколко минути куршум пронизва и Кърпачев. С едната си ръка той притиска раната, а с другата стреля, с което улеснява двамата другари да се оттеглят. Загубва сили. Пада мъртъв в ръцете на полицията.

●

След завършване на педагогическата гимназия в Ловеч Кърпачев е назначен за учител в село Царател, Софийско, проявява изключителни качества на масовик и общественик.

Като школник в ШЗО успява бързо да се свърже с прогресивно настроените школници (Стамо Керезов, Петко Окмански, Атанас Василев). Времето, прекарано в ШЗО, и дружбата му с тези другари му помагат да укрепне и да се закали като добър ремсист.

По време на службата си в 8-и пехотен полк — Варна като помощник взводен командир се свързва с прогресивно настроени младежи от гарнизона. Изучава старателно военното дело. В атестацията му е отбелязано: старателен, амбициозен, умен и дисциплиниран. При опит да привлече някои офицери за комунистическа дейност попада на мерзавец. Разкрит и осъден на 12 години строг тъмничен затвор, 15 години лишаване от политически права и 275 000 лева глоба.

Времето, прекарано в затвора от 1934—1940 годнна, му помага ндейно да израсне и укрепне. Тук той проявява завидна упоритост и последователност. Чете художествена литература, изучава езици, философия, политическа икономия. Научава се на организираност, конспиративност. В това отношение много му помагат Христо Михайлов, Райко Дамянов, Борис Копчев, Днмитър Димов.

След излизане от затвора се предоставя на разположение на партията. За прикриване на своята дейност става агент на застрахователното дружество. За кратко време се изявява като добър организатор и масовик, за което е избран за член на околийския комитет на партията — отговорник по военните въпроси. Тук той проявява изключителна дръзновеност и находчивост. Поддържа непосредствена връзка с районните комитети и оказва конкретна помощ на партийните организации в тяхната ежедневна дейност за разясняване линията на партията и укрепване връзките с масите. В своята работа той изучава опита на видни партийни функционери, вслушва се в хората, внимателно вниква в техните предложения. Това му помага за кратко време да спечели сърцата на хората и името му да стане популярно.

За Кърпачев думите и делата са едно и също. Когато партията призовава народа на въоръжена борба, на заседанието на околийския комитет на партията в Ловеч той се изказва за организиране на партизанската борба и наскоро след това без

Digitized by Google

колебания поема пътя на нелегалния живот.

Характерна черта в неговата работа е трудолюбието, точното разпределяне на времето. Така си организира работата, че има време и възможност да поддържа връзките с четите и да ги ръководи, въпреки че разстоянието между районите е доста голямо, да се среща с ятаците и да оказва помощ на партийните и отечественофронтовските организации.

Това, което правеше силно впечатление на всеки срещнат човек, е, че словото му е ясно и просто. В цялото негово държание нямаше и сянка от горделивост и високомерие. Затова хората му вярваха, търсеха го, помагаха му в трудната и сурова борба. Той растеше непрекъснато като ръководител, командир — патриот. Най-добрите си качества извличаше от народната среда.

Кърпачев е един от първите партизани от Ловешкия край. Като военен специалист още с минаването му в нелегалност се заема с изучаването на районите, пътищата и горите. С наличните партизани през ноември 1941 година създава първата бойна единица. През пролетта на 1942 година наред с организационната работа и бойната дейност изяснява и осигурява зимуването и снабдяването на партизаните. Под ръководството на околийския комитет на партията се провежда акция за набиране на хранителни продукти, дрехи, оръжие. Тя беше едно голямо политическо мероприятие — проверка на силите. Част от събраните хранителни продукти, предимно брашното, бе извозена в подбалканските села.

Към края на 1942 година на територията на Ловешка околия имаше около 30 партизани. Въоръжената борба все повече се разрастваше. По предложение на Кърпачев окръжният комитет на партията — Плевен прие да се създаде единен район на териториите на Ловешка и Троянска околия, което дава възможност за по-добра маневреност на нелегалните. За негов комендант беше назначен Кърпачев.

Поел този отговорен пост, той се заема да решава най-неотложните задачи: изпратени бяха другарите Цанко Патарински и Дашо Лалев в Троянска околия за оказване помощ; установена беше добра връзка с партизаните от съседните околии, което даваше възможност за по-дълбоко разузнаване, маневреност, съхранение на силите и организиране на съвместни акции. Проведено беше съвещание, на което стана обединяване на четите в бойната единица „Чавдар".

Това, което отличаваше Кърпачев от другите партизани е, че той отрано съзираше нещата в техния зародиш и вземаше превантивни мерки за тяхното осъществяване.

●

Кърпачев воюваше не само с оръжието, но и с перото. Тази негова дейност започва от ученическата скамейка, след това продължава в затвора и в нелегалния живот.

По поръчение на ОК на БРП в Ловеч Кърпачев се заема с организирането и издаването на нелегален вестник. Формира група, създава план и определят кой с какво ще се занимава. По следите им попада полиция. Кърпачев минава в нелегалност, но мисълта за издаване на вестник не го напуска. Подпомогнат от партийната организация на село Брестово, закупува материали и през ноември 1941 година излиза първият брой на вестник „Истина" — орган на околийския комитет на партията в Ловеч. Паралелно с вестник „Истина" излизат „Информационен бюлетин" и в. „Младеж". Те бяха мощно оръжие за разобличаване на буржоазната пропаганда и за разясняване на партийните задачи. През април и май 1943 година, когато правителството отправи прокламация до партизаните и им предлагаше да се предадат доброволно на властта, Кърпачев написа позив, озаглавен „Ще се върнем" и „Открито писмо до околийските управители, прокурори, съдии и други отговорни лица". В тези два документа той предупреждаваше тези господа, че ще отговарят за безчинствата, които вършат против народа. В тях той най-аргументирано излага, че партизаните са борци за народна свобода.

Темите, по които пише Кърпачев, са най-разнообразни. Те са посветени на любимата му майка, девойка, на затворническия живот, на партията, на въоръжената борба. Всеки, който е прочел неговите стихове или статии, е заживял с обстановката и времето — така, както го е почувствувал Кърпачев.

Неговото творчество е изпълнено с преданост към комунистическия идеал, с ботевска вяра към утрешния ден, с непримиримост към явленията и враговете. Силата на неговата поезия е в това, че тя е изстрадана, че е написана на жив народен език.

Голяма мобилизираща роля за разрастване на въоръжената борба имаше маршът „Чавдарци", който за пръв път бе запят по време, когато фашистките пълчища бяха обкръжени при Сталиград. Той призоваваше стари и млади — всички, които обичат своя народ и родина, да се влеят в партизанските чети и отряди:

„Кой люби народа поробен
и пази завета велик:
на Левски завета бунтовен —
при нас нека дойде войник."

Особено силно и вдъхновено е стихотворението му „Септемврийци":

„Червеното слънце ще грейне
във всички бедняшки сърца.
И в новия кървав септември —
кълнем се — ще бием врага!"

По особен начин е изразена любовта на майката към нейния син-партизанин в стихотворението „Майчино писмо".

Digitized by Google

Последната среща с Кърпачев имах през втората половина на май 1943 година. Влажният вятър разнасяше аромата на пролетната зеленина. Сгъстените облаци се внеха над нас и вече седмици наред не позволяваха на слънцето да ни сгрее и да изсуши дрехите ни, мокри от проливните пролетни дъждове. Властта с всеки изминал ден хвърляше все повече сили, за да нанесе удар на въоръжената борба. В бой с полицията паднаха и първите наши бойни другари.

Кърпачев, правейки оценка на положението в района, дойде до извода, че властта се стреми да окаже психическо въздействие на партизаните и ятаците. Налагаше се час по-скоро да замине към Ловеч. В една тъмна майска нощ, няколко дни преди празника на Кирил и Методий, командирът заедно с Борис Копчев напусна лагера на първа чета.

На 23 май 1943 година спря да тупти едно сърце, изпълнено с вяра и оптимизъм в бъдещето. Ловешко-Троянският край загуби един смел командир, добър организатор и ръководител.

Животът на Кърпачев беше изпълнен с жизненост, вяра и борба.

Той бе убит, но по неговия път тръгнаха хиляди борци.

Стефан АТАНАСОВ

ПО СЛЕДИТЕ НА НАШАТА КРИТИКА

«ЗА ЧЕСТТА»

Под горното заглавие в кн. 8 от 1981 година списанието публикува статия, в която се отправяха критични бележки към районната контролно-ревизионна комисия на БКП в район „Васил Коларов" в Пловдив.

В отговор до редакцията, изпратен от посочената комисия, се отправя благодарност за публикувания материал. Същевременно някои факти, поставени в статията, които по-обстойно са разгледани след нейната поява, допълнително се осветляват. Писмото завършва така: „Ние благодарим на автора, че статията ни накара още веднъж сериозно да преценим досегашната си работа и да бъдем още по-внимателни и прецизни в бъдеще".

Digitized by Google

В СЪЗВУЧИЕ С НАУЧНИТЕ ПОСТИЖЕНИЯ

Унгарското селско стопанство — то впечатлява всеки, който посети страната: и обикновения турист, погледът на който не може да срещне плевелно растение в обширните кооперативни поля, и специалиста, който в обстойни разговори търси да разкрие решаващото звено, което извежда страната в челните редици на световното земеделие. Богата ли е унгарската земя? Тук мненията са разнопосочни, но в едно си съвпадат — там където в бившите майори (чифлици) изнемогваха ратаите на богатите помешчици, социалистическата власт създаде цветущо земеделие и китни села. Синовете на ратаите овладяха техниката, за да внедрят

НАУКАТА В ПРОИЗВОДСТВОТО

Програмата на посещението ме отведе и в китните села на областта Бараня, оросена с кръвта на освободителната Първа българска армия, и в научните институти на университетския град Гьодольо. Навсякъде стопански ръководители, партийни работници, научни сътрудници вземаха молив в ръка, за да обяснят, за да се позоват на фактите за революционизиращата роля на науката, за научния подход и за научните критерии в ежедневната работа.

Известно е, че науката може да дава големи открития, но ако не се намери механизъм, за да стигнат в производството и задължително да се внедрят, народното стопанство вместо ефект ще реализира загуби. Механизмът за пренасяне откритието в практиката — ето къде слага ударението преди повече от 12 години известният унгарски селскостопански институт в Баболня. Формата е намерена в така наречената производствена система. Много време е минало оттогава и сегашните системи, обхващащи почти всички земеделски култури, са практика на водене производството на научна основа.

Какво е една система? Както ми обясни заместник-завеждащият отдел „Икономическа политика" при окръжния комитет в Пейч Еньо Шабло, системата е кооперация на различни селскостопански предприятия за ползване научните постижения в една област. С еднаква техника, еднакви съоръжения, една технология, едни сортове системата се ангажира да покаже какво може да се произведе. Център или база става едно държавно стопанство, което има доказани качества във внедряването на новостите. Засега в Унгария има три системи за отглеждане на царевицата. Били са четири, но системата в комбината Бой не е устояла на високите критерии, които са създали останалите, и се е саморазтурила. Членуването е доброволно, без административни и териториални ограничения. Всяко ръководство на кооперативите само може да прецени на коя ще стане член, в коя ще внесе съответния си дялов капитал, за да черпи новости в технологията, да закупува семена, хербициди, машини. Възниква въпросът, как може една технология да се нагоди за всички природоклиматични условия. Точно тук е същността на системата, която не се затваря в един район. Тя трябва да изпита при различни условия и онова, което се утвърди, да се подава на практиката, а кооперативните стопанства оценяват доколко им подхождат едни или други препоръки. Ако не е доволно, стопанството излиза от системата и става член на друга, която работи успоредно с трета и четвърта все в едно направление. Има, разбира се, и такива стопанства, които не влизат в нито една система и сами си решават въпросите, но повечето са ориентирани към тази форма на внедряване на науката.

Какво показва практиката в окръг Бараня с център гр. Пейч? Десет кооперативи не членуват в нито една производствена система, но останалите членуват в раз-

Digitized by Google

лични системи, съобразно производствената им насока — за царевица, за слънчоглед, пшеница и др., така че 72 процента от царевицата, 92 процента от слънчогледа, 84 процента от пшеницата, 66 от граха и 96 от соята се произвеждат под ръководството на науката. А това, че един кооператив членува в десетина системи, това вече е нещо обикновено в практиката не само на този окръг.

Какво още може да се каже за системите? Те са със свобода на действие по отношение намиране партньора, свобода на договаряне и всичко поставено на икономическа основа — има ли ефект от внедряването, има печалба за всеки, който е съпричастен. Или да вземем формите на работа. Във винарския комбинат в градчето Вилань има създадена система по гроздопроизводство. Тя е особено търсена и от собствениците на лични лозя в района. А районът е лозарски и техният дял в производството съвсем не е малък. Затова комбинатът се е ангажирал да пръска лозята на ония, които членуват в системата, да им дава облагородени лозички за нови насаждения; привлича ги да обработват на семеен акорд вкоренилища. Цялата услуга е по себестойност, от нея не се печели. За сметка на това изкупуват продукцията от личните парцели, дори изкупуват и готов виноматериал от утвърдените частни производители на вина.

Разгърнатата широка работа, богатият опит вече подсказват и на производители, и на научни институти, че бъдещето е на ония системи, които се занимават не с отделни култури, а с цяло сеитбообращение. Тяхното търсене от практиката става все по-голямо.

Тук изникна въпросът, не се ли усложнява ръководната дейност с това междинно звено, не може ли всеки институт да си внедрява новостите или стопанствата направо да ги вземат. И в Пейч, и на други места обясненията се свеждаха до това, че системата избавя потребителя на науката от излишни лутания, от риска на недостатъчната информираност или прехвалена новост. От друга страна, научният работник се избавя от организаторската работа на внедряването и се задълбочава в изследователската. Разбира се, изследване на това, което практиката търси, защото в обратния случай няма кой да потребява откритията. Така стигнахме до

ИМПУЛСА НА ИНТЕЛЕКТУАЛНИЯ ЗАРЯД

Научноизследователският институт е не само лаборатория, той е и банка за съхранение на научни открития и научна информация. Дълго време дискусията е водена около това, кой да пренесе новостите на полето. Може, разбира се, и научният сътрудник, но с риск, вместо да „произвежда" наука, да стане полутехнолог-полуизследовател. Има и друга опасност — едно откритие да се внедрява с административна разпоредба и тогава оня научен сътрудник, който е по-пробивен, да наложи своята разработка. Производствените системи са се наложили като трансмисия, която отбира най-ценното от техническия прогрес, за да го предостави на практиката. Затова в тях членуват и научноизследователски институти, които на икономическа основа са заинтересовани от пласирането на научната им продукция.

Всичко казано дотук е обобщено за института, но той, както е известно, се състои от научни сътрудници — главната производителна сила. Как отделният сътрудник ще бъде заинтересован от откривателство, свързано с насъщните нужди на селскостопанската практика? Да вземем института по механизация в гр. Гьодольо. Общият доход на института за една година е около 100 милиона форинта. Фактът, че партийният секретар на институтската организация д-р Ласло Тот говореше за общ доход, беше показателен за отношението, което имат към изследователската работа — продукция, която се продава и която като всяка стока може да бъде от различно качество, може да се търси, може и да залежи...

В този общ доход 30 милиона постъпват от държавния бюджет, който (нека още един път наблегнем) не просто дотира института, а субсидира конкретни фундаментални изследвания. Останалите средства са постъпления от участието в различните производствени системи и изпълнението на други поръчки (например един завод дава заявка да изследват енергоемкостта на машина, която ще произвежда). Но да се върнем към отделния научен работник. Той се назначава в института с договор за пет години, тоест влизането му в института не означава закотвяне в тихо пристанище. През този период получава задачи, свързани с характера на профила си. Освен основната заплата получава и допълнително възнаграждение за навременно и качествено предаване на научната разработка. Едновременно с това, ако той намери предприятие, което извън плана на института подаде заявка за научно обслужване, получава един процент от печалбата на изпълнението. В института по животновъдство в същия град ми разказаха, че добавъчният доход на научния сътрудник може да стигне до пет месечни заплати — зависи от неговата научна продуктивност и как се търси в практиката. В този институт внимателно следят опита на института по механизация и предстои да минат също към сключването на договори с научните сътрудници — като срокът се определя и от спецификата на изследователската работа и заявките, постъпили от практиката.

Като добавим, че в научните съвети влизат и ръководителите на производствените системи, които един институт обслужва, става ясно, че икономическият подход и общественото начало взаимно се допълват и обогатяват. На производствената практика е дадена широка възможност да избира, а на научния институт възможност-

Digitized by Google

та да защити по икономически път правото си на съществуване. В разговорите възникна и друг въпрос: „Защо трябва непременно да се плаща за ползването на едно научно открытие или научна информация?“ Близо десетгодишната практика е доказала, че както и при материалните ценности включването на научното обслужване в себестойността на продукцията дава ясна картина за приноса на науката, крайният продукт става критерий за внедрителската дейност, изразен чрез икономическите категории; икономическите лостове спомагат за по-нататъшното развитие на науката като производителна сила.

— Има още много да се прави — сподели ха унгарските другари, — затова научнотехническият прогрес е една от главните задачи на

ОРГАНИЗАТОРСКАТА РАБОТА НА ПАРТИЯТА

Единадесетият конгрес на партията констатира, че има големи резерви в селското стопанство. Необходимо е обаче да се анализира на научна основа защо едно производство е скъпо. Научните критерии партийният комитет при земеделския комбинат в Бой е приел за основа при формирането на своята стопанска политика. Партийният секретар Фориш Калман обяснява, че те са се отказали да се позоват на миналогодишни постижения или да правят сравнение с други стопанства. Какво може да даде сортът, каква рентабилност е предвидена за дадената технология — ето изходните пунктове за определяне на плановите показатели. Научните аргументи изискват от своя страна по-голямо творчество от специалиста, който от обикновен изпълнител на предписания се превръща в творец. От друга страна, творческата работа изисква една перспектива и затова главна организационна предпоставка е определяне производствената насока за един по-голям период. Тогава може да се разгърне и съревнование между специалистите за по-голям принос. Но както подчертаха в партийния комитет, от всички и на първо място от комунистите се изисква да правят предложения, сами да се ангажират в една или друга разработка, което от своя страна е показател и за научната информираност, и за компетентността.

Приносът на специалиста — това е едно от главните направления в работата на първичната партийна организация и в селскостопанския институт по механизация в Гьодольо. Организацията брои 85 членове, половината са научни сътрудници. Работата на института е разностранна, затова са изградени девет партийни групи, обхващащи близки по научната работа сектори. Най-важната задача, казва партийният секретар, е партийната организация да извършва комплексен контрол, на базата на който се насочва и по-нататъшното развитие на всеки научен сътрудник. От равнището на всеки се определя и равнището на института, неговото развитие е диалектически свързано с възможностите на кадрите.

Например в този момент предстоеше партийното бюро да извърши комплексни проверки (като привлече допълнително и някои ръководни кадри и специалисти в тях) на една от секциите какви мероприятия набелязва за изпълнение плановете през VI петилетка. Другата проверка се съпровождаше с отчет на директора по икономическите въпроси за внедряване новата система на планиране и финансиране на научната дейност. На тази база щяха да последват комплексни оценки и мероприятия: едни за партийното бюро за подобряване на работата, други, ако се налага, като предложения пред административното ръководство. По такъв начин чрез комунистите, изпратени на възлови места, партията стига до всяко звено, разкрива проблемите, отстранява слабостите.

Инициатива и самостоятелност, творчество и разумен риск, широки възможности за изява на икономически подход в работата — това са част от изискванията, които сега партийните комитети и организации изнасят на преден план в работата с ръководните кадри и специалистите за по-нататъшния подем на унгарското социалистическо селско стопанство.

Петко СТАМОВ

Digitized by Google

СЪДЪТ НА ОТМЪЩЕНИЕТО

...18 август 1966 година, Пекин. Площад „Тянанмън" е запълнен до краен предел с „революционна младеж" — студенти, учащи се, които от днес ще бъдат наричани „хунвейбини", а така също с техните „революционни" наставници. Погледите на присъствуващите са устремени към правителствената трибуна, където токущо на Мао Цзедун бе завързана лента с надпис „хунвейбин". Леко навеждайки се над перилата на трибуната, Мао протегна напред ръката си, като че ли благославяйки присъствуващите за „бойни подвизи". Наоколо (редом с него) са най-преданите му спътници, със също такива ленти на левия ръкав — Лин Бяо, Чжоу Енлай, Чен Бода, Цзян Цин, Кан Шен.

След няколко дни хунвейбините ще открият ураганен „огън" и ще щурмуват централните органи на ККП и държавните институти, обществените организации и комитети на ККП и народни комитети на провинциите, градовете, селата, партийните комитети и административните ръководства на учреждения и предприятия. Така по заповед на Мао Цзедун те „ще открият огън по щабовете".

Целта на „щурма", по думите на Мао, е „да бъдат свалени някои от най-крупните лица в партията, които са на власт и вървят по капиталистически път", „да бъдат свалени не само организационно, но и политически, идеологически и теоретически". „Културната революция" ще залее улиците на градовете и селата.

„Културната революция", отрядите от хунвейбини и цзаофани (разбунтували се работници и служещи, последователи на Мао) се ръководеха от групата по проблемите на „културната революция" при ЦК на ККП. Групата се оглавяваше от личния секретар на Мао — Чен Бода, негов заместник беше Цзян Цин — съпругата на Мао.

Партийните организации бяха разгромени от долу до горе, а конституционните органи на властта бяха заменени с „революционни комитети". Управлението на страната премина в ръцете на малка група хора, които се именуваха „пролетарски щаб". Оглавяваха го Мао Цзедун, Лин Бяо, Чжоу Енлай, Чен Бода и Кан Шен. Този „щаб", писа китайският печат, стана „единствен ръководен център на цялата партия", „единен ръководен център... на цялата страна и на цялата армия". Това бе една констатация за завладяването на властта в партията, държавата и въоръжените сили от групата на Мао Цзедун. В резултат на „културната революция" Мао Цзедун отстрани от власт опозиционните му сили в ККП, в държавните и обществените институти и установи режим на военно-бюрократична диктатура.

Членове на „щаба", които упражняваха по свое усмотрение властта в страната, бяха също така и Цзян Цин, Е Цюн — съпруга на Лин Бяо, Яо Венюан — заместник-председател на Шанхайския революционен комитет, Се Фучжи — министър на обществената безопасност, Чжан Чунцяо — ръководител на Шанхайския революционен комитет, и др.

Към „щаба" се приближаваха също Е Цзянин — сега заместник-председател на ЦК на ККП, председател на Постоянния комитет на Общокитайското събрание на народните представители (ОСНП), Хуа Гофън — понастоящем председател на ЦК на ККП, Ли Сянян — понастоящем заместник-председател на ЦК на ККП, Ли Дешен — понастоящем член на Политбюро на ЦК на ККП. Чен Юнгуй — понастоящем член на Политбюро на ЦК на ККП, а също и бившите членове на Политбюро на ЦК на ККП Чен Силян, У Де и др.[1]

Всички тези хора от най-близкото обкръжение на Мао никога не са били едно цяло, а представляваха конгломерат от групировки. Обкръжавайки трона на „великия кормчия", те се изтласкваха един друг, постоянно се бореха за власт. Едни вземаха връх, други ставаха жертва на интриги, клевети, подлости, лъжливи доноси.

Смъртта на Мао Цзедун през септември 1976 г. разпръсна остатъците от неговото обкръжение в различни лагери. Схватката за онаследяване на властта се разгаряше. Само след месец беше арестувана „групата на четиримата" — Цзян Цин,

Статията препечатваме със съкращения от сп. „Журналист". 4 брой.

[1] Статията е написана преди пленума на ЦК на ККП от лятото на 1981 г.

Digitized by Google

Ван Хунвен, Чжан Чунцяо, Яо Венюан.

В продължение на четири години след смъртта на Мао не затихваше междуособицата между тези, които се бяха издигнали по време на „културната революция" начело с Хуа Гофън, и „прагматиците" начело с Дън Сяопин. Болшинството от „прагматиците" са реабилитирани ръководители. „Прагматиците", които са за известна модификация на „идеите на Мао" при запазване на антимарксистката им същност, все повече укрепваха своето положение, като ограничаваха властта на Хуа Гофън и неговите привърженици.

През есента на 1980 г. „прагматиците" решиха: техните позиции са толкова здрави, че е необходимо само още едно усилие и те ще удържат пълна победа. Такова усилие трябваше да стане съдът над „групата на четиримата" и военните, които бяха арестувани преди девет години. Съдебният процес, чийто главен режисьор беше Дън Сяопин, се подготвяше дълго. Но поради разпри между различните фракции сроковете му неедноократно се отлагаха. Най-накрая, на 20 ноември миналата година, завесата над пекинската политическа сцена се вдигна и съдебното разследване започна.

За разглеждане на делото на членовете на контрареволюционните групировки на Лин Бяо и Цзян Цин бяха създадени специална прокуратура при Върховната народна прокуратура и специален съд при Върховния народен съвет. В специалния съд една палата разглеждаше делата на цивилните лица, а друга — на военните. Ще отбележим: на подсъдимата скамейка бяха поставени една до друга две групировки, които на времето жестоко враждуваха помежду си. Те бяха съединени изкуствено. Целта беше да се докаже, че са извършили по принцип еднакви престъпления, да се стоварят с един замах върху двете „контрареволюционни групировки" всички трагедии и беззакония от времето на Мао и при това да се оправдае „великият кормчия".

ЗАЛАТА НА СЪДА: Някога горди и самоуверени, властни и безпощадни, към подсъдимата скамейка вървят под конвой физически слаби и духовно сломени хора. По време на съдебното разследване морално смазаният Ван Хунвен почти нищо не отричаше. Макар че влизаше в състава на маоцзедуновското обкръжение, той не правеше политика. Той изпълняваше чужди заповеди. В старец се е превърнал властолюбивият Чжан Чунцяо, който през целия процес мълчеше. Яо Венюан изглеждаше като подгонен звяр. Той тъпо гледаше в една точка.

Как не прилича сегашният Чен Бода на предишния — самоуверен, чувствуващ зад гърба си опората на самия Мао. Помня как на 20 май 1967 г., на „масов митинг", беше провъзгласено създаването на пекинския градски революционен комитет. Главен оратор — Чен Бода. Тогава на лицето му не трепна нито един мускул, а ставаше дума за окончателния разгром на градския комитет на ККП и на конституционния народен комитет. Сега го въведоха в залата на съда, като го държаха под мишците. Той беше готов да признае почти всичко, за което го обвиняваха.

Въведоха Хуан Юншен. Няколко години от смутния период той се мяркаше на политическата арена в Пекин, където беше преместен по времето на „културната революция" от провинция Гуандун — там командуваше военен окръг. Без неговото присъствие не минаваше почти нито едно събитие в столицата. На процеса той, както и другите, изглеждаше отчужден и видимо съгласил се да играе ролята на изкупителна жертва.

И само Цзян Цин, облечена в черно сако и черен панталон, с платнени пантофи, вървеше към подсъдимата скамейка с гордо вдигната глава. На младини провинциална артистка, тя играеше своята последна (а може би и не последна) роля — на един от „идейно убедените" ръководители на „културната революция".

Подсъдимите се обвиняваха в преследване на партийни и държавни ръководители, на кадрови работници и народните маси, в опит за сваляне на държавната власт, в покушение върху живота на Мао Цзедун, в подготовка на въоръжен метеж в Шанхай. Те бяха обвинени общо в извършването на 48 престъпления. Това беше безпрецедентен политически процес в тридесетгодишната история на КНР: от десет обвиняеми — девет бивши членове на Политбюро на ЦК на ККП!

Организаторите на съда обявиха: тези лица са привлечени под отговорност за „углавни престъпления", а не за „техните грешки" в работата и политическата линия. По такъв начин организаторите на съда се опитаха да подложат под удар „особения" политически курс на Мао Цзедун, да оправдаят и самия него, и маоизма, като припишат на Лин Бяо и „четворката" безчинствата на „културната революция" и прехвърлят върху тях и други лица вината за катастрофалното положение, в което се оказа страната в резултат от провеждането на този курс. Но не друг, а самият Мао говореше на работното съвещание на ЦК на ККП на 25 октомври 1966 г.: „Аз именно съм човекът, който забърка цялата тази каша и ви застави да роптаете... Огънят на културната революция е запален от мене."

ПО ВРЕМЕ НА ПРОЦЕСА се разкриха нови факти за масовите репресии, изтезания, издевателства над невинни хора. Това надхвърляше всички представи за така наречените ексцесии на „културната революция", поразяваше със своята човечност. Хората са били убивани без съд и следствие, само по една клевета. Пред съда се изнесе, че от края на август до края на септември 1966 г., тоест за първия месец на безчинствата на хунвейбинните, само в Пекин са били пребити до смърт 1700 души, разграбени са квартирите на 33 600 семейства, 85 хиляди души са били изселени от столицата. В дните на „културната революция" в министер-

Digitized by Google

ството на обществената безопасност, възглавявано от Се Фучжи, на преследвания са били подложени 34 400 работници на обществената безопасност и полицаи, 1200 от тях са починали от изтезанията, 3600 души са били осакатени. На 20 ноември 1980 г. вестник „Бейцзин жибао" писа, че по време на „културната революция" само в административния апарат на столицата са загинали 10 298 души.

По време на „културната революция" Цзян Цин се нахвърли с клеветнически нападки върху 172-ма души, между тях 28 членове и кандидат-членове на ЦК на ККП. В резултат от това голям брой ръководители, кадрови работници и обикновени граждани бяха преследвани, а много от тях починаха от изтезанията и издевателствата. Достатъчно беше на 14 декември 1966 г. Цзян Цин да нарече министъра на въгледобивната промишленост Чжан Линчжи „твърдоглав съобщник на Пън Чжен" (по това време член на Политбюро на ЦК на ККП, първи секретар на Пекинския комитет на ККП — М. Я.), за да бъде той заловен и хвърлен в затвора. На 21 януари 1967 г. той бе подложен на „критика" и изтезания. През нощта на 22 януари, получил 30 рани, той почина.

Както свидетелствува от залите на съда агенция Синхуа, Кан Шен, най-приближеният на Мао в течение на много години деятел, ръководещ в Политбюро на ЦК на ККП по времето на „великия кормчия" наказателните органи, лично е оклеветил 592-ма човека, в това число 120 членове и кандидат-членове на ЦК на ККП. Да си припомним: когато през 1975 г. палачът Кан Шен умря, надгробната реч, в която се превъзнасяха „заслугите" на покойния, бе произнесена от Е Цзянин. В навечерието на съда властите „анулираха" тази реч...

С престъпна лекота се решаваха съдбите на стотици хиляди, даже милиони хора. Произволът нямаше граници.

Коварството, жестокостта и безпощадността бяха присъщи не само на сега осъдените лидери. Те взимаха пример от самия Мао, който не подбираше средства за установяване на режим на еднолична власт в страната.

Още на 13 февруари 1964 г., когато „културната революция" едва се зараждаше в мислите на Мао Цзедун, в „указанията по въпроса за работата в областта на образованието, направени по време на празника на пролетта", той казваше: „Трябва да се изгонят от градовете всички артисти, поети, драматурзи, писатели и всичките да се изпратят в низините." „Да се отправят в низините" означаваше да се заселят в селата, в отдалечените планински райони, където да се занимават с физически труд, за да „получат възпитание от бедняците и низшите слоеве на средняците".

Мао Цзедун поименно назоваваше хората, които му бяха неудобни. На 21 декември 1965 г. на едно от съвещанията в Ханчжоу той заяви, че „с такива интелигенти, като разните там У Хановци и Цзян Боцзановци (историк, зам-ректор, заместник-секретар на партийния комитет на пекинския университет), пътищата ни колкото по-далече отиват, толкова повече се разделят". На същото съвещание той „предложи" да се „отправят в низините" Ян Сенчжен и един от най-видните ръководители на ККП, бившия генерален секретар на ЦК на партията Чжан Вентян. Скоро У Хан загина от ръцете на маоистките палачи. Цзян Боцзан беше екзекутиран от хунвейбините. Мъченическа смърт постигна и Чжан Вентян.

През пролетта на 1966 г. Мао Цзедун нанесе нови удари. На разширеното съвещание на Постоянния комитет на Политбюро на ЦК на ККП, проведено от 16 април до 16 май, той настоя да бъде снет от всички постове Пън Чжен. В изказвания против „партията, социализма и идеите на Мао Цзедун" бяха обвинени и завеждащият отдела пропаганда при ЦК на ККП Лу Дини, и кандидат-членът на секретариата на ЦК на ККП Ян Шанкун.

На основата на тенденциозно подготвени в угода на Мао Цзедун материали беше оклеветен секретарят на ЦК на ККП, началник на Генералния щаб на НОАК Ло Жуйцин, който беше обвинен в „изказвания против идеите на Мао Цзедун", „против ЦК на партията, против председателя Мао, против другаря Лин Бяо", в „стремеж да узурпира властта в армията". „Делото" на Ло Жуйцин бе подготвено от създадената по указание на Мао Цзедун „работна група", в състава на която влизаха Е. Цзянин, Се Фучжи и други, в това число и сега заемащи високи партийни и държавни постове личности. На процеса за това бе премълчано.

На 21 юли 1966 г. на едно от съвещанията Мао Цзедун дава директива: „...Предишният градски комитет (на ККП в Пекин — М. Я.) е прогнил, отделът за пропаганда (на ЦК на ККП — М. Я.) е прогнил, министерството на културата е прогнило и министерството на висшето образование е станало недобро"; „Сега са се навъдили твърде много министри... Всички вкупом трябва да се премахнат... Чак толкова ли са надеждни някои наши министри..." Това беше достатъчно, за да бъдат разгромени тези органи, а техните ръководители да бъдат мъкнати в шутовски калпаци по улиците и хунвейбинските съдилища.

В речта си пред IX конгрес на ККП на 1 април 1969 г. Мао Цзедун нарече Пън Чжен и Бо Ибо „предатели".

Преследването и физическото отстраняване на Лю Шаоци също бяха предприети по указание на Мао Цзедун. През септември 1967 г. в статията си „Великите стратегически директиви" той пише: „Главни обекти на критика трябва да станат Лю Шаоци, Дън (Сяопин), Тао (Чжу), Пън (Дехуай), Ло (Жуйцин), Лу (Дини), Ян (Шанкун)."

НИТО ПРОКУРОРИТЕ, нито съдиите разкриха на съдебния процес истинската

Digitized by Google

картина на убийството на заместник-председателя на ЦК на ККП и председател на КНР Лю Шаоци. Те се постараха да скрият истината от народа, да оправдаят Мао Цзедун и Чжоу Енлай и да ги представят като „другари" на покойния. С тази цел беше организирана публикация във вестник „Гунжен жибао" (на 5, 6 и 8 декември 1980 г.) на „спомените" на децата на Лю Шаоци. И независимо от това, както става ясно от „спомените", Мао и Чжоу са били добре осведомени за всички подробности около преследването на Лю Шаоци и членовете на неговото семейство.

На 5 август 1967 г. в Чжунанхай — резиденцията на китайското ръководство — се състоя „митинг на борбата" с Лю Шаоци, който продължи 2 часа. Периодически Лю Шаоци беше малтретиран. Когато се опитвал да говори, разказват авторите на „спомените", той е бил прекъсван и бит по главата с „малката червена книжчица" (цитатника на Мао Цзедун). На 7 август Лю Шаоци изпраща писмо до Мао Цзедун. В него той отхвърля обвиненията в „изказвания против партията и социализма". Той моли да бъде приета оставката му и съобщава на Мао Цзедун, че е „лишен от свобода".

Авторите на „спомените" пишат, че на 17 октомври 1969 г. болният Лю Шаоци е бил откаран със самолет в гр. Кайфън, независимо от това, че по мнението на лекарите той би могъл да почине всеки момент. Лю Шаоци бива затворен в специален затвор. При преместването той се е простудил и разболял от бронхопневмония. На 11 ноември 1969 г. Лю Шаоци е починал.

Наричаха Лю Шаоци „първият човек в партията, който е на власт и върви по капиталистически път". Вторият беше Дън Сяопин. Интересна е съдбата на „втория човек". Тези две имена дълго време се поставяха едно до друго. Но скоро остана само едно — Лю Шаоци. А Дън Сяопин? Той се „покая". Докато Лю Шаоци до последния ден на своя живот отричаше предявените му обвинения, Дън Сяопин призна всичко. Това се вижда от „самокритичния анализ", с който Дън излезе пред работното съвещание на ЦК на ККП на 23 октомври 1966 г.

„Аз — каза Дън Сяопин — напълно подкрепям указанията на председателя Мао и другаря Лин Бяо, направени в хода на настоящето работно съвещание. Аз напълно одобрявам изказването на другаря Чен Бода от 16 октомври 1966 г.

...В хода на великата културна революция представители на погрешната буржоазна реакционна линия сред другарите от централното ръководство и цялата партия бяха двама души — другарят Лю Шаоци и аз... Нашите грешки не бяха обикновени грешки, а грешки в направлението и в линията... Моята погрешна линия се състоеше в пълен отказ от ръководния курс на др. Мао Цзедун... Извършените грешки в линията сериозно ме разобличават като непревъзпитал се дребнобуржоазен интелигент, като човек, непреустроил из основи своята буржоазна идеология, непреминал през изпитанията на социализма."

Дън Сяопин се кълнеше, че изцяло поддържа „културната революция" като „велико революционно движение". В своя „самокритичен анализ" той също така напълно одобри „нанесените удари" по „всички и всякакви извращения", т. е. по партийните и държавните работници, по интелигенцията, по партийните и държавни органи, обществени организации и творчески съюзи. Само че нито тези, нито други подобни документи и факти бяха използвани от съда за разкриване на цялостния механизъм и характер на „културната революция". Неговите организатори се стремяха да представят едните само в черни краски, а другите да бъдат изобразени като герои, да се използва съдът за политическа реклама на редица сегашни лидери. Съдът и пекинската преса се опитваха да представят преди всичко Дън Сяопин, от една страна, едва ли не като главната жертва на „културната революция", а от друга — като „борец за справедливост". По-конкретно те превъзнасяха неговата роля в борбата с „четворката", на която той уж се бил противопоставял още докато Мао Цзедун е бил жив. Съдебното разследване започна именно с разглеждането на предявеното на Цзян Цин и останалите обвинения в това, че през 1974 г. те са попречили за назначаването на Дън Сяопин на поста първи заместник-председател на Държавния съвет на КНР.

Както се вижда от публикуваните от съдебното разследване материали, подсъдимите, военни (по делото Лин Бяо) с изключение на Цзян Тенцзяо, политкомисар на ВВС, не признаха своето пряко участие в заговора.

Съдейки по материалите на процеса, разногласията между Мао Цзедун и неговия „приемник" Лин Бяо са възникнали на втория пленум на ЦК на ККП от септември 1970 г. при обсъждането на въпроса за запазването на поста председател на КНР. В материалите на процеса се утвърждава, че Лин Бяо, стремейки се уж да заеме поста държавен глава, е считал, че е необходимо да се запази този пост. Чен Бода е подкрепил Лин Бяо. Мао Цзедун обаче се е изказал против запазването на този пост. Тогава, според официалната версия, Лин Бяо уж решил да убие Мао и да „заграби властта".

За отношенията между Мао Цзедун и Лин Бяо е написано немалко. Много чуждестранни публицисти и историци отбелязват, че разногласията между Мао Цзедун и Лин Бяо не са се ограничавали само с борбата за власт. Специалистите по Китай подчертават, че те са заемали различни позиции по отношение на американския империализъм. Мао Цзедун, Чжоу Енлай и някои други лидери още от янанските времена са се стремели към сближаване с империализма на САЩ. Те са търсили пътища за това, особено след

Digitized by Google

влошаване на съветско-китайските отношения и началото на американската интервенция в Южен Виетнам. Както се твърди, Лин Бяо е бил против съюзяването със САЩ, разглеждайки при това СССР и САЩ като равнозначни врагове на Китай. Американците виждали това. Някои историци твърдят, че всъщност те са подсказали на Мао Цзедун и Чжоу Енлай идеята да отстранят Лин Бяо и неговите привърженици.

В публикуваните в сп. „Журналист" (брой 1 и 2 от 1981 г.) глави от моята книга аз излагам получилата широко разпространение в света версия за „заговор" против Мао. Тя повече напомня на дворцови интриги и прилича на детективски роман. На 24 ноември 1980 г. вестник „Женмин жибао" публикува малко изменен вариант на версията за „заговора". През февруари 1971 г., писа „Женмин жибао", Лин Бяо и Е Цюн са изпратили сина си Лин Лиго в Шанхай, за да разработи заедно с членовете на тяхната „контрареволюционна диверсионна организация", наречена „обединен флот", тезисите на „Обект—571" — план за убийството на Мао Цзедун.

За покушението е било решено да се използват от пътуването на Мао на юг, което той предприема на 14 август 1971 г. По думите на вестника и показанията на Цзян Танцзяо, били са разработени няколко варианта за убийството: 1. Да се удари по специалния влак на Мао Цзедун с огнехвърлачки и 40-милиметрови безоткатни оръдия. 2. Да се удари по влака с бръснещ огън от 100-милиметрови зенитни оръдия. 3. Да се възложи на Ван Вейхоу (според показанията на Цзян Танцзяо, един от заговорниците — офицер от ВВС) да ликвидира Мао Цзедун във влака, по време на приема.

Според показанията на Цзян Танцзяо, освен това се е предлагало да се взриви шуофанският железопътен мост близо до гр. Сучжоу, по който е трябвало да мине влакът с Мао Цзедун, да се бомбардира влакът от самолет или да се взриви бензиновият склад на хуанцяовското летище, разположено близо до мястото, предназначено за престой на влака, и в суматохата да бъде убит Мао.

Вечерта на 11 септември Лин Бяо и Е Цюн узнават, че Мао се връща в Пекин. Те разбират, че опитът да бъде убит „председателят" се е провалил. Тогава те, заедно с Хуан Юншен, У Фасян, Ли Цзоупъи и Цю Хуейцзо решават да бягат на юг, в Хуанчжоу, да създадат там свой ЦК и да предизвикат разкол в страната.

През нощта срещу 13 септември Лин Бяо, Е Цюн и Лин Лиго узнават, че Чжоу Енлай разследва делото със самолета, с който Лин Лиго е летял. Тогава Лин Бяо решава да измени плана за бягството и да излетят не на юг, а на север. На територията на МНР, в района на Ундер-Хан, самолетът се разбива и всички, намиращи се на борда, загиват. Узнавайки за това, писа „Женмин жибао", Чжоу Енлай докладва на Мао Цзедун за „радостната новина".

Версията за покушението върху Мао, изложена в „Женмин жибао", както и материалите от съдебния процес, изобилстват с непълноти. Понякога просто е невъзможно нещата да се свържат помежду си. Набива се в очи, че във версията на вестника се подчертава активната роля на Мао Цзедун и Чжоу Енлай в тази детективска история. Оказва се, че Мао е знаел за готвещото се срещу него покушение и самостоятелно променяйки графика на пътуването си, е осуетил опита за покушение. За готвещото се покушение срещу Мао и подготовката за бягството на Лин Бяо е знаел и Чжоу Енлай. Подготовката за бягството е била следена даже от охраната на Лин, която след това е устроила и преследването му...

Съдът не разкри причините и тайната на изчезването на Лин Бяо. Тя остана зад стените на Чжунанхай.

РАБОТАТА НА СЪДА преминаваше при закрити врати, а китайският печат и телевизия предаваха за него само кратки репортажи, в които бяха изпуснати много съществени политически моменти от показанията на подсъдимите.

В повече от двучасовата си защитна реч, неголеми откъси от която бяха публикувани, Цзян Цин упорито отклоняваше всички обвинения в това, че е действувала самостоятелно, без знанието на Мао. „Всичко, което правех — заяви тя, — го правех в съответствие с решенията на ЦК на ККП начело с председателя Мао Цзедун, в съответствие с указанията на Мао Цзедун и Чжоу Енлай." Цзян Цин твърдеше, че както Мао Цзедун, така и Чжоу Енлай са били добре осведомени за характера на „акциите", провеждани в съответствие с тези решения в рамките на „културната революция". Показателно е, че прокурорът в своята реч не можа да намери аргументи, опровергаващи този главен довод на Цзян Цин. Той заяви, че Мао Цзедун по време на „културната революция" е извършил не престъпления, а „грешки" в сферата на ръководството".

Съдиите всячески се стараеха да не разкриват ролята на Чжоу Енлай в периода на „културната революция" и в цялостния живот на Китай. Но това не им се удаде. При това в последно време в китайския печат се появиха материали, в които Чжоу Енлай е подложен на критика.

Тя възприе такъв размах, че ЦК на ККП бе принуден в закрит порядък да разпространи документ, в който се препоръчва да не се допуска открита критика по негов адрес и да се поддържа представата за него като жертва на „бандата на четиримата".

ВСЪЩНОСТ съдебният процес беше продължение на междуособните борби, които се водят в китайското ръководство от времето на „културната революция": разчистваха се сметките между политическите групировки, стоящи на различни полюси през периода на тази „революция", между издигнатите от нея и нейните жерт-

Digitized by Google

ви. Дън Сяопин явно отмъщаваше както на „бандата на четиримата", така и на издигналия се по време на „културната революция" Хуа Гофън.

Още преди започването на процеса в китайския печат се появиха материали, съдържащи завоалирана критика на Хуа Гофън. В хода на съдебното разследване Дън Сяопин и неговите единомишленици в беседи с чуждестранни посетители почти открито говореха за предстоящата оставка на Хуа Гофън.

Във вестниците обвиняваха Хуа Гофън и в това, че той носи отговорност за преследванията и смъртта на 600 човека вече след арестуването на „бандата на четиримата" през октомври 1976 г.

Търканията между Дън Сяопин и Хуа Гофън се усилиха по време на работното съвещание на ЦК на ККП през декември миналата година, на което се обсъждаха икономическите проблеми и въпросите за отношението към Мао Цзедун и „културната революция". Както се вижда от китайския печат, сподвижниците на Дън Сяопин започнаха да стоварват върху Хуа Гофън вината за многото погрешни икономически мерки, приети след смъртта на Мао Цзедун, за продължението на „левичарския курс".

В печата направо се поставяше под съмнение правото на един човек — Мао — сам да си назначи приемник, за какъвто се считаше Хуа Гофън.

В средата на декември 1980 г. сред чужденците в Пекин, с позоваване на беседи с китайски официални лица бяха разпространени „достоверни сведения" за това, че уж между Дън Сяопин и Хуа Гофън е била сключена „сделка". Съгласно споразумението Хуа Гофън е трябвало без шум да се откаже от висшия пост в ККП срещу обещанието, че „няма да се разравя миналото му"[1].

ПОВЕЧЕ ОТ ДВА МЕСЕЦА продължи съдът над „десятката" — активните ръководители на „културната революция". Цзян Цин и Чжан Чунцяо са осъдени на смърт с отлагане изпълнението на присъдата за две години. Ван Хунвен е осъден на доживотен затвор. Яо Венюан — на 20 години затвор. Останалите са осъдени на различни срокове затвор — от 16 до 18 години.

Материалите на съда, независимо от желанието на организаторите, показаха пагубността на маоисткия курс, важна част от който беше „културната революция". Рязко спаднаха темповете на икономическото развитие, продължи застоят в областта на науката, културата и изкуството, провеждаха се перманентни кампании на чистки и масови репресии, от които пострадаха, както се отбелязва в китайския печат, около 100 милиона души. Установен беше твърд режим на военно-бюрократична диктатура. Изглеждаше обаче, че нито обвинението, нито съдиите се стремят всестранно да разследват тези престъпни действия, да посочат лицата, които носят отговорност за тях, да разкрият реалните корени на „културната революция". Оправдавайки на съда „кормчията", неговите приемници в същото време оправдаваха и себе си, оправдаваха своя, както и по-рано, маоистки курс.

Организаторите на процеса в Пекин се надяваха, че съдът ще има положителен ефект върху западното обществено мнение: ето виждате ли, всички беззаконния на миналото останаха назад, сега, на съда, тържествува законът. Но стана точно обратното: западната преса нарече съда предварително отрепетирано „шоу", което не само че не съдействува за стабилизацията на положението в страната, но води до продължаване на междуособните борби. Наследниците на Мао не успяха да подправят облика си пред Запада.

След съда обстановката в КНР рязко се изостри. Китай се оказа пред лицето на нови сътресения. Започна новият тур на междуособните борби, за което свидетелствуват отлагането на VI пленум на ЦК на ККП и XII конгрес на ККП, процесите над привържениците на „четворката", призивите на пропагандата за окончателен разгром на „остатъците от левичарите".

Днешният Китай преживява остра икономическа и вътрешнополитическа криза. За малко повече от четири години след смъртта на Мао Цзедун китайските лидери не можаха да ликвидират икономическия хаос, предизвикан от „културната революция". „Курсът към регулиране" на проблемите на народното стопанство не дава резултати. Нещо повече, в редица водещи отрасли на народното стопанство производството даже намалява. Под предлога за „регулиране" се съкращава обемът на капиталното строителство, закриват се „нерентабилни предприятия".

Вече две години се запазва огромен дефицит в държавния бюджет, неразрешими остават проблемите, свързани с високото равнище на безработицата и инфлацията, необузданото нарастване на цените. Процъфтяват спекулацията и търговията на черно. Катастрофални размери достигна контрабандата.

Всичко това засилва песимизма и апатията, губи се доверието на народа в провъзгласените от сегашното ръководство социални и икономически програми. Различни слоеве от населението, преди всичко работници и учащи се, изразяват недоволство както от отделни икономически и политически акции на пекинските лидери, така и от цялата им антинародна политика. Китайският печат цитира изказвания на участници в състоялото се през декември миналата година работно съвещание на ЦК на ККП. В изказванията си на него Дън Сяопин и Ху Яобан с тре-

[1] На последния пленум на ЦК на ККП през юни Хуа Гофън бе свален и избран за зам.-председател на ККП.

Digitized by Google

вога говорят за действия, насочени към „подронване на ръководната роля на партията", на „политическото единство и стабилността" на обществото. „Авторитетът на партията не е висок — писа списание „Хунци" — и това е реалната действителност."

През последните месеци в редица провинции се проведоха политически демонстрации и стачки, чиито участници изразяваха недоволството си от „грешките на ръководството" и протестираха срещу нечовешките условия на труд. Безработните в Шанхай и други градове настояваха да бъдат устроени на работа. В различни градове се създават нелегални организации, чиито членове нападат полицейските участъци и похищават оръжие и боеприпаси. Както съобщава пекинският кореспондент на АДП, в някои провинции безредиците са приели толкова сериозен характер, че в Пекин се разглежда въпросът за въвеждането на особен режим в тези райони, напомнящ военно положение. В армията голямо недоволство предизвикаха присъдите над висши военни чинове на КНР.

Централните китайски вестници усилено призовават „да се нанесат решителни удари" по „класовия враг" и „контрареволюционните елементи". В страната се разгръща чистка в административния и партийния апарат.

Всичко това показва, че в страната не само липсват „единство, сплотеност, стабилност и законност", обещани от нейните лидери, но, напротив, задълбочава се социалното разслоение, усилва се политическата опозиция на сегашния режим. На режима, който, както и преди, се опитва да решава жизнено важните социално-икономически проблеми с помощта на леко модифицирания маоизъм, който е породил тези проблеми.

Михаил ЯКОВЛЕВ

Критика и книгопис

БОРБАТА ИЗБИСТРЯ И ПРОВЕРЯВА ИДЕИТЕ

Повече от половин век нашето общество живее с една колкото велика, толкова и достъпна идея — съюзът на работническата класа с трудещите се селяни. Известно е, че истинският теоретик и създател на тази идея е В. И. Ленин — приложил за пръв път в големи мащаби нейната всеобхватност в опита на Великата октомврийска социалистическа революция.

Нашата страна, по-точно работниците и трудещите се селяни в България изстрадаха на собствен опит тази идея и под ръководството на БКП съумяха да я осъществят творчески. Това обаче не стана нито лесно, нито съвсем бързо. Беше пролята много народна кръв, докато се осъзнае, че победата над фашизма и капитализма може да бъде извоювана само от мощния блок на народните сили, гръбнакът на който представлява братството между работническата класа и селяните и единството между БКП и БЗНС.

В наши дни, когато пред съвременните поколения стои историческата задача за изграждането на зрялото социалистическо общество, ленинското учение за съюза на работническата класа и трудещите се селяни е влязло дълбоко в съзнанието на българина, то е станало, така да се каже, аксиома. По-иначе обаче стояха нещата в началото на века и особено след Първата световна война, когато страната бе разтърсена от мощно работническо и селско движение, излъчило от своите среди много самобитни фигури и личности — ярки, оригинални, често пъти противоречиви, но предани на своите организации и на народните интереси.

Това се отнасяше не само за Комунистическата партия и нейния ръководен щаб, но до голяма степен и за БЗНС и неговия управителен съвет, парламентарна група и въобще силния ръководен екип начело с Александър Стамболийски.

Иван Вълов, Цоно Матов, Предговор от Пеко Таков, Изд. на БЗНС, С, 1981, с. 280.

Digitized by Google

Сред съзвездието от дейци, които стояха начело на БЗНС, се откроява сложната, но възходяща фигура на изтъкнатия оранжевогвардейски главнокомандуващ в плевенското юнско въстание от 1923 г., бивш народен представител, селския трибун и водач Цоно Матов, роден на 16 август 1879 г. в с. Крушовица, Плевенско, и излязъл на политическата сцена като общонационален деец от времето на Великото народно събрание от 1911 г., когато е избран за народен представител.

Биографията на този самороден селски син, разказана така живо, образно и правдиво в публицистично-документалната книга „Цоно Матов" от Иван Вълов, бележи трънливия му път от шивач-абаджия до виден деец на БЗНС, до главнокомандуващ селските въстанически войски през юни 1923 година. Преживял героически мъките на фашистката преизподня, издигнат на голямата за времето си длъжност — съредактор на в. „Земеделско знаме", този неподкупен земеделски деятел, смел и честен ръководител на селската беднота, изстрада по свой начин, чрез горчив опит силата на работническо-селското единство, силата на прогреса и верността към народните интереси.

От възгласа „Да живее републиката", прокънтял в залата на Петото велико народно събрание през 1911 г., до залповете на артилерийските батареи през трите войни, където той служи като подофицер и създава нелегални войнишки комитети от земеделци и тесни социалисти, до последния злокобен изстрел на фашисткия полицай-сговорист, проехтял на 1. VI. 1925 г. и прекъснал жизнения му път — този славен борец винаги и над всичко поставя народните интереси, върви наляво независимо от несполуките и неизбежните грешки.

Борческият път на този човек, на дееца на БЗНС, е една драма, в която се преплитат трагизмите на националната история, свързана с трите войни, с националните погроми, със самостоятелното селско управление и накрая достигнала своята кулминация във въстанието и борбата срещу пристъпите на фашизма. Драма, която има характер на епопея, в която са нейното величие, нейната сила и завещан пример на идните поколения.

Четейки книгата на Иван Вълов, читателят ще изпита истинско удовлетворение, ще почерпи много знания и, както казахме, изстрадан опит, запознавайки се с живота, делото и подвига на Цоно Матов. Неговата непосредственост, общителност с хората, неговата жажда за знания и жертвоготовност за доброто на трудовите хора, неговата емоционалност и интелектуална мощ разкриват много от найхубавите черти на българската народопсихология.

Няма нищо по-хубаво, когато синовете и внуците тачат, изучават и издигат високо подвига на бащите и дедите си. Авторът на тази книга Иван Вълов е внук на Цоно Матов — дългогодишен публицист — журналист, издал поредица от повести, новели, документално-прозаични творби и други. „През близо двадесетте години — казва той, — докато събирах и работех по материалите за тази книга, аз имах на разположение само оцелелия, макар и непълен, личен архив на Цоно Матов, но и голямото щастие да слушам разказите на неговата съпруга Симеона Ц. Матова — баба Мона, на сина му Георги и най-вече на голямата му дъщеря Марийка, майка ми. От нея аз не само научих много факти, но съм убеден, че ако ми се е удала възможност да проникна до душевността на моя герой, го дължа на нея."

Двадесет години! Колко обич и преклонение се е изисквало пред подвига на дядото — незабравимия земеделски деец, станал жертва на фашисткия терор. — за да се напише неговата биография! Сега, когато този труд е в ръцете на читателя, смело можем да кажем, че усилията на Иван Вълов са възнаградени щедро, защото е създадено вълнуващо биографично произведение, написано с топлота, обективно, с голяма научна достоверност и, което е не по-малко важно, образът на Цоно Матов изпъква като зрим, релефен, жив и скъп за съвременния читател. Този търсещ човек, едновременно майстор-занаятчия и самоук, нелишен, разбира се, от слабости и грешки, носи нещо от народната интуиция, от народния инстинкт. Върхът на неговата епопея е съвместното участие заедно с комунистите от плевенското въстание през юни 1923 година.

Една от най-характерните черти на книгата е творческото съчетаване на пряката документалистика с художествената проза, преплетена с увличащ публицистичен тон, в който се разкрива точният и образен език, съчетанието на повествователното изложение с раздвижената диалопична форма, характерно с многостранен подход към биографичното произведение. Разказът се води от името на много лица и аспекти, за да изпъкне, както вече казахме, живият портрет на героя с неговата самобитна душевност, с неговите търсения и трагични лутания.

Тема, която има сама по себе си богато съдържание, а същевременно е осъществена с оригинална форма — такава тема не може да не възбуди интереса и добрата оценка на читателя. От този род е и биографският очерк на Иван Вълов за големия селски трибун Цоно Матов — радетел, както сполучливо е отбелязал в своя предговор др. Пеко Таков, за работническо-селско братство и светлото бъдеще на отечеството. Хора като Цоно Матов са истински предтечи на оригиналното единство, каквото днес съществува между БКП и БЗНС. Това е ценен принос на българската социалистическа демокрация в осъществяването на великата ленинска идея за съюза на работническата класа с трудещите се селяни.

проф. Недю Т. НЕДЕВ

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

СОЦИОЛОГИЧЕСКАТА МИСЪЛ НА ДРЕВНИЯ СВЯТ

В лоното на философията

Николай Ирибаджаков

Това е вторият том от крупния труд на Николай Ирибаджаков, в който подробно се разглежда социологическата мисъл на антична Гърция — най-високите върхове, до които се издига социологическата мисъл на древния свят. Проследени са историята и ученията на Хезиод, Хераклит, Питагор, Ксенофон и други философи и мислители на древна Гърция. На фона на исторически и политически факти и събития обстойно е анализирана социологическата мисъл на класическа Гърция и нейните най-ярки представители като Анаксагор, Демокрит, Платон, Аристотел, софистите, киниците. Социологическата мисъл на елинизма е представена с ученията на Епикур и стоиците. Основната цел на книгата е да извади от неизвестността и забравата идейното богатство на античния материализъм по въпросите за човека и човешкия живот, за човешкото общество и неговата история. Да покаже значението на това идейно богатство за човешката култура, за развитието на философската и социологическата мисъл, по-специално за марксистката философска и социологическа мисъл, и не на последно място — неговото актуално значение за нашата съвременност.

ВЛАДИМИР ПОПТОМОВ — ЧОВЕКЪТ, КОМУНИСТЪТ, ДЪРЖАВНИКЪТ, ЖУРНАЛИСТЪТ

Георги Боков

В биографично-публицистична форма, с известни мемоарни моменти и някои лични впечатления, авторът очертава политическият и нравственият облик, големият принос на този забележителен комунист, патриот, интернационалист, верен ученик и последовател на Георги Димитров, бележит деец на БКП и пламенен партиен журналист. В богатата биография на Владимир Поптомов е отразено неговото правилно отношение по македонския въпрос, вплетени са и са отразени съдбоносни събития от най-новата история на страната и народа ни. Трудът се издава по случай 90-годишнината от рождението на Владимир Поптомов.

НАРОДНА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ В СОЦИАЛИСТИЧЕСКАТА ИНТЕГРАЦИЯ: СТРУКТУРНА ПОЛИТИКА

В книгата, дело на авторски колектив, под редакцията на проф. д-р Стоян Шаламанов се разкриват обективните основи и главните насоки на изграждането на високоефективна стопанска структура на НР България в условията на социалистическата интеграция. Направен е анализ на характерните черти на производствената структура на НРБ и на факторите, формиращи нейната ефективност. Разгледани са възможностите за усъвършенстване структурата на производството с оглед снижаване материалоемкостта, фондоемкостта и повишаване производителността на труда в основните отрасли на народното стопанство. Специално внимание се отделя на влиянието на научно-техническата интеграция върху ефективността на народностопанския комплекс на НРБ.

РЕВОЛЮЦИОННИТЕ БОРБИ НА БКП В ПОМОРИЙСКИЯ КРАЙ И КАБЛЕШКОВСКИЯ РАЙОН — 1919/1944

Марга Горанова

Настоящето изследване е пръв опит за цялостно анализиране борбата на БКП в Поморийския край и Каблешковския район през периода 1919—1944 година. Авторката проследява през различните етапи борбите на партията. В заглавието на книгата е подчертано особеното място на Каблешковския партиен район, който със смелата, твърда и последователна борба на партийните и ремсовите кадри се откроил много и в най-тежките години на борбата пое ръководството на съпротивата в Поморийска околия. На негова територия бе изграден и действуваше партизанският отряд „Народен юмрук". Поморийският край и особено Каблешковският район дадоха на партията и народа десетки прекрасни дейци. В Каблешково се роди и израсна поетът-партизанин Атанас Манчев. Десетки комунисти от този край дадоха живота си за свободата на родината.

ОРГАНИЗАЦИОННИ СТРУКТУРИ И СОЦИАЛНА ДЕЙНОСТ

Стоян Цанков

Книгата допълва с нови моменти и разработки теорията за организационните структури, за организацията, технологията и тяхното приложение в управлението на социалната дейност.

Отделено е внимание на динамичното съответствие между организационните структури и програмите за тяхната дейност. Това са корелация, комбинация, интеграция и др. между целта на системата и средствата за нейната реализация. На същата основа се формира вертикалната структура: структура — цел, структура — програма за дейност и структура — организация и организационна технология.

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

НОВИ СЪВЕТСКИ КНИГИ

РЕВОЛЮЦИОННЫЙ ПРОЦЕСС: ОБЩЕЕ И ОСОБЕННОЕ, М., изд. „Мысль", 1981.

Процесът на революционното обновление в света е неизменно в центъра на вниманието на изследователите. Проблемът за общото и особеното в революционния процес, отношението към ленинизма и опита на Великия октомври, закономерностите и специфичните особености в строителството на социализма, революционната партия и нейните съюзници, взаимовръзката между световния революционен процес и борбата за мир — тези и много други актуални политически въпроси се разглеждат в настоящата книга.

Шишкин В. Д., ДЕМОКРАТИЯ и МОЛОДЕЖЬ, М., „Молодая гвардия", 1980.

Книга за младото поколение, за неговите права, свобода и задължения в условията на социалистическата демокрация. Авторът разглежда въпросите за повишаване политическата активност, формирането на истинската култура у младежа като закономерна черта на съветския начин на живот. В книгата се подлагат на критичен анализ съвременните буржоазни теории по проблемите на младежта.

Стародубровский В. Г., ХОЗЯЙСТВЕННЫЙ РАСЧЕТ ОБЪЕДИНЕНИИ В УСЛОВИЯХ РАЗВИТОГО СОЦИАЛИЗМА, изд. „Наука", М., 1981.

Авторът разглежда стопанската сметка като икономическа категория и нейното по-нататъшно развитие в съответствие с изискванията на икономическия закон на социализма. Той анализира научните основи на решенията за усъвършенстване на стопанския механизъм и пътищата за тяхното осъществяване с цел интензификация на производството и повишаване на неговата ефективност.

Косолапов В. В., БУРЖУАЗНАЯ ДЕМОКРАТИЯ (мифы и реальность), Киев, „Наукова думка", 1981.

В труда си В. В. Косолапов проследява еволюцията на буржоазната демокрация, нейната мнима и реална перспектива, анализира социалните причини за кризата в доверието на масите към политическата система на буржоазното общество. Авторът критикува най-новите концепции на буржоазната политология, разкрива реакционната същност на симбиозата между ционизма, украинския буржоазен национализъм и маоизма в поддръжка на кампанията „в защита правата на човека" като форма на идеологическа диверсия на буржоазията в социалистическите страни.

О РЕЛИГИИ И ЦЕРКВИ

(Сборник высказываний классиков марксизма-ленинизма, документов КПСС и советского государства) 2-е изд., доп., М., Политиздат, 1981.

Сборникът съдържа изказвания на класиците на марксизма-ленинизма, партийни документи, в които се разкрива отношението на КПСС към религията и църквата. В него са формулирани задачите на атеистическото възпитание, дават се постановленията на съветската държава, определящи правното положение на религиозните институти.

Багдасаров К. А, СОЦИАЛИСТИЧЕСКИЙ ОБРАЗ ЖИЗНИ: РЕАЛНОСТЬ И ВЫМЫСЛЫ АНТИКОММУНИСТОВ, Ашхабад „ЫЛЫМ", 1980.

Гончаренко Н. В., ДУХОВНАЯ КУЛЬТУРА (источники и движущие силы прогресса), Киев, „Наукова думка", 1980.

Зыков Ю. А., Даугела В. К., ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ИНФОРМАЦИОННОЙ ТЕХНИКИ (методологические аспекты планирования)., М., „Экономика", 1981.

20700

Цена 0,35 лв.

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

Partien zivot

MAIN/UC-B

ПАРТИЕН ЖИВОТ

1981

14

СОФИЯ, ОКТОМВРИ 1981 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 14 ОКТОМВРИ 1981 година XXVIII

ISSN 0204-8574

СЪДЪРЖАНИЕ

1300 ГОДИНИ БЪЛГАРИЯ

Уводна — Древна и социалистическа 3
Д. Дойнов — България и междудържавните отношения 12
Г. Начев — Юбилеят и нашите дела 16
М. Илиева — Осеяни със слава 22
Д. Кралев — Пламъци в новата ни история 31
Н. Домусчиев — Националните символи 36
И. Илиев — Клетвата 39

●

Д. Димитров — Виден деец на международното комунистическо и работническо движение 42

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

Л. Причкапов — Централна задача на партийната просвета . . 50
Д. Петков — Икономическият подход и социалистическото съревнование 58

Партийният комитет

И. Христов — Изборният актив в действие 66
Б. Ангелов — Въпрос на чест и дълг 70
С. Георгиев — Важно условие 71

Ръководно политическо ядро и първообраз

Р. Апостолова — Не ревизор, а организатор и възпитател на колектива 72
А. Христова — Концентрираме вниманието върху възловите задачи 77
М. Маринова — Принципно, уважително, конкретно 79

Digitized by Google

Страница на редактора

П. Стамов — Години за пенсия 82

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Н. Миронов — Партийната организация и учебният процес . . . 83

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

П. Крачева — Един въпрос с директен отговор 87
С. Димитров — Мост между науката и практиката 91

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

Д. Радева — Всеки има своята височина 93

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов** (зам. главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам. главен редактор), **К. Петров, И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Й. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП. Тел. номератор 84-01.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лева.
Пор. 2628. Тираж 52 000 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 5. X. 1981 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев"

Digitized by Google

1300 ГОДИНИ БЪЛГАРИЯ

ДРЕВНА И СОЦИАЛИСТИЧЕСКА

Разтваря стари друми древността далечна. Династията Дуло идва на коне. Развяват се, шумят перчеми кълрокоси. Прабългари пристигат отдалеч към нас. Опашка конска славно знаме носи. Аспарух е първата държавна свяст.

„Тук, на туй кръстовище на вековете,
с мощни слънчеви славянски племена,
хан езичник с бранни длани в боевете
българска държава в седми век създал,
Из мечти действителност изгрява."

Летописец древен записал:

Константин IV Погонат нямал вече сили да защити Тракия и се принудил да сключи мир. Неговите пратеници се поклонили на Аспарух и на славянските князе, поднесли им много дарове и тържествено признали земите между Дунав и Стара планина, между Искър и Черно море за граници на новата държава. Те се заклели да не нападат никога своя северен съсед. Заклели се и по прабългарски обичай обърнали наопаки конски седла. След това, като хванали в двете си ръце конски ремъци, те произнесли вричането на императора.

Това се случило в паметната 681 година.

И нарекоха я България! Тук, на тази земя! Земя, превърнала се в символ на свободолюбието на един народ, живял гордо, опазил езика и традициите си, преминал през бури и устоял, отново устремено вървял напред към светли дни. Народ, който е живял векове с топлината на огъня, запален преди тринадесет века, огън, който и днес се поддържа — чрез стореното и чрез това, което ще продължава да се прави, пренесъл през вековете завещанието на онзи далечен кан ивиги Омуртаг „И нека роденият последен, като гледа това, да си спомни за този, който го е направил . . ."

Днес, след тринадесет века от началото, ние, потомците, спомняме онова, което е било прогресивно в развитието на България, което е давало сили на народа ни да устои тук, в центъра на това кръстови-

Digitized by Google

ще, наречено Балкански полуостров, да води борба, да стигне до победата на социалистическата революция и да се издигне на най-високите върхове, да се равнява с най-напредналите народи в света. Ние вземаме всичко прогресивно, революционно и ще го пазим, защото то е наше, то е резултат на борбата на нашия народ.

Самото раждане на българската държава на Балканите чрез обединяването на славяните и прабългарите е прогресивно явление в историята на Балканския полуостров и в Югоизточна Европа. То бележи началото на прехода на тези земи от разложилия се робовладелски строй към феодализма. В това се състои прогресивното значение на образуването на българската държава, която става носител на нова система и социално-икономически отношения.

Българската държава става носител и на нова прогресивна култура. Както ще каже големият син на България Георги Димитров, изправен пред фашисткия съд: „Много още преди времето, когато германският император Карл V казвал, че по немски той говори само на конете си, а германските дворяни и образовани хора пишели по латински и се срамували от немския език, във „варварска България" апостолите Кирил и Методий създадоха и разпространяваха старобългарската писменост."

Две столетия са изминали от раждането и изгрява славянската просвета. През IX век в Европа, стария континент на велики цивилизации, двамата солунски братя създадоха славянските букви, за да направят съпричастно към културната съкровищница на човечеството цялото славянство.

Делото на Кирил и Методий, по същество демократично, е помогнало чувствително на широките народни славянски слоеве да се приобщят към по-високата тогава византийска култура. Като отхвърлят консервативната теория на триезичниците, те отстояват правото на славяните да имат своя писменост. Тези техни позиции — за равноправието на всички народи — намират дълбок отзвук в различни краища на Европа, където през Средновековието са живели потиснати и угнетени политически и религиозно много народности. Тяхното дело бързо прераства от културен подвиг в голяма обществена борба, която заема важно място в средновековна Европа. Това е борба за нови идеи с отживели и възпиращи развитието идеи, борба с реакционността, егоизма и хищничеството на средновековния свят. Знаменити са онези редове от Първата панонска легенда (Пространното житие на Кирил), в които неизвестен житиеписец е документирал не само демократичните позиции на Кирил в борбата му с триезичната теория на Събора във Венеция, но е показал и неговия талант да дискутира и отстоява пламенно прогресивните си идеи. Широко популярни и действени са думите, с които той убедително и темпераментно защищава правото на славянските народи, а и на всички други народи, които не говорят еврейски, гръцки и латински език, да творят своя писменост и култура: „Бог не изпраща ли дъжд еднакво за всички? Също тъй и слънцето не свети ли на всички? И не дишаме ли еднакво всички въздух? И как вие не се срамувате, като познавате само три езика и като повелявате, щото всички други народи и племена да бъдат слепи и глухи?" С тези думи Константин-Кирил Философ, както сполучливо се е изразил професор Андре Гуйар от Франция, „произнесе присъда на триезичието". Те документират историческото значение на триумфа на прогресивните идеи на Кирил над средновековните предразсъдъци и догми по този изключително важен въпрос.

Digitized by Google

Благодарение на делото на Кирил и Методий голям брой нови народи на европейския континент се приобщават към културното наследство на човечеството. Усвоявайки го, тези народи започват и сами да творят забележителни културни ценности и да воюват за правдата и прогреса на нашия континент.

Известно е, че създаденото от Кирил и Методий дело в моравските земи беше обречено на провал и унищожение. И може би то щеше да бъде унищожено изцяло, ако на света не съществуваше България, която приютява следовниците на солунските братя. В края на IX век Климент и Наум пренасят азбуката в България. Само за няколко години в двете големи книжовни средища — Преславската и Охридската книжовна школа, са обучени голям брой ученици и книжовници, преведени са и са преписани много книги. И на Събора в Преслав в 893 година се взема решение: премахва се гръцкият език и се въвежда българският славянски език като държавен, книжовен и църковен; византийското духовенство се изгонва от страната и се замества с българско. И резултатите от тази решителна мярка не закъсняват. Само за едно-две десетилетия България става пръв славянски книжовен център и заживява своя „златен век" в областта на книжнината и културата. Затова делото на двамата братя е най-скъпо и най-свято за българите, които създадоха на кирилица първата славянска литература в света — старобългарската!

В земите на средновековна България намериха благодатна почва семената на Кирило-Методиевото слово. От тях се родиха плодове, на които се радваме не само ние, българите, не само другите славяни, и не само народите на Европа.

Делото на двамата братя е скъпо и свято за нас още и защото покръстването и въвеждането на славянската писменост като държавна допринасят за заличаване на последните различия между славяни и прабългари, за пълното им сливане в една единна българска народност. Писмените извори от онова време вече говорят за една държава — България, за един народ — българския, поданиците на страната говорят един език — славянския български език, имат едно съзнание — славянско, наричали се с едно име — българи. А формирането на българската народност е изключително важно събитие в историята ни. След годините на успехи и победи идват и тежки дни на поражения и на чуждо иго. Ако не беше формирана българската народност, за враговете щеше да бъде много по-лесно не само да покоряват българските земи, но и да асимилират тяхното население.

През тринадесетте века виждаме България във величието ѝ, България като ствол, обгарян многократно от гръмотевици и бури, но удържал на всички изпитни и пуснал нови издънки и филизи за нов живот.

Едва излязла от почти двувековно византийско иго — 1185 година, и виждаме България с напълно развит феодализъм — с висока степен на развитие на обществено-икономически, социален и културен живот. Трайни търговски и културни връзки със съседните страни. Средище, откъдето се разпространява нейното влияние върху развитието на съседни и по-далечни страни като Русия, Влахия, Молдава, Византия и други.

През втората половина на XIV век широко се разнася славата на Търновската книжовна школа — забележително явление в духовния живот на средновековна България, което дава мощен тласък на културното израстване на нашия народ, за да остави трайна диря в културното минало и на други съседни и славянски народи. Прочутият Евтимий Търновски се заел да поправи богослужебните книги по пър-

Digitized by Google

воизворите, да опресни българския книжовен език с новите форми на съвременния тогава говор и да подобри българския правопис върху основата на старинния Кирило-Методиев език.

Историята на България е непрекъснат низ от борби и въстания на народните маси срещу експлоататори и нашественици, от безпримерни подвизи и саможертви за свобода и социален прогрес.

Нашият народ рано съзрява за активен политически живот. Българската държава е арена на непрестанни класови сблъсъци, които са богат извор на революционни традиции. В недрата на народа се раждат редица напредничави идеи и обществени движения.

У нас, предизвикано от феодалната експлоатация и политическите произволи, се разгръща първото масово социално антифеодално движение — **богомилството,** като стремеж на народа към по-добър живот, към отхвърляне на гнета от феодалното общество. Богомилското движение се изявява в трите познати форми на класова борба: политическа — против царя, болярите и старейшините; икономическа — да не се работи на господарите и да не им се дават данъци; идеологическа — против господствуващата християнска религия и против църквата. „Те — казва главният критик на богомилите Презвитер Козма, — като хулят богатите, учат своите да не се подчиняват на господарите; ненавиждат царя; ругаят старейшините; укоряват болярите; мислят, че са омразни на бога, които работят на царя, и заповядват на всеки слуга да не работи на своя господар.“ Богомилството е протест против феодалния строй, против угнетението и експлоатацията на селяните от феодалите независимо от това, в коя страна те са господствуваща класа. Ето защо то се разпространява в редица страни в Европа — достига до Италия, Франция и другаде, и е известно под наименованията българска ерес, катарство, албигойство, строголничество и други.

С богомилството България е дала на света своя боен гняв.

Незабравим в народната памет ще остане и онзи Ивайло, „що повел народ с коси и сърпове, с криваци и топори в битка люта за порадостен живот и мост към людско равенство отворил, що воювал срещу всякакъв хомот и със светци различни насън говорел“. Въстанието на Ивайло е дръзка изява на народната съпротива срещу социалното потисничество, най-висока точка, до която се извисява класовата борба в средновековна България. Характерно за това движение е съчетаването на неговата антифеодална насоченост с борбата против външните врагове — византийци и татари. По размах въстанието на Ивайло няма равно на себе си в европейската история — то е единственото селско движение, което обхваща цялата територия на една държава, и, завършило победоносно, поставя своя вожд начело на управлението.

Като тъмен облак над род и родина надвисна османското иго. Пет века завоевателите се мъчеха да угасят българското съзнание на народа ни, да обрекат земята ни на вечно робство, да заличат от историята нейното славно минало. Кой народ би издържал?

Робството унищожи високата за онова време материална и духовна култура на българската държава. То постави под заплаха самото ни съществуване като народ. Още при завоюването са избити много българи, други — отвлечени в робство и продадени на робските пазари, трети — изселени от родните места и пръснати из азиатските територии на османската държава. Още в първите десетилетия османската власт започва упорито и системно да изменя религиозната принадлежност, а оттук и народностното самосъзнание на българите чрез масови и единични помохамеданчвания.

Digitized by Google

Но историята на робството далеч не е само история на неволя, на мъки и тегла на роба. Тя е преди всичко история на нестихващи епични борби, които поробеният народ води против поробителя в защита на своя живот и имот, на своя народностен характер, на своя език, вяра, нрави и обичаи, на своя чудесен фолклор, на своята самобитна материална и духовна култура.

В пламъците на всекидневното отстояване на своите потъпкани права нашият народ формира и разви у себе си добродетелите на пламенното родолюбие и свободолюбие, на мъжеството и готовността за саможертва, на демократизма и неутолимия стремеж към просвета и социален прогрес. Тези негови добродетели изиграха огромна роля за създаването и укрепването в епохата на Възраждането на българската нация, за формирането на нови обществени сили, носители и изразители на прогресивни тенденции.

Историята на петвековното робство е история на петвековните борби за свобода. Нашият народ никога не се примири с господството на турските паши и бейове. Едно след друго следваха въстания в различни краища на българските земи. Хайдути кръстосваха планините и не даваха покой на поробителите. В недрата на народа се раждаха смели народни защитници и отмъстители, войводи на чети и вождове на бунтове и въстания. Напуснал тихата килия на Хилендарския манастир, по пътищата и пътеките на България развява расо Отец Паисий, възкресителят на старата българска слава, първият народен будител. Този монах „тъмен, непознат и бледен“ със своята „История славянобългарска“ пръв „хвърли искрата на народната свяст“. И пое я Софроний Врачански, за да се преписва

„...и множи безчет
и пръска по всички поля и долини,
де българин страда, въздиша и гине.“

До него се изправиха и поеха „тежкия кръст“ Иларион Макариополски и Неофит Рилски, а братята Димитър и Константин Миладинови „събираха песни по целия край“ и викнаха високо: „Народ сме велик и господ познава нашия език.“

Когато по-късно бе създадено революционно движение, революционна централна организация, изправи метежен ръст Георги Раковски, оня „мечтател безумен, образ невъзможен“, за когото Вазов казваше:

„Историята има да се
позамисли
към кой лик безсмъртен
тебе да причисли.“

Българското възраждане издигна блестяща плеяда от великани на мисълта и делото, сред които сияят имената освен на Раковски и на Любен Каравелов, на Левски и на Ботев, на Георги Бенковски и на Ангел Кънчев — великите идеолози и ръководители на нашето националноосвободително движение.

Няма българин, който да не изтръпне от възторг и гордост, когато произнася името на Васил Левски — създателя на Вътрешната революционна организация, самобитния български революционер, в чиито идеи и дела живее неукротимият общочовешки стремеж към свобода и социално равенство. Левски ни завеща идеала за „свята и чиста република“. Неговите безсмъртни думи „Ако спечеля, печеля за цял народ — ако изгубя, губя само мене си“ определиха живота на

Digitized by Google

поколения български революционери, придадоха неповторим нравствен смисъл и дълбоко народностно съдържание на подвига на борците против капитализма и фашизма.

Няма българин, който да не се е вдъхновявал от вечните слова „Тоз, който падне в бой за свобода, той не умира". Чрез гениалния поет и революционер Христо Ботев — автора на „Символ-верую на българската комуна" — българското националноосвободително движение протегна десница към наследниците и продължителите на великото народно дело — българските революционни марксисти, българските комунисти.

Наша гордост е, че за идеолозите и дейците на нашата националноосвободителна революция е характерно пълното отсъствие на национална ограниченост. Те се бореха не само за нашето освобождение, но и за защита на правата и свободите на всички потиснати и експлоатирани. Те ратуваха за единодействие и с трудовото турско население в борбата против султанския феодален деспотизъм, за изграждане на такава държава, в която всеки човек, без разлика на етническа принадлежност и вероизповедание, ще бъде пълноправен гражданин. Техният демократизъм и интернационализъм, чувството им за равноправие и солидарност с другите балкански народи бяха дълбоки и непоклатими.

През мрачните столетия на робството се зароди и любовта на нашия народ към Русия, вярата му, че „Дядо Иван" ще го избави от неволята. Помним стиховете на П. Р. Славейков:

„Кат Русия няма втора,
тъй могъща на света!
Тя е нашата опора,
тя е нашта висота."

Дълго може да се разказва какво значи за българското сърце името Русия. След разгрома на Априлското въстание в 1876 година младият тогава Иван Вазов така изрази вярата на народа:

„. . . там, дето робът жаловит
към север горестно поглежда,
вред, дето грей една надежда,
вред, дето пълно е с тъга,
навред, по всичка България,
една се дума чуй сега,
един стон, един глас: Русия!"

Векове сънувана, възпявана в песни и приказки, векове очаквана „като месия", Русия оправда вярата и надеждите на поробения български народ.

През април 1876 година камбаните на нашите черкви възвестиха на света волята на българския народ: „Свобода или смърт". Априлското въстание, най-високият връх на българската националнодемократична революция, бе потопено в кръв, но то наложи българския въпрос като най-важен в близкоизточната политика на великите държави и в крайна сметка доведе до обявяването на Освободителната руско-турска война. С цената на 200 хиляди скъпи свои синове Русия освободи България. С кръвта на руските богатири и на българските опълченци навеки бе циментирано нерушимото българо-руско братство.

Разкъсала веригите на чуждоземното робство, Руско-турската война от 1877—1878 година заедно с това изигра ролята на буржоазнодемократическа революция в България. „Освобождението — пише Ди-

Digitized by Google

митър Благоев — извърши пълен социален поврат в освободените части на България.“ То предизвика дълбок аграрен преврат — премахна феодалните отношения, създаде условия за развитието на страната по капиталистически път, за формирането на работническа класа — бъдещия гробокопач на капитализма.

След Освобождението буржоазията, която заграби в ръцете си властта и съдбините на страната, подложи на нови страдания и изпитания нашия народ. Единствената обществено-политическа сила, която можеше да вдигне знамето на Левски и Ботев, на героите от славното Априлско въстание и да продължи борбата, беше младата зараждаща се работническа класа.

И само четиринадесет години след започването на боевете на връх Шипка, на друг един свещен старопланински връх — Бузлуджа, Димитър Благоев и неговите съратници поставиха основите на революционната марксистка партия на младата българска работническа класа. Започна нова историческа битка — битката на труда против капитала.

В следосвобожденската политическа нива на България първите строители на партията — самотните алени макове, изглеждаха крехки и мимолетни. Те бяха заченати от символ-веруюто на поета-войвода, изпреварил със своите прозрения най-гениалните умове и сърца на времето си. Наистина била е нужна невероятна прозорливост и неподозирана политическа зрелост, за да се види в крехкото „самотно“ цвете мощната „орлица“, която

„...Ще литне в боя,
сред огън ще крепне железният стан,
ще раснат с нея легенди, герои,
самата ще стане изригващ вулкан.“

Днес сме благодарни на Дядо Благоев и сподвижниците му, че завързаха люлката на партията под буките на Бузлуджа, че избраха за конгресна зала нейната поляна. Народ, който бе свикал първия си парламент сред хайдушката гора на дивно Оборище, трябваше да роди партията на социалното си освобождение в дебрите на най-българската планина. Народът се оказа зрял за това дело. С непомръкнала историческа памет и чувство за символика той избра легендарния връх. Предпочете познатото на цял народ юнашко сборище, гдето бяха положили костите си четници-юнаци и техните войводи, гдето „в кръв облян“ е лежал Хаджи Димитър, за да дойде свободата.

Тези алени макове, цъфнали под бузлуджанските буки, за да развеят алени знамена по цялата земя Аспарухова!

Вече девет десетилетия Българската комунистическа партия, изкована и възпитана от такива великани на мисълта и делото, от такива дейци на международното комунистическо и работническо движение като Димитър Благоев, Георги Кирков, Георги Димитров, Васил Коларов и днес другаря Тодор Живков, високо държи това знаме, не го изпуска из ръцете си и през най-тежките изпитания.

Семето, посято от първите, роди борци с болшевишки дух и закалка. Те минаха през деветте кръга на ада в десетилетни борби с капитала. Познаха победата и поражението, възторга и отчаянието. Те сътвориха епопеята на съпротивата срещу фашизма — най-славната, най-ярката и най-геройчната революционна страница в тринадесетвековната история на България, която изкова победата на революцията.

Digitized by Google

Ние с дълбоко вълнение славим голямото себеотрицание на комунистите и земеделците, слели кръвта си в първото антифашистко въстание — септември 1923 година; безстрашието на гордите потомци на Ботев и Левски — народните партизани и партизанки; героизма на падналите в борбата за свободата на родината, за великото дело на комунизма.

Винаги живи в сърцето на народа ще останат светлите имена и незабравими образи на Антон Иванов, Христо Михайлов, Димо Хаджидимов, Цвятко Радойнов, Йорданка Николова, Александър Стамболийски, Райко Даскалов, Владимир Заимов и на хилядите прекрасни български чеда, отдали живота си за народното щастие.

Многобройни и безкрайно скъпи са жертвите, които даде народът ни за своята свобода и независимост. Но тези жертви не са отишли напразно. Те родиха свободата, заложиха здравия темел на светлото бъдеще.

На Девети септември 1944 година българският народ, ръководен от своята Комунистическа партия, при решаващата помощ на победоносната Съветска армия извоюва историческа победа, отхвърли завинаги чуждоземното и капиталистическото иго. Открит бе пътят за построяване на социализма и комунизма в нашето възродено отечество — Народна република България. Септември стана май! Сбъднаха се предсказанията на поета.

Много велики дати има в нашата история. Но 9 септември 1944 година не е една от великите, тя е оня най-велик за нас ден, когато българският народ премина по свещения мост, изграден с костите и споен с кръвта на героите, за да навлезе в най-светлата ера на своята история.

Нашите загинали деди и бащи, нашите паднали в борбата другари — ето каква страшна и велика жертва вгради нашият народ в темела на този мост, в основите на всичко, което вече 37 години строим, в основите на устремената към комунизма България.

Социалистическата ни държава е най-високото стъпало в многовековното развитие на държавната организация на българския народ досега. Тя е законен наследник и продължител на всичко прогресивно и демократично в тринадесетвековната ни история. В същото време тя е и принципно нов тип държава, която изразява интересите не на експлоататорите, а на работническата класа, на всички трудещи се, силни с морално-политическото си единство, истински господари и творци на човешката и народна съдба.

Кратък е този исторически отрязък от време — само 37 години народна власт, но народът преобрази и земята, и живота, и себе си. Нашата социалистическа държава изправи снага в целия си ръст, превърна се от изостанала в миналото в напреднала, модерна индустриално-аграрна държава. Претворявайки в живота априлската линия на партията, с ускорени и стабилни темпове се развиват производителните сили, усъвършенствуват се обществените отношения, социалистическият начин на живот, социалистическата демокрация. Всестранно се разгръщат силите и възможностите на народните таланти, развиват се науката, изкуството, образованието, непрекъснато се издига равнището на културния и духовния живот на българската нация.

В тринадесетвековната история на България няма друго време, което да е равно на тези 37 години както по завоеванията, така и по грандиозните перспективи, които се разкриват пред родината и пред бъдните български поколения.

Digitized by Google

И всичко у нас се върши в името на човека, за благото на човека.

Като никога е висок международният авторитет на българската държава. Народна република България е верен член на семейството на страните от социалистическата общност, приятел на борещите се за свобода, за независимост, за социален и културен прогрес страни и народи. Тя провежда последователна принципна миролюбива политика в Европа и в света. Социалистическа България няма териториални претенции към когото и да било, в сегашните си граници тя вижда достатъчен простор за своя възход и потвърждава своята воля да живее в мир и добросъседство с народите и държавите на Балканите.

Днес на България гледат с доверие много страни, много народи, много партии. Това, което ние ще кажем на международната арена, в международното комунистическо и работническо движение, в съвременния свят, има голямо значение. Всички знаят, че сме партия и страна на Георги Димитров. Знаят за големите успехи на Народна република България, за нейната принципна линия — нашата класова линия в международния живот. И тя издига авторитета на партията и страната ни.

Когато се вглеждаме в изграждането и развитието на нашата социалистическа родина, в нашите исторически завоевания, с гордост можем да кажем, че това са дела на работническата класа, на селскостопанските труженици, на народната интелигенция. „Никога — казва другарят Тодор Живков — в своята тринадесетвековна история България не е имала народ като днешния български народ — с такова високо образование и култура, с единни интереси, цели и стремежи, с такъв висок международен авторитет, с такава непоколебима вяра в своите сили и своето бъдеще.“ Можем ли да си представим България, превърната за такъв кратък исторически период във възходящо развиваща се страна във всички области на живота, без самоотвержения труд на народа, чрез който се реализират постиженията на научно-техническата революция, дрънзовението и участието в овладяването на Космоса, в решаването на глобалните въпроси на нашето време:

Не можем да си представим постиженията на народа ни по пътя на социализма без ръководната и направляваща роля на Българската комунистическа партия, без животворната априлска генерална линия на партията. Както вярно установи другарят Тодор Живков: „...никога през тези тринадесет века българският народ не е имал такъв гениален мислител, такъв вдъхновен поет, учен, организатор и вожд, какъвто е нашата родна Българска комунистическа партия.“ Силата на тази партия е във великото неувяхващо марксистко-ленинско учение, в живите връзки, които я свързват с най-широките народни маси, в нейното умение своевременно да решава назрелите проблеми, да предприема необходимите мерки за задоволяване на растящите потребности и интересите на трудещите се.

Начело с тази зряла партия, под нейното изпитано и мъдро ръководство България прекрачва от тринадесетия в четиринадесетия век на своето летоброене силна и горда с постиженията си, твърдо уверена в своето светло бъдеще, закрачила уверено в челната колона на държавите, които прокарват пътя на човечеството към царството на свободата — комунизма.

Digitized by Google

БЪЛГАРИЯ И МЕЖДУДЪРЖАВНИТЕ ОТНОШЕНИЯ

ст. н. с. ДОЙНО ДОЙНОВ
кандидат на историческите науки

България е една от малките страни в Европа, създадена в зората на Европейското средновековие, на прехода от робовладелческото към феодалното общество, тя влиза в активни международни договорни отношения, присъствува трайно и има роля в политическата съдба на народите и държавите на Балканите и в Европа.

●

Българските междудържавни договорни отношения започват преди 1300 години — тогава, когато в североизточния край на Балканския полуостров, в земите на цивилизована за онова време Византия, изниква българската държава на хан Аспарух. От този момент не само във византийските, но в аналите на създаващите се върху развалините на Римската империя нови държави в Европа се появява името на България и на българската държава.

В средата на VI в. южните славяни окончателно заселили балканските провинции на Византийската империя. Осем от тези славянски племена, живеещи на север от Стара планина, създават свой племенен съюз. По това време от Прикавказието се появява хан Аспарух начело на една от прабългарските дружини. Славяни и прабългари влизат в договорни отношения — „хюко пактикон", по думите на византийския хронист, обединени от общи интереси в борбата срещу мощна Византия. Аспарух и славянските князе взели мерки за укрепване на заетите земи (на юг — срещу Византия и на северозапад — срещу аварите), определили военни и граждански управители. По такъв начин вече съществувала определена територия с поданици славяни и прабългари и се създавала публична власт — главни компоненти за изграждането на бъдещата държава.

Последвалите събития довели и до следващия благоприятен елемент за новата държава — договорното ѝ признаване от Византийската империя. Това става в резултат на неуспешен поход на император Константин IV Погонат, за което византийските летописци Теофан и Никифор разказват: „Принуден от това (разбиването му от Аспарух), императорът сключил мир с тях, като се съгласил да плаща годишен данък за срам на ромеите и заради многото ни грехове." „Императорът — пише от своя страна патриарх Никифор — ... се принудил да сключи договор с тях при условие да плаща данък." „Този акт историците отнасят във времето между 18 март и 9 август 681 г."

Само 35 години след основаването на българската държава договорът на хан Тервел с Византия от 716 г. носи междудържавен характер. В него, според древния летописец, се установявали и фиксирали точно границите, регламентирали се митническите и други условия, двете страни се договаряли да си разменят военнопленниците, гарантирали се устоите на един продължителен мир. Ако в първите усло-

Digitized by Google

вия на мира от 681 г. византийският император сключил по принуда договор — както с много други племена, съюзи и пр., които по силата на историческата съдба изчезнали от историческия живот на Европа, договорът от 716 г. вече показва, че новата държава търси и установява равноправни междудържавни отношения — като държава с държава. Тази традиция, създадена в сравнително къс исторически период в края на седмото и началото на осмото столетие, се разширява и утвърждава в продължение на векове.

Един от белезите, че съществува държавата, че има установено място и роля в международния живот е и нейното наименование. През цялото Средновековие името България присъствува трайно в историческите летописи. С това име тя е позната още в зората на своето раждане — византийският летописец Константин от Апомея я нарича така през 681 г., така я наричат и другите писатели от VII—VIII в. — византийци, арменци, араби. Под това име тя е позната и в следващите столетия. Така я наричат и самите нейни поданици, по този начин е регистрирана в десетки документи и паметници. Утвърждаването на името България е дошло вероятно от името „Велика България" на хан Кубрат, за да бъде и до ден днешен синоним на тази древна и съвременна държава, изградена и просъществувала на най-невралгичния пункт на Балканския полуостров, на кръстопътя на народите от изток на запад и от север на юг.

Важно условие за интензивните международни отношения на България през Ранното и Късното средновековие е бързото ѝ укрепване, политическото и икономическото ѝ стабилизиране. Само за две столетия е преодолян етническият дуализъм (славяни и прабългари се сливат постепенно в една народност), в пределите на българската държава са обединени почти всички славяни в източната част на Балканския полуостров и България израства тук като втора след Византия по сила, политически авторитет и културни успехи страна.

Преломен момент в този процес е въвеждането на славянска писменост и приемането на християнството. В България се създава народна книжнина и литература, книжни и художествени школи, развивани от последователите на Кирил и Методий — Климент Охридски, Наум, Черноризец Храбър, Йоан Екзарх, Константин Преславски. България отправя по естествен път тази книжнина и култура и в другите славянски страни. Тя става и един от главните фактори за ретранслирането на византийската култура и цивилизация както в тези страни, така и на запад. От България на запад, през Босна и Италия до Франция достигнаха догмите и книгите на българските богомили.

На основата на политическите и културните успехи още през IX—X в. българската държава се утвърждава като важен фактор със своята роля в тогавашния европейски живот.

Най-оживени и многостранни са междудържавните връзки на България с Византийската империя. Периодите на сблъсъци и войни се редуват с десетилетия на мирни отношения — такъв е тридесетгодишният мир по времето на хан Омуртаг (първата половина на IX в.). Политическите връзки обхващат военни и търговски, териториални и династични, културни и религиозни въпроси от взаимен интерес.

Наред с връзките си с Византия българската държава още през Ранното средновековие влиза във взаимоотношения с голяма част от съществуващите или новосъздаващи се държави в Европа — с Франкската държава, с Киевска Рус, с възникналите маджарска и сръбска държава и т. н. Още през този период българските владетели сключват съюзи или установяват контакти със страни, народи и държави в Предна Мала Азия и по северното крайбрежие на Средиземноморието — араби, арменци.

Digitized by Google

Активни са международните връзки и на българската патриаршия — институция с особено важно значение през Средновековието за всяка държава. Българската патриаршия участвува в съборите на източноправославните патриарси, поддържа оживени духовни връзки с всички православни славянски страни и играе ролята на посредник между тях и византийската църква.

България е обвързана с двустранни отношения и с Папската курия — Ватикана, един от най-активните и динамични центрове на международния европейски живот през Средновековието. Началото на тези взаимоотношения е поставено в средата на IX в., а техният най-висок връх достига в края на XII и началото на XIII в. и е свързан с две от най-ярките личности в летописа на България и Ватикана — с българския цар Калоян — същия, който разгромява рицарите от Латинската империя под Одрин в 1207 г. и пленява император Балдуин.

През XIII—XIV в. — епоха на пълен разцвет на феодализма в България, на зреещите предпоставки за възникването на Европейския ренесанс, българската държава наред с политическите развива и оживени външнотърговски връзки с всички балкански, средноевропейски и преди всичко с процъфтяващите средиземноморски промишлени и търговски центрове — Венеция, Генуа, Дубровник. Документите, които безспорно са съществували в българските архивохранилища — царски и други канцеларии, поради превратностите в последвалата историческа съдба на българския народ са унищожени, но отчасти за тези многообразни взаимоотношения може да се съди по запазените, макар и частично, паметници в богатите хранилища на венецианските дождове, на градските общини на Дубровник и Генуа, на ватиканския архив.

Проследявайки най-общо международните взаимоотношения на българската държава през Средновековието с близки и далечни страни, бегли щрихи от много по-богатия международен обмен и в другите сфери на живота — изкуство и култура, идеи и литература, не може да не отбележим яркото присъствие на България в съдбата и развитието на Близкия изток и на европейския свят.

Османското заробване в края на XIV в. довежда не само до ликвидирането на българската държава, но слага край и на това положително развитие, обогатяващо исторически както българския народ, така и историята на целия Европейски югоизток.

От този момент (1396 г.) до Освобождението (1878 г.), дошло в резултат на столетната героична борба на българския народ и помощта на братския руски народ, България престава да бъде фактор в международните отношения.

Въпреки това обаче в резултат на формирането и консолидирането на българската нация, на многобройните въстания, връх на които е Априлското въстание от 1876 г., европейските сили „регистрират" отново България на европейската карта.

След Освобождението, макар и самостоятелна, българската буржоазна държава в продължение на близо седем десетилетия — до победата на Деветосептемврийската социалистическа революция — 1944 година, не играеше особена роля в политическия живот на Европа, ако се изключи нейната по-активна позиция по балканските проблеми в началото на XX в. По същество буржоазна България бе обект на политическата игра: в едни случаи оръдие, а в други — жертва на великите сили и преди всичко на австро-унгарския и германския империализъм.

●

Социалистическа България има едва 37-годишна възраст — една незначителна част от вековното съществуване на българската държа-

Digitized by Google

ва. Но в този малък срок тя показа, че стои на най-високото стъпало в многовековното развитие на държавната организация на българския народ досега, че тя е законен наследник и продължител на всичко прогресивно и демократично от миналото, най-последователният изразител на защитата на българските народни и държавни интереси в международно отношение.

В същото време социалистическа България е принципно нов тип държава — държава, която подчинява своята политика на ленинските постановки за равноправие в международните отношения, за борба с шовинизма и милитаризма, за мир, добросъседство и мирно съвместно съществуване.

Международният авторитет на социалистическа България израсна извънредно високо — такъв, какъвто той не е бил никога. Днес социалистическа България е верен член на семейството на страните от социалистическата общност начело със Съветския съюз, приятел на борещите се за свобода, за независимост, за социален и културен прогрес страни и народи. Тя провежда последователна миролюбива политика на Балканите, в Европа и света и няма никакви териториални аспирации към когото и да било. От трибуната на Дванадесетия конгрес другарят Тодор Живков още веднъж ясно заяви: „...със своята външна политика на Балканите Народна република България ще продължава да прави всичко необходимо за утвърждаването на мира и разбирателството, на доверието и приятелството, за развитие на сътрудничеството с всички балкански страни и народи."

Тази нова, принципно различна от буржоазната политика насока, последователният интернационализъм и миролюбивата линия на Народна република България са намерили пълен израз и в международните договори и споразумения — двустранни и многостранни, политически и икономически, културни и туристически. От първия договор, който НР България сключи с братския Съветски съюз — 18 март 1948 г. и под който сложи подписа си великият син на българския народ Георги Димитров, до днес — малко повече от 30 години, нашата страна е сключила договори с десетки страни и държави с различен обществен строй и във всички райони и континенти на света. В настоящия момент България има установени дипломатически отношения със 117 страни. Един факт, който изразява нарасналия авторитет на нашата родина и ролята ѝ в международните отношения.

Особено място сред тези страни, ако изключим социалистическите, заемат страните, отхвърлили колониализма и развиващи се по пътя на националната си независимост и просперитет. България неведнъж е била сред държавите, които първи са признавали новоосвободени страни от Африка, Азия и Латинска Америка, и е изразявала готовност веднага да установи дипломатически отношения с тях. През 1980 г. например такива отношения бяха установени с Острови Зелени нос, Лесото и Зимбабве.

На основата на интернационалистическата си програма, през призмата на своята изстрадана съдба в миналото социалистическа България поставя взаимоотношенията си с тези страни не само на равноправна основа, но и подпомага според възможностите си техните положителни и прогресивни тенденции.

Нашата страна развива активно отношенията си с капиталистическите държави върху основата на принципите на мирното съвместно съществуване. Икономическото и научно-техническото сътрудничество, а също и културният обмен с капиталистическия свят са не само от взаимен интерес, но и допринасят за подобряване на общия климат в междудържавните отношения. Затова Народна република България приема партньорството и има договорни отношения в областта

Digitized by Google

на икономиката и културата с ред капиталистически страни, стига тези договори да не увреждат националните интереси на страната, да не спъват борбата на народите за мир и социална справедливост, да са в унисон с високата интернационална мисия на социалистическите страни.

Нашата страна участвува активно във всички официални международни организации — ООН, ЮНЕСКО и пр., и внася своя дан в благородните усилия на прогресивните хора за запазване на мира на планетата, за развитие на културата и изкуството, за благоденствие и напредък на човечеството.

Днес, в условията на сложното и напрегнато международно положение, предизвикано от империализма и китайския хегемонизъм, Народна република България обединява своите усилия с борбата на цялото прогресивно човечество срещу империализма и реакцията. Това диктуват интересите на народа, това повеляват уроците на историята.

ЮБИЛЕЯТ И НАШИТЕ ДЕЛА

ГЕОРГИ НАЧЕВ
първи секретар на окръжния комитет на БКП в Шумен

В тринадесетвековната история на нашето отечество Българската комунистическа партия има своето завидно място. От първия ден на съществуването си тя е достоен наследник и продължител на заветните идеали на титаните на родната творческа мисъл и на съзидателните дела на трудовия народ. Нейните цели, способности и реален исторически принос за многостранния възход на родината са изпитани и измерени на дело с везните на почти вековна обществена практика. Партията и нейната марксистко-ленинска линия е решаващият фактор за съвременния възход на родината ни. Под нейното мъдро ръководство днешна социалистическа България постигна най-високия връх в своето развитие. „Никога през тези тринадесет века — заяви другарят Тодор Живков пред XII конгрес на БКП — българският народ не е имал такъв гениален мислител, такъв вдъхновен поет, учен, организатор и вожд, какъвто е нашата родна Българска комунистическа партия.“[1]

Големи революционни и дръзновени дела записа в историята на окръга и държавата и Шуменската окръжна партийна организация. Нейното създаване и начало на революционната дейност са тясно свързани с пребиваването на Димитър Благоев в Шумен. Ако обгърнем с поглед тези девет десетилетия, не можем да не видим, че през всички етапи на класови битки и съзидателни дела Шуменската окръжна организация винаги е била верен отряд на нашата Благоевско-Димитровска партия.

[1] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП пред XII конгрес и предстоящите задачи на партията, С., с. 157.

Digitized by Google

В първите десетилетия под ръководството на Димитър Благоев шуменци дават значителен принос за разпространяване на социализма в България. Тук се създава и печата списание „Ден", което конгресът на легендарния връх Бузлуджа утвърждава като политически орган на Българската социалдемократическа партия. През времето на повторното пребиваване на Димитър Благоев в Шумен и с неговото активно съдружничество в края на 1891 и началото на 1892 година тук е организирана първата в България социалистическа печатница „Основа". В нея се печатат изданията на „Българската социалдемократическа библиотека"[1] вестник „Правдина", вестник „Работник" и др.

Славни дела записа в своята история Шуменската окръжна партийна организация и в суровите революционни години, когато Българската комунистическа партия начело с Георги Димитров изведе народа до победната борба с капитализма и фашизма. През този етап тя подготви и възпита революционерите-марксисти Васил Коларов, Еню Марковски, Вела Пискова, Август Попов, Боян Българанов, Иван Кръстев Ивански, Тодор Петков и много други.

Забележителни са делата на Шуменската окръжна партийна организация в периода след Деветосептемврийската социалистическа революция — годините на най-великото социално съзидание. Особено плодотворен е периодът след историческия Априлски пленум (1956 г.). Възприетата и утвърдена ленинска априлска линия на партията предизвика колосална градивна енергия у народа, сплоти редиците на комунистите и откри широки хоризонти за творчество и всестранен напредък. Естествено, априлският курс е немислим без новаторския стил и големия теоретически принос на другаря Тодор Живков, достойния продължител на делото на Димитър Благоев и Георги Димитров.

В юбилейната година на България, която съвпада с 25-годишнината на историческия Априлски пленум, окръжният комитет с благодарност отчита, че бурното социално-икономическо развитие на окръга е плод и резултат на ленинската априлска линия на нашата партия. Всичко сътворено през това четвърт столетие е пронизано от априлския курс на партията. Априлската линия е основа на успехите ни, главен политически фактор за увеличаване завоеванията ни.

Основното, което характеризира делата на Шуменската окръжна партийна организация сега, е динамичното и ефективно социално-икономическо и духовно развитие на окръга, монолитното организационно и идейно-политическо единство на окръжната организация около Централния комитет на партията начело с другаря Тодор Живков.

Както в цялата страна и в Шуменски окръг има безброй доказателства, които показват височините, до които нашата партия изведе страната през априлското четвъртстолетие. За окръга тези изменения са така впечатляващи, че можем с чиста съвест да ги приемем за обобщаващи символи на социалистическия възход на родината. От 1956 година до днес обемът на промишленото производство в Шуменски окръг се увеличи 14 пъти. Сега само за 26 дни се изработва толкова продукция, колкото през цялата 1956 година. В периода след Априлския пленум с братската помощ на СССР в Шумен бе изграден първенецът на родното автомобилостроене — комбинатът за товарни автомобили „Мадара". Създадени бяха такива крупни промишлени предприятия като: Завода за инструментална екипировка и нестандартно оборудване, Стопанския комбинат за обработка на алуминий, заводите „Вела Пискова" и „Еню Марковски" в Шумен, заводите „Маяк" и „Плиска" в Нови пазар; завод „Устрем" в Смядово; Завода за

[1] „Българска социалдемократическа библиотека" започва да се издава в Шумен през 1892 година. От издадените 16 книжки 9 са отпечатани в печатница „Основа".

Digitized by Google

автомобилни надстройки в Преслав и др. По пътя на реконструкцията и модернизацията коренно промениха своя облик комбинатът „Китка" в Нови пазар, завод „Георги Димитров" в Каспичан, заводите „Август Попов", „Победа", „Панайот Волов" в Шумен и други. Със създаването на аграрно-промишлените комплекси развитието на селското стопанство получи нов силен тласък.

Особено плодотворни за всестранното развитие на Шуменски окръг са годините на седмата петилетка. Водени от окръжната партийна организация, трудещите се постигнаха най-динамично и плодоносно развитие на икономиката. Завърши строителството на завода за мостове в комбината за товарни автомобили „Мадара". За по-малко от година се извърши реконструкция и модернизация на стоманолеярния цех, което е рекордно постижение в практиката. Построен е и е пуснат в експлоатация един от най-големите национални обекти на седмата петилетка — Шуменският комбинат за обработка на алуминий. Извършена е значителна работа за реконструкция и модернизация на мощностите във всички отрасли. Усвоено е производството на десетки нови изделия: надстройки за товарни автомобили, товарен автомобил с дизелов двигател, алуминиеви профили, ленти и фолио, корабно оборудване, емайлирани съдове, нови модели стъкло, кристал, порцеланови изделия, санитарна керамика, облекла, чанти, маркови вина, консерви, колбаси и др.

В изпълнение на стратегическата задача на партията за производство на зърно през седмата петилетка е произведено над плана 89 939 тона хлебно зърно, за което окръжната партийна организация беше поздравена лично от другаря Тодор Живков. Общо за седмата петилетка Шуменски окръг зае трето място в страната по среден добив от пшеница. Най-голям дял за този успех имат аграрно-промишлените комплекси в Каолиново, Нови пазар, Каспичан, Шумен и Венец. Средните добиви при пшеницата нараснаха с 35,2 на сто.

Изтъкнатите постижения на окръга са плод преди всичко на големите грижи и на вниманието, което Централният комитет на партията и правителството на Народна република България отделят за него. За нас голям морален стимул са грижите и вниманието, които лично другарят Тодор Живков проявява към развитието на Шуменски окръг.

Мобилизиращо въздействие в работата на окръжната организация оказаха творческите разработки на Централния комитет на партията и на другаря Тодор Живков по такива глобални проблеми на ефективността като усъвършенстване на социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката, последователното приложение на новия икономически подход и неговия механизъм в управлението на народното стопанство, многократното увеличаване на обществената производителност на труда чрез ускорено внедряване постиженията на научно-техническата революция и повсеместната интелектуализация на производствено-стопанската дейност.

Вниманието на окръжния комитет на партията през последните години е насочено към по-нататъшното усъвършенстване на стила и методите на ръководство, към по-пълно използване на политическия подход при решаване на задачите. Партийният призив за високо качество и ефективност стана ръководно начало в дейността на партийните комитети и организации. Членовете и активистите на партията предано изпълняват своето отговорно поръчение да бъдат винаги на предната позиция, на най-трудните участъци.

В резултат на работата за усъвършенстване на социалистическата организация на труда чувствително се подобри използването на наличните мощности. В промишлеността например използването на режимното време и на машините през 1980 година достигна 79,12 на

Digitized by Google

сто срещу 67,9 на сто през 1975 година. Увеличен бе коефициентът на сменност. Подобрено е използването на селскостопанската техника. Средно един трактор (приравнен към 15 к. с.) обработва 289 дка земя.

Партийните и стопанските кадри обръщат голямо внимание на по-ефективното използване на земята. През последните години постигнахме по-висок процент на механизираните работи при отглеждането и прибирането на основните селскостопански култури спрямо средните показатели за страната. Данните обаче показват, че в предприятията и стопанските организации са налице и редица неизползвани възможности на средствата на труда.

В изпълнение решенията на ЦК на БКП и XII конгрес на партията окръжният комитет доразви и конкретизира направленията на научно-техническия прогрес в окръга. Утвърдена е конкретна програма за електронизация, роботизация, химизация и биологизация на съответните отрасли на материалното производство. Вследствие на взетите мерки бяха внедрени и предстои да се внедряват редица научно-технически постижения. Постигнатото обаче далеч не отговаря на изискванията и възможностите, които съществуват. Това властно налага да се извърши решителен поврат към внедряване на най-новите постижения на науката и техниката в икономиката на окръга.

В борбата на окръжната партийна организация за усъвършенстване на социалистическата организация на труда като особено важен метод все повече се утвърждава социалистическото съревнование. Голямо внимание отделяме на изучаването и прилагането на челния наш и чуждестранен и преди всичко съветски опит.

Обстойно и задълбочено се обсъждат резултатите от работата за усъвършенстване бригадната организация на труда и стопанската сметка в светлината на задачите, поставени в последните партийни документи. В дейността си за последователно прилагане на икономическия подход в ръководството на народното стопанство и усъвършенстване на социалистическата организация на труда окръжният комитет се ръководи от постановките на др. Тодор Живков, съдържащи се в докладите му пред Националната партийна конференция и Дванадесетия конгрес.

В центъра на многостранната политическа дейност на окръжната организация е грижата за човека. Смело можем да кажем, че успешно се изпълняват задачите, произтичащи от декемврийската програма за повишаване жизненото равнище на народа. Върху основата на новия икономически подход и новия икономически механизъм сега по-правилно се формира работната заплата. Създават се условия за непрекъснато повишаване реалните доходи на трудещите се. В съответствие с това изключително отговорни задачи сега стоят пред комунистите и трудещите се от окръга за разширяване производството на стоки за потребление. Високите изисквания, поставени от Централния комитет в тази насока, са в центъра на вниманието на окръжния комитет. Създадена е организация и се изпълняват основните постановки от изложението на др. Тодор Живков на съвещанието в Русе за увеличаване производството на стоки за потребление и услуги на населението. В изпълнение на Тезисите на XII конгрес вече се вземат мерки през осмата петилетка да се осигури увеличение на стоковите фондове и услугите с изпреварващи темпове в сравнение с покупателната способност на населението.

Под ръководството на окръжния комитет на партията развитието на образованието се осъществява в съответствие с ясната стратегия, разработена в тезисите и встъпителното слово на другаря Тодор Живков

Digitized by Google

пред Юлския пленум (1979 г.) на ЦК на БКП. Проблемите се разглеждат като осъществяване линията за ускоряване на икономическото и духовното развитие на окръга, за увеличаване на неговия принос в целокупното развитие на страната. Сега в различните форми на предучилищното възпитание са обхванати 79,2 на сто от децата на възраст от 3 до 7 години при средно за страната 76,6 на сто. Полагат се усилия за подобряване качествения състав на учителските кадри. Във всичко това окръжният комитет на партията вижда добри предпоставки за осъществяване на програмата, приета в съответствие с големите задачи, които постави Централният комитет.

Дейността за всестранно развитие на човешката личност, за непрестанното повишаване на материалното и културното благосъстояние на народа се осъществява чрез плановете за социално-икономическото развитие на колективите. На тази страна от планирането сега обръщаме голямо внимание. Грижата за всестранно развитие на личността, за добруването на хората е била и ще бъде главна в нашата политическа работа.

Едно от най-големите завоевания на нашата партия през нейната 90-годишна история е опитът ѝ в идейно-теоретическата борба и революционната практика. Проблемите на идейновъзпитателната работа заемат и сега централно място в живота на партийните комитети и организации. Окръжният комитет на партията се стреми да разгръща идеологическата работа като единен комплекс от взаимно свързани и допълващи се политически и организационни мероприятия, които осигуряват изпълнението на новите по-сложни задачи. Съществен успех в работата на окръжната организация е по-ефективното използване на огромния идеологически заряд, който се съдържа в стопанската и управленческата дейност, утвърждаването на специфичните партийни средства за работа, прилагането на положителния опит. В резултат на всичко това се осъществи преустройството на идеологическата работа през заключителния етап.

Научният подход в идеологическата дейност намери израз в съвместните инициативи и разработки на окръжната организация с Центъра по теория и управление на идеологическия процес към Академията за обществените науки при ЦК на БКП. Доминираща черта в подхода на окръжния комитет и общинските комитети е пренасянето на дейността в първичните партийни организации и в трудовите колективи. Изхожда се от разбирането, че именно тук се проявяват най-ярко идейновъзпитателните компоненти на производствените и административно-управленческите дейности. Трудовият колектив е средата, в която се формира и изкристализира идейният и нравственият облик на човека, разкрива се и се реализира неговата индивидуалност. Вниманието, което окръжният комитет на партията отделя на идеологическата работа в трудовия колектив, съдействува на общинските комитети и първичните партийни организации непрекъснато да подобряват формите и средствата на работа в тези звена, за осъществяване на необходимия прелом в мисленето и действията на хората, за повишаване на тяхната съзнателност и активна жизнена позиция.

Пропагандирането на марксистко-ленинската теория сега по-пълно отговаря на указанията на Централния комитет за по-тясна връзка с политиката на партията и практическите задачи на трудовите колективи, с актуалните вътрешни и международни събития. Показателно в тази светлина е движението „Пропагандистът — активен борец за високо качество и ефективност", в което участвуват над 73 на сто от пропагандистите. Все по-важно място в системата на марксистко-ле-

Digitized by Google

нинското политическо образование заема вечерният партиен университет. В тази сфера обаче не са преодолени напълно случаите на формализъм и абстрактно-просветителски подход.

Утвърждават се редица културни прояви с международно, национално и окръжно значение. Подобрява се работата по издирването и развитието на младите творчески дарования. През дните на асамблеята „Знаме на мира" около 30 хиляди деца от окръга участвуваха в местните и окръжните културни прояви. С голям ефект на въздействие се провеждат пионерските хорови празници, литературните дни „Велики Преслав", националният фотоконкурс „България древна и млада". Разширява се и се обогатява материалната база на културата. Всичко това успешно се свързва и с отбелязването на 13-вековния юбилей на българската държава.

В многостранната идеологическа, стопанско-организаторска и политическа дейност окръжният комитет на партията се стреми да утвърждава и развива партийната принципност и последователност. Неудовлетвореността от постигнатото, непримиримостта към слабостите, критичният анализ и самоанализ стават все повече присъщи черти в стила на неговата работа. Усъвършенствува се проверката на изпълнението. Засилват се контролните функции. По-бързо се реагира на слабостите. Полагат се усилия за по-нататъшното издигане равнището на научността в работата. Проявява се стремеж за правилно разграничаване на функциите на партийните, държавните и стопанските органи.

Окръжният комитет активно работи за утвърждаване на общинските партийни комитети като компетентни, оперативни и авторитетни органи на политическо ръководство на целокупния живот в селищните системи. Изминалият двегодишен период от създаването им показва по убедителен начин правилността на решението на Централния комитет на партията за тяхното изграждане. С многостранната си дейност те показаха своята жизненост и способност да се справят успешно със задачите, които им се поставят. Полагат системни грижи и внимание за мобилизиране на силите на комунистите и трудещите се за ритмично и комплексно изпълнение на плановете, за практическо реализиране на девиза за високо качество и висока ефективност на производството.

Борбата за изпълнение предначертанията на последните партийни форуми в ръководството на народното стопанство повиши ролята на първичните партийни организации. Това наложи да се полагат специални грижи за усъвършенствуване и обогатяване съдържанието и формите на тяхната работа.

Окръжната организация се отнася с нарастващо внимание към работата на Комсомола и младежта. Основно ръководно начало в тази дейност са постановките и указанията на другаря Тодор Живков в Писмото до ЦК на ДКМС от 1978 година. Главният политически резултат от тази многостранна работа ние виждаме в повишаване социалната активност на комсомолската организация и във всестранната реализация на младите в обществената практика. Засилва се ролята на младежките производствени единици за изпълнение социално-икономическите задачи на колективите, както и в решаване проблемите на техническото и научното творчество.

Ръководейки се от разбирането, че сърцевина на политическия подход в работата с хората е активното включване на обществените организации в решаването на поставените от партията задачи, окръжният партиен комитет полага големи грижи за укрепване на тяхната организаторска и възпитателна работа сред населението.

Digitized by Google

На всеки българин е известно, че Шуменски окръг заема особено място в историята и културата на нашето отечество. В този край се съхраняват руините на древните български столици Плиска и Велики Преслав, историческият резерват Мадара с Мадарския конник и героичната Шуменска крепост. През епохата на Възраждането и борбите за освобождение от османско иго Шумен е едно от огнищата на българската култура и образование. Тези драгоценни извори и свети традиции ревностно се пазят от трудещите се. Окръжният комитет на партията полага големи грижи за тяхното съхранение и развитие.

Основа на конкретната ни подготовка за знаменателния юбилей е програмата „Шумен—1300". Нейната главна цел е патриотичното възпитание на трудещите се и младежта. В изпълнение на тази програма са извършени и предстои да се осъществят редица конкретни дела. В Шумен е завършено строителството на окръжната библиотека и музей, преустройва се театърът, строи се дом на книгата. В Преслав се изгражда исторически музей. Продължават археологическите работи в Плиска, Шуменската крепост, Велики Преслав и в Мадара. Възстановяват се много исторически и възрожденски сгради в старата част на Шумен. Важен дял в тази програма заема изграждането на паметник „1300 години българска държава".

Достойното посрещане на 13-вековния юбилей ние разглеждаме преди всичко като низ от трудови дела за увеличаване приноса на Шуменски окръг в социално-икономическото развитие на родината. Затова в отговор на Обращението към гражданите на републиката и сънародниците ни в света ние обещахме пред Централния комитет да преизпълним показателите на плана за 1981 година.

Окриляни от решенията на Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия, идейно убедени, предани на делото на партията, с висока политическа и трудова активност комунистите от окръга успешно осъществяват своята авангардна роля във всички области на обществено-икономическия живот.

ОСЕЯНИ СЪС СЛАВА

Столиците на нашата държава. Побеждавани и непобедени, разрушавани и възкръсвали, идващи от миналото и устремени към бъдещето, те са крепостите на българския дух — щикове и знамена на народа ни. Една ретроспекция в годината на 13-вековния юбилей на България, едно пътуване от сегашната към някогашните столици ни кара отново да се прекланяме пред винаги познатите и винаги нови места, събития, личности...

Патриархът на българската литература Иван Вазов ни връща към София от 1880 година: „... София имаше две години като столица... Столица млада, дрипава, кална, сиромашка. Княз Александър I Батемберг царуваше в нея, но тя пазеше още и напълно физиономията си на Махзарпашовото мютесарифско седалище.

Digitized by Google

Аз я посетих тогава, идейки от Берковица.

Животът и тогава се съсредоточаваше в махалите около „Свети Крал". Днешната търговска улица не съществуваше; на мястото ѝ беше турската чаршия — тясна, крива, постлана с изхълмен калдъръм, пълна с кал и локви, развоняла от вонящи бакалници и мръсни рибарски дюкяни. Градският съвет се помещаваше в някакво грохнало здание, министерствата пак в такива и се на запад от днешната градска градина, тогава несъществуваща. Конакът на Махзар паша бе приспособен криво ляво за палат на княза Александра..."

Този конак е влязъл в историята преди това. Там са разследвани Ботевите четници. Там е съден Левски. Апостолът на свободата изрича зад тези стени съдбовни думи за бъдещето на народ и отечество, които ще се сбъднат много по-късно. В един грохотен септември, който ще даде името си на най-светия площад на републиката.

Сърцето на сегашна София. Един облян от светлина площад, греещ с усмивките на манифестантите, приютил екота от стъпките на героите-партизани, съхранил завинаги всенародната признателност и почит в Мавзолея на Георги Димитров... Място на митинги, на един от които Димитров произнася паметната си реч по случай подписването на Договора за дружба, сътрудничество и взаимна помощ между НР България и СССР на 20 март 1948 година. Място на политически демонстрации в годините на фашизма, в една от които на 12 март 1937 година участвуват над 2000 студенти. Площад, достоен за гордостта на всеки българин, площад, издигнал високо звездата на Партийния дом.

Макар че при освобождението си от османско иго (през януари, 1878 г.) София има само три хиляди къщи и 12 хиляди жители, нашата столица е един от най-старите градове в Европа. Историческите източници свидетелствуват, че човекът се е заселил в Софийското поле преди повече от седем хилядолетия. През първи век пр. н. е. хронистите споменават името на настанилото се вече трайно на тези земи племе — сердите, по които и областта, и селището започват да се наричат Сердика. Древните определят Сердика като „блестяща и великолепна", а Константин Велики изрича: „Моят Рим е Сердика"...

Миналото.

И настоящето.

Определенията за днешна София са безброй. Но едно е доминиращо: тя е „чист, зелен, слънчев, оптимистичен социалистически град, който с всеки изминат ден става все по-хубав". И още: „В съвременна София живеят хора, които крачат по улиците със самочувствието на господари на своя град и на своя живот!"

Държавници и дипломати, поети и философи, пътници и туристи възхваляват столицата ни като древен и нестареещ град. И нима ярка защита на нейния девиз не е и фактът, че издаденият буквално преди месеци най-нов сборник за София (издателство на ЦК на ДКМС „Народна младеж", С., 1980 г.) не съдържа сведения за Народния дворец на културата? Градът се изменя непрестанно. Той е вчерашният, но и различен. Вие не сте били в „Люлин" или в „Младост" само месец. И автобусът вече ви отвежда през съвсем други места. Други са и най-старите улици на столицата. Нима „Витошка" е вчерашната? Други са следващите ви часове в този динамичен град. Други са парковете и къщите му, галериите и сцените му, неговите гари, заводи, самолети.

Нови са победите му. Нови са пътищата на неговата слава.

Стар е гербът му.

Какво представлява той?

Digitized by Google

Ето как го характеризира Мария Бужашка: „Гербът на София е създаден през 1900 година по повод на участието на България в Парижкото изложение. Директорът на Народния музей В. Дубровски и директорът на Рисувалното училище Ив. Мърквичка избират елементите на герба...

Гербът представлява щит, разделен на четири полета. Горе вляво е изобразена богинята, пазителка на градовете, а вдясно — църквата „Света София", за която се смята, че е дала името на нашата столица. Долу вляво е силуетът на Витоша — вечният и неизменен профил на града, а вдясно е представен малък храм на бога Аполон лечител, олицетворение на софийския минерален извор, известен от най-стари времена. Лъвчето в средата свързва столичния герб с националния, а короната с елементи от крепостната стена е символ на силата и устойчивостта на града. Девизът „Расте, но не старее" е прибавен по-късно — през 1911 година. Още по-късно — по повод на тридесетата годишнина от социалистическата революция в България, ИК на СОНС утвърждава някои корекции в съществуващия герб. Промените целят по-голямата стилност на отделните елементи. Новото в герба — петолъчната звезда, поставена в центъра на крепостната стена — символизира единството и сплотеността на столичани с трудещите се от цял свят в борбата за мир и социализъм."

В София Димитър Благоев разгръща своята богата партийна деятелност, в София Георги Димитров укрепва и се закалява като изпитан функционер на българското и международното комунистическо и работническо движение. В редовете на Софийската партийна организация в продължение на дълги години работят такива крупни революционери — дейци на нашата партия, като Георги Кирков, Гаврил Георгиев, Христо Кабакчиев, Васил Коларов, Станке Димитров, Антон Иванов, Трайчо Костов...

Един характерен факт: за пръв път в историята на буржоазното общество в резултат на избори, проведени от буржоазната власт, столицата на една капиталистическа държава се оказва в ръцете на комунисти. Това е изборната победа на партията от 1932 година, а първата червена столица — София.

Но това е по-късно. Търсим корените на този успех.

Основаната още през 1890 година социалистическа дружинка в столицата бива разгромена от Стамболовата полиция. Тя успява да поздрави Бузлуджанския конгрес, но пряко не участвува в него. Възстановена отново през есента на 1891 година, изпраща писмо, с което моли да бъде призната за съоснователка на Българската социалдемократическа партия. Наскоро след това Никола Габровски пише до Георги Бакалов: „Някои в София окончателно прегърнаха програмата и ще съдействуват солидарно занапред." Това е всъщност началото на марксическата организация в столицата, застанала плътно още в първите си стъпки до бузлуджанските решения на партията, приела ги беззаветно, отдавала години наред своите сили в най-отявлените схватки с класовите врагове на пролетариата.

Ще изрече Благоев: „Ние, първите социалисти, сме съвременници на бъдещето", за да бъде допълнен после от Димитров: „Гордея се, че съм син на българската работническа класа."

„Софийските комунисти — пише другарят Тодор Живков — изпълниха достойно своя дълг и през най-трудния период на борбата против фашизма и капитализма, периода на въоръжената борба през 1941—1944 г.

Уплашена от силата на десетки пъти разгромяваната и неразгромена столична партийна организация, буржоазията отново стовари върху нея цялата мощ на своята държавна машина. Удари след уда-

Digitized by Google

ри, провали след провали, арести след арести разтърсваха града, органите на полицията подготвяха процес след процес и съдилищата изпращаха в затворите, на разстрели и на бесилото нови и нови верни синове на партията. Буржоазията се мъчеше да обезглави Софийската партийна организация, да обезглави партията.

Но Софийската партийна организация продължаваше да живее, да воюва, да расте. Въпреки огромните скъпи жертви, сплотена, самоотвержена, в пълна мобилизация на всички свои сили, Софийската партийна организация извърши това, от което най-много се страхуваше побеснелият класов враг — тя изигра главната роля в събарянето на буржоазно-фашистката власт в България."

...Мемориални фигури в Софийското гарнизонно стрелбище сковат дъха ви. Това място прави скулптурите въздействуващи. От 4 май 1942 година до 18 юли 1944 година тук са разстреляни десетки комунисти и ремсисти.

Всъщност ето едно уточняване.

М. Бужашка: „Разстреляните антифашисти на Софийското гарнизонно стрелбище са петдесет и няколко души — колкото са поколенията, откак „дойде отсам Дунава Исперих княз и управлява шестдесет и една година, родът му беше Дуло, а неговата година верениалем..."

„В цялата си деятелност съм мислил, че правя само добро на България" — ще изрече генерал Владимир Заимов, а Цвятко Радойнов ще напише на дъщеря си: „Мога да ти кажа, че твоят баща е умрял с чест и ти можеш да се гордееш, че си ми дъщеря."

Оттук ще тръгнат към бъдещето световноизвестните предсмъртни стихове на Никола Йонков Вапцаров.

Поколенията ще предават като легенда една истина за сватбата на Антон Попов пред разстрела му. Венчаване с безсмъртието. Също като в легендата за вкаменената сватба в Белоградчик...

Екипът на радиостанция „Боевой" се обръща към потомците: „Днес разстрел ще ни изпрати при хилядите наши другари... Смърт на световния капитализъм... Нашето спокойствие плаши палачите!"

„Чувствувам се много щастлив, че аз съм с първата смъртна присъда на малолетен, която ще се извърши от тия палачи" — пише преди разстрела си Петър Киряков, а Иван Христов—Зъбчето и Иван Сергиев се разделят с възгласа: „Сбогом, другарю, желая ти всичко хубаво!"

Тези думи ще отекват в ушите ви и когато сте пред пилона на Братската могила в столичния Парк на свободата, и когато сте пред осеяния с цветя Паметник на Съветската армия. И това ще бъде още едно доказателство за силата на великото единение между нашите братски народи, за което съветският поет Александър Гатов пише:

„Една звезда нетленна ни огрява
и като дъбове хилядолетни,
преплели клони във прегръдка здрава,
ний сплитаме съдби заветни"...

●

От сегашната към някогашните столици...

Победоносното въстание от 1185 година, оглавявано от братята Асен и Петър, смъкнало византийското владичество, слага началото на Втората българска държава. Нейна столица става Търново.

Но и тази здрава крепост на българщината, и тази наша национална гордост има своите древни устои. При разкопките, направени

Digitized by Google

през последните години в западната индустриална част на сегашния град, бе разкрито праисторическо селище. Специалистите отнасят неговото съществуване към 4300 г. пр. н. е. Това нарежда Търново сред най-старите селища по нашите земи.

Какво още твърдят историци и археолози?

На хълма Трапезица са открити останки от материална култура, носеща белезите на първата половина на III в. пр. н. е. Там в близките и в по-следващите години предстои богата проучвателна дейност, която вероятно ще ни изненада с множество факти.

На твърде добре изследвания Царевец най-старите останки се свързват с края на бронзовата епоха (XIII в. пр. н. е.). Разкритото на този хълм значително по размери селище е било обитавано от траките. Археолозите разполагат и с вещественн паметници на тракийската култура (II—IV в.), материализирана по неповторим начин в огромни за тогавашните мащаби центрове за художествена керамика, разкрити през последните десетилетия около Павликени, Бяла черква, Бутово.

От Ранновизантийската епоха (V—XII в.) на хълмовете Царевец, Трапезица и Момина крепост съществува здраво укрепен град, върху чиито руини се установява голямо славянобългарско селище — значителен стопански, културен и военен център.

Разговаряме със секретаря на общинския партиен комитет във Велико Търново Йордан Димитров:

— Другарю секретар, кои са основните цели, заложени в програмата на общинската партийна организация за чествуване 1300-годишнината от основаването на българската държава?

— С тази програма, приета на пленум на общинския комитет и сесия на общинския народен съвет през декември 1978 година, ние целим най-малко три неща: по-интензивно да продължи разкриването на старините (имам предвид и своевременното проектиране, консервиране и експониране); на второ място — навреме да завършим строителството на юбилейните мемориални обекти и паметници и на трето — да осъществяваме успоредно с всичко това една богата дейност по патриотичното възпитание на трудещите се и младежта, да популяризираме историческите ценности не само посредством масово-политическа, екскурзоводска и лекционна работа, но и чрез осъществяването на научни и научно-популярни издания и публикации.

— Разбира се, тези цели условно са визирани така, те всъщност са едно неразривно свързано цяло на многостранната дейност, осъществявана от общинската партийна организация през юбилейната година, изпъстрена с толкова вълнуващи дати и събития.

— Да. Да вземем дори само участието ни в провеждащия се в момента Национален преглед на историческата тема в изкуствата, превърнал се вече в традиция. Още преди години Комитетът за култура, Съюзът на артистите в България и Съюзът на българските писатели избраха Велико Търново за столица на този преглед, защото тук има изключителни предпоставки. Преди всичко исторически. Още по времето на Иван Александър Търново става център на плодотворен духовен подем. Вторият златен век на българската култура, който дава на славянския свят и на Югоизточна Европа прочутата Евтимиева книжовна школа, певческата школа на Йоан Кукузел, Търновската живописна и архитектурна школа. В средата на XIV век известният книжовник Теодосий Търновски слага основите на великата Килифарска лавра, която се превръща в оживено книжовно и просветно средище. Тук се извършва творческа, преводаческа, учебна, калиграфска, художествена дейност . . . Говоря само за началото, а то има своето блестящо продължение през Възраждането, в годините след Осво-

Digitized by Google

бождението, та до наши дни. Но думата ни беше за юбилейния спектър от събития. Въз основа на програмата на общинската партийна организация свои планове за юбилейните дати подготвиха и приеха всички партийни комитети и бюра в общината.

Наред с юбилеите на партията, на държавата, на видните партийни ръководители Димитър Благоев, Георги Димитров, Тодор Живков тези програми включват ред мероприятия и по ознаменуването на такива крупни годишнини като: един век след свикването на Учредителното събрание (това бе преди две години), 60 години от Юнското антифашистко въстание в Килифарево (това ще бъде след две години), 800 години от въстанието на Петър и Асен (това ще бъде през 1985 година)... Патриотичният заряд на тези юбилеи крие зад отбелязването на всяка историческа дата вълнуващ подтекст. Ние не сме само участници в събрания, концерти, прегледи, срещи, литературни четения, а хора, преизпълнени с чувство на национална гордост. Защото годишнината примерно от въстанието на Ивайло ни връща към времето, когато негодуващият народ от този край се е вдигнал преди седем века, осъществявайки първото успешно антифеодално въстание в Европа. Нима едно връщане към делото на Евтимий Търновски не вдъхва увереност за силата на непреходните стойности, за възможностите на човешкия дух да търси, да изследва, да се втурва в неизвестното? Разбирането на хармоничността като цел на комунистическото възпитание е неразривно свързана с разбирането за многостранно развитие на личността. Вникването в делото на нашите предци, в смисъла на ренесансовите тенденции на българския дух ни окрилява. Там, където сега е Великотърновският университет, преди 6 века Търновската книжовна школа е пръскала светлина и знания. Какъв по-блестящ пример за историческа приемственост и развитие, за единство на минало, настояще и бъдеще?

Организирани бяха в чест на юбилея множество прояви, допринасящи за научното осветляване на редица факти и събития, свързани с нашата история. С участието на Института по история при БАН бе подготвена научна конференция на тема „Приносът на средновековна България в европейската цивилизация", състоя се международен симпозиум: „Търновската школа в славяно-византийското изкуство — XIII—XV век", конференция на дружеството на историците „Средновековният български град", както и множество още конференции, семинари. Фактите са много, смисълът им — един: чествуването на 1300-годишнината от основаването на Българската държава породи ярки патриотични чувства и активна трудова и политическа дейност у всеки гражданин на Велико Търново, засили любовта му към социалистическата родина и към старата столица, стимулира у всеки дейно участие за по-голям принос в социално-икономическото развитие на страната, за по-нататъшно развитие на Велико Търново като важен исторически, културен, туристически град, дал и даващ своя дял в развитието на българската нация и държава.

Предстоящо е чествуването на 90-годишния юбилей на общинската партийна организация. Вашият град е люлка на социалистическото движение в България. Как комунистите, трудещите се, младежта посрещат този забележителен юбилей?

— Преди всичко със самоотвержени дела. Така, както изисква от нас Дванадесетият конгрес на партията. От времето на първата социалистическа сбирка във Велико Търново до днес измина много време, потвърдило правилността на Благоев и на неговите последователи. И ако началото на пътя за Бузлуджа беше Велико Търново, това за нас е и чест, и задължение. Гордост и слава, но и упорство така да

Digitized by Google

работим, че да бъдем достойни за делото, дръзновението и вярата на първите.

През юбилейната година гостите на старопрестолния град са два пъти повече, отколкото през същия период на предидущата година. Притегляни от очарованието на уникалната архитектура, от завидното богатство на исторически и културни паметници, свързани с многовековна история, тук идват хора от различни възрасти, от различни националности.

Някога Вазов е писал: „... И като гледам тоя невероятен, невъзможен град, аз мисля, че пред мен стои видение, сън, измама за очите..."

Сега в една от музейните книги за впечатления четем:

„Ние, героите на социалистическия труд от Старозагорски окръг, посетихме старопрестолния град и колибата на Никола Габровски, където е запалена искрата, родила БКП. Благодарим на търновци за грижите, които полагат да пазят и разширяват революционните традиции на българския народ."

„Прекланяме се пред идеите и делото на Благоев и Габровски, на плеядата първи български социалисти! Гордеем се, че сме достойни техни продължители!

1300 пионери от експедиционните отряди на Врачански окръг"

●

... От сегашната към някогашните столици.

Името на Велики Преслав ни връща към десети век — времето на разцвет на българската култура — време, през което славянска книжнина оттук е преминала в други страни.

Старият град се е разпростирал на юг от сегашния, стигал е до пролома на река Тича между Преславската и Драгоевската планина. Заемал е площ от 3,5 кв. км и е бил защитен от висока крепостна стена. Вътре втора стена е ограждала цитаделата, дворцовата административна част, където са се пазели „съкровищата на българите". Изграждан и обогатяван от цар Симеон в продължение на 28 години (както свидетелствува старата летопис), Велики Преслав е бил една от известните столици на своето време.

Археологическите разкопки, ръководени от ст. н. с. Д. Овчаров и ст. н. с. Ив. Жандова, потвърждават, че тук, при изхода на Върбишкия проход, в началото на IX век е съществувал старобългарски аул. Три каменни колони представляват списъци на въоръжение и снаряжение от онова време, поверено на отделни военачалници, назовавани с титлите им.

За великолепието на Велики Преслав, столица на българската държава от 893 до 972 година, съдим по прочутото описание на Симеоновия дворец, направено от книжовника Йоан Екзарх: „Ако някой странник, селянин и беден човек, дошъл отдалече пред стените на княжеския двор, ги види, той се удивлява. И като пристъпи към портата, той се чуди и разпитва. Като влезе вътре, той вижда от двете страни да стоят постройки, оцветени с камък и украсени с дърво. Понататък, като влезе в двореца и види високите сгради и църквите, разхубавени с много камък и дърво и бои, а отвътре с мрамор и мед, със сребро и злато, той не знае с какво да ги сравни..." (Начало на шестото слово на „Шестоднев".)

Велики Преслав е водещ творчески център на старобългарската култура: голямо книжовно и просветно средище (тук творят талантли-

Digitized by Google

ви поети и писатели като Константин Преславски, Черноризец Храбър, Йоан Екзарх), той е още център, в който процъфтяват редица изкуства и занаяти. Неговите архитектурни паметници се отличават с оригинални форми и конструкции, с богата пластична декорация. Творби като прочутата керамична икона на свети Теодор, редица още икони от онова време, образците на рисуваната керамика и декоративната скулптура са доказателство за ярките творчески възможности на майсторите и художниците на втората българска столица.

Богатите експонати на преславския исторически музей предстои наскоро да бъдат пренесени в новопостроената оригинална сграда на музея, чийто проект е дело на арх. Димитър Кръстев.

За реставрационните и строителните работи, извършвани сега в Преслав в чест на юбилея на нашата държава, разказва секретарят на общинския партиен комитет Руси Русев:

— Наред с богатите инициативи с творчески характер, каквито бяха литературните празници „Велики Преслав", конкурсът на нашия общински вестник „Преславска трибуна" за написване на творби с историческа тематика, музикалните празници „Преславска пролет", музикалните дни „Панчо Владигеров", научните конференции по проблемите на археологията, на развитието на образователното дело, в чест на славния юбилей на нашата държава в общината е налице активно участие на трудещите се и младежта в изпълнението и на другата страна от нашата юбилейна програма — строителната дейност в историческия резерват и по изграждането на музея, както и благоустрояването на територията на общината. По-активно от всеки друг път е участието на трудещите се сега с доброволен труд за изграждането на обектите. Съпричастие, дълг, отговорност, така може да се нарече ентусиазмът на хората, проявяван в осъществяването на програмата — вместо по три, нашите трудещи се дават по пет доброволни трудови дни за процъфтяването на родния край.

Секретарят на оперативното бюро на общонародния комитет за древните столици Плиска и Велики Преслав Георги Лазаров ни помага още по-плътно да вникнем в смисъла на съзидателния ентусиазъм, характеризиращ юбилейната година:

— Огромният патриотичен и емоционален заряд на множеството прояви, реализирани в изпълнението на програмата „Шумен — 1300", стимулира творческите сили на трудещите се от окръга, мобилизира ги за претворяване в дело предначертанията на партията, повелите на нейния Дванадесети конгрес. С осъществяването на програмата ние целим издигането на индивидуалното и общественото съзнание на трудещите се посредством активизиране и разнообразяване на формите за класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание, а успоредно с това — духовното израстване на трудещите се като решаващ фактор за преизпълнение на плана за обществено-икономическото развитие на окръга. Измеренията на програмата „Шумен — 1300" по време и пространство са съобразени със сложността на нейната структура и я обвързват с националните програми за многостранно, хармонично развитие на социалистическата личност и за всенародно естетическо възпитание.

Основните задачи и директивните насоки на дейността за ознаменуване на юбилейната годишнина се отнасят до сферата на културно-историческото наследство (задачи на археологическите проучвания, съхраняване и експониране на паметниците), до сферата на културната дейност и художественото творчество, до осъществяването на материален принос за всеки гражданин и колектив, на всяко населено място в достойното ознаменуване на юбилея; до организирането на масови юбилейни прояви и т. н.

Digitized by Google

— Другарю Лазаров, как вие бихте разчели формулата: единство на минало, настояще, бъдеще?

— Историята, нейните факти, нейните паметници са най-ярките доказателства за прогресивното движение на човешкия дух. Дръзновението, героизмът, всеотдайността в името на народа — те са били, са и ще бъдат в същността на българина.

●

От сегашната към някогашните столици...

Плиска.

Първата столица на българската държава, създадена в 681 година.

Едно мнение на Вера Антонова, старши научен сътрудник:

— Създадена отначало като мощно военно укрепление, средище на държавната и военната власт, Плиска бързо се издига като стопански и културен център. Обществено-политическата и военната обстановка, в която се развива току-що основаната българска държава, наложили своя характер и върху устройството на първата ѝ столица и спомогнали тя да се развие като ранносредновековен град. Суровият и представителен вид на каменните сгради и изобилният и тежък строителен материал сочат древнобългарски традиции.

Според периодизацията, предложена от проф. Ст. Ваклинов, досега откритите сгради в Плиска се отнасят към четири периода. От първия период са: Крумовият дворец, източната част на Малкия дворец, четвъртитият и кръглият басейн, както и езическата култова сграда, източно от Крумовия дворец. Към следващия период се числят: Тронната палата (Големият дворец), западната част на Малкия дворец, банята в североизточния ъгъл на комплекса Малък дворец, големият храм в района на цитаделата. Монументалните строежи от този период са дело на хан Омуртаг. Към периода след покръстването (края на IX век) могат да се причислят: Голямата базилика, църквата в Малкия дворец, дворцовата църква, банята в западната част на комплекса Малък дворец, сградата, издигната върху основите на кръглия и отчасти върху четвъртития басейн. Към най-късния период се отнасят някои преустройства на стопанските сгради. От четвъртия период са и голяма част от църквите във външния град.

Плиска се е състояла от вътрешен и външен град. Вътрешният е ограден от дебели стени, защитени с кули. В него са живеели ханът и аристокрацията в масивни каменни постройки. Външният град, укрепен от земен ров и вал, е бил обитаван от земеделско-скотовъдно-занаятчийско население. То живеело в землянки. В средновековна Плиска съществувало строго класово разграничение.

...Пътищата към древните български столици са оживени. Посетители от близо и отдалеч, хора от различни възрасти идват да се преклонят пред народните светини, да се запознаят с богатото културно-историческо наследство, да вникнат в душевността на хора — някогашни и сегашни, строители на древна и млада страна, чийто първосъздател е бил на кон — човек, устремен към бъдещето.

Мила ИЛИЕВА

Digitized by Google

ПЛАМЪЦИ В НОВАТА НИ ИСТОРИЯ

В нашата нова история приплам-ват дати и събития, обвеяни с непомръкваща слава; нашата памет извиква имената на мислители и революционери, чиито дела, смърт и безсмъртие ни изпълват с национална гордост и достойнство.

ПРОБУЖДАНЕТО

И винаги мислите ни отвеждат към началото — в зората на нашето национално пробуждане. Отвеждат ни при Паисий Хилендарски и неговата „История славяно-болгарская". Тя бе искрата, която възпламени националното самосъзнание, а оттам възпламени и бунта за освобождение.

Преписвана на ръка, разпространявана от човек на човек, Паисиевата история, а всъщност първата писана история на България, поема своя дълъг път към орачите и копачите, към овчарите и занаятчиите: Поробеният, обезправеният за първи път научава, че е потомък на древен народ, че води потеклото си от два славни рода — на славяни и на българи. Кратките странички разкриват голямата истина за народа, населяващ земите между Дунава и Бялото море. Някога в тези земи е властвувала могъща държава. Нейните царе са били силни владетели, побеждавали са могъщи противници и са взимали данък от силни римляни и от мъдри гърци. Векове е властвувала българската държава и се е прославила колкото с меч, толкова и с мъдрост и книжовност. Орачите и копачите, овчарите и занаятчиите научават за великото дело на двамата братя Кирил и Методий. Бавно, постепенно у българина се формира чувство за присъствие в историята на човечеството и убеждение да се премахне този свят на национално и социално потисничество. Пътува Паисиевата история по села, махали, паланки „и хвърля тайно през мрака тогаз най-първата искра на народната свяст".

Колкото повече се отдалечаваме от онова време, толкова повече оценяваме непреходността на Паисиевото дело. Пленява ни неговото пламенно родолюбие, любовта му към всичко българско. Още в началото на своята история той се обръща към онази част от българското население, което се е отнасяло с пренебрежение към своя род, език, минало, било е готово да пожертвува националното за сметка на егоистични цели. Ту с остри думи, ту с ирония и сарказъм се нахвърля срещу тези духовни родоотстъпници. И ние виждаме, че преди у Паисий да се създаде духовникът, у него се е създал патриотът, родолюбецът, духовното начало отстъпва на националното, революционното и единственият култ за него е народът и неговата трагична съдба. Поскоро бъдещето на този народ, към който принадлежи и чието минало го изпълва с възторг и гордост.

В онова време, когато населението на север и юг от Стара планина е било превърнато просто в рая и над всичко е владеело политическо затишие, Хилендарският монах дава не само история на своя народ, не само хвърля искрата на националното пробуждане, но и в известен смисъл успява да формулира реалните исторически задачи и реалните възможности за тяхното осъществяване, че робството не е от векове и не трябва да продъл-

Digitized by Google

жи векове, че един народ, който е имал славно минало, не може да има позорно настояще.

Паисиевата история извърши велик революционен преврат — възвърна историческата памет на народа, постави началото на епохата на Възраждането. И следващите поколения ще се покажат достойни за своето минало и техни Ахелой и Клокотница ще бъдат Панагюрище и Батак, Шипка и Шейново, Балван и Ковачите, Драва и Мур.

БУНТЪТ

Семето, посято в духовната нива от Паисий Хилендарски, Георги Раковски, Васил Левски, Христо Ботев, Любен Каравелов, съзряваше за обилна жътва. Бяха се създали политически, социални и интелектуални предпоставки, исторически пригодни за решаването на българския национален въпрос. Поробеният беше по-добър земеделец, занаятчия, търговец от поробителя. Великите мислители на деветнадесети век Карл Маркс и Фридрих Енгелс не само осъждаха потисничеството на турската империя, но считаха, че „вътре в страната южните славяни се явяват единствени носители на цивилизацията". Порасналото национално съзнание, национално самочувствие и нетърпимостта да се гледа как поробителят „бесней над бащино огнище", кара все повече „луди глави" да тръгват по пътеките на хайдути и вехти войводи, да преминават Дунава и немилинедраги поемат пътя на политически изгнаници, за да се върнат някой ден с четите на Филип Тотю, Панайот Хитов, на Хаджи Димитър и Стефан Караджа и да умрат в люта бран за свободата на бащиното огнище.

Подобно на лятна буря бунтът идеше, стаил в себе си мълнията, която ще разкъса веригата на петвековното робство. През пролетта на 1876 г. членовете на Тайния революционен комитет минават Дунава. Започва трескава подготовка на всеобщото въстание. В революционните окръзи се набавят пушки, муниции, жените шият дрехи и знамена, очите се напълват с блясък от предчувствие за близката победа. Тъй „в няколко дена тайно и полека, народът порасте на няколко века" — ще възкликне народният поет. Те знаеха, че ги очаква смърт и бяха подготвени за нея, защото робството бе по-черно от смъртта и по-страшно от ада. Отчаянието и надеждата можеха да се изразят с думите на Маркс, казани за въстаналия френски пролетариат през 1848 г.: „По-добре край с ужас, отколкото ужас без край."

И бурята на бунта прогърмя през онази знаменателна 1876 година. Неизвестни довчера хора и местности стават исторически знаменитости. Оборище приютява Първото народно събрание; Георги Бенковски се утвърждава като вожд на въстаналия народ; Панагюрище е десет дни столица на освободената територия; една хвърковата чета препуска от село на село да вдъхва вяра и надежда, да подкрепя духа на слаби и на малодушни, да приканва младите на оръжие. И в паметта на народа все още препуска хвъркоатата чета, екотът от нейния тропот ще отеква през годините, ще препуска и в утрешния ден, за да напомня за онези героични дни.

Пожарът на въстанието пламва буйно и опустошително. Безгранично ликуване обхваща панагюрци, копривщенци, клисурци, населението на Батак и Перущица, на Белово и Брацигово. „Пиянството на един народ", както го нарече народният поет, бе започнало. Във възванието до целия народ въстаналите ще възкликнат: „Дойде краят на зверската тирания, която от пет века насам търпим под османската насилническа власт... От днес от името на нашия народ ние обявяваме пред целия цивилизован свят: пълна свобода или смърт...!"

В този ден на април 1876 годи-

Digitized by Google

на осъмнаха робі, а се събудиха бунтари.

Въстанието трае кратко и е потушено с нечувана жестокост. Срещу полугодните шишанета и черешови топчета се изправят английски пушки и крупови топове. Глътката свобода на поробените озверява поробителя. Черквата в Батак, мегданите в Перущица и Брацигово, в Бояджик, Ямболско, свидетелствуват за нечувана саморазправа на въоръжените срещу невъоръжените. Според Захари Стоянов поробителят не може да прости не само свободния миг на въстаналите, но той си отмъщава още за свободата на гърци и на сърби. По друг повод Захари Стоянов ще възкликне: „На колене...! Напреде ни е Батак със своите развалини. Аз призовавам всичко, що е чисто българско, всичко честно и любещо своята родина, да присъствува заедно с нас на това българско светилище, на тоя жертвеник за нашата свобода... Батак, славният и злочести Батак!"

Въстанието предизвика широк отзвук в световната общественост. Поробителят потуши бунта, но той не потуши националния въпрос на българите. Общественици, писатели, учени издигат високо глас на протест по повод кървавата трагедия през април — май на 1876 година. Виктор Юго се обръща към правителствата, като заклеймява тяхната търпимост и равнодушие:

„...избива се един народ. Къде? В Европа. Този факт има ли свидетели? Само един свидетел: целият свят. Правителствата виждат ли го? Не."

Гърмежът на черешовото топче отеква широко в Русия, сред великия руски народ. И ако на следващата година руските войски преминаха Дунава и започнаха своя победоносен марш към стария Балкан, главен повод за това бе величавата Априлска епопея.

ОСВОБОЖДЕНИЕТО

От десети декември 1977 година, когато Панорамата край Плевен отвори врати, и до ден днешен не секва потокът на посетителите. Идват от близки и далечни краища, организирани в групи или семейно, с влакове и с автобуси, с личните си превозни средства. Влизат в този храм на бойната слава, за да видят с очите си как е дошъл краят на петвековното робство, възкръсването на нашия народ, чудото на освобождението. Тук всеки щрих и всяка вещ напомнят за онези дни, за подвига на руските богатири, за подвизите на румънските войници, на синеоките финландци, за неописуемата радост на освободените.

Битката за Плевен беше всъщност битка за България. Освободителната война записа славни страници при Свищов и Стара Загора, при Шипка и Шейново. След разгрома на турската армия при Плевен бързо се стигна до парада на руските войски при Сан-Стефано и при онзи мирен договор, който носи името на това малко село край Мраморно море.

Обвеяна със слава, изпълнена с героизъм е историята на годините 1877 и 1878 — годините на нашето освобождение.

Вярата в Русия, в нейната освободителна мисия бе вяра народна, изповядана и от простите орачи и овчари, и от техните духовни ръководители. Надеждата за Дядо Иван имаше своите исторически корени — славянството и своето основание, че „Кат Русия няма втора, тъй могъща на света". И когато през юни на 1877 година руските войски преминават „тиха, бяла Дунава", народът излиза спонтанно да срещне освободителите с познатия ни възглас: „Здравствуйте, братушки!" В народното съзнание силата и могъществото на руския народ взима различни образи и като че ли не достигат сравненията, за да се измери неговата мощ. В песен от Котленско се казва:

Digitized by Google

„Руските руси руснаци
като дойдоха, дойдоха и
придойдоха...
Предните коне трева газят,
задните — прах дигат."

А друга песен от Сакарския край реди:
„Руските казаци
с рунтави калпаци,
гдето са се били,
все са победили."

Населението се стичаше да посрещне живите герои на своите приказки и песни, на своите надежди; кичеше пушките с цветя и поднасяше хляб и сол; пращаше най-смелите в опълченските дружини, за съгледвачи и водители през проходите, помагаше с храна. Щяха да научат за подвизите на генералите Гурко и Скобелев, на Тотлебен и Драгомиров, Радецки, на майор Горталов и подполковник Калитин и на мнозина други.

Руско-турската война — освободителната — реши две главни задачи: освободи по-голямата част от българския народ и сложи край на реакционните феодално-производствени отношения. Българинът стана свободен човек и стопанин на земята си.

В горнилото на тази война се кали още повече българо-руската дружба. Костите на двеста хиляди воини белеят сред българските рози. Признателният български народ тачи и почита свято паметта на загиналите за свободата на България. Буржоазията у нас се мъчеше да омаловажи историческия подвиг на руския народ, на другите народи, участвували в нашето освобождение. Българо-руската, а сега българо-съветската дружба се утвърдиха и се утвърждават като важен морално-политически двигател в живота на българския народ.

И когато прекрачим прага на Панорамата край Плевен, неволно си спомняме думите на големия съветски писател Иля Еренбург, че не може да се зачеркне с мастило онова, което е написано с кръв.

СЕПТЕМВРИ, СЕПТЕМВРИ...

Началото възвестиха камбани, огньове, тропот на препускащи коне с тайни куриери. Подобно на началото на героичен спектакъл, където сцената бе цялата страна, главният герой — народът, а злият Мефистофел — фашистката клика. Беше третата седмица на септември — време на народния гняв. Започваше една от величавите битки в историята на комунистическото и работническото движение, битката за социално равенство и човешки правдини.

Партията призова масите на барикадата срещу настъпващия фашизъм. Друг път не съществуваше. Фашизмът в България се роди в насилие: на девети юни той извърши преврат, свали законното правителство на Земеделския народен съюз — едно от прогресивните правителства в Европа и света, уби изтъкнатия земеделски водач и революционер Александър Стамболийски и се разправи по най-зверски начин с участниците в спонтанните опити за съпротива. Фашистката власт показа своята реакционна същност, тя обяви кръстоносен поход на прогресивната мисъл и демократичните свободи.

Като превъзмогна в кратко време своята погрешна позиция спрямо събитията от девети юни, партията се зае с организацията на всенародно въстание срещу реакционния режим. Тя съзнаваше историческата си отговорност и я пое с достойнство. Започна битка на живот и смърт. В революционните отряди се вляха стотици работници, селяни, занаятчии, народни интелигенти; до ветераните Петко Енев и Замфир Попов крачеха комсомолци; през жаравата на революционната клада вървяха комунисти и сдружени земеделци; сред въстаниците бе и легендарният поп Андрей. „Хиляди маса народ" — ще възкликне поетът. Бяха въоръжени зле, някои влизаха в боя със земеделски сечива, обладани от едно чувство — омраза към класовия враг, завладени от една

Digitized by Google

мисъл — да победят.

Революционният взрив през 1923 година — първото антифашистко въстание в света. В много сражения с фашизма ще влезе прогресивното човечество, докато накрая развее победното знаме в самото му леговище, но първия куршум срещу него изстреля партията на българските комунисти, българския народ. Партията бе вдъхновител и организатор на въстанието, негови вождове — Георги Димитров и Васил Коларов. Тъй партията направи важната, решаващата крачка по пътя на болшевизацията — важен момент и в нейната история, и в историята на нашия народ. Революционната теория преливаше в революционна практика. В своя кратък исторически път, който тя измина от Бузлуджанския конгрес, за първи път организира и ръководи масите във въоръжено въстание, за първи път издигна като непосредствена цел завземането на политическата власт по революционен път. Това бе опит, богат и ценен, който по-късно ще ѝ помага в борбата за политическо и социално освобождение на народа, който ѝ помогна след две десетилетия в онзи нов революционен септември.

С кръвта си въстаниците записаха нова страница от историята на нашата държава. Беше време на възторг, опиянение, на подем и масови гробове, на среднощни изстрели край Искър и Осъм. Съвестта ще изтръпне от кървавото хоро на злото. Най-светлите умове на времето като Гео Милев, Сергей Румянцев, Васил Карагьозов, Христо Ясенов ще напишат гневни стихове (две години по-късно героите на тяхното изобличение ще им отнемат живота). Антон Страшимиров ще се провикне: „Клаха народа тъй, както турчин не го е клал". Кога ли и къде ли фашистката власт е била по-друга! Тя носи след себе си духовно потисничество и физическо насилие, жестока експлоатация на трудовия човек, посява вражда между народите, насъсква расова омраза и прави лесен пътя на шовинизма и войната.

Първото сражение срещу фашизма не успя. От неговите пепелища партията излезе по-умъдряла и решителна за нови класови битки. Кръвта на жертвите ще тревожи през следващите години спокойствието на буржоазната власт. Пропастта, издълбана между нея и народа, все повече ще расте. С кръвта на жертвите бе подписана смъртната присъда на буржоазията у нас.

В тази първа решителна битка срещу фашизма яко се прилепиха раменете на комунисти и земеделци. Дотогава те се деляха на живот, но фашизмът на смърт ги събра. Комунистическо-земеделското единство стана важен политически фактор в по-сетнешните съдбини на народа. Работникът, селянинът, народният интелигент, комунистът и сдруженият земеделец през сто страдания вървяха към онова бъдеще, тъй красиво предсказано от поета:

„Септември ще бъде май.
Човешкият живот
ще бъде един безконечен възход
— нагоре! Нагоре!
Земята ще бъде рай —
ще бъде!"

И се сбъдна пророкуваното от поета.

ПОБЕДАТА

Девети септември — славният ден, героичният ден, първият ден от нашия празничен календар! Носим го у себе си, произнасяме името му с вълнение, изпитваме гордост, че му принадлежим, самочувствие изправя главата ни пред света.

С този ден дойде ПОБЕДАТА, чакана, жадувана, спря при нас Вапцаровата пролет, за да обнови живота със своя топъл полъх. Тя дойде с разветите знамена на настъпващите полкове на Съветската армия, със страданията и

Digitized by Google

възторзите на партизани, ятаци, политзатворници, за да донесе свобода и социална справедливост на трудовия народ. Това, към което партията водеше масите, учеше ги, вдъхновяваше ги, ръководеше борбата им — се осъществи.

Всяка година на този ден ние се събираме на митинги, организираме събрания, манифестации, изложби на своя труд, за да отдадем значение на великата промяна, на началото на новата ера в българската история — ерата на социализма и комунизма. Над древната земя на българите изгря първият ден на социалистическата революция.

Ние се събираме на този ден не само да манифестираме своите успехи, но и да дадем отчет на съратниците, другарите, на всички, които не го доживяха. Свят ден на равносметка пред братските могили и лобните места, пред историята. Нашият отчет е строг и достоен. За близо четири десетилетия България, чистата и свята република на трудещите се, под ръководството на Българската комунистическа партия постигна забележителни успехи в развитието на промишлеността, селското стопанство, в науката и образованието, в културата и народното благосъстояние. Полагат се системни грижи за добруването на човека. Българинът напусна сламената къща, направи си тухлена, обзаведе я богато. Промени улицата, площада, селото, града, където живее. Той вече е инженер, лекар, агроном, сръчен техник, учен, изследовател. Той стана и космонавт.

Днешният социалистически труженик не е само високообразован, той култивира у себе си високи нравствени добродетели, твърда е стъпката му под развятото знаме на партията. Неговата воля и трудолюбие са челичената гаранция, че решенията на Дванадесетия партиен конгрес ще бъдат изпълнени и реалният социализъм ще удържи още една победа. Той подкрепя горещо политиката на своята партия и държава за сърдечна дружба със Съветския съюз, със страните от социалистическата общност, ръката му здраво държи меча в бойния строй на страните от Варшавския договор.

Денят на победата, денят на равносметката подсилва всеки път нашата гордост, нашето самочувствие като комунисти, като граждани на тази древна и бунтовна земя, като нация, сътворила толкова много за кратък исторически период. Още да ни припомни, че революцията продължава. Тя имаше начало, но няма край. Продължава революцията, подела като ехо призива на Дванадесетия партиен конгрес „Дела, дела и пак дела“ и ще продължава до окончателната победа на мечтания строй — комунизма.

Димитър КРАЛЕВ

НАЦИОНАЛНИТЕ СИМВОЛИ

Националните символи на България имат своя история. Те идват от миналото, съпровождат настоящето и отиват в бъдещето, трайно и неделимо свързани с историята на нашата държава. Те зримо напомнят на всеки български гражданин за това, че в голямото семейство на народите и държавите в света българският народ и Народна република България имат свои равноправни символи, зачитани и уважавани във всички точки на планетата.

Случи ли се на човек да погледне сградата на Народното събрание на Народна република България, където заседава най-висшият орган на държавното управле-

Digitized by Google

ние — Народното събрание, погледът му неизбежно се привлича от два добре познати на всеки българин символа. Те са поставени на сградата и изразяват независимостта на държавата ни. Това са високо издигнатото национално знаме и изработеният върху стената във висок релеф от устойчив на атмосферните влияния материал държавен герб.

Знамето като външен опознавателен белег за обозначаване местоположението на държавния ръководител, който обикновено е и главнокомандуващ, възниква през определен етап от развитието на човечеството, по-точно казано, през класовото общество в древния Египет, около властуването на фараона Рамзес III (1204—1173 г. пр. н. е.). Оттогава до днес то съпътствува живота на народите и държавите като техен символ, като тяхно културно завоевание. На него, съгласно съществуващите закони и международни споразумения, се отдават почести по установен ред и случаи.

Нашето национално знаме има своя предистория. Още при създаването на българската държава прабългарите имат военен и държавен символ — конска опашка, известна още под името бунчук. По-късно с консолидацията на българската народност тя е заменена от изработено от плат знаме. В миниатюрите на Манасиевата хроника се вижда, че от времето на хан Крум в българската войска се развяват червени знамена. Свои бойни знамена, които в същото време се явяват и като държавни, имат и следващите след хан Крум български владетели от Първата и Втората българска държава. През епохата на османското владичество свои различни по цвят знамена имат и дружините на хайдутите. С течение на времето едноцветните знамена се заменят с двуцветни и трицветни. Европейските народи достигат до създаването на трицветни национални знамена постепенно и главно като краен резултат от острите социални стълкновения между отмиращото феодално и зараждащото се ново буржоазно общество. Двете буржоазни революции — английската и френската — очертават победните тенденции на развитие пред останалите европейски държави и пред света. Победата на третото съсловие — буржоазията, намира външен израз на равноправие в националното знаме на Франция. Така се поставя началото на един процес на създаване на трицветни знамена и от останалите европейски народи.

При създаването на българското трицветно знаме се следва пътят на европейската традиция. Разбира се, като национално явление то има и известни особености. Интересно е да се отбележи, че в сравнение със свободно развиващите се европейски страни поради съществуващото османско иго създаването на националното трицветно знаме изпреварва по време и до известна степен предопределя цветовата подредба на знамето на освободена България.

Кога се появява първото трицветно българско знаме? Кой е неговият създател? Каква е цветовата подредба?

За съществуването на български трицветни знамена през епохата на Възраждането, когато по силата на новите обществено-икономически отношения българската народност прераства в нация, свидетелстват запазени оригинали, произведения на изкуството и множество писмени сведения. Ако се съди от картината на италианския художник Андреа Сако „Раковски с хайдушка дружина в Балкана — 1854 г.", нарисувана преди смъртта на патриарха на българската национална революция — Георги Стойков Раковски (1821—1867 г.), то появата на първото българско трицветно знаме трябва да се отнесе към времето на Кримската война (1853—1854 г.), по-точно през юни 1854 г., когато начело на една дружина от 12 души Раковски потегля от Цариград към Северна Добруджа, където по това време руската Дунавска армия успява да превземе някои български селища. След достигането на Котелския балкан Раковски узнава, че руската армия се оттегля отвъд Дунав и разпуска дружината си. На споменатата картина, която пресъздава епизод от бойната дейност на дружината, Раковски заема централно място в композицията — в цял ръст, гологлав, облечен като войвода. В дясната си ръка държи пушка, а в лявата дръжката на развятото трицветно знаме. Подредбата на цветовете на знамето от горе на долу е: зелено, бяло и червено. Йордан Ж. Планински, който участвува в Първата българска легия в Белград през 1862 г., отбелязва в своя спомен, че легията има трицветно знаме. Подредбата на цветовете му е: „зелено, бяло и червено".

От посочените примери става ясно, че създаването на първите български трицветни знамена става по идея на Раковски. По това време (1854—1862 г.), той е един от малцината българи, които имат поглед върху знамената на редица европейски държави, в това число и Франция, и създава една традиция, която се поддържа от неговите следовници. До освобождението на България от османско иго ние можем да посочим редица знамена, които имат трицветна подредба, както например знамето на четата на Филип Тотю от 1867 г., знамето на българските доброволци от 3 Руско-български батальон от Сръбско-турската война през 1876 г. и др.

За първи път обаче подредбата на цветовете в познатия ни ред — бяло, зелено и червено, се явява в знамето, ушито от Стилиана Параскевова, известно в литературата като първообраз на националното ни знаме. То е съставено от три водоравно разположени от горе на долу ивици: бяла, зелена и червена. Височината им е различна. При поставянето на цветовете по всяка вероятност се има предвид азбучното подреждане на думите. Свободният край на знамето е врязан под ъгъл като лястовича опашка. Върху лицевата

Digitized by Google

страна на знамето, в средата на зелената ивица, със златни нишки е извезан обърнат наляво изправен коронован лъв, който държи знаме. Над него има дъговиден надпис: „България". Под лъвското изображение има друг трореден надпис: „Сь божья воля (И сь силата славного русского царя Александра II-го) Напреді" В левия долен ъгъл с малки букви е бил извезан двуреден надпис, който посочва лицето, града и времето: „Стилиана Ив. Параскевова, Браила, 1877 г., априлий." Иван Параскевов, по чиято идея се ушива знамето на 8/20 май 1877 г., придружен от дъщеря си, го връчва на главнокомандуващия руската Дунавска армия княз Николай Николаевич с молба да се предаде на една от опълченските дружини. По неизвестни причини това не става.

Трицветно е и знамето на четата на дядо Желъо войвода, формирана на 20 август 1877 г. (стар стил).

За първообраз на българското национално знаме според член 23 от Конституцията, приета след Освобождението на страната, се възприема като образец цветовата подредба, която се среща в знамето на Иван и Стилиана Параскевови. Така браилското знаме се превръща в държавно знаме на България. За съжаление съществуващата в браилското знаме лъвска фигура не се възприема.

В знамето, естествено, настъпиха и промени, които отразяват политическите промени след народната победа на 9. IX. 1944 г. Съгласно чл. 97 от Конституцията от 1947 г. знамето на Народна република България е трицветно — бяло, зелено и червено, — поставени водоравно. На левия горен ъгъл на бялото поле е изобразен гербът на Народна република България. По такъв начин лъвското изображение, включено в герба, отново се появява върху знамето. През 1967 г. бе приет за първи път от съществуването на българската държава закон за държавното знаме на Народна република България. Той урежда цялостно всички въпроси, свързани с нашето държавно знаме. Разкрита е символиката на цветовете на знамето. Посочват се и случаите, при които то се издига и развява.

Символ на независимостта на народа ни, държавното знаме на Народна република България е отличителен знак в международните й отношения.

●

Като външен опознавателен белег, който се изобразява първоначално само върху доспехите на рицарите, гербът се появява по времето на кръстоносните походи в Западна Европа — 1096—1270 г. С течение на времето той получава широко приложение като символ на родове, сдружения, градове и държави.

По времето на Втората българска държава, особено при царуването на Калоян, българите влизат в допир с рицарите, оценяват герба и творчески го възприемат като държавен символ.

Завладяването на България от османските турци се отразява върху по-широкото развитие и разпространение на герба. През епохата на османското владичество в България споменът за българския герб се запазва в някои чуждестранни писмени паметници, а така също и в гербовете на някои от представителите на българската светска феодална аристокрация, които намират убежище в чужбина. Общо взето, до започването на Възраждането той е почти неизвестен. За това свидетелстват и спомените на д-р Иван Селимински: „Турците не се посрамиха да изколят по-голямата част от българските аристократи, като унищожиха дори и народните символи. Стигна се дотам, че днес никъде не може да се намери било издълбан, било нарисуван български лъв, нито монети, нито някакъв друг стар паметник от нашите прадеди."

През втората половина на XVII век започва нашето Възраждане, неразривно свързано с името на пламенния родолюбец Паисий Хилендарски. Неговата история в 1844 г. в непълен вид учителят от Свищов Христаки Павлович издава под названието „Царственик или История болгарская". На 77-ма страница срещаме и сведенията за българския герб — „Знамение на болгарских хоругвах" — за лъвското изображение, което се явява основно в герба на българите. Отпечатването на „Царственика" изиграва голяма роля за запознаването на българите със своето минало. За това свидетелстват и спомените на съвременниците. „Ръкописната история на Паисия може би да не е направила такъв успех в пробуждането на народния дух в малцината си читатели на онова време, както направи печатният „Царственик", на учащите се деца в училището. Това поне изпитах на себе си; аз станах дори и проповедник на отечествената история при неграмотните кора, какъвто беше и баща ми. За любознателността си, която тъй бързо се развива в мене, много дължа на тая първа българска книга, която научих дори и наизуст, а не само да я прочитам" — пише Пандели Кисимов.

По това време се появяват и отделни графични изображения на българския герб. Това става в Русия. „Тогава за пръв път в Русия се появи на бял свят скъпият образ на „Иван Шишман, Цар Българом и Греком" — пише д-р Иван Селимински. — Този юначен наш цар е паднал на бойното поле за милата си родина, като е бил обезглавен в Никопол през 1392 г., след като на няколко пъти се е насочвал срещу турците-варвари. Също тогава се появи и ликът на нашия цар Иван Калоян, царувал около 1190 г., както и народният ни герб и някои други ценни народни съкровища, неизвестни дотогава не само за народа ни, но и за учения свят. Всичко това с позволението на руското правителство бе отпечатано в Одеса. А то беше достатъчно да възбуди и оживи духа на целия български народ. Всеки българин бързаше да се снабди с тези све-

Digitized by Google

щени знаци — някогашното величие и слава на нашите прадеди."

До освобождението от османско иго изправената лъвска фигура получава национална известност и се приема като български герб. Изображението на лъва се среща и върху знамената, печатите, оръжието и в стенописната украса на някои от училищата и др.

Член 21 от Конституцията от 1879 г. гласи: „Българский Държавен герб е златен коронован лев на тъмночервено поле. Над полето Княжеска корона."

Народната победа на 9. IX. 1944 г. доведе до включването на нови елементи в герба на Народна република България. На мястото на короната се постави петолъчка, а промишленото развитие на страната намери израз в зъбчатото колело. Годините 681 и 1944 са свързани със създаването на българската държава и началото на социалистическата революция. Класовете символизират плодородието на българската земя и трудолюбието на българина. Гербът ни е познат в графичен и релефен вид.

Най-важният белег за един държавен герб е изборът на характерно изображение, свързано със земята и миналото на народа. Днес съвсем определено може да се каже, че възприетото в нашия държавен герб централно изображение на изправена наляво лъвска фигура е най-подходящо. То е съвсем естествено със земята и историята на народа ни. В същото време гербът отразява по един неповторим композиционен и колоритен начин миналото, традицията, духа на новото време, промените, които настъпват в резултат от победата на социалистическата революция в България.

●

Плод от развитието на нашата държава, националните символи на Народна република България будят родолюбиви чувства на обич към родината и народа ни и оставят трайни невидими следи в душевността ни като българи. И в бъдеще те ще продължат да съпътствуват българската нация и Народна република България по пътя на националния й възход в условията на социализма и комунизма и в международните й отношения с останалите страни от света.

Николай ДОМУСЧИЕВ
н. с. в Националния военноисторически музей

КЛЕТВАТА

„Кълнем се!
В братските могили се кълнем!
Кълнем се в духа последен на убитите!
В барута и куршума!
И в хляба! И в бетона!
В теб, партийо, сурово се кълнем!"

Пеньо Пенев

Традицията на българите да полагат клетва датира още от древността. Докато са езичници, те се заклеват публично, пред изваден меч. Древните хроники са съхранили ценни сведения за свещения ритуал. Византийските хронисти отбелязват, че при сключването на 30-годишния мирен договор в края на 814 г. между българския хан Омуртаг и Лъв V византийският император си послужил с българските обичаи, като излива на земята вода, собственоръчно обръща конско седло, хваща тройно сплетени ремъци, хвърля с ръка стрък трева нагоре и накрая разсича куче, а хан Омуртаг се съобразява с християнските изисквания. При тържествено обещание българите разсичат куче и по време на българския цар Симеон. Това има и символично значение. Трябва да припомни съдбата на всеки, който наруши дадената клетва.

Много ценен исторически документ са „Отговорите на папа Николай I по допитванията на българите" от 886 г. В глава 67 папата отговаря на пратениците на българския княз Борис I с думите: „Вие заявявате, че сте имали обичай, когато сте решили да обвържете някого с клетва за някаква работа, да слагате пред себе си меч, и в него да става заклеването. А сега изисквате да ви определим в какво да се кълнете... Безспорно трябва да се кълнете в евангелието." И действително след пълното покръстване в клетвения обичай на българите намират място и символите на християнската религия — евангелието и кръстът.

Значението на клетвата нараства особено много в годините на петвековното османско иго. Като тържествено обеща-

Digitized by Google

ние и формален акт за поемане на задължение за участие в революционната борба за освобождението на България клетвата заема важно място в дейността на всички хайдушки чети. При най-тържествена обстановка всеки участник в хайдушкото движение полага клетва за вярност пред бойното знаме — символ на честта и храбростта.

Всички видни дейци на националнореволюционното движение оценяват значението на клетвените слова. В своите „Записки по българските въстания" Захари Стоянов подчертава, че патриархът на българската националнодемократична революция Г. С. Раковски отдава голямо значение на клетвата. В своя „Привременен закон за народните горски чети" от 1867 г. Раковски предвижда всеки, който постъпи в чета, да положи т. нар. „Смъртна клетва", която гласи: „Заклевам се пред бога на честния кръст и на светото евангелие, че ще удържа и изпълня всички свети обязаности, които ми се съобщиха и четоха в закона. Светлото слънце нека бъде свидетел на моята смъртна клетва, а храбрите юнаци с острите си ножове да бъдат мои казнители в моето престъпление."

Клетвата е един тържествен акт, с който всяка чета, преминала през Дунав или образувана в България, започва кървавата борба срещу вековния османски поробител. На 17 май 1867 г. легендарният войвода Филип Тотю заповядва на своите четници да коленичат и със свалени калпаци да положат свещените клетвени слова: „Заклевам се: ..., че ще пролея кръвта си за милото си и поробено отечество България; че ще бъда верен на другарите си до гроба; че ще се бия юнашки с враговете на народа си и няма да отстъпвам, докато дишам под небето; че няма да издам никога нищо и никъде никого и под най-страшните мъки под слънцето; че се отричам от този свят и се обричам на смъртта и на мъки и страдания, които ще пренасям търпеливо за благото на робинята наша майка България... Ако наруша тази моя клетва, нека бъда насечен от ножовете, които са над главата ми, и да бъда преследван и унищожен от другарите ми, гдето ме намерят по лицето на земята."

Думи на силни мъже. На истински родолюбци. Затова техните имена всеки българин с трепет срича още в първите разтворени книги, за да ги запомни завинаги. За тях, юначните синове на България, родината е всичко: и знаме, и съдба, и чест.

Апостолът на свободата Васил Левски отдава голямо значение на клетвата и смята, че тя трябва да се запише в устава на революционната организация. Той лично написва текста на клетвата, която членовете на революционните комитети полагат пред него. Левски отдава голямо значение на революционното съзнание, на чувството за лична отговорност, затова, когато пристъпва към образуването на нов революционен комитет, той изисква от народните борци да дават тържествен обет.

Полагащият клетвата застава пред маса, на която са поставени кръст, нож и револвер, слага лявата си ръка на сърцето, а дясната вдига нагоре и повтаря написаните от Апостола на свободата клетвени слова: „Заклевам се в евангелието, в честта си и в отечеството си, че от всичко, което ми се повери, няма да кажа и открия никому нищо до смърт и гроб. Заклевам се и обещавам, какво че полагам за святата тази цел и живот и имот. Заклевам се и обещавам безусловна покорност на законите и на заповедите на съзаклятния Таен централен български революционен комитет, същевременно мълчание и тайност на делата. А в противен случай, ако бъда предател или престъпник, съгласявам се да бъда прободен от оръжието на това съзаклятие, което има длъжност да ме брани, а и право да ме съди. Заклевам се!"

Камата, револвера и евангелието целуват и героите от Априлското въстание. В съдбовните дни на 1876 г. на Оборище, сред буките на суровия Балкан, ечат клетвените слова на представителите на Първото народно събрание: „Ако пристъпя клетвата си, да бъда проклет от целия български народ и ме постигне най-тежкото наказание."

С покоряващите слова на дадената клетва през 1923 г. бойците от първата работническо-селска армия громят жандармеристите при Бойчиновци, Дуранкулак, Стара и Нова Загора. Клетвата на борците от първото в света антифашистко въстание има ярко изразен класов характер. Нейният дълбок смисъл е вложен в комунистическия идеал, чийто носител и защитник е Българската комунистическа партия. Това ярко се вижда от клетвата, която полагат през славните септемврийски дни на 1923 г. комунистите и комсомолците от Ихтиманско: „Подписаните в знак на гореща вярност към светлия комунистически идеал и дълбока признателност към собствения ни пролетарски дълг заявяваме най-тържествено със саморъчните си подписи, че ще вложим всичко, което притежаваме, когато и където трябва за преуспяване на делото, като начина на организираната борба запазим в пълна тайна. Нарушителите на настоящата заплащаме с живота си."

През периода на въоръжената борба на българския народ срещу монархо-фашистката диктатура (1941—1944 г.), клетвата получава ново съдържание и значение. На основание на Общата директива на Централната военна комисия при ЦК на БКП от 1942 г. за бойната подготовка и ръководство на партизанските отряди, в уставите и правилниците на партизанските поделения заляга изискването всеки новопостъпващ боец да положи клетва-обещание за вярност, за безусловно изпълнение на всички решения, правила и бойни задачи, без да щади себе си в борбата, както и за понасяне на пред-

Digitized by Google

видените санкции при нарушение на клетвата.

В различните отряди, макар и различна в текстово отношение, партизанската клетва има един и същ смисъл — обещание за борба за събаряне на монархо-фашисткото правителство и установяване на работническо-селско правителство.

След решението на ЦК на БКП от пролетта на 1943 г. за обединяване на отрядите, четите и групите в Народоосвободителна въстаническа армия по-голяма част от партизанските поделения започват да полагат клетва по изработения от Главния щаб на НОВА специален клетвен текст, който цели да уеднакви различните текстове. Този текст, в който заляга най-добре положението, че НОВА е въоръжена сила на Отечествения фронт, има следното съдържание: „С гордост и радост приемам званието четник на Народоосвободителното движение. Обещавам пред другари, народ и паметта на геройски загиналите борци на Отечествения фронт, че посветявам всичките си сили и живота си за освобождаване родината и света от хитлеристките завоеватели и техните български слуги от фашистка тирания и че с оръжие в ръка ще се боря за осъществяване програмата на Отечествения фронт. Обещавам, че ще изпълнявам боевите заповеди на командирите си и няма да издавам тайни, които да ползват врага. Сурово наказание и позор да се стовари върху мен, ако изменя на това обещание. Да живее Отечественият фронт! Да живее Народоосвободителната партизанска армия! Смърт на фашизма! Свобода на народа!"

Верни на дадената клетва, в кървавата борба срещу монархо-фашисткта власт загиват около 10 000 партизани—чавдарци, антониивановци, ботевци, димитровци.

След победата на Деветосептемрийското народно въоръжено въстание клетвата придобива социалистически характер. През Отечествената война 1944—1945 г. бойци и командири, верни на дадената клетва, окриляни от великата любов към родината, вписват страници с неувяхваща слава в нашата най-нова история.

Като тържествен акт, който свързва заклеващия се с най-добрите и светли надежди на народа и родината, клетвата не изгубва своето значение и дух. Всяка епоха влива ново съдържание в нея. При епохата на социализма клетвата, която полагат българските воини пред партията, отечеството и народа, е клетва в името на неговото светло социалистическо бъдеще.

И днес, когато българският народ чествува вълнуващ и славен юбилей — 1300-годишнината от основаването на българската държава, бойците от нашата армия полагат клетва за вярност и всеотдайна служба на своя народ и социалистическото отечество. Властно и внушително прозвучават вълнуващите и паметни клетвени слова. Слова, които стават неотменен закон при задълженията към партия, народ и родина, към световната социалистическа система. И те вдъхновяват воините от Българската народна армия да бъдат верни и предани на героичната Българска комунистическа партия и светлите идеи на комунизма, да защищават достойно социалистическите завоевания и териториалната неприкосновеност на нашата родина — Народна република България.

Илия ИЛИЕВ

н. с. в Националния военноисторически музей

Digitized by Google

ВИДЕН ДЕЕЦ НА МЕЖДУНАРОДНОТО КОМУНИСТИЧЕСКО И РАБОТНИЧЕСКО ДВИЖЕНИЕ

На 7 септември т. г. комунистите и целият народ тържествено отбелязаха 70-годишнината на генералния секретар на Централния комитет на БКП и председател на Държавния съвет на НРБ Тодор Живков.

В навечерието на тази бележита годишнина „Партиздат" публикува написания от Института по история на БКП пръв в нашата литература **биографичен очерк на другаря Тодор Живков.** Това е труд с високи научно-публицистични и белетристични качества. София прес издаде вариант на очерка на руски, английски, френски, немски и испански език.

Изданието на български език, което по оформление съперничи с най-добрите световни образци, беше представено широко от средствата за масова информация.

Биографичният очерк обхваща дванадесет глави, кратка биографична хроника и фотографии. Първа и втора глава запознават читателя с родното място, родителите, детството и юношеството на Тодор Живков, с неговата дейност в гимназията в Ботевград и графичното училище в София, в столичните организации на Комсомола и партията до края на 30-те години; трета и четвърта — с дейността и ролята му като един от ръководителите на Софийската окръжна партийна организация в годините на въоръжената антифашистка борба и по време на Деветосептемврийското въстание в столицата; пета и шеста — с дейността му като ръководител на Софийската градска и окръжна партийна организация в първите години след народната победа, като национален деец на партията и избирането му за първи секретар на Централния комитет на БКП през 1954 година; останалите шест глави (седма — дванадесета) са посветени на разнообразната, богата, всеобхватна и кипяща дейност на Тодор Живков като пръв партиен и държавен ръководител в периода от Априлския пленум на Централния комитет през 1956 година до наши дни.

В очерка е използван богат и разнообразен материал, подбран умело и поднесен интересно, за да се обрисуват жизненият път и обаятелният образ на Тодор Живков — човека и комуниста, верния ученик и достойния продължител на великото дело на Димитър Благоев и Георги Димитров, големия партиен и държавен ръководител, видния

Тодор Живков, Биографичен очерк, С., Партиздат, 1981, с. 480.

Digitized by Google

деец на международното комунистическо и работническо движение, последователния борец за мир, сътрудничество между народите и обществен прогрес, пламенния патриот и интернационалист.

Достойнство на книгата е, че разкрива ярко и убедително облика на Тодор Живков като верен син на българската работническа класа и на българския народ, като деец на Българската комунистическа партия, бележит партиен и държавен ръководител на социалистическа България. Пред читателя израства образът на голямата историческа личност с изключително ценното умение и таланта да усети и неизменно да следи пулса на епохата, в която живее и твори, да изрази съкровените обществени въжделения на партията, класата, масата, народа, своевременно да открие и задълбочено да охарактеризира прогресивните тенденции в развитието на страната и на света, да обоснове и формулира ясно и точно новите задачи пред партията и държавата и пътищата за тяхното решаване, да създаде оптимално благоприятна обстановка за пълна изява на енергията и творческите възможности на партийните и държавните кадри, дейци на науката и културата, на комунистите и всички трудещи се на всички равнища и във всички области на живота. Това са качества, които в една или друга степен будният юноша проявява още по времето, когато прави съдбоносния избор на своя път в живота, талантливият комсомолски и партиен деец развива и калява в редовете на софийския пролетариат в суровата борба против фашизма и капитализма, първият партиен и държавен ръководител изявява с пълна сила в преломните и плодоносни години след историческия Априлски пленум на Централния комитет на БКП от 1956 година. Тези качества на политическия лидер на БКП изиграват изключителна роля в сложната вътрешна и международна обстановка в средата на 50-те години за сплотяване на Благоево-Димитровското ядро на партията, на цялата партия и целия народ върху здрави марксистко-ленински основи, за разработването, творческото развитие и успешното прилагане на априлската генерална линия на партията, под ръководството на която през изминалото четвърт столетие страната ни постигна забележителни успехи във всички области на социалистическото строителство, на вътрешната и външната политика.

Стабилното развитие на страната ни по пътя на социализма, нейните успехи в областта на политиката, икономиката, социалните отношения, науката, културата, образованието я превръщат в здраво звено на социалистическата общност и във фактор на световния революционен процес. Оригиналните решения, които партията въз основа на общите принципи на научния социализъм и основните закономерности на общественото развитие и съобразно местните условия, традиции и опит намира на проблемите на развитието и усъвършенстуването на политическата система на социализма, на икономическата и социалната структура, на социалистическия начин на живот, общественото управление и т. н., са наш, български принос в теорията и практиката на световното комунистическо и работническо движение. Всичко това е онази солидна основа, върху която се градят авторитетът и престижът на партията и държавата, на тяхното ръководство начело с Тодор Живков в международното комунистическо, работническо и националноосвободително движение, сред прогресивната световна общественост.

Разностранната и богата международна дейност на Тодор Живков се разглежда в последната, дванадесета глава на биографичния очерк, озаглавена „Начело на външнополитическата дейност на партията и държавата". Вече четвърт век — се подчертава в книгата — Тодор Живков играе първостепенна роля в колективното формиране

Digitized by Google

и провеждане на външната политика на страната, в определянето насоките и задачите на партията в международното комунистическо движение, в развитието на връзките и сътрудничеството с братските партии. В областта на външната политика „с пълна сила се изявява творческият подход на Тодор Живков... В този подход са силно отразени свойствените за него новаторство и принципност, последователност и широкомащабност на мисълта, дълбоко проникване в проблемите, диалектическо съчетаване на националните и интернационалните задачи, умение да влезе в контакт с мисловния свят на най-различни по възгледи и манталитет събеседници, да разговаря с тях убедително, конкретно, делово и откровено. Проявява се и неговата воля да води настойчива борба против схематизма и сковаността, за по-голяма резултатност във външнополитическата дейност на партията и държавата, за решаване върху разумна и конструктивна основа на сложните проблеми в международните отношения, за постоянно укрепване на единството на международното комунистическо и работническо движение" (с. 319—320).

Като партиен ръководител и държавник Тодор Живков неизменно се ръководи от разбирането, че свободата и независимостта на НР България и нейното всестранно развитие са неделимо свързани със съдбата на другите братски страни от социалистическата общност. **„Основното, главното направление на външната политика на нашата партия и държава — подчертава той — е непрестанното укрепване на братския съюз на страните от социалистическата общност"** (с. 331). Той неизменно насочва усилията на партийните и държавните органи към всестранно развитие на сътрудничеството и постепенно сближаване с братските партии и страни от социалистическата общност, на първо място с КПСС и СССР, към укрепване и развитие на Съвета за икономическа взаимопомощ и на отбранителната организация на Варшавския договор.

Централно място в основното направление на външната политика на партията и държавата заема непрестанното укрепване и задълбочаване на братската дружба и сътрудничеството на БКП с КПСС и на НРБ със СССР. Проблемите на българо-съветските отношения във всичките им аспекти преминават като червена нишка през цялостната политическа и теоретическа дейност на Тодор Живков. Той определя българо-съветската дружба като „дружба от векове за векове", „движеща сила" на нашето обществено развитие по пътя на социализма. Решаващо значение имат дълбокото взаимно уважение и постоянните контакти между генералния секретар на ЦК на БКП и председател на Държавния съвет на НР България Тодор Живков и генералния секретар на ЦК на КПСС и председател на Президиума на Върховния съвет на СССР Леонид Илич Брежнев. През 1973 и 1976 година Леонид Илич Брежнев е удостоен с най-високото българско отличие — „Герой на НР България". По повод на 70-годишния му юбилей Тодор Живков споделя: „От много години имам щастието да се срещам, да разговарям и да работя заедно с другаря Леонид Илич Брежнев. И никога не съм преставал да се възхищавам от неговата принципност и убеденост в непоклатимостта на нашите марксистко-ленински идеали, от неговия оптимизъм, кипяща енергия, проницателност и целенасоченост" (с. 327). Израз на високата оценка на личните заслуги и принос на Тодор Живков за развитието на българо-съветската дружба са трите ордена „Ленин" и званието „Герой на Съветския съюз", с които той е удостоен. На тържествената церемония на 31 май 1977 г. в Кремъл, връчвайки на Тодор Живков „Златна звезда" и втори орден „Ленин", Леонид Илич Брежнев заяви: „...Вас, другаря Живков, в нашата страна Ви познават добре и Ви обичат... Съветските хора високо

Digitized by Google

ценят Вашата изключително дълбока вярност към традиционната дружба между народите на нашите страни и големия Ви принос за развитието на всестранното сътрудничество и за сближаването на Съветския съюз и България" (с. 328—329).

В биографичния очерк се отделя значително място на **дейността на Тодор Живков като партиен и държавен ръководител в защита на мира, разбирателството и сътрудничеството между народите.** Подбрани са най-ярките факти, които дават пълна представа за неговите заслуги и в тази област: участието в сесии на Организацията на обединените нации и в Европейското съвещание за сигурност и сътрудничество; участието в изработването на конструктивните предложения на организацията на Варшавския договор за продължаване и задълбочаване на процеса на международно разведряване, за разведряване във военната област; контактите с държавни и политически дейци от капиталистическите страни, които допринасят за развитие на двустранните отношения и за укрепване на разведряването в международните отношения; участието в инициативи на движението на световната демократична общественост за мир и разведряване, ярките речи пред Световния парламент на народите за мир и срещите-диалог на селските и сродни партии за разведряване.

Нашата партия и държава активно подкрепят Програмата на КПСС за мир, разработена на Двадесет и четвъртия и Двадесет и петия конгрес, доразвита и актуализирана на Двадесет и шестия конгрес на КПСС. Пред Дванадесетия конгрес на БКП Тодор Живков заяви: **„Ние, българските комунисти, всички трудещи се в Народна република България, възприемаме Програмата на КПСС за мир, актуализирана и доразвита от нейния Двадесет и шести конгрес, като своя програма! Като партия, като държава, като народ ние правим и ще правим всичко тя да бъде претворена в живота."**[1]

Голямо внимание отделя първият партиен и държавен ръководител на нашата страна на подобряването, разширяването и задълбочаването на отношенията ни с балканските страни и народи, за превръщане на Балканите в зона на мира и сигурността. „Приносът за развитието на отношенията на НР България с всяка една от балканските страни в името на мира и разбирателството в района донася на Тодор Живков заслуженото признание на един от най-активните строители на плодотворната политика на България на Балканите" (с. 349).

Пред Дванадесетия конгрес на БКП от името на партията и държавата Тодор Живков формулира редица конкретни предложения за по-нататъшно подобряване на отношенията с балканските страни и народи и за утвърждаване на Балканите като район на мира и разбирателството, на доверието и приятелството, на взаимоизгодното международно сътрудничество: да се полагат усилия за непрестанно подобряване на климата на доверие в района; да се превърнат Балканите в стабилен район на разведряването; да се подпишат двустранни споразумения, които да включват кодекс на добросъседски отношения, отказ от териториални претенции, недопускане използването на територията на споразумяващите се страни за враждебни цели и действия една срещу друга; разширяване и задълбочаване на двустранното сътрудничество в областта на икономиката, туризма, науката, кул-

[1] Т. Живков, Отчет на Централния комитет на Българската комунистическа партия пред Дванадесетия конгрес и предстоящите задачи на партията, Партиздат, С., 1981, с. 142.

Digitized by Google

турата, образованието и спорта, на транспорта и съобщенията; за продължаване на сътрудничеството между балканските страни и народи на многостранна основа по въпроси от взаимен интерес.

Българската комунистическа партия и социалистическа България активно подпомагат националноосвободителните движения и развиващите се страни. **Като партиен и държавен ръководител Тодор Живков се изявява като последователен интернационалист и неуморен борец за свободата и щастието на народите.** С присъщата си енергия той провежда в живота политическата линия на партията и държавата на всестранна и безкористна помощ на народите, борещи се за своето национално освобождение, за укрепване на своята национална независимост, за социален прогрес. В речта си пред XV сесия на ООН, когато по предложение на СССР се приема историческата Декларация за предоставяне свобода и независимост на колониалните страни и народи, Тодор Живков изразява солидарността и безрезервната подкрепа, която българският народ оказва на потиснатите народи за свобода и независимост. Той характеризира пълното и окончателно ликвидиране на колониалната система като „исторически успех не само за поробените народи, но и за цялото човечество. То ще съдействува да се развива с огромни темпове общочовешкият прогрес, да се открие нова страница в световната история“ (с. 358—359).

Социалистическа България заедно с другите страни от социалистическата общност оказва активна и действена помощ на борбата на народите от Африка, Азия и Латинска Америка за свобода, независимост и социален прогрес. В биографичния очерк се привеждат най-ярките примери в това отношение: моралната и материалната помощ, която НРБ оказа на алжирската революция; противопоставянето на империалистическата интервенция против Египет през 1956 г. и подкрепяната от империализма агресия на Израел срещу Египет, Сирия и Йордания през 1967 г.; солидарността с палестинския народ за правото на самоопределение и създаване на независима национална държава с народите на Африканския Юг за национално освобождение, срещу империализма, колониализма, расизма и апартейда, с патриотите на Салвадор за свобода и независимост; подкрепата на народите на Никарагуа и Гренада за свобода, демокрация и обществен напредък.

В новите условия, които възникнаха след разпадането на колониалната система и утвърждаване на националния суверенитет на редица развиващи се страни, Тодор Живков като партиен и държавен ръководител допринася изключително много за развитието на политическите и икономическите отношения на социалистическа България с тези страни, както и за укрепването на солидарността и единодействието на реалния социализъм с националноосвободителното движение.

Централният комитет на БКП и лично Тодор Живков отделят специално внимание за развитието на дружбата и сътрудничеството на НРБ със страните, избрали пътя на социалистическа ориентация, и на БКП с управляващите революционно-демократически партии. С подписите на Тодор Живков и на първите ръководители на съответните страни и партии са скрепени такива основополагащи документи за понататъшното развитие на дружеските отношения като договорите за дружба и сътрудничество на НРБ с Ангола, Мозамбик, Социалистическа Етиопия и Декларацията за дружба и сътрудничество между НРБ и НДР Йемен, както и протоколите за сътрудничество между БКП и МПЛА, БКП и Фрелимо, БКП и Йеменската социалистическа партия. „Тези документи очертават бъдещите перспективи на всестранните ни връзки с тези страни и са окачествени от Тодор Живков като

Digitized by Google

жалони на отношения от нов тип“ — се казва в биографичния очерк (с. 361).

Със своята дейност в подкрепа на освободителната борба на народите Тодор Живков печели уважение и признателност сред ръководните дейци и широките слоеве на националноосвободителните движения и развиващите се страни. Това личи от изказванията на много от тях, в които се дава висока оценка на неговата личност и дело. Председателят на партията Фрелимо и президент на НР Мозамбик Самора Машел заявява: „... Когато ние се срещаме с нашия сърдечен брат Тодор Живков, винаги се убеждаваме, че той за нас е символ на героизма и мъдростта на българския народ, символ на монолитността на българския народ, символ на славните традиции на вашия народ, образец на възпитател, на истински интернационалист“ (с. 365).

Последният параграф на биографичния очерк е посвётен на активното участие на Тодор Живков в живота на международното комунистическо движение. И в тази област той е представен като достоен приемник и продължител на делото на Димитър Благоев и Георги Димитров, верен марксист-ленинец и последователен интернационалист, страстен привърженик на интернационалното единство на комунистическото движение и непримирим противник на всичко, което води към разцепление и отслабване на неговите редици — догматизма и ревизионизма, национализма и антисъветизма.

Хронологически **дейността на Тодор Живков като пръв партиен и държавен ръководител се покрива със съвременния етап в развитието на международното комунистическо движение,** характеризиращ се с увеличаване броя и нарастване ролята на комунистическите и работническите партии, усложняване на националните им задачи и отговорности, създаване на гъвкава система на интернационални връзки и солидарност.

За кипящата дейност на Тодор Живков в международното комунистическо движение свидетелстват участието му начело на делегации на БКП в московските съвещания на комунистическите и работническите партии — 1957, 1960 и 1969 година, в конференциите на комунистическите и работническите партии от Европа през 1967 и 1976 година, както и в конгресите на редица братски партии, многобройните му и чести срещи с ръководителите на комунистическите и работнически партии, националноосвободителни движения и революционно-демократически партии, на влиятелни социалистически и социалдемократически, селски и сродни партии.

В своите доклади, речи и статии, в срещите и разговорите с ръководителите на комунистически и работнически партии Тодор Живков развива убедително и отстоява аргументирано възгледите на БКП по най-важните въпроси на теорията, стратегията и тактиката на комунистическото движение на съвременния етап, допринася за осмисляне на новите явления в обществения живот и за обобщаване опита на световния революционен процес, за развитие и утвърждаване на разнообразните форми на двустранно и многостранно сътрудничество на комунистическите партии, за преодоляване на трудностите и сплотяване на комунистическото движение и на всички демократични и антиимпериалистически сили. За него е характерен живият интерес към проблемите, опита и приноса на другите национални отряди на комунистическото и работническото движение в интернационалните по своята същност революционна теория и опит. „Всичко на този свят — казва той, обръщайки се към участниците в международната теоретична конференция в Бояна през 1978 година, — което засяга борбите на нашите

Digitized by Google

братя по класа, засяга и нас. Ние искаме да знаем какви непосредствени задачи решават те, какви трудности срещат, какви са перспективите — близки и далечни, които се откриват пред тях. Можете да бъдете уверени, че нашата партия винаги е готова да участвува в международните форуми на комунистическото и работническото движение — били те теоретични конференции, съвещания или от друг характер" (с. 367—368).

Последователен интернационалист и марксист-ленинец, Тодор Живков е непреклонен към проявите на ревизионизъм, десен или „ляв", сектантство и догматизъм, национализъм и антисъветизъм, които в една или друга форма се проявяват в комунистическото движение, против опитите, откъдето и да идват те, да се внесе разцепление в неговите редици. „Силата на комунистите — пише той — е в тяхното единство. Това единство включва непоколебимата сплотеност на общността на социалистическите държави, взаимната подкрепа между всички национални отряди на великата световна армия на комунистите" (с. 370). От такива принципни позиции той се бори последователно против разколническата дейност на ръководството на Китайската комунистическа партия в световното комунистическо, работническо и националноосвободително движение.

На Тодор Живков са чужди догматичната закостенялост на мисълта и сектантската ограниченост в политическата дейност, високомерието и пренебрежението към знанията и опита на другите. Нему са присъщи дълбокото разбиране и уважението, с които се отнася към стремежа и усилията на комунистическите и работническите партии от другите страни, социалистически и несоциалистически, от позициите на марксизма-ленинизма и пролетарския интернационализъм творчески да решават сложните проблеми, които възникват пред тях в борбата за свобода и социален прогрес и в процеса на социалистическото строителство, умението да вникне в същността на тяхната аргументация и спецификата на местните условия и задачи, гъвкавостта, широтата на възгледите и конструктивния подход при обсъждане на спорните въпроси, по които се проявяват едни или други различия, за да се преодолеят трудностите, да се сближат и уеднаквят становищата, да се укрепи единството и се развие сътрудничеството. Същевременно той е непреклонен против опитите под прикритието на призивите за творческо развитие на революционната теория да се изхвърлят нейни основни принципи и да се внасят в комунистическото движение чужди на марксизма-ленинизма идеи. На възобновилите се отново опити да се откъсне ленинизмът от марксизма, да се ограничат неговата роля и значение само за Русия и някои изостанали страни той противопоставя своята и на цялата партия дълбока убеденост в универсалния характер на ленинизма, в неговата актуалност и приложимост във всички страни — развити и неразвити.

По същия начин Тодор Живков реагира и на опитите да се отрече валидността на пролетарския интернационализъм за съвременните условия на класовата борба. Той разглежда интернационализма от позициите на марксизма-ленинизма, в развитие и изменение в зависимост от променящите се условия на класовата борба. Като посочва, че самият живот поставя пред комунистическото движение въпроса за пролетарския интернационализъм, за необходимостта да се конкретизират неговото съдържание и форми в съответствие с характера на световното развитие и новите реалности, той пише: „Според нас укрепването на пролетарския интернационализъм не само не е в противоречие с процесите на международната арена във връзка с разведряването, а напротив — действува като съществен фактор за тяхното успешно развитие и задълбочаване... В наше време пролетарската со-

Digitized by Google

лидарност е неотделима от антифашистката солидарност, от демократичната и антиимпериалистическата солидарност, от солидарността в борбата за мир, сигурност и сътрудничество" (с. 380).

Активната и разнообразна международна дейност на Тодор Живков е една от предпоставките за нарастващия интерес в световното комунистическо движение, сред дейците на революционно-демократическите партии и националноосвободителните движения, сред прогресивната световна общественост към неговата личност и дело, към теоретичните му разработки. Свидетелство за това е, че в повече от 50 страни са издадени негови произведения.

В предговорите към изданията на произведения на Тодор Живков в чужбина, написани в повечето случаи от първи и генерални секретари на комунистически и работнически партии, както и в отзивите в печата се подчертават неговата и на нашата партия и държава вярност към марксизма-ленинизма и последователен интернационализъм, успехите в изграждането на социалистическото общество, приносът им в укрепването на световната социалистическа общност, на единството и сплотеността на международното комунистическо и работническо движение, на всички антиимпериалистически сили, привързаността им към делото на мира, сигурността и сътрудничеството между народите. „Обнародваните статии, речи и доклади на другаря Тодор Живков — пише сп. „Коммунист", орган на ЦК на КПСС, — убедително свидетелстват за това, че Българската комунистическа партия дълбоко съзнава своята историческа мисия и активно провежда в живота линията на последователно утвърждаване на комунистическите идеали" (с. 383).

В заключението на биографичния очерк се подчертава: „Тодор Живков си извоюва името на всепризнат и високо ценен деец от ленински тип на международното комунистическо движение със значителен принос за укрепване на неговото единство, за разгръщане на борбата за мир и демокрация, за свобода и социализъм. Той се оформя и като един от известните и уважавани държавници в света" (с. 385—386).

ст. н. с. Димитър **ДИМИТРОВ**

Digitized by Google

ЦЕНТРАЛНА ЗАДАЧА НА ПАРТИЙНАТА ПРОСВЕТА

ЛАЗАР ПРИЧКАПОВ
завеждащ отдел „Пропаганда и агитация“
на ЦК на БКП

Българската комунистическа партия винаги е отдавала изключително голямо значение на проблемите на марксистко-ленинската теория. Вече 90 години теоретическите въпроси на марксизма заемат своето неотменно място в дневния ред на нашата революционна борба и работа и първостепенна грижа на партията е грижата за теорията — за нейното задълбочено изучаване, за нейното творческо развитие и прилагане, за нейното опазване от ревизионистични посегателства и извращения.

В целокупната идеологическа дейност на партията важна роля играе изучаването на марксизма-ленинизма от комунистите и безпартийните активисти. Върху непоклатимата основа на научния светоглед се формира идейната убеденост на най-активната част от обществото, изгражда се тази могъща съзидателна сила, която има решаващ принос за претворяване на партийните решения в живота. Оценявайки високо ролята на идейната убеденост като незаменимо оръжие за изграждането на развито социалистическо общество, нашата партия полага големи усилия за непрекъснато усъвършенствуване на партийната просвета и икономическото образование на трудещите се.

И тази година, както вече от дълго време насам, стотици хиляди хора ще изучават в партийните звена и в други учебни форми различни проблеми на марксистко-ленинската теория. Но предстоящата учебна година има важни особености, които трябва да се имат предвид.

Преди всичко, намираме се в година, през която се навършиха кръгли годишнини на извънредно важни събития от живота на партията и на партийните ръководители. Те, естествено, ни насочват към анализ и равносметка, към оценка на изминатия път, към очертаване на предстоящите задачи. Това особено се отнася до 25-годишнината на Априлския пленум на ЦК на БКП. Този четвъртвековен период в живота на партията и държавата, в който се вписва и първото десетилетие от приемането на Програмата на БКП за изграждане на развито социалистическо общество, изцяло и по най-убедителен начин разкри предимствата на реалния социализъм, огромните възможности, които той създава за всестранен възход на страната. „Главното обобщение,

Digitized by Google

което прави Дванадесетият конгрес — се казва в резолюцията във връзка с 25-годишнината на Априлския пленум, — е, че априлската линия е правилна, потвърдена от живота линия на партията... Тя е нашето настояще. Тя е устремена напред — към близкото и по-далечно бъдеще на партията и страната."[1]

През настоящата година се проведе Дванадесетият конгрес на Българската комунистическа партия, който убедително открои най-важните, имащи стратегическо значение задачи, които партията и страната ще решават през следващите години. Това са задачи, които засягат всеки гражданин на страната, задачи, за изпълнението на които са необходими много усилия, знания и труд от всеки. За да се решат тези задачи, да се претворят в практически дела, трябва да се разгръща все по-широко социалистическото съревнование, да се подемат нови патриотични почини, да се разкриват и поставят в действие резервите във всеки трудов колектив, на всяко работно място.

През годината стана и още едно крупно, със световно значение събитие, което дълго ще оказва дълбоко въздействие не само върху живота на съветския народ, но и върху борбите, целите и задачите на цялото прогресивно човечество — Двадесет и шестият конгрес на КПСС. Докладът на др. Л. И. Брежнев, решенията и другите материали на конгреса са неоценимо богатство за всички комунисти и всички прогресивни хора по света, те са извор на мъдрост, опит и прозрение, а изучаването им помага на всяка партия и страна, която искрено се стреми да върви по пътя на социалния прогрес.,

Неотдавна отпразнуваният 90-годишен юбилей на БКП е обществено-политическо събитие с изключителна важност. Погледнато в исторически аспект, „...една от най-характерните особености на Българската комунистическа партия се състои в здравата ѝ опора в идеите и принципите на научния социализъм, в изграждането ѝ като революционна марксистка партия върху основата на революционната марксистко-ленинска теория, в идейното въоръжаване и дълбокото теоретическо обосноваване на нейната политическа и революционна дейност, в превръщането и постоянното укрепване на марксизма-ленинизма като масово и активно идеологическо съзнание на партията."[2] Именно този подход, това отношение на партията към теорията има и днес, в условията на научно-техническата революция, решаващо значение за съзнателното, творческо и ефективно изучаване на научния социализъм.

Тези специфични особености определят и характерните черти на предстоящата партийна учебна година. В духа на изискванията, поставени от др. Т. Живков за още по-голямо активизиране на идеологическия фронт и за най-тясно свързване на пропагандата с живота, с проблемите, които имат най-актуално значение в настоящия момент, през учебната 1981/1982 г. във всички звена и форми на партийната просвета ще се изучават материалите на XII конгрес на Българската комунистическа партия и документите на XXVI конгрес на КПСС.

Това е извънредно отговорна и сложна задача. Тя поставя качествено нови изисквания към съдържанието, средствата и организацията на партийната просвета, към кадрите, на които партията е поверила благородната задача — да бъдат идейни наставници на стотици хиляди хора, да ги подпомагат и насочват в трудното дело — овладяването на марксистко-ленинското учение. Да се разкрие огромното идейно богатство на конгресните материали, да се покаже убедително

[1] Дванадесети конгрес на Българската комунистическа партия. Доклади и решения, С., Партиздат, 1981, с. 141.

[2] А. Лилов. Научният социализъм — теоретическа и идеологическа основа на Българската комунистическа партия. Сп. „Ново време", кн. 7, 1981, с. 7.

Digitized by Google

творчеството и приносът на БКП в нашата революционна теория, да се очертаят задачите и да се посочи мястото и ролята на всеки труженик в тяхното решаване, да се превърнат знанията в убеждение, а убежденията в мотив за действие — ето отговорната роля, която трябва да изпълнява партийната просвета.

На кои въпроси трябва да се обърне особено внимание през настоящата учебна година и те да станат основно съдържание на партийната пропаганда?

Първата група проблеми засягат **непрекъснатото нарастване на ролята на партията в обществото.** Партийната просвета трябва да съдействува всеки комунист и трудещ се в нашата страна дълбоко да осмислят постановката, че партията е авангард на народа, че всички успехи, които са постигнати в нашата страна, са плод на ленинската априлска генерална линия на партията. На тези въпроси Дванадесетият конгрес отдели много внимание. „Никога през тези тринадесет века — каза др. Т. Живков — българският народ не е имал такъв гениален мислител, такъв вдъхновен поет, учен, организатор и вожд, какъвто е нашата родна Българска комунистическа партия."[1]

Развитието на нашата страна, както и на другите социалистически държави, убедително показва колко важно е укрепването на ръководната роля на Комунистическата партия, засилването на нейните сплотеност и единство, нарастването на умението да определи точно и вярно проблемите на бъдещото развитие на страната. Това е най-ценният капитал на нашата партия, на нейния Централен комитет — лично на неговия генерален секретар др. Тодор Живков, който с голяма прозорливост поставя за решаване актуалните проблеми на нашето развитие, организира реализацията им в живота.

„В огъня — каза др. Т. Живков пред конгреса — на десетилетните битки против фашизма и капитализма и в борбата за построяването на социализма у нас се изгради здраво и нерушимо единство между ръководители — партия — класа — народ. Това единство е наше неоценимо историческо завоевание и партията и занапред ще смята за свое основно задължение свято да го пази и непрекъснато да го укрепва."[2]

Това единство особено добре пролича в подготовката на конгреса, който прерасна от общопартийно в общонародно дело. Тезисите, приети от конгреса, са плод на колективния ум на цялата партия, на народа. Хилядите комунисти и милиони хора се убедиха от собствен опит, че партийните решения съдържат техните мисли, мечти и стремежи, а това е гаранция за тяхното изпълнение.

Много важно е да се разкрива неразривната връзка на постиженията и успехите във всички области на живота с преобразуващата дейност на партията. Особено силни аргументи са дадени в отчетния доклад, където др. Т. Живков прави извода, че през изминалото десетилетие след приемането на Програмата на Българската комунистическа партия ние изградихме — образно казано — още една нова, втора България и навлизаме в новото десетилетие с две България[3] Да се подчертава този извод в системата на партийното образование е необходимо, но заедно с това трябва да се разкриват и сочат конкретно онези трудности, които бяха преодолени, и тези, които ежедневно пречат да се изпълняват производствените задачи, да се обсъждат пътищата за отстраняване причините за тези явления.

---

[1] Дванадесети конгрес на Българската комунистическа партия. Доклади и решения, С., Партиздат, 1981, с. 104.
[2] Пак там, с. 76.
[3] Пак там, с. 14.

Digitized by Google

Важен въпрос, на който следва да се обърне внимание в партийната учебна година, е всеобщото признание на забележителните успехи на нашата страна, на Българската комунистическа партия, на нейния голям международен авторитет, на личния авторитет и обаянието на генералния й секретар др. Т. Живков. Всенародната обич и уважението, с които той се ползва, се проявиха особено силно по време на 70-годишния юбилей на др. Т. Живков, когато партията и българският народ му изразиха своята голяма признателност за неговите изключителни заслуги в борбата против фашизма и капитализма, за укрепване единството между партията и народа, за формирането, развитието и осъществяването на ленинската априлска линия, за икономическия възход на родината, за задълбочаване и развитие на дружбата и всестранното сътрудничество с КПСС и СССР, за неуморната му разностранна дейност като бележит деец на международното комунистическо и работническо движение, като крупен теоретик на марксизма-ленинизма. Голямо и разностранно е теоретическото наследство на другаря Тодор Живков. Вече бяха публикувани 28 тома съчинения с негови теоретически и политически трудове, които от първата до последната страница са пропити с непоколебима вярност към идеите на марксизма-ленинизма и стремеж за осмисляне и осветляване на новите проблеми. В центъра на теоретическата дейност на др. Т. Живков са кардинални въпроси на нашата теория и практика: характерът и движещите сили на социалистическата революция в България, изграждането на развито социалистическо общество, идеологическите, икономическите, социалните, културните основи на априлската линия, главните задачи и насоки в различните сфери на социалистическото строителство, в развитието на партията и обществото. Нов висок връх в обогатяване теоретичната съкровищница на марксизма-ленинизма е забележителният му доклад пред XII партиен конгрес. Това огромно теоретично богатство е внушителен капитал на цялата партия и е непосредствено свързано с непрекъснато нарастващата роля на партията. Ето защо детайлното изучаване и осмисляне произведенията на др. Т. Живков е изключително важна задача на партийното образование и на системата за икономически знания.

Като разкриваме ръководната роля на партията в живота на нашето общество, ние ще трябва да покажем и важността на все по-голямото задълбочаване връзките на партията с масите, нейната непрестанна грижа за утвърждаването на ленинския стил на работа, за възпитанието на кадрите, на комунистите в дух на висока отговорност за осъществяване на набелязаните от XII конгрес задачи.

Втората група въпроси, на които следва да се обърне голямо внимание в партийната просвета, са свързани със **социално-икономическото развитие на нашата страна през осмата петилетка и до 1990 година.** Тези въпроси имат два аспекта. Първият се състои в това, че чрез интензификацията на народното стопанство трябва решително да повишим обществената производителност на труда. „Централният комитет на партията — се казва в Отчетния доклад — смята, че сега основното, решаващото в развитието на страната е интензификацията на народното стопанство, на всички сфери на обществения живот.“[1] И по тези въпроси има много какво да се каже, да се осмисли и премине към практически действия на масите. Става дума през следващите 10 години повсеместно да се премине към предимно интензивно развитие на икономиката и другите сфери на обществения живот. То трябва да обхване не отделни отрасли, а цялото материално производство, а

[1] Дванадесети конгрес на Българската комунистическа партия. Доклади и решения, С., Партиздат, 1981, с. 16.

Digitized by Google

също така и извънпроизводствената сфера. И това е новото, което много по-конкретно, отколкото досега е необходимо да се покаже и разкрие на участниците в партийните учебни звена. Необходимо е всеки трудещ се да осъзнае, че при интензивното развитие се изисква най-пълно използване на трите елемента на производствения процес, че интензификацията се опира на бързото внедряване на съвременните постижения на научно-техническата революция. В бъдеще следва да се отделя все по-голямо внимание в партийното образование и в системата на икономическите знания на възможностите за ускоряване на научно-техническия прогрес и за бързото използване на научно-техническите постижения в практиката.

Вторият аспект е повсеместното внедряване на новия икономически подход и новия икономически механизъм. Главното направление за усъвършенствуване управлението на икономиката, се казва в Тезисите на XII конгрес, трябва да бъде „последователното и цялостно прилагане на новия икономически подход в ръководството на всички сфери на социално-икономическия живот."[1]

Партийното образование следва да бъде изключително силен фактор за осъществяването на тази задача, поставена от конгреса. Задълбочено и аргументирано трябва да се обясни на всеки участник в учебните звена и конкретно да се покаже, че прилагането на новия икономически подход и новия икономически механизъм е обективна необходимост на нашето развитие.

На всички е известно, че основен принцип на новия икономически механизъм е всяка стопанска и социална дейност да се постави на стопанска сметка и нейната сърцевина — самоиздръжката. Голямата роля на пропагандистката дейност е да работи за мобилизиране на трудовите колективи за стопанисването на народното богатство, да разкрива резултативния характер на работната заплата, която осигурява еднопосочност на интересите на обществото, трудовия колектив и отделната личност. Това е високоотговорна задача с огромен социално-икономически ефект. „Действително прилагане на този принцип — казва др. Т. Живков — предполага всеки трудов колектив, всеки трудещ се ежедневно да действува като истински стопанин на социалистическата собственост и да чувствува, че от резултатите на неговия труд зависи личното му благосъстояние."[2]

Партийната пропаганда има за задача да доведе до съзнанието на хората истината, че като повишаваме ролята и мястото на печалбата, ние ще използваме един от най-важните лостове от икономическия подход и неговия механизъм. Тя трябва да разкрива, че в условията на социализма печалбата има друга природа, коренно различна от тази при капитализма, че тя остава в ръцете на обществото, че служи на народното благосъстояние.

Третата група въпроси, които ще бъдат в центъра на новата партийна учебна година, се отнасят до **съвременното международно положение и борбата за мир и разведряване.**

Партийната просвета е призвана убедително да разкрива характера на международната действителност, остротата и сложността на борбата, която силите на мира и прогреса водят срещу империализма. Войнствуващите империалистически кръгове са яростните противници на разведряването и мирното съвместно съществуване. Те тласкат света към нова надпревара във въоръжаването, към война. Тяхната политика трябва да бъде разобличена, а опасните им действия да се

---

[1] Дванадесети конгрес на Българската комунистическа партия. Доклади и решения, С., Партиздат, 1981, с. 27.

[2] Пак там.

Digitized by Google

провалят. На трудещите се е необходимо да се вдъхне революционният оптимизъм, лъхащ от материалите на XII конгрес на БКП и XXVI конгрес на КПСС, да се разясни миролюбието и интернационализма на политиката, провеждана от БКП и другите братски партии, да се популяризират широко Програмата за мир на КПСС и външнополитическите инициативи на нашата страна.

Необходимо е също да се изтъкват усилията на БКП за по-нататъшното разведряване политическата обстановка и укрепване сигурността на Балканите. На своя XII конгрес нашата партия още веднъж заяви, че ще прави всичко необходимо за утвърждаване на мира и разбирателството, на взаимното доверие и приятелството, за развитие на сътрудничеството с всички балкански страни и народи.

За да се реализират тези задачи, необходимо е да се усъвършенствува и самата пропаганда.

В доклада на др. Тодор Живков и в другите материали на конгреса ясно и точно са определени основните направления, по които следва да се работи, за да се повишат качеството и ефективността на идеологическата работа. Конгресът даде изчерпателна оценка на състоянието на пропагандата, посочи пътищата за повишаване на нейното научно равнище, за засилване на връзката ѝ с живота, за повишаване на нейната роля в ускоряването на научно-техническия прогрес, в разпространението на челния производствен опит и др. Дейците на пропагандата — пропагандисти и организатори, имат на свое разположение документи и материали с голяма теоретическа сила и огромно практическо значение. Опирайки се на тях, те трябва да използват още по-добре богатите възможности, с които разполага нашето общество за развитието на трудовата и политическата активност, за формирането на комунистическото съзнание на комунистите, младежта и всички трудещи се.

Конгресът разработи редица нови проблеми, пряко свързани с качествата, които следва да се утвърждават, и да характеризират пропагандистката дейност в съвременните условия.

Сред тях на първо място стои изискването да се засили настъпателността и борбеността на нашата идеологическа работа, на агитацията и пропагандата. Новата партийна учебна година започва в условия на рязко изострящо се идеологическа борба на международната арена. Необходимо е да се разгръща идеологическо настъпление против империализма и хегемонизма, милитаризма и реакцията. Ръстът на авторитета на идеите на Маркс, Енгелс и Ленин, силата на примера на реалния социализъм поставят класовия противник в позиция на отбрана. Но отбранявайки се, както предвиждаше Ленин, той се опитва да използва все по-голям арсенал от средства и методи за нападки против марксизма, да черни социалистическата действителност. Ето защо е нужно да се формира в участниците от звената на партийната просвета верен класово-партиен критерий при оценката на фактите и събитията в съвременния свят, готовност да се защищават идейните устои на социализма, да се разкриват вътрешната криза и деградацията на буржоазната идеология.

Разбира се, неправилно е, ако изискването за засилване на настъпателността и борбеността на пропагандата се схваща ограничено и се прилага само по отношение на борбата срещу буржоазната идеология, в отстояването на чистотата на комунистическите идеи. Пропагандата не може да разчита на действителен и значителен успех, ако едновременно с настъплението срещу класовия противник не е настъпателна и в борбата за пълното и последователно утвърждаване във всички сфери на социалния живот на принципите на социализма. Нещо повече, именно в умението на пропагандата да съчетава в себе

Digitized by Google

си тези две начала се разкрива нейната неизчерпаема сила на могъщ субективен фактор. В този смисъл борбеност и настъпателност в условията на строителството на развития социализъм означава непримиримост към остатъците от старото в съзнанието и поведението на хората, създаване на ново, социалистическо отношение към труда и социалистическата собственост, формиране на чувство на истински стопани на земята, техниката и предприятията.

Настъпателният и борбен характер трябва да се прояви в бързото внедряване на най-новото в техническия прогрес, в постигането на дълбоки революционни промени в производителността на труда, в интензификацията на производството в съответствие с темпа на развитие на социалистическата икономика и на съвременната научно-техническа революция. Повече от ясно е, че тези изменения не могат да настъпят автоматично, от само себе си. Идеологическата работа трябва да подготви и съзнанието, и психологията на трудещите се за работа в изменените социално-икономически условия.

Налага се по-активно участие и по-активно отношение както на всички трудещи се, така и на отделната личност в цялостния живот на трудовите колективи, в организацията на производството и разпределението и пр. Конгресният лозунг „Дела, дела и само дела" е зареден с борбеност и настъпателност и делата, само делата ще определят позицията и личния дял на всеки в изпълнението на задачите, които решават партията и обществото на съвременния етап от нашето развитие. Повече от всеки друг път сега пропагандата, без да намалява равнището на своята теоретическа задълбоченост, трябва да обърне особено внимание на въпросите на деня, на проблемите на ежедневието, на тяхната сложност и противоречивост, да помага на хората да се ориентират в събитията. Дълг на пропагандистите е, както посочва другарят Тодор Живков, органически да съединяват теорията и практиката, без да подменят революционно дело с революционни фрази, без да откъсват стремежите към високите идеали от изискванията на всекидневието, да проверяват теорията чрез практиката.

Друга особеност на пропагандистката дейност през настоящата учебна година произтича от изискванията на Дванадесетия конгрес за утвърждаването на идеологическата работа като главна форма за постоянна духовна връзка между партията и широките маси на трудещите се. Идеологическата работа винаги е била един от най-важните канали за реалната оценка на действителните помисли и чувства на хората, за формиране на общественото мнение, за разпространение на идеологическа информация, за поддържане на постоянен диалог с народа. Ако разшифроваме обаче постановката на конгреса, то безспорно изпъкват редица нови моменти.

Главното е да се засили ролята на идеологическата работа като обратна връзка, като източник на информация за потребностите и интересите на трудещите се, за състоянието на политическата и нравствено-психическата обстановка в трудовите колективи. Звената за политическа просвета трябва да се превърнат в истинско средище на богато духовно общуване между слушателите.

Понякога се чуват мнения, че във века на бурното развитие на средствата за масова информация, при такова неимоверно нарастване на тиражите на вестници и списания, на времетраенето на програмите на радиото и телевизията, ролята на междуличностното духовно общуване намалява. В редица документи на нашата партия, в трудовете на другаря Тодор Живков е даден категоричен отпор на такива неоснователни твърдения. Разбира се, в никакъв случай не трябва да се допуска недооценка на ролята на средствата за масова информация като мощно и ефективно средство за политическо и идеологическо въздей-

Digitized by Google

ствие. И все пак непосредственият контакт има редица преимущества. Именно непосредственият контакт, живата връзка на пропагандиста с аудиторията е главното преимущество на партийната учебна година.

В процеса на преподаването пропагандистът помага на слушателите да осмислят новия материал, да свържат теоретическите положения с тяхната непосредствена трудова дейност. И още нещо, което има особена важност за повишаване ефективността на партийната просвета. Пропагандистът в отличие от радиокоментатора, от телевизионния журналист има възможност да построи своя разказ в зависимост от особеностите на аудиторията, да подходи диференцирано към отделните групи, даже към отделните личности, да отчита техните позиции, да се съобразява с тях, педагогично и аргументирано да способствува за тяхното формиране в нужната посока, да се връща многократно към проблеми и въпроси, които са по-трудни или върху които възникват различни противоречиви мнения, да коригира погрешните представи. Това означава, че във всяко просветно звено трябва да има активен диалог, в който участвуват комунистите, задават въпроси, съветват, търсят подкрепа на своите схващания. Звеното все повече трябва да се утвърждава като своеобразна трибуна на мнението на трудещите се, да служи за обратна връзка на партията с народа, чрез него партийните комитети да чувствуват пулса на политическата обстановка в района, в селото, в трудовия колектив. Това изисква наред с основните проблеми на преподавания материал да се дава отговор на всички въпроси, които вълнуват хората, да не се премълчават и заобикалят острите и трудни проблеми, да се разкриват причините за тяхното възникване, да се посочват пътищата за решаването им.

Дванадесетият конгрес предяви сериозни изисквания за промени в стила и тона на идеологическата работа, което с пълна сила се отнася и за пропагандата. Вярно е, че това, което е направено по линия на партийната учебна година за марксистко-ленинското образование на комунистите и всички трудещи се, никак не е малко. Но за да може партийната просвета да изпълни с чест новите големи изисквания, необходимо е преди всичко да се повишат изискванията и отговорностите на партийния пропагандист, да се засили грижата за него от страна на партийните комитети и организации, да се издигне още повече неговият личен авторитет и обществен престиж. Пропагандистът е активист на партията, той представлява окръжния, общинския, заводския партиен комитет, първичната партийна организация в звеното, което ръководи. В решаваща степен от пропагандиста зависи силата на възпитателното въздействие, ефекта на пропагандата. От тях сега се иска задълбочено да усвоят материалите на конгреса, постоянно да повишават своите знания в областта на вътрешната и външната политика на партията, по актуалните проблеми на икономическия и духовния живот, умение да свързват пропагандата на марксистко-ленинската теория с решаването на практическите задачи, своевременно да подкрепят новото, инициативата на трудещите се, да бъдат образец на единството между думи и дела.

Дванадесетият конгрес на БКП утвърди внушителна програма за развитието на страната през близките години, направи ценни изводи и обобщения по всички направления на комунистическото възпитание на трудещите се. Въпрос на чест е всички дейци на идеологическия фронт да се окажат на височината на поставените задачи, да направят всичко материалите на XII конгрес на БКП и на XXVI конгрес на КПСС не само да стигнат до трудещите се, но в максимална степен да се използва тяхното огромно идейно богатство за повишаване на политическата и трудовата активност на хората в строителството на развития социализъм в Народна република България.

Digitized by Google

ИКОНОМИЧЕСКИЯТ ПОДХОД И СОЦИАЛИСТИЧЕСКОТО СЪРЕВНОВАНИЕ

ДИМИТЪР ПЕТКОВ

Основните теоретически въпроси за мястото и ролята на социалистическото съревнование в условията на развитото социалистическо общество бяха изяснени твърде подробно в няколко решения и постановления на Централния комитет на партията и в редица речи, доклади на другаря Тодор Живков, в отделни документи на Централния съвет на профсъюзите, в поредица от научни публикации. Но динамичният характер на нашето съвременно развитие поставя все нови и нови въпроси, които в една или друга степен налагат да се обогатява и развива съревнованието. Такова изискване предявяват сега икономическият подход и разработеният на основата на него икономически механизъм.

Най-ярката същност на социалистическото съревнование, която произтича от характера на производствените отношения при социализма, е широката и без ограничения проявена социална активност на трудещите се. Съревнованието е не само поле, където тази активност най-ярко и напълно се изявява, но самото то е и своеобразен комплексно действуващ механизъм, който я възбужда допълнително. Дългогодишната практика показва обаче, че благоприятните обективни условия на социализма, които разкрепостяват човека от оковите и ограниченията на експлоататорските отношения на антагонистичните строеве, не се проявяват автоматично в дейността на хората. Тяхната социална активност зависи твърде много от конкретните условия и от въздействието на различни фактори, някои от които я стимулират, а други задържат. Един от най-важните и определящи фактори са интересите на отделните хора и колективи и тяхното взаимоотношение с обществените. Когато са еднопосочни, те действуват успоредно и мотивират по-голяма социална активност, която позволява съревнованието да прояви пълните си възможности. Когато се разминават, независимо от причината за това, тогава съревнователната активност намалява. Затова разгръщането на съревнованието зависи твърде много от умението на партийните органи и организации, на профсъюзите и стопанските ръководства да изучават и в своите решения да се съобразяват максимално с потребностите и интересите на хората и колективите, да ги поставят в единство с обществените.

Усъвършенстването на методите на управление е главното средство за привеждане в единство на лични, колективни и обществени интереси. То се постига чрез последователното прилагане на новия икономически подход. Въвеждането на новата социалистическа организация на труда, насрещното планиране, вътрешностопанската сметка и самоиздръжката и обвързването на възнаграждението на труда с крайния резултат, който той носи на обществото, са средства, които позволяват съревнованието да прояви напълно своята ефективност. Иконо-

Digitized by Google

мическият подход и неговият механизъм включват в действие допълнителни лостове, които играят ролята на катализатори на съревнователната активност, а тя от своя страна е средство, чрез което се ангажира допълнително субективният фактор за максимално използване на условията и възможностите на производството.

Една от най-важните основи на съревнованието е наличието на съревнователна зависимост, която се създава чрез непосредствен социален ангажимент. Доскоро ролята на такова обвързващо средство изпълняваха обещанията. Сега вече разполагаме с много по-добър и силно действуващ механизъм за създаване на реална и стимулираща зависимост. Той се получава, като се съчетават държавното планиране и съревнованието с новата технология на насрещното планиране. Изходната база за насрещното планиране е, от една страна, обективният факт, че собствеността на средствата за производство е обществена, а, от друга страна, доказаната многократно от практиката истина, че личността и колективът са толкова по-активни, колкото повече са ангажирани във вземането на решенията. Ако липсва вторият елемент, не може да се използва напълно и обективната предпоставка, произтичаща от обществения характер на собствеността и обективните закони на социализма. С новия икономически механизъм се внесе коренна разлика в подхода, в участието на трудещите се в управлението на производството. Те не просто трябва да участвуват чрез съревнователните инициативи за разкриване на допълнителни резерви в производството над държавния план, а сами творчески и активно разработват самия план. Насрещният план е техният единствен производствен план. Така новата технология на насрещното планиране по принцип заличава границата между държавно планиране и съревнователните инициативи на трудещите се или по-скоро ги слива в едно. Тази линия намери ярко потвърждение и в решенията на Дванадесетия конгрес, където се предвижда по-нататъшно развитие на демокрацията и специално на непосредственото участие на трудещите се в управлението на производството.

Въпреки че принципът на насрещното планиране е разработен още през шестата петилетка и новата технология го направи задължителна практика от преди близо три години, все още не е преодолян навсякъде досегашният навик съставянето на плана да бъде дело на ограничена група специалисти. Това от своя страна се отразява на размаха на съревнованието. Пътят на насрещното планиране, плод на реалното и широко участие на самите трудещи се, е по-труден, но по-благодатен. Там, където се заеха да го приложат изцяло, и резултатите са налице. Ще се позовем на два челни колектива в селското стопанство и промишлеността, чийто опит заслужава подкрепа и разпространение.

През последните две години ръководствата в аграрно-промишления комплекс в Поморие потърсиха приложението на технологията на насрещното планиране чрез усъвършенствуване на съревнованието. Те показаха как общите принципи на технологията могат творчески да се обогатят и да дават плодове. Те правилно разбраха и заложиха два принципа в насрещното планиране и съревнованието:

Първо, насрещният план да стане дело на колектива и основния социален ангажимент, който да подтикне разгръщането на съревнованието.

Второ, планирането, разкриването на резерви да станат не еднократна, а постоянна грижа.

Разработването на насрещния план става, както предвижда технологията: подготвят се лични и колективни творчески планове, из-

Digitized by Google

вършва се обществен преглед на производителността и се съставят инженерни проекти. След като на тази основа низовата производствена единица си изработи насрещния план, колективът се включва активно и в неговото отстояване. Той трябва да го защити пред ръководството на АПК и пред ръководителите на другите производствени единици. Да докаже, че си е поставил задачи, които са реални и отговарят на най-високите постижения, на изискванията на науката и челния опит.

С цел да подтикнат всеки труженик и колектив постоянно да търсят и прилагат в действие наличните резерви, те включиха в своя механизъм на съревнование откритото разглеждане на предложенията на трудещите се за усъвършенстване на производството (организационни, технологически, рационализаторски и други). Това става редовно през цялата година, и то на различни равнища. Началото е в бригадата и фермата. Предложената идея се разглежда от ръководството и веднага се включва в насрещния план, ако има ефект. Авторите на тези предложения са стимулирани материално и морално заради тяхното творческо отношение към общественото производство, наред с полагащото се възнаграждение според икономическия ефект. Ако това предложение може да се приложи и в други единици, то се предлага и се отстоява от автора и ръководството на производствената единица пред технико-икономическия съвет на аграрно-промишления комплекс и пред ръководството на АПК. На тази основа, когато много селскостопански организации търсеха през годината допълнителни резерви за компенсиране на загуби от природни бедствия, в АПК — Поморие вече бяха разкрити и включени допълнителни резерви, които осигуряваха продукция за над 3 млн. лева. Така те самите на дело се убедиха в ползата от непрекъснатия процес на планиране. Ще допълним само, че АПК в Поморие има високи резултати.

В завод „Хидравлика" в Казанлък усъвършенстването на насрещното планиране започна по друга линия. Там главното ударение се постави на последователната помощ и защита на насрещния план. Планирането започва не с приемане на личен творчески план, а с преглед от специална цехова комисия на всяко работно място и защита на предложенията на всеки отделен човек (или малък колектив, работещ на технологическа линия). Така групата специалисти заедно с работника разглеждат доколко е обосновано предложението за усъвършенстване на работното място, сами участват в разкриване на резервите за неговото усъвършенстване. В този опит творчески е приложена и реализирана практиката на московския завод „Динамо", където разработването на план за повишаване на производителността на труда на всяко работно място е станало важен елемент за разгръщане творчеството на всеки в разкриване на резервите и използването им. Така се подпомага квалифицирано съревнователната активност за постигане на най-високата производителност на труда.

Тази практика, започнала от отделното работно място, преминава през бригадата, която също съставя, приема и отстоява своя насрещен план пред цеховото ръководство, което от своя страна трябва да обоснове разработения на основата на бригадните планове и на инженерните проекти и програми свой цехов насрещен план пред комисия на завода. Така насрещният план се ражда от долу на горе. Но не само с изискване на предложения, които могат да постъпят (а може и да не се появят), а с един ред, който подтиква, предизвиква, интегрира индивида в общото колективно действие, прави го реална, активно действуваща сила в него.

Без да са създали стройна система за целогодишно открито представяне и разглеждане на предложения, както в АПК — Поморие, в

Digitized by Google

„Хидравлика" са направили крачка към подобна практика чрез посистемно разглеждане на предложенията в технико-икономическия съвет.

Практиката в АПК и в завода сочат един съществен принос в разгръщането на насрещното планиране. Такъв подход напълно съответствува на новата технология на планиране и изцяло приляга на метода на съревнованието, който изисква най-широката и неограничена, съзнателно организирана и изявена народна инициатива. Направеното в двете организации, разбира се, нито е предел, нито пък е единственото, но то показва посоката, по която трябва да върви обогатяването на непосредствената производствена демокрация, за да се слеят в едно управление и самоинициатива, съревнование и ръководство.

С въвеждането на икономическия механизъм окончателно се изясни и въпросът за критериите и показателите в съревнованието. Някъде в практиката и в печата по инерция още говорят за изпълнение или преизпълнение на плана (или на насрещния план). Съревнованието наистина не е безразлично към изпълнението на държавните планови задачи, чрез които се осигурява планомерното и пропорционално развитие на цялата страна. Но тяхното изпълнение вече не е и не може да бъде критерий за резултатите от съревнованието. Осигуряването на дадена продукция по обем, асортимент и качество и в даден срок може да се сравни с елементарното служебно задължение, затова то е минимумът, който всеки колектив трябва да постигне. Приносът в съревнованието се измерва не с това, колко процента над тази задача са постигнати. Нито пък как е изпълнен насрещният план. Неговият динамичен характер включва всички разкрити резерви. Единственият критерий, който съответствува на равнището на нашето развитие и на сърцевината на партийната политика, е доколко се скъсява разликата, доколко реално се постигат най-високите резултати. Именно този критерий отразява, от една страна, доколко най-пълно са разкрити реалните резерви и са използвани и, от друга, доколко творческите търсения и на специалисти, и на работници са довели до такава организация, реконструкция и модернизация, съобразно наличните резерви, че да постигнат най-доброто, което съществува в света. Тъй като не навсякъде разполагаме с такава точна информация, препоръчва се разработката на научнообосновани дългосрочни нормативи, които да бъдат реалният измерител на творческата инициатива. Тогава наистина най-точно може да се отчете приносът — не дали са дадени проценти над задължителната планова задача, а дали е достигнато онова, което науката и челната практика вече са доказали, че е възможно. Това съответствува на новите условия, на партийната политика в икономиката.

Време е да се изостави досегашният начин на съпоставяне, който още тегне на мнозина, и да се постави практиката на съревнование в съответствие с новите изисквания, предопределяни и от икономическия подход и механизъм. В това отношение показателно е търсеното решение в Националния аграрно-промишлен съюз. Там от известно време използват дългосрочни нормативи по отделни показатели. Но и това се оказа недостатъчно. Тогава потърсиха и намериха нова, посолидна база за сравнение — предвидените резултати в инженерните проекти чрез програмиране на добива. Тези проекти са дело на научния институт „Пушкаров" и са конкретни за всеки аграрно-промишлен комплекс и дори блок, за всяка отделна култура. Докато няма такива инженерни проекти за всички култури, се потърси съпоставяне на резултатите едновременно с изминалите три години и със степента на при-

Digitized by Google

ближаване до световните постижения. По този начин се постави надеждно начало за развързване на един заплетен възел, който мъчеше години наред практиката и който най-често тласкаше към най-лесното — да се измерва или изпълнението на плановите задачи, или да се проследява само динамиката в сравнение с изминалите години.

В практиката на много аграрно-промишлени комплекси този подход е отдавна възприет. За илюстрация ще приведем интересното решение в АПК — Поморие. В разработената система за съревнование, която беше предмет на обсъждане на специална научно-практическа конференция от национален мащаб, въпросът за критерия е решен в пълно съответствие с разработените от другаря Тодор Живков принципи.

Тъй като постиженията на различните производствени звена и поделения на АПК в някои отношения са по-високи от известните в дадената област световни постижения, там са възприели три степенувани критерия за съпоставка и оценка на резултатите от съревнованието. Единият — това са дългосрочните нормативи, другият са рекордните постижения на сродни единици в АПК и трети критерии са световните резултати. При това често най-високият критерий са собствените рекордни резултати.

Новият икономически механизъм предявява нови изисквания и към показателите. Една и съща продукция може да се постигне с влагането на различни материали и труд. Наличните производствени фондове могат да се използват по-добре или по-зле, качеството на получените изделия може да бъде по-добро или по-лошо. Следователно сега както за обществото като цяло, така и за отделните участници е абсолютно задължително да се стремят да постигнат производството на необходимите на обществото потребителни стойности, но като влагат за всяка единица продукция най-малко жив и овеществен труд, като предават стоките с най-добри показатели и външен вид. Така основните елементи, които съставляват структурата на обществената производителност на труда, запазват напълно своята задължителност като качествени показатели на съревнованието. Това отразява приноса на всеки колектив в създаването на националния доход (чистата продукция). Но икономическият механизъм извежда на преден план приноса в създаването на дохода за обществото. От това особено важно значение придобиват печалбата и рентабилността. Те са свързани и със самоиздръжката, която е един от най-важните принципи на новия икономически механизъм. Преди до известна степен тези показатели можеха да се използват само за крупни предприятия на самостоятелна стопанска сметка. Сега с въвеждането на самоиздръжката за бригади и ферми, дори за отделни работници, може да се отчита и приносът им за създаване на средства, с които разполага цялото общество и съобразно приноса да бъдат материално и морално отличавани. Който не е разбрал това, още не е осъзнал същината на икономическия подход и механизъм и не може да намери адекватни методи и форми за обогатяване на съревнованието, за да го постави в съответствие със сегашните изисквания.

Когато изтъкваме, че главният показател в съревнованието трябва да бъде обществената производителност на труда, трябва да имаме предвид, че във вътрешнозаводското съревнование, в бригадите и фермите, за отделните участъци тя не винаги може да се измери. Тогава могат и трябва да се използват показатели, които отразяват нейните елементи — нормативната себестойност, намаляване на производствените разходи за единица продукция или на издръжката, влагането на жив труд, на материали, икономията им, използването на машините и оборудването и пр. В тази връзка възниква въпросът, може ли да се

Digitized by Google

изтъкват за първенци аграрно-промишлени комплекси, предприятия и техните поделения, които не са постигнали пълна самоиздръжка? Понякога за отделни изделия се налага обществото да дава държавни доплащания, да кредитира производството им. Но това са изключения. Правилно е едно от условията за оценка на резултатите да бъде именно постигането на самоиздръжката и степента на повишаване на рентабилността, повишаването на печалбата.

Изтъкването на преден план качествените показатели — специално на обществената производителност на труда и печалбата, поставя и други въпроси: Може ли да се изтъкват за първенци колективи, които са постигнали високи качествени резултати, но за сметка на неизпълнение на натурални показатели? Тъй като обществото и специално пазарът изискват определени стокови фондове с определени потребителни изисквания, то колективи, които не изпълняват тези свои задължения, следва да не намират място сред първенците в производството, независимо че може да са постигнали най-висока обществена производителност на труда. Това да бъде включено също в условията.

При съвременните условия на широки производствени връзки много предприятия, цехове, бригади са взаимно свързани технологично или чрез кооперация хоризонтално и вертикално. Едно от изискванията в съревнованието е да се създават максимални условия да се получат оптимални резултати не само от едно, а от цялата система свързани звена. Ако едно от тях постигне висока производителност на труда, но същевременно не създава условия другите свързани с него звена да получат такъв резултат, тогава то не съдействува да се мултиплицира, да се умножи този резултат. Неговите усилия не са пропити с високите цели на съревнованието за постигане на максималния обществен резултат, а са ръководени от местнически или еснафски съображения. Очевидно би било правилно такива резултати да се оценяват, но техните представители да не намират място в редиците на първенците. В комбинат „Хидравлика“ затова един от показателите е ритмичността на работата, срочността на изработването на кооперираните изделия.

Досега системата на заплащане на труда и стимулирането на съревнователната активност бяха обособени и между тях не личеше никаква връзка. А такава връзка съществува. Възнаграждението на труда, макар и не винаги точно, и досега отразява връзката между приноса на отделния колектив и труженик и оценката на обществото. Това беше и си остава главното средство за стимулиране. Възприетият нов принцип на заплащане на труда, при който фондът „Работна заплата“ е остатъчна и резултативна величина, вече създава пряка и непосредствена връзка със съревнованието. При това чрез уточняване коефициента на участие колективът на бригадата от нов тип сам определя каква част от общите средства за разпределение следва да получи всеки негов член. Така заплатата ще отразява пряко и ясно обществената оценка за труда и приноса на всеки и ще играе много по-силно от досега стимулираща роля за разгръщане на творческата активност на съревнованието. Следва ли при тези условия да се запазват и прилагат досегашните форми на специално стимулиране (материално и морално) при организацията на съревнованието? Възможно е някъде да се появят и колебания. Отговорът на този въпрос може да се открие както във въздействието, което тези форми на стимулиране оказват, така и в новата роля на работната заплата. Следва добре да се използва както от партийните, така и от профсъюзните и комсомолските органи и от стопанските ръководства системата на заплащане

Digitized by Google

на труда съобразно изискванията на икономическия механизъм като най-важен и основен метод на стимулиране. Това означава да се търси винаги строго съответствие между приноса на всеки колектив и производственик и възнаграждението, което получават, да се преодолява всяка уравниловка, субективизъм.

Нарушението на този принцип сам по себе си въздействува отрицателно на активността на всички, които виждат и са убедени в несправедливата оценка. Колективното уточняване на коефициента на участие, освен че предпазва от грешки, създава възможност това да става едновременно и еднопосочно с определяне приноса в съревнованието; предпазва от опасността там, където по-трудно се уточнява приносът на всеки, да се тръгне или по пътя на разпределение на „калпак", или към определяне на първенеца по азбучен ред.

Включването на системата на заплащане като главен лост за икономическо (и морално) стимулиране на първенците в съревнованието съвсем не може да замени силно емоционално действуващите социално-психически средства, каквито са специалните награди и отличия, давани за разгръщане на съревнованието. Те трябва да се запазят, да се използват съгласувано и като продължение на системата за заплащане, за да се постигне максимално стимулиращо въздействие върху всеки и да се разгърне и включи в действие техният творчески потенциал. Практиката на челните АПК и предприятия показва ясно, че както ленинските принципи на организация на съревнованието като гласност, съпоставимост на резултатите и взаимопомощта, така и специалните, разнообразно и гъвкаво използвани средства за възбуждане на състезанието, за подкрепа на инициативите, за обществена оценка и признание създават онази оптимална атмосфера в колектива, която подбужда всички негови сили да се изявят максимално пълно и неограничено. Затова подценяването на специалните средства за стимулиране е вредно. Но е вредно те да се използват както досега изолирано от основната система на стимулиране, каквато е системата за заплащане на труда.

Досегашната практика показа, че съревнованието е една благодатна област за упражняване на политическо ръководство.

Новите условия, които създава икономическият подход, не предявяват принципно нови изисквания към партийното ръководство на съревнованието. Но те налагат изменение в предмета и формите на партийната дейност. Съществува опасност да възникне успокоение, че икономическите лостове чрез системата на материалното стимулиране са достатъчно силни и това да предизвика намаляване на специфичните грижи за това богато и оригинално масово движение. Увеличената социална активност на базата на икономическия интерес няма да достигне своя оптимален размер, ако не се допълни със специфичния емоционален заряд, което е задължение на профкомитетите, комсомолските и стопанските ръководства, на идейноразяснителната работа на партийните организации. Затова пред партийното ръководство изникват две групи въпроси, от чието правилно решение ще зависят силата и ефективността на съревнованието.

Едната група се отнася до осигуряването на правилното и точно функциониране на новия икономически подход и механизъм. Партийните комитети и организации пряко носят отговорност дали разработеният от Централния комитет на партията икономически подход със специфичните икономически лостове за въздействие се конкретизира и прилага правилно, дали широкият демократизъм влиза в действие и реално включва в управлението и творчеството всеки труженик и уча-

Digitized by Google

стник, реализират ли се по-високите права и роля на малкия колектив. Други политически задачи обхващат грижата колективите да се подготвят икономически, да им се разяснят новите условия, за да ги разберат и усвоят, да осъзнаят своите нови права и задължения и да ги изпълняват. На трето място са проблемите от текущ характер, отнасящи се до регулиране на взаимоотношенията между различните участници в производствения процес по вертикална и хоризонтална линия, икономическите анализи, уточняването на конкретните задачи и точния принос на всеки. В тази област всички принципни въпроси, които очертават и конкретизират политическата линия на поведение на комунистите и колектива и произтичат от партийната политика, са непосредствен обект на партийната работа. Много от тях трябва пряко и непосредствено да се подготвят и решават от профкомитета и стопанското ръководство, които партийните комитети и бюра следва правилно да насочват, подтикват и контролират.

Втората група въпроси произтичат от непосредствената грижа за организация и практическа изява на съревнователните отношения. Колкото по-богати, по-активни и динамични са те, толкова по-силна е нравствено-емоционалната и социално-психическата мотивировка на участниците в съревнованието. Тя се поражда и поддържа с много и специфични, силно действуващи механизми, форми и методи на въздействие. Сред тях са различните средства със състезателни и взаимоспомагателни зависимости и ангажименти, предизвикващи емоция, амбиция и гордост, по-високо настроение и нагласа за творчество. Регулира се активността чрез нагласа и съпоставка на резултати и действия, оказва се обществено признание и уважение към заслугите. Тази страна на въздействието и при новия икономически механизъм не губи своето значение. Напротив, колкото по-пълно и силно действува, толкова повече ще се интегрира икономическото със социално-психическото и моралното въздействие. Тази дейност в по-голямата си част е непосредствена задача на профсъюзните, комсомолските и стопанските дейци. Партийните комитети и бюра също разполагат с големи възможности както пряко да се намесват в този духовен процес, така и да подтикват и насочват другите органи за социално управление. Така се формират идейната нагласа и закалка, жизнената позиция, изработват се социални и нравствени регулатори, предизвиква се специфична социално-съревнователна обстановка, която позволява творческата изява на всички и всеки да достигне своята оптимална граница.

Отчетно-изборната кампания в партията съвпада с времето, когато наред с борбата за изпълнение на задачите за текущата година се извършва насрещното планиране и се залагат основите за съревнователната активност през следващата година. Този период е много подходящ да се направи пълна преценка как се използва и направлява това особено важно социално движение, да се активизира пряката работа с всеки труженик за неговото израстване като съзнателен и динамичен участник в съзидателната работа за изпълнение на партийната политика. Сърцевина на този анализ естествено следва да бъде оценката на специфичната роля на партийната организация и на комунистите, да се обогатят техният подход и дейност с нови идеи. Да им се помогне да бъдат за пример, образец за подражание.

Digitized by Google

ИЗБОРНИЯТ АКТИВ В ДЕЙСТВИЕ

Политическата, идеологическата и организаторската дейност на Ленинската районна партийна организация в столицата протича под знака на разясняване, усвояване и изпълнение на конгресните решения. Особено внимание РК на БКП, партийните комитети и организации отделят за ритмичното изпълнение на задачите от първата година на осмата петилетка, за внедряване постиженията на научно-техническия прогрес, за развитието на науката, културата и образователното дело, за прилагане на новия икономически подход и неговия механизъм, за интелектуализация на общественото производство.

В тази идеологическа и съзидателна дейност нараства ролята на изборния партиен актив. Това са преди всичко челници в труда из сферата на материалното производство, най-добрите специалисти от министерствата и ведомствата, изявените творци от научната, техническата и художествено-творческата интелигенция. Притежавайки високо чувство за отговорност, те се ползват с авторитет и уважение.

Изборният партиен актив съединява интересите на различните групи от трудещите се с общодържавните интереси, последователно провежда в живота партийната политика, реализира я в практически дела. Активът носи в себе си колективната мисъл и опит на отделните слоеве от населението, той е здрава опора и резерв на РК на БКП, на партийните комитети и организации в тяхната работа.

В редиците на актива са комунистите, които водят всекидневна политическа и организаторска работа в първичните партийни организации и трудовите колективи, членовете на партийните комитети и бюра, отговорниците на партийните групи. Сред него са членовете на районните партийни, профсъюзни, комсомолски и отечественофронтовски ръководства и на другите обществено-политически и масови организации. Той обхваща ръководните административни и стопански кадри, научни и културни дейци, преподаватели в учебните заведения, народни съветници и други. Не длъжностното положение определя принадлежността на един или друг член на партията към актива, а неговата всекидневна организаторска и политическа дейност сред хората за претворяване в дела линията и политиката на партията.

В последно време значително нарасна броят на работниците в партийните, държавните и други органи и организации. И това е съвсем естествено, тъй като работническата класа е ръководна сила в обществото. Широко е представена и интелигенцията и преди всичко специалистите в различните звена на районната партийна организация. Значително място сред изборния актив заемат жените. Огромната част от актива е с висше и средно образование. Всичко това оказва силно влияние за повишаване компетентността и деловитостта на органите за колективно ръководство.

Digitized by Google

В състава на РК на БКП и неговото бюро, в районната контролно-ревизионна комисия са избрани немалък брой активни борци против фашизма и капитализма.

Като отчитат огромното значение на актива, РК на БКП, партийните комитети и организации се стремят да разширяват постоянно неговите редове, да развиват непрекъснато у него чувството за отговорност за състоянието на работата в трудовите колективи, със своята образцова работа, с личната си енергия да показват пример как трябва да се претворяват партийните решения. В полиграфическия комбинат „Д. Благоев" за пример в това отношение са героят на социалистическия труд Любен Мицов, орденоносците Димитър Стоев, Василка Вълчева и други, от чийто опит се учат мнозина и по тях се равняват много работници в комбината.

Известно е, че партийните решения се провеждат от хората, добрите резултати се получават от труда и усилията на трудовите колективи и на всеки работник и ръководител. Този, който е взискателен към себе си, може да проявява взискателност и към другите. За това стремежът на партийните комитети и организации е да повишават ролята на актива, да следят внимателно всеки активист да се ползва с авторитет не по силата на служебното си положение, а благодарение на самоотвержения си труд в името и за благото на народа.

Много важно условие за ефективността от работата на бюрото и на районния комитет е включването на неговите членове като ръководители и отговорници на комисии и работни групи. Те заедно с добре подготвени специалисти изучават и обобщават отделни проблеми, подготвят материалите и проектите за решения. По такъв начин бяха проучени въпросите за пленумите на РК на БКП по проблемите за младежта и Комсомола, по социалистическата организация на труда и други. Такъв подход се прилага и от отделите на комитета при проучването и подготовката на отделни въпроси за обсъждане в бюрото на РК на БКП и за контрол и проверка на изпълнението на взетите решения. Всичко това помага да се усъвършенстват стилът и методите на работа на РК на БКП и на неговите отдели. Изучаването на отделните проблеми обогатява и опита на актива, взел участие в този процес.

Сполучлива форма за работа с административно-стопанските кадри е изграденият съвет на директорите, ръководен от секретар на РК на БКП. Всеки месец на него се анализират резултатите от работата на трудовите колективи и се обсъждат основни икономически, технически и други въпроси. Всичко това съдействува да се повишават знанията на тези кадри и помага по-успешно да се решават поставените пред трудовите колективи задачи.

По примера на РК на БКП работят и партийните комитети в БАН и СУ „Кл. Охридски", които имат права на районни комитети. На конференциите те избират пленарни състави, а от тях избират бюра и секретари. Всеки секретар оглавява комисия, в която са включени членове на партийните комитети. Постоянни комисии има по идеологическата и партийно-организационната работа, по научноизследователската и учебно-възпитателната дейност. При необходимост се формират и други комисии по отделни проблеми. В тях участвува преди всичко изборният актив. В бюрата на комитетите периодически се прави оценка за работата им.

Значителен опит в това отношение имат и заводските, учрежденските и други партийни комитети. Към повечето от тях са изградени и активно работят комисии по различни проблеми. В учрежденския партиен комитет в Министерството на транспорта заедно с комисиите по идеологическите проблеми и по партийно-организационната работа

Digitized by Google

активно действуват комисии по икономически въпроси, по техническия прогрес, за народен контрол, по нагледната агитация. Под ръководството на комитета работят партиен кабинет, културен клуб и клуб за българо-съветска дружба. Всички комисии се оглавяват от членове на комитета. Те проучват и разработват въпроси за заседанията на комитета и осъществяват контрол за изпълнение на взетите решения. Под негово ръководство комисията по икономическите въпроси извърши преглед на работата на партийните организации и групи по изучаването и прилагането на икономическия подход и новия икономически механизъм в отрасъла транспорт. Резултатите от прегледа бяха обсъдени на общо партийно събрание, с което се внесе яснота по този нов изключително важен проблем.

Огромна е ролята на активите на партийните комитети и организации по местоживеене. Особено добре те се изявяват при големи всенародни кампании, каквито са изборите и преброяванията, участието на населението в общоградски акции и други. Като членове на партийни комитети и бюра, отговорници на партийни групи, като членове на ръководствата на организациите на Отечествения фронт и на другите масови организации, като народни контрольори, членове на доброволните отряди, другарски съдилища и други работят голям брой партийни членове. Те имат организационен и житейски опит, който им помага успешно да решават задачите, поставени пред кварталните партийни организации.

За обучението на актива РК на БКП, партийните комитети и организации полагат системни грижи. За целта се използват най-различни форми. Така например за секретарите на партийните комитети и бюра всяка година се организират диференцирани едноседмични семинари с актуална тематика по икономически, идеологически и партийно-организационни въпроси. Свикват се и срещи за обмяна на опит. С членовете на партийните бюра бе проведена научно-практическа конференция на тема „Стил и методи на работа на партийното бюро". Друга част от актива се обучава в междуокръжната партийна школа. Освен това всеки месец се провежда ден на партийния секретар. Изнасят се беседи, правят се оценки за изпълнение на едни или други задачи и се дават указания за работа. В района функционира и школа за резервни кадри.

РК на БКП полага системни грижи за обучението на отговорниците на партийните групи от организациите на пряк отчет към него. Неотдавна бе проведен курс, в който бяха разгледани такива въпроси като изграждане, задачи и ръководство на партийните групи; ролята на партийната група за разгръщане идейновъзпитателната работа в малкия трудов колектив; партийната група и индивидуалната работа с хората; ролята на партийната група в условията на интензификация на производството и внедряване на новия икономически подход, задачите на партийните групи за изпълнение решенията на XII партиен конгрес. След лекциите се проведе диференцирана обмяна на опит. Обучението на отговорниците на партийните групи от останалите организации се осъществява от съответните партийни комитети. Там се разглеждат мястото и ролята на партийните групи при решаване на проблемите, поставени от XII партиен конгрес пред трудовите колективи.

За запознаването на изборния актив с решенията на пленума и бюрото на РК на БКП се издава бюлетин, който се дава на всеки член и кандидат-член на комитета. Това помага те да бъдат в течение на проблемите, които се решават, и да чувствуват отговорността си за дейността в районната партийна организация. След пленумите на РК на БКП всеки негов член отговаря за определени първични

Digitized by Google

партийни организации, присъствува на заседания на бюрата и на събрания и помага за изпълнение на партийните решения по отделни проблеми от работата на трудовите колективи.

Участието на партийните членове в изборните органи помага да израстват кадрите особено из средата на работниците. Така например Цанка Манолова няколко години бе член на бюрото на РК на БКП, което й помагаше успешно да изпълнява функцията си на партиен секретар във фабриката за метален амбалаж „Победа". Същевременно тя е една от най-добрите работнички. Всяка година голям брой отговорници на партийни групи се избират в съставите на партийните бюра, редица партийни секретари — за членове на партийните комитети, което е един закономерен процес. Значителен е броят и на другарите от изборния актив, който преминава на ръководна административна и стопанска работа. Така например Христофор Гинов беше дълги години секретар на партийната организация в СП „Хранителни стоки". По-късно той беше издигнат за заместник-директор, а сега е директор на предприятието. Издигнати на ръководни длъжности, те внасят партиен подход и прилагат правилен стил и методи на работа и ръководство, допринасят за постигане на нови успехи.

В редицата мерки, които способствуват да се осигурява висока активност и отговорност на изборния актив, е и изградената система на контрол. Използват се най-разнообразни форми. Особено са разпространени отчетите и самоотчетите на отделни ръководни кадри в бюрото на РК на БКП, пред партийните комитети, бюра и организации. След обсъжданията се приемат оценки за изпълнението на едни или други задачи. Стремежът е в работата на изборния актив да се постига единство между думи и дела.

За правилното развитие на изборния актив по-широко се прилагат критиката и самокритиката. Това предпазва хората от самодоволство от постигнатите успехи. Същевременно се възпитава у тях чувство на неудовлетвореност от постигнатото.

Много важно условие за успешната работа на изборния актив е микроклиматът в отделните трудови колективи. Партийните организации като ръководни политически ядра и първообраз на тяхното бъдещо състояние полагат грижи да се създават най-благоприятни условия за работа, за да може всеки да изяви и покаже своите възможности и получи обективна оценка на своя труд. РК на БКП използва редица морални стимули за поощрение на проявилите се като изказване на благодарност, изпращане на екскурзии, връчване на специални грамоти за активна обществена дейност и други.

Сега след XII партиен конгрес РК на БКП, партийните комитети и организации набелязват мерки за по-нататъшно подобряване работата с изборния актив. Тези мерки целят да се отстранят пропуските и недостатъците в подбора, обучението, усъвършенстването на контрола, по стила, формите и методите на работа, по по-пълното обобщаване на опита и пр. Специално внимание се отделя да се засилва ролята на изборния актив за подобряване вътрешнопартийния живот на първичните партийни организации.

Висок атестат за големите възможности на трудовите колективи и за работата на изборния актив в района е успешното изпълнение на плана за първото полугодие на 1981 г. Няма съмнение, че с отстраняване на слабостите в работата с изборния актив районната партийна организация ще бъде в челните редици на борбата в Софийската градска партийна организация за претворяване в дела решенията на XII конгрес на БКП.

Иван ХРИСТОВ

Digitized by Google

ВЪПРОС НА ЧЕСТ И ДЪЛГ

Преди две години в речта си на митинга в Благоевград др. Тодор Живков постави задачата: „Благоевски окръг да бъде в челните редици на нашия материален и духовен напредък... Въпрос на чест за окръга е да постигне най-добри икономически показатели и да играе водеща роля в онези отрасли и дейности, в които се е специализирал."

Неотдавна се състоя съвместно заседание на окръжния комитет на БКП и окръжния народен съвет, в което участвува и другарят Тодор Живков. Доклад за постигането на съвременно технико-икономическо равнище на производството в отраслите, в които окръгът е специализиран, изнесе първият секретар на комитета др. Владимир Сандев. Приета бе програма за осъществяването на набелязаната цел.

Участието на др. Тодор Живков и приетата програма оказват силно въздействие в живота на окръжната партийна организация, в дейността на държавните, стопанските и обществените органи и организации. Даден бе мощен тласък, нараства активността и инициативността на кадрите, на комунистите и цялото население за прилагането на форми и методи на работа, които да водят до най-пълно използване способностите на човека, предметите и средствата на труда, за развитието на процесите, които произтичат от изискванията на новия икономически подход и механизъм, от постиженията на научно-техническия прогрес и интелектуализацията на труда.

Др. Тодор Живков даде висока оценка на извършената дейност по разработването на програмата.

Какво представлява този документ?

На основата на пълен анализ на природните и трудовите ресурси, на създадения производствен потенциал и инфраструктурата, на политико-историческите фактори и връзките с югозападния и националния производствен комплекс са определени най-ефективните отрасли и подотрасли, в които се специализира окръжното стопанство. Планомерно се утвърждава производствена специализация в окръга — машиностроене, като с предимство се развива съобщителната техника, радиотехниката, приборостроенето и измерителните средства, преработващата химия, леката промишленост, добив и обработка на мрамори, хранително-вкусовата промишленост, стопанският туризъм и балнеоклиматичното лечение, тютюнопроизводството, ранно зеленчукопроизводство и овцевъдство, горскодобивната дейност и дървопреработването.

Най-характерно за програмата са записаните цели и конкретни задачи, които ще се решават във всеки отрасъл и подотрасъл. Тя внася яснота за основните научно-технически проблеми и постижения, които трябва да се внедряват, като: усвояването на нови и усъвършенстването на съществуващите изделия; внедряването на нови и усъвършенстването на съществуващите технологии, реконструкция, модернизация и автоматизация на производството и управлението. Посочени са наименования на изделия, на технологията, предприятие-внедрител, срок за разработка и за внедряване, очакваният икономически ефект.

В отделен раздел на програмата е записан начинът за научно-техническото и кадровото осигуряване на всеки отрасъл. Развитието на собствен научно-технически и изпълнителски кадрови потенциал ще се осъществява чрез затвърдяването на съществуващите и създаването на нови бази, укрепването на техническите отдели, повишаване подготовката и квалификацията на кадрите. Дадени са най-важните задължения на ръководителите на предприятията, на дирекция „Народна просвета", отрасловите отдели на окръжния комитет на БКП и окръжния народен съвет за повишаване на производствената квалификация и преквалификацията на изпълнителските кадри и специалистите.

Конкретни задължения са поставени към най-отговорните ръководни дейци на окръга за създаването на ефективна система на сътрудничество с Българската академия на науките, с научноизследователските институти, с висши учебни заведения, с Държавния комитет за наука и технически прогрес, с развойни и внедрителски звена към министерствата и държавните стопански обединения, с предприятия и институти в чужбина.

В отделен раздел на програмата са разработени основните икономически показатели, които трябва да се постигнат през годината и осмата петилетка. Това ще позволи за всеки отрасъл да се установят какви ще бъдат показателите за чиста продукция, печалба, обществена производителност на труда, обем на промишлената продукция, а за селското стопанство — средният добив и средната продуктивност в животновъдството.

В програмата са конкретизирани задачите на партийните органи и организации, на профсъюзите и Комсомола.

Сега усилията на окръжния комитет на партията са съсредоточени да се окаже необходимата помощ на партийните комитети и организации, на партийните групи и на всеки комунист. Партийната работа в окръга включва цял комплекс от форми и методи, които водят до постигане на конкретни резултати в икономиката и обществено-политическия живот.

Борис АНГЕЛОВ
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

ВАЖНО УСЛОВИЕ

На свой пленум общинският комитет на БКП в Сливен обсъди въпроса за количествения и качествения състав на общинската партийна организация.

Както в доклада, изнесен от секретаря на комитета Иван Пеев, така и в останалите изказвания бе изтъкнато, че се засилва работническото ядро в състава на общинската партийна организация, в нейните редове се приемат предимно млади хора, новото попълнение отговаря на настъпващите изменения в социално-класовата структура на населението в общината. Положителна дейност има в комбинатите: „Съби Димитров" и „Победа", в заводите „Добри Желязков" и „Динамо", в окръжно предприятие „Булгарплод", в с. Бяла и др. Тези организации с висока взискателност се отнасят към попълването на своите редове. Те обръщат специално внимание на челниците в труда, орденоносците и първенците, на младите специалисти, синовете и дъщерите на активните борци против фашизма и капитализма. Работническият дял в общинската партийна организация е над средния за цялата партия. Това състояние до голяма степен отразява тенденцията за непрекъснатото нарастване на относителния дял на работническата класа спрямо общото население в общината.

Друга положителна насока за подобряване състава на партийната организация е увеличаването дела на жените. Това е продиктувано от широкото им включване в обществено-политическия живот, от издигане нивото на тяхното образование и култура. По-голямата част от жените — членове на партията, са непосредствено заети в материалното производство.

Партийните комитети и организации се отнасят отговорно и взискателно към повишаване образователното равнище на комунистите. Защото това е съществен елемент от дейността за подобряване на качествения състав на общинската партийна организация. Непрекъснато се повишава образованието на партийните членове в най-важните направления като машиностроенето, текстила, строителството и др.

В стремежа си да усъвършенстват своята работа за подобряване качествения и количествения състав на партията партийните организации и групи осъществяват непосредствени връзки с встъпващите в редовете на БКП, имат лични впечатления от дейността и активността им в изпълнение мероприятията на партийната организация. По този начин се придобива поясна представа за политическите и деловите качества, за производствения опит, за авторитета и влиянието им в колектива. За всички кандидати, които желаят да бъдат приети в партията, се извършват предварителни проучвания, като особено внимание се отделя на социално-класовия им произход. В партийните организации е приложен опитът на КПСС за приемането на партийните членове на открити партийни събрания.

За подобряване качествения състав на общинската партийна организация важно място заема въпросът за прочистването на нейните редове от тези, които са загубили качествата си на комунисти. Затова във всекидневната работа на партийните организации нараства вниманието им за опазване чистотата на партийните редици. То има съществено значение за повишаване ролята, авторитета и боеспособността на общинската партийна организация.

Пленумът на общинския комитет на БКП постави задачата за утвърждаването на още по-голяма системност и настойчивост от страна на партийните ръководства по подготовката и приемането на нови комунисти, като се имат предвид промените в социално-класовата структура на трудовите колективи. По този начин може да се осигурява партийно покритие във всички производствени звена, да се отчита изменящото се съотношение между различните слоеве и групи от населението. Обърнато бе внимание да се увеличи приемът на комунисти до 30-годишна възраст, главно от средата на комсомолския актив. Всичко това ще създаде още по-добри условия за по-нататъшно подобряване на количествения и качествения състав на общинската партийна организация в съответствие с по-високите критерии, предявени от Дванадесетия партиен конгрес.

Стоян ГЕОРГИЕВ

кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

Партийният контрол в училищата

Има директори, които стават причина за разделяне учителския колектив на групи. А в самата първична партийна организация се създават лични отношения само заради това, че отделни учители са имали смелостта на партийно събрание да посочат някои съществени слабости в стила и метода на директора и на бюрото.

При това положение как е възможно на практика партийното бюро да упражнява партиен контрол над административното и педагогическото ръководство на съответното учебно заведение? В какво се състои ръководната и контролната роля на първичната партийна организация? Кога и в какво отношение следва да упражнява тя своето право на партиен контрол?...

Иван ДЕЛЕВ
Пловдив

НЕ РЕВИЗОР, А ОРГАНИЗАТОР И ВЪЗПИТАТЕЛ НА КОЛЕКТИВА

Училищният живот е сложен, динамичен и многообразен. За решаването на генералната цел на образованието се изискват комплексни усилия. От умението на първичната партийна организация да открои главните, основни, най-актуални проблеми в колектива за дадения момент и да насочи към тях партийния контрол зависи успехът на партийното ръководство.

През последните години в центъра на организаторската и политическата работа на първичните партийни организации в училищата на Русенски окръг са поставени проблемите за многостранното развитие и пълноценната социална реализация на учащите се, за усъвършенстването на социалистическата организация, на педагогическия труд, повишаването на ефективността на учебно-възпитателната дейност, новото качество в работата на всички звена, органи, фактори, разгръщането на държавно-общественото начало, на интелектуализацията и др.

Днес, когато пред нашето образование стоят такива отговорни и сложни задачи, решаваща е ролята на субективния фактор. Затова основна грижа, отговорност и обект на системен партиен контрол е въпросът за професионалната компетентност, активност и творчество, за социалистическата съзнателност и високата отговорност на кадрите.

В отговор на партийната повеля за повишаване качеството и ефективността на педагогическия труд в окръга беше организирана опит-

Digitized by Google

но-приложна работа, насочена към масово разгръщане на научно-педагогическото и професионалното творчество на учителите, към творческа разработка на актуални проблеми на педагогическата практика, към създаване на система за изучаване, обобщаване и внедряване на богатия наш и съветски педагогически опит. Под ръководството на ОК на БКП бяха разработени и на окръжна научно-практическа конференция през април 1980 г. утвърдени „Насоки за по-нататъшно разгръщане на педагогическото творчество и усъвършенствуване дейността по внедряване постиженията на науката, народното стопанство, изкуството и културата в педагогическата практика". Изпълнението им системно и взискателно се следи и контролира от първичните организации. Навсякъде те са направили оценки за практическата им реализация. Тези оценки са предшествувани от проверки на планирането и ефективността на работата на комисиите по творческите въпроси, на системата за самообразование на учителите, използването и обогатяването на методическите кабинети и кътове, от проучвания за свободното време на учителите, за популяризирането на добрия педагогически опит и др.

В много първични организации партийният контрол се осъществява не само чрез изслушване на информации, отчети, не само чрез наблюдения и беседи, но и чрез изследвания, тематични проверки, социологически проучвания, съвместни заседания с административното ръководство, профкомитета, ученическия комитет на ДКМС, партийните бюра в базовите предприятия, училищните настоятелства и др.

Настойчиво се търсят най-подходящи форми, методи и средства за изпълнение на партийните решения, за осъществяване на оперативен и всеобхватен контрол.

Така например от първия учебен срок на миналата учебна година в центъра на вниманието на първичната партийна организация в СПТУ по автотранспорт бе проблемът „Ефективност на класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание на учащите се". На базата на задълбочен анализ на състоянието му комунистите вземат конкретни мерки да се издигне то на висотата на съвременните партийни изисквания. С помощта на дома за политическа просвета към ОК на БКП е направено социологическо проучване по този проблем с ученици от всички курсове. Работна група с участието на партийния секретар, заместник-директора по учебната част и член на партийното бюро проверява цялостно дейността на клубовете „Съвременник", „Млад творец", „Българо-съветска дружба".

На всички комунисти са поставени партийни поръчения за оказване на научна и методическа помощ на комсомолските дружества в организирането на идейновъзпитателната им работа с комсомолците. По традиция учителите-комунисти са „поели шефство" над часовете на класния ръководител. Предварително разговарят по темата, която ще се разглежда с учениците, помагат и съдействуват тя да бъде подготвена по-добре, посещават часове. На заседание на бюрото и на партийно събрание е обсъдена работата на учителите по български език и история и техният принос за класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание на учениците. На няколко поредни събрания е изслушан самоотчет на комунистите, ръководители на политически кръжоци и други форми на извънкласна работа. В бюрото се водят непринудени разговори с преподавателите по обсъждания проблем. По такъв начин партийният контрол умело се съчетава с организаторската и политическата работа на първичната партийна организация.

Цялостен преглед на разнообразната, многопосочна дейност за повишаване ефективността на класово-партийното, патриотичното и

Digitized by Google

интернационалното възпитание бе направен на открито партийно събрание. Основният доклад бе подготвен от работната група, извършила проверката. Учители-комунисти изнесоха съдоклади. Ето как чрез личния пример на комунистите, чрез задълбочения анализ на фактите, явленията и процесите, чрез гласността на изводите, оценките и точните научнообосновани решения първичната партийна организация утвърждава ролята си на политически ръководител. Партийният контрол в този случай е превантивен, системен, действен и ефективен, а самата организация се проявява не като ревизор, а като организатор и възпитател на колектива.

В учебните заведения партийният контрол започва още с планиране на цялостната учебно-възпитателна работа.

Нашият окръг има определени постижения в комплексното перспективно и годишно планиране. То започва непосредствено след годишния отчетен учителски съвет. По принцип работните групи по отделните раздели от плана се оглавяват от комунисти.

Преди да се предложи за утвърждаване от учителския съвет, годишният план се приема на съвместно заседание на партийното бюро и административното ръководство. Участието на партийните секретари в месечните оперативки също е утвърдена форма на партиен контрол.

Умелото съчетаване на организаторската и политическата дейност на първичната организация с контрола и проверката зависи изключително много от компетентността, подготовката, авторитета и опита на партийните секретари. Затова ОК на БКП полага системни грижи за тяхното обучение, израстване и развитие.

Съгласно Устава на БКП партийната организация упражнява контрол над дейността на административното ръководство, на отделните преки ръководители в колектива. Все по-често на партийни събрания директорите се отчитат за изпълнението на основните задачи. Но има случаи, когато те с неохота приемат това, избягват оценките за стила и методите на ръководство и управление на учебно-възпитателния процес, трудно приемат критичните бележки, препоръките. Понякога между директорите и партийните секретари възникват сложни взаимоотношения. Нужни са такт и умение за спазване правата и задълженията на административното ръководство, за укрепване на единоначалието, за изучаване и разграничаване функциите на административното ръководство с тези на първичната партийна организация.

Партийната организация не измества, а съдействува с всички сили и средства да се укрепва административното ръководство, да се издига неговият авторитет. Ръководството на учебното заведение е длъжно да се съобразява с препоръките и да взема мерки за тяхното изпълнение. Положителна черта в работата на директорите на ЕСПУ „Хр. Ботев", „В. Коларов", „Т. Кърджиев", СПТУ по автотранспорт, руската езикова гимназия, основното училище в с. Борово и др. е практиката им да информират учителските колективи за решенията на партийните събрания, да съдействуват за участието на всички учители в тяхното изпълнение. Така те не само укрепват ролята на партийната организация като политически ръководител, но и умело съчетават единоначалието с колективния метод. Това сплотява колектива за постигане на общите цели.

Партийната взискателност към комунистите-ръководители се проявява и чрез конкретно поставените партийни поръчения и навременното им качествено отчитане.

Основна форма за контрол е партийното събрание. Все по-често първичните организации обсъждат актуални, значими проблеми. В подготовката на събранията се включват и работни групи за проверка и справки по обсъждания проблем, за съставяне на проект за решения.

Digitized by Google

Събранията се предшествуват от беседи, проверки на документи, наблюдения. А това създава предпоставки за научност, за разгръщане на социалистическата демокрация, за активност.

Увеличен е броят на откритите партийни събрания. В началото на годината всички първични организации в окръга имаха открити партийни събрания или общоучилищни научно-практически конференции на тема „Двутомникът на др. Т. Живков за образованието — програма и ръководство за просветните дейци". Още при започването на учебната година партийните бюра бяха определили основните проблеми и идеи от двутомника за задълбочено проучване и изучаване по пътя на самообразованието. В организираните разговори по предметни комисии заедно с теоретичното изясняване и осмисляне на новите идеи за преустройство на образователното дело бе споделен опит за конкретизирането на тези идеи в дела. Подготвените след това съдоклади, научни съобщения и изказвания са ефикасна форма за издигане равнището на идейно-политическата и научно-професионалната подготовка и в същото време са резултатно средство за контрол на тази подготовка.

Немислимо е да се създаде атмосфера на инициатива и творчество в учителските колективи, ако не се издигат личната отговорност и инициатива, ако не се засилва личният принос на учителите-комунисти. Партийният контрол би изгубил своята стойност без извисяването на авангардната роля на комунистите, без усъвършенстването на самоконтрола.

Диалогът между първичните организации и учителите-комунисти, започнал при замяната на партийните документи, продължава. Като постоянна черта в стила на работа на партийните организации в ЕСПУ „Хр. Ботев", английската езикова гимназия, селскостопанския техникум в Образцов чифлик и др. се налага самооценката на комунистите за конкретните им дела и личния им принос в преустройството на образователното дело. Първи в самоотчета са ръководителите — партийни, административни, съюзни. Самооценките умело се съчетават с оценки на бюрата и отчети за изпълнение на поставените партийни поръчения и на личните обещания. Често тези самоотчети се превръщат в творчески дискусии за пътищата и средствата за постигане на ново качество в сложния педагогически труд, за всичко онова, което тревожи, смущава, пречи за изпълнение на отговорните задачи, поставени пред народното образование.

Оценката на комунистите непринудено прераства в оценка за всеки член на колектива. И съвсем естествено се родиха разговорите „За професионалния и гражданския дълг на учителя" и „Моят личен принос за изпълнение решенията на Юлския пленум на ЦК по образованието и за достойно посрещане на XII конгрес на БКП", починът на учителите-комунисти от училището в с. Борово „Всеки урок — на равнището на открит", призивът за изпълнение девиза на московските учители „Да научим всеки ученик да се учи, да живее и да работи по комунистически".

По-високата отговорност, инициативите и активността на комунистите за качествено преустройство на образователното дело водят до разгръщане активността и творчеството на всички учители, а това е основна гаранция за ефективността на партийната работа, на партийния контрол. Така партийният контрол се реализира като основен принцип на ръководство. Той не само установява състоянието, но и възпитава кадрите, съдействува за издигане на социалистическата им съзнателност.

Действеният характер на партийния контрол зависи и от това, дали той обхваща целия управленчески цикъл — от подготовката на решенията до тяхното окончателно изпълнение.

Digitized by Google

Все още слаба страна в ръководно-контролната дейност на първичните организации в учебните заведения е системната проверка на изпълнението на взетите решения.

Много партийни организации водят дневници за работата с решенията, в които има графи — краен срок, отговорник и бележки по изпълнението. Други са създали картотека на решенията и след всяко събрание връчват един екземпляр на комуниста, който ще следи за изпълнението им. Трети на всяко организационно събрание отделят време за преглед и отчет на взетите по-рано решения. И въпреки всичко това не са редки случаите хубави, обосновани, конкретни решения да си стоят записани в дневници, фишове или картони и едва в навечерието на годишните отчетни събрания да се проверява изпълнението им.

Ефективността на контрола и проверката се определят преди всичко от крайните резултати, от положителните изменения.

А тези изменения не могат да настъпят, ако цялостно и всестранно не се контролира как на практика се осъществяват Тезисите, ако не се създават най-подходящи условия и предпоставки точно и компетентно да функционират всички управленчески звена, ако не се формира обстановка на повишена взискателност, на висока организираност и дисциплина.

На XII партиен конгрес ярко бе подчертано, че основното в ръководната работа е проверката на изпълнението, а да проверяваш днес това означава да организираш.

Утвърждаването на първичните партийни организации в учебните заведения като политически ядра и първообраз на бъдещото състояние на колективите изисква да се подобри техният качествен състав, да се укрепва партийното ядро. Учителските партийни организации застаряват. Само 10 на сто от учителите-комунисти в Русенски окръг са на възраст до 30 години, а 27 на сто са до 40 години. Само в 3 от 22 партийни организации в горния курс има общо четирима млади комунисти. А всички сме убедени колко по-непосредствено и силно е влиянието на младите учители върху учениците, колко по-естествено общуват те с тях, каква по-близка и конкретна помощ и контрол могат да оказват на комсомолските дружества и организации. Има какво още да направят общинските партийни комитети за заздравяване на партийните ядра в училищата.

Подобряването на ефективността на партийния контрол е свързано с умението на партийните организации да издигат качествените критерии, да преодоляват количествения подход при анализа на различните страни от учебно-възпитателната работа. Все още в него срамежливо навлизат критиката и самокритиката.

Нужно е настойчиво, смело да се търсят и намират най-подходящи форми, методи и средства за достигане на най-добри резултати. Много взискателност, усилия, непримиримост са потребни за преодоляване на консерватизма, рутината, формализма, ненужното претоварване на учители и ученици, за издигане политическата съзнателност и социалната активност на комунисти и безпартийни.

Само така партийните организации в учебните заведения ще могат да отговорят с конкретни дела и резултати на трудните и важни задачи, поставени пред народното образование.

Росинка АПОСТОЛОВА
зав. сектор „Наука и образование"
в ОК на БКП — Русе

Digitized by Google

КОНЦЕНТРИРАМЕ ВНИМАНИЕТО ВЪРХУ ВЪЗЛОВИТЕ ЗАДАЧИ

Над 20 години съществува техникумът по индустриална химия в Бургас. За това време колективът изгради свои традиции и натрупа опит, който го изведе в челните редици на училищата към Министерството на химическата промишленост. Неговите успехи в подготовката на квалифицирани кадри за нефтохимията станаха причина техникумът да бъде удостоен със званието „Образцово училище".

Анализът и оценките на ръководната политическа и организаторска работа на първичната партийна организация в техникума в последните години показва, че и тук съществува непрекъсната тенденция да се усъвършенствува подходът, при осъществяването на партийния контрол.

Една от постоянните форми, които използваме за партийно ръководство и контрол, е деловото обсъждане на перспективните и текущите училищни задачи. Особено голямо внимание отделяме на съставянето на годишните планове на техникума. Имаме предвид, първо, тяхната значимост — те отразяват основните страни на общоучилищната дейност. И, второ, знаем, че не е възможно да ръководиш и контролираш един процес, без да го познаваш в дълбочина. Именно затова партийната организация не просто следи за изпълнението на плановете — още при съставянето им на нейни членове се възлага да оглавят работните групи по раздели. Административното ръководство систематизира подготвените от тези групи предложения и на тяхната основа прави проекта за цялостния план през учебната година. Преди да се предложи за обсъждане от колектива, с проекта се запознава и партийното бюро. Тази етапност в подготовката на плана и участието на повече хора позволяват правилно да се подберат и дозират мероприятията, да се открият най-главните от тях.

Но и най-грижливо съставеният план ще си остане интересен документ от архива на техникума, ако не се ангажират волята и амбицията на колектива за изпълнението му, ако не е системна и конкретна контролната ни дейност.

Всяка седмица в определен ден и час се събират на съвещание партийното, административното и съюзното ръководство. Тук се прави преценка как са изпълнени задачите от изминалата седмица и какво ни предстои, като се обмисля конкретно какви форми, методи и средства ще се използват, за да се осъществи набелязаното, да се мобилизират хората. Освен текущи, на тези съвещания се обсъждат и основни въпроси от училищната дейност. Тъй като знаем кръга от проблеми, които са обект на засилено внимание през месеца, ние подробно изучаваме как се работи по тях и отиваме на съвещанието с предварително подготвена партийна оценка, с изяснени причини за успехите или несполуките, с предложения за решаването им.

Най-важните страни от дейността на училището се анализират и в заседания на партийното бюро, на партийни събрания. Понякога при подготовката на такива събрания се ангажират повече хора. Например почти всяка година работна група от комунисти докладва пред партийната организация какво е състоянието на материалната база, как тя се развива, опазва и обогатява. Нерядко по този въпрос докладват и представители на административното ръководство. Но различната гледна точка позволява и ни задължава да насочваме вниманието си към всички страни от проблема, да конкретизираме оценките. В първия слу-

Digitized by Google

чай се разглежда и преценява предимно работата на комунистите за активизирането на педагогическия колектив в опазването и обогатяването на материалната база, за усъвършенстуването на неговата възпитателна дейност в тази насока. Друга е постановката, когато изискваме директорът или заместник-директорът, членове на нашата партийна организация, да докладват по същия въпрос. Тук търсим личния им принос в организирането и ръководството на колектива, в работата с по-вишестоящите органи и организации, от които зависи да се решават въпросите, свързани с разширяването и обогатяването на материалната база.

Съгласно решение на нашата първична организация основните училищни мероприятия се ръководят от комунисти. По този начин партийното бюро има непрекъсната информация за подготовката, за цялостната организация, за протичането на дадено мероприятие. Традиция в нашата работа е на основните, възловите инициативи да се прави политическа оценка, да се вижда как отделните членове на колектива са изпълнили задачите си. Оценката се изработва от партийното бюро, съгласува се с административното ръководство, с нея се запознава целият учителски колектив.

Правилният политически подход на административното ръководство при решаването на възловите въпроси в училището улеснява твърде много контролно-ръководната дейност на партийната организация. Това е може би една от причините за спокойната, делова работна атмосфера. В съвместната ни дейност с административното ръководство има и случаи на разногласия, на различни становища по дадени въпроси, но всяка от страните се стреми, без да натрапва своето мнение, разумно да търси такава форма, такъв подход, че решението да бъде в интерес на общата работа, на училището ни.

Особено голямо внимание отделяме на работата на административното ръководство с кадрите. Изискваме, преди да бъде оповестено разпределението на учебните предмети и часове и на курсовото ръководство, администрацията да изясни пред бюрото своите мотиви за това разпределение. Ако се налага, партийното бюро предлага свои корекции, правят се разумни и възможни размествания. Това най-често се случва, когато е нужно да се намери най-подходящият и опитен педагог, който най-добре ще работи с по-труден ученически колектив.

Но работата с кадрите не се изчерпва с разпределението им. Въпросът има много страни, много компоненти. Необходимо е добре да се познават личностните качества, правилно да се насочват, вярно и пълно да се информират хората, да се изгражда у тях убеденост за необходимостта от изпълнението на една или друга училищна задача. Затова често партийното бюро предизвиква съвместни разговори с административното ръководство за стила и методите му на работа с кадрите. Тези разговори дават възможност да се обобщят наблюденията за деловите качества на хората от колектива, да се коригират пропуските в работата с тях, да се предизвиква и правилно да се организира тяхната активност.

Обобщено казано, стремим се да не допускаме заради личното си спокойствие да нарушаваме основни партийни принципи за работа в трудовите колективи. При осъществяването на ръководно-контролната дейност на първичната партийна организация търсим форми и средства правилно да разграничаваме функциите на отделните ръководства, да не нарушаваме административното единоначалие.

Ангелина ХРИСТОВА
заместник-секретарка на първичната партийна организация
в техникума по индустриална химия — Бургас

Digitized by Google

ПРИНЦИПНО, УВАЖИТЕЛНО, КОНКРЕТНО

Нашата партийна организация се стреми да насочва, да организира и активно да включва комунистите и всички учители в решаването на главните проблеми от живота на училището, да създава творческа и делова обстановка в колектива. Добре разбираме, че единството и сплотеността на комунистите, интензивният и съдържателен вътрешнопартиен живот издигат авторитета ѝ до такава степен, че тя да служи за пример, за авангард, с чието мнение се съобразяват, чието мнение търсят. Само в такъв случай партийната организация може успешно да прилага даденото ѝ право на контрол над дейността на административното ръководство — действен израз на партийната демокрация, на колективния ум на нейните членове.

Насочваме партийния контрол към онези въпроси, които са свързани с повишаване ефективността на учебно-възпитателния процес, с усъвършенстване на стила и методите на административното ръководство. По този начин бюрото заставя не само административното ръководство, но и всички комунисти да търсят и да дават отговор на значими проблеми, които животът поставя на дневен ред, да обсъждат и да изказват мнението си по важни задачи, стоящи пред колектива, да правят предложения за решения и активно да участвуват в изпълнението им. Това е наложително: сложността на задачите, които поставиха пред училището Тезисите на ЦК на БКП по образованието, материалите на конгреса на народната просвета, документите на XII конгрес на БКП, изискват висока организираност, дисциплина и чувство за отговорност както от административните ръководители, така и от целите учителски колективи.

Партийното бюро предложи на административното ръководство да обмисли и да осигури участието на целия учителски колектив в основното комплексно планиране на училищната дейност. Ръководството се обърна към всички учители с въпросите: С каква тема ще се изявите през учебната година на заседание на учителския съвет, в методическото обединение или предметната комисия, на родителска среща, пред обществеността? Каква вечер, сбор, тържество ще организирате с отряда, с дружеството? Кое отчитате като недостатък в единния комплексен план за миналата учебна година? Планът бе съобразен с отговорите на колегите.

По този начин откриваме нови, потенциални възможности у всеки член на колектива, подтикваме го да осъзнае своето място в реализирането на плана. Годишният комплексен план става колективно дело, чувствува се стремеж към реализъм. Такъв подход използва и партийното бюро при изработването на годишния план на партийната организация.

Отговорните задачи пред образователното дело могат да реализират само търсещи, творчески, с усет към новото ръководители, учители, учителски колективи. Квалификацията на учителите е партиен въпрос, въпрос, който най-отблизо се следи и направлява от партийната организация.

Бюрото препоръча на административното ръководство годишните отпуски да приключат до 27 август, за да се организира курс-практикум с всички учители по актуални проблеми на обучението и възпитанието. Целта е да се повиши научно-теоретичната им подготовка,

Digitized by Google

възможностите им за творчески, целенасочен и ефективен труд. За нас не е страничен въпрос и подготовката и явяването на изпит за II клас-квалификация — партийната организация вижда в него ефективна форма за обогатяване на педагогическия подход, за усвояване на трудното изкуство на учителя да дава знания и култура, да възпитава, да формира характери.

Периодично административното ръководство в лицето на директора и неговите заместници се отчита пред партийната организация. Тази основна форма на контрол дава възможност комунистите да проверяват, да анализират и оценяват последиците от дейността на административното ръководство по определени проблеми в изпълнение на партийната политика. Заедно с обсъждането те дават препоръки и насоки за по-нататъшни положителни изменения. Повишава се чувството за отговорност не само у административните ръководители, но и у комунистите. Създават се благоприятни условия да се обединяват умът, знанията и опитът на административното ръководство и на партийната организация и да се вземат решения, които мобилизират комунистите, целия колектив за по-високо качество и ефективност в работата.

Партийната организация насочва усилията на учителския колектив към онези проблеми, които чакат своето решение. Така например на заседание на бюрото директорът докладва за реконструкцията и модернизацията на материалната база в училището във връзка с подготовката му за преминаване в ЕСПУ през 1981/1982 учебна година и приемането на първите 6-годишни първокласници. Членовете на бюрото определено, ясно и критично споделиха мислите си по доклада, дадоха обективна оценка, одобриха проекта за решения. Идеята стана обща. Зад административното ръководство в реализирането ѝ застанаха членовете на бюрото. По-нататък чрез открито партийно събрание тя стигна до всички членове на колектива. Днес голямата част от начинанията са реализирани. Не случайно учителският колектив беше удостоен със званието „Първенец на седмата петилетка".

За стремежа на партийната организация и на нейното бюро да развиват усета към новото у административното ръководство говори темата на друго заседание: отчет на директора за приложението на нов подход в контрола над учебната и възпитателната работа на учителите. Въпросът бе обсъден и на партийно събрание. Изпълнението на взетите тогава решения доведе до по-голяма обективност при оценката на дейността на всеки учител. По-правилно се води социалистическото съревнование. Подобрява се качеството на урочната работа, укрепва трудовата дисциплина, засилва се самоконтролът на учителите.

На партийно събрание бе дадена оценка и за стила и методите на ръководните органи в училището в борбата за високо качество и ефективност. Оценката беше внесена от партийния секретар на базата на становищата на три комисии, които проучваха документи, разговаряха с колегите, запознаваха се основно със стила и методите на работа на партийното бюро, на административното ръководство и профкомитета. Както в подготвените за събранието материали, така и в изказванията на комунистите положително беше оценена дейността на административното ръководство, което прилага форми на управление, осигуряващи съгласуваност, единодействие в колектива, има усет към новото и го прилага, проявява инициатива, създава творческа атмосфера. Посочиха се и слабостите, бяха направени критични бележки, на базата на които се взеха конкретни решения.

Директорът на училището е внасял на заседание доклади и отчети и по проблемите: „Формиране на марксистко-ленински мироглед чрез обучението по природо-математическите дисциплини", „Ролята и

Digitized by Google

мястото на учителите за формирането на съзнателна дисциплина и ред в училището". По преценка на бюрото с втория отчет излязохме на учителски съвет, а моменти от него бяха споделени на обща родителска среща.

Изискването ни към отчетите е да са аналитични и самокритични. В голяма степен това се постига. Предлагат се и се вземат мерки за подобряване на работата. По този начин контролът осъществява освен познавателна, оценъчна и възпитателна, още и насочващата си функция.

Почти всяка тема, по която партийната организация е искала отчет от административното ръководство, е планирана по-рано. Разбира се, има и проблеми, които не са отбелязани предварително в плана, възникват инцидентно. Комунистите сигнализираха за негативни страни в някои форми за извънкласна дейност. Бюрото възложи на заместник-директора, отговарящ за тези форми, да подготви отчет за състоянието. Отчетът бе обсъден на заседание, а след това и на открито партийно събрание. Правилното отношение на комунистите и взетите решения помогнаха да се подобри работата, да се преодолеят слабостите.

Полезни се оказват и проверките по актуални теми, към които партийната организация насочва вниманието на административното ръководство. През миналата учебна година това бяха „Ценностният подход в работата на учителите" и „Научноизследователският подход — предпоставка за реализиране на развиващия характер на учебно-възпитателния процес". Двете тематични проверки помогнаха на учителите да обогатят теоретичната си подготовка по проблемите. Естествено, това води до по-голям успех в обучението и възпитанието на учениците, повишава качеството на урочната работа, издига критериите на учителите при проверка и оценка на знанията, осигурява в по-висока степен развиващия характер на учебно-възпитателния процес.

Ръководството и контролът дават възможност на партийната организация да се запознава със състоянието на работата в училище, да обсъжда и да взема решения за нейното усъвършенствуване. Тези решения са задължителни и за комунистите, и за административното ръководство. За да съществуват правилни взаимоотношения между партийната организация и административното ръководство, от голямо значение е оценката да бъде обективна, предложенията — конструктивни, правото на контрол да се упражнява умно и тактично, с необходимото уважение. Още повече целите са общи, стремежът е общ: да се изпълняват задачите в срок и качествено.

Осъществяван правилно, партийният контрол не само че не сковава, а разгръща инициативността, издига авторитета, засилва отговорността на ръководителите. Той помага да се разкрият обективните и субективните причини за недостатъците, а взетите решения мобилизират колективните усилия.

Маринка МАРИНОВА
секретарка на първичната партийна организация
в училище „В. Левски" — Разград

Digitized by Google

ГОДИНИ ЗА ПЕНСИЯ

Когато стане дума за новия икономически подход, с право се казва, че той не е автоматично действуваща система, че неговото приложение изисква творчество и инициатива. Например никой не може да се оплаче от липсата на принципни указания за разпределението на резултативния фонд „Работна заплата" в колектива, но въпреки това съвсем не е изчезнало онова деление, което народът е нарекъл „на калпак". Срещат се още ръководители, които знаят наизуст нормативните документи, но не могат да възприемат как така стоящият по-ниско в служебната йерархия ще получи по-високо възнаграждение!

Новият икономически подход и неговият механизъм не съизмерват длъжности и рангове, а изискват резултативност от конкретния труд. Пред XII конгрес на партията другарят Тодор Живков посочи, че всеки трудов човек трябва да има възможност да прогресира на едно и също работно място, че социалистически и демократично е да има работници и селскостопански труженици с министерски заплати. Ще отбележим само, че полека-лека с големите заплати на работниците се свикна, но не и с мисълта, че отделният учител, лекар, служител, научен работник може да получи например не колкото министъра, а колкото... прекия си началник. И това не е случайно, защото резултативността в първия случай се измерва с тонове и левове, а във втория — по инерция, предимно с прослуженото време и заеманата длъжност.

Възниква въпросът, какво чакат отделните ведомства и организации, та не търсят и прилагат измерители на приноса в нематериалното производство! Какво пречи, когато се финансира една програма, нейното изпълнение да се отрази и върху възнаграждението! Защо в една организация, която ръководи материалното производство, служителите трябва да получават твърди заплати!

Време е да се действува така, както повеляват партийните документи: с инициатива, с разумен творчески риск. Не стане ли това, пак ще чуваме вместо поздрав да се разменят реплики:

— Как си, какво правиш!

— Добре съм, трупам години за пенсия.

Петко СТАМОВ

Digitized by Google

ПАРТИЙНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ И УЧЕБНИЯТ ПРОЦЕС

НИКОЛАЙ МИРОНОВ
директор на 402-ро основно училище, член на Перовския районен комитет на КПСС — Москва

Ако кажа, че в братска България не знаят за нашето училище, това няма да отговаря на действителността. От редица години при нас практикуват българи, които се учат във Висшата комсомолска школа при ЦК на ВЛКСМ. Миналата пролет с нашата работа се запозна представителна българска делегация, състояща се от партийни работници и деятели от народната просвета. И, разбира се, на нас ни харесва написаното в книгата за почетни гости още през септември 1979 година от ръководителя на делегацията Георги Монов. Тогава голяма група от инспектори и директори от Управлението за общообразователна подготовка при Министерството на народната просвета на НРБ посети нашето училище за обмяна на опит по проблемите на развитие на училищната система. Тя остави добър отзив за работата на целия колектив, за условията, които са създадени тук, за да получават учащите се трайни знания.

Друга оценка от уводната статия на „Учителски вестник" бихме искали да посочим дословно. Статията беше посветена на дейността на училищните партийни организации като политически ядра на трудовите колективи по изпълнение решенията на XXVI конгрес на КПСС. Като подчерта, че комунистите от много училища в Москва считат за свой дълг не само да усъвършенстват обучението и възпитанието на учениците, но и широко да пропагандират сред населението, вестникът писа: „Показателна в това отношение е работата на 402-ро целодневно училище. Настойчиво търсят ефективни форми за идейно-нравствено и трудово възпитание... Но дейността на комунистите не е само в училището, а и в семейството, в микрорайона. Педагозите провеждат идеологическа работа сред населението с оглед на интересите и потребностите на хората."

Вестникът доста пълно обрисува работата на нашата партийна организация. Но при наличието на много задачи, решавани от комунистите на училището, главното за тях е постоянното влияние върху учебно-възпитателния процес, усъвършенстването на обучението и възпитанието на учениците.

ЦЕЛОДНЕВНО УЧИЛИЩЕ

Нашето училище е сравнително ново. То е построено в новия микрорайон на Москва Вешняки-Владичино преди седем години. Особеното е това, че от пролетта на 1975 година то функционира като целодневно училище. По същество това е нов тип училище, което работи през целия ден и осигурява комплексно идейно-политическо, нравствено и трудово възпитание. Общообразователната, естетическата и спортната дейност, организирани по единния план за учебно-възпитателна работа, както на занятията, така и в извънучебно време са пресметнати за оптимално осигуряване на всестранното развитие на учащите се, съобразявайки се, от една страна, с изискванията на учебните планове, а от друга — с индивидуалните интереси на учениците.

През 1980—1981 година в 29 класа на училището се обучаваха 1048 души. От тях 915 (с изключение на учащите се от IX и X клас) се занимаваха в групи с удължен ден. За да развие всеки ученик своите способности, в училището са организирани 90 кръжока по четири направления: предметни, художествени, технически и спортни. Всички учащи се са обхванати в кръжоци. Децата от най-младата училищна възраст през втората половина на деня се занимават с английски език, музика, изобразителни изкуства, ритмика. За

Статията е написана специално за сп. „Партиен живот" чрез АПН.

Digitized by Google

тях са създадени кръжоци за художествено четене, труд и спорт. А за първокласниците е предвидено да спят следобед.

Ние считаме, че училището оказва на семействата на своите учащи се значителна помощ при формирането на културните потребности на децата. Това става с помощта на занятия по пиано, баян, акордеон, цигулка. Със 150 учащи се се занимават 13 квалифицирани специалисти. Цялата учебна и извънкласна работа е подчинена на разработката и на опитната проверка на основите на режима и на организационно-педагогическите проблеми на целодневното училище.

Нашето училище разполага със съвременна материална база, която позволява на педагогическия колектив да провежда всестранна творческа работа. В него има 31 учебни кабинета с необходимото оборудване. На уроците и при кръжочната работа се използват такива технически средства като широкоекранно кино, 14 телевизора, 8 киноапарата, 2 кинопрожекционни апарата, 5 кодоскопа (особен вид прожекционен апарат — класна оптическа дъска), 7 магнитофона, 40 диапрожекционни апарата, 26 електрически грамофона, 3 лингафонни кабинета. Разполагаме също и с 8 пиана и рояла.

Цялата учебно-възпитателна работа провежда педагогическият колектив, който се състои от 68 учители и възпитатели. Сполучливо е съотношението между младите и опитните специалисти. На 22-ма млади специалисти съответствува същото число учители с педагогически стаж от десет до петнадесет години. 11 учители се трудят в областта на народната просвета повече от 25 години, 13 — около десет години. Четирима педагози са наградени със значка „Отличник на просветата на РСФСР", шестима — с грамота от Министерството на просветата на Руската федерация, 37 учители са получили грамоти от градското управление и Перовския районен отдел на народното образование.

Политическото ядро на нашия педагогически колектив е партийната организация, която се състои от 16 комунисти. През последните две години я възглавява учителката по руски език и литература Тамара Давидкина. Надежден помощник на комунистите е учителската комсомолска организация, която наброява 19 членове на ВЛКСМ.

Какви са формите и методите на партийното въздействие върху учебно-възпитателния процес?

ОТГОВОРНОСТ ЗА ВЪЗЛОЖЕНАТА РАБОТА

В Отчетния доклад на ЦК на КПСС пред XXVI конгрес на партията Л. И. Брежнев причисли към главните задачи на общообразователното училище и следните: да се подобри качеството на обучението, на трудовото и нравственото възпитание, да се изключи формализмът при оценката на труда на учителите и учащите се, да се укрепят връзките на обучението с живота, да се подобри подготовката на учениците за общественополезен труд. Решението на тези проблеми стана сега водещо направление за цялата организационна и масово-политическа дейност на нашата партийна организация.

Ние смятаме, че планомерното ръководство на всички най-важни участъци от дейността на педагогическия колектив е едно от основните условия за ефективно въздействие на комунистите върху учебно-възпитателния процес. Правило стана в нашето училище в началото на всяка учебна година комунистите да съставят подробен план за работа на партийната организация както за учебния период на учениците, така и за провеждането на така наречения пети трудов срок. Набелязани са основните задачи, които ще решава партийната организация. Освен това този план включва и редица раздели, в които са посочени основните мероприятия и имената на комунистите, отговорни за тяхното провеждане. Наричаме ги еднократни поръчения. Тяхното планиране позволява на всеки комунист своевременно да знае над какъв проблем му предстои да работи по линия на партийната организация през цялата учебна година, правилно да разпредели силите си, навреме да си подбере помощници.

В раздела за организационно-партийната работа се планира всеки месец да се провеждат партийни събрания и се набелязва дневният ред за всяко събрание. В плана се предвиждат мерки по идеологическата работа, организиране лекции за учителите, помощ от партийната организация при подготовката и провеждането на мероприятия за официални празници.

Специални раздели в плана са отделени за трудовото възпитание и професионалното ориентиране на учениците, за тяхното нравствено и физическо възпитание. В плана е предвидена работата на партийната организация с педагогическите кадри и по координирането дейността на училището, семейството и обществеността. Важен раздел се явява и ръководството на партийната организация на обществените организации в училището. В него са определени конкретни срокове за разглеждане дейността на комитета и на учителската комсомолска организация, на пионерските ръководители и ученическата комсомолска организация, на организаторите на извънкласната работа.

Нашата партийна организация придава особено важно значение на постоянните партийни поръчения на комунистите. При разпределянето им се съобразяваме както с педагогическия опит, така и с партийния стаж. Преобладаващо болшинство комунисти членуват в партията по десет и повече години, а някои — двадесет и даже тридесет години.

Стремим се да разпределяме партийните поръчения така, че под партийно влияние да бъдат обхванати практически всички страни на училищния живот. Директорът на училището отговаря за идейно-политическото възпитание на колектива и за ръководството на Комсомола. Роман Гай-

Digitized by Google

нутдинов е избран за заместник-секретар на партийната организация и отговаря за военно-патриотичното възпитание на учениците. Учителката от началните класове Зинаида Бойченко и учителката по английски език Татяна Петрова са избрани за членове на училищния комитет на профсъюза и провеждат в него линията и решенията на партийната организация. Учителката по математика Татяна Лебедева възглавява методическото обединение на математиците от училището и ръководи пионерската организация. Учителят по биология Анатолий Кострица е пропагандист на семинар на тема „В. И. Ленин и КПСС за комунистическата нравственост", в който повишават политическите си знания 32-ма учители. Преподавателят по физкултура Юрий Тарасов ръководи спортно-масовата работа. Учителката от началните класове Антонина Чумичева е избрана за председател на първичната организация на дружество „Знание" и е член на ревизионната комисия на училищния комитет на профсъюза. Учителят по история Реджинальд Васильев възглавява съвета на музея за бойна и трудова слава, създаден в училището с усилията на педагози и учащи се и т. н.,

Разпределянето на постоянните поръчения само по себе си не означава засилване на партийното влияние върху учебно-възпитателния процес. Това се постига с добросъвестно изпълнение на поръченията, всекидневна грижа на комуниста за извършеното в поверената му област. Затова партийната организация, от една страна, се стреми комунистите да повишават авангардната си роля и да бъдат пример със самоотвержената си работа за безпартийните колеги, а от друга — в съответствие с ленинските изисквания за проверка на изпълнението да контролират изпълнението на поръченията. Контролът има различни форми. Най-действено е съвместното обсъждане на партийно събрание отношението на всеки комунист към поръчението.

Така например беше през октомври 1980 година. Месец и половина след започване на новата учебна година се изясниха силните и слабите страни на партийната работа, определиха се типичните недостатъци в учебно-възпитателния процес и се набелязаха мерки за тяхното отстраняване. Затова и партийното събрание, посветено на работата на партийната организация по повишаване отговорността на комунистите за работата в колектива през периода на подготовката на XXVI конгрес на КПСС, имаше делови и принципиален характер. Комунистите отбелязаха, че партийната организация направлява колектива на училището за достойно посрещане на конгреса. Идейно-политическата работа в училището е добра, създадена е атмосфера на принципиалност, другарска взискателност и внимание към човека, проявява се грижа за повишаване професионалното и културното равнище на учителите, за създаване условия за дружна работа и творческо търсене.

Основно внимание отделиха на анализа на недостатъците и докладчикът Роман Гайнутдинов, и изказващите се комунисти. Те обърнаха внимание на това, че съдържанието на някои уроци понякога не отговаря на съвременните изисквания, че не се използват напълно техническите средства, че има недостатъци — особено у младите педагози — в индивидуалната работа с учащите се. Подробният анализ показа, че по вина на някои комунисти недостатъчно активна е била работата на профсъюзната и комсомолската организация, на родителския и ученическия комитет, на отделни методически обединения. В приетото решение събранието набеляза мероприятия за подобряване на учебната работа, задължи комунистите, които отговарят за дейността на обществените организации, да вземат мерки за повишаване на тяхната активност и след три месеца да докладват пред партийната организация за направеното.

Както показа времето, изпълнението на това решение се отрази върху дейността на партийната организация и върху целия учебно-възпитателен процес.

ЗАЕДНО С БЕЗПАРТИЙНИТЕ

В нашата партийна организация стана традиция да се информира педагогическият колектив за всяко решение, прието на партийно събрание. Но с течение на времето забелязахме, че това дава по-малък ефект, отколкото очаквахме. Причината се криеше по наше мнение в определен психологически аспект: вие, комунистите, без нас, безпартийните, сте взели това решение и сами трябва да отговаряте за неговото изпълнение. А на нас ни се искаше всеки член на колектива да възприема делата и грижите на партийната организация като свои собствени и да става активен участник при реализиране на партийните решения. Такава възможност представляват откритите партийни събрания, които стават при нас водеща форма за разглеждане проблемите на обучението и възпитанието. Сега две трети от партийните събрания провеждаме с участието на безпартийните. И това е закономерно: на тях най-вече обсъждаме проблеми, свързани с работата на целия колектив. В подобни случаи и опитът, и мнението на безпартийните колеги са добра поддръжка за съставяне на правилни, обосновани решения.

Действеността на такава форма на партийно влияние се потвърждава от практиката. Например, след като Централният комитет на КПСС прие постановление „За по-нататъшно подобряване на идеологическата и политико-възпитателната работа", ние потърсихме най-ефективни форми за идейно-политическото възпитание на учащите се. Дойдохме до извода, че важно средство за възпитание у учениците на комунистическо отношение към труда, чувство за патриотизъм и интернационализъм, създаване на интерес към събитията в СССР и в чужбина, формиране и укрепване на високи морално-политически качества може да бъде добре изнесената политическа информация. Когато въпросът

Digitized by Google

беше подготвен, ние го обсъдихме на открито партийно събрание.

Нашите очаквания се оправдаха. Въпросът се обсъди всестранно и с голям интерес. В резултат на това в училището се създаде група за политинформатори от комсомолци активисти и от седмите и десетите класове. Те всяка седмица разказват пред учащите се най-важните събития в страната и света, свързват ги с живота на класа и училището. За да се координира работата на политинформаторите, се създаде специален съвет, взеха се мерки за оказване съдействие при подбора на материали, организира се обучение на политинформаторите. Сега политинформацията е съставна част на идейновъзпитателната работа във всички по-горни класове.

Разгледахме на открити партийни събрания въпроса за работата с младите педагози и набелязахме мерки за помощ. Обсъдихме също проблема за идеологическата подготовка на учителите, умението да разкриват при уроците преимуществото на социалистическия начин на живот. Един от резултатите от тези усилия на партийната организация стана стремежът на учителите към получаване на специално марксистко-ленинско образование. Дипломи за завършване на вечерния университет по марксизъм-ленинизъм при МГК на КПСС имат 14 педагози, а 10 души продължават да се учат в него.

Заедно с безпартийните другари решаваме и такива въпроси като превръщането на нашето училище в център за идеологическа работа в микрорайона; подобряването на съзнателната дисциплина и културата на поведение на учащите се; подобряването на трудовото възпитание и професионалното ориентиране на учениците в светлината на решенията на XXVI конгрес на КПСС. Достатъчно е да кажем, че както през миналите години и през лятото на 1981 година 260 учащи се от нашето училище ще се трудят в летни трудови и почивни лагери в един от совхозите на Краснодарския край, а също така в производствени бригади в подмосковския совхоз „Новоселки".

Как безпартийните членове на колектива участвуват в работата на партийната организация виждаме от примера: при обсъждането на открито партийно събрание проекта за основните направления на икономическото и социалното развитие на СССР през единадесетата петилетка (1981—1985 г.) и за периода до 1990 година освен комунисти участвуваха 48 членове на колектива. След XXVI конгрес от партийната организация е съставен обширен план за пропаганда на неговите решения. При изпълнението на този план най-активно участвуват и безпартийните педагози.

Както е известно, постиженията на педагогическия колектив при обучението и възпитанието на учащите се е резултат на усилията на отделния учител и възпитател, а също така и на ефективната работа на обществените организации. Поради това като една от формите за въздействие върху работата на колектива нашата партийна организация използва изслушване отчетите на ръководителите на обществените организации за тяхната дейност в една или друга област. Така на партийно събрание беше разгледан въпросът за работата на профсъюзната организация в училището по нравственото възпитание на учащите се и задачите за неговото подобряване. Подробно, по другарски беше изучен и обсъден също така опитът на учителската комсомолска организация за участие в учебно-възпитателния процес.

ГЛАВНИЯТ КРИТЕРИЙ

Известно е, че усилията на партийната организация и на целия педагогически колектив не винаги могат да се оценят с цифри. Но успеваемостта беше и си остава главният критерий за всеки педагог. Ние постигнахме твърде устойчива успеваемост на учениците. И сега е налице тенденцията към последователно повишаване качеството на знанията. Ако през 1978—1979 учебна година успеваемостта в училището съставляваше 99,2 процента, то след една година тя беше вече почти пълна — 99,8 процента. На това ниво тя се задържа и в завършващата учебна година. В училището всеки двама от пет ученици се учат „отлично" и „много добре". Комисиите, които проверяват нашата работа, постоянно отбелязват квалифицираното преподаване основите на науките, идейната наситеност на уроците, умелото използване от учителите материалите на XXVI конгрес на КПСС и на други партийни документи, произведенията на Л. И. Брежнев „Малката земя", „Възраждане" и „Целина". С висока идейност са изпълнени също и извънкласните мероприятия. Правим всичко възможно, за да възпитаваме идейно убедени активни строители на комунистическото общество.

Нашето училище се отличава също и с високото равнище на физическото възпитание на учащите се. За това голяма заслуга има учителят по физкултура комунистът Юрий Тарасов, който извърши голяма и сериозна работа за 9 май 1981 година, Празника на победата на съветския народ над хитлеровия фашизъм. Нашите спортисти за четвърти път станаха победители на ученическата олимпиада в Перовски район — спечелиха щафетата и купата. От тях са извоювани десетки награди и дипломи по различни видове спорт. От 1978 година нашият колектив е постоянен победител в социалистическото съревнование между 47 общообразователни училища от Перовски район.

Макар да сме постигнали известни успехи, комунистите в училището и целият педагогически колектив съзнават, че при нас има много проблеми, които искат разрешение. А и животът постоянно поставя нови задачи. Уверени сме обаче, че педагогическият колектив на училището под ръководството на своята партийна организация ще реши успешно задачите, поставени от XXVI конгрес на КПСС пред работниците от народната просвета.

Digitized by Google

ЕДИН ВЪПРОС С ДИРЕКТЕН ОТГОВОР

Въпросът е — използват ли се нарасналите възможности за по-нататъшното издигане авторитета на партийните организации в условията на новия икономически механизъм? Расте ли политическата отговорност на хората успоредно с налагащия се на всички равнища икономически подход при решаването на производствените проблеми?

Отговорът би трябвало да бъде кратък и категоричен, извлечен от конкретната практика на партийните организации на строителите и монтажниците, които изградиха стопанския металургичен комбинат „Кремиковци", а сега осъществяват неговата поддръжка, реконструкция и модернизация. Той придобива характер на комплексен анализ за стила на партийната дейност, на ефективността на политическите форми, характеризира зрелостта на стопанските ръководства и трудовите колективи. Нещо повече, оценявайки днешното равнище на партийната работа, отговорът програмира и нейното бъдеще.

●

В бригадата на Иван Грозданов от Строително управление — Кремиковци комунистите са четирима. Той — бригадирът, Цено Иванов — партийният отговорник, Спас Анкулов и Енчо Янев. Малко преди края на миналата година ръководството на строителната група събира комунистите и им обяснява, че с изграждането на базата за чуждестранни практиканти застрашително се изостава. До 30 декември столовата трябва да се монтира, за да се открие фронт и за другите строителни организации. Сроковете са изключително кратки, а изходът е само един: да се спазят. Как бригадата ще изпълни тази задача?

Рискът е поет, но не единствено върху гърба на ентусиазма. Комунистите изработват линеен график за ускорена доставка на виброелементи. От Заводостроителния комбинат откликват и изпълняват заявката. На останалите членове от бригадата също е разяснено, че на този обект, независимо от студове и снегове, трябва да се работи почти денонощно. Подобна задача не е първата за колектива. Но сега ръководителите твърдят, че ако партийната група не се беше заела, столовата нямаше да бъде монтирана до 27 декември и работата на обекта цялостно щеше да изостане.

Пак преди края на миналата година бюрото на районния комитет на БКП утвърди списък на пусковите обекти, които ще се предадат в чест на Дванадесетия конгрес на партията. Естествено, тази смела инициатива бе премислена и обсъдена добре. 18 обекта на стойност 41 743 хиляди лева — една наистина отговорно дадена дума. Работата на предконгресните обекти стана въпрос на чест за строително-монтажните колективи. Този, който познава кремиковската епопея единствено от нейните минали години, когато всичко е било наистина грандиозно, не би оценил трудността на сегашната задача. Но самите строители, които извършват непрекъснато капитални ремонти на агрегатите в комбината, реконструират и модернизират оборудването в условията на непрекъснат производствен процес, които имат върху плещите си и много обекти извън Кремиковци, добре осъзнаха какво означават тези 41 милиона лева.

Впрочем, резултатът е вече налице. В редовна експлоатация до края на февруари т. г. влязоха дванадесет обекта, до края на март — още четири, до годишнината от рождението на Ленин — последните.

Кои са решаващите фактори за постигнатите успехи?

Активността на комунистите, на колективите бе импулсирана преди всичко от задълбочения марксистко-ленински анализ на съвременните явления, направен от Дванадесетия конгрес на партията, от големите цели и задачи в социално-икономическото ни развитие през осмата петилетка. Нека да не оставяме на последно място и самочувствието, което донесе на нашия народ чествуването на 13-вековния юбилей на държавата ни. За строителите

Digitized by Google

и металурите стана пределно ясно, че единственият правилен път, който ще затвърди досегашните ни постижения и ще гарантира по-нататъшното движение напред, е осъществяването на повсеместна интензификация.

В рамките на малкия колектив, на бригадата, партийните групи се стараеха да създават атмосфера, в която отделният човек да направи собствения си труд по-производителен и собственото си присъствие по-ярко. Под ръководството на първичните партийни организации ръководствата в строително-монтажните колективи намериха начин да направят по-ефективни традиционните форми на организация, по-резултатни и стегнати технологичните процеси. У строителите се породи амбицията да заслужат признанието на първенци в целия отрасъл — амбиция, донякъде позагаснала след апогея в миналите години.

Така тези хора, които имаха две славни десетилетия зад гърба си, бързо настроиха компасите си в посоката на новия икономически подход, на поставените от партийния конгрес високи критерии и изисквания.

А щом става дума за опита, полезно е да се подчертае, че тук той има не само професионална стойност. В трудните и сурови условия при изграждането на Металургичния комбинат се създаде и оная невидима спойка, която превърна масата в колектив, която възпита у хората делничен героизъм, приучи ги на издръжливост. Слабите, случайно попадналите, търсещите само лична изгода на кремиковската площадка, не устояха на трудностите. Затова именно опитът на кремиковските строители и монтажници има и социална, и политическа стойност. И улесни възприемането на новия икономически подход в неговия социален, политически аспект.

Тукашният опит има и още едно конкретно изражение — кадрите. Сега се говори за кремиковска строителна школа. В Кремиковци израснаха десетки специалисти, заемащи вече отговорни места на всички равнища в отрасъла. Как се създадоха тези кадри?

Младите инженери идваха направо от студентската скамейка и веднага трябваше да поемат отговорността на технически ръководители. От тях се искаше самостоятелност, да побеждават в конфликтите, да поемат творческите рискове на професията. Трябваше да налагат себе си само чрез себе си. Повечето от тези кадри са и сега в Кремиковци, и сега са с дух на спорещи, амбициозни и побеждаващи хора. Новото за тях е било винаги необходимост.

За отношението към новото значение има и отношението към обекта. Към Кремиковци. Хората започнаха тук на голо поле и с право имат самочувствие на стопани. За тях комбинатът е „нашият комбинат". Често се налага в някои технически мероприятия да се включат и колективи от други градове, от външни организации. И тогава най-много проличава разликата. При тях много по-трудно се прилагат кремиковските форми и методи на работа, много по-мудно те възприемат специфичните изисквания на новото в Кремиковци.

Но ако новият икономически механизъм трябваше да се въведе без оная огромна предварителна работа на партийния актив за неговото разясняване и осмисляне, резултатите щяха да бъдат други. Самоотчетите на комунистите, замяната на партийните членски книжки, отчетите и изборите — във всичко акцентът беше един. В работата на предконгресните обекти, в съревнованието, в активизираното сътрудничество между партийните комитети на строително-монтажните организации и Металургичния комбинат — целта беше пак една. В разясняването на годишните задачи и перспективите на петилетката, които изискват почти стопроцентова настройка на колективите към реконструкция и модернизация на комбината, към рязко повишаване технологичното равнище на инвестиционния процес, смисълът е пак същият — овладяване на новия икономически подход. Да, този път, поет от кремиковските строители и монтажници, е верен.

В новите условия на работа с нова сила се наложи партийният контрол.

По-системно и целенасочено се прилагат от партийните бюра, комитети и организациите изпитаните и ефикасни мерки за оперативен контрол. Сега по-редовно се извършват периодичните отчети на стопанските ръководители пред партийните органи, икономическите анализи и произтичащите от изводите конкретни партийни поръчения. Освен контролиращи, тези форми имат и организиращи функции.

При провеждането на крупни ремонтни кампании, при реконструкцията на основните агрегати се налага участието едновременно на няколко организации. В този случаи много ефективна се оказа изпитаната кремиковска форма — временният партиен комитет. Той се сформира от партийни активисти и стопански ръководители, представители на участниците в мероприятието, и се утвърждава от бюрото на РК на БКП. Секретар може да бъде един от секретарите на управленията или щатен работник на районния комитет на партията. Временният партиен комитет поема в ръцете си изцяло отговорността за политическото осигуряване на работата. Всеки от субектите на управление да поеме своя дял за организиране на съревнованието, всестранен анализ на резултатите, за оценяване личния принос на всеки и да предлага за награждаване първенците.

Чрез строгия и непрекъснат контрол партийните ръководства успяха да разширят базата на отговорността. Сега, ако няма проблеми с проектите, с доставката на материалите и пр., бригадите пристъпват към работата си с пълна яснота за обема,

Digitized by Google

ва възможните затруднения, за сроковете и по-нататък всякакви увещания с тях са излишни. И всичко, което е по силите на отделния човек, се извършва съзнателно, убедено. Това е всъщност обратната връзка в политическата работа, най-желаният резултат от нея.

Следващата степен в осъществяването на обратната връзка е инициативността. Нито една строителна кампания не се открива без кратък митинг, на който колективите, вече обсъдили предстоящата си задача, да не поемат обещания за предсрочно и качествено завършване на обекта. Инициативността — постоянно обогатяваща се, подтикваща към творчество и широта в работата. Най-честите и най-силни форми на трудовата надпревара се проявиха по време на капиталните ремонти на първа и втора доменна пещ, на реконструкцията на агломерационните ленти, на предконгресните обекти. Това са събития, които достойно продължават строителната биография на кремиковския комбинат.

Немислимо е да се води борба за постоянно растящи резултати без инициатива, предприемчивост, новаторство в работата. С такъв подход партийната организация в Строително управление — Кремиковци осигурява високоефективна работа на новата структурна единица — строителния поток. Какво представлява тя? Членовете на една бригада, колкото и добра да е, могат да съдят за работата си в мащабите само на бригадата. Т. е. критерият им се ограничава. В потока базата за оценка е много по-широка. Чрез него се изглаждат и противоречията между различните професии. Например веригата кофражист—арматурист—монтажник е много по-плътна, поради което се намаляват технологичните престои. С такава организация на работа е възможно новопостъпилите работници да се насочват към ония професии, които са дефицитни. А една такава ориентация се приема от хората с готовност. Ако Промишлено-монтажното управление не можа да затвърди и задържи успехите си от седмата петилетка, то е, защото не възприе (разбира се, и поради обективни причини) потока като структурна единица.

Значително по-авторитетна стана и фигурата на бригадира. Орденоносецът от СУ—Кремиковци Йосиф Вълков казва за себе си:

— Задълженията ми в строителния поток станаха много повече от преди, когато гледахме само върху нашето табло за резултатите. Но и думата ми сега стига попряко до ръководството.

Бригадирът трябва да притежава още редица качества в сравнение с преди — да умее да вижда нещата отдалеч, да ги организира, да контактува с хората, бързо да се пригажда към динамиката в условията на строителния поток...

Разполага ли партийната организация в СУ—Кремиковци с такива бригадири? Да, това са имената на прославените майстори Иван Станев, герой на социалистическия труд, член на ЦК на БКП, Иван Богданов, Илия Иков, Евтим Гюров, Стоян Цеков — на хората, станали синоними на строителната чест.

И от техническите ръководители сега повече от всеки друг път се иска инициативност, постоянно растяща компетентност, оригинална инженерна мисъл и практическата ѝ реализация. Машинната зала 7А към втория непрекъснат травилен агрегат следваше да се изпълни според френския проект по монолитния способ. Но строители и инвеститори препроектираха обекта и от монолитен го превърнаха в сборен. Този начин доведе до икономии на труд — 1000 човекодни, в една от най-дефицитните професии — кофраджистката. Подобен е примерът и при четвърта коксова батерия, където се приложи и окрупняване на монтажните форми. И така нататък. Все още обаче отделните успехи не решават генералния проблем — строителната площадка да стане предимно монтажна. Ето тук, в битката с фактора време, фронтът е много голям. И тук специалистите имат най-благодатни възможности за изява.

В условията на новия икономически подход и приложението на новия механизъм въпросите на интензификацията на строително-монтажните работи много директно опират и до социалните проблеми на колективите. Едно от неизменните партийни изисквания например към техническите ръководители е все по-силно да осъзнават своята политическа мисия, да я „уплътняват" с подобаващ авторитет.

Разполагат ли партийните бюра и комитети с такава опора? Да, това са хората, с които се гордее огромният колектив — Георги Димов, Христо Николов, Стефан Цолов, Цветан Аспарухов, Вельо Димитров, Трендафил Кръстев, Васил Вутов...

●

Колко още фактори има, допринасящи за изпълнение на икономическата стратегия на партията в комбината.

Животът както винаги е много по-богат от всяка дейност, опитваща се да го обхване и да го насочи. А новият икономически подход обратно — обогати живота на колективите и зареди човешката мисъл с енергията на сблъсъците. Затова и задачите на партийните органи и организации сега са по-сложни. Ако внедряването на новия икономически механизъм доведе строително-монтажните управления в Кремиковци до редица безспорни успехи и положителни изменения в стила и методите на работа, това предизвика и нови затруднения. В един по-критичен план можем да ги наречем слабости. А в перспектива — товар върху плещите на партийния актив, който трябва да се изнесе.

Всъщност независимо как ще ги наречем — затруднения, слабости, предстоящи

Digitized by Google

задачи и пр., — те също са факт. И, естествено, не са останали извън вниманието на партийното и стопанското ръководство на строежа.

Как например ръководството на СУ—Кремиковци ще усъвършенствува оттук нататък бригадната организация на труда, след като досега се е примирявало (защото не е имало друг избор) с „дупките" в структурата на строителните потоци? Млади хора в Кремиковци рядко идват. Темповете стават все по-динамични, а пък строителите, понавлезли вече в зрялата възраст, не могат да се пришпорват както преди.

— Ние през ден, през два чествуваме 50 и 60-годишнини, изчерпахме си средствата за подаръци.

Партийният секретар на управлението уж се шегува, но зад шегата стои големият проблем и за всички останали колективи, в които младостта се топи.

С какво ще се привлекат младите? Ще стигнат ли спомените на ветераните за славното строително минало на Кремиковци, ще стигнат ли обещанията за още по-славно бъдеще? Можем ли да сравняваме (и имаме ли право на това!) работникът от 60-те години с работника от 80-те, който се въодушевява от друг тип романтика — от равнището на техниката, от рационалността на организацията, от темповете на прогреса? Няма тогава друга алтернатива за бъдещото развитие на кремиковските строително-монтажни колективи освен интензификацията на производството. Такава е линията на петилетката. „Да се осигури по-нататъшна интензификация на строителството чрез: висока степен на индустриализация на процесите по изработването и монтажа на детайлите, изделията, конструкциите и съоръженията; комплексна механизация при изпълнението на строително-монтажните работи; задължително изграждане на обектите по писани технологии; концентрация и специализация в развитието на производствено-техническата база на строителството, унификация, типизация и стандартизация на детайлите, възлите и конструкциите."

Пътят за осъществяването на тези големи изисквания, заложени в Тезисите на Дванадесетия конгрес на партията, започва обикновено от елементарното: от уплътняването на работното време, от пълноценната реализация на всеки час. Но в Кремиковци на почти всеки обект има предпоставки за обратното, макар и те да са елементарни. Било за това, че транспортът за извозване на бригадите по обектите не е уреден добре, било за това, че техническите ръководители са разпръснали хората си на няколко места и трудно ги контролират (пък и тях някой трудно може да ги контролира), било за нещо друго...

По-нататък повелята за интензификация изисква час по-скоро да се въоръжат бригадите с така наречената малка механизация, с нови, по-ефективни технологии и средства за тяхното изпълнение. А какво е сега положението?

Не е лесно да се посочи с точността на статистиката какъв е делът на ръчния труд, но е достатъчно да си представим картината на един обект, който вече се довършва. Не десетки — стотици хора са струпани, кой с шпакла, кой с ренде, кой с метла... Трудоемко, непривлекателно, примитивно. Но има едно обективно „но". В условията на реконструкция и модернизация, т. е., когато строително-монтажни работи се извършват успоредно с непрекъснатия технологичен процес в металургичното производство, ръчният труд засега е неизбежен — демонтаж на агрегатите, разбиване на старите фундаменти и прочее. И именно в тази насока участниците в целия инвестиционен процес са длъжници на новите изисквания.

— Интензификацията ще се ускори и по пътя на по-голямата лична заинтересованост у хората — казва бригадирът от СУ—Кремиковци Стоян Цеков — чрез въвеждането на коефициента за трудово участие.

Това беше един етап от внедряването на новия икономически механизъм, но не във всички управления са намерили най-подходящите показатели за всекидневна оценка на личното участие в труда.

В обсега на вътрешните слабости е и недостатъчното усвояване на челния опит, натрупан от самите кремиковски колективи. А има бригади, чиито успехи са пример за цялата страна. Заместник-директорът на Промишлено-монтажно управление — Кремиковци инж. Димитър Михов посочва ред отстъпления на монтажниците в използването на малката механизация. А някога управлението е било пионер във внедряването на прогресивните методи на работа.

Да не използваш докрай една възможност, да се бавиш в усвояването на друга, да отстъпваш от завоюваните позиции — ако причините са технически или кадрови, последствията са политически.

С още по-силен политически оттенък са последствията и от недобрата координация между управленията. На поточна организация засега са преминали само в СУ—Кремиковци, а на обектите неизбежно се сблъскват всички. И с графика на строителния поток не се съобразяват нито в ПМУ, нито във външните организации като ГУСВ, „Черметалургремонт".

Всъщност въпросът за координацията трябва да се изнесе и на по-високо равнище. Необходима е координация между проектанта, инвеститора, изпълнителя и експлоатацията... „Техните взаимоотношения следва да се поставят изцяло на икономическа основа и заплащането на труда им да бъде в зависимост от качественото и срочното изграждане и въвеждане на обектите в действие", подчертава в доклада си пред Дванадесетия конгрес генералният секретар на ЦК на БКП другарят Тодор Живков. Кой ще осъществява тази координация или кой ще я налага и контролира, ако не партийните ръковод-

Digitized by Google

ства на съответните организации? Макар че и досега връзки и съвместна дейност на кремиковската площадка има, резултатите от нея още не съответствуват на новия икономически подход.

— Координацията твърде много се деформира в условията на реконструкция и модернизация на комбината. Това е ахилесовата ни пета — казва началникът на строежа инж. Здравко Нечев. — Временните партийни комитети — ето един наистина силен фактор в това отношение, на който ще разчитаме и през осмата петилетка.

А другият фактор, който и през осмата петилетка заплашва да къса веригата на механизма и който уж идва „отгоре", е също плод на недобрата координация.

— Държавният комитет за планиране тази година ни възложи обекти, които са несъобразени с нашите възможности — заяви заместник-ръководителят на дирекция „Капитално строителство" към СМК „Кремиковци" инж. Васил Михайлов. — Но вината е наша. Не сме се научили още да уеднаквяваме позициите си и да ги защищаваме пред по-висшите инстанции.

И като резултат строителите получиха плановите си задачи за 1981 година вместо в края на юни миналата година едва в началото на февруари. Сега историята се повтаря. Кой ще избие това закъснение, кой ще отговаря за обектите, определени за пускови, за които няма дори проекти?

Не е ли време вече партийните ръководства да въстанат срещу тегнещите над колективите и над техния професионален престиж грешки на субективния фактор? Не е ли време партийният комитет на строително-монтажните организации начело с Минчо Джелепов да активизира сътрудничеството си с партийните комитети на другите участници в инвестиционния процес?

Време е. Иска го именно времето. И новото отношение към икономиката.

В периметъра на партийната отговорност влизат, разбира се, социалните и нравствените проблеми на колективите, възникващи в условията на новия икономически механизъм — друг също тъй многообразен спектър от начинания и успехи, от стари слабости и нови затруднения. След срещата на районното ръководство с члена на Политбюро на ЦК на БКП Тодор Божинов и социалните, и кадровите въпроси, и въпросите на интензификацията получиха по-добър старт за разрешение. Очерта се ясно перспективата на кремиковските строително-монтажни колективи, изпълняващи изключително отговорната задача да реконструират и модернизират металургичния комбинат. Но това не означава, че е настъпил отдих за партийните организации, че борбата за по-нататъшното утвърждаване на новия икономически подход няма да продължи. Първичните партийни организации на строителите и монтажниците в Кремиковци са доказвали неведнъж ръководната си сила. Предстои им нов, по-ярък етап в тяхната биография.

Петя КРАЧЕВА

МОСТ МЕЖДУ НАУКАТА И ПРАКТИКАТА

Инженерингово дружество „Агромодел" в Разград съдействува за преодоляването на редица проблеми при внедрителската дейност, като представлява доброволен икономически съюз от аграрно-промишлени комплекси и други стопански организации, чиято дейност е свързана пряко или косвено със селскостопанското производство.

В съответствие с партийните и държавни задачи сега основно направление в дейността на „Агромодел" е повишаване ефективността на отглежданите култури в зърнено-фуражните бригади от нов тип. За тази цел с помощта на ВСИ „В. Коларов" и отрасловите научноизследователски институти от нашата страна, използвайки челния наш и чужд опит, специалистите от „Агромодел" разработиха за пръв път в страната комплексна технология за отглеждане на културите в зърнено-фуражна бригада от нов тип при пълен сеитбооборот, спазвайки принципите на бригадната организация на труда, на стопанската сметка и пълната самоиздръжка. Тази комплексна технология е изпитана, коригирана в практиката, съобразена с изискванията на отделните сортове и експериментално се внедрява през тази година в пет зърнено-фуражни бригади с общ размер над 200 хил. дка.

Икономическите показатели, посочени подробно в направените разработки, вече практически се постигат при експерименталното внедряване. Обществената производителност на труда нараства около 3,5

Digitized by Google

пъти, съпоставена с резултатите, постигнати средно за Разградски окръг. Общата продукция на един декар нараства средно с 50 на сто, чистата продукция с над 60 на сто, а чистият доход над 2 пъти. Общият икономически ефект, който се получава от внедряването на комплексната технология в зърнено-фуражна бригада с площ 40 хил. дка, възлиза на 760 хил. лв., като се осигурява допълнителна печалба от 19 лв. на дка. Рекордните добиви — по над 1000 кг пшеница от декар, в селата Дянково и Сеново тая година бяха получени въз основа на наша технология.

Кое ни дава основание да си поставяме такива цели и на какво разчитаме при внедряване на нашата технология?

Инженерингова организация осигурява един надежден мост между науката и практиката, и то при съвсем изгодни условия за двете страни. Едната страна получава признание и икономическа реализация, а другата — повече и по-качествена продукция.

Създадени са предпоставки за превръщане информационното звено на нашия инженеринг в своеобразен трансфер на нови технологични решения, на научен продукт, който има съвсем ясно определена стойност в практиката. Този продукт може да намери бърза реализация чрез нашите партньори, след като е изградена и добре функционира системата „наука — инженеринг — производство".

Задача от такова естество не може практически да бъде решавана сега самостоятелно от ръководството на всяка зърнено-фуражна бригада, но чрез осъществяване на задълбочено и дългосрочно сътрудничество с една солидна инженерингова организация това е реално постижимо, както показва световната практика.

Посредством конкретното внедряване на комплексната технология върху основата на новия икономически подход се получава един качествено нов комплекс „инженеринг — бригада", който представлява изключителен интерес. Дългосрочното договаряне, поемането на всички култури от зърнено-фуражните бригади и обвързването с крайните резултати — това са сериозни условия, които са благоприятни за непосредствените производители. Не смятаме, че зърнено-фуражните бригади, с които работим, трябва да бъдат считани като наши клиенти, а ги приемаме като партньори, с които е необходимо съвместно да решаваме проблемите на селскостопанското производство. Ето защо минималният срок, за който се договаряме с всяка една бригада, е 5 години.

Особено място се отделя за обучението на кадрите чрез организиране на предварителни курсове и практикуми, на технологическия и техническия контрол. Осигурява се планомерно превъоръжаване на бригадите с най-нова перспективна техника.

Използвайки по-големите си икономически и организационни възможности, „Агромодел" успешно решава редица проблеми на своите партньори, поради което е налице изключителен интерес към неговата дейност и желание за съвместна работа.

Заедно с това, съгласно приетия устав, се дава възможност на членовете на „Агромодел" и организациите-съвнедрители да участвуват в разпределението на 50 процента от реализираната нетна печалба, с което се постига еднопосочност в интересите и заинтересованост от крайните резултати при изпълнението на дадена задача.

За оптималното използване на техниката в бригадите, с които работи „Агромодел", и осигуряване на висок коефициент на техническа готовност е изграден център за техническо обслужване, в който кадрите са висококвалифицирани, готови да им окажат техническа помощ по всяко време. Осъществени са тесни интеграционни връзки със средно техническо учебно заведение, като се предвижда „Агромодел" да осигури за учебния процес най-нова техника, а чрез центъра за техническо обслужване да се осигурят необходимите работни места за завършилите кадри.

Организирана по такъв начин, дейността на „Агромодел" дава оная форма, която ефективно съединява практиката с науката на основата на внедряването, представлява надежден ключ за решаване на задачите, поставени от XII партиен конгрес пред селскостопанското производство.

Стоян ДИМИТРОВ
главен директор на ИД „Агромодел"

Digitized by Google

ВСЕКИ ИМА СВОЯТА ВИСОЧИНА

Червеното сърце на Германия — това е Хале!

В началото на 1921 г. всеки седми работник в този окръг е член на Германската комунистическа партия. Цифрата е наистина впечатляваща, но и най-силната цифра показва истинската си стойност в постъпките, в действията на хората.

През 20-те години делегация на мансфелдските рудничари гостува в Кривой рог и донася като дар от съветските си другари червено знаме. През всичките страшни години на фашизма семейство Брозовски пази тази светиня!

Като „военен трофей" от Пушкино хитлеристите вземат и паметника на Ленин. Антифашистите от Мансфелд го укриват от претопяване. Днес той стои в центъра на Айслебен — първият Ленинов паметник в ГДР. Но и онова място в Пушкино не пустее, там е паметникът на Ернст Телман, за който са събрали средства мансфелдските работници.

Сега вярата, твърдостта, мъжеството на комунистите от Хале намира други прояви. Окръгът дава толкова промишлена продукция, колкото цялата Германска демократична република в първата година на създаването й. По общия обем на промишлената продукция, по продукцията на химическата промишленост, металургията, строителните материали той е на първо място в страната, по добив на електроенергия и топливо — на второ. А да не забравяме и мултипликационния ефект. Само изделията на химическия комбинат в Буна (в парично изражение за 5,4 млрд. марки) поставят в зависимост производството на други видове продукция в републиката на стойност около 50 млрд. марки.

Хале — промишленото сърце на Германската демократична република.

●

— Изискванията на 80-те години са високи, нужно е човек не просто да работи повече, а да се възползва възможно най-пълно от постиженията на науката и техниката, да повишава производителността на труда, неговата ефективност.

Тази крехка светлокоса жена, Роз-Мари Волф, секретарка на първичната партийна организация в животновъдното стопанство в Юдендорф, всъщност формулира в малко по-съкратен вариант най-главното от 10-те точки на стопанската стратегия на ГЕСП, приета на нейния X конгрес. Ефективно да се съединява предимството на социализма с постиженията на научно-техническата революция. Съществено и повсеместно да се повишава производителността на труда. Пестеливо да се изразходват суровините, материалите, производствените фондове. Решително да се подобри качеството на продукцията в народностопански мащаби. Да се постигне рязък подем на ефективността на труда ....

За всеки комунист, за всеки работник, кооператор, специалист оттук произтичат съвсем конкретни задължения. И хората се стремят да ги изпълняват така — конкретно и делово. Учат се на това, възпитават се в това. Превръщат го в стил на работа — на всички равнища.

От 1978 г. в околийския комитет на партията в Куерфурт действува в помощ на партийните секретари, на организаторите на партийните групи, агитаторите и пропагандистите консултативен център. Темите на консултациите представляват интерес за повече хора — например как да се подготви събрание, как да действуват за изпълнението на определена задача парт-групоргът, пропагандистът, агитаторът — но групите, които се събират да ги чуят, не включват повече от 8—10 души. Сметката е проста. Лекторът, методистът от центъра наистина ще се натоварят повече, но затова пък група от десетина участници — каква възможност дава това да се води действително разговор, човек да сподели и опита си, и онова, което го тревожи. Въпросът може да е извън темата, тук ограничения няма, а ако се отнася до нещо съществено, с него се запознава съответният секретар на комитета — въпросът се взема под партиен контрол. Съставът на групите не е постоянен, те се формират в зависимост от актуалното събитие, от актуалната кампания, от областта,

Digitized by Google

в която хората работят. Наближаваше жътвата, най-усиленото време на полето, консултативният център бе съсредоточил вниманието си върху организаторите на партийните групи в селското стопанство.

Към секретарите на първичните организации и на включените в техния състав цехови партийни организации се ориентира и окръжната партийна школа: в тазгодишния курс такива са 63 процента от слушателите. Целта е тези кадри да се научат да мислят стратегически, да привикнат да виждат „малките" проблеми на своите първични партийни организации именно в такива — стратегически — рамки, чрез интересите на обществото. Никой не си прави илюзия, че целта е лека. Учебниците в случая не са единственият, не са и най-добрият помощник — учебниците могат да остареят, а класиците в своята мъдрост са неизчерпаеми. Само не си представяйте как 10 месеца хората четат великите мисли на Маркс, Енгелс и Ленин и после показват, че прилежно са ги изучили или водят абстрактни философски дискусии. Знанията са основа, върху която чрез действията се претворява партийната политика. В програмата на школата се включват непосредствено представители на практиката, не защото теорията не може да обясни даден въпрос, а защото много полезно е да се види той през гледната точка на директора на предприятието, на секретаря на партийния комитет. Тесни са връзките с околийските комитети на ГЕСП, с окръжния комитет. Това позволява в учебния план да се включват проблемите, които животът поставя. Внимателно се следи положителният опит — школата е място, където той може да се направи по-широко достояние. Връзката на теорията с практиката се осъществява чрез различни форми — познатите ни от нашия опит реферати, съдоклади, съобщения, статиите в стенвестника на школата (стенвестник не е най-точната дума, това е по-скоро списание с подръчни средства), вечерите в клуба, разговорите около кръглата маса.

В началото не разбрах защо е било нужно жените да се отделят в специален курс. А наистина има логика: жената е повече привързана и свързана със семейството, за нея не е така леко и просто да остави за 10 месеца децата, дома. Тогава? Вместо тя да отиде на курс, курсът идва при нея. Всяка година мястото на занятията се мени — обучат част от жените общественички в един район, прехвърлят се в друг. Сега 22 процента от курсистите са жени. Но в народното стопанство на окръга са заети 88 на сто от жените; всеки трети депутат, всеки четвърти кмет, всеки трети съдия, всеки четвърти новатор, всеки втори притежател на свидетелство за квалификация е жена. И на фона на тази растяща обществена ангажираност постигнатият 22 процента обхват на жените в окръжната партийна школа е скромен. Те са по-скоро начало.

А пътят е верен — да се отива при хората...

ИНФОРМАЦИЯ В ЦИФРИ:

— 34 на сто от членовете и кандидат-членовете на ГЕСП са с висше или средно образование.

— Над 33 на сто от комунистите имат завършено политическо образование.

— Партийните кадри притежават значителен организационен опит — около 2/3 от членовете на партийните органи обикновено се преизбират.

— Един секретар на окръжен комитет средно 10—20 пъти в месеца участвува в събрания на първични партийни организации или в дискусии с определени слоеве от населението.

Конкретно и делово. Когато става дума за „бойните програми" на партийните организации, по които те работят в следконгресните дни, тези две определения са най-подходящи.

Програмите са разработени в началото на годината, приети са на партийни събрания. След конгреса те са доуточнени, някои от показателите са променени на основата на новите задачи, на разкритите междувременно резерви.

Това не са програми-насоки. Тук всичко е много точно: какво, кой, кога, с какви средства.

Най-главната задача за комунистите от растеневъдното стопанство в Алберерода е да се стабилизират добивите. В бойната си програма те са записали: от всеки декар да се приберат по 4400 кг захарно цвекло. Това предполага изменения в технологията. И специалистите на стопанството са поели щафетата: прегледали са отново плановете за смяна на културите, съотношението между органичните и неорганичните торове, максимално благоприятните срокове за сеитба. За всеки процес са определени качествени параметри, които са станали за стопанството нормативи. Те се отчитат, изпълнението им е под партиен контрол.

Друга точка в бойната програма: общите производствени разходи да се намалят с 1 процент. За кооператив, където на всяко лице от производствения персонал се пада техника на стойност 67 000 марки, този 1 процент ще даде достатъчно голяма сума. Но хората са преценили откъде може да дойде това: по-добро стопанисване и поддържане на техниката, по-голям ремонтен пробег, икономия на резервни части. И тези разработки са приели формата на нормативи, поставени са под месечен контрол. Два пъти в годината механизаторите, реализирали най-голе-

Digitized by Google

ми икономии, получават премия...

В цялата страна сега се разгръща движение от икономисани през годината суровини, материали и енергия да се получи допълнителна продукция, равна на произведеното по графика за 3 дни. В окръга над 1200 предприятия са се присъединили към инициативата, а някои колективи са имали сили и амбиция да коригират тази цифра — 3 дни. Партийната организация в кравефермата на Юндендорф например, подкрепена от колектива, е отбелязала в бойната си програма: в рамките на годината ще дадем продукция за 5 допълнителни дни. А този колектив, който от създаването си през 1975 г. не познава неизпълнение на плана, не пуска думите си по вятъра.

Колективът на комбината-гигант в Лойна, един от инициаторите на следконгресното съревнование в страната, има свои задачи — по-добро обогатяване на вносните и местните суровини, дълбоко фракциониране на нефта и получаване на леки деривати; намаляване потреблението на енергия; рязко повишаване дела на микроелектрониката; ефективно използване на работната ръка; принос в производството на стоки за широко потребление. Всяка партийна организация е поела своя дял от тези задачи — да обясни на колектива защо трябва да стане това, да обсъди с него как да стане, да го мобилизира.

— Ако искаме да решим сложните проблеми на микроелектрониката, на енергетиката, ние просто се нуждаем от енергията на 30-те хиляди наши работници и специалисти — подчерта още в началото на разговора първият секретар на околийския комитет в Лойна Руди Фекенщедт.

А колективът наистина може да прави чудеса.

Разказва партгрупоргът на IV смяна в енергетиката Герд Якули:

— Произвеждахме пара, без да се интересуваме от цената. А знаем колко поскъпнаха в света суровините, какво значи икономия на суровини. Решихме конкретно да записваме производствените разходи, какво ни трябва и на какви цени. Е, имаше и скептицизъм, някои промърмориха: „Пак нещо ново, ще имаме повече работа." Но всеки ден комунистите говорехме само за това с колегите. Убеждавахме — и убедихме. В навечерието на X конгрес цялата енергетика в комбината премина на строг контрол на разходите.

Допълва секретарят на първичната партийна организация в енергетиката Хайнц Бергандер:

— Изчислили сме колко струва 1 тон въглища, 1 куб. м пара, водата, електрическата енергия. Край всяка турбина сме поставили плакати: ти стопанисваш толкова и толкова средства, престоят на турбината струва на народното стопанство толкова и толкова марки... Всеки ден всеки член на колектива знае какво е икономисала смяната. Четирите смени се съревновават. По-рано събирахме разходите и ги деляхме на 4 — едни теглеха последствията от нехайство на други. Сега всеки е отговорен за своя резултат.

Новерт Мербах, секретар на цехова партий на организация в специализираното строителство към енергетиката на комбината:

— И ние си поставихме въпроса: „Строителю, знаеш ли цените на материалите, които употребяваш?" Решихме повторно да използваме камъните, една трета от разходите за тях намаляха. Съкратихме, и то значително, сроковете за въвеждането на генератори, които работят с каменни въглища. Да не се унищожава за горене нафтата...

Партийните организации в трудовите колективи са поставили в центъра на своите бойни програми производствените проблеми. Съвсем основателно. Икономиката е главно поле на партийната работа, жизнен въпрос за съдбата на социализма. Комунистите разбират: да се отстоява социалистическият строй, това значи от всяка марка, от всеки час работно време, от всеки грам материал да се постига най-голям икономически ефект.

ИНФОРМАЦИЯ В ЦИФРИ:

— През 70-те години производителността на труда в ГДР се е увеличила с 53,6 на сто.

— В сравнение с петилетката 1971—1975 г. в промишлеността стоковата продукция е нараснала с 32,2 на сто. Селското стопанство е дало за същия период 239 млн. т хранителни продукти и суровини; прирастът, достигнат тук през 70-те години, е 20,1 на сто.

— През тази петилетка капиталните вложения в народното стопанство ще достигнат 268—272 млрд. марки. Производителността на труда ще нарасне с 23—30 на сто. Националният доход ще надхвърли 1 трилион марки.

Неспокойното, забързано време непрекъснато повишава изискванията към партийните организации. Изисквания за собствена отговорност при решаването на проблемите, по-точно при мобилизирането на целите колективи за тяхното решаване.

Да се повишава ефективността в партийната работа, да се обогатява вътрешнопартийният живот — това е съществена част от бойните програми. Тя също е конкретизирана. Грижа за партийното попълнение. Повишаване на политическата и професионалната квалификация на комунистите. Засилена взискателност към тяхното идейно-политическо поведение. Активна работа с партийните поръчения. С други думи, всеки да има свой плацдарм в общото настъпление. Всеки да има своя височина, свой връх, към който да се стреми.

Комунистът Херцолд от животновъдното стопанство в Юндендорф получил в на-

Digitized by Google

вечерето на конгреса трудна и не съвсем обичайна задача да отговаря за направата на инсталация, която да отнема температурата на млякото и да предава тази температура на водата за битови нужди. В окръга действува една подобна инсталация, но не съвсем успешно. Така че младият човек трябвало не само да реши технически проблеми, налагало се да воюва и за доверието на хората. Инсталацията работи много добре, чрез нея всеки ден се икономисва 1 тон въглища...

Където има един комунист — там е цялата партия. Този девиз сега е особено популярен.

Мобилизацията на колектива е свързана с упорита политическа дейност. Преди всичко непосредствена работа с всеки човек, непосредствена борба за всеки човек. Нека не забравяме потока от гости от Германската федерална република, които често пристигат при роднините си със самочувствието за някакво превъзходство. Нека не забравяме → 21 радиостанции водят непрекъснато антисоциалистическа пропаганда на немски език. Едно завъртане на копчето и телевизорът работи против нашия обществен строй. Не случайно комунистите от Алберсрода обсъждат на свои събрания някои предавания на западногерманската телевизия, за да потърсят заедно най-точните, най-силните аргументи срещу тях.

Укрепват връзките на трудовите хора от окръга със Съветския съюз, с побратимената Башкирия. Връзките с другите социалистически страни. С нашия Ямбол включително. Първенците в съревнованието от кооператива в Алберсрода например ще бъдат награждавани от ямболския аграрно-промишлен комплекс, а ямболските първенци — от алберсроденското стопанство. Така се утвърждава чувството, че сме членове на едно голямо, дружно семейство — затова сме силни.

Работниците от младежката ремонтна бригада „Карл Лютих" в Лойна, един от 30-те хиляди колективи в окръга, които се борят за почетното звание „Колектив на социалистическия труд", са отбелязали в своя дневник: събрание за солидарност със Салвадор, събиране на подписи срещу производството на неутронна бомба, информация за мирните инициативи на XXVI конгрес на КПСС. Проблемите на света намират място и върху неголямата територия на окръг Хале.

Социализмът има това предимство, че, по думите на Енгелс, хората могат „съзнателно... да създават своята история".

Мощен корен, който подхранва буйните филизи на масовата инициативност на работниците, кооператорите, специалистите, тяхното самочувствие на стопани и отношение на стопани, това е увереността, че колкото по-добре работят, толкова по-добре ще живеят. Онова равнодушно „Само ще имаме повече работа", за което спомена Герд Якули, е казано в момент, когато на човек не му се ще да мисли. Защото в изобилие са аргументите против такава позиция.

— Резултатите са от значение за всички нас — отбеляза Роз-Мари Волф, секретарката на комунистите животновъди от Юдендорф. — Единството на икономическата и социалната политика не е фраза, то се реализира в живота на всеки колектив, на всеки човек.

Как се реализира например при тях?

Подобряват се жилищните условия. Растат доходите. Хората винаги имат топъл обяд. Заради работата си на смени получават допълнителна отпуска — и има къде да я прекарват: предприятието им разполага с база за отдих, бунгала и почивна станция, пионерски лагер.

За мащабите на окръга, естествено, мащабите на социалните придобивки растат. Само в града на химиците Хале Нойщадт (както личи от името му, един съвсем нов град) в 8 микрорайона на населението са предоставени 32 000 апартамента с всички удобства и при много нисък наем, открити са 40 детски ясли и детски градини, 27 средни училища. За последните 10 години в окръга са оборудвани или преоборудвани над 150 000 работни места, което е позволило значително да се намали тежкият физически труд. В резултат на повишението на ниските заплати хората, които попадат в тези категории, са увеличили паричните си доходи 150 на сто. Удвоени са разходите за здравеопазването и общественото осигуряване.

Само за сравнение — един цитат от в. „Классенкампф" („Класова борба") от преди 55 години: „Това е нещастен край, източил се в унила ивица от Бойна до Мюхели, по който влачи мътните си води мръсната речица Хайзел. Тук витаят зловещият дух на робството, жестоката експлоатация и произволът. По цялата страна нашият брат пролетариат е подложен на експлоатация, но такава безжалостна, както в „черната" долина на Хайзентал, никъде няма..."

Вървя по пътищата на окръга Хале и не мога да се освободя от увереността, че тези редове са писани за съвсем друга — далечна, непозната и тъжна земя.

ИНФОРМАЦИЯ В ЦИФРИ:

— За лично и обществено потребление през изминалата петилетка в ГДР са заделени 650 млрд. марки, ръстът е 24,9 на сто. Паричните доходи на населението са нараснали от 101 млрд. на 121,3 млрд. марки.

— През 1976—1980 г. в страната са построени и модернизирани 831 000 жилища.

— За тази петилетка реалните доходи на глава от населението ще се увеличат с 21—23 на сто; обществените фондове ще се разширят с 26 на сто. Ще бъдат подобрени жилищните условия на 2,8 млн. граждани.

Дарина РАДЕВА

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

ПРОГРАМНА ДЕКЛАРАЦИЯ НА БКП (т. с.)

Това е книга-папка на Партиздат от поредицата „Документът". В книгата се прави анализ на новите моменти, залегнали в съдържанието на Програмната декларация, изработена и приета от Първия конгрес на БКП (т. с.), проведен в София през май 1919 година. Този исторически документ ознаменува преминаването на тесните социалисти в България под знамето на ленинизма, извършено под влиянието на Великата октомврийска социалистическа революция и на основата на натрупания исторически опит. С този документ партията на българските комунисти прокламира присъединяването си към основания от Ленин Трети комунистически интернационал. В книгата-папка са публикувани и факсимилета на Програмната декларация на БКП (т. с.), оформена в брошура, позив за свикване учредителен конгрес на Комунистическия интернационал под заглавие „Основите на Третия интернационал", „Манифест към всички трудещи се в България", приет от Първия конгрес на БКП (т. с.), и два броя на „Работнически вестник" от 26 и 27 май 1919 г., в които е отразена работата на конгреса.

II КОНГРЕС НА КУБИНСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

Доклади и решения

Партиздат публикува в отделно издание докладите и решенията на II конгрес на Кубинската комунистическа партия, състоял се на 17—20 декември 1980 година. Книгата съдържа основния доклад на ЦК на Кубинската комунистическа партия, изнесен от първия секретар на ЦК на партията Фидел Кастро Рус, и резолюцията, приета от конгреса по основния доклад. В специален раздел е отделено място на материалите, в които се разглеждат главните резултати на икономическото и социалното развитие на Куба през петилетката 1976—1980 г. и икономическите и социалните насоки за петилетката 1981—1985 година, както и резолюцията към тях. Поместени са и речите на Александър Лилов и К. У. Черненко пред Втория конгрес на ККП, речта на Ф. Кастро, произнесена на митинга по случай закриването на конгреса. Съобщават се и ръководните органи на Кубинската комунистическа партия.

ПЪРВИЯТ ИНТЕРНАЦИОНАЛ

Нешо Давидов

Историята на създадения и ръководен от Маркс и Енгелс Първи интернационал има изключително актуално значение. В книгата се разкрива пътят на формирането и възтържествуването на марксистката идеология като единствено възможна революционна идеология на пролетариата. В процеса на свързването на марксизма с работническото движение кристализират основните принципи на революционната марксистка партия на работническата класа. В същото време историята на Първия интернационал е източник за придобиване на марксистки знания. При написването авторът на книгата е използвал неизвестни у нас източници, произведения на класиците на марксизма-ленинизма и на най-авторитетните историци и теоретици на марксизма за разкриване ролята на Първия интернационал.

ИДЕОЛОГИЧЕСКИ ПРОБЛЕМИ НА СОЦИАЛИСТИЧЕСКАТА ОРГАНИЗАЦИЯ НА ТРУДА

Методологически аспекти

Гено Цонков

Авторът на книгата проф. Гено Цонков разкрива ролята и значението на идеологическите фактори на социалистическата организация на труда, тяхното въздействие за увеличаване производителността на труда, за комунистическото възпитание на личността. Той анализира същността и формите на проявление на различните видове идеологически структурни елементи, техните връзки с материалните фактори, както и ролята им в усъвършенстването на социалистическата организация на труда. Специално място авторът отделя на въпросите за бригадната организация на труда и вътрешностопанската сметка. Книгата е предназначена за широк кръг партийни и стопански кадри.

ПРОВЕРКА НА ЗРЕЛОСТТА

Н. С. Патоличев

В книгата си видният съветски партиен и държавен деец разказва за изграждането на социализма в Съветския съюз през периода от 20-те до 40-те години, за хората от своето поколение. Това поколение възмужава в годините, когато съветската страна поема своя героичен път към социализма. Съдбата на Патоличев се слива органично с живота на страната, с тежките изпитания по време на Великата отечествена война. Искрено, с дълбоко чувство на благодарност говори авторът за партията, отгледала забележителни кадри — големи партийни, държавни и стопански дейци.

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

ПРОДЪЛЖАВА ЗАПИСВАНЕТО НА АБОНАТИ ЗА 1982 ГОДИНА ЗА СПИСАНИЯТА

„ПРОБЛЕМИ НА МИРА И СОЦИАЛИЗМА“

ТЕОРЕТИЧЕСКО И ИНФОРМАЦИОННО СПИСАНИЕ НА КОМУНИСТИЧЕСКИТЕ И РАБОТНИЧЕСКИТЕ ПАРТИИ

„НОВО ВРЕМЕ“

ТЕОРЕТИЧЕН ОРГАН НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БКП

„ПАРТИЕН ЖИВОТ“

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БКП

„ПОЛИТИЧЕСКА ПРОСВЕТА“

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БКП

„ПОЛИТИЧЕСКА АГИТАЦИЯ“

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БКП

Абонирането се извършва във всички пощенски станции, от пощенските раздавачи, от междуселските куриери и от пълномощниците по печата в предприятията, учрежденията и АПК.

СРОК ЗА АБОНИРАНЕТО — 10 ДЕКЕМВРИ 1981 Г.

20700

Цена 0,35 лв.

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

LIBRARY
JAN 15 1982
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

ПАРТИЕН ЖИВОТ

Partien zh...

15 СОФИЯ, ОКТОМВРИ 1981 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 15 ОКТОМВРИ 1981 година XXVIII

ISSN 0204-8574

СЪДЪРЖАНИЕ

П. Танчев — Под знамето на единството, в името на общата цел! . 3

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

* — Партия с ленински стил 8
П. Данев — Нравствените качества на ръководния деец 10

Партийният комитет

Д. Георгиев — Положителният опит 18
В. Сотирова — Изпитан метод за възпитание на кадрите . . . 21
М. Младенов — Планирането 29
М. Сираков — Осмата петилетка — за 1300 календарни дни . . 34

Ръководно политическо ядро и първообраз

А. Илчев — В обстановка на задружна работа 39
Б. Илиев — Неотдавна 41
М. Кюркчиев — Активно присъствие в родния край 44

Партийните групи

С. Петров — Комунистите определят трудовия ритъм 46

Комунистът — нравствен образец

И. Цонев — Обаянието 49
Р. Желев — Неблагодарността 55

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

И. Комзолов — Бригадната организация на труда 59

Digitized by Google

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

Г. Матеев — Важно социално-икономическо звено 64
Г. Спасов — Борба за високоефективен транспорт 71
Ю. Гафилов — В условията на новия икономически подход . . 76

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

Д. Кралев — Празникът 81

В ЦЕНТРАЛНАТА КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННА КОМИСИЯ

* — И взискателност, и грижа 86

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

П. Русев — През юни в Моравия 88

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА

А. Стамболиев — Под критичното око на в. „Добруджанска трибуна“ 90

КРИТИКА И КНИГОПИС

Й. Хаджиев — Партийна организация — трудов колектив . . . 95

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов** (зам. главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам. главен редактор), **К. Петров, И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Н. Фотев, Й. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП. Тел. номератор 84-01.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лева.
Пор. 2661. Тираж 52 000 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 27. X. 1981 г.
Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев“

Digitized by Google

ПОД ЗНАМЕТО НА ЕДИНСТВОТО, В ИМЕТО НА ОБЩАТА ЦЕЛ!

ПЕТЪР ТАНЧЕВ
секретар на БЗНС

Дванадесетият конгрес беше висок връх в социалистическата история на Българската комунистическа партия, връх, от който зари великото тържество на априлската генерална стратегия, връх, който достойно увенча тринадесетвековното съществуване на България.

Документите на конгреса — докладът на генералния секретар на Централния комитет на партията другаря Тодор Живков, Тезисите и решенията, които прие високият партиен форум, са една широка научно-теоретическа, политическа и практическа програма за това, което трябва да се направи в периода до 1990 година на сегашния етап на разгърнато строителство на зрелия социализъм. Тази програма издигна качествено нови проблеми и задачи, които нашият народ трябва да решава през осмата петилетка и за цяло едно десетилетие; тя е понататъшна конкретизация и развитие на априлската генерална линия през осемдесетте години на нашия век.

Особено силно впечатление правят разработките в доклада на другаря Тодор Живков, в които мащабно, с голяма дълбочина, с ленинско проникновение се разглеждат както икономическите, така и политическите и социалните проблеми, чието осъществяване води страната към високоинтензивно развитие, към изграждането на материално-техническата база и духовната култура на зрялото социалистическо общество.

За нас, сдружените земеделци, Дванадесетият партиен конгрес е забележителен и с това, че издигна ленинската априлска линия на партията към Земеделския съюз на качествено нова висота и потвърди голямото значение на единодействието на комунистите и сдружените земеделци в решаването на сложните кардинални проблеми на развитието на страната през новото десетилетие.

В доклада пред конгреса другарят Тодор Живков изтъкна, че както винаги досега, така и в периода след Единадесетия конгрес партията и Земеделският съюз работиха в пълно разбирателство и сътрудничество, рамо до рамо при решаването на задачите при изграждането на развития социализъм и на борбата за мир в света. „Ние — ка-

Digitized by Google

за той — имаме всички основания да предвиждаме още по-активна роля на БЗНС в нашия икономически и политически живот, в отстраняването на слабостите и недостатъците в нашето селско стопанство, за по-ефективното решаване на проблемите за самозадоволяването на селищните системи, за развитието на личното стопанство."

В светлината и в духа на историческото дело на Дванадесетия партиен конгрес премина работата и на Тридесет и четвъртия конгрес на Българския земеделски народен съюз. Отчетът на Управителния съвет и предстоящите задачи на съюза, както и резолюцията, са документите, в които ярко и силно са откроени идейно-политическото развитие на Земеделския съюз през последното десетилетие, неговите достойнства на съюзник на партията в изграждането на зрелия социализъм и възможностите му да участвува още по-активно в решаването на новите проблеми в материалното и в духовното развитие на Народна република България.

Всъщност с Отчетния доклад и с разисканията по него Тридесет и четвъртият конгрес огледа и осмисли пътя на Земеделския съюз за един период от двадесет години. Това позволи да се придаде по-голяма мащабност и конкретност на конгресните решения, да се формулират в резолюцията главните политически, организационни и идеологически задачи на дружбите и сдружените земеделци в духа на решенията на Дванадесетия партиен конгрес.

Трябва да подчертаем, че съюзният конгрес изрази пълна и безрезервна подкрепа на делото на Дванадесетия конгрес на братската Българска комунистическа партия, превърна се във внушителна манифестация на комунистическо-земеделското единство и единодействие. Ярко свидетелство за това беше приветствието на Централния комитет на партията, в което бяха направени теоретически и политически обобщения и оценки за дългогодишното, честно, здраво и непоклатимо единство и единодействие на двете братски партии като една от важните опори и ценности на нашия социалистически строй.

Както е казано в приветствието, днес отношенията между Българската комунистическа партия и Българския земеделски народен съюз са изградени на солидна основа, те се развиват непрекъснато и са в отлично състояние.

Ние можем да кажем с дълбоко удовлетворение и признателност, че достигнатата висока степен на развитие на взаимоотношенията между партията и Земеделския съюз е резултат от последователното провеждане на ленинската априлска линия на партията към нейния съюзник. Именно след Априлския пленум на Централния комитет на партията през 1956 година по инициатива и под непосредственото ръководство на другаря Тодор Живков комунистическо-земеделското единство и единодействие се превърна в голям политически и творчески фактор в изграждането на новия живот и достигна най-големия си разцвет в цялата своя шестдесетилетна история.

За комунистите и сдружените земеделци е гордост и чест, че през този период те сътвориха най-славните дела и записаха най-светлите страници в своята съвместна работа и борба за изграждането на нова, социалистическа България.

Следва също така да се подчертае, че в приветствието на Централния комитет на партията до Тридесет и четвъртия конгрес за първи път ролята на Земеделския съюз на съвременния етап се разглежда и обосновава така широко, в съответствие с изграждането на материално-техническата база и духовната култура на развитото социалистическо общество. Едновременно с това ярко е разкрита перспективата през осемдесетте години Земеделският съюз да даде още по-голям принос в осъществяването на новите дълбоки качествени изменения в

Digitized by Google

социалното, икономическото и духовното развитие на нашето общество и особено в развитието на българското село.

Обобщението и оценките за ролята на комунистическо-земеделското единство и единодействие, за мястото на Земеделския съюз в изграждането и функционирането на политическата система на зрелия социализъм имат не само вътрешно, но и международно значение, тъй като разкриват силата на българския опит от сътрудничество на една марксистко-ленинска партия и на една демократична аграрна партия в изграждането на реалния социализъм, в осъществяването на националните и интернационалните въжделения на народа. Този опит, както е известно, е получил високо признание в средите на световната аграрна и демократична общественост.

В доклада и в резолюцията на Тридесет и четвъртия конгрес, които са политическата основа за дейността на Земеделския съюз за следващите години, бяха формулирани главните насоки на съюзната работа и непосредствените задачи на дружбите и сдружените земеделци.

Съвсем естествено първостепенно място сред тях заеха мероприятията за обогатяване на съвместната работа на дружбите с партийните организации. Голямо значение в това отношение се отделя на съвместната работа на сдружените земеделци с комунистите за:

— по-нататъшно развитие на аграрно-промишлените комплекси, широко внедряване на научно-техническия прогрес, на индустриалните методи на производство в селското стопанство, приложението на новия икономически подход и неговия механизъм, създаването на новата бригадна организация на труда, развитието на процеса на интеграцията на селскостопанското производство с хранителната промишленост;

— укрепване и развитие на селищните системи като нови центрове на цялостния икономически, политически и културен живот на тяхната територия;

— решаване на социалните проблеми на българското село, развитието на комунално-битовото, здравното и просветното дело в селищните системи;

— повишаване равнището на идейновъзпитателната работа сред трудещите се, формирането и по-нататъшното развитие на чертите на социалистическия начин на живот на село;

— развитие на социалистическия демократизъм в управлението на икономиката и на целокупния обществен живот.

Ако трябва с няколко думи да обобщим отражението на решенията на Дванадесетия конгрес на партията и на Тридесет и четвъртия конгрес на Земеделския съюз върху нашата съвместна работа, трябва да кажем, че те създадоха много благоприятен политически климат за нейния подем, повишиха самочувствието на сдружените земеделци като достойни съюзници на Българската комунистическа партия, породиха редица нови съвместни инициативи на партийните организации и земеделските дружби от всички степени.

Със задоволство следва да отбележим, че сега земеделските дружби още по-резултатно синхронизират своята дейност с дейността на партийните организации в борбата за преодоляването на трудностите в нашето настъпателно движение напред, на слабостите и недостатъците на субективния фактор, за по-ефективното използване на материално-техническата база на селското стопанство и особено на резервите в планинските и полупланинските райони за развитие на животновъдството и по-специално на овцевъдството.

Непосредствена задача, по която сега работят съвместно партийните организации и земеделските дружби, е изграждането, утвърждаването и развитието на новата бригадна организация на труда в

Digitized by Google

селското стопанство като сигурна предпоставка за внедряването на научнообосновани сеитбообращения, на нови технологии, за повишаване на производителността на труда и решително преминаване от екстензивно към предимно интензивно развитие на националния аграрно-промишлен комплекс.

Нови простори разкриха решенията на двата конгреса за разгръщане на братското сътрудничество в идеологическата област и в социалното управление. Заедно с комунистите сдружените земеделци участвуват активно в многостранния идеологически процес за изграждането на високи нравствени, идейни и политически добродетели у всички труженици на социализма.

Ние можем с пълно основание да направим извода, че общите инициативи, които партийните организации и земеделските дружби набелязват и осъществяват сега в светлината на решенията на Дванадесетия и Тридесет и четвъртия конгрес, ще обогатят в значителна степен политическия и творческия опит на двете организации, ще повишават значението на нашето братско единодействие в изграждането на развито социалистическо общество.

Съвместната работа на комунистите и сдружените земеделци за решаването на кардиналните проблеми в развитието на страната в периода до 1990 година е голям политически фактор за подобряване дейността на всички органи и звена на политическата система — от върховните органи на държавната власт и управлението до низовите звена на държавния, стопанския и обществения организъм. Този процес е най-тясно свързан с издигането на качествено нова висота ръководната роля на партията и ролята на Земеделския съюз като неин достоен партньор в усъвършенстуването на политическата система и развитието на социалистическия демократизъм.

Българският земеделски народен съюз ще направи всичко, на което е способен, ще активизира още повече сдружените земеделци за плодотворно участие в демократическите и културните процеси, които протичат сега в национален мащаб, в селищните системи, в новите общини и в кметствата; ще работи и ще се бори за осъществяване мероприятията на Отечествения фронт за най-широко въвличане на трудещите се в комплексното изграждане и развитие на селищата.

Дванадесетият конгрес на партията и Тридесет и четвъртият конгрес на Земеделския съюз се проведоха в международна обстановка, усложнена от опитите на реакционните империалистически кръгове на Запад и особено в САЩ да преградят пътя на успехите на политиката на разведряване, да възкресят епохата на студената война. Но въпреки нажежаването на международната обстановка по вина на империалистите под неотразимото въздействие на мирните инициативи на Съветския съюз, на социалистическата общност, както и в резултат на активните усилия на световната демократична и миролюбива общественост процесът на разведряване може да бъде укрепен и съхранен и изведе света от напрежението, което му е натрапено от войнолюбците.

Конгресите на двете братски партии бяха внушителна манифестация на искреното миролюбие на нашия народ, на принципната, последователна, динамична и конструктивна външна политика на Народна република България за решаването на жизнено важните въпроси на нашето съвремие, по които бележитият миротворец Леонид Илич Брежнев предложи нови инициативи пред XXVI конгрес на КПСС и на практика разви и обогати съветската Мирна програма, която, образно казано, чертае пътя на великото преселение на човечеството от света на войните и разрухата в света на мира, дружбата и благоденствието.

Digitized by Google

Решенията на двата конгреса в областта на миролюбивата външна политика на България са насочени изцяло към развитие на процеса на разведряване, към укрепване на световния мир и създаване на благоприятни международни условия за изграждането на зрелия социализъм у нас.

Тридесет и четвъртият конгрес на Земеделския съюз засвидетелствува пълна подкрепа на външнополитическия курс на България, сърцевина на който е дружбата ни с великия Съветски съюз и с другите социалистически страни, новият пакет от предложения и конструктивни инициативи за укрепване на мира на Балканите, изложени от другаря Тодор Живков пред Дванадесетия партиен конгрес.

По инициатива на Земеделския съюз непосредствено след Тридесет и четвъртия конгрес се състоя Международната среща-диалог „За разведряване, за мир и социален прогрес". Тя се превърна в най-авторитетния и широкопредставителен досега форум на селските и сродни демократични партии, организации и движения от целия свят.

Връх на Международната среща-диалог беше ярката, вълнуваща реч на другаря Тодор Живков, проникната от искрено миролюбие и грижа за съдбата на човечеството, от вярата в способността на сплотените в единен фронт прогресивни и демократични сили да издигнат сигурен щит срещу опитите на милитаристите да тласнат света в бездната на термоядрения ад. В своята реч другарят Живков разгледа много задълбочено, реалистично и откровено жизнените проблеми, които стоят пред човечеството, проблеми, чието решаване би съхранило мира в сегашната сложна и противоречива международна обстановка и би преградило пътя на милитаристите към термоядрена война.

Всички въпроси, които първият ръководител на партията и на държавата разгледа, намериха широк международен отзвук, получиха подкрепата на участниците в срещата-диалог, защото бяха поставени искрено, убедително и честно от гледна точка на интересите на народите и държавите независимо от техния обществен строй.

Забележителната реч на другаря Тодор Живков на Международната среща-диалог още веднъж с неотразима сила потвърди неговите качества на един от най-видните дейци на световното комунистическо движение, на вдъхновен продължител на традициите на партията и на делото на Георги Димитров за сплотяване на всички демократични и прогресивни сили, на работниците и трудовите селяни и техните партии и организации в единен фронт за борба срещу империалистическата реакция и милитаризма, за предотвратяване на ядрената катастрофа.

Верен на принципите на искрено и честно миролюбие, в които Александър Стамболийски го възпита, Българският земеделски народен съюз и занапред ще държи високо знамето на мира и дружбата между народите и под това знаме ще дава своя принос за реализирането на мирния външнополитически курс на Народна република България, за тържеството на великите идеали на Мирната програма на Съветския съюз, което ще осигури на народите един нов свят на истинско щастие, на всестранен социален прогрес.

Обогатени от опита на историята на шестдесетилетното си революционно и творческо единодействие, въоръжени с решенията на Дванадесетия и на Тридесет и четвъртия конгрес, комунистите и сдружените земеделци крачат днес рамо до рамо, с широка и уверена стъпка, в единен и неразбиваем строй в борбата на народа за изграждането на развито социалистическо общество!

Digitized by Google

ПАРТИЯ С ЛЕНИНСКИ СТИЛ

Научна сесия в АОНСУ

Под този лозунг на 25 септември т. г. в Академията за обществени науки и социално управление се проведе научна сесия, посветена на 25-годишнината от Априлския пленум на ЦК на БКП и 70-годишнината на другаря Тодор Живков. Сесията беше организирана от Центъра по партийно строителство при академията.

Присъствуваха другарите ГЕОРГИ АТАНАСОВ — секретар на ЦК на БКП; ГЕОРГИ ГРИГОРОВ — зав. отдел „Организационен" на ЦК на БКП; проф. НИКОЛА СТЕФАНОВ — зав. отдел „Наука и образование" на ЦК на БКП; ДИМИТЪР ДИМИТРОВ — зав. отдел „Народни съвети и масови организации" на ЦК на БКП; МИНЧО ЧУНТОВ — първи секретар на Кирковски районен комитет на БКП — София.

На срещата присъствуваха ръководители на институти и сътрудници на центровете към научно-учебния комплекс, представители на окръжните комитети на партията, на градския и районните комитети — София, от филиалите на Академията за обществени науки и социално управление и междуокръжните партийни школи и др.

Сесията беше открита от члена на ЦК на БКП и ректор на академията ГАНЧО ГАНЕВ. В словото си той подчерта, че свързването на тези две юбилейни дати е напълно закономерно и естествено. Самият Априлски пленум и формирането и развитието на започналата с него априлска линия на партията може да се разглежда като процес, който обхваща всички сектори на социалистическото строителство и обуславя ускорения и всестранен социалистически възход на нашата страна, оная динамика в нейното развитие, която с особена сила се прояви в годините между Десетия и Дванадесетия конгрес на партията. Всичко това е тясно свързано с кипящата дейност на другаря Тодор Живков, с основните черти на неговия характер и стил.

Доклад на тема „Априлската линия и приносът на другаря Тодор Живков за развитието на ленинския стил на работа и ръководство при прилагането на програмно-целевия, мултипликационния и икономическия подход" бе изнесен от проф. НИКОЛА СТЕФАНОВ.

В него той подчерта, че проблемът за ленинския стил на работа и ръководство може да се превърне в критерий за вярност към марксизма-ленинизма. Целият период след Априлския пленум е период на усъвършенстване на ленинския стил на работа и ръководство. В доклада проф. Стефанов разкри същността и структурата на ленинския стил. По-обстойно той разгледа методите, които характеризират стила — диалектическия материализъм и общонаучните методи — програмно-целевия, мултипликационния и икономическия подход.

В заключение докладчикът подчерта, че силата на нашия стил на работа е в това, че той е стил, осъществяван по законите на ленинизма. Този стил, притежаващ личния почерк на другаря Тодор Живков, съдържа непреходните черти и качества на ленинската методология, което прави от него силно оръжие за познание и практическа дейност. Оттук именно произтича творческият характер на стила на работа и ръководство, характеризиращ дейността на нашата партия и ръководство, онзи новаторски дух, онзи динамизъм, онова дръзновение в нашата дейност, които са синоним на априлския подход. Оттук именно произтича свещената неудовлетвореност на българския комунист от постигнатото, стремежът му към нови върхове.

Доцент РАЧКО РАЧКОВ от Центъра по партийно строителство изнесе доклад на тема „Априлската линия и приносът на другаря Тодор Живков за развитието на ленинския стил в партийната дейност". В изработването, развитието и приложението на априлската линия, подчерта докладчикът, най-ярко се прояви способността на нашата партия творчески да развива

Digitized by Google

и прилага, съобразно нашите особености, ленински стил и методи на работа и ръководство, да се развива и усъвършенствува като ръководна и направляваща сила в обществото, като челен отряд на международното комунистическо и работническо движение. По-нататък той разгледа същността на партийния стил. Важно внимание отдели на неговите структурни елементи: на подходите (диалектико-материалистически, класов, политически, научен), които са гръбнакът на стила, на формите, средствата, методите и механизмите в партийната дейност. Анализирани бяха техните характерни черти и особености през априлския етап на партията и личният принос на др. Тодор Живков за тяхното развитие и обогатяване.

На сесията бяха направени и редица изказвания по проблемите на стила. Др. ГЕОРГИ ГРИГОРОВ разгледа въпроса за генералната априлска линия на БКП като източник за усъвършенствуване на партийно-организационната дейност. Той се спря на някои от най-характерните подходи в партийно-организационната дейност, овладени в борбата за провеждане априлската линия на партията. Те имат важно значение за развитието на партията и занапред, защото бяха проверени от живота и донесоха исторически резултати. Те запазват своя заряд на актуалност и ни ориентират към намирането на най-ефективни пътища и средства за изпълнение на конгресните решения.

В своето изказване др. ДИМИТЪР ДИМИТРОВ разгледа съвременните аспекти в стила на партийното ръководство на народните савети и масовите организации.

Другарят МИНЧО ЧУНТОВ се спря на стила на ръководство на местните партийни органи. Този проблем той разгледа от позициите на практиката, на опита на Кирковската районна партийна организация.

Политическият подход като сърцевина на партийния стил бе в основата на изказването на доц. д-р МИНЧО СЕМОВ. В него той посочи кои са онези предпоставки, които обуславят силата и жизнеността на политическия подход. Той разгледа основните страни и черти на политическия подход, прилаган от нашата партия в годините след Априлския пленум, както и вредните последици от неговото подценяване от съвременните буржоазни теоретици и политически дейци.

В своето изказване доц. ПАНЬО ДАНЕВ разгледа ролята на качествата на ръководителя за усъвършенствуването на партийния стил.

Доц. д-р ИВАН СТОЙНОВ се спря на въпроса за разграничаване на функциите, координация и интеграция на дейностите — въпрос, основен в усъвършенствуване стила на работа във всички области на живота, тясно свързан с функционирането на обществото като цялостен социален организъм.

Партийният стил и интелектуализацията на обществените дейности бе предмет на изказването на доц. НИКОЛА САБРУТЕВ.

Доц. МАРИЯ ГРАМЕНОВА разгледа въпроса за развитието на стила в работата с кадрите на партията. В тази област, посочи тя, най-ярко се проявяват творчеството и дръзновението на априлската линия и ръководните способности лично на другаря Тодор Живков. Анализирани бяха основните особености на кадровата работа на партията през априлския етап от нейното развитие.

Високата организираност — основна черта на партийния стил, бе предмет на изказването на гл. ас. КОНСТАНТИН ДИЛЧЕВ. В него той разгледа връзката между съзнателност и организираност, организираност и стил на работа и ръководство. Направени бяха и някои изводи и препоръки за повишаване на научното и интелектуалното равнище на работата, за създаването на висока организираност в най-тясна връзка с развитието на обществената система и с настъпващите положителни изменения в социалистическата съзнателност на трудещите се.

На изучаването, обобщаването и разпространяването на положителния опит в партийната дейност бе посветено изказването на гл. ас. ХРИСТИНА АНГЕЛОВА.

В своето заключително слово доц. РАЧКО РАЧКОВ посочи, че сесията е показала необходимостта в бъдеще научноизследователската работа да се насочи главно към изследването и разработването на философията на ленинския стил, а именно използването на диалектическия подход, на диалектическия метод като фундамент на ленинския стил, защото всички други методи и подходи са само конкретизация на диалектическия метод на мислене, на диалектическия подход на действие. Необходимо е също така да се разработи по-пълно въпросът за отличителните черти на ленинския стил, които са характерни за съвременния етап от развитието на партията и държавата. Т. е. не само да се разработи фундаментът, но той да се конкретизира, да се разкрие връзката между тях.

В заключение др. Рачков посочи, че овладяването на ленинския стил ще въоръжи субективния фактор с допълнителни сили и възможности за реализация на партийната линия и политика. Въоръжени с ленинския стил, ние имаме за задача да помогнем на субективния фактор, на всички органи и организации да направят необходимото за мобилизация силите на комунистите, на всички трудещи се за качествено и ефективно изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес, за постигане на нови успехи в изграждането на развитото социалистическо общество.[1]

Собствена информация

[1] Материалите от сесията ще бъдат публикувани в сборник, който ще се предостави на партийния апарат и на всички научни работници.

Digitized by Google

НРАВСТВЕНИТЕ КАЧЕСТВА НА РЪКОВОДНИЯ ДЕЕЦ

ст. н. с. ПАНЬО ДАНЕВ
кандидат на философските науки

Дванадесетият конгрес на БКП очерта сериозни промени както в обществено-икономическата, така и в обществено-политическата сфера. Те се отнасят до отношението към труда, начина на заработка на трудовите възнаграждения; социалното развитие на личността; участието на колектива и трудещите се в планирането, организацията и отчитането на стопанските и други социални дейности; отношението към правата и задълженията, които има всеки български гражданин. Тези промени несъмнено ще дадат отражение и върху нравственото съзнание на хората, на кадрите.

Все повече ще нараства ролята на комунистическия морал като самодеен регулатор на обществените и междуличностните отношения. Все по-голямо въздействие върху по-нататъшното развитие и усъвършенстване на производителните сили и обществените отношения ще оказват интелектуалните фактори — мисленето и знанията на хората, техният мироглед, нравствена съзнателност, убеденост и трайна линия на поведение. Не случайно в материалите на Дванадесетия партиен конгрес се поставя задачата нравственото възпитание „да стане една от основните насоки на идейновъзпитателната работа“[1].

Извеждането на преден план на моралния фактор и обективната необходимост от неговото взаимодействие с политическите, правните и други регулативни сили в социалистическото общество поставят важното изискване: **да се изучават и овладяват етическите основи в дейността на различните органи на политическата система.**

1. МОРАЛ И ПОЛИТИЧЕСКА СИСТЕМА

На съвременния етап у нас настъпват качествени изменения в съотношението между нравствено и политическо регулиране. Както е известно, субект на политическото регулативно въздействие са Българската комунистическа партия, БЗНС, социалистическата държава, съдът, прокуратурата и други органи на политическата власт, обществено-политическите организации на трудещите се и младежта и пр. В основата на политическата система на социализма стои дейността на **Българската комунистическа партия. Тя е начело на субекта на управление на социалистическото общество** — на всички държавни и обществени органи. **Като висша форма на социално управление партийното ръководство има политически характер.** В това е и главната негова специфика. В своята ръководна дейност партията не прилага държавната и правната принуда. Партийните органи и организации въздействуват върху реалния исторически процес с политически средства, като използват методите на убеждението и правото на контрол, за да осигурят реализацията на партийната линия и политика. Те разкриват пред народа политическия и социалния смисъл на онова, което се вър-

[1] Тезиси на Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия, С., Партиздат, 1981, с. 123.

Digitized by Google

ши за строителството на развито социалистическо общество, обосновават необходимостта от активно участие на всеки социалистически труженик в борбата за икономически, социален и културен напредък. Авторитетът, обаянието и мобилизиращата сила на партията и на нейните ръководни кадри се дължат и на обстоятелството, че те се опират на моралния фактор, намират нравствената обосновка и подкрепа на народните маси. Тук моралът и политиката действуват еднопосочно.

Това се отнася и за дейността на **социалистическата държава.** Кадрите от системата на държавните органи си служат предимно с правно-принудителни, организационно-административни, организационно технически, икономически и други методи за ръководство и въздействие върху човешкото поведение и дейността на колективите. Но тези методи не са единствените. Необходим елемент на държавното управление е и методът на идейно-политическото и моралното въздействие. **Засилва се тенденцията на все по-голямото съвпадение на държавно-правното и нравственото регулиране.** Правото и моралът регулират едновременно такива важни области от дейността на хората като отношението им към обществената собственост и труда, към държавата и социализма; тяхното поведение в колектива, в обществото; междуличностните отношения и пр.

Специфична особеност на държавно-правните органи и ръководства е, че регулират тези отношения посредством нормативи, които са издигнати в съответни закони. А моралните норми не се опират на държавно-политическа принуда. Комунистическият морал подхожда към регулацията на човешкото поведение и дейността на колективите от друг аспект — от изискванията на нравствения критерий за добро и зло, за справедливо и несправедливо. За морала и неговите норми мотивът на поведение има решаващо значение при оценката на постъпката, докато в правото например на преден план излиза формалното съответствие на самото действие с установените правила, които се съдържат в правната норма. Като мобилизира вътрешните сили на личността, комунистическият морал съдействува на органите на политическата система практически да осъществяват своите нормативни изисквания. А това е израз на взаимното преплитане на политическата и нравствената регулация, на все по-широкото опиране на ръководната дейност върху изискванията на социалистическата морална система. Ако в политическата система липсва моралният елемент, то в значителна степен отслабва нейното регулативно-управленческо въздействие.

Разширява се нравствената основа на действие на политическите, юридическите и държавните норми. Под влияние на принципите на комунистическия морал в съзнанието на хората се формира ново разбиране и убеждение за съзнателно приемане на политиката на Комунистическата партия, на социалистическата държава. С други думи, укрепват и намират широко приложение моралните средства, чрез които се осигурява регулативното въздействие на политическите норми. Нещо повече: самите държавни, политически и юридически нормативи служат като важен фактор за нравственото усъвършенствуване на социалистическата личност.

Тези тенденции на взаимно проникване и функциониране на нравствените, държавно-правните и политическите норми поставят остро въпроса **да се разшири моралната основа в дейността на органите на политическата система,** да се формират устойчиви комунистически нравствени качества в съзнанието и поведението на ръководния деец от социалистически тип.

Digitized by Google

2. СЪЩНОСТ, СТРУКТУРА И ЗНАЧЕНИЕ НА НРАВСТВЕНИТЕ КАЧЕСТВА НА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИЯ РЪКОВОДИТЕЛ

В системата на социалното управление съществуват три относително обособени типа ръководители: стопански, обществено-политически и административно-социален, които изпълняват многообразни функции. Между тях са налице общи, задължителни за всички качества и черти, които произтичат от ленинското изискване за подбор на кадрите по техните политически, делови и морални качества. Особено е важно да притежават необходимите политически качества. Наред с това обаче те са носители на някои специфични качества, свързани предимно с тяхната професионална подготовка, с особеностите на отрасъла, който ръководят.

Но има качества с универсално значение за трите типа ръководители, които трябва да пронизват цялостната им дейност: партийна, административна, стопанска, обществена и пр. Заедно с политическите, това са нравствените качества, които също са задължителни за всеки вид ръководна работа. Те представляват съвкупност от онези относително устойчиви морални убеждения, чувства и навици, които се проявяват в отношенията на ръководния деец към членовете на ръководения от него колектив и другите хора, към партията, класата и социалистическото общество.

Нравствените качества се отнасят преди всичко до понятието „морален облик на личността". Например скромността е не само нравствена черта на характера на даден ръководен деец, но намира израз в неговото конкретно поведение и характеризира съответна страна от моралния му облик.

Необходимо е да се подчертае, че докато структурата на политическите и деловите качества на ръководния деец е разкрита много добре, то проблемът за типологията на нравствените качества на ръководителя не е достатъчно разработен в нашата литература.

Структурната типология на нравствените качества на съвременния ръководител може да бъде разкрита правилно само тогава, когато се разглежда в тясна връзка с ленинските изисквания към кадрите и с общите изисквания на социалистическата морална система. Известно е, че В. И. Ленин подчертаваше необходимостта при оценката на кадрите да се имат предвид следните показатели: добросъвестност, политически позиции, познаване на работата, администраторски способности.

Георги Димитров посочва четири основни изисквания при подбора на кадрите: дълбока преданост към делото на работническата класа и комунистическата партия; най-тясна връзка с масите; умение да се ориентират в обстановката и да поемат отговорност; дисциплинираност.[1]

На Дванадесетия конгрес на БКП другарят Тодор Живков, разглеждайки проблемите на кадровата работа на нашата политическа система, подчерта: „Без общопризнати политически, делови и морални качества, без специална образователна и политическа подготовка не може и не бива да се заема ръководна работа. Но това не е всичко Нужно е да се обърне още по-голямо внимание на социалния, организационния, на личния опит на човека, който ще заеме ръководна работа."[2] И в тази връзка той постави задачата за грижливо, другарско отношение и помощ към ръководните кадри, които всеотдайно, с прин-

---

[1] Г. Димитров, Съч., т. 10, с. 163—165.

[2] Т. Живков, Отчет на Централния комитет на Българската комунистическа партия пред Дванадесетия конгрес и предстоящите задачи на партията. С., Партиздат, 1981, с. 96—97.

Digitized by Google

ципност, с високо чувство за отговорност пред партията и народа работят на поверените им постове.

Тези критерии ни дават основание да **разглеждаме нравствените качества на ръководния деец при социализма в тясна, неразкъсваема връзка с неговите политически, делови, характерологически, естетически** и други качества. Теоретико-методологическата и практическата основа за обосновката на тази теза произтича от всеобщия, универсалния характер на комунистическия морал, който пронизва всички обществени отношения — икономически, политически, естетически, семейно-битови и пр. **Нравственият момент присъствува навсякъде в ръководната работа. Няма такава дейност на ръководителя, която при съответни обстоятелства да не може да приеме нравствен акцент.**

Най-пряка е връзката между нравствените и политическите качества. Това обстоятелство се обуславя от взаимодействието между морал и политика в социалистическото общество. От една страна, политиката пронизва морала и го свързва с най-актуалните проблеми на съвременността, с политическата програма на партията за строителството на зряло социалистическо общество. От друга страна, чрез комунистическия морал политиката търси нравствена обосновка — подкрепата и одобрението на народа, което е важно условие за нейния успех. Да вземем въпроса за нравствените аспекти на икономическата политика на партията, чието основно съдържание на съвременния етап се определя от главната социално-икономическа задача на осмата петилетка: да продължи линията за комплексно задоволяване на непрекъснато нарастващите материални, духовни и социални потребности на народа върху основата на интензификацията на народното стопанство, последователното прилагане на новия икономически подход и неговия механизъм и по-нататъшното усъвършенствуване на социалистическите обществени отношения.[1]

Курсът към повсеместна интензификация е свързан с ускорено внедряване постиженията на научно-техническия прогрес, за развитието на който трябва да се влагат значителни капитални вложения. Не случайно Дванадесетият конгрес на БКП подчерта, че определящо направление в инвестиционната политика трябва да бъде модернизацията и реконструкцията на материално-производствената база, смисълът на които е да се внедрят върховите постижения в областта на технологиите, техниката и организацията на труда. За тази цел през осмата петилетка се предвижда да бъдат отделени около 70 на сто от инвестициите в материалната сфера. Това налага преустройство и в моралното съзнание. Как ще се изразходват тези огромни финансови ресурси на страната, каква ще бъде тяхната ефективност за икономиката в голяма степен зависи и от нравствените качества на ръководните дейци, особено на стопанските. Те са призвани да използват както икономическите, така и нравствено-психологическите механизми, за да се повиши обществената производителност на труда, да се създаде всенароден комунистически морален ентусиазъм в борбата за строг режим на икономии във всички отрасли на народното стопанство. Това означава да се направлява дейността на тружениците на социализма така, че от всеки лев изразходвани средства за производство да се получава значително повече национален доход; да се запушат всички канали, по които се разпиляват материални, валутни и финансови ресурси и по-ефективно да се използват. Интелектуализация, икономически подход и ефективност — това е не само икономическа, но и нравствена повеля на нашето време.

Моралът и политиката при социализма действуват еднопосочно.

---

[1] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП пред Дванадесетия конгрес и предстоящите задачи на партията, С., Партиздат, 1981, с. 21.

Digitized by Google

Ето защо в духа на постановките на Дванадесетия конгрес на БКП може да се определи като главно изискване към ръководния деец и дейността на политическата система да се усъвършенствува, да се издигне на нова висота политическият подход на партията и социалистическата държава при вземането на решения и тяхното изпълнение. Това на практика означава всеки ръководител независимо от мястото и ранга, който заема, да подчинява своята управленческа дейност и личностното си поведение винаги на интересите на държавата и социалистическото общество; да бъде последователен борец за повсеместна интензификация и интелектуализация; да внедрява новия икономически подход и механизъм; да умножава, опазва и оползотворява народните материални и финансови средства; да съдействува активно да се преодоляват местническите тенденции и други прояви на „малката правда".

По принцип нечестният, аморалният човек не може да бъде носител на високи политически и партийни качества. Това се отнася особено за онези хора, които се опитват да живеят за сметка на обществото и използват своето служебно положение за лично облагодетелствуване. Това се отнася за съвременния еснаф, който живее само в света на вещите, обръщайки гръб на обществените интереси; за алчния егоист, затворен в пясъчните кули на своето лично и единствено „аз". А такива хора ще открием на много равнища — от горе на долу и от долу на горе, с най-различно обществено и служебно положение и образование. Не случайно другарят Тодор Живков подчерта необходимостта да се отстранява от ръководни позиции „всеки, който е загубил своя идеен и морален облик на политически деец от социалистически тип"[1].

Обогатени от изискванията на комунистическия морал, политическите качества на ръководителя — преданост към работническата класа, партията и комунизма; комунистическа мирогледна идейност, убеденост, зрелост и принципност; силно развито патриотично и интернационално чувство; политическа отговорност, значима социално-политическа активност и пр. — осигуряват трайна партийна позиция, последователен държавнически подход в управленческата дейност.

За да функционират оптимално органите на политическата система на социализма, съществено значение има **връзката и еднопосочността между нравствените и деловите качества на ръководителя.** В най-общ план към деловите качества се отнасят: оперативност, разпоредителност, деловитост, плановост, взискателност, умение да оценява и поощрява, компетентност и пр. Важен структурен елемент на деловите качества на ръководния деец е деловата квалификация. Към нея се включват организаторският талант, специалната и професионалната подготовка, научната компетентност, умението да свързва теоретическите знания с управленческата практика, със спецификата на ръководения отрасъл.

Практиката показва, че без висока делова квалификация не е възможно при съвременните условия да се ръководи научно дейността на различните органи на политическата система. Необходимо е обаче да се подчертае, че добрата обща и професионална подготовка сами по себе си не решават този въпрос. Колкото и голяма деловитост и компетентност да проявява ръководният деец, той не би могъл успешно да осъществява своите ръководни функции, ако всичко това не се съчетава с високи нравствени качества, с честност и справедливост, с простота и скромност в личния и обществения живот, с траен и общопризнат морален авторитет.

---

[1] Т. Живков. Отчет на ЦК на БКП пред Дванадесетия конгрес и предстоящите задачи на партията, С., Партиздат, 1981, с. 97.

Digitized by Google

Управленческият опит недвусмислено потвърждава истината, че без наличието на необходимото духовно човешко обаяние и авторитет на ръководителя много по-трудно се постигат поставените цели и задачи пред трудовите колективи. Насаждането на авторитет с методите на принудата, грубостта, заплашването, администрирането и пр. закономерно води до това, че се срива моралният престиж не само на отделния ръководител, но и на институцията, която той представлява. Това накърнява и взаимоотношенията между ръководители и изпълнители, разстройва моралната и политическата атмосфера в съответния колектив. Такава практика е несъвместима с научното управление на социалистическото общество, с дейността на органите на неговата политическа система, с ленинските принципи за подбор и възпитание на кадрите, с изискванията на социалистическата морална система.

Всеки ръководител създава около себе си определена морална атмосфера, която е в непосредствена връзка с неговите нравствени качества, с характера на моралните му възгледи, принципи и действия. От своя страна морално-психическият климат формира обстановка за работа и обуславя характера на взаимоотношенията в трудовия колектив. От моралния облик на ръководителя, от неговата принципност и честност зависи какво въздействие ще окаже той върху членовете на ръководения от него колектив, как ще регулира техните служебни и лични взаимоотношения, как ще решава конфликтни ситуации и ще оценява различни постъпки.

Няма по-силно и трайно управленческо въздействие върху масите от личния пример и моралния авторитет на ръководния деец, от последователното прилагане на принципите на комунистическата нравственост, от строгото спазване на социалистическата законност, комунистическата принципност и непримиримост срещу нарушителите на обществената дисциплина, от неговата компетентност и деловитост да насочва дейността на колектива, от умението му да общува с хората, да уважава тяхната чест и достойнство. От това в голяма степен зависят и самата сила, влиянието на управленческата цел, качеството и ефективността на извършената дейност, материализацията на комунистическите идеали.

На съвременния етап на преден план излизат такива нравствени изисквания към ръководителя, които имат голямо значение, за да функционира оптимално политическата система на социализма като: преданост към делото на комунизма, партията и работническата класа, към КПСС и Съветския съюз; силно развити патриотични и интернационални чувства и действия; комунистическа идейност и принципност, взискателност и оперативност; познаване на социално-психологическите и нравствените аспекти на управленческата дейност; грижи за повишаване на обществената производителност на труда, за повсеместна интензификация и интелектуализация, за внедряване на новия икономически подход и механизъм; честност и правдивост, простота и скромност в личния и обществения живот; решителност и упоритост; единство между думи и дела; общителност; култура на поведение; непримиримост към враговете на комунизма и марксистко-ленинската идеология, към нечестността и кариеризма, еснафщината и бюрократизма, към разхитителите на обществената собственост и пр.

3. ФОРМИРАНЕ НА КОМУНИСТИЧЕСКИ НРАВСТВЕНИ КАЧЕСТВА У РЪКОВОДНИЯ ДЕЕЦ

Нравствените качества на ръководителя не зависят от неговите наследствени, природно-биологични свойства, а от степента на социализацията и възпитанието.

Digitized by Google

Класиците на марксизма-ленинизма учат, че човешката личност е продукт на конкретно историческите условия. Заедно с изменението на тези условия се променят и развиват съзнанието и моралът на човека, неговите възгледи и действия. В тази връзка Карл Маркс посочва, че „хората са продукти на обстоятелствата и възпитанието и че следователно изменените хора са продукт на други обстоятелства и на изменено възпитание"[1].

Върху формирането и развитието на комунистическите нравствени качества на ръководния деец влияе, от една страна, макросредата — обществото, като цяло с неговата социална структура (класи, социални групи, партии, организации, към които принадлежи даден деец и т. н.), от **друга — микросредата** (семейното и приятелското обкръжение), където дълги години живее, възпитава се и получава определено въздействие всеки индивид.

Нравствените качества на социалистическия ръководител се изграждат, обогатяват и утвърждават в практическата му управленческа дейност, в процеса на неговите непосредствени контакти и отношения с членовете на колектива, който ръководи, в оптималното решаване на социално-икономическите, политическите, организационните, възпитателните и други задачи. **Особено голяма е ролята на партийния колектив** като специфична част от социалистическата социална среда. Тя се осъществява чрез целенасочено и ефективно осъществяване на организаторските, политическите и възпитателните функции на партийните организации; чрез стройна и постояннодействуваща система от форми и средства — политическа просвета, масово-политическа работа и т. н.

Дванадесетият конгрес на БКП обърна изключително голямо внимание на боеспособността на първичната партийна организация, на нейната реална способност да бъде водеща сила, за да се осъществяват икономическите, социалните и идейновъзпитателните цели на партийната политика във всеки трудов колектив и участък от материалната и духовната сфера. Партийната организация е могъщ и определящ фактор. Тя е в състояние да изменя „обстоятелствата", да създава необходимите обективни и субективни предпоставки и условия, за да се утвърждават принципите на комунистическия морал, здрава морална атмосфера, другарски отношения, сплотеност и единство между своите членове, да повишава отговорността и нравствената съзнателност на онези от тях, които са на ръководна работа. Съществено значение има системното упражняване на уставното право на контрол, което първичните партийни организации имат над дейността на стопанските и административните кадри; възлагането на поръчения; отчетите и самоотчетите; критиката и самокритиката и пр.

Сега пред комунистите, които са на ръководна работа, се поставят по-високи нравствени изисквания в сравнение с всекидневните постъпки на хората. Това обстоятелство се обуславя от авангардната роля на партията в обществото, от социалния статус на ръководните кадри, по чийто морал и начин на живот се равняват трудещите се и младото поколение. **Сегашните изисквания за нравствени качества и морален облик на ръководните дейци не фиксират просто средното достигнато равнище на нравствен живот в социалистическото общество. Нещо повече. Те са насочени към бъдещето, към комунизма.** Със своите вътрешни, чисто човешки качества те най-плътно се приближават до нравствения идеал на комунистическото общество. Днес партията и нейните ръководни кадри са носители на такива нравствени качества и добродетели, които утре ще има целият народ.

---

[1] К. Маркс и Ф. Енгелс, Съч., т. 3, с. 4.

Digitized by Google

Задълбочено да се усвои марксистко-ленинската теория, да се формира комунистически мироглед — това е не само сърцевина на цялостната възпитателна работа, но е и силно въздействуващ фактор за формирането и усъвършенстването на нравствените качества на ръководния деец. Хората, въоръжени с марксистко-ленински мироглед, всестранно опознават законите на общественото развитие, по-бързо и правилно се ориентират в сложните ситуации на обществения и личния живот, предпазват се от грешки и заблуждения. Това им позволява, особено когато заемат съответна ръководна длъжност, оптимално и успешно да упражняват своите управленчески функции, умело да се откъсват от несъщественото, от дребнотемието и да насочват своето и на колективите внимание към решаването на главните проблеми на социалистическото строителство и работата с хората.

Проблемът за формирането на устойчиви нравствени качества у ръководния деец не може да се реши само с външно идеологическо въздействие. За да се спазват трайно нормативните изисквания на комунистическия морал, да се формират устойчиви нравствени качества у кадрите, е необходимо да се включи техният **вътрешен механизъм на самоконтрола.** Негова съставна част е самовъзпитанието на ръководния деец, т. е. вътрешният му стремеж към нравствено самоусъвършенстване и саморазвитие.

Сполучлива, активна форма за нравственото самоусъвършенстване на кадрите е **конкурсното начало** при тяхното издигане, което през последните години се утвърждава в практиката на някои окръжни партийни комитети. Значителен и интересен опит във въвеждането на конкурсната система е натрупал окръжният комитет на БКП — Русе. Направените изследвания показват, че кадрите, издигнати чрез конкурс, постигат големи производствени резултати, защото са с по-добра делова квалификация, притежават необходимите за съответната длъжност опит и знания. Но не само това. Те имат и по-висок морален авторитет, който произтича от техните реални политически, делови и нравствени качества, т. е. от вътрешното им приемане и признание от страна на членовете на трудовите колективи. Такива ръководни дейци се ползват и с моралното доверие и поддръжка на народните маси. По принцип те са носители на високи комунистически нравствени качества и добродетели.

В Тезисите на Дванадесетия конгрес на БКП се подчертава необходимостта да се води неотстъпна борба с отклоненията от нормите на социалистическия морал, с пасивността в обществения живот, с потребителските настроения, с готованството, лентяйството и бягството от труда, с кариеризма и егоизма, с кражбите и другите явления и прояви, несъвместими със социалистическия начин на живот. В борбата срещу тези отрицателни явления и за формирането на нов морален облик на трудещите се и младежта определено място заема нравствено-възпитателното въздействие.

Това налага да се повишат изискванията към поведението, към личния и обществения живот на ръководните кадри. Необходимо е знанията за принципите и нормите на социалистическата морална система да проникнат във вътрешната структура на всеки ръководен деец, да се превърнат в негови дълбоки лични убеждения, а убежденията — в мотиви за социално значима дейност, в трайна линия на поведение.

Digitized by Google

ПОЛОЖИТЕЛНИЯТ ОПИТ

Високите изисквания за изучаване и внедряване на положителния опит, посочени в Отчетния доклад на ЦК на БКП пред Дванадесетия конгрес на БКП, са ориентир и критерий в работата на Толбухинската окръжна партийна организация. Многократно генералният секретар на ЦК на БКП Тодор Живков посочва, че челният опит е неоценимо народно богатство. Той е творческа изява на първенците в труда, на нашите най-добри заводи и предприятия, на нашите най-добри бригади, на нашите рационализатори и изобретатели, на носителите на новото. Във всички сектори на обществения живот ние имаме челни постижения.

Окръжният комитет на партията оценява по достойнство значението на челния опит като ускорител на нашето развитие, като фактор за възпитание у кадрите и трудещите се творчески подход към съвременните проблеми на икономиката, науката и обществения живот. За нас като политическо ръководство това означава да насочваме партийните комитети и организации към по-резултатни форми и методи на партийно ръководство. В това направление окръжният комитет се стреми да развива инициативата на общинските комитети на БКП и на първичните партийни организации да превръщат изучаването, обобщаването и внедряването на положителния опит в характерна черта на своя стил на работа.

Наред с изучаването на богатия опит на КПСС, на другите братски партии и на окръжните комитети у нас ние си поставихме задача да създаваме собствен челен опит и задължително да го извеждаме и внедряваме. За целта отдел „Организационен" на окръжния комитет на партията разработи програма за изучаване, разпространяване и масово внедряване на положителния опит в окръжната партийна организация през 1980—1981 г. В нея са определени проблемите, по които отделни общински партийни комитети ще създават положителен опит. Предвидено е какъв проблем от партийната работа ще се изучава и разпространява, какви форми на работа ще се използват. Определяме отговорници от отдела, с чиято помощ и участие заложеният положителен опит трябва да се изведе и разпространи. Така например в общинския комитет на БКП в гр. Толбухин извеждаме положителен опит по **подбора, подготовката и възпитанието на кадрите.** Избрахме Толбухинската общинска организация, тъй като тук са 30 на сто от комунистите в окръга и въпросът за работата с кадрите е най-актуален и от особено значение за окръжната партийна организация.

В тази връзка общинският комитет проведе пленум и прие насоки за работата с кадрите за един по-продължителен период от време. Разработена е методика за работата с резервните кадри. Определени резултати има в общинската организация по обучението и реализацията на резервните кадри — работници. На специален отчет са заведени специалистите с висше образование. По-целенасочена и диференцирана е работата на партийните комитети и първичните партийни организации с младежките кадри и активисти. Трета година в редовете на БКП се приемат най-изявените комсомолски кадри, които се изпращат с партийни поръчения във ВУЗ, БНА и предприятията.

Digitized by Google

Изучихме опита на общинския партиен комитет в Русе за внедряването на конкурсното начало при издигането на кадрите и сега успешно го прилагаме в десет предприятия на окръга.

В общинския комитет на партията в гр. Тервел сме заложили и извеждаме положителен опит за **работата на общинския партиен комитет и първичните партийни организации с младите комунисти.** Постигнати са определени успехи в работата по подготовката и приемането на младежите и девойките в редовете на партията.

Основните моменти за работа с младите комунисти са очертани в две главни насоки. Първата обхваща всички мероприятия, които се отнасят до мирогледното възпитание на младите комунисти, за придобиване на повече знания по марксистко-ленинската теория и практика, изучаване материалите и решенията на конгресите и пленумите и останалите проблеми на партийното строителство.

Втората основна насока обхваща онези мероприятия, които са насочени към формиране на високо съзнание за дълг и отговорност пред обществото, за цялостно изграждане на личността на комуниста. През последните две години в това отношение са постигнати определени успехи. Сега всички млади комунисти със стаж до 2 години са картотекирани и се водят на отчет в първичните партийни организации. Подборът за встъпване в партията е от редовете на най-добрите производственици и комсомолци, включително и сред тези, завършващи средно образование. Проучването на кандидатите става от партийните бюра и комисията по социалния и качествения състав, изградена към кабинета по партийно-организационните въпроси. Тези младежи, които имат качества да бъдат приети за членове на партията, се включват в школата „Млад активист" към общинския партиен комитет. Там те се обучават по специален тематичен план. Курсът на обучение завършва с проверка. След приемането на новите членове на БКП връчват им се и първите партийни поръчения.

За периода от 1979 г. и до края на първото полугодие от 1981 г. в редовете на БКП са приети 257 млади комунисти, като 75 процента от тях са с висше, полувисше и средно образование. Увеличи се броят на младите комунисти, работещи в селското стопанство, промишлеността и транспорта.

Значителна част от младите комунисти са издигнати за секретари на комсомолски дружества и членове на комсомолски комитети, пропагандисти, съветници, които с работата и поведението си защищават правото да носят високото звание член на Българската комунистическа партия. Общо в общината 104 млади комунисти са издигнати на отговорна работа. От тях 11 души са членове на пленума на общинския партиен комитет, 12 са общински съветници, 6 — кметове, секретари на ДКМС са 54 души, в ръководствата на обществени организации са включени 21 млади комунисти.

Всички новоприети партийни членове се включват в изградените школи „Млад комунист" за повишаване на теоретическата подготовка. Освен въпросите на партийното строителство, историята на общинската партийна организация в школите те изучават и актуални проблеми на вътрешната и външната политика на партията. Връчването на партийните членски книжки става на исторически места и паметници с полагане на венци и цветя от новоприетите комунисти. Провеждат се другарски срещи, вечери и др., които оставят трайна следа в съзнанието на новоприетите.

Този опит е разпространен и се прилага и в други общински партийни комитети в окръга. Така например в общинския партиен комитет в Генерал Тошево стана традиция периодично да се провеждат сбирки с младите комунисти. В общинския партиен комитет в Шабла се подготвя научно-практическа конференция на тема „Работата на об-

Digitized by Google

щинския комитет на БКП за повишаване социалната активност и авангардната роля на младите комунисти".

Ползвайки опита на гр. Тервел, на открито партийно събрание през май в Електромеханичен завод — Шабла се приеха за членове на БКП млади работници.

В програмата на ОК на БКП сме заложили опит в Балчик за усъвършенстване партийното ръководство на Отечествения фронт. По този проблем беше проведен през 1979 г. пленум на окръжния комитет на БКП. Общинските партийни комитети в Балчик, Генерал Тошево, Шабла, гр. Тервел и Крушари проведоха също такива пленуми. Задачата е да създадем такъв опит по този проблем, който най-добре може да помогне за по-нататъшното издигане ролята на Отечествения фронт като най-масова обществено-политическа организация. Особено внимание отделяме на териториалните и кварталните партийни организации по ръководството на отечественофронтовските комитети и организации. Много сполучливо в това отношение се използва денят на секретаря в Балчик и от други общински партийни комитети, в които секретари на първични организации споделят опит по ръководството на кварталните организации на Отечествения фронт.

Сега окръжният комитет на партията по-умело насочва общинските партийни комитети към ефективно партийно ръководство на отечественофронтовските организации. Цел на общинските партийни комитети и на първичните партийни организации е да създават условия за отечественофронтовските организации успешно да мобилизират цялото население за изпълнение на големите социално-икономически задачи, поставени от XII конгрес на партията. Те полагат непрестанни грижи и внимание за по-нататъшното подобряване на партийното ръководство на комитетите и организациите на Отечествения фронт. Окръжният комитет на партията изисква от общинските партийни комитети и първичните партийни организации на заседания, пленуми и събрания да разглеждат своята дейност по ръководството на организациите на Отечествения фронт. Да им помагат те да провеждат конкретни мерки за засилване на функциите им в социално-икономическия и обществено-политическия живот на окръга и селищните системи.

За да разнообразим още повече формите за разширяване на връзките на комунистите с трудещите се, заложихме опит за изучаване на общественото мнение и настроение на трудещите се за решаване на критичните бележки в районния комитет на БКП в гр. Толбухин. В продължение на повече от една година районният комитет провежда разнообразни инициативи, които имат за цел да се подобрят взаимната информираност, изучаването на общественото мнение, повишаването на политическата и трудовата активност на трудещите се от района и своевременно решаване на критичните бележки. Този опит ние препоръчахме и сами използваме широко чрез апарата на окръжния комитет, на срещите с трудовите колективи всеки трети петък в месеца в провеждания единен политически ден.

Партийните комитети осигуряват навременна представителна и достоверна информация за общественото мнение, политическите настроения и въпросите, които вълнуват трудещите се. Използваме пълноценно източниците за информация като: периодичните сведения от първичните партийни организации, партийните събрания, единния политически ден, деня на партийния секретар, пропагандистите и лекторите, жалбите и писмата на гражданите до общинските ръководства, изследвания, анкети и др. Набраната информация партийните комитети ползват в ръководната си дейност. Вземат мерки за своевременно решаване на критичните бележки и предложенията на трудещите се. Партийните комитети усъвършенстват дейността си за изучаване на общественото мнение и настроение на трудещите се и за решаване

Digitized by Google

на критичните бележки в съответствие със задачите, поставени от XII конгрес на БКП и Докладната записка на другаря Тодор Живков от 14. X. 1980 г.

През миналата година общинският комитет на БКП в Каварна проведе пленум за партийното ръководство на социалистическото съревнование и за внедряването на трудовите ритуали. Това са проблемите, по които създаваме положителен опит в този партиен комитет. Проведена бе и среща за обмяна на опит с партийните, стопанските, профсъюзните и комсомолските ръководства от окръга в АПК — Каварна, ръководена от секретар на окръжния комитет на партията. Под ръководството на първичните партийни организации са изградени комисии, които отчитат периодично социалистическото съревнование. Засили се участието на стопанските ръководства във воденето на съревнованието, чрез лични творчески планове участвуват в него и специалистите. Сключени са договори за съревнование между бригади, цехове, предприятия, АПК и селищни системи.

Изучаването, внедряването и разпространяването на положителния опит в окръжната партийна организация ние оценяваме като дело с голям ефект. Ефект не само икономически, но и политически, защото умението и подходът на кадрите днес се измерва преди всичко от това, доколко те съдействуват да се изменя нашата действителност.

Всичко това развива усета на кадрите към новото, към прогресивното, издига научното равнище на партийното ръководство на равнището на конгресните изисквания. Изучаването на постиженията на науката и челния опит означава преди всичко партийните, стопанските, държавните, профсъюзните и младежките кадри да усвояват знания, умения, навици, нови черти в стила и методите на своята дейност.

Димитър ГЕОРГИЕВ
завеждащ отдел „Организационен"
на окръжния комитет на БКП — гр. Толбухин

ИЗПИТАН МЕТОД ЗА ВЪЗПИТАНИЕ НА КАДРИТЕ

ВЕСКА СОТИРОВА

В документите на Дванадесетия конгрес на партията е записано, че е необходимо да се повиши ефективността на критиката срещу отрицателните явления, за утвърждаване на голямата правда в нашия живот.

Опитът на Софийската градска партийна организация за изпълнение решенията на XI конгрес, Юлския пленум на ЦК на БКП (1976 г.) и Националната партийна конференция още веднъж потвърди необходимостта от широкото разгръщане на критиката и самокритиката.

Digitized by Google

Ръководейки се от постановките на XI конгрес на партията, че каквито са критиката и самокритиката в партийните организации, такива ще бъдат те и в останалите сфери на обществения живот, градският комитет на БКП организирано и целенасочено ръководеше тези процеси. Бюрото полагаше непрекъснато грижи да се създават благоприятни условия за широкото им разгръщане в градската организация.

Бюрото на градския комитет обсъди работата на Коларовския районен комитет на БКП за разгръщане на критиката и самокритиката в партийните комитети и организации за повишаване отговорността и активността на комунистите за изпълнение решенията на XI конгрес. Приетите от бюрото решения, които се отнасяха до цялата градска организация, послужиха като основа за чувствителното подобряване на състоянието и ръководството на критиката и самокритиката. Този извод се потвърди и от разгледаната в бюрото информация от партийния комитет при ДСО „Инжстрой" за разгръщане на критиката и самокритиката, за повишаване отговорността на комунистите в изпълнение на главната стратегическа задача на седмата петилетка. И в двата случая отдел „Организационен" на градския комитет внесе съдоклади.

С цел да се окаже по-съществена помощ на първичните партийни организации по тези въпроси се пристъпи към подготовката на научно-практическа конференция на тема „Широкото разгръщане на критиката и самокритиката — важно изискване на Единадесетия конгрес". В хода на нейната подготовка бяха организирани поредица от мероприятия за още по-пълното усвояване и прилагане на критичния подход в работата на партийните организации. Бюрата на районните комитети и редица заводски, учрежденски и други партийни комитети приеха преценки за своята работа по разгръщане на критиката и самокритиката. В тях бе направен анализ на тяхното състояние, към кои звена и сфери са отправени най-много критични бележки и предложения, кои са причините за незадоволителната критика в някои първични организации и трудови колективи. Във всички първични организации се проведоха партийни събрания, на които се направи оценка за настъпилите изменения след XI конгрес и Юлския пленум по разгръщане на критиката и самокритиката и се набелязаха мерки за по-нататъшното подобряване на дейността в това направление.

За задълбочената и отговорна подготовка на тези събрания от градския и районния комитет на БКП бяха предприети сериозни мерки. На полудни с партийните секретари другари от Центъра по партийно строителство при АОНСУ изнесоха лекции за критиката и самокритиката като стил, метод и норма на партиен живот.

В процеса на подготовката на конференцията се разработиха редица теоретически въпроси и аспекти на критиката и самокритиката. Издадена бе брошура на доц. М. Тодоров „Критиката и самокритиката в живота и дейността на Комунистическата партия". В бюлетина „Партиен опит" се публикуваха статиите: „За взаимната връзка и зависимост между критиката и самокритиката" от доц. Ан. Грозева, „Критиката и самокритиката — средство за повишаване ефективността и качеството" от к. ф. н. Ал. Александров, „Организация и ръководство на критиката и самокритиката" от к. ф. н. Г. Гърков, „Критика — градивна и ефективна" от Т. Георгиев, в която се третираше въпросът за работата с критичните бележки и предложения на трудещите се.

С голям интерес се посрещна и преводът на постановлението на ЦК на КПСС „За състоянието на критиката и самокритиката в Там-

Digitized by Google

бовската областна партийна организация“, което се използва като много ценно помагало от партийните активисти. Кабинетите по партийно-организационната работа разработиха библиографски справки и други материали в помощ на актива.

Отчитайки голямата роля на партийния апарат за разгръщането на критиката и самокритиката, ръководството на градския комитет и учрежденският партиен комитет в комитета организираха обучението на политическите сътрудници на градския и районните комитети по проблемите на критиката и самокритиката. В първичните партийни организации към отделите на градския комитет се организираха специални семинарни занятия. Проведоха се събрания на първичните партийни организации в апарата на градския и районните комитети, на които се обсъдиха състоянието на критиката и самокритиката в апарата и отговорността на политическите сътрудници за разгръщане на критиката и самокритиката в първичните партийни организации и трудовите колективи. В изказванията на събранията и в разисканията на семинарите се акцентира, че е необходимо сътрудниците на комитетите да проявяват по-голяма последователност и настойчивост и да оказват по-конкретна помощ на партийните организации, за да могат да проявяват по-активна жизнена позиция при решаване на въпросите, подложени на критика от страна на комунистите и членовете на колектива. Партийните комитети и организации се задължаваха да вземат при необходимост под своя защита подложени на преследване комунисти и безпартийни за справедливо отправена критика към някои ръководители.

В подготовката на събранията на първичните организации от всички сфери взеха участие много комунисти. Изградиха се работни групи и комисии за подготовката на материалите и се проведоха предварителни разговори по партийни групи. На много места беше обсъдено състоянието на критиката и самокритиката и в трудовите колективи. По указание на градския комитет на БКП на тези събрания се канеха да участвуват отговорни партийни, стопански и административни ръководители, които имат отношение към работата на съответните трудови колективи. На повечето от тях се осигуряваха пълномощници на градския и районните комитети.

На събранията в завод „6-ти септември“, Завода за металорежещи машини, завод „Кл. Ворошилов“, завод „Електра“ и много други представителите на съответните министерства изслушаха много справедливи упреци за сериозни пропуски в планирането, по материално-техническото снабдяване, грешки в процеса на реконструкцията и модернизацията. Предявени бяха изисквания за по-чести срещи на отговорните стопански ръководители с трудовите колективи. Тази критика даде съответен резонанс и отражение и в дейността на партийните организации в министерствата и централните ведомства, в резултат на което те започнаха по-често да поставят конкретни партийни поръчения на своите членове и стопанските ръководители за решаване на наболелите въпроси. Събранията преминаха при висока активност и голям интерес. Набелязаните мероприятия станаха основа на резолюциите на последвалите ги отчетно-изборни събрания.

С редица инструктори на районните комитети, секретари на партийни комитети и първични партийни организации се организираха анкети и интервюта, в които те изразиха свои мнения и виждания за състоянието на критиката и самокритиката и причините за незадоволителното проявление в някои първични организации и колективи. Секретарят на учрежденския партиен комитет и секретарите на първичните партийни организации в Държавния комитет за планиране изразиха становището, че за разгръщане на критиката голяма роля е изиграла научно-практическата конференция на тема „Социалната среда

Digitized by Google

и идеологическият процес". Те изтъкнаха също така, че характерно сега за работата на първичните организации и на една значителна част от комунистите е по-голямата критичност и самокритичност. Широко е обсъждан въпросът за административните ръководители като политически дейци.

Партийните организации със съдействието на най-отговорните административни ръководители и партийният комитет при всеки случай за забелязване на опити за потискане на критиката търсят отговорност. Партийният комитет например е потърсил отговорност от един от заместник-председателите за грубото му държание поради отправена му критика. В резултат на това същият се е извинил на партийната група. На събрание на първичната организация, макар и в по-друг аспект, е бил поставен въпросът за отношението на ръководителите към подчинените им и към критиката.

В учрежденската организация е въведена практиката да не се чака събрание за отговор на критичните бележки, а в много случаи се води допълнително разговор с комунистите, повдигнали някои въпроси и отправили критични бележки.

Учрежденският партиен комитет отчита, че ръководството на ДКП със своето отношение към комитета и първичните организации помага да се разгръщат критиката и самокритиката. И въпреки това както при тях, така и в други ведомства се забелязва страх в известна степен от служителите да критикуват. Наред с това отделни ръководители по най-фин начин въздействуват за задушаване на критиката. Това може да се почувствува особено при атестирането на специалистите, оценката за работата им, определяне на заплатите, задгранични командировки и специализация, повишения, т. е. всичко, което засяга растежа на кадрите. Всичко това влияе отрицателно в някои сфери за създаване на истинска обстановка за разгръщане на принципна, конструктивна критика и самокритика.

Единодушно бе мнението на инструкторите на отделите „Организационен" в Коларовския районен комитет и районен комитет „В. Левски" и някои секретари на заводски и учрежденски партийни комитети, че за състоянието на критиката и самокритиката в партийните организации и трудовите колективи изключително важна роля играят 3—4 съществени фактора: своевременната информираност на комунистите по важни вътрешнопартийни и други въпроси и решения; отношението на административните и стопанските ръководители към критиката; своевременният отговор, било положителен или отрицателен, на отправените критични бележки от комунистите и трудещите се и способността на партийния комитет или първичната партийна организация да застанат на принципни позиции в защита на тези, които смело критикуват и воюват срещу нередностите и самозабравилите се ръководители.

Бюрото на градския комитет на БКП се ръководи от постановката, че критиката и самокритиката е процес, който следва да се ръководи и направлява от партийните комитети и организации. Те са факторите, които трябва да осигуряват условия за тяхното разгръщане, но наред с това те самите трябва да се отнасят самокритично към собствените си грешки и недостатъци. Градският комитет се стреми да формира такова схващане и в ръководствата на първичните партийни организации. Полагат се непрестанно грижи за издигане ролята на партийното събрание като висш орган на първичната организация и главна трибуна на партийната критика и самокритика.

В преобладаващата част от първичните партийни организации на столичната организация партийното събрание се утвърждава като действен колективен орган за критична и самокритична оценка на партийната работа, атмосфера, която се пренася и в трудовите колекти-

Digitized by Google

ви. А това е важно условие за приемане на ефективни решения, за подобряване на цялостната дейност на първичните организации като политически ръководители на трудовите колективи и основен фактор за създаване на ведър психичен климат в последните.

Характерен белег на отчетно-изборните събрания и конференции през 1980 година и особено на проведените след обсъждането на Докладната записка на другаря Тодор Живков до Политбюро на ЦК на БКП от 14 октомври 1980 година „За някои проблеми, свързани с подготовката на Дванадесетия конгрес на БКП", бяха откровеността, прямотата, повишените критерии и взискателност, критичността и самокритичността в изказванията на комунистите, тяхната смелост и принципност да поставят наболелите въпроси и твърдо да отстояват пред ръководствата тяхното решаване.

Изключително голяма роля в това отношение изигра и замяната на партийните членски книжки. През целия етап на замяната градският и районните комитети на БКП непрестанно акцентираха и изискваха от ръководствата да повишават критериите в оценките на комунистите, да засилват тяхната критичност, което създаваше добра предварителна нагласа и у членовете на първичните партийни организации да проявяват по-голяма критичност и самокритичност.

В Софийската градска партийна организация бе проведено и специално социологическо изследване за изучаване на общественото мнение по въпросите на критиката и самокритиката. Данните потвърждават, че както партийните бюра, така и комунистите проявяват самокритичност в своята работа. Над 75 на сто от анкетираните комунисти са доволни от самокритиката на партийните бюра при отчитане работата на партийните организации на събрания. А 56 на сто считат, че комунистите самокритично преценяват своята работа, виждат своите слабости и недостатъци, в повечето случаи вземат правилно отношение към собствените си грешки.

В потвърждение на подхода на градския комитет на БКП, че критиката и самокритиката са управляем процес, са и отговорите на въпроса, кой дава тон за разгръщане на критиката в колективите? 58 на сто сочат партийното бюро и партийния секретар, а 23 на сто — отделни комунисти и едва 16 на сто — административните ръководители.

Интересно е и това, че около 39 на сто от критичните бележки на партийните събрания се отнасят към повишаване авангардната роля на комунистите.

●

Равнището на критиката и самокритиката се обуславя в много голяма степен от **грижите и вниманието, които отделят партийните органи за реализацията на критичните бележки и предложения на комунистите, на трудещите се на събрания, съвещания и срещи и на публикуваните в средствата за масова информация.**

Към градския комитет на БКП действува цялостна единна система за информационно и справочно обслужване на ръководната му дейност. Нейни подсистеми са: „За регистриране и контрол на положителните и критичните публикации на средствата за масова информация, отнасящи се за партийните и други органи от столицата" и „Постояннодействуващата система за комплексно изучаване на общественото мнение и политическите настроения на трудещите се от София". Системата подпомага ръководната дейност на комитета, като информира за критичните публикации и отношението на критикуваните органи и набелязаните мерки за отстраняването на негативните явления.

Digitized by Google

Всеки ден секретарите, членовете на бюрото, завеждащите отдели и сектори на градския комитет и първите секретари на районните комитети на БКП, ръководството на Столичния народен съвет получават „Сигнален бюлетин“ с кратка анотация на критичните бележки във всекидневния и периодичния печат, по радното и телевизията. В бюлетина се посочва към кои органи е отправена критиката, под чие ръководство — партийно и административно са те, на територията на кой район са и кой от отделите на градския комитет на БКП отговаря по тези въпроси. Отделно се водят и критичните бележки към органите на СНС.

Системата съдействува комитетът да контролира и анализира отношението на критикуваните органи и ръководители към отправената им критика и за резултатите от предприетите мерки. Сигнализира оперативно за многократно изнасяни нередности към отделни органи на социалното управление и за многократно поставяни важни въпроси. Чрез нея се осигуряват данни за очертаващите се тенденции и явления в живота на столичния град. Тя е един от най-ефективните канали за изучаването на общественото мнение в града.

Критичните бележки се картотекират и обработват на перфокарти. Със специални въпросници на градския комитет на БКП и посещения на сътрудници на място се правят проверки, за да се установи отношението на критикуваните към отправената им критика. Два пъти в годината Информационно-социологическият център при комитета изготвя обзорен бюлетин за работа с критичните бележки. Бюлетинът се предоставя на бюрото, завеждащите отдели и на районните комитети. В началото на всяка календарна година бюрото прави анализ на работата с критичните бележки, отразени в средствата за масова информация през изтеклата година.

Другият канал за критичните бележки е информационната система за вътрешнопартийния живот на първичните организации и дейността на партийните комитети. Чрез нея се регистрират критичните бележки от събранията на първичните партийни организации и заседанията на партийните комитети и бюра.

Районните комитети регистрират всеки месец всички критични бележки по съдържание и адресанти, които се отнасят за партийните, държавните, стопанските и обществените органи извън първичната партийна организация и трудовия колектив. Селекционират се по проблеми и тези, които не са от компетенциите на районните ръководства и органи и по специална справка-образец се изпращат до градския комитет на БКП. Той от своя страна ги препраща за отговор до съответните ръководства на министерствата, ведомствата и институтите с молба за тяхното становище и предприетите мерки да бъдат информирани градският комитет на БКП и съответната първична партийна организация в едномесечен срок. Така например само за последната отчетно-изборна кампания в партията на събранията и конференциите са изказани над 17 000 критични бележки, 324 от които до различни централни ведомства и за всяка от тях комитетът е изисквал отговор.

На много от поставените въпроси градският комитет дава отговор чрез периодичните си издания и по-специално чрез бюлетина „Отговор на актуални въпроси“. На страниците на бюлетина през 1981 година са поднесени отговори на такива изключително важни въпроси като топлоснабдяването на София, опазването на околната среда, новия икономически механизъм и здравеопазването, комплексното изграждане на столицата, единната система за гражданска регистрация и административното обслужване на населението, новия закон за

Digitized by Google

административното производство, транспортното, търговското и битовото обслужване на столичани и други.

На страниците на „Отговор на актуални въпроси“ за периода от 1978 година включително и първото шестмесечие на 1981 година са изразили мнение 6 министри, 5 зам.-министри, 5 генерални директори, председателят на СНС и всички зам.-председатели, 6 директори на различни дирекции към СНС, председателят на АПК „Средец“, директорите на строежа на метрополитена на София, на градския пътнически транспорт и други.

Освен сектор „Жалби“ към всеки секретар на ГК, по неговия ресор, се води картотека на личните молби и жалби на гражданите, за които се следи в определения срок да получат съответния отговор.

Голям е приносът и на градската контролно-ревизионна комисия за по-нататъшното усъвършенстване на работата с писмата и жалбите на трудещите се. След задълбочена проверка по тези въпроси се проведе пленум на градската контролно-ревизионна комисия. В резултат на направените изводи в бюрото на градския комитет на БКП бе внесена информация с конкретни мерки за подобряване на работата. Градската контролно-ревизионна комисия поведе борба за своевременно и задълбочено проучване на писмата, за даване на срочни и точни отговори, за решаване на повдигнатите въпроси и своевременно отстраняване на причините, които ги пораждат.

Голяма взискателност проявява градският комитет на БКП към работата на Столичния народен съвет с критичните бележки на гражданите.

Бюрото на комитета обсъди постъпилите и разгледани лични писма до градския комитет през 1980 година. В решенията по този повод СНС беше задължен да направи специален анализ на причините, които пораждат жалбите, свързани с потребностите, реалното регистриране и снабдяване на гражданите с жилища и нерешените въпроси по териториалното и селищното устройство.

Освен чрез изпълкома на СНС, чрез учрежденския партиен комитет и първичните партийни организации често тези въпроси се поставят на анализ в съответните дирекции, служби, на събрания на първичните партийни организации и профорганизациите.

●

В духа на изискванията на XII конгрес на БКП бюрото на градския комитет на БКП счита, че системното изучаване на общественото мнение е важен източник за социална информация и в съчетание с другите източници дава възможност за по-пълен анализ и оценка на отношението на трудещите се към значими процеси и явления в обществения живот. То е израз и на по-нататъшното укрепване на връзките на партията с широките народни маси и форма за по-активното им въвличане в управлението на столичния град.

Действуващата към градския комитет на БКП система за изучаване на общественото мнение и политическите настроения обхваща два вида изследвания: **периодични** — изучаване на сигналите, предложенията, идеите и вълненията на хората във връзка със ситуативно възникнали въпроси през даден период; **тематични** — изучаване отклика и отношението на трудещите се по повод на конкретни събития, проблеми и процеси, които пораждат определено отношение или настроения сред населението. Носители на информацията са секретарите на първичните организации, информаторите на градския комитет на БКП от базовите първични партийни организации; партийните и комсомолските пропагандисти, лекторите от дружество „Г. Кирков“, районни-

Digitized by Google

те и градски съветници, политическите и нещатните сътрудници на градския и районните комитети на БКП, методът на пощенската анкета, личните писма и жалби на гражданите, постъпили в партийните комитети или в средствата за масова информация. Обобщаването и анализът на информацията за общественото мнение се извършват от изградена с решение на бюрото на градския комитет пулсираща група от сътрудници на неговите отдели.

Системата подава месечни и тримесечни справки на ръководството на комитета. Информационно-социологическият център и заинтересованите отдели предлагат на първия секретар на кои органи и ръководни дейци да се изпратят основните изводи от проучванията; какви въпроси да се внесат за обсъждане в бюрото, в изпълкома на СНС или ръководствата на други организации; какви политически мерки да се вземат в оперативен порядък; по какъв начин да се даде отговор на поставените от трудещите се актуални въпроси. Макар още да е в началния си етап на функциониране, системата за общественото мнение и политическите настроения доказва своята актуалност и потребност.

През второто тримесечие на 1981 година ръководството на градския комитет направи анализ на критичните бележки и предложенията на трудещите се по изключително важни въпроси, които влияят на психическия климат в града, а именно: задоволяване с жилища и действието на закона за наемите; някои въпроси на медицинското обслужване; водоснабдяването на столицата; търговското обслужване и други. Паралелно с анализа на характера на критиката се прави анализ и на вътрешнопартийния живот на партийните организации от тези сфери с цел да се следи съответствуват ли въпросите, с които се занимават и решават, и тези, които се поставят.

Решаващо условие за разгръщане на критиката и самокритиката имат контролът и проверката на изпълнението на партийните решения и своевременното решаване и отговор на критичните бележки и предложения. Утвърди се практиката в бюрата на градския и районните комитети, в редица партийни комитети периодично да се обсъждат преценки и информации за работата с критичните бележки и предложения, да се упражнява контрол към съответните ръководни дейци за предприемане на енергични мерки за отстраняване на посочените слабости и недостатъци. Този контрол се упражнява от най-отговорните органи в градската партийна организация. Така например по повод писмото на другаря Тодор Живков до градския комитет на БКП и изпълкома на Столичния народен съвет за търговското и битовото обслужване на населението в столицата от 20 октомври 1980 г., което се разгледа на партийни събрания, бяха отправени допълнително сериозни критични бележки от комунистите. На специално пленарно заседание на градския комитет на БКП председателят на СНС, първите секретари на районните комитети на БКП и секретарят на учрежденския партиен комитет при Министерството на вътрешната търговия и услугите се отчетоха за извършената работа по изпълнението на програмата на градския комитет на БКП по търговското и битовото обслужване на гражданите. Системно етапни оценки по този въпрос прави бюрото на комитета.

При получаване на формални отговори или тяхното забавяне информационно-социологическият център на градския комитет съвместно с районния комитет организират проверки на място. Те се правят най-често в сферата на битовите услуги и търговското обслужване.

Този стил на работа се пренася и в районните комитети на БКП, а оттам и в заводските и учрежденските партийни комитети. При об-

Digitized by Google

съждането на важни партийни документи всекидневно се следят и анализират критичните бележки в градския и районните комитети.

В много от първичните партийни организации се водят „щафетни тетрадки", в които се отразяват критичните бележки и предложения, записват се сроковете с отговорниците, които ще работят с тях, и начинът, по който ще се снемат от отчет. На други места те се картотекират. Много полезна се оказа практиката поне веднъж в годината на партийни събрания партийните бюра да отчитат какво са направили по реализирането на критичните бележки на годишните отчетно-изборни събрания и други събрания на организацията.

В първичните партийни организации е създадена широка мрежа от информатори. Районните комитети на БКП — Димитровски, Кирковски, Коларовски, полагат системни грижи за работа с тях.

Прави впечатление, че все повече намалява критиката и на критичните бележки от личен характер и нарастват тези със значимо обществено значение.

Сега усилията на градския и районните комитети на БКП са насочени към целенасочена работа с критичните бележки и предложения на комунистите и трудещите се, отправени във връзка с обсъжданията на проектотезисите за Дванадесетия конгрес и на предизборните събрания. Възложено е на районния комитет „Васил Левски" да експериментира някои нови форми на работа с критичните бележки, а на Коларовски районен комитет — за изучаване на общественото мнение и настроения. В двата района до края на годината ще се организират срещи за обмяна на опит. Търсят се по-рационални форми за контрол и помощ на първичните организации и по-голяма самоинициатива от тяхна страна по тези въпроси.

ПЛАНИРАНЕТО

През последните години окръжният комитет на партията, партийните комитети и първичните партийни организации в Пернишки окръг отделят все по-голямо внимание за непрекъснатото усъвършенстване методите и формите на планиране на своята работа. То се превръща в неотменна черта в техния стил на работа. В голямата част плановете на партийните комитети и организации се изграждат на основата на изискванията на обективните закони на общественото развитие, насочени са към научно установяване на целите и задачите, които има да се решават за даден период, на формите, методите, средствата и пътищата за тяхното осъществяване.

Окръжният комитет на партията повиши своите изисквания, проведе редица мероприятия за усъвършенстване на планирането в партийната работа. През последните години системно се анализират плановете за работа на общинските, заводските и учрежденските партийни комитети. С тези анализи запознаваме секретарите на партийните комитети. Използваме техните оценки за положителните и слабите страни на плановете, за тяхната тематика и структура. Това допринася за обмяната на положителния опит в тази насока.

По-редовно оказваме помощ и контрол на място по планирането, като извършваме по-редовни и комплексни проверки. В тях заангажи-

Digitized by Google

раме както целия апарат на окръжния комитет на партията, така и нещатни сътрудници. След извършване на проверките провеждаме задълбочени разговори по планирането в съответните партийни комитети.

Друга форма, която използваме за повишаване подготовката и знанията на секретарите на партийните комитети и първичните партийни организации, е обучението им по проблемите на планирането. На провежданите семинари и полудни основно място в лекциите, обсъжданията и обмяната на опита се отделя на тези въпроси.

По този проблем Пернишката общинска партийна организация в края на 1979 година проведе пленум. В неговата подготовка бе извършена значителна дейност за изясняване състоянието на планирането на работата в партийните комитети и в първичните партийни организации. Общинският партиен комитет проведе редица мероприятия за оказване на помощ и контрол на място. Бяха обсъдени плановете с широк актив. Приетите от пленума примерни насоки и решенията за по-нататъшно усъвършенствуване на планирането успешно се изпълняват.

Въпросите на планирането са предмет на системно обсъждане в бюрата на общинските партийни комитети, в общостроителния партиен комитет, в съвещанията с партийния актив и др.

Извършената под ръководството на окръжния комитет на партията работа доведе до подобряване в планирането на партийната работа на всички партийни органи и организации.

Кои са по-съществените изменения в планирането?

На първо място засили се научността в планирането. Сега по-добре се синхронизират задачите на вишестоящите органи със задачите, които се решават в дадения колектив. Получава се по-голяма еднопосочност и съгласуваност с потребностите на обществото, с интересите на комунистите. По-добре се използват програмно-целевият и мултипликационният подход при съставянето на плановете и решаването на задачите. Особено място отделяме за изучаване опита на КПСС в тази насока. Сега партийните комитети и организации по-добре актуализират плановете и поставят за обсъждане и своевременно решаване най-важните, съществените въпроси от социално-икономическото развитие на трудовите колективи. Те проявяват по-голям стремеж за разгръщане инициативата на комунистите и трудещите се в борбата за изпълнение и преизпълнение на плановете за социално-икономическото развитие, за свързване в органическо единство идеологическата и партийно-организационната работа с непосредствените задачи.

Друго постижение в планирането на партийната работа е, че по-добре се прилага принципът на приемственост и непрекъснатост. При изготвянето на плановете болшинството от партийните комитети и първичните партийни организации имат предвид постигнатите резултати, допуснатите слабости, нерешените въпроси от изминалия период. Стана практика плановете да се допълват и актуализират в съответствие с нововъзникналите задачи, произтичащи от политиката на партията, решенията на вишестоящите партийни органи и проблемите за решаване в трудовите колективи.

Положителни изменения има в реалността и конкретността на плановете. Болшинството от партийните органи при планирането се съобразяват с реалните възможности, които имат трудовите колективи за изпълнение на партийната политика. В тези планове ясно са определени целите и задачите и конкретните мероприятия за осъществяването на всяка поставена задача. Точно са формулирани сроковете и отговорниците. Това съдействува за повишаване качеството на плановете, за засилване ефективността от работата.

Вследствие на богатата и разнообразна работа, която провеждат

Digitized by Google

окръжният комитет на партията, заводските, комбинатските и общинските партийни комитети с актива, порасна уменето на партийните кадри по-добре да планират работата. Характерно е и това, че се проявява стремеж в предварителната подготовка по изработването на плановете да вземат участие по-широк кръг от активисти и специалисти. Утвърдена практика е да се изграждат комисии и работни групи от най-компетентните по даденото направление комунисти. Това помага партийните органи по-добре да открият основното, решаващото звено за изпълнение на задачите и да насочат усилията на комунистите и трудещите се към неговото реализиране.

В окръжната партийна организация се утвърди перспективното планиране на работа. Както окръжният, така и всички общински, комбинатски, заводски и други партийни комитети работят по две и тригодишни перспективни планове, като обхващат периода между отчетно-изборните конференции. Една част от първичните партийни организации разработват едногодишни планове за своята дейност. Този подход дава възможност на партийните комитети и организации да въздействуват целеустремено по-продължителен период върху отделни страни от живота на партийните организации и на трудовите колективи, за по-задълбоченото изучаване и решаване основните проблеми, свързани с ръководството на организационната дейност, на икономиката, идеологията, културата, за осъществяването на по-системен и целенасочен контрол.

Постоянна практика в окръжния и останалите партийни комитети е да разработват перспективни програми за по-дълъг период. Такива документи се разработват по най-важните, основни въпроси, свързани с изпълнение решенията на партийните конгреси, по ръководството на икономиката, по преустройството на идеологическата работа, по издигане ролята на първичните партийни организации, по ръководството на масовите организации, за развитието на физическата култура и спорта и други. Те осигуряват системност при реализирането на поставените цели, съдействуват за конкретно насочване на силите и средствата в процеса на изпълнението.

Едногодишното планиране на работата в първичните партийни организации допринася да се включват най-важните, основните цели и задачи на комунистите за по-продължителен период от време, да се видят проблемите и на трудовите колективи в известна перспектива.

При оперативното планиране на своята работа всички партийни комитети и първични партийни организации изработват шестмесечни оперативни планове. Подработването им се извършва, като се вземат предвид основните задачи и цели, поставени в перспективните планове, задачите, произтичащи от решенията на вишестоящите партийни органи, от техните собствени решения и от задачите, които предстоят да се решават в дадения трудов колектив. По-голяма част от оперативните планове са добре подготвени, в тях са обосновани основните задачи, правилно са набелязани и мероприятията за изпълнението им, съобразени със силите и възможностите на партийните органи и организации. Общинските партийни комитети в Перник, Радомир, партийните комитети към клоновите стопанства при селата Долна Диканя, Велковци, партийният комитет при строително управление „Заводски строежи“, мартеновия цех при стопанския металургичен комбинат „Ленин“ и други най-добре разработват оперативните си планове.

В най-общ вид плановете на партийните комитети имат следната структура: основни задачи, мероприятия за изпълнение на основните задачи, календарен план за заседанията на комитетите, общите (делегатските) събрания, работа с актива, комплексните или тематични проверки, срещи за обмяна на опит.

Digitized by Google

В някои партийни комитети още в плана записват и групите, които ще проучват даден въпрос, ще излизат със съдоклад и проект за решение. Добър опит в това отношение има партийният комитет при клоново стопанство — Брезник. В други партийни комитети също за проучване използват изградените проблемни комисии. Широко се практикува и изнасянето на съдоклади по обсъжданите въпроси от комбинатските партийни комитети към стопанския металургичен комбинат „Ленин", Комбината за тежко машиностроене, партийния комитет при железопътен възел и други.

През март т. г. окръжният комитет на партията извърши цялостна проверка по планирането на партийната работа в общинските, комбинатските, заводските, учрежденските, общостроителния партиен комитет и партийните комитети към АПК и клоновите стопанства. Бяха проверени плановете на $^1/_3$ от първичните партийни организации в окръга. Проверката обхвана период от миналата година и първото шестмесечие на тази година.

Кои са основните изводи, направени от проверката?

Най-характерното за плановете е, че те се отличават с по-голяма задълбоченост и проблемност, с по-пълно приложение на политическия подход при планирането на партийната работа в условията на новия икономически подход и механизъм. Важно отражение както в цялостния живот на окръжната партийна организация, така и в планирането даде предконгресният дух. Отчетено бе, че са нараснали политическата и трудовата активност на комунистите и трудещите се за предсрочно изпълнение на седмата петилетка и навлизане в осмата петилетка без дългове към миналата. Увеличи се приносът на всеки колектив и комунист за достойна среща на XII партиен конгрес, за създаване на необходимите предпоставки за изпълнение на задачите, произтичащи от неговите решения, за всяка партийна организация, за всеки колектив.

Анализът на плановете на партийните комитети за първото полугодие на тази година показва, че около 40 процента от въпросите, разгледани на заседания на партийните комитети, са по партийно-организационната дейност, 37,8 на сто — по партийното ръководство на икономиката и управлението, 14,5 на сто — по идеологическите въпроси и 8,6 процента по партийното ръководство на обществените организации.

Положително е това, че от проблемите по партийното ръководство на икономиката най-висок е относителният дял на въпросите, свързани с изпълнението на качествените показатели. Добре са застъпени отделните страни на социалистическата организация на труда. Проявява се стремеж да се насочат усилията на комунистите и всички трудещи се към повишаване ефективността на производството, подобряване качеството на работата. Набелязани са мерки за внедряване постиженията на науката, техниката и челния опит, за усъвършенствуване технологията и строгото съблюдаване режима на икономии, за по-нататъшното развитие на материално-техническата база.

В болшинството от плановете на партийните комитети са предвидени мерки за по-пълно проявление на комплексния подход в извършването на идейновъзпитателната работа, за повишаване марксистко-ленинската подготовка на комунистите и всички трудещи се, за по-пълно свързване на идеологическата работа с решаването на задачите на социално-икономическото развитие, за възпитанието на трудещите се в дух на съзнателно отношение към труда и обществената собственост, за непримиримост към отрицателните прояви.

В плановете на партийните органи и организации са набелязани пътищата за засилване влиянието на комунистите, тяхната авангардна роля. Намерили са място и проблемите за издигане ролята и пътища-

Digitized by Google

та на партийните органи и организации като политически щабове, първообраз на бъдещото състояние на трудовите колективи. Отделено е по-голямо внимание на по-нататъшното подобряване качествения състав на партийните организации, на по-пълното и ефективно осъществяване правото на контрол върху дейността на стопанските ръководства, за усъвършенствуване стила и методите на работа на партийните органи и организации, за разширяване на вътрешнопартийната демокрация и укрепване на дисциплината.

През първото полугодие на тази година партийните комитети отделяха по-голямо внимание на работата с критичните бележки и предложенията на трудещите се.

Проверката на работата в първичните партийни организации показва, че е настъпило чувствително подобрение в планирането на тяхната дейност. Обхванати са основните задачи, стоящи пред трудовите колективи, правилно са набелязани мероприятията за изпълнението им. Сега задачите в плановете са по-конкретни, предварително се вписва дневният ред на събранията и заседанията. Добър опит в това отношение има вече натрупан в първичните партийни организации в Завода за алуминиева дограма, Завода за търговско обзавеждане, гаража при клоново стопанство в Брезник, цех „Плоско стъкло" на стъкларския завод „Кристал" и други.

Независимо от настъпилите положителни изменения в работата на партийните комитети и организации по планирането все още се допускат някои слабости, които се отнасят главно до следното:

Планират се за обсъждане второстепенни въпроси или такива, които са предмет за обсъждане и решаване от стопанските ръководители или други органи на социално управление, а се изпускат важни и актуални проблеми.

Има случаи, когато в плановете на партийните комитети не се набелязват достатъчно мероприятия, които да гарантират изпълнението на основните задачи. В някои планове не са определени предварително събранията на комунистите, проблемите, които те ще обсъждат.

Има, макар и незначителна част, партийни комитети, които предвиждат в заседанията си за обсъждане и решаване много въпроси и не оставят резерв от време за възникналите актуални въпроси в процеса на работата. Претрупаността в плановете отнема много време на партийните секретари, актива, стопанските, административните кадри за подготовка на материали и заседания. По този начин се намалява времето за жива, непосредствена работа с комунистите и трудещите се, за помощ и контрол по изпълнение на задачите на място.

В някои планове на първични партийни организации не се записват заседанията на партийните бюра, което се отразява отрицателно на тяхната подготовка.

Допуска се понякога да не се планира изучаването и разпространението на положителния опит в партийната работа.

Друга съществена слабост, която се проявява както в работата на партийните комитети, така и в първичните партийни организации, е, че недостатъчно се контролира изпълнението на плановете и не се използват достатъчно разнообразни форми за тази цел.

Задачите, които постави XII конгрес на БКП, изискват непрекъснато усъвършенствуване на планирането в партийната работа. Това ще способствува за по-нататъшното издигане боеспособността и активността на партийните органи и организации.

Милко МЛАДЕНОВ
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

ОСМАТА ПЕТИЛЕТКА — ЗА 1300 КАЛЕНДАРНИ ДНИ

В тези напрегнати следконгресни дни достойното чествуване на 1300-годишнината от основаването на българската държава и 90-годишнината на партията комунистите и всички трудещи се от Смолянски окръг изразяват своята готовност и непоколебимата си решимост да претворят в живота партийните решения за ускореното социалноикономическо и културно развитие на страната и окръга през годините на осмата петилетка.

Комунистите, сдружените земеделци, комсомолците, цялото население на окръга сега живее и твори под въздействието и от посещението на генералния секретар на Централния комитет на БКП и председател на Държавния съвет на Народна република България Тодор Живков в нашия край непосредствено след конгреса. Вълнуващите му срещи с родопските миньори и с трудещите се от Смолян, Рудозем и Мадан се превърнаха в нова ярка манифестация на единството и сплотеността на комунистите и всички трудещи се около Централния комитет на БКП и неговата ленинска априлска стратегическа линия. Въодушевени от решенията на XII конгрес на БКП, в хода на подготовката и самото посещение на другаря Тодор Живков се зароди инициативата да се поемат конкретни обещания за предсрочно изпълнение на плана за осмата петилетка. На среща с челниците от минната промишленост в Мадан на другаря Тодор Живков бе връчено обещание от 34 миньорски, минностроителни и геологопроучвателни бригади с 403-ма участници за изпълнението на плана за осмата петилетка за 1300 календарни дни.

Тази високопатриотична инициатива бе оценена от нашия пръв партиен и държавен ръководител като голяма политическа зрелост и работническа доблест, на отклик и пример как трябва да се поемат и осъществяват големите задачи, поставени от Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия.

Инициативата на родопските миньори има огромно икономическо, политическо, идеологическо и социално значение.

Икономическо — защото тя се роди в решаващата производствена единица — бригадата. Там, където практически се решава съдбата на производствения процес, като диалектическо единство на средствата на труда, предметите на труда и живия труд за производството на материални блага. Там, където се реализират в живота новият икономически подход и неговият механизъм за всестранна интензификация, за реализирането на партийния девиз „Ефективност и качество — качество и ефективност“ от всяка дейност, от всеки труд. Там, където си дават среща и се осигурява еднопосочност на интересите на обществото, трудовия колектив и отделния социалистически труженик. Там, където са резервите и възможностите за практическо претворяване в живота на партийната заръка за повишаване обществената производителност на труда, за максимални икономии на суровини, материали и енергия, за високо качество и рентабилност на продукцията.

Digitized by Google

Политическо — защото починът на миньорите е проява на висока политическа зрелост и патриотизъм от най-висока класа. Това е демокрация на политическото израстване на нашата работническа класа като съзнателен и активен строител на социалистическото общество, като пълноправен стопанин на материалните и духовните блага, на всичко, което има и се създава в социалистическата ни родина.

В идеологически аспект инициативата на челниците демонстрира огромната жизнена сила и възможност на социалистическия строй, разгърнал творчеството на човека като главен обект и субект във всенародното социално-икономическо и културно развитие на страната по пътя на изграждането на зрялото социалистическо общество.

В социално отношение този почин има не по-малък смисъл и значение. Трудещите се като производители и потребители ясно осъзнават и претворяват партийната повеля да се работи и произвежда качествено, да нарастват непрекъснато обществените фондове за потребление. Всичко това се завоюва и защищава с цената на работническата чест.

Окръжният комитет на БКП и неговото бюро високо оцениха и безрезервно подкрепиха тази инициатива. На заседание на бюрото и в пленум на комитета първият секретар на окръжния комитет на партията Величко Караджов направи обстойно изложение по обещанието на 34-те бригади. Приеха се конкретни мероприятия и решения за разпространението на почина и за превръщането му в масова практика в окръга.

Сега главна наша задача е под ръководството на окръжния комитет на БКП подетата инициатива да стане основно съдържание и сърцевина в дейността на всички общински партийни комитети и първични партийни организации, на стопанските ръководства и трудовите колективи. Починът да се превърне в масова практика, в движение за осъществяването на партийния девиз „Дела, дела и само дела!"

В какви главни направления работят партийните органи и организации за превръщането на инициативата на миньорите в дело на чест и отговорност на всички производствени колективи?

На преден план се поставя задачата да се разясняват същността, смисълът и значението на инициативата на 34-те челни производствени бригади.

Това е особено нужно и важно. Без него не може да се осигури желаната подкрепа на хубавото начинание. Не би могла да се създаде необходимата обстановка починът бързо да получи възторжени и всеотдайни последователи, да се превърне в масова практика. Първостепенна наша задача е да мобилизираме силите на всички партийни ръководства, кадри и организации, на обществените организации, на народните съвети и стопанските ръководства, на специалистите и научните звена за широка и висококачествена политическа и разяснителна работа във всички първични партийни организации, в трудовите колективи, във всички бригади и звена, с отделните социалистически труженици.

Сега се работи организирано, системно и настъпателно за утвърждаването в цялата окръжна партийна организация, във всички нейни ръководни органи, във всички партийни организации и групи, сред всички комунисти на категорична позиция и безрезервна подкрепа за успешно претворяване почина на миньорите в реални дела в целия окръг, във всички производствени и стопански звена.

Под ръководството на окръжния комитет на партията във всички селищни системи и населени места, производствени предприятия, организации и бригади на окръга се създава обстановка на подем, на активност, на творческо търсене, на реализаторски подход за изпълнение решенията на Дванадесетия партиен конгрес.

Digitized by Google

Стремежът ни е да не допуснем тази важна и с голям всестранен ефект инициатива да бъде задушена от формализма и бюрократизма. Целта ни е политическият и икономическият подход да се превърнат в главно съдържание на организаторската, политическата и идеологическата работа на първичните партийни организации и трудовите колективи, да се осигури здраво ръководство и да не се допуснат прибързани, необмислени действия и обещания, които утре бързо да изгаснат. Затова с комунистите и членовете на бригадите наново и задълбочено, много по-всеобхватно всичко е огледано и преценено. То е предвидено, планирано и канализирано, намерило е своята конкретна форма и ясни измерители. Създадени са условия за научнообоснована организация, ръководство, контрол и отчетност на работата по изпълнението на поетите обещания. Изготвена е цялостна и всестранно обвързана програма. Разпределен е обемът на работата. Разчетено е времето. Уточнени са ресурсите. Определена е системата на организация и ръководство. Има пълна яснота как и откъде ще се върви по-нататък, за да се стигне до целта. Определени са задачите на самата бригада, на нейните членове, на ръководството ѝ, на по-горните ръководни органи — участъка, рудника, цеха, обекта, предприятието, окръга и централните органи, от които зависи създаването и осигуряването на необходимата материална, техническа и всестранна база, за да може бригадата да прояви своите възможности с ума, с творчеството и труда си да превърне целите в конкретни дела.

Тук въпросът опира не до общото изпълнение на плана, а до онова, което се съдържа в понятието „всестранна интензификация на производствения процес, последователно и пълно приложение на новия икономически подход и неговия механизъм, безусловно осигуряване на всички натурални и качествени показатели". А това не може да стане, без да се усъвършенстват социалистическата организация на труда и управлението. Без тях е невъзможно работата на бригадата да се постави на вътрешностопанска сметка, да се даде простор в действието на икономическите закони и на икономическите категории и лостове като: производителност, себестойност, печалба и обвързване работната заплата с резултатите от производствената дейност, с постигнатото от количеството и качеството на труда. Разработени са организационно-технически мероприятия за целенасочено използване на най-добрите кадри — специалистите, икономистите, инженерно-техническите работници, обществено-политическите деятели, челниците и новаторите в производството.

В първичните партийни организации има яснота по всичко. Определени са задачите както на стопанските органи и специалистите, така и на профсъюзите, на Комсомола, на Отечествения фронт, на научните и творческите съюзи.

На тази основа е организирана и се провежда всестранна партийно-организационна и партийно-политическа работа. Сега дейността на окръжния и общинските комитети на БКП е пренесена в първичната партийна организация — там, на терена, където са успехите и неуспехите на трудовите колективи, където е живият човек, неговият труд и творчество.

В резултат на тази целенасочена и ефективна партийно-политическа и организаторска работа инициативата на 34-те челни бригади бързо получи отзвук и подкрепа от редица бригади и индивидуални първенци от минната промишленост и другите отрасли на окръжното народно стопанство.

Какви са досегашните резултати за разпространяването на инициативата и изпълнението на поетите обещания?

Digitized by Google

До 10 юли т. г. бригадите, които работят по инициативата „Осмата петилетка — за 1300 календарни дни“, станаха 87 с 2055 участници и 2152 индивидуални първенци от отраслите на промишлеността, строителството, селското стопанство, транспорта, търговията и услугите. Освен това много колективи, бригади и индивидуални първенци поеха обезателства да изпълнят предсрочно петилетния план. Двадесет и четири бригади с 346 участници и 100 индивидуални първенци обещаха да завършат предсрочно осмата петилетка от 10 до 16 месеца, 253 бригади с 4048 участници и 2600 индивидуални първенци от 1 до 9 месеца. Общо 26 287 работници и специалисти от окръга се включиха в различните инициативи за предсрочно изпълнение на плана за осмата петилетка.

Изграден е окръжният клуб „Осмата петилетка — за 1300 календарни дни“. Подобни клубове са създадени и в 17 предприятия с 4200 членове.

Приети са 16 750 броя лични и колективни творчески планове от работниците и специалистите за преизпълнението на насрещните си планове, за реализиране икономия на суровини, материали и енергия, за повишаването качеството на произвежданата продукция и за решаването задачите на техническия прогрес. Между бригадите, цеховете и предприятията са сключени 960 договора за съревнование.

Партийните органи и организации отделят голямо внимание за изучаването и внедряването на челния наш и чужд опит. В окръга са картотекирани 1920 челници, които предават своя опит на 7413 работници, а 1430 наставници работят с 3420 млади и новопостъпили работници за повишаването на тяхната квалификация и оформянето на възпитанието им. Двеста петдесет и пет бригади работят по скоростния метод. Те извършват 88 на сто от обема на миннодобивната и геологопроучвателната дейност. За комплексното прилагане на челния опит, почините и инициативите е предвидено 23 колектива от отраслите на окръжното стопанство да се изградят като еталони.

В резултат на всичко това и на разгърналото се социалистическо съревнование между трудовите колективи бяха преизпълнени всички показатели, които характеризират социално-икономическото развитие на окръга през първото шестмесечие на 1981 година. Планът по обем в промишлеността е изпълнен на 104,8 на сто, в строителството — 108,5 на сто, в транспорта — 100,6 на сто, в съобщенията — 103,4 на сто, в търговията — 103,7 на сто.

Планът за обществената производителност на труда е изпълнен 112,9 на сто, за чистата продукция — 111,9 на сто, за печалбата — 148,1 на сто. Средната месечна работна заплата достига 200 лева. В сравнение със съответния период на 1980 година обществената производителност на труда нарасна с 16,7 на сто, чистата продукция — с 20,1 на сто, печалбата — с 91,8 на сто. Намалени са материалните и другите разходи на 100 лева продукция с 2,6 на сто.

За тези високи резултати най-голям дял имат инициаторите и челниците, които работят по инициативата „Осмата петилетка — за 1300 календарни дни“. Какви са постиженията? Една бригада изпълни плана по обем 290 на сто, една — 273 на сто, четири — 192 на сто, три — 166 на сто, четири — над 150 на сто, двадесет и шест — над 140 на сто и четиридесет и осем — от 125 до 140 на сто. Две бригади работят по плана за май 1982 г., четири — за декември 1981 г. Деветнадесет индивидуални първенци изпълняват плана си от 180 до 220 на сто, двеста и четиринадесет — над 140 на сто, хиляда деветстотин и деветнадесет — от 120 до 140 на сто.

Ние определено считаме, че е намерен верният път за осигуряване

Digitized by Google

всестранен подем за успешно изпълнение на партийните решения. Дейността ни е насочена в едно — вижданията и намеренията да се превърнат в реални дела.

Извършената досега работа и постигнатите резултати дават основание да се каже, че инициативата и изпълнението на обещанието, поето от челните бригади, за завършването на осмата петилетка за 1300 календарни дни се осъществява успешно. Разбира се, в постигането на поставената цел съществуват и някои трудности и слабости, които окръжният комитет на БКП вижда и предприема необходимите мерки за тяхното отстраняване. Главните ни усилия са насочени за по-нататъшно издигане ролята и отговорността на първичните партийни организации, на кадрите и стопанските ръководства с оглед те навреме да предприемат и осъществят ефикасни практически мерки при съставянето на насрещния план на всяка производствена единица за петилетката, годината, месеца. Стремим се да ги научим те да проявяват по-голямо творчество и инициатива, да поемат разумен риск и отговорност. Да разкриват и използват най-успешно и гъвкаво съществуващите резерви и възможности, да проявяват усет към новото, прогресивното, да са непримирими спрямо застоя и слабостите, да движат нещата напред и възходящо, да осигуряват дела и резултати, достойни за Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия.

Сега комунистите, младежта и всички трудещи се от окръга, въодушевени от постигнатите високи успехи през първото шестмесечие на първата година от осмата петилетка, с още по-голям ентусиазъм, енергия и оптимизъм, с ум и сърце работят за успешното изпълнение и преизпълнение на поетите обещания за претворяване в дела решенията на Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия и указанията на другаря Тодор Живков, дадени при посещението му в Смолянски окръг.

Младен СИРАКОВ
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

В ОБСТАНОВКА НА ЗАДРУЖНА РАБОТА

АТАНАС ИЛЧЕВ
секретар на първичната партийна организация
при ремонтния цех на завод „Комсомолец" — Кърджали

Пътят към успешното решаване на сложните и отговорни задачи, които постави Дванадесетият конгрес на БКП, е широкият демократизъм в производството. Демокрацията, както сочи другарят Тодор Живков, е нужна не само за обсъждането и решаването, но и за процеса на осъществяването на задачите. За нас това означава все по-широко да привличаме трудещите се в управлението на стопанския и обществения живот, да засилваме народния контрол, да даваме гласност на резултатите от нашата дейност, да се съобразяваме с общественото мнение, да търсим по-пълно съответствие между правата и задълженията на хората, тъй като няма демокрация без дисциплина. Добре знаем обаче, че самата дисциплина е продукт на много фактори: на цялата система на възпитание на човека, на организацията на труда, на атмосферата в колектива. Тя зависи от условията за творческа изява, за почивка, за професионално израстване и пр.

Ще разкажа какви проблеми във връзка с дисциплината сме решавали, как конкретно сме постъпвали, към какво насочваме вниманието на комунистите и безпартийните, за да бъде тя съзнателна, за да бъдат хората социално активни?

Нашата първична организация е утвърдено политическо ядро на трудовия колектив. Тя влияе на безпартийните и с организираността и дисциплината си, и с взаимоотношенията между комунистите, и с творческото си отношение към проблемите, и т. н. Когато подхванем някаква инициатива, когато си поставим някаква задача, винаги тръгваме от комунистите. И ако можем да говорим за постигнати успехи при нас в областта на производството, в израстването на хората професионално и духовно, непременно трябва да отдадем дължимото на първичната организация.

Така стоят нещата и по отношение на дисциплината. В отговор на партийни и правителствени решения, на потребностите на трудовия ни колектив въпросът за дисциплината е бил предмет на обсъждане в събрания на първичната организация, на разговори в партийното бюро с активистите и пр. Търсили сме причините за нейното нарушаване и ефективни средства за укрепването ѝ. При всички случаи обаче в основата сме поставяли дейността на първичната организация и на отделния комунист, защото от опит знаем, че каквато е тя сред партийните членове, такава е и сред безпартийните.

В стругарския участък имахме само един комунист. Слабото партийно влияние ни затрудняваше в решаването на редица въпроси. За една-две години създадохме партийна група от шест членове. Аз

Digitized by Google

като секретар на първичната организация пряко работя с нея. Чрез постоянните връзки на комунистите с безпартийните, чрез контрола, който групата упражнява за спазване на работния режим, за изпълнение на поръчките от стругарите, укрепихме трудовата дисциплина. По предложение на партийното бюро организирано изучаваме челния опит. Комунистите Димо Петков и Димитър Василев станаха наставници на Нефим Мехмедов, Неджет Фахриев, Валери Мирчев и Валентин Вълкарев, които в продължение на две години усвоиха опита на челниците и сега са пълноценни квалифицирани работници. Успяха да овладеят и втора професия — работят на борфреза и на радиалбормашина. Така решихме няколко въпроса: заздравихме връзките между хората, създадохме възможност за взаимозаменяемост, осигурихме компетентни кадри за важни производствени участъци и условия за навременна реализация на продукцията, повишихме качеството на ремонта на товарачните машини.

Индивидуалният подход към трудещите се е изпитано средство за ефективно въздействие, за укрепване на дисциплината. Аз съм дългогодишен работник в завода, познавам своята производствена работа и хората, с които съм заедно, а така също и техните семейства. Запознат съм с проблемите на повечето от тях. Това ми позволява в партийната работа към всеки да подхождам индивидуално. Разбира се, при нас идват и нови хора. Между тях има и такива, които са обиколили по две-три предприятия. Те, естествено, са със свои навици, със свои представи за ред и дисциплина, със свои потребности, интереси и намерения. Дошли в нашия колектив, където атмосферата се създава от партийните членове, които са най-активните, най-дисциплинираните, те не могат да не се съобразяват с обстановката. Ако не зачитат нашите вътрешни правила, не ги оставяме да вършат своеволия, помагаме им да се приобщят към нас. В бригадата с отговорник на партийната група Яни Павлов започна работа младият работник Тодор Цоков. Той не беше изградил у себе си постоянни трудови навици. Не изпълняваше в срок поставените му задачи, не си уплътняваше работното време. Следях отблизо поведението му. Разбрах едно — на младежа бе необходима помощ и следваше бригадата да му я даде. Комсомолците от цеха беседваха с него, аз също. Тошко, почувствувал загрижеността и силата на колектива, се преобрази, започна да се изявява в труда, в обществения живот. След две години го издигнахме за секретар на комсомолското дружество в цеха. Не мина много време и му гласувахме още по-голямо доверие — приехме го за член на партията. Сега е добър производственик, активен общественик, помага на по-младите работници.

Когато добрата дума не помага, търсим и други средства за въздействие, в това число и силата на общественото мнение. По предложение на партийното бюро например свикахме открито партийно събрание, на което наред с другите въпроси разгледахме и постъпките на Гюнай Мехмедов — също млад работник. Той често закъсняваше за работа, отсъствуваше безпричинно, с поведението си разстройваше околните. От разнсканията по неговото поведение той разбра, че колективът е готов да му помогне, но няма да му позволи повече безнаказано да извършва нарушения. Направи си сериозни изводи. Дисциплиниран и изпълнителен, сега добре се справя с поставените му задачи.

Наложи ли се, прибягваме и до по-строги мерки. Първичната организация изключи от редовете на партията Реджеб Салимов за пасивността му. Той системно отсъствуваше от събрания, отнасяше се безразлично към въпросите, които вълнуваха първичната организация и колектива. Партийното бюро се срещна с него, за да изясни

Digitized by Google

причините. Аз също разговарях с него. В крайна сметка трябваше да се раздели с партийното членство.

Въпросите на дисциплината при нас не са предмет на разисквания само в партийното бюро и в първичната организация. Пренасяме ги в трудовия колектив, в колективните ръководни органи. В решаването им привличаме трудещите се. Бригадният съвет в монтажната бригада например наред с изпълнението на производствените задачи обсъжда и състоянието на дисциплината, следи за личното участие на всеки работник в обществените мероприятия. В резултат на тази негова дейност се повишиха самоинициативата и личният пример. Бригадата в чест на Дванадесетия конгрес на БКП обеща предсрочно да изпълни производствения план за годината по всички показатели и успешно се справя.

В първичната организация сме създали система за работа с партийните поръчения. Те са обвързани с обучението и възпитанието на младите работници, с квалификацията и преквалификацията, с дисциплината. Когато определяме на кого какво поръчение да възложим, винаги се съобразяваме с индивидуалните особености, с възможностите на комунистите, с техните интереси и наклонности. Партийното бюро постоянно следи как ги изпълняват и в какъв срок. Тази системна проверка повиши политическата и трудовата активност на партийните членове и на целия колектив. А това е сигурна гаранция, че сме в състояние да отговорим на високите изисквания, които Дванадесетият конгрес на БКП постави пред всички нас.

НЕОТДАВНА

Бях на отговорна работа в София, но поради настоятелното искане на моите съселяни и по решение на Секретариата на ЦК на БКП в началото на 1954 г. се върнах в село да оглавя кооперативното стопанство.

В родното ми село Слатина, Ловешко, кооперативното стопанство е създадено още през 1940 г. Въпреки трудните условия на работа и пречки от страна на властта то устоя до Девети септември и нагледно показа предимствата на колективното стопанство пред едноличното. Непосредствено след революцията то бе масовизирано и закрачи смело по пътя на социализма. Две години — 1948 и 1949, бе излъчвано за национален първенец.

Но в следващите години дисциплината се разстрои, много кооператори не излизаха редовно на работа, други тръгнаха да търсят препитанието си извън селото.

Кооператорите ме посрещнаха много сърдечно. Единодушно ме избраха за председател на стопанството. Стопляше ме това голямо доверие на хората. Но следващата стъпка бе много по-важна — да се сплотят комунистите, да заемат ръководното си място и да дават личен пример.

На партийното събрание комунистите заявиха, че ще се отзоват на всяка партийна повеля. У мен все още оставаше сянка на съмнение. Нали доскоро разноезичието разстройваше партийните редици. Пък и от партийното събрание някои си отидоха навъсени, недоволни от решението му за изпращане на комунистите в „най-горещите" места. Даваха вид, че са се освободили от нездравите чувства и настроения, но дали това беше самата истина?

Обзе ме една идея — да проверим сплотеността на комунистите, готовността им за риск. Отидох в канцеларията на партийния секретар Костадин Пейков, млад човек, честен и предан войник на партията. Предложих му да извършим една нощна мобилизация на всички комунисти в селото, за да разберем кой е готов да тръгне веднага по зова на партията и кой не е, оттам ще разберем доколко нашата партийна организация би могла да се справи с предстоящите отговорни стопански и други задачи.

Секретарят се изненада от предложението, замисли се.

— Трябва да попитаме околийския партиен комитет — каза той.

Digitized by Google

— Не бива да питаме — възразих аз, — знам как другарите ще погледнат на тази инициатива. Едва ли ще ни поощрят...

— Ще ни накажат, другарю Илиев.

— Аз поемам цялата отговорност върху себе си!

Костадин се колебаеше. Той не можеше да прецени дали пробната мобилизация би навредила на партията и доколко ще бъде оправдана, ако се окаже полезна. Макар и да ми бе известно, че този метод на работа не се препоръчва, продължих да го убеждавам и той се съгласи.

Уговорихме се да вдигнем в бойна тревога само мъжете комунисти, общо към сто и двадесет души. Той да предаде нареждането си чрез партийните отговорници и на другата вечер точно в девет часа всички да бъдат във втори стопански двор над селото. Всеки да си носи топли дрехи, без завивки и храна за едно денонощие.

На другата вечер се отбих в канцеларията си съответно екипиран. При мен влезе Мицина Стойка. Дългото й лице бе помрачено, не грееше на него вечната Стойкина усмивка. Тя доближи до мен и каза поверително:

— Бочо, викали сте комунистите да ходят някъде надалеко. Моят Ангел, нали знаеш, болен е и докторът му заръча да лежи. Викам му: „Ти, Ангеле, няма къде да ходиш, тук в стаята ще лежиш." Ама корава глава не чува. Ще вървя, та ще вървя! Не може ли да го освободите бе, Бочо? Така се е докарало, че ако дойде — лошо, ако не дойде, пак лошо..."

Успокоих я и обещах, че ще разговарям за мъжа й с партийния секретар...

Облакът слезе от Стойкиното лице.

Няколко минути преди девет часа пристигнах в стопанския двор. В тъмното пред стаята на пазачите се чернееше голяма сбуна мъже. Чуваха се тихи, откъслечни думи. Посрещна ме партийният секретар и с нотка на ликуване в гласа ми съобщи, че всички комунисти са тук.

— С изключение на Ангел Тодоров — коригирах го аз и добавих. — Болен е, на легло и не може да дойде.

— Тука е! Ей сега, преди две-три минути пристигна!

Набързо, без никакво суетене, се подредихме в колона по четирима и потеглихме в тъмната мокра нощ. Най-напред — партийното бюро. Къде бяхме тръгнали, никой друг освен нас двамата — аз и партийният секретар, не знаеше. И никой не попита къде отиваме и какво ще правим. След четири километра път излязохме на главното шосе Ловеч — Плевен. Спряхме на шосето за кратък отдих.

— Тук ще чакаме нареждането от околийския комитет — съобщи партийният секретар. Отделихме се с него малко настрана да се посъветваме. Гледахме, че хората чакат разпореждането „от горе" и бяха готови да го изпълнят, каквото и да бе то. Вече трябваше да им съобщя истината. Покачих се на насипа и казах, че тази акция правим без знанието и без съгласието на околийския партиен комитет, че за нея може да бъдем дори и наказани, но за нас тя бе много необходима, за да узнаем каква е бойната способност на организацията ни. Тази проверка ни показа, че слатинските комунисти са единни под знамето на своята партия, че с такова единство и бойна готовност партийната организация е напълно годна да поведе селото и кооперативното стопанство срещу всякакви трудности.

Последните ми думи заглъхнаха във викове „ура" и радостни ръкоплясквания, смутили нощната тишина.

В това време тъмата бе прорязана от сноповете силни светлини на идващите откъм село за нас три камиона, тъй както бяхме поръчали на шофьорите. Накачихме се и с песента „Напред, другари млади!" полетяхме обратно към Слатина. Духът на всички до един беше много повдигнат, настроението — бодро. Комунистите бяха доволни от своята организация, способна да изпълни призванието си на ръководеща сила, решаваща съдбините на родното село.

●

Изпитанията не закъсняха. През юни, тъкмо когато зеленчуците цъфтяха, бяха застрашени от загниване. Изляха се проливни дъждове, просмукана бе и стената на язовира и цялата зеленчукова градина бе подгизнала. Грозеше ни голяма загуба, ако не побързаме с предпазните мерки. Извикахме за съвет инженер-мелиоратор. Той препоръча незабавно да изкопаем в по-ниското място край градината дълбок отводнителен канал, в който да се отточи изобилната вода от повърхността и от почвата. В това блато да се изкопае толкова дълъг и дълбок канал бе трудна работа. Пък се и случи тъкмо в разгара на усиления сезон. Изостанала бе и много от полската работа, която не търпеше никакво отлагане. Тъкмо подходящ случай за практическо изпитване доколко е способна партийната организация да реши една такава трудна задача.

Пред общо партийно събрание казахме, че на всяка цена трябва да спасим зеленчуковата градина, без да се попречи с това на останалите полски работи. Предложихме още на следващия ден всички комунисти да излязат на градината с инструменти за прокопаване на канала. Прие се единодушно, без нито едно възражение.

Рано сутринта партийният секретар, техникът-мелиоратор и аз се запътихме да стигнем преди другите. Но заварихме там голяма група хора, въоръжени с инструменти — чакат, защото не бе очертано къде да се копае. Инженерът се разчевръсти и на бърза ръка очерта каналното трасе. Белнаха се колчетата в дълга редица. Надойдоха и останалите комунисти. И този път всички до един. Започ-

Digitized by Google

нахме работа. Някои с гумени ботуши, други боси, опретнали крачоли, нагазиха в студената тиня и започна усилена работа. Късно вечерта каналът бе готов.

●

Настъпи жътвата и дойде друго изпитание. Избуелите жита от многото дъждове и ветрища бяха овъртени и съвсем полегнали. В някои блокове тогавашните машини — жетварки и комбайни, не можеха да влязат. Тези посеви трябваше да жънем на ръка — със сърпове и паламарки. Времето напредваше, а полегналите жита прегаряха, зърното се ронеше и възжетата за връзване на снопите се късаха. Налагаше се да жънем само сутрин рано, по хладина. Тогава партийното бюро и управителният съвет на стопанството решиха да преминем на масова нощна жътва. Касаеше се не за друго, а за хляба. За него хората биха нарушили всякакви традиции, за да го спасят, стига да имаше кой да ги поведе, да даде пример. И тази роля се падна на комунистите.

На повика на партийното бюро се отзоваха всички комунисти — мъже и жени, а някои водеха и децата си да помагат. Механизаторът Съби Цонков така разположи трите камиона, че фаровете осветиха като в театър цялата ширина, захваната от жътварите. Жътвата продължи цялата нощ. Научили за тази нощна акция на комунистите, сутринта още в зори заприиждаха много жътвари. През стърнището с коса на рамо крачеше сред група жени юнашки разгърден Тодор Душинков. Още не спрял, той се провикна: „Ей, хора, каква бе тая хала, дето е омела толкова кър нощеска?“ „Комунистическа, комунистическа, бай Тодоре! — отговориха му в същия добър и весел тон нощните жътвари. — При нас вече няма лабаво!“

Побързах да се прибера, докато хората още не бяха опразнили селото и веднага съобщих по местната радиоуредба каква работа са свършили комунистите и призовах всички кооператори на нощна жътва.

В тази втора жътвена нощ на големия блок картината бе необикновена. Цялото село се бе събрало тук. Мяркаха се дори немощни старци, баби, невръстни деца, дошли да държат фенер, за да светят на жътварите, да носят вода, да събират ръкойки — това бе тяхната помощ.

Самото осветление тази вечер беше нещо феерично. Освен трите камиона в него взеха участие и няколко трактора. А фенерите като малки, слезли в стърнището звезди мъждукаха около жътварите. Хората бяха измъкнали от долапите и таваните оставените в забрава петромаксови лампи и обикновени ветроупорни фенери, почистили ги и дошли с тях.

По-следващата нощ се повтори същата картина. Така за три-четири нощи застрашените, полегнали и овъртени ниви бяха ожънати. Хлябът бе спасен.

●

Късно есента времето ни поднесе една неприятна изненада. Рано падна сняг, сви студ. Завари лозята незагребани. Имаше опасност от измръзване, а това щеше да бъде голяма загуба за стопанството. Потърсих по телефона съвет от големия специалист по лозарство професор Неделчев. Попитах го може ли част от лозята да останат незагребани. Той отговори, че за нашия край това е рисковано. Но снегът падна рано и сигурно ще се стопи. „Използвайте този момент — препоръча той, — организирайте, ако не резитба, поне загребването!“

Снегът наистина скоро се стопи. Партийната организация пак вдигна в „тревога“ комунистите за спасяване на кооперативните лозя. Те поведоха всички кооператори. Макар и при много неблагоприятно време, в кал и студ за три-четири дни лозята бяха подготвени за зимата.

Месеците и сезоните сякаш се бяха изредили и наговорили да поставят на изпитание годността на партийната организация и на слатинските комунисти. Тези „проверки“ показаха, че тя бе станала вече мощен двигател, който движеше напред безспирно и неудържимо целия живот в селото и само след три години нашето кооперативно стопанство отново излезе напред и зае едно от първите места в страната.

Бочо ИЛИЕВ

герой на социалистическия труд, заслужил деятел на селското стопанство

Digitized by Google

АКТИВНО ПРИСЪСТВИЕ В РОДНИЯ КРАЙ

Земляческите срещи, традиционните сбирки на преселилите се в града, помощта според възможностите се утвърди в с. Розовец, Пловдивско, като интересна форма на общуване с родния край, поддържане на жива връзка между днешното и миналото.

Така се случи, че през последните десетилетия миграцията засегна и Розовец. Най-напред голяма част от хората, които изнесоха на плещите си въоръжената борба, още през първите години на народната власт бяха призовани на работа извън селото — едни в армията, други в органите на сигурността, трети в партийните и в другите обществени организации. Година след година жителите на селото намаляваха, за да останат днес осемстотин човека, предимно възрастни хора.

Всеки от нас обаче пазеше в сърцето си най-скъпи спомени за родното място и гледаше да помогне с каквото може и както може на селото. А проблеми имаше и има твърде много. Те бяха свързани с миналото, с настоящето, а най-много с бъдещето на родното село. Проблемите на селото чувствувахме като свои и не можехме да останем настрана, само пасивни наблюдатели.

Отначало нашата помощ беше случайна, неорганизирана, продиктувана само от доброто лично желание на един или на друг наш земляк, от неговите лични възможности, в зависимост от това, на каква работа се намира, какъв пост заема. Живеехме ние откъснати един от друг, виждахме се само от дъжд на вятър, взехме дори и да се позабравяме.

И тогава се роди идеята да се организираме в свои землячества. Роди се тя непринудено, спонтанно и беше веднага приета от всички нашенци, напуснали селото. Не, нямаме никакво намерение да минаваме за някакви първооткриватели. Землячествата са една стара и прастара, изпитана и проверена през десетилетията форма за организиран живот в историята на нашия народ. Искам само да разкажа какво сме сторили, какво сега правим и какви са плановете ни за в бъдеще.

●

Така се случи, че след победата на социалистическата революция розовчани се изселиха главно в три града — София, Пловдив и Казанлък. В тези градове ние организирахме и своите землячества. Нямам намерение да твърдя, че сме направили кой знае какви чудесии. Но стореното от нас за родното ни село не е и малко. Ще посоча само няколко примера.

Група ентусиасти се заровиха в богатото, но непроучено минало на Розовец и ден след ден, зрънце по зрънце събират материали за историята на селото. Проучени и изяснени са вече въпросите за богатата история на училището в селото, за миналото на читалището, на кооперацията, на партийната организация, на младежкото революционно движение. Много нещо е сторено, що се отнася до изясняването на въпросите, свързани с археологическите богатства на селото и на неговото землище. Интересни проучвания са направени във връзка с фолклора, с езиковите особености, с топонимията и т. н. Няма и не може да има съмнение, че тази апостолска изследователска и събирателска дейност ще помогне в скоро време да се роди чаканата с нетърпение и с интерес селищна монография за Розовец.

Когато започна изграждането на кооперативното стопанство в Розовец, трите землячества откликнаха незабавно. Ние не само близките си проагитирахме да станат кооператори, не само помогнахме процесът на социалистическото преустройство да протече без каквито и да било катаклизми, но и първият дар за новоучреденото кооперативно стопанство беше от нас — събрахме средства и подарихме на кооператива трактор.

Розовец плати своя скъп кръвен данък в антифашистката борба. Още през кошмарната 1925 година в пещите на дирекцията на полицията в столицата беше жив изгорен сдруженият земеделец-единнофронтовец и антифашист, розовчанинът подполковник Георги Попов, един от близките съратници на Александър Стамболийски. Първата жертва във въоръжената антифашистка борба през периода 1941—1944 г. в Източното Средногорие беше секретарят на нелегалната партийна организация в Розовец, един от първите партизани в този бунтовен край, Димитър Славов Сутов — Дойчин, простреляи из засада на 27 септември 1942 година. Като партизани загинаха Иван Вълев Йонков — Начо, секретар на нелегалната ремсова организация в Розовец и Петър Стоянов Далевски — Стоянчо, един от най-младите в партизанския отряд „Христо Ботев". В пловдивската обществена безопасност беше зверски умъртвен розовецкият ремсист Минчо Насков. Далеч от родното село Розовец като помагачи на партизаните от Провадийския край бяха разстреляни без съд и присъда Гено Стайков Порязов и жена му Мита. Като заместник-политически комисар в първа софийска партизанска бригада „Чавдар" на 3 май 1944 г. под връх Мургаш загина Прокопи Иванов Хаджихристов — Стоянчо, който по майчина линия е също розовчанин.

За прослава на загиналите в антифашистката борба розовчани ние, напусналите селото, организирани в трите розовецки землячества в София, Пловдив и Ка-

Digitized by Google

занлък, решихме да изградим паметник — братска могила. И през 1961 г. паметникът бе завършен. Оттогава насам всяка година на най-близкия съботен ден до 27 септември — годишнината от гибелта на Димитър Сутов, в селото се провежда традиционен събор с тържествена заря. Същата вечер става и традиционната среща на бившите ремсисти от Розовец.

Значителна помощ оказаха нашите землячества за намиране на сполучлив изход за бъдещето на училището в селото. Съществуваше съвсем реална опасност то да бъде закрито, тъй като броят на децата от година на година все повече намаляваше. Изходът беше намерен в разкриването на интернат, в който бяха настанени стотина деца от други краища на страната. Така училището, на което след няколко години ще бъде чествуван 150-годишен юбилей, съществува и ще съществува.

Значителна беше нашата помощ при изграждането на новия читалищен дом. Тя се изрази главно в утвърждаването на плановете и в набирането на немалко средства за строителството и за обзавеждането.

Помощ оказаха трите землячества и при радиофицирането на селото, и при изграждането на величествения Дом-паметник на първа средногорска партизанска бригада „Христо Ботев" на връх Братан.

Много ни тревожеше и продължава да ни тревожи проблемът за обезлюдяването на селото. Търсехме някакъв сполучлив изход. Главно с помощта на землячествата и на отделни розовчани, които са на отговорна държавна и обществена работа, в селото бяха организирани и открити две промишлени предприятия — шивашки цех към ТПК „Марица" в Пловдив и металообработващ цех към комбинат „Фридрих Енгелс" в Казанлък. В двата цеха работят вече около 80 млади мъже и жени от Розовец. Това помогна в значителна степен да спре процесът на обезлюдяване. Вече мнозина работоспособни нашенци, изселили се преди от селото, за да търсят препитание по градовете, се завръщат.

Пак по инициатива на землячествата Розовец неотдавна бе обявено за курортно селище. Построени са вече няколко десетки кокетни вили — и на розовчани, и на външни хора. Ние твърдо вярваме, че в близките години селото ще се превърне в един желан курортен център, който ще задоволява нуждите на цялата Брезовска селищна система, към която е включено и нашето село.

Предстои да бъде решен един изключително важен проблем — разширяване на водоснабдителната мрежа на селото. С наша помощ се надяваме този социален проблем да бъде решен в близко време. Процесът на реимиграция има много проявления. Обхваща не само по-младите, но и по-възрастните, за да отдадат силите си, макар и вече в пенсионна възраст, за добруването на селото. За секретар на партийния комитет бе избран бивш полковник, активен борец против фашизма и капитализма, който вече две години пряко ръководи партийната работа в селото. Като бригадир на стопанската бригада на АПК „Средногорски партизанин" в селото работи друг пенсиониран активен борец против фашизма и капитализма. Наш земляк, пенсиониран инженер-хидростроител, пое ръководството по водоснабдяването на селото. Друг пенсионер от пловдивското розовецко землячество оглави училищното настоятелство и т. н.

Изобщо може да се каже, че не е имало и няма проблем пред селото, в решаването на който да не са взели активно участие и розовецките землячества.

●

Но разказаното дотук — за това, което сме сторили, и за онова, което предстои да направим, е само част от значението на нашите землячества. Другата според нас не по-малко важна страна е, че землячествата ни помогнаха да заживеем отново задружно, да си помагаме, да се обичаме. Сега и при радост и при скръб, и при успех и при несполука, и с повод и без повод ние сме комай все заедно. Не отчуждение, за което напоследък твърде много се говори и се пише, а една топлота и истинско другарство свързва някогашните розовчани, пръснати по големите градове.

И още нещо. Цялата тази наша помощ, насочена към успешното решаване на проблемите на родното село, е най-тясно свързана с партийния комитет. Той е координаторът и организаторът на цялата тази разнообразна и многопосочна дейност. Партийният комитет в зависимост от това, какъв проблем предстои да се решава, търси помощта и съдействието било на отделни членове на нашите землячества, било на целите ръководства. Не са редки и съвместните заседания и сбирки на партийния комитет с ръководствата на землячествата или с целите техни активи. И това взаимодействие, тази координация е давала и дава изключително полезни резултати.

За нас дейността на землячествата представлява и едно символично завръщане на преселниците розовчани в родното село. Фактът, че ние живеем и болеем с проблемите на селото, че вземаме непосредствено участие в тяхното решаване представлява наистина едно завръщане, едно наше активно и полезно присъствие в живота на селото. А напоследък това наше завръщане е вече и не само символично. Мнозина някогашни розовчани, живели и работили досега по градовете, след навлизането си в пенсионна възраст се завръщат в селото. Мнозина вече ремонтираха изоставените си родни домове, други си построиха или сега строят нови къщи. Мнозина от нас са решили да изживеят старините си там, където са се родили, където веднъ с майчиното мляко са засукали и обичта към свидния роден кът.

Минчо КЮРКЧИЕВ

Digitized by Google

КОМУНИСТИТЕ ОПРЕДЕЛЯТ ТРУДОВИЯ РИТЪМ

СТОИЛ ПЕТРОВ
отговорник на партийната група в смяна „А" на „Стан — 140"
при тръбопрокатното производство на СМК — Кремиковци

От 65 души в смяната комунисти сме пет. Макар и малка по състав, партийната ни група е решаващият фактор за изпълнението на плана. Тя осъществява авангардна роля благодарение на това, че комунистите са с висока професионална подготовка, работят на възлови и основни машини и агрегати, умеят да общуват с безпартийните и с действията си определят трудовия ритъм. Тези нейни качества са плод на много фактори и преди всичко на състоянието на вътрешния живот, на ръководството от страна на партийното бюро и първичната организация.

Известно е, че партийната група бързо и активно се включва в работата, когато точно и ясно са й определени функциите. При нас е така. Всеки месец партийното бюро ни възлага конкретни задачи. На тримесечие събира груповите отговорници и те отчитат какво е направено, разказват за живота и дейността на партийните групи. Партийното бюро дава оценка на извършеното, насочва вниманието ни към актуалните проблеми, изяснява задачите за следващото тримесечие. Това обаче е едната страна на въпроса. От друга страна, партийната група на място се занимава с всички въпроси, които възникват в процеса на всекидневната работа. В началото на годината например пред нея беше поставена задачата съвместно със стопанското, профсъюзното и комсомолското ръководство да се изработи насрещният план за годината. Към тази задача всички се отнесоха с чувство за отговорност и насрещният план беше приет на общо събрание на смяната още в началото на януари.

Както посочих, комунистите в смяната сме малко и постоянно сме заедно. Това ни позволява бързо да реагираме на всяко събитие в колектива, да се събираме и решаваме възникналите проблеми. Ако е необходимо, търсим съдействието на стопанското, профсъюзното, комсомолското ръководство или на всички заедно.

За подобряване на своята работа партийната група през тази година досега се е събирала пет пъти, анализира положителните и слабите страни, набеляза мерки за изменение на нещата в положителна насока. С комсомолското дружество два пъти съвместно обсъдихме как заедно да действуваме, с бригадния съвет — шест пъти, с ръководството на смяната — пет пъти. Така партийната група посредством обществените организации и стопанското ръководство изпълнява решенията на първичната организация и задачите, поставени от нея. Разбира се, не само чрез съвместни сбирки упражняваме партийно влияние сред колектива. Комунистите са членове на профсъюзната ор-

Digitized by Google

ганизация, двама от тях са в профкомитета, четирима — в бригадния съвет, трима — в сменното ръководство. Следователно нашето влияние сред безпартийните е постоянно, връзките ни с тях са многостранни. Партийната група например отблизо следи работата на дружествения комитет на Комсомола. Ние, комунистите, живеем с комсомолските проблеми, помагаме им, предаваме им нашия опит в труда и в обществената дейност. Аз като отговорник на партийната група пряко следя техните изяви. На секретаря на дружествения комитет сме възложили партийно поръчение. Наред с помощта, която оказваме на комсомолците, от тях искаме непрекъснато да повишават квалификацията си, да овладяват машините и агрегатите до съвършенство, да се стремят към новото в производството, сами да разнообразяват живота на колектива, като организират излети, другарски срещи и вечери, да посещават кина и театри и пр. И действително с помощта на партийната група, обществените организации и стопанското ръководство комсомолците активно се изявяват в труда, в обществено-политическия и духовния живот.

Тези постоянни и многостранни връзки с хората ни дават възможност да определяме и характера на взаимоотношенията, и задачите, и степента на активността за решаването им. Това, разбира се, ни задължава много. Затова на преден план сме поставили нашите вътрешни дела, защото каквото е организационното състояние на партийната група, такова е и на колектива, какъвто тласък се даде от комунистите, той се предава и в смяната.

На какво обръщаме голямо внимание? Наред с общите изисквания поотделно на всеки сме връчили конкретни партийни поръчения. Ето някои от тях. На мене като на отговорник на групата е възложено да контролирам изпълнението на поръченията, участието на комунистите в партийната учебна година и да организирам работата на ел.-шлосерската бригада така, че да не допуска по нейна вина аварии и престои. На Стефан Ковачев като председател на профкомитета в смяната поръчахме да изготви проект за обещание на колектива за преизпълнение на приетия в началото на годината насрещен план въз основа на личните и бригадните обещания, да контролира изпълнението му, да не допуска неразгледано от профкомитета нито едно нарушение на трудовата и технологичната дисциплина. На Васил Трайков — да следи работата на групите по техническа безопасност. На инж. Кирил Манов — началник на смяната, безпартиен — всеки месец на производствени събрания да прави разбор на работата и да предлага мерки спрямо нарушителите на трудовата и технологичната дисциплина и пр.

Направили сме график, по който всеки се отчита пред партийната група за извършената работа. Досега се самоотчетоха четирима души. Началникът на смяната инж. Кирил Манов например отчете доколко е съумял да сплоти колектива и какви проблеми са съпътствували неговата работа, как се е справял със затрудненията, как е работил със обществените организации за изпълнение на производствените задачи, как вижда в бъдеще развитието на колектива. След самоотчета всеки комунист взе отношение по казаното от него, от своя позиция оцени работата на началника, под чието ръководство смяната е завоювала в социалистическото съревнование в цеха първо място за четвъртото тримесечие на 1980 г., първо място за първото тримесечие на 1981 г. и второ място за второто тримесечие на т. г.

Партийната група изслуша самоотчета и на председателя на профкомитета Стефан Ковачев. Той разказа за работата по сменното обещание, за четирите производствени събрания, за профсъюзната учебна година, за дейността на групите по техническата безопасност, за

Digitized by Google

борбата против нарушенията на трудовата и технологичната дисциплина, за културно-масовата работа на профорганизацията и пр. Не останаха без внимание и някои слаби страни в работата на профкомитета: подценяване приемането на новопостъпилите работници по утвърдения ритуал, слаба връзка между профсъюзната и комсомолската организация и пр.

С въвеждането на бригадната организация на работа и новия икономически механизъм нарасна ролята на бригадния съвет. Партийната група се погрижи в него да бъдат избрани най-подготвените, най-авторитетните членове на колектива. В нашия бригаден съвет са включени 12 души: майстори, старши валцьори, механо-шлосери и представители на обществените организации. В края на всеки месец бригадният съвет се събира и обсъжда трудовото участие на членовете на бригадата. Информация за работата на смяната и участъците правят началникът и майсторите, след което думата вземат всички членове на съвета. Така колективно определяме коефициента за трудово участие. Решението на бригадния съвет се протоколира, обявява се пред целия колектив и след неговото утвърждаване се изпраща в счетоводството за изпълнение.

Наред с определянето на трудовото участие на хората в производството бригадният съвет се занимава и с организацията на работата, със състоянието на дисциплината. Той извиква на разговор нарушителите на трудовата и технологичната дисциплина, запознава се с причините за техните действия, с обстоятелствата, при които са допуснали грешките, дава препоръки и пр.

Разбира се, за да стигнем до сегашните добри резултати от работата на бригадния съвет, минахме през доста трудности. Налагаше се да си изясняваме и проблемите, и организацията на работа на самия бригаден съвет. В началото се случваше така, че някои старши валцьори и звеневи ръководители оправдаваха своите подчинени, въпреки че извършваха нарушения. Трябваше да ги убеждаваме, че с отстъпки и прикриване на нарушителите няма да стигнем до добър край, а това ще стане с възпитание, с взискателност, с принципно отношение към проявите на хората.

Някой ще попита: „Всичко ли тече гладко при вас?“ Естествено, срещаме трудности, понякога дори непреодолими, някои от които са извън компетенциите ни, други надвишават възможностите ни. За да осъществяваме собствените си мероприятия, използваме времето след сменните срещи, след профилактиките или след работа до тръгването на служебните автобуси. Затруднени сме да се събираме след работно време, тъй като живеем в различни райони на София, а щом заминат автобусите, губим по няколко часа, докато се приберем в къщи.

Digitized by Google

КОМУНИСТЪТ – НРАВСТВЕН ОБРАЗЕЦ

ОБАЯНИЕТО

Обаянието е очарование, възторг, омая. То възниква като някакво покоряващо влияние, то е онази притегателна сила, която се излъчва от един човек и влияе непосредствено с някакъв особен чар върху другия или другите.

То не изниква върху почвата на лъжата, на измамата и заблудата. За да се проявява обаянието, да започне процесът на силното, покоряващото въздействие на една човешка личност върху друга, необходимо е една от тези личности да се издигне над другата по някои свои качества — ум, въображение, емоционалност, воля, жажда за подвиг, проява на благородство.

Обаянието изниква върху почвата на щедростта, на обилието, на богатството от положителни качества, на устрема на човека към нещо значително, на неподправеното му желание да извоюва нещо, да прояви сила, да се пребори със закостенелостта, с дотегналото равновесие.

Марксизмът-ленинизмът слага върху съвършено нова база отношенията между хората, дава основа за пораждане и излъчване на такова човешко обаяние, което е съвършено непознато дотогава. Революционерът-марксист, революционерът-ленинец призовава на борба своите другари, „париите и презрените", хората на труда, онези, които създават всички блага, но са експлоатирани и потиснати от господарите-капиталисти. Апостолът на марксистките и ленинските истини е въоръжен с нова теория, изградена върху основата на най-големите открития на века, той е овладял логиката на една нова философия, която му дава голяма ударна сила на словото, той е носител на морал, освободен от лицемерието на старите предразсъдъци. Революционерът марксист-ленинец има на своя страна великата правда, несъмнената истина. Той няма нужда от фалшива окраска. За пръв път, откакто хората общуват, откакто съществуват човешките отношения, се създават условия за най-пълен резонанс между дееца и неговите последователи — условия за такава откровеност, която изключва всякакви заобикаляния и премълчавания на истината.

●

Какви добродетели трябва да притежава комунистът, за да бъде обаятелен, да очарова, да притегля към себе си хората така, че те да му се доверят, да вярват в него, да са готови да го следват? Това са преди всичко всепризнатите за необходими и уважавани човешки добродетели: трудолюбие, честност, откровеност, скромност, самокритичност, чувство за справедливост, социална отзивчивост, другарство.

Но ти можеш да имаш отзивчиво към човешките болки сърце, можеш да притежаваш способността да кажеш утешителни думи при нещастието на твоите близки, можеш да имаш искрено желание да им помагаш и все пак това не са достатъчни елементи, които изграждат обаянието на комуниста.

Digitized by Google

Комунистът е революционер, преобразовател, челник във великата борба за изграждане на света върху нови икономически, социални, нравствени, правови и други основи.

Оттук произтича необходимостта да се познава учението на социализма и комунизма, да се разбира новаторската същност на теорията за социалистическата революция, за нейната подготовка, за осъществяването ѝ, за етапите в нейното развитие. Да могат да се защитят теоретичните основи на великото учение за преобразуване на света — това е задължение на всеки комунист. Ето защо комунистът не може да не бъде начетен, да не се интересува както от общите принципи на марксистко-ленинското учение, така и от новостите в икономическата, социалната, нравствената мисъл.

Но общозадължителните човешки добродетели, обогатени с начетеността и жаждата за опознаване теоретичната страна на учението, също не завършват облика на комуниста. Морално-нравствената безукорност и чистота, теоретическата ориентираност трябва да се съчетаят с онези волеви качества, които трябва да има преобразователят на обществото — светъл оптимизъм, висота на духа, мъжество, нравствена устойчивост.

Тези качества са тъй необходими, защото борбата за социализма и комунизма минава през различни етапи. Тя носи много изпитания, тя е сурова проверка за човека и най-добре ще изпълни своя дълг, най-добре ще осъществи мисията си оня, който е наистина закален, който е способен да премине през трудностите, без да бъде накърнен идеалът му, без да угасне вярата му в крайната победа.

Революционните традиции на нашата партия ярко се изявяват чрез делата на най-изтъкнатите нейни представители.

Димитър Благоев идва от социалните низини на народа. Природно интелигентен, с ясен ум, с рядка упоритост и воля. Въпреки големите трудности, които среща, той си пробива път нагоре и има щастието да бъде студент в Петербургския университет. Тъкмо тук той попада в средата на будни и смели младежи, които го увличат в идеите на революционното народничество. Но самостоятелната му и критична мисъл, навикът да претегля всичко със собствен ум го отдалечават от възгледите на народниците. През 1883 г. Димитър Благоев формира в Петербург първата социалдемократическа група в Русия, която започва усилена пропагандна дейност и редактира в. „Рабочий". Но попаднал в ръцете на жандармеристите, младият марксист е екстерминиран в България и тук, подпомогнат от убедени съидейници, разгръща широко своята дейност, като не само доказва, че социализмът има почва у нас, но и сплотява отделните социалистически дружинки в единна марксическа партия.

Спомените на съвременниците му, както и неговите изследователи, рисуват Димитър Благоев като една принципна и обаятелна личност. Той прави силно впечатление и с голямата си начетеност, и с неотстъпната си последователност, и с дълбоката си непоколебима вяра в бъдещето, и с широтата на културата си, и със скритата зад външната му строгост мека, поетична и нежна душа.

Димитър Благоев не се изплашва от руските царски участъци и затвори, от постоянните преследвания, на които го подлагат като учител властниците у нас, не се пречупва и не търси милост и тогава, когато запалват къщата му в Пловдив и той остава на улицата с жена и четири деца... Трудът за него не е страшен. Той осъмва над

Digitized by Google

своите ръкописи, сам ги набира в печатницата, експедира ги. Свикнал е с недоимъка, сживял се е с вечните и неизменни трудности.

Основателят на нашата партия привлича много силно своите съвременници с големия си ораторски дар. Той ги грабва с богатството на примерите, с безпогрешната логика на доказателствата, с налагащите се и безспорни обобщения, с кратките и точно формулирани изводи.

Георги Бакалов в своите спомени дава следната кратка, но изразителна характеристика за Благоев: „Нам Благоев ни се струваше приказен герой, владеещ ключовете на българската действителност."

Веднъж определил своето отношение и заел определени позиции, Благоев никога не се разколебава. Той върви докрай, без оглед на трудностите, без да вземе предвид последствията.

Обаянието на Димитър Благоев като мислител и организатор, силата му като журналист, чарът му като учител и възпитател, обичта му към руския език и литература, изобщо цялата духовна красота на този забележителен човек вярно се възприема и от поколенията, които идват след него. И може би най-точен и най-кратък израз на обичта и уважението към Благоев се дава чрез отдавна възприетия негов псевдоним Дядото. В него се съдържа и преклонение пред възрастта му, и една нескрита емоционалност, нежност и топлота.

Знаменателен е фактът, че Васил Коларов и Георги Димитров, революционери-комунисти от следващото поколение, които наследяват и развиват по-нататък създадените от Благоев традиции, правят решителна крачка напред, като се издигат до ръководни места в Балканския секретариат — ИККИ, в Профинтерна и в самия Коминтерн. Този факт разкрива не само идейната висота, до която е достигнала нашата партия, той сочи не само усилията ѝ да тръгне по ленински път и стремежа ѝ да вдигне масите на борба за осъществяване на великите комунистически идеи (Септемврийското въстание от 1923 г.), но показва, че комунистическите идеи се осъществяват от хора, които притежават всички онези необходими качества, които се издигат като истински революционни водачи, като рядко обаятелни личности.

Роден в прогресивно семейство, с известни културни интереси, Васил Коларов още от ученическите години възприема социалистическите идеи и по-късно през време на своето учителство се изгражда като един много начетен и принципен комунист, като смел организатор, който не се бои от заплахите на официалната буржоазна власт. В Женева (Швейцария), където изучава юридически науки и се дипломира, той попада в една среда, в която се очертават фигурите на Плеханов, Акселрод, Вера Засулич, Тодор Луканов, Кр. Раковски, Христо Кабакчиев и др. Тук Коларов разширява и обогатява своята култура, издига политическото си мислене. Той се интересува от същността на много науки, същевременно най-задълбочено изучава правните проблеми. Запознава се с произведенията на класиците на марксизма и ги пропагандира. Рядката му трудоспособност и възможността му да се съсредоточава му позволяват в течение на няколкото студентски години да изучи и усъвършенствува френски, немски и италиански език и да навлезе в английския. Отделя време за четене на художествена литература. Същевременно той следи отблизо обществено-политическия живот и социалистическото движение в Европа.

Така че, когато се връща в родината си, Васил Коларов вече е един общественик с много солидна марксическа подготовка, с широки и разностранни интереси, с голяма култура, с жажда за борба за осъществяване социалистическия идеал. Неговият възход нагоре, към

Digitized by Google

Централния комитет на партията, към международните конференции и към Коминтерна е естествен възход на комунист, който прониква в основните обществени закономерности, има голям партиен опит, умее да ръководи и същевременно да обогатява онези, с които е в допир.

Много са спомените за Васил Коларов. Неговите съвременници са изразили по един или друг начин обаянието, излъчвано от този велик наш съотечественик. Но най-ценният синтез на качествата на Коларов е определен може би от неговия неизменен другар и съпътник Георги Димитров, който пише: „Научното, културното, политическото, общополитическото и моралното духовно наследство, което Васил Коларов ни остави и като теоретик, и като политик, и като високообразована и дълбоконравствена и очарователна личност, ще служи наистина за правилно по-нататъшно възпитание на цели поколения."

Георги Димитров има малко по-друга съдба от съдбата на Васил Коларов. Роден в многодетно бедно занаятчийско семейство, той няма възможност да добие по-високо образование, защото отрано, още от юношески години трябва да се грижи за своята прехрана. Но у него също така отрано се проявява вярната му класова ориентировка и вродените му качества на организатор. Той допълва пропуските в своите знания, разширява и задълбочава културата си успоредно с профсъюзната и партийната работа, учи се на ораторско изкуство в процеса на стачките и демонстрациите. И върви бързо нагоре като работнически и партиен ръководител, защото е дълбоко убеден в комунистическата правда, защото е смел и мъжествен, защото обича трудовите хора и е готов всичко да жертвува за тях.

Известни са по-нататъшните основни етапи в революционния път на Георги Димитров: един от водачите на Септемврийското въстание от 1923 г., емигрант в чужбина, борец против германския фашизъм в Лайпциг през 1933 г., генерален секретар на Коминтерна, министър-председател на отечественофронтовска България, вожд и учител на българския народ.

Георги Димитров е прекрасен пример за това, как високо може да издигне класата, революционното движение, партията един човек, който ѝ е верен до смърт, който има будна мисъл и ненаситна жажда за знания, който е готов да участвува в големите класови сражения с целия арсенал от оръжия, които историята му предоставя.

Видният теоретик, роденият организатор, патриотът и интернационалистът, мислителят и политикът, верният другар и незаменимият комунист Георги Димитров достига до безсмъртието и защото е включил в епохалната борба всички богатства на своята личност, защото е напрягал до краен предел волята си, развил е най-добрите заложби, които е носил. Съвременниците му свидетелствуват как той още млад е умеел да завладява своите слушатели, как е обайвал многолюдните събрания, как е влизал в побеждаващ двубой с буржоазни общински съветници и депутати от Народното събрание и е печелил разположението дори на онези, които са били далеч от неговите идеи.

Но най-силно, най-убедително, най-блестящо се проявява обаятелната личност на революционера-комунист Георги Димитров на Лайпцигския процес през 1933 г. Явните намерения на германския фашизъм са да злепоставят, да разгромят международното комунистическо движение, да провалят Георги Димитров като един от видните му представители. Тези намерения, както е известно, напълно се провалят. И това се дължи както на стоицизма и смелостта на Георги Димитров, така и на авторитета на Съветския съюз, на прекрасно организираната международна защита на героя от Лайпциг. И днес, когато се вглеждаме в материалите от процеса, няколко неща ни правят особено силно впечатление. Обвиняемият, поставеният при тежки зат-

Digitized by Google

ворнически условия, не губи присъствие на духа от хитлеристките заплахи. Той съумява да организира с помощта на другарите си комунисти прекрасна защита. И в тази защита, широко погледнато, влизат много и различни елементи: и знание на немски език и немска история, и познаване на великите немски и други класици, и страстно българско родолюбие, духовна бодрост, и волева закаленост...

Победата е на страната на Димитров. Той още преди да попадне във фашисткия затвор е имал дружбата на такива големи личности като Ромен Ролан, Анри Барбюс, Ернст Телман, Мартин Андерсен-Нексьо и др. Те също правят всичко възможно за освобождаването на големия революционер.

В писмо до Георги Димитров, написано след Лайпцигския процес, Р. Ролан споменава: „Вашето блестящо мъжествено поведение направи за Вашето спасение повече, отколкото всички усилия. То предизвика такъв дълбок отзвук в световното общественo мнение, че враговете се уплашиха и отстъпиха." В друго писмо същият автор категорично заявява: „...Защото Вашите произведения, Вашето творчество... — това не са книги, а действия. И те са написани в историята. Те влизат като неделима част от епопеята на Революцията."

Много е писано и за високата принципност, за такта и мъдростта, които проявява Георги Димитров като партиен и държавен ръководител в отечественофронтовска България, за онази негова будна способност да бъде строг и справедлив, да вдъхновява, насърчава и сплотява.

Ако основаването на БКП и следващите етапи от развитието ѝ са най-тясно свързани с имената на Димитър Благоев, Васил Коларов и Георги Димитров, по-нататъшното укрепване на партията и строителството на развито социалистическо общество у нас са неразделна част от името на Тодор Живков.

Роден в бедно селско семейство и опознал отрано трудностите на живота, Тодор Живков от младежки години се включва в активната революционна борба. Той е 18-годишен, когато става член на БКМС, а четири години по-късно вече е в редовете на партията. Важен момент в неговото израстване като комунист и ръководител-масовик се започва, когато той се премества да живее в София, където работи в Държавната печатница и опознава трудовите хора от крайните квартали.

Убеждението му в правотата на великите идеи на социализма и комунизма, както и голямата енергия, с която се заема при решаване на партийните задачи през трудните години на фашисткото настъпление, го издигат като секретар на Софийския ючбунарски районен комитет на БРП (к).

А когато започва въоръжената съпротива на нашия народ против хитлеристките окупатори и техните български сътрудници, Тодор Живков се заема с особено отговорната задача да организира партизанското движение в Първа въстаническа военно-оперативна зона. Той дейно участвува и в провеждането на Деветосептемврийското народно въстание през 1944 г., като ръководи партизанските части и бойните групи, които при поддръжката на части от редовната армия завземат властта в столицата на 8 срещу 9. IX. 1944 година.

След победата на социалистическата революция у нас Тодор Живков е на отговорна партийна и държавна работа, като от 1951 г. е член на Политбюро на ЦК на БКП, а от 1954 г. е първи секретар на ЦК на партията. От XII партиен конгрес е генерален секретар на ЦК на БКП.

Тодор Живков широко разгръща своите сили и показва ценния си опит на комунист-ръководител на Априлския пленум на ЦК на БКП. Този пленум внася съществени изменения в стила и методите на партийната работа, в идеологическия живот, в ръководството на народното стопанство. Допринася много и за издигане международния авто-

Digitized by Google

ритет на нашата родина както сред братските социалистически страни, така и сред останалите държави.

Тодор Живков е ръководител от нов тип, който при основно и задълбочено познаване на марксистко-ленинската теория съумя да създаде почва за творческото ѝ прилагане у нас, съгласно изискванията на историческия момент, а също така и да разработи нови положения в тази теория там, където те не бяха разработени. Неговото умение да открива най-животрептящите въпроси на нашето развитие и да ангажира вниманието на партийните маси за тяхното своевременно решаване, способността му да контактува живо и непосредствено с хора от най-различни среди, вродената му бодрост, жизнерадост и оптимизъм му създадоха и създават онзи авторитет, онова широко въздействие, без което трудно можем да си представим нашите успехи от последните десетилетия.

Партийните ръководители са част от многохилядната армия на комунистите. Имали са свои сподвижници, свои по-близки сътрудници. Дейността на Димитър Благоев например е немислима вън от онова хубаво партийно окръжение, което е имал той и в което са влизали Георги Кирков, Гаврил Георгиев, Никола Габровски и други.

Немислимо би било да се организира и Септемврийското въстание от Георги Димитров и Васил Коларов без помощта, без доблестта и мъжеството на Замфир Попов, Гаврил Генов, Георги Михайлов, Фердинанд Козовски и други.

В мрачните години на фашизма изгарят в борбата, за да светят с ослепителната светлина на своите имена Димо х. Димов, Тодор Страшимиров, Хараламби Стоянов, Вела Пискова, Христо Гюлеметов, Яко Доросиев, Васил Карагьозов, Антон Иванов, Антон Попов, Атанас Романов, П. Богданов, Г. Минчев, Н. Вапцаров, П. Ченгелов, В. Воденичарски, Хр. Кърпачев, Цв. Спасов и още десетки, стотици и хиляди знайни и незнайни герои.

В настоящото време проявяват своята мъдрост, качествата си на организатори и политици редица партийни и държавни ръководители от различни поколения, които осигуряват онова ръководство на нашата партия и държава, което я води по пътя на големите завоевания.

●

Както вече казахме, сложно е съчетанието от качества, които трябва да притежава комунистът. В него влизат не само морално-нравствената безукорност, начетеността, културата, но и висотата на духа, мъжеството, силата на волята.

Голямото признание на комуниста се изразява в това, че той трябва винаги да бъде начело, да върви в авангарда, да води. А всяко време поставя пред своите челници не само необходимостта да притеглят, да бъдат обаятелни, но и най-добре да отговарят на императива на времето. И ако комунистът примерно през началните десетилетия от основаването на партията е трябвало преди всичко да може да обосновава своята идейна правота и успешно да атакува буржоазната идеология, комунистът от годините на въоръжената борба е било необходимо най-вече да бъде мъжествен и смел, да увлича чрез личната си жертвоготовност, а комунистът от нашето време трябва да може безпогрешно да се ориентира в идеологическите процеси и явления, да заразява със своята принципност и морална чистота. Така че обаянието на комуниста се обуславя както от някои по-общи и трайни фактори, така също и от онези изисквания, които характеризират всяко едно време.

Digitized by Google

И тъкмо сложността и променливостта на изискванията са голямо изпитание за комуниста, а заедно с това са и почвата, върху която може да се изяви неговата постоянна връзка с хората и времето, умението му да бъде винаги на поста си, да проправя път към бъдещето.

Съществуват ли във всички първични партийни организации такива условия за приемане на нови членове и за контролиране дейността на вече прнетите, че обаянието на комуниста никога да не се нарушава и накърнява, а напротив — непрекъснато да се осъществява? Имало е, има и вероятно ще има и необаятелни комунисти. И задачата е техният брой да намалява. Да бъдат те изключение.

Въпреки отделните случаи, когато може да се помрачи, обаянието на комуниста е факт, който предизвиква възторг. То е отразено, отразява се и още се отразява и в изкуството, и в литературата — разкривало е, разкрива и ще разкрива обилието на човешките сили, красотата на подвига, несломимата мощ на волята...

Обаянието, очарованието, притегателната сила на комуниста е неизменна част от онази духовна радост, без която не можем да си представим живота вече от много десетилетия насам.

доц. Йордан ЦОНЕВ

НЕБЛАГОДАРНОСТТА

„Изтъках си платното, та ти ритнах кросното."

Народна пословица

Тази мъдрост е стародавна, както е стародавна и неблагодарността. Човек носи недъзите си не от вчера и се отърсва от тях не изведнъж. Изглежда, че е нужно да извърви предисторията си и да започне, според израза на Енгелс, действителната си история, за да се прости с миналото си.

Струва ми се, че неблагодарността е един от най-жилавите плевели в душата на човека. Макар и ограничавана от социалистическия начин на живот, за изкореняването на тези плевели не е измислено още ефикасно средство. И докато ние търсим изход, нейното пустоцветие нанася безпрепятствено пораженията си върху фините механизми на човешката душевност.

Кое е главното защитно средство на неблагодарността? С какво тя заблуждава и измамва честния човек? С мимикрията на нейната „неуловимост" и неочакваност. Припомнете си лицето ѝ. Като всяко лице то има черти и отсенки. И една обща — лицеприятието.

Преди няколко години едно промишлено предприятие в Стара Загора срещна затруднение при назначаването на главен счетоводител. Имаше няколко кандидатури, но нито една не удовлетворяваше напълно изискванията на стопанското ръководство. На един от кандидатите,способен специалист, но с малък стаж по специалността, обяснили, че е твърде млад и ще му бъде трудно да се справи с финансовите проблеми на голямото предприятие. При това сведенията за него са противоречиви. Счетоводителят се засегнал и споделил своята тревога с тогавашния зав. отдел. „Стопански" в общинския комитет на БКП.

Digitized by Google

Партийният работник се заема със случая, аргументирано, без да натрапва становището си, разсейва съмненията на ръководството на предприятието и кандидатът заема поста главен счетоводител. Способностите си на специалист той наистина изявява. Но само след година в завода заговорват, че счетоводителят се е възгордял, започнал да командува, ругаел подчинените си, влязъл в конфликт с партийната секретарка, която като служителка му била подчинена. Сигналите достигат и до общинския комитет на партията. Завеждащият отдела, който беше казал топли думи за счетоводителя и с честта си гарантира назначаването му на високия пост, сега решава да му поговори, да го посъветва, изобщо да му помогне да преодолее недостатъците си. Този път обаче счетоводителят отказва по най-груб начин. Заявява, че няма нужда да го поучават, че си знае работата, дори парадира, че директорът е с него... Човекът, който бе оказал помощ, едва не излезе виновен, а главният счетоводител до ден днешен разиграва цял счетоводен колектив, но го търпят, защото бил дефицитен кадър.

Някой може да рече, не е задължително да се помага на всеки. Нещата обаче са по-сложни. Идва при вас някой, пристъпва плахо, нерешително, смутено и казва: „Извинете, много ми е неудобно, но..." С първите думи пред вас се разкрива една душа. Човекът се нуждае от помощ. Трудно и нелогично е да отблъснете тази протегната, молеща ръка. И, разбира се, поемате я. Нима има нещо по-естествено от това, да се отзовеш, да помогнеш. Не можеш сам, направи така, че други да помогнат. Кой в такъв момент би помислил за някаква благодарност. Нали истинският, честният благодетел е преди всичко безкористен.

Но минава време и ненадейно срещаш познатия. Тръгваш към него, ще ти се да поговорите, а той се прави, че не те вижда, подминава те. Бил си му нужен, докато изплува, докато се оправи. Сега той отново е със самочувствие, отново е „достоен", измъкнал се е от неуспеха и не си му потребен. Маската на лицеприятието е смъкната. В съзнанието ти се изправя образ с други очертания. Какви са те? Трудно е да се определят, защото са много, защото са сложни и заплетени.

Не ви ли прави впечатление, че за неблагодарността се говори често. От нея се възмущаваме пред приятели и познати, отричаме я, заклеймяваме я. Но за нея не се пише! Нейните признаци не се разкриват. Причините за наличието ѝ не се търсят. Да. За егоиста и карериста, за некадърника и хитреца, за мижитурката или грандомана, ако щете, за простака е писано много, давани са неведнъж определения и характеристики. А неблагодарността? Тя, както казахме, е неочаквана и неподозирана. Често пъти минава край нас инкогнито, незабелязано. И ние свикваме с нея, носим я със себе си, а когато я „открием", казваме дълбокомислено: „Какво да се прави — неблагодарен свят." Но нали точно хората от този „свят" си отмъщават за нашата търпимост или за нашето нехайство. Защото идва ден, когато отвратителната физиономия на неблагодарника ни стряска, събужда ни от летаргичния сън, провокира ни. Тогава с ужас виждаме, че неблагодарността не е толкова невинна, защото през нея прозират и подлостта, и лицемерието, и егоизмът, кариеризмът и пр., за което вече споменахме.

Впрочем да погледнем през лупата на здравия разум и да видим други цветове на нейната мимикрия. Спомняте си за новоизлюпения „аристократ" Христофор Белокровский, нали? В разказа си „Пази, боже, сляпо да прогледа" Алеко Константинов пише: „Консулът, престарял вече, продължаваше да го поддържа до последния ден на курса и сетне, когато го снабди с нужните средства, препоръча му да се завърне в отечеството си. Белокровский не послуша съвета и още няколко пъти поиска пари от своя благодетел, а когато последния път му заяви, че е готов да му помогне само под условие, че ще се завърне в ро-

Digitized by Google

дината си, нашият дипломат му написа грубо писмо, в което заявяваше, че прекъсва с него по-нататъшните отношения."

Ето го социалния предтеча на Бай Ганьо. Утре неговият наследник — чорбаджията, лихварят, буржоата, изобщо ще прегази чест, съвест и идеали, ще преминава през трупове в името на един единствен кумир — келепира! И ще забрави родното огнище, произхода си. Ще забрави онези, които се жертвуваха с едничката утеха, че делото им ще бъде продължено. Вазов болезнено възкликва за живия прототип на един от своите смели литературни герои: „Той сега е разсилен и мете с лявата си ръка канцеларията... И тоя лъв в Стара планина, и тоя герой на Гредетин малодушно трепери сега пред гласа на грубия писар..."

Ето как се отплаща зелената още българска буржоазия. Наистина това са литературни примери. Но те говорят за историческия генезис на неблагодарността, внушават истината не само на нейната индивидуална личност, а и за класовата ѝ същност. Но ето, че нейните издънки пробиват нерядко хумуса на социалистическата ни почва.

Къде да търсим нейните прояви?

Едва ли ще сгрешим, ако кажем, че те са около нас, а понякога и в самите нас... Ето още един факт: служителка в културно-просветно учреждение подава молба да бъде приета за партиен член. Сведенията от родното ѝ село са добри, служебната характеристика също не е лоша. Обаче партийното бюро отказва да предложи кандидатурата за обсъждане на събрание на първичната партийна организация, защото установява, че има лош семеен живот. Тя идва на работа често пъти с явни следи от нанесен побой. Личната ѝ драма и затрудненията са известни на съседите от жилищния блок. Хората се застъпват за нея, защото виждат, че не е виновна. Един от живеещите там, комунист с авторитет и заслуги, доброволно ѝ става поръчител и в предприятието я приемат за партиен член. В скоро време тя се променя, загубва някои от качествата си на комунист. В семейството свадите стихват, но те се пренасят в отношенията и със съседите, със същите хора, които ѝ помогнаха. На своя гарант за приемането в партията при някакъв спор за спазването на реда по поддържане на хигиената в жилищния блок най-цинично заявява: „Ти да не мислиш, че като си ми станал поръчител, си ми баща..."?!

Каква безпардонност!

Наистина сега не може да се говори за неблагодарност на една класа, защото няма паразитно, господствуващо съсловие. Кои тогава се заразяват от нейните бацили? Преди всичко идейно и нравствено неустойчивите. Тяхната защитна броня е най-слаба. Има хора, чиято житейска стратегия се заключва единствено в рецидивите на използването и кариеризма. С помощта на пълзенето, подлизурството и ласкателството, с всички възможни средства те изкачват стълбата на служебния успех, после я ритват върху главите на онези, които са помогнали в тяхното преуспяване. Най-често неблагодарниците са черногледи. Хулят обществото, нашия строй, плюят по всичко свято. Никак не е случайно, че някои от тях минават отвъд барикадата и се нареждат сред родоотстъпниците. Но те не остават ненаказани. Род и родината ги заклеймяват. За съжаление има други, които умело лавират и се изплъзват от ръката на възмездието. Те се спотайват в мрежата на обществените недъзи, обвиват се като пашкул в паяжината на нравствената деградация и деформация.

Неблагодарникът няма определено обществено положение, за да го посочим и разобличим на бърза ръка. Той може да бъде подчинен или началник, служител, интелигент или работник. Случва се да речем така: трудовият колектив работи добросъвестно. Хората напрягат ум и воля, преизпълняват плановете, идват и хубавите резултати. Но след

Digitized by Google

това някои ръководители превъзнасят собственото си аз. Успехите на предприятието приписват повече на себе си, а недостатъците — на подчинените си. Или обратно. Предприятието или учреждението полагат грижи за някого. Харчат пари за издръжката му в учебно заведение, разчитат на него. Но когато постигне своето, той намира предлози да избяга от своите и дори да ги охули.

Наскоро, след дълго и мъчително чакане, в Стара Загора беше завършен Домостроителният комбинат, предприятие с голям капацитет, обзаведено по последна дума на техниката. Както е логично, новото предприятие потърси подготвени кадри, които да поемат експлоатацията и ръководството на завода. Някои от явилите се пожелаха да преминат специална подготовка, като предприятието поеме тяхната издръжка; след завършване да се върнат на работа в Домостроителния комбинат. Това е чудесна форма за подпомагане на младите хора в тяхната професионална и социална реализация.

Но някои родители се опитаха да измамят ръководството на завода. Един от многото случаи: единственото дете на учителско семейство следва архитектура. Поради добро материално положение не му отпускат стипендия. Тогава майката склонява сина си да сключи договор за издръжка с Домостроителния комбинат, след което безцеремонно се хвали на колежките си: „Те нека го издържат, аз ще му събирам пари за апартамент, пък после все ще намерим някой да го измъкне от завода.“ И не е изключено да се намери такъв, който дори с цената на заобикаляне на закона да се опита да „помогне“ на синчето, защото то сигурно ще поиска да отиде другаде, на по-лека и доходна работа. За съжаление свидетели сме на немалко случаи на подобно самарянство, с помощта на което се отглеждат не един и не двама неблагодарници. А самарянството няма и не може да има нищо общо с реалната и необходима помощ и грижи за човека.

Тревожи ни и друго явление — неблагодарността на децата към родителите, която придобива понякога драматичен характер. Малко ли са ония синчета и дъщерички, които забравят за грижите и тревогите на своите родители. Когато придобият обществено положение, вместо да им окажат внимание и уважение, вместо да изразят синовна и дъщинска признателност, превръщат родителите си в свои длъжници, дори ги съдят за имущества...

Злокачествената неблагодарност — за нея става дума. Колко горчивина и разочарование носи тя на приятеля, на добрия колега, на съседа, на брата, на сестрата, на жената или мъжа, на всеки, който ви е помогнал, измъкнал ви е от неудобна ситуация, защитил ви е от клевета, хабил е нерви, отделял ви е време, учил ви е, страдал е заедно с вас, вдъхнал ви е кураж, борил се е за вашето право, ако щете, спасил е живота ви. А вие сте го забравили, пренебрегнали или още по-лошо — застанали сте срещу него.

За такива личности Юго казва: „Сърцето на неблагодарния човек пази в себе си само пепел.“

Това жило на обидата, което нанася тежки рани, този тежък порок трябва да се изтръгва с усилията и помощта на всички. Кой трябва да направи това. Всеки от нас, всички ние. Особено ние, комунистите, особено партийните органи и организации, на чиито широки рамене ляга и този товар. Това изисква идеалът ни, нашата съвест на социалистически граждани, нашата вяра в комунистическото бъдеще.

Радко ЖЕЛЕВ

Digitized by Google

БРИГАДНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ НА ТРУДА

Бригадната форма за организация и заплащането на труда, получила широко разпространение сред съветските предприятия и строежи, справедливо считат за прогресивна и перспективна. КПСС и нейните организации, ръководителите на министерства и ведомства, обединения и предприятия виждат във всестранното разпространение на този метод действено средство за повишаване на ефективността на производството и качеството на работата в сегашната, единадесетата петилетка.

Опитът на изминалата, десетата петилетка, обобщен преди известно време на проведения от Московския градски комитет на КПСС семинар по бригадната организация на труда, показва, че бригадният метод има редица съществени преимущества пред системата, при която всеки работник отговаря само за своя струг, за изпълнението на личната си задача. Работата на един такъв колектив позволява по-добре да се организира трудът на работниците, по-пълно да се използват машините и оборудването, да се решава проблемът за изгодните и неизгодните работи, за икономия на трудови и материални ресурси. Това в крайна сметка влияе благотворно за повишаване на производителността на труда, за създаване на делови, творчески микроклимат в колектива, обстановка на другарска взаимопомощ. Заедно с това бригадната форма укрепва дисциплината на труда, повишава отговорността на всеки труженик за крайния резултат, способствува за възпитаването у хората чувството на истински стопанин на производството, разширява рамките на производствената демокрация.

Особено важно е, че при бригадната форма работниците сами избират бригаден съвет, който, използвайки коефициента за трудово участие, определя приноса на всеки работник в общото дело и полагащото му се възнаграждение. Предложенията на съвета се обсъждат и утвърждават на общо събрание на бригадата, което гарантира справедливо разпределение на заработените средства според количеството и качеството на труда.

На споменатия семинар на Московския градски комитет на КПСС, участник в който беше и авторът на тези редове, сред многото други бяха разгледани въпросите, които практиката постави пред нашата партийна организация. Те се отнасяха преди всичко за партийната работа в условията на бригадната форма на организацията на труда. Как се осъществява партийното влияние? Задължително ли е във всяка бригада да се създава отделна партийна група? Стесняват ли се или се разширяват функциите на партийната група в бригадата? Каква трябва да бъде нейната роля в решаването на производствените задачи и възпитаването на членовете на бригадата?

Разбира се, еднозначни отговори и готови рецепти, приложими за всички случаи в живота, даже на семинара никой не се наемаше да предлага. Твърде различни са условията, при които работят трудовите колективи в промишлените предприятия и техните партийни организации. Затова важен критерий си остава максималното отчитане на особеностите на производството и творческият подход в организирането на партийната работа при бригадния метод на труд.

Ето как тези въпроси се решават в нашия колектив.

ЕДИНСТВЕНИЯТ ПЪТ

Нашият Завод за автотракторно електрооборудване е рожба на първата съвет-

Статията е написана специално за сп. „Партиен живот" чрез АПН.

Digitized by Google

ска петилетка. През 1979 година той отпразнува своя половинвековен юбилей. Особена значимост на тържествата придаде награждаването на колектива с орден „Червено знаме на труда", с който е удостоен за успешното изпълнение на задачите на десетата и предидущите петилетки.

Продукцията на нашето предприятие познават хиляди и хиляди български приятели. Изделията на завода се монтират на товарните автомобили на московския автомобилен завод „Лихачов", на леките автомобили „Москвич", на автомобилите от Минското, Горковското, Уляновското автомобилно предприятие, на мощните колесни трактори „Кировец", произвеждани в Ленинград, на комбайните „Нива" и други. Общо ние предлагаме продукция на 300 потребители.

Но нашият колектив има с България и преки контакти. Сегашният директор на предприятието Анатолий Пъдрин и други наши специалисти са участвували в строителството и усвояването на корпусите на завод „Динамо" в Сливен. Преди три години нашите предприятия обменяха групи работници. Десет български другари пристигнаха при нас и работиха в нашите цехове. Също такава група начело с члена на партийния комитет Владимир Лехков се труди в българското предприятие. Обмяната се оказа полезна, помогна на представителите на двете страни да се запознаят с челния опит на другите и да внедрят при себе си най-интересните новости.

Смятам, че българските другари, посетили нашия завод, са обърнали внимание на особените условия, в които колективът се труди и развива производството. Работата е в това, че корпусите на нашия завод от всички страни са заобиколени от цеховете на два други завода. Затова ние вече в течение на много години нямаме възможност да разширяваме производствените площадки. А количеството на продукцията трябва непрекъснато да нараства, защото заводите-потребители систематически увеличават производството на автомобили и трактори. Тези обстоятелства до голяма степен определиха посоката на търсенето.

Единственият път, който можеше да доведе до желаните резултати, беше повишаването на ефективността на производството за сметка на техническото превъоръжаване на предприятието, на по-рационалното използване на работните площадки и усъвършенстването на организацията на труда. Именно към това и насочваха съветската икономика решенията на XXIV (1971 г.) и следващите конгреси на КПСС. Към това и концентрира нашата партийна организация вниманието на административното ръководство, профсъюзната и комсомолските организации, на всички трудови звена в предприятието. Беше направено много на производствените участъци, в цеховете и отделите да се създаде и поддържа атмосфера на творческо търсене, да се въвлече целият петхиляден колектив в разкриване на резерви в производството, в подготовка на плановете за неговото развитие.

Беше извършена значителна работа. Вероятно за това Леонид Илич Брежнев приведе нашия завод като пример за това, че съставянето на държавния план започва от трудовия колектив на предприятието, че неговото изпълнение и преизпълнение в решаваща степен зависят от ритмичността на работата и инициативата на колектива.

Плодовете на нашите общи усилия бяха значителни. През последните осем години заводът удвои произвежданата продукция — електрооборудване, изделия с културно-битово предназначение и за домакински цели, а също така и металорежещи машини. При това ние достигнахме такива показатели практически без увеличаване количеството на работниците, а само за сметка на увеличаването на производителността на труда. 60 на сто от продукцията, подлежаща на атестиране, е оценена с държавен знак за качество, а цялата останала има първа категория качество. Възложените задачи за десетата петилетка по общ обем на производството колективът изпълни с три и половина месеца предсрочно и произведе за 21 милиона рубли свръхпланова продукция.

Разбира се, този успех се обуславя от много компоненти. Но най-важно място сред тях заемат усъвършенстването на организацията на труда и използването на новите, ефективни форми на социалистическото съревнование.

ОБВЪРЗВАЙКИ ИНТЕРЕСИТЕ НА МНОГОТО

Необходимостта от преминаване към бригадна форма на организация и заплащане на труда нашият колектив почувствува още в първите дни на десетата петилетка. Набелязваше се значително увеличаване на производството. Заедно с това трябваше да се обърне голямо внимание и на качеството на изделията, на ритмичността на снабдяването на монтажните участъци с детайли и възли.

А именно откъм тази страна работата куцаше. Причината? Всеки участък, зает с изработването на едни или други детайли (а те са около петстотин), се грижеше преди всичко да изпълни собственото си задание. Работниците от участъка не се интересуваха как работят техните съседи, изработващи друг детайл за същото изделие. И се получаваше парадоксална картина: много участъци преизпълняваха плана си, а крайният резултат често се оказваше много по-малък. И само за това, че някой участък не е доставил навреме един от детайлите за изделието. Трябваше да се намери изход от положението.

След много беседи в партийния комитет с представители на дирекции и профсъюз-

Digitized by Google

ни организации ние дойдохме до извода, че е необходимо да заинтересоваме всички хора, изготвящи различни детайли за едно изделие, от крайния резултат от техния труд, от количеството и качеството на произвежданите изделия. Така се роди идеята за така наречените технологически екипи, обединяващи от 60 до 500 човека, заети с пускането на определен вид продукция. Беше съставен единен комплексен план на мероприятията, в които тясно се обвързваха задачите на партийната и профсъюзната организация и административното ръководство. Специален раздел от този план беше посветен на внедряването на бригадната форма на организация и заплащане на труда. Бригадите се очертаваха като едни от най-важните промеждутъчни звена в общата производствена верига. Сега в завода са създадени 20 технологически вериги по основните видове продукция. Тяхната работа характеризират четири показателя: обем, ритмичност, комплектност и качество.

Но изникна още един въпрос. Бригадите и участъците, влизащи в една верига, се помещават в различни цехове — от заготвителните до монтажните — и са подчинени на различни ръководители. Как да се обвържат интересите на всяко такова производствено подразделение, каква форма на връзки да се използва? Спасителна се оказа идеята за така нареченото социалистическо съревнование на взаимно свързаните звена. Реално приложение тя намери в договорите, сключвани между бригадите и участъците — доставчици на детайли, с монтажниците на изделието. Така взаимната заинтересованост от крайните резултати беше подкрепена от взаимни задължения на всеки колектив и всеки работник от технологичната верига. Удаде ни се да обвържем интересите на работника, бригадата, участъка, цеха и завода. Обобщавайки опита на тази форма на социалистическо съревнование, ВЦСПС я призна за ефективна и отличи с премия голяма група представители на заводската администрация, партийна и профсъюзни организации, съпричастни в нейното внедряване.

От самото начало на преминаване към бригадния метод партийният комитет отделяше на тази новост най-сериозно внимание. Партийната организация ориентираше администрацията и профсъюза комплектуването на бригадите да се извършва без прибързване и формализъм, със задължителен и обстоятелствен анализ на спецификата на всяко работно място, участък, цех. Беше решено, че към работа на единен наряд ще преминават само тези бригади, в които необходимостта от обединени усилия е икономически обоснована, които са били щателно подготвени за това и в които решението за създаването на бригадата са приели и одобрили самите работници.

Партийното въздействие върху създаването и работата на бригадите се оказваше и се оказва с различни форми. В началния стадий партийният комитет съвместно със заводския профкомитет и дирекцията се стремеше създаването на бригадите да стане предмет на всестранно, детайлно обсъждане на събранията на цеховите партийни организации и партийни групи, на работническите и комсомолските събрания. След такава разяснителна и организаторска работа процесът по създаването на бригадите се ускори.

Ние считаме за правилно, че от самото начало на прехода към прогресивния метод партийният комитет и дирекцията отделиха особено внимание на подбора, подготовката и обучението на бригадирите. Неизвестно защо в трудовите колективи често се налага мнението, че за бригадир е необходимо да се назначава най-квалифицираният специалист в своята работа. Но нашата практика показа, че такъв принцип на подбора не винаги е правилен. Бригадирът не може постоянно да остава най-добрият от гледна точка на професионалното майсторство. Нужен е, бих казал, лидер, когото бригадата и участъкът са възпитали и който би могъл да оправдае доверието както на своите другари, така и на партийната организация. Най-много от бригадира зависи създаването и поддържането на правилни взаимоотношения в колектива, умението да виждат и разкриват не само резерви в производството, но и творчески резерви, притаени у хората.

Ръководейки се от тези критерии, партийният комитет и цеховите партийни организации съвместно с административното ръководство и профсъюзните организации извършиха значителна работа по подбора на бригадирите. Повечето колективи възглавиха комунисти — добри производственици, хора активни и инициативни. Това са членът на партийния комитет на завода Надежда Захарова, изтъкнатите работници Алексей Лобков, Виктор Валтер, Александър Аношин и др. Чрез комунистите-бригадири партийният комитет осигурява в значителна степен своето влияние сред колектива.

Партийният комитет внимателно следеше работата на първите бригади и бригадири. На седмичните съвещания на бригадирите детайлно се разглеждаха успехите и изоставанията, набелязваха се пътища за решаване на възникващите проблеми. Обучаването на бригадирските кадри и подготовката на резерви за тази длъжност се провеждат както на специалния факултет на заводския университет с широк профил, създаден от партийния комитет в рамките на системата за политическо и икономическо образование, така и във вечерния техникум към завода.

Но в хода на внедряването на бригадния метод се откри, че ръководителите на някои производствени подразделения и цехови партийни бюра са заели изчаквателни позиции, без да се занимават сериозно с новата форма на организацията на труда. Тогава през март 1978 година

Digitized by Google

партийният комитет на свое разширено заседание постави въпроса за внедряването на бригадния метод. Щателно се проанализира работата на цеховите партийни организации и ръководителите на производства в тази област, партийният комитет набеляза мерки за отстраняване на недостатъците и за ускоряване прехода към бригадната организация и заплащане на труда. На същото това заседание партийният комитет изучи и обобщи опита на бригадите, в които колективната форма на труд даде убедителни резултати и го препоръча за разпространяване и сред другите колективи.

Благодарение на общите усилия на партийния комитет, заводския профкомитет и административното ръководство към средата на 1981 г. в завода функционираха повече от 200 бригади, в които бяха обединени повече от 60 процента от работниците.

НАРАСНАЛАТА РОЛЯ

Опитът на нашата партийна организация показва, че със създаването на бригади, в които много въпроси на производството и живота на колектива се решават съвместно, ролята на партийните групи не само не се ограничи, а обратно — забележимо нарасна. Най-голямо внимание те започнаха да отделят на решаването на такива проблеми като образуването и укрепването на бригадите, повишаването ролята на бригадира и действеността на работата на бригадните съвети. Заедно с това най-важните задачи на партийните групи си остават осигуряването чрез всички достъпни за тях средства изпълнение на производствените планове и социалистически обещания, съдействие за повишаване на ефективността и качеството на работата.

С какви средства влияе партийната група? Това е преди всичко личният пример на комунистите за образцово изпълнение на задачите. Комунистите се стремят да възпитават у всички работници чувството за лична отговорност, да създадат в колектива атмосфера на дружба и другарска взаимопомощ, на висока взискателност. За достигането на тези задачи използват такива форми на организаторска и масово-политическа работа като провеждането на открити партийни събрания, политинформации и беседи, занятия в школите за комунистически труд, а също така лични беседи на комунистите с безпартийните. Важен канал за въздействие върху работата на колектива остава участието на партийната група в контрола над работа на административното ръководство.

В нашата партийна организация, наброяваща повече от 900 комунисти, са създадени и действуват 31 цехови организации и 46 партийни групи — предимно в производството. Количеството на партийните групи е по-малко от броя на бригадите. Ние създаваме партийни групи, вземайки предвид броя на работниците, обединени в бригада, и нейната значимост за производствения процес. Свои партийни групи имат предимно крупните бригади, създадени на важни участъци от партийното въздействие. Влизащите в тях комунисти провеждат работа на основата на решенията на партийните организации по цехове и участъци, отчитайки производствените задачи на тези колективи. След XXVI конгрес на КПСС във всяка бригада, на всеки участък бяха проведени партийни събрания, на които се обсъждаха задачите за по-нататъшното увеличаване на обема и повишаването на ефективността на производството. Особено внимание партийните групи отделиха на задълбочената подготовка на договорите за съревнование между взаимно свързаните звена, на усъвършенстуването на взаимовръзките между различните подразделения на технологичните вериги.

В бригадата за монтаж на кутиите за електромашини има 30 души. Девет от тях са комунисти. Партийната група възглавява работникът Константин Самуйлов. След XXVI конгрес на КПСС всички комунисти от групата подготвиха социалистически обещания със завишени показатели. Предвиждаше се да се изпълняват дневните норми не по-малко от 105—107 процента. Сключени бяха договори за индивидуално съревнование с комунисти от участъците, снабдяващи ги с материали. Такава взаимна отговорност циментира отношенията между бригадите, отразява се положително върху резултатите от труда.

Партийната група от механичния цех, която се ръководи от Владимир Глазунов, е образувана в бригадата, която изработва валове за електромашини и ги предоставя на монтьорите. Комунистите се грижат не само тяхната продукция да постъпва в монтажното ритмично, в поръчаното количество и с отлично качество. Те насочват колектива към икономисване на метал и електроенергия. И това дава резултати. С една дума, в дейността на всяка партийна група има нещо свое, особено, произтичащо от спецификата на производството и творческите търсения на комунистите.

Разширяването на бригадната организация на труда, работата на бригадите и сега е в центъра на вниманието на партийния комитет, на всички цехови партийни организации. На едно от неотдавнашните заседания партийният комитет одобри почина на челните комсомолско-младежки бригади, стремящи се към идеално производство: да осигурят по обем, ритмичност, номенклатура и качество стопроцентови показатели. Бригадите на петте крайни участъци решиха сами и призоваха другите колективи да достигнат на договорна основа със свързаните с тях по производство колективи такава устойчива работа, която би позволила предсрочно да изпълнят задачите за пър-

Digitized by Google

вата година на единадесетата петилетка. След одобрението на партийния комитет инициативата подеха десетки бригади и участъци. В резултат на това се прие общозаводско социалистическо обещание — да се изпълни годишният план до 27 декември.

Разбира се, казаното дотук не означава, че в партийното ръководство на бригадите и участъците ние нямаме пропуски и недостатъци. Имаме ги. Знаем ги и се борим срещу тях. Но нали и самата работа по преминаване към бригадния метод далече още не е завършена.

През пролетта на 1981 година със заповед на директора бе утвърден съставът на заводския съвет по проблемите на бригадната организация и заплащане на труда по крайните резултати. В него влязоха 40 видни специалисти и представители на обществените организации. Поставена е задачата до края на годината тази прогресивна форма на труда да обхване в завода 80 процента от работниците.

Иван КОМЗОЛОВ
секретар на партийния комитет
на Московския завод за автотракторно
оборудване № 1

Digitized by Google

ВАЖНО СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКО ЗВЕНО

Общинският партиен комитет в Севлиево се грижи за разширяване на бригадната организация на труда. Бригадата се превръща в орган за творческа изява на всеки неин член, където в органическо единство се вплитат изискванията на икономическия подход.

Какви са някои от общите насоки в развитието на бригадата от нов тип?

Преди всичко това е нейният комплексен характер. Основно изискване е тя да обхваща завършен производствен цикъл, детайл или част от продукта, завършен технологически процес... В зависимост от конкретните условия бригадата включва в себе си досегашните участъци, цехове, а в отделни случаи и малки клонови предприятия.

Друго важно изискване е бригадата от нов тип да има оптимален размер. Тук се прилага творчески подход и не се пренасят готови модели от сродни колективи. Това изисква активна и творческа работа, която да се съобразява със структурата и характера на производството, най-прогресивните технологии, системи от машини, наличната работна сила...

Една от насоките при изграждане на бригадите е включването в тях на основните работници, инженерно-техническите кадри, работниците от спомагателните и други обслужващи дейности. Така се постига правилно разпределение на задачите и по-пълноценно използване способностите и квалификацията на отделните труженици. Повишават се активността и възможностите на бригадите да се справят срочно и качествено с поставените задачи. Същевременно тези по-големи възможности за правилно разпределение на трудовите ресурси осигуряват висока организираност на трите елемента на производството, тяхното най-рационално използване и утвърждават бригадата като главен двигател на борбата за висока ефективност и високо качество.

Основен критерий за определяне на оптималния размер на бригадата е крайният резултат — получаване на повече и по-евтина продукция чрез рязко намаляване на живия труд и повишаване коефициента на използване на техниката и оборудването. Същевременно тя не се разглежда само като организационно-техническо звено, а и като социално-икономическа организация на низовия трудов колектив. По такъв начин тя съдържа социалистическите производствени отношения, работи на самоиздръжка и има строго регламентирани икономически права и отговорности. Чрез нея самоиздръжката обхваща и най-малкото производствено звено и стига до отделния работник и специалист.

Digitized by Google

След правилните действия за усъвършенствуване на бригадната организация естествено е да се очакват и добри резултати. Сега в промишлеността на Севлиево 82 на сто от работниците са обхванати в новия тип бригади и 93 на сто от бригадите са на стопанска сметка. Почти навсякъде се стимулират икономиите от суровини, материали, енергия и труд, а за направените преразходи се налагат санкции. Разработена е и система за осигуряване на контрол за разхода на материали и труд. Създават се все по-добри условия за развитие на бригадите, поради което много от тях претърпяват редица корекции.

В някои заводи, като „Ненко Илиев", „Росица", „Динамо", е приета програма за изграждане на бригади по отрасли и браншове, а в селското стопанство се изграждат комплексни бригади.

Разбира се, обновлението на колективите е сложен и противоречив процес, свързан с преодоляването на много трудности, произтичащи от борбата между новото и старото.

Някои от все още нерешените въпроси?

Не всички бригади имат разработени и утвърдени правилници за взаимоотношенията с ръководството на предприятието. Това пречи да се отчитат положителните резултати, да се стимулира творческата активност на тружениците и да се санкционират тези, които допускат влошаване на резултатите от труда. Все още в някои бригади не се използва демократичното начало при избора на бригадир. Не всякога разпределението на фонд „Работна заплата" е справедливо и не се разглежда на общо събрание на колектива. Затова при определяне на коефициентите за трудово участие и при заплащането не винаги намират отражение квалификацията, опитът, взаимозаменяемостта, трудовата и технологичната дисциплина. А в някои бригади работниците не се подбират съобразно технологията и спецификата на производствения процес.

Партийните организации използват и големите възможности, които създава бригадната организация за развитието на

НРАВСТВЕНИТЕ ВРЪЗКИ И ОТНОШЕНИЯ

Това им дава възможност да развиват колективизма, другарските чувства, личните професионални, морални и други качества на тружениците. Колективното разработване на плановите задачи развива и укрепва сътрудничеството, взаимопомощта и самодейността в творческата реализация на набелязаните цели и задачи. Партийните организации отделят по-голямо внимание на нравствените аспекти в организацията на труда, използването на колективното мнение и колективната оценка на членовете на бригадата. При определяне на първенците се отчитат не само икономическите резултати, но и нравствените качества като дълг, отговорност пред колектива и обществото, самоотверженост при изпълнение на поставените задачи. Тук особено голяма роля играе идейновъзпитателната работа.

В партийните организации на заводите „Ненко Илиев", „Девети септември", „Червено знаме" и „Росица" в рамките на утвърдената нормативна себестойност и на допълнително разкритите резерви на бригадата се разрешава да формира фондове за допълнително материално стимулиране, които се използват за задоволяване на социалнобитовите и културните потребности на работниците. Обикновено тези средства се използват за подобряване условията на труда, за организиране почивката на членовете на бригадата, за безплатна храна, плащане храната на децата в училище, детски лагери... Това определя

Digitized by Google

особеността членовете на бригадата най-осезателно да чувствуват хуманизма на партийните мероприятия чрез социалните придобивки. От своя страна тружениците, чувствувайки, че политиката на партията не е насочена само към подобряване на икономическите показатели, а преди всичко към грижата за хората, към повишаване степента на привлекателност на труда, още по-активно се включват в бригадните задачи.

Реализирайки социалните си функции на основата на бригадния комплексен план, колективът още повече повишава моралната и материалната отговорност на неговите членове. Всичко това засилва значението на вътрешната организация на всяка бригада, подобрява морално-психологическата обстановка, активизира дейността на обществените органи на управление — бригадно събрание, бригаден съвет, звеневи съвет... По силата на това обективно се разширяват дейността на партийните групи, активността на всеки комунист. Особено от голямо значение е умелото използване на такива механизми като контрол, взаимен контрол, публична оценка за формиране на нравствени добродетели у членовете на бригадата. Грижите формират увереност, оптимизъм, отговорност и дълг при изпълнение на поставените задачи. Утвърждаването на тези черти и изграждането им като нравствени убеждения предполага и тяхното обективизиране — превръщането им в собствено нравствено поведение. Същевременно опитът на бригадите от нов тип показва, че е налице цялостен възпитателен процес с голям морален и политически ефект. При обсъждане на отделни въпроси се засилват нравствените чувства за отговорност за ефективно използване на машините, суровините, материалите и енергията, на другарство и взаимопомощ при изпълнение на сложни задачи, добросъвестност, честност и справедливост при определяне коефициента за трудово участие, на ползване социалните придобивки.

Партийните комитети и организации изискват бригадите да се изграждат, функционират и развиват върху основата на челните постижения на науката и научно-техническия прогрес у нас и в чужбина, върху съвременната организация на труда. Затова партийните организации работят за осъзнаване от всички на факта, че използваните техника и технология, както и организацията на труда трябва да бъдат на равнището на върховите постижения у нас и в световната практика. И в това направление от изключително голямо значение са

ПАРТИЙНОТО РЪКОВОДСТВО И КОНТРОЛ

за спазването на принципа: нормативите за разход на суровини и материали, горива и енергия, за използването на машините и съоръженията, както и за използването на работната сила да съответствуват на челните постижения в отрасъла, в даденото производство или предприятие. На основата на политическия подход се проектира, внедрява и направлява новата бригадна организация, в чието съдържание диалектически се обединяват и организационно се свързват научно-техническият и организационният прогрес, органически се съединяват постиженията на научно-техническата революция със социалистическата организация на труда.

Партийните организации полагат непрекъснато грижи за подобряване на възпитателната работа сред колектива. Наред с икономическите фактори се използва и многообразие от масови и индивидуални форми на идеологическо въздействие за по-дълбоко осъзнаване интересите на членовете на бригадата и тяхната еднопосочност с тези на целия трудов колектив и обществото като цяло. Това допринася у членовете на бригадата осезаемо да се засилва и обогатява чувство-

Digitized by Google

то на стопани на социалистическото предприятие. Основа за формиране на тези чувства е еднопосочността на интересите: личност — колектив — общество при определящата роля на обществените интереси. Бригадният колектив в този случай е своеобразен фокус, в който се пречупват и отразяват всички интереси. Обективна предпоставка за чувството у тружениците на стопани на предприятието, а чрез него и на държавата е социалистическата собственост и непрекъснатото развитие на производителните сили, производствените отношения, социалистическата демокрация. Работата на партийната организация за осъзнаване от всеки член на тази истина, опазването и умножаването на социалистическата собственост, степента на удовлетвореност от характера и формата на труда са важни страни на социалистическата съзнателност. Те дават възможност да се осъзнават сегашните и бъдещите политически цели и задачи, изградени на основата на комунистическия идеал. Тази съзнателност е в основата на механизма всеки в бригадата да се чувствува като неин стопанин. Това предполага и субективният фактор да използва пълноценно обективните условия и предпоставки за изграждане и засилване на това чувство. Практиката и опитът на бригадите на Димитър Конов от завода за изолирани проводници „Н. Илиев" и Иван Попов от авторемонтен завод „Червено знаме" потвърждават тази постановка. Разгръщане на демократичното начало при обсъждане на организацията на труда, плановете и задачите по реконструкцията и модернизацията, широката гласност и онагледяване на постиженията и негативните явления, зачисляване имуществото на бригадата, правилното разпределение на социалните придобивки, умелото използване на материалните и моралните стимули засилват чувството на тружениците като стопани на предприятието. Това от своя страна обогатява ценностната ориентация на личността, помага ѝ да мисли и действува поновому. В крайна сметка това чувство се трансформира в съзнателна, целенасочена дейност, мобилизира духовните и физическите сили за умножаване на общественото богатство, т. е. в трудова и обществена активност. Най-възвишено равнище се достига, когато тези чувства и съзнателност прерастват в черти на нравствеността на труженика. Формирането на нравствени добродетели у всички членове на колектива ще изгради у тях такава вътрешна потребност, която ще помогне на бригадата да действува като органическо цяло за изпълнението на производствените и социалните задачи. В този процес на политическо израстване, идейно и нравствено обогатяване тружениците стават носители на социалистическите добродетели. Ролята на заразяващ пример имат комунистите със своята авангардна роля. Реализирането на този непрекъснат процес на усъвършенствуване на бригадния колектив, осъзнаването на политическите и икономическите цели поражда мотиви за творческа изява, инициативност и висока трудова активност.

Богат опит в тази дейност има комунистът Димитър Конов, който е ръководител на бригада за производство на емайлирани медни проводници за бубинаж. В нея са изградени три звена, всяко с определен диапазон на производство. Във всяко звено действува партийна група. По смени са изградени профгрупи, които водят съдържателен живот. Членовете на партийното и стопанското ръководство на бригадата са с висока професионална подготовка, опит, обща култура, добра политическа закалка. Секретар на партийната организация е другарката Мара Сасърова — носител на сребърен и златен „Народен орден на труда." Бригадирът Димитър Конов за дългогодишна творческа работа в сложната професия на емайлировчик е награден с „Народен орден на труда" — златен, а като пропагандист е носител на орден „Кирил и Методий" — II степен. Неговите опит и умение да ра-

Digitized by Google

боти с хората му позволиха с помощта на партийната организация бързо да усвои изискванията на бригадната организация на труда и да я приложи на практика. Бригадата е изградена при сложно структуриране на специалисти, основни и спомагателни работници. То се определя от сложността на технологичните процеси и новите задачи, които стоят пред нея. Всички по-важни въпроси бригадирът и партийният секретар поставят на обсъждане в партийната организация и целия колектив. Умелото ръководство доведе бригадата до такъв успех, че само за една година 80 на сто от производството премина на нови машини, а до края на тази година ще бъде и в нов корпус.

Бригадирът умело използва политико-разяснителната и идейно-възпитателната работа. Тя се съчетава с онагледяване на ежедневните резултати на работниците. В края на всеки месец работникът вижда сам на кое място се намира по количествените и качествените показатели. Добре се използват бригадният и звеневите съвети за участие на работниците в управлението на производствения процес. Звеневият съвет разглежда и прави всеки месец анализ на дейността на звеното като цяло и на всеки негов член. Резултатите и предложенията от звеневите съвети се утвърждават от бригадния съвет. В него са включени: бригадирът, партийният секретар, председателят на профорганизацията, секретарят на Комсомола и добри производственици.

Досега в колектива не са допускани престои на машините. При нужда на другарски начала се прави подмяна на работниците или става допълнително поемане на машини. Спомагателните работници са към бригадата и тяхното заплащане зависи от крайните резултати.

Бригадата е сключила договор със заводското ръководство за ежедневно получаване на основни и спомагателни материали. Характерни са също часовата и дневната ритмичност на производството. Това е особено необходимо, тъй като повече от 80 предприятия в страната очакват тяхната продукция. Всяка неритмичност смущава производствената програма в целия отрасъл.

Да се запознаем накратко и с бригада „Лалчо Златев" към авторемонтен завод „Червено знаме" с бригадир Иван Попов. Тя е изградена на принципа на затворен технологически цикъл. Извършват се всички операции от демонтаж до монтаж и изпитване на двигателите, от приемането на машини до предаването на клиента. В нея има партийно-комсомолска група. Здравата морално-психическа атмосфера и професионалната етика създават условия за висока трудова активност и високопроизводителен труд. Бригадата е на първо място в завода по брой на рационализаторските предложения с най-голям икономически ефект. Заплащането и стимулирането на труда така са организирани, че всеки е заинтересован от крайния резултат. Съчетаването и еднопосочността на интересите на всеки член на бригадата с тези на колектива е сърцевина на тяхната творческа активност и инициативност. На тази основа се осъществяват стремеж и чувство за самоконтрол и взаимен контрол, което е фактор за високо качество и ефективност на ремонта. Планът се изпълнява винаги предсрочно и се избягва предишното напрежение и щурмуване. Всеки член на бригадата владее най-малко две професии. За тази цел са организирани курсове за квалификация. Сега десет работници са включени и се учат в шестмесечен курс по стругарство, други повишават образованието си в заводската паралелка. За добрата организация и положителните резултати на бригадата особено много помагат „петминутките", които бригадирът провежда всяка сутрин. На тях той прави оценка на резултатите от предния ден, определя задачите за новия работен ден. Отправят се благодарности към проявилите високо съзнание и творчество в работата и забележки на изоставащите и допуснали слабости, кое-

Digitized by Google

то играе голяма възпитателна роля. Затова ефективността и качеството на работата са с високи показатели, а самоотлъчките и закъсненията са сведени до минимум. По-голяма относителна самостоятелност в стопанско-оперативната дейност създава по-големи възможности за творчество, избор на начин на действие за постигане на набелязаните цели. Същевременно свободата на действие в бригадата е съпроводена и с нарастване отговорността пред целия колектив. Доверието и взискателността към бригадния колектив формират чувството за голяма материална и морална отговорност за поръчаното дело. Затова партийните организации и партийните групи обогатяват съдържанието на своята идейновъзпитателна работа с нови форми, методи и средства за изграждане на нравствени добродетели и чувства у всеки труженик, за социалистическо отношение към поставените задачи.

В партийното ръководство на бригадите голямо внимание се обръща на усъвършенствуване на управлението им. То се осъществява върху последователно прилагане принципа на демократическия централизъм. Ръководството им се осъществява от бригадир и бригаден съвет, които се избират на общо събрание. Бригадният съвет оказва помощ на бригадира за правилното разпределение на силите и средствата, за поддържане на добър ред и организираност, за ефикасен контрол при изпълнение на поставените задачи. Изградените партийни групи осъществяват своята ръководна дейност в рамките на плана на партийната организация. Тя реализира политическо ръководство и насочва колектива към творческо развитие на демократизма. По такъв начин работниците сами разработват и приемат своя насрещен план, организират изпълнението му и активно участвуват при решаване на проблемите, свързани с разпределение на резултатите от труда.

Особено внимание се обръща на разясняването и дълбокото осъзнаване от работника на нарастващата отговорност на бригадата. Това в най-голяма степен се определя от нейното място в целия колектив и производствената система, където неизпълнението на количествените и качествените показатели от едно звено може да причини смущение в останалите звена. Следователно тази взаимозависимост обуславя нарастващата отговорност в междубригадните отношения. Същевременно всяка бригада има право на компенсация, ако е претърпяла вреди и загуби от други бригади, цехове или от предприятието. Много добре тези изисквания към бригадните съвети и партийните групи се открояват в завод „Росица". Непосредственото политическо ръководство допринася много за правилното отчитане резултатите на труда, заплащане, стимулиране и изява на тружениците в колектива. На заседание бригадният съвет отчита работата на бригадата като цяло, посочва положителното и пропуските на отделните работници и прави предложение за излъчване на първенци в съревнованието. След това решенията на бригадния съвет се довеждат до знанието на колектива чрез общо събрание на бригадата.

Партийните комитети и организации отблизо следят работата на бригадирите. Към тях се предявяват допълнителни изисквания. Те трябва да познават както техническите, технологическите, икономическите процеси, така и механизмите на идейновъзпитателната и политическата работа. Под умелото ръководство на бригадира се утвърждават у тружениците черти на социалистическо отношение към труда като творчество, организираност, дисциплина, чувство за дълг и отговорност. Като база за тези изисквания служат напътствията на другаря Тодор Живков към ръководителя: „. . . да бъде не само на височината на съвременните технически и икономически знания, да познава производството, но непременно да бъде възпитател. Защото да управляваш колектив

Digitized by Google

от хора означава да ги възпитаваш"[1]. За по-нататъшното издигане ролята на бригадира окръжният комитет на БКП задължи заводските партийни комитети и първичните партийни организации да отделят внимание за внедряване конкурсното начало при подбора на ръководителите на бригадите. Препоръчва се да бъдат предлагани хора инициативни, с високо образование и утвърден авторитет сред колективите.

Друго важно направление на работата на партийните организации е контролът за пълното внедряване на стопанската сметка. Това се налага, понеже в редица бригади се получава отстъпление от завоюваните позиции. Здравият партиен контрол спомага за преодоляване на трудностите и до затвърждаване на успехите. Съдействува за повишаване на активността за използване на всички възможности и резерви за повишаване производителността на труда. Съчетаването в единство на материалната и моралната отговорност като характерен принцип на стопанската сметка, големите възможности за стимулиране и активизиране на трудещите се в производството я прави мощен лост за повишаване равнището на организацията на труда. Затова В. И. Ленин с дълбока прозорливост подчертаваше, че „привеждането на държавните предприятия на така наречената стопанска сметка е неизбежно и неразделно свързано с новата икономическа политика и в най-близко бъдеще този тип предприятие неминуемо ще стане преобладаващ, ако не изключителен"[2].

Усъвършенстването на вътрешнобригадната стопанска сметка ще спомогне за развитие и обогатяване на икономическите, нравствените и други отношения в трудовите колективи, ще доведе до по-пълно съчетаване интересите на бригадата и нейните членове. Същевременно по-правилното разпределение на функциите и задълженията ще формира чувство за отговорност и добросъвестно спазване на разходните форми. Ще се утвърждават по-справедливи начини на разпределение на личното възнаграждение в зависимост от крайните резултати.

Под ръководството на партийните органи и организации в общинската организация всички субективни фактори са насочени към използване на разнообразни масови и индивидуални форми, методи и средства на работа в бригадите за повишаване социалистическата съзнателност, морално-политическото единство на тружениците, за повишаване на тяхната трудова активност. Колкото по-успешно партийните организации насочват усилията си за усъвършенстване бригадите от нов тип, толкова по-големи резултати ще се постигнат в стратегическата задача за повишаване ефективността и качеството на резултатите от труда.

Гено МАТЕЕВ
кандидат на философските науки

---

[1] Т. Живков, Основни насоки за по-нататъшното развитие на системата за управление на нашето общество, 1978, с. 105—106.
[2] В. И. Ленин, Съч., т. 33, с. 176.

Digitized by Google

БОРБА
ЗА ВИСОКОЕФЕКТИВЕН ТРАНСПОРТ

Русенският атокомбинат заема важно място в икономиката на окръга и има водеща роля в големия транспортен възел. Това е един от най-големите автокомбинати в системата на автомобилния транспорт в страната, разполага с голяма материално-техническа база, с висока концентрация на товарните машини. Може да се каже, той напълно задоволява непрекъснато растящите нужди на окръга. Все по-голям става и делът му при осъществяването на вноса и износа на страната.

През годините на седмата петилетка автокомбинатът постигна значителен ръст както в своята материално-техническа база, така и по отношение обема на извършената работа. В края на 1980 година основните производствени фондове са нараснали с близо 50 на сто в сравнение с 1975 година, превозените товари — с 42 на сто, а приходите — два пъти.

Сега превозът на по-голямата част от промишлената и селскостопанската продукция, на работниците и служителите от окръга се извършва от колектива на автокомбината. Той ежедневно превозва по 35—40 хиляди тона товари, 200 хиляди пътници. А пробегът на всички автомобили възлиза на 300 хиляди километра.

В основата на дейността на колектива е партийната повеля за високо качество и ефективност в транспортната дейност — сигурност, редовност, точност, удобства, запазване на потребителната стойност на товарите... От многостранната му дейност да се постига висока ефективност както за автокомбината, за отраслите на материалното производство, така и в целия обществен живот — чрез намаляване на разходите по превозите, облекчаване труда на транспортните работници, увеличаване свободното време на пътниците...

Това е главното съсредоточие на силите на партийния комитет и първичните партийни организации. Разбира се, от изключителна важност е личният пример на комунистите. А техният брой надминава 500 души или на всеки 7—8 работници се пада по един член на партията. Несъмнено това е едно бойко ядро, напълно способно да дава насоки и тон в цялостната дейност на многохилядния колектив на автокомбината, да я ръководи и направлява. Именно от личния пример, авторитет и обаяние на всеки комунист до голяма степен зависи да се постигат трайни резултати, да се повишават качеството и ефективността от транспортната дейност.

Какво по-конкретно е участието на комунистите в осъществяването на основните задачи? Какъв е примерът им за повишаване на качеството и ефективността от транспортната дейност? Как е организирана тяхната работа, какви форми, средства и методи се използват в това отношение?...

Първо, главното тяхно внимание е насочено към комплексното решаване на проблемите за усъвършенстване на социалистическата организация на труда — най-пълноценно използване на труда на хората, на производствените мощности и материалните ресурси.

Тази потребност произтича от увеличения автомобилен парк след концентрацията на голяма част от превозните средства в окръга. Заводският партиен комитет организира научно-практическа конференция по проблемите на икономическия подход, на интелектуализацията на труда и производството. Тя бе предшествувана от задълбочен, критичен анализ на състоянието на социално-икономическите проблеми в

Digitized by Google

автостопанството. По партийни групи се изнесоха предварително разработени доклади на различни теми: „Комунистът — личен пример на добър стопанин“, „Партийната група — основно ядро за действен превантивен контрол и самоконтрол“, „Мястото и ролята на комуниста за подобряване организацията на работното място“, „Ленинските принципи на стопанисване в нашата дейност“, „Ленинските принципи и методи на ръководство в живота на първичната ни партийна организация и на трудовия колектив“, „Първичната партийна организация — решаващ фактор за укрепването на партийната и трудовата дисциплина“...

Разбира се, при организирането на разговорите подходът бе диференциран — в зависимост от професионалния състав, образователното равнище, квалификацията и конкретните задачи, които решава даденото звено, в което работят комунистите.

С тези разговори по партийни групи и първични партийни организации, както и с техния заключителен етап — самата конференция — заводският партиен комитет целеше да бъдат най-пълно разкрити съществуващите резерви, по-пълно и ефективно да се използват товарните автомобили, автобусите, таксиметровите коли, товарно-разтоварните съоръжения и ремонтната база.

На широко обсъждане се поставиха ролята и мястото на партийните и обществените организации за внедряване на новия икономически подход и неговия механизъм, за интелектуализацията на транспортния производствен процес. Как всеки комунист, всяка партийна група и първична партийна организация още по-добре да намират своето място в по-нататъшното разгръщане на техническия прогрес, на рационализаторското и изобретателското движение, за усъвършенствуване на технологическите процеси при ремонта и поддържането на автомобилите. Как най-пълно да бъде приложена бригадната организация на труда, да се разширява наставническото движение и се съкрати времето за адаптиране на новопостъпващите млади работници. Как още по-активно всеки един да участвува в разработването и приемането на инженерните проекти, на личните и колективните творчески планове, на насрещните планове на трудовите колективи.

Ценна е и приетата от научно-практическата конференция програма за интелектуализацията на труда в автокомбината. Чрез нейното осъществяване ще се разшири приложението на агрегатно-възловия метод за ремонт на автомобилите, ще се разработи автоматизирана система за диагностика, на технологии за възстановяване на резервните части и регенериране на автомобилните гуми. Ще се усъвършенствува, реконструира и модернизира производствено-техническата база при ремонта и поддържането на автомобилите. А също — системата за снабдяване с резервни части, агрегати и горивно-смазочни материали. Ще се постигне по-добра координация и ефективност от товарните превози, ще се издигне нивото на транспортното обслужване на населението и т. н. При осъществяването на тези задачи всеки комунист, всяка партийна група и първична партийна организация намират своето място и получават конкретни партийни поръки.

Под ръководството на заводския партиен комитет всяка година месец май се обявява за месец на челния опит, професионалното майсторство, безопасността на движението и висока култура на обслужването. Поставени на такава широка основа, тези проблеми намират практическо решаване и водят до по-пълно и ефективно използване на основните производствени фондове в колективите...

На почит в колектива са и рационализаторското и изобретателското движение. С изключително голяма активност на комунистите тук ежегодно постъпват 60—70 рационализаторски предложения, чийто икономически ефект достига до 150—

Digitized by Google

160 хиляди лева. Неотдавна автокомбинатът бе домакин на петата научно-техническа конференция на младежта на тема „Усъвършенствуване на социалистическата организация на труда в автомобилния транспорт от страната". И това право на домакинство несъмнено е завоювано с големите усилия и творчество в работата, с постоянно растящите тук положителни и трайни резултати.

С такъв подход заводската партийна организация има своя решаващ дял за внедряване съвременните постижения на техническия прогрес. Да се удвои фондовъоръжеността на едно лице от персонала. Близо два пъти да нарасне обществената производителност на труда. Значителен ръст бележи и средната производителност, измервана с тон товароподемност на товарните автомобили. Подобрен е и коефициентът за използване на парка и на моторните превозни средства.

Позицията на заводската партийна организация обаче е напълно в духа на конгресните изисквания — не бива да се спре самодоволно дотук. При това от години не се постигат планираната техническа готовност на товарните автомобили и самосвалите, средната продължителност на работния ден на автобусите и пътническите таксита, коефициентът за използване пробега на автобусите и др.

●

Съществено направление в работата на комунистите от автокомбината е борбата за пестеливо изразходване на материалните и енергетичните ресурси, представляващи значителен дял в издръжката и себестойността на превозите.

Всенародното движение за икономии от течни горива, гуми и резервни части намира добър отклик в колектива. То е фокусът на усилията за постоянно усъвършенствуване на съревнователната дейност, за разгръщане творческата активност и издигане социалистическата съзнателност на всички шофьори, монтьори, механици, шлосери, на оперативно-диспечерския апарат, на целия колектив. Това е непрестанна борба за цялостно приложение в живота и дейността на всички звена на новия икономически подход и механизъм.

Към заводския партиен комитет е сформирана комисия по икономичното изразходване на горивно-смазочните материали и ефективното използване на производствените фондове. В нея са включени отговорни стопански ръководители от дирекцията на автокомбината, специалисти и първенци. Към комисията се изграждат групи на различните равнища — автокомбинат, автостопанства, автоколони, бригади и отделни работници. По приет от партийния комитет план членовете на комисията и на работните групи извършват проверки и насочват своето внимание главно към разкриване на съществуващите резерви за икономии от течни горива, гуми и резервни части. На всеки комунист се поставя партийно поръчение за активно включване в движението за икономии и за поемане на конкретни задължения. Обещанията на бригадите, автоколоните и автостопанствата се онагледяват на големи плакати, табла и лозунги, поставени на най-видно място. Задълженията се поемат не само в стойностно, но и в натурално изражение за годината, по тримесечия и месеци, кои водачи и с кои автомобили колко литра икономии ще реализират.

Под ръководството на заводския партиен комитет действува и оперативен щаб с най-активното участие в него на отговорни кадри от стопанското ръководство, на профсъюзната и комсомолската организация. Той също работи по предварително утвърден план, осъществява многообразна, богата дейност. Сега е удвоено вниманието към разхищенията, преразходите, за недопускане случаи на лично облагодетелствуване във вреда на колек-

Digitized by Google

тива и обществото. Подробно е анализирана дейността на близо 170 автомобила и на съответните шофьори, които досега са с постоянен преразход. Нерентабилните коли са спрени от движение. Отменени са нецелесъобразните маршрути на таксита и други моторни средства. С всичко това вече се съкращава около 910 000 км пробег за една година.

В тази отговорна работа комунистите са начело. В партийните групи, партийните бюра и комитети постоянно се изслушват информации, правят се обстойни анализи, приемат се допълнителни мерки, поставят се конкретни партийни поръчения. Борбата за пестеливо изразходване на материалните и енергетичните ресурси стана живец и на социалистическото съревнование, на цялата възпитателна работа.

И ако през 1979 година бе постигната икономия в размер на 297 000 лева, то през 1980 година тя надминава 1 500 000 лева.

Значителни резерви за интензифициране дейността на автокомбината за повишаване качеството и ефективността се разкриват най-вече чрез усъвършенстване на социалистическата организация на труда. Шофьорите, шофьорските бригади и автоколони работят разпръснати по целия окръг — в промишлени предприятия, във ферми, по полята на АПК и ПАК, в търговски организации, по села и градове. В по-голямата част от денонощието водачът сам си е началник, ръководител и изпълнител. Това дава възможност за проява на себеотрицание и героизъм, но едновременно и за недисциплинираност, разхищения.

Заводският партиен комитет разработи комплексна програма за изучаване, анализиране, обобщаване и популяризиране опита на отделните партийни комитети и първичните партийни организации по усъвършенстването на социалистическата организация на труда и по-специално по внедряването на бригадната организация на труда на основата на стопанската сметка.

А такъв положителен опит има в дейността на редица първични организации: в таксиметровите превози — по дисциплината; във второ автостопанство — по пестеливото изразходване на горивата и резервните части; в гаража на пето автостопанство — за внедряването на техническите постижения; в автостопанство № 6 — по индивидуалната и масово-разяснителната работа в бригадите и т. н.

За тази цел е изградена комисия в състав Кръстю Великов — секретар на заводския партиен комитет, Георги Димов — зам.-директор по пътническите превози, Мария Райкова — началник на отдел „ТРЗ", Гено Дяков — гл. счетоводител, Апостол Косев — зам.-директор по техническите въпроси, Савчо Кисев — началник на отдел „Планов". На всеки комунист, ръководител и изпълнител се поставя партийно поръчение да стане приятел най-малко на една бригада. Поръчения се поставят и на редактора на заводския вестник „Автотранспортен зов", и на отговорника на заводската радиоуредба за по-широко популяризиране на положителния опит, за публикуване на материали и осъществяване на предавания, утвърждаващи бригадната организация, за разясняване на положителните резултати от работата на челните бригади. По-организирано и делово вече протичат сбирките на изградения съвет на партийните секретари. Провеждат се индивидуални разговори с комунистите, допускащи неизпълнение на плана и поетите задължения. Всички работнически предложения от бригадите се завеждат на отчет. Индивидуално се подхожда към избора на бригадирите. Утвърждават се бригадните съвети. Изгражда се и съвет на бригадирите. Под ръководството на партийните комитети се организират курсове за тяхното обучение. Сега от изградените около 200 бригади 140 са на стопанска сметка.

Разбира се, дейността по сформирането на бригадите и поставянето им на вътрешна стопанска

Digitized by Google

сметка не протича безпрепятствено, гладко. Напротив. На практика се получава лутане. Има случаи отначало да се изградят много на брой бригади. Планират се всички експлоатационни разходи, т. е. бригадите се поставят едва ли не на пълна стопанска сметка. По-късно те се окрупняват. На шофьорите се определят само зависещите от тях разходи. Но... отново трудности: отчитането чрез изчислителните центрове се усложнява и забавя, трудно се поддават на разпределение някои от общите административно-управленчески разходи... И друго — в бригадите е налице текучеството. Налага се и честото им преминаване от обект на обект. Явяват се негодувания при определяне размера на коефициента на трудово участие. Забавя се понякога реализирането на продукцията, т. е. услугите, поради удължаване сроковете на документооборота. Случва се да не достигне фонд „Работна заплата". Има и нерешени социално-битови въпроси. Трудности, проблеми, напрежение. А автомобилното колело трябва да се върти безспир, за да се върши работа, за да носи приходи, и то при минимални разходи. Ето я тук същността на новия икономически механизъм.

И отново работата опира до засилване на конкретната индивидуална и разяснителна работа с всеки партиен член, с всеки член на колектива. Дават се поръчения на комунистите от заводския профкомитет и най-вече на неговия председател Христо Станчев за повишаване на ефективността от социалистическото съревнование — тази изпитана форма за повишаване на трудовата активност. В това отношение има традиции, успешно се прилагат оригинални, високоефективни и силновъздействуващи форми на работа. Това в едни случаи е тържественото приемане на нови работници в редиците на работническата класа, в други — популяризиране опита на първенците или поддържане на тясна връзка с членовете на семействата, чествуване на отделни професии по местоживеене, организирани колективни излети и екскурзии, отчети и самоотчети в бригадите, разширяване на наставничеството. Неизброимо е богатството от форми, при използването на които, ако не се допуска формализъм, въздействието е силно, резултатите — значителни.

В следконгресното съревнование продължават практикуваните разговори по партийни групи, профгрупи и бригади. Главната тема — „Моят принос за изпълнение решенията на XII конгрес на БКП". На всеки комунист съобразно характера на дейността му е дадено партийно поръчение. На тази база са поети допълнителни обещания. И всички поръчения и обещания са обобщени по партийни групи, първични партийни организации и общо за комбинатската партийна организация. Всичко това е намерило място в специални образци и папки. Една част от поетите задължения от шофьорите-комунисти са насочени към превозване на допълнителни количества товари, извършване на допълнителен пробег, реализиране на икономии от горива, гуми и резервни части. Друга част има обществен характер — за наставничество, включване в рационализаторското движение, за по-висока активност в партийната учебна година и т. н.

На базата на обещанията от отделните комунисти например в автостопанство № 7 — база Тетово, първичната партийна организация сега осъществява действено политическо ръководство за значително надвишаване приходите, предвидени в плана, за реализиране над 1000 лв. икономии, внедряване през 1981 година на рационализаторски предложения със 78 000 лв. ефект. Като наставници да се изявят още 35 комунисти — челници в труда и обществено-политическия живот, да се подготвят резервни пропагандисти и т. н. По автостопанства на десетдневки и седмици се връчват флагчета на бригадите-първенци. Награди се дават и на индивидуалните първенци. Всичко това става при кратки подходящи ритуали. Ликовете на някои от най-изявените

Digitized by Google

веднага се поставят на табла, снимките им се включват в специални албуми. До семействата им се изпращат писма, които създават добра атмосфера и играят стимулираща роля. Създаден е и клуб „Осма петилетка". В него членуват 26 колектива — бригади и автоколони, и 376 производственици. Той организира с първенците от седмата петилетка и техните семейства събор — едно скромно и мило тържество с богата програма, тържество, помнещо се дълго време, оставящо трайни следи в душите и сърцата на присъствуващите 800 души.

Всичко това е само частица от многоликата, целенасочена дейност на комунистите от русенския автокомбинат за изпълнение решенията на XII конгрес на БКП.

Георги СПАСОВ

В УСЛОВИЯТА НА НОВИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ ПОДХОД

Окръжният комитет на партията в Разград отделя голямо внимание на прилагането на икономическия подход в работата на партийните, държавните и стопанските органи и организации. Значително подобрение в работата по това направление има в периода след Националното съвещание от 30. I. 1980 г. и Тезисите на ЦК на БКП за последователно прилагане на икономическия подход и усъвършенствуване на социалистическата организация на труда в селското стопанство от април 1980 г. След тези задълбочени теоретически разработки на другаря Тодор Живков и практическите указания на Централния комитет на партията нов импулс придоби прилагането на новия икономически подход и неговия механизъм. Извършена беше значителна организаторска и политическа работа сред ръководните кадри, работниците и селскостопанските труженици за разясняване на обективната потребност от прилагането на новия икономически подход, за неговото осъзнаване като цялостна система за управление на икономиката.

Новият икономически подход не би могъл да доведе до поврат в ефективността на икономиката, ако липсва живата и непосредствена организаторска и политическа работа на партийните комитети и първичните партийни организации за насочване на творческите усилия на целите трудови колективи към изпълнението на тази задача. Затова като най-важно условие за успешното прилагане на новия икономически подход голямо внимание се отделя на разясняването и обучението на ръководните и изпълнителските кадри по неговата същност и елементи. Общинските партийни комитети организираха различни курсове и школи. Подобри се икономическото образование на трудещите се. В системата на партийната и профсъюзната учебна година значително място се отдели на икономическите дисциплини и тематика. Така например в общинската партийна организация в Сеново от всички 35 учебни звена в системата на партийната учебна година 20 са с икономическо направление.

Индивидуалната и масово-политическата работа от страна на първичните организации, системата за повишаване на икономическите знания на трудещите се бяха насочени към преодоляване на психологическата бариера за вне-

Digitized by Google

дряването на бригадната организация на труда и новия начин на формирането на работната заплата. Необходимо бе да се създаде убеденост, съответствуваща на обективната потребност от прилагането на новия икономически подход и неговия механизъм. За това много спомогна и опитът на бригадите в окръга, които първи започнаха да работят в съответствие с изискванията на новия икономически механизъм.

Окръжният комитет на партията, отчитайки отговорната роля на първичните партийни организации в новите условия, през август миналата година на заседание разгледа работата на партийните комитети за привеждане дейността на първичната партийна организация в съответствие с изискванията на новия икономически подход и механизъм и за тази цел утвърди основни насоки. След като измина една година, определено може да се каже, че в работата на партийните комитети и организации настъпиха положителни изменения. Подобри се подходът на партийните комитети към разглеждането и решаването на проблемите на планирането на производството, организацията на труда и прилагането на новия икономически механизъм. Положително се измени отношението към икономическия анализ. Икономическият подход се превръща в съществена черта в работата на партийните комитети и организации. Сега на вниманието на общинските и заводските партийни комитети системно стоят различни страни на този проблем. Те редовно поставят на оценка собствената си работа, работата на държавните и стопанските ръководства и кадри, разглеждат работата на партийните и масовите организации за внедряването на новия икономически подход и механизъм. Така например за изминалия едногодишен период в бюрото на общинския партиен комитет — Разград са разгледани важни въпроси: работата на партийното и стопанското ръководство на обединено предприятие по хибридно свиневъдство, предприятие „Хранителни стоки" за приложение на новия икономически механизъм; работата на партийното и стопанското ръководство в завод „Д. Стефанов" за организиране на социалистическото съревнование в условията на новия икономически механизъм; работата за внедряване на бригадната организация на труда в промишлените предприятия; политическата работа на партийните комитети и организации по приложението на новия икономически механизъм и др. През този период в общинския партиен комитет в гр. Кубрат са обсъдени повече от 10 въпроса, тясно свързани с проблемите на новия икономически механизъм. Комитетът в гр. Исперих оцени работата за повишаване на икономическите знания на трудещите се с цел по-пълното внедряване на новия икономически механизъм; работата на партийните групи в условията на новия икономически механизъм; партийния контрол и др.

Взетите решения от страна на общинските партийни комитети по тези проблеми и организаторската работа за тяхното изпълнение допринасят за подобряване работата на съответните ръководни органи и трудови колективи за по-пълно прилагане на новия икономически подход и неговия механизъм.

В изпълнение на основните насоки, утвърдени от пленума на окръжния комитет, подобрена е проблемността в работата на първичната партийна организация. Сега първичните партийни организации в материалното производство слагат ударението на икономическата насоченост. Анализът на плановете и събранията показва, че първичните партийни организации поредовно обсъждат и вземат съответни мерки по внедряването на всички елементи и съставки на новия икономически механизъм. Много първични партийни организации като тези в завод „Багери" — гр. Исперих, фабрика „Лудогорие" в гр. Кубрат, вагоноремонтен завод — гара Самуил и др., почти всяко тримесечие на открити пар-

Digitized by Google

тийни събрания обсъждат резултатите от внедряването на бригадната организация на труда и вътрешната стопанска сметка.

Преустройството на дейността на първичните организации в съответствие с изискванията на новия икономически подход и механизъм протича в три основни направления: перспективно виждане и задълбочено решаване на икономическите проблеми на промишлените предприятия и АПК; осигуряване на необходимите кадри; упражняване на системен партиен контрол по изпълнение на взетите решения в това направление.

Положителна е работата на партийните комитети и организации в Комбината за антибиотици, в Завода за стъкло и порцелан, в АПК — гр. Кубрат, гр. Исперих и Лозница, които обсъждат проблемите за по-нататъшната модернизация и реконструкция на основата на внедряване на научно-техническите постижения; за внедряване на комплексна автоматизация и механизация с оглед ликвидиране на ръчния и тежкия физически труд, за внедряването на съвременни и перспективни технологии за увеличаване и обновяване равнището на производството и значително повишаване на неговата ефективност. На заседания и партийни събрания се обсъжда въпросът за подготовката и повишаването на квалификацията на кадрите, а на много места се уточняват перспективни програми за подготовка на ръководни и изпълнителски кадри и специалисти. Издига се преобразуващата и ръководно-направляващата роля на партийното събрание.

Значително се обогатиха в първичните организации формите и методите на работа. Така например в началото на тази година в кравефермата в с. Лъвино към АПК — гр. Исперих се взе решение за внедряване на поточно-цехова система на организация на труда. Независимо от предварително извършената масово-разяснителна работа в началото се получиха известни колебания сред животновъдите главно поради тяхната неубеденост в предимствата на новата организация на труда. С това неблагоприятно положение своевременно се зае партийната група при доячите. Бързо разгледаха положението и с личния пример на комунистите решиха да отстояват избрания верен път. По няколко пъти поговориха с всички работници във фермата и накрая успяха. Сега новата организация на труда е в действие и дава своите положителни резултати.

Засили се партийният контрол, активизира се работата с партийните поръчения, като тяхно основно съдържание станаха внедряването на новия икономически подход, търсенето и прилагането на новостите и постиженията на научно-техническия прогрес. Разширяват се преките връзки на партийните организации с безпартийните при решаване на тези проблеми. Те по-често се обсъждат на открити партийни събрания. Повиши се вниманието към работническите предложения, което особено се почувствува при обсъждането на инженерните проекти и насрещните планове.

Партийните комитети и организации отделят значително внимание на приложението на новата технология на планиране, като се разширява демократичното начало и се активизира участието на всички трудещи се в съставянето на плановете. Така например в Комбината за антибиотици в резултат на извършената политическа работа сред работниците постъпиха над 350 предложения, от които повече от половината намериха място при доразработването на инженерния проект за плана за 1981—1982 година. В резултат на успешното приложение на новата технология на планиране в повечето предприятия и стопански организации се приеха реални напрегнати планови задачи. Този подход на работа позволи работническата класа и селскостопанските труженици от окръга да поемат високата отговорност да увеличат спрямо 1980 година чиста-

Digitized by Google

та продукция с 23 на сто, печалбата с 39,9 на сто, обществената производителност на труда с 20,2 на сто, а материалните разходи да намалят с 4,05 пункта.

Съществуват обаче и слабости. Някъде се повтаря старата болест — на предприятията да се утвърждава „кух обем", производството по планов ред не се осигурява със суровини и материали, трудно се реализира готовата продукция.

При по-нататъшното усъвършенствуване на планирането на производствената дейност на стопанските организации и предприятията вниманието на първичните организации ще се насочи към насрещното планиране на основата на дълбок инженерно-икономически анализ, към засилване на възпитателния и мобилизиращия ефект от плана чрез превръщането на всеки член на колектива в съставител, поел отговорността за неговото изпълнение.

Внедряването на новия икономически подход и неговия механизъм е немислимо без по-нататъшното развитие и усъвършенствуване социалистическата организация на труда. Особено важна страна в дейността на партийните комитети и организации бе осъществяването на правилно партийно ръководство на внедряването на новата бригадна организация на труда. Особено положителна е работата в периода след пленума на окръжния комитет. Сега в промишлените предприятия са изградени 477 бригади, в които са обхванати 80 процента от общия брой на работниците. Повече от половината от работниците са включени в бригади, които са обособени на стопанска сметка: в Комбината за антибиотици, където са изградени 5 комплексни и 20 специализирани бригади, в Завода за порцелан — 30 комплексни и 20 специализирани бригади и др.

От началото на настоящата година се извърши значителна работа за изграждане на новия тип бригади в селското стопанство. По примера на експериментираните през миналата година три модулни бригади в окръга са изградени 26 бригади за зърнено-фуражно производство със среден размер от 30 до 50 хил. дка обработваема земя. Новите бригади отговарят на съвременните изисквания за значително увеличаване ефективността на селскостопанското производство. Значително е намален броят на механизаторите. Те са с висока квалификация и се осъществява пълна взаимозаменяемост в рамките на бригадата. Оптимизиран е броят на машините по вид и брой. Всичко това дава възможност производителността на труда да се увеличава от 1,5 до 4 пъти в зависимост от техниката, с която са оборудвани. Неотдавна на свой пленум окръжният комитет на партията утвърди окръжен инженерен проект за по-нататъшното усъвършенствуване на бригадната организация на труда в селското стопанство и статут за устройство и дейността на бригадите от нов тип. На основата на тези документи ще се усъвършенствува по-нататък организацията на труда в селското стопанство на окръга.

От страна на партийните комитети бе отделено голямо внимание на усъвършенствуването на партийната структура и за нейното провеждане в съответствие с новата бригадна организация на труда. Сега в преобладаващата част от новите комплексни и специализирани бригади в промишлеността, строителството, транспорта и селското стопанство има изградени партийни организации. Така например от изградените 26 нови бригади в селското стопанство в 22 има самостоятелни първични партийни организации, а в 4 има партийни групи. Първичните партийни организации добре разбират, че основен критерий за оценка на партийната и стопанската дейност по отношение на внедряването на новия икономически подход е осигуряването на самоиздръжката на бригадата, на предприятието. Затова всички фактори, които имат отношение към повишаване ефективността на произ-

Digitized by Google

водството, най-внимателно се обсъждат на партийни събрания и заседания на партийните бюра. Все по-широк обхват заема борбата за ефективно използване на суровините, материалите, енергията и горивата. Отблизо се следи ритмичното реализиране на продукцията и се създават всички необходими условия за това.

За да се разберат обаче крайните положителни резултати, необходимо е да се оценят компонентите на цялостната партийно-организаторска работа, значимостта на формите на работа за отделния етап. Така например в Комбината за антибиотици между многото начинания прави впечатление широкият простор на работническите предложения, откритото обсъждане на рационализаторските предложения. Въведена е защита пред обществена комисия на личните и колективните творчески планове. Създава се необходимата психическа нагласа и предпоставки предприятието да работи като еталон за ритмично производство и ритмично реализиране на производството. Чрез специални форми на ежедневен отчет е взета реализацията. Значително е съкратен цикълът „производство—паспортизация—заприходяване и реализация".

Внедри се конкурсно начало при издигане на ръководни кадри. Подобрява се партийното ядро във възловите за производството звена. Изграждат се временни партийни групи във функциониращите триединни колективи „институт—експериментална база—комбинат" и др.

Използването на тези форми на работа допринася за повишаване на социалната и трудовата активност на целия комбинатски колектив и за неговото нареждане винаги на челно място по изпълнението на натуралните и качествените показатели на плана.

Мащабните задачи на Дванадесетия конгрес на партията, които има да решава Разградски окръг през годините на осмата петилетка, поставят пред партийните организации нови изисквания за намиране на най-рационални решения на икономическите, социалните и духовните проблеми. Още повече нараства ролята на икономическия подход при решаването на тези проблеми. Всичко това налага по-нататъшно усъвършенстване стила и методите на работа, преодоляване на слабостите в подхода за укрепване на взаимодействието на партийно-организационната и идеологическата работа с практическата дейност на трудовите колективи, с живота, с перспективите и текущите интереси на трудещите се.

Юсуф ГАФИЛОВ
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

ПРАЗНИКЪТ

„Роден край не забравяй,
стари обичаи не презирай!"
Г. С. Раковски

Невъзможен е нашият живот без празници, както е невъзможен само с делници. Дори мигновената представа за 365 делника в годината е в състояние да ни отчае. Както би ни отчаяла мисълта за живот с безкрайни празници. Делниците ни карат да разберем красотата на празника, самият празник ни убеждава в потребността на делниците.

Празникът и делникът се редуват, те са две състояния на нашето битие. Едното не пречи на другото. Празникът помага на делника да бъде по-жизнен, труда — по-лек. Делникът от своя страна създава материалната предпоставка за всички празници, ритуали, веселия.

Някога феодалите и аристократите са имали свои празници, отделни от празниците на народа. Френската революция, като преобрази обществото, преобрази и празниците, създаде единни празници за народа и В. И. Ленин от книгата на Ж. Торсьо се е интересувал от празниците на Френската революция.

Празникът не е ден за безделничене, както, може би, си мислят някои. Неговото появяване е предизвикано от същата необходимост, каквато необходимост е предизвикала делниците. Всъщност това е единството, формулата на труда и на отдиха. И тази взаимозависимост става очевидна, щом хвърлим бегъл поглед на традиционните празници на българина. Неговият празничен календар не е хаотично съставен, ей тъй, по хрумването на този или онзи властелин.

Едва ли е необходимо да се доказва, че народните празници предшествуват християнството, че са от онова време, когато човек е започнал да се труди осмислено. Трудът е бил в основата на всички празници, по-скоро почитта към труда и отдиха за набиране сили за нов труд. Еднобожието на християнската религия идва почти наготово, то подобно на кукувицата се е вмъкнало в гнездото на старите празници, за да замени старите култове с нови Славянската богиня на младостта се превръща в Лазарица, Връбница. Още и още, където са се запазили тези празници, ще чуем да пеят: „Ой, Ладо, Ладо, девойко млада."

От труда към празника и от празника към труда — това е посоката на материалната и духовната енергия на българина. Почти всички по-значими празници са през двадесет дни (три седмици). Три

Digitized by Google

трудови седмици, в края на третата — празникът. Ще бъде той Трифон Зарезан, Заговезни, Тодоровден, Лазаровден... Есенните — Кръстовден, Петковден и т. н. Обикновено на тези празници се състои и съборът на селото или регионалният събор, какъвто в долното течение на Тунджа е съборът край село Устрем, наречен Вакъвския събор.

Вгледаме ли се по-задълбочено в реда и същността на празниците от миналото, ще видим, че са или край, или начало на някаква продължителна селскостопанска работа. По Гергьовден стадата са укрепнали и се отвеждат на полугар, по Петровден започва жътвата, по Илинден — вършитбата, по Кръстовден — есенната оран и сеитба. Празникът — синтезираният опит на поколенията, професионалният усет на поколенията да се завърши или да се започне поредната селскостопанска работа.

Празниците са били и своеобразен календар за храната на българина през годината. Пак многолетният опит е култивирал особен усет за храната през различните сезони и според трудовото напрежение. През есенните и зимните месеци в храната изобилствува повече месо. През февруари, март, април месото намалява и почти изчезва от трапезата. Религиозните пости са само една идеологическа наметка над традицията.

Разнообразието на празниците се съпътствува с разнообразието на храните и това допълнително характеризира отделния празник, прибавя нещо специфично, неповторимо. Да си припомним обредните хлябове. Преди няколко години Елховският етнографски музей организира изложба на обредни хлябове. Бяха показани над сто вида, моделирани сръчно, приготвени с вкус. Хлябът — празничен и делничен — начало и продължение на живота, извор и на майчиното мляко, с което сме закърмени всички. Мнозина от посетителите на тази изложба се питаха: защо нашата промишленост не произвежда поне основните видове хляб, които е приготовлявала българката, защо днешният празник, социалистическият — не слага на трапезата и оригинален празничен хляб, за да се преодолее войнствуващата еднообразност и сивота?

Празникът е стимулирал по своеобразен начин поривите на човека към красота и съвършенство. Истинско творчество и съревнование в творчеството е била подготовката на дрехите на момата и ергенина, изписване на каруцата за събора, вътрешната подредба на къщата, на стаите. Цветовете и шарките, втъкани или бродирани в сукманите, престилките, шевиците на ризите предизвикват и сега нашето възхищение и нашето преклонение пред таланта и творческата изобретателност на българката. Пак празникът дава възможност да се проявят свирачите, певиците, хороводците и чрез песен, танц и речитатив да се разнася славата на българина от минало и от сегашно. Защото народните празници — семейни и обществени, ритуалите и обичаите са устойчива форма за художествена и социална информация между поколенията, между епохите.

Празникът, съборът на едно селище се е наложил в миналото, а и в днешно време играе важна роля за формиране на ведър социално-психически климат. В очакване на празника са и старият и младият, служителят и работникът, просветеният и непросветеният. „Беше ли на събора, защо не дойде на събора, какъв събор тази година“ са едни от първите думи при среща с моите съселяни. Съборът — голямото събитие на техния свят, който възпламенява веселието, поддържа

Digitized by Google

жизнерадостта, социалния оптимизъм, обогатява човещината, помага трудът на човека да стане лек и приятен.

Очакването на празника, преживяването, впечатленията, спомените от него са важни социално-психически фактори с ефективно въздействие върху бита и душевността на българина. Особено на живеещите и работещите в планинските и полупланинските райони, в места, отдалечени от интензивния градски живот, и които, нека ми бъде позволена тази ирония, нямат възможност като жители на големия град да ходят през ден на театър и да посещават всеки ден картинните галерии, библиотеките, парковете за отдих и култура с кафенета и танцови площадки.

Наистина телевизорът отвори на всички по-голям прозорец към света. Събитието на деня става достояние на всеки само с едно завъртване на копчето. Можем ли обаче да попитаме телевизора как е тази година реколтата, дадоха ли лозята хубаво грозде, какво правят наборите, роднините от съседното селище; можем ли още да напълним чаши и да се чукнем с говорителя. Техниката помогна значително на общуването, но тя не може да замени живото съзерцание, непосредственото общуване на човека с човека. Колкото и да се усъвършенствува техниката за масова информация, тя няма да достигне красотата на личния контакт. Замислял съм се над магията, която оказва Вакъвският събор върху населението от селищата в долното течение на Тунджа. Всъщност този събор е уникално явление за цяла Югоизточна България. Тази година леките коли бяха над единадесет хиляди.

Годините на този събор никой не знае. Може би са двеста, когато воеводата Христо издига на това място параклис, може би са над хиляда. Дошъл от древността, преживял времето на моторите и дунапрена, и сега този събор оживява в неповторими багри, песни, народни надсвирвания и надигравания, пъстроцвет от занаятчийски изделия, народни борби. Над поляните и скалите ехти популярната песен: „Кольо ле, кара Кольо ле, развявай, Кольо, байряка.“ Тук всеки миг е богат на впечатление и неволно си спомняш думите на другаря Тодор Живков, казани от трибуната на Единадесетия партиен конгрес: „Някога... във всяко село имаше мегдан, на който в празнични дни се извиваха кръшни хора. Имаше махленски седенки, където си даваха срещи момите и ергените. Имаше събори, на които се стичаха стари и млади от целия край, през девет села в десето.“ Това са думи-указания да се запази и поддържа, съобразена с изискванията на социалистическия начин на живот, прогресивната традиция на бащи и деди.

В недалечното минало някои хора от окръжния комитет на партията и окръжния народен съвет в Ямбол се опитаха да забранят Вакъвския събор. Уж пречел на селскостопанската работа, предимно на засаждането и на окопаването. Правни основания — имало нареждане от централните органи. Подобни забрани не са инцидентни случаи в страната. Вестник „Септемврийско слово“ — Михайловград в няколко броя от 1980 г. известява за забраната на съборите в селата Студено буче, Войници, Брусарци, Киселево, Буковец, Крива бара и др., като забраната не е за година-две, а за вечни времена. Вестник „Народна култура“, бр. 11 т. г. съобщава за забрана на селски събори в Старозагорско. В различно време съборите са забранявани в Ловешки, Врачански, Благоевградски окръг и др. Мотивите — все същите: пречи се на окопаването, на засаждането...

Едва ли е необходимо да се напомня, че засаждане и окопаване е имало преди хиляда години, ще има и след хиляда години. Намастилените сетива на някои хора за бита и душевността на народа

Digitized by Google

не могат да усетят мащабната задача на партията и държавата: да се запази, да се обогати народният празник, съборът на едно селище, обичаят, ритуалът, като внимателно се осъвремени с ново съдържание и бъде използван за народното добруване. Лесно може да се наложи една забрана, трудно е да се възстанови нещо, което е било с лека ръка премахнато. Както сега не могат да се върнат отново каракачаните в планината, за да имаме повече мляко, месо, вълна.

Забраната на съборите, наложена от органите за социално управление в някои окръзи, съдържа в себе си най-тежкия упрек към българина — упрек за несериозно отношение към труда, за лекомислие в най-работното време, за склонност към развлечения, вместо да си изпълняват задачите по график. Трудолюбието на нашия народ е всепризната добродетел, защитена и защищавана с високо съзнание за дълг и висока култура на труда, и най-несериозно е аз, чиновникът, да уча на труд и трудолюбие онзи, който ми изкарва хляба в прекия и преносния смисъл на тази дума. Наличието на капка срам у мен следва да ме постави на колене пред този, чиито ръце са полепнали с пръст и машинно масло, чието работно място през цялата година е на полето. Нека не забравяме, че народът сам отхвърля или създава и утвърждава празниците на своя живот, защото всеки народ е учител и съдник сам на себе си.

Да утвърдиш или да наложиш забрана на обществени явления, каквото безспорно е съборът на едно село, съдържа в себе си голяма отговорност пред времето. Централните органи на държавна власт и държавно управление не са приемали нито един документ, поощряващ подобни своеволия. Нещо повече: в последните години бяха предприети ефективни мерки за поддържане хилядолетното наследство на народа. В Основните насоки за развитие и усъвършенстване на празнично-обредната система в Народна република България, утвърдени от Държавния съвет през 1975 г., се казва недвусмислено: „Държавните органи и обществените организации трябва да се ръководят от разбирането, че празниците, чествуванията, семейно-битовите събития са едни от най-подходящите случаи за непосредствени контакти с отделния човек, за пряко въздействие върху неговата душевност...“ Не забраната, а умелото, целесъобразното използване на празниците е въпрос за културата, равнището, компетентността на органите за социално управление. В това отношение би следвало да ни поучат историческият опит, промените, които настъпиха и настъпват в нашата празнично-обредна система. Някои от празниците отмряха в новите исторически условия, други са жилави, устойчиви и това ни задължава да пристъпваме внимателно, за да не извадим с болния зъб и здравите. Много от старите празници, обичаи, ритуали биха могли да бъдат успешно приспособени към изискванията на социалистическия начин на живот. Да вземем обичая на опрощаването. Светъл ден в българския календар. Хората, свързани с родство, с приятелство, си гостуват и си опрощават обиди, пререкания, прояви на нескромност и зла гордост. За да продължи добросъседството, приятелството, роднинството, взаимопомощта. Светъл, самобитен обичай, духовен пиедестал, на който е възкачен хуманизмът на българина. Защо в нашите личностни отношения да не се продължат традициите на този обичай, съобразени с изискванията на днешния ден?

Съвременният празник се утвърждава в живота, очистен от религиозен култ, от битов примитивизъм и назадничавост. Новогодишните празници, първомайските тържества, празникът на българската писменост и култура — 24 май, чествуването на Девети септември и

Digitized by Google

на Октомврийската революция са ярки прояви в обществения и в личния календар на всеки. Следва да прибавим и другите празници, утвърдили се като трайно присъствие в обществения бит: деня на лозаря, на механизатора, на животновъда и др. Ритуалът в много случаи хармонично съчетава прогресивните традиции на миналото със съдържанието на социалистическия начин на живот. По безспорен начин днешният празник откроява личността на първенците, рационализаторите, инициаторите, на трудовия човек изобщо и това е неговото най-голямо достойнство. Съпреживяването на тези празници от трудещите се е могъщ фактор за умножаване на трудовия потенциал, на колектива, на селището, на нацията.

Създават се и се утвърждават празници и ритуали, свързани със забележителни исторически дати, с патрона на улицата, квартала, селището; трудовите ритуали на много места придобиват системен характер, налагат се като очаквано събитие в живота на колектива. В предприятието за преработка на филми към киноцентъра в София се организират интересни празници и ритуали по повод приемането на млади комунисти в партията, работници в трудовия колектив, в деня на годишното отчетно събрание на първичната партийна организация и по други поводи.

Съвременният празник в много случаи търси своята физиономия. Как да оцветим празника, че той да се отличава от другите? Все още еднаквостта, сивотата, формализмът и шаблонът не са пропъдени, а няма по-голяма досада от еднообразни празници. В народния календар нито един празник не повтаря другия, макар празнуващите да са от един квартал, една махала или село.

Днешният празник, да вземем деня на животновъда, на лозаря и пр., носи родилните белези на мероприятието, ще открием в него учрежденския почерк. Обикновено ритуалът включва: събрание, доклад, награждаване на първенците, другарска трапеза, по-богата от друг път, ако е осигурена музика — може да се поиграе, ако са поканени и семействата — тогава хорото може да бъде шарено. Защо „може да бъде шарено"? Та нали животновъди, механизатори, лозари са предимно мъжете, то и празнуващите са вече демографски определени. Много често тези празници се организират вяло, без някакъв ритуал и се превръщат в обилно ядене и пиене или в своеобразни тържества на гастрономията.

Когато празнува една част от населението, то и празникът носи затвореност, ограниченост, камерност. Забравяме свята истина — не мине ли празникът през семейството, не възбуди ли чувство за празничност у всички възрасти, не се ли развихри на селския мегдан, едва ли ще се сдобие с непреходна популярност; празничната идея, празничната песен би следвало да станат и семейни, а станат ли семейни, то значи са станали и народни.

Новата административна структура, изграждането на селищните системи, дава възможност да се помисли за празник на общината, за събор на общината. Да създадем този празник като обединяващо социално-психическо звено. Така ще подкрепим изискването на Тезисите на Дванадесетия партиен конгрес: „През осмата петилетка особено внимание да се обърне на създаването на цялостна организация на културния живот в селищните системи с оглед комплексното задоволяване на растящите духовни потребности на трудещите се."

Нашият съвременник изпитва същата потребност от празничен час, от празничен ден, каквато са изпитвали неговите предци. Защото делникът и празникът са двата бряга на вечната река на живота.

Димитър КРАЛЕВ

Digitized by Google

И ВЗИСКАТЕЛНОСТ, И ГРИЖА

Пред Бюрото на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП застана Васил Велев. Млад човек. На 35 години. Жалва се. Първичната партийна организация при клон „Свежест" в Благоевград го изключва от партията. Бюрото на общинския комитет и бюрото на окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП потвърдили наказанието. Обвиненията са едни и същи: слабости в стила и метода на работа; нарушаване на ленинските принципи в подбора и издигането на кадрите; недооценяване и незачитане ръководната роля на първичната партийна организация.

Упреците са тежки. Още повече, че те са отправени към директора на предприятието, към този, в чието лице подчинените му искат да виждат комуниста, който дава тон за спазването Устава на БКП.

Как се стига до това положение?

— Недооцених опита на хората, с които работех — говори В. Велев, — не се допитах до тях. Може би съм пренебрегнал партийното бюро и първичната партийна организация...

В. Велев завършва висше образование. Постъпва на работа в завод. Изкачва се бързо по йерархическата стълбица. Бил е началник-смяна, началник-цех, началник-отдел, а после главен инженер на окръжно предприятие „Свежест" — Благоевград. След това е назначен за временно изпълняващ титуляр директор на градско предприятие „Свежест" в окръжния град. И само година след заемането на този пост комунистите гласували той да бъде изключен от партийните редове.

Защо?

Не, че не познава изискванията, които партията предявява към ръководителите. Напротив, той знае партийните принципи. Като член на ДКМС е избиран за секретар на дружество, бил е сътрудник на районен комитет на ДКМС в София. Избран е за член на бюрото на окръжен комитет на профсъюзите. Бил е секретар на окръжно ръководство на научно-технически съюз. Малко или повече има организационен опит. Способен човек. Затова му поверяват отговорни длъжности.

Истина е, че е дал немалко за укрепването на клон „Свежест" в Благоевград. Под негово ръководство била извършена основна реконструкция на битовата техника и пр. Но в същото време той е забравил много важни свои задължения. Пренебрегнал партийното бюро, първичната партийна организация, опитните кадри.

В общинския комитет на БКП — Благоевград се получили сигнали за тези негови слабости. Направили проверка, при която е установено, че като директор той еднолично е решавал редица въпроси. Не се считал с колективния метод на работа. По негова вина липсвала нужната съгласуваност и координираност между партийното и административното ръководство при решаването на задачите, които са стояли пред колектива. При назначаването на някои кадри не е искал мнението на партийното бюро. Във връзка с тези му слабости бюрото на общинския комитет на БКП в Благоевград приема решение той да бъде освободен като директор на предприятието.

Бюрото на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП, като взе предвид, че той е млад, но надежден ръководител, без достатъчно опит и самокритично вижда допуснатите слабости, за да му се помогне, прие решение, с което видоизмени наказанието „изключване от партията" на „строго мъмрене с предупреждение" за допуснати сериозни слабости в стила и метода на ръководство.

Вече шестнадесет години Иван Костадинов Ацев работи като инспектор в държавна спестовна каса в Сливница, Софийски окръг. Двадесет и шест години е в редовете на БКП. И изведнъж се оказва вън от партията.

Бюрото на общинския комитет на БКП в Сливница го изключва от партийните

Digitized by Google

редове за участие в писането и изпращането на анонимни писма с клеветническо съдържание и за неискреност пред комитета. Бюрото на окръжната контролно-ревизионна комисия на партията в София потвърждава наказанието със същата мотивировка.

В жалбата си до Дванадесетия конгрес на БКП Ив. Ацев твърди, че е неправилно изключен — само по клеветническо обвинение от автора на изпращаните анонимни изложения.

Как се е стигнало до наказанието?

Две години до отговорни партийни и държавни органи са постъпвали анонимни изложения, в които са сочени слабости, които са допускани от ръководни дейци в Сливница. Изнасяно е, че в редовете на партията са приемани класово чужди хора, че на отговорни места са издигани неподходящи лица и пр.

Анонимчикът при обсъждане на партийното му положение съобщава, че в съчиняването на писмата е участвувал и Иван Ацев. Последният е категоричен и отрича подобно твърдение. Доказателства липсват. Общинският комитет на БКП въз основа на твърдението на един човек изключва Ив. Ацев от партията. Бюрото на окръжната контролно-ревизионна комисия потвърждава наказанието, без да търси необходимите доказателства.

В сведенията си осем комунисти твърдят, че когато Ацев е бил секретар на териториалната първична партийна организация, тя е водила пълнокръвен живот, участвувала е активно в изпълнението на поставените задачи. Те изразяват учудване от изключването му от партийните редове.

Бюрото на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП отмени наложеното наказание на Иван Ацев по недоказаност на обвинението.

Ангел Димитров Гронев от София е отправил молба до Дванадесетия конгрес на БКП да бъде възстановено членството му в партията. Защо? Кои са причините той да бъде изключен от партийните редове?

При замяната на партийните членски книжки първичната партийна организация във външнотърговско обединение „Електроимпекс" — София решава той да отпадне от партията затова, че не е посещавал партийни събрания. Наказанието е потвърдено от Коларовски районен комитет на БКП.

Наскоро Бюрото на Централната контролно-ревизионна комисия на партията разгледа случая.

Обвинението към Гронев е, че дълго време не е бил на събрания на първичната партийна организация. Вникне ли се по-задълбочено, ще се види, че донякъде първичната организация и районният комитет на партията формално са си свършили работата. Не е обърнато внимание на онова, което задължава Уставът на БКП — най-грижливо отношение към комуниста, когато се разглежда неговото партийно положение. За времето, когато го упрекват за нарушения на партийната дисциплина, той е бил в продължително болнично лечение — 40 дни на легло в болница, 88 дни болен на домашен режим, 20 дни на курортно лекуване и 29 дни екскурзионно лечение на планина. Или всичко 177 дни. Трябва да се отбележи, че през времето, когато не е посещавал партийни събрания, е плащал членски внос.

При обсъждане на партийното му положение това е останало на заден план. Не е помислено и по някои други факти. Преди Девети септември 1944 година като ученик е бил активен член на РМС и е участвувал в прогресивното движение. В колективите, където се е трудил като комунист, е бил деен в обществено-политическия живот.

За решението на първичната организация по отношение на Гронев е допринесло и обстоятелството, че между него и тогавашния главен директор на външнотърговско обединение „Електроимпекс" са били създадени недобри взаимоотношения.

И още.

Дълго време А. Гронев е бил в болница и на лечение. От страна на колектива към него не са проявени необходимите грижи и внимание. Никой от партийните, административните и профсъюзните му ръководители през този период нито веднъж не е отишъл да види какво е състоянието му.

С болка А. Гронев посрещнал решението да отпадне от партийните редове. Включил се активно в обществено-политическия живот в квартала. Изпълнявал задачите, които са му поставени по линия на Отечественият фронт.

Бюрото на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП прие решение, с което удовлетвори молбата на Ангел Гронев, отправена до Дванадесетия конгрес на партията, като възстанови партийното му членство без прекъсване на партийния му стаж.

Digitized by Google

ПРЕЗ ЮНИ В МОРАВИЯ

Няма да започна с моите беседи в Моравия не защото тя ме посрещна със ситен дъжд и малко мрачна, а защото разговорът със секретаря на Централния комитет на Чехословашката комунистическа партия другаря Ян Фойтек ми даде обща характеристика и обрисува по-цялостно картината за развитието на партията след нейния Шестнадесети конгрес. Кое е главното? Главното е изпълнението на конгресните решения във всички области на обществения живот. Конкретно, на всяко работно място да се извърши огромна организаторска работа в тази насока. Отделят голямо внимание за подобряване качеството на партийните редове, за укрепване на работническото ядро в партията и за политическото възпитание на комунистите, за да бъдат те калени борци за социализъм. Полагат грижи за усъвършенстване стила на партийните комитети и организации, за да издигат техния авторитет и да бъдат способни да градят доверието между партия и народ.

Другарят Фойтек подчерта, че не бива да решаваме въпросите на икономиката изолирано от политическата организация на обществото. Ето защо на преден план поставят задачата за повишаване политическото равнище на стопанските кадри, да се чувствуват те като представители на партията, като политически дейци, тъй като не е възможно да се ръководи икономиката, ако кадрите нямат политическа култура, ако не работят с масите. На нас не ни трябват технократи, подчерта другарят Фойтек. За тази цел сега използват по-добре областните школи и домовете за политическа просвета, създали са диференцирана система за обучение на кадрите. Много добре разбират, че първичната партийна организация е основната база за изпълнението на конгресните решения. И затова насочват силите на околийските комитети главно към укрепване ръководната роля и авторитет на първичните партийни организации.

Казаното от другаря Фойтек предварително бях видял и разбрал в Моравия.

ОЛОМОУЦ

Тук ме посрещна първият секретар на околийския комитет на партията Комоли. Той не пропусна да спомене, че тяхната околия е една от най-големите в областта Бърно, че имат развита промишленост и много силно селско стопанство. И тук са извършили концентрация в производството. Например на мястото на бившите 16 малки млекозавода сега имат един, който произвежда дневно един милион литра мляко. Благодарение на високата производителност на труда работната заплата стига до 264 лева средно в промишлеността. Земеделието също им се развива интензивно. Те например произвеждат 50 на сто от цвеклото на областта, 38 на сто от зърнените храни и 40 на сто от млякото. Земята им е тъй плодородна, че от нея получават по 500 килограма пшеница от декар и 5 хиляди килограма цвекло. Постъпили творчески. Кръстосали съветската Мириновка с местната Хана и са получили нов сорт пшеница — Мириновка двойна. За да се види процесът на концентрацията в селското стопанство, ще спомена, че на мястото на 119 ТКЗС преди сега има 18 ТКЗС и едно ДЗС. Средно едно ТКЗС има към 45 хиляди декара земя.

Основната производствена единица в селското стопанство е бригадата. В зърненото производство има 120 бригади. Максимално една бригада има 10 човека. Партийните организации се изграждат във всяко ТКЗС, а в бригадите имат партийни групи. Териториалните партийни организации се ръководят пряко от околийския комитет. Средната заплата на кооператора също е към 260 лева. Заедно с това на всеки кооператор дават натурално продукти в зависимост от изработеното. Той има право да получи с близо 60 на сто намаление свиня от стопанството, захар и т. н.

Тази тяхна политика задържа хората в селата. При тях вече няма миграция.

В околийския комитет работят 42-ма души. Осемдесет на сто от тях участвуват

Digitized by Google

пряко в събранията на първичните организации. Околийският комитет се стреми месечно един партиен работник да присъствува най-малко на две събрания. При замяната на членските книжки са били изключени 968 партийни членове. Сега насочват усилията си към приемането на млади хора. 80 на сто от кандидатите са от материалното производство, а от тях 95 на сто са младежи. Понеже те нямат партиен опит, извършват огромна идеологическа работа за тяхното комунистическо образование и възпитание. За тази цел имат вечерен университет и специални курсове. Например във вечерния университет се учат хиляда души и след третата година полагат изпит. Специално за младите инженери организират курсове, които траят три години главно, за да получат те знания по управление на производството.

БРЕСЛАУ

Още с влизането в околийския комитет ми направи силно впечатление редицата от портрети на стари комунисти, израз на уважение и признателност към техните дела.

Първият секретар на околийския комитет на партията не пропусна да ми съобщи най-напред, че тук е живял Георги Димитров през 1927 г. и че ТКЗС в Бреслау е кръстено на неговото име, с което искаше да подчертае, че България винаги присъствува в техния живот чрез образа на нашия велик ръководител.

Бреслау е граничен окръг с топъл климат и хубав чернозем. Тук се получава по 580 килограма пшеница от декар.

В околията имат 283 първични партийни организации с близо 10 хиляди комунисти. Стремят се на всяко партийно събрание да присъствуват представители на околийския комитет. Сътрудниците на комитета посещават средно четири-пет партийни събрания на месец. Стараят се да намаляват декретирането и да оставят по-голяма инициатива на партийните организации, за да обсъждат въпросите, които вълнуват стопанствата и селата. На всяко събрание обикновено запознават комунистите с решенията на по-висшите органи, а втора точка е посветена на местни въпроси.

Партийният контрол е насочен против формализма при провеждане на събранието. За целта всеки месец организират еднодневен семинар с партийните секретари. Най-напред изнасят теоретическа лекция, след това обменят опит по изпълнението на конгресните решения. Всеки 6 месеца преценяват дейността на партийните секретари и в зависимост от оценката ги награждават, дават им юбилейни ордени и пр. Интересно! В околийския комитет имат специален фонд, с който заплащат на предприятието заплатата на партийния секретар, когато той отсъствува от производството, когато е на семинар или на съвещание.

ПШЕРОВ

Цялата работа в околийската организация, както и другаде е посветена на изпълнението на решенията на Шестнадесетия конгрес на ЧКП. За целта извършват огромна разяснителна работа на всяко конкретно място. Заварих ги, когато разработваха плановете за второто 6-месечие. Отбягват всякакви общи думи и постановки и насочват усилията към конкретни мерки — какво ще се прави във всеки цех, във всяка бригада. По този път те успешно разгръщат активността на масите. Не бива да остане нито един местен проблем нерешен. Срещат трудности с прибирането на реколтата и затова организират бригади от града. Особено при прибирането на картофите и зеленчуците.

За слабите партийни организации са създали партиен актив в околията, който да им помага да излязат от изоставането. И тук приемат млади хора в партията и още отсега се грижат за тяхното идеологическо възпитание.

Обясниха ми, че вече намаляват административния апарат и прехвърлят служителите в производството.

●

Напущам Моравия доволен от братските чувства към Българската комунистическа партия и от лятното слънце, което вече огряваше зрещите посеви.

Петко РУСЕВ

Digitized by Google

ПОД КРИТИЧНОТО ОКО НА В. «ДОБРУДЖАНСКА ТРИБУНА»

Една народна мъдрост казва: „Има право да критикува само онзи, който е готов да помогне." В това отношение редакцията на **вестник „Добруджанска трибуна" в гр. Толбухин** правилно разбира съзидателната роля на критиката и самокритиката, тяхното място и значение във вестника като мощно оръжие в борбата против отрицателните явления в многоликия живот на окръга.

От прегледа на броевете през изтеклите месеци на настоящата година се вижда, че толбухинският окръжен вестник отделя значително място на критичните материали. Те се срещат почти във всеки брой. Читателят най-често ще ги открие под специфичните рубрики: **„Критичен екран", „Кореспондентски пост", „Читател—редакция—читател", „Ефективност и качество", „Рейдова бригада", „Въпроси и отговори", „Писма на читатели"** и др. Ето някои заглавия на критични публикации: **„Търговско обслужване ли е това?"** (брой 2 от 6 януари), **„А моралната отговорност?"** (брой 7 от 17 януари), **„Стоп на незадоволителната работа"** (брой 8 от 20 януари). **„Защо се губи времето на хората?"** (брой 14 от 3 февруари), **„Ще се подобри ли качеството на панелите за жилища?"** (брой 16 от 7 февруари), **„Лошо състояние на техническата база"** (брой 32 от 17 март). **„За меда и жилото"** (брой 42 от 9 април). **„Нарушителите — пред съда на обществото"** (брой 62 от 28 май), **„Зад паравана на служебното положение"** (брой 71 от 18 юни), **„Подценява се управлението на качеството"** (брой 82 от 14 юли), **„Когато се заобикалят разпоредбите..."** (брой 93 от 8 август) и други.

Особено се набиват в очи специалните страници за критика: **„Под контрола на народа", „Предконгресни срещи", „Обсъждане проекти за тезиси на XII конгрес"**. Това показва, че редакцията използва критиката и самокритиката организирано, планово, по известна система.

Посредством различните жанрове — статии, кореспонденции, рейдови бригади, фейлетони и др. критичното око на вестника се стреми да надникне в дейността на всяко промишлено предприятие в окръга, във всеки производствен участък на агропромишлените комплекси, на строителството, търговията и снабдяването, комунално-битовите услуги, в културно-масовата дейност и пр.

Анализът на редица публикации показва, че журналистите от редакцията се стараят добросъвестно да проучват и анализират фактите, да правят верни изводи, обобщения, да дават полезни препоръки как да се отстранят слабостите и грешките. Добър пример в това отношение е кореспонденцията **„Ще се подобри ли качеството на панелите за жилища?** от **Васил Мишев,** публикувана в брой 16 от 7 февруари. Нейният конкретен обект е първи формовъчен цех при домостроителното предприятие в гр. Толбухин. В този цех сто и тринадесет работници произвеждат годишно панели за изграждането на 1200 апартамента.

Но с какво качество ги произвеждат?

Журналистът прави обстойна проверка. Пита, разпитва ръководители, изпълнители, потърпевши. Проучва на самите обекти и чак след това сяда над листа да пише. Стъпка по стъпка авторът разкрива причините за лошото качество на произведените в цеха панели както от обективен, така и от субективен характер, дава препоръки как могат те да бъдат отстранени. Най-ценното на материала е, че авторът на фона на тези причини откроява главната, съществената — слабостите в стила и методите на работа на административното и стопанското ръководство на домостроителното предприятие. Това са на първо място принизеното им чувство за отговорност и контрол, равнодушието и безгрижието, с което се отнасят към нарушенията в качеството на продукцията.

Авторът не забравя и отношението на партийното бюро и на партийния секретар на партийната организация като цяло, на

Digitized by Google

отделния комунист към проблема за качеството. Изтъква техния дял, тяхната отговорност за допуснатите слабости — недостатъчно бойка, настъпателна масово-политическа и индивидуална работа сред колектива, слаб контрол сред членовете на първичната партийна организация...

Достойнство на редакцията е, че тя реагира с тревога, с безпокойство и по възможност по най-подходящ начин на слабостите от важно обществено значение. През миналата година смъртността на телетата в угоителния комплекс в Генерал Тошево застрашително се увеличавала. Само през зимата умрели около 100 телета с тегло по над 150 килограма! Смъртността при овцете в АПК в този град и в Крушари възлизала на над 3,5 на сто при 0,5 на сто за АПК в Балчик. Около 7 на сто от кравите в АПК в Шабла умирали или принудително били заколвани.

Редакцията преценила, че статия, в която да се покажат истинските причини за това бедствие в животновъдството, може най-добре да напише специалист. Тук трябва да отбележим, че редакцията умее да работи с широк кръг автори из средата на партийните работници, на държавните и стопанските ръководители, на специалисти и др. в борбата си против отрицателните явления. В горния случай тя поканва за автор директора на окръжния ветеринарно-медицински център **д-р Борис Кьосев.** И ето във вестника се появява голяма проблемна статия на уводно място в брой 8 от 20 януари под заглавие **„Стоп на незадоволителната работа“.** В нея авторът прави задълбочен анализ на причините, сочи компетентно начините как да се отстранят неблагополучията в здравеопазването на общественото животновъдство. Критиката и препоръките му имат точен адрес.

Такава критика помага. С обективност и компетентност на изложението, с непримиримост към слабостите и недостатъците, с висока принципност и прецизност в оценките и изводите. В редакцията се получават два отговора по тази статия. Единият от ръководството на АПК в гр. Толбухин — запад се публикува в брой 23 от 24 февруари. Това ръководство напълно се съглася с критиката и взема мерки, за да подобри дейността си по отглеждането и опазването на животните.

Другият отговор е от АПК в Шабла, поместен в броя от 11 април. Оперативното бюро на този агрокомплекс свиква специално заседание по режима на храненето и по ветеринарното обслужване на животните, набелязва конкретни мерки по тези въпроси. Не ще и съмнение, че редакцията ще продължи да оказва своята помощ, докато на дело се получи подобрение в здравеопазването на животните в АПК, както и в целия окръг.

Понякога критичният материал във вестника може да бъде малък по обем, но ако той е написан в подходяща форма, с изразни средства, които бият право в целта — той също ще изиграе своята роля като изправител на недостатъците. Такава е репликата под заглавие **„Открито писмо до гражданина „Х“** в броя от 8 януари. Журналистът **Цветан Евтимов** е избрал сполучлива форма на печатното слово за борба срещу злосторничеството. На пръв поглед поводът за написването на репликата като че ли не представлява кой знае какъв проблем. Дребна кражба. В навечерието на Нова година някакъв злосторник прерязал връхчетата на няколко борови дръвчета за новогодишни елхи! Но материалът така е написан, с такова чувство за гражданска съвест и отговорност, че извиква гневно негодуване у читателя срещу такива безсъвестни хора, които с лека ръка посягат върху красотата на окръжния град. При това авторът не си служи с хулни думи. Силата му е в неговото живо, емоционално слово, в гражданската му позиция, в бойкото му отношение към една безнравствена постъпка, която уронва човешкото достойнство. Той си е поставил за цел да въздействува на читателя възпитателно.

Партийната, комунистическата критика — това е не само разобличаване и бичуване на негативното, на опакото, но и средство за утвърждаване на положителното, на челното. Редакционният колектив на в. „Добруджанска трибуна“ добре разбира значението на тази партийна постановка и се старае да я прилага в своята работа. В много материали наред със слабостите се препоръчва и съответен положителен опит като най-пряк и ефикасен начин за тяхното отстраняване. Така е постъпено и в статията **„Усъвършенстване на вътрешностопанската сметка“** в брой 50 от 28 април от к. и. н. **Стойко Иванов,** заместник-директор на комбинат „Родопа“ в гр. Толбухин. Авторът ясно посочва слабостите и пречките при внедряването на вътрешностопанската сметка в предприятието, но наред с това дава и положителния опит на отделни бригади. Той излиза с конкретни препоръки как в съответствие с новите изисквания вътрешностопанската сметка в комплексните бригади може да се приложи и на равнище структурно звено.

Особено полезна в това отношение е проблемната кореспонденция на **Васил Мишев** под заглавие **„В центъра на вниманието — високата култура на обслужването!“,** поместена в броя от 25 април. Освен слабостите в някои звена на СД „Търговия“ в гр. Толбухин авторът изнася много добрия опит на търговските работници в клон „Хранителни стоки“ на същото предприятие, за подобряване културата на търговското обслужване.

Друга положителна черта в стила на редакцията е нейната постоянна грижа да разгръща широко по страниците на вестника критиката от долу, от трудещите се. В тази насока тя проявява похвална находчивост, интересни инициативи. Всеки месец излиза страница **„Под контрола на народа“,** в която редакцията дава възможност на всеки член на обществото да сподели своето мнение по даден обществен или личен въпрос, да излезе с предложе-

Digitized by Google

ния, да се жалва. Тук се поставят на обществено обсъждане най-животрепетящи въпроси, правят се критични бележки върху работата на предприятия, учреждения, предоставя се трибуна на държавни и стопански ръководители да отговарят на злободневни въпроси, зададени от населението.

В тази страница редакционният колектив осъществява много полезно сътрудничество с комитетите за държавен и народен контрол посредством съвместни публикации. Резултат на такова сътрудничество е материалът „Неизползвани пътища" в страницата „Под контрола на народа" от 24 март, в който се разглежда интересен въпрос. През февруари т. г. окръжният и районните и общинските комитети за държавен и народен контрол в гр. Толбухин и Балчик правят съвместна проверка с окръжния съвет на профсъюзите и дружеството на журналистите как се спазва и изпълнява Законът за предложенията, сигналите, жалбите и молбите на гражданите и указ №1086 на Държавния съвет във връзка с критичните публикации в пресата и в другите средства за масова информация. Авторите на материала Атанас Димов, главен контрольор при окръжния комитет за държавен и народен контрол, и журналистката Мариана Иванова изнасят редица недостатъци по изпълнението на тези правителствени разпоредби, анализират причините, дават ценни препоръки.

В уводната статия „Предпоставка за изпълнението на плановете" в страницата от 26 май Никола Атанасов, главен контрольор в окръжния комитет за държавен и народен контрол, разглежда важния проблем за правилното изготвяне на производствените планове в предприятията и кооперативните организации. С конкретни примери той насочва вниманието върху най-характерните слабости, които се допускат при изготвянето и реализирането на плановете, показва как да бъдат отстранени.

Към някои от страниците „Под контрола на народа" редакцията би могла да излиза със свой коментар. В него тя ще може да изрази своето становище по повдигнатите въпроси в публикуваните преди това страници, да насочва критиката на трудещите се към нови идеи, към проблемите от обществен интерес, да подхване и обобщи ценните в тях мисли, мнения, предложения. И най-важното — в своя коментар редакцията ще има чудесна възможност периодично да съобщава какви мерки са взети и какво вече е извършено по досегашните критични бележки, препоръки и пр., които трудещите се отправили чрез вестника. Да подложи на критичен анализ безгрижното и безотговорно отношение на някои предприятия, учреждения, организации и пр. към критиката на трудещите се, бездушното отношение към техните нужди.

Старателно подготвеният аналитичен коментар ще предизвика нов приток от читателски писма, с нови критични бележки и предложения от обществено значение, ще даде още по-широк простор на критиката от долу. А от това страниците ще станат още по-съдържателни, по-ярки.

Полезна инициатива на редакцията във връзка с Дванадесетия конгрес на партията са специалните страници за всяка отделна селищна система в окръга под наслов „Предконгресни срещи". В тях се прави преглед на най-значителните постижения на трудовите хора през седмата и през първите месеци на осмата петилетка, техните предконгресни вълнения, мисли, критични бележки и предложения. Чрез тези страници редакцията правилно показва новите явления и процеси в общественоикономическия живот в съответния регион, практическата реализация на курса за висока ефективност и високо качество, борбата за преодоляване на пречките за все по-пълното задоволяване на материалните и духовните потребности на трудещите се, конкретните мерки за разширяване и усъвършенствуване на социалистическата демокрация.

Какво е отношението на критикуваните към отправената им критика във в. „Добруджанска трибуна?" Каква е действеността на критичните публикации?

Похвално е, че редакцията взема необходимите мерки, за да получава своевременно отговори на своите критични материали. И отговори се получават. Те най-редовно се публикуват под рубриката „По следите на нашата критика". В тях критикуваните предприятия, организации и др. обикновено се съгласяват с изнесените факти и съобщават мерките, които са взели или ще вземат. Има случаи обаче, когато това „взехме необходимите мерки" е само един формален отговор, а работата в съответното предприятие си върви по старому.

Как постъпва редакцията при такива случаи?

Хубаво впечатление в това отношение прави кореспонденцията „Седем месеца по-късно" в брой 43 от 11 април. В нея се говори именно за проверка от редакцията по следите на своята критика. Случаят е такъв. В края на август м. г. вестникът критикува ръководителите на село Бенковски за някои неуредици в битовото обслужване на населението. След седем месеца бдителното око на редакцията установява на място, че положението си е все същото. Така се ражда новата критична кореспонденция под горното заглавие, в която се поставя на съд пред общественото мнение инертността на местната управа. Справедливо в нея авторката Мариана Колева заключава: „Много „защо" жителите на с. Бенковски имат право да задат с най-голямата им острота и към административно-селищното ръководство, и към стопанските му ръководители"...

На редакцията може да се пожелае все така настойчиво да воюва за действеността на своите критични публикации. Тя също би могла под рубриката „По следите на нашата критика" да запознава читателите как някои предприятия са постъпили за да подобрят своята работа след критиката във вестника, да обобщава техния опит. Това ще даде нов тласък за положителното отношение към критичните материали.

Digitized by Google

Какво главно не достига на критиката във вестник „Добруджанска трибуна"?

Не всякога редакцията на вестника успява да се преборва с дребнотемието и **да насочва острието на критичните си материали главно за премахването на слабостите и недостатъците в основните сфери на обществения живот.** Задача, която така ясно бе поставена в Решението на Политбюро на ЦК на БКП за по-нататъшното подобряване на критиката в средствата за масова информация. По-слабо са застъпени тази година критичните материали, с които да бие целенасочено, системно, с подълбок анализ по основа, които спъва бързо да се внедряват съвременните постижения на научно-техническия прогрес в различните звена и дейности на народното стопанство в окръга. По-настойчиво вестникът следва да воюва срещу слабостите, които пречат да се усъвършенствува социалистическата организация на труда, да се внедрява новият икономически механизъм, да се издига равнището на управленческата дейност, на отговорността на ръководителя и редовия работник добросъвестно да изпълняват своите задължения.

Като се анализират критичните публикации във вестника, заслужава внимание и един друг важен въпрос — **за самия подход към използването на критиката, за отчитането на нейното предупредително, профилактично предназначение.** Майсторството на автора на критичната публикация е в неговото умение да види зад отделните, понякога дребни наглед, отрицателни факти, главните назряващи противоречия, съществените недостатъци. Вникне ли в тяхната същност, тогава той ще може да предупреди към какво водят те, какви пакости могат да нанесат. Разкрие ли къде се коренят истинските причини на слабостите, кой конкретно е виновен за тях, авторът е задължен по-нататък да посочи какви мерки е необходимо да се предприемат, за да се подобри и усъвършенствува работата. Наистина критичните публикации във вестник „Добруджанска трибуна" по начало изнасят много факти за най-различни нередности, нарушения, за нанесени щети на народното стопанство и пр., и пр. И това е хубаво. Тези нередности в повечето случаи по своята същност са резултат на слабости в стила на работата. Но в много материали те се изнасят информативно, бегло, без необходимия анализ, така че зад единичното дърво не се вижда самата гора. Върви се по линия на описанието, на протоколната констатация, само по външната проява на явлението. А е необходимо да се вникне по-дълбоко в извора на самите причини, критично да се анализират слабите страни именно на този стил и методи на работа, за да се удари злото по главата, а не по опашката. **В кравефермата на село Ведрина към АПК в гр. Толбухин — запад** е проявена груба немарливост: няколко крави проникват в помещението с карбамид и четири от тях се отравят. Вместо да се вземат предпазни мерки, немарливостта продължава своя престъпен ход и в смеските на животните попада карбамид, вследствие на което се отравят още тринадесет крави!

Не показва ли този случай, че във въпросния АПК нещо куца в контрола и проверката, в стила и методите на работа на неговото ръководство?

Въпрос, който редакцията има възможност добре да проучи, да анализира, да помогне. Вместо това в брой 14 от 3 февруари е поместена една кратка информация, която само регистрира злото... В кореспонденцията **„Чужди жилища"** в броя от 27 януари се повдига важен проблем — лошото поддържане и стопанисване на държавните жилища в гр. Толбухин от „Жилфонд" и от някои наематели. Но как се повдига този важен проблем?

Констативно се изреждат нередност след нередност, а кои са техните носители? Сочат се общи адресанти — „Жилфонд", „наемателите" и т. н. Няма посочено нито едно име на жив човек, на ръководител от този „Жилфонд", за да се разкрие слабото място в неговата работа. Критиката достига до целта само тогава, когато тя е конструктивна и конкретна, има определен адрес. Неаналитичната, анонимна критика в случая само помага на виновниците да се скрият зад гърба на „Жилфонд".

В критичните публикации на толбухинския окръжен вестник рядко се среща първичната партийна организация. Това е сериозен пропуск. Не се виждат в тях нейното място като политическо ядро, нейният дял, отношението й към изнесените слабости и опущения в работата на предприятията, на учрежденията, на АПК и др., на техните ръководители и трудови колективи. Та кой, ако не първичните партийни организации трябва да поведат колективите на непримирима борба против слабостите и недостатъците в работата, да дадат пример за разгръщане на критиката и самокритиката. Колко по-силни, по-въздействуващи ще бъдат тези публикации, ако в тях се анализират политическите средства и форми, подходът на първичните организации в усилията им да преодолеят недъзите в стила и методите на работа и ръководство, срещу подценяването тук и там на политическия и държавническия подход. Едно от важните задължения на печатния орган на окръжния комитет на партията е да помага със свои средства на първичните партийни организации да усъвършенствуват своята дейност, да видят какво не им достига в борбата срещу нарушаване на дисциплината и безотговорното отношение към обществената собственост, против равнодушието и безгрижието към нуждите на трудовите колективи, срещу формалния, бюрократичен, а в редица случаи и некомпетентен подход към потребностите, предложенията и инициативите на трудещите се.

Вестникът може много да помогне за усъвършенствуване на вътрешнопартийния живот на самите първични организации, като вниква по-дълбоко в тяхната дейност и им показва какво не им достига, къде грешат в организирането и провеждането на събранията, във вземането и изпълнение-

Digitized by Google

то на решенията, в работата им с отделния комунист. Като популяризира техния положителен опит в партийната работа.

Особено необходима е помощта на вестника в борбата на първичните партийни организации срещу душителите на критиката, срещу формалното отношение към нея. Трудно би се намерил у нас човек, който публично би отрекъл критиката като принцип. Виж, да реагират неправилно на нея ще се намерят и повече хора. Има и такива: признават на думи ролята на критиката, чудесни беседи могат да изнесат за нея, пламенно да призовават другите за нейното развитие, но попаднат ли под нейните стрели, предпочитат да сложат собствените си интереси, амбиции и дори самолюбието си над обществените интереси. Навярно такива примери могат да се намерят и в Толбухински окръг. С аналитичен поглед върху тях, с обобщения вестникът би могъл да покаже, че отношението към критиката, умението правилно да се възприеме, критически да се подходи към собствената работа, служат като пробен камък за идейната зрелост на комуниста, на ръководителя, като признак за политическо и морално здраве на която и да е партийна организация.

Неначената област във вестника е борбата на общинските и заводските партийни комитети против отрицателните явления, тяхната помощ на първичните организации в тази насока.

Няколко думи за езика във вестника. Положително качество е, че болшинството критични материали се печатат на чист, ясен, български език. С изречения, които не будят двусмислие — условие, така задължително особено при критичните материали. И толкова по-лошо впечатление правят срещащите се тук и там съкращения на наименования на предприятия, организации и пр., или така наречените абревиатури. Колко грозно (и неразбрано) звучи например такава една плетеница от главни букви, като „КППММЯ" (из материала „Стоп на незадоволителната работа!") или „ОДИТ", „КДНК" и т. н. С такива съкращения няма да се спести кой знае какво място във вестника, но сигурно ще се затрудни читателят.

Не са редки случаите на **прекомерна употреба в един и същи материал на отглаголни съществителни,** които правят изреченията тромаво, „спомагат" да се изкълчва хубавият наш роден език, да го превръщат насила в шаблонен „вестникарски" език. Днешният читател на в. „Добруджанска трибуна" е културен, с по-широк мироглед, с по-големи изисквания към окръжния печатен орган, към всичко, което се пише в него, в това число и на какъв език се пише то.

●

Със своите критични публикации вестник „Добруджанска трибуна" се е утвърдил като ценен помощник на окръжното партийно и стопанско ръководство в борбата им против слабостите и недостатъците, срещу всички прояви на малката правда. Няма съмнение, че вестникът ще продължи и занапред да влага своите творчески усилия в това благородно дело още по-системно и целенасочено, с още по-задълбочени и въздействуващи критични материали, за да стане още по-чист пътят на окръга към социалистическия му възход. Гаранция за това са многогодишният богат опит на редакцията, нейните изпитани журналистически кадри. Гаранция за това е и близката помощ, която окръжният комитет на партията й оказва и ще й оказва за разгръщане на още по-резултатна критика в своя печатен орган, на критика смела, градивна, от партийни позиции.

Ангел СТАМБОЛИЕВ

Digitized by Google

ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ — ТРУДОВ КОЛЕКТИВ

На Дванадесетия конгрес на БКП другарят Тодор Живков посочи, че естественият **център**, **социалната** среда, където се **решават новите** по-сложни задачи, това е **първичната партийна** организация и че тя **е не** само представител на партията в трудовия колектив, но и представител на трудовия колектив в партията. Тази именно **връзка и обусловеност** на едното от другото и обратно определя значимостта на **темата**, която **Илия Манев** разработва в книгата си под заглавие **„Партийна организация — производствен колектив“**. Тема актуална, обширна, бих казал, основна за сегашния етап от социално-икономическото и обществено-политическото развитие на страната.

Богатата тема в голяма степен предопределя и разнообразното съдържание на книгата, разбира се, без да е разработена цялостно в широчина и дълбочина. Авторът се **е опитал** и в голяма степен е успял да покаже сложния процес на взаимно проникване между партийната организация и трудовия колектив в съвременния етап от социално-икономическото развитие на страната и по-специално в условията, които **се** създават с прилагането на новия икономически подход и новия икономически механизъм. В авторовите разсъждения са вплетени въпросите за същността на трудовия колектив и факторите, от които зависи неговото формиране. Откроява се и стремежът да се покаже ролята на първичната организация в този процес.

В първата глава **„Социалистическият производствен колектив и партийната организация“** са изяснени същностните черти, формирането, развитието и ръководството на производствения колектив в промишлеността, някои въпроси на структурата и взаимоотношенията в него, а така също и на стила на ръководителя, на неговия авторитет и поведението му.

Равностойна част на тази за трудовия колектив в първа глава е и частта за първичната партийна организация като политическо ядро и първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив, за нейния секретар като централна фигура, за авангардната роля на комунистите и за идейновъзпитателната работа.

Втората глава е озаглавена **„Партийната организация и усъвършенстването на производствения колектив“**. В нея главно са изяснени онези основни фактори, от които зависи изграждането на дееспособни трудови колективи, които са в състояние да изпълняват своите сложни, разностранни функции. Тук са разработени въпросите за планирането на социалното развитие на колектива, за социалистическата организация на труда, производствената среда и социално-битовите условия на труда, нравствено-психическия климат, междуличностните отношения, за социалистическите трудови обреди, движението на наставниците и системата за социални въздействия.

Кое прави хубаво впечатление, когато се запознаем с това действително богато съдържание? Преди всичко начинът на разработката на отделните проблеми. Авторът, опирайки се на произведения на класиците на марксизма-ленинизма, на отделни по-цялостни или по-кратки разработки върху тях от наши и съветски автори, на партийни документи — доклади и решения на конгреси, конференции, съвещания и пленуми на Централния комитет на БКП, е успял да съчетае теоретическото им изясняване с натрупания в практиката опит и на първични партийни организации, и на трудови колективи. По този начин читателят има възможността, от една страна, да почерпи знания за същността на интересуващия го въпрос относно трудовия колектив или първичната организация. От друга страна, може да види как в практиката стоят нещата. Например найнапред от теоретична гледна точка той изяснява проблема за първичната партийна организация като политическо ядро и първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив. После на основата на конкретно изследване в цех „10“ на Завода за електродвигатели във Велико Търново и с помощта на заводския партиен комитет прави социално-психологическа характеристика на партийната организация и на колектива в цеха, изследва характера на взаимоотношенията в тях. Оттук определя и нравствено-психологичния облик на отделния комунист и на

Илия Манев, Партийна организация — производствен колектив, Партиздат, С., 1981, с. 150.

Digitized by Google

първичната организация като цяло. В крайна сметка и от изследванията, и от разговорите с ръководителите на различните организации, т. е. на базата на богата информация стига до извода, че първичната партийна организация се стреми да придобие всички онези качества, които да я оформят като политическо ядро и първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив, а комунистите със своята активна жизнена позиция, със своя утвърден авторитет да могат да служат за пример на безпартийните.

Или да вземем един друг въпрос — за социалното развитие на колектива. След като изяснява същността на плана за социално развитие, след като посочва основните показатели, на които следва той да отговаря, и че в литературата се срещат различни схеми на такива планове, Илия Манев, без да натрапва становището си, предлага на читателя един примерен план, който по същество съдържа основните показатели, а именно:

„Първи раздел. Развитие на социалната структура на колектива.

Втори раздел. Подобряване на жизнената среда, условията, безопасността и хигиената на труда.

Трети раздел. Заплащане на труда и подобряване на жилищните и културнобитовите условия.

Четвърти раздел. Идейновъзпитателна работа и развитие на социалната активност на членовете на колектива" (с. 81).

По-нататък авторът изяснява какво се цели с всеки раздел, какви мерки и конкретни форми на работа следва да се имат предвид, каква предварителна дейност се налага да се извърши, за да се състави такъв план, който, изпълнен, ще даде добри резултати, ще оправдае своето предназначение.

Интерес представлява и опитът на някои партийни организации и трудови колективи, намерил място в книгата на Илия Манев, опит от различни дейности в различни насоки на вътрешния живот на колективите и организациите. Хубаво е и това, че той е показан не само като информация къде какво се среща, но е разкрита и неговата същност, технологията, ако мога така да се изразя, на организацията на работата.

Наред с богатия опит, с технологията по организирането на тържествата за приемане на млади работници в редовете на работническата класа или други събития авторът дава и идеи, подсказва варианти какво би било полезно да се има предвид или да се направи, за да може младите хора бързо да се приобщят към трудовия колектив, да усвоят тънкостите на професията, на която се посвещават.

Всички ли проблеми в книгата на Илия Манев са намерили достатъчно пълно, точно и най-подходящо осветляване? Безспорно читателите най-добре сами могат да определят това, когато се запознават с нея. Вероятно едни едно ще предпочетат, други — друго и това е съвсем естествено. На някои може би ще им направи впечатление известна неравностойност в стила на разработването на отделните глави или части. Едни като че ли са по-подходящи за читатели с по-високо културно равнище, с по-специфични интереси, други като че ли са предназначени за обикновения работник и партиен деятел! Дали това е предимство или недостатък, читателите ще си кажат думата. Вероятно такъв вариант не е най-сполучливият. Защо? Защото на изискания, на по-компетентния читател много от въпросите ще му се видят по-общо разработени, което не е от полза за книгата. За някои читатели част от идеите и авторовите постановки ще останат по-неясни или неинтересни, което също не е в негова полза.

В книгата се срещат и някои категорично казани, но недостатъчно доказани постановки и констатации, неизяснени причини и следствия. На страница 121 четем: „При жените в първичните производствени колективи е налице по-голяма склонност към конфликтност." Защо? На какво се дължи тази склонност? Това предимство ли е или недостатък и т. н., все въпроси, които могат да се множат, но отговор не се дава. Някои постановки, като тази на същата страница, „Ръководителят на производствения колектив е арбитър в тази сложна ситуация и като се съобразява с интересите на обществото и колектива, той трябва да изрази своето становище", също пораждат много неизвестни. „Като се съобразява", а ако не се съобразява или неправилно се съобразява, кой ще бъде арбитърът? Такава постановка дава основание да мислим, че действително той е всичко. Това обаче не е така, защото признаваме, доказваме и утвърждаваме, че първичната партийна организация е политическият ръководител, който в ролята си на такъв е в състояние да бъде не само действителният „арбитър", но и основен фактор за регулиране, за формиране на взаимоотношенията в колектива, в това число и на взаимоотношенията между ръководителя и трудовия колектив.

Такива неизяснени докрай и цялостно въпроси, разбира се, могат да се срещнат винаги, когато авторът разработва такава обемиста тема, която включва много проблеми, а трябва да вмести богатото съдържание в ограничени страници. Оттук и препоръката ни към Илия Манев: в бъдеще, когато пише по подобна тема, или да се ограничава в обхвата на проблемите и по-пълно да ги изяснява, или да търси по-широко поле за разработване на повдигнатите въпроси.

Йордан ХАДЖИЕВ

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

СИН НА СВОЯ НАРОД, СИН НА СВОЕТО ВРЕМЕ

Албум за Тодор Живков

Във връзка със 70-годишнината на другаря Тодор Живков Партиздат пусна от печат илюстрован албум „Син на своя народ, син на своето време", който е ярък и вълнуващ разказ за живота и делото на нашия пръв партиен и държавен ръководител. Със силата на фотографията и съответен текст авторският колектив предава по един оригинален начин ярки моменти от нашата най-нова история, от борбите на партията и народа против фашизма и капитализма, от жизнения път на един от техните най-видни дейци и ръководители. В предговора на албума е показан пътят на израстването и възмъжаването на другаря Тодор Живков в редиците на работническата класа, политическата му закалка в бойния строй на Комсомола и партията. Много фотографии са запечатали мигове от светлите дни на революцията, всенародния възторг от историческата деветосептемврийска победа. Достойно място в албума е отредено на априлския етап от развитието на партията и обществото. Силни и интересни фотодокументи от нашата социалистическа действителност ярко показват априлския път на нашата родина. Редица снимки правдиво и талантливо отразяват моменти от богатото ежедневие на другаря Тодор Живков като пръв партиен и държавен ръководител, от безбройните му срещи и разговори с най-различни хора от различни краища на страната, които го посрещат като свой, като човек от народа, верен и достоен негов син. Значително място е отделено на неоценимия влог на другаря Т. Живков за развитието и процъфтяването на българо-съветската дружба, за растящото сърдечно дружелюбие между българския и съветския народ. Новият албум убедителяно показва, че пътят на другаря Тодор Живков, пътят на бореца, на верния син на народа е неотлъчен от пътя и съдбата на Българската комунистическа партия, на българския народ.

МАТЕРИАЛИ ЗА ИЗУЧАВАНЕ РЕШЕНИЯТА НА XII КОНГРЕС НА БКП

За системата на партийната просвета

Сборник

Настоящият сборник съдържа материали за изучаване решенията на XII конгрес на БКП и XXVI конгрес на КПСС през учебната 1981—1982 година. Той е създаден да подпомогне пропагандистите и участниците в звената за марксистко-ленинска просвета в партийната, а също в комсомолската и профсъюзната учебна година. Първата тема в сборника разглежда въпроса за приноса на Двадесет и шестия конгрес на КПСС в теорията и практиката на социалистическото строителство. Следващите две теми разглеждат решенията на Дванадесетия конгрес на БКП като тържество и нататъшно развитие на априлската линия на партията, както и приноса на конгреса за укрепването на мира и сигурността на Балканите и в света. В отделни теми са разработени въпросите на икономическата политика на партията през осмата петилетка и до края на 1990 г., научно-техническия прогрес като основен фактор за интензификация на народното стопанство, аграрната и социалната политика на партията. Следват теми за партийната политика в областта на науката и образованието, за художествената култура като активен фактор за комунистическото възпитание на народа, за развитието на социалистическото общество. Десетата тема е за развитието и усъвършенстването на политическата система в страната, а единадесетата — за задачите, поставени от XII конгрес на БКП, за издигане ръководната роля на партията. Последните две теми разглеждат идеологическата работа, равнището на която трябва да се издигне на висотата на изискванията на XII конгрес и въпроса за повишаване ролята на нравственото възпитание в етапа на изграждане на развито социалистическо общество.

ПЛАНИРАНЕТО НА ПАРТИЙНАТА ДЕЙНОСТ

В книгата се разглеждат методологическите основи на планирането на партийната дейност, анализират се видовете планове, разкриват се тяхната структура и съдържание. Особено внимание се отделя на проблемите, свързани с усъвършенстването на технологията и механизма на партийного планиране, с качеството на плановете, организацията на тяхното изпълнение и ефективността на плановата дейност. Книгата е написана от авторски колектив в състав: доц. М. Н. Марков, Станислав Войчев, к. и. н. Атанас Аладжов, к. ф. н. Здравко Цветанов и к. и. н. Неделчо Вълев. Тя е предназначена за ръководни партийни кадри, за широк кръг активисти и членове на партията, които се интересуват от планирането на партийната дейност.

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

Абонирайте се за сп. «ПАРТИЕН ЖИВОТ»

ПРЕЗ 1982 ГОДИНА СПИСАНИЕТО ще продължи да разработва проблемите, произтичащи от Дванадесетия конгрес на партията:

— ще осветлява основните въпроси от дейността на първичните партийни организации, как изпълняват ролята си като представители на партията в трудовия колектив и на колектива пред партията, как упражняват функцията на политически ядра и първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив;

— ще разкрива ролята и функциите на общинските партийни комитети като нови ръководни органи на партията, непосредствено свързани с населението, отговорни за осъществяването на социално-икономическите задачи и за възпитанието на трудещите се в селищните системи;

— ще изяснява задачите на окръжните комитети на партията;

— важно място в списанието ще заема работата на партийните комитети и организации за изпълнение на главната задача, поставена от Дванадесетия конгрес за интензификация на народното стопанство, за комплексна механизация и автоматизация на производството и за масовото разпространение на челния опит;

— главното внимание ще отделя на работата на кадрите;

— във връзка със 100-годишнината от рождението на Георги Димитров „Партиен живот" ще запознае читателя с различни страни от неговата богата обществено-политическа дейност като вожд на партията и народа, с неговия принос в теорията и практиката на партийното строителство;

— ще продължи да разработва въпросите на идеологическия фронт на нравственото възпитание;

— ще осигурява системни публикации за опита на КПСС и на останалите братски партии.

Както и досега списанието ще бъде трибуна за размяна на мнения, събеседник по въпросите, които вълнуват комунистите.

СРОК ЗА АБОНИРАНЕ — 30 НОЕМВРИ 1981 ГОДИНА

20700

Цена 0,35 лв.

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

LIBRARY
FEB 4 1982
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

ПАРТИЕН ЖИВОТ

16

СОФИЯ, НОЕМВРИ 1981 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 16 НОЕМВРИ 1981 година XXVIII

ISSN 0204-8574

СЪДЪРЖАНИЕ

КОНГРЕСЪТ В НАШИТЕ МИСЛИ И ДЕЛА

Уводна — Комунистът в училището 3
Г. Гицов — Държавно-общественото начало в управлението на образователното дело 9
А. Дончев — Етап към нови успехи 17

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

Н. Сабрутев — Науката и практиката в дейността на партията . 21
А. Аладжов — Някои проблеми на партийното планиране . . . 29

Партийният комитет

Л. Клечков — Близко, диференцирано и комплексно ръководство на партийните организации 39
В. Шишков — Разширява се колективността в работата 44

Ръководно политическо ядро и първообраз

Н. Йонев — Авторитетът на първичната 48
И. Велев — Изискванията са високи 52
М. Жеков — Нашият опит 53

Партията, Комсомолът, младежта

Д. Кралев — Главното — подходът 57

Страница на редактора

Д. Петков — Дребни, но не маловажни 64

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

В. Максимович — Програма за създидание и мир 65

Digitized by Google

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

А. Лефтеров — Дисциплината на стопанския ръководител 69

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

И. Захариев — Активна жизнена позиция 75
Г. Захариев — Идейновъзпитателната работа с пътуващите работници 80
Д. Томов — Индивидуалната работа на партията в нелегалния период 86

ПИШАТНИ НИ: 90

КРИТИКА И КНИГОПИС

Ж. Калчев — Достоен влог в съкровищницата на партийната теория и практика 92

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов** (зам. главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам. главен редактор), **К. Петров, И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Н. Фотев, Й. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП. Тел. номератор 84-01.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лева.
Пор. 2678. Тираж 52 000 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат 10. XI. 1981 г

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев“

Digitized by Google

КОМУНИСТЪТ В УЧИЛИЩЕТО

Генералната цел пред народното образование — да се изгражда личност, многостранно развита, способна пълноценно да се реализира в живота — определя насочеността и структурата на дейността в сферата на образованието, методите на обучение и възпитание, системата на неговото управление, социалните функции, които то трябва да изпълнява. Осъществяването на тази цел изисква да се подготвят социалистически личности със солидни знания и способности за творчество, с висока обща култура, идейно-политически кръгозор и професионална подготовка — с готовност за участие в общественополезен труд.

Но за да може младият човек да навлезе, както обикновено се изразяваме, „в живота" високообразован, духовно богат, убеден строител на социалистическото общество, необходимо е неговият живот преди това — неговият живот в училище — да бъде пълноценен.

Младият човек трябва да навлезе в обществената практика с разностранни и високоразвити способности. У него отрано следва да се създаде стремеж към ефективна реализация на придобитите знания и умения, както и желание за по-нататъшно увеличаване на тези знания и умения. Кой ще изгради у него това разбиране и тази способност за самоусъвършенствуване?

Младият човек трябва да овладее професия на равнището на съвременните изисквания и критерии за качеството на труда. Кой ще го насочи, кой ще му помогне да стори това?

Нашата образователна система е поставена пред високи отговорности.

Дванадесетият конгрес на нашата партия постави с нова сила високоотговорната задача всичко, което правим за решаването на проблемите на образованието, на неговото преустройство, да бъде на равнището на големите задачи на утрешния ден, на висотата на изискването да формираме личности с комунистически мироглед и нравственост. Оттук — необходимостта да се засилва отговорността на самите учебни заведения за качеството на подготовката на кадрите, да се извисява ролята на първичните партийни организации в училищата като политически ядра на своите колективи.

На Националното съвещание, което обсъди задачите на образованието, произтичащи от решенията на XII конгрес на БКП и подготов-

Digitized by Google

ката на настоящата учебна година, бе отново и отново изтъкната обществено-политическата значимост на задълженията и отговорностите, стоящи пред учителите. Изтъкнати бяха определени слабости, съществуващи в дейността им. Това е преди всичко наличието на педагогическа инертност у някои преподаватели и дори в отделни колективи — повърхностно и елементарно равбиране за педагогическите и социалните основи на обучението и възпитанието, липса на усет към новото в практиката, на стремеж към творчество и инициативност.

На редица места още от първите месеци на учебната година се нарушава плановостта в учебно-възпитателния процес: отсъствуват учители, не са им осигурявани заместници, снабдяването с учебници и пособия не навсякъде е на необходимата висота. Неритмична е и извънкласната работа с учащите се. Във връзка с всичко това за организацията на труда и живота в училище, подобряването на планирането, за извисяване отговорността на училищните ръководства в решаването на тези насъщни проблеми основна отговорност имат партийните организации в училището. Те своевременно, настойчиво, резултатно могат да насочват нещата към тяхното успешно решаване. Това те могат да правят дори в сфера с по-широк обхват. Ако избледняват инициативите или е недостатъчно широко практическото действие на училищните настоятелства, ако е слаба съпричастността на обществените организации и ръководствата на предприятията в решаването на проблемите, свързани с подготовката и реализацията на учащите се, дълг на партийната организация в училището е да изведе нещата от това състояние, да ги промени в полза на по-добри резултати, да активизира основните партньори на училището, за да изпълнят те задълженията си така, както са ги поели.

Тук особено се открояват задачите на партийната организация в училище по ръководството на Комсомола — дейност богата, предполагаща много творчество, инициативност — заразяващ пример на дълбоко разбиране и осмисляне на обществено-политическата значимост на задачите по формирането и многостранното възпитание на младата личност.

Задачата сега е да се обогати подходът към младежта върху основата на все по-пълното съобразяване с потребностите и интересите на младото поколение. А за да стане това, те трябва да бъдат изучавани всестранно и задълбочено. Това е от особена важност, защото, както изтъква другарят Тодор Живков, „от богатството и многостранността на потребностите и интересите зависят широтата и колоритът на личността, от тяхната дълбочина се определят мобилизацията и активността на личността, от съответствието на личните потребности и интереси с обществените се раждат щастливата човешка съдба и напредък на обществото, а и самата реализация на човека не е нищо друго освен реализация на неговите основни интереси и потребности".

Тезисите за развитие на образователното дело, утвърдени от пленума на ЦК на БКП, състоял се през юли 1979 година, изискват времето, прекарано в учебните заведения, да бъде време на пълноценно съществуване на младите хора. Ученето е и ще бъде сериозен, тежък и отговорен труд, но този труд трябва така да се организира, че да увлича и вълнува, да бъде изпълнен с душевна топлина, с детско, юношеско и младежко дръзновение.

Особено насъщна в светлината на тези изисквания е ролята на партийните организации в училище за регулиране на взаимоотношенията в колектива, за създаване на обстановка на сътрудничество, доверие, взаимна отговорност.

За комуниста е характерно действено отношение към себе си и към другите — оценяване на съществуващите обстоятелства от пози-

Digitized by Google

цията на висока принципност. Изучаване на хората чрез техните дейности — това изискване е особено съществено в работата на учителя за формиране на младата личност.

До какво главно се свеждат изискванията в партийните организации за изпълнение мисията на комунистите в училището?

Работата на комуниста-учител не трябва да се свежда до равнището на служебни задължения и взаимоотношения. Мястото му трябва да бъде не формално, а в действителност обусловено от степента на неговото индивидуално развитие, да отговаря на потребностите на времето, на нуждите на обществото и живота. Неговото самоусъвършенствуване, непрекъснатото му движение напред, социалната му активност са задължителни условия, за да може той с успех да носи званието си, да изпълнява високоотговорната си мисия. А в какво се състои тя, ако не в радостта, породена от творчеството, от смелостта на откривателството, в онази изискана способност да не отмине, да не подцени възможностите на развиващата се младост, да помогне да се потърси приложение на всеки устрем, да запали огъня на дръзновението във всяко младо сърце? Да подтиква, да насочва, да управлява развитието на младата личност. И ако училището е „мост към бъдещето", кой е ваятелят на този мост? Кой непосредствено осъществява живата връзка в усъвършенствуване на знанието, в приемствеността на поколенията, идващи от миналото и пътуващи към бъдещето? Кой е вдъхновителят на стремлението към светлина и просвета?

Мястото на учителя в сърцата на всеки българин е неизменно.

Това налага отговорността на първичните партийни организации в училище да съответствува на високото доверие, което народът оказва на учителите. Отговорност, нямаща граници, защото неизмерими са висотите на задачите, свързани със задълженията пред бъдещето — с формирането на хората на утрешния ден. И ако едно събрание на партийна организация в училище обикновено трае до късно, и ако критиката и самокритиката там най-често са повече от положителните констатации, то е, защото съзнанието за гражданската отговорност на комунистите в училище е извисено, защото проблемите на техния нравствен облик далеч не се крият зад проблемите за степента на знанията и уменията, които притежават. Защото далеч не е все едно в името на какво и с какви средства ще се формира бъдещето.

Да откриваш заложби, да ги развиваш, да ги насочваш към реализация, това действително е висока отговорност пред бъдещето на нацията! Първичните партийни организации в училищата са длъжни да бъдат достойни за тази отговорна мисия. И те постоянно трябва да изграждат необходимите достойнства на учителя, да му помагат да израства и сам да се реализира пълноценно.

В практиката на училищните партийни организации понякога не се преценява с необходимата вещина проблемът за йерархията на ценностите в педагогическите колективи. Неотдавна директор на столичен техникум бе споделил в редакцията, че един от педагозите в учебното заведение, който далеч не се слави с прецизност във воденето на документацията, дневника на класа си и прочие, винаги има около себе си скупчени ученици във времето на извънкласна работа. Него възпитаниците му го обичат. Да го критикуват, да се изисква от него е правилно. Но главното е да се подкрепи и насърчи неговата всеотдайност. Да се превърне тя в образец, който да се следва. Защото силата на въздействието на учителя, още повече на комуниста-учител, е право пропорционална на уважението, авторитета и любовта, която той си е спечелил сред учениците. Тази способност да увлича възпитани-

Digitized by Google

ците, да бъде за тях кумир, авторитет, човек, около когото те се задържат с часове, е съществен факт. Това е умение, което не се придобива лесно. Това е вътрешното горене на педагога, което ние не би трябвало да не забележим зад някои негови прояви на нехайство. Способността на първичната партийна организация в училището да оценява обстоятелства от този род е от особена важност. А да ги множи е нейно задължение.

В 93-то училище в София на партийно събрание при оценката на една учителка ударението се поставя на второстепенния факт, че не изучава бита на учениците, а добрата ѝ работа като педагог остава в забрава. При такава оценка редно е основното внимание да се отдели на главното, без да се пренебрегва и второстепенното.

Насъщен проблем е по-нататъшното издигане ролята на учителя в дейността по класово-партийното и патриотичното възпитание на подрастващите. Сърцевина на идеологическата работа в училището е формирането на здрав марксистко-ленински мироглед, издигане равнището на социалистическото отношение към труда, стремеж към творчество и новаторство, извисяване на патриотичното и интернационалното възпитание като духовен регулатор на взаимоотношенията и поведението на хората върху принципите на социалистическия начин на живот. Усилията на учителските колективи са насочени към обогатяване на дейността в това направление. Те се стремят всеки урок, всяко извънкласно занятие да разкриват пред учениците величието на комунистическите идеи, да възпитават трудолюбие и деловитост, да формират норми на комунистическо поведение.

Методическото ръководство на системата на политическата просвета на Комсомола, осъществявано от най-изявените учители, спомага да се извисява качеството на работата в учебните звена. В различните форми на политическата учебна година — клуб „Съвременник", аудиторията „Младежта и социалистическата родина", участвуват повече от 80 процента от средношколците, голяма част от които ежегодно се включват в различните етапи на националния политически конкурс.

Реализацията освен че е процес, който протича отвътре навън — от личността към обективния свят — е и движение по посока отвън навътре: оползотворяване на обективните условия за формиране и развитие на личността. Да стимулира, да насочва активността на този процес е високоотговорна задача на педагога-комунист. „Подготовката и реализацията на младия човек като добър работник, селскостопански труженик, специалист — посочва другарят Тодор Живков в Писмото си до Централния комитет на Димитровския комунистически младежки съюз (юли 1978 г.), — това е кръстопътят, на който потребностите и интересите на обществото трябва да се срещнат с потребностите и интересите на младежта; усилията и грижите на обществеността — с усилията и стремежите на самата младеж." Оттук — ролята на учителя не само в непосредствената училищна работа, но и в трудовите колективи, с които училищата имат съвместна дейност и сред родителите, и сред обществеността.

Не са редки случаите на непознаване интересите на младите хора, на пренебрегването им или на ограничен подход към тях. Опитът на редица първични партийни организации в училищата обаче показва, че е налице категоричен стремеж да се поставя на преден план изискването учителите така да организират дейността си на базата на висока взискателност и самовзискателност, така да ръководят работата на учащите се, че те да получават знания по пътя на само-

Digitized by Google

стоятелни изследвания, чрез извисяване критериите си за преценка на едни или други събития, чрез стремеж към новото, неизвестното. Умението да се вниква в изучаваните явления, да бъдат анализирани те, изследователският подход в урока помагат за формирането на личности търсещи и знаещи, на хора с позиция.

Кой, ако не учителят-комунист трябва да бъде в първите редици на хората, създаващи условия за развитието на творческото мислене на младата личност? Кой, ако не комунистът в училището най-умело ще насочи възпитаниците си на базата на конкретните изучени факти да правят теоретически обобщения, да се стремят към неизследвани пътища — да търсят, да успяват, да превъзмогват противоречието между известното и неизвестното, с което се сблъскват във всеки учебен час?

Има хора, които твърдят, че учителят, това е човек, цял ден преповтарящ един и същи урок пред различни класове. При това години наред. Остаряло и неправдоподобно схващане. Учителската професия е сред най-динамичните. Това произтича от същността ѝ, от наличието на винаги млада и подвижна аудитория, от самото съдържание на учебния материал, развиващо се непрестанно с развитието на науката. И съвсем уместно партийните бюра изслушват в самоотчетите на комунистите опит за изследователския подход в тяхната професионална дейност, за стремежа им посредством него да формират младата личност, да управляват усъвършенстването ѝ, да я подготвят за реализацията ѝ в практиката.

Да се разгръщат силите, възможностите, способностите, да се утвърждават същностните социални черти на младите хора в условията на тяхната подготовка за активно участие в обществено-икономическото развитие на страната — това е задача на задачите пред нашата образователна система сега и в тази насока изискванията на първичните партийни организации в училищата се повишават непрестанно.

Дванадесетият конгрес на нашата партия постави с цялата му острота въпроса за рационалното оползотворяване възможностите на образователната система. Способността на учебните заведения, от една страна, да подготвят високообразовани и професионално обучени кадри и, от друга — потребителите на кадри да създават всички условия за успешната им реализация.

Осигуряваме ли ние на практика този синхрон? Съществува ли онази готовност на предприятията да поемат в цеховете си младата професионално обучена смяна, напускаща учебната скамейка? Определено трябва да кажем: не навсякъде и не в необходимата степен. Така например ежегодно над 22 процента от завършилите СПТУ в Пловдивски окръг не постъпват на работа по специалността си, на част от завършилите техникуми се предлагат неподходящи или временни места. Една от причините за това — несвоевременното изясняване на перспективата за развитие на някои отрасли и предприятия, както и липсата на утвърден ред за перспективно планиране на насъщните потребности от изпълнителски кадри. Налице е успоредно с това отсъствието на гъвкавост в образователната система, на способност да променя профилите на обучаваните, да компенсира недостатъците в дейността на потребителите на кадри. Тук не можем да премълчим и наличието на друг един факт — в редица от учебните заведения не се дава пълна представа за реалностите на практиката, за трудностите, с които младите хора ще се срещнат в процеса на тяхната производствена дейност, за която те са се подготвяли в училище.

Digitized by Google

Какво се получава фактически? Съвременната техническа въоръженост на предприятията изисква квалифицирани изпълнителски кадри, част от завършващите специалните училища и техникумите не работят по предназначението си, в същото време друга част от работниците с нисък образователен ценз, но действуващи в момента, не повишават образованието си въпреки съществуващите за целта условия да се учат без откъсване от производството.

Налице е сериозен проблем пред партийните органи и организации. Той се отнася както до осигуряване на възможности за реализация на младите хора, завършващи определени специалности, така и до разработката на програми за подготовката и преподготовката на отделни работници от редица ключови производства с цел знанията и уменията им да съответствуват на извършваната от тях дейност. Това изисква богата индивидуална работа с хората, правилно насочване на всеки човек, стремеж интересите на личността да бъдат в пълен синхрон с интересите на обществото. Защото има ли по-висш дълг за човека от осъзнатата алтернатива да бъде полезен за другите, да обогатява с труда си своя колектив, своя народ, да влага своите знания, уменията си в сферата, която особено му допада? Да бъде творец, инициатор на положителни начинания, търсач на новости?

Както посочва другарят Тодор Живков, „за да се повиши ефективността на образованието до желаното равнище, трябва да се решат редица важни въпроси, свързани с реализацията в живота на кадрите, възпитавани и обучавани в образователната система".

Точно тук са налице съществени недъзи. Установената в обществената практика система на подбор и разпределение на кадрите в някои от случаите пречи на нормалното затваряне на цикъла подготовка — реализация. Дълг на комунистите в училище е да надмогват тези бариери, доколкото това е във възможностите им. Да търсят продължението на своите усилия, приемствеността, която те имат в производствените предприятия и в аграрно-промишлените комплекси.

В партийните документи се изтъква, че превръщането на образованието в решаващ фактор за формиране на личността на социалистическия труженик може да бъде реално само тогава, когато процесът на образованието се превърне в органична част от жизнената дейност на всеки колектив, на обществото като цяло. Образователната система няма да получи пълна обвързаност с потребностите на развитието, ако нейните възможности не се разширят до възможностите, с които разполага цялото общество, ако не се превърне образованието в действително всенародно дело.

Сега главната задача на училището е да повишава качеството на обучението, на трудовото и нравственото възпитание на учащите се. Това изисква да се изучава опитът на челните педагогически колективи, на учителите-новатори, умело интензифициращи процеса на познанието, овладели комплексния подход във възпитанието. Да се преодолява формализмът в оценката на труда на учители и ученици. Средният успех да отразява не ведомствена грижа за цифрово благополучие, а реална крачка към идейно-политическо, трудово, интелектуално израстване.

Висок е дългът на партийните организации в училището — да са политически авангард на педагогическия колектив, да държат в ръцете си ключовите позиции на учебно-възпитателния процес.

Digitized by Google

ДЪРЖАВНО-ОБЩЕСТВЕНОТО НАЧАЛО В УПРАВЛЕНИЕТО НА ОБРАЗОВАТЕЛНОТО ДЕЛО

ГЕОРГИ ГИЦОВ

Българското просветно дело има светли народностни и демократични традиции, дълбоките му корени винаги са черпили жизнени сокове от народната загриженост за утрешните поколения. В основите на училището винаги сме вграждали най-светлите си мечти и пориви.

Държавно-общественото начало в ръководството на образователното дело е сърцевината на новия подход към управлението на тази сфера на нашия обществен живот. И това е понятно. Въпросите, отнасящи се до сложния и труден процес на формирането на човешкия фактор в нашето общество, на младата личност, не могат да се решават успешно, ако образователното дело не стане дело на цялото общество, ако в неговото ръководство не се съчетаят държавното и общественото начало.

Окръжните и общинските съвети за народна просвета и училищните настоятелства са качествено нови държавно-обществени органи, призвани практически да осъществяват партийната политика, непосредствено да ръководят цялостното развитие на образователната система. Тяхното възникване следва да се разглежда като закономерен процес в резултат на създадените обективни предпоставки, произтичащи от определения етап на развитието на обществото, от осъществяването на генералната цел, поставена пред народното образование — формирането на многостранна, а в перспектива и всестранно, хармонично развита личност.

Изградените окръжни и общински съвети за народна просвета и училищните настоятелства са онези първични звена в системата на управлението, които най-непосредствено са свързани с живота и дейността на учебните заведения и трудовите колективи. Чрез тях цялата ни система на управление на учебното дело черпи живителни сокове, знания и опит от реалния живот, от първоизвора.

Привличането в новосъздадените органи на голям брой творци и специалисти допринесе за повишаване научното равнище и компетентност на ръководството на системата, за разширяване на социалната база, върху която са изградени новите управленчески органи, за усъвършенстуването на стила и методите на тяхната работа.

В дейността си сега те обединяват силите и възможностите на държавата със силите и възможностите на обществеността и по своята същност представляват нова стъпка в развитието и усъвършенстуването на социалистическата демокрация, продължение на богатите и силни революционно-демократични и пролетарски просветни и културни традиции от миналото.

Съветите за народна просвета и училищните настоятелства в тясно взаимодействие със стопанските организации, Комсомола и Отече-

Digitized by Google

ствения фронт, с професионалните съюзи и културните институти натрупват съдържателен опит, развиват ползотворна дейност и оказват ценна помощ при обучението и възпитанието на учащите се по обогатяването на училищната материална база на учебните заведения, в повишаване на педагогическата култура на родителите, наставниците, майсторите и работническите колективи, в сближаването на образованието с науката и културата. Като разширяват своята дейност, новите държавно-обществени органи постепенно формират нови отношения между всички обществени фактори с възможности за образователно въздействие, за мобилизиране обществеността за превръщане на образованието в общонародно дело.

Макар и за сравнително кратко време от своето съществуване новоизградените държавно-обществени органи показаха своята жизненост, перспективност и ефективност и от тяхна страна бе извършена немалко работа за провеждането в живота партийната политика в сферата на образованието.

Ето какво сподели Бойка Кисимова, секретар на общинския комитет на БКП и председател на общинския съвет за народна просвета в Мадан, Смолянски окръг: „Общинският съвет за народна просвета направлява дейността на училищните настоятелства, грижи се за тяхното израстване и за повишаване на педагогическата им просвета, внася в изпълкома на общинския народен съвет предложения за подобряване на работата. Акцентът в дейността му е поставен върху преустройството на учебно-възпитателния процес."

Народностният и демократичен характер на образователната система определи изграждането на училищните настоятелства на качествено нова основа. Сега в почти всички учебно-възпитателни заведения има изградени и успешно работят училищни настоятелства — нови по характер, цели, задачи и съдържание обществено-държавни органи. Над 100 000 видни представители на обществеността — стопански и обществени ръководители, дейци на науката и културата, изявени специалисти, прославени герои на труда — работят като неуморими двигатели на обществената изява и активност, вдъхновени творци на комунистическото възпитание на младото поколение.

Днес, възродено и обновено от духа на съвременните изисквания, училищното настоятелство е призвано да подпомогне сложния многостранен и нерядко противоречив учебно-възпитателен процес, да се превърне в мощна обществена сила, свързваща пряко училището с живота.

Училищните настоятелства са органи на обществеността, на народните съвети, на съветите за народна просвета в помощ на училището. Те не са органи на училището и в никакъв случай не трябва да ги отъждествяваме с родителските комитети. Като обществено-държавни органи училищните настоятелства са призвани да координират усилията на училището, родителите, обществеността и трудовите колективи в работата с учащите се.

Както е посочено в Тезисите за развитието на образователното дело, утвърдени от пленума на ЦК на БКП от юли 1979 г., училищните настоятелства следва да обсъждат и решават основните въпроси на развитието, перспективите и живота на училището, на неговата материална база, да привличат обществеността в решаването на неговите учебно-възпитателни задачи, за издигане качеството на подготовката и подобряването на възпитателната дейност на учащите се. Те следва да се утвърждават, като умело и пълноценно използват педагогическите възможности на обкръжаващата среда и съобразно тях да организират обществено-значима дейност с ученика в извънучеб-

Digitized by Google

ното време, за управление на възпитателния процес с подрастващите по местоживеене.

Като главен координатор, организатор и методически ръководител на възпитателната работа по местоживеене училищното настоятелство изпълнява следните по-важни задачи: изработва паспорт на микрорайона, на неговите възможности за организаторско-възпитателно въздействие, координира дейността на всички фактори (комисии, щабове, домсъвети и др.) в микрорайона, изучава особеностите му. Тук от голямо значение е работата с родителите, активното включване на обществеици от предприятията и учрежденията във възпитателния процес, рационалното използване на материалната база на предприятията и културно-просветните организации, спортно-туристическите бази и др. Като се използват различни форми и средства, особено е наложително да се организира и подобрява педагогическата просвета, да се набележат мерки за педагогизирането на цялата общественост.

В работата на училищните настоятелства се проявяват и някои слабости и недостатъци. Сега на много места дейността им е насочена ограничено, главно към подобряването на материалната база и битовите условия — това са важни въпроси, но не единствени. За една част е необходимо да се положат допълнителни грижи за тяхното организационно и кадрово укрепване, за внасянето на по-голяма действеност и организираност в работата им, за активизирането на дейността на изградените към тях комитети.

Училищните настоятелства поставят в нови условия съвместната работа с административно-педагогическите ръководства и първичните партийни организации в учебните заведения и местната общественост. Изключително важно в организацията на работата е да се установят правилни взаимоотношения между училищните ръководства, партийните организации и училищните настоятелства. Като разграничават правата и задълженията си, те следва да работят взаимно, координирано за постигането на главното — създаването на условия за високоефективен и многостранен живот на младата личност в различните условия за обучение, възпитание, трудова и обществена дейност.

Необходимо е преди всичко училищните настоятелства умело да бъдат насочвани от първичните партийни организации и училищните ръководства за активизиране дейността и на другите фактори в условията на селището, квартала, които имат отношение и са призвани да развиват дейности сред учащите се. Това особено е наложително за качественото решаване на проблемите по организацията на трудовата и учебно-производствената дейност, организацията на бригадирския труд, професионалното ориентиране, транспортирането и здравно-хигиенното обслужване, общественото хранене, охраната на труда и редица други дейности.

Следва да изтъкнем, че все още не навсякъде и не в необходимата степен се използват богатите възможности, които съдържа в себе си държавно-обществената форма за по-нататъшното демократизиране на управлението на образователната система. Все още има окръжни и общински съвети за народна просвета и училищни настоятелства, в които държавно-общественото начало стои като лозунгова постановка, като организационна форма и фасада, зад която се крие старо съдържание.

Характерът на процесите, които се развиват в образователната система, изисква не да отслабва, а да се засилва държавното начало. То е продиктувано от специфичността на учебно-възпитателните процеси за осъществяването на компетентно организационно-педагогическо и методическо ръководство. Не навсякъде се използват в достатъчна степен силите и възможностите на държавата за решаване проблемите

Digitized by Google

на образованието и възпитанието. Редица съвети за народна просвета са лишени или се лишават от силната страна на държавното начало и оттам — от възможността по-успешно да решават някои въпроси на образователната система. Тук, в тази дейност, не следва да има никакво отклонение, дублиране и вмешателство.

От голямо значение е развитието на общественото начало. Не се държи сметка за неговата демократична същност, за неговото най-свято спазване и развитие. Необходимо е да се направят успешни и плодотворни стъпки за изграждането на нов тип връзки на взаимодействие и взаимоотношения между всички фактори, които осъществяват дейност сред учащите се. Засилването на общественото начало в структурата и функциите на съветите за народна просвета следва да се изразява в разширената социална база, в участието на най-изтъкнатите дейци в постоянни и временни комисии и т. н. Това означава непрекъснато да се въвличат все по-голям и по-голям брой творци и трудещи се в управлението на образователната система.

Пренебрегването на едното или другото начало умъртвява живеца на държавно-обществения принцип, лишава го от смисъл и съдържание.

Развитието на държавно-общественото начало в работата на окръжните и общинските съвети за народна просвета е свързано с повишаване ролята на колективните органи в ръководството на учебното дело, в реалното, а не формалното използване силите и възможностите на стотиците и хилядите членове на съветите за народна просвета и училищните настоятелства. Необходимо е осигуряването на редовен организационен живот, утвърждаването на колективен творчески дух в работата на пленумите и бюрата, на съветите за народна просвета, на училищните настоятелства, на различните комисии и работни групи за цялостно и задълбочено обсъждане и решаване на проблемите. Следва да продължи процесът за тяхното организационно-кадрово, структурно и щатно усъвършенствуване на различните равнища, при различните категории селищни системи. Те трябва да се развиват като единни органи за комплексно обхващане и ръководство на просветния живот в съответния окръг или селище. Трябва да се повишават ръководните, координиращите и контролните им права, разпоредителските, кадровите и финансовите им компетенции за осъществяването на единна политика от всички органи, организации и институти, които се занимават с просветна дейност и с комунистическото възпитание на учащите се. Повишената компетентност, взискателност и отговорност, внасянето на по-голям ред и дисциплина в организаторската им работа, високият авторитет и обществено признание следва да бъдат критериите за тяхната дейност.

Умението последователно да се прилагат и творчески да се развиват в специфичните условия на образователната структура основните положения на държавно-обществения принцип е отговорна задача на партийните органи и на съветите за народна просвета. Обобщаването и използването на опита в тази насока предполага големи резерви за повишаване ефективността и качеството на обучението и възпитанието на подрастващите.

Утвърждаването и прилагането на принципа на държавно-общественото начало не се заключава само в избор на регламентирани управленчески звена — съветите за народна просвета и училищните настоятелства. Той има многопосочно проявление и неговото приложение следва да се свързва както със създаването на допълнителни звена (пулсиращи) работни, координационни групи, организационни форми и т. н., така и, което е главното, да се разпростре и възприеме като постоянен стил и метод на ръководство в работата на всички органи, които провеждат възпитателни дейности сред учащите се.

Digitized by Google

Същевременно в страната се създава ценен опит по приложението на държавно-обществеността начало при решаването на отделни страни от преустройството на образователната система. Създаването, обобщаването и използването на този опит от страна на партийните комитети и организации предполага големи резерви за повишаване ефективността и качеството на обучението и възпитанието на подрастващите.

Принципът на държавно-обществеността начало следва да се прояви при изграждането на учебната документация, на учебните планове и програми, да се постави на сравнително най-широки обществени основи, главно чрез привличане на непосредствените работници в училището — учителите.

Прякото участие на учителите в изграждането на образователната система е имало, а и сега има изключително голямо значение за претворяване в дело на всяко мероприятие в тази област.

Още от времето на Възраждането нашият народ е сътворил чудесна самобитна форма за участие в ръководството на учебното дело. Важна роля в неговото развитие в миналото са играели учителските събори, които водят началото си още от епохата на Възраждането, когато се правят първите опити за създаване на общи училищни планове и програми за отделни райони на страната.

Като непосредствени работници в полето на просветата и изпълнители на едно или друго начинание учителите най-добре познават нуждите на училището и възможностите на учениците. От тях главно зависи осъществяването на дадена реформа, целеща незначително или коренно преобразование на учебното дело. Те се отдават с жар за осъществяването на онова нововъведение, нуждата от което сами съзнават и за чието въвеждане са допринесли. Ето защо мобилизирането на научно-педагогическите кадри и специалисти в изработване на учебната документация изисква да превърнем тази дейност в творчество, посредством което да изкристализират конкретни научно-педагогически решения като учебен план и програми, учебници и други пособия.

Както е записано в Тезисите, преустройството на образователното дело не може да се осъществява успешно без активната помощ и непосредственото участие на нашата наука, на целия научен фронт, без комплексното научно обслужване на образователната система. В национален мащаб на основата на прилагането на държавно-обществения принцип се създава организация на научната работа, която осигурява участието на съответните институти на БАН, на висшите учебни заведения, на научните звена към МНП, Медицинската академия и т. н. при разработването на научните основи на учебното съдържание, на организацията и управлението на учебно-възпитателния процес в учебните заведения, на средствата, формите и методите на неговото усъвършенстване.

В организирането на целенасочена научно-приложна дейност в работата на учебните заведения, селищните системи и окръзите има богат опит. Така например бюрото на окръжния комитет на партията в Русе, като отчита големите възможности на обществено-държавното начало, съветския опит, потребностите на образователното дело и възможностите на научно-педагогическия потенциал в окръга, взе решение да бъде изграден обществен научноизследователски институт по въпросите на образованието. Създаден на принципа на доброволността, той е обществена форма за координиране, подпомагане и стимулиране на творческата научноизследователска и научноприложна дейност на педагозите творци в окръга. Институтът обединява на обществени начала научно-педагогическите кадри на окръга, като планира, координира и подпомага, ръководи и стимулира научноизследователската

Digitized by Google

и научноприложната им дейност с оглед подобряване на научното обслужване на образователната система. Темите и съдържанието на плана са подбрани съобразно основните задачи и изискванията за реализацията на Тезисите за развитието на образователното дело в окръга, за внедряването на постиженията на науката, народното стопанство и културата в педагогическата практика на учителите.

Аналогична дейност за организирано използване на научно-педагогическия потенциал в окръзите има в Михайловград, Враца, Ямбол, Благоевград и т. н.

Новият подход в образователната система изисква по-дълбока интеграция и много по-резултатно единодействие на образованието, науката и културата. Там, където се кръстосват усилията на тези три сфери, всъщност се ражда новото, което характеризира и духовния облик на човека.

Опитът на редица партийни комитети показва, че в условията на селищните системи — там, където се осигурява единодействие по отношение на комплексното използване на наличната база, на културните ценности, на научните, културните и другите кадри — там се разрушават шаблонът и формализмът и се пристъпва към синтез и взаимно проникване на образованието, науката и културата, към разработването и използването на принципно нови форми и методи на възпитание, обучение и организация на учебния процес.

Определени грижи се полагат за учащите се, които притежават изявени способности и дарования. Така под ръководството на окръжния комитет на партията във Враца се организира и провежда научно-експериментална и приложна дейност с изявените деца по химия и математика. Това става със съдействието на Министерството на народната просвета, Софийския университет и Единния център за подготовка на ръководни кадри. Организирана е научно-практическа конференция на тема „Ранното откриване и развитие на творческите способности на децата".

Заслужава внимание създаденият център по математика към висшето техническо училище „Ангел Кънчев" в Русе, който обединява и координира дейността на математичния фронт на територията на града и окръга и е изграден като факултет на ВТУ. Работата е организирана диференцирано за различните категории учащи се при провеждането на високоефективни форми. Окръгът е многократен национален първенец в математическите олимпиади, негови представители са носители на много международни призови места. За разгръщането и утвърждаването на младите дарования от различните видове изкуства особено ярка роля играе асамблеята „Знаме на мира", имаща вече множество поддръжници.

Сега партийните комитети по-умело прилагат държавно-обществените принципи при кадровото и материално-техническото осигуряване на преустройството на образователната система. Осъществява се целенасочена и организирана квалифицирана дейност при максималното използване на научно-педагогическия потенциал.

Така например, изхождайки от обективните потребности на окръга и отчитайки местните възможности, под ръководството на окръжния комитет на партията в Бургас е изграден към окръжния съвет за народна просвета и Съюза на българските учители център за квалификация и информация на кадрите от системата на образованието — специализиран държавно-обществен орган за организиране, провеждане и усъвършенствуване на системата за квалификация на педагогическите кадри и обществения актив на образованието в окръга. Изграждането и функционирането на центъра е неразделно и органически свързано звено с института за подготовка на детски и на-

Digitized by Google

чални учители „Хр. Ботев“ и с другите научни звена и институти. Със своята организация и дейност той обединява и координира усилията на всички фактори и осигурява комплексна квалификация на кадрите от системата на образованието. В тази дейност усилията му са насочени към онази категория учители, които най-непосредствено участвуват в преустройството на учебното дело.

Подобни примери на търсене и умело прилагане на държавно-общественото начало при квалификацията на учителите има и в Силистра, Кърджали, Смолян, Благоевград.

През последните години като ярка проява на действеността и силата на принципа на държавно-общественото начало е разгърналото се в чест на 1300-годишнината от създаването на българската държава движение в окръзите, общините и учебните заведения за реконструкция, модернизация и ново строителство на материално-техническа база, за осигуряване на учебния процес със съвременни машини, уреди и апарати, електронноизчислителна, телевизионна и друга техника. Със средствата и труда на заводите, аграрно-промишлените комплекси, стопанските и обществените органи и организации, с труда на самите учащи се през 1979 г. бяха изградени по извънлимитен път обекти на обща стойност 18 514 хил. лева, през 1980 г. — 20 213 хил. лева, а стойността на обектите, които ще бъдат завършени през 1981 г., възлиза на 33 418 хил. лева. Само по стопански начин за периода 1979—1981 година са построени целодневни детски градини с капацитет 21 920 места, училища със 668 класни стаи, както и 4034 легла в ученически лагери, 1850 легла в общежития, 28 физкултурни салони и т. н. Освен това на много училищни и други сгради бяха направени различни подобрения в електрическите, отоплителните и другите инсталации. Изградиха се ученически столове, работилници, подобриха се условията за работа в училищата, благоустроиха се училищни дворове, почувствува се грижата на обществеността и народните съвети за издигане на по-високо ниво материалната база на образователното дело.

Това налага от партийните комитети да се поддържа и развива социално-политическият характер на това движение, да се разширяват неговите мащаби, да се обогатяват формите на участие и т. н. Но това, както вече изтъкнахме, е само едната страна на въпроса за разгръщане на общественото начало в управлението на образователното дело. Общественото начало следва да намира все по-голямо разпространение при организацията на вътрешноучилищния живот, на дейността на вътрешноучилищните органи за ръководство и управление на сложната и динамична система — училището. Това означава, от една страна, правилно разпределение на служебните и обществените поръчения в училищния колектив съобразно възможностите и интересите на наличния състав и, от друга — включването на редица външни фактори и въвличането на представители на обществеността — учени, наставници, знатни хора на труда, общественици, в постоянни или в пулсиращи органи на управлението, осигуряващи нормален ритъм в живота на училището.

От съществено значение е участието и преливането на научнопедагогическите кадри в живота на стопанските организации на местната квартална общественост, на органите по местоживеене, работещи по възпитанието на децата. Това е важно условие за осигуряване на комплексен подход към решаване проблемите на учащите се, а същевременно — за преодоляване на редица съществени недостатъци, свързани с режимната и извънучилищната пренатовареност на учащите се, неоползотворяване на учебното време, отклонения на учителите и учащите се от училище и т. н.

Digitized by Google

Принципът на държавно-общественото начало в ръководството на образователното дело има широко приложение и по-успешно се използва от партийните органи при решаването на такива важни въпроси като професионалната подготовка и реализацията на кадрите, организацията на учебно-производствената дейност и общественополезен труд с учениците, решаването на социално-битовите проблеми на учителите и особено на учащите се — въвличането им във формите на общественото хранене, организирането на летния отдих и т. н.

Могат да бъдат посочени още много положителни примери на изявени партийни комитети, умело и ефективно използващи държавно-обществения принцип в ръководството на учебното дело.

Сложността на задачите, които се решават при преустройството на образователната система, изисква партийните комитети да поставят в центъра на вниманието си въпросите за стила и методите на работа на новоизградените държавно-обществени органи, както и на държавните, обществените и стопанските органи и организации в тази област. Касае се за стил, за методи на работа, които да съответстват на новия инструментариум на управлението у нас. Старите и отживели методи на организация и ръководство без колебание следва да отстъпят място на новото, прогресивното, на онези методи и средства, които ще ни дават възможност бързо да издигнем нашата образователна система на по-високо равнище.

Постановката за коренно преустройство на образованието изисква висока активност, инициатива и лична отговорност от всеки деец на образованието. Да се преустройва образователната система в духа на основата на документите на пленума на ЦК на БКП по въпросите на образованието, в духа на изискванията на XII партиен конгрес, това значи да се изменя реалното състояние на нещата, да се върви стъпка по стъпка напред, да се постигнат конкретни и значими резултати. Това и само това сега може да бъде стил на работа на ръководните кадри и органи в тази област.

Digitized by Google

ЕТАП КЪМ НОВИ УСПЕХИ

АНАСТАСИЙ ДОНЧЕВ
първи секретар на ОК на БКП — Разград

Голямата стратегическа задача, която постави XII конгрес на партията пред селското стопанство за бързото увеличаване на производството на зърно, осмисля плановете и делата на селскостопанските труженици от Разградски окръг. Още през първата година на петилетката от есенните зърнени култури бяха получени високи резултати. Средният добив от пшеницата е 561 кг, а от ечемика 493 килограма. За пети пореден път окръгът е на челно място в страната, а АПК — Юпер с 628 кг пшеница от декар е национален първенец за годината.

Кои са главните фактори за трайните и значителни успехи?

Първостепенна задача на ОК на БКП бе осигуряването на компетентно, конкретно и делово партийно ръководство. Комунистите в селското стопанство, първичните партийни организации и общинските партийни комитети работят с голяма амбиция за изпълнение на стратегическата линия в зърненото производство. Под тяхното непосредствено ръководство и с прякото им участие се създава обстановка за творческо осмисляне на неизползваните възможности, така че постиженията да станат стъпало за бъдещите успехи.

Голямата битка за интензификация в селското стопанство и за получаване на повече зърно се ръководи непосредствено от бюрото на ОК на БКП. Разработват се и се утвърждават програмни документи, мероприятия и решения. От началото на сеитбата до прибирането на реколтата членовете на бюрото оказват непосредствена помощ на общинските партийни комитети за изпълнение на поставените задачи и решения. Първите секретари на общинските комитети отблизо и системно се занимават с проблемите на зърненото производство. Председателите на изпълнителните комитети на общинските народни съвети, ръководствата на ДКМС, професионалните съюзи, Отечественият фронт непосредствено участвуват в организацията на културно-масовата и идейновъзпитателната работа сред механизаторите. По време на жътвата в механизираните отряди се изграждат временни партийни групи, а там, където е възможно, и временни партийни организации, които са авангард за спечелване доверието на всеки член на колектива в битката за повече зърно.

Практиката от последните няколко години показа, че равнището на добива има относителна стабилност и изравненост в рамките на отделния аграрно-промишлен комплекс. Това се дължи пряко на равнището на организаторската партийна работа. Откроява се една част от общинските комитети, на територията на които всяка бригада би могла да стане първенец. Кое е характерното в работата на тая категория, между които може да посочим комитетите в Хлебарово, Юпер, гр. Исперих? Преди всичко те се залавят със свойствени партийни методи да решават въпросите на зърнопроизводството. Да вземем например приемането на инженерните проекти на бригадите. То става на заседание на общинския комитет, където главните въпроси се свеждат до оценка равнището на научнотехническия прогрес, който се залага ка-

Digitized by Google

то основа на зърненото производство; доколко икономическите показатели съответствуват на изискванията за неколкократно повишаване производителността на труда; какви масово-политически мероприятия ще се проведат. Тази целенасоченост и разграниченост във функциите се пренася след това и в работата на низовите производствени звена, в обществените организации. На масово-политическата работа се обръща внимание като на основополагащ фактор, поради което редица програми на аграрно-промишлени комплекси за повишаване производството на зърно започват с раздела „Партийно-политически мероприятия".

В резултат на системната, последователна и убедителна партийно-политическа и организаторска работа бяха спечелени безрезервно хората — механизатори, специалисти и ръководители. Сега те са уверени, че в борбата за повече зърно са решаващият фактор. Убедени са, че в Разградския окръг съществуват още много неизползвани резерви за увеличение на производството от пшеницата и ечемика.

В началото беше трудно. Имаше хора, между тях и специалисти, които смятаха, че нямаме условия за получаване на високи добиви, че задачата, която партийното ръководство е поставило, само ще оскъпи производството и ще обезвери стопаните. Ако човек сега отиде в Сеново, Дянково или в която и да е бригада за промишлено зърнопроизводство на окръга и запита механизаторите могат ли да се получат 600 кг от декар, ще чуе твърдо — да! А в Дянково може да се чуе, че и 1059 кг не са предел. Това се дължи на факта, че всеки механизатор знае какво трябва да направи, за да постигне висок добив пшеница; благодарение на дългогодишния си опит и наблюдение той прилага конкретни мероприятия за всеки масив и блок съобразно природоклиматичните условия.

Спечелването на хората за рязкото увеличаване на добивите се дължи на много фактори. На първо място може да поставим конкретността в работата на общинските комитети и ръководствата на АПК. Например за разлика от минали години оценката не се прави еднократно, когато се реализира реколтата, а по кампании — как е подготвена почвата, как е гарниран посевът, как е водена борбата срещу вредители и плевели. Всяка оценка се съпровожда с персонално награждаване или санкциониране — така както е прието в АПК. Отделните кампании започват с подготовка — партийно-политически и организационни мероприятия. Сега най-добрите производители на пшеница започнаха есенната сеитба със специални ритуали по отделни бригади. Успоредно с това на всеки механизатор се дава картон, в който са вписани основните технологични изисквания за отделния почвен тип и сорт. Не е за подценяване и съревнованието като форма за масово-политическа работа. То дава своите резултати, когато се води редовно, когато отчитането става със смислени и емоционални ритуали. Искам да подчертая, че заинтересоваността от съревнованието не се корени единствено във високите материални награди, че от отношението на ръководните кадри към него зависи отзивчивостта на участниците.

●

Важен дял за постигнатите резултати има и новата социалистическа организация на труда в селското стопанство. Изпълнението на Тезисите на Политбюро за последователно прилагане на икономическия подход и за усъвършенствуване социалистическата организация на труда се превърна в главно съдържание на партийното ръководство на селското стопанство в окръга. На проведения пленум на ОК на

Digitized by Google

БКП в началото на юли т. г. се направи задълбочен анализ на извършеното досега и се набелязаха конкретни мероприятия за окончателно завършване на този процес. Окръжният и общинските партийни комитети, масово-политическите и стопанските организации извършиха голяма работа сред селскостопанските труженици за разясняване на принципно новите изисквания и задачи на социалистическата организация на труда.

Началото на практическата реализация на Тезисите на Политбюро започна с изградените през миналата година моделни бригади в Дянково, Осенец и Хлебарово. Окръжният комитет отблизо ръководеше, следеше, подпомагаше цялостната дейност на тези бригади. За ръководители и механизатори бяха изпратени значителен брой комунисти с опит и високи морално-политически качества. Специални грижи се положиха за укрепване на първичните партийни организации, които се превърнаха в истински политически стопани на земята и техниката. Постигнатите резултати са обнадеждващи. Рязко бе намален броят на механизаторите, чистата продукция на един постоянно зает член на бригадата бе увеличена почти три пъти, а обществената производителност на труда — 3,5 пъти. Намалени са разходите за 1000 кг зърно и значително е снижена себестойността на продукцията. Изводите бяха, че е сложено добро начало и са назрели условията за коренни промени в организацията на всички производствени звена в аграрно-промишлените комплекси на окръга. Бюрото на ОК на БКП утвърди ръководителите на 26 бригади от нов тип, на които е поверено производството на пшеницата и ечемика, а 16 от тях са утвърдени от експертния съвет на НАПС за моделни бригади.

Сега усилията на Разградската окръжна партийна организация са насочени към последователно и цялостно изпълнение на задачата, поставена от другаря Тодор Живков, за превръщане на бригадата в основна форма на социалистическа организация на труда. В нея да намерят израз, и то конкретен, диалектическото единство на основните фактори на производството — средства и предмети на труда и живия труд. За тази цел поставихме конкретни задачи, за да осъществим докрай необходимото преустройство. Бригадите трябва да придобият напълно комплексен характер, да са изградени на основата на високопроизводителни технологични линии и машини, които да са в състояние да обслужват цялото сеитбообръщение.

Опит в това отношение имаме. Да вземем например изискването за комплексност. Благодарение на разработените технологии, които трябва да обслужват не отделна култура, а цялото сеитбообръщение, сега се залагат и получават високи добиви от по-голямата част от земеделските култури. Общинските партийни комитети, когато приемат инженерните проекти, държат да се повишава цялостно културата на земеделието, да се усвояват и рекултивират нови площи като гаранция за повишаване добивите и в зърнопроизводството. Не случайно челните зърнопроизводителни АПК най-добре прилагат науката в практиката, борят се за високи постижения и от животновъдството, имат стабилни икономически показатели. Бригадите, които са оборудвани с високопроизводителна техника, рязко увеличават производителността на труда и намаляват себестойността на продукцията. Добри са резултатите в Подайва, Сеново, Дянково, Лудогорци, Севар и др. Средният добив там е най-висок, а в две от тях на площи с интензивна технология бяха получени и над 1000 кг от декар. Общо в окръга в сравнение с миналата година рентабилността при пшеницата и ечемика е увеличена с около 18 на сто. Поставена е задача бригадите от нов тип да преминат изцяло на самоиздръжка и пълно да се приложи вътрешностопанската сметка, от което ще зависи и цялостното

Digitized by Google

приложение на новия икономически механизъм в селското стопанство на окръга. Още по-добре трябва да се изяснят взаимоотношенията между отделните звена в бригадите, между бригадите и ръководствата на АПК. Те трябва да се изграждат на икономическа основа и на базата на сключени договори. Както се вижда, поставените задачи са сложни и отговорни, но сме твърдо убедени, че партийните комитети и организации имат достатъчно опит и дръзновение, за да изпълнят и тази задача.

Добрите резултати са плод на непрекъснато търсене и внедряване на челния опит, постиженията на науката и техническия прогрес, на новите прогресивни и усъвършенствувани технологии. От изключително значение е подготовката на почвата, определянето на оптимални предшественици и в зависимост от това и съответните сортове. Разчитаме на стриктно спазване на сроковете за сеитба и осигуряването на оптимален брой растения на квадратен метър. През тази година бяха реколтирани сортове с високи потенциални възможности, приложи се балансирано по отношение на азота, фосфора и калия торене. Борбата с болестите се води със системни универсални фунгициди, което е предпоставка за стабилно производство.

Добре съзнаваме, че постигнатото не е предел за възможностите на окръга. Затова сме поставили на критична преоценка работата във всяка бригада, за разкриване на нови резерви за по-нататъшно увеличаване на добивите. Пред партийните организации, комунистите и механизаторите сме поставили задача да работят така, че през следващата година да получим още по-високи добиви от пшеницата и ечемика. Инженерните проекти на всички бригади и АПК се утвърдиха от експертен съвет с участието на изявени научни работници. Бяха засети сортове с висок биологичен потенциал. Разработени са технологии за всеки сорт, на всеки блок в зависимост от предшественика, почвеното плодородие и особеностите на микрорайона. Чрез създадената съвместно с научните институти нова технология за високоинтензивни участъци при производствени условия ще се проверяват биологичните възможности на отделните сортове. Задълбочаваме сътрудничеството с научните институти и особено с тези в СССР. Внедряването постиженията на научно-техническия прогрес сме възложили на нашата инженерингова организация „Агромодел“.

Когато се облягаме на науката и я превръщаме в производителна сила, забелязваме колко много нараства ролята на субективния фактор — главно на ръководителите и специалистите. Недостатъците в тяхната подготовка или недостатъчната им организираност и умение да провеждат контрол се отразяват в значителна степен върху добива, който над 500 кг от декар става силно уязвим и от най-малките отклонения в технологията. Ето защо окръжните ръководства много внимателно правят анализ на обобщения среден добив за окръга. Зад посочените 561 кг пшеница се крият и много високи постижения, и посредствени резултати на някои бригади и комплекси. Целта следователно е да се повдигне равнището на изоставащите, да преодолеят психозата на безпомощност.

С творчески подход и убеденост във високите цели бюрото на ОК на БКП е насочило вниманието си към пълно реализиране на високоотговорната задача за ефективно зърнопроизводство, за рязък подем в селскостопанското производство.

Digitized by Google

НАУКАТА И ПРАКТИКАТА В ДЕЙНОСТТА НА ПАРТИЯТА

доц. НИКОЛА САБРУТЕВ
кандидат на философските науки

Класиците на марксизма-ленинизма доказаха, че комунистическата партия има една главна функция — да организира и ръководи осъществяването на историческата мисия на работническата класа. А коренните интереси на работническата класа съответствуват на обективните закони на общественото развитие. Това обстоятелство обуславя неразривната връзка между теорията и практиката в дейността на партията.

С развитието на социалистическото общество все повече нараства необходимостта както от приложението на научната теория за обществото и личността в обществената практика, така и от обогатяването на теорията чрез обобщаването на опита от практиката. За да отговори на тази потребност, партията трябва да изучава закономерните връзки между науката и практиката.

1. ЗА СЪЩНОСТТА НА ПАРТИЙНАТА ПРАКТИКА

Изразът „партийна практика" се употребява често както в научната литература, така и от партийните кадри и активисти. Той обикновено изпълнява ролята на синоним на партийната дейност, партийната работа, партийния живот. Някои го отъждествяват по значение дори с партийния опит. Понякога се споменава за „вредна практика" в партийната работа. Не е трудно да се забележат различията в нейното тълкуване. Те затрудняват мисленето на кадрите и активистите и водят до грешки при подготовката, приемането и изпълнението на партийните решения. Развитието на обществените науки, както и опитът на световното комунистическо движение, особено на братските партии в социалистическите страни, дават достатъчно възможности да се обоснове партийната практика като научна категория.

Маркс, Енгелс и Ленин не са посветили отделно произведение на нейната същност. Но по различни поводи те изразяват ценни мисли, които имат методологическо значение. Още в „Немска идеология", ранно философско произведение на Маркс и Енгелс, се изтъква: „...за

Digitized by Google

практическите материалисти, т. е. за комунистите, целият въпрос се заключава в това, да революционизират съществуващия свят, да се опълчат практически срещу съществуващото положение на нещата и да го изменят."[1] Като подчертават думите „практическите" и „комунистите", Маркс и Енгелс показват практическия аспект на дейността на Комунистическата партия. В други свои произведения те по един или друг начин посочват като дълг на комунистите практически да действуват против експлоататорския строй, за да го изменят, и че те на практика са предната част на работниците. В. И. Ленин призоваха „... да издигаме цялата наша партийна практика на висотата на теоретическото осветляване задачите на работническата партия"[2]. Следователно класиците на марксизма-ленинизма свързват спецификата на партийната практика със спецификата на Комунистическата партия като субект на своята преобразуваща обществото дейност.

Идеята на Маркс, Енгелс и Ленин за партийната практика се съдържа в партийните документи и в произведенията на партийните ръководители. Например в Програмата на Българската комунистическа партия се отбелязва, че верността на партията към марксизма-ленинизма и творческият подход при решаването на проблемите на общественото развитие „... са характерен белег на всестранната теоретическа и практическа дейност на Българската комунистическа партия"[3]. И тук теоретическата и практическата дейност на партията диалектически се противопоставят.

Съществените черти на партийната практика могат правилно да се разкрият и обосноват, ако се анализира общото и различното между нея и човешката практика изобщо, както и между нея и другите форми на практиката. Класиците на марксизма-ленинизма доказаха, че **практиката като философска категория отразява материалната и предметната преобразуваща дейност, която има обществено-исторически и творчески характер.** Тези съществени черти се съдържат във всички нейни видове и форми, включително и в партийната практика.

Партийната практика е специфична проява на политическата практика на работническата класа. Благодарение на нея е възможна успешната борба на работническата класа за преобразуване на обществото на комунистически начала. Практиката на комунистическата партия дава възможност съзнателно да се организира и правилно да се насочва политическата практика на работническата класа. Да се осъществи пролетарската историческа мисия означава, по израза на Ленин, да се осъществят „практическите задачи на движението на работническата класа"[4], което е възможно само в резултат на практическата дейност на комунистическата партия — общото между комунистическата практика на работническата класа и партийната практика произтича от диалектическото отрицание на експлоататорското общество, като се усвоява цялото богатство на предшествуващото историческо развитие на човечеството. Различията между тях идват от спецификата на функциите на класата и партията. Работническата класа като субективен фактор не може да обхване в спектъра на своите практически действия цялата сложност на обективните условия в обществото. Без партията пролетариатът не може да надрасне трейдюнионизма както по отношение на съзнателността, така и на организираността. Разликата между практиката на класата и партийната практика произлиза от разликата между една социална група с характерното за нея отношение към собствеността върху средствата за производство и осо-

[1] К. Маркс и Ф. Енгелс, Съч., т. 3, с. 43.
[2] В. И. Ленин, Съч., т. 12, с. 433.
[3] Програма на Българската комунистическа партия, С., Партиздат, 1971, с. 9.
[4] В. И. Ленин, Съч., т. 24, с. 25.

Digitized by Google

беното ѝ място в системата на материалното производство, от една страна, и една надстроечна организация със съответствуващ на класата политически характер, от друга. Останалото произтича от същността на практиката — преобразуваща обществото дейност на класата и партията, която носи тяхната специфика. Съдържанието на политическата практика на работническата класа намира своя специфична форма в партийната практика.

В партийната практика намират специфичен израз съществените черти на практиката изобщо. Въпросът обаче е как да разбираме тази специфика и ще успеем ли да я различим от тази на другите форми на практиката. По този въпрос в научната литература все още не е разгърната дискусия. Засега може да се предполага следното:

Първо, **партийната практика е предметна дотолкова, доколкото е насочена към определени обществени и партийни процеси и отношения, които съществуват обективно-реално в обществената действителност.** Благодарение на това тя е наблюдаема, забележима, т. е. партийните органи, организации и членове могат да проследяват процеса на превръщане на партийните сили в партийно въздействие върху дадени обществени процеси и отношения с цел да се удовлетворяват новите потребности на развитието на обществото и партията.

Второ, **партийната практика като форма на социалната практика е материален процес на осъществяване съзнателната активност на организираните в партията комунисти.** Нейният материален характер произтича от материалната политическа надстройка на икономическата база, от материалния характер на преобразуващата обществото дейност на работническата класа и широките народни маси, на организаторската и ръководната роля на партията в класовата борба и в строителството на социализма и комунизма. Материалността на партийната практика придобива смисъл и значение само в отношението ѝ с идеалната по своята същност теоретическа дейност на партията, чрез която партийният опит се обобщава до равнището на теорията. По този начин се обогатява марксистко-ленинското учение. **Следователно трябва да отличаваме партийната практика от партийната дейност.** Не всяка партийна дейност има практически характер. **Партийната дейност представлява диалектическо противоречиво единство между теоретическата (идеално-преобразуващата) и практическата (материалнопреобразуващата) дейност на партията.** Цел и резултат на **теоретическата дейност** са научното опознаване на закономерностите и свойствата на обществените и вътрешнопартийните процеси, явления и отношения. Взета отделно и самостоятелно, тя подготвя практическата дейност, но не може практически да измени обществените и вътрешнопартийните отношения и процеси. Тя създава само теорията за тях и обосновава идеалния модел за бъдещото им състояние. А **практическата дейност превръща този идеален модел в обективно-реално ново състояние** на отношенията и процесите в съответствие с потребностите на развитието на обществото и партията. Но тук има една особеност — теоретическата и практическата дейност на партията са абсолютно противоположни само в рамките на основния философски въпрос, когато трябва да определим коя от тях е първична и коя — вторична. Извън него противоположността им е относителна и следователно теоретическата дейност в определен смисъл може да бъде съставна част на субективната страна на партийната практика, което ѝ придава определен практически характер. Разграничаването им чрез критерия на основния философски въпрос ни дава възможност да разкрием и осъзнаем диалектическата връзка между науката и практиката, определящата роля на практиката по отношение на науката,

Digitized by Google

практиката като критерий за истинността на научните положения и мисленето на кадрите.[1]

Трето, **партийната практика има класово-партиен характер,** защото е специфичен израз на политическата практика на работническата класа. Нейната специфика произтича от идейните и организационните основи на комунистическата партия, от закономерностите на състава, структурата и функциите ѝ като политически организъм. Чрез нея се осъществява творческата преобразуваща роля на партията в обществото, политическото ръководство на историческата съзидателна роля на народните маси в нашата съвременност. **Следователно партийната практика има ръководно положение в системата на социалната практика при социализма.**

Четвърто, **партийната практика, както и другите видове практика е съзнателна, което означава целенасочена, целесъобразна, рационална.** Критерий за съзнателността и рационалността ѝ е нейната ефективност, която в крайна сметка се изразява в способността на работническата класа и водените от нея народни маси да подчиняват на своята воля социалните процеси. Разбира се, това не се отнася до проявите на субективизма и волунтаризма на отделни опортюнисти и други групи и дейци на партията.

Пето, **партийната практика е цялостен развиващ се процес.** Тя е изплетена от отношения и е система от тях. Има свои закономерности на функциониране и развитие, макар и свързани с другите закономерности на обществото. Като цялостен процес партийната практика разкрива, осъществява и възпроизвежда новите възможности за усъвършенстване на партията и обществото. Тя е сложно единство на субект и обект на преобразуването, на субект и технологически процес, на съдържание и форми на преобразуващия процес.

Тези съществени черти на партийната практика са характерни за всички нейни форми — ръководна, организаторска, организационна и идеологическа. Материалния характер на идеологическата практика трябва да свързваме с осъществяването на нейната организация и ръководство, които обуславят материализацията на идеите и теорията в поведението на отделния човек и в действията на масите.

Особената роля на партийната практика произтича от мястото на партията в политическата надстройка. Благодарение на нея се извършват коренни изменения в държавно-правната практика, както и в практическата дейност на обществено-политическите и масовите организации. Хармонизираната от партийната практика цялостна политическа надстроечна практика оказва преобразуващо въздействие върху моралната практика, а религиозната постепенно отмира. Партийната практика влияе на производствено-икономическата практика пряко и косвено чрез тази на другите надстроечни учреждения и организации. Под нейното въздействие в условията на социалистическото и комунистическото строителство се изменя обликът на цялата социална практика: тя получава планомерно организиран характер, издига се ролята на трудещите се във всички сфери на обществения живот, използва се научната теория при решаването на различните обществени проблеми. Партийната практика има решаваща роля в системата на социалната практика, а практиката в материалното производство има определяща роля за развитието на цялата обществена практика. Развитието на партийната и на обществената практика като цяло взаимно се детерминират.

---

[1] Партийната практика трябва да я отличаваме от партийния опит, който е обобщено до известна степен емпирично знание и умение на партийните органи и кадрите, придобити в практическата дейност на партията.

Digitized by Google

2. ОТ ПАРТИЙНАТА ПРАКТИКА КЪМ НАУЧНАТА ТЕОРИЯ

Когато кадрите и активистите, които осъществяват практическата партийна дейност, установят, че дадени обществени и вътрешнопартийни процеси и отношения не съответствуват на научнообоснованите идеали, целите и пътищата за осъществяването им, тогава пред тях възниква проблемната ситуация. Благодарение на нея е възможно да се постави въпросът: защо резултатите от някои практически действия не удовлетворяват комунистите? Кои са причините те да оказват отрицателно въздействие върху настроението и трудовата активност на хората, върху авангардната роля на комунистите и т. н.? Тогава някои от кадрите разбират, че не им достигат научни знания, за да отговорят на такива въпроси. Те осъзнават, че трябва да погледнат зад проблема, който като завеса прикрива още неопознатите потребности на развитието на обществените и партийните звена, неизучените закономерности на функционирането на различните видове социални организации. Научната теория на познанието разглежда проблема като знание за незнанието, което има своето обективно основание в диалектическите противоречия, резултат е от предшествуващото познание и затова служи като изходен пункт за получаване на ново знание. Проблемите ни насочват към неизучени тенденции, закономерности и противоречия в партията и в обществото и ни подбуждат към тяхното опознаване.

В условията на местните и първичните партийни организации, както и в национален мащаб, пред партията възникват проблеми от различен характер, които могат да бъдат решени само по научен път. Изобщо партийната практика е възможна само на научна основа, която се осигурява най-вече чрез решенията на конгресите и Централния комитет и по-малко чрез изследвания, които се провеждат от низовите звена на партията. Именно затова в Тезисите на XII конгрес на БКП се отбелязва, че „сега много организации не умеят достатъчно добре и своевременно да откриват и решават новите проблеми“[1].

За да има висока ефективност от партийната практическа дейност, партийните органи, кадрите и активистите, които са нейн субект, трябва да умеят преди всичко да открият обекта на практическите действия, т. е. онези обществени и вътрешнопартийни процеси и отношения, които трябва да се преобразуват, за да придобият ново състояние, което да съответствува на закономерностите на функционирането и развитието на партията и обществото. Чрез научно изследване обектът трябва да разкрие своите свойства и отношения и на основата на обективната истина за него субектът да преустрои своя състав, структурата и функциите си. Познавателното овладяване на обекта предшествува практическото му преобразуване. Този процес Маркс нарече в ранните си произведения субективиране на обективното.

Сложният характер на функциите и структурата на партията и обществото изисква да се извършва изследователска работа от партийните органи и организации на всички равнища. Научното изследване е нужно при подготовката на проекторешенията не само на конгреса и Централния комитет, но и на местните партийни органи, на заводските и първичните партийни организации. Друг е въпросът доколко съответните партийни органи успяват да проведат изследване на научно равнище. За да вземе например първичната партийна организация правилно решение по даден възлов проблем на трудовия колектив, тя трябва да познава специфичните условия, които го характеризират, и обусловените от тях негови вътрешни закономерности,

[1] Тезиси на Дванадесетия конгрес на БКП, С., Партиздат, 1981, с. 109.

Digitized by Google

които по преценката на комунистите не се познават и не се използват правилно. А опознаването на посочените условия и закономерности може да стане само в процеса на едно научно изследване. И ако има партийни организации, които на сегашния етап не могат да правят такива изследвания, това не означава, че те не са нужни. Причината е преди всичко в липсата на подготвени кадри, които да проведат изследването и да осмислят резултатите от него.

За да не бъде научният подход в партийната работа само призив или добро пожелание, партийните кадри трябва да овладеят методологията и методиката на изследването в областта на партийното строителство, както и в другите области на обществения живот. Това ще им помогне да развият у себе си редица изследователски умения. Ще посочим само някои от тях.

Умението да се поставят и обосновават проблемите. Проблемът определя предметната област на изследването. Той очертава контурите на бъдещата система от научни знания за дадения процес или явление. Затова правилната му постановка означава, че наполовина сме го решили. Трябва да се познават гносеологическите основи на подбора на проблемите, за да се намерят възловите и второстепенните проблеми и да се осигури правилното им степенуване. Има значение разкриването на приемствените връзки между тях, а също така и вероятната продължителност на решаването им, особено когато то обхваща два или няколко периода от дейността на съответната партийна организация.

Умение да се формулират, опишат и обяснят фактите и да се построи хипотезата. Познанието се движи от единичното (фактите) към особеното (емпиричните закони, които изразяват необходимата връзка между тях) и общото или всеобщото (теоретичните закони). Фактът е знание за непосредственото, за онова, което „бие на очи", което се наблюдава. Именно затова трябва да търсим истинни, доказани факти. Обяснението им се осъществява чрез тяхното обобщение, при което трябва да разкрием степента на същественост, трайност, необходимост и т. н. на връзките между тях. Обобщението води до определени изводи, от които се изгражда предположението за неизвестна връзка между процесите или явленията, както и за нов, неизвестен досега процес. Предположението е съществена характеристика на хипотезата. Тя ни дава донякъде възможност да предвидим някои варианти за изменение на процесите и явленията или връзките между тях, за да се усъвършенствува партийната практика.

Умение да се експериментира хипотезата, да се докаже истинността на предположението и предвиждането.

Умение да се систематизират получените знания, да се свържат с по-общи, чиято истинност е доказана вече от практиката.

Умение да се прогнозира и моделира по-нататъшното развитие на практическата дейност на партийната организация в съответствие с новополучените знания, да се обосноват идеи за практическото им осъществяване.

Резултатите от изследването на обекта, т. е. новополучените истинни знания за него, трябва да се съпоставят с утвърдената научна теория, с партийния опит, с приетите принципи, методи, подходи и стил на партийната дейност, както и с общите цели на партийната практика, които се съдържат в документите, приети от конгреса и Централния комитет. Така съществените свойства и връзки на обекта, които имат значение за подобряване на партийната дейност, преминават от обективно-реална в субективно-реална форма (като научни закони), стават съществена характеристика на практическия субект

Digitized by Google

(партийните организации, органи и членове, кадрите) и в крайна сметка приемат формата на негово решение.

Особено важно значение в партийната практика има умението на кадрите и партийните органи да обобщават партийния опит. Трябва да разграничаваме **двата вида партиен опит:** първо, **обикновен опит,** който е резултат от обобщението на партийната практика с помощта на обикновени знания и, второ, **опит, който е резултат от научни наблюдения и емпирични изследвания на основата на научни теоретични знания.** Опитът на много от първичните партийни организации, както и на някои местни партийни органи, в повечето от случаите има обикновен характер поради недостатъчната подготовка на низовите ръководства по партийно строителство. Той съдържа знания от „здравия смисъл", а обобщаването му се извършва не винаги по научните логически правила. Обобщението на опита се отъждествява обикновено с регистрацията на фактите или с правилното им описание. Причините за това не трябва да търсим само в способностите на кадрите, а и в организацията на тяхното обучение, в допусканата все още някъде честа смяна на секретарите на първичните партийни организации и на кадрите в местните партийни комитети. **Партийният опит може да обогатява марксизма-ленинизма само ако се обобщава до теоретично равнище и ако произлиза от партийна практика, в която се материализират не обикновените, а теоретичните знания за обществото и партията. Самообобщението като процес трябва да се осъществява в съответствие с постиженията на логическата наука.**

В резултат на опознаването на практическия обект възниква новото в партийната дейност, осъзнават се новите задачи и изискванията към партийните органи и кадри.

3. ОТ НАУЧНАТА ТЕОРИЯ КЪМ ПАРТИЙНАТА ПРАКТИКА

Преобразуването на обекта на практическата дейност от субекта е процес, при който научните знания се материализират в новото състояние на обекта. Този процес Маркс нарече обективиране на субективното. Той започва от фундаменталното знание и завършва в практическия резултат. Пътят му е зигзагообразен, лъкатушен, но преминава през редица последователни етапи, които зависят от морално-политически, психологически, аксиологически и „технологически" фактори и условия.

Необходимо е да се познават условията и закономерностите, при които фундаменталното знание се превръща в приложно. Фундаменталното знание произтича от трите съставни части на марксизма-ленизма и от другите обществени науки, които имат отношение към практическата дейност на партията. То е общотеоретично знание, което обуславя идейните и организационните основи на комунистическата партия, както и основните норми на партиен живот. В най-общия му вид приложното знание е въплътено в Програмата на партията. Понататък то се конкретизира в решенията на централните и местните партийни органи, на първичните партийни организации, както и в плановете за тяхното осъществяване.

Фундаменталните знания изразяват общите закономерности, на които са подчинени частните закономерности на партийната практика. Ако ги подценяваме, това означава, че не придаваме значение на взаимната връзка между всеобщите, общите и частните закономерности. **В този смисъл може да се каже, че науката партийно строителство има общотеоретична и приложна страна.** Подценяването или надценяването на едната от тях води до абстрактно теоретизиране или до

Digitized by Google

емпиризъм и в крайна сметка — до отрицателни тенденции в партийната практика. Фундаменталното знание има определящо значение за развитието на приложното знание, което следва спецификата на различните равнища в йерархията на обществото и партията, както и спецификата на различните сфери и отрасли на обществения живот, на различните области на живота на партията. Затова кадрите на различните равнища трябва да бъдат специално обучени да привеждат фундаменталните знания в приложни, а последните — в приложни разработки.

Научните знания, които се съдържат в решенията на съответните партийни органи и организации, преминават пътя на тяхната материализация в практическия резултат чрез съвкупности от процеси, които имат своя специфика, но са взаимно свързани:

организация на изпълнението на партийното решение — това е разпределението на силите на отделните органи и организации, което трябва да осигури изпълнението на решението, т. е. това е структурата на функциите на дадения орган или организация;

технология на партийната дейност — такава последователност на взаимодействието между обекта, субекта и средствата на практическата дейност, което я характеризира като процес с начало и край;

управлението (самоуправлението) на партийната практическа дейност — специфична разновидност на труда, който се осъществява от съответно подготвени хора в партийния апарат, за да се осигури оптимално функциониране на органите, които трябва да изпълнят определена конкретна задача;

ръководство на партийната практическа дейност — вишестоящите партийни органи определят общите насоки, главните задачи и темповете на изпълнението на партийното решение. То определя класово-партийния характер на преобразуващата дейност, а също и политическия облик на организацията, технологията и управлението на тази дейност.

Всяка от тези съвкупности от процеси е „споена" от съответни принципи, норми, методи и средства на дейността, подчинена е на определен подход и стил.

До каква степен партийните органи и организации са способни да действуват ефективно в дадена конкретна ситуация — това зависи от тяхната творческа изява, която от своя страна е резултат от развитието на кадрите.

Същността на творчеството се състои в намирането на най-подходящите форми, принципи, методи, норми и средства на партийната дейност в съответствие с конкретните условия, в търсенето и обосновката на назрелите и назряващите проблеми, в създаването на новото, което няма аналог в миналото. Именно затова XII конгрес на БКП призова да се работи настойчиво и последователно за „преодоляване на съществуващото в някои области и равнища несъответствие между научнообоснованите решения на партийните конгреси и пленумите на Централния комитет, от една страна, и недостатъчната действеност на организаторската и политическата работа за навременното и цялостно реализиране на тези решения, от друга"[1]. Трябва да се търсят начини да се повишава творческото равнище на мисленето на кадрите и активистите, да се развиват способностите им да синтезират знанията, като извеждат от тях ново знание, което да стане съдържание на новите форми на партийната дейност, да помага да се избягват възможните грешки и заблуждения.

[1] Тезиси на Дванадесетия конгрес на БКП, С., Партиздат, 1981, с. 106.

Digitized by Google

Когато говорим за успех в партийната практическа дейност, трябва преди всичко да мислим за нейната ефективност. В основата на ефективността стои научната истинност на знанието, което се материализира в резултата.

За същността на ефективността на партийната дейност са изразени различни мнения. Някои я отъждествяват с успешното претворяване на партийната политика, други — с целесъобразността и рационалността на резултата. Затова я определят като отношение на резултата към целите и идеите на субекта или смятат, че резултатът удовлетворява дадените потребности. Едно правилно разбиране на ефективността на партийната дейност, според нас, трябва да съчетае отношението на резултата към целта с разхода на сили, средства и време, които са необходими за неговото получаване.

За да се отчита правилно ефективността от практическата дейност на партийните органи и организации, е необходимо да се използват научнообосновани критерии и показатели за оценката на резултата, както и на другите съставки на ефективността. Този проблем в научната литература не е достатъчно добре разработен. Нужно е преди всичко да се изяснят същността и спецификата на критериите и показателите, както и условията на тяхното отчитане. Освен това трябва да се разграничава спецификата на ефективността на отделните форми на практическата дейност на партията, както и на различните равнища на партийните органи и организации. Критериите и показателите за ефективността на партийната практика трябва да се разглеждат в система, свързана с развитието на партията и обществото.

НЯКОИ ПРОБЛЕМИ НА ПАРТИЙНОТО ПЛАНИРАНЕ

доц. АТАНАС АЛАДЖОВ
кандидат на икономическите науки

Научнообоснованият курс на БКП за висока ефективност и качество във всички видове дейности ни изправя пред много нови проблеми, свързани с усъвършенствуване на партийното планиране. Същевременно ясните насоки, които даде Дванадесетият конгрес за социално-икономическото развитие и основните пътища за постигането му създават нови благоприятни условия за това.

Без преувеличение може да се каже, че партийните комитети и организации добре използват създадените нови условия и възможности за усъвършенствуване на своите планове. Анализът на много комплексни програми (те по своята структура и съдържание представляват от само себе си перспективни планове) и планове за работата на партийните комитети (окръжни, общински, районни) и организации в София и Софийски, Пловдивски, Пазарджишки, Пернишки, Старозагорски, Бургаски и други окръзи показва, че в планирането се очертава нова приливна вълна, която намира израз в по-богатата

Digitized by Google

и по-разнообразна структура и в проблемното съдържание на плановете. Безспорно е, че се натрупва нов положителен опит, който следва по-решително да се използва, за да се отстранят всички пречки и да се усъвършенствува планирането на партийната дейност. Същевременно този опит показва, че търсенията в тази насока трябва да продължат. И тая необходимост ще нараства толкова повече, колкото по-обемни, по-разнообразни и взаимносвързани стават задачите, които се решават. Всичко това поражда много нови проблеми, които имат отношение към по-нататъшното усъвършенствуване на партийното планиране. Те са многопланови, както и самата дейност на партията. Но част от тях, както показва и самата партийна практика, придобиват особено актуално значение. Ето защо считаме за целесъобразно, макар и накратко, да разгледаме и изразим становището си по някои от тях.

•

Първият проблем се заключава в разширяване хоризонтите на планирането в перспектива, като особено изпъква ролята на петгодишния план. Част от партийните комитети и някои първични партийни организации, използвайки богатия опит на КПСС, приеха петгодишни планове. Тази обективна потребност не подлежи на никакво съмнение. Тя се обуславя от множество фактори: съсредоточаване на общите усилия на партийните и другите органи и организации към основните проблеми, от които зависи цялостното изпълнение на решенията на Дванадесетия конгрес на БКП; изпълнението на петгодишните социално-икономически планове като цяло и т. н. Анализът показва, че в 5-годишните комплексни планове по-цялостно се обхващат, формулират, степенуват и разпределят във времето и пространството най-важните проблеми, свързани с изпълнението на конгресните решения и петилетните планове.

Върху фона на положителните изменения се очертават и някои съществени недостатъци в тях. Преди всичко се допуска твърде общо да се описват главните направления, като се повтарят резолюциите, приети на конференциите. От друга страна, се обхващат голямо количество второстепенни проблеми и мероприятия. В това отношение тези планове приличат повече на оперативните. По такъв начин се стига до дублиране между тях. Опитът на КПСС показва, че в петилетните планове трябва да се включат най-важните въпроси, които изискват всестранен анализ, изработка на обосновани решения, организация и планомерен контрол за изпълнението им с цел да се постигне желаният краен резултат. Тези проблеми са свързани предимно с измененията в структурата и в технологията на производството, с повишаване ефективността и качеството на изделията в условията на ускорен научно-технически прогрес, с усъвършенствуване организацията на труда и управлението, стила на партийната работа и ръководство и др.

Процесът на решаване на ключовите проблеми става по-продължителен, по-динамичен и поради това „по-открит" за въздействието на множество взаимнопреплитащи се фактори. В същото време се засилва взаимодействието между проблемите, които се решават през плановия период. Всичко това остро поставя въпроса за правилното конкретизиране на петилетните планове. И тази необходимост се осъзнава от партийните комитети, които са ги приели. Засега се установяват някои принципни различия в подхода им при тяхната конкретизация. Някои партийни комитети пристъпват към нея чрез **„мандатните" планове, които обхващат периода между конференциите, провеждани на две или три години.** Но поради това, че тези планове об-

Digitized by Google

хващат по-продължителен период, не са напълно сполучливи за поточната конкретизация на петилетните планове-програми. Ето защо отделни партийни комитети в Старозагорски и други окръзи правилно се ориентират към **едногодишните (средносрочните) планове.** По такъв начин плановете на партийните комитети се обвързват по-добре с едногодишните, които се използват от първичните партийни организации. От друга страна, се създават благоприятни предпоставки планомерно да се провежда съответна политическа работа за изпълнение на едногодишните икономически и социални планове, а така също и на обещанията, които се приемат от трудовите колективи по години. Същевременно в тях следва да се включат онези въпроси и мероприятия, които могат да се осъществят цялостно през текущата година.

Едногодишният план следва да се конкретизира чрез **краткосрочните (оперативни) планове, които обхващат периоди от един до шест месеца.** По този начин конкретизацията на петгодишния план значително изключва опасността едногодишният и оперативният план да се превърнат в сбор от епизодични, случайни, разпокъсани и поради това неефективни мероприятия, осигурява последователност в партийната дейност. В практиката се наблюдава определен стремеж да се удължават непрекъснато сроковете на краткосрочните планове. Този стремеж крие в себе си сериозна опасност — партийните комитети и бюра разглеждат много непредвидени текущи въпроси, което подкопава стабилността на плановете. Лишаването на партийното ръководство от необходимата му планомерна оперативност неизбежно го прави неефективно.

За по-малките общински и районни комитети може да се окаже целесъобразно петилетните им планове да се конкретизират направо чрез оперативните. Такива примери има в практиката на КПСС. Например всички партийни комитети и организации от Московския район в Киев конкретизират петилетните чрез тримесечните планове. Но тяхното съдържание следва да се приведе в съответствие с изискванията за разчленяване и детайлизиране на петилетния план. За да се преодолеят съмненията и се натрупа положителен опит, може да се окаже целесъобразно да се експериментира тази практика и у нас.

Разширяване хоризонтите на перспективното планиране се изразява и в това, че повечето партийни комитети вместо само оперативни или едногодишни планове приеха планове, които обхващат периода до следващите конференции. Обикновено новоизбраните партийни комитети и бюрата им се стремят да усъвършенстват плановете за своята работа върху основата на изводите, които са направили самите конференции. По такъв начин те все по-успешно обхващат проблемите, които следва да се решат до следващата конференция. Обаче досегашната практика показва, че този вид перспективни планове не е много подходящ, за да може по-планомерно и цялостно да се обхващат главните проблеми, свързани с осъществяване на конгресните решения съобразно местните условия. Преди всичко периодите, за които се планира, се определят твърде приблизително и не съвпадат с периодите на икономическото и социалното планиране. За това например говори и фактът, че едни партийни комитети приеха двегодишни, а други — тригодишни планове.

Разширяването на перспективността се изразява още и в това, че сега повечето партийни организации приеха едногодишни планове за своята дейност. Но тук основателно се поставя въпросът, дали тези планове изобщо могат да се считат за перспективни? Еднозначен отговор на този въпрос трудно може да се даде. Тесните им рамки все повече ограничават възможностите на партийните организации навреме да забележат и цялостно да решат проблемите, които възникват

Digitized by Google

при осъществяването на конгресните решения. Поради това нерядко те се решават частично. Това е и една от причините за недостатъчната стабилност в плановете на партийните организации. Изследванията показват, че от 394 плана 25,74 на сто се изпълняват едва до 50 на сто. Причините тук са от различно естество. Една от тях е придържането към остарели представи, схеми и форми на планиране сред част от кадрите.

Тук не бива да се смесва обективната потребност с възможностите за разработката на такива планове. Известно е, че първичните партийни организации работят за цялостното изпълнение на конгресните решения, които обхващат петгодишен период, задължени са да осъществяват политическо ръководство при изпълнението на петилетните икономически и социални планове. Опитът на КПСС показва убедително, че е възможно и необходимо първичните партийни организации да приемат **5-годишни планове-мероприятия за изпълнение на конгресните решения.** У нас за първи път разработиха и приеха такива планове по-големите партийни организации в Старозагорски окръг. В тях се обхващат главните проблеми по години, основните методи (изследвания, прегледи, дискусии, научно-приложни конференции и др., изучаване на чужд и формиране на собствен опит), а така също и многобройните органи (партийни, административно-стопански, комсомолски, профсъюзни и др.), които ще ги използват за всестранния анализ на проблемите, за изработването на съответни решения, за организацията и контрола на изпълнението им. Вярно е, че засега има много непълно осветлени въпроси по съдържанието им. Но важното е да не се чака, а да се пристъпва поне в по-големите партийни организации към тяхното използване, за да се натрупа положителен опит.

Вторият проблем има отношение към съдържанието на плановете. Сега се наблюдава един твърде сложен преход от преобладаващото разглеждане на въпроси, свързани предимно с количественото изпълнение на производствените задачи, към комплексното обхващане на онези от тях, от които зависят ефективността и качеството на всички видове дейности. Достатъчно е да се направи само един преглед, за да се види колко **много се обогатява и разнообразява съдържанието на плановете.** Наред с проблемите, които се отнасят до широкото прилагане на икономическия подход и механизма му, до ускоряването на научно-техническия прогрес, усъвършенстването на организацията на труда и управлението, централно място в тях заемат проблемите, които съдействуват да нараства ръководната роля на партийните комитети и организации, да се подобрява техният стил, да се усъвършенствува политическата система и структурните ѝ звена. Специално място в плановете се отделя за решаването на социалните проблеми в органическо единство с икономическите.

Същевременно върху този фон изпъкват и **някои сериозни недостатъци.** Преди всичко не бива да се подценява голямата претрупаност на много планове с въпроси и мероприятия. В някои например се предвижда за период от две години да се разгледат на заседания на бюрата и на пленумите на окръжните комитети над сто въпроса. При това, като се има предвид, че те са приети със закъснение от няколко месеца, се вижда колко са нереални. Този недостатък е характерен и за плановете на много общински комитети, в които се наблюдава известно подражателство на окръжните комитети. Практиката потвърждава целесъобразността във всеки план да се остави около 30 на сто неангажирано време, за да се разглеждат и решават

Digitized by Google

непредвидени въпроси. Това положение води до по-голяма стабилност в изпълнението на плановете.

Комплексността няма нищо общо с претрупаността и максимализма в планирането. И когато тя не се съчетава с принципа на основното звено, започва да губи практическия си смисъл. Тази претрупаност в плановете ангажира много сили на съответните партийни органи да провеждат съвещания, събрания и заседания, на които да разглеждат предвидените въпроси за сметка на качествата на решенията. Това ги отклонява от живата организаторска работа за тяхното изпълнение. Количественият подход се дължи на „облекчената" представа на някои ръководители за сложността на главните проблеми и неизбежните трудности, които се срещат при цялостното им осъществяване. Тук очевидно още не е изживяна напълно и заседателската суетня, стремежът безконечно да се обсъждат едни и същи въпроси, да се множат по всякакъв повод директивни указания.

В част от плановете твърде общо се формулират проблемите и мероприятията като например: „Бързо да се увеличи зърното"; „Да се подобри културата на земеделието"; „Да се увеличат животновъдите"; „Да се намали смъртността на животните" и т. н. В такива случаи по подобен начин се формулират същите проблеми и в плановете за работата на административно-стопанските, комсомолските, профсъюзните и други органи. При това положение още на този етап започва да се дублира дейността им, което се пренася в техните решения. А това „замъглява" приноса на всеки орган за решаването на поставените в плановете проблеми. Една от основните причини за това е недостатъчно задълбоченият анализ на местните условия и възможности, за да се изявят конкретните проблеми и се осигури цялостното им решаване. Комплексността в планирането на партийната дейност губи практическия си смисъл, ако не се съчетава с принципа на конкретността.

В тази връзка е необходимо да отбележим, че все още **в плановете на част от първичните партийни организации фигурират второстепенни въпроси.** Колкото повече се увеличава обемът на възникващите проблеми, толкова по-трудно се определя приоритетът на най-важните от тях. Например 79,32 на сто от анкетираните 394 секретари изтъкват, че срещат най-големи трудности при разработката на плановете именно поради това, че нараства многообразието на проблемите и задачите.

В плановете все по-ярко се очертава положителната тенденция основните мероприятия да се разнообразяват, обогатяват и насочват към изработката на научнообосновани решения по поставените въпроси. С тази цел се предвижда да се проведат различни изследвания, прегледи, научно-приложни конференции, да се изведе положителен опит, да се извършат всестранни анализи и оценки и др. Важното е да се отбележи, че изборът на формите и методите, на органите и конкретните лица все по-пълно се съобразява със структурата и съдържанието на съответните проблеми. Немалко първични организации умело използват възможностите на планирането в тази насока. Като пример може да посочим плана на първичната партийна организация в завод „Васил Коларов" — Асеновград. Ще посочим от него само едно събрание, което разкрива възможностите на планирането. Целта е да се направи оценка на дисциплината в трудовия колектив и се приемат решения за укрепването ѝ. Предвижда се то да се предшествува от следните мероприятия:

— на събрание на цеховите колективи да се направи оценка на дисциплината и се приемат мероприятия за укрепването ѝ;

Digitized by Google

— стопанският съвет да направи цялостна оценка на състоянието на дисциплината (договорна, планова, финансова, технологическа, трудова) във функционалните звена;

— заводският профкомитет и заводският комитет на ДКМС да приемат преценка за работата на цеховите профорганизации и комсомолските дружества за подобряване на трудовата дисциплина;

— да се анкетира една трета от колектива, за да се проучи ефективността на идейновъзпитателната работа за укрепване на трудовата дисциплина;

—комисиите за народен контрол да извършат проверки и набележат мерки за укрепване на трудовата дисциплина;

— специална комисия да направи цялостна оценка на състоянието на трудовата дисциплина, да подготви и аргументира проекторешения на партийното събрание.

Подобни мероприятия се предвиждат и за други събрания. Този пример потвърждава необходимостта комплексно да се прилагат разнообразни подходи и методи, разкрива възможности, които по думите на В. И. Ленин съдействуват да се допълват различните достойнства на участвуващите в този процес. И тази тенденция е правилна и трайна, тъй като води до цялостното решаване на проблемите. За съжаление тя все още не е характерна за всички планове. В част от тях основните мероприятия фигурират обособено, сами за себе си. В други пък се наблюдава стремеж да се пристъпи направо към осъществяването на поставените проблеми. Обаче колкото и да са точни целите и мероприятията за постигането им, само чрез плана не може да се получи краен резултат, цялостното решаване на поставените в него проблеми. Планът (системата от планове) създава необходимите предпоставки да се изработят научнообосновани решения и се предвидят последиците от тях, планомерно да се организира и контролира изпълнението им. Но той не може да обхване конкретното съдържание на решенията, взети по поставените в него проблеми. Да се твърди обратното, би означавало все едно, че решенията просто не са нужни. Именно това налага всяко решение да се взема в съответствие с плана, през призмата на включените в него проблеми. В обратен случай решаването на един проблем може да става за сметка на други — такива примери има немалко. Животът показва, че колкото повече въпроси се налага да бъдат решавани едновременно, толкова по-настоятелно се налага това да става планомерно, във взаимна връзка, целенасочено.

За решаването на сложни проблеми в част от плановете се предвижда да се създаде положителен опит по някои въпроси, свързани с усъвършенствуване стила на партийната работа и ръководство. Този стремеж е понятен, но количественият подход ограничава възможностите за ефикасна научна и методическа помощ на съответните партийни комитети и организации. А без това е много трудно да се изведат нови образци на партийната дейност в съвременните условия.

Друга много важна положителна тенденция в повечето планове е, че се разнообразява целенасочеността на контролно-отчетните мероприятия за изпълнение на решенията. В тях се предвижда да се изслушат повече информации и доклади с контролно-отчетен характер, да се организират многобройни прегледи и комплексни проверки, да се актуализират и коригират дългосрочните решения (комплексни, целеви и други програми). В плановете на немалко първични партийни организации се предвижда да се осъществят редица мероприятия, свързани с контрола върху дейността на административно-стопанските ръководства.

Digitized by Google

Но наред с тази положителна тенденция съжителствуват и някои остарели схеми и модели, чрез които се осъществява контрол за изпълнението на взетите решения. Преди всичко не е преодолян напълно количественият подход, който намира израз в контрола на отделните мероприятия (съвещания, заседания и пр.), залегнали в решенията. Затова често пъти те се снемат от отчет именно след провеждането на тези мероприятия, т. е. независимо и преди да бъде постигнат крайният резултат. Това неизбежно води до вземането на много решения по едни и същи въпроси. Видимо този недостатък в контрола се корени в съдържанието на плановете и решенията, т. е. един недостатък поражда друг.

В част от плановете контролно-отчетните мероприятия имат твърде епизодичен характер, свеждат се до провеждането на отделни „контролни" пленуми, съвещания и заседания. Тази констатация повече се отнася за дългосрочните решения и води до неизпълнението им. Процесът на откриването и цялостното решаване на главните проблеми става по-продължителен и по-динамичен и поради това по-открит за въздействието на стотици взаимнопреплитащи се фактори. Оттук се изостря необходимостта да се придаде на контрола и проверката на изпълнението още по-планомерен и по-оперативен характер. В тази насока нараства не само ролята на перспективното, но и на оперативното планиране.

Освен това контролно-отчетните мероприятия в плановете на партийните комитети и организации по равнища са твърде разпокъсани и несвързани. Впоследствие сериозно се затруднява участието на низовите звена в осъществяването на комплексните проверки и прегледи. Поради това по-вишестоящите органи често се принуждават сами да ги извършват. Но ако в новите условия контролно-отчетният механизъм се формира само в рамките на едно равнище, то неизбежно води до „разсейване" на отговорността.

Третият проблем се отнася до структурата на плановете. Може уверено да се каже, че тя се е обогатила с нови важни раздели и по-пълно съответствува на изискванията на Дванадесетия конгрес на БКП. Например много планове имат раздели за по-нататъшното развитие на политическата система и нейните звена. По такъв начин структурата им все по-пълно съответствува на основните функции на партийното ръководство. Но в същото време разширяването ѝ изостри въпроса за тяхната съгласуваност, за да се постигне желаният резултат.

Анализът показва, че **съдържанието на разделите на много от плановете на партийните комитети се формира в голяма степен върху „отрасловия" признак,** т. е. в зависимост от структурно-функционалната организация на партийния апарат (отдели, сектори и др.). Например в раздела „Партийно ръководство на икономиката" твърде едностранчиво се формулират проблемите — доклад (информация) за ускоряване на техническия прогрес, за използване на основните фондове, намаляване смъртността сред животните и т. н. Същевременно в другите раздели не се обвързват добре идейно-политическите и организационните със социално-икономическите аспекти от съответния раздел. Тази необвързаност в част от плановете се пренася и в решенията по поставените в тях проблеми, а оттам и в организаторската и политическата работа с изпълнителите. В резултат на това в такива случаи усилията на партийните и другите органи и организации се насочват в различни точки. Оттук обществено-политическата и производствената активност се проявява в различни участъци и страни от

Digitized by Google

многостранния живот на трудовите колективи, а целенасочено въздействие не се получава. Така възниква едно или друго несъответствие между решенията и мероприятията, от една страна, и онова, което по необходимост трябва да се осъществява в живота, за да се постигнат завършени резултати от решаването на проблемите, от друга.

Сега е трудно да се посочи сложен проблем, към който да нямат отношение всички или почти всички отдели и сектори на партийните комитети. Още на този етап именно върху общността на разнообразните аспекти на проблемите следва да се интегрират техните функции. В противен случай празна илюзия е да се мисли, че е възможно да се вземат комплексни с политическа целесъобразност решения. А без тях е немислимо да се повишава ефективността на ръководната дейност на партийните органи и организации от горе до долу. Разбира се, това не означава да се смесват функциите им. Степента и приоритетността на участието на структурно-функционалните звена се определят главно от сложността и насочеността на проблемите и процеса на цялостното им решаване. Ето защо трябва да се преодолява всякакъв стремеж на структурните звена за „изява" или да си осигуряват „защитна броня", като внасят за разглеждане от партийните органи ясни въпроси или такива, които са от тяхна компетенция.

Върху структурата на плановете и в бъдеще ще оказват съществено влияние комплексните и целевите програми. За съжаление все още няма еднозначно разбиране за мястото и ролята им в партийното планиране. Известно е, че сега партийните комитети вместо перспективни планове приеха комплексни програми, които обхващат период от две, три или пет години. Същевременно в тях е записано да се разработят и приемат множество комплексни и целеви програми, а други да се актуализират. Възниква основателният въпрос — това формално сходство ли е или тук има принципна разлика в мястото и ролята на тези средства в партийната работа и ръководство? Единственият тип документ, в който може засега да се обхванат сложните проблеми, е комплексната програма. Нейната поява бе породена главно от потребността ефективно да се използват ресурсите при решаването на междуотрасловите и междутериториалните проблеми. Върху тази основа по-успешно се съчетават организаторската, идеологическата и стопанската работа.

Широкото използване на комплексните програми засилва ролята на плана (системата от планове) като средство да се обхване взаимодействието им във времето и пространството. Когато това обстоятелство не се отчита, тогава се появяват други проблеми между „стиковете" на комплексните и целевите програми. Колкото по-настойчиво стои пред нас задачата своевременно да се насочат усилията и ресурсите за решаването на главните проблеми, толкова е по-необходимо да се пристъпва към степенуването и решаването на всеки проблем от гледна точка на крайния резултат — именно в това все повече се заключава изкуството да се планира. Това обстоятелство изостря потребността, системата от планове с различна продължителност и функционално предназначение планомерно да обхващат взаимозависимостта и взаимодействието между комплексните и целевите програми, за да се постигне желаният краен резултат, което ще предизвиква съответни изменения както в съдържанието, така и в структурата им. Обаче комплексните програми все повече не съвпадат с плановете по време. От друга страна, се налага тези програми да се диференцират чрез поредица от междинни решения. Вземането и осъществяването им би следвало да се предвиди в плановете на съответните органи и организации. Ако това не се направи, регламентирането на дейността им става неизбежно.

Digitized by Google

Вече е трудно да се посочи сложен проблем, към който да нямат отношение всички или почти всички органи и организации на дадено равнище. Оттук изпъква потребността да се обвързват техните планове. В противен случай се омаловажават възможностите на системата от планове за правилното осъществяване на политическата функция на партията от нейните органи и организации. Достатъчно е да се направи анализ на плановете за работата на партийните и другите органи и организации само на едно равнище, за да се види каква несъгласуваност все още съществува между тях, което води до разпиляване на наличните средства, сили и време. Всичко това породи стремеж у редица партийни комитети да синхронизират плановете по равнища с **различна продължителност и функционално предназначение.** Някои от тях планират част от сесиите на народните съвети и по-важните съвещания и заседания на обществените органи. Такъв подход крие сериозна опасност да се ограничи инициативата им. Сега повече партийни комитети и организации в своите планове определят участието на държавните, стопанските, обществените органи и организации в извършването на всестранни анализи и в подготовката на обосновани решения по поставените проблеми или в контрола за осъществяването им. Може да се каже, че това е положителна перспективна тенденция в партийното планиране. Други партийни комитети в специална притурка към плана определят проблемите и съответните органи и организации, които ще вземат участие в цялостната им реализация.

В тази връзка трябва да се изтъкне още едно много важно обстоятелство. Става дума за това, че нарастват сложните въпроси, за решаването на които са необходими общите усилия на партийните и другите органи и организации от повече равнища. Оттук остро възниква потребността за **взаимната обвръзка на техните планове, т. е. по „вертикал“.** Сега на отделните равнища те се съставят в различно време и обхващат в повечето случаи нееднакви периоди.

Интересен в това отношение е опитът на партийните комитети в Пернишки окръг. Там отделите и секретарите и най-вече първият секретар на окръжния комитет на партията внимателно изучават плановете на общинските комитети, преди да бъдат приети, за да се повиши качеството им и се насочат усилията им към главните направления, правилно да се степенуват и взаимно обвържат проблемите, да се съгласуват по време и пр. На свой ред общинските комитети изказват своите съображения както за плановете на окръжния комитет, така и за тези на низовите органи и организации. И обратно. Първите резултати са много насърчителни. Този опит заслужава сериозно внимание. Засега обаче единният подход се прилага главно за степенуване и адресиране на проблемите, което спомага да се избягват дублирането и второстепенните въпроси. Незадоволително се използва този подход при съгласуване на пътищата и способите за приемане на междинни решения.

Засега един от най-неосветлените проблеми продължава да бъде **как именно да се организира и контролира изпълнението на взаимносвързаните планове?** Не е случаен фактът, че в много планове отсъствува добре разработен организационен механизъм за цялостното им осъществяване. Това неизбежно подкопава тяхната стабилност. Например от анкетираните 214 секретари на партийните комитети 72 на сто сочат, че плановете се изпълняват над 50 процента.

Спазването на плана осигурява съгласувана и целенасочена работа на партийните и другите органи и организации, предпазва кадрите от властта на „текучеството“. Още обаче не са единични случаите, когато отделни ръководители под предлог, че приетият план не е догма, отлагат и протакат, а понякога снемат най-важните въпроси,

Digitized by Google

които изискват политически решения. Поради това даденият партиен орган се принуждава да се занимава с много текущи въпроси, а в края на периода перспективният план започва да съществува формално. Ето защо възниква основателният въпрос: привържениците на подобна „актуализация" не се ли стремят просто да си облекчат живота? Разбира се, че се налага през отделни периоди да се актуализират плановете. Но този процес следва да се насочва главно към допълването на плана, за да се използват допълнително появилите се възможности. При това колкото повече се налага да се насочват усилията към главните направления и проблеми, толкова по-необходимо е съгласувано да се актуализират плановете на всички органи и организации, които участвуват в цялостното им решаване.

Очевидно тук има повод за размишление както за плановата дисциплина, така и за качеството на самите планове. Те безусловно трябва да бъдат напрегнати, но реални. А също така безусловно трябва да се изпълняват.

Известно е, че недостатъчната обоснованост и перспективност на плановете за социално-икономическото развитие на териториално-производствените единици поражда елементи на нестабилност в планирането на партийната дейност. Дванадесетият конгрес осъди практиката на стопанските ръководства, които приемат нереални планове, а след това с последващи корекции прикриват необоснованите си решения.

Всичко това говори за необходимостта да се засили и направи по-строг контролът, който трябва да се извършва системно и оперативно, едновременно от горе и от долу, за да се осигурява изпълнението на плановете като цяло в органическо единство със социално-икономическите. Сега все по-остро се чувствува потребността от организационен механизъм, който да не допуска „разсейване" на отговорността. Особено важно е внимателно да се анализират резултатите от изпълнението на плановете, за да може своевременно да се разпространява положителният опит и да се отстраняват допуснатите слабости. Тук специално внимание трябва да се отдели на планираните и проведените партийни събрания. Например в много районни комитети на КПСС се изграждат специални групи, които всеки месец правят анализ и оценка на планираните и проведените събрания. Резултатите правят достояние на секретарите на първичните организации. Целта на анализа е също да се установи доколко проблемите, които решават партийните организации, изразяват реалните потребности на живота, до каква степен е ефективна дейността им. Явно е, че контролът не може да се свежда само до изпълнението на плана. В не по-малка степен чрез него трябва да се чуе и гласът на самите организации и членовете им. Сега тази страна на контрола, ролята му на обратна връзка, на източник и форма, чрез която се изразява мнението на комунистите, трябва да се развива и подобрява.

Усъвършенстването на планирането следва да се разглежда именно като динамичен и непрекъсваем процес, който изразява настъпващите изменения в партийната работа и ръководство. Животът не стои на едно място, той изисква да се върви напред, активно да се търси новото, за да се привежда партийното планиране в съответствие с духа и изискванията на времето.

Digitized by Google

БЛИЗКО, ДИФЕРЕНЦИРАНО И КОМПЛЕКСНО РЪКОВОДСТВО НА ПАРТИЙНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

ЛЮБОМИР КЛЕЧКОВ
секретар на окръжния комитет
на БКП — Кюстендил

На XII партиен конгрес генералният секретар на ЦК на БКП Тодор Живков още веднъж подчерта необходимостта да се повишат ролята и отговорността на първичната организация, да бъде тя действително ръководно политическо ядро на трудовия колектив и първообраз на неговото бъдещо състояние. Към тази задача се отнасят с голяма отговорност както окръжният, така и общинските и останалите партийни комитети.

Бюрото на окръжния комитет на партията и общинските партийни комитети неведнъж са обсъждали различни страни от работата на първичните партийни организации в Кюстендилски окръг и проблемите, свързани с тяхното ръководство. Отделите на окръжния комитет на БКП извършиха комплексни проверки на общинските партийни комитети в гр. Станке Димитров, Невестино, Сапарева баня, Стоб, Мурсалево и други по ръководството на първичните партийни организации. С тези проверки не само се констатираха нерешените проблеми, но се оказа помощ на партийните органи по ръководството на първичните партийни организации.

Съдържателна дейност беше разгърната в процеса на подготовката на пленума на окръжния комитет на БКП, посветен на **по-нататъшното издигане ролята на първичната партийна организация като политически ръководител на трудовия колектив.** Това беше продиктувано от съществените изменения в социално-икономическото развитие на окръга, мащабите и сложността на задачите в социалистическото строителство и особено приложението на новия икономически механизъм в материалното производство. Подготовката на пленума премина през всички звена на окръжната партийна организация. По време на състоялия се преглед на боеспособността на първичните организации се направи анализ на дейността им в духа на съвременните изисквания, издири се и се разпространи положителен опит. Диференцирано по отрасли се проведоха събрания на тема „Издигане ръководната роля на първичната партийна организация и утвърждаването ѝ като първообраз на трудовия колектив", състояха се разговори за личния принос на комунистите за изпълнение на стоящите пред организациите задачи. Подготовката на пленума се улесни от извършените комплексни проверки в първичните партийни организации и проведеното социологическо изследване. Направи се оценка за

Digitized by Google

състоянието и работата на първичните партийни организации. Комунистите задълбочено обсъдиха дейността на своите организации, проявиха политическа зрелост и стремеж за преодоляване на недостатъците.

С цел да се изяснят основните теоретични проблеми, свързани с ролята на първичните партийни организации, проведохме окръжна научно-практическа конференция на тема „За по-нататъшното издигане ролята на първичната партийна организация като политически ръководител на трудовите колективи". Обмени се ценен опит от дейността на партийните органи и организации. Положително в тази насока беше и обсъждането в отдел „Организационен" на окръжния комитет на партията работата на общинските партийни комитети с първичните организации в Кюстендил, гр. Станке Димитров, Драговищица, Рила и други.

Извършената работа даде възможност бюрото на окръжния комитет на партията още по-задълбочено и всестранно да опознае състоянието на първичните партийни организации и да набележи програма за по-нататъшното повишаване на тяхната роля като политически ръководители на колективите. Това доведе до подем в цялостната дейност на окръжната партийна организация и насочи партийните кадри към по-конкретна работа с първичните партийни организации.

Една от основните насоки в работата на партийните комитети и организации е **подобряването на качествения състав на окръжната партийна организация и укрепването на партийното ядро** в основните сфери на обществения живот на окръга. Продължи да нараства работническият състав, който сега е над 52 процента от комунистите. Непрекъснато расте образователното равнище на партийните членове. Увеличи се партийното ядро сред механизаторите, животновъдите и в строителството, въпреки че в това отношение има още много да се желае.

През последните години много първични партийни организации повишиха своите компетенции и вече умело ръководят сложните и динамични процеси в производствените звена. Те добре изпълняват функциите си в сложните условия, които възникнаха при прилагането на новия икономически механизъм и внедряването на постиженията на научно-техническия прогрес.

Могат да се изброят редица примери на добра работа от първичните партийни организации в машиностроенето, химическата промишленост и строителството във водещите предприятия на окръга: ТЕЦ „Бобов дол", месокомбинат „Родопа", завод „Велбъжд", рудник „Мламолово" и други. Тези партийни организации имат правилна ориентация към проблемите на икономиката, изпълнението на натуралните и качествените показатели, към ефективното използване на основните производствени фондове, внедряването на бригадната организация на труда и вътрешнобригадната стопанска сметка, социалното развитие на колективите.

Разбира се, не можем да твърдим, че всички първични партийни организации са се превърнали в истински политически щабове на трудовите колективи. Имаме и такива, особено в селското стопанство, които още не са преустроили дейността си за решаване на новите проблеми, не винаги разглеждат онези въпроси, които вълнуват комунистите и трудещите се, не воюват за създаване на висока отговорност и здрава дисциплина, за точно и своевременно изпълнение на задачите.

Значителна част от партийните организации **добре съчетават организаторската, идеологическата и стопанската работа с непосредствените задачи на производствените колективи.** Повиши се активността на комунистите, подобри се техният личен принос. В стремежа си да усъвършенстват ръководството на икономиката първичните партийни организации използват различни форми на работа като ком-

Digitized by Google

плексната система за управление на качеството, обществената защита на личните творчески планове, наставническото движение, партийните поръчения и др. Под ръководството на окръжния комитет на партията от началото на тази година се пристъпи към масово **прилагане на съветския опит за обществена защита на личните и колективните творчески планове** във всички предприятия и стопански организации на окръга. Основното е най-широко въвличане на трудовите колективи в разкриване на допълнителни резерви за по-ефективно използване на работната сила, оборудването, суровините, материалите, горивата и енергията. Обществената защита на творческите планове е форма за активизиране на социалистическото съревнование, при която всеки член на колектива или колективът като цяло икономически обосновават и защищават своите обещания публично — на общо събрание или пред специална комисия.

За провеждането на обществената защита, на която отделиха много грижи първичните партийни организации, предварително се извърши разяснителна и организаторска работа. Разработиха се „Примерни указания за провеждане на обществената защита на личните и колективните творчески планове и поетите обещания от трудещите се". Чрез подходящи форми — курсове за обучение, срещи за обмяна на положителен опит, лекции, съвещания с активите, средствата за масова информация и др. се разясниха същността, задачите и целите на обществената защита.

Под непосредственото ръководство на партийните комитети и организации се създаде и необходимата организация за провеждане на защитата. Изградени бяха заводски комисии и по цехове и участъци, съставиха се графици за разработване на правилата и за провеждане на самата защита на ниво бригада, цех и завод. Партийните комитети заедно с профсъюзните органи изпратиха в заводите и предприятията отговорници за оказване на помощ както по отношение на разработката, така и за самото провеждане на защитата на личните и колективните творчески планове. Партийните органи и организации насочиха организаторската си работа за формиране на творческите планове на основа на предварително определените норми и нормативи за разход на труд и материали, за използване на машините и съоръженията. Плановете се разработиха в процеса и успоредно с формирането на насрещните планове и се превърнаха в тяхна съставна част. На творческите планове се придаде перспективен характер и се обоснова трудовото възнаграждение на работниците и колективите, което ще се получи в резултат на разкриването на допълнителни резерви и поемането на по-напрегнати насрещни планове.

Приложението на този съветски опит позволи на партийните организации да активизират комунистите и целите трудови колективи, правилно да насочват тяхната творческа енергия и инициатива. Проведената обществена защита позволи всички работници и специалисти да се включат в социалистическото съревнование. Посочиха се и много слабости и грешки на стопанските ръководства в организацията на производството и снабдяването.

Защитата осигури икономическа обоснованост и широка гласност на поетите обещания. Нейното приложение позволи да се доусъвършенствува досегашната система на работа на партийните организации, да се повиши отговорността на работниците, специалистите и трудовите колективи за изпълнение и преизпълнение на производствените програми. Тези успехи за нас са важни, защото 52 на сто от комунистите в окръга са от материалното производство.

Окръжният комитет на партията поощрява тази и други положителни тенденции в дейността на първичните партийни организации, защото до голяма степен успехите на икономиката в окръга се дъл-

Digitized by Google

жат на нарасналото умение на партийните организации да решават конкретните задачи в производствените колективи, на повишеното чувство за отговорност сред комунистите.

След Юлския пленум на ЦК на БКП (1980 г.) на събрания на първичните партийни организации бяха направени преценки как комунистите изпълняват задачите си през годините на седмата петилетка и им бяха поставени конкретни поръчения, свързани с подготовката за достойно посрещане на XII конгрес на БКП. С голям организационно-политически ефект се оказаха инициативите на общинските партийни организации в Кюстендил, гр. Станке Димитров и Бобов дол за провеждане на разговори за личния принос на комунистите в изпълнение на предконгресните задачи. Полезно отражение дадоха организираните от редица общински партийни комитети прегледи на авангардната роля на първичните партийни организации и на състоянието на партийните групи.

В условията на прилагането на новия икономически подход, в изпълнение на високоотговорните задачи, поставени от XII конгрес на БКП, обективно се налага необходимостта от по-нататъшно издигане ролята на първичните партийни организации в борбата за изпълнение на партийните решения, за **издигане авангардната роля на комунистите и повишаване на техния личен принос.** Бюрото на окръжния комитет на БКП реши да организира преглед на дейността за издигане авангардната роля и приноса на комунистите в борбата за изпълнение на конгресните решения. С прегледа целим да направим оценка на дейността на първичните партийни организации след миналия пленум на окръжния комитет на партията, да обогатим и активизираме идейно-политическата работа, да повишим инициативата на комунистите.

Овладяването на новия икономически подход, приложението на новия икономически механизъм и внедряването на бригадната организация на труда на основата на вътрешнобригадната стопанска сметка е отговорна задача на първичните партийни организации. В началото партийните органи и организации трудно се ориентираха в тази проблематика. В резултат на проявената взискателност и оказаната помощ от окръжния комитет на БКП, а така също и на взетите мерки от стопанските обединения, създадоха се необходимите условия за осъществяването на тази задача. Голяма част от първичните партийни организации в материалното производство умело ръководят процеса на утвърждаване на новата организация на труда, особено в общинските организации в Кюстендил, гр. Станке Димитров и Бобов дол. Разширява се практиката им да обсъждат дейността на производствените единици в тази насока и да вземат съответни решения.

През последните две години бюрото на окръжния комитет на партията е обсъждало информация от почти всички общински партийни комитети, свързани с усъвършенствуване ръководството на първичните партийни организации и издигане на тяхната боеспособност. Общинските партийни комитети провеждат различни инициативи за повишаване активността им. Така например в общинската партийна организация в Кюстендил се проведе разговор на тема „Може ли първичната партийна организация да се гордее с всеки свой член", резултатите от който бяха обсъдени на пленарно заседание. Обсъдиха и темата „Комунистът отговаря за всичко — пред всички". Общинският партиен комитет в гр. Станке Димитров организира разговор на тема „Първичната партийна организация — политическо ядро и първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив". Те също проведоха пленум, на който бе приета програма за повишаване ръководната роля на партийните организации в производствените колективи. Подобни инициативи бяха осъществени и от общинските партийни комитети в Бобов дол, Кочериново, Рила, учрежденския комитет при

Digitized by Google

окръжния народен съвет и други. Всички общински партийни комитети провеждат ден на партийния секретар. На тези срещи изслушват отчети от секретари на първични партийни организации, изнасят информации пред тях, поставят им задачи, обменят положителен опит и други.

В резултат на повишеното внимание и грижи преобладаващата част от партийните организации в окръга укрепнаха идейно и организационно. Сега те по-конкретно и с повишено чувство за отговорност разглеждат и решават най-важните въпроси в цялостния живот на колективите. Порасна авторитетът им, подобри се вътрешнопартийната демокрация. Налице е тенденция за подобряване на планирането в тяхната работа, издигна се равнището на партийните събрания, повиши се активността на комунистите.

Окръжният комитет на партията подготвя пленум, посветен на стила и методите на работа на общинските партийни комитети и утвърждаването им като политически ръководители на цялостния живот в селищните системи. Един от основните въпроси, по който пленумът ще вземе отношение, е издигане равнището на ръководството на първичните партийни организации. Общинските комитети работят за непрекъснато укрепване и **засилване ролята на секретарите на първичните партийни организации.** Ръководно начало в това отношение имат приетите мероприятия от бюрото на окръжния комитет. През последните години настъпи чувствително подобрение на качествения състав на секретарите на първичните партийни организации. Увеличи се относителният им дял от средата на работниците и жените; нарасна броят на тези с висше, полувисше и средно образование. Системни са грижите за обучението им, а за новоизбраните всяка година се организират едноседмични курсове. Преобладаващата част от тях (69 процента) са преминали през междуокръжната партийна школа в Благоевград и различни форми на обучение. Партийните комитети им предоставят разнообразни методически материали за ползване в тяхната непосредствена работа. По различни начини техният упорит и безкористен труд се оценява по достойнство, като най-добрите се награждават с почетни грамоти, екскурзии до Съветския съюз и др.

В новите условия, в процеса на приложението на новия икономически механизъм, бригадната организация на труда и вътрешностопанската сметка **се повиши ролята на партийните групи.** Ето защо окръжният комитет на партията проведе научно-практическа конференция на тема „Издигане ролята на партийните групи за повсеместно приложение на новия икономически механизъм". На конференцията направихме задълбочен анализ на дейността на партийните групи, беше обменен положителен опит между партийните комитети и организации. Укрепването на партийните групи и подобряването на тяхната дейност до голяма степен доближи партийното ръководство до трудовите колективи, засили влиянието на първичните партийни организации във всички участъци.

Мащабността и сложността на задачите, които XII конгрес на партията постави, изискват още повече да се усъвършенствува работата по ръководството на първичните партийни организации, да се развива деловитостта им, да се утвърждава все по-пълно политическият подход във всички направления на партийната работа, точно и своевременно да се изпълняват приетите планове и решения. Затова усилията на окръжния комитет на партията са насочени към усъвършенствуване на организаторската и политическата дейност на първичните партийни организации, за създаване на обстановка на висока съзнателност и отговорност при изпълнение на предстоящите задачи, за увеличаване приноса на всеки трудещ се в постигането на високи социално-икономически резултати през осмата петилетка.

Digitized by Google

РАЗШИРЯВА СЕ КОЛЕКТИВНОСТТА В РАБОТАТА

ВИКТОР ШИШКОВ
завеждащ отдел „Организационен"
на ОК на БКП — Перник

Животът подсказва, а партийната практика потвърждава, че численият ръст на партийните организации, все по-усложняващите се задачи на социалистическото строителство изискват, а порасналата политическа зрелост на кадрите дава възможност да се усъвършенствува структурата на партийните комитети, да се привлича в организаторската работа все по-широк кръг партиен актив. Богатият опит в колективната работа на ръководните органи позволява да се осъществяват тези изисквания.

Централният комитет на БКП, който постоянно държи ръка на пулса на вътрешнопартийния живот, след X конгрес на БКП разреши експериментално да бъдат изградени в по-големите партийни организации комитети с пленарни състави. Това положение сега е записано в Устава.

В Пернишката окръжна партийна организация бяха изградени два такива комитета — в стопанския металургичен комбинат „Ленин" и стопанския минно-енергиен комбинат „Г. Димитров". Като се има предвид, че това са производствени комбинати с многочислени колективи и произвеждат продукция с голямо значение за развитието на националната икономика, поставя се проблемът как в максимална степен да се използват възможностите на партийните организации в качествено новите форми на организация и управление на производството.

Тук не си поставяме за цел да правим отчет за цялостната работа на партийните комитети, а да покажем само онези страни от тяхната дейност, които способствуват да се утвърждава новото, помагат да се задълбочава и разширява колективността в работата на партийните организации.

Изграждането на комитети в разширен състав не е самоцел в партийната работа. Необходимостта да се търсят допълнителни сили и средства за повишаване ефективността в партийната работа, да се разширяват и утвърждават общественото начало и колективността в ръководството, да се утвърждава творческият подход при решаването на задачите изисква и непрекъснато да се усъвършенствуват формите на партийната работа.

Само по себе си се разбира, че партийният комитет в разширен състав не започва работа на ново, голо място. И при старата структура е осъществявано политическо ръководство, въпреки че не винаги е било достатъчно оперативно и задълбочено.

Основно изискване към комитетите с разширени състави е със своя количествен и качествен състав да бъдат широко представителни органи на колективно ръководство. Това създава възможност значително да се разширяват и укрепват връзките на партийния комитет с низовите партийни звена, цеховите и участъковите колективи.

На последната отчетно-изборна конференция в стопанския мета-

Digitized by Google

лургичен комбинат „Ленин“ за членове и кандидат-членове на комитета са избрани 58 комунисти, в това число работници от водещите професии — 55 на сто, секретари на първични организации — 26 на сто, специалисти — 42 на сто, активисти на обществените организации — 24 на сто. За отбелязване е, че членовете на комитета имат предимно висше и средно образование. Аналогично е положението и в мишната партийна организация.

Увеличаването на относителния дял на работниците-комунисти в комитетите внася в тяхната дейност дух на деловитост и принципиалност, все повече се проявява творческото търсене, по-остър характер придобива критичният подход в оценката на резултатите. Те добре познават производството и неговите възможности, сами са автори на много трудови инициативи, умеят да оценяват всичко ново, прогресивно и настойчиво се борят за неговото утвърждаване. Имат постоянна връзка с работническите колективи, живеят с техните интереси, чувствуват настроенията и стремежите на работническата маса. Благодарение на тия си качества те способствуват да се създава потворческа и другарска обстановка в партийните комитети, да се проявява още по-голяма принципност и настойчивост. Това помага на партийните комитети при решаването на всеки проблем да подхождат всеобхватно и задълбочено, да вземат по-правилни решения.

Нещо повече, избирането в състава на комитетите повече работници създава условия да се повишава тяхната роля в ръководството на партийните организации, да се разгръща още по-широко вътрешнопартийната демокрация.

Значителна част от членовете на комитетите са специалисти — инженери, икономисти, техници. Тяхното участие в партийната работа позволява по-компетентно и квалифицирано да се решават въпросите на стопанската дейност на комбинатите.

Заслужава внимание участието в състава на комитетите на комунистите, които се занимават с активна възпитателна работа. Всеизвестно е, че трудовите колективи имат за задача не само да произвеждат продукция, но заедно с това да способствуват да се издига и духовният облик на тружениците на социалистическото общество. Участието на тази категория комунисти дава възможност още по-правилно да се решават много въпроси, които вълнуват хората. Ето защо в общия състав на специалистите в партийните комитети следва да се избират не просто специалисти-технократи, т. е. хора, които мислят предимно „технически“, а специалисти, които имат идейно-политическа закалка и активно участвуват в обществения живот.

Голяма роля за издигане активността на комитетите играе избирането в техните състави на секретари на цехови и рудничии комитети, на секретари на първични организации и отговорници на партийни групи. И може би именно тази категория от актива до голяма степен определя ефективността на цялата партийна работа.

Ръководство за действие при формирането на комитетите, разбира се, е не само изискването за известно представителство, а личните политически и делови качества на всеки кандидат, това доколко той ще бъде полезен за състава на партийния орган.

Анализирайки качествата на отделните членове на комитетите, могат да се споделят много интересни неща, а в съвкупност като че ли се получава колективен портрет на група комунисти, които работят дружно и сплотено и със своя опит и способности се допълват един друг.

Digitized by Google

Правилното разпределение на силите, с които разполагат комитетите, има немалко значение за нормалната им работа. Рационалното използване на опита, наклонностите, възможностите на техните членове е един съществен въпрос на организацията на работата на партийните комитети. Тук преди всичко стои въпросът за реализиране на гласувано доверие, за личен принос при решаване на проблемите на партийната организация и трудовите колективи. Характерът на производството, качествената характеристика на състава на партийните комитети определят и начина за реализиране задълженията на членовете им.

Комбинатският партиен комитет при СМЕК „Г. Димитров" е разпределил членовете си да отговарят за отделни първични партийни организации, като се задължават да присъствуват на техни събрания и заседания, да участвуват в провежданите мероприятия, да оказват помощ при съставянето на плановете за работа и т. н. За резултатите от критичните бележки и препоръки информират бюрото или секретарите. Такъв порядък дава възможност оперативно да се реагира на критиката и предложенията, които се правят по места. При такава организация членовете на комитета получават пълномощия и отговарят за цялостната работа. Такова заангажиране има двустранно значение. От една страна, засилват се връзките на членовете на партийния комитет с първичните организации, оказва се близка и конкретна помощ, но, от друга страна, получава се така, че някои партийни секретари се оказват в положение на дубльори, което намалява тяхната инициатива и способствува да се губи увереност в собствените възможности.

Партийният комитет при СМК „Ленин" е приел за целесъобразно да възлага на своите членове да работят в различни помощни органи на комитета и стопанското ръководство като: съвет за усъвършенствуване социалистическата организация на труда и внедряване на новия икономически механизъм; съвет за ръководство, организация и производство на стоки за широко потребление; комисия по разработка и внедряване на нови технологии в металургичното производство, секции към партийния кабинет и др.

Такава своеобразна специализация на членовете на комитета по различни направления от партийното ръководство на народното стопанство, организаторската и идеологическата работа показва, че в никакъв случай не се намалява отговорността им за състоянието на многостранната дейност на партийната организация. Като съчетава обсъждането на нерешените въпроси в заседанията на комитета с работата си в едно или друго направление по реализацията на колективно приетите решения, всеки член на комитета дава свой принос в тази многостранна дейност. Доброто познаване на обстановката в отделните направления им позволява по-задълбочено да вникват в същността на явленията, по-пълно да разкриват недостатъците и пропуските, да внасят по-конкретни и обосновани предложения.

Трябва да отбележим и необходимостта всички членове на партийните комитети активно да участвуват в подготовката на въпросите, внасяни за обсъждане и решаване от комитета и неговото бюро.

Характерно и за СМЕК „Г. Димитров", и за СМК „Ленин" е умелото използване на членовете на комитетите при изучаването, разработването и решаването на важни въпроси на политическата, организаторската и стопанската дейност. При подготовката както на пленарните заседания, така и на заседанията на бюрата се сформират работни групи от специалисти по различните проблеми и по та-

Digitized by Google

къв начин се създават условия за задълбоченото им и компетентно изучаване и решаване.

Без съмнение организираща роля за най-рационалното функциониране на комитетите принадлежи на техните бюра. Те водят текущата партийна работа, следят отблизо работата на низовите партийни звена, възлагат задачите за изпълнение. Грижат се за срочно и качествено изпълнение на взетите решения. Подготвят и провеждат като правило всеки месец заседания.

Основните, с по-голяма значимост за колективите проблеми обикновено са обект за решаване от комитетите в пълен състав. Така например комбинатският партиен комитет при СМК „Ленин" в последно време е обсъдил такива въпроси като: състоянието на организаторската и политическата работа по внедряването на новия икономически механизъм в комбината; социалистическото съревнование — фактор за усъвършенствуване социалистическата организация на труда, а комитетът при СМЕК „Г. Димитров" — изпълнението на програмата за социалното развитие на колектива през седмата петилетка; състоянието и развитието на техническия прогрес в минното производство; работата на партийното и стопанското ръководство за осигуряване на комбината с ръководни и изпълнителски кадри; ролята на масово-политическата и агитационната работа за изпълнение на стопанските задачи и др.

Има стремеж цялата дейност на партийните комитети и техните бюра да бъде организирана на добро планово начало. Като се ръководят от решенията на конгресите на партията и вишестоящите органи, от задачите за социално-икономическото развитие на колективите, по необходимост комитетите съставят перспективни планове за работа в сроковете, които съвпадат с техните пълномощия. Сега в изпълнение решенията на XII конгрес на БКП бяха приети комплексни програми, които са изходна база и за съставянето и приемането на краткосрочните планове. В тях са намерили място основните въпроси, свързани с интензивното развитие на икономиката, със социалното развитие на колективите, с издигане ръководната роля на партийните организации, ролята на всеки комунист. Добрата плановост в комитетите позволява правилно да се разпределят времето и силите за подготовка на пленарните заседания на комитетите, особено като се има предвид малочисленият платен апарат.

●

Реализирането на контролните функции е важна съставна част в дейността на партийните комитети като политически ръководители на трудовите колективи. За тази цел на пленарните заседания на комитета се отчитат партийни и стопански дейци, ръководители на обществените организации как изпълняват отделни решения. Членове на комитетите участвуват в комплексни проверки, в редица прегледи, изучават състоянието на различни въпроси. Силата на контрола в случая е в това, че пред авторитетен орган, избран и упълномощен от конференцията, се отчитат ръководните кадри по изпълнението на задачите, а целта е да се разкриват и решително да се отстраняват недостатъците, да се укрепват партийната и държавната дисциплина, да се повишава отговорността сред всички за поръчаната работа, да се развива творческата активност на комунистите и безпартийните. И, естествено, всичко това да способствува успешно да се изпълняват плановете за социално-икономическото развитие на колективите.

Digitized by Google

В периода от създаването на партийните комитети с пленарни състави досега изкристализираха редица предимства, които дава тяхната структура.

Разширеният състав на комитета напълно изменя системата за връзка с цеховите партийни организации и редовите комунисти. Достатъчно е да се отбележи, че в по-голямата част от първичните партийни организации работят членове на комитета, към които могат да се отнасят всеки момент, които живеят с трудовия колектив, знаят възможностите и трудностите му. В тези комитети се създава възможност за далеч по-квалифицирано решаване на въпросите на вътрешнопартийния живот, на партийното ръководство на стопанските, социалните и духовните процеси на колективите. Това се обуславя от факта, че в такива комитети има по-широко представителство на работници, общественици, специалисти от различни професии, на представители на производствени подразделения, които имат водеща роля в предприятията.

Опитът показва, че дейността на тези комитети дава възможност да се осъществява по-ефективно партийно ръководство на стопанската дейност, да се съсредоточат усилията на комунистите, на всички трудещи се към решаване на общите задачи за развитието на производството, научно-техническия прогрес, организацията на социалистическото съревнование, към повишаване отговорността на трудовите колективи не само за своите крайни резултати, но и за целия комбинат. При тези условия не само се разширяват връзките на партийните комитети с низовите партийни звена, но още повече се повишават ролята и авторитетът им като органи на политическо ръководство.

РЪКОВОДНО ПОЛИТИЧЕСКО ЯДРО И ПЪРВООБРАЗ

АВТОРИТЕТЪТ НА ПЪРВИЧНАТА

Читателите коментират материала „Искам думата"

Фактите и данните, които изнася Пеньо Прокопов, въпросите, по които изказва редица съображения, вълнуват всеки, който работи или има отношение към партийната работа по местоживеене. Те вълнуват и мен като секретар на първична партийна организация със 150 комунисти в кв. „Д. Кондов I", наброяващ 5000 жители. Преди да бъда избран за партиен секретар, бях 2 години председател на 7-ма низова организация, а 7 години — председател на кварталния комитет на Отечествения фронт. Бил съм и член на партийното бюро в колектива, където работя, и за кратко време — негов секретар. Както преди, така

Digitized by Google

и понастоящем съм на 8-часов работен ден.

Мисля, че авторът на писмото П. Прокопов поставя възлови въпроси от партийната работа по местоживеене и подходът му към тях е правилен. И ние се сблъскваме с много от тях. Безспорно активността на партийната организация зависи изключително от състава на партийното бюро. Когато комунистите виждат в избраните от тях хора пример на всеотдайност, безкористен труд и висока принципност, сами се активизират, стремят се да им подражават. В тази насока особено значение имат стилът и методът на планиране, вземане на решения, възлагане на задачи и поръчения, взискателността и контролът по изпълнението им. Всичко това дава отражение в дейността и на ръководствата на обществено-политическите и масовите организации.

Авторитетът на първичната партийна организация се определя от много фактори. Първият, според мен, е умението ѝ да улавя възловите проблеми, от които зависи развитието на квартала, формирането на благоприятна атмосфера в него. На второ място е способността ѝ да създаде съответната организация и да мобилизира силите на комунистите, на населението за решаването на тези проблеми. Първото зависи от партийното бюро и партийните групови отговорници, а второто от всички комунисти, от това кой как изпълнява поставените му поръчения, доколко дава пример като авангард сред другите слоеве на населението. Поставили сме поръчения на 65 комунисти да работят в Отечествения фронт и следим за изпълнението на тези поръчения. На практика неангажирани комунисти в първичната партийна организация няма, всеки върши нещо според силите си, а оня, който може, но не прави достатъчно, отговаря.

Проблемът за партийната работа по местоживеене не засяга само комунистите, които членуват в териториалната организация, а и онези, които са в предприятията, в трудовите колективи. В квартала такива комунисти са над 460 души. Координирането на тяхната дейност тук е поверено на нашата партийна организация. Тези комунисти са организирани в самостоятелни партийни групи. Ние ползваме от тях кадри за ръководствата на организациите на Отечествения фронт, за домсъветите и при организиране на различни мероприятия.

Периодично тези партийни групи се събират, отчитат работата си, поставят си нови задачи. На сбирките присъствуват членове на партийното бюро и груповите отговорници от квартала.

Така че авторитетът на партийната организация, на бюрото зависи от умението им да сплотят всички комунисти, да насочат усилията им към изпълнение на партийната програма в квартала, в селото. Разбира се, в активността на комунистите има приливи и отливи. Но когато сме последователни в работата, когато задачите се степенуват, когато гледаме на трудностите не с малодушие и безпомощност, а правим всичко за преодоляването им, тогава и активността, и самочувствието са високи. Тук има една особеност: изискванията да са реални, да са съобразени с възможностите, да не се отива към максимализъм, което често води до провали. Бих дал такъв пример. Възложиха ни задача да подготвим две улици за тротоар. Казаха ни, че ако в срок от една седмица направим това с труда на гражданите, веднага ще поставят базалтови плочи. Пета и трета организация на ОФ свършиха работата за три дни, а на петия започнаха да поставят плочите. Това укрепи доверието на хората към нас, а чрез нас и към органите, които ни ръководят. Но имаме и други примери. От четири години насам искаме вътрешно преустройство на магазина за хранителни стоки на ул. „В. Друмев“ 47, писахме до съответните органи, предлагахме им идеи. Обещаваха ни дълго, отлагаха от пролетта за есента и обратно. Хората и сега мърморят по опашките. А задачата е изпълнима, не е свързана с големи разходи.

Особено полезна идейновъзпита-

Digitized by Google

телна работа при нас върши агитационният колектив на партийната организация. За ръководители на този колектив сме избрали заместник-секретаря на първичната партийна организация, 29-годишна жена (инженерка), и двама научни работници. Събираме ги винаги, когато обстановката налага. Така направихме например при корекцията на цените на стоките, на електроенергията и др. Осигурихме със съдействието на районния и общинския комитет на ОФ присъствието на представители на търговията, на енергоснабдяване, топливо и председателката на общинския комитет на ОФ. Бяха разяснени подробно наболелите въпроси, размениха се много мисли. Това рязко се почувствува в следващите дни в настроението и поведението на хората. Истината трябва да се гледа право в очите, не може с недомлъвки и забикалки да се излиза пред гражданите. Така се гради авторитетът на комуниста и партията.

В тази насока мога да кажа, че твърде дълъг е пътят на информацията. Става дума за поставените към една или друга инстанция въпроси. Докато получим обратен отговор, често пъти той вече не е актуален, дори е станал безпредметен.

Справедливо се поставя въпросът за участието на първичната партийна организация в решаването на някои кардинални въпроси в квартала. Не става дума за назначаване и уволняване на персонала, за опекунство и грубо вмешателство в работата на предприятията и обслужващата сфера. Но когато изникнат проблеми, свързани с жизнената дейност на гражданите, и партийната организация се намеси, трябва да се взема и нейното мнение под внимание. При нас за два квартала с население около 10 000 жители имаше една-единствена работилничка за ремонт на обувки. Съответните органи с оглед на уедряването и рентабилността на този вид услуги я закриха. Водихме с тях борба в продължение на една година — напразно. „Така е, като нямаме общественици, които да воюват за нуждите на хората“ — упрекват ни. Коментарът е излишен.

Или други парадокси, които могат да се избягнат. Когато обществеността не иска даден човек да работи в магазина, го държат, а за когото има положителни отзиви — го местят...

Специалистите по градоустройството гледат от върха на пирамидата, в общ план за града. Това е хубаво. Но те също не откликват на нашите предложения. Сега по линия на стопанското строителство всеки строи каквото му трябва — жилище, гараж, таванска стая и пр. За обществени помещения никой не мисли. За да се вникне по-задълбочено в инфраструктурата на кварталите, трябва тези неща да се съгласуват, да се вземе мнението на хората, които живеят там, да се имат предвид исканията и предложенията на партийната организация, на обществените организации, които тя ръководи.

В много партийни документи се говори за привеждане на субективния фактор в съответствие с обективните условия и възможности на нашето развитие. С всичката сила това важи и тук. В квартала имаме 40 активни борци против фашизма и капитализма, имаме образци на комунисти, общественици, от които всички се възхищават. Ще посоча няколко. Емил Димчев е бил началник на „Планов отдел“ в ОНС, известно време партиен секретар, сега в квартала продължава да върши обществена работа. Отначало като член на партийното бюро, а след това 8 години секретар. Вече в напреднала възраст и сега е отговорник на партийна група. Ганчо Добрев е основател на Отечествения фронт в Стара Загора още преди 9 септември 1944 г. Бил е директор на „Зърнени храни“, агроном, преподавател в школата за председатели на ТКЗС. След като се пенсионира, работи в продължение на 17 години като председател на низова организация на ОФ — една от най-добрите в квартала. Освобождаването му от тази длъжност съвпадна с неговия 80-годишен юбилей. Никога не е бягал от обществена работа

Digitized by Google

и комунистът Иван Димчев, бивш финансов работник. В продължение на 18 години той бе председател на кварталния комитет на ОФ, избиран е два пъти за делегат на конгреси на ОФ, а и сега, вече в 80-ата си година, е член на кварталния комитет, и то не само фигурира, а работи активно в българо-съветското дружество и кварталния клуб. Безпартийната Пенка Стоянова е започнала обществената си дейност още 18-годишна и вече 32 години неотклонно работи. Била е женот-говорничка, председателка на организация, членка на квартален комитет на ОФ. Такива примери мога да посоча още. Това са хора с високо съзнание, с апостолски сърца. И те освен една значка и някоя екскурзия не са получили нищо, не са и искали. Затова пък имат признанието на хората, които ги уважават, сочат ги за пример.

Но все пак проблемът за бягството от обществена работа си остава. Ние никога не сме обвинявали гражданите за това, че една или друга организация на ОФ е пасивна, защото лоши граждани няма. Важен е подборът на кадрите. Някои желаят да работят, но обществеността не ги приема, на други не се удава този вид дейност. Но когато хора с качества, с възможности не искат да поемат обществени ангажименти, можем да говорим за бягство. Къде са корените му? Много хора прекалено лесно, без особени усилия постигнаха голямо благополучие, самочувствието им е прекомерно, нищо не ги интересува. Други, заели веднъж високи длъжности в партийния, държавния и стопанския апарат, създават дистанция между себе си и околните, започват да мислят, че „дребните“ неща в квартала не са за техния мащаб. (Наистина работата не винаги позволява човек да оглави квартална организация, но такива хора биха могли да са полезни за епизодични задачи, които отговарят на тяхното положение и интелект — агитационна работа, по благоустрояването.) Трети не са съгласни да губят времето си с работа, от която нищо не получават, а следва само да им се дава.

След речта на другаря Тодор Живков на VII конгрес на ОФ настъпиха големи изменения в отношението към обществената работа, преодолява се подценяването ѝ. Но има още какво да се желае. Така например в предприятието, в учреждението никой никого не пита дали участвува в обществена дейност в квартала. Дори от младите хора, които се приемат за членове на БКП, малко се изисква в тази насока. Гледа се главно произходът им и да са добри производственици. В IX партийна група на работещите комунисти има директори на заводи, секретари и заместник-секретари на партийни комитети, заместник-председатели на съвети и всички са съгласни, че трябва да се работи, да се направи нещо. Но когато стана дума да избираме отговорник на групата, един другар заяви, че не би могъл да поставя задачи на такива „отговорни фактори“. Друг комунист, заместник-секретар на заводски партиен комитет, отначало мотивира своя отказ деликатно, но в края на краищата излезе, че не иска, защото никой няма да го пита как е работила партийната група, никой няма да му отчита тази дейност.

Петдневната работна седмица увеличи свободното време. Хората обаче още от петък вечерта или рано в събота заминават кой на село, кой на вилата и често мотивът за незаангажирането с обществена работа се обяснява с „Отивам на лозето“, „Много съм зает с мястото“ и пр.

Но в края на краищата въпросът опира до наличие на морални стойности, на добродетели, характеризиращи социалистическия тип личност, до осъзнаване на потребността от реализация не само на работното място, от където човек получава заплата. Защото обществото има нужда от труд. Мисля, че стимулите за обществената дейност — морални и материални — следва да намират по-голямо приложение.

Недьо ЙОНЕВ
секретар на първична партийна организация в кв. „Димитър Кондов I“, район „Приморски“ — Варна

Digitized by Google

ИЗИСКВАНИЯТА СА ВИСОКИ

Като партиен секретар в квартала вече 9 години не идеализирам нещата и не считам, че лесно ще се постигне висока ефективност в партийно-политическата и организационната работа, но решаването на много от повдигнатите в писмото на Пеньо Прокопов въпроси безспорно ще даде отражение върху политическата активност както на членовете на партийната организация, така и на цялото население от квартала.

За да отговорят на високите изисквания териториалните партийни организации, преди всичко не бива да се подценява дейността им. Понастоящем тези организации са съставени предимно от пенсионери, хора в напреднала възраст, често с разклатено здраве, за които обществената работа не винаги е по силите им. Затова според мен е нужно от по-големи организации в трудовите колективи да се изпращат комунисти за работа в квартала. Разнообразният възрастов състав на територриалната партийна организация ще облекчи общуването й с различните по възраст слоеве от населението.

По решение на бюрото на общинския комитет на БКП в Благоевград на територията на всяка низова отечественофронтовска организация при нас има партийна група от членовете на кварталната партийна организация и отделно група от комунисти, които живеят в квартала, но членуват в партийните организации в учрежденията и предприятията, където работят. Така се създава ръководна тройка — двамата отговорници на партийни групи и председателят на низовата отечественофронтовска организация. Около всяка тройка е формиран актив от членове на доброволния отряд, на комисията за народен контрол и на агитаторския апарат. Резултатите от тяхната съвместна дейност се почувствуваха особено силно при подготовката на изборите.

Работата на кварталната партийна организация с групите от работещи комунисти трябва да се задълбочи. Какво имам предвид? Да се създадат по-тесни контакти между кварталната партийна организация и партийните организации в предприятията, така че тези хора също да се чувствуват отговорни за решаване на задачите в квартала — благоустрояване, хигиенизиране, събиране на вторични суровини, озеленяване и пр. Това важи и за комунистите на ръководна работа в различните предприятия, учреждения и организации. Тяхната дейност в квартала е от голямо значение за засилването на обществената активност, още повече че на много от поставяните тук въпроси те могат да дават своевременно отговор. Имаме при нас дългогодишни ръководители, но за съкварталците някои от тях си остават непознати.

Обикновено след пенсиониране комунистите се зачисляват в квартала. Но зачисляването е формален акт, ако те нямат психическа нагласа да се включат в партийната работа тук. В тази насока трябва да ни помогнат ръководствата на организациите, в които досега са членували комунистите. Да не говорим, че не само в кв. „Вл. Заимов" в София — и при нас има другари, които не се зачисляват в квартала и стоят настрана от неговите проблеми. В основата на такова отношение към територриалната партийна организация стои подценяването на партийната работа по местоживеене и надценяването на собствената личност, бягството от „неизгодната" обществена работа и търсенето на работа на половин щат срещу заплащане.

Digitized by Google

Разбира се, имаме комунисти (и е не са малко), които се отнасят голямо чувство за отговорност ъм поставените в квартала задачи. Такива са например командирът на доброволния отряд Илия Симеонов, заместник-председателят на кварталния комитет на ОФ Стоил Вакашински, касиерът на партийната организация Спас Додев, партийните групови отговорници и др. Смятам, че за такива активни другари — комунисти и безпартийни, е необходимо да се намерят подходящи форми за стимулиране, защото само на ентусиазъм не е правилно да се разчита.

Всеки знае, че интересните, добре организирани мероприятия намират отзвук, повишават обществено-политическата активност. От няколко години по инициатива на партийната и отечественофронтовската организация чествуваме нашите съкварталци, паднали в борбата с фашизма и капитализма. В тези чествувания населението се включва масово. Популярни са екскурзиите до исторически места, свързани с живота на партията. Голям интерес предизвика викторината „Познаваш ли нашия квартал и нашия град?", в която участвуваха младежи от квартала. Чрез такива мероприятия се издига авторитетът на партийната организация, проявява се нейната ръководна роля.

Идейновъзпитателната работа в квартала може да бъде резултатна и всеобхватна тогава, когато са активни низовите отечественофронтовски организации. Съвместно с кварталния комитет на ОФ укрепихме кадрово техните ръководства. Направиха се промени и в състава на комисията за народен контрол. В доброволния отряд влязоха повече млади хора. Резултатът не закъсня, отрядът е първенец в града.

В същото време си даваме сметка, че партийно-политическата работа е по-резултатна, когато навреме даваме отговор на поставените от гражданите въпроси, на предложенията и поръченията им. За съжаление това не винаги става, възможностите на кварталните партийни организации в тази насока не са големи. Ние не можахме да предотвратим дори закриването на една автобусна спирка...

Що се отнася до подетия от сп. „Партиен живот" разговор за работата на териториалните партийни организации — приветствувам го. Изказаните мнения, споделеният опит в работата по местоживеене ще допринесат да се усъвършенствува тя, да растат политическата и обществената активност на населението.

Иван ВЕЛЕВ
секретар на първична партийна организация в V квартал — Благоевград

НАШИЯТ ОПИТ

Основно се запознах с въпросите, които др. Пеньо Прокопов разглежда в своето писмо до редакцията на сп. „Партиен живот". Той вярно подчертава, че за изпълнение решенията на XII конгрес на БКП при условията на териториалните партийни организации голямо значение има повишената обществена активност на хората, и то преди всичко на комунистите, защото те са, които ще поведат и безпартийните при изпълнение на мероприятията в квартала. Въпросът за обществената активност е от жизнено значение за всеки партиен секретар, за всяко бюро и първична организация, за-

Digitized by Google

щото чрез него на практика се допринася за своевременното решаване на задачите, поставени от партията.

Не съм съгласен, че обществената активност е вълнообразен процес, който силно се влияел от изпълнението на поръченията и предложенията на гражданите по различни поводи. Според мен в кв. „Вл. Заимов" — София са дали на съответните органи неизпълними поръчения, за които са били необходими средства, материали и др. Би трябвало поръченията да се обсъдят предварително от партийното бюро и актива, да се вземе мнението на специалистите и тогава да се възлагат, а освен това наложително е било да се обясни на хората, какво на този етап не може да се изпълни, за какво няма условия. За недобре подготвените поръчения отговорност носят партийното бюро и лично секретарят — такъв е нашият подход по този въпрос.

Като примери в писмото се посочват нерешените проблеми със снабдяването на населението с хляб, незаконното строителство на гаражи и бараки. Не е безпомощна обществеността в такива случаи. И ако съответните отдели на районния народен съвет — „Търговия" и „Архитектура и благоустройство" — не са направили нужното, първичната партийна организация е трябвало да не отстъпва, да отнесе въпросите до районния комитет на БКП. Практиката при нас потвърждава, че такъв подход е верен и резултатен. Ръководствата на специализираните предприятия за услуги и на заводите на територията на Аспаруховски район приеха например с разбиране задачата на районния комитет на БКП за подобряване и разнообразяване услугите на населението. През първото тримесечие на годината планът за услугите бе изпълнен 113,3 на сто. В корабостроителния комбинат „Г. Димитров" специализираните предприятия разкриха работилници за ремонт на часовници и обувки, със силите на комбината са осигурени и автосервизни услуги. Уредено е битовото обслужване и на територията на други предприятия, в кварталите и селата към района са разкрити приемни пунктове за битови услуги, обущарски и дърводелски работилници, фуражомелки. Използва се трудът на пенсионери — шивачи, шапкари, бръснари, извън работното време упражняват своя занаят зидари, дърводелци, оксиженисти. Но проблеми и сега има — не достигат квалифицирани работници, материали, резервни части, производствени мощности. Затова вниманието към битовото обслужване на населението не отслабва.

Правилно посочва авторът на „Искам думата" — районният народен съвет се затруднява при своевременното решаване на въпросите в кварталите. Причина за това са големият брой население и отдалечеността на кварталите от съвета. Създадените обществено-държавни органи на практика ще помогнат за навременното обслужване на гражданите.

Например при нас със задоволство се приемат „посредническите звена" — бюрата за административно обслужване, разкрити на обществени начала към по-големите заводи. Създадени са 18 такива бюра, които улесняват работниците и служителите и им спестяват ценно време. В областта на културата на обществени начала се формират съвети, които ръководят дейността на читалищата, библиотеките, самодейните театри и др. Особено се изявиха те в ръководството на художествената самодейност. Обществено-държавните органи могат да имат и други форми и направления при решаване въпросите на гражданите — това е задача на бъдещата наша работа. Трябва да се експериментира и внедрява.

Партийните организации по местоживеене са задължени да ръководят агитационната и пропагандната работа сред населението от квартала или селото в духа на комунистическите идеи; да полагат постоянни грижи за повишаване на активността на комунистите, за издигане на тяхната авангардна

Digitized by Google

роля и отговорността им за изпълнение на задачите в областта на обществено-политическия, стопанския и културния живот; да изучават настроенията на трудещите се; да възпитават партийните членове и всички трудещи се в дух на непримиримост към недостатъците и т. н. Това са сфери на ръководство и контрол, в които кварталната партийна организация има широко поле за изява. Нужни ли са й и някакви допълнителни права над строителните, транспортните, търговските и обслужващите обекти на нейната територия, някакви ръководни и контролни функции над тяхната дейност? Вместо положително влияние, според мен, ще се получи обратно — всяка партийна организация ще иска да се разкрият повече магазини, повече автобусни спирки, да се построят повече жилища, пътища и т. н., без да знае и да се съобразява с нуждите на другите квартали и райони. Правилно ще бъде обаче работниците от сферата на търговията и обслужването да са от самите квартали и села и при тяхното назначение да се взема мнението на териториалната партийна организация, което ще допринесе за подобряване на работата. Голям принос в това отношение биха дали и комисиите за народен контрол.

Действително все още се намират хора, които трудно се включват в обществена дейност. Работят си лозето, градината и не си развалят спокойствието. Затварят се в апартамента и не се интересуват от това, което става навън. Това наистина е отрицателно явление, тъмно петно в нашия живот. Но веднага трябва да отчетем, че такива случаи са изолирани. П. Прокопов сам подчертава, че тяхната партийна организация е комплексен първенец в района и всичко това е дело на повишената обществена активност на комунисти и безпартийни.

И при нас има граждани, които не се занимават с обществена дейност. Партийните организации в кварталите водят с тях разяснителна индивидуална работа, а когато се изчерпят другите възможности за въздействие, бюрата уведомяват писмено административните и партийните ръководства в съответните предприятия, търсят тяхното съдействие. Понякога това става повод за среща на секретаря от завода и комуниста с партийното бюро в квартала.

Бюрото на РК на БКП задължи партийните комитети и първичните организации в заводите и комбинатите да възлагат на своите членове поръчения за включване в мероприятията на кварталните партийни организации и два пъти годишно да отчитат изпълнението на тези поръчения. Заводските партийни организации изпълниха решението. Силна, свежа струя се вля в доброволните отряди в кварталите „Аспарухово III“, „Аспарухово V“, „Благой Касабов III“, „Д-р Димитров III“, в секциите на центъра за възпитателна работа, в ръководствата на масово-политическите организации. Във всеки завод е определен член на партийното бюро или секретар, който поддържа връзка с бюрата на териториалните организации и отговаря за комунистите, изпратени с поръчения за работа там. Така на дело се осъществява връзката „завод — квартал — завод“.

За повишаване на обществената активност в кварталите допринесе и прегледът на партийните групи през 1980 г. Той премина на три етапа. На своите събрания първичните организации се информираха за работата на всяка група поотделно, на включените в нея комунисти, набелязаха мерки. Прегледът завърши с пленум на районния комитет. Под непосредственото ръководство на партийните бюра в кварталите и селата се изградиха временни партийни групи на комунистите по местоживеене, което също допринесе за разгръщане на обществената активност.

Има отделни хора, които мислят за обществената работа като за „бреме и наказание“. Но мнозинството от гражданите с делата си доказват, че това е въпрос на дълг, чест и достойнство. Пример за това

Digitized by Google

ни дава партийната организация в Звездица. Тя поде инициативата селото да стане „Образцово социалистическо селище". Комунистите извършиха огромна масово-политическа, организаторска и разяснителна работа. Необходимо беше да извадят хората от затворения кръг на дома и да ги насочат към общественополезното, към проблемите на селото. Общоселското събрание реши всеки работоспособен жител да даде по 6 дни доброволен труд. Лозунгът „Благоустрояването на село Звездица — дело на неговите жители!" стана ръководно начало в работата на партийната организация. Особено се изявиха пенсионерите-комунисти. Стефан Томов отработи 7 трудодни само на детската градина, Желю Маринов даде над 20 трудодни. Със своята висока съзнателност тези възрастни хора служат за пример и увличат другите. Над 600 работни дни дадоха и жителите на Варна, които имат лозя, градини и вилни места в Звездица. Дело на общия труд са сградата за обществено хранене, магазинът за хранителни стоки, целодневната детска градина, трафопостът. Възстановяват се или се събарят старите, порутени сгради. Правят се улици, бордюри и тротоари, създават се зелени площи, разшири се радиомрежата в крайните квартали. Продължава работата по телефонизацията на селото, подготвя се водоснабдяването му. Комунисти и земеделци с общи усилия си изградиха и обзаведоха клуб.

Богата и разнообразна дейност развива читалището. При прегледа на художествената самодейност някои от колективите се класираха на първите места в общината. Организацията на ОФ е първенец в района по благоустрояване и хигиенизиране на селището, а сдружените земеделци са на първо място по предаване на селскостопанска продукция от личното стопанство.

Трябва да подчертаем в случая и личния пример за безкористна и всеотдайна обществена активност, който дават партийният секретар Цветан Лалов, председателят на ОФ Добри Радев, председателят на БЗНС Христо Стефанов и кметът В. Грудев. Техните дела увличат хората повече и от най-ентусиазираните думи.

В Звездица районният комитет на БКП организира съвещание за обмяна на опит, на което присъствуваха всички секретари на териториалните партийни организации и кметовете. Тук те на практика видяха, чуха и почувствуваха какво може да се направи, когато всички жители от даден квартал или село са обединени от една обща цел и активно работят за осъществяването ѝ.

Другарят Прокопов пише, че е станало модерно всичко да се струпва на обществеността, и то предимно в кварталите, на бабите и старците. Не е „модерно", а... напротив — на етапа от нашето обществено развитие е необходимо още много функции да се поемат на обществени начала. Това е единственият правилен път към зрялото социалистическо общество. Също така не трябва да забравяме, че обществена работа се върши не само в кварталите...!

Безспорно, за повишаване на обществената активност на комунистите от териториалните партийни организации на населението сме длъжни да работим всекидневно, упорито, като отделяме особено внимание на индивидуалния подход към всеки гражданин, като полагаме повече грижи за включване на младежите и девойките в обществената дейност, като използваме духовните стимули за поощряване на обществената изява на хората от кварталите и селата.

Михаил ЖЕКОВ
инструктор за кварталните
първични партийни организации
в Аспаруховски район — Варна

Digitized by Google

ГЛАВНОТО — ПОДХОДЪТ

Диалогът по проблемите за работа с младежта, подет с особена интензивност преди три години, продължава в първичните партийни организации, в трудовите колективи, в училищата от Казанлъшката община. Тази тема вълнува ръководителя и изпълнителя, партийния секретар и стопанския ръководител, комуниста и комсомолеца. Дискутира се не само какво е извършено досега, но и как е извършено: какви нови клубове са построени, база за спорт и отдих, какви работни места ще се открият, какви жилища ще получат новобрачните, как ще се подобри и обогати битието на младия човек, как ще се усъвършенствува неговата личност. Неотдавна общинският комитет на партията в Казанлък обсъди на пленум работата си по изпълнение на целия комплекс от мероприятия, приет преди три години, за да се реализират в живота големите идеи, заложени в Писмото на първия ръководител на партията и държавата другаря Тодор Живков до Комсомола.

Периодът преди пленума бе своеобразен преглед на извършеното, на решените и нерешените въпроси. Може би това е подтикнало бюрото на общинския комитет да предвиди към основния доклад отчети на общинския народен съвет, на общинската организация на профсъюзите и на общинския комитет на Комсомола. Замисълът е интересен с оглед на това, че най-важните органи на социално управление в общината правят анализ на извършеното от тях в изпълнение на комплексната програма, анализират обективните и субективните причини за нерешените въпроси. Съставени с много цифри и факти, на тези отчети не достигна самокритично вглеждане в собствения подход, самооценка — какво се е променило в стила на работата с младежта; следваше и да се отдели повече място на нерешените въпроси, отколкото на решените.

Основният доклад на пленума, изнесен от Виделина Иванова, секретарка на общинския партиен комитет, даде възможност за широк коментар. Понрави се критичният тон на доклада, самокритичната оценка на собствената работа, на стила на общинския комитет, на неговото бюро; направиха впечатление интересните примери, които илюстрираха успехите и неуспехите, както и изводите, имащи значение за бъдещата работа.

●

Има документи, чието значение прехожда за ден, за месец или за година. Писмото до ЦК на Комсомола по мащабните проблеми, които постави, ще има значение за години напред. Защото Писмото постави правдиво и откровено днешните и бъдещите задачи на партията. Преди всичко това е генералната задача за възпроизводство на самата партия, така да се каже, за създаване, за възпитаване на нови комунисти, на достойни граждани. Като се грижи за правилното възпитание на младото поколение, особено на младата генерация комунисти, партията се грижи за дълголетието на социалистическото общество и за собственото си дълголетие.

Digitized by Google

Сложността и отговорността на задачата на сегашния етап изключва елементарния, посредствения подход към този проблем. Време е да се разделим с онова пренебрежително отношение: „Остави се, момчешка работа“ или с онова шеговито изказване, че проблемите на комсомолското дружество в партийната организация са все в точка трета на дневния ред. Отнася се за определени случаи, но те съществуват. Духът на Писмото смути организационната летаргия на мнозина и поиска от всички проблемите на младежта, на Комсомола да бъдат първа точка от дневния ред на партийните органи и организации, на стопанските органи, на обществените организации, на всички звена от нашата политическа система. Да се преустрои подходът към този важен проблем е с още по-важно значение за нашето обществено развитие. Преди всичко да се променят мисленето, убежденията, особено предубежденията към този проблем. Изключително важно бе да се преодолее частнособственическият подход, ако го наречем така, към целия комплекс от грижи за младежта, да не се мисли, че това са проблеми на партията като цяло, на държавата като цяло, на обществото изобщо, че те не се отнасят до нашата първична партийна организация, до нашето предприятие, учреждение, институт.

Писмото посочи, че тези проблеми се отнасят до всеки и тяхното правилно решаване изисква усилията, вниманието, грижите на всеки. Пренебрежението, снизхождението тук са осъдителни. Вникването в същността на проблема е не само психически, социално, то има политическо значение. Другарят Тодор Живков, като отправя топли думи към досегашната работа на партията с младежта, същевременно посочва, че „има много въпроси, които при новите изисквания и критерии изискват нови решения“. Той предупреждава по-задълбочено да се изучават интересите и потребностите на младежта, че за тези интереси и потребности да не се съди от позицията на спомените или по поведението на собствените синове и дъщери, както и впечатленията ни да не се изграждат от празнични, протоколни срещи, събития.

Преустройството, новият подход изискват задълбочено, системно изучаването на потребностите и интересите на младото поколение, то да се превърне в норма на работа, в постоянен стил, който да се обогатява непрекъснато. Като ни задължава да преустроим своя подход по проблемите на работата с младежта, Писмото по-нататък изисква да го обогатяваме и усъвършенствуваме, с други думи — от доброто към по-доброто.

Да се преустрои подходът към проблемите на работата с младежта и с Комсомола е задача не само исторически насъщна, но и социално справедлива. Младият човек е в авангарда на социалистическото строителство. Синеблузата му рубашка се ветря на Хаинбоаз и по скелите на Димитровград, на Първа атомна, той дълба пристаните на ферибоотния комплекс „Варна—Иличовск“, той стана знатен механизатор, стругар, инженер, талантлив художник, способен учител, лекар. Младежта присъствува в нашия живот с реални дела, със своя романтизъм и дръзновение. В отраслите на материалното производство в Казанлък сега се трудят 12 000 млади хора до тридесетгодишна възраст, което приблизително се равнява на една трета от общия брой на трудещите се в общината. Общинският комитет на партията винаги се е съобразявал с тази обективна реалност. Писмото му помогна не само да издигне равнището на своята работа, но и да претендира от всички органи на социално управление от общината да преустроят подхода си към проблемите на младежта съобразно изискванията на Писмото. Подготовката на пленума комитетът замисли като преглед на това преустройство и сравнително добре осъществи

Digitized by Google

своя замисъл. На събрания и заседания партийните органи и организации, кметствата, стопанските ръководства задълбочено самооцениха досегашната си дейност. Комбинатският комитет на партията във „Фр. Енгелс“ проведе пленум по този въпрос. Заедно с прегледа партийните организации и трудовите колективи набелязват нови мерки за осъществяване на по-съдържателна работа с младежта, преди всичко за обогатяване на собственият стил на работа по тези проблеми. Бюрото на общинския комитет на партията повиши значително своята взискателност към партийните комитети, към първичните партийни организации, към всички ръководства за постигане на по-голям размах в работата с младежта и Комсомола. Този комплекс от въпроси се свързваше и се решаваше успоредно с другия, с основния — по-нататъшното развитие на селищната система, на трудовите колективи.

Контролът за изпълнение на решенията, засягащи една или друга страна на партийното ръководство на Комсомола, стана по-действен, много повече поставя въпроса с какво да се помогне, отколкото да се регистрират недостатъците; неговата главна цел стана преодоляването на слабостите, на нерешените въпроси.

В отминалата практика често се е случвало отделните управленчески звена да не координират, да не съгласуват дейността си по работата с младежта. Срещаха се ръководства, които мислеха, че възпитателната работа с младите хора свършва до оградата на тяхното предприятие, до входната врата на учреждението. В това отношение в общината много неща се промениха. Вече е постигнато по-голямо въздействие между различните организации и звена; в тази взаимовръзка на плановете и на действията по-ярко се открои и личният принос и конкретната отговорност на всяко ръководство за реализиране постановките от Писмото в непосредствени дела.

Значително се увеличи и младежкият дял в усъвършенстване на социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката, в управлението на социалните процеси в общината. От последните избори например 34 процента от избраните в общината окръжни съветници и 32 процента от съветниците в общинския народен съвет в кметствата са комсомолци, много млади специалисти, първенци в производството на младежка възраст са включени в ръководството на обществените организации в предприятията, в града, в кметствата, други са издигнати на отговорна административна и стопанска работа.

Пленумът, докладът на бюрото скромно и строго отбелязаха и други успехи, с които се отличава работата на партийните комитети и първичните партийни организации, на отделни комунисти в работата им с младежта, с Комсомола. Със същата строгост се посочиха и нерешените въпроси, какво още не достига на партийната работа в това отношение.

Така например в редица партийни комитети и организации не е преодолян стръмният хребет на количествения подход. Качествените критерии за оценка на преустройството на новия подход в работата с младежта са все още пожелание, отколкото мерило за постигнатото и за непостигнатото. Преди три години всички са приели свои мероприятия за изпълнение на задачите, поставени в Писмото, и в изпълнението им е проявено творческо отношение, родили са се интересни инициативи. На много места обаче в плановете са „превнесени“ общите цели и задачи, отнасящи се до развитието на трудовия колектив като цяло, предвидени са общоважещи мероприятия, без да се държи сметка за конкретните условия, възможности, за потребностите на младите хора в предприятието, в колектива, в селото. С това

Digitized by Google

обстоятелство може да се обясни, че работата на първичните партийни организации в „Пътни строежи“, „Родопа“, в предприятията „Първи май“, „Ремонтстрой“, в Наркооп и „Търговия на дребно“, в селата Бузовград, Морозово, Ясеново, Розово, Кънчево, Ръжена, гр. Шипка и др. промяната, преустройството се извършват с бавен темп.

Във вътрешнопартийния живот на някои първични партийни организации все още не е преодоляна практиката по младежките проблеми да докладват единствено комсомолските секретари, да се вземат общи решения, без да се набелязват конкретни мерки, с конкретни срокове за изпълнение. На пръв поглед бюрата, първичните партийни организации обсъждат множество проблеми, отнасящи се до работата с младежта, с комсомолските дружества, множат се изказванията, предложенията, инициативите, а промяната настъпва бавно, родилните мъки на новия подход продължават дълго време. Общото в работата с Комсомола, общите решения едва ли ще доведат до усъвършенствуване на социалната среда, до създаване на онези най-пригодни условия и атмосфера, в които и чрез които ще изкристализира новият подход към проблемите на младежта и Комсомола. И пленумът направи съвършено верен извод, че процесът на преустройство на подхода на партийното ръководство към работата с младежта е отишъл напред, овладени са много висоти, преобладаващата част от кадрите работят за неговото обогатяване с цялата си енергия, но все още този процес се съпътствува от много несъвършенства.

●

Главната, стратегическата цел на преустройството на подхода на партийната дейност спрямо проблемите на младежта е единство от три задачи: учение, професионална подготовка, активен обществено-полезен труд. Изискването е отправено към всички управленчески звена и на всички нива.

Общинският комитет на партията в Казанлък отчита, че през последните две години се е повишила отговорността на младите хора — в училището, в производството, в обществения живот, в научно-техническото творчество. Партийният комитет си е давал сметка, че пълноценната реализация на младия човек е в зависимост от неговата подготовка, обучение, възпитание в училище, в школите, курсовете за квалификация, от степента на овладяване на професията, от сравнително пригодните условия на работното място, от социално-психическия климат в трудовия колектив. В това отношение значително се е усъвършенствувал учебно-възпитателният процес, работи се за издигане нивото на самостоятелната работа на учащите се и активизиране на комсомолското самоуправление. По-решително се воюва срещу бележкарството, срещу елементарността в практиката на учениците. на по-високо ниво са връзките, договореностите училище — предприятие. С усилени темпове се изгражда учебно-производствената база на специалните училища. През миналата учебна година в училището по текстил е произведена пълноценна продукция за 100 хиляди лева. Ръководствата на текстилния комбинат „Д. Благоев“, комбинат „Хидравлика“, завод „Б. Шанов“ технически оборудват площадки, участъци, цели цехове за производствената практика на учениците.

Тази интеграция на ученето и труда, на урока и практиката в Казанлъшката община набира скорост и в голяма степен осъществява принципите, идеите, решенията на пленума на Централния комитет на партията по образованието. Разбира се, сегашното състояние не е идеалното. Все още не са преодолени редица слабости от миналото.

Digitized by Google

Например стремежът на семейството да насочва младите към професии, към училища и университети, не според техните способности и възможности. Не е преодоляно погрешното разбиране на някои ръководители учащата се младеж да практикува на физически и морално остаряла техника. Не са редки и случаите, когато придобитият разряд в училище не се зачита в предприятието? Естествено е да се постави въпросът: как партийната организация, комсомолското дружество виждат своята отговорност да се защитят интересите на младия човек от първия ден на постъпването му в завода. Новият подход ни насочва правилно — битката е за всеки младеж, битка конкретна, довеждаща до справедливо решение.

Определящото в работата на общинската партийна организация е, че през последните няколко години след Писмото на другаря Тодор Живков значително се е подобрило участието на младите хора в производството, подобрила се е тяхната квалификация, преквалификация. Много млади хора са се сдобили с две и повече професии. Миналата година например стопанските ръководства са създали условия, за да могат 595 младежи и девойки да повишат образованието си в професионално-учебните центрове, вечерните училища по задочен път. Според данни от тази година 1107 комсомолци са овладели две и повече професии. В това отношение са пораснали делът, ангажираността на комсомолските дружества и организации в социалното развитие на трудовите колективи като например в текстилния комбинат „Д. Благоев", в комбинат „Хидравлика", в комбинат „Фр. Енгелс" и др.

Пълноценната професионална реализация неизбежно стига до творчество в работата. Научно-техническото творчество на младежта е задача, към която и партийните, и комсомолските организации от Казанлъшката община са особено пристрастени. В трудовите колективи са създадени по-добри условия за творчество. Комунистите разбират, че на младия човек са свойствени нетърпението, романтизмът, решимостта в преодоляване на трудностите, устременост към нови и нови открития, дръзновение... „да върви по-напред, по-високо, по-нагоре..." Безспорно създадат ли се подходящи условия за творчество, изгради ли се правилна социално-психическа атмосфера в колектива, за което ни задължават решенията на Дванадесетия партиен конгрес, успешно ще се решава един от главните проблеми на Писмото — за социалното творчество на младия човек, за неговото самоосъществяване като личност, като творец и ръководител на производството.

В изказването си пред пленума директорът на комбинат „Фр. Енгелс" Тончо Чакалов коментира как се решава този проблем при тях. Комсомолците, младежите от техните трудови колективи са активни участници в битката за високо качество на продукцията, в управлението на производството, в обществения живот. Над 300 души са избрани в ръководни стопански звена, в партийни органи, ангажирани са с отговорни задължения в обществените организации. Укрепнала е материалната база за научно-техническо творчество. Създали са 11 клуба и в тях протича оживена дейност. Добрите условия на работа са довели и до добри резултати. За една година членуващите в клубовете за техническо творчество са разработили 130 теми, от тях — 120 са внедрени в производството. Създадено е убеждение, че всеки може да прояви и реализира своите способности. Мнозина от младите хора са известни като квалифицирани специалисти, майстори в работата си, първенци в социалистическото съревнование, поверени са им отговорни постове в ръководството на производството.

Digitized by Google

●

За кратък период общинската партийна организация в Казанлък се е сдобила със значителни успехи в усъвършенствуване социалната среда, в която се изгражда младата личност. Организирани са пленуми, теоретични конференции, дискусии за ролята и задачите на трудовия колектив като естествена среда с ефективни възможности за трудово, мирогледно, политическо и естетическо въздействие. Изменил се е обликът на града, на общината, значително са се подобрили жилищните условия, комуникациите, базите за спорт и за отдих. Председателят на общинския народен съвет в Казанлък Станчо Коев в своя отчет пред пленума изтъкна, че успешно се решават проблемите с работните места на младите хора, особено за завършващите средно специално образование. Построени са и работят много детски и здравни заведения. Близо осемдесет процента от децата са обхванати в детските заведения, което без съмнение е значително постижение. През тази година 10 процента от готовия жилищен фонд е предоставен на млади семейства. Разширява се клубната база. Наскоро е открита съвременна художествена галерия и първата ѝ проява е експозиция от творби на Ненко Балкански.

И все пак само в материалното производство младите хора наброяват 12 000, като прибавим училищата, ще разберем, че направеното е недостатъчно. С присъщата си откровеност и критичност основният доклад посочи, че съществуващият младежки дом в града, младежки клубове в селата задоволяват най-важните нужди, но далеч не могат да удовлетворят растящите потребности на младите хора от обществени места за общуване, организиране на политически прояви, клубове на интереси, за увеселения и развлечения. В Писмото си другарят Тодор Живков поставя остро въпроса за уплътняване и разнообразяване, за пълноценно реализиране на младия човек през свободното време, за творчество, отдих, развлечения и той съветва да се използват за тази цел столове на предприятия и учреждения и друга база, която може да се пригоди. Кварталните клубове на Отечествения фронт например? Та това е неовладяна територия от младежите. Очевидно налага се клубната база да се реконструира, да се пригоди и обзаведе според вкусовете и критериите на днешния млад човек и да се използва тя от комсомолските дружества. Да не забравяме — там, където влизат младите хора, там влизат всички възрасти.

●

Работата на общинския комитет на партията в Казанлък, която е разгърнал в изпълнение на задачите, поставени в Писмото, е създала благоприятни условия за разширяване и обогатяване обхвата на комсомолската дейност, включително за обогатяване дейността на комсомолското дружество. Равносметката посочва много положителни примери. Отлична е производствената дейност на 138 младежки колектива. Във фабрика „България“ комсомолците са поели шефство над качеството на продукцията. В общинската комсомолска организация се възпитават и са възпитани кадри с добри политически и организаторски качества, с инициатива и творчество в работата.

В разграничаването на положителното и непостигнатото на пленума бяха коментирани проблеми, отнасящи се до сегашното състояние на най-важното комсомолско звено — дружеството. Измерени с качествените критерии на Писмото, промените в дружествата настъпват бавно. В редица дружества задачите не се степенуват по важност,

Digitized by Google

не се открива и не се стимулира новото в живота, част от деловата работа е белязана с формализъм. Организаторската и възпитателната функция на дружеството не се разгръща с достатъчна бързина и всеобхватност, често се срещат дружества, в които не се организира интересен младежки живот, принизена е съюзната дисциплина.

Главната причина общинският комитет на партията вижда в недостатъчния контрол и помощ на първичната партийна организация, в недостатъчния опит на дружествените комитети да организират съюзния живот, преди всичко да съставят интересен, вълнуващ комсомолците дневен ред, с обсъждане на проблеми, пряко засягащи интересите и потребностите на членуващите в дружеството. Плановете на някои дружества, като в автомобилното предприятие, в завод „Марко Чернев" и пр., не са съобразени с плановете за социално-икономическо развитие на трудовите колективи.

Новите отговорности, които Писмото поставя, очертават една важна функция на комсомолското дружество — да бъде то представител, застъпник на интересите на младежите в трудовия колектив и представител на трудовия колектив сред младежите.

Важен проблем за първичните партийни организации е да се повишава непрекъснато отговорността на комсомолските дружества за идейно-политическото изграждане на младата личност. Всъщност това е комплекс от проблеми за политическото и трудовото, за мирогледното и нравственото възпитание на младата личност, за изграждане у нея на активна жизнена позиция. На идеологическата работа в дружеството се възлага и задачата непрекъснато да преодолява отрицателните явления на част от младежта като аполитичността, бягството от труда, стремеж към леко преживяване, алкохолизъм и тютюнопушене. На тази група въпроси следваше да се отдели повече място и в докладите, и в изискванията, тъй като са проблеми от първа величина. Активната жизнена позиция на личността изобщо, на младата личност в частност се изгражда във формиране на положително отношение към ценностите на нашето общество, в активен труд за тяхното умножаване и на второ място, в борба с отрицателните прояви. Създадем ли необходимите предпоставки за активна жизнена позиция на младия човек, ние сме създали потребните предпоставки, за да бъдат изпълнени високите изисквания на Писмото до Комсомола.

Димитър КРАЛЕВ

Digitized by Google

ДРЕБНИ, НО НЕ МАЛОВАЖНИ...

Повод за тези размишления ни даде случка в с. Нивянин, Врачанско. Прибираше се царевицата, отделена за лично ползване. Много селяни, особено пенсионери, усилено търсеха транспортни средства, за да превозят реколтата, а същевременно самосвали и ремаркета на АПК престояваха повече от половин ден там, където трактористи и шофьори беряха своята царевица.

В края на краищата отново превозните средства на АПК превозиха на повече от тях кочаните и царевичака, но това стана след много тревоги и неизвестности. А можеше да стане много просто. Какво пречеше в тези дни на разположение на група труженици да се придадат необходимите превозни средства, да се организират и да приберат и изаозят продукцията си, като се освободят от излишни разтакавания и неизвестности. Още повече, че в подпомагането на личното стопанство в селото имат традиция. Например засяването на същите тези площи за лично ползване става от АПК. След това тракторите я окопават и тогава се разпределя за доотглеждане. Естествено, кооператорите си заплащат тази услуга, но са доволни от нейната организация, от положените към тях грижи. Защо това да не стане така организирано и при прибирането на реколтата! А точно тогава и бригадата е заинтересована по-бързо да се освободят площите за сеитба.

Това е въпрос наглед дребен, но твърде важен: той засяга грижата за човека, която е сърцевина на партийната политика. Тази грижа трябва да се прояви навсякъде, където е нужно и възможностите позволяват. Ще споменем още един недобре решен въпрос. Миналата и до известна степен тази година площите за лично ползване бяха на няколко километра далече. Тъжна бе картината да се наблюдават грохнали пенсионери да отиват пеша до блока. Те се изморяваха само от пътя. Нима няма подходящи площи близо до селото! Или ако няма, защо да не се организира превозването им, а за сметка на това същите тези пенсионери да помогнат било в прибирането на зеленчуковите култури или в друга работа, за която сега идват бригади от ученици и студенти. Освен тази полза по-важна е другата — благодарността на хората, особено на тези, които създадоха и укрепиха социалистическия строй на село, които работиха през най-трудните години.

Тези грижи за работещите и пенсионерите могат да се извършат направо от стопанските ръководители. Това би било напълно нормално. Но ако на тях не им достигне време и опит да го решат, има партийна организация, партийно бюро. Има и общински партиен комитет. Нормално е те да станат инициатори, да разкрият възможностите за подпомагане на хората и да подтикнат и контролират стопанските ръководители да ги използват. От това ще спечели преди всичко авторитетът на партията, авторитетът на новите партийни органи в селищните системи, на първичната партийна организация.

Димитър ПЕТКОВ

Digitized by Google

ПРОГРАМА ЗА СЪЗИДАНИЕ И МИР

Двадесет и шестият конгрес на КПСС убедително продемонстрира великата жизнена сила на ленинизма, огромните предимства на социалистическия строй, идейното и организационното единство на нашата партия. Неговите решения намериха жив отклик в страната, посрещнаха се с горещо одобрение от комунистите и всички съветски народи.

В теоретически план конгресът концентрирано обобщи огромния опит в политическата, социално-икономическата и идеологическата дейност на партията в условията на зрелия социализъм, посочи новите закономерности и етапи в постъпателното развитие на съветското общество. Както и подобава на комунисти, реалистически оцени не само постиженията, но и съществуващите трудности, нерешените проблеми и набеляза широка програма за социално-икономически преобразования, за повишаване на идейно-политическата въоръженост на партията и народа.

Сърцевина на цялата дейност на партията беше и си остава нейната икономическа политика. Нейната същност се състои в това, да се осигури по-нататъшно нарастване благосъстоянието на съветските хора на основата на устойчиво, постъпателно развитие на народното стопанство, на ускоряване на научно-техническия прогрес и привеждане икономиката на интензивен път на развитие. Голямо внимание в частност конгресът отдели на топливно-енергийните отрасли. Възможното участие на заинтересованите социалистически страни в усвояването на газовите местонахождения на Западносибирския район, както и в развитието на атомната енергия безсъмнено би имало съществено значение за цялата социалистическа общност.

Конгресът обърна нашето внимание на необходимостта от изучаване и използване на положителния опит на социалистическото строителство, натрупан в братските страни, в т. ч. полезните форми на аграрно-промишлено кооперииране, развити в България, както и в другите европейск социалистически държави.

В следващите години ние си поставям задача да издигнем темповете на иконс мическото развитие с оглед да създаде нови материални условия за решаване н главната цел на политиката на КПСС – нарастване благосъстоянието на народа.

Друга характерна черта на петилеткат е изпреварващото развитие на отраслите произвеждащи предмети за широко пот ребление, а също по-бързият ръст на про изводството на тези предмети в сравне ние с нарастването на паричните доході на населението.

През 70-те години в нашата страна реалните доходи на населението се увеличиха на глава 1,5 пъти. Днес почти половината от цялото население има доходи над 100 рубли на член от семейството, докато през 1965 г. те са били само 4 на сто. За болшинството от населението това означава преминаване към качествено новс равнище на потребление. Но за съжаление има още немалко стоки, които не винаги могат да се намерят. Често в качеството на дефицитни попадат не сложните изделия, а онези, които ние наричаме „дребни". Това е резултат както на недостатъци в планирането, така и в производството на едни или други стоки. Понякога ние сами затрудняваме решаването на възникналите проблеми.

Следва да се отбележи, че планът през XI петилетка предвижда увеличаване обема на продукцията на леката промишленост с 18—20 на сто, а производството на редица стоки, които засега са недостатъчни, ще нараства значително по-бързо.

Заедно с това средната работна заплата на работниците и служещите ще достигне през 1985 г. 190—195 рубли в месец, доходите на колхозниците от общественото стопанство ще се повишат с 20—22 на сто.

Значително нарастват ролята и размерът на изплащанията и облекченията от

Digitized by Google

обществените фондове за потребление. Ще приведа само два примера: държавата ще предостави безплатно или на облекчени условия карти за санаторно лечение и почивка на повече от 13 милиона трудещи се. За изплащането на всички видове пенсии се предвиждат суми, които превишават 2 пъти разходите за отбрана.

Двадесет и шестият конгрес одобри нова система от мерки за подобряване на условията на живот на жените-майки. Още от 1981—1983 г. за тях се предвижда да се въведе частично заплащане на отпуски за гледане на децата на възраст до една година, а след това той ще бъде продължен да достигне година и половина.

Набелязано е и по-нататък ще се провежда линия за осигуряване на стабилност в цените на дребно на стоките от първа необходимост.

С оглед радикално решаване на проблема за снабдяване с продукция се разработва специална продоволствена програма на основа на по-нататъшния подем на селското стопанство.

В нашата страна 2/3 от зърнените култури се получават в зоната на така нареченото „рискувано земеделие". Четиридесет процента от обработваемите земи имат в годината под 400 милиметра валежи, а най-добра за земеделие влага — 700 милиметра, са само 1 на сто от обработваемите земи. Независимо от това земеделците се ориентират да получават стабилни средни добиви от зърнените култури.

Новата петилетка е сериозен изпит за строителите. През 70-те години са построени жилища, площта на които надвишава целия градски жилищен фонд в началото на 60-те години. Средно за всеки 10 дни се подобряват жилищните условия на около 270 хиляди жители на нашата страна. Двадесет и шестият конгрес на партията постави задачата да се повиши комфортността на квартирите, равнището на тяхното благоустройство. Разпределянето на новите държавни жилища ще се осъществява като правило по принципа да се предостави на всяко семейство отделна квартира.

Като един от най-важните принципи на икономическата политика на КПСС през настоящия период конгресът утвърди необходимостта от задълбочаване на стопанското отношение към обществената собственост, умението най-пълно да се използва всичко, което има в нас. За решаването на тази задача се предвиждат редица инициативи на трудовите колективи, по-действена партийно-масова работа. Към това се насочва и техническата политика, и политиката на капиталните вложения, системата на плановите и отчетните показатели...

Именно от тази гледна точка конгресът разгледа и утвърди задачите за развитието на всички отрасли на народното стопанство, за ускоряване на научно-техническия прогрес, за усъвършенстване на методите на ръководство на икономиката.

●

В братското семейство на съветските републики вдъхновено се трудят и народите на Украйна. Своя висш патриотичен дълг те виждат в това да умножават дела в решаването на общосъюзните задачи, в укрепването на икономическия, отбранителния и духовния потенциал на нашата родина.

Прирастът на националния доход в сравнение с IX петилетка представлява за републиката около 70 милиарда рубли, което е равно на производството му за цялата 1975 г. Построени са жилища с обща площ 91,4 милиона квадратни метра, подобрени са жилищните условия на почти 8 милиона души.

Сериозни крачки са направени в решаването на ключовата задача — повишаване ефективността на производството. За сметка на увеличаване производителността на труда е получен 90 на сто от националния доход и е икономисан труд на почти 3 милиона души.

През май следващата година в столицата на републиката — Киев ще се чества неговата 1500-годишнина. Юбилеят на града се отбелязва за първи път. Не всяко поколение има тази чест. И това възлага на нас голяма отговорност по отношение на идващите поколения.

В града се разгърна широко движение за превръщането на Киев в град с високопроизводителен труд, висока култура и образцов обществен ред.

За предшествуващите пет години почти с 25 на сто нараснаха основните фондове, повече от 1/4 — производителността на труда и почти толкова обемът на основните капитални вложения. Построени са 6 милиона и 100 хиляди квадратни метра жилища (това е цял град с население от 400 хиляди човека), около 800 обекта в съответствие с плана „всичко по-добро за децата", в т. ч. 30 училища и 139 детски предучилищни заведения. В столицата на републиката се появиха много забележителни съоръжения на културата и бита, транспорта, магистрали.

Киевчани успешно изпълниха заданията на десетата петилетка и социалистическите обещания, поети в чест на XXVI конгрес на КПСС. Градът е награден с преходното знаме на ЦК на КПСС, Съвета на министрите на СССР, ВЦСПС и ЦК на ВЛКМС.

Всичко това радва. Заедно с това на конгреса на нашата партия се подчертаче като оценяваме по достойнство достигнатото, длъжни сме преди всичко да видим недостатъците и нерешените проблеми.

Редица от тях са предизвикани от обективни причини. Същевременно много са обусловени и от нашите собствени недостатъци. Главна причина за трудностите за тесните места се заключава в това, че още ненапълно са преодолени силата на инерцията и традиционализма, привичките, сложили се от онзи период, когато на

Digitized by Google

първо място се поставяха не качествените, а количествените страни на въпросите.

Ние още не сме се научили да работим без изоставащи, без жалби и нерешени въпроси на трудещите се от търговията и медицинското обслужване.

Единадесетата петилетка има своите особености. Една от тях е съкращаването на прираста на трудовите ресурси. Ние трябва да разчитаме не на допълнително привличане на работна сила, резервите от която са изчерпани, а на повишаването на производителността на труда.

Втората особеност това е нарастване на потребностите на страната от енергия и суровини, производството на които струва все по-скъпо. Затова конгресното изискване сега е да се търсят по-рационални пътища за използването им както за сметка на икономия, така и за сметка на снижаване материалоемкостта на продукцията, приложението на прогресивна техника и технология. Само от повишаване на ефективността могат да се получат средства за реконструкция, опазване на природата, развитие на транспорта, връзките, строителството на пътищата, успешното осъществяване на социалните мероприятия.

През следващия период партийните организации на града ще решават следните възлови проблеми за развитие на народното стопанство:

Първият, това е рационалното, най-пълното използване на отделните ресурси, особено на вече създадения огромен производствен потенциал. Само в нашата република стойността на основните производствени фондове представлява огромната сума — почти 200 милиарда рубли, а в града — 3,5 милиарда рубли.

Разчетите показват, че при пълно усвояване на мощностите, въведени само през последните 10 години, може ежегодно да се получава допълнителна продукция за милиони рубли. Този въпрос е особено актуален за Киев, където високоефективното оборудване работи практически на една смяна, а същевременно са големи и вътрешносменните престои. През 1980 г. в машиностроенето коефициентът на сменност представляваше 1,3. Ако ни се отдаде да се повиши този показател само с още 1 десета, то това би осигурило производството на продукция за 1,5 милиарда рубли без допълнително привличане на капитални вложения.

Не по-малко важна задача е засилването във всички отрасли на режима на икономии. Така намаляването в републиката на материалните разходи на 1 рубла продукция само с 1 копейка е равностойно на увеличаване на националния доход на 2 милиарда рубли. За съжаление в много градски производства не се спазват нормите за разходи, слабо се внедряват прогресивните безотпадни технологии, големи остават загубите от брака.

В светлината на тези изисквания за икономия и стопанисване особено нетърпими са такива недостатъци като загубите на работно време, престои, слаба трудова дисциплина, текучество на кадри.

Точно да се разчита и ефективно да се използва всяка рубла, всеки час от труда, всеки тон продукция, докрай да се отстранят безстопанствеността и разпуснатостта сега е първостепенна задача за всеки от нас.

Следващият важен възлов проблем това е рязкото повишаване на производителността на труда. За неговото осъществяване е необходимо да се създадат всички условия — да се ускори комплексната механизация и автоматизация на производството, настойчиво да се внедрява бригадната форма на организация на труда, да се усъвършенствува нормирането, да се засили стимулиращата роля на работната заплата.

За всеки киевчанин по-нататъшното повишаване темповете на нарастване производителността на труда е съдържанието на цялата му дейност. В условията на града, където свободните местни трудови ресурси са изчерпани, а механическият прираст на населението е нежелателен, се издига изискването да се получи през тази петилетка увеличаване на обема на промишлеността и капиталното строителство напълно за сметка на повишаване производителността на труда.

За реализиране на тази задача съществуват големи резерви в предприятията. В града са заети с ръчен труд над 52 на сто от всички работници. „Икономисването" на този труд чрез механизация, а това като правилно са подемно-транспортни, товаро-разтоварни, складови и други спомагателни операции — ето това е реалният път за освобождаването на хора за основни производствени процеси и в т. ч. за повишаване коефициента на сменност.

Важен резерв за по-рационалното използване на трудовите ресурси се явява движението за разширяване многообслужването на оборудването, за съвместяването на професии. А също използването на електронноизчислителни машини за съставяне на програми, рационални технологически процеси. Всяческа поддръжка и разпространение заслужава инициативата на група предприятия от града, призоваващи да се осигури ръст на обема на производството без увеличаване количеството на работниците.

Третият възлов проблем, непосредствено свързан с предшествуващите, се отнася до по-нататъшното ускоряване на научно-техническия прогрес. Конгресът още един път подчерта необходимостта да се насочат усилията на науката за решаване на ключовите народностопански въпроси, да се съсредоточат вниманието и средствата към приоритетните направления. С оглед на това е необходимо: да се повиши ефективността на научните изследвания; значително да се съкрати срокът за внедряване постиженията на науката и техниката; да се задълбочи връзката на фундаменталните и приложните изследвания с производството.

Digitized by Google

Градският комитет и районните комитети на партията натрупаха немалък опит в работата по укрепване на връзките на науката с производството. Така например градският съвет за съдействие на научно-техническия прогрес, неговите комисии задълбочиха главното внимание на такъв важен проблем, като техническото превъоръжаване на производството на основата на внедряването на прогресивни технологии. Разработени са и се осъществяват шест комплексни целеви научно-технически програми. Те предполагат: автоматизация и механизация на производството и съкращаването на тази основа на ръчния труд; снижаване на металоемкостта на произвежданата продукция; повишаване ефективността на капиталното строителство; решаване на комплекс от въпроси по опазване на природата; съхраняване и преработка на селскостопанската продукция. А също усъвършенстване организацията на търговията, управлението на отраслите на градското стопанство и в частност усъвършенстване на сферата на обслужването.

Така например реализацията на първата програма ще позволи да се ускори ликвидирането на тежкия ръчен труд и практически да се освободят от него жените. Да се приведат те в основното производство. Както и тези, всички програми са насочени към решаване на въпросите, свързани със социално-икономическите интереси на киевчани.

Първостепенни задачи през тази година са: да се повиши производителността на труда в промишлеността с 2,8 на сто, да се реализира свръхпланова продукция за 50 милиона рубли, да се работи без изоставащи, да се изпълни планът по предаването на жилища и комплексното социално развитие на града, строителството, реконструкцията и реставрацията на обектите, предвидени с програмата за подготовка на 1500-годишнината на Киев.

Една от характерните черти на общественото развитие днес е тясната взаимна връзка на икономиката със социално-политическото и духовното развитие на обществото. От тази гледна точка XXVI конгрес на КПСС разгледа задачите за понататъшното развитие на социално-класовата структура и националните отношения, укрепване на социалистическия начин на живот, за формирането на новия човек, усъвършенстване на политическата система на страната.

Конгресът отдели огромно внимание на задачите за подобряване на идеологическата, политико-възпитателната работа. Става дума, както отбеляза другарят Л. И. Брежнев, за преустройството на много участъци и сфери на тази работа. Тя трябва да се провежда живо и интересно, без щампованите фрази и стандартния набор от готови формули.

Ние насочваме нашата пропаганда към това, тя да не отбягва острите теми, да не се бои от повдигането на така наречените „трудни въпроси". Поставените задачи за усъвършенстване на системата на марксистко-ленинското образование, за повишаване дейността на пропагандата и агитацията, за укрепването на тяхната връзка с живота, с практическото стопанско строителство е в центъра на вниманието. Ние се стремим да се осъществи на дело единство на идейно-теоретическата, политико-възпитателната, организационната и стопанската дейност. Комунистическото възпитание е дело на цялата партия, на целия актив, на всеки комунист.

Двадесет и шестият конгрес на КПСС концентрира вниманието на партията и съветския народ към две взаимно свързани задачи. Едната от тях е комунистическото съзидание, а другата — укрепването на мира. Изхождайки от това, конгресът утвърди грандиозна перспектива за комплексно развитие на нашето общество в близките пет години и до 1990 година, ясна програма за борбата за мир в целия свят.

С чувство на дълбок оптимизъм, в обстановката на висок политически трудов подем е вече налице разгърнато действено социалистическо съревнование за успешно изпълнение решенията на конгреса. В това патриотично движение с нова сила се проявява беззаветната преданост на работническата класа, колхозното селячество, интелигенцията и всички народи на СССР към идеите и целите на комунизма, тяхната сплотеност около Комунистическата партия на Съветския съюз.

За нас е особено скъпо дълбокото взаимно доверие, идейното и политическото единство на КПСС и БКП. Хиляди наши партийни организации, съветски и български комунисти са свързани с тесни връзки на интернационална солидарност и братска дружба.

Съветските комунисти от цялата си душа желаят на вас, скъпи български братя, нови успехи в изпълнение решенията на XII конгрес на Българската комунистическа партия, в строителството на развитото социалистическо общество.

Владимир МАКСИМОВИЧ
втори секретар на градския комитет на Украинската комунистическа партия — Киев

Digitized by Google

ДИСЦИПЛИНАТА НА СТОПАНСКИЯ РЪКОВОДИТЕЛ

„... Демокрацията в партията трябва да се съчетава със засилване на дисциплината.“
Из Тезисите на XII конгрес на БКП

Едва ли има човек в нашето общество, чието професионално положение да е така често подлагано на оценка и критика, както това на стопанския ръководител. И не става дума само за директора. Имат се предвид и началникът на цеха, на отдела, та дори и бригадирът, въпреки че административните му пълномощия са донякъде ограничени. Та мисълта ни е за хората, които трябва да координират, организират и резултатно да насочват усилията на хората, обединени за изпълнението на задачите на производството. Веднага трябва да се определи, че става дума за качествата, които те следва да притежават. И нека да съсредоточим вниманието си върху едно от тях — дисциплината.

Дисциплината в нейното понятийно разбиране е нещо всеобхватно, отразяваща като в калейдоскоп много страни от обективния свят. В най-общ план тя се определя като партийна, трудова, производствена, технологична, планова, договорна, финансова. Когато я адресираме обаче към отделния индивид, започваме да я класифицираме: дисциплина в обществото, дисциплина на работното място, дисциплина на поведението... Но ние я ограничаваме, в точно определен параметър я фиксираме — дисциплината на стопанския ръководител. Такова понятие съществува реално, макар че в един завършен и изследван обем то не се намира в книги и публикации. И ако постъпваме към споделяне на някои съждения по този проблем, то предварително ни е ясно, че многостранността му не може да се вмести и изчерпи в следващите редове. Нека си припомним, че директорът или началникът отговарят и за изразходването на предоставените им средства в паричен и материален израз по най-разумния начин, пестеливо, целенасочено, а някои дори въвеждат, макар и не най-точно, термина „държавнически“. И веднага да добавим — дисциплинирано. Ако искаме да тръгнем в разработката на тезата си от една най-обща и синтезирана характеристика, то тя би звучала така — дисциплината на стопанския ръководител, това е най-строго спазване на изискванията за ефективно производство, на изискванията, предвидени с нор-

Digitized by Google

мативните документи, спазване на общовъзприетите норми на етика и морал. Може сполучливо да се добави — дисциплина, изхождаща от дълбоко осъзнато чувство за отговорността, която е възложена, и доверието, което е гласувано.

И така — какви качества трябва да притежава стопанският ръководител и какви норми и правила за поведение да спазва, за да кажем „да, той е един дисциплиниран и съзнателен ръководител", колкото травиално и делнично да звучи тази постановка. Може би съвсем естествено на първо място трябва да се постави изискването за **правилно, в социалистически дух, възпитание,** съобразено с нашите условия, доказано в редица съвременни житейски и трудови ситуации. Без да се впускаме в изяснявания, само следва да се прибави, че възпитанието в класово-партиен подход при решаването на проблемите е азбучно необходима предпоставка. И някак си логично се налага потребността да подкрепим извода си с пример от практиката. Бившият директор на предприятието „Фотографика" в София много обичаше да се събира в шумни компании, да прекарва твърде на широка нога времето си. Имаше много сигнали, че пилее пари и време, като се изтъкваше, че моралните му задръжки са малки. И още първата по-сериозна ревизия показа, че не всичко в неговата стопанска дейност е в ред, а и извършените нарушения не бяха съвсем безобидни. Той беше се обградил и с хора, които в определена степен бяха чужди на изискванията на нашата социалистическа етика. Ето при такова възпитание и резултатите от стопанската дейност на ръководителя съответно не са на необходимото равнище.

Ако продължим мислите си за дисциплината на стопанския ръководител, на следващо място като предпоставка за изграждане на социалистическа дисциплина у него се поставя условието **да познава специфичните условия и особености на конкретното производство.** Има случаи, при които се правят компромиси при издигането на стопанските ръководители, като не се позоваваме на неговата професионална подготовка и досегашен производствен опит, а изхождаме от постановката „той е способен човек, работлив, дисциплиниран, ще се справи". И с това се прави лоша услуга на него, на колектива, а и на обществото. Е, може и да се справи, но той ще си знае на каква цена. Но най-често става обратното. Минават години, докато човекът-ръководител и непрофесионалист в тази област набере необходимата професионална култура и ерудиция, или както казваме, „да стъпи на краката си". И едва тогава ще жънем успехи от неговата работа. А през периода на научаване страда колективът, страда и човекът, застанал на този пост. Или натъкваме се и на случаи, когато той и така не успява да овладее конкретното производство, проваля се, въпреки че притежава добри качества като човек и ръководител. Просто не е попаднал на мястото си. Не може един директор, който години наред е ръководил шивашко предприятие, да го пратиш за директор на завод за изчислителна техника и да чакаш резултати.

Обективна предпоставка за дисциплината на стопанския ръководител е условието **да овладее определен арсенал от научни методи за управление.** Колкото науката за управление да е богата, развиваща се и трудна за овладяване, необходимо е той непрекъснато да я изучава и творчески прилага. Тук става въпрос за познаване на богатата гама от методи, съдържащи се в науката „изследване на операциите", за приложимостта на математическите методи в управленческия труд, за логическото мислене и т. н. Владее ли се управленческата наука, ще се управлява компетентно, което е условие и предпоставка за дисциплината на ръководителя. Наред с това обаче трябва да спрем вниманието си и върху един друг много важен момент — познаването на нормативните документи. Много често, когато

Digitized by Google

даден ръководител бъде заставен да отговаря за действията си, особено при финансови и трудови нарушения, чуваме отговор „не знаех, че това не се разрешава от закона". Веднага обаче изпъква старият познат постулат „незнанието не е аргумент". Затова, колкото и да е широка гамата от нормативни документи, колкото и динамично да се обогатяват и допълват те, необходимо е основните от тях да се познават и преди всичко тези за управлението на стопанската дейност и трудово-правните отношения. В противен случай се изпада на позицията да бъдеш заблуден, да бъдеш безпринципен, а често някои твои решения да изглеждат наивни и необосновани. Един директор беше уволнил жена, която беше с малко дете, а това е най-малко неправомерно, да не говорим за етичната страна на случая. Тя беше възстановена от съответните правомощни органи. Неговото оправдание звучеше така: „Не знаех, че това противоречи на нормативен документ."

Особено показателно за дисциплината на директора е **съгласуването на действията му с останалите ръководни органи и ръководители** в предприятието — партийно бюро, профкомитет, комсомолско ръководство. Или със съответните компетентни органи, имащи отношение към конкретния проблем — противопожарната охрана, хигиенните органи, финансовия и банков институт, народния контрол... При такъв подход той ще може да преценява по-добре решенията си, няма да изпада в дисонанс с изискванията на дисциплината. Тръгне ли по самоволен път, според знанията и компетенциите си, сам да решава, няма далеч да бъде времето, когато ще затъне в грешки и своеволия. Защото несъгласуваността при вземането на управленчески решения е един от сигурните пътища за проваляне или подронване на авторитета. Директорът на софийския клон на предприятието „Телевизионни и радиосервизи" понижи в длъжност един от началник-базите, за което имаше достатъчно доказани основания. Но той допусна две грешки при издаването на заповедта — не беше приел съвместно с партийното бюро оценка на този началник на база, а в заповедта не беше формулирал точно нарушенията и основанията за наказание. И тези наглед несъществени и формални пропуски доведоха до отменяне на иначе едно в основата си правилно решение.

На настоящия етап от нашето развитие решаващо условие за утвърждаване на ръководителя и за внасяне на интелект и дисциплина в неговата работа е **умението му да овладее и прилага детайлно принципите, методите и средствата на икономическия подход** и механизма за приложението му. Едва ли има по-силно оръжие за търсене на отговорност и установяване на здрава планова и трудова дисциплина от добре изградената система от икономически лостове. Там, където методите на убеждението не могат да помогнат, ще трябва да се прилагат икономически средства за въздействие, чрез които твърде успешно се извършват изменения в мисленето, действията и подхода на изпълнители и на ръководители. Нека вземем един от основните принципи, залегнали в икономическия подход — „работната заплата да се заработва". Звучи неестествено, но има случаи работната заплата да се дава за неизработена продукция или неизвършена услуга. Ръководителят има чудесна възможност да въздействува върху дисциплината на изпълнителите, като въведе ефективна организация на нормирането и заплащането на труда и след това точно и дисциплинирано да спазва заложените принципи и изисквания. Може би това е един от пътищата звеното, което той ръководи, да се развива успешно. В последните години твърде широко се разпростря практиката да се дават допълнителни материални стимули под най-различни форми, предлози, поводи и начини в отрасли на производството,

Digitized by Google

където има недостиг от хора, и то за професии, в които не се изискват особени знания и опит. Такива явления се срещат в строителството, хлебопроизводството, машиностроенето, в товарно-разтоварните операции и други. Ето какво четем в вестник „Поглед“, бр. 27 от 6 юли 1981 година, стр. 4: „... четиридесет нарушения на щатната таблица в чугунолеярния комбинат в Ихтиман...“ и по-нататък „... разносвачка на мляко, маскирана като арматурист с 204 лева месечно възнаграждение“, съветникът на директора е бил с 504 лева заплата. Такива ръководители едва ли биха могли да бъдат оправдани с нещо, а да не говорим за тяхната дисциплина и морал. Затруднен си, нямаш хора. Иди, убеждавай съответните инстанции за непреодолимите трудности и обективните си потребности. Поискай по официален път да ти се разрешат изключенията. Дори ако трябва планът да не се изпълнява, но да се разбере, че така не може да продължава. А не ти сам да си регламентираш правила и разпореждания с цената на погазване на установените нормативи. И ако е достатъчно грамотен, ръководителят ще изгради такива критерии и условия на вътрешната стопанска сметка, че по икономически път ще успее да привлече кадри и организационно ще укрепи звеното, което ръководи. В противен случай действията му ще доведат до сериозно нарушаване на установената финансова и трудова дисциплина.

И все пак в нашата действителност много често се срещат нарушения на регламентираните норми и правила, а в немалко случаи и престъпления с умисъл. Анализът на десетки случаи на нарушения и грубо погазване на дисциплината от стопанските ръководители показват следните по-синтезирано изразени фактори и причини: непознаване на нормативните актове и особеностите на производството, стремеж да се прикрият недостатъците, породени от слабата организаторска работа; неумение, а, бихме казали, и липса на способности за създаване на ефективна организация на производството и труда; слабости в характера, в стила, метода и подхода, а в немалко случаи и отсъствие на елементарен интелект. Разбира се, тук не говорим за съзнателно, умишлено извършените престъпления и грубото потъпкване на моралните норми на поведение. Те са резултат на други по-сериозни недостатъци. Тук става реч за ония нарушения, които често не се оценяват от извършителите им като такива, а в много случаи се стремим да ги оневиним и оправдаем. Конкретните начини за нарушаване на дисциплината от ръководителя са толкова много и разнообразни, представляват такава палитра, че едва ли могат да бъдат систематизирани. Но най-често срещаните, бихме казали, „популярните“, се очертават в няколко посоки.

Много характерно е да се отчита незавършена продукция за завършена с цел да се изпълни обемният показател на плана. Стига се дотам, да се карат материално-отговорните лица да издават складови разписки за заприходяване на невлязла в склада продукция, който документ е с невярно съдържание и по същество е фиктивен. А там, където технологичният цикъл е дълъг и с нормативен документ се позволява отчитане на етапи на изработваните изделия, там нарушенията са по-често явление. Дори се стига до парадокса, когато отчетената продукция се произвежда след години. Много ръководители при констатиране на подобни нарушения стигат до жалки обяснения. Просто се чудиш как иначе способни и умни ръководители стигат до такива ситуации, в които има и определена умисъл.

Друго разпространяло се в твърде широки размери нарушение е неспазването на щатното предписание. Най-често нюансите са такива: или служители са назначени на работнически бройки, за да получават по-високо трудово възнаграждение, или пък на длъжности се

Digitized by Google

означават хора, които не отговарят на необходимите изисквания. Контролните органи понякога са склонни да подминават такива нарушения. Но тези случаи имат нежелателни отзвуци и в определен смисъл създават нездрава психологическа обстановка в трудовите колективи. Имал съм възможността да наблюдавам хора, които работят едно, а се подписват в изплащателните ведомости за друго. И те се чувствуват неудобно, а и в колектива има тема за нежелателни разговори, съждения и заключения. Такива нарушения силно подронват авторитета на ръководителя, правят го уязвим и в крайна сметка имат отрицателни последици за неговия авторитет.

На следващо място са нарушенията при извършването на неправомерни разходи и средства. Ще се използват, когато трябва да се направят разходи, които не са планирани в нито едно перо от финансовия план или пък предприятието поради неефективна производствена дейност няма формирани фондове. Тук изобретателността е многопосочна. Издават се заповеди за награждаване, без да има основание за това, дават се неправилно премии или целеви награди, пускат се наряди за неизвършена работа, плащат се командировки, които не са проведени... Една проверка в професионално-учебния център на туристически комплекс „Маршрутни хотели" показа, че на някои лектори са начисливани хонорари за изнесени двадесет и четири часа лекции в едно денонощие. Не бива тези прояви да се отчитат само като намиране изход от критични ситуации. Техният обществен резонанс е огромен и най-малката беда, която може да посочим, е, че те лошо възпитават и останалите ръководители в предприятието. Много често при опит за критика се казва „шефът така прави, вижте него по-напред".

Прикриването на брака е също така нарушение, което може да се срещне в практиката. И този канал много често се използва за скриване на недостатъци от чисто субективен характер. А там, където спецификата на производството позволява включването в себестойността на планово допустим технологичен брак, там се развихрят такива страсти и „таланти", че дори и въображението е слабо, за да си го представи човек. Наблюденията сочеха, че в столичния Хлебозавод 3 бракът е в значителни размери поради слаб контрол на работата на технологическите съоръжения. Но същевременно отчетните данни показваха друго — че бракът е незначителен и в допустимите граници. Оказа се, че бившото ръководство извършвало една доста интересна гимнастика — предавало по две бройки бракувана продукция, а фактурирало една редовна бройка продукция и се получава така, че и „вълкът сит, и агнето цяло". Явно изобретателността на някои ръководители да прикриват слабостите си надхвърлят възможностите им за създаване на условия за нормално протичане на производствения процес. Мисля си, ако тези усилия бяха насочени в правилната посока, то те биха дали много сериозна народностопанска полза. И цитираният случай, и в други подобни не можем да говорим за обикновени нарушения на дисциплината, а за неща, които вече влизат в рамките на Наказателния кодекс.

Разходите за бъдещи периоди, в които влизат и една голяма част от средствата, които се изразходват за усвояване на нови изделия и на част от мероприятията по техническия прогрес, са също често обект на неправомерни действия и нарушения. Правят се опити да се отнесат в тези разходи и текущи, с което да се облекчи себестойността на произвежданата продукция и да се изпълняват качествените показатели. По такъв начин се представя в неверна светлина тенденцията на развитието на предприятието. А чрез подобни жонглирания се стига и до получаване на допълнителни материални стимули, които

Digitized by Google

най-меко казано са неправомерни, тъй като се дават за работа, която не е дала реален ефект или е неизвършена.

При определяне на нормативите за разход на труд и материали особено за новоусвоени изделия съществуват възможности за определяне на такива техни граници, които позволяват по-късно при редовното производство да се постигнат значителни икономии на материали и високи трудови възнаграждения. И тези на пръв поглед невинни и трудно доказуеми щети, които се нанасят на народното стопанство и в съзнанието на работниците и служителите, също се извършват в широк диапазон. След време вече самите ръководители оценяват нежелателните последици, но в първоначалния етап, нерядко и от желание да се блесне, те трудно оценяват какво ще настъпи в бъдеще.

Когато говорим за дисциплината на стопанския ръководител, но в нейния по-широк аспект, не можем да не засегнем и неговото поведение като гражданин. През 1972 година градският комитет във Варна проведе пленум на тема „Дисциплината на ръководните кадри" (може би един от малкото пленуми с такава тематика, провеждани у нас). Информацията, която беше събрана във връзка с провеждането на пленума от различни контролни и административни органи, сочеше, че редица стопански ръководители извън работното си място не се държаха на равнището, на което ги беше издигнала партията. Едни бяха построили вили или жилищни сгради без разрешение, други често са срещани в пияно състояние и са ставали причина за скандали, трети не поддържаха добри съседски отношения. Всеки получи „достойно" за нарушенията си наказание. Но като че ли на тази страна от облика на стопанския ръководител не се обръща много сериозно внимание или се подхожда със занижени критерии. Контролът и в това направление трябва да бъде задълбочен, навременен и да се прилагат крути и безкомпромисни мерки.

Когато развиваме темата за дисциплината на стопанския ръководител, не бива да генерализираме посочените направления, в които е възможно тя да бъде нарушена. Има се предвид, че в практиката се срещат такива случаи и съществуват подобни възможности. Но за момент не бива да се подценява, омаловажава или да се гледа съмнително на реалните дела на директорите и ръководителите. Ако имаме сериозни значителни и неоспорими резултати в досегашното си социално-икономическо развитие, ние в една немалка част го дължим на всеотдайния, тежък и благороден труд на ръководителите на стопанските организации и поделения. Тази огромна армия ръководи с вещина, интелект, отговорно и дисциплинирано стопанската дейност и постига резултати, които ежегодно нарастват. Далеч сме от тенденцията да обобщаваме отрицателното. Но все пак в нашата действителност то се среща и срещу него трябва да воюваме безкомпромисно и с всички средства. Иначе бихме стигнали до нежелателни последици.

Дисциплината на стопанския ръководител... Тя е така многоаспектна. Стремежът на всички ни трябва да бъде чрез другарска помощ и контрол да се издига и утвърждава неговият авторитет.

Ангел ЛЕФТЕРОВ
кандидат на икономическите науки

Digitized by Google

АКТИВНА ЖИЗНЕНА ПОЗИЦИЯ

ИВАН ЗАХАРИЕВ

Развитото социалистическо общество изисква изграждане на зряла социалистическа личност. Личност, чието многостранно формиране да осигурява единство между думи и дела, да постига еднопосочност между социалистическа съзнателност, обществено необходимо поведение, лична организираност и реални дела.

Всичко това, от една страна, е съдържание на активната жизнена позиция на личността, и, от друга — може да се прояви само чрез тази активна позиция.

Жизнената позиция на личността е сложно комплексно човешко качество. Личностно качество, което синтезира класово-оценъчното отношение на човека към съвременните социални факти и явления, неговите идейни убеждения, неговата идейно-психическа и поведенческа нагласа. Активната жизнена позиция се проявява в трудовата, обществено-политическата и в другите сфери на човешката дейност; означава личността да има съзнателно отношение към обществения дълг, което да се изразява в дейно участие в строителството на развитото социалистическо общество, в грижа за общото дело. Да проявява творчество и инициативност в работата, безкомпромисност за отстраняване недостатъците и пораждащите ги причини, да се бори против отклоненията от нормите на социалистическия начин на живот.

Ето защо изграждането на човек с активна жизнена позиция е централен проблем на идейно-политическото възпитание.

За утвърждаването на активна жизнена позиция у младата трудова личност способстват редица социални условия, влияят много фактори. Преди всичко това е реалната социалистическа действителност у нас и нейния определящ елемент — обществения начин на производство. Това е многопосочната идейновъзпитателна работа на партията. Важно е мястото и на другите обществени субекти на социално управление. Голяма е ролята на училището, семейството, средствата за масова информация. Незаменимо е влиянието на трудовия колектив и действуващите в него фактори. Тук свое място и реален дял има и наставничеството. Особено ценно е, че то непосредствено съдействува за изграждане на активна жизнена позиция чрез формиране на качества и умения за успешно изпълнение на съответни трудово-

Digitized by Google

професионални функции, за създаване на обективни условия и ситуации, които позволяват на младата личност да реализира своите творчески сили и жизнени планове.

Известно е, че в наставничеството решаваща роля има наставникът, поради което ще се спрем на някои негови личностни качества. Той не се назначава, а става такъв по влечение на душата си. Поема допълнителни задължения по свое желание и съвест, доброволно, на обществени начала. Това не изключва възможността той да бъде наставник и по силата на своето служебно положение, и в изпълнение на обществено поръчение, по подходящ начин да бъде стимулирана неговата дейност.

Не всеки опитен работник, специалист, низов ръководител може да бъде наставник, добре да се справи с възпитателните задачи. Към наставника се предявяват много високи изисквания: идейно-политически и нравствени, професионални, психолого-педагогически, организаторски. Три са основните условия, които следва да се вземат предвид при установяването на наставниците: чертите на характера, равнището на образованието (съотношението наставник—подшефен), вече установилите се взаимоотношения между младежа и наставника. Наставничеството на челниците и опитните работници, съчетаващи у себе си познаването и разбирането на идеологията и политиката на Комунистическата партия, с високо равнище на професионалната и общата култура, има принципиално значение за възпитанието на младата смяна на работническата класа, във формирането на нейния идейно-политически, нравствен и класов облик и активната ѝ жизнена позиция.

Добрият наставник притежава комплекс от нравствени качества: доброта, отзивчивост. Той има психически особености като: лично обаяние, търпеливост, самообладание, внимателно отношение към хората, тактичност, единство между думи и дела, висока взискателност към себе си, принципност, последователност, доверие на основата на другарската взискателност и подкрепа. Наставникът обича младите хора и работата с тях, вярва им, убеден е, че непоправими между тях няма. Проявява самоотверженост в дейността с възпитаниците си.

Във взаимоотношенията „наставник — възпитаник" с нищо незаменима е силата на личния пример: и като работник, специалист, ръководител, и като член на трудовия колектив, и като гражданин, и в семейството си. При една анкета във Враца тази година на въпроса „Кое според Вас е решаващо за успеха в работата на наставника?" най-много отговориха — „Личният пример", а след това — „Да укрепва своя авторитет в колектива, пред младите работници".

Авторитет, личен пример?

Ще се съгласите, че авторитетен е онзи, който се ползва с уважение и признание в семейството, сред познатите, в трудовия колектив. Има авторитет: политически, морален, служебен, научен. В нашия случай най-голям интерес представлява моралният авторитет. К. Маркс подчертава, че авторитетът е морално явление, на което не е присъщо насилие. Само такъв авторитет, който е основан на уважението на хората, може да бъде наречен морален. Тук решаващо е възпитателното въздействие на моралния авторитет на наставника. Авторитетът, който се натрупва във всекидневния труд и живот, в общуването с възпитаниците, с целия колектив. Няма ли взаимна симпатия между тях, не може да съществува наставничество. Младите

Digitized by Google

се възпитават преди всичко по примера на конкретния челник — наставник, без да се изключват и други първенци и отличници от бригадата, звеното и т. н. Възпитателното въздействие на наставника е ефективно и поради това, че той служи за пример какво да се прави и постига, че той показва, учи и подпомага неопитния, и то на основата на установените взаимоотношения между две равноправни личности, членове на един първичен трудов колектив. Става въпрос за индивидуалното наставничество, което е рязко преобладаващата форма в нашата страна.

Ако няма морален авторитет, наставникът не би могъл да въздействува нито за професионално-трудовото обучение на младите хора, нито за възприемането от тях на такива нравствени качества като дисциплинираност, честност, отговорност, акуратност, стремеж към лично усъвършенствуване.

Той може и да не е първият челник в трудовата си дейност, но е между първенците на трудовия колектив, които съзнателно и системно изпълняват задълженията си. Той може и да не е най-изтъкнат общественик в своя колектив, в квартала или селото, където живее, но винаги добросъвестно и с усърдие изпълнява всяко поръчение от партийната и профсъюзната организация, от Отечествения фронт и Комсомола. По образование, идейно-политическа и културна подготовка да отговаря на равнището на младежите, да бъде творческа и душевна личност, загрижена за хората.

Без разкриването на мотивацията, поради която челните представители на трудовите колективи са поели наставнически функции, и без установяване тяхното отношение към изпълняването им не би могло вярно да се очертаят особеностите в характеристиката и структурата на личността на наставника. Тук ще посочим данни от емпирично изследване в Плевенски окръг, проведено през 1980 г. На въпроса: „Защо станахте наставник?“ от възможните 13 отговора най-ярко се открояват четири: „Желанието ми да съдействувам за подобряване на работата в моя колектив“; „Мен са ме учили и аз чувствувам морално задължение да помагам на другите“; „Тази дейност ми помага да повишавам собствената си квалификация, знания, култура“; „Чувствувам нужда да общувам с по-младите и по-неопитните“.

Тези отговори изразяват най-високо чувство на колективизъм, много високо чувство на признание, за обществен дълг и отговорност. Наставничеството е двустранен процес, то е не само възпитателно въздействие и обучение на възпитаниците, което е главното в този процес, но и положителното въздействие към наставника; то е общочовешката потребност за общуване.

Интерес представляват и отговорите на въпроса: „Как изпълнявате своето поръчение като наставник?“. „Като поръчение, което е нужно да изпълнявам, това е обществен дълг“ — заявяват 54,66 на сто, а 39,60 на сто отговарят: „Поръчението си изпълнявам с охота и удовлетворение“.

Важни са отговорите и на други три въпроса, два от които са отправени към възпитаниците. На въпроса: „Според Вас какви качества трябва да притежава наставникът?“ отговорите са: „Висока квалификация“, „Добросъвестно отношение към работата си“, „Да разбира младежките желания, стремежи и да обича работата с младите хора“, „Колективност (другарство, сътрудничество и взаимопомощ)“; „Честност, внимание и тактичност“, „Единство между думите и делата в работата и в личния живот“, „Принципност“, „Контактност“, „Да притежава педагогически умения“, „Да бъде обществено активен“, „Да има обща култура“.

Възпитаниците подредиха по следния начин добродетелите на

Digitized by Google

своите наставници: трудолюбието, организираността, колективизма, честността, скромността и вежливостта, дисциплинираността, добросъвестността и отговорността, внимателността, самокритичността, самоинициативността и самоконтрола, принципността, творчеството и изобретателността и политическата преданост.

И като естествен завършек на разглежданите характеристики на личността на наставника са отговорите на въпроса: „Как ще постъпите, след като се прецени, че сте изпълнили задачите си към Вашите сегашни възпитаници?". „Ще започна работа с други млади хора" — категорично заявяват 78,07 на сто. Само двама посочват, че ще се откажат.

За да се справя все по-успешно със своето трудно, но благородно дело, наставникът не само помага и учи другите. Сам той непрекъснато се учи. Усъвършенствува своята професионална и техническа квалификация, повишава идейната и политическата си подготовка и образование, разширява педагогическите си знания, своята обща култура. Всичко това помага да расте и укрепва неговият авторитет.

Наставничеството е един от социалните компоненти в комплексната система на възпитание на младежта. То се проявява и функционира най-вече в трудовия колектив, където в решаваща степен се формира и се реализира личността на социалистическия труженик.

Трудовият колектив е основна среда и главен фактор за възпитание, който съдействува за решаването на такива задачи за възпитанието на младежта, каквито решава и обществото като цяло, но при по-специфични условия. Приобщавайки младия човек към съвместен труд, колективът му помага да си изработи високи нравствени качества, съзнателна дисциплина, чувство за отговорност. Главното е, че под многообразното му въздействие се формира ново, комунистическо отношение към труда и към социалистическата собственост. В сферата на производството и общественополезната дейност младият човек има възможност най-пълно да прояви своите способности и заложби. Чрез трудовия колектив преди всичко той може да се включва в живота на обществото, да изяви и своята жизнена позиция. Трудовият колектив и е среда, и фактор за развитие на наставничеството, и то докато основният трудов колектив е естествена среда и фактор за развитието на наставничеството, първичният трудов колектив е неговата непосредствена среда и фактор и за развитие, и за реализация. В първичния трудов колектив има най-тясно обвързване на правата и отговорностите, защото всеки носи отговорност пред колектива, но и колективът носи отговорност за всеки свой член. В укрепналите първични колективи с революционни и социалистически традиции и норми на труд и живот има най-благоприятни условия младите да се възпитават в духа на тези традиции и норми, които им служат като образец. Но нали традициите не се предават направо в съзнанието на младия човек, а съобразно с мястото на индивида в системата на междуличностните отношения, с ценностната му ориентация и личното му отношение към мнението на колектива, с авторитета на колектива. Именно тук е незаменима помощта на наставника. Той не само непосредствено довежда младите хора до традициите и нормите на трудовия колектив, но съдействува да се разкрива техният дълбок нравствен смисъл и съдържание.

Лениновата идея социалистическият труженик да се чувствува стопанин на предприятието, пълномощен представител на страната особено ярко се проявява в живота и дейността на челниците, на на-

Digitized by Google

ставниците. Техните възгледи, поведение и дейност влияят плодотворно върху формирането на социално-политическата зрелост и активност на младия работник. За него е особено важно да види и практически да разбере непосредствения механизъм на обществено-политическите стремежи и дейности на наставника си, как той изпълнява обещанията; упоритостта, с която отстоява собствените си принципи; проявява ли последователност при решаването на въпросите, на бригадата, на колектива. Всичко това се осъществява именно в първичния трудов колектив, където заедно се трудят наставникът и неговият възпитаник, където е възможно конкретно, индивидуално да се въздействува на младите хора да участвуват в обществената дейност, защото трудът не формира автоматично политическа активност.

Социално-педагогическата и нравствената същност на наставничеството се изразява в предаване на трудовия, нравствения, социалния и политическия опит от по-старото на по-младото поколение. От наставниците младите хора могат да възприемат: предаността към комунистическия идеал, колективизма и взаимопомощта, чувството за дълг и отговорност, качества, които извисяват идейно и нравствено личността. Но за да станат тези качества убеждения и норми на всекидневно поведение и действия на младия човек, е необходим упорит, целенасочен труд в първичния колектив и на наставника, и на неговия възпитаник, за да си изгради той лично разбиране за дълг към другаря, към колектива, към обществото.

За да се постигне единство в нравствената позиция на наставника и на младия човек, от голямо значение е морално-психическата атмосфера на наставничеството и на бригадата: еднопосочност в отношението към труда, към нравствените ценности на социалистическата личност; взаимно доверие, заинтересованост, принципност; съвместно обсъждане на проблемите на първичния трудов колектив и тези, които вълнуват и наставника, и възпитаника. Оттук значението на организацията на труда непосредствено в бригадата, смяната, участъка и на социално-психическия климат в тях. Особено благоприятни условия за възпитаването на младите хора и формирането на активната им жизнена позиция, за развитието на наставничеството се създават в бригадите, които работят под девиза „Героят е винаги в строя". Само във Врачански окръг техният брой надминава 400 с над 14 000 членове.

Функциите на наставничеството могат да се осъществяват единствено при колективните усилия на наставника, звената на обществено-политическите организации в първичния трудов колектив и ръководството му — бригадир, бригаден съвет, самия бригаден колектив като цяло и неговите членове поотдѐлно, а и на някои други външни фактори — семейство, приятелски кръг.

Само чрез и в трудовия колектив, в състава на неговата първообразуваща клетка младият човек може да разбере и да възприеме като безспорна черта на социалистическия начин на живот активното участие в обществения труд и съчетаването на обществените, колективните и личните интереси.

Специфични проблеми възникват пред идейновъзпитателната работа и наставничеството в условията на новия икономически механизъм и по-специално при формирането и дейността на работеща на стопанска сметка бригада. Тук често пъти по същество се формира нов първичен трудов колектив. Като правило в този случай нараства интересът на колектива като цяло всички негови членове да са висококвалифицирани и дисциплинирани, т. е. налице е предпоставка колективно да се подпомогне на новите и по-неопитните, за което спомага и наставничеството. Наред с това обаче в някои случаи може да се прояви въздържане да се включват в колектива нови, неопит-

Digitized by Google

ни хора. Това налага да се засили възпитателната дейност и особено индивидуалната работа, за да се преодолеят психическите бариери, неправилните схващания на отделни работници или на цялата бригада. Това създава предпоставки да се развива индивидуалното наставничество. Задачата за повсеместно изграждане на бригади на стопанска сметка и грижата за създаване на благоприятни условия за пълноценна реализация на трудовата младеж предполага още по-голямо внимание за изграждането на младежки трудови колективи, ръководени от бригадир-наставник. Бригадата и наставниците, от една страна, създават условия да се предават опитът и традициите от старото поколение на младото, да се приобщават младите към колектива, като се стремят за всекиго да подберат най-подходящата роля и му помагат той добре да я изпълнява чрез своята активна позиция и, от друга — привличат силите на младите за развитие и обогатяване на самия колектив.

Всичко, което правим и ще правим в областта на наставническото движение, изтъква другарят Тодор Живков, „следва да се подчини на една цел — в завода, в предприятието, в аграрно-промишления комплекс младежът да почувствува, че производственият колектив е неговият дом, неговото семейство, неговото истинско училище; там да почувствува грижата и обичта, за да придобие увереност, че може и трябва да стане пълноценен член на нашата славна трудова гвардия, на „великата армия на свободния труд", по думите на Владимир Илич Ленин".

А това означава, че младият човек може и ще формира своята активна жизнена позиция преди всичко в труда, в първичния трудов колектив и при непосредствената помощ на наставничеството.

ИДЕЙНОВЪЗПИТАТЕЛНАТА РАБОТА С ПЪТУВАЩИТЕ РАБОТНИЦИ

Общинският комитет на партията в Раднево разглежда и ръководи идейновъзпитателната работа като единен, непрекъсваем процес в предприятието, по време на пътуването от и до предприятието, по местоживеене. Върху формите и методите на работа силно влияние оказват специфичните социално-икономически и производствени процеси в общината: работи се на открито в рудниците и строителните площадки, при висок производствен шум, вибрации, запрашеност, резки температурни колебания; разпокъсаност, отдалеченост на отделните работни места, което в някои случаи създава чувство за самотност; непрекъснат работещ режим с въртящи смени; крупни и сложни съоръжения и др. И още едно обстоятелство — дълги транспортни разстояния. Над 74 процента от работниците живеят в седем общини и се превозват до месторабота и обратно. За час-два в автобуса се формира микроколектив, с който нашата идейновъзпитателна работа следва и да се съобразява, и да използва най-рационално. В това отношение при-

Digitized by Google

ехме комплекс от мерки, който нарекохме „система за идейновъзпитателна работа с пътуващите работници".

Този комплекс от мерки бе експериментиран и според нашата преценка даде и дава положителни резултати. Досегашната практика на идейновъзпитателната работа в общината особено в трудовия колектив, както и експериментирането на системата за възпитателна работа с пътуващите работници ни наведоха към следните изводи:

И в бъдеще главното, основното направление си остава работата в трудовия колектив. При нас се утвърди като пригодна спрямо условията на работа повторяемостта на някои форми — една и съща беседа изнасяме пред различните смени в районите на една първична партийна организация.

Значително нарастват мястото и ролята на партийната група в идейновъзпитателната работа. Нейната значимост се подсилва и от социално-икономическата и производствена обстановка, която създават съвременната бригадна организация на труда и новият икономически подход.

За партийната и техническата учебна година експериментирането на различните форми потвърди, че най-ефективно е тяхното провеждане по месторабота, в определения за всички предприятия ден, с по-късното тръгване на автобусите.

Масово-политически форми като публичните събрания, митингите в условията на трудовия колектив имат своето място и значение.

В предприятието трябва да продължават да се развиват и обогатяват индивидуалната работа с хората, нагледната агитация и радиопропагандата. Тук организирано трябва да продължат грижите за развитието на културно-масовата работа, художествената самодейност, физкултурата, спорта, туристическата дейност и други.

●

Единството и неделимостта на идейновъзпитателния процес по месторабота и местоживеене ориентира общинския комитет към

СЪЗДАВАНЕ СИСТЕМА ОТ ПОДХОДЯЩИ ФОРМИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ ВЪЗПИТАТЕЛНАТА РАБОТА В ПРОЦЕСА НА САМОТО ПЪТУВАНЕ

В подхода си към тази задача общинският комитет на БКП се съобразява с обстоятелството, че самият процес на пътуването до работното място и обратно, като елемент от жизнената дейност на личността в нашите условия, заема немалък дял от ефективното жизнено човешко време.

Изследванията, които направихме, показаха, че всеки работник от комплекса пътува до работното място и обратно ежедневно средно 115 минути. Доскоро тази част от жизнената дейност на пътуващите работници се подценяваше от партийните, профсъюзните и комсомолските организации и стопански ръководства. Не се изследваше със съвременни научни методи психологическото, социалното и идеологическото отражение върху личността от преодоляването на големите транспортни разстояния. Очевидно в тази посока тепърва ще трябва да насочат вниманието си нашите психолози и социолози, за да въоръжат идейновъзпитателната работа с верни ориентири. Но едно е ясно, това време беше малко използван резерв за идеологическа работа.

Общинският комитет си даваше сметка, че това е сложен проблем, към него следва да се подходи по-задълбочено. Ръководехме се

Digitized by Google

още от разбирането, че всеки опит да се пренесат утвърдените форми на идейновъзпитателното въздействие от месторабота в автобусния салон — тази своеобразна пътуваща аудитория, ще доведе до формализъм. Наложи се да моделираме нови форми на работа, които сега успешно експериментираме. Трябва да подчертаем, че успехът на тази задача изцяло зависи от нивото на създадената организация в партийните комитети. Вниманието ни на този етап е насочено към автобусите, превозващи работници от едно и също предприятие. Към всеки автобус, пътуващ на по-дълги разстояния, е утвърден политотговорник, който отговаря за идейновъзпитателната работа в автобуса по време на пътуването. Групите на политотговорниците се ръководят от комисия, оглавявана от заместник-секретари на партийния комитет, в която влизат и отговорниците по идейновъзпитателната работа на профкомитета, и комсомолският комитет. Най-малко веднъж в месеца, а при необходимост и повече, съгласно утвърдения статут политотговорниците се събират на отчет за извършената работа и инструктаж за предстоящите задачи.

Политотговорникът е основната фигура в идейновъзпитателната работа по време на пътуването. На него ние гледаме като на сериозно и отговорно звено от идеологическия актив в общинската партийна организация.

Кои форми на идейновъзпитателната работа по време на пътуването досега показаха жизненост?

ПЪРВАТА Е ЕКСПРЕСНАТА ИНФОРМАЦИЯ

Тя може да бъде на живо, чрез микрофона или касетофона. Чрез нея партийното, стопанското, профсъюзното и комсомолското ръководство на предприятието имат оперативната възможност да държат хората ежедневно в курса на социално-икономическите и политическите задачи, които се решават в трудовия колектив. Тя създава възможност позициите и действията на ръководните органи да бъдат изчерпателно мотивирани и аргументирани, което е добра психологическа бариера срещу слуховете и дезинформацията и е своеобразна форма на общуване между ръководството и колектива. В същото време тя е и добро средство за информация относно актуалните събития на деня и седмицата от национален и световен мащаб. „Във всяка партийна организация, във всеки колектив — посочи другарят Тодор Живков пред Дванадесетия партиен конгрес — възникват въпроси от местен, национален и международен мащаб, които изискват идейно осветление и отговор. В такива случаи не бива да се чакат указанията „отгоре", а да се започне разговор с хората. Само така могат да се предотвратят неверни и чужди тълкувания на фактите и събитията, активно да се формира правилен идейно-класов отклик."

Практиката показа, че експресната информация трябва да отговаря на редица изисквания, несъобразяването с които води до някои трудности от качествено и организационно естество. Преди всичко възниква въпросът за актуалността на информацията и езиковото майсторство на лектора. Недопустимо е да се поднася информация за събития, за които хората отдавна знаят. От особено значение е и времетраенето на информацията. Не случайно я наричаме експресна. При автобусните условия тя е ефективна най-много до 10—15 минути. Разбира се, тук голяма роля играят идеологическата подготовка и опитът на политотговорника; инициативността на комисията, която ръководи апарата на политотговорниците. Ако те умеят да осигурят подготвени лектори в различните направления от социално-икономическата,

Digitized by Google

международната, идеологическата или друга атмосфера, то и информацията получава съответната насоченост. По време на експеримента се наблюдаваха различни нюанси на възприемането.

С интерес се посреща информацията за местните, решаваните от колективите проблеми, също така острите международни политически конфликти на деня, портретите на различните политически личности и други. Това наложи чрез политотговорниците да изградим съответно и канали за обратна информация по проблемите и въпросите, вълнуващи колектива. Партийните комитети усъвършенствуваха системата на обратната информация. Сега всеки понеделник чрез специални фишове политотговорниците предлагат на всеки пътуващ да попълни темата на желаната от него информация и вълнуващите го проблеми, по които иска отговор. Фишовете чрез политотговорниците постъпват в комисията за работа с политотговорниците, която обобщава и подрежда въпросите по значимост и при доказана необходимост осигурява необходимите информатори или снабдява със съответната информация политотговорниците.

В процеса на търсенето на разнообразие от подходящи форми, приложими по време на пътуването, възникна и идеята за използване на възможностите, **които ни предоставя за тази цел касетофонът.** На този етап усилията ни са насочени главно в две жанрови посоки.

Едната е използването на предварително записана на касети информация. Полезни и търсени в касетофонната информация са рубриките „Любопитни факти", „Забавно, полезно, практично" и т. н.

Другата — **цялостни политико-музикални продукции.** Използването на тази форма ни дава редица предимства. Преди всичко чрез умела режисьорска комбинация между словото, музиката и стиховете се повишава въздействието върху слушателя. И не случайно този вид информация е най-желаната.

За качественото реализиране на касетофонните информации и продукции към общинския комитет е създадена редакционна комисия, която издава така наречения касетофонен вестник. Такива комисии изградихме и към партийните комитети.

ВТОРАТА ФОРМА Е МИКРОФОННИЯТ ДИАЛОГ

Осъществява се в няколко организационни форми. Отговорни политически и стопански ръководители се явяват за отговор, коментар и разговор с аудиторията по предварително зададени от нея въпроси. Другата форма наричаме тематичен диалог. Организира се по строго определена тема, слушателите се подготвят предварително, за да участвуват активно в диалога с ръководителите. Тази форма на работа притежава редица предимства за активизиране на пътуващата слушателска аудитория.

ТРЕТАТА ФОРМА Е ОСИГУРЯВАНЕ НА РАДИО И ТЕЛЕВИЗИОННА ИНФОРМАЦИЯ

Засега имаме реализиран определен успех с осигуряването на информация чрез националния радиопредавател. С интерес се посрещат новините и специализираните рубрики. Политотговорниците предварително се запознават с ежедневните и седмичните програми на радиото и организират слушането на подходящите рубрики. Особено плодотворна и активна работа в това отношение бе извършена по време на заседанията на Дванадесетия партиен конгрес, когато в автобусите беше осигу-

Digitized by Google

рено слушането и коментирането на заседанията на конгреса. С особен интерес се слушат сутрешните новини в 6,30 ч., 7,00 ч. и 7,30 ч., които съвпадат с времето на по-голяма част от пътуващите, и предаването в 7,15 часа под наслов: „България — дела и документи".

Радушно се посрещна въвеждането на телевизора по врме на пътуването. Той се използва преди всичко от работещите на смени, вечерното предаване на които обикновено съвпада с новините и другите предавания. Дванадесет автобуса са вече оборудвани с телевизори. Считаме, че тази форма по-нататък трайно ще заеме своето място в идейновъзпитателната работа по време на пътуването.

ПОДОБРЯВАНЕ НА ИДЕЙНОВЪЗПИТАТЕЛНАТА РАБОТА ПО МЕСТОЖИВЕЕНЕ Е НАША НЕПРЕКЪСНАТА ГРИЖА

Нашият опит показа, че особено резултатна е дейността на земляческите групи в селищата. Създавали се по наше искане в селищата, където живеят най-малко 10 души, работещи в едно предприятие. Организационно землячеството възприема клубната форма на работа. Неговата задача е да поддържа организирана връзка с кметствата, с партийното, отечественофронтовското и комсомолското ръководство в селището, като активно се включва в провежданите от тях селищни или кварталн мероприятия.

Установи се следната практика: където земляческата група наброява повече от тридесет души, между нея, селищните органи на социалното управление и ръководствата на предприятията се сключват споразумения за съвместна работа. Общинският комитет оценява като правилни оформилите се главно две направления на тези взаимовръзки: идеологическо и социално-битово.

Най-често се организират тематични вечери, вечери-портрети на първенците в предприятието, живеещи в тези селища, на дългогодишните работнически фамилии, концертни програми на заводските художествени състави по определени празнични поводи, поддържане на кътове на първенци от предприятието, живеещи в селището и други.

Радостно е, че все по-активно е участието на предприятието в решаването на някои социално-битови проблеми, като оказване на помощ по поддържането и обогатяването материалната база на учебните и детските заведения, по строителството на лека спортна материална база, предоставяне на строителна и друга техника, помощ по обзавеждането на клубовете. Главното в съвместните усилия подчиняваме и адресираме към издигането на гражданската отговорност и социалната активност на работниците по местоживеене, ангажиране на личната и груповата им инициатива в живота на селището. Заслужава да се отбележи опитът на земляческата група на ТЕЦ „Марица—изток 2" в квартал „Хаджи Димитър" — Раднево. С помощта на предприятието беше построен клуб на земляческата група, а сега се изгражда и помещение за спортни занимания. В близост до клуба се довършва открита спортна площадка с игрище за волейбол и футбол на малки вратички. Активна и плодотворна е и дейността на земляческата група на „Енергомонтаж" в с. Ботево, Ямболски окръг. С нейното участие и помощ и със съдействието на предприятието се подобрява спортната база, организиран е шах-турнир за купата на „Енергоремонт", в който се включват и младежите от селото, осъществяват се различни увеселителни мероприятия, създадени са две поливачески групи за отглеждане на царевицата и други.

В предприятията на комплекса „Марица—изток" са изградени и

Digitized by Google

функционират 85 землячески групи. В тези, в които има повече от трима партийни членове и повече от трима членове на Комсомола, са формирани партийни и комсомолски групи, отговорниците на които заедно с отговорника на земляческата група представляват ръководството на групата.

Сполучлива форма на връзка между промишлеността и селското стопанство в нашата община представляват договорите за взимопомощ между предприятията и отделните клонови стопанства. Земляческата група на рудник „Трояново—1" в с. Любеново се задължи по договор през лятото да поддържа помпените инсталации, да осигури квалифицирани трактористи и комбайнери за прибиране на реколтата. Възстанови повредената от наводнение електрическа инсталация в работилниците на стопанството, която не работеше от три години.

В много от селищата на енергийно-промишления комплекс „Марица—изток" са изградени по няколко землячески групи. Веднага възниква въпросът за осигуряване на координация и съгласуваност между тях. Наложи се да изградим съвети на земляческите групи, като за техни председатели се избират отговорниците на най-големите землячески групи. Изграждането на тези съвети се организира от отечественофронтовските ръководства съвместно с партийните и профсъюзните ръководства на предприятията, като в случая инициативност проявяват ръководствата на предприятията.

В системата на общинския комитет и неговите мероприятия, на клубовете по местоживеене е отделено специално място. Можем да кажем, че дейността на работническия клуб „Марица—изток" в Стара Загора, на младежкия клуб „Орбита" в Гълъбово и базата за спорт и отдих на язовир „Овчарица" са обнадеждаваща предпоставка не само за продължаване на това дело, но и за по-нататъшно качествено изменение в понятието клуб и клубна дейност.

Натрупаният досега опит по идейновъзпитателната работа с пътуващите работници, както и работата по местоживеене очертават следните изводи:

— Нараства авторитетът на предприятията в селищата, откъдето те черпят работна ръка. Издига се престижът на различните професии. Спомага се за правилното професионално ориентиране на младото поколение и се съдействува за професионалната приемственост и формиране на потомствени работнически фамилии.

Социалните, икономическите и духовните ресурси на предприятията и селищата се свързват по-комплексно и целенасочено в цялостния цикъл на възпроизводствения процес на работната ръка. Тези отражения са многопосочни: подобри се грижата за детските и учебните заведения, за културните, клубните и спортните съоръжения. Разшири се съвместното участие в художествената самодейност, в мероприятията по битовите услуги.

— Организираността и интелектуалните способности и умения на промишлениците се пренасят и в селищния бит и селското стопанство. Практическата илюстрация на този ефект са договорите между АПК и промишлените предприятия по оказване на техническа помощ в клоновите стопанства. Те не само съдействуват за усъвършенстване, рационализиране и поддържане на селскостопанската техника и съоръжения, но помагат и за внедряване на промишлената организация и дисциплина в ремонтните работилници на селското стопанство.

— Повиши се обществената и гражданска отговорност на работническата класа по местоживеене. Чрез популяризиране на трудовия героизъм и високите нравствени добродетели, проявявани в процеса на

Digitized by Google

труда на най-добрите представители на работническата класа, се съдействува те да се превръщат в еталон за поведение на всички от селището и квартала. Този подход издига многократно отговорността на първенеца, на неговото семейство в личния живот, в обществения живот на селището и е безценен стимулатор на нови трудови импулси.

Ние съзнаваме, че изведеният опит, постигнатото е само добро начало в много отговорната и ежедневна възпитателна работа с хората за изпълнение на задълженията, записани в Тезисите на Дванадесетия партиен конгрес, където се предявява изискването към общинските комитети „да усъвършенстват идейновъзпитателната дейност по месторабота и местоживеене".

Георги ЗАХАРИЕВ
секретар на общинския комитет
на БКП — Раднево

ИНДИВИДУАЛНАТА РАБОТА НА ПАРТИЯТА В НЕЛЕГАЛНИЯ ПЕРИОД

„Ние, по-възрастните другари, които работихме в най-тежките условия на нелегалната борба, помним какви топли другарски взаимоотношения споявяха комунистите и ремсистите пред лицето на общия враг. Ние помним с каква грижовност, любов и всеотдайност се отнасяхме един към друг, взаимно си помагахме, черпехме сили и увереност в нашата комунистическа дружба, в съвместната ни борба."

Тодор Живков

Индивидуалната работа с комунистите, с трудовите хора е една от най-ценните традиции в нашата партия, завещана ни от основоположника на партията Димитър Благоев, завещани ни от Георги Димитров. Политическо задължение на поколенията е не само да пазят тази традиция, но и непрекъснато да я развиват и обогатяват.

В доклада си пред съвещанието с партийните активи от страната през януари 1960 година, анализирайки живата работа с отделния човек, другарят Тодор Живков припомни: „Нашата партия има в тази насока богат опит както в нелегалните условия на жестокия фашистки терор, така и в сегашните социалистически условия."[1] В Тезисите на XI конгрес на БКП се отбелязва: „Традицията на партията да бъде винаги сред народа, да укрепва връзките си с масите и да се съветва с трудещите се трябва да бъде обогатена още повече, като се разшири и подобри индивидуалната работа с хората." А XII конгрес постави задачата чрез индивидуалната работа с комунистите да се издигат личният им пример и авангардната им роля, което се явява „основно изискване в организацията и съдържанието на вътрешнопартийния живот"[2].

При изключително тежките условия в нелегалния период, когато партията е трябвало да съхранява и разгръща форми, методи и средства на живот и дейност, които са имали жизнено значение за нейното съществуване, развитие и дееспособност, тя се е опирала на **индивидуалната работа** с хората, която за нас, потомците, представлява интерес и като извор на идеи за усъвършенстване организацията й в съвременния етап от развитието на партията и страната.

Едно изследване чрез интервю и анкета с активни борци против фашизма и капитализма от Бургаски, Сливенски и Ямболски окръг ни показа мястото на конкретната работа, на личния контакт на партията с хората. Ще разкажем за някои от изводите, които направихме от изследването.

Много от споделените мисли потвърждава-

[1] Т. Живков, За партийното строителство, т. II, С., Партиздат, 1978, с. 80.
[2] Тезиси на XII конгрес на БКП, С., 1980, с. 108.

Digitized by Google

ват силата на живото слово на партията: хората са опознавали себе си, осъзнавали са своето положение, ориентирали се в обстановката, виждали мястото си в живота. Мнозина са търсели това слово и са го намирали в лицето на комунисти и ремсисти. „Нашият символ беше чисто идеен — да печелим хората за великото дело! Възнаграждението ни беше — страдание, изпитание, преследване, побоища, затвори, инквизиции, концлагери, смърт. Затова хората ни вярваха, когато им говорехме за великото дело, за свободата, щастието, бъдещето." По поръка на партията комунисти и ремсисти стоят близо до трудовите хора, разясняват им, помагат им, вдъхват им вяра в бъдещето и така „лекувахме поразената им душа от капитализма и фашизма".

ПОДХОД

Подходът към човека е бил различен в отделни партийни и ремсови организации, но целта е била винаги една и съща — да се достигне до човека, да се въздействува върху неговото съзнание, да се изгради убеждение, да се вдъхне вяра в идеите на партията, в комунизма. Това се осъществявало изключително с **индивидуална работа**, наложена от политическото положение за момента. „След септемврийските погроми през 1923 година партията започна нелегална борба. Изградиха се „тройки", „петорки". Познаваха се хората само от една тройка или петорка." Това е продиктувано от необходимостта да се спазва строга конспиративност, да се предотвратяват възможни провали. „Град Малко Търново беше разделен на четири квартала с по две десетки за провеждане на партийно-масовата и друга дейност", предшествувала септемврийските събития от 1923 година. Този начин на организация давал възможност партията да поддържа близки връзки с хората и непрекъснато да им въздействува.

В условията на нелегалност е било крайно необходимо да се прилага диференциран подход, подчертан личен стил за въздействие върху хората, още повече, че „за индивидуалната работа няма готово разработена рецепта". Ето защо при всеки отделен случай се налагало конкретен подход, а това изисква да се познават психологическите механизми и педагогическите похвати за въздействие. Преди всичко е трябвало добре да се опознават хората, отделният човек, каква е неговата психологическа нагласа, на какво е способен, може ли да бъде последователен, принципен, предан, смел. Партийните организации разделяли хората на групи, съобразно техните качества и често безпогрешно се насочвали към отделния човек, на когото ще може да се въздействува. В архивни документи от тоя период са запазени ясни характеристики за отделни хора и оценки подават ли се или не на партийно влияние. Ето някои от тях: „типичен занаятчия, аполитичен"; „хитрец, нагажда се, но повече клони към реакцията"; „определено активни, наши"; „отявлени сговористи, със слаба политическа подготовка и малки възможности за влияние"; „минават за комунисти, но еснафското преобладава, разминават се с комунистическото". Това е било необходимо за точна ориентировка на партийните кадри и за по-нататъшни лични контакти с тези хора, като се вземат под внимание техните наклонности, способности и интереси.

На основата на умело организираната и извършвана индивидуална работа укрепват партийните организации, израстват много революционни функционери, които умеят да разпространяват комунистическите идеи. Тези крепки организации устояват на тежките удари на фашизма и повеждат масите на открита въоръжена борба.

Известно е, че през онези години партията не разполага с достатъчно материална база, условията са тежки, но често отделни частни работилнички се превръщат в нещо като агитпунктове, където е могло да се чуе правдивото слово на партията. Индивидуалната работа се извършва там, където са хората — „на работното им място, в къщи, на полето, на излети, при случайни или уговорени срещи". Комунистът, където и да се е намирал, е бил агитатор на своята партия.

СЪДЪРЖАНИЕ

По съдържание индивидуалната работа е обхващала множество и различни въпроси, но на първо място тя е обслужвала борбата на партията и народа с поробителя. Чрез нея е подлагано на прицел всичко онова, което е съдействувало за експлоатацията и духовното потисничество на широките народни маси. Чрез нея се е осигурявала по-пълна информация на вътрешното и международното положение. На тази основа партията е печелила все повече и повече привърженици, разширявала връзките си с трудещите се и преди всичко с работническата класа.

В личните разговори, особено когато има ориентация даден човек да се приеме в редовете на партията или РМС, винаги са намирали място въпроси за отношението му към политическите събития, към деянията на управляващата класа у нас, към фашистка Германия, към народите на Съветския съюз. Това е разкривало политическата зрелост на личността, нейната надеждност за делото на партията.

В съдържанието на индивидуалната работа са намерили място и личните проблеми на отделни хора или семейства. Деленето на залъка хляб с другаря, чието многолюдно семейство е изпаднало в беда, поетият личен риск, за да се помогне на пострадал другар, поддържането на връзки и подпомагането на близките на попаднали в затвора, снабдяването с гориво, даването на парични помощи, грижите за укрепване младото семейство на другаря

Digitized by Google

и други са въпроси от съдържанието на личната работа с хората.

ФОРМИ

В индивидуалната работа с хората партията използва най-различни форми. Спецификата им се определя от времето, утвърдените традиции и обстановката, в която живее и работи самата партия.

Нашироко е прилагана личната беседа като най-характерна форма за контактуване. Тази беседа се осъществява на различни равнища и места, по редица проблеми. Както подчертават всички анкетирани, чрез нея се изучавал обектът, изяснявали се позиции, политически възгледи, предавала се информация, въздействувало се върху съзнанието на личността.

Друга форма и личен стил на комуниста е дълготрайното „другаруване" — поддържане на по-дълго време близки другарски взаимоотношения с неукрепнал още млад човек, което дава възможност на комуниста или ремсиста да му влияе и постепенно да го въвлича в наша, комунистическа среда. „В клуба ме въведе Паскал Янакиев — секретар на РМС, току-що завърнал се от конгреса" — си спомня един другар. Това, че се включват в общите мероприятия, че попадат в друга среда, е водело до откъсване на младежите от буржоазното и религиозното влияние. Младежът „да чуе стихове на Ботев и Смирненски, да се почувствува в по-свободна, а не сковаваща среда, да се повесели със свои съкварталци" — това е била една от задачите.

Възлагането на реферати, подготовката на художествени четения и други също са сполучливо използвани и типични за времето форми за индивидуална работа.

Поддържането на близки връзки и чести контакти се осъществява на основата на **доверието** като средство за привличане и по-нататъшно въздействие. Доверие на обущаря-комунист към бедните клиенти, доверие към честния и скромен бивш директор на училището, не продал съвестта си на буржоазната идея, а в трудните следдеветоюнски дни изпаднал в мизерия. Един жест на доверие и човекът е спечелен завинаги от партията.

Форма за индивидуална работа е била и **проверката.** Тя е постоянен спътник особено в оценката на готовността и годността както на организираните в партията и РМС членове, така и на онези, които се подготвят да встъпят в техните редове. Поставянето на по-трудни задачи с проверовъчен характер е давало възможност да се открият неукрепналите, колебаещите се, а така също и несигурните. „Беше ми поставена задача да проверя готовността на членовете на партийната организация за въоръжена борба." За целта . . . „обявихме тайна среща в 24,01 часа, без да знаят какви задачи ще се изпълняват. Изведохме ги на 7—8 км от селото. Поколеба се и не дойде само един — магазинерът на кооперацията. Решихме и в скоро време го изолирахме."

В индивидуалната работа се **съчетават нелегалните с легалните форми.** Това е благоприятно условие за ефективно въздействие: сватби, празнуване на именни дни, коледуване, лазаруване, организиране на младежки увеселения и други са били изключително подходящи за установяване на лични контакти и за въздействие особено върху младежи. За това голямо значение е имало участието на комунисти и ремсисти в ръководствата на читалища, въздържателни и есперантски дружества, в спортни дружества и други.

Широко прилагана форма е и **поръчението.** Характерно за поръченията през този период според анкетираните другари е, че те се поставят съобразно изискванията на общите задачи, които партията решава, и личните възможности, и интереси на човека. „През 1931/1939 година — споделя Г. Герджиков — многократно съм получавал задача да работя с отделни хора — да ги откъсвам от определена среда или да не допусна да се увличат във вражеска среда. Задачите ми се поставяха съобразно моите наклонности (музика, литература) и увлеченията на съответните другари."

Като работник в едно от основните предприятия в Сливен — текстилната фабрика, и като организиран комунист Д. Сивилов получава поръчение да издири всички младежи във фабриката, на които партията може да разчита. Задача отговорна, трудна, свързана с дълбоко опознаване на човека, на неговото обкръжение, с постоянна проверка, отначало да му се дават по-леки, а по-късно и по-трудни задачи, докато партията повери и в неговите ръце своя авторитет.

Поръчения се поставят и съобразно с бъдещите действия на партията и изграждането на кадрите. Г. Филипов споделя, че отивайки войник, партийните ръководители Злати Захариев и Михаил Дойчев му поставили поръчение: „На всяка цена да завърша подофицерската школа, да бъда най-примерния и дисциплиниран войник, да се свържа с прогресивни войници и създам комунистически ядки." Изпълнявайки заръката на партията, по-късно като партизански командир той умело учи и води партизаните в сурови битки.

Понякога поръченията са трудно изпълними, тежки, свързани с много опасности и рискове. Но за партията е нужно да се привлече именно „този човек", защото той има достъп до оръжейните складове, а партизаните чакат оръжие. И отново конкретна задача на комунистите, усилена лична връзка именно с „този човек" и задачата е изпълнена, въпреки че е последвал провал, който довел до арести, инквизиции.

МЕТОД

Широко използван и днес от нашата партия метод в индивидуалната работа е

Digitized by Google

убеждението. Той се е наложил в историческата практика в борбата за спечелване на човека от самата същност на индивидуалната работа, от особеностите на двустранния контакт, от целите, които се поставят. Методът на убеждението е най-резултатният метод, завещан ни от първооснователите на партията. Да се изяснят вълнуващите човека проблеми, да му се разкаже, обясни, докаже и на тази основа у него да се изгради дълбоко убеждение и готовност за действие, за саможертва — ето силата на този метод. Тук голяма роля играе **личният пример.** Чрез живота и дейността на своите членове партията ни остави в наследство личния пример на комуниста като едно от главните средства за индивидуално въздействие. „Честните и порядъчни хора ни вярваха. Нашата честност, скромност, висока нравственост, чистота в помислите и действията вдъхваха вяра, респект и уважение към нас. Личният пример е най-заразяващият, най-бързо достига до съзнанието на всеки човек." Затова партията винаги е считала, че такива негативи като лъжа, лицемерие, двуличие, клюкарство, еснафщина и други разкъсват връзките ѝ с масите, отдалечават комунистите от хората, но погубват у тях най-важното, най-съкровеното — вярата.

За успешна индивидуална работа в условията на нелегалност се е налагал и методът на **наблюдението.** Това е било крайно необходимо за опознаване на човека и избиране по-ефективни диференцирани форми и подход за въздействие. Имал е място и методът на **критичната оценка, предупреждението,** в крайни случаи **разобличаване, изолиране** или **изключване,** за хора, неоправдали доверието на партията, недостойни да се числят в нейните редове.

ОБЕКТ

През годините на борбата против фашизма и капитализма партията безпогрешно е определяла обекта на индивидуалната работа. Това са преди всичко работниците, селяните, интелигенцията, хората на физическия и интелектуалния труд, които не са фашизирани или има само тенденция да се ориентират към фашисткатa власт. Главният обект обаче е човекът на труда — промишлен, селскостопански и интелектуален. Партията води „борба за спечелване на всяка жива душа", на всеки честен българин и родолюбец, в това число и за искрено заблудените, които се бяха ориентирали и поддържаха тогавашното правителство. Но се изключват отявлените фашисти, срещу които народът се бори. „Тях не убеждавахме, срещу тях водехме битката."

С хората, които партията е трябвало да спечели на своя страна, се е водила винаги работа конкретна, точна, целенасочена. Индивидуално се въздействува на онези, които са предвидени за ново попълнение на партията. Това става на основата на утвърдили се вече традиции, дълбоко залегнали в съзнанието на комунистите. Това са лично преживени, незаличими от паметта им моменти, които много от анкетираните споделиха. Те сами са били обект на индивидуална работа, ориентирани са към партията от други комунисти, отворени са им очите за цял живот. С топлота си спомнят за онези, които първи са им подали ръка, обградили са ги с внимание и са изградили от тях хора, за да могат и самите те да създават хора — ремсисти, комунисти, използвайки опита на партията, обогатявайки го, влагайки и нещо свое. Това е израз на дълбоката приемственост в партията и силата на утвърдения опит и традиции.

ГРИЖИ

Партията е полагала много грижи за подготовката на своите членове за лична работа с хората. Тя ги е учила на такт, на умение, въоръжавала ги е със знания по науките за човека, та да опознават отделната личност, нейната психическа нагласа, способности, наклонности, слабости, което е създавало условия да се конкретизира работата с отделния човек. „Особено резултатна бе работата сред политическите затворници в Сливен, където през 1937 година бяха събрани всички политически от цялата страна... Благодарение на голямата групова и индивидуална работа затворът се беше превърнал в ковачница на верни до смърт революционни кадри на партията и Комсомола и с право затворът беше наречен „червеният университет."

СУБЕКТ—ОБЕКТ

В наследство партията ни е оставила и редица проверени в нейния живот и дейност особености на контакта, на взаимоотношенията субект—обект, изграждане личен стил на работа.

Бившият партизанин Ат. Шереметов споделя, че в индивидуалната работа с хората са разчитали главно на „човешките отношения към обекта, на скромността и честността на субекта". Главно те са се съобразявали с характера на човека — неговите наклонности и цели в живота.

Общуването субект—обект се е осъществявало диференцирано, на различна база. „С един на базата на литературата, поезията, музиката, а с други на базата на бунтарството." Намирането на близки допирни точки с обекта е съществено изискване в индивидуалната работа. Това е предопределяло често пъти успеха на първоначалния контакт, представлявало е база за по-дълготрайно общуване. Във взаимоотношенията субектът се е стремял към по-пълно изучаване на обекта, за да може в процеса на индивидуалната рабо-

Digitized by Google

та да се съобразява с неговото социално положение, образование и културни интереси, с неговия характер и целия му морален облик. Изучавал е конкретно отношението му към политическите събития, семейното и приятелското обкръжение и други. Това дава възможност да се конкретизира подходът и умело да се подбират най-подходящи форми, средства и методи. „Прибързана работа не се допускаше, защото бе свързана с големи рискове."

Във взаимоотношенията обект—субект се открояват и някои характерни черти и качества на субекта. Такива качества като честност, скромност, високо чувство за отговорност, искреност в отношенията с хората, твърдост при преодоляването на трудностите и други правят от субекта обаятелна личност. Те са се ценели и тогава, и сега, и винаги се ценят най-много от партията.

Естествено, не всичко е вървяло гладко, безпрепятствено, успешно. Имало е неуспехи, не всеки е бил готов да влезе в редовете на работническата партия и РМС, страхували са се от арести, побоища, инквизиции, затвори. „Някои бедни занаятчии и работници направо заявиха: на всичко съм съгласен, ще гласувам за вас, парично ще подпомагам партията, но член не мога да стана, нямам сили за това... Това бяха честни, откровени разговори." В някои случаи въпреки големите грижи да се изживеят лични, семейни проблеми или опити за откъсване от нездрава социална среда резултат не е имало. Това показва, че в сложната и трудна партийна дейност са възможни и неуспехи, които се дължат на причини от субективен и обективен характер, зависят от зрелостта на социалната микросреда и подготовката, способностите на субекта — фактори, които и днес запазват значението си за ефективна индивидуална работа.

Изследването показа, че опитът на партията в индивидуалната работа, проверен и утвърден в дългогодишната нейна история, е действително неин „ценен капитал", който трябва да съхраняваме, развиваме и обогатяваме и днес. Той е богат извор на идеи за партийните органи и организации. Те могат да черпят от него, като се съобразяват с новите фактори и условия — порасналото умение на партийните организации и дейци, сложността на задачите и ясните перспективи, които партията чертае в името и за благото на човека.

Димо ТОМОВ

Пишат ни:

Всеки ден в редакцията на списанието се получават писма от различни краища на родината ни. В тях се споделят радости и тревоги, изнасят се успехи в дейността на трудовите колективи, разкриват се различни слабости, които се допускат по места.

При нас идват и много граждани, които искат намесата ни за разрешаването на едни или други проблеми, за отстраняването на недостатъците, които съществуват тук и там.

Стремежът е да откликваме навреме на хорските неволи. Писмата отправяме до съответните партийни органи и организации и очакваме отговор. В повечето случаи има разбиране и се спазват законните положения, установени в страната ни за работата с жалбите на трудещите се.

КОГАТО ИМА НЕПРИМИРИМОСТ

В писмото си до редакцията др. Дана Петрова от Ихтиман пише: „Вече втора седмица не мога да се освободя от мисълта, как е възможно един комунист да отстъпи от позициите, за които е воювал дни и месеци, само заради някакви си лични сметки и облаги..."

Още същия ден писмото бе изпратено в окръжния комитет на БКП — София. В определения срок от общинския комитет на партията в Ихтиман получихме следния отговор:

„Съобщаваме ви, че изложеното в сигналното писмо на др. Петрова отговаря на истината. С цел да се пресекат допуснатите слабости под ръководството и прякото участие на окръжния и общинския комитет на БКП се взеха необходимите мерки.

Извърши се проверка от работна група за цялата дейност в комбината.

Проведоха се партийни събрания и заседания на комбинатския партиен комитет, на който се взеха и съответни решения.

Бюрото на окръжния комитет на партията също обсъди въпроса и прие разгъ-

Digitized by Google

нати решения. Извършиха се кадрови промени, при които Аначков (началник цех) беше освободен от работа.

Предстои обсъждането проблемите на ЧЛК и в бюрото на общинския комитет на партията.

Що се отнася до постъпката на партийния секретар Георги Караджов, изнесеното също отговаря на истината. За неправилния му подход е викан в общинския комитет на БКП и много сериозно е разговаряно с него...

Под ръководството на общинския комитет на партията въпросът ще намери правилно решение".

Общински комитет на БКП — Ихтиман
Първи секретар:
(п) Димитър Гроздев"

СЛЕД БЛИЗО ДВЕ ГОДИНИ

Има обаче органи, които пренебрегват и грубо погазват съответните разпореждания за работата с критичните материали в средствата за масова информация. По този начин с действията си те влияят отрицателно, рушат авторитета на партията.

В кн. 16 от 1979 година под заглавие „Истории, които не са за разказване" бе отпечатан материал за някои слабости в с. Владо Тричков, Софийски окръг. След напомняния с писмо от 10 юни 1981 година общинският комитет на БКП в Своге ни отговаря следното:

„... Истина е, че от години наред партийната организация в с. Владо Тричков бе обект на редица проверки по повод сериозни смущения в нейния вътрешнопартиен живот. На тях бе дадена и обществена гласност и от списание „Партиен живот".

Дълги години първичната партийна организация в училището бе с нарушено вътрешнопартийно единство. Тази обстановка се е отразявала и върху състоянието на учителския колектив.

След обединяването на партийната организация в училището с териториалната вътрешнопартийната борба се пренася там. Остротата на противоречията в някои отношения засягат цялостния обществено-политически живот на селото. Създадоха се недобри взаимоотношения между притежателите на вили и местните жители, засили се остро клеветничеството от страна на някои комунисти.

Информираме ви за част от предприетите мерки от страна на общинския партиен комитет.

През февруари 1980 г. бе прието решение на бюрото на комитета ни за партийната организация в с. Владо Тричков и за поведението на комунистите от училището. Всички материали предварително бяха обсъдени в първичната организация. По-късно тя прие решения за подобряване на организационно-политическото си състояние.

Извършиха се някои кадрови промени: освободен бе директорът на училището и още трима учители. Сменен бе партийният секретар и председателят на отечественофронтовския комитет. За партиен секретар бе избрана др. Тодорка Василева. Същата получи положителна оценка за своята работа. Бяха наложени партийни наказания на няколко комунисти. Общинският комитет наказа със „строго мъмрене с предупреждение Методи Христов и Иван Сърчалиев, а окръжната контролно-ревизионна комисия ги изключи от редовете на партията като загубили качествата на комунисти.

Вече две години след предприемането на тези мерки първичната партийна организация в с. Вл. Тричков е единна, сплотена, с добър организационен и политически живот. Тя действително е политически ръководител на обществено-политическия и социалния живот на селото. Организацията живее и работи спокойно, като насочва своите усилия към най-важните проблеми на селището. За това допринася бойкото партийно бюро и особено партийната секретарка др. Никулка Петровска, която се ползва с авторитет и уважение от населението.

През май партийната организация в с. Владо Тричков бе наградена от окръжния комитет на БКП — София.

Общински комитет на БКП — Своге
Първи секретар:
(п) (Ст. Георгиев)"

„ИЗВИНЕНИЕ"...

В кн. 12 от 1980 година публикувахме статия „Ефективно ли беше заседанието". Едва на 28 юли 1981 година от общинския комитет на БКП в Брацигово получихме следния отговор: „Със статията се запознаха всички членове на бюрото на общинския комитет на партията. Считаме, че тя изигра положително влияние за подобряване на стила и методите на работа на общинския комитет и неговото бюро и по-конкретно за подобряване дейността на неговите щатни работници по подготовката и провеждането на заседанията.

Съществена роля в това отношение изигра и оказаната ни помощ от страна на окръжния комитет на БКП в Пазарджик.

От наша страна (вероятно неправилно, както се вижда от критичната бележка в кн. 5 от 1981 година) ние счетохме, че това е достатъчно, за да си вземем бележка от статията.

Ето защо молим да бъдем разбрани за този пропуск, а също и за забавения отговор.

Общински комитет на БКП
Първи секретар:
(не се чете)"

Digitized by Google

ДОСТОЕН ВЛОГ В СЪКРОВИЩНИЦАТА НА ПАРТИЙНАТА ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Най-новата история на България е тясно свързана с името и делото на другаря Тодор Живков, с животворната априлска линия на Българската комунистическа партия. Произлязъл от недрата на народа, възпитан от партията в патриотизъм и интернационализъм, той израства постепенно от редови партиен функционер до забележителен политик, от боец-стратег до мъдър и далновиден партиен и държавен ръководител. Неговите теоретични трудове и практически дела са показателни за приемствеността на марксистката мисъл в България, за демократизма, те са мощен ускорител на прогресивното развитие на нашето общество. Умението му да улавя перспективата е плод на верен поглед, на дълъг опит. Съчетаването на големите му качества на политически деец и държавник и прозорлив теоретик е ярко изразено от авторите на студиите в сборника **„Принос в теорията и практиката на БКП“**, издаден във връзка с неговата 70-годишнина. Компетентно и задълбочено авторите разглеждат заслугите му, приноса му както в теорията, така и в практиката — като ръководещ деец с международен замах, като политик. В своето развитие — както сочат авторите на студиите — като идеолог и теоретик той проникна далеч в бъдещето. Като изявен марксист-ленинец той има голяма заслуга в усилията на партията да изведе България на предните позиции на социалния прогрес, да се разгори творческата активност на народа, да се даде простор за развитието на социалистическата личност.

В своите аналитични трудове авторите на сборника дават вярна представа за многостранната творческа дейност на другаря Тодор Живков, подчертават големите му заслуги като партиен и държавен ръководител.

Предимствата на социалистическия строй са от различен характер. Класиците на марксизма-ленинизма, изтъкнатите ръководители на нашата партия и преди всичко Димитър Благоев го сочат в редица свои трудове. Отговор на този въпрос при съвременните условия съдържат редица произведения на другаря Тодор Живков. Многократно той е изтъквал особеностите на българския опит в изграждането на социализма. Неговият теоретически и практически принос в обогатяването на този опит ярко се очертава от авторите на сборника Стоян Михайлов, Ангел Балевски, Панталей Зарев, Сава Гановски, Никола Стефанов, Гиргин Гиргинов, Стефан Ангелов, Васил Момов, Марко Марков, Илчо Димитров, Жак Аройо, Тончо Трендафилов и др. Изводите и обобщенията, които те правят във връзка с дейността на другаря Тодор Живков, имат голяма теоретическа стойност. Цялостната дейност на другаря Тодор Живков се сочи основателно като материалистическа диалектика в действие. Като ръководител на партията и държавата той творчески използва и внедрява революционния дух на материалистическата диалектика и в обществената практика, и при нейното обобщаване и осмисляне. В това отношение той се доближава съвсем плътно до Георги Димитров, на чието дело е достоен приемник и продължител. Както сам той изтъква, огромно „... значение за политиката имат правилната класова ориентация, класовият подход при анализа на обстановката в даден етап, в даден период. Свято задължение и за нас, политиците, е да се придържаме към този принцип.“[1]

Характерно за метода на другаря Тодор Живков е да акцентува на диалектическите противоречия в обществения живот, в строителството на социализма. Из-

Принос в теорията и практиката на БКП. Сборник, Партиздат, С., 1981 г., с. 365.

[1] Т. Живков, Избр. съч., т. 25, с. 371.

Digitized by Google

вестна е неговата прозорливост отрано да забелязва социалните противоречия, да разкрива техните корени, да проучва тенденциите им, да бележи конкретни мерки за тяхното успешно решаване. Има противоречия, които при социализма са нормално, закономерно явление. В случая много важна, дори решаваща е ролята на субективния фактор, когато той се съобразява с обективните закони, действува съобразно техните правила и изисквания. А това е присъщо само на диалектика-материалист, на този ръководител, който владее диалектическия метод, действува тактично и настойчиво. Много са примерите, които говорят нагледно за умението на другаря Тодор Живков в тази насока. Неговото отношение, подходът му към критиката и самокритиката като изпитано средство за разкриване и главно за преодоляване на противоречията са решаващ залог да се върви напред, като се минават успешно трудните препятствия. „Като поставя задачата — подчертава той — да се създават условия за разгръщане на тази обективна закономерност, която с прехода към комунизма ще има да играе все по-важна роля, партията напомня, че каквито са критиката и самокритиката в партийните организации, такива ще бъдат те и в останалите сфери на обществения живот. Освен това необходимо е да се осъзнае, че без инициативата, примера и всестранната подкрепа от страна на ръководните органи никаква критика и самокритика не са възможни."[1] Като ярък пример в това отношение — сочат някои автори в сборника — е неговият прозорлив, аналитичен, критичен доклад на Юлския пленум на ЦК на БКП от 1968 година. Такъв доклад може да изработи ръководител, който не се бои да разкрие горчивата истина. Той е показател за силна, волева личност, която действува смело и със замах.

Непримиримост към ограничеността, догматизма е друга характерна черта на неговата личност, която се изтъква на много места в сборника. Другарят Тодор Живков воюва страстно срещу тези и други отрицателни явления, които за някои хора се превръщат в затвърдено гледище, в поведение. В това отношение първият партиен и държавен ръководител се придържа към здравите традиции в партията, поставени още от Димитър Благоев. Неведнъж той подчертава, че Българската комунистическа партия винаги е обръщала внимание на опасността от догматично и механично прилагане на общите закономерности, от пренебрегване на националните особености на нашето развитие. Заедно с това тя винаги се е отнасяла и се отнася непримиримо към опитите да се надценяват или абсолютизират националните особености, да се принизява или отрича всеобщата валидност на основните закономерности на социалистическата революция и на социалистическото строителство, приложени и проведени за пръв път от революционната практика на работниците и селяните в Съветския съюз.

Обоснованите от другаря Тодор Живков принципни изисквания за взаимодействието между социална среда и идеологическа дейност, за **най-тясно свързване на идеологическата работа със задачите на социалистическото строителство,** за прилагане на нови форми и средства в организацията и ръководството на идеологическия процес, са разгледани твърде подробно в сборника. Новите качествени промени в обществената практика, засилената динамика и влияещите върху идеологическия процес социални фактори, разширеният обхват на политическата и социалната ангажираност на идеологическия фронт, нарасналото интелектуално равнище на обекта на идеологическото въздействие — всичко това постави пред партийните органи и кадрите в идеологията нови изисквания. Обективните предпоставки за теоретичното развитие и използване на комплексния подход в идеологията, както сочи Васил Момов, намериха определен израз в редица трудове на др. Тодор Живков и са свързани с измененията, настъпили в глобалните характеристики на нашия идеологически фронт (с. 153). Неговите указания винаги са отзвук на конкретните потребности на социалната и идеологическата практика.

Критичният анализ на организацията на идейновъзпитателната работа, направен от др. Тодор Живков, обоснова необходимостта от преустройство на идеологическия фронт. Внедрен бе новият подход към възпитателната практика в нашето общество, който изисква да се обърне внимание на социалната среда, на нейното положително изменение. Задачата решително да се подобрят структурата, организацията и управлението на идеологическата работа допринесе да се влезе в крак с научните изисквания за прилагане на системен и комплексен подход в социалното управление. „Това означава — подчертава другарят Тодор Живков — да се държи сметка за цялата съвкупност от сложни и многостранни духовни процеси, които протичат в развитието на различните социални групи, да се изучават измененията в психиката, в социалната активност, в материалните и духовните интереси на трудещите се; да се осигури различните средства за идеологическо въздействие взаимно да се допълват и обогатяват, да бият в една и съща цел."[2]

Важно значение за усъвършенствуване на идеологическата работа и за развитието на комплексното начало в нея има положението, обосновано на последните два конгреса на партията за необходимостта от свързване формиращото въздействие на социалната среда с възпитателните аспекти на социалистическия начин на живот. Някои автори на сборника сочат, че компонентите на обществената среда въздейст-

[1] Т. Живков, Избр. съч., т. 24, с. 487.
[2] Т. Живков, Избр. съч., т. 18, с. 518.

Digitized by Google

вуват върху хората посредством изменения, които предизвикват в личното битие на човека, като се обосновават с изказвания на другаря Тодор Живков, а това внася нов момент в концепцията за комлексния подход към възпитателната практика. Насищането със социалистическо съдържание на многообразните форми на жизнена дейност, на цялата стопанска, организационна и управленческа дейност може да се постигне чрез идейна насоченост и социален ефект във възпитателната работа. Затова в сложния процес на по-нататъшното утвърждаване и развитие на социалистическия начин на живот все по-голямо значение придобиват целенасочените и организирани въздействия, последователното прилагане на научнообосновани средства и методи, прогнозирането и използването на перспективни комплексни програми.

Интелектуализацията е нов, важен етап в развитието на общественото производство и влияе положително на цялостния обществен климат, показател е за огромния потенциал на нашия обществен строй. Нейното равнище говори за находчивостта, за жизнеността, за високия ръст на теоретическата мисъл на партията, за инициативността на нейното ръководство. Другарят Тодор Живков характеризира интелектуализацията като важно средство в решаването на общественото развитие и най-вече в увеличаването на обществената производителност на труда, свързва я с внедряването на автоматизацията на производството, с електронизацията, с използването на микропроцесорите. Нейното значение ще се проявява още през осмата петилетка.

Висока оценка дават авторите в своите студии на инициативността на другаря Тодор Живков за прилагането и утвърждаването на трите основни индикатора, които в наше време характеризират прогреса на обществото ни: всенародна оптимизация на всички обществени дейности, като тя осигури максимален ефект; повсеместна мултипликация, която е социален индикатор за жизнеността на обществения строй; повсеместна интелектуализация. Успешното внедряване на оптимизацията, мултипликацията и интелектуализацията другарят Тодор Живков оценява като сигурен показател за още по-бърз възход в областта на промишленото производство, отчита, че то допринесе много за ускоряване на темповете в най-важните сфери на обществената производителност. Седмият конгрес на БКП — първият априлски конгрес, взе съдбоносни решения за бързо развитие на промишлеността. От тази висока трибуна другарят Тодор Живков заяви категорично, че „... непосредствена задача сега е да овладяваме постиженията на техническата революция, която се разгръща в света."[1] За кратко време партийният и държавният апарат извършиха огромна работа, за да започне с бързи темпове да расте промишлеността и най-вече тежката промишленост. Превес бе даден на такива важни отрасли, каквито са електрониката, химическото производство, машиностроенето. В редица студии се сочи, че в България беше създадена мощна за нейните предели и условия материално-техническа база с голям потенциал за по-нататъшен напредък на производителните сили, за обогатяване и всестранно усъвършенстване на обществените отношения, за увеличаване на материалното и духовното благоденствие на целия народ. За късо време бяха подети и решени, съгласно набелязаната програма, основни теоретически и практически проблеми на социалистическото строителство: въведен бе нов подход в концентрацията и специализацията, усъвършенствувано бе плановото ръководство в икономиката и организацията на труда, икономическия механизъм, селищната система, самозадоволяването и т. н.

Изпълнявайки напрегнатата програма за изграждане на развито социалистическо общество, партията приложи нов стил на работа и ръководство. Единадесетият конгрес отиде още по-далеч — постави високата цел да се повиши ефективността, да се постигне високо качество във всяко производство. В тази напрегната ситуация другарят Тодор Живков констатира едно важно противоречие в развитието ни — от една страна, огромните възможности и резерви на създадената материално-техническа база, на целия ни социалистически обществен строй и, от друга, недостатъчното им оползотворяване. Поставяйки задачата да се преодолее това противоречие, той подчерта огромната, с нищо незаменима роля и отговорност на кадрите, на субективния фактор. Тази негова констатация намери широк отзвук сред партийните и стопанските ръководства, сред специалистите, които движат производствените процеси.

Априлският пленум постави **началото на нов, последователен подход към развитието на науката и ролята ѝ в социалното управление.** Непосредствено след Априлския пленум, на VII конгрес на БКП, задачата за ускорено развитие на науката и научно-техническия прогрес, за повишаване тяхната роля при изграждането на социалистическото общество бе поставена с голяма острота. На науката беше дадена зелена улица — изтъква акад. Ангел Балевски в своята студия за мястото на науката в социалистическото строителство и социалното управление. Науката се оценява не само като производителна сила — тя е обществено преобразуващ, творчески двигател, който има незаменимо значение за непрестанно увеличаване на обществената производителност на труда, за творчески прояви във всяка човешка дейност. Априлската линия ускори създаването на научни институти, на кадри в тази важна област. Само за десет години след историческия пленум в БАН са изградени 19 но-

[1] Т. Живков, Избр. съч., т. 4, с. 79.

Digitized by Google

ви института в най-важни научни области: физико-химически, молекулярна биология, геофизика, обща и неорганична химия, електроника, техническа кибернетика и пр.

Акад. А. Балевски се спира на научната политика, провеждана от партията като важен компонент в системата на управляване на науката и научно-техническия прогрес. Осъществяването на научната политика е в неразривно единство с държавната политика. Програмирането на научната политика е свързано с творческото прилагане на марксистката теория в нашите условия. Не случайно на Юлския пленум на ЦК на БКП (1968 г.) другарят Тодор Живков заяви, че е необходимо „... преди всичко да разработим научнообоснована стратегия и тактика в областта на научната политика, която изцяло да бъде съобразена със сегашните и бъдещите изисквания, със специфичните за нашата страна условия и възможности. Тази задача е сега първостепенна и трябва в кратко време да я разрешим."[1]

Голямо научно постижение е разработената под ръководството на другаря Тодор Живков и приета на X конгрес Програма на Българската комунистическа партия. Авторът на студията сочи, че тя е творческо приложение и развитие на марксистко-ленинската наука в нашите условия, израз на единството в теоретическата и практическата дейност на партията, на умението да се поставят принципно нови задачи пред цялата наша наука. Развитието във всички области се определя от умението да прилагаме науката при решаването на задачите в обществено-икономическото развитие. На X конгрес на БКП др. Тодор Живков подчерта, че БКП „... си поставя за цел развитието на науката да достигне равнище, при което цялата дейност у нас — политическа, икономическа, идеологическа, възпитателна, управленческа и пр., да се осъществява все по-пълно върху научна основа, в съответствие с марксистко-ленинската теория, с постиженията на научно-техническата революция."[2] Тази мисъл е основно съдържание в програмата на партията.

В духа на все по-динамичното развитие на икономиката, културата, материалното производство и засилване на социалното управление обстоятелствата наложиха да се приеме интензивният път на развитие, да се интензифицира научноизследователската дейност. Проблемите за интензификацията на научноизследователските процеси, разгледани от другаря Тодор Живков в речта му на пленум в Бургас, показа и противоречията между интензивното развитие на наукоемките отрасли на промишлеността и изоставането на науката. В доклада на XI конгрес бе отчетено, че „... през следващия период ние възприемаме курс на прехода от екстензивно към предимно интензивно развитие на научната дейност и решително повишаване на нейната ефективност."[3]

Интернационализмът, като съществена част на марксизма-ленинизма е в хармония с националните чувства, с националните традиции, с всички прогресивни явления, покълнали и израснали на национална почва. Върху основата на опита от революционната борба и практика на социалистическото строителство интернационализмът, както и цялото марксистко-ленинско учение, се развива, обогатява се с нови важни положения и изводи. Социалистическият интернационализъм е пряко продължение, логическо развитие и най-висша степен на пролетарския интернационализъм. В своята студия „Другарят Тодор Живков, българо-съветската дружба и материалистическата диалектика" акад. Сава Гановски изтъква, че „... създателите на марксизма-ленинизма никога не са свеждали пролетарския интернационализъм само до един принцип — принципа на взаимоотношенията между отделните отряди на работническото движение, а винаги са изтъквали, че той е същевременно и съставна част на идеологията и на мирогледа на работническата класа" (с. 86). Неведнъж другарят Тодор Живков подчертава, че в основата на българо-съветската дружба лежи пролетарският интернационализъм, но заедно с това както дружбата, така и интернационализмът са част от марксистко-ленинската идеология.

Интернационализмът на социалистическите страни е най-тясно свързан с дружбата със Съветския съюз. Другарят Тодор Живков разработва проблема за взаимоотношението между българо-съветската дружба и качествените изменения в пролетарския интернационализъм и патриотизъм. В наши дни българо-съветската дружба не е само изява на диалектическото единство на интернационализма и патриотизма. Тя съдържа качествено нови изменения в характера и същността на интернационализма и патриотизма, настъпили в резултат на тяхното взаимно проникване. Като достоен продължител на делото на Георги Димитров за българо-съветската дружба, другарят Тодор Живков изтъква, че обичта към социалистическа България е неделима част от обичта към Съветския съюз, че така националното се слива с интернационалното. „Днес — казва той — никой не може да убеди и децата у нас, че човек може да е противник на Съветския съюз и същевременно да умира от любов към България. В нашето сурово и велико време този, който е враг на СССР, е враг и на България, който обича България, не може да не обича и СССР" (с. 94).

Другарят Тодор Живков води последователна борба против клеветите и извращенията на идеолозите на антикомунизма, които твърдят, че българо-съветската дружба била израз на национален нихилизъм и

[1] Т. Живков, Избр. съч., т. 15, с. 255.
[2] Т. Живков, Избр. съч., т. 18, с. 429.
[3] Т. Живков, Избр. съч., т. 24, с. 408.

Digitized by Google

национална ограниченост, израз на погазване на националния суверенитет. В сборника дебело се подчертава, че той по ленински защищава марксистко-ленинската теория за класовия характер на националната независимост и суверенитет и неведнъж посочва, че защитата на националните интереси е в пълен синхрон с политиката на пролетарския интернационализъм, че идеологията и политиката на антисъветизма напълно противоречат на действителните национални интереси.

Акад. Сава Гановски, който анализира нашироко международната дейност на първия ни партиен и държавен ръководител, се спира обстойно на личния му принос в по-нататъшното развитие на българо-съветската дружба, на приноса, който КПСС и СССР непрекъснато дават за утвърждаването на международното комунистическо и работническо движение. На международни срещи на държавници и политици, на форуми на комунистическото и работническото движение другарят Тодор Живков взема принципно отношение, от ясни позиции воюва против леви и десни уклони от марксизма-ленинизма, против различните прояви на антисъветизъм. В борбата за сплотяване на международното комунистическо и работническо движение той многократно е разобличавал маоизма, деградацията му към великоханския шовинизъм и войнствен антисъветизъм.

●

Студиите в сборника далече не целят да изчерпят всички страни от огромната дейност на другаря Тодор Живков. По-скоро тяхното предназначение е да изтъкнат неговото участие, приноса му в някои решаващи области от развитието на нашата социалистическа действителност, в теорията и практиката на партията в съвременния етап от развитието на социализма в България. Книгата е опит за очертаване на творческия му портрет, като са обхванати или се щрихират само някои по-важни страни от неговата богата, дългогодишна, всенародна дейност.

След периода на титана Благоев, на героя от Лайпцигския процес Димитров, това е третоетапно, голямо мащабно развитие на партията. За тази многомащабност допринесоха комплекс от обстоятелства и фактори и преди всичко — благоприятните условия, създадени след историческия Априлски пленум за изграждането на развитото социалистическо общество, талантливото ръководство на другаря Тодор Живков. Неговото теоретично и практическо наследство е незаменим влог в развитието на Българската комунистическа партия. Наред с това неговото наследство е ценен принос към опита на международното комунистическо и работническо движение в нестихващата борба за мир, демокрация и социален прогрес в света.

Откъде другарят Тодор Живков черпи енергия и умение, откъде взема виталността да движи умело партийното и държавното кормило, откъде идва неговата неуморност да се труди упорито и много години, да воюва в името на истината, за освобождаването на умовете от толкова много предразсъдъци, откъде набира знания, инициативи, опит, за да разкрива онези чудотворни извори, прикътани в народните недра, в дълбините на партията — извори, заложени у всеки човек, извори на велико творческо начало? Неговите ярки човешки достойнства и блестящи революционни добродетели имат своя щедър и неизчерпаем извор в народния живот, в умението му да бъде при всички условия достоен син на народа, на своето време.

Желязко КАЛЧЕВ

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

ОКТОМВРИ И ЛЕНИНИЗАЦИЯТА НА БКП

Сборник от студии

Институтът по история на БКП при ЦК на БКП посвещава настоящата книга на 90-годишнината от създаването на партията. Студиите в сборника са написани от специалисти по история на БКП. Авторският колектив си е поставил за цел да обоснове необходимостта от превъоръжаването на революционната марксистка партия в България с ленинизма, да изясни предпоставките за ленинизацията на БКП, влиянието на Октомврийската революция за началото и развитието на този процес, неговата същност и етапи, ролята на Коминтерна, на революционния опит на болшевиките и на другите комунистически партии, за ленинското преустройство на българската комунистическа партия. Авторите изследват отделните страни на ленинизацията на БКП: изработването на правилна стратегия и тактика в борбата за завоюване на политическата власт, спечелване на съюзници на пролетариата, работата на БКП в масовите организации и в армията, борбата ѝ против десните и „левите" уклони, нейното организационно преустройство, новото ѝ отношение към проблемите на културата. Различните аспекти на ленинското превъоръжаване на партията са разгледани хронологически, което дава възможност да се проследи постепенното идейно-политическо съзряване на Българската комунистическа партия и нейното превръщане в партия от нов, ленински тип. Историографската студия дава представа за постигнатото от историческата наука в изследването на проблема за ленинизацията на БКП.

ПОД ЗНАМЕТО НА ОКТОМВРИ

Документи и материали в два тома

(25 октомври (7 ноември) 1917 — 7 ноември 1923 година)

Документите в двата тома на настоящия сборник отразяват участието на българските интернационалисти във Великата октомврийска социалистическа революция и гражданската война в СССР, влиянието на Октомври върху развитието на революционното движение в България и борбата на българските трудещи се в защита на Съветска Русия. В първия том на българо-съветския сборник се разкрива политическата и бойната дейност на българските интернационалисти в Съветска Русия в годините на гражданската война и чуждестранната военна интервенция. Това са военнопленници от Първата световна война, политически емигранти, селскостопански работници, напуснали родните места, за да търсят препитание. След победата на Октомврийската революция с помощта на Болшевишката партия най-прогресивната част от българските емигранти се обединяват в комунистически групи. Тези групи, които влизат в състава на РКП (б), изиграват голяма роля за разпространяване на комунистическите идеи сред българските трудещи се в Русия и се превръщат в школа за политическо възпитание. Във втория том се разкрива влиянието на Октомврийската революция върху развитието на революционното движение в България. Най-значителни прояви в този революционен процес са Войнишкото (Владайското) въстание през 1918 г., Юнското и Септемврийското антифашистко въстание през 1923 година. От документите се вижда, че начело на освободителната борба на българските трудещи се неизменно е Българската комунистическа партия, която последователно и задълбочено се учи от опита на Октомври и творчески го прилага съобразно с конкретните исторически условия в своята страна. Революционното движение на работниците и селяните в България съчетава борбата за политически и икономически права с борбата в защита на съветската република. В подготовката на публикацията на документите в двата тома участвуват: от съветска страна — Институтът по марксизъм-ленинизъм при ЦК на КПСС и Главното архивно управление при Министерския съвет на СССР; от българска страна — Институтът по история на Българската комунистическа партия при ЦК на БКП, Централният партиен архив на ЦК на БКП и Главното управление на архивите при Министерския съвет на НР България.

●

Партиздат пусна от печат и следните брошури от библиотеката си „Международна политика": **„Глашатай на омразата"** от **Нейчо Искров; „Африка — социални процеси и политически тенденции"** от **Лалка Роснева; „Научно-техническата революция и международните отношения"** от **Иван Атанасов** и **Никола Георгиев; „Социалистическият интернационал"** и **„Третият свят"** от **Захари М. Захариев** и **„Индийският океан — зона на мира или конфронтация"** от **Петър Здравков.**

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

НОВИ СЪВЕТСКИ КНИГИ

СУЩНОСТЬ И ФУНКЦИИ ПЛАНОВОГО УПРАВЛЕНИЯ (Д руководящих управленческих кадров), М., „Экономика", 1981.

На основата на резултати от теоретически изследвания и практически опит стопанството се осветлява проблемът за ефективността и качеството на управлен на социалистическата икономика. Тези проблеми се разглеждат от изискванит, които се обуславят от нарастващото равнище на общественото производство, необходимостта за неговата по-нататъшна специализация и концентрация като дължителна предпоставка на научно-техническия прогрес. Голямо внимание обръща на въпроса за формирането на съвременния стопански ръководител. Осв лява се опитът на страните—членки на СИВ, в областта на управлението. Прав критичен анализ на теорията и практиката на капиталистическото управление.

Мокроносов, Г. В., Москаленко, А. Т., МЕТОДОЛОГИЧЕСКИ ПРОБЛЕМЫ ИССЛЕДОВАНИЯ ОБЩЕСТВЕННЫХ ОТНОШЕНИЙ И ЛИЧНОСТИ, Новосибирск, „Наука", 1981.

В монографията се разглеждат някои методологически проблеми от обществен живот, прави се анализ върху въпроси из областта на потребностите и интересите личността. Особено внимание се отделя върху изследването на формите на социалн организация като способ за развитие на обществените отношения.

ПРОПАГАНДА И МОЛОДЕЖЬ, М., „Молодая гвардия", 19

Сборникът разглежда в теоретически, идеологически и психолого-педагогическ аспект комунистическата пропаганда сред младежта, нейните цели, принципи, фор и методи. В центъра на вниманието на авторите — това е повишаването ефективност на тази пропаганда.

Сухомлинский, В. А., МЕТОДИКА ВОСПИТАНИЯ КОЛЛЕКТИВА, М., „Просвещение", 1981.

Авторът — виден съветски педагог, на основата на своя опит и на постижен на съвременната педагогика и психология обосновава принципите на възпитание ученическия колектив. Разкривайки методите на организация на възпитателния п нес, той характеризира система от вътрешноколективни отношения. Особено внимание обръща върху въпроса за създаването на благоприятни условия за социализация личността на всяко дете, да се възпитава у него човекът — колективист, граждан творец.

Генри Эрнст, ПРОФЕСИОНАЛЬНЫЙ АНТИКОММУНИЗМ (и тории возникновения), М., Политиздат, 1981.

Известният публицист по международните въпроси Ернст Хенри разобличава този си труд подривната дейност на международната мрежа от тайни и полусекрет контрареволюционни организации, създадени от реакционните сили в безплодните усилия да спрат победоносното шествие на комунизма.

КИТАЙ В НОВОЕ И НОВЕЙШЕЕ ВРЕМЯ (История и исто графия), Изд. „Наука", М., 1981.

В сборника се разкрива несъстоятелността на опита на пекинските ръководит да дадат на хегемонистическите си претенции „историческа обосновка". Прави се арг ментирана критика на маоистката историография от 1965—1976 г., която се опитва фалшифицира историята на китайската революция, на Китайската комунистическа партия. Разглеждат се от различни аспекти общественото движение в Китай в новото и най-новото време.

20700

Цена 0,35 лв

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ С

LIBRARY
FEB 17 1982
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

ПАРТИЕН ЖИВОТ

17 СОФИЯ, НОЕМВРИ 1981 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 17 ДЕКЕМВРИ 1981 година XXVIII

ISSN 0204-8574

СЪДЪРЖАНИЕ

КОНГРЕСЪТ В НАШИТЕ МИСЛИ И ДЕЛА

Уводна — Нарастващата роля на партийния контрол 3
И. Мичев — Оперативност — неделима от политическия подход . 7
Г. Игнатова — Партийното ръководство в една окръжна контролна система 13
Н. Аврамов — В атмосфера на висока отговорност 18
Д. Ставрев — С творческа мисъл и горене в работата 20

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

Б. Станков — Държавно-общественото и обществено-държавното начало 23
Г. Илиев — Откритите партийни събрания 29

Партийният комитет

Г. Спасов — Комунистите от железопътния възел 37
Т. Бозуков — Връзки — принципни, делови и творчески 43

Ръководно политическо ядро и първообраз

В. Божков, Т. Иванов — Фактор за непрестанен прогрес . . . 48
В. Янакиев — Към една цел 50
З. Димитров — Бригадната организация в строителството . . . 52

Партийните групи

С. Моллов — Как се „повдигат планини“ 57

Digitized by Google

По страниците на печата

А. Стамболиев — И от малките подобрения може да има голям ефект 62

Страница на редактора

Д. Колева — Злоупотреба с гласувано доверие 65

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Е. Юрасов — Важна област на партийната работа 66

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

М. Младенов — Рентабилно животновъдство 70
Б. Наков, П. Стамов — Обществена непримиримост 73

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

С. Джавезов — Форма за повишаване социалната активност . . 75
П. Дамянова — Съветската общественост за геройчната 1923 година 80

ОТГОВОРИ НА ВЪПРОСИ 83

ОЧЕРЦИ, РАЗКАЗИ, ФЕЙЛЕТОНИ

М. Делибалтова — Трудна длъжност 85

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

***** — В центъра — партийният опит 88

КРИТИКА И КНИГОПИС

В. Иванов — БКП и строителството на социализма в българското село 92

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА

Д. Желязков — С наслов на древната река 95

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов** (зам. главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам. главен редактор), **К. Петров, И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Н. Фотев, И. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП. Тел. номератор **84-01.**
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лева.
Пор. 2712. Тираж 52 000 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 1. XII. 1981 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев“

Digitized by Google

НАРАСТВАЩАТА РОЛЯ НА ПАРТИЙНИЯ КОНТРОЛ

Нашата работническа класа, селскостопанските труженици, народната интелигенция — целият български народ сега се труди неуморно, вдъхновено за изпълнение решенията на историческия XII конгрес на БКП.

Равносметката от успехите в началото на новото петилетие показва, че подетото всенародно социалистическо съревнование дава добри резултати. В условията на висока обществена и трудова активност на народа се правят нови крачки в изграждането на материално-техническата база на развитото социалистическо общество у нас, към повишаване благосъстоянието на народа.

На Националното съвещание на партийния, държавния, стопанския и обществения актив в края на месец октомври другарят Тодор Живков с характерната си творческа смелост, теоретически замах и дълбочина обоснова още един път нашата обществено-икономическа стратегия. Обстойно анализира тези ключови проблеми, направи понататъшна разработка на тях, постави важни задачи за изпълнението им.

За провеждането в живота сега на тези задачи изключително голяма роля се пада на партийния контрол над стопанските ръководства като много важна съставна част на партийното ръководство.

ЗА ПАРТИЙНИТЕ, държавните, стопанските и обществените органи и организации сега първостепенна задача е да се реализира научно-техническата стратегия на партията, цялостно да се проведе нейният курс за повсеместна интензификация на производствената и другите обществени сфери. Да се ускори внедряването на съвременните постижения на научно-техническата революция. Рязко да се издигне техническото равнище на производството посредством повсеместно внедряване на комплексната автоматизация и комплексната механизация. Партийният контрол сега трябва да бъде органично и неразделно свързан с решаването в конкретните условия на всяка стопанска организация, на всяко производствено звено на тези проблеми. Той позволява да се издигне отговорността на стопанските ръководства в изпълнение на партийната политика. Да се използва неговата сила и за широко разгръщане на творчеството и инициативата в трудовите колективи, за по-голям размах на рационализаторското и изобретател-

Digitized by Google

ското движение. Да се преодолеят съпътстващите го в практиката бариери — протакането, лутането, оставянето без подкрепа на най-рационални идеи. Негова главна цел е да въздействува за усъвършенстване на стила и подхода на управленческите органи, за усвояване и прилагане на ленинските принципи на стопанисване.

Системният, действен партиен контрол трябва да осигури още по-голяма научна обоснованост на приеманите планове, на съставяните програми по научно-техническия прогрес. Решително да се извежда на преден план всяка конструктивна идея, мисъл, действие. Широк простор да се осигурява за изучаване, анализиране, обобщаване и разпространяване на челния опит. Да не се допуска пропиляване на време.

Задачата е да се осъществява не каква да е автоматизация, а да се подготвят стопанските ръководства, инженерно-техническите кадри, да се отива към електронизация на производството, към внедряване на автоматизирани кибернетични системи в областта на производството и другите сфери. От изграждането на отделни електронноизчислителни машини, на отделни роботи да се преминава към най-усъвършенствувана комплексна автоматизация.

Ето защо неотменно е изискването навсякъде партийните комитети и бюра задълбочено да вникват в дейността на управленческия апарат по съставянето и осъществяването на плановете по научно-техническия прогрес, за укрепване връзките с научноизследователските институти, бази, бюра, да се повишава отговорността на работещите в техническите служби за решаване на конкретните технически и технологически проблеми. Научноизследователските и проектно-конструкторските институти, базите за развитие и внедряване, научно-техническите съюзи, клубовете за ТНТМ, съветите на рационализаторите и изобретателите изцяло да преустроят дейността си за бързо и ефективно внедряване на най-новите научно-технически постижения, на челния наш и чуждестранен опит.

Неделимо от това стратегическо изискване е повелята за най-пълноценно, рационално използване на всичко, което вече е създадено. Наличната огромна материално-производствена база да действува с пълна мощ. Това сега е първостепенна грижа и дело на цялата партия, на нейните ръководни органи, на всички кадри. Водещо в нея да бъде непрекъснатото намаляване дела на ръчния труд, най-икономично използване на материалите и енергията, повишаването на обществената производителност на труда. Това изискване не търпи отлагане. В нито един миг не може да стои извън обсега на партийния контрол. Опитът показва, че там, където първичните партийни организации оказват всекидневен контрол за подобряване условията на труда и бита на работниците, оказват своевременна партийна подкрепа на стопанските ръководства по решаването на социалните проблеми на трудовия колектив, там все по-ефективно се използва цялата налична техника и суровините.

Сега задачата е с конкретната помощ на окръжните и общинските партийни комитети, на първичните партийни организации да се осигури на всички равнища актуализирането и утвърждаването на програмите за изпълнение решенията на XII конгрес. Осъществяването им в бъдеще да се превърне в сърцевина на партийния контрол.

ИЗКЛЮЧИТЕЛНО важна предпоставка, за да съдействува партийният контрол за претворяване в живота на икономическата стратегия на партията, е по-нататъшното повсеместно внедряване на новия икономически подход и неговия механизъм, усъвършенстването ме-

Digitized by Google

тодите на управление. Този контрол е особено необходим, защото те не са механичен сбор от предписания, изисквания, а комплекс от икономическите методи и средства за усъвършенствуване както на икономическата, така и на цялата социална дейност. Методи изключващи едностранното разглеждане, например усъвършенствуането на системата на планиране и въвеждането на вътрешностопанската сметка, повишаване ефективността на производството и проблемите на заплащането на труда, организацията на производството и реализацията на готовата продукция, внедряването на бригадната организация на труда и самоиздръжката. Досегашният опит показва, че там където не се използва силата на контрола, има случаи това единство да се нарушава. Неправилно да протичат изискващите се нови взаимоотношения между министерства и стопански организации, между членове на трудовите колективи и техните ръководители. Затова сега всички тези проблеми трябва да бъдат в полезрението на партийните органи и организации. Те системно, компетентно да осъществяват даденото им право на контрол над дейността на администрацията. Да го превръщат във важна съставна част от ръководната си политическа функция. Да използват цялото изпитано богатство от различни методи, за да преценяват как административните и стопанските ръководители осъществяват партийната и държавната политика, как осигуряват изпълнението на плана, как управляват колектива и решават неговите проблеми. И когато нещата не се вършат както трябва, да предприемат конкретни стъпки, да вземат точни решения. Нещо повече. Имайки предвид ленинския принцип за силата на превантивния контрол, още далеч преди да дойдат пропуските, отклоненията от новите критерии и изисквания, да оказват подкрепа и помощ на кадрите за осигуряване успеха в това важно партийно и държавно дело.

ПРАВОТО НА КОНТРОЛ на партийните комитети и организации сега не предполага, а повсеместно изисква той така да се използва, че новият икономически подход и механизъм да се утвърждават като могъща основа за разцвета на социалистическата демокрация. Да се разширят и обогатят с ново съдържание действията на колективните органи на управление на трудещите се — общото събрание, делегатското съвещание, стопанските комитети, стопанските съвети... В тях от позициите на държавните интереси, интересите на колектива да властвува думата на работника, на непосредствените творци на блага.

Да вземем основополагащия елемент на новия икономически подход и неговия механизъм — насрещното планиране, разработването на инженерните проекти, усъвършенствуването на социалистическата организация на труда, програмите за работата на стопанските и държавните организации. Изключително голямо е значението на партийния контрол, за да се изпълнят тези главни лостове с реално съдържание. Използват ли се както трябва тези възможности от партийните комитети и първичните партийни организации? Прилага ли се основното изискване: насрещен план, който не е обсъден на работническо събрание и не е утвърден от стопански комитет или стопански съвет, не може да се смята за план на трудовия колектив? За съжаление насрещните планове в редица случаи са дело на административното и стопанското ръководство. Ролята на колектива е сведена само до това — да бъде известен за разработения насрещен план, да бъде призован за неговото изпълнение. Ето защо неотменна е повелята в това поле на живота и дейността на трудовите колективи с пълна сила да действува системният партиен контрол. Разработването на насрещните планове да става с най-широкото, активното участие на трудещите се. Само така те ще бъдат действителен инструмент за не-

Digitized by Google

престанно разгръщане на творчеството и инициативата на трудовите колективи, здрава основа за цялостното изпълнение на конгресните изисквания. В такива условия ще се осигури и изграждането на бригади от нов тип. Действието на новия икономически подход и механизъм да не стига само до стопанската организация, но и до последния изпълнител, до милионите труженици в нашата страна. Да се превърнат в действителна стопанска сметка, в действителна самоиздръжка. С такъв подход те ще се изградят и като действен фактор за решаване на социалните потребности, фактор с огромно идеологическо и възпитателно въздействие, съдействуващ за формиране на нова социалистическа съзнателност, отговорност, дисциплина.

За партийните, държавните, стопанските и обществените органи и организации сега първостепенна задача е да формират насрещните планове за 1982 година и за осмата петилетка с оглед да се постигне цялостно, ефективно изпълнение на задачите, поставени от Националното съвещание. Несъмнено това е и главният обект на партийния контрол. Като решително се повишава неговото качество, като се съчетае той с живата организаторска работа, да се осигури средногодишно увеличаване на чистата продукция с 2—3 пункта, на общата промишлена продукция с 3—4 пункта, да се намалят разходите на горива, енергия, суровини и материали с 2—3 пункта и допълнително да бъдат произведени стоки за населението най-малко с 500 млн. лева над досегашните разчети.

СЕГА ПОВЕЧЕ ОТВСЯКОГА е необходимо да се приведе кадровият, организационният и материално-техническият потенциал на равнището на задачите, поставени от Националното съвещание. Необходима е вътрешна ангажираност и компетентност на кадрите за правилното им разработване и решаване в специфичните условия на всяко звено, отрасъл. В истинския смисъл на думата е необходим поврат в мисленето, поведението и действията, стила и методите на кадрите. Чрез партийния контрол най-вече на първичните партийни организации да се дава своевременен отговор защо бавно настъпва, закъснява преустройството на стила на някои дейци, да се изяснява в какво по-точно за условията на поверения им сектор трябва да се изразява това преустройство. Своевременно да се разкриват обективните и субективни причини; кои са главните обществени сили, които могат и трябва да имат най-голям принос за непрестанно усъвършенстване на дейността.

В предлаганите материали разкриваме опита на някои партийни комитети в усвояването на методите и формите на партийния контрол над кадрите, умението им да проявяват грижа за тяхното израстване, да ги обграждат с доверие и помощ. И в същото време от високопринципни позиции да изискват от тях да се изявяват като политически пратеници на партията на поверения им пост — с високи идеи и стремления, с кристално чиста нравственост и морал. Да бъдат образци за всички на социалистически начин на мислене, социалистически начин на действие, социалистически начин на живот.

Digitized by Google

ОПЕРАТИВНОСТ — НЕДЕЛИМА ОТ ПОЛИТИЧЕСКИЯ ПОДХОД

Да започнем с един пример, който ще ни въведе само в една посока от сложното многообразие на партийната работа — партийния контрол над кадрите, които ръководят икономическите процеси.

Но преди това една уговорка. В партийната практика ръководството и контролът вървят ръка за ръка. Те са две страни на един и същи процес. Няма партийно ръководство без контрол и партиен контрол без ръководни функции. И ако ние понякога ги разделяме, за да ги изследваме и овладеем по-добре, това не дава основание в партийната практика да се извършва контролна дейност сама за себе си. Ако не издига партийното ръководство на по-висока степен и ако не осигурява реален резултат, тя е самоцелна, безпредметна.

Да продължим.

В разговор секретарят на един общински комитет в Пловдивски окръг подробно ни запознава как се осъществява партийният контрол над стопанските процеси. Разказът му е убедителен. Всичко е в съзвучение с конгресните решения. Партийният контрол спомага за оперативно ръководство на цялостния живот в общината. Стилът на комитета се разграничава от стила на окръжния комитет преди всичко със своята конкретност и близка помощ на партийните организации.

Беседата ни уверява, че в този комитет се работи делово и оперативно, конкретно и рационално.

И изведнъж всичко се завърта. За това спомогна един документ на бюрото му със заглавие „Справка за изпълнение на плана за месец юли“ с подпис общински партиен комитет. Какво ни показваше този документ?

На практика комитетът действува като административен орган. Делово и оперативно той кореспондира пряко със стопанските ръководства. Извиква ги на отчет, следи за изпълнение на плана, изготвя справка за това изпълнение, която се изпраща в окръжния комитет. За да я има, сътрудникът по стопанските въпроси сяда до телефона и води почти един и същи диалог: „Дайте ми отдел „Планов“. Обаждаме се от общинския партиен комитет. Какво е изпълнението на плана за месец... Трябва да преизпълните още, за да можем да компенсираме в рамките на общината...“

Диалог, отдавна отречен от партийната практика.

В какви насоки са злините от такъв подход към ръководството и контрола над икономическите процеси?

Подменя се и се обезсилва дейността на общинския народен съвет. Той не може пълноценно да реализира дадените му материални и организационни права и възможности. Например представителят на съвета е уговорил някакви възможности за изпълнение на плана на завода. След него се обажда секретарят на общинския партиен комитет и изменя уговорката. Естествено е заводското ръководство да изпълнява заръките на партийния комитет. И така дейността на органа — съвета, олеква и става дори безпредметна. За да бъде в курс с работата, много често служителите на съвета се придържат тясно към партийните работници и изгубват самостоятелността си. По сводката на партийния комитет следят за изпълнението на плановите задължения в отраслите и предприятията. Но въпросът има и друга страна.

Digitized by Google

Намалява и авторитетът на органите на съвета пред стопанските ръководства.

●

Да се опитаме да преценим как такъв стил на партиен контрол се отразява на вътрешнопартийния живот? Дали той го укрепва или това е временна илюзия, че комитетът „държи всичко в ръцете си"?

Вредата от подменянето на стопанските органи е силна и многопосочна. Тя засяга и партийните, и административните звена.

Административните органи са възпрепятствувани да изпълняват пълноценно конкретните си задачи, принизена е тяхната отговорност. Вместо да се заемат да си решат задачите, те за всичко започват дълги съгласувания и търсят помощта на партийните органи. В общински комитет с такъв стил се наблюдава следната картина. Обикновено там е пълно с посетители. И всеки от тях е дошъл да се посъветва, да съгласува някои въпроси. Партийните работници приемат и отпращат и ако остане време, посещават партийните организации. Така порочността в стила постепенно нараства. За съдбата на колективите, за проблемите на предприятията се получава информация в кабинета. Там се взимат и съответните решения. Незабележимо в комитета се е настанил кабинетният стил. Външно погледнато, той е динамичен, оперативен, но малко резултатен. Решенията се базират на непълна и често деформирана информация. На практика силите на партийния апарат не достигат, за да ръководи непосредствено стопанския живот, а комитетът е изолирал съответните органи и звена, които имат именно това пряко задължение. В случая струпването на много хора в комитета не е резултат от повишената му ръководна роля, а е следствие от принизяване ролята на съответните обществени и държавни органи.

Такива партийни органи сами са се лишили от възможността да контролират и помагат на стопанските и административните органи и звена да ръководят и носят отговорност за поверените им участъци. В крайна сметка това е неумение на някои партийни кадри правилно и най-ефективно да реализират ръководната роля на партията на територията, в която са изградени. Политическият подход е заменен с бюрократичен. Партийният комитет сам си е вързал ръцете и се е лишил от възможността да осъществява контрол и проверка на изпълнението.

Все още не е трудно да се намерят примери на заседание на изборните партийни органи, на които икономическите въпроси се обсъждат както на заседание на стопанските органи. По средата на тази година общинският партиен комитет в Асеновград на свое заседание обсъжда материала „Доклад за работата на общинския партиен комитет за изпълнение на плана за първото полугодие на 1981 година и задачите до края на годината".

Явно възражения по темата не може да се направят. Те са насочени към съдържанието на доклада. В него не се отчита дейността на партийните комитети, на първичните партийни организации. Не се вижда тяхното място в ръководството и контрола на производствения процес. Остава се с впечатление, че общинският партиен комитет пряко кореспондира със стопанските органи. Като че ли неговата организаторска работа е била през главата на партийните и обществените организации. Като че ли партийният апарат и бюрото на комитета не са се нуждаели от тези звена при контрола за изпълнение на плана за първото полугодие.

Digitized by Google

Прочитаме приетите решения на пленума и виждаме съвсем противоположна картина. Тяхното съдържание изцяло е насочено и обхваща дейността на партийните звена. Политическият подход тук е възстановен. Налице е несъгласуваност между двата документа. В доклада не се анализира работата на партийните звена, а в решенията те се задължават да действуват в определена насока. Решенията не са аргументирани и причинно обусловени. Разбира се, това все пак е по-приемливият вариант на нарушение на политическия подход. Често в партийната практика се прави добър политически анализ, а се вземат решения, които се отнасят само до стопанските и административните органи и звена. И в двата случая работата на партийния апарат не съдействува за издигане боеспособността и авторитета на първичните партийни организации.

Засилването на преките връзки на партийните комитети със стопанските ръководства през главата и за сметка на партийните организации е криворазбрана оперативност. Рано или късно тя се отплаща с негативни резултати. Най-често в бюрото на такъв комитет, когато се разглежда работата на дадено предприятие, на доклад се извиква стопанският ръководител. На заседанието присъствува и партийният секретар, но като слушател, а взетите решения обикновено се отнасят до съответната партийна организация. Или докладва директорът, а с решение се задължава партийният секретар, който не е изложил своето разбиране по обсъжданите въпроси.

Достатъчно е дори да се погледнат само материалите от заседанието на бюрото на такъв комитет и ще направи впечатление многото съвместни решения на партийния орган с държавните органи и обществените организации. И то не само по жизнено важните проблеми на окръга, общината, селището. Много често те се приемат без особена необходимост. По въпроси, които са в пълна компетентност на държавната власт. Каква е необходимостта например да се приемат съвместни решения за бързото и без загуба прибиране на реколтата? А под всяка точка на такова решение за отговорници са вписани секретарят на партийния комитет и съответният ресорен отговорник на съвета. Значи тяхната компетентност и отговорност е приравнена, разделена. За провалената задача те се чувствуват еднакво отговорни. Партийният орган, приел това решение, е лишил секретаря на комитета от възможността да упражнява пълноценен контрол над съответния отдел в съвета. А равните задължения, записани в съвместните решения, пораждат и равни отговорности. А от само себе си това принуждава към подобни практически действия.

●

А ето и пример как погрешният стил в работата на един окръжен комитет по ръководството и контрола на икономическите процеси се отразява или може би по-право възприема от съответните партийни комитети. Нека накратко разгледаме методите на работа на този комитет. Същността се състои в това, че през определени периоди от време, когато се почувствува, че е застрашено изпълнението на плана, окръжният комитет се залавя с прякото ръководство на икономическите процеси.

Да се поясним защо употребяваме пряко ръководство и как става това?

За наблюдавания отрязък от време окръжният комитет, като се съобразява с насрещния план на окръга, съставя отделен разчет по някои най-важни показатели. Обикновено се вземат тези показатели, по които окръгът се отчита пред централните органи и звена. Зами-

Digitized by Google

сълът е да се гарантира тяхното изпълнение. На практика окръжният комитет съставя нов план, който е по-напрегнат от този, съставен и приет от долу на горе от трудовите колективи. По-нататък той се разбива и се спуска на общинските комитети. Те от своя страна в рамките на общината също съставят свои нови планове, като се стараят да гарантират спуснатите им от горе контролни показатели. По-нататък цялата политическа и организаторска работа се съсредоточава за изпълнението на тези планове. Всички обществени, държавни и административни звена изостават показателите на първоначално приетия насрещен план и са задължени от партийните органи да работят по спуснатия по тяхна преценка по-напрегнат план. Отчитането става чрез партийните комитети. Стопанските отдели на общинските комитети получават информация за изпълнението, съставят сводките и ги изпращат в окръжния комитет.

Погрешен ли е такъв метод на работа и ръководство? На всеки утвърдителен отговор окръжният комитет ще противопостави данни, от които се вижда, че винаги когато той е постъпил така, резултатите от изпълнението на плана са били по-добри. С този начин на работа окръгът е бил на едно от челните места и в предконгресното съревнование. Въпросът фактически е дали добрите резултати могат да бъдат дело и на погрешен стил?

Мненията тук могат да бъдат различни. Но не би било полезно да се утвърждава подобен начин на партиен контрол и ръководство на икономическите процеси.

Аргументи.

Неуважение към насрещния план. Нещо повече. Неуважение към трудовите колективи, които са го съставили, като са тръгнали от всяко работно място. А при нашия пример се тръгва от горе на долу и се стига до работния участък. Организаторската и идеологическата работа при съставянето на плана се е оказала неточна, понеже сега се коригират приетите от работническите колективи показатели. И това коригиране се съобщава от горе, без да се обсъжда на работното място в бригадата, в производствената единица.

Подкопава се вярата в насрещния план. Добива се впечатление, че той е временен и работниците могат да подценяват разкриването на всички резерви при неговото съставяне и приемане.

Понижава се отговорността на съвета и другите звена, които се занимават с изпълнението на производствените задачи. Тяхното следене на насрещния план става до голяма степен формално. Заедно със статистическите им отчети за изпълнението на насрещния план в партийните комитети се съставят други отчети за плана, спуснат по линията на партийните органи. Отговорността за неизпълнението се търси само за партийния план. Служителите на съвета формално отчитат насрещния план, а фактически действуват да достигнат новите цифри на по-напрегнатия нов план.

Недоверие във възможностите на обществените и административните организации и звена. А може би недостатъчен партиен контрол към кадрите, работещи в тези органи. Или неумение да се привлекат те към общата задача, да се организират техните възможности.

В рамките на общината възниква една стара беда — уравниловката. Да се поясним. На общинския комитет е спусната една обща цифра за определен показател. Това дава възможност тя да се преизпълнява от едни и същи предприятия за сметка на други изоставащи. Вместо усилията в края на периода да се насочат към изоставащите звена, те се насочват към онези, които могат да дадат по-голямо преизпълнение, за да се оформи общото изпълнение.

Digitized by Google

Извод.

Партийният комитет директно е поел ръководството на икономиката в свои ръце. Иззел е някои от функциите на стопанските звена. Но такъв партиен контрол нарушава политическия подход. Редица слабости в организацията на труда на партийния апарат го принуждават да взема крайни мерки. Да спасява положението с цената на много напрежения. Въпреки че са налице напрегнати организаторски и политически действия, те не могат да се причислят към социалистическата организация на труда. Те са резултат от нейното нарушение, от неумение всичко да се предвиди, да се въведе ритмичност в работата по всички направления.

На общинските партийни комитети е отнета самостоятелността, тъй като техните действия в голяма степен са в зависимост от спуснатите показатели от окръга. Те не могат да действуват като истински стопани на своята територия. Организаторската им работа и партиен контрол са предопределени. Стилът на по-висшия орган ги принуждава да нарушават политическия подход, да подменят и да дублират обществените, държавните и стопанските звена на територията на общината.

Действително може да има резултати от такъв начин на работа. Но това са измъчени резултати, постигнати с излишно напрежение, за сметка на здравата организация, на твърдата ритмичност. Тя не отговаря на възхода и равнището на съвременната социалистическа организация на труда. Тя е под нивото и не е в съзвучие с възможностите, компетентността и възпитанието на кадрите. Към партийните ръководства с такъв изостанал и отречен стил на работа другарят Тодор Живков отправи думите: **„Партийните органи трябва да разграничават функциите си от държавните и стопанските органи, да не се сливат и отъждествяват с тях, да не се обезличават като представители на авангарда на класата.** Нужно е да се разбере, че всяко поемане на оперативно разпределителни функции от партийните комитети може да доведе само до временни и частични успехи, но в сравнение с крайните резултати тези действия не могат да бъдат оправдани.“[1]

●

Разгледахме някои моменти от дейността на партийни комитети, които не утвърждават ефективен стил при партийното ръководство на икономиката. Които правят труда на партийния работник непълноценен, които принизяват контрола и проверката на изпълнението.

Но не това характеризира тяхната работа в месеците след XII конгрес. Примерите са много. Да посочим един от тях.

Общинският партиен комитет — Велинград с успех ръководи целокупния живот на общината. Комитет, който не изземва оперативноразпоредителните функции на стопанските, държавните и обществените организации. В контрола и ръководството на икономическите процеси се включват всички отдели. Характерно за тях е, че не дълбаят в различни коловози. Определя се общата задача и всеки със своите средства, методи, кадри помага за нейното решаване. Пример за единодействие в заседанието на бюрото. В един от протоколите прочитаме следния дневен ред:

— Работата на партийните организации за усъвършенствуване социалистическата организация на труда. Внася отдел „Стопански“.

— Индивидуалната политическа работа с членовете на трудовия

[1] Т. Живков, За усъвършенствуване на социалистическата организация на труда и на плановото ръководство на икономиката, Партиздат, С., с. 58—59.

Digitized by Google

колектив при новата организация на труда. Докладва секретарят на партийния комитет в Горско стопанство — Чехльово.

— Политическата работа при новия икономически механизъм в завод „Ангел Чопев". Докладва отдел „Пропаганда и агитация".

Това заседание можем да го наречем тематично. Усилията на целия апарат са съсредоточени върху една задача и преследват една цел — комплексен контрол и анализ на проблема с помощта на всички отдели. Съобразно спецификата си всеки дава своя принос в общото дело.

Ето и мнението на първия секретар на комитета Митко Шулев: „Общинският партиен комитет трябва да действува като единен механизъм. Задачите са общи за всички отдели. Общ е и основният критерий за тяхната работа. Според този критерий дейността на партийния апарат, на партийните органи и организации се оценява с това, доколко умело и пълно те претворяват в живота поставените от партията и държавата задачи, в каква степен се развива производството, какво е нивото на възпитанието на хората. При това не е без значение по какви пътища се достига една или друга цел. Ефективността от партийно-организационната работа не бива да се отделя от икономическата ефективност."

Особено внимание комитетът отделя на изоставащите предприятия. В тях се изпращат специални групи за помощ и контрол, съставени от специалисти и партийни работници. Те са желани в трудовите колективи, тъй като ръководствата чувствуват, че те не идват при тях да назидават, а да помагат.

Партийните работници не се задържат в кабинетите си и непосредствено наблюдават процесите в партийната практика. Мобилизират комунистите и трудовите колективи за творчески съзидателен труд. Съвещанията, събранията, заседанията са сведени до минимум. Намаляха излишните решения, многочислените разпоредби. Защото твърде често трудът на партийния апарат се изразходва в по-голямата си част за писане на информации, за организиране и участие в съвещания. Контролната дейност на партийните органи тук не се измерва със заседания и съвещания, а с нивото на конкретната организаторска работа. Осъзната е истината, че заседателщината ражда книжнината. А книжнината и заседателщината отклоняват партийния работник от плодотворния труд.

Оперативна е и контролната дейност на отдел „Стопански", въпреки че в него преобладава общественото начало. Обсъждат се всички материали, които ще се внасят в бюрото. Характерно е, че този, който ще внася информацията в отдела, устно докладва за това какво е положението и какво трябва да се направи. По предложение на отдела се обсъжда програмата за перспективното развитие на селищната система. Но тя не се приема веднага. Подлага се на едногодишен пробен срок и тогава се утвърждава от пленума. През този период всичко, което не е добре преценено, отпада и остават по-малко на брой, но по-сполучливи решения. Върху тях се съсредоточава енергията на партийния апарат.

Може би близката работа с общинския народен съвет е най-характерната негова черта. Чрез съвета се извършва координация на всички органи и организации, които се занимават с икономическа, организаторска и контролна дейност в предприятията. Така всеки отива там, където има най-голяма нужда от него. Съответните отдели на съвета са поели здраво задълженията си към предприятията. На отделни периоди те докладват в отдела как върви изпълнението на насрещния план. Тази информация насочва работниците на комитета към партийните органи в изоставащите предприятия.

Digitized by Google

Съкратени са съвещанията с директорите и партийните секретари. В комитета се викат само тези, които ще докладват пред бюрото. На останалите помощта и контролът се оказват в предприятията.

●

Широка и твърде многообразна е дейността на общинските партийни комитети по ръководството и контрола на стопанската дейност. Раждат се нови форми, дообогатяват се старите, преодоляват се слабостите. Стилът става по-динамичен, всеобхватен, по-действен. Партийното ръководство е все по-енергично и компетентно. Съгласуваността и точността в работата на партийния апарат нарастват.

Продължава успешният ход за изпълнение на конгресните решения.

Иван МИЧЕВ

ПАРТИЙНОТО РЪКОВОДСТВО В ЕДНА ОКРЪЖНА КОНТРОЛНА СИСТЕМА

В първичната ни партийна организация са обхванати комунистите от окръжния комитет за държавен и народен контрол, от окръжната дирекция за държавен и финансов контрол, от групата по контрола на качеството и районната дирекция по охрана на природната среда. Това са и основните звена в Пазарджишки окръг, които се занимават с контролна дейност. Близките задачи на тези органи, както и необходимостта от координация между тях, изискват да се обединят усилията на комунистите.

Партийната организация се грижи за създаване на необходимите условия за нормално функциониране на цялата окръжна контролна система, както и за запазване на самостоятелността на всяко отделно звено. През настоящата година тя с успех изпълнява приетите в своята резолюция на отчетно-изборното събрание основни цели и задачи, отнасящи се до разширяване и задълбочаване на превантивността, повсеместното приложение на единните принципи, методически изисквания и критерии в дейността на всички контролни органи, засилване на анализите и оценките и до подобряване и усъвършенстване на вътрешната организация на работата.

По-нататък ще посочим някои от резултатите, както и формите и средствата на работа, прилагани от партийната организация, бюрото, партийните групи и отделните комунисти за постигане на гореизложените цели и задачи.

Под ръководството на комунистите окръжната контролна система вече 3 години успешно изпълнява единните координирани планове. Те се превърнаха в основен лост за ръководство и координация на дейността на органите за държавен и народен контрол и на специа-

Digitized by Google

лизираните контролни органи в окръга и по общини. По-добре се контролираше изпълнението на плановете на окръга, общините и на трудовите колективи, както и тяхното социално развитие. В обсега на контролната дейност бяха такива по-значителни въпроси като: изготвяне и изпълнение на инженерните проекти и насрещните планове; работа по подобряване качеството на произвежданата продукция: по-добро използване на основните фондове в отделните органи; усъвършенстване организацията на труда; изпълнение на плановете за социално развитие; как младежките трудови колективи се изявяват като школи за комунистическо възпитание и приложение в тях на бригадната организация на труда; ефективността на младежкия бригадирски труд и други.

Прилагаме все по-широко комплексните проверки в материалната сфера, в които участвуват по-организирано и по-отговорно от минали години специалисти от всички контролни органи. По-чести станаха случаите, когато още в хода на проверките се вземат мерки и своевременно се премахват някои нарушения. Все по-голямо място заема превантивният контрол при забелязване на отрицателни тенденции и по възникнали сигнали, по време на проверки и ревизии, в последващата ги контролна работа.

Общо икономическите и възпитателните резултати са по-добри в сравнение с минали години: нараснал е двукратно размерът на предотвратените щети; разкрити са повече резерви за допълнителни приходи и те са реализирани от трудовите колективи; около 2 пъти в сравнение с 1979 г. е намалял делът по стойност на получените рекламации; ускориха се темповете за строителство на пречиствателни съоръжения и др.

Постигането на по-добри резултати от извършваната контролна дейност на отделните органи и щатни контрольори и повишаването на нейното качество бяха в центъра на партийната работа и ръководство.

Практика в дейността на партийната организация е по-важните въпроси да анализира, да прави оценки, да утвърждава ценното, да контролира и отчита изпълнението на своите решения. Това е стил, това е вече един постоянен ритъм. Тъй като ние работим по двегодишни перспективни планове и регламентацията от учредителния партиен комитет не е голяма, няма никакви пречки този ритъм да бъде нарушаван.

Така през пролетта на 1980 г. приехме решение за по-добра контролна дейност по качественото прибиране и оползотворяване на селстостопанската продукция. От него произтекоха конкретни задължения за отделните партийни групи, за финансовите ревизори, за инспекторите. Всички комунисти получиха поръчения за допълнителна работа главно от обществен характер: да укрепят първичната отчетност в аграрно-промишлените комплекси и техните поделения; да настояват за превръщане на контрола над различните производствени операции (бране, манипулиране, опаковане, реализиране) в цялостен, непрекъсваем цикъл; да отговарят за формиране на временни групи за народен и обществен контрол на място; да излизат със статии в окръжния вестник и общинските многотиражки... След приключване на кампанията организацията прие оценка как е изпълнено това решение.

По подобен начин се постъпи и при проверките за подобряване качеството на произвежданата продукция, предназначена за износ, и за работата на контролните органи за изпълнение на качествените показатели от плана на окръга за деветмесечието, за работата на комунистите за изпълнение решенията на XII конгрес на БКП.

Digitized by Google

Разнообразна и целенасочена работа извършват бюрото и партийната организация по изясняване същността и подобряване формите и съдържанието на превантивния контрол. Употребих изясняване, тъй като все още липсват задълбочени, теоретико-практически разработки за превантивния контрол. Особено те са бедни и твърде общи за формите и методите на превантивния контрол. А да не говорим, че и досега в контролната система не са предложени начини специално за отчитане на резултатите от превантивния контрол, които имат особено значение за определянето на критериите за оценка и стимулиране на контролните органи и на отделните контрольори.

Замислената от партийното бюро научно-практическа конференция по превантивността след едногодишна подготовка прерасна в конференция за задачите на окръжната контролна система. На нея партийната организация и съветът по координация приеха съвместни мероприятия. Неотдавна се направи отчет за тяхното изпълнение. Той ни показа, че още дълго време ще трябва ежедневно да стоят на нашето внимание такива важни въпроси като: ритмичното и качественото изпълнение на плановете за контролна дейност, особено разделите за превантивния и систематичен контрол; подобряването на подготовката, провеждането и реализирането на проверките и ревизиите; по-ясната тематична насоченост на превантивната дейност; подобряване гласността на резултатите от контрола; засилване на общественото начало в нашата работа... Преценихме, че партийните групи и профорганизациите недостатъчно правят критични анализи на работата на отделните служители по превантивността. За да няма още у тях изграден усет и превантивността да не се е превърнала още в сърцевина на техния организационен живот, мисля, че за това вина имат и централните органи, които ги ръководят. Методическите указания, които те са им изпратили по превантивността, не са достатъчно ясни. В отчетните форми не са напълно разграничени отделните видове контрол. Затова има случаи финансови ревизори да отчитат за резултат от превантивен контрол установени щети, извършени преди 1—2 години. Целесъобразно би било, докато не се внесе пълна яснота и разграничаване, Министерството на финансите, респективно дирекция „Финансов контрол", не трябва да включват като задължителен показател „превантивност" при отчитане на съревнованието между дирекциите в тяхната подсистема.

Тук е мястото да споделя, че въобще теорията на контрола у нас е бедна, непълно разработена. Не можем да ползваме в достатъчна степен и съветската наука в тази област, тъй като далеч не всичко достига до нас. Мисли и разсъждения, изложени в отчетни и тематични доклади, както и популярни описания на постигнат опит, не могат да се приемат за оформена, научнообоснована и неопровержима теория, която смело може да се прилага.

За по-доброто изпълнение на служебните задачи много помагат самоотчетите на служителите. Тази форма ние прилагаме втора година. Взехме я от опита на Ставрополската градска организация на КПСС, с която сме в дружески връзки. На два пъти партийната организация обсъжда темите за самоотчети на всеки комунист. Принципът е да му се даде възможност да работи поне една година и да се отчете по проблем от служебен или обществено-политически характер, по който по време на неговото определяне нещата не са стояли добре или е трябвало да се постигат по-големи цели. Комунистът работи и се готви отговорно и обикновено се отчита на партийно събрание. След неговото изложение и съображенията на партийното бюро организацията уточнява своята оценка и му поставя допълнителни задачи. Активността при обсъждането на самоотчетите и на решения-

Digitized by Google

та по тях е висока. Постоянно нараства степента на критичност и самокритичност. За да имаме известно подобрение в организацията на вътрешния финансов контрол, на вътрешния контрол по качеството, за да сме стигнали до етап, когато можем да кажем, че в повечето от общините имаме оформени и действуващи общински контролни системи с необходимите за това белези, дължим го преди всичко на ролята, която изиграха проблемните самоотчети.

В. И. Ленин по определен повод е казал, че „за щатния контрольор е нужна висока квалификация, мъжество и високо съзнание". Болшинството от кадрите и особено комунистите, които работят в нашите органи, още при тяхното привличане на контролна работа са имали развити в известна степен посочените качества. Но изискванията също нарастват, нарастват и професионалните и чисто човешки трудности при извършване на контрола. Ние работим най-вече с ръководни, стопански и административни кадри. Данните за техния качествен състав показват, че те почти всички са вече с висше образование, че постоянно повишават квалификацията си, че са и политически дейци с високо развито чувство за дълг и отговорност. В същото време справките показват, че някои нарушения, отрицателни явления и престъпления или са устойчиви, или показват тенденция към увеличение.

На разговори в партийната организация се стараем да вникваме в тези противоречия и трудности и организирано да подпомагаме контрольорите да ги преодоляват. Вече пет години във факултета към задочния партиен университет на окръжния комитет на БКП над 120 души годишно обогатяват знанията си. Спорят, защищават реферати по отделни аспекти на организацията, съдържанието, ефективността, управлението на контрола като важно звено на общественото управление. Отделно в партийните групи и профорганизациите се изучава положителният опит, решават се различни тестове, казуси. За засилване на критичността, самокритичността и отговорността в контролната работа в партийната организация се състоя разговор на три етапа и анкета. Но все още се срещат наши комунисти, които премълчават установени от тях нарушения и погазват закони, заобикалят истината, плъзват се по повърхността на дадено отрицателно явление и не навлизат в същността, не разкриват съществените причини и истинските виновници. За да е така, има и редица външни причини. Коя от тях да посоча? Според мен най-напред не се изпълнява добре изискването партийните органи и организации да осъществяват постоянно партийно ръководство и помощ на контролните органи в тяхната трудна, но отговорна работа. На окръжно равнище засега партийното ръководство и помощ се изразяват в поставяне на задачи за проверки и внасяне на информации в отделите за резултатите от тях и един път годишно изнасяне на беседи пред секретарите на партийните комитети за партийното ръководство на контрола. На общинско равнище наред с прилагането на посочените форми допълнително, в най-добрия случай един полуден на партийния секретар в годината, се посвещава на партийното ръководство на народния контрол и се прави инструктаж как да се съчетаят по-добре отчетно-изборните събрания с подобряване партийното ядро в комисиите за народен контрол. Събитие е, ако в окръжно или общинско партийно ръководство се разгледа работата на комитета за държавен и народен контрол или на стопанска контролна организация или да се разгледат резултатите от извършени от контролните органи проверки или ревизии и по тях да се вземе партийно решение. Тази истина не може да не води след себе си и отрицателни последици в реализацията на контролните органи и дейци.

Digitized by Google

Има случаи на разминаване в размерите на търсената административна, дисциплинарна и партийна отговорност за извършени нарушения. Случва се стопански ръководител, виновен за нанесени щети на предприятието за десетки хиляди левове, за кражби и престъпления, да е наказан от контролен орган с ограничена имуществена санкция, а партийният орган, в чиято номенклатура е, или партийната организация, в която той членува, най-много да запишат в протокол, че му обръщат внимание. Понякога дълго се отлага разглеждането на партийното положение на комунист с окончателно доказана голяма вина.

На практика не се зачитат достатъчно партийните организации в контролните органи. Пиша това не като партиен секретар, на когото не се отделя и частица от това внимание, на което ежедневно е „подложен" секретарят например в производството. Не, а защото чрез такова внимание към партийното бюро и партийната организация ще се създават необходимите условия да се изпълнява чл. 53 от Устава на БКП за правото на контрол над административните ръководства. Ще посоча само един пример. В изпълнение Решение 20 на Министерския съвет окръжните дирекции за контрол на качеството се закриха и престана да съществува институтът на държавните приемчици. Ние в тези два органа имахме от 60 служители 27 комунисти. Извършиха се промени и още се извършват и остана да функционира на територията на окръга само малка група за стандартизация и контрол на качеството, която е на подчинение в Пловдив. До ден днешен никой не е разговарял с нас от страна на Комитета за наука и технически прогрес и от Пловдив за нашето, на партийната организация, мнение за структурата, за организацията на работата на тази група, за дейността на отделните инспектори. А ние имаме определени искания. Не можем например да се съгласим окръгът да остане без какъвто и да е самостоятелен специализиран орган за контрол на качеството на продукцията. Не може да се разполага напълно с инспекторите през главата на партийната организация, в която членуват.

Поради слабости и ограниченост на възпитателната работа, провеждана в някои колективи и ръководни органи, включително и по наша вина, редица много добри щатни контрольори се намират в твърде неприятни взаимоотношения с ръководители, които те са проверявали. Контрольорите са разкрили и посочили слабости и грешки на тези ръководители, но те, обнадеждени от пасивността и мълчанието на органите, които ги наблюдават, придобиват такава сила, че дори създават трудности и в личния живот на контрольора. Но, първо, не винаги за тяхното поведение ние сигнализираме вишестоящите органи. И, второ, не ми е известен случай, когато след сигнализиране, от такива забравили се ръководители да е потърсена административна и партийна отговорност.

Разбира се, посочените, а и други трудности в никакъв случай не са били и не могат да бъдат сериозна преграда ние да си изпълняваме задълженията. Те, ако не бъдат преодолени своевременно, могат само да забавят темповете на преустройство и усъвършенствуване на контролните работи, за цялостно изпълнение решенията на XII конгрес на БКП. А едва ли ще се намери у нас комунист и честен труженик, който да желае да се забавят темповете на нашето развитие.

Гена ИГНАТОВА

секретарка на първичната партийна организация при окръжния комитет за държавен и народен контрол — Пазарджик

Digitized by Google

В АТМОСФЕРА НА ВИСОКА ОТГОВОРНОСТ

На територията на Димитровградската селищна система работят 19 промишлени предприятия, 7 клонови стопанства на АПК „Г. Димитров", 5 строителни и 5 търговски организации, 4 предприятия на транспорта и съобщенията.

През последните три години партийният контрол над стопанската дейност бе значително повлиян от няколко фактора:

— Създаването на селищните системи доведе до осъществяването в новата териториална единица и на по-действен и системен контрол в селскостопанския отрасъл. Изключително голяма е неговата роля за усъвършенствуване дейността в обслужващата сфера по селата: търговия, услуги, транспорт, съобщения и т. н. С това до известна степен се промени и неговият характер.

— Процесът на разширяване и задълбочаване на икономическия подход в ръководството на стопанската дейност, внедряването на новия икономически механизъм наложи постоянно, цялостно да се усъвършенствуват стилът и методите за осъществяване на партийното ръководство на икономиката.

— Постоянно нарастващият обем на информацията за челния, наш и чуждестранен опит, за най-съвременните постижения на научно-техническия прогрес създаде още по-добри условия за сравнимост както в стопанската дейност, така и в обслужването на населението. Всичко това спомогна за по-голяма конкретност и целенасоченост при осъществяването на партийния контрол.

Това са основните фактори, които въздействуваха за подобряване на партийното ръководство на икономиката от общинския комитет на БКП. Наложи се в новите условия да направим преоценка на осъществяваната от нас дейност по контрола на стопанските проблеми, като онези от досегашните функции в това отношение, които ни доближаваха с администрирането, изцяло предоставихме на съответните органи на държавната власт и стопанските ръководства. Това спомогна да се освободим от редица несвойствени за нас задачи и да издигнем отговорността на съответните ръководители.

Много внимателно преценихме проблемите, които трябва да заемат централно място в нашата политическа работа и контролна дейност, да бъдат разгледани на пленарни заседания и от бюрото на комитета. Без да намаляваме конкретната работа и взискателността към партийните и стопанските ръководства, използвайки системния подход, се насочвахме към разглеждане на онези възлови проблеми и задачи, които дават отражение върху развитието на цялата общинска икономика или на отделни нейни направления: подготовката и приемането на насрещните планове; внедряването на новата бригадна организация на труда; обслужването в селищната система; решаването на зърнено-фуражния проблем; усвояването на капиталните вложения и др.

Поставихме си за цел и рязко намалихме извикванията на стопанските ръководители в комитета. Главното в контролната дейност, осъществявана от целия общински партиен комитет над различните

Digitized by Google

фактори в предприятията, стана дейността на място. Това значително облекчи работата на нашия отдел „Стопански". Повиши компетентността на работещите в него, тъй като значително нараснаха контактите му не само със стопанските и партийните ръководства, но и с низовите ръководители и изпълнителските кадри.

За да се осъществи този подход, голяма роля изигра внедряването на паспортите за ефективността на труда и качеството на работата — опит, почерпан от Димитровград в Уляновска област на СССР. В тези паспорти освен основните показатели, които характеризират стопанската дейност на предприятията, са включени и показатели, отразяващи цялостния живот на колективите. Това е една богата информация, която всяко тримесечие дава пълна картина за социално-икономическата дейност на всеки трудов колектив. По този начин нашата взискателност към работата на партийните и стопанските ръководства има винаги най-точен адрес, своите конкретни измерители. Значително се повиши ефективността от работата на политическите сътрудници на комитета. Сърцевина на партийния контрол, осъществяван от тях, стана действената организаторска работа.

Сега в общинския комитет на БКП е изградена рационална система за постъпването и използването на информацията, свързана със стопанската дейност. Ежедневно се получават сведения за работата на структуро-определящите промишлени предприятия: Стопанския химически комбинат, комбинат „Марбас", циментовия завод „Вулкан" и Комбината за преработка на полиестерна коприна и за изпълнението на задачите в АПК „Г. Димитров". На десетдневки чрез отдел „Планов" при общинския народен съвет се следи изпълнението на общата промишлена продукция, а чрез клона на БНБ — на реализацията във всички отрасли.

Тази информация ни дава възможност да насочим нашата политическа, организаторска работа и да използваме цялата сила и въздействие на партийния контрол най-вече към изоставащите предприятия.

Особено полезни са провежданите във всички трудови колективи тримесечни анализи за изпълнение на плановете им за социално-икономическото развитие. На тях обикновено присъствуват членовете и кандидат-членовете на бюрото на общинския комитет на БКП, всички негови политически сътрудници, зам.-председателите на изпълнителния комитет на общинския народен съвет. А също — целият апарат на общинския съвет на професионалните съюзи.

Силно въздействуващи, резултатни са извършваните под ръководството на общинския партиен комитет комплексни проверки. През тази година с такъв подход беше задълбочено, всестранно анализирана, оценена цялостната работа на Комбината за преработка на полиестерна коприна, дейността на всички организации и предприятия, участници в генералната реконструкция и модернизация на Стопанския химически комбинат.

Кое е особено ценното при извършването на тези проверки?

Това е ангажирането на широк кръг специалисти като нещатни сътрудници на отдел „Стопански" на общинския комитет. С тяхната компетентна помощ става възможно да се направи реална преценка използват ли се големите възможности, разкривани от новия икономически подход, каква е и ефективността на партийно-политическата ни и организаторска работа, да се помогне на място. След такива проверки нашето бюро и пленум вземат конкретни решения, за чието изпълнение се упражнява системен контрол.

Като разказвам за всичко това, съвсем не искам да се създаде впечатление, че при нас партийният контрол над стопанската дей-

Digitized by Google

ност е достигнал връх, че няма какво още да се желае. Напротив! Като преценяваме дейността им в светлината на октомврийската реч на другаря Тодор Живков, виждаме и нерешените от нас много проблеми. Затова сега полагаме големи усилия за внедряването на системата за управление на техническия прогрес, един жизнено важен въпрос, свързан с незавидното техническо и технологическо равнище на редица предприятия в нашата селищна система. Извършеното досега в това отношение далеч не ни удовлетворява. Допуска се още много формализъм, инертност, шаблон. Да, към много от проблемите още не сме намерили най-верния подход, не използваме най-силните средства за въздействие.

Най-големия резерв за издигане на партийния контрол на равнището на задачите ние виждаме в дейността на първичните партийни организации, на партийните комитети в комбинатите, предприятията, звената. Ако тя се изпълва с богато съдържание по осъществяване решенията на Дванадесетия конгрес на БКП, то в трудовите колективи ще се създава атмосфера на висока мобилизираност, в кадрите — дух на отговорност. Стремеж за постоянно издигане техническото равнище на производството, за решаване в единство и на производствените, и на социалните, и на културните потребности. В това отношение, напълно в духа на новите критерии и изисквания, ще дават своя принос и всички останали фактори — общинският комитет за народен контрол, профсъюзната и комсомолската организация, научно-техническите дружества... критерии за всичко сторено ще се търсят в ефективността.

Никола АВРАМОВ
секретар на общинския комитет на БКП — Димитровград

С ТВОРЧЕСКА МИСЪЛ И ГОРЕНЕ В РАБОТАТА

В дейността на комбинатския партиен комитет въпросите на партийното ръководство на икономиката и преди всичко на контрола за изпълнение на взетите решения заемат централно място. Това се определя от факта, че комбинат „Маришки басейн" е крупен национален обект и решенията на Дванадесетия конгрес с пълна сила намират отражение в живота и на нашия трудов колектив, в дейността на кадрите. Всестранно да се повишава ефективността на общественото производство, ускорено да се внедряват постиженията на научно-техническия прогрес, все по-цялостно да се решават социално-битовите, културните потребности на миньорите — всичко това е неизменна наша грижа. Как по-конкретно комбинатският партиен комитет упражнява партиен контрол над дейността на стопанското ръководство?

Още при разработването на перспективния план на партийния комитет най-активно участвуват заемащите отговорни длъжности комунисти — директори, инженери и икономисти, началници на участъци, на смени, бригадири. С тяхна помощ определяме основните насоки на дейността ни. А в оперативните планове, които се изготвят на

Digitized by Google

базата на него, се уточняват целите, сроковете, формите и начините за осъществяване на близка помощ и системен контрол над стопанската дейност.

Стопанското ръководство на комбината се бе отчело пред партийния комитет за работата си по инженерно-внедрителската дейност и научно-техническото обслужване на производството. Дотогава на пръв поглед този проблем се решаваше успешно. Отчиташе се, че 80,67 на сто от всички добити въглища са произведени по механизиран начин — посредством въгледобивни комплекси и 73 на сто от всички галерии са прокарани с проходчески комбайни.

Но независимо от постиженията, които нареждат комбината на първо място по механизация на въгледобива сред комбинатите с подземен въгледобив, проверките, извършени от партийния комитет, а така също и направените анализи показаха влошаване на качествените показатели на производството през последните години. Задълбоченото разглеждане на въпроса позволи да се разкрият основните причини за това състояние: на първо място като незадоволителни се прецениха техническите и технологическите параметри на комплексната механизация. Тя не се оказва най-подходящата за природните дадености и сложни минно-геоложки условия, при които работим през последните няколко години. При това с недостатъчна работоспособност са и крепежните конструкции. Те не издържат, деформират се, разрушават се. Всичко това, разбира се, води до понижаване на производителността на труда.

Ами неефективното използване на работното време поради отдалеченост на работните места? Големият дял на ръчния труд в спомагателните производствени процеси? И при това — висока степен на аварийност на механизацията.

Ето в това се криеха главно причините, за да изостава техническото равнище на производството при нас. И като краен резултат неефективно да се използват трудовите ресурси в рудниците.

За преодоляване на тези слабости комбинатският партиен комитет прие конкретни решения. Той задължи всеки един от факторите, носещ вина за това, да поеме своя дял за тяхното преодоляване. Разработена бе програма за развитие на техническия прогрес в различните направления на производствената дейност на комбината. Набелязани бяха мерки за скъсяване цикъла на разглеждане, експериментиране и внедряване на рационализаторските предложения. Бе определено точно докога да се направи преглед на всички трудоемки ръчни операции в производството. После въз основа на тях се съставиха тематичните планове за рационализаторската дейност през 1981 година — за тяхното механизиране и автоматизиране.

Партийният комитет и партийните бюра на свои заседания приемат оценки за приноса на специалистите в развитието на техническия прогрес на комбината, правят критичен анализ на съществуващите недостатъци.

Резултатът?

Въпреки че за решаване на всички тези проблеми е необходим по-продължителен период от време — за експериментиране, за внедряване на новите технически решения, — благодарение на осъществявания непосредствен партиен контрол вече са налице чувствителни подобрения. С участието на наши специалисти и други научни институти бяха внедрени 9 технически разработки с реализиран фактически икономически ефект от 160 хил. лв. Освен това са внедрени в производството 95 броя рационализаторски предложения с икономически ефект 506 хил. лв.

Digitized by Google

Не ще е пресилено да се каже, че в резултат на нашата по-целенасочена, действена организаторска и възпитателна работа, на умело осъществявания партиен контрол за изпълнение решенията на комбинатския партиен комитет без протакане се постигнаха редица значими технически решения. Бяха внедрени метални рамки от тежък профил КОП — 28 за закрепване на галериите, с които само за 9-те месеца на 1981 година са закрепени 3670 метра. Внедрена е разработената от наши специалисти малогабаритна сонда за проучване на подвъглищни водоносни леши с ефект, възлизащ на 25 000 лева. Въведена бе в действие гумена транспортна лента с производителност 400 т в час и ефект 86 000 лева. А също заменено е маслото с водна емулсия в хидросистемите на въгледобивните комплекси. Само за 9-те месеца на т. г. е направена икономия на масло 374 350 литра, като вместо него е използвана водна емулсия. Успешно нашите специалисти съвместно с други институти създават въгледобивен комплекс за условията на „Марбас".

През 9-те месеца на 1981 година механизираният добив на въглища нарасна на 83 на сто, а подготвителните изработки, извършени посредством механизацията, достигнаха 77 на сто.

Разбира се, непрестанните грижи на комбинатския партиен комитет по техническия прогрес се съчетават и със системна политическа работа за решаване на такива важни въпроси от стопанската дейност на комбината като: повсеместното прилагане на новия икономически подход и механизъм, чрез превръщането на реконструкцията и модернизацията в непрестанен процес да се постигне рязко намаляване дела на ръчния труд; да се издигне още повече техническото равнище на производството; без губене на време да се създадат необходимите условия за достигане проектната мощност на рудник „Гита Господинова"...

За засиленото внимание, което комбинатският партиен комитет отделя на партийния контрол, говори и фактът, че в комитета се отчитат не само стопански ръководители, а и отделни първични партийни организации. Така например през август т. г. ние приехме оценка за работата на партийното бюро при рудник „Миньор" по осъществяване на партийния контрол над стопанското ръководство и ефективността от него.

Независимо от успехите в осъществявания от нас партиен контрол за комплексно решаване проблемите на комбината, животът все по-настоятелно поставя пред нас необходимостта от по-нататъшно развитие и усъвършенствуване на дейността ни в това отношение. И най-вече забележителната реч на другаря Тодор Живков пред Националното съвещание ни задължава да организираме такъв контрол, който да възпитава, да събужда творческа мисъл и горене в работата, да заставя да се търсят пътища за непрекъснато движение напред.

Димитър СТАВРЕВ
секретар на комбинатския партиен комитет
при СМЕК „Маришки басейн" —
Димитровград

Digitized by Google

ДЪРЖАВНО-ОБЩЕСТВЕНОТО И ОБЩЕСТВЕНО-ДЪРЖАВНОТО НАЧАЛО

проф. БОГОЯ СТАНКОВ

Социалното управление в нашето общество функционира върху основата на две начала — държавно и обществено. Те имат общи същностни черти, които ги сближават и им позволяват органически да се свързват и насочват към реализирането на единните социални задачи и проблеми. Най-същественото в това направление е, че те имат еднаква, социалистическа по своя характер природа, която се предопределя от нашия обществено-политически строй.

Държавното и общественото начало съществуват преди всичко самостоятелно и са свързани с различни звена на политическата ни система — държавата и обществените органи и организации. Независимо че се представят от различни социални субекти, тези две управленчески начала имат общи стратегически цели и задачи, които се определят от Българската комунистическа партия.

Държавното начало е най-тясно свързано с осъществяването на държавната власт, на властнически правомощия, чиито носители са държавните органи. В резултат на използването им може да се стигне до издаване на правни актове, задължителни за изпълнение от всички, до които те са адресирани. Това начало се характеризира и с възможността, ако посочените актове не бъдат доброволно изпълнени, да се прибегне до определен вид държавна принуда, но да се заставят съответните органи, лица и организации да поставят своето поведение в съответствие с предписанията и изискванията, които са залегнали в тях.

С помощта на това начало се осъществяват многообразните и широкомащабни задачи при изграждането на развитото социалистическо общество, и то във всички отрасли и сфери на държавното управление. Чрез него се постига необходимото единство, организираност и дисциплина в планомерното развитие на страната ни. То понастоящем е твърде важно и необходимо при регулирането на най-значимите обществени отношения на основата и в съответствие с интересите, волята на работническата класа и останалите трудещи се, на целия народ.

Същностна черта на държавното начало е социалистическият демократизъм. Известно е, че държавната власт се осъществява съгласно

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 17 ДЕКЕМВРИ 1981 година XXVIII

ISSN 0204-8574

СЪДЪРЖАНИЕ

КОНГРЕСЪТ В НАШИТЕ МИСЛИ И ДЕЛА

Уводна — Нарастващата роля на партийния контрол 5
И. Мичев — Оперативност — неделима от политическия подход . 7
Г. Игнатова — Партийното ръководство в една окръжна контролна система 13
Н. Аврамов — В атмосфера на висока отговорност 18
Д. Ставрев — С творческа мисъл и горене в работата 20

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

Б. Станков — Държавно-общественото и обществено-държавното начало 23
Г. Илиев — Откритите партийни събрания 29

Партийният комитет

Г. Спасов — Комунистите от железопътния възел 37
Т. Бозуков — Връзки — принципни, делови и творчески 43

Ръководно политическо ядро и първообраз

В. Божков, Т. Иванов — Фактор за непрестанен прогрес . . . 48
В. Янакиев — Към една цел 50
З. Димитров — Бригадната организация в строителството . . . 52

Партийните групи

С. Моллов — Как се „повдигат планини“ 57

Digitized by Google

Конституцията посредством два способа — чрез представителни органи и непосредствено от населението. В тях намират израз двете основни форми на нашата социалистическа демокрация — представителната и пряката. Те са именно и които стоят в основата на демократизма, характерен за държавното начало. Това начало има за свое предназначение да гарантира демократичните права, свободи и задължения, които са предоставени и възложени на българските граждани.

То най-често се реализира в съответни форми, които произтичат от същността и характера на функциите на социалистическата държава, а също и на отделни нейни органи. Обикновено то се провежда от лица, за които това представлява служебно задължение.

Паралелно с държавното начало все по-широко място и голямо значение в социалното управление придобива и общественото. Неговото утвърждаване и разширяване е последица от реалната, обективно съществуващата тенденция на нашето развитие — да се повишава ролята на обществените организации и самодейните органи в изграждането на развитото социалистическо общество. С многобройни форми, създадени от практиката или уредени от законодателя, те оказват съдействие на държавните органи при изпълнението на стоящите пред тях задачи или самостоятелно осъществяват предоставени им държавни дейности.

Същността на общественото начало се характеризира главно с доброволност, творчество, добросъвестност и колективност. Единствен метод, който може да се използва при неговото приложение, е убеждението, широката разяснителна работа и по изключение може да се прибегне към обществени мерки за въздействие.

Важно предназначение на това начало е да спомага за въвличането на широките трудещи се маси в изпълнението на държавни по своя характер дейности. Обществените организации, творческите съюзи и самодейните органи разширяват социалната база при решаването на проблемите и задачите в различните области на социалното управление. Посредством това начало се осигуряват условия за по-нататъшно засилване на колективността в работата на съответните социални органи, без това, разбира се, да предполага и да се съпътствува с ограничаването на едноличната отговорност в процеса на изпълнението на управленческите решения.

Приложението на общественото начало съдействува да се формират управленчески навици и качества у трудещите се, както и да се разширяват пределите на народното самоуправление в различните отрасли и сфери на социалния живот.

Посочените две начала — държавното и общественото, не съществуват винаги самостоятелно, изолирано едно от друго в социалното управление при социализма. При определени условия те взаимно и органически се свързват в едно цяло. Това се дължи преди всичко на обстоятелството, че за политическата система на социалистическото общество е характерна социалната еднородност на структурните звена, от които тя се изгражда. Ярко изразена тенденция в общественото ни развитие е да расте и се разширява степента на тази еднородност. Тя е резултат на извършваните дълбоки изменения в народното стопанство и социално-класовата структура на обществото. От съществено значение за свързване на двете начала са също така и характерът на социалистическата държава, както и обемът на задачите, които тя има да решава. Те не са по силите само на държавния апарат и могат, както показва практиката, да се осъществяват единствено при активното и всекидневно масово участие на широките трудещи се маси. Особено благоприятно условие в тази насока е еднаквостта на целите, към които се стремят социалистическата държава и обществените организации. Следователно от решаващо значение е обстоятелството, че съще-

Digitized by Google

ствуват съответни, обективни по своя характер условия и предпоставки за тяхното еднопосочно развитие и все по-тясно сближение. Именно те предопределят съотношението, в което се намират държавното и общественото начало, степента на тяхната близост, взаимосвързаност и обусловеност на всеки етап от развитието на социалното управление.

Още при създаването на сега действуващата наша Конституция през 1971 г. другарят Тодор Живков заяви, че върху основата на революционните изменения в цялото общество и в отделните му сфери, както и върху основата на политическото развитие на обществото, непрекъснато се разширява и усъвършенствува социалистическата демокрация, като трудещите се все по-активно участвуват в дейността на държавните органи и все повече се съчетават държавните и обществените форми на управление.

Тази практика е едновременно и резултат, и важен фактор за по-нататъшното развитие преди всичко на непосредствената социалистическа демокрация, на прякото участие на трудещите се при осъществяването на съответни социални дейности.

Прилагането на общественото начало и тясното му свързване с държавното в едно цяло води до промени в същността и характера на съответните държавни органи, както и на осъществяваната от тях дейност в посока на придобиване и засилване на нейната обществена характеристика и постепенното ѝ трансформиране в обществено-държавна. Те започват да се изграждат като колегиални, а не като еднолични органи, преустрояват се в комитети, съвети и пр., при функционирането на които по-широко се прилага колективният метод на работа. Без това е невъзможно включването на представители на обществеността в техния състав. За сметка на известно ограничаване приложното поле на държавната принуда се разширява методът на убеждението и свързаните с него средства за обществено въздействие.

Постига се по-дълготрайно или постоянно привличане на обществените организации и органи при осъществяването на определени държавни дейности. А това е от голямо значение за по-пълноценното участие на трудещите се в държавното управление, т. е. за разширяване пределите на социалистическото народовластие.

Изграждането на държавно-обществените и обществено-държавните органи не предполага непременно в състава им да има щатни служители. Държавният им аспект намира израз преди всичко в обстоятелството, че те са включени в системата на държавния апарат и осъществяват определени социални дейности, които имат и държавен характер. Следователно настъпват не само структурни, но и функционални изменения в органите, които се изграждат въз основа на свързването на посочените две социални начала.

Многобройният кръг от въпроси, свързани с тяхната същност и особености, формите и методите, които използват и прилагат, както и съотношението, в което трябва да се намират двете начала, е представлявал винаги проблем с голяма социална значимост. Правилното му решаване е важен фактор за повишаване ефективността на социалното управление.

Оригинални по своя характер са идеята и практиката на нашата Комунистическа партия двете начала в социалното управление — държавното и общественото, да се поставят в органическо единство и по този начин да се създаде нов принцип на социалното управление. Той се намира в най-непосредствена близост и е проявление на един от основните принципи, върху които се изгражда политическата система на обществото ни — социалистическия демократизъм.

В тази насока обществено-държавното начало в управлението на културата е един от интересните и самобитни приноси на БКП. През

Digitized by Google

1966 г. по инициатива на Централния комитет бе поставено началото на дълбоко преустройство в управлението на културата в посока на по-нататъшното му демократизиране върху основата на обществено-държавното начало. Съчетаха се в едно силата на държавната власт със силата на съответните обществени и творчески организации. С внедряването на обществено-държавното начало при управлението на културния фронт се целеше да се обогати и развива по-нататък социалистическото народовластие в тази област.

Свързването на двете начала има за резултат формирането в системата на държавния апарат на нови по своята същност и характер органи, които са вече не само държавни, но и обществени. Изменят се не само структурата и съставът, но и рамките на дейността на тези органи, както и техният стил, методи и форми на работа. Те имат по-широко поле на действие. Те са упълномощени и по държавна, и по обществено-политическа линия да осъществяват съответни видове социални дейности.

В зависимост от това на кое от двете начала се поставя центърът в досегашната практика по свързването им, се създадоха две степени. Те са държавно-общественото и обществено-държавното начало и се различават главно по обхвата и интензивността на общественото начало. По-широко то е при обществено-държавните органи. На Десетия конгрес на партията другарят Тодор Живков подчерта, че прилагането на обществено-държавното начало в социалното управление е една от най-важните насоки, в които се развива социалистическият демократизъм.

Приоритетът на общественото начало при обществено-държавните органи намира израз и във факта, че основните, принципните въпроси, свързани с тяхното изграждане и функциониране, се регулират не с правен акт, а с Устав, който едва след като бъде утвърден от съответни компетентни органи, придобива определена правна сила.

Тези органи издават същите по вид и характер актове, които законодателят е предоставил на съответните равностепенни на тях държавни органи. Но в тях много по-силно е застъпен общественият елемент, те все повече придобиват характер на обществено-държавни актове. Приложението им се осигурява предимно със средства, които са присъщи на метода на убеждението и се ограничава използването на държавната принуда.

Те по-често прибягват до използването и на т. нар. препоръчителни актове. Това произтича от обстоятелството, че те се намират в много по-близки и непрекъснати връзки с обществените организации и творческите съюзи, по отношение на които те не могат да си служат със задължителни разпореждания.

Обществено-държавните органи изпълняват ролята на органи на социалното управление в съответните административно-териториални единици или отрасли и сфери на управлението. Те са длъжни да осъществяват в тях както държавната политика и общите задачи, така и да бъдат изразители и организатори за изпълнение на местните и специфични проблеми.

Характерна тяхна черта е, че те осъществяват координираща функция в съответната област на социално управление. Посредством нея се обхваща дейността и на държавните органи, институти и учреждения, и на обществените организации, творческите съюзи и органи. Осъществява се единно обществено-държавно ръководство, при което широко се използват формите и методите на обществените организации и органи. Следователно тук става дума за разширяване обхвата на дейност на обществено-държавните органи, което води и до повишаване на ефективността в работата им.

Digitized by Google

Свързването на държавното с общественото начало не се извършва на основата на паритета, те не се уравновесяват взаимно. Съотношението между тях зависи от конкретните условия и характера на задачите, които стоят пред съответните държавни органи. Освен това съотношението не е дадено веднъж завинаги. В зависимост от достигнатия етап на социалистическо развитие извършваните изменения в компетенциите на органите и пр. могат да настъпят и съответни промени в съотношението им.

Дали управлението на дадена социална област ще премине на държавно-обществено или обществено-държавно начало не е въпрос само на фактическо състояние, а е и последица от правен акт на съответен държавен орган, компетентен да прецени дали са налице необходимите предпоставки за това или не. Би трябвало да съществува и известна последователност както при тяхното развитие, така и при използването от тези органи на съответни средства и форми, като се върви от по-низшите към по-висшите.

Участието на обществените организации при изграждането и функционирането на обществено-държавните и държавно-обществените органи не води до намаляване значението им като самостоятелни субекти в социалния живот. Именно в това е диалектиката, наред с паралелното засилване ролята на държавата да се развиват и обществените организации, и творческите съюзи и те взаимно, тясно да се свързват и проникват.

Досегашният опит, който е натрупан в работата на органите, изградени върху свързването на двете социални начала, е положителен и той напълно потвърди целите и надеждите, които се възлагаха на този нов принцип в социалното ни управление.

Решаващ фактор за развитието на държавно-общественото и обществено-държавното начало в областта на социалното управление е политическото ръководство на Българската комунистическа партия. Тя регулира и координира отношенията между държавните органи и обществените организации по такъв начин, че на всяка степен от движението ни към зрялото социалистическо общество да се осигурява необходимото развитие на социалистическата демокрация, като се обогатяват нейните форми и се съединява държавната дейност с широката инициатива и активност на трудещите се.

ЦК на БКП полага непрекъснати грижи за усъвършенстване съдържанието на този принцип на социалното управление и на практиката по неговото приложение. Той своевременно отбеляза един от основните недостатъци, който се допускаше при осъществяването на държавно-общественото и обществено-държавното начало, а именно: на принципа се гледаше до голяма степен само като на една постановка, на лозунг, а не като изява на една нова, действена форма на управление, която е непосредствено проявление на социалистическата демокрация. В резултат на това продължаваха да господствуват старите методи на работа в дейността на новите органи. Другата причина, която също допринасяше да не се използват напълно всички възможности, които предоставя свързването на общественото и държавно начало, е недостатъчната съгласуваност и координираност с останалите социални органи.

Отражение за недостатъчната резултатност в дейността на новоизградените органи даде също и недооценяването от страна на някои ръководни дейци на значението и възможностите на общественото начало.

Под ръководството на партията и нейния Централен комитет принципът на държавно-общественото и обществено-държавното начало намира все по-голямо и широко приложение и по-нататъшно развитие.

Digitized by Google

В Отчетния доклад и в Тезисите на Дванадесетия конгрес на БКП се подчертава, че не само се разшири обхватът, но се и подобри практическата работа по прилагането му. То се утвърди в управлението на културата, науката, образованието, контролната дейност. Вече намира все по-голямо приложение и в управлението на производствената сфера — в НАПС, в стопанските асоциации, като доброволен съюз на производителите и пр. Редица дейности, които се упражняваха от държавни органи, бяха предоставени за изпълнение на обществените организации или на държавно-обществените органи.

Съвършено основателно на Дванадесетия конгрес на БКП се подчерта необходимостта от по-нататъшно развитие на икономическата демокрация. А това означава преди всичко и в тази област все по-широко да се свързват двете социални начала на управление, като превес се дава на общественото. Предвижда се да се увеличават, и то значително, както правата, така и възможностите на низовите трудови колективи, включително и бригадните, които да могат по-пълно да решават въпросите на производството, организацията на труда, социално-психическия климат и пр. Ролята на изградените и функциониращите вече органи на основата на свързването на двете социални начала — стопанските съвети, стопанските комитети и общите работнически събрания, все повече ще расте, тяхната дейност ще се изпълва с все по-богато съдържание. Ще се засилва авторитетът на техните решения, тъй като те са изразители на мненията, интересите и позициите на съответните трудови колективи.

Тенденция в свързването и приложението на двете начала е не само да се обхващат все нови отрасли и сфери на социалното управление, но и всички етапи на управленческата дейност — подготовка, обсъждане, решаване и изпълнение. Постепенно ще се променя съотношението между общественото и държавното начало в полза на общественото и ще се разширяват правомощията на новите органи. За развитието на общественото начало ще способствува и по-широкото използване на изборността като един от елементите, които са присъщи на тези органи.

Досегашната практика категорично потвърждава, че изграждането и преустройството на съответните държавни органи на основата на този нов принцип на социално управление не води автоматично до желаните положителни резултати. От твърде голямо значение е не само конкретното съдържание, което се влага в него, но и организационно-правните форми, в които се проявява действието му. Те трябва да спомагат на различните управленчески равнища за по-пълното реализиране на всички възможности, които произтичат от органическото свързване на двете начала.

Изтъкнатото предопределя ролята и задачите на партийните органи при по-нататъшното разширяване приложното поле и обогатяване съдържанието на държавно-общественото и обществено-държавното начало. Те са призвани преди всичко да очертават перспективите в развитието и да оказват всестранна и непосредствена подкрепа на звената, изградени и функциониращи на този нов принцип на управление, да се насища тяхната дейност с по-богато и конкретно съдържание.

По-нататъшното утвърждаване на държавно-обществените и обществено-държавните органи изисква постоянно да се анализира и обобщава опитът от функционирането им, своевременно да се очертават тенденциите в развитието им, за да се усъвършенствува участието на обществеността в работата им и по този начин да се разширява и издига на по-висока степен социалистическото народовластие.

Digitized by Google

ОТКРИТИТЕ ПАРТИЙНИ СЪБРАНИЯ

ГЕОРГИ ИЛИЕВ

В нашата партия има дългогодишна практика за провеждане на открити партийни събрания. Може да се каже, че това е най-организираната форма за непосредствено влияние и взаимодействие между комунистическия колектив, каквато е всяка първична партийна организация, и трудовия колектив. Затова на подготовката и провеждането на откритите партийни събрания се гледа като на важно средство за усъвършенстване на политическата организация на обществото, на увеличаване ролята на колектива при формиране на политиката на държавата и на партията и изграждането на все по-завършени и зрели обществени отношения, в които човешките колективи и отделната личност се реализират и утвърждават социалната си активност, съответстваща на нуждите на съзидателното ни време.

1

Когато се разглежда ролята на откритото партийно събрание, се подхожда от общите изисквания към взаимоотношенията между първичните партийни организации и трудовите колективи.

Но какво представлява самото партийно събрание?

На него партийните членове обсъждат въпроси и приемат решения по тях съгласно Устава на БКП като пълноценни политически стопани, т. е. партийното събрание е орган, чрез който партийните членове упражняват своите права и задължения, влияят на цялата първична организация, на всичките й членове, а чрез тях на целия трудов колектив.

Партийните събрания биват: от гледна точка на присъствуващите — **закрити** и **открити**, от гледна точка на проблемите, които обсъждат, — **организационни, просветни** или със **смесена тематика**; от гледна точка на регулярност — **редовни и извънредни.**

Открити са онези събрания на първичната организация, на които се канят членове на БЗНС, безпартийни трудещи се и комсомолци. Това явление е един от характерните белези за повишената зрелост на политическата система на социализма, за зрелостта на обществените отношения, за привързаността на масите около партийната политика. Тази практика създава много добра възможност първичните организации да обсъждат на свои събрания заедно с безпартийните въпроси от най-разнообразно естество, със значение за целите колективи.

В практиката, макар и бавно, първичните партийни организации започват да обсъждат и да решават въпроси и от партийно-организационен характер; обсъждат се кандидатури за встъпване в партията и се приемат решения в присъствието на безпартийни. Опитът показва, че това допринася да се изясняват по-добре обсъжданите въпроси и да се оценяват качествата на кандидатите. „При нас — посочва Борис Крумов, секретар на партийната организация в Завода за алуминиеви отливки в Плевен — откритите партийни събрания се утвърждават като важна форма за възпитанието на безпартийните. И ние ще ги разширяваме.“ При тях е вече традиция на открити партийни съб-

Digitized by Google

рания да се обсъждат резултатите от изпълнението на шестмесечните планове.

Целесъобразно е на откритото събрание безпартийните да се канят в зависимост от проблемите, които ще се решават: примерно, ако се обсъждат организацията на труда или проблемите на техническия прогрес, полезно ще бъде да участвуват низовите командири на производството — майстори, бригадири, началници на смени, началници на цехове, работници от инженерно-техническия състав или и всички най-добри челни работници. При обсъждане на кандидатурите за встъпване в партията първичната организация в ж. п. възел — Плевен кани целия низов трудов колектив, който активно участвува и допринася за най-правилната оценка. По други въпроси могат да бъдат поканени стопански и обществени дейци, които имат отношение към въпросите и могат да вземат участие и в подготовката на събранието. В трети случаи — може да се обяви обща покана към всички за присъствие и участие в партийно събрание. Това са обикновено открити просветни партийни събрания.

За всеки отделен случай трябва да се преценява кое ще бъде най-подходящото и най-полезното за работата на първичната организация и на целия трудов колектив.

Откритото партийно събрание независимо от броя на присъствуващите безпартийни си остава партийно и приема решения съгласно Устава на БКП. Това означава, че партийната организация не се разтваря в безпартийната маса, а продължава да функционира сред нея съгласно партийните принципи и норми.

При подготовката и провеждането на откритите партийни събрания по отношение на партийните членове важат всички изисквания, произтичащи от чл. 2 и 3 на Устава на партията. Много често откритите партийни събрания се подценяват, поради което се допуска неоправдано да отсъствуват много партийни членове, недостатъчно да се подготвят да участвуват в тяхната работа и пр.

Какви проблеми е целесъобразно да се поставят на откритите партийни събрания и кой следва да се отчита и да докладва пред тях?

На практика няма пречка да се обсъждат въпроси от всякакъв характер, които могат да бъдат поставени и на закрито партийно събрание. Главното тук е да се преценява кое ще бъде добро и полезно за работата на партийната организация, за разширяване на нейното влияние и за развитие на нейните организаторски, идейновъзпитателни и политически функции. Трудно е да се предписва как точно да се постъпва — кои въпроси, кои безпартийни да се канят, как точно да става това и пр. Във всички случаи обаче откритите партийни събрания следва да се подготвят много добре. Не само защото ще присъствуват повече хора, а преди всичко, за да се осигурява на всяко открито партийно събрание ново и по-силно политическо влияние на партийната организация върху всички присъствуващи, да бъде то школа за тях. Всяко подценяване към подготовката на откритите партийни събрания нанася вреда на влиянието и авторитета на първичната организация.

Характерът на въпросите се определя и от равнището на партийната организация, от нейното влияние сред колектива, от нейната боеспособност. И, разбира се, от състоянието на колектива, от неговата подготовка, от създадените в него и от него традиции. Затова въпросите, които ще се поставят в една първична организация, за друга може да бъдат нецелесъобразни. Или, колкото е по-зрял колективът, толкова повече, в това число и организационни вътрешнопартийни въпроси могат да се поставят на откритите партийни събрания.

Digitized by Google

Кой следва да докладва и да се отчита на откритите партийни събрания?

Естествено, това могат да правят всички, които докладват и се отчитат и на останалите партийни събрания.

Много важно е изложението да бъде задълбочено, критично и целенасочено — реално да разкрива състоянието на нещата и справедливо да оценява работата на комунистите — редови и отговорни. Когато се осветляват вътрешнопартийните отношения, спазването на принципите и нормите на партийния живот, да се очертават заслугите, недостатъците, грешките и непълнотите, като се дава пример за висока взискателност, за комунистическа непримиримост към закостенелостта, бюрократизма, безотговорността и самодоволството. Само такъв подход може да влияе положително на безпартийните и да създава стремеж у тях по такъв начин да се отнасят към нещата по примера на комунистите.

На открити партийни събрания могат да докладват и безпартийни — обикновено от ИТР, началници на смени, началници на цехове, бригадири и пр. Смятаме, че е най-добре обаче на тези събрания да докладват и да се отчитат членовете на партията, като не се пропуска да се отбележат заслугите и на безпартийните. Такъв подход е може би по-правилен. Той извисява самокритичността и самовзискателността на комунистите, тяхната нравствена сила и позволява по най-естествен и най-приемлив път високите качества и добродетели на партийните членове да се пренасят върху всички членове на колектива.

Когато се изтъква значението на откритите партийни събрания, нужно е добре да се преценява кои въпроси трябва да се решават на събрание на целия колектив. Тук трябва да има пълна яснота, да няма смесване между откритите партийни събрания и събранията на профорганизацията. Има въпроси, които следва задължително да се обсъждат на събрания на трудовия колектив. Такъв е например насрещният план, който следва да се обсъди и приеме от целия колектив. Има въпроси, които е неправилно да се обсъждат на събрания на целия колектив. Неправилно постъпват онези партийни бюра, които на открити партийни събрания връчват ордени, утвърждават наставници (в това число и безпартийни) и др. Като подготвя и провежда открито партийно събрание, партийната организация не следва да измества общото събрание на трудовия колектив. По този начин тя го принизява, от една страна, а от друга — обезличава своята роля. Да се провеждат открити партийни събрания не означава да се ограничават проблемите, които трябва да се обсъждат с целия колектив на профсъюзни събрания.

Задача на първичната партийна организация е да въздействува, да влияе със своя пример трудовият колектив да се развива като зрял социалистически производствен колектив, способен навреме и пълноценно да решава всички проблеми, които обществото му поставя.

Какви решения се приемат на откритите партийни събрания?

Решенията се подготвят и приемат, както и на останалите партийни събрания. Те следва да се подготвят добре и да се адресират конкретно към ръководствата на първичните организации, към отделните комунисти, към партийните групи, към останалите обществени и държавни органи и организации.

Безспорно наред с различните форми на работа откритите партийни събрания играят все по-голяма роля за непрекъснатото развитие на трудовия колектив. Те съдействуват да се ускорява осъзнаването на задачите, да се намират най-нови и най-подходящи пътища, форми, средства, подходи за тяхното решаване.

Участието на безпартийните в събранията на първичните партий-

Digitized by Google

ни организации е подходяща школа, в която те имат възможност да съпоставят своята подготовка и възпитание, своята зрелост като граждани на социалистическа България.

Посоченото, макар и да не изчерпва всички въпроси около откритите партийни събрания, е достатъчно да очертае огромната им роля в сегашния етап от развитието на партията. Нарастващото значение на откритите партийни събрания се определя от характера и природата на партията. Не случайно по правило партийните конгреси са открити, какъвто вече беше и Дванадесетият конгрес. По време на неговата подготовка наред с комунистите и хиляди безпартийни развълнувано и отговорно поставиха справедливо много въпроси. Затова активността на трудещите се стана едно общонародно предконгресно допитване.

2

Мерките, които реализира партийната организация, имат за цел по-нататъшното сплотяване на целия колектив, **развитие на инициативата и съзнателното му творчество.** Един от белезите, характерни за сегашния етап на развитието на партията и на страната, е все по-силното нарастване на творческото начало. Както посочва В. И. Ленин, „успоредно с разширяването и задълбочаването на историческото творчество на хората трябва да нараства и размерът на онази маса от населението, която е съзнателен исторически деец“[1]. И това е напълно естествено и закономерно.

От особено значение е, когато се подготвя открито партийно събрание, да се търсят, да се намират и използват най-подходящи форми на работа. Самата първична партийна организация с помощта на целия трудов колектив ще разчупва шаблона, ще се освобождава от рутината, откривайки и развивайки нови форми на работа. Всъщност творческото отношение е белег на партийната дейност и произтича от творческата и новаторската природа на самата партия и в сегашния етап от развитието на обществото все повече се превръща в съдържателно качество на цялата обществена практика. Разбрано и осмислено в конкретната обстановка на всяка първична партийна организация, творческото начало ще доведе до разкриване на неподозирани възможности, които са преди всичко възможности на образования, съзнателния и свободен труженик на социализма.

Въпросът е, как първичната партийна организация във всеки отделен случай да подхожда, за да успява винаги да осмисля от творчески позиции своята многостранна дейност. Другарят Тодор Живков, като посочва, че „главен недостатък в партийно-организационната работа си остава неумението да се използват напълно нейните направляващи, преобразуващи възможности“[2], прави извода, че това се дължи на несвоевременното и задълбочено опознаване на процесите на социално-икономическия живот, на недостатъчните грижи за цялостното развитие на трудовите колективи. Следователно всеки подход, който не се основава на задълбочено и всестранно опознаване на условията, сред които се работи, е безплоден, шаблонен, формален.

Борбата против рутината и безплодието следва да се води не само с последователното приложение на критериите и нормите за вътрешнопартиен живот, но и със задълбочено познаване на настъпилите изменения в живота на колектива.

---

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 2, с. 529.

[2] Т. Живков, Отчетен доклад на ЦК на БКП пред Дванадесетия конгрес и предстоящите задачи на партията, Партиздат, с. 115.

Digitized by Google

Животът е изправен пред много нови, непознати досега проблеми. Те се определят от настъпилите количествени и качествени промени във всичките му сфери и особено в производствената.

При подготовката и провеждането на откритите партийни събрания следва да се подхожда наистина творчески. Не е уместно да се регламентират строго тяхната тематика и регулярност. Това следва да се прави от самите първични партийни организации при утвърждаване на своите планове.

Години наред се отдава особено значение на съвместните събрания с дружбите на БЗНС главно в селата. На тях се свикват обикновено всички партийни членове, много често от няколко първични партийни организации, и членовете на БЗНС и обсъждат въпроси от общ интерес. Много полезно се отразяват съвместните събрания по проблемите на селското стопанство и задружните усилия на комунисти и здружени земеделци, както и участието им при провеждане на крупни политически кампании като избори, участие в органите и организациите на социалното управление и пр.

В рамките на териториалните първични организации обикновено няма съответствуващи трудови колективи. Но и при тях провеждането на открити партийни събрания допринася полза за подобряване на средата за живеене и отдих, за решаване на жизнени потребности, свързани с бита, управлението, търговията, опазване на обществения ред, възпитанието на децата, развитието на личния двор и пр.

Особено полезни са откритите партийни събрания с участието на активисти на Отечествения фронт, на които се обсъждат и решават проблеми около привличането на населението в мероприятия за развитието на квартала, привличат се в участие и се активизират представители на народните съвети, съветници, ръководители на предприятия, учреждения и училища, които се намират на тяхна територия.

Винаги е от значение с всички въпроси, особено ако по тях трябва да се приемат решения, поканените безпартийни предварително да бъдат запознати. Това може да стане по производствени участъци, ако се отнася до всички безпартийни, чрез нарочно събрание на определените низови стопански ръководители или специалисти. Безпартийните специалисти ценят високо доверието на първичните организации, особено когато преди техните събрания биват включвани за проучване на производствени, икономически или социални въпроси.

По такъв начин зрелите форми на работа при подготовката и провеждането на откритите партийни събрания непрекъснато ще заякчават целия колектив и ще формират неговото единомислие и единодействие в борбата му за най-цялостно и навременно решаване на всички задачи, които стоят пред него.

3

Във взаимоотношенията партийна организация — трудов колектив се осигурява една постоянна, изключително интересна диалектика. Тази диалектика е изразена в подчертаното на XII конгрес на партията от другаря Тодор Живков: **„Силата на първичната партийна организация е във връзките ѝ с трудещите се. Тя е не само представител на партията в трудовия колектив, тя е и представител на трудовия колектив в партията.“**[1] Разбирането на това отправно положение има особено значение при работата с трудовия колектив.

В партийната практика широко навлезе понятието „първичната партийна организация — ръководно политическо ядро и първообраз

[1] Т. Живков. Отчетен доклад на ЦК на БКП пред XII конгрес, Партиздат, с. 117.

Digitized by Google

на бъдещото състояние на трудовия колектив". Тези понятия бяха на вниманието на XI и XII конгрес на партията. На тях нашироко и неведнъж се спира и другарят Тодор Живков. Като допълват и доразвиват ленинското разбиране за партийната организация като политическо ядро на трудовия колектив, те очертават задачите и ролята на първичните партийни организации за развитието на социалистическия трудов колектив. От една страна, те носят политическия авторитет и преобразователната сила на партията и в същото време на своята територия работят активно за провеждане политиката на партията. Но авторитетът на партията не може да се пренася автоматически върху всяка партийна организация, особено ако тази партийна организация е занемарила своя вътрешен живот и не служи за пример с дейността си на своите членове.

Задачата на партийните ръководства, когато провеждат открити партийни събрания, е добре да оценяват силата и достойнствата в своята работа и да не заобикалят недостатъците, грешките, пропуснатите възможности, направените отклонения. Откритата, справедливата преценка впечатлява силно, влияе положително.

Като анализира задълбочено състоянието на работата, първичната партийна организация следва да предвижда навреме утрешните потребности на производството, на квалификацията, на социалния живот и да определя мерки за тяхното задоволяване, т. е. в своята дейност тя прогнозира и това дава познание за нуждите на утрешния ден. Възможността да надниква и в това, което трябва да се прави в бъдеще, т. е. да изпреварва със своите мерки, не винаги се търси и оценява. А нейното използване ще има все по-голямо и все по-нарастващо начало.

На откритите партийни събрания се създава възможност пред очите на партийни и безпартийни да се изучават качествата на партийните активи, на стопанските и обществените дейци, тяхното умение да работят с масите — да се учат от тях и да ги учат. В процеса на тази изява партийното бюро и първичната партийна организация имат всички възможности по-добре да опознават низовите кадри, да им дават съответно направление и да ги подпомагат в тяхното развитие под окото на широките партийни и безпартийни маси.

В цялата гама от взаимоотношения определящото в крайна сметка е създаването от трудовия колектив на зряла социална система. В нея да има пълно единение между партийната организация и целия трудов колектив — политическо, трудово, нравствено. Но единението не означава сливане на партийната организация с колектива. Партийната организация като авангард на колектива, като негово ядро не е отделена, не е обособена физически, а е част от самия колектив. Тя влияе на поведението, на дейността му, на съзнателната социална активност на хората, формира цялостна организация с добра нравствена характеристика, изгражда умение за деловитост и конструктивност, да се намират и оценяват резултатите от всяко действие. В целия комплекс от отношения изключително значение има личният пример на комунистите — тяхното трудолюбие и постоянство.

Всъщност няма нищо по-силно от примера. „Не го гледай какво говори, а го виж какво прави" — казва народната поговорка. Няма да забравя, а това беше преди няколко години, два примера с еднаква поука в две съвсем различни по условия и характер на работа първични партийни организации. Едната в ЦУМ — София, а другата в завод „Любо Кирилов" — Харманли. Когато към някои партийни членове беше отправен упрек, че не правят бележка на недисциплинираните си колеги, те станаха и развиха мисълта, че тяхната задача е да работят безупречно и когато правят това, влиянието върху безпартийните е голямо. А когато правят бележки, безпартийните се дразнят, осо-

Digitized by Google

бено когато бележки не им правят преките началници или пък, ако самите комунисти не са безупречни в работата си. А щом в работата си са безупречни, бележките стават излишни. И на двете събрания стана спор как трябва да се постъпва. Но надделя мнението за силата на примера. И справедливо.

4

Подготовката, провеждането и резултатите от откритите партийни събрания не може да се разглеждат и оценяват без връзка с цялостната дейност на първичните партийни организации. Мотивите за тяхното провеждане следва да бъдат убедителни и това е една от първите и най-добра предпоставка за успешната им подготовка и ефективност.

Един от основните показатели за резултатите от провеждането на откритите партийни събрания е повишената активност на трудовия колектив при решаване на производствените задачи. В това отношение има много опит, който е измерител на умението на първичните партийни организации да свързват своята дейност и дейността на колектива с постигнатите производствени резултати. Но при оценка на резултатите от партийната работа само това вече не е достатъчно. Защото много често може да се постигнат такива резултати и без политическа и възпитателна работа, а посредством административни мерки.

Състоянието на първичната партийна организация и връзката му със състоянието на трудовия колектив може да бъде изучено по някои основни белези, в зависимост от характера на производството и на трудовата дейност. Би могло например да се направи съпоставка между показателите: възраст, образование, квалификация, трудова активност, дисциплинираност, обществена и социална активност, интереси. Едно внимателно сравнение по тези и по други (по избор) показатели ще даде познания за качеството на целия състав на първичната организация, които, отнесени към качествата на целия трудов колектив, ще покажат доколко и в каква степен тя е изразител на най-силните страни на трудовия колектив. Ще се открият празнотите и недостатъците в качествената характеристика както на партийната организация, така и на трудовия колектив. Такъв подход ще даде възможност най-добре да се правят оценки и обобщения и да се избират най-подходящи форми за бъдещата работа. Ако се проследи динамиката на настъпилите изменения за един период от 3—4—5 години, ще може сравнително точно да се направят подходящи практически изводи за дейността на първичната партийна организация и за нейната работа с целия трудов колектив.

Когато първичната партийна организация отделя време и сили за трудовия колектив, тя изпълнява най-основното си задължение. „Затова — посочва другарят Тодор Живков — борбата на партийната организация за сплотен, дееспособен трудов колектив е в същото време борба за изграждане на по-съзнателен и организиран резерв, който може да повишава качеството на нейните собствени редове.“[1]

Откритите партийни събрания като форма на работа с безпартийните дават възможност по най-организиран начин първичните партийни организации като цяло да бъдат сред трудовия колектив и да му влияят със своята организираност, политическа зрелост и деловитост при решаване на конкретни задачи. Въздействието ще бъде толкова по-трайно, колкото повече в дейността на първичната организация има единство между думите и делата, между решенията и изпълнението, а

[2] Т. Живков, За партийното строителство, т. III, с. 443.

Digitized by Google

това ще се постига, когато има максимална деловитост и конструктивност. Само тогава откритите партийни събрания ще скъсяват пътя на идеите и задачите и ще ги правят идеи и задачи на целия колектив.

В същото време за партийния стил и методи на работа не е без значение с какви средства ще си послужим. Марксистко-ленинската партия не приема девиза „На всяка цена, с всички средства" или „Целта оправдава средствата". Преди всичко партията като цяло и нейните първични партийни организации възприемат онези средства, които са присъщи на нейния характер, на нейната природа. А това е методът на убежденията, на съзнателното активизиране на човека — комунист или безпартиен, в борбата за ускоряване на социалните процеси.

Особено значение в работата с безпартийните се отдава на съревнованието, чрез което се стимулира материално и духовно съзнателното творчество на масите. В сегашния етап от развитието на страната голяма роля за активизиране на творческите инициативи на трудовите колективи има подходът при подготовката и приемането на насрещните планове, с които се решават не само производствени задачи, но се създават условия на основата на обществения интерес най-бързо да се решават социални и възпитателни задачи на самите колективи.

В крайна сметка обобщаващо мерило за дейността на първичните партийни организации е развитият трудов колектив, превърнал се в активна социална саморазвиваща се система.

Процесите, които стават в трудовите колективи и които биват ускорявани от усилията на първичните партийни организации, са отражение и част от дълбоките процеси, които протичат в цялото общество. Тези процеси водят до още по-пълното сближение между комунисти и безпартийни, до пълно политическо доверие и единодействие, до единство в оценките на всички явления в обществото. Това доверие активизира безпартийните, окриля действията на комунистите. То беше в основата на активността на хилядите безпартийни, които по време на подготовката на Дванадесетия конгрес направиха много предложения, препоръки, критични бележки и започваха своите писма с „аз, безпартийният комунист, пиша до конгреса". По такъв начин в техните писма партийната политика намери не само пълна подкрепа и безрезервно одобрение. Със своите предложения милионите безпартийни участвуваха във формирането на партийната политика.

●

Разширяването на практиката на откритите партийни събрания е закономерност и отражение на порасналата роля на първичните партийни организации като все по-пълноценни и боеспособни политически ядра на социалистическия трудов колектив и първообраз на неговото бъдещо състояние. Наред с това този процес ще се задълбочава заедно с все по-пълното развитие и зрелост на трудовия колектив. В диалектиката на взаимоотношенията между първичната организация и трудовия колектив ще се раждат нови форми на работа, ще се развиват и обогатяват старите. Практиката и сега показва, че значението на откритите партийни събрания все повече ще нараства. Колкото по-развити са вътрешните отношения в първичната организация, толкова по-скоро и естествено ще се пренасят върху целия трудов колектив. Едно от най-надеждните средства за това е и ще си остане откритото партийно събрание.

Digitized by Google

КОМУНИСТИТЕ ОТ ЖЕЛЕЗОПЪТНИЯ ВЪЗЕЛ

Мездра и мездренският железопътен възел! Отколе съществуват те! И са неотделими един от друг. Като споменеш името на градчето, пред теб тутакси изпъква железопътният възел — с право и точно назован от мнозина „северозападната врата на страната". Дейността на железопътния възел и хората в синя униформа до голяма степен определят и физиономията на непрекъснато и бързоразвиващия се град, легнал върху лявото рамо на река Искър в края на Искърския пролом. Град, роден върху стоманени релси и песента на влаковете, защото на всеки седем-осем минути тук преминава влак. Не е шега работа. Това не са файтони и автомобили, а вагони и влакове в повечето случаи натоварени със скъпи и необходими за народното стопанство и населението суровини, горива, готова продукция, строителни, хранителни и други стоки. Вагони и влакове, нуждаещи се от композиране и декомпозиране, от допълнителна преработка и сортировка по направления, жп линии и участъци. Динамика! Денем и нощем, при дъжд и сняг, в пек и мраз. Безспир. Изобщо — специфична работа, за извършването на която е нужна специална подготовка и висока квалификация, особен режим и желязна дисциплина, повишено чувство за отговорност, за комунистическа съзнателност. Мездренският железопътен възел е важен експлоатационен пункт в системата на железопътния транспорт и единната транспортна система на страната.

●

Това са и основните фактори, извикали на живот решението на ЦК на БКП от 1952 г. да се създадат възловите партийни комитети с цел да се осигурят точни и съгласувани усилия на комунистите и колективите от отделните звена и участъци, еднопосочност в действията на този специфичен, сложен и динамичен отрасъл. Оттук произтичат и основните направления в тяхната дейност за мобилизиране на комунистите, които не само с личния си пример, но и със своето живо слово, да увличат останалите членове на колективите за по-пълно и навременно задоволяване на растящите нужди на народното стопанство и населението от транспорт, като оптимално се използват вагоните, локомотивите, товарно-разтоварната техника и пр., материалните и трудовите ресурси.

В близо двехилядния железничарски колектив на територията на Врачански окръг са изградени 23 първични партийни организации с над 500 комунисти, които са под непосредственото ръководство, контрол и отчет на възловия партиен комитет. Това е партиен орган с правото да утвърждава приемането и изключването на партийни членове. Комитетът пряко е подчинен и се ръководи от общинския партиен комитет в Мездра, а неговият секретар е член на общинския партиен комитет. С първичните партийни организации най-непосредст-

Digitized by Google

вено работи възловият партиен комитет, който се грижи за цялостната партийно-организационна, идейно-политическа и възпитателна работа с комунистите.

Възловият партиен комитет в Мездра е с утвърдени традиции в своята дейност, със свой стил и методи, със специфични форми на работа. Те непрекъснато се усъвършенствуват, развиват, обогатяват в зависимост от нуждите на живота, от новите проблеми, които ще се решават в петилетните и годишните планове и задачи. Решението на Политбюро на ЦК на БКП и постановлението на Министерския съвет от декември м. г. за по-нататъшното развитие на железопътния транспорт и повишаване на ефективността му намират своевременен отклик и в работата на възловия партиен комитет. На извънредно разширено заседание бе направено разпределение на членовете му, като им се поставиха конкретни партийни поръчения, насочени към пълна мобилизация на колективите за изпълнение решенията на XII партиен конгрес. На заседанието бяха обсъдени и приети допълнителни задължения във връзка с насрещните планове за 1981 г. и конкретни мерки за тяхното обезпечаване. Особено внимание бе обърнато на дисциплината, на сигурността и безопасността на движението на влаковете, на стриктното спазване на графиците и разписанията.

На прицел на дейността на възловия партиен комитет през миналата и през настоящата година бе приложението на новия икономически подход и неговия механизъм. На периодически организираните разширени съвещания с партийния, профсъюзния, комсомолския и стопанския актив се поставят на анализ и преценка работата на отделни звена, обръща се внимание за допусканите случаи на несъгласувани усилия, търси се отговорност и се дават необходимите препоръки. Така например комитетът обсъди информация, внесена от началника на локомотивното депо, който е и член на комитета, за работата на комунистите по возенето на тежкотоварни влакове. Това е един твърде съществен резерв за използване на локомотивите и превозването на по-големи количества товари. От локомотивните бригади бяха постъпили оплаквания, че недобре се регулира движението на влаковете, допускат се много намаления и „прозорци". Това наложи на следващото заседание възловият партиен комитет да изслуша информации от стопанските ръководители и партийните секретари за работата на комунистите от гарите, секцията за експлоатационна и товарно-разтоварна дейност и бригадите по поддържането. И още: поради това, че икономическият механизъм изисква най-пълно използване на товарно-разтоварната техника по гарите (а в това отношение има много неизползвани резерви), комитетът обстойно се запознава и взема мерки по работата на комунистите-крановици и прикачвачи от гарите Роман, Бели извор, Ребърково...

Бързо откликва възловият комитет и на решенията на XII партиен конгрес, като поставя на обсъждане проблемите на техническия прогрес, на рационализаторската и изобретателската дейност във възела. Обсъжда се план-програма за намаляване на тежкофизическия труд в секцията за експлоатационна и товарно-разтоварна дейност. По тези важни въпроси комитетът взема и конкретни решения, чието изпълнение сега е в ход.

Усложнената експлоатационна обстановка през първото тримесечие в гара Враца, намаленият контрол и създадените предпоставки за влошаване на безопасността в движението на влаковете наложиха комитетът да разгледа работата на партийното бюро и на стопанското ръководство в тази гара и наказа допусналите слабости кадри, които са в неговата номенклатура, и ги задължи да вземат енергични и неотложни мерки.

Digitized by Google

Неколкократно бе обсъждана и работата на звеното по разпространение на списания и вестници, състоянието на вътрешноведомствения контрол и нарушенията на отделни търговски работници, като на комунистите-нарушители бе потърсена партийна отговорност. Натрупването на много повече товари за обработване и превозване в края на миналата и началото на настоящата година поради неритмичност в производството и недостига на вагони отново разтревожи членовете на комитета, които бързо реагираха и потърсиха изход.

Възловият партиен комитет проявява непримирима партийна взискателност и контрол спрямо своите членове, спрямо партийните секретари и комунистите-председатели на профкомитети и стопански ръководители. На тях редовно се дават поръчения и се следи за стриктното им изпълнение. Всеки стопански ръководител има партийна поръка — да бъде пропагандист, лектор или агитатор, да осигурява с политически средства всички мероприятия, да съдействува за широкото прилагане на челните методи на работа, да внедрява техническия прогрес и да способствува да се разгръща рационализаторското движение, да работи активно с Комсомола. Стремежът е да се постигне пълно покритие на политическите и деловите качества на стопанския ръководител, да се засилят съвместната работа и взаимоотношенията между партийните секретари и стопанските ръководители.

Трябва определено да се каже, че почти на всяко заседание на комитета се прави отчет за дадените поръчения. Периодически се приемат преценки за развитието на кадрите, които са в неговата номенклатура. Неотдавна на свое заседание комитетът обсъди информация за стила и методите на първичната партийна организация при жп гара Роман и за крайно незадоволителна работа и обезличаване на комунистите реши да бъде снет секретарят на първичната организация Никола Иванов, а на началника на гарата Петър Филипов наложи партийно наказание „мъмрене". Повишена партийна взискателност упражнява комитетът и при утвърждаването на нови членове на партията, които се наблюдават по-продължително време, проучват се най-внимателно качествата им и чак тогава се утвърждават.

Предварително добре подготвяни, заседанията на възловия комитет винаги протичат делово. При обсъждането на въпросите за затрудненията по изпълнението на плана, нарушенията на разпоредбите по сигурността на движението, възпитателната работа и т. н. се говори конкретно, ясно и точно. В протоколната книга решенията се формулират също точно, със съответни срокове и отговорници за тяхното изпълнение. И на всяко следващо заседание първо се отчита как са изпълнени предишните решения, търсят се причините и виновниците, ако не са изпълнени, кой е виновният.

Голяма помощ на комитета оказва изграденият към него широк актив от сътрудници. В него са включени повече от стопанските ръководители на отделните гари, служби, звена, цехове и бригади. Комитетът е създал такава ведра атмосфера, че не може да не се върши работа. Тук всички се познават. И нито една грешка не може да бъде укрита — тя е под зоркото наблюдение на много очи. Този дух на непримиримост към слабостите е от голямо значение за работата.

Голямо внимание заслужават усилията на възловата партийна организация за усъвършенствуване социалистическата организация на труда, защото именно от трудовата активност и заинтересованост в изградените бригади до голяма степен зависят крайните резултати. Изградените 106 бригади, в които са обхванати почти всички работници, специалисти и низови ръководители, са показателни за ефективността от мероприятията на възловия комитет. Още повече, че 81 от тези бригади са на вътрешностопанска сметка, а секцията за екс-

Digitized by Google

плоатационна и товарно-разтоварна дейност е призната за еталонно поделение по бригадната организация и икономическия механизъм в системата на жп управление и СО „БДЖ". В 54 от бригадите са изградени партийни групи, членовете на които имат конкретни партийни поръчения за издигане на по-високо равнище на дисциплината, за даване на личен пример, особено при затруднения... В своите неотдавнашни проверки възловият комитет се натъкна на партийни групи с анемичен живот (гара Роман), което наложи да бъдат взети извънредни мерки — срещи с комунистите, подмяна на отговорници на партийни групи и пр.

Системни грижи се полагат и по създаването и поддържането на благоприятен социално-психически климат в отделните звена и бригади, като добре се решават социално-битовите въпроси. През последните години бяха построени жилищни кооперации, модерни детски ясли и градини, сега се строи голямо общежитие със съответни салони, кабинети, занимални, стол и др. Разбира се, тези резултати не са дошли даром, не са постигнати лесно и изведнъж. Имало е моменти на колебания, търсени са най-преките пътища в зависимост от специфичните черти в експлоатационната дейност, организирани са бригади...

За постиженията на жп възела огромна роля играят активността, авторитетът на секретаря на комитета Атанас Ангелов, който е израснал тук, в мездренския жп възел, и от дълги години работи в него: най-напред като локомотивен машинист, сетне — инструктор и началник на депото. Негов ръководен принцип в работата е „око да види, ръка на пипне, сърце да усети". Затова често железничарите ще го видят в работилницата на депото, по гарите из района, на сутрешния и вечерния инструктаж, сред маневрените и локомотивните бригади, при строителите на битовата сграда... Ходи, наблюдава, разговаря с хората, напътствува, изслушва... Прям и естествен, достъпен, нежалещ сили за решаването на многобройните експлоатационни и други проблеми на възела, на отделните маневристи, стрелочници, описвачи... Намира пътища до всяко сърце. Вратите на възловия партиен комитет винаги широко са отворени. При него всеки ден идват много хора — едни за съвет, други с жалба, трети с предложения. Той внимателно ги изслушва, после „дърпа конците", където е необходимо.

Сега под ръководството на комитета във всички поделения и звена отново се преоценява изминатият път, анализират се плюсовете и минусите в бригадната форма на работа, бележат се мерки за нейното усъвършенствуване в светлината на решенията на XII конгрес за изграждане на бригади от нов тип.

●

Важен дял в дейността на възловия партиен комитет са комунистическото възпитание, изграждането на идейно убедени комунисти — железничари и граждани, формирането чертите на новия социалистически труженик. Сякаш в това направление като че ли най-добре се изразява същността в работата на комитета. Под неговия поглед и контрол и със съдействието на др. Младенка Павлова — дългогодишна директорка, домът на културата на транспортните работници постигна значителни успехи. Той има зад гърба си вече 15-годишно съществуване. Тук е натрупан немалък опит, утвърдили са се дълбоки традиции по свързването на идейновъзпитателната и културно-масовата работа с конкретните задачи на трудовите колективи, по популяризиране на челния опит и революционните и трудовите традиции на българските железничари. Сегашната директорка на дома Славка

Digitized by Google

Братинова, която е и член на възловия комитет, съгласува плана за работата на управителния съвет на дома, периодически внася за обсъждане информации, търси помощта на секретаря на комитета. Членовете на комитета, а и други комунисти от възела имат поръчения активно да участвуват и съдействуват за разгръщане на художествената самодейност, за организиране на редица мероприятия и ритуали за издигане равнището на класовото, партийното, патриотичното и интернационалното възпитание сред железничарите, което от своя страна активно съдействува комплексно да се решават общите задачи в транспортния възел.

Чрез подходящи, предварително добре обмислени, интересни и ефективни трудови ритуали е разчупен шаблонът при организацията, ръководството и отчитането на резултатите от социалистическото съревнование. Традиция е вече ритуалът за встъпване в редовете на работническата класа на възпитаниците от полувисшия железопътен институт „Тодор Каблешков". Това е истински празник, подготвян отдалече. Украсен за случая, салонът е препълнен. Свири музика. Формено облечени, десетина млади и хубави курсанти са застанали отпред. Представя ги отговорен ръководител, който с кратко слово разкрива славната революционна и трудова летопис на българските железничари, на мездренския транспортен възел и неговите потомствени „династии", дали своя принос в борбите за изграждане на днешния социалистически железопътен транспорт. С топли думи и поръка за „вярна и всеотдайна служба" в редовете на железничарите се обръща дългогодишен железничар — отдал целия си трудов живот на професията. Към младите се обръщат и секретарят на възловия партиен комитет, секретарят на комсомолското дружество. На всеки се връчва трудова и профсъюзна книжка, червен карамфил, значката-символ на професията и бащинската заръка за любов към професията. И отново подходяща музика, приветствия от пионерчета... По лицата избива руменина, сърцата по-учестено бият... Дошла е нова смяна, пристигнало е свежо попълнение, израснало е ново поколение — железничарско поколение.

Под най-непосредствено ръководство и на отчет пред комитета са петдесетте наставници. Много добре се подготвят вечерите на професията, на безаварийците, на трудовата слава. Особено характерна и оригинална форма е възпитателната работа с хората по местоживеене. Тя се зароди преди няколко години тук, пренесена бе в транспортните възли в гр. Станке Димитров, Пловдив, Русе и други и стана вече традиция. Какво е главното в нея? Организира се подходящ тържествен концерт, посветен на железничарите от дадено село. На него се канят съселяните, жените и децата на железничарите, техните родители и близки. „Виновниците" са на сцената. Водещите програмата ги представят с техните трудови постижения през последната година. И се редят музикални изпълнения, рецитации, хорови и индивидуални песни за ония, които денем и нощем са по стоманените коловози, в локомотивните будки, на стрелките, пред командните пултове, край шлосерските тезгяхи и стругове.

Слушат съселяните, слушат близките и познатите със затаен дъх. „Гледай ти какви хора сме имали в гарата, а да не знаем" — ще рекат по-възрастните, а децата на другия ден в училището с право се гордеят със своите бащи — ударници и орденоносци... Трайни следи, за които после дълго се говори, оставят тези чествувания на железничарите в селата от мездренската селищна система Люти дол, Камено поле, Моравица, Елисейна, Търнава...

Широко популярно е и движението „Героят е винаги в строя", пренесено от побратимения Конотоп — Украинска ССР, и разгърнало

Digitized by Google

се в окръга и града. В него са включени вече 35 бригади от транспорта с имената на героите-антифашисти — Цено Тодоров, Тотка Илиева—Роза, Дафинка Чергарска, Илия Темелски, Камен Петков, Йордан Лютибродски и др. Не е безинтересно да се отбележи, че кръстници на някои от бригадите са отговорни партийни, обществени и стопански дейци, като члена на Политбюро на ЦК на БКП и заместник-председател на държавния съвет Пеко Таков, председателя на ЦКРК и народен прадставител в този край Стоян Караджов, министъра на транспорта Васил Цанов и др. Това помага за възпитанието на младите работници във вярност към бойните и трудовите традиции на БКП и на българската работническа класа. Под девиза „Пред патрона — отговорни" бригадите провеждат разнообразна дейност, изпълват движението с богато съдържание, поемат задължения за изпълнение по една норма за своя патрон. Дадената дума става закон за всички и води до сплотяване на колектива. Революционната приемственост, сближението и идейното покритие с патрона на бригадата се явява като ярка социално-психологическа черта на бригадите с девиза „Героят е винаги в строя". Трайните и непосредствени дружески връзки с транспортните колективи от транспортния възел Конотоп — Украинска ССР, води до издигане на по-високо равнище любовта и признателността към Съветския съюз, заздравява и заякчава дружеските връзки и интеграционните процеси между двете страни и двата народа. По коловозите на дружбата вече 14 години се поддържа жива връзка между побратимените колективи от Мездра и Конотоп.

Солидна база за разгръщане на още по-разнообразна, силно въздействуваща и ефективна организаторска, идейно-политическа и възпитателна работа сред тружениците от железничарските колективи в Мездра е, както споменахме, новият дом на железничаря — голяма и ценна придобивка, един истински дворец на културата, дом, изграден с изящество и красота, създаващ условия и предпоставки за богата и разностранна дейност, за постепенно формиране у членовете на транспортните колективи черти от моралния кодекс на транспортните работници в НРБ. За издигане на комунистическата съзнателност на железничарите огромна роля играят партийната, профсъюзната и комсомолската просвета, в която са обхванати всички комунисти и по-голямата част от профсъюзните и комсомолските членове. Тук те изучават проблемите на новия икономически подход и механизъм, на усъвършенствуване социалистическата организация на труда в транспорта, както и някои мирогледни дисциплини. Възловият комитет държи под пряк отчет и контрол организацията и провеждането на всяко занимание, на всеки семинар, кръжок или школа. Особеното тук е, че при пътуващия персонал обикновено се дублират занятията с цел да бъдат обхванати всички. По-голямата част от стопанските ръководители са и ръководители на партийни учебни звена. Освен това при локомотивните и превозните бригади, когато е необходимо, се изграждат и временни партийни групи с конкретни поръчения за своевременно и качествено превозване на влаковете и доставка на товарите.

Възловата партийна организация полага системни грижи за подобряване работата с младежите, като им се създават необходимите условия за работа, учение и спорт. Едновременно с това обаче от тях се изисква и повече. А тук, във възела и района на комитета, постъпват немалко млади и ентусиазирани, добре подготвени младежи от Полувисшия железопътен институт, от други школи и учебни заведения. Към тях се проявяват необходимите грижи, обграждат се с внимание от ръководителите, към тях се прикрепват наставници.

Digitized by Google

Ако през годините на седмата петилетка железопътният възел — Мездра направи голяма крачка по пътя на модернизацията и обновлението — нова и модерна образцова жп гара, предгаров мраморен площад, разширени и удължени коловози, мост над Искър, електрифицирани и удвоени жп участъци, двоен шосеен път за Враца, и завоюва високи трудови победи — преизпълнен план по всички показатели от колективите, получени 15 знамена на трудовата слава от Министерството на транспорта, ЦКПС, СО „БДЖ" и от окръжните органи, ордени и вимпели на пет колектива, то определен и реален принос имат възловата партийна организация и възловият партиен комитет. И с това те заслужено могат да се гордеят.

Предел в работата обаче няма. В бъдещата си работа възловият партиен комитет и възловата партийна организация насочват своето внимание към пълно, цялостно и докрай внедряване опита на одеските транспортни работници и на колективите от съветските гари Люблино — разпределителна и Фрунзе. Защото в този челен опит има редица неизползвани възможности за организиране на взаимодействието между колективите, за непрекъснато усъвършенствуване на технологическите процеси, за техническа реконструкция и модернизация, за по-пълно използване на вагоните и локомотивите, за изграждане на бригади от нов тип.

Още по-организирано, по-целенасочено и ефективно ще се работи за утвърждаване в практиката на заложените в Моралния кодекс на транспортния работник принципи за формиране на социалистическо отношение към труда, честност и висока принципност, трудолюбие и скромност, оперативност и деловитост, другарска взаимопомощ и непримиримост към носителите на отрицателни явления.

Георги СПАСОВ

ВРЪЗКИ — ПРИНЦИПНИ, ДЕЛОВИ И ТВОРЧЕСКИ

Окръжният комитет на партията в Ямбол положи и полага много усилия за издигане ролята, авторитета и боеспособността на общинските партийни комитети, за утвърждаването им като пълнокръвни политически ръководства на територията на селищните системи. Те имат права и носят отговорност за осъществяване на партийното ръководство на целокупния стопански, политически, идеологически и културен живот в тях.

Структурата на общинските партийни комитети и техните подразделения бе приведена в съответствие със структурата на селищните системи. За тяхното ръководство осигурихме добре подготвени

Digitized by Google

кадри с необходимия организационен опит и идеологическа подготовка. В състава на бюрата и апарата на общинските партийни комитети — Ямбол, Елхово, Тополовград и Стралджа са включени предимно местни ръководни кадри, а в Тенево, Войника, Болярово и Скалица работят кадри, които са минали школата на партийни работници от апарата на окръжния комитет на партията. Добре са комплектувани и общинските ръководства на обществените организации и народните съвети.

За да се осигури целенасочено и ефективно партийно ръководство на социалните процеси, оперативно и с перспектива да се решават проблемите на икономиката, бита и възпитанието на хората в общините, бюрото на окръжния комитет разработи основни насоки за работата на отделите и апарата на окръжния комитет с тях.

С тях по същество осигурихме нов подход в дейността на бюрото и апарата на окръжния комитет на партията за укрепване на общинските партийни комитети, за формиране у тях на правилен стил и методи на ръководство, за повишаване на самостоятелността и инициативата им, способността им да решават проблемите на социално-икономическото и обществено-политическото развитие на общините.

С първите секретари на общинските партийни комитети редовно провеждаме делови съвещания за изясняване на задачите, формите и средствата на тяхната работа. Организираме семинарни занятия по организационните въпроси, по подготовката, организацията и провеждането на пленарните заседания и заседанията на бюрата.

Всички общински партийни комитети проведоха разговори по проблемите на организационната култура.

Засилваме и **разширяваме участието на членовете на бюрото и апарата на окръжния комитет на партията в подготовката и провеждането на по-важните мероприятия и инициативи на общинските комитети** — пленуми, заседания, съвещания, научно-теоретични конференции и други. Това помага за разширяване и задълбочаване на връзките на окръжния партиен комитет с тях, подпомага организацията и равнището на тяхната дейност и инициативи.

В продължение на близо две години провеждаме в целия окръг веднъж в месеца единен политически ден. В този ден всички членове на бюрото, сътрудници от апарата и някои ръководни дейци от обществените и масовите организации посещават общинските партийни комитети, първичните партийни организации, срещат се с трудови колективи. Те отблизо се запознават с политическата обстановка, извършват проверки по изпълнението на важни партийни решения, изнасят политически беседи, информират трудовите колективи по актуални въпроси.

Ние оценяваме тази дейност като една сполучлива форма за изучаване политическата обстановка в общините и ефективно средство за усъвършенствуване ръководния процес на общинските партийни комитети.

Заложили сме и извеждаме собствен положителен опит по отделни проблеми на партийно-организационната работа във всички общини, който ще обобщим и разпространим на територията на целия окръг.

В съответствие с решенията на пленума на окръжния комитет на партията за повишаване ефективността на партийната работа, общинските комитети обсъдиха своята дейност по приложение на качествените критерии и набелязаха действени мерки за усъвършенствуване на този процес.

Осъщественото ефективно политическо, организационно и методическо ръководство на общинските комитети от страна на окръжния

Digitized by Google

комитет на партията доведе до тяхното утвърждаване като дееспособни политически ръководства.

Общинските партийни комитети все повече търсят и прилагат научни форми и средства при проучването на проблемите, анализа и обобщението, изграждат свой механизъм за вземане и изпълнение на решенията, с което се издига равнището на техния ръководен процес и се повишава ефективността в работата им. Имаме редица положителни примери в тази насока.

Общинският партиен комитет в Ямбол използва разнообразни форми и средства за политическо осигуряване изпълнението на икономическите задачи, за разгръщане социалната активност на комунистите и трудещите се. По този проблем проведе и пленум. Широк път дава на зараждащите се почини и инициативи на първичните партийни организации и трудовите колективи. Тук се зароди починът на 12-те предприятия за предсрочно изпълнение на плана за 1980 г. и седмата петилетка. Сега в чест на 1300-годишнината от създаването на българската държава 13 предприятия от Ямбол и окръга поеха обещание да изпълнят плана за 1981 г. с 13 дни предсрочно. В резултат на този подход и правилното ръководство на икономиката на територията на селищната система — Ямбол планът за 1981 г. се изпълнява успешно по всички показатели.

Общинският партиен комитет в Елхово постигна значителни успехи в приложението на политическия подход и внедряването на общественото начало в работата на партийните органи и организации.

Общинският комитет на БКП — Тополовград извършва активна работа за подобряване дейността на партийните, държавните и обществените органи за спазване на социалистическата законност. Осъществява близки връзки и контакти с научни институти, министерства, обединения и други ведомства и използва тяхната компетентна помощ, когато разработва проблемите на социално-икономическото развитие на общината.

С по-голяма научност и компетентност се разработват проблемите на икономиката в селищна система Скалица. Все по-смело се внедряват новите методи и технологии на селскостопанското производство, новите форми на организация и заплащане на труда. Почти всички производствени единици работят на вътрешностопанска сметка. Широко приложение намери акордно-премиалната система с повременно авансиране. Въведена е поточно-цехова организация в животновъдството в производствения участък в с. Ботево и Бояджик. Усъвършенствува се сортовата структура. Застъпени са нови по-високодобивни сортове пшеница и ечемик. По-смело се прилага продълбочаването, а се намаляват броят и дълбочината на обработките на почвата. Масово приложение намира хербицидният екран при отглеждането на царевицата и слънчогледа.

Изгради се и укрепва модулна бригада от 25 механизатори и 5 общи работници, която обработва 40 хил. дка земя.

В резултат на това АПК — Скалица се нареди на едно от първите места в окръга по производството на пшеница и ечемик. Получени са средно по 518,5 кг пшеница от декар, а участъците в Малък кладенец и Савино съответно по 683,3 и 667 кг от декар. Средният добив от ечемик е 497 кг от декар.

Чувствителни са успехите на комплекса в областта на животновъдството. Средният млекопадой от фуражна крава е 3452 литра.

В процеса на търсене допълнителни резерви в помощ на селското стопанство общинският партиен комитет в Тенево поде и вече трета година организира и ръководи успешно инициативата за допълнителен трудов и обществен ангажимент за всички живеещи на

Digitized by Google

територията на селищната система за отглеждане от всеки по един декар захарно цвекло и 0,5 дка домати. В резултат на извършената политическа и организаторска работа в решаването на тази задача се включи цялото работоспособно население и бяха осигурени допълнително над 100 хил. човекодни.

Общинските партийни комитети успешно организират и ръководят цялата сфера на икономиката в общините и **отговарят за формиране и изпълнение на социално-икономическите планове.** Под тяхно ръководство се изгради правилна структура на производствените звена, укрепиха се с висококвалифицирани кадри, създаде се необходимата материална база и оптимални условия за правилно ръководство и управление на производствения процес. Те отделят голямо внимание за усъвършенствуване социалистическата организация на труда, за внедряване на новия икономически подход и неговия механизъм. Най-съществена страна на този проблем — бригадната организация на труда и внедряване на вътрешностопанската сметка, бе обсъдена на пленуми на общинските партийни комитети в Ямбол, Елхово, Скалица и Тополовград.

Общинските партийни комитети в окръга успешно решават и редица мероприятия, насочени към по-нататъшното укрепване на трудовата и технологичната дисциплина за най-рационално използване на оборудването, суровините, материалите и енергията. Разработиха подробни планове и мероприятия за внедряване на техническия прогрес и интелектуализация на производството. Добри успехи те постигнаха през тази година в селското стопанство. В четирите от всичко осем селищни системи — Ямбол, Тенево, Скалица и Стралджа, средните добиви от пшеницата и ечемика надхвърлиха 500 кг от декар.

Общинските партийни комитети значително **подобриха ръководството на първичните партийни организации.** Изградена е целесъобразна структура, която съответствува на структурата на производствените звена. Полагат постоянни грижи за издигане ролята на техните секретари и бюра. Организират и ръководят тяхното обучение. Осигуряват правилно ръководство на преустройството на идеологическата работа и други. Нарасна умението им отблизо да следят и направляват вътрешноорганизационните процеси на първичните партийни организации. Налице е стремеж да им се предоставя по-голяма самостоятелност и да се развива техният самодеен характер. Полагат грижи за подготовката, организацията и провеждането на партийните събрания, в резултат на което тяхното равнище непрекъснато расте.

Общинските партийни комитети организират и провеждат интересни и ефективни мероприятия за укрепване на първичните партийни организации и засилване на ръководната им роля. В Скалица на пленум обсъдиха проблема за числения и социалния състав на първичните партийни организации, в Тенево пленумът прие мероприятия за повишаване ролята и мястото на първичните организации в условията на новата селищна система, в Елхово направиха задълбочен анализ на работата на партийните организации по формиране на активна жизнена позиция у всеки комунист, който бе предшествуван от обстоен разговор.

Наред с тази положителна тенденция в работата на общинските партийни комитети по ръководството на първичните партийни организации има и някои съществени недостатъци. Все още не е преодоляно прекомерното регламентиране дейността им, отрупват се с много мероприятия и инициативи, което се отразява отрицателно върху тяхната самодейност. И сега има общински партийни комитети, които изискват взетите от тях решения задължително да се обсъждат от всички първични партийни организации, въпреки че понякога те за-

Digitized by Google

сягат само определени организации. Има случаи, когато партийните комитети определят формите, методите и средствата, с които първичните партийни организации ще решават задачите, като с този подход се ограничава възможността им да проявяват по-голямо творчество в практическата си дейност.

Посочените слабости добре осъзнаваме както окръжният комитет на партията, така и общинските партийни комитети и полагаме грижи за тяхното преодоляване.

Най-общия извод, който може да направим за общинските комитети по ръководството на първичните партийни организации, е, че то става все по-близко, компетентно, действено и ефективно. Показател в това отношение е достигнатият ръст в подобряване състоянието на дейността им. Болшинството от тях израснаха идейно и организационно, повишава се ролята, авторитетът и боеспособността им, засилва се въздействието им върху трудовите колективи и на тази основа те все повече се утвърждават като политически щабове.

Подобрение има и в кадровата дейност на общинските партийни комитети. Те формираха своя номенклатура за действуващите и резервни кадри, извършват значителна работа по подбора, обучението и правилното им разпределение. Партийните комитети в Елхово, Тополовград и Стралджа разгледаха своята работа с кадрите и приеха план-програми до 1990 година.

Общинските комитети полагат усилия за разгръщане творчеството, инициативата и отговорността на кадрите, което се отразява благоприятно върху организацията на ръководния процес.

Те натрупаха значителен опит в ръководството на държавните и обществените органи. Системно анализират тяхната дейност. Без да ги дублират и изместват, създават условия, за да могат тези органи и организации да поемат и успешно осъществяват своите функции в системата на социалното управление.

Общинските партийни комитети се стремят да преустроят организацията, ръководството на идеологическия процес в съответствие с високите критерии и изисквания на XII партиен конгрес. Идеологическата работа все по-тясно се свързва с проблемите на социално-икономическото развитие, нараства нейният принос в борбата с отрицателните явления за компетентно и задълбочено изучаване и разясняване същността на новата икономическа и социална стратегия на партията.

Постигнатото в работата на окръжния комитет на партията с общинските партийни комитети ни дава основание да направим извода, че връзките, отношенията и взаимодействията ни са принципни, делови и творчески.

Нашите усилия по-нататък ще бъдат насочени към засилване функциите, правата и задълженията на общинските партийни комитети, към тяхното комплектоване с още по-подходящи кадри, към преодоляване тенденцията на копиране формите и методите на окръжния комитет на партията. Ще усъвършенствуваме системата за контрол и помощ на тяхната дейност и засилване на ролята им като пълнокръвни партийни органи, годни успешно да осъществяват своите ръководни функции на селищните системи.

Теньо БОЗУКОВ
секретар на окръжния комитет
на БКП — Ямбол

Digitized by Google

ФАКТОР ЗА НЕПРЕСТАНЕН ПРОГРЕС

При изследването на социалната активност на личността трябва да се има предвид, че тя е само една от формите на по-широкото понятие активност. При това социалната активност е нейна висша форма. Проявява се като особено качество на личността, в резултат на което тя е способна да действува съзнателно, да се приспособява към външната действителност и едновременно с това да я изменя.

Личността при социализма, а още повече в етапа на изграждане на развитото социалистическо общество, става все по-активна в резултат на по-високата съзнателност, самодисциплина и преданост към комунистическите идеали. Съчетаването на многостранността в човешката дейност с творческото отношение определя социалната активност. А знае се, че личността съчетава различни видове дейност: трудова, обществена, политическа, културна и т. н. Социално активната личност се труди еднакво добре както на фронта, на който е постоянно заета (личното работно място), така и на обществено-политическата арена. При това от особена важност е творчеството в дейността. Действително активната личност и в обществото трябва да бъде творчески мислеща и действуваща натура. За социалната активност на даден колектив или на отделен човек може да се съди от това как изпълнява своите преки задължения количествено и качествено, как участвува в управлението и как работи в обществените организации.

Социалната активност на трудещите се е процес, който се ускорява под въздействието на редица фактори. Тя се формира постепенно в съответствие с развитието и усъвършенстването на производителните сили и производствените отношения. Основните фактори влияят върху отделната личност комплексно и само в някои случаи, през даден етап от развитието на обществото. Някои от тях могат да имат първенствуващо значение по отношение на останалите. Множеството от условия, които оказват влияние върху повишаването на социалната активност, се свеждат до следните: социалистическата организация на труда; състоянието на квалификацията на ръководните и изпълнителските кадри; научното обслужване на производството; както и редица социално-психологически фактори — удовлетвореността от качеството и съдържанието на труда, възможностите за задоволяване на потребностите, условията и перспективата за утвърждаване и развитие на колектива и личността; взаимоотношенията между хората; политическата и организаторската работа на партийните и обществените органи и организации; социалистическото съревнование и др.

Без да коментираме този списък от условия, които въздействуват върху социалната активност, бихме добавили още следните: социалният микроклимат в колективите; материалното и духовното стимулиране; работата на обществените организации сред колективите; възможностите за творческа изява на способностите на членовете на колектива; степента на оформеност на моралния облик на новия строи-

Digitized by Google

тел на комунизма; равнището на внедряване демократичното начало в управлението. Разбира се, и с това допълнение не би могло да изчерпим всички фактори, които влияят за повишаване на социалната активност. По-важно в случая е да се разбере главното — социалната активност не е стихиен процес, а съзнателно управляван процес, единство на обективни и субективни елементи. Факторите действуват комплексно според изискванията на времето, но те винаги са насочени към една цел: постоянно повишаване на социалната активност на членовете на социалистическото общество за постигане на висока ефективност и високо качество във всички сфери на обществения живот.

В условията на висшите учебни заведения, където трудовият колектив както по състав, така и по обекта на своята дейност има редица особености, социалната активност се проявява по своеобразен начин. Формите на социалната активност не се отличават от тези в останалите колективи, но тук те действуват по-особено. Превес имат образователната и изследователската им функция. Наред с тях се осъществяват възпитателни, идеологически, политически, обществени и други дейности, чрез които се реализира социалната активност на преподавателите и студентите. Във висшите учебни заведения възпитателният процес е неразривно свързан с обучението. Успоредно с главната задача — създаване на висококвалифицирани кадри за народното стопанство, се реализира задачата за формиране на социалната активност в буквалния смисъл на думата. Целта на обучението е: квалификация по специалността и формиране на висока гражданска активност и съзнателност. Младите специалисти с висше образование трябва да бъдат подготвени за решаване на най-сложните социалноикономически задачи. В тази насока особено важна е ролята на първичните партийни организации и на комунистите. Това е така, защото комунистите със своя пример влияят на всички обучавани млади специалисти и проблемът е съумяват ли да превърнат активността в траен компонент от поведението на своите възпитаници. Едва тогава може да се говори за подготовка на пълноценни млади специалисти, бъдещи ръководни кадри за народното стопанство.

Важно средство за повишаване социалната активност на комунистите е партийното събрание. За да изиграе обаче своята роля, са необходими грижи за неговата подготовка, за подбора на тематиката, организацията на провеждането му, контрола и проверката на изпълнението на взетите решения. За подобряване на работата в това отношение партийното бюро при отчетно-икономическия факултет на висшия финансово-стопански институт „Д. А. Ценов“ в Свищов се допитва често до партийните членове. Направените критични бележки и препоръки се анализират внимателно и се набелязват съответни мерки за издигане равнището и за повишаване ефективността на партийните събрания. Наскоро в организацията беше приета оценка за работата в това направление. За нейното изготвяне беше извършено допитване до всички комунисти от първичната партийна организация по предварително разработен тест.

На въпроса, изказвали ли сте се на партийни събрания през последните дванадесет месеца, 4 на сто от анкетираните отговарят, че редовно вземат отношение по обсъжданите въпроси, 45,33 на сто — понякога, а 50,67 на сто не са се изказвали нито веднъж. Голяма част от онези, които не са се изказвали, са студенти, което се обяснява с наличието на известно неудобство да говорят пред преподавателите и с нерешимост да отправят критични бележки. Често това е израз и на неопитност и стеснение пред голямата аудитория. Това пролича особено при обсъждането на оценките при замяната на партийните членски книжки. Следователно въпросът за причините тук се съдържа главно в

Digitized by Google

съществуващата структура на партийната организация. Голяма част от анкетираните считат, че е целесъобразно обособяването на отделни организации за преподавателите и за студентите. Разбира се, по важни въпроси, засягащи цялостната работа във факултета и института, следва да се провеждат и общи събрания.

Полезни изводи могат да се направят и от отговорите на втория въпрос: „Защо се изказвате на партийни събрания?" Преобладава отговорът: „За да помогна за решаване на проблемите" — 24 на сто от анкетираните. За да критикуват слабости се изказват само 4 на сто, а за да дадат обществена гласност на своите предложения — 6,67 на сто. Това са предимно комунисти-преподаватели, и то с по-продължителен партиен стаж, както и студенти от по-горните курсове. Нито един комунист не посочва отговора „Ръководя се от лични мотиви". Значителен е относителният дял на анкетираните, които посочват едновременно по няколко причини — 14,67 на сто. Като допълнителни мотиви са отбелязани: „Изказвам се по повод на неправилно изказване; по необходимост; за да посоча, че има виновни, от които не се търси отговорност" и други.

Особено важни изводи за партийното бюро се съдържат в предложенията за насоките за повишаване активността на комунистите. Преобладава изискването да се отделя повече внимание на тематиката на партийните събрания — 21,33 на сто. За повишаване взискателността и самовзискателността на комунистите се изказват 18,67 на сто. Необходимостта от подобряване на работата по подготовката и провеждането на партийните събрания посочват 16 на сто от анкетираните комунисти. Мнение за изменение структурата на първичната организация (като се обособят отделни партийни организации за преподаватели и студенти) дават 17,33 на сто от участвувалите в допитването.

Проведената анкета-допитване до комунистите от първичната партийна организация даде възможност на партийното бюро да направи определени изводи за състоянието на социалната активност и за набелязване на мероприятия за по-нататъшно повишаване ефективността на партийните събрания.

Направени бяха съществени изводи, набелязани бяха насоки за по-нататъшното развитие на социалната активност при съвременните условия на нашето общество — основен фактор за непрестанен прогрес във всички сфери на живота.

доц. Васил БОЖКОВ
гл. асистент Тодор ИВАНОВ

КЪМ ЕДНА ЦЕЛ

Поръченията се раждат в конкретната работа, те са отражение на задачите, които партията поставя пред трудовия колектив. И доколкото тези задачи са специфични, своя особеност имат и поръченията, които всяка първична партийна организация дава. Особеност, която впрочем не означава, че не са валидни някои общи изисквания. Например правилно да се определят възможностите на отделния комунист и да се създават условия за творчество при изпълнение на поръчението; ясно да се формулира задачата, да бъде тя конкретна, да е реален срокът; още в разработването на поръченията да се ангажират и комунистите, които ще ги изпълняват.

Digitized by Google

Всичко това е известно, но в практиката понякога постъпваме, както ни се струва, по-леко и шаблонизираме, формализираме работата с поръченията. Както беше и в нашата първична партийна организация до преди 2—3 години. Поръченията бяха изписвани от партийния секретар и понеже това се правеше повече „за отчитане", задачите се получаваха общи, шаблонни и затова неангажиращи: „Да участвува активно в изпълнение решенията на Националната партийна конференция", „Да изпълнява плановите си задания", „Да участвува активно в партийната учебна година", „Да вземе участие в работата на кварталната ОФ организация" и т. н. В същото време работата на колектива на цеха бе съпътствувана от трудности и проблеми: понижена производителност на труда, рязко увеличаване брака на производството, безстопанствено отношение към техниката, лоша трудова и технологична дисциплина — системни трудови нарушения, при това някои от тях извършвани и от комунисти.

И какво излизаше на практика? Партийното бюро и първичната организация откъсваха своята работа от проблемите на цеха, а комунистите нямаха ясна представа какво конкретно трябва да вършат, как най-резултатно да участвуват в борбата срещу недостатъците и пропуските в дейността на колектива.

Всичко това бе отчетено от първичната партийна организация, бяха набелязани конкретни мерки за изменение на метода на работа с поръченията. Основната част от поръченията насочихме към преодоляване на изоставането в отделните звена — всеки комунист получи задача с кои членове от колектива ще работи, в какви срокове да се навакса пропуснатото. Така се даде път на инициативата „До комуниста да няма изоставащи!" с перспектива значително да се увеличи броят на челниците, бракът да падне под 3 процента, първокачествената продукция да надхвърли 83 процента.

Какво по-точно направихме? Връчихме съвсем конкретни поръчения на всеки комунист, като ги съобразихме с мястото му в производствената верига, с възможностите и предпочитанията му. Естествено, ръководехме се от изискванията на производството, от потребността да се решат основните проблеми в дейността на колектива. Така например главната причина за изоставането виждахме в организацията на труда. Това ни накара да възложим на началника на цеха Кирил Петков да разработи и да организира внедряването на бригадна организация на труда в цеха. Независимо от краткия срок комунистът предложи в партийното бюро рационална система за въвеждане на бригадна организация. Под негово ръководство бяха изградени 3 комплексни бригади, включващи всички работници в определения вид производство — тежки радиални, тежки конвенционални и леки гуми. Резултатите ни зарадваха: производството нарасна с 23 на сто, бракът бе намален под 3 на сто.

Стопанисването на машините бе друг възлов проблем, друга важна причина за изоставането. И тук се наложи да бъдат връчени партийни поръчения. Например на Лозан Димитров бе поставена задачата да организира внедряването на опита по стопанисването на техниката, който е изучил по време на специализацията си в СССР. Той се срещна с колегите си пресьори от всички смени — да разясни този опит и да обсъдят пътищата за неговото прилагане в цеха. Като член на партийното бюро ангажира и цялата първична организация. И тук настъпиха положителни промени, въведено бе стриктно приемане и предаване на машините. Изпълнявайки съвестно партийното си поръчение, комунистът помогна на колектива.

Проблемите не са само в производството. Количественият и качественият състав на партийната ни организация не даваха възмож-

Digitized by Google

ност тя да оказва пълноценно влияние, успешно да ръководи колектива на цеха. Необходимо бе нейните редове да се попълнят главно от средата на работниците във възловите звена. Това продиктува и поръчението, което възложихме на Иван Киров, най-възрастния комунист при нас — да работи за повишаване подготовката на младите комунисти. Опитът, който имаше Ив. Киров, неговият пропагандистки талант допринесоха да стане истински наставник на младите. С неговите усилия, с усилията на другите комунисти от партийното бюро в организацията се вляха изявени млади работници и от 38 членове преди 3 години сега тя наброява 60 членове.

Това са само някои примери, но и те убедително показват, че конкретността и реалността на поставените задачи, непосредственият всекидневен контрол подобриха работата с поръченията, измениха и отношението на комунистите към тях.

Впрочем заслужава да се каже нещо повече за контрола. При нас той се осъществява главно от партийните групи. Това е така, защото партийната група най-често се събира и защото от изпълнението на поръчението зависи до голяма степен подобряването на работата в бригадата или участъка, където тя е изградена. Например партийната група на втора комплексна бригада възложи на своя отговорник да създаде такъв синхрон в работата на смените, че да се осъществява пълна приемственост и да не се допуска брак от последната варка на гумите. Преценявайки важността на въпроса, групата задължи Петър Каменов два пъти в разстояние на един месец да се отчита как изпълнява поръчението си.

Системните грижи на партийното бюро за изпълнение на възложените поръчения не означават само взискателност. Използваме всяка възможност да стимулираме онези комунисти, които особено съзнателно се отнасят към своите трудови и обществени задължения, към своята партийна работа. От 60 комунисти в последно време сме отличили с различни награди 12 — една пета част от организацията. За някои от наградените — Лозан Димитров, Иван Киров, Кирил Петков, Петър Каменов — вече стана дума по-горе. Останалите също са хора, които творчески, с много упоритост и настойчивост изпълняват партийните задачи, т. е., които увеличават силата на нашата първична организация.

Васил ЯНАКИЕВ
секретар на първичната партийна организация в цех „500“ на Стопанския химически комбинат — Видин

БРИГАДНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ В СТРОИТЕЛСТВОТО

Пред комунистите и безпартийните работници, инженерно-техническите кадри и служителите от Домостроителното предприятие във Варна първостепенна задача е да усъвършенстват социалистическата организация на труда, в резултат на което да се намалят разходите на суровини, материали и жив труд, да се повиши използването на основните фондове, рязко да се увеличи обществената производителност на труда, да се достигнат челните постижения на най-напредналите страни.

Digitized by Google

Партийният комитет и стопанското ръководство на предприятието осмислиха тази отговорна партийна задача и насочиха усилията на целия колектив към практическото ѝ реализиране. Разбира се, по този проблем беше работено и преди Националната партийна конференция (1978 г.), но резултатите бяха незадоволителни. В началото на основата на опита на СССР и ГДР в поточното едропанелно жилищно строителство бе обособен първи поточно-технологически екип с групов технически ръководител комуниста Стоян Желязков. Впоследствие от наличните бригади в Домостроителното предприятие и една от „Курортно строителство" бяха сформирани още пет поточно-технологически екипа.

Поточност и технологичност до известна степен се постигаше с „щурмовщина", с местене на бригадите от обект на обект, без да се отчитат икономическите и социалните последици. Правеха се плахи опити за завършване на обекти със сключен договор по бригадна стопанска сметка.

Какво представляваше поточно-технологическият екип? Десет-петнадесет „бригади" със състав от 3 до 10 души (примерно две бригади гипсаджии, три бояджии, две паркетчии и т. н.), формално обединени под ръководството на един групов ръководител, и 3—4 обектови технически ръководители. Всяка бригада се стремеше да заработи някакъв обем и да получи възнаграждението си, без да се съобразява, че пречи на следващата в технологичния процес, че изразходва материали повече от определените по лимит, че руши създаденото от другите и по този начин влошава качеството и забавя пусковия срок.

Като вътрешни съизпълнители на екипа бяха включени специализирана бригада дърводелци, специализирана бригада „Металоконструкции, водопровод и канализации", монтажна бригада и бригадите „Нулев цикъл", „Ел", „Тенекеджии", „Отопление и вентилации". Транспортът и снабдяването бяха в специализирани предприятия към СМК и обслужваха технологичния екип. Имаше и бригади извън екипите. Изобщо сложна и многообразна система от бригади и ръководители, голяма част от които бяха свикнали години наред друг да изкарва заработката им, а те да се занимават със снабдяване, с координация и да присъствуват на оперативки. Всичко това създаваше големи затруднения по отношение на ръководството и управлението и влошаваше стопанските резултати на предприятието.

В партийния комитет се водиха разговори, обсъждаха се варианти и се реши най-напред да се започне с окрупняване на звената (от три бояджийски — една, от две гипсаджийски — една и т. н.) в петте екипа. Благотворно влияние оказа и преминаването на комплексната бригада на Игнат Раденков от „Курортно строителство", която стана основа за изграждане на шести технологически екип и беше нагледен пример за комплексна бригада.

Последва втори етап — създаване на уедрени технологични звена, които предхождаха изграждането на комплексна бригада на единен табел. Сляха се звеното на гипсаджиите със звеното на бояджиите, мозайкаджиите с подпаркетните настилки и рувитекса. Това уедряване даваше възможност да не се нарушава технологичната последователност, да има взаимозаменяемост и усвояване на втора и трета професия, което е задължително условие за съществуването на комплексната бригада.

Третият етап обхвана изграждането на комплексни бригади, които действително да работят на единен табел, където всички членове на колектива да бъдат морално и материално заинтересовани от спазването на пусковия срок, от подобряването на натуралните и качестве-

Digitized by Google

ните показатели на екипа, от начина, по който се постига този резултат — с икономии или преразход на материали. Той беше най-важният, решителният. В неговото осъществяване активно се включиха членове на партийния комитет, партийното бюро и партийните групи. Те извършиха разяснителната работа, запознаха хората с целта, която се поставя, с предимствата на новата организация.

Помогнаха и някои предпоставки от обективен характер, а именно: беше открит и започна да функционира новият домостроителен комбинат, т. е. новата мощност към промишлената дейност на Домостроителното предприятие. Произвежданата продукция (панели) от него се различава съществено по завършеност от другата. По-съществените различия, които водят до повишаване на заводската готовност, се изразяват в следното: отпада необходимостта от подпаркетна настилка; панелите се шпакловат при заводски условия; дограмата е монтирана, боядисана първа ръка и е остъклена. Монтажът е полупринудителен и гарантира голяма точност при изпълнението, но в същото време изисква монтажната бригада от 11 души заедно със замонолиткаджиите да нарасне на 24 души. Необходимо беше монтажът да се извършва на три смени, за да може да се усвоява мощността на новата промишлена дейност. Изпълнението на нулевите цикли е трудоемко и изисква по-голям състав от хора. Всичко това наложи да се измени структурата на технологичния екип. С намаляване на относителния дял на работата им довършителите (гипсаджии, бояджии, мозайкаджии) трябваше да се преквалифицират в монтажници, заварчици, замонолиткаджии и др.

От всички работници се осъзна фактът, че изпълнението на задачите, поставени пред екипа, са следствие от работата на монтажа. А на този етап монтажните звена можеха да бъдат комплектовани само с вътрешни резерви. Такива бяха вижданията на партийния комитет и партийното бюро, на стопанското ръководство. Затова последваха индивидуални разговори, определиха се поименно довършителите, които завършиха в професионално-учебния център на Строително-монтажния комбинат курсове за заварчици и монтажници и бяха включени в монтажното звено. От състава на довършителите бяха насочени работници в звеното „Нулев цикъл".

Подчинявайки този процес на целта — създаване на комплексна бригада на единен табел, се постигна еднопосочност в интересите на звената „Нулев цикъл", „Монтаж" и на довършителите, т. е. формираха се тези бригади. В крайна сметка в шестте екипа бяха изградени комплексни бригади на единен табел.

Тези етапи на създаване на новата организация по същество бяха сложен и труден процес, до известна степен това беше промяна на мисленето, съчетаване на личния с колективния интерес, развитие на чувството за колективизъм и пр. Начело бяха комунистите-ръководители и бригадири, партийната група, партийното бюро на първичната организация при „Строително-монтажна дейност", членовете на партийния комитет. Това не беше нито обикновена, нито кампанийна задача и затова традиционните организационни форми и средства — събрания, съвещания, заседания и др., които не бива да се отричат, не бяха достатъчни. Партийният комитет, членовете на партийното бюро, партийните групи водеха индивидуална политическа работа — убеждаваха, даваха за пример бригадата на Игнат Раденков, изтъкваха предимствата на комплексната бригада за решаване на проблемите в едропанелното жилищно строителство. Връчени бяха и конкретни поръчения. Членовете на партийния комитет и на партийното бюро бяха разпределени и отговаряха за даден екип, помагаха при решаването на конкретни производствени и други въпроси. С присъствието си на

Digitized by Google

събранията на екипа, на съвещанията на бригадния съвет, в индивидуалните разговори с хората отговорниците на екипи допринесоха значително за повишаване на организационната култура и подготовката на низовите ръководители — партиен отговорник, профпредседател, звеновод, бригадир, издигна се авторитетът им сред трудовите колективи. Разбира се, през това време те се обучаваха организирано и от партийния комитет.

Най-голямата бариера в практическото преминаване към комплексни бригади на единен табел беше мълчаливата съпротива на част от висшите, средните и низовите ръководни стопански кадри (директор, групов технически ръководител, технически ръководител, бивши бригадири на „бригадките" от 3 до 5 души), която много лесно се предаваше и на работниците. Действително бригадната организация от нов тип и в частност бригадната стопанска сметка изискват от тези кадри полагане на допълнителен управленчески и организаторски труд — изготвяне на точни разчети, планови задания, маршрутни графици за звената и осъществяване на ежедневен контрол по изпълнението им. Стремежът беше да се избягва това и да се „доказва", че със старата форма на организация могат да се постигнат по-добри резултати.

Какво представлява сега поточно-технологическият екип? В шестте екипа на Домостроителното предприятие са сформирани комплексни бригади, в състава на които влизат следните звена: нулев цикъл — за работа на две смени; монтаж — за работа на три смени (в него са включени и замонолиткаджии); дърводелци, мазачи, бояджии и гипсаджии, мозайка и рувитекс, които са на действителен единен табел. Бригадата се ръководи от изборен орган — бригаден съвет, в който влизат звеноводите, партийният групов отговорник, комсомолският отговорник, председателят на профкомитета и бригадирът.

В екипа, но извън комплексната бригада, като съизпълнители все още са „Водопровод и канализация", „Ел", „Отопление и вентилации", тенекеджии, но на следващия етап и те ще преминат към комплексната бригада.

Като външен подизпълнител остава „Асансьорно-монтажно управление", а като вътрешни — „Механизация и автотранспорт" и „Снабдително-комплектовъчна база" към СМК.

В този си вид комплексната бригада е в състояние да решава всички задачи, включително и социалните проблеми на колектива, да се превърне в икономически и политически стопанин на обекта, има възможност да влияе върху крайния резултат от труда си. Именно в тези бригади могат да се създадат условия за съчетаване на личните с колективните и обществените интереси, за творческо отношение към труда на всеки член от колектива, за дисциплина и самодисциплина, за взаимозаменяемост и другарство. Целият колектив е заинтересован от крайния резултат. Резултативният фонд „Работна заплата" в края на месеца се разпределя чрез коефициент за трудово участие в зависимост от приноса на всеки. Определянето на коефициента и разпределението става по предложение на бригадния съвет на общо събрание на бригадата.

Бригадирът и партийният групов отговорник са номенклатурни кадри на партийното бюро на първичната организация при „Строително-монтажна дейност", периодически се отчитат на заседания и събрания, връчват им се партийни поръчения.

Какви са резултатите? В началото на 1979 г. първи поточно-технологически екип с ръководител комуниста Стоян Желязков заедно с още шест строителни колектива от страната пое обещание за висока натурална производителност в едропанелното жилищно строителство — да постигне по 3,5 апартамента, а през 1980 г. — по 4 апартамента на

Digitized by Google

1 работник, приравнени към 64 кв. метра. Воден от комунистите, с близката помощ на партийното бюро колективът на екипа изпълни с чест поетото обещание — за 1979 г. постигна по 4,29, а за 1980 г. — 4,36 апартамента на 1 работник при много добро качество.

В отговор на призива на седемте челни екипа от страната по същите показатели по инициатива на партийното бюро и профкомитета в съревнованието се включиха и останалите пет екипа на Домостроителното предприятие. Два от тях успяха да ги достигнат и надминат — четвърти поточно-технологически екип „Жечка Карамфилова" с групов технически ръководител Тодор Николов и бригадир на комплексната бригада Атанас Любенов постигна за 1979 г. по 4,69 апартамента на 1 работник, а за 1980 г. — по 5,06 апартамента; шести поточно-технологически екип „Никола Парапунов" с групов технически ръководител комуниста Кирил Димчев и бригадир на комплексната бригада комуниста Игнат Раденков постигна за 1979 г. по 3,75 и за 1980 г. — по 5,10 апартамента на 1 работник, приравнени към 64 кв. метра — първо постижение в страната за годината. За високите резултати екипите бяха наградени с орден „Червено знаме на труда".

В резултат на създадената оптимална бригадна организация, на новата технология в промишлената дейност и окрилени от високите постижения, и трите челни колектива поеха още по-големи обещания — през конгресната година и в чест на 1300-годишнината на българската държава да построят по 7,00, 7,10 и 7,15 апартамента на 1 работник. Така се създадоха условия и за истинско социалистическо съревнование между екипите и комплексните бригади.

След приключване на организаторската работа по етапите и уточняване структурата на екипа и комплексната бригада партийният комитет и партийното бюро насочиха усилията си за укрепване и утвърждаване авторитета на сформираните единици, за подобряване на качественото състав на партийните групи и колектива. Партийният комитет прие тригодишна програма за подобряване на социалния и качественото състав на основните звена — екипите и цеховете на новата промишлена дейност. В програмата е предвидено да се извърши по-правилно разпределение на комунистите в тези звена и да се засили партийното ядро в тях чрез приемане на нови членове из средата на комсомолците. Набелязани са поименно младежите, които партийното бюро и партийната група ще подготвят за встъпване в редиците на БКП. Възложени са и партийни поръчения на комунистите и комсомолците да повишават образованието и квалификацията си.

В резултат на мерките, набелязани в програмата, през 1981 г. партийното ядро в технологическите екипи се подобри и достигна средното за страната, приети бяха за членове на БКП двама бригадири на комплексни бригади, издигнаха се авторитетът и ръководната роля на изградените партийни групи. Постигнатите резултати не са пределни.

Основната задача на партийните органи сега е да укрепват низовите звена — партийните групи, първичните партийни организации, да повишават ръководната им роля в трудовите колективи за изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на БКП. Налага се да се повишават политическата и техническата подготовка на комунистите в тях, за да могат те точно да изясняват конкретните, непосредствените задачи на трудовите колективи, на всеки член от колектива и да създават условия за тяхното изпълнение. Така ще могат да се утвърждават, както се посочва в конгресните материали, в ръководни политически ядра, в първообраз на бъдещото състояние на трудовите колективи.

Здравко **ДИМИТРОВ**

Digitized by Google

КАК СЕ „ПОВДИГАТ ПЛАНИНИ“

РЪКОВОДИТЕЛИТЕ на трите строителни екипа разговаряха вече час. Думите им отскачаха от проблем на проблем като бързей от камък на камък. По право Стоил Каракечиев беше най-обстоен в доводите си. Той бе единият от седемте ръководители на челни екипи и комплексни бригади в страната, които обещаха пред Централния комитет на партията да постигнат натурална производителност за 1979 година по 3,15 апартамента на работник. Тогава се оформиха и другите два строителни екипа в Русе — „Кольо Фичето“ и „Млада гвардия“, ръководени от Йордан Събев и Иван Костадинов. Но първи отчетоха по четири апартамента бригадите от екипа на Стоил Каракечиев.

В края на краищата разговорът се върна към началото — ще могат ли екипите да правят през годината по 4,62 апартамента на работник? Това гарантираше, че русенското домостроително предприятие като цяло ще може да достигне средна производителност по четири апартамента на строител!

Тримата мъже не бързаха да кажат нито „да“, нито „не“. И основателно. Техните колективи бяха стоманата и бетонът на фундамента, върху който се градеше главната цел. Не се съмняваха във възможностите им, но пó си е добре първо да прескочиш трапа, пък после да кажеш „хоп“... И все по-мълчаливо драскаха цифри по измачканите си джобни бележници.

— Хубаво е, ако може обектите ми да са в един комплекс — каза Каракечиев. — Така ще се създаде по-добра организация на хората и техниката.

— Ще трябва да се прави нов инженерен проект — вдигна глава от бележника и Събев.

— Още днес ще поговорим в партийната група... — не се доизказа Костадинов и стана.

АСФАЛТЪТ СЪСКА под гумите. Скоро като мълнии проблясват огромните остъклени корпуси на новия машиностроителен комбинат. Той ще се равнява на пет големи завода. Тук се планира да работят шест хиляди машиностроители, за които трябва да се построят две хиляди и петстотин апартамента. Първите триста от тях издигат бригадите от екипа на Иван Костадинов. От управлението бяха категорични — ни ден повече от четири месеца между копката и ключа! Остават значи още два...

— Шефе, търси те партийният! Сигурно е за крана. От сутринта не работи. Докога ще висим да го чакаме?...

Преди няколко дни партийната група подсети бригадния съвет да направи докладна за нов кран. Поправят ли и стария, монтажът на панелите ще продължава непрекъснато на всички обекти. И все пак защо ли така настоятелно го е търсил Минков?

Digitized by Google

Всеки познава обектовия технически ръководител Алекси Минков като спокоен, самостоятелен и неотстъпчив в работата си. Такъв е и като партиен групов отговорник. Решава мълчаливо и извежда работите докрай. Неведнъж Иван Костадинов е казвал на секретаря на първичната партийна организация Матеев, че Минков може изцяло да го замества. Нали с него започнаха най-трудното — сформирането на екипа.

— Трябва ни здрава партийна група — беше му казал тогава той. — Засега комунистите не са много, а екипът ни е над сто човека. Да направим така, че във всяка от шестте бригади да имаме партийни членове. Хубаво е, че комсомолците се увеличиха, Стефан е разтропано момче и си го бива да работи с тях. Но слушай и ти какво искаме от тебе!

Това, което говореше Алекси Минков, беше наистина необходимо. Всяка бригада и екипът като цяло да преминат на вътрешна стопанска сметка. Бригадите да работят само с по един технически ръководител, който също да бъде зависим от крайните резултати. И особено сериозно да се погледне на квалификацията. Като владеят по две и три професии, работниците ще могат да се заменят помежду си. Така и работата им ще се разнообразява, и по-малко професионални заболявания ще има.

А за дисциплината груповият отговорник предложи да се свика разширена партийна сбирка с участието на бригадирите, профсъюзните и комсомолските активисти. На нея се оформи мнението да се намалява трудовото възнаграждение на всеки, който системно закъснява за работа или я гледа през куп за грош. След изказванията партийният групов отговорник каза на комунистите да останат за минута.

— Другари, всеки от вас има партийно поръчение, но смятам, че те трябва да се допълнят с още една точка, валидна за всички. Чух преди малко някой да казва: „Било, каквото било, отсега нататък — каквото беше...“ Само тая няма да я бъде. Не може да говорим за стопанска сметка, в която не влиза разходът на материали. А при нас все още се пилее. Някой ще отрече ли? Не, защото го виждаме с очите си. Виждаме го и нищо повече. Предлагам съветът на бригадирите да излезе с решение и под наше ръководство материалите да се раздават по бригади. Принципът да бъде не колко искаш, а колко ти е необходимо. Трябва да убеждаваме, че икономията оформя заплатата.

Развързаха се и други проблеми. Не е ли време механизацията да премине на три смени? Какво става с комсомолския клуб и стаята за жената? В екипа вече работят четири семейства. Имат главоболия по жилищния въпрос. Изправи се и Петра Къркова, която неотдавна избраха за бригадирка. От години е по строителните скели, но си е все така стройна, с нежни тънки черти на лицето. Единствената промяна е, че вижда по-нашироко, защото, както казва тя, гледала „отвисоко“ всички като на длан.

— Искам да кажа само няколко думи, но нека всеки да ги чуе. Какъв ще бъде нашият контрол като комунисти, когато не винаги служим за пример. И по-конкретно — докога ще търпим Владо като бригадир. Идва пиян на работа, прави от бригадата си компания за допиване. Ето и сега го няма на събранието. Наляво и надясно проглуши ушите ни, че никой не можел „гък“ да му каже, защото от десет години бил член на партията. Пък и имал хора, които винаги щели да му помогнат... Самите работници вече не могат да го понасят. Чух как му казват: „Ей, ти, какво си мислиш? Партията не е кръчма...“ Едва не се стигна до бой. Предлагам да искаме неговото изключване от партията.

Digitized by Google

Владо не получи новата си партийна книжка. Вилня цяла седмица. Кой ли не опита да го вразуми, но бригадирът приемаше вниманието като опрощаване. На момчетата им омръзна да му изкарват заплатата и какво са му надумали, не се разбра, но Владо повече не се вести на обекта.

Бригадирите Цветан Иванов, Йордан Божанов, Петра Къркова и Димитър Брезов се сплотиха като пръсти на юмрук. Същите те доказаха, че само с шест работника може за ден да се прави по етаж! Но и този рекорд бързо остаря. Причината бе саморазстилащата се замазка. Няма строител от жилищното изграждане, който да не е ругал тази най-трудоемка работа. С право наричат замазката „най-мръсния" процес в панелното строителство. А виж, саморазстилащата се е нещо съвсем друго. В групата, която я експериментира, включиха най-добрите работници от всички бригади на екипа. Накрая в дневника на партийната група записаха: „Експериментът излезе успешен. Производителността при замазката се увеличи четири пъти. Сега на ден се правят по четири етажа от един вход..."

Имаше и редица още неща, за които ръководителят на екипа си спомняше с радостна тръпка. Започнаха с 224 апартамента годишно, а сега вече са недоволни от 530. Прав си беше Алекси Минков, като повтаряше, че сговорна дружина планина повдига. Не планина, а планини!

Никога няма да забрави и онова зимовито утро, когато във фургона, разгърден като през лятото, влезе бригадирът на монтажниците Иван Бонев. А очите му — като на махмурлия.

— Имаш ли чай? — дрезгаво поиска той.

— Какво така си подранил?

— Ами, този път ти си се успал... Тези момчета ордени заслужават! И не мислиш ли, че има все още неправда на този свят? Другите, като завършат завод — веднага ги накичат с какво ли не. А ние, които строим домове за хората? Рядко и благодаря ни казват... Да не би при нас да е по-леко?

— Забравяш Иван Димитров от „Кольо Фичето" — направиха го герой на труда. И има за какво...

— Криво ме разбра — сърбаше с наслада бригадирът. — Снощи на никого не казах, че който остане на работа, ще стане герой на социалистическия труд...

— Какво снощи?...

— Нищо особено... В монтажа преминахме на три смени. Ти беше за материали и не те намерих. С техническия Стефанов решихме да организираме нощна смяна. Първо се ослушаха. Вече се готвеха да си отиват. „Комунистите да останат!" — ядосах се аз. Така и партийният щеше да направи. „Само те ли?" — обади се един от младоците. Помислих си, че ме задява, но овреме видях да се събличат. Та така сформирахме комсомолска доброволческа група — младогвардейска. И какво мислиш — монтирахме повече от четиридесет елемента! Това е само началото...

„Началото" продължава и до ден-днешен. Комсомолското дружество изпрати поздравителни адреси до семействата на младите монтажници. Съветът на бригадирите утвърди допълнително възнаграждение за нощните смени.

Но веднъж Алекси Минков го накара заедно да видят заварките на панелите в един от последните блокове.

— Гледам, че и ти не си много доволен — наблюдаваше внимателно партийният отговорник лицето на Костадинов. — Рязък е нощем преходът от светлината на електрожена при заварката към тъмнината. Все пак светлината на прожекторите не е като дневната. Не е ли

Digitized by Google

по-добре нощният монтаж да прилагаме само във върховите моменти? Лятос, като бяхме с момчетата на екскурзия в Съветския съюз, видяхме нещо, което спокойно може да използваме и при нас. Само да прикрепваме издигнатите през нощта панели с 40—50 специални уайзена, а през деня да ги заваряваме. Така ще спестим един заварчик. Изчислил съм всичко.

Ясно, и този път отговорникът на партийната група се бе съветвал с работниците. От опит и Иван Костадинов знае, че в разговор с тях най-лесно ще се намери върхът на иглата. Идват преди време комсомолците от бояджийската бригада на Ефраим Азисов. Ходили и при Алекси Минков.

— Боята от Разград е пренаситена с пясък — възмущават се хорово те. — Това е изгодно за завода, но не и за нас. Те влагат в полимерните бои повече пясък, за да икономисват по-скъпото — латекса. Нали разбирате? И какво излиза от всичко — дванадесет баки боя на вход. Де е Киро — на кирия! Сами ще си правим хесапа. Вече опитахме. Дозираме с по-фин пясък и сега шест баки са ни предостатъчни. Излиза със сто и петдесет лева по-евтино на вход. Така ще бъде!

Рационализатори! Така ги нарече Костадинов пред събранието на комсомолското дружество. На това събрание младите строители и монтажници връчиха на партийния групов отговорник тържествен отчет за своя принос в общия успех — предсрочно изпълнената петилетна програма. Наследил предишната строителна група, колективът на екипа предаде за по-малко от четири години 2183 апартамента, като извърши строително-монтажни работи за над 18 милиона лева. Жилищните блокове „Пъстрина", „Протон" и „Мартен—4" обяви за еталонни по отношение на качеството.

Между младите, опърлени от крайдунавския вятър лица ръководителят на екипа съзря и Никола Илиев. Станал е цял мъжага! А дойде на обекта ни юноша, ни младеж. И един такъв свит, плашлив като заек. Сирак беше. Насила го записаха в професионалното училище по сградостроене. Изтъркаляха се годинките. За казармата го изпратиха всички от бригадата на шпакловчиците. Пак те го посрещнаха. През тези две години не са го оставяли и без джоб-пара. Костадинов още пази писмата на Колето. А и той сигурно пази техните...

ПРЕД ФУРГОНА наистина го чакаше Алекси Минков. Поседнаха отвън, на стълбището. Ясно долиташе жуженето на електроженитe. Някакъв самосвал паркираше между два изкопа. По етажите тъмнееха фигурите на монтажниците. От един балкон се цедеше сребърна струя вода — проверяваха наклона на мозайката. Ден като ден.

— Оправихте ли се с балатума? — начена разговора Костадинов. — Напоследък някой „пипаше", а следи — никакви. Скоро подобна срамота не е имало в екипа. Всеки вече отваря очите си на четири. Оня ден един от бригадирите настояваше да се фотографирал Цветан Иванов пред гипса, дето го е разпилял. А се оказа просто недоразумение: току-що разтоварили гипса от камиона и човекът с още един от неговите хора отишъл да го прибира, преди да е заваляло. Така го и заварили.

— Аз ти казах, че наш човек не може да бъде — отвърна Минков. — Шофьорът, дето кара балатума, все „забравял" по едно топче. Алчността насита няма! Едва ли повече ще се мерне насам и като поп ще си ги плати... Но аз за друго те търсех. Време е да затворим цикъла. Говоря ти за покривите. Ти самият отдавна казваше да включим технологичните бригади в екипа. Сега ги осигуряват от промишлено-снабдителното предприятие. Още не са дошли, а покривните панели сме монтирали преди седмица. Времето пак се мръщи. Завали ли

Digitized by Google

още веднъж — по дяволите херметизацията! Върви после се разправяй с течове... Ако тези бригади са към нас, ще се ускори и покриването, и работата им ще бъде по-качествена. Хайде да направим среща с всяка една поотделно. Вече разговарях с някои от техните бригадири. Склонни са. И заплащането им ще бъде по-добро.

Пътьом към склада при тях поспря снабдителят на екипа Кольо Генов. По широкото му лице пробягваше доволна усмивка. Такъв е, когато минава по обекта и никой не му подвиква, че все нещо не бил доставил, че нямало нужда да заключва склада си, тъй като бил празен. Сега не дочака и да го попитат. От комбината са обещали със сигурност до края на месеца да доставят петте МАЗ-а.

Костадинов бързо пресметна и тупна с ръка по коляното си. Найсетне ще започнат да монтират „от колела". Няма да има вече разтоварване на панелите на пирамиди, очукване на ръбовете им, губене на време и сили. Един тежковоз с три ремаркета ще спести на екипа 30 000 лева годишно. И ако наистина доставят и петте...

— Е, сега можем спокойно да кажем, че ще постигнем не 4,62 апартамента, а над 4,70. Минков, не ти казах. Решили сме трите екипа да изведем домостроителите на първо място в страната. Каракечиев и Събев сигурно вече напират... Ето идва и вторият кран! Извикайте няколко момчета да го разтоварим.

Тримата станаха едновременно.

Сотир МОЛЛОВ

Digitized by Google

И ОТ МАЛКИТЕ ПОДОБРЕНИЯ МОЖЕ ДА ИМА ГОЛЯМ ЕФЕКТ

На това ни учи опитът на първичната партийна организация в с. Стефаново, Ловешко

Нашето село е малко. Земята е бедна. Повече от жителите са възрастни—пенсионери. Когато след изборите през 1979 година се обособихме като кметство и самостоятелен производствен участък, пред нас стояха за решаване много проблеми. Партийното бюро и всички комунисти от нашата организация добре разбираха, чè ако не се преборим с тях, ще изостанем и няма да бъдем в крак със съвременните изисквания на живота за повсеместна интензификация на народното стопанство. А това е главната задача, поставена пред комунистите и целия български народ от XII партиен конгрес, решаването на която зависи от усилията на всеки колектив, колкото и малък да е той, за използване на всички резерви, конкретно, според условията.

Разбира се, имаше отделни хора, които смятаха, че в Стефаново нищо не може да се промени. Но ние направихме анализ на съществуващото положение, разкрихме недостатъците и слабостите в досегашната си работа и си поставихме именно тази задача — да внесем поврат, да променим нещата. Това, което ще разкажа, е дребно наглед, но то ни помогна много.

Започнахме най-напред с хората. Те са, които решават задачите на полето и във фермите. Блоковете ни са по на 6—7 километра, а хората, както казах — доста възрастни. Докато стигнат, минават 2 часа и два, докато се върнат вечер. Фактически работят не повече от 4—5 часа, то убити от път. Решихме да ги возим с Уазката, която имахме. Напред идваха по няколко бабички, но постепенно се увеличаваха. Уазката започна да се пълни, а не след дълго се наложи да правим по два, че и три курса. Пак се губеше време. Направихме обосновано предложение и от ръководството на АПК — Ловеч ни бе разрешено да закупим автобус. Сега от Стефаново всеки ден излизат на работа по 40—50 кооператори. И най-възрастните, които години преди не са излизали, идват да помагат. В началото и ние не сме предполагали, че ще се получи такъв ефект. Но направихме и нещо друго. Училището в Старо Стефаново превърнахме на столъ. Като тръгват за работа нашите кооператори, сега не мислят какво ще обядват. Всеки ден за обяд им караме топла храна.

Ще каже някой — какви са резултатите в края на краищата. Нали те са критерий. Трайните ни насаждения никога досега не са били така добре обработени. Изпълнихме плана от малините. Очертава се много добра реколта и от сливите. Дневната заработка на кооператорите се увеличи повече от два пъти. Изпълнихме плана и от пшеницата. Преди ни беше много трудно на зърноплощадката, където работеха по двадесетина души с дървени гребла и лопати. Техният те-

Digitized by Google

жък труд сега е заменен от един трактор с кран. С него товарим и зърното в камионите, за вкарването му в склада, а преди и то се товареше ръчно. Дребна работа е кранът, но на нас ни върши голяма работа. Едно от най-слабите звена в механизацията ни беше транспортът. Преди известно време след много усилия от наша страна и добро разбиране от ръководството на АПК — Ловеч успяхме да купим два нови автомобила. Затворихме още едно звено в производствения процес.

През миналата есен направихме рампи край оборите. Пак дребно нещо, но с това изключително много се облекчи тежкият ръчен труд на животновъдите при почистването на тора.

При изпълнението на всички тези задачи ръководна роля играеше партийната организация, а комунистите даваха пример. За някои работи сме поставяли партийни поръчения, но и без тях комунистите винаги бяха първи и увличаха и другите след себе си. Това особено пролича при асфалтирането на стопанския двор, когато цялото население се стече да помага. В дванадесет часа през нощта докарахме валяк от асфалтобазата край Горно Павликени. Буренясал и запустял бе стопанският ни двор, а сега с декоративните и овощните дървета прилича на градина.

Партийното ни бюро отделя голямо внимание и за кадрите. В счетоводството работят млади хора. Мисля, че особено сполучливо решихме въпроса с ръководството на бригадата. Тя се оглавява от комуниста Еньо Добрев — енергичен и инициативен човек, който е двигател на цялата стопанска дейност.

За шестмесечието бригадата не си изпълнява плана за общата продукция, защото е предвидено приходите от пшеницата и малините да постъпят през юни, но реколтата узря по-късно. Направена е икономия за 47 000 лева материални и 2000 лева трудови разходи. Това е резултат от всекидневното прилагане на икономическия подход в работата и превръщането на вътрешностопанската сметка в средство за ръководене на икономиката.

Далече сме от мисълта, че сме направили нещо особено и съвсем не смятаме, че сме разкрили всички резерви. Но ние се убедихме, че интензификацията не е само в голямата и скъпата техника, а в разумното използване на всички елементи на производството. И така наречената „малка механизация“ и малките подобрения в организацията могат да дадат голям ефект, когато се подхванат и решават по комунистически, докрай.

Димитър ДУНДЕВ
секретар на първичната партийна организация в Стефаново, Ловешко

На какво ни учи опитът на партийната организация в малкото ловешко село Стефаново?

Случаят с това село е показателен пример, който недвусмислено показва колко много може да направи една първична партийна организация за съживяването и напредъка на едно малко село, на което миграцията е отнела младите хора, когато тази организация е на своето място.

Кое е характерното в нейната дейност?

Преди всичко тя проявява самоинициатива и грижа за хората. С високо чувство за отговорност тя хвърля всички свои сили за решаване на задачите, като използва най-резултатните форми на полити-

Кореспонденцията препечатваме от вестник „Заря на комунизма“ в Ловеч, бр. 111 от 15 септември 1981 г.

Digitized by Google

ческата работа, за да поведе след комунистите цялото население към полето и фермите. Това е положителен опит на първична организация, която се стреми правилно да насочва своята политическа дейност към най-важните, животрептящите проблеми на селото и умело, с подходящ политически подход работи, за да им даде живот. В дневния ред на партийните събрания в с. Стефаново се включват важни, актуални въпроси за разглеждане, тясно свързани със стопанските задачи, каквито са разкриването на резервите на „малката механизация" в селскостопанското производство.

Облягайки се на колективния ум на комунистите, на актива, тази организация задълбочено проучва и анализира фактите, явленията, процесите в селото, като при това внимателно, дълбоко вниква в общественото мнение. А след като вземе решение, здраво се захваща да го изпълни. С всички възможни средства и форми на политическото ръководство. С примера на комунистите. А това е пътят да се изведе една първична партийна организация от състоянието на пасивен регистратор на явленията в живота, да укрепне тя като основно звено на партията, да издигне своя авторитет сред селскостопанските труженици като тяхно политическо ядро, като политически стопанин в селото.

Окръжните вестници вършат много полезна работа, като издирват и популяризират положителния опит в партийната работа, който непрестанно се ражда и утвърждава в живота и дейността на първичните партийни организации. Изнасяйки на страниците си най-ценното, перспективното в натрупания партиен опит, те помагат на местните партийни органи и организации да овладяват такива форми и методи, такъв политически подход в своята дейност, които най-добре отговарят на съвременните изисквания, осигуряват успешното претворяване в живота решенията на партията.

Заслуга на редакцията на вестник „Заря на комунизма" в случая е, че тя е открила този полезен опит на първичната партийна организация в с. Стефаново и го е популяризирала на страниците на вестника. Нейната заслуга е особено ценна и поради това, че е дала възможност именно на партийния секретар — на другаря Димитър Дундев, да сподели този техен опит с ясни, прости, непретенциозни мисли, зад всяка от които се крие голям жизнен опит в една трудна и отговорна дейност, каквато е работата на първичната партийна организация.

Ангел СТАМБОЛИЕВ

Digitized by Google

ЗЛОУПОТРЕБА С ГЛАСУВАНО ДОВЕРИЕ

Безспорно уставно право и задължение на всеки партиен член е да присъствува на отчетно-изборното събрание и не само да чуе оценката за работата на партийната организация като цяло, но и оценката за своето участие и дейност. Практиката обаче не е лишена от нарушаване на това право и задължение на партийния член.

В какви случаи стават тези нарушения?

Обикновено това става при създадени конфликтни отношения между административния или стопанския ръководител и комуниста. В такива случаи партийният секретар, вместо да заеме позиции на политически деец, понякога застава на страната на ръководителя и провежда неговото желание, независимо че то е в противоречие с Устава, законността и логиката. Комунистът Георги Георгиев при среща в редакцията сподели, че стопанското ръководство му е предложило да напусне заеманата от него длъжност и да мине на работа на друго място. Той не бил убеден в правилността на това решение и подал жалба до вишестоящата стопанска организация да разгледа неговия случай. Преди да е даден отговор на жалбата му, отчетно-изборното партийно събрание е насрочено. Партийният секретар го посетил в къщи и го предупредил да не присъствува на събранието, въпреки че не е отчислен от партийната организация. Комунистът, ръководейки се от уставното си право, в насрочения час се отправил за събранието, но портиерът му съобщил, че по нареждане на директора той няма право да влиза в сградата. Идентични случаи сме срещали и в учрежденски партийни организации. Те показват наличието на злоупотреба от някои партийни секретари с гласуваното им от комунистите голямо доверие.

С избирането му партийният секретар поема задължението да води правилно живота на партийната организация през отчетния период и никой не му дава право, било под влияние на стопанския ръководител, или по други подбуди, да забравя отговорността си да следи строго да се спазват Уставът на партията и решенията на вишестоящите партийни органи.

Деля КОЛЕВА

Digitized by Google

ВАЖНА ОБЛАСТ НА ПАРТИЙНАТА РАБОТА

ЕВГЕНИЙ ЮРАСОВ
секретар на партийния комитет
на Ярославския моторен завод

Ярославският моторен завод вече десет години е главното предприятие на производственото обединение „Автодизел" — най-големият в Съветския съюз комплекс от предприятия за проектиране и производство на дизелови двигатели с многостранно предназначение и мощност от 100 до 650 конски сили. Ярославските двигатели се поставят на многотонажните автомобили от Минския и Кременчукския завод, на мощните трактори „Кировец", произвеждани в Ленинград, на автосамосвалите „БелАЗ" с товароподемност десетки тона. С продукцията на завода се екипират скрепери и екскаватори, гъсенични влекачи и автокранове, салове за спускане на дървен материал и катери, торфосъбиращи комбайни и дъждовални машини и др. — всичко 50 вида машини. Промишлената продукция с ярославски дизелмотори се изнася в 80 страни на света, тя е добре известна и в България.

В Ярославския моторен завод бяха изработени и изпитани повече от 100 опитни образци на двигатели за новия съветски автогигант — Камския автомобилен завод. Тези мотори не само не отстъпват на най-добрите световни образци, но по много показатели даже ги превъзхождат. Редица оригинални конструкторски решения на ярославци са патентовани във Франция, Федерална република Германия и Англия. За създадения дизелов двигател за трактор „К—701", който е известен под названието „Кировец", генералният директор на обединението А. М. Лобрийин, герой на социалистическия труд, и генералният конструктор Г. Д. Чернишев са удостоени със званието „Лауреат на Ленинска премия".

Моторният завод е предприятие, което постоянно обновява и усъвършенствува своите технологически процеси. Главната ориентация в неговата реконструкция е техническо превъоръжаване, които се проведоха през десетата петилетка (1976—1980 г.), се извършваше върху по-нататъшната механизация и автоматизация на основното и спомагателното производство, на всецялото използване на най-новите постижения на науката и техниката, което има също важно социално значение.

В СОЦИАЛЕН РАЗРЕЗ

Понятието „моторен завод" не значи само производство. То обхваща в себе си също многохилядния трудов колектив, социалното развитие на който беше и си остава една от най-важните сфери на дейността на заводската партийна организация, наброяваща в своите редове 4570 комунисти. Запознавайки се с Отчетния доклад на ЦК на КПСС на XXVI конгрес на партията, комунистите от нашия завод с удовлетворение отбелязаха изказването на Л. И. Брежнев за това, че хората работят по-добре, с по-голямо желание там, където те чувствуват постоянна грижа за подобряване на техния труд и бит. Истината на тези думи напълно потвърждава усилията на нашата заводска партийна организация (в завода има цехови партийни организации и 307 партийни групи), която умело направлява в единно русло дейността на администрацията, профсъюзната и комсомолската организация.

Много работници още помнят времето, когато в цеховете не достигаха битови по-

Материалът е написан специално за сп. „Партиен живот" чрез АПН.

Digitized by Google

мещения, съблекални, душове. Сега във всеки цех са оборудвани такива помещения.

Забележителни изменения станаха при организацията на храненето. Макар че през десетата петилетка числеността на работниците остана същата, местата в столовете нараснаха почти с 15 процента. Сега в завода има 26 стола, в които едновременно могат да се хранят 4100 души. В предприятието няма цехове, където работниците биха загубили за обяд повече от двадесет минути. Комбинатът за обществено хранене, който обслужва завода на договорни начала, отзивчиво реагира на всички молби на колектива, стреми се да готви вкусна, калорична храна. Всеки, който се нуждае, е осигурен с диетична храна.

Важна подкрепа при рационалното хранене на моторостроителите стана създаденото през 1977 година свое помощно стопанство, от което заводът всяка година получава повече от 100 тона свинско месо, около 60 тона ябълки, 30—40 тона зелен лук и краставици, около 40 тона плодове. Неотдавна е взето ново решение за предаване към производственото обединение на крупен совхоз с 11 хиляди хектара селскостопански земи. Той ще бъде структурно подразделение на обединението и ще позволи значително да се увеличи доставката на месни и млечни продукти за работниците от завода.

За да спести времето на труженицте и да се създадат за тях максимални удобства, заводът организира на своя територия редица битови служби. Открита е спестовна каса, действува магазин за промишлени стоки за всекидневно обслужване, каса за предварителна продажба на железопътни и автобусни билети, работилници за поправка на обувки. През лятото на 1981 година беше организиран комплексен приемателен пункт за битово обслужване, който приема за ремонт облекла, обувки, часовници и различна битова техника.

През десетата петилетка със силите на предприятието всяка година се строяха по 20—25 хиляди квадратни метра жилища. В резултат от това общият жилищен фонд на завода превиши 450 хиляди квадратни метра полезна площ. Образно би могло да се каже, че в нея живее население на цял град — повече от 36 хиляди души. Всяка година се включва по едно ново детско предучилищно заведение. Днес заводът има 27 предучилищни заведения с 5800 места, което позволява напълно да се удовлетворят нуждите на труженицте на предприятието от детски заведения. Сега се строи и до края на годината ще бъде открит още и детски комбинат с 320 места. Той се строи по нов проект — ще има плавателен басейн. За учениците заводът построи две детски извънградски вили с 1000 места в смяна, където през летните месеци ще се изпращат децата. А децата на училищна възраст почиват през лятото в два заводски пионерски лагера — по 1200 души във всяка от трите смени. Целогодишно на техните услуги са детска спортна школа и детски технически клуб.

По-нататъшно развитие получи материалната база за охрана здравето на моторостроителите. През десетата петилетка в заводската болница, разчетена за 500 места, се откри гинекологическо отделение. За здравето на труженицте следят работниците от заводската медико-санитарна част, която разполага с шест медицински пункта във всички крупни корпуси и два зъболекарски пункта. Предприятието има своя поликлиника за 1500 посещения на ден, свой лечебен корпус с 50 места в извънградската болница „Большие Соли", която се специализира за лечение на ревматични заболявания. Всяка година петстотин моторостроители подобряват своето здраве в Крим, в Ялтенския санаториум, където заводът има лечебен корпус с 50 места, построен на съвместни начала с Ярославския завод за шини. С голяма популярност се ползва заводският профилакториум с 120 места, в който моторостроителите по препоръка на лекарите се лекуват без откъсване от производството. Предприятието има на брега на Волга хубава база за отдих — „Лесное", с 550 места. Тя стана предпочитано място за почивка. Затова беше решено да се разшири „Лесное" и през тази година се експлоатира още един спален корпус с 265 места. Заводът напълно осигурява желаещите с карти за почивка в домовете за отдих в страната. Всяка година заводът изразходва 1,5 милиона рубли за организация на санаторно-курортно лечение и почивка.

През 1979 година радостно събитие в живота на колектива беше откриването на двореца за воден спорт, на който дадохме поетичното наименование „Лазурный" и който всеки ден посещават около 700 души. Той разполага с голяма плавателна зала с коридори, два малки басейна за деца и зали за общофизическа подготовка. Заводските спортни съоръжения осигуряват десетки видове спорт. На разположение на моторостроителите има три ски-бази с 1500 чифта ски, две игрални спортни зали, две зали за бокс, тир за стрелба, стадион с лекоатлетически сектори и писти. За любителите на водния спорт е направена спортна база, разполагаща с гребни лодки и платноходки. Пет хиляди зрители събира Дворецът на спорта с изкуствен лед за игра на хокей и занятия по фигурно пързаляне. Всички тези съоръжения се ползват от десетки хиляди моторостроители и членове на техните семейства.

Едно от най-добрите културно-просветни институции в Ярославл е Дворецът на културата и техниката на Завода за мотори. Неговата концертна зала побира 1100, а киносалонът — 400 зрители. Помещенията за кръжочна работа са разчетени за 3700 души. Сред многочислените любителски колективи на двореца най-голяма популярност, в това число и международна, получи народният ансамбъл за танци „Волжанка", който успешно гастролира в много страни. В съседство с двореца се нами-

Digitized by Google

ра заводският парк за култура и отдих. Заедно с него се изгражда нов важен обект — дом на книгата за моторостроителите. В него ще се разположи голяма библиотека с хиляди томове техническа и художествена литература, ще бъдат оборудвани зали за читатели от различна възраст, кинозали, лаборатории и работилници, в които рационализаторите и изобретателите ще могат да провеждат експерименти.

За каквато и страна от социалното развитие на колектива да става дума, върху всяка от тях партийната организация оказва постоянно влияние. Какви са формите и методите на партийно въздействие.

КООРДИНАЦИЯ И КОНТРОЛ

Нашата партийна организация като политическо ядро на трудовия колектив неизменно е заинтересувана от управлението на социалните процеси, от създаването на делова, творческа атмосфера, от повишаването активността на обществените организации и на всички труженици при решаване както на производствените, така и на социалните задачи. Поради това ние се стараем социалното развитие на трудовия колектив да протича в пълно съответствие с решенията и политиката на партията, насочени към по-нататъшно повишаване благосъстоянието на трудещите се, всецяло подобряваме условията на техния труд и бит. А това може да се постигне, както показва многогодишният опит на нашата партийна организация, само в случай че партийното влияние обхваща както процеса на подготовка на плановете за социално развитие, така и тяхното изпълнение.

Планът за социално развитие, разработван за петгодишен срок, е съвкупност от много събираеми. В него намират отражение потребностите на колектива, материалните възможности на предприятието, мероприятията на администрацията и на обществените организации. И за да може от самото начало на съставянето на плана правилно да се акцентира, нашият партиен комитет изпълнява ролята на координатор на общите усилия на администрацията и обществените организации. За правилните направления на социалното развитие на колектива широко се ползваме от съдействието на създадената преди шест години заводска група за социологически изследвания, която ръководи Лидия Торопцева. Тази група осигурява информация по интересуващите ни проблеми.

В нашата област, както и в страната, се чувствува нужда от работнически кадри. Поради това на своя XXVI конгрес партията постави една от най-важните задачи — по-нататъшно ускоряване на научно-техническия прогрес. Ярославската областна партийна организация излезе с инициативата през единадесетата петилетка да се постигне прираст на промишленото производство, без да се увеличи числеността на работниците. Централният комитет на КПСС одобри тази инициатива и прие съответно решение. Нашият партиен комитет извърши значителна работа за неговото изпълнение.

Партийният комитет постави задача: мероприятията по социалното развитие на колектива тясно да се свържат с плана за развитие на производствените мощности, с прогреса на техниката и технологията, с усъвършенстване организацията на производството. Такава взаимовръзка на техническите и организационните мероприятия със социалните въпроси придава по наше мнение единно направление в работата на всички служби и подразделения на завода, на партийната и обществените организации и се явява реална основа за успешното осъществяване на плана за социално развитие. В резултат на общите усилия е подготвен комплексен план за техническо превъоръжаване на производството и за социално развитие на колектива през периода 1981—1985 година.

От следния пример може да се види доколко тясно са свързани социалните аспекти с производствените в този план. В цеховете за основно производство се проведе паспортизация на работните места и се съставиха специални карти за условията на труда, които отразиха интензивността, монотонността и тежестта на работата, еднократните физически натоварвания и други фактори. Тези карти позволиха да се определят работните места, които изискват, на първо място, механизация и автоматизация на трудоемките ръчни работи. Всичко това после намери отражение в комплексните планове на цеховете за техническо превъоръжаване, реконструкция и социално развитие през единадесетата петилетка. Пресметнато е, че автоматизацията и механизацията на производствените процеси, модернизацията на оборудването и други мероприятия позволяват целият прираст на продукцията да се получи от действуващото производство, без да се увеличи числеността на промишления персонал. Набелязва се условно да се освободят 3695 работници.

Партийният комитет постави като главна цел през единадесетата петилетка по-нататъшна стабилизация на трудовия колектив и намаляване текучеството на кадрите. В този смисъл оценяваме като важни препоръките на групата за социологически изследвания — да засилим вниманието към младия работник, строителството за младите семейства, младежките общежития.

Планът за социално развитие включва редица крупни мероприятия. Първо, усъвършенстване социалната структура на колектива по пътя на повишаване професионалното майсторство и специалните знания на работниците. При завода се обучават всяка година 14—15 хиляди труженици в различни курсове за производствено-техническо обучение, в системи за повишаване квалификацията на инженерно-техническите работници, а също така в училището за работническа младеж, в институтите и техникумите.

Digitized by Google

Второ, предвидено е безусловно провеждане на целия комплекс от планирани работи и мероприятия по реконструкцията на цеховете на завода, механизацията и автоматизацията на производствените процеси, по подобряването условията на труда и неговата охрана.

Трето, набелязано е по-нататъшно подобряване благосъстоянието на заводските труженици. По-пълно ще се удовлетворят техните социално-битови и културни потребности, по-добре ще се използва наличната материална база за култура, спорт и медицинско обслужване. В плана е предвидено например през петилетката да построим 80 хиляди квадратни метра жилищна площ. Но, като взема под внимание голямата нужда от квартири, партийният комитет постави въпроса за искане на допълнително финансиране за жилищно строителство. Затова вече за 1981 година колективът прие задължение да построи и предаде за експлоатация домове на обща площ 31 хиляди квадратни метра, вместо плануваните 25 хиляди.

Четвърто, предвидено е значително да се засили обществено-политическата работа за повишаване на трудовата и обществената активност на колектива, привличане на все нови и нови работници към участие в управлението на производството. Разбира се, главната грижа в това отношение се пада на заводската партийна организация.

Партийният комитет придава голямо значение на контрола при изпълнение на всички набелязани социални мероприятия, а също така на организацията на трудещите се за ускоряване на едни или други работи. Последното е предизвикано от това, че строителството на обекти със социално-културно предназначение се провежда по стопански начин, със силите на своята строителна организация. Ние използваме практиката, която е проверена от многогодишен опит и напълно се е оправдала. От започването на строителството на всеки жилищен дом се определя примерният състав на бъдещите жители. От тях ние изпращаме подкрепление в строителните бригади. Партийният комитет назначава на всеки обект със социално-културно предназначение свой представител, когото наричаме комисар. Той провежда политическите мероприятия, изпълнява нашите поръчения. Това позволява на партийния комитет да има достоверна и обективна информация за хода на работата.

Освен това партийният комитет организира със съвместното участие на профсъюзната и комсомолската организация съботници на обектите със социално-културно предназначение. Тези съботници са добър ускорител на работите. При това те възпитават у хората чувство за съучастие в общите работи на колектива, гордост заради своя личен принос при построяването на важен обект.

Партийният комитет осъществява своя постоянен и всекидневен контрол върху изпълнението на плановете за социално развитие на колектива в две форми — оперативна и планова. Първата е използвана в течение на много години. Това са провежданите всяка неделя заседания на партийния щаб по строителството, в състава на който влизат секретарят на партийния комитет, представители на администрацията, председателят на профкомитета на обединението, ръководители на строежа. Веднъж в седмицата изслушваме информация за хода на строителството на жилищата, втори път — за построяваните обекти на социално-културния бит. Когато се разглеждат особено важни въпроси, на заседанията на щаба присъствуват също така ръководители на градския и на областния комитет на партията.

Заседанията на щаба, на които комисарите на партийните комитети анализират състоянието на нещата, позволяват да оценим работата от позиция на партийната принципност, разкриват проблеми, при решаването на които партийният комитет и администрацията са длъжни да окажат съдействие. Такъв контрол е ефективен и дава добри резултати.

Втората форма на контрол е системата за обсъждане на въпросите за социалното развитие на колектива на заседания на партийния комитет. Като правило тези въпроси предварително се включват в тримесечните и годишните планове за работа на партийния комитет. За изучаване на проблема се създава авторитетна комисия, която изработва свои препоръки за необходимостта от едни или други мерки. Обсъждането се провежда с участието на тези, които са изготвили въпроса и за които се отнася. Във връзка с голямата програма за строителни работи, които заводът изпълнява през 1981 година, партийният комитет скоро изслуша отчета на заместник генералния директор по бита комуниста М. В. Секретарев за изпълнение на социалистическите задължения на колектива по пускането в експлоатация на жилищата. Освен това разгледахме пред партийния комитет въпроса за участието на колективите на Двореца на културата и техниката и на нашата заводска библиотека в комунистическото възпитание на трудещите се от Моторния завод, проблемите за рационално използване и за ремонт на заводския жилищен фонд и други.

Ние, в партийния комитет, сме убедени, че колкото повече партийната организация се грижи за социалното развитие на колектива, за удовлетворяване потребностите на трудещите се, толкова по-големи успехи ще има заводът в развитието на производството и повишаването на неговата ефективност.

Digitized by Google

РЕНТАБИЛНО ЖИВОТНОВЪДСТВО

Въпреки тежките природно-климатични условия през последните години и последвалите загуби в растениевъдството, благодарение на добрите резултати в животновъдството АПК в Брезник излезе от положението на губещ и през последните две години започна да заделя печалба. Със среден млеконадой от крава над 3400 л и от овца — над 60 л комплексът е обявен за национален първенец за 1979 и 1980 г. по животновъдство във втора група АПК.

Ако анализираме предпоставките за успешното развитие на животновъдството в АПК, ще видим, че изпъкват ония, които чрез работата на партийните органи и организации опират до отделния човек.

В центъра на организаторската и политическата работа партийните комитети при клоновите стопанства и партийните организации винаги са поставяли въпросите, свързани с по-нататъшното развитие на животновъдството. Ако хвърлим един бегъл поглед на плановете и протоколите, ще се убедим, че партийните комитети са обсъждали и взели решения по някои важни въпроси от развитието на животновъдството: използването на биологичните възможности на животните, механизирането на трудоемките процеси в краварството, използването на производствените фондове, въвеждането на бригадната и поточно-цеховата организация, масово-политическата работа сред животновъдите и др. подобни въпроси. Това е спомагало да се вземат правилни решения, да се виждат напред задачите във всяко клоново стопанство, във всяка ферма, което спомага за утвърждаване на партийните комитети и организации като политически ръководства на трудовите колективи. От друга страна, партийните органи засилиха взискателността, отговорността и контрола по изпълнение на задачите и особено по спазването на държавната, трудовата, технологическата, плановата и финансовата дисциплина. На всяко заседание и събрание се търси отговорност както от нарушителите на дисциплината, така и от тези, които в срок и качествено не изпълняват своите задължения.

Може да посочим немалко партийни организации, където откровено, по комунистически, се обсъждат и решават въпросите на животновъдството. Поставят се поръчения, вземат се мерки за нормално изхранване на животните, правят се отчети и самоотчети от комунистите. Редовно на партийни събрания стопанските ръководства се отчитат, комунистите обсъждат техния стил и методи на работа.

За ръководните кадри от АПК и от общинския партиен комитет е характерен афинитетът към животновъдството, техният непрестанен интерес към трудовите колективи в този отрасъл. Когато се внедрява една новост, тогава целият

Digitized by Google

партиен и стопански актив се заема с конкретна работа да подпомогне преките ръководители на фермите и животновъдните комплекси.

Важен фактор за развитието на животновъдството в АПК — Брезник са големите традиции в това отношение. От дълги години хората в Брезнишко са се славили като добри стопани, които са имали най-хубавите животни. Тази любов към животните важи и за сегашното поколение. Истинско удовлетворение може да изпита човек от работата на младите животновъди Зоя Иванова, Коста Иванов, Иванка Райчева, Таса Любомирова.

Характерно за повечето села с развито животновъдство е незначителната миграция от село към града, особено на млади хора. В селата Ноевци, Слаковци, Кошарево, Режанци, Велковци, Гигинци и др. не се чувствува недостиг за животновъди, а в отделни случаи не могат да се задоволят исканията на населението да работи във фермите. В тези села масово се строят нови хубави модерни къщи, и то предимно от млади семейства. За тях в общи линии са решени проблемите от социално-битов характер: добро заплащане, почивен е всеки пети ден, сутрин получават топла закуска. Една част от мъжете работят в града, а техните съпруги намират препитание в селата. В почти всички по-големи села се разкриха цехове на предприятията от Брезник и Перник. Всичко това задържа младите хора на село, което допринася за повишаване културата в селското стопанство.

Важна предпоставка за развитието на краварството има работата на партийните, стопанските ръководства и специалистите по развъдно-подобрителната и селекционната дейност. Положителен е примерът на кравекомплекса в с. Слаковци. За определените за разплод животни се полагат много големи грижи, свързани със следене на тяхното хранене, лечение, правилно заплождане, определя се специален режим и технология на отглеждане.

Друг важен фактор за развитие на животновъдството е успешното приложение на новостите и челния опит. Полагат се системни грижи от партийните и стопанските ръководства за изучаване и приложение на нашия и световен челен опит. За усвояване на съветския опит много помага дружбата на Пернишки окръг с побратимената Ворошиловградска област. Укрепват и се разширяват връзките между клонови стопанства и колхози. Изученият на място опит се прилага при наши условия. Така от няколко години се внедри отглеждането на телета за угояване на скаров под и сух способ за съхраняването на тора. Строят се прифермски пасбища, добри резултати се получиха в снижение на себестойността при лагерното отглеждане на животните. Повечето от кравекомплексите успешно работят по поточно-цеховата система, приложена като конкретна практика на колхозите от Ворошиловградска област.

●

Приложението на новия икономически подход и механизъм, въвеждането на вътрешностопанската сметка за всяка ферма допринесе за по-рационалното изразходване на фуражите, до по-голяма заинтересованост от крайните резултати. Ежеседмично се отчитат резултатите във всяка производствена единица, като особено внимание се обръща към разпиляването на фуражите, нарушаване режима на хранене. Вследствие на голямата масово-политическа работа, която извършиха партийните органи и организации, сега навсякъде цари строга отчетност за изразходваните фуражи, за полученото мляко и постигнатия прираст. Редовно се прави анализ и се отчита себестойността на продукцията и всеки знае своето място в нейното формиране, търси се персонална отговорност за преразходите. Това доведе до намаляване себестойността на млякото и до повишаване ефектив-

Digitized by Google

ността на производството, до увеличаване на печалбата във всяка производствена единица.

Създадената материална база е добра предпоставка за успехи, но най-важният, определящ фактор е многобройният колектив от прекрасни животновъди, силно любещи своята професия, които не жалят сили, умение и знания за получаване на повече продукция. Дълъг е списъкът на първенците доячи, получили над 4000 л мляко от крава. Особено силно е изразена авангардната роля на комунистите, като всеки 6-и животновъд е член на партията. Важното е, че комунистите (повечето жени, особено в кравар-ството) разбират дълга си, работят много упорито и всеотдайно, винаги са на най-трудните участъци. Със своя пример заразяват и останалите и когато има трудности, ги повеждат за тяхното преодоляване. Хубав пример на трудолюбие, любов към професията, всеотдайност в работата дават комунистите Зоя Неофитова и Мара Иванова, които работят в най-старите обори в кравефермите в с. Ноевци, където и водата е недостатъчна, но животните са в много добро състояние, получават висок млеконадой и по 92 телета от 100 крави.

Партийните комитети и първичните организации полагат специални грижи за издигане на по-високо ниво масово-политическата работа с животновъдите. В това отношение в АПК има трайно утвърдили се положителни форми. Във всички ферми са изградени клубове на животновъда, където се провежда богата по съдържание политическа, културно-масова и просветна дейност. Всеки петък във всички ферми се провеждат така наречените „петъчни срещи", на които присъствуват партийни и стопански ръководители. На тях се прави цялостен анализ на изпълнението на задачите, набелязват се мерки за отстраняване на слабостите и недостатъците. Периодически в клубовете се прожектират филми, изнасят се политически беседи, лекции, свързани с новостите в животновъдството, здравни и др. проблеми.

Добре се води и отчита съревнованието. В комплексите и краварниците това става ежедневно на специални табла. За първенците се уреждат концерти по радиоуредбите. Провеждат се вечери на трудовата слава. В общинската партийна организация за първи път в окръга се утвърди единен политически ден — това е форма, чрез която се създава системност и насоченост на масово-политическата работа. Тя по-добре се свързва със задачите в трудовите колективи, с проблемите на новия икономически подход и механизъм: използване на производствените фондове, подобряване породния състав, борбата за икономии и т. н. Тази есен в АПК се породи движението на четирихилядника, което ще изиграе важна роля за усъвършенствуване на социалистическото съревнование.

Подобри се значително индивидуалната работа с животновъдите, особено с овцевъдите. Това са откровени разговори с хората по политиката на партията, особено по текущи проблеми.

Ежемесечно в клоновите стопанства се издават бюлетини, в които може да се види цялостното изпълнение на плана в животновъдството за дадения период, какво е икономическото състояние на фермите. В тях ясно и конкретно са вписани резултатите от социалистическото съревнование.

Цялостната идейновъзпитателна работа, провеждана от партийните органи и организации, е довела до по-високо съзнание, засилени са отговорността и творчеството — гаранция за изпълнение на отговорните задачи, които постави XII конгрес на партията.

Милко МЛАДЕНОВ
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

ОБЩЕСТВЕНА НЕПРИМИРИМОСТ

Благата освен че се създават трябва и да се опазват. Затова социалистическата държава е създала свои институции и нормативни документи, но на практика се оказва, че онова, което е общодействуващо и общозначимо за страната, има различна сила и ефект в отделния АПК, село или трудов колектив. Без да пренебрегваме отговорността на контролните органи по места, искаме да се спрем на някои явления, които изнасят на преден план общественото мнение — нерегламентирания, неплатения стимулатор и ограничител на човешките постъпки.

В селската пивница един кооператор се хвали, че си взел от управлението на АПК разрешение за двеста килограма слама. Всички го питат защо си губи времето до центъра само за двеста килограма, не можа ли да си поиска повече, колко са те двеста килограма... а той се смее: „Бе, аз да взема бележката за оправдание, а слама по блоковете — колкото искаш..."

Слама по блоковете ли? Де да беше само слама и де да беше само от блоковете! Вярно е, че едно време селянинът, каквото прибереше от мършавата си нивица, вечерта го натоварваше в каруцата, но вярно е и другото, че сега, когато земята удвои и утрои родитбата, някои хора започнаха да гледат не само на сламата, но и на зърното и на плодовете като на водата или като на въздуха. Само понякога, когато следствените и ревизионните органи установят откраднато с тонове или хиляди, чак тогава се стъписваме. И започват въпросите: „Как така?", „Няма ли контрол?", „Какво е гледало ръководството?" и прочие, без да си даваме сметка, че дълго време е подготвяно едно престъпление и в тази подготовка всички имаме своя дял с мълчанието, с безразличието, с недооценката на създаваните предпоставки.

Преди години, когато на кооперативните площадки куповете със зърно не бяха толкова високи, един хитър селянин идваше на работа с широки гумени цървули и като газеше цял ден из зърното, вечер ги влачеше пълни към дома си. Вече е забравено как беше санкциониран за тази кокошкарска история, но и сега в село си спомнят, че го бяха забелязали кооператорите, че всички в един глас викнаха срещу него. Ако имаше кой да вика така днес срещу магазинерите от АПК в Харманли — юг, нямаше да има 90 т липси, както скромно се е изразил ревизионният акт. Какви ти липси! Зърното не сублимира — то или се разваля, или го открадват! Ще ни се да назовем случая с второто определение, защото този същият ревизионен акт констатира и 243 тона излишъци, които „плачат да бъдат откраднати".

В малкото село всичко е като на длан. Хората се познават, знаят си дворовете, дори кой колко кокошки има. В малкото село не може да минеш незабелязано по улицата, та какво остана с кола слама! Малко е и село Преславец от същия аграрно-промишлен комплекс. Всички отглеждат животни, всички са се снабдили навреме със слама и всичко щеше да е добре, ако бяха минали през колийния кантар. Но както установява ревизията, нито един не е претеглил. Явлението е масово и някак си е неудобно да се нарече кражба или присвояване, та ревизорите са записали, че е допуснато да се вземе неправилно.

Обществената непримиримост. Това понятие, добре известно в нашия лексикон, на много места не могат да го свържат с конкретната обстановка, с хората, които се трудят и живеят в една бригада, в едно село. Липсва умение отговорността да се разложи на съставните ѝ части и да се пренесе на всички равнища, да стигне до всеки. Партийните и стопанските ръководства понякога забравят, че отговорността е

Digitized by Google

явление, което се възпитава, че трябва да се създадат организационни предпоставки, за да се изяви. Преди време в протокол на събрание на първична партийна организация от района на АПК — Генерал Тошево прочетохме доклад на комисията за народен контрол, където точно бяха цитирани редица нарушения, но, забележете, безлично. В изказванията си комунистите също така безлично се тюхкаха и съвсем естествено събранието приема решение: „... Стопанското ръководство да влезе във връзка с органите на МВР за издирване и санкциониране на хората, които са вземали бобена слама от полето без разрешение."

Иди, че издирвай бобената слама по домовете, и то месец по-късно, когато може и да е изхранена на животните тая същата слама, натоварена от хората от същото село, пред очите на съселяните и комунистите от комплексната бригада.

Обществената непримиримост се изгражда и се поддържа, за нея трябват грижи. Тази добродетел на нашето съвремие не може да процъфти там, където ръководството не милее за народното благо, там, където е създадена такава обстановка, че на човек му трябва само да протегне ръка, за да си вземе едно или друго. Изоставените по полето торове, гниещата на купове царевица имат страшното въздействие върху психиката на хората и снемат много лесно моралните задръжки. Или да вземем поведението на ръководните фактори. Ако сложим на едната страна на въображаема везна двамата бивши бригадири от АПК в Харманли — юг, които чакат ревизионни актове, за да върнат зачислените им мотопеди, а от другата страна стареца с магарешката каручка, натоварил две бали слама, няма нужда от подсказване коя страна ще натежи. А такова съпоставяне хората правят ежедневно.

Обществената непримиримост много лесно може да се притъпи, ако няма кой да обърне внимание на сигналите, ако възпитателните мерки в никакъв случай не съответстват на постъпките. В село Троян, Хасковски окръг, в среднощна доба двама души счупват ключалката и отмъкват трактор, за да отидат през две села в третото. Какво са правили — те знаят, но когато се връщат сутринта в повишено настроение, пазачът ги усеща. Следва констативен протокол, издава се заповед, и то за какво — за да се възстанови сумата на изразходваното гориво. Как да не влезеш след такава мярка в машинен двор, да си вземеш един трактор и да си свършиш работа срещу заплащане на горивото?!

Обществената непримиримост трябва да се съчетае с внедряването на новия икономически механизъм, да стане той материалната основа на взискателността. Вътрешностопанската сметка, приложена точно, създава ново отношение към обществените блага в членовете на колектива. Бригадната организация на труда създава вече ново отношение не само към разхищенията, но и към качеството на труда. Не са редки случаите, когато механизаторите сами спират своя колега, който работи с неизправна сеялка, защото крайният резултат ги засяга пряко. Прави впечатление обаче, че не навсякъде намират оная форма, която ще допринесе в най-голяма степен за ангажиране на хората към пестеливост, ще сложи по икономически път бариера пред посегателството на общественото.

Вярно е, че само с обществена непримиримост няма да се оправят нещата, но тя е атмосферата, в която ще се развият останалите дейности — на контролен съвет, на органите на МВР, на комисиите за профилактика, на комисиите за народен контрол и прочие. Защото не е най-страшно, когато не достигат контролни органи, а когато техните констатации и решения се посрещат с равнодушие, когато общественото мнение, вместо да засрамва изобличения нарушител и престъпник, се учудва и възхищава на неговата ловкост.

Борис НАКОВ
кореспондент на „Партен живот"
Петко СТАМОВ

Digitized by Google

ФОРМА ЗА ПОВИШАВАНЕ СОЦИАЛНАТА АКТИВНОСТ

С подготовката на научно-практическата конференция „Идеологическата работа на районната партийна организация за изпълнение решенията на XII конгрес" в район „Васил Левски" си поставихме за цел да се активизират първичните партийни организации и да създадат условия по-добре да се усвоят и осмислят от комунистите, от трудещите се идеите на конгреса за повишаване ефективността на идеологическата работа. Да се изследва процесът на настъпилите изменения в общественото и индивидуалното съзнание и поведение, да се посочат пътищата за формиране на активна жизнена позиция и повишаване на социалната активност на личността в решаването на непосредствените задачи на колективите. Целяхме още идеологическите кадри от района да усвоят по-добре теоретично-познавателните и практико-приложните аспекти на идеологическата работа в първичните партийни организации, да съдействуват да се разгръща тяхната творческа енергия „и за превръщане на партийната позиция в позиция на народа"[1].

Започнахме с разговор в звената за политическа просвета и на открити партийни събрания. В конкретен, съдържателен и откровен диалог комунистите си изясниха и очертаха отражението на идеологическата и политическата дейност за творческо усвояване на социално-икономическата стратегия на конгреса и конкретните резултати от успешното решаване на непосредствените задачи.

Проблемно-съдържателните страни на обсъжданите проблеми в разговора съобразихме със структурноопределящите задачи и проблеми в отделните сфери на материалния и духовния живот на района.

В първичните партийни организации и чрез тях в трудовите колективи от промишлеността поставихме ударението върху ускореното внедряване на научно-техническия прогрес в условията на новия икономически подход и механизъм и усъвършенстването структурата на икономиката. В обслужващата сфера — търговия, транспорт и здравеопазване, предмет за разговор бяха проблемите: „Социално-икономическата ефективност на търговската дейност и фактори за нейното повишаване" и „Работата на партийните групи за повишаване културата на обслужване в транспортните колективи и здравеопаз-

[1] Т. Живков. Отчет на ЦК на БКП пред XII конгрес и предстоящите задачи на партията. С., Партиздат, 1981, с. 128.

Digitized by Google

ването". Те са част от идеологическите мероприятия на тема „Културата на обслужването — важен фактор за формиране на общественото съзнание и идеологическата обстановка в столицата". „Разширяване и утвърждаване на социалистическата демокрация като определящо условие за ефективността на държавното управление" в първичните партийни организации от централните учреждения и ведомства в района. „Идеологическата работа и научно-техническият прогрес" и „Идеологизация на учебния процес" бяха темите на разговорите в секторите от научноизследователските институти, развойните бази, висшите и средните учебни заведения.

Без да обобщаваме, можем да кажем, че качественото обогатяване на идеологическата работа с реалните проблеми на общественото ни развитие — материално производство, образование, култура, социално управление, обслужване, бит, беше точният адрес, където първичните партийни организации търсеха идеологическото въздействие в този разговор. Той предизвика жив отклик в партийните организации. Подобри се работата в много от учебните звена. Направихме проучвания по възлови проблеми на социално-икономическото развитие на трудовите колективи. Само на 866 заключителни занятия в системата на партийната учебна година по обсъжданите теми се направиха повече от 2873 изказвания и 768 практически предложения.

Социологическото проучване ни показа, че въпросите на изучаване материалите на конгреса еднакво вълнуват комунисти и безпартийни. На въпроса „Обсъждани ли са Тезисите на XII конгрес на БКП във вашия колектив?", отговорите са: „Да, обсъждани са" — 91,6 на сто, „Не, не зная дали са обсъждани" — 5,6 на сто, „Не са обсъждани" — 2,8 на сто.

Заедно с въпроса дали са разглеждани материалите на конгреса и преди всичко Отчетния доклад, за което положителен отговор дават 97 на сто от анкетираните, отново се налага тенденцията, че 40 на сто от обсъжданите въпроси са по социално-икономическите проблеми.

Пряк резултат от идеологическата дейност, осъществена при разясняване на конгресните материали и особено на основната икономическа задача на осмата петилетка, е рязкото засилване участието на членовете на трудовите колективи в разработката на производствените програми, утвърждаването на насрещните планове на работнически събрания. По-доброто умение на идеологическите кадри, на партийните комитети и организации да развиват демократизма при планирането на социалните задачи на трудовия колектив откри по-голям простор за самоинициатива, творчество и висока активност на трудещите се. Зад посочените в изследването 54 на сто от анкетираните, участвували в разработка на плановете, се крият хора, които активно се намесват в организацията и управлението на колектива, които виждат правилно, че единството на личните и обществените интереси е пряк израз от политиката на партията за все по-пълното задоволяване на нарастващите потребности на социалистическите труженици, за грижите ѝ към човека.

В сферата на материалното производство се отделя внимание на някои особености на идеологическата работа, свързана с внедряването и функционирането на новия икономически подход и механизъм. Опитът, който районният комитет на партията създаде в завод „Маршал Толбухин" по масово-политическата работа и за изграждане на учебно звено в комплексна бригада от нов тип, е явление ново за идеологическата практика в района. Съсредоточаването на идеологическата работа в бригадата вече дава и първите положителни резултати. Обсъждането на тези проблеми в учебното звено на бригадата разкри по-добри възможности за изпълнение на основните принципи

Digitized by Google

на икономическия подход и механизъм в комплексната бригада на стопанска сметка, за усъвършенствуване на бригадната организация на труда.

За повишаване на икономическите знания на стопанските низови ръководители партийното бюро организира курс като филиал на института за пропаганда на марксизма-ленинизма при градския комитет на партията по организация и психология на управлението. Съществено значение за овладяване на новия икономически подход има и самостоятелната подготовка на кадрите и специалистите от завода, която партийното бюро е поставило на отчет.

Опитът показа колко резултатно е, че партийната организация не ограничава масово-политическата работа само с разясняване на общите положения на икономическия механизъм. Агитационният колектив полага усилия да довежда докрай всички конкретни, специфични за трудовия колектив нормативи и изисквания, отнасящи се до определянето на отговорностите на всяко производствено звено. Успоредно с разясняването се извършва конкретна дейност за внедряването на механизма. За това помагат многобройните срещи на специалистите — икономисти от формираната работна група, с всички звена от производството и управленческите служби.

В процеса на работа в бригадата се забелязаха негативни прояви като: опит да се освободят от работниците с ниска квалификация и малък трудов стаж, да се съкрати значително спомагателният персонал. Имаше опасност да се формира егоизъм, груб практицизъм, печалбарски настроения. Партийната организация навреме обърна внимание на тези прояви. При функционирането на новите учебни звена се сблъскахме с факта, че при структурата на комплексната бригада все още не е намерено най-добро решение как да се ангажират пряко да участвуват в учебния процес низовите ръководители, като се има предвид, че те са включени в системата на обучение на друго равнище. Това са трудности, които партийната организация решава с твърдата убеденост, че след внедряването на новия икономически механизъм се създава идеологическа обстановка, която оказва благотворно влияние за повишаване ефективността от икономическата и възпитателната дейност в трудовите колективи. В бригадите нараства трудовата активност. Създава се обстановка на нетърпимост към безстопанствеността, към некачествената работа, към нарушителите на трудовата и технологическата дисциплина. В тези бригади зреят предпоставки за намаляване на безразличието, безотговорността към задачите на целия колектив. Раждат се условия да се формират качества като отговорност и дълг към колектива, чувство за колективност и взаимопомощ, контрол и самоконтрол. В завод „Маршал Толбухин" се подобриха и непосредствените стопански резултати. Обществената производителност на едно лице нарасна с 33,24 на сто, а средната работна заплата се увеличи с 8,13 на сто. Планът за печалбата за деветте месеца на тази година е изпълнен на 109,06 процента.

Практиката на първичните партийни организации от сферата на материалното производство показва, че най-големи резултати се постигат тогава, когато се постави в единство политическата, организаторската и идеологическата работа, потвърдена и от дейността на първичните партийни организации в завод „Маршал Толбухин".

Културата на обслужването винаги е била актуална тема на идеологическата работа в районната организация. След писмото на другаря Тодор Живков до бюрото на градския комитет на БКП в района се набелязаха редица мероприятия, които съдействуват да се повишават резултатите от идеологическата, политическата и стопанската дейност на колективите в сферата на обслужването. На тази тема бяха подчинени научно-практическите конференции в стопанския ком-

Digitized by Google

бинат „Булгарплод“, БГА „Балкан“, ел. депо „Подуяне“, Двадесет и трета поликлиника.

В процеса на подготовката на конференцията районният комитет на партията създаде организационно-политически предпоставки да се подобри структурно-тематичното съдържание на марксистко-ленинското обучение на низовите ръководители, като изучи и популяризира опита на партийния комитет при стопанския комбинат „Булгарплод“ за масово-политическа работа в малък колектив — магазин, склад. Положителна оценка заслужава умението на партийния комитет и на първичните партийни организации в комбината да търсят сполучливи форми в идеологическата работа като: разясняване и внедряване на прогресивни методи в търговията, работа с колективите в магазините и складовете за повишаване на естетическия им вид; организиране на ревюта за ново облекло, традиционните конкурси за най-добър продавач; говорящите вестници, които са бърза и ефикасна форма за отстраняване на допуснатите слабости в търговските обекти. Има резултати и в стремежа да се повишат икономическото и естетическото възпитание на низовите ръководители от сектора — определен превес в системата на учебната година на партията и обществените организации се дава на икономическите знания и проблемите на марксистко-ленинската естетика.

Идеологическата работа на „Булгарплод“ има реален принос за успешното решаване на непосредствените производствени задачи на колектива. Подобри се видът на търговските обекти, извърши се реконструкция и модернизация на 12 и се откриха нови 6 обекта с площ 820 кв. м. Но все още пред партийните организации стои задачата да търсят ефективни форми за непрекъснато изучаване на реалните сегашни и бъдещи потребности на населението, настроенията и въздействието им върху общественото мнение, решително да подобряват обратната връзка и информация.

Инициативите, свързани с конференцията, допринесоха районният комитет на партията до голяма степен да усъвършенствува системата и механизмите на обратната връзка, да долавя пулса на обществените настроения. Социологическото изследване ни даде интересни данни за отношението на комунистите и безпартийните към работата на трудовите колективи. На въпроса: „Защо участвувате в обществено-политическите мероприятия на колектива“ отговарят: „По задължение“ — 16,4 на сто; „Защото е необходимо за колектива“ — 54 на сто; „За престиж“ — 4,4 на сто. Както се вижда, повече от половината от анкетираните високо ценят престижа на колектива и в негово име проявяват социална активност. При анализа на социалната активност на трудовите колективи се разкри, че се формира и укрепва правилното обществено мнение. Районният комитет си дава сметка, че то все по-успешно ще се слива с партийната политика, когато в нашата пропаганда, в цялата ни идеологическа работа не забравяме острите теми, „трудните проблеми“, идеологическата работа да не формира илюзорни потребности у хората, да създава реални предпоставки за определено съзвучие между реалната действителност и задачите на трудовите колективи, на всеки трудещ се.

Конференцията ни показа, че първичните партийни организации в голямото си мнозинство имат сили и възможности чрез идейновъзпитателната работа да постигнат такива изменения в съзнанието и поведението, които водят до активна жизнена позиция и до повишаване социалната активност на личността в изграждането на зрелия социализъм, в решаването на непосредствените проблеми и задачи, в усъвършенстването на социалистическия начин на живот.

Предмет на задълбочено обсъждане на всички етапи на конфе-

Digitized by Google

ренцията беше въпросът за идеологическите кадри. Порасналите изисквания към тях се определят от мястото им в цялостния процес на възпитание на трудещите се и младежта. Районната партийна организация разполага с предани на делото на партията идеологически кадри, които всеотдайно изпълняват своя партиен дълг. Имаме утвърдени над 1420 пропагандисти и 2845 агитатори. Над 75 на сто от тях са с висше образование. Това е една добра изходна позиция да могат да отговарят на изискванията на днешния ден.

Грижите за изтъкнатите пропагандисти в района са отличителен белег на партийните комитети. Действуващият клуб на пропагандистите към кабинета за политическа просвета на районния комитет на партията, който включва 35 орденоносци-челници и базови пропагандисти, е школа за разпространение на челния пропагандистки опит, за приобщаване на новите пропагандисти към движението „Пропагандистът — активен борец за висока ефективност и качество". Клубът на пропагандисти—орденоносци и челници, все повече се утвърждава като творческа лаборатория, в която се обсъждат актуалните проблеми на партийната пропаганда в района, споделя се опитът на най-изтъкнатите пропагандисти по усъвършенствуване на методиката на учебния процес, за повишаване ефективността от обучението в звената. Поема се и се разпространява наставничеството като средство за предаване опита на млади партийни и комсомолски пропагандисти. Така орденоносецът и дългогодишен пропагандист Тодор Проданов от ВТК „Начо Иванов" всяка година е наставник на по двама комсомолци-пропагандисти от предприятието. Инженер Никола Драгиев, орденоносец, пропагандист от Министерство на металургията и минералните ресурси, разработи примерен личен творчески план, който разпространихме за обмяна на опит. Членовете на клуба съдействуват да се развиват и обогатяват онези качества, които издигат пропагандиста като възпитател на нови черти у социалистическата личност, като организатор на обучаващите се за съзнателно участие в социалистическото съревнование.

Широкото обсъждане на актуалните проблеми на идеологическата работа, поставени на Дванадесетия конгрес, и задачите на районната партийна организация даде възможност чрез организирането на научно-практическата конференция в нейните три етапа да се открият задачите, които трасират насоките на идеологическата дейност в района. Ние ще търсим критериите за верен тон и правилен стил на идейновъзпитателната работа не в рекламно-показни мероприятия, а в действително реалния възпитателен ефект, измерван с повишена обществена и трудова активност, стимулираща към действия, към практически дела.

Стоян ДЖАВЕЗОВ
завеждащ кабинета за политическа просвета
на РК на БКП — район „Васил Левски" — София

Digitized by Google

СЪВЕТСКАТА ОБЩЕСТВЕНОСТ ЗА ГЕРОИЧНАТА 1923 ГОДИНА

Септемврийското въстание от 1923 година получи своето международно признание като събитие от интернационално значение „на първо в света масово антифашистко въстание на работниците и селяните в България"[1]. Приоритет в утвърждаването на тази висока оценка сред съвременниците и поколенията им се пада на съветската общественост. Още през тревожните дни на юни—септември 1923 г. съветският печат даде широка гласност на събитията, разтърсили малка България. По този начин той се превърна в огромна трибуна за обсъждане на „българските уроци" и тяхното значение за съвременното революционно движение. Разкривайки връзката на надигналата се революционна вълна в България с Октомврийската революция, чийто опит и ленински подход бяха широко използвани от организаторите на въстанието, съветската общественост първа акцентира върху онова ново и особено значимо, което отличава революционния процес в България от руския опит и което обогатява с нови черти стратегията и тактиката на международното комунистическо движение.

На основа на „българските уроци", извлечени от трагичната участ, постигнала двете най-авторитетни политически сили в страната — БКП и БЗНС, съветската общественост постави в центъра на вниманието проблема за ролята на селските партии като най-близки съюзници на комунистическия авангард в класовата борба. Особено внимание бе отделено на българския пример в нарастване на революционните настроения сред селското население, за надигналата се революционна нетърпимост към фашизма, обхванала селските демократични среди, съчувствуващи или организирани в Комунистическата партия. В оценките, които дава съветската общественост, тези явления се сочат като закономерност, произтичаща от самата природа на селяните, здраво свързани със земята и труда, със съдбата на своята страна. В същото време се отчита здравата връзка, изградена от партията с българското село, дълбоките ѝ исторически корени сред селските маси, навлезли широко в нейните редици.

За съветската общественост събитията, разгърнали се през септември 1923 г., се разглеждат като продължение и непосредствена последица от деветоюнския фашистки преврат. Последният се оценява като причина и изходен пункт на разгорялата се революционна борба срещу фашистката диктатура на Цанков. „Смисълът на септемврийските събития от септември 1923 г., пише в. „Красная газета", може да бъде правилно разбран, само ако се разглежда в тясна връзка с юнските събития от същата година."

Трагичната участ, сполетяла Земеделския съюз и неговия забележителен водач Александър Стамболийски — сам жертва на фашистките погроми, съветската общественост посреща с тревога и искрено съчувствие. Израз на това дават появилите се коментари в ежедневници и списания върху политиката на Стамболийски. Списание „Красная нива" под редакцията на Луначарски в бр. 25 от 24 юни същата година помества голяма скица-портрет на Ал. Стамболийски с пояснение: „Бившият министър-председател на България и вожд на Земеделската партия Александър Стамболийски." В обширна статия се доизяснява смисълът на събитията в България като епизод от една верига на фашистки преврати, подготвени от буржоазията в цяла Европа. „Буржоазията, споделя авторът на статията, вече намира възможност да скрива своята диктатура под маската на избирателното право. Затова пък в защита на своите интереси работниците и селяните са принудени да преминат към диктатура, но работническо-селска. Опитът на Русия доказва, че само такава диктатура е способна да удържи властта и да доведе до победа социалистическата революция." Подобен смисъл застъпва друга статия, отпечатана във в. „Известия", с дата 4 септември 1923 година, под заглавие „Селячеството и революцията". „Българският опит показва, че селяните не са в състояние да създадат и удържат самостоятелно властта. Властта може да се удържи само на базата на съюз с пролетариата, при решително скъсване с буржоазията. Трудовото селячество трябва да приеме честния съюз с пролетариата, който не експлоатира никого и решително се бори за мир и ред на земята."

Заслужава да се отбележи и това, че много преди фашизмът да предприеме настъпление спрямо комунистическата партия в съветския печат вече се появяват предупреждения, че „урокът, почерпан от опита на Стамболийски, трябва да подготви партията за смела и решителна борба против буржоазията". Отчитайки класовия състав на Цанковото правителство, лишено от широка опора сред народните маси, съветската общественост правилно сочи, че фашистката диктатура се крепи на „щиковете", получени от щедрата под-

[1] Програма на БКП, приета на Десетия конгрес на БКП, Партиздат, С., 1971, с. 5.

Digitized by Google

крепа на западните империалисти, заинтересовани да укрепят реакцията в страната.

Осветлявайки по новому ролята на Земеделския съюз и политиката на свареното правителство на Ал. Стамболийски, съветската общественост акцентира върху близостта, която свързва Комунистическата партия със Земеделския съюз и възникналата възможност за обединяване на силите им. „Пред очите ни в България бе извършен преврат, пише в. „Гудок", в който законният парламент и избраното правителство от една селска партия бяха разгонени. Но събитията в България не минаха така спокойно както в Испания. В България, където грамадното болшинство от селяни се вдигна на борба под ръководството на Комунистическата партия, бе поставен въпросът за отхвърлянето на фашистката диктатура и за установяването на работническо-селска власт." Този извод се налага в коментарите на по-голяма част от съветските издания. За първи път в тези коментари се отправя критика на сектантско-догматичния подход на партията, заела позиция на неутралитет в борбата между двете крила на буржоазията. Посочва се, че проявената пасивност от ръководството на партията обективно улеснява фашистката реакция и внася объркване сред демократичните сили — работници и селяни, парализирайки бдителността им за енергична и обща борба срещу фашизма. С присъщата му ленинска непримиримост съветският печат дава широка гласност на критиката, отправена от трибуната на Юнския пленум на Изпълнителния комитет на Комунистическия интернационал.

Необходимостта да се прилагат революционни компромиси в борбата за демокрация и социализъм като белег на политическа зрелост на партията бе получила практическо потвърждение от опита на Октомврийската революция. Разглеждайки в тази светлина настъпилите промени, в. „Рабочея Москва" от 18 октомври 1923 г. помества статията „Българското селячество и Компартията". „Ако през пролетта, пише авторът Холотковски, селяните следваха Земеделския съюз и за политически съюз с Комунистическата партия не може да става и дума, то присъединяването им към нея през септември не е неочаквано. Водачите на Земеделския съюз осъзнаха, че за тях остава един път „наляво", с комунистите и заедно с тях."

Навлизайки все по-дълбоко в анализа на причините, довели до въстанието, както и до неговите тежки последици след поражението, в съветската общественост все по-ясно се утвърждава разбирането, че въстанието е верен критерий на осъзнатата необходимост от обща борба между работниците и селяните. Жалоните на изграждащия се работническо-селски съюз, побити в условията на тази борба, са показател за възможния успех. Залог за този успех се търсеше в активността на селските труженици, особено селската младеж, попълваща редиците на действуващата българска армия.

Съветската общественост, ангажирана в изграждането на първата социалистическа държава, следеше с изключително голям интерес революционния процес вън от своите предели, откликвайки на революционните движения в различни части на света. Чужда на всякакъв песимизъм, дълбоко уверена в революционните възможности на работническата класа и на нейните съюзници, тя решително се противопоставяше на опита на някои коментатори да осъдят организаторите на въстанието след неговото поражение. В защита на революционната позиция, заета от партията, политическият коментатор на в. „Рабочея Москва" пише: „Борбата на българските работници и селяни няма да отиде напразно. Масите се учат от собствен опит. Българското селячество завинаги свърза съдбата си с тая на революционния пролетариат. С обилно пролятата кръв то сключи с работниците свещен съюз."

Равносметката, колкото и печална да бе, от трагичния завършек на въстанието, съветската общественост оценяваше като начало на предстоящата борба против фашизма в тази страна. „Ударът върху БКП е тежък, но въстанието се явява крачка напред в революционната борба, която тепърва ще се разгърне. По време на въстанието работниците и селяните осъзнаха силата на единството на своите интереси и с кръвта си споиха съюза, който ще допринесе за бъдещата им победа."

Съветската общественост първа насочи вниманието на комунистическите и работнически партии от другите страни към всестранен анализ за изучаване опита на българските работници и селяни, пак тя първа отхвърли усилията на западния реакционен печат да оклеветят Съветския съюз и Комунистическата партия, изопачавайки историческата правда около истинските причини за събитията, развили се в България. Реалистичният подход, с който съветската общественост възприемаше и оценяваше събитията в България, изграден върху последователна интернационална позиция, бе в пълен разрез с онези оценки, които и днес изпълват страниците на редица западни „изследователи". В това отношение най-много внимание заслужават изказаните мисли в труда на калифорнийския професор Джозеф Родшилд „БКП — произход и развитие", където на Септемврийското въстание са отделени твърде много страници. Без да скрива своята антикомунистическа и антисъветска насоченост, американският историк категорично заявява, че в България през 1923 г. не е съществувала революционна ситуация и че въстанието е обявено по нареждане на Москва, от руски агенти, в интерес на съветската външна политика, домогваща се за влияние на Балканите. Родшилд отива дотам, че се опитва да оневини жестокостите на фашистката диктатура като „заслужена санкция срещу самозабравилия се селски диктатор и натиска на Москва върху селските маси в България". В същия тон друг американски историк Хук С. Уотсън счита въстанието като „заговор на Коминтерна", „полицейската палка на Цанков била предиз-

Digitized by Google

викана от съпротивата на вътрешните сили, насочени срещу буржоазната държава в защита на чужди интереси". В други изказвания на английски и западногермански познавачи на миналото на Българската комунистическа партия Цанков се сочи като „борец за демокрация" срещу „козните на Москва, стремяща се да сложи ръка върху България".

Горепосочените примери, изградени върху определена антикомунистическа и антисъветска основа, не се нуждаят от коментар. Те още веднъж идват да потвърдят антинаучния подход, върху който се създават теории и концепции, целящи да внесат объркване в широката общественост. Съпоставяйки изразените в хода на събитията от 1923 г. съветски оценки с псевдонаучните теории, намерили място в произведенията на съвременните западни изследователи, в нас още веднъж се утвърждава становището, че марксистко-ленинският подход, от който се ръководеше съветската общественост, остава единствено верния компас, осветляващ пътя на историческото изследване. Съветската общественост отдаде заслуженото внимание на Септемврийското въстание, предизвиквайки при неговата оценка обстойни дискусии за изясняване причините и трайните резултати, които да ползват революционното движение на европейските работнически и комунистически партии. В резултат на тези разисквания бяха уточнени някои нови методи и форми на борба, с които бе обогатена стратегията и тактиката на световното работническо и комунистическо движение. По този начин съветската общественост даде израз на своята политическа зрелост и последователен пролетарски интернационализъм, съдействувайки за укрепване връзките на българските работници и селяни с трудещите се от целия свят.

На тази основа съветската общественост издигна глас за изучаване на „българските уроци" от това първо антифашистко въстание, за извличане на поуки от горчивия опит, който да ползва теорията и практиката на революционните сили в целия свят. „Селяни от цял свят, учете се от българския опит", пише в. „Красная газета" от 9 декември 1923 г. С този опит комунистите трябва да съумеят да отворят очите на селяните в собствените си страни, като им покажат как буржоазните партии се подиграват с тях. Срещу безпринципната игра на буржоазията със селячеството комунистите трябва да отговорят с интензивна пропаганда на лозунга за работническо-селско правителство. Нека българският урок, купен с такава скъпа цена, послужи за поука на комунистическите и селски партии в целия свят."

В тези тревожни дни, когато фашистките палачи в България празнуваха пировата си победа, осейвайки с кръв и пожарища своя вандалски подход срещу собствения си народ, съветската общественост категорично отговори с „не" на задавания от множина въпрос: „Трайна ли е тяхната победа". „Там, където комунистическата партия — писа в. „Рабочея Москва" от 4 октомври 1923 г. — се ползва от симпатиите на цялото селячество и успешно организира около себе си болшинството от пролетариата и селяните, буржоазията не може да се удържи дълго. Часът на възмездието е значително по-близък в сравнение с кървавата победа на българския фашизъм."

Горчилката на септемврийските дни от историческата 1923 г. съветското общество възприе като своя собствена съдба. То показа пред света, не за първи път, своята висока революционна и интернационална последователност, затвърдявайки умението трезво да анализира фактите и извлича изводи, с които българският опит обогати теорията на световния революционен процес. Прилагайки към българските условия ленинските критерии, съветската общественост високо оцени извършващия се прелом на българските комунисти към революционните възможности на селяните и тяхното привличане в класовата борба за властта.

Отзивчивостта на съветската общественост към българските събития от 1923 г. и оказаната сериозна подкрепа на Българската комунистическа партия в най-тежките за нея минути спомогнаха за укрепване доверието на масите към партията, издигайки я като последователен народен защитник и организатор за изграждане на единен фронт на труда между работници и селяни, между комунисти и земеделци. Централният орган на Руската комунистическа партия сп. „Известия" правилно подчертава, че „опитът на България показва какво грамадно значение за победата на работническата класа има установяването на правилни взаимоотношения със селските маси. Грешките в миналото и късното им осъзнаване бяха причина за юнската победа на българската контрареволюция".

За съветската общественост масовото участие на българските селяни във въстанието, показаната жертвеготовност, поетата историческа отговорност от комунисти и земеделци за събарянето на военно-фашистката диктатура с оръжие в ръка бе безспорно доказателство за бъдещия реален успех в борбата против фашизма. И тя не се излъга. Защото компасът, който даде Ленин в ръцете на комунистическия авангард, бе същият, който изведе руския пролетариат до октомврийската победа и обезпечи успеха на Деветосептемврийската революция през 1944 година. Отзвукът и съчувствието на съветската общественост към септемврийските събития през 1923 г. подхраниха с нова сила корените на българо-съветската дружба, превръщайки се в непресъхващ извор на интернационално сътрудничество между българския и съветските народи както в борбата срещу фашизма, така и в борбата за успешното построяване на социалистическото общество.

доц. Пенка ДАМЯНОВА
кандидат на историческите науки

Digitized by Google

Отговори на въпроси

ХАРАКТЕРИСТИКА БЕЗ НЕПОСРЕДСТВЕНИ ВПЕЧАТЛЕНИЯ

В последно време зачестиха случаите комунисти и безпартийни специалисти и работници, които преминават на друга работа, да искат характеристики от първичната партийна организация — с номерата на протоколите за събранията, на които са разглеждани характеристиките. Нерядко това са хора, постъпили на работа при нас преди 1—2 месеца.

Като партиен секретар смятам, че такива случаи не бива да се обсъждат от първичната организация. Моля да ми отговорите има ли регламент за времето, през което трябва да е работил човек в дадения колектив, та първичната партийна организация да му даде характеристика. Нашият аграрно-промишлен комплекс е със седалище град и текучеството на хората е голямо. Партийната организация наброява 55 комунисти.

Йордан ЙОРДАНОВ
секретар на първичната партийна организация
в администрацията на АПК — Русе

Другарю Йорданов,

Партийната организация не е длъжна да дава характеристики на безпартийни по различни поводи на различни органи, институти, ведомства и пр. Само в случаите, когато партиен орган изисква подобен документ, тя го изготвя и представя. Най-често това се случва при събиране на сведения за кандидати, желаещи да встъпят в БКП.

Несъмнено както за безпартиен, така и за комунист, който е от кратко време в предприятието, учреждението, ведомството и пр., първичната организация не е в състояние да даде пълна характеристика. Но тази трудност тя би могла да преодолее, като изисква сведения от партийната организация в колектива, където човекът е работил по-рано.

Няма партиен документ, в който да е посочен минимален срок за работа в колектива или за членуване в първичната организация, за да може тя на основата на непосредствени наблюдения и впечатления да изготви характеристика.

Digitized by Google

КАК ДА СЕ ПОСТЪПИ

Уважаема редакция,

Моля да ми изясните следното: възможно ли е изключен партиен член да бъде приет отново в редовете на партията? Ако е допустимо, как трябва да се постъпи?

Иван НИКОЛОВ
завеждащ партийния кабинет при ДП
„Океански риболов" — Бургас

Другарю Николов,

Въпросът, който повдигате, е изяснен в инструкцията на ЦК на БКП „За членството в партията". Допуска се да бъде приет в партията кандидат, който е членувал преди това в редиците ѝ, но е бил изключен. Указано е, че бюрото на първичната организация, в която са постъпили документите му, е длъжно да изиска необходимите сведения от партийния орган, който последен е утвърдил наказанието.

Различни са мотивите за отстраняване от партийните редици на провинили се членове. Но във всички случаи, за да се достигне до заключението, че деянието е несъвместимо с членството в партията, е имало доводи. Едни партийни членове отправят жалби или възражения до по-висши партийни органи, а други приемат санкцията за основателна и не повдигат въпрос да бъде отменена или заменена с по-лека. Най-различно е и времето, изтекло след изключването на един или друг партиен член, както и поуките, които те са си извлекли от най-тежкото партийно наказание.

Следователно при проучването и преценката на качествата на кандидата за встъпване в партията, който преди това е членувал, но е бил отстранен от редиците ѝ, трябва на общо основание да се проследи цялостно неговото минало и настояще. Необходимо е да се вземе предвид характерът на провинението, отражението му сред околните, поведението на санкционирания, доколко е осъзнал простъпката си и т. н. Несъмнено значение има и продължителността на времето след изключването на партийния член.

Digitized by Google

ТРУДНА ДЛЪЖНОСТ

Този първи технологичен екип, докога все оттам ще идват главоболията. Докога ще извират проблеми, един от друг по-сложни и заплетени...

Любен и тази вечер дълго не можа да се откъсне от тези мисли. Трябва, трябва да се направи нещо. Ако човек съди само по отчетите, причините за провалите в този екип са все обективни. Материали не се доставят редовно, фронт не се разкрива навреме. Но нали хора работят там, нещо все пак и от тях зависи. Ето трупат се жалби от граждани за некачествени инсталации, не е ли това сериозен сигнал? Заплащането намалява, квалифицирани работници напускат, и то ли е случайно. Има ли за всичко причини и не може те да са само обективни.

Секретар на първичната организация в сектор „ВК" на монтажностроителното управление в ДСО „Софстой" Любен Тошев е от пет години. Понатрупа опит. Организационната работа всъщност още от младини не му е чужда. Вроденият усет да разбира хората, качествата му бързо да се сближава, да става съпричастен на съдби, на радости и неволи някак от само себе си го водеха към обществените работи. Комсомолски секретар в едно строително управление, член на вузовския комитет в института — тези задължения му бяха присърце, не му тежаха. Някакво светло чувство го караше да търси хората. Сигурно и всичко това са имали предвид, когато го избраха за партиен секретар тук. Разбира се, сега е много по-трудно. И много по-отговорно е да оглавяваш партийна организация на такова „горещо" място в строителството, каквото е монтажът на инсталациите и канализациите по обектите на цяла София.

Понякога му се струва, че тези постоянни несвършващи се неуредици са го изморили, че няма да е зле друг да го смени. Но е достатъчно да го срещне един работник, да му каже болката си, за да забрави онези колебания.

Двадесет и седем са комунистите в сектора. Колективът е над триста души, обектите — пръснати из целия град. Дори за партийно събрание не е лесно да събереш хората. Работата е свързана с много главоболия. Въпреки всичко това организацията е стегната. Тази вътрешна дисциплинираност на младия секретар по неуловим начин се предава и на другарите му. Силно развитото му чувство за отговорност незабелязано става присъщо на тези, с които работи.

В първи технологичен екип работите не вървяха, защото една част от бригадирите не бяха достатъчно подготвени. А ръководителят на бригадата, знае се, е много важна фигура. Той е най-близо до работниците. Може да им вдъхне ищах за работа, може и да ги обезсърчи, ако е некадърен като организатор, ако е бездушен като възпитател. Но щом бригадирът няма нужното умение, техническите ръководители трябва по-често да са край тях, да им помагат, да ги учат. А ето че в този екип те също не създаваха подходящата организация.

Секретарят дълго бе проучвал положението там и се бе убедил, че изход има. Предложи партийната организация да вземе на пряк отчет този колектив. Беше през януари на тази година, когато изпълнението на графика се забавяше и екипът заплашваше да провали пусковите срокове на своите обекти. Това означаваше провал за целия сектор.

Решиха да започнат с една от бригадите, в които работите не вървяха добре. Наистина колко сложно става понякога в живота. Тази бригада години наред бе държала едно от първите места. Бригадирът Евлоги Михалков, комунист, е отличен специалист. Но се сменяха техническите ръководители, новият не можа да организира правилно своята работа. Не се грижеше твърде да осигурява фронт на бригадата, пилееше се ценно време на хората да се прехвърлят ненужно от един обект на друг. Материалите идваха нередовно и затова често се налагаше да се щурмува, в резултат на което страдаше качеството, жалбите от новодомците не спираха. Работниците не разбираха колко важно е да пестят детайлите, да не ги похабяват. Никой не им обясняваше, че по силата на икономическия механизъм

Digitized by Google

всяка счупена част намалява фонда за възнаграждение на бригадата и естествено — на отделния работник. Допуснаха преразход на материали и средства, заплащането се понижи. Бригадата едва изпълняваше плана си. Хората започнаха да напускат, трябваше да заменят опитни майстори с несръчни, несвикнали на труд момчета.

Още на едно от първите си заседания партийното бюро извика бригадира Евлоги Михалков и ръководителя на технологичния екип. Дойде и заместник-директорът Цвятко Такев. Той членува в партийната група на този екип, всичко това го тревожи.

Беше мъчителен за всички този разговор. Евлоги с горчивина разказваше колко му е трудно да се оправя в тези бъркотии. Този човек не бе свикнал да се оплаква, да търси съчувствие. Някога на неговата бригада бяха възлагали най-трудните задачи. Но сега в този омагьосан кръг от причини и следствия той не можеше сам да изведе хората на верния път. Свързваха му ръцете и много независещи от него неща. Дори вече бе решил да си търси хляба другаде. Лесно ли е да виждаш, че всеки нов ден носи на другарите ти разочарования, а ти, ръководителят, не си в състояние да направиш нищо.

Казаха му истината по мъжки. По работнически. Думите на всички членове на бюрото клоняха към една мисъл: че е трудно, трудно е, ама и вие сте се отпуснали, повече се вайкате, по-малко действувате...

— Нека дойде някой от вас на моето място — не се предаваше Евлоги. — Хората напускат и хич не му мислят как ще ги спреш. Ще провалим срока на обекта, както е тръгнало.

Един след друг членовете на бюрото говореха, убеждаваха, че изход има. Секретарят бе успял да предаде и на тях своя оптимизъм, защото той не беше безпочвен този оптимизъм. Очертаваха пътищата, по които считаха, че трябва да се тръгне, за да се излезе от задънената улица. Асен Найденов дори доказа, че тази бригада може да стане отново водеща в технологичния екип. Това допадна на секретаря:

— Добре, но ще приемеш ли ти, като член на бюрото, да отидеш технически ръководител в първи екип, да помогнеш...— делово го запита той.

Асен се съгласи без никакви уговаряния. Партийното бюро не разреши на Евлоги да напуска. Ще му се окаже помощ, но и той трябва да се стегне, и момчетата да мобилизира яко. Посъветваха се и със заместник-директора какво могат ръководителите да направят, за да се изменят нещата в тази бригада.

След разговора в бюрото партийният секретар вече имаше за себе си още по-голяма яснота. Партийното бюро отново се събра. Този път покани на среща цялото ръководство на технологичния екип. Всички заедно търсеха причините за тежкото състояние и особено как да настъпи изменение в положителна посока. Излязоха наяве много неща, които дотогава бяха премълчавани или пък отминавани без внимание.

Постепенно желаната промяна започна да се забелязва. Евлоги привлече в бригадата нови работници. Окуражил се бе той и по-смело водеше вече хората си. Много помогнаха и Асен, и другите ръководители. Една след друга задачите се изпълняваха в срок. Така се стигна до оня радостен ден — денят на пусковия срок на обекта. Той беше спазен, честта на бригадата — спасена. Да, това вече беше истинска победа, предаването на блок 3 от зона Б—5. А само преди два-три месеца то бе поставено на карта...

Да се разкаже как се стигна до този резултат, разбира се, е невъзможно. От хиляди подробности се състоеше процесът на положителните промени. Всичко това донесе на партийното бюро, на първичната партийна организация ново самочувствие. Наложи се още и още да се проявява взискателност, да се накажат някои. Други си отидоха. Секретарят внимателно, търпеливо и умно участвуваше в този сложен процес.

Любен Тошев не изпускаше от вниманието си и партийната група в първи технологичен екип. Голяма е тя, би могла да бъде сила. Отговорникът ѝ Симеон Симеонов, младо момче, още не знаеше как да подхване работата в групата. Все почесто търсеха Любен, разговаряха за много неща. Неусетно секретарят го съветваше какви въпроси биха могли да разгледат на събрание на партийната група, как е най-правилно да се организира самоотчетът на комунистите, за да има полза. Би могло да се викат на обяснение онези комунисти, които не са за пример на своите другари. Защото и такива членове на партийната организация има — много безпартийни работят по-добре от тях...

Така Любен успя да затегне тази партийна група. Засили се тя, укрепна. Стана по-дееспособна. А това беше нова стъпка към добрите резултати. Взискателността на комунистите промени много неща в атмосферата, във взаимоотношенията между работниците.

Когато сега си спомня за всичко това, Любен Тошев изпитва щастие. Не е силно казано, така е. Истинско човешко щастие. Това е толкова просто. И толкова сложно същевременно. Ето върна се самочувствието на бригадира Евлоги Михалков, отново той води хората с открито чело. Но има и нещо друго, много важно. Работниците отново повярваха на своя бригадир. Повярваха на комуниста. Секретарят е щастлив тъкмо от това. Друга награда на него не му трябва.

За Любен Тошев дните летят шеметно, наситени с много задължения. И радости има в тях, и горчилка. Трудно е да се преборят комунистите с някои неща и това ги гнети. Ето партийната организация държи непременно да се дава обратна информация на работниците, да се отговаря

Digitized by Google

на техните въпроси. Дори нещо ново въведе наскоро бюрото — обяви свои заседания в определени дни за приемни. Всеки работник — безпартиен или комунист, може да дойде на такова заседание, на което присъствува и заместник-директорът Цвятко Такев, да сподели мисли, да се оплаче. Но какво да отговориш на тези, които стотици пъти питат защо фитингите, произвеждани от завода в Михайловград, са толкова лошокачествени. Този завод няма конкуренти и доста спокойно посреща оплакванията на своите клиенти — строителите.

Много още въпроси задават работниците, на които трудно се отговаря. Защо вече четири години не се дават жилища на монтажниците. Трудно е да се удовлетворят всички нужди, това се знае. Но все пак поне малко да се даде. А то тук остават с впечатление, че обединението гн е позабравило. Ами небрежността на проектантите, колко бели им носи. Предават си те проектите, без да са означили технологичните отвори. И ето че след като сградата се е извисила, монтажниците, вместо да изпълняват своите задължения, оправят недоизкусурените работи на проектанта. Той си е взел своето, бързал е да предаде проекта, може и награда да е получил. А тези хора трябва да пробиват стени, да губят време, средства, сили. Трудът им често отива нахалост.

Не само оттук идват огорченията. Чувствителен човек е Любен, преживява в себе си душевната нечистота, която среща понякога. И сред партийните членове може да се намери такъв. Ето оня, който все намираше болнични листове, все изклинчваше, щом е по-трудно. Стана ясно, че той си бил намерил лесното: на този лекар мивка на вилата ще направи, на оня водопровод ще прокара. Колко му е после да получи болнични...

На такива строителите им викат с хубав прякор — мърда. Те и не ги търпят, бързо отпадат от техните колективи. Но остава дълбоко в душата горчилката от допира с такива хора. Затова и Любен, и неговите другари от партийната организация са особено настоятелни в едно — комунист ли си, значи трябва да си за пример във всичко. Като бригадирите Атанас Георгиев и Илко Панов, като още толкова чудесни хора, които водят с примера на делата си целия колектив.

Без да го демонстрира, младият партиен секретар отнася този принцип преди всичко за себе си. Достойно върви той през трудния живот на строителя. Обичат го неговите другари, защото и той ги обича. Защото щедро им дава богатството на своята душевност.

Мария ДЕЛИБАЛТОВА

Digitized by Google

В ЦЕНТЪРА — ПАРТИЙНИЯТ ОПИТ

На 12 и 13 октомври в столицата на ГДР Берлин се събраха на съвещание главните редактори на списанията, които отразяват живота на братските партии от страните—членки на СИВ. Тук бяха дошли за първи път и ръководители на печатни издания от редица страни със социалистическа ориентация: Афганистан, Ангола, Етиопия, Кампучия, Лаос и Мозамбик. Съвещанието се проведе в един момент, когато прогресивните сили на цялото човечество се надигнаха, за да кажат не на неутронните и други налудничави идеи на термоядрения шантаж; в един момент, когато силите, умението на народите от социалистическите страни са насочени към умножаване мирните завоевания. По такъв начин съвещанието, от една страна, обогатй арсенала на партийните издания в претворяване идеите на партийните конгреси, а от друга, даде много опит, много знания за революционното преустройство на обществото, съобразно конкретните условия на социалистически основи. Не случайно лайтмотивът в изказванията на делегатите от страните, които в момента доотърсват от снагата си разкъсаните вериги на империализма и неоколониализма, стана създаването и укрепването на партийния печат като важен залог за по-нататъшното издигане на революционния марксистко-ленински заряд на ръководните партии.

Пръв прочете доклад ВЕРНЕР ШОЛЦ — главен редактор на списание „Нойер Вег", домакин на съвещанието. Той се спря на главните насоки, които даде X конгрес на Германската единна социалистическа партия — за организационния и идеологически ръст на партията като важен белег за укрепване на социалистическата държава; за високия икономически ръст, от който зависи изграждането на развитото социалистическо общество. Приетата от конгреса икономическа стратегия намира широк отзвук; икономическите въпроси стават въпроси на трудещите се — ето как се претворява мисълта на В. И. Ленин „Икономиката, това е най-интересната за нас политика". Когато списанието трябва да отговори на партийните повели, то се опира на политическия резонанс, на лозунгите, които трудещите се издигнаха след конгреса: „За нашата социалистическа родина отдаваме най-доброто", „Както днес се грижим за научно-техническия прогрес, така утре ще се подобри икономиката" и др.

Към икономическите проблеми списанието има политически подход, в центъра на който поставя въпросите за подбора и възпитанието на кадрите, разгръщане инициативата на масите. Преди и след конгреса много популярен става лозунгът „Думата на работника тежи" — като практическа реализация на социалистическия демократизъм. Обсъждането на директивите за петилетката предизвиква над 400 хиляди предложения от всички слоеве на обществото. Сега важна задача на списанието е да проследи, да отрази как се осъществяват на практика предложенията. На преден план се изнасят изискванията на социалистическия демократизъм, отразен в съзнателността на масите, повишаване личната отговорност, активното участие в управлението на обществото.

За да се осъществяват тия изисквания, се издига ръководната роля на партията, укрепва дееспособността на първичните партийни организации. Тяхното равнище списанието оценява чрез изпълнението на боевите програми, които всяка организация приема като основа за едногодишната си дейност. Нараства ролята на комуниста в трудовия колектив, която списанието вижда като изпълнение на задачата „Всеки комунист — деен профсъюзен член".

ПЕТКО РУСЕВ — главен редактор на списание „Партиен живот", посвети своя доклад на кадрите като ключов проблем на партийната политика.

Digitized by Google

Съвремеността изисква отговор на своите нови потребности, което непрестанно обосновава по-голямата отговорност на кадрите. Основното са качествените показатели — как дейците растат идейно, как се развиват интелектуално, как усъвършенстват способността си да откриват новите проблеми, как съчетават личната отговорност с инициативата на масите. В работата си списанието се ръководи от максимата, че партията не готви кадри „въобще". Тя не възпитава технократи, а политически подготвени и зрели дейци за строителството на социализма.

Как се свързва това изискване с редакционната практика? В годината на XII конгрес е открита специална рубрика „Конгресът в нашите мисли и дела" — един вариант, чрез който по-творчески се отговаря на потребностите на кадрите. За да се обогатяват идейните основи и творческото мислене, в плана са залегнали важни статии, които ще осветят новите явления: „Закономерности в развитието на партията", „Икономически подход и партийно ръководство", „Самодейност на партийната организация" и др.

Списанието е инициатор на обсъждането на тритомника по партийно строителство, автор на който е генералният секретар на ЦК на БКП Тодор Живков. В организираните в страната теоретични конференции дейно участие вземат редакционните работници.

Главната задача е да се изпълнят с необходимото качествено съдържание рубриките: „Кадрите — ключов проблем". „Стопанският ръководител — пълномощник на партията", „Комунистът — нравствен образец". Търсят се оригинални журналистически форми, отива се на конкретни разговори и срещи между редакционния състав и ръководствата на низовите партийни комитети; голяма част от журналистите се ангажират в извеждането на положителен партиен опит, който чрез страниците на списанието става достояние на всички кадри.

ХОРХЕ КАНЕЛА — главен редактор на списание „Militante комуниста", разказа за работата на списанието в годината, когато се проведе II конгрес на Кубинската комунистическа партия. Партията нараства бързо, като се свързва все по-здраво със своя естествен корен — работническата класа. Това налага, от една страна, да се отчита цялостно мнението на колектива за бъдещите кандидати не само като източник за информация, но и като форма на връзка с трудовите маси. От друга страна, голямо внимание се обръща на подготовката на членовете и кандидат-членовете. Важни задачи стоят пред списанието да дава материали за кандидатските школи, където бъдещите членове се запознават с Програмата, Устава на партията и задълженията на комуниста. При отразяване на низовия опит редакцията използва широко интервюто и разговора. В тия форми най-добре се разкрива как се осъществява партийният контрол, какво е влиянието на комунистите в трудовите колективи.

Г. ЧИМИД — главен редактор на списание „Намин амдрал", запозна съвещанието с по-нататъшното усъвършенстване работата на списанието в годината, когато бе чествувана шестдесетгодишнината на народна Монголия и XVIII конгрес на партията.

Партията и нейният печат, благодарение на неразривната връзка с масите, своевременно чувствуват и поддържат новото, челното в живота. Поради това и партийните лозунги бързо се вземат на въоръжение от печата, който следи, информира и организира тяхното поемане от всяка първична организация и комунист. Публикуваните в списанието материали трябва да повишават авторитета на първичната организация в колектива, като това става по пътя на критичния анализ.

„Социализмът — колектив и личност" — това е нова рубрика на списанието, чрез която се осигурява подбор на такива материали, които ще допринесат за развитието на творческата активност на масите. Това изисква от партийната журналистика да показва колектива като среда за възпитанието на личността; да се свързват в едно решаването на икономическите и нравствените проблеми. На страниците на списанието да се вижда по-отчетливо човекът, неговият начин на живот — като се подхожда при оценката от позициите на класовост, партийност, народностност.

Важно място се отделя на низовия партиен опит, на сигналите и предложенията на комунистите и всички трудещи се. Редакционният колектив се стреми да не остави нито едно предложение или критична информация без отговор, като главно разчита на проверката на място. В тази разностранна дейност много се разчита на партийния актив, като редица материали са плод на съвместно изследване и написване.

ИГОР ЛОПАТИНСКИ — главен редактор на списание „Жиче партии", направи преглед на едногодишния период от възникването на кризисната ситуация в Полша, един период, характеризиращ се с настъплението на международната реакция и вътрешните контрареволюционни сили. Като се бори сега за претворяване решенията на IX конгрес в живота, списанието поставя на преден план възпитанието в социалистически мироглед и ленински стил на партиен живот: води борба срещу социал-демократическите тенденции в някои партийни среди.

ЙОЗЕ КАРМЕЛИНО — завеждащ секция на бюлетин на МПЛА, разказа за трудните условия на следколониалния период и чуждата агресия, в които работи партията и нейният печат в Ангола. Главната цел сега е измежду обезправения в

Digitized by Google

миналото, потискан и неграмотен народ да се открият онія, които ще станат комунисти. Партийният печат се бори за националното възраждане, националното обединяване, ограмотяване и издигането на културното равнище. Осемте окръжни партийни школи и цялата партийна учебна година са тясно свързани и обслужвани от печата.

ПАУЛ РАДОВАН — главен редактор на „Мунка де партид“, разказа за главните задачи, произтичащи от решенията на XII конгрес на Румънската комунистическа партия. По-нататъшното издигане на ръководната роля на партията е непрекъснат процес. Развитието на вътрешнопартийния демократизъм е голям пример за всички звена. Партията повишава ръководната си роля не като ограничава или измества останалите организации, а разширява и задълбочава техните компетенции. Оттук произтича и задачата за повишаване отговорността на комунистите, изпратени на работа в тия организации.

Партийните цели трябва да се превърнат в дълбоко убеждение и усилията на списанието са насочени да пробудят във всеки комунист неразкритите му възможности, за да застане той начело на всяка дейност. Още повече нарастват задачите пред списанието, като се има предвид, че това ръководство може да стане най-ефективно чрез аргументирано политическо убеждение.

СОВЕ КАМВАНЕВОНГЗА — заместник-председател на Комитета за пропаганда и образование при Централния комитет на Лаоската народнореволюционна партия, започна изказването си с мисълта, че лаоският народ живее в свят, който дължи на реалния социализъм. Пътят към социализма е поет. Разчита се много на партийния печат за победата на социалистическите идеи във всички направления, за разобличаване на новите врагове на Лаос, главно в лицето на китайските хегемонисти.

МИХАИЛ ХАЛДЕЕВ — главен редактор на списание „Партийная жизнь“, посвети доклада си на проблемите, поставени от XXVI конгрес на КПСС по въпросите на партийното строителство на етапа на зрелия социализъм и тяхното разясняване в списанието.

Животът показва, че КПСС последователно изпълнява своята роля на авангард на работническата класа, като строго спазва ленинските норми на партиен живот. Редакционният колектив се стреми дълбоко и целеустремено да отразява огромното мобилизиращо въздействие на решенията на конгреса, като насочва партийните организации и всички комунисти към конкретното изпълнение на задачите.

По-нататъшна разработка получават въпросите за ръководната роля на Комунистическата партия в развитото социалистическо общество, а това изисква да се води активна работа за усъвършенстване и развитие на теорията и практиката на партийното строителство на етапа на зрелия социализъм.

Способността на партията да изпълнява ролята на политически ръководител се намира в пряка зависимост от нейния качествен състав. Сега в състава на партията все по-пълно се отразяват изменения-та, настъпващи в социалната структура на съветското общество в хода на обективните процеси на сближение на всички класи и социални групи. Списанието разказва на своите страници за работата на първичните партийни организации по приемането и възпитанието на младите комунисти, за което след конгреса е оформена и нова рубрика: „Школа за младия комунист“. Успоредно с това в публикуваните материали постоянно се подчертава, че всеки член на партията трябва да се отличава с твърдост в убежденията, принципност и отговорност, морална чистота, самоотвержен труд.

При съвременните условия организаторската и политическата работа все повече се пренасят в производствения участък, в бригадата и смяната. Във връзка с това все повече нараства ролята на цеховите партийни организации и партийните групи. Постоянните рубрики на списанието: „Първичната организация — ядро на трудовия колектив“, „Трибуна на секретаря“, „В партийните групи“ се изпълват сега с ново съдържание, а за да се засилва контролът, е създадена рубриката „Първичната организация и контролът над административното ръководство“.

Грижи се полагат и за по-нататъшното подобряване работата на местните партийни органи, към издигане организиращата роля на ръководните кадри. В материалите на списанието се разказва как в духа на ленинските принципи партийните организации осигуряват подбор на кадрите на ръководни длъжности по техните политически, делови и морални качества. Набляга се върху политическата подготовка на специалистите, издигнати на партийна работа, за да се формират от тях ръководители с партиен стил.

Партията се вслушва в гласа на масите. Съветският човек е образован, културен и социално активен. Това изисква от партийния печат да обучава кадрите така, че да решават всеки един въпрос от научни позиции, делово, без параден шум, като се знаят законите на общественото развитие.

ВЕРА ЛАЙТАЙ — главна редакторка на списание „Партилет“, разказа за задачите, които поставя Унгарската социалистическа работническа партия, и за приноса на списанието за тяхното внедряване и решаване във всички сфери на обществото. Силата на партията е в подкрепата ѝ от работническата класа. Тя отчита интересите на обществото и ги синтезира в своята политика. Тази връзка

Digitized by Google

между партия и народ налага в списанието да се подхващат редица проблеми на социалноикономическото развитие — производителността на труда, подобряване условията на труд, комунално-битовото обслужване.

В ръководната дейност особено важен е въпросът за внедряването на ленинския стил на ръководство. Списанието провежда дискусия по стила и методите на работа. В публикациите се отчита, че различните икономически мероприятия, които провеждат партията и правителството, засягат в различна степен отделните слоеве от населението, което трябва да се има предвид при масово-политическата работа.

На борбата срещу бюрократизма се гледа като на политическа борба. Публикациите подсказват на кадрите, че всеки проблем може да се реши, когато икономическите и административните мерки се съпровождат с агитационни пропагандни мероприятия, когато се отчитат политическите последствия.

ЙОЗЕФ ВАЛЕНТА — главен редактор на списание „Живот страни“, се спря на главния проблем, разработен от XVI конгрес на на Чехословашката комунистическа партия — ръководната роля на партията в условията на развитото социалистическо общество.

Списанието показва да своите страници, че укрепването и развитието на партията изисква твърдо отстояване на ленинските принципи. Идеологическата въоръженост на комунистите се свързва с конкретните задачи. Например патриотичното и интернационалното възпитание и активната жизнена позиция пронизват кампанията по предстоящото чествуване шестдесетгодишнината на Чехословашката комунистическа партия.

Голямото обновяване на партията изисква грижи за обучението на комунистите. Едновременно с укрепването на работническото ядро целта е да се повишава неговата боеспособност, за да влияе резултативно както на икономиката, така и на формирането на общественото мнение. Предстои списанието да започне издаване на притурка за младите комунисти.

Съсредоточава се вниманието и върху работата с кадрите. Обучението на ръководните кадри е важна задача, за да се осигури навременно и творческо пренасяне на партийните решения в практиката. Като добър ръководител, партийният работник ще се изяви, когато създава атмосфера за творчество.

Нараства значението на субективния фактор в условията на развития социализъм. Затова партийният печат е призван да подпомага възпитанието на класовобдителни личности, да популяризира опита на братските партии като важно оръжие при решаването на конкретните задачи.

АДАНЕ ВОРК — член на редколегията на „Серто адер“, разказа за изграждането на партийния печат в Етиопия. Той изтъкна приноса на социалистическите страни за социалистическата ориентация на страната, като подчерта, че без революционна теория няма революционна практика.

НГУЕН ВАН ДАНГ — редактор на списание „Конг шан“, разказа за психологическата война и икономическата блокада, чрез които международната реакция се стреми да сломи виетнамския народ. В тази обстановка Комунистическата партия на Виетнам насочва вниманието си към закаляването и възпитаването на партийните кадри. Стабилността на кадрите зависи от личните качества, а така също от правилно определения курс на работа. Задачите, които излизат на всеки етап, изискват кадрите постоянно да се учат, в което вижда своята пряка задача и партийният печат.

ЙОЗЕ ЗЕНДАМЕЛА — завеждащ отдел „Идеологически“ на ФРЕЛИМО, направи в доклада си обширен анализ на колониалното наследство и революционните преустройства в Мозамбик. В една страна, където капитализмът е оставил 90 процента неграмотно население, сега усилията се насочват към ограмотяване, изграждане на държавните институции, изграждане на пропагандни средства на партията.

РОС САВАН — главен редактор, разказа за зараждането на партийния печат в Кампучия след варварските опустушения във всички сфери на материалния и духовен живот, нанесени от пропекинската клика на Пол Пот. „Никоя революция — посочи докладчикът — не може да победи и да се изгражда новият строй без опиране на идейната и материалната помощ на Съветския съюз.“

ВАЦЛАВ КЛИМЧАК — представител на списание „Проблеми на мира и социализма“, приветствува от името на редакционната колегия представителите на братските списания. Той разказа как списанието свързва проблемите на различните страни и народи с комунистическите и работническите движения, за приноса му в борбата за мир, за популяризиране постиженията на реалния социализъм и на социалистическата демокрация.

АСАД КИШТМАНД — секретар на централния орган „Истината за априлската революция“, разказа за работата на Демократичната народна партия на Афганистан при сплотяване на всички прогресивни сили и групировки в защита на революционните завоевания. Предстои създаването и на други печатни издания, обединени около линията на патриотичния фронт. Главната тематична насоченост на списанието е повишаване ролята на партията в икономическия и държавния живот.

Digitized by Google

В заключителното си слово Вернер Шолц направи обобщение на най-важните изводи от докладите на участниците:

„Всички докладчици подчертаха нарастващата ръководна роля на партията, като общовалидна закономерност. Не случайно тази ръководна роля винаги е в центъра на нападките на буржоазната идеология, защото нашите врагове най-добре знаят, че строителството на социализма е немислимо без здрава марксистко-ленинска партия. На второ място, като строим социализма, ние се борим за запазване на мира в целия свят. На трето място, в дискусията бе изтъкнато, че партийното ръководство на икономиката е важна страна от партийната политика, че да се укрепва икономиката, това означава да се укрепва социализмът.

Запознаването с опита показва, че се излиза от едни и същи идеологически позиции и това ни дава сила за работа. Семейството на братските списания се увеличава. Радваме се на създаването на марксистко-ленински партии и на техния партиен печат, ще ги подкрепяме в борбата им, защото няма победа без революционна солидарност."

Участниците единодушно решиха следващото събиране на главните редактори да стане през 1983 г. в Прага.

Собствена информация

Критика и книгопис

БКП И СТРОИТЕЛСТВОТО НА СОЦИАЛИЗМА В БЪЛГАРСКОТО СЕЛО

Монографията на **Минка Трифонова „БКП и социалистическото преустройство на селското стопанство — 1944/1958 г."** е посветена на един от най-важните въпроси в социалистическото развитие на нашата страна — строителството на социализма в българското село.

Изложението е направено в четири глави, които отразяват етапите на социалистическото преустройство на нашето селско стопанство и заедно с това — политиката, богатата и разнообразна дейност на БКП в това сложно, трудно дело. Книгата е написана на основата на документи и решения на партията на нейните конгреси, пленуми на ЦК на БКП, на решения и постановления на правителството на страната, на другите обществено-политически и масови организации, които имат пряко отношение към строителството на социализма в нашето село. Авторката е взела предвид и излязлата по въпроса основна литература. Ръководна нишка в изложението са изказаните по въпросите на социалистическото преустройство на селското стопанство мисли от Маркс, Енгелс и Ленин, постановките на Георги Димитров.

Като изхожда от основното положение на марксизма-ленинизма, че социалистическото преустройство на селското стопан-

Минка Трифонова, БКП и социалистическото преустройство на селското стопанство — 1944/1958 г., С., Партиздат, 1981, с. 330.

Digitized by Google

ство е обективна закономерност и историческа необходимост, което става почти едновременно и в относителна последователност със социалистическата индустриализация, при сложните конкретни условия — вътрешни и международни, авторката разкрива **творческия подход и огромната организаторска роля на БКП.**

Първата глава е посветена на **възникването и утвърждаването на социалистическите форми в селското стопанство** и приложението на Лениновия кооперативен план в условията на България. Като изходно положение е показана изостаналостта на селското стопанство в България, наследено на Девети септември — около 1 милион и 100 хиляди стопанства с 49 милиона декара земя, разделена на повече от 12,2 милиона парчета, при което средният размер не надминаваше 4 декара. Изостаналостта на селското стопанство е изразена и по други съществени показатели и сектори.

При условията на висока политическа активност и доверие на българските селяни към Комунистическата партия и правителството на Отечествения фронт бяха проведени редица преобразования, които подготвиха почвата за по-дълбоки изменения, като законът за трудово-поземлената собственост — ЗТПС (известен под името аграрна реформа), наредбата-закон за трудовокооперативните земеделски стопанства, за машинотракторните станции, изкупуването на едрия земеделски инвентар от частните собственици и др. Вече в края на 1948 г. броят на ТКЗС бе 1100 със 124 000 кооператори и 7,2 на сто от обработваемата земя.

Преломът в социалистическото преустройство на селското стопанство настъпи след изпълнението на решенията на Петия конгрес на партията, който начерта генералната линия за строителството на социализма. На основата на марксистко-ленинското учение за закономерностите на прехода от капитализма към социализма и световноисторическия опит на Съветския съюз, изнесен от Георги Димитров в политическия отчет на ЦК на БКП, бе поставена задачата в селското стопанство: „...постепенно, по-системно и упорито да се прехвърли селското стопанство върху нова техническа база на едрото производство по пътя на кооперирането на индивидуалните селски стопанства и тяхното обединяване в едри машинизирани трудовокооперативни земеделски стопанства“[1].

Осъществяването на тези задачи е предмет на **втората глава.** И тук се прояви зрелостта на партията и нейното ръководство, която се съобрази с народната мъдрост — „желязото се кове, дорде е горещо!“ Редица мерки и мероприятия в изпълнение на тази втора по значение, след индустриализацията на страната задача, осигуриха тържеството на партийната политика, при общо взето спазване на принципите за убеждение и доброволност при влизане на селяните в трудовокооперативните селски стопанства. Тези мерки се изразяват в подобряването на партийното и държавното ръководство по отношение социалистическия сектор в земеделието, понататъшното развитие и укрепване на МТС, ДЗС и ТКЗС, приемането на примерния устав на ТКЗС, решенията на Третата национална партийна конференция и т. н. Благодарение на това в края на 1950 година кооперативните стопанства се умножиха на 2500 с над 502 000 домакинства и над 21 млн. и 500 хил. декара земя, т. е. над 51 на сто от цялата обработваема земя. „Преломът в кооперирането беше в истинския смисъл на думата всенародно движение — пише авторката. — Чрез него дребните и средните селяни в зърнопроизводителните селскостопански райони на страната преминаха масово, по цели села, райони и околии от капиталистическото производство към коренно новото по своя характер едро социалистическо производство. Капиталистическите производствени отношения в основните селскостопански райони на страната бяха заменени със социалистически производствени отношения“ (с. 158—159).

Но постигнатите големи успехи в кооперирането на селското стопанство се нуждаеха от всестранно укрепване, като условие за развитие на социалистическия сектор и завършване на социалистическото преустройство на селото. Този процес авторката разглежда в **третата глава на книгата.** Като изяснява и обосновава необходимостта и същността на укрепването на социалистическия сектор в селското стопанство, М. Трифонова разкрива неговото съдържание и отделни черти, проявени в политиката и дейността на партийното и държавното ръководство — борба със слабостите и грешките, които се появяха при прелома в кооперирането. Продължи преустройството на партийната работа в селото и усъвършенстването ръководството на ТКЗС, ДЗС и МТС, започна изграждането на неговата материално-техническа база. Измени се организацията на производствения процес в съответствие с новите условия, селскостопанската наука получи по-нататъшно развитие, подготвени бяха кадри за социалистическия сектор.

В процеса на социалистическото преустройство на селското стопанство и неговото укрепване се прояви не само ръководната и организаторската роля на Комунистическата партия, на нейните органи и организации по места, но също така инициативността, размахът на деловитостта и новаторския дух на българските селяни като непосредствени творци на новия живот в качеството им на председатели на ТКЗС, членове на управителни съвети, бригадири, звеноводи или отделни труженици. Те съзнателно скъсваха, понякога мъчително, със стария начин на живот, извършваха скок не в неизвестността, а в утрешния ден, като променяха разбирания, от-

[1] Г. Димитров, Съч., т. 14, с. 315.

Digitized by Google

живелици, навици, настроения, предубеждения, израстваха като социалистически труженици с ново, социалистическо, отношение към труда, към кооперативната собственост.

Завършването на социалистическото преустройство на селското стопанство е последният етап, който обхваща времето от средата на 1955 до средата на 1958 година. На него е посветена **четвъртата глава.** Тук авторката разглежда значението на решенията на Априлския пленум от 1956 г. за развитието на социалистическия сектор в селското стопанство и тяхното благоприятно отражение за пълната победа на социализма в българското село. В резултат на дейността на партийните комитети и на първичните организации през есента на 1955 г. и пролетта на 1956 г. в страната бяха изградени 405 нови ТКЗС, бяха приети нови членове. В ТКЗС вече бяха обхванати около 77 на сто от всички домакинства. А през 1958 г. процентът на кооперираните домакинства достига 93,2 на сто, броят на ТКЗС — 3290, а общият брой на домакинствата бе 1 244 000. Новата селскостопанска техника бе съсредоточена в МТС, чийто брой се увеличи от 167 през 1955 г. на 209 през 1958 г. Преодолени бяха и редица грешки и спънки, които съпътствуваха социалистическото преустройство на нашето селско стопанство както от субективно, така и от обективно естество. Наред с това трябва да се подчертае, че периодът 1945—1952 г. се отличаваше с извънредно тежки и продължителни суши.

Победата на социализма в селското стопанство бе крупен успех за Българската комунистическа партия, за целия народ, за социалистическа България, която стана втората страна след Съветския съюз с едро социалистическо селско стопанство. За тая победа българските селяни в основната си част проявиха истински трудов героизъм, съзнателност, издръжливост и доверие към партията. До голяма степен на основата на постъпленията от селското стопанство се подготвяха и облекчаваха процесите по индустриализация на страната и измененията в социално-класовата структура на цялото общество.

В цялото изложение авторката правилно изтъква ролята на общественополитическите организации в национален мащаб и по места — Отечествения фронт, БЗНС, ДКМС, жените и др. Характерно явление и положителна страна в политиката по социалистическото преустройство на нашето селско стопанство е активната и принципна позиция на БЗНС, който в братски съюз с БКП подпомагаше и последователно участвуваше в това преустройство, облекчаваше преодоляването на известни опозиционни настроения, недоверие и колебание сред някои слоеве на селяните.

Заслужено място в книгата е отделено на използването на световноисторическия опит на КПСС в социалистическото преустройство на българското село, на помощта от Съветския съюз — кредитна, материална и научно-техническа, в подготовката на кадри и т. н. Известно е, че нашето селско стопанство наследи около 5000 трактора, ограничено използвани, а през 1955 г. техният брой нарасна на 20 000 и на 28 000 през 1958 година (приравнени към 15 к. с.), на комбайните — съответно на 3109 и 5368.

С чувство на подчертана гордост всеки партиен работник, всеки читател ще сподели заключението на авторката, в което се казва, че с победата на социализма в българското село Българската комунистическа партия, Народна република България, българските селяни, целият български народ изпълниха своя интернационален дълг, дадоха своя принос в борбата на международното комунистическо и работническо движение за социализъм.

проф. Вълo ИВАНОВ

Digitized by Google

С НАСЛОВ НА ДРЕВНАТА РЕКА

Своето издание за литература и изкуство като притурка на окръжния вестник „Народен другар" творците от Ямболския край кръстиха на името на древната река Тунджа, щедро възпята в народното творчество.

С право главният редактор на в. „Литературен фронт" Ефрем Каранфилов оценява изданието за литература и изкуство „Тунджа" като „продължител на традициите на литераторите и културните дейци от Ямбол. Тези традиции задължават както в борческо, така и в творческо отношение"[1].

Първите пет броя на „Тунджа" убедиха читателя, че е създадена една нова трибуна за по-широка и по-целенасочена пропаганда на художествените ценности на окръга от миналото и настоящето, че връзките между автор и читател, зрител, слушател стават по-тесни. В нея творците на културата виждат още веднъж неотменните големи грижи и внимание на партията към талантите и дарованията.

Изданието „Тунджа" е продължение на стародавните културни традиции в този прекрасен край на родината ни и е в пълно съзвучие с перспективите за нарастване социалната роля на културата за изграждане на хармонично развита личност, в духа и изискванията на XII конгрес на БКП, и на практика е условие и предпоставка за творческата социална реализация на младата художествено-творческа интелигенция от окръга.

Анализът на досегашните пет броя показва значителна идейно-художествена висота на публикациите. Реализира се пожеланието на първия секретар на окръжния комитет на партията в Ямбол Христаки Кънев художественото творчество в окръга да се свързва органично с грандиозните мащаби на нашето съвремие; по ярък художествен начин чрез литературата и изкуството да се разкриват дълбоките положителни изменения, които настъпват в душевността на съвременния човек — строител и гражданин на развитото социалистическо общество. Тематичният обхват на „Тунджа" е широк, включва историческото наследство и творчеството на днешния ден; коментират се проблеми и на създаването на художествени ценности, и на тяхното опазване и разпространение; от страниците ѝ читателят влиза в съприкосновение с творческата лаборатория на писателя, художника, музиканта.

Прави приятно впечатление, че от страна на редакционната колегия е налице стремеж изданието да не се рамкира като чисто регионално. Похвално е участието на изтъкнати автори от столицата и от страната. Но преди всичко правилно са насочени усилията за извисяване творчеството на родените и работещите в окръга творци до националните върхове, до разкриването на сложността, мащабността и многообразието на художествено-творческия процес.

Сполучливо се групират темите и проблемите чрез специализирани страници и кътове: изкуство и общество, поезия и белетристика, изобразително, декоративно — приложно изкуство и архитектура, музика — фолклор, хореография — художествено слово, естрада, театър, киноизкуство. Отдава се дължимото и на превода. Голямо е жанровото богатство — статии, проблемни кореспонденции, информационни хроники, интервюта, репортажи, есета, културологическа публицистика, коментарии, гледища, мнения, отзиви, реплики, рецензии, очерци, творчески профили, портрети, фоторепортажи. Заслужава внимание и този факт за успешно партньорство с вестниците „Фрайхайт" от област Хале на ГДР и „Андижанска правда" от

[1] Прогресивен вестник под същото заглавие се е издавал в Ямбол още през 1919 година.

Digitized by Google

Андижанска област на УССР, с които окръгът е побратимен.

Добро впечатление прави формата на изданието, неговото графично оформление и фотоилюстрации. Трайно присъствие имат имената на младите ямболски художници — Иван Димов и Георги Зайков, на ветерана Стефан Бъчваров, на творците от средното поколение — Коста Стоянов, Павел Бакалов и др. Богата и разнообразна е илюстрацията.

Една от доминантите на издание „Тунджа" е хумористичната рубрика „И музите се смеят", която се насища с богатата палитра на хумористичните и сатиричните жанрове. С актуалност и бойкост се отличава рубриката „Трибуна на твореца".

Чрез рубриката „Галерия „Тунджа" се представят разнородни творци от различни поколения — артисти, музикални дейци, архитекти, художници, заслужили деятели на културата, с принос към интензивния културен живот в окръга.

Издание „Тунджа" откликва с отзиви и рецензии за новоизлезлите книги на творци, родени и живеещи в Ямбол, от компетентни литературни критици.

Като всяко ново начинание, изданието за литература и изкуство „Тунджа" породи много вълнения сред художественотворческата интелигенция от окръга, но едно е безспорно, че с всеки свой брой страниците му все повече се обогатяват. Те стават фокус за пропаганда на идеите на БКП, за изява на творческата индивидуалност, опит и естетическо кредо на различните поколения творци от окръга и страната, за показване на тяхната найнова художествена продукция, превръща се в тяхна актуална творческа лаборатория за разпространение на художественоестетически ценности сред родолюбивото и борческо население на окръга, за изработване на комунистически естетически критерии у трудещите се, за хармонично развитие на личността.

В този смисъл голяма е отговорността на изданието „Тунджа", което сплотява творците от окръга около априлската линия на партията и им предоставя възможност да разкриват и защищават нейните идеи, да издигат естетическите ценности на висотата на класовопартийните критерии, да задълбочават процесите на естетическо възпитание и въздействие чрез художествената култура, да създават произведения, които да обогатяват националната ни културна съкровищница.

Димитър ЖЕЛЯЗКОВ
зав. сектор „Култура"
при ОК на БКП — Ямбол

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

С АПРИЛСКИ ДУХ И ЮЛСКА ВЗИСКАТЕЛНОСТ

Априлският пленум в развитието на българската журналистика

В навечерието на Шестия конгрес на Съюза на българските журналисти Партиздат пусна от печат сборника под наслов: „С априлски дух и юлска взискателност" — дело на СБЖ, с редакционна колегия Веселин Йосифов, Петко Русев и Неда Боева. Книгата е изградена на основата на една от най-значителните инициативи на СБЖ пред неговия Шести конгрес — обдосъюзната научно-практическа конференция, посветена на двутомника на другаря Тодор Живков „За априлската линия". Сборникът се открива с интервюто на другаря Александър Лилов „Съвременно равнище и стил", поместено във в. „Антени", и със статията на другаря Милко Балев „Жизнената сила на априлската линия — единство на теория и практика", поместена в сп. „Ново време". В сборника участвуват със статии и чл. кор. проф. Йордан Йотов, акад. Вл. Топенчаров, Петко Русев, Крум Василев, Боян Трайков, Мира Тодорова, проф. Димитър Димитров, Владислав Панов, доц. Никола Рачев, проф. Димитър Георгиев и Тодор Абазов.

РЪКОВОДСТВОТО НА ОБЩЕСТВЕНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

Георги Ванев

Авторът спира вниманието си върху закономерния характер на партийното ръководство на обществените организации, върху формите и методите за неговото развитие и усъвършенствуване в условията на изграждането на зрелия социализъм. В своя анализ той отдава необходимото значение на партийното ръководство на масовите и обществените организации като едни от основните въпроси, разработвани в теорията и практиката на партийното строителство. Създаването на обективни предпоставки за осъществяване на този процес е в центъра на вниманието на всички партии от нов, ленински тип. Условно авторът ги разделя в две направления: от една страна, предпоставки за усъвършенствуване на самия организъм на партията, и, от друга страна, за обогатяване на съдържанието, формите и методите на партийното ръководство на социалните процеси. Авторът на тази брошура от „Библиотечка на партийния секретар" на Партиздат разглежда процесите на партийното ръководство на обществечните организации — преди всичко на професионалните съюзи, Отечествения фронт и Комсомола.

ПРОБЛЕМИ НА ИЗУЧАВАНЕТО НА ОБЩЕСТВЕНОТО МНЕНИЕ

Сборникът съдържа докладите и изказванията на международния симпозиум на тема „Проблеми на изучаването на общественото мнение", състоял се през май 1980 г. в резиденция „Бояна" в София. Симпозиумът бе организиран от Централния комитет на БКП в изпълнение на препоръката на съвещанието на секретарите на централните комитети на братските комунистически и работнически партии, състояло се в Берлин през 1979 г. В симпозиума взеха участие делегации на: Българската комунистическа партия, Виетнамската комунистическа партия, Германската единна социалистическа партия, Комунистическата партия на Съветския съюз, Кубинската комунистическа партия, Монголската народнореволюционна партия, Полската обединена работническа партия, Румънската комунистическа партия, Унгарската социалистическа работническа партия, Чехословашката комунистическа партия, както и на сп. „Проблеми на мира и социализма". Симпозиумът обсъди теоретичните проблеми, свързани със същността и проявлението на общественото мнение при социализма и обмени опит в организирането на практическата работа по неговото формиране, изучаване и управление.

СТОПАНСКАТА СМЕТКА

Организация, методология, планиране и отчитане

На основата на нашия и съветския опит в сборника със съставител и отговорен редактор Иван Душанов, д-р на и. н., е систематизирана комплексно проблематиката на стопанската и вътрешната стопанска сметка. Изходно начало при разработването й са решенията на конгресите на Българската комунистическа партия и пленумите на нейния Централен комитет, на Министерския съвет на НРБ, както и действуващите нормативни актове. Авторите разглеждат основните въпроси на същността, внедряването и усъвършенствуването на стопанската и вътрешната стопанска сметка при съществуващата организация на управление, съобразно с нормативно установените структури. Сборникът е в помощ на партийните, стопанските и изпълнителските кадри в дейността им за привеждане на организациите, поделенията и техните звена на стопанска сметка.

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

НОВИ СЪВЕТСКИ КНИГИ

Келле В. Ж., Ковальзон М. Я., ТЕОРИЯ И ИСТОРИЯ (Проблеми на теории исторического процесса), М., Политиздат, 1981.

В центъра на вниманието на авторите в този труд — това е методологията на социалното познание. Те разглеждат в три аспекта изучаването на историята: като естественоисторически процес, като резултат на човешката дейност и като развитие на човешката индивидуалност. Авторите обосновават необходимостта от изследване единството и многообразието на историческия процес. В книгата се поставят и дискусионни въпроси, а също и проблематика, свързана с научно-техническата революция с екологически и демографски проблеми.

Касымжанов А. Х., Кельбуганов А. Ж., О КУЛЬТУРЕ МЫШЛЕНИЯ, М., Политиздат, 1981.

Културно мислещият човек трябва не само да притежава определени знания, но и да умее да подхожда творчески към решаването на теоретическите и практическите задачи. Използвайки интересни материали от историята на познанието, авторите правят изследване как исторически се видоизменя и диалектически формира културата на мисленето, за образец на което може да послужат мислите и дейността на Владимир Илич Ленин.

Кошарный В. П., У ИСТОКОВ СОВЕТСКОЙ ФИЛОСОФСКОЙ НАУКИ, М., Издательство Московского университета, 1981.

Монографията е посветена на историята на борбите на съветските учени-марксисти начело с В. И. Ленин против буржоазната идеалистическа и религиозно-мистическа философия в първите години на съветската власт.

ДУХОВНОЕ ПРОИЗВОДСТВО (Социально-философский аспект проблемы духовной деятельности). Ответ. ред. д-р ф. н. В. И. Толстых, М., Изд. „Наука", 1981.

Проблемът за духовното производство се разглежда като един от фундаменталните въпроси на историческия материализъм, позволяващ да се конкретизира отношението между общественото битие и общественото съзнание. В книгата се анализира понятието социална структура на духовното производство, основните нейни функции и механизми: производството на нови идеи, знания, самият субект на духовната дейност в процеса на възпитанието.

МАТЕРИАЛИСТИЧЕСКАЯ ДИАЛЕКТИКА И СТРУКТУРА ЕСТЕСТВЕНО-НАУЧНОГО ЗНАНИЯ, Киев, Изд. „Наукова думка", 1980.

Антонович И. И., БУРЖУАЗНАЯ СОЦИОЛОГИЧЕСКАЯ ТЕОРИЯ. Критический очерк основных направлений концепций, категорий, част I., этапы эволюции, Минск „Вышэйшая школа", 1980.

Карпович В. Н., ПРОБЛЕМА, ГИПОТЕЗА, ЗАКОН, Изд. „Наука", Сибирское отделение, Новосибирск.

Калинин Ю. В., КЛАССОВАЯ СУЩНОСТЬ УГОЛОВНОГО ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА СОВРЕМЕННЫХ КАПИТАЛИСТИЧЕСКИХ СТРАН, Минск, „Вышэйшая школа", 1981.

20700

Цена 0,35 лв.

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

Partiien zhivot

ПАРТИЕН ЖИВОТ

LIBRARY
MAR 13 1982
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

18 СОФИЯ, ДЕКЕМВРИ 1981 ГОДИНА

Digitized by Google

ЧЕСТИТА

1982

ГОДИНА

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 18 ДЕКЕМВРИ 1981 година XXVIII

ISSN 0204-8574

СЪДЪРЖАНИЕ

ПРЕГЛЕД НА РОЛЯТА И БОЕСПОСОБНОСТТА НА ПЪРВИЧНАТА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ

Решение на Секретариата на ЦК на БКП 3

Уводна — Важен етап в изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес 4

М. Илиева — Възвръщане към началото 11

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

Д. Ананиев — Представител на партията в колектива и представител на колектива в партията 17

Партийният комитет

Х. Станев — Изборният актив 26

Ръководно политическо ядро и първообраз

Работата по местоживеене

М. Марков — Дейност, в която няма дребни неща 30

Л. Виденов — С поръчение в квартала 33

Х. Янчев — Пасивните — наша обща тревога 35

Р. Николов — Съвместно 36

В. Червенков — При нас, в граничното село 39

Д. Хрисков — Да се зачита справедливата дума 41

Л. Стамболиев — Значим и актуален проблем 43

*** — За лостовете и опорните точки** 46

Digitized by Google

Страница на редактора

И. Мичев — Тихо... пише се информация 54

ОТЧЕТНО-ИЗБОРНИТЕ СЪБРАНИЯ В ПАРТИЯТА

Й. Хаджиев — Самочувствие на стопани 55

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Д. Кралев — Слава на труда 61

ПРЕД ГОДИШНИТЕ СЪБРАНИЯ В АПК

М. Шатеров — Форум за активно участие на работниците в управлението 65
Д. Петков — Партийните организации и пряката демокрация . . 68
П. Стамов — Преди да вдигнат ръка 76
И. Куков — Със собствен печат 81

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

Д. Едрева — Главно направление за интензивно развитие . . . 84

КРИТИКА И КНИГОПИС

Р. Радев — Социалното планиране 88

СЪДЪРЖАНИЕ 90

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов** (зам. главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам. главен редактор), **К. Петров, И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Н. Фотев, Й. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП. Тел. номератор 84-01.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лева.
Пор. 2728. Тираж 52 000 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 21. XII. 1981 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев“

Digitized by Google

ПРЕГЛЕД НА РОЛЯТА И БОЕСПОСОБНОСТТА НА ПЪРВИЧНАТА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ

РЕШЕНИЕ

НА СЕКРЕТАРИАТА НА ЦК НА БКП

В изпълнение на решенията на Дванадесетия конгрес на БКП за по-нататъшно повишаване ролята на първичната партийна организация като ръководно политическо ядро на трудовия колектив и първообраз на неговото бъдещо състояние Секретариатът на ЦК на БКП

РЕШИ:

1. В периода до края на първото тримесечие на 1983 г. да се проведе преглед за издигане ролята и боеспособността на първичната партийна организация в борбата за изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на партията.

Основна цел на прегледа е да се разгърнат творчеството, инициативността и отговорността на първичната партийна организация за осъществяването на партийните предначертания, да се овладее и да се прилага от нея подходът за цялостно изпълнение на конгресните решения, очертан от др. Тодор Живков пред Октомврийското национално съвещание, да се издигнат ролята и боеспособността ѝ до равнището на новите задачи, които поставя изграждането на развито социалистическо общество у нас.

Главен критерий за оценка на работата на всяка първична партийна организация по време на прегледа трябва да бъде степента на нейното умение да изпълнява ролята на политически щаб в борбата за осъществяване курса на интензификация, да възпитава трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост, да мобилизира комунистите и трудещите се за претворяване в дела и резултати икономическата, социалната и културната политика на партията на съвременния етап.

2. Възлага на отделите „Организационен", „Пропаганда и агитация", Информационно-социологическия център на ЦК на БКП и на Центъра по партийно строителство при АОНСУ да разработят съвместен план за оперативно ръководство на прегледа и да формират научен колектив, който да обобщи неговите резултати.

Утвърдено от Секретариата на ЦК на БКП, протокол № 924 от 18. XI. 1981 г.

Digitized by Google

ВАЖЕН ЕТАП В ИЗПЪЛНЕНИЕ РЕШЕНИЯТА НА ДВАНАДЕСЕТИЯ КОНГРЕС

Секретариатът на ЦК на БКП реши до края на първото тримесечие на 1983 година да се проведе преглед за издигане ролята и боеспособността на първичната партийна организация. Прегледът ще бъде важен етап в цялостната работа за изпълнение на конгресните решения. По своето значение и място, по своята роля във вътрешнопартийния живот той ще бъде продължение на замяната на членските книжки. Ако при замяната в центъра на вниманието беше отделният комунист, то сега такъв център става партийният колектив, обединен в първичната организация.

Следконгресният период особено сега при отчетно-изборната кампания се характеризира с повишеното внимание на партийните органи и кадри към проблемите на вътрешнопартийния живот и по-конкретно към първичните организации. Прегледът ще ни помогне да оглавим тази активност и да я насочим към решаването на главната социална икономическа задача, поставена от конгреса — да продължи линията за комплексно задоволяване на непрекъснато нарастващите материални, духовни и социални потребности на народа върху основата на интензификацията на народното стопанство, последователното прилагане на новия икономически подход и неговия механизъм и по-нататъшното усъвършенстване на социалистическите обществени отношения.

Секретариатът на Централния комитет утвърди подробно указание за организирането на прегледа. В него са посочени главните цели, които трябва да се постигнат от партийните организации, етапите, през които ще премине прегледът, задачите на окръжните и общинските комитети по неговото ръководство, на средствата за масова информация по отразяването му и на звената по осигуряване на неговото научно обслужване.

Прегледът се провежда в период, когато цялата партия разгръща колосална организаторска и политическа работа за изпълнение на конгресните решения. Съвсем естествено той ще бъде подчинен на главната вътрешнопартийна задача, утвърдена от конгреса — организаторската и идеологическата работа все повече да съответствува на потребностите и изискванията на съвременния етап от нашето развитие, да осигурява на всички равнища точно изпълнение на решенията, да отстранява слабостите и недостатъците, да подобрява стила и методите на дейност на партийните органи и кадрите, на партийните организации, да издига подготовката и отговорността навсякъде и във всичко на височината на новите задачи.

Какви основни цели се поставят с организацията на прегледа?

Първо, да се разгърнат творчеството, инициативността и отговорността на всяка първична партийна организация в осъществяването на партийните предначертания. Това изисква преобладаващата част от мероприятията, свързани с прегледа, да бъдат проява и на инициативата и творчеството на самите първични партийни организации, да стимулират това творчество и да повишават отговорността на всяка организация за изпълнението на конгресните решения.

Digitized by Google

Второ, първичните организации да овладеят и прилагат подхода за цялостното изпълнение на конгресните решения, очертан в доклада на другаря Тодор Живков пред Октомврийското национално съвещание от 1981 година. Наложително е оценките, постановките и задачите, които се съдържат в този доклад, да залегнат в основата на работата по прегледа.

Трето, да се издигне ролята и боеспособността на всяка първична партийна организация до равнището на новите задачи, които поставя изграждането на развито социалистическо общество у нас. Това е главното и основното, фокусът, в който се събират всички основни цели и задачи на прегледа. Той ще изпълни своята роля, ако допринесе всяко мероприятие и инициатива на първичната партийна организация да води в крайна сметка до повишаване на боеспособността и ролята ѝ в колектива. „За ефективността на партийната работа има един критерий — казва другарят Тодор Живков — и това е реалната способност на първичната партийна организация да бъде водеща сила за осъществяване на икономическите, социалните и идейновъзпитателните цели на партийната политика във всеки трудов колектив, на всеки участък от материалното и духовното производство."

В провеждането на прегледа условно се очертават три етапа.

Първият етап, който обхваща първото тримесечие на 1982 г., **има проучвателно-оценъчен характер.** Главното през този етап е да се направи възможно най-пълна и точна характеристика, фотография на състоянието и работата на всяка първична партийна организация, да се видят нейните силни страни, които следва да се развиват в бъдеще, слабостите, които тя ще преодолява. Богат материал за съставянето на характеристиките дават отчетно-изборните събрания — както отчетните доклади на партийните бюра и резолюциите, така и изказванията на комунистите, техните бележки и предложения, оценките на партийните комитети, които непосредствено ръководят организациите. Отчетно-изборните събрания са основата, върху която ще се стъпи, за да се направи пълна, точна и реална характеристика. Само те обаче не са достатъчни, нужни са повече източници, за да се направи по-широка и всестранна оценка на състоянието и дейността на организацията. Такива могат да бъдат протоколи от събрания и заседания, програми и мероприятия, срещи и разговори с комунисти, с партийни, стопански и административни дейци, с вишестоящи партийни, стопански и административни органи, с безпартийни членове на колектива, данни от социологически проучвания и др.

Това е голяма по обем работа. За да се извърши тя успешно, ще се заангажират повече и по-опитни партийни кадри. Указанието предвижда **общинските, районните и градските комитети на партията да създадат специални комисии за всяка първична партийна организация.** В зависимост от възможностите на всеки комитет се определя броят на членовете на комисиите. В тях ще привлекат членове или кандидат-членове на съответния общински, районен или градски комитет, членове на съответните контролно-ревизионни и ревизионни комисии, щатни и нещатни сътрудници, борци против фашизма и капитализма, научни работници и специалисти. В комисиите могат да участвуват и членове на окръжния комитет и на окръжната контролно-ревизионна комисия на партията. Не е целесъобразно обаче да се включват активисти, които членуват в същата първична партийна организация.

Какви са задачите на комисиите?

Следва да се предпазваме от опростено или разширено тълкуване на тяхната роля. В указанието ясно и точно е подчертано, че те се създават, за да проучат дейността на съответната организация и да подготвят характеристика за нейното състояние. Те са органи за под-

Digitized by Google

помагане на партийните организации, за стимулиране на тяхната инициативност и самодейност. Те не са органи за разследване, ревизия и разпити. Ако някъде така се изтълкува тяхната роля, това означава да се сковат хората и да се провали прегледът.

Комисиите ще изпълняват задачите си в тясно сътрудничество и при дейното участие на актива и членовете на съответната организация. Те не подготвят характеристиките „нелегално", а заедно с партийното бюро и актива на организацията.

Възниква въпросът: какво да съдържат характеристиките?

Нито в структурно, нито в съдържателно отношение ще се внася някакъв шаблон или препоръка за идеален модел. И към това не бива да се стремим. Нужно е творчество и многообразие. Ето защо могат да се предявят само най-общи изисквания към подхода и подготовката на характеристиките.

Преди всичко те ще бъдат **комплексни и всеобхватни.** В тях ще намери възможно най-пълно отражение състоянието на първичната партийна организация и равнището на нейната политическа, организаторска и идеологическа дейност. Върху основата на поставените от Устава задачи, върху основата на материалите на Дванадесетия конгрес и проблемите и задачите на Октомврийското национално съвещание комплексно ще се оценят силните и слабите страни в дейността на организацията.

Второто изискване е характеристиките да се направят върху работата на организациите за по-продължителен период. Те ще отразяват не отделни, единични или нехарактерни за организацията факти, а същностните процеси и явления, това, което е трайно и устойчиво, типично за организацията и за нейната дейност.

Третото изискване е те да бъдат ясни и категорични в оценките и изводите. Ако искаме характеристиките да станат добра основа за разработка на ефективни програми за подобряване работата на първичните организации, трябва да ги освободим от мъглявите и условни оценки, от уклончивите изводи, от уговорки, да посочим ясно и конкретно постиженията и слабостите, решените и нерешените въпроси.

Четвъртото изискване е характеристиките да бъдат проникнати от висока взискателност към състоянието и дейността на всяка организация. Това е високата взискателност на Дванадесетия конгрес на партията. Да оценяваме и сравняваме организацията не с вчерашния ден и не по метода на динамиката, а да преценяваме нейното състояние и дейност, постижения и слабости от позициите на изискванията на днешния и на утрешния ден, от позициите на крайните цели на борбата на нашата партия, записани в нейната Програма, Устав и актуализирани в решенията на Дванадесетия конгрес.

Петото изискване е характеристиките да бъдат аналитични и перспективни. Освен констатациите за добрите и слабите страни в работата да се потърсят причините за тях и да се подскажат възможните пътища за решаване на проблемите, възникнали пред организацията. По такъв начин характеристиките ще станат добра основа за бъдещата работа на организациите.

Естествено, не многото думи ще решат въпроса. Потребни са стегнати и делови, без излишни подробности характеристики.

След като бъде подготвена, характеристиката се внася за обсъждане и приемане на събрание на първичната организация. Може преди това тя да се обсъди и в по-тесен кръг — с партийното бюро и други активисти — отговорници на партийни групи, стопански ръководители, първенци в производството, революционни кадри. В големите първични партийни организации — с над 50 комунисти, е добре характеристиката да се обсъди предварително в групите или в съставните

Digitized by Google

организации. Целта на тези обсъждания е да се улесни работата на партийното събрание, да се направи тя по-ефективна.

Указанието предвижда на събранието, на което се обсъжда и приема характеристиката, да се определят и главните насоки и проблеми, по които организацията ще работи, за да достигне критериите и изискванията на Дванадесетия конгрес. Това може да стане, като се приемат отделни програми, мероприятия или друг документ. Той не се покрива с резолюциите на отчетно-изборните събрания. Различие има както в сроковете, за които се съставят (резолюцията — за 1 година, мероприятията — до края на прегледа), така и по техните цели и задачи. Резолюцията дава оценка за дейността на организацията за отчетния период и определя насоките за работа до следващото събрание. Мероприятията очертават конкретните действия и формите на работа в процеса на прегледа за достигане основните му цели.

Разбира се, онези партийни комитети, които по своя инициатива вече са направили характеристики, атестати, паспорти и други на първичните партийни организации, няма да започват отначало, няма да повтарят извършеното. Те следва да ги приспособят и към изискванията на прегледа и да се премине към изпълнение на набелязаните мерки.

Вторият етап от прегледа започва след утвърждаването на характеристиката и насоките за бъдещата работа от партийното събрание — от април 1982 г. и продължава до края на отчетно-изборната кампания през 1982—1983 г. През него се извършва практическото осъществяване на набелязаните мерки за обогатяване, издигане и усилване на партийната работа. Не е възможно, пък и не е потребно да се каже още отсега всичко, което ще се върши през този етап във всяка организация. Има обаче редица общи цели, поставени в указанието, които е нужно да се постигнат от всяка организация.

Преди всичко необходими са такива мероприятия, които ще създадат атмосфера на инициатива и творчество, организираност, дисциплина и отговорност у всички комунисти за изпълнение на социалноикономическите, политическите и културните задачи, поставени от Дванадесетия конгрес. Централно място в живота и във всекидневната дейност на първичните организации трябва да заеме грижата за мобилизиране на колективите за разкриване и утвърждаване на интензивните фактори, за по-пълно използване на живия труд и основните производствени фондове, за икономично изразходване на горивата, енергията, суровините и материалите, за достигане на показателите в насрещните планове, които произтичат и конкретизират задачите в доклада на другаря Тодор Живков пред Октомврийското национално съвещание от 1981 г. С мероприятията и инициативите следва да се създават реални условия за високоефективно и висококачествено производство, за усъвършенствуване живота на трудовия колектив — стопанина на социалистическата собственост, за повишаване на обществената производителност на труда и приноса на колектива в нарастването на печалбата и на националния доход.

На второ място, нужни са такива мероприятия, чрез които ще се засили действеността на партийната организация, ще се активизира нейната изпълнителска работа, ще се издига ролята на партийния контрол и проверката на изпълнението на решенията, ще се повишава компетентността, деловитостта, организационната култура на комунистите, ще се укрепва партийната дисциплина навсякъде и във всичко. В дейността на всяка партийна организация следва да се реализират изискванията на Дванадесетия конгрес на партията — проверката на изпълнението на решението да започва с подготовката на самото решение, да оценява неговата обоснованост, да предизвиква налагащите се корекции в процеса на изпълнението му, да открива и популяризира положителните резултати, да обучава и възпитава и едва след това да

Digitized by Google

санкционира за допусканите недостатъци. Необходимо е контролът и проверката да създават условия за диалог, за изразяване мненията на комунистите и трудещите се, да следят създават ли се демократични вътрешнопартийни отношения в организациите, спазват ли се принципите на демократическия централизъм, Програмата и Уставът на партията.

На трето място, предстои да се вземат практически мерки за обогатяване цялостната работа на първичната партийна организация като представител на партията в трудовия колектив и на колектива — в партията, за да може те по-пълно да се реализират като ръководни политически ядра. Нужни са такива действия, които позволяват на партийната организация да внася своята съзнателност и организираност в колектива, да му помага той правилно да се развива и да расте неговата социална и трудова активност, сплотеността му около априлската линия на партията.

Знаем какво означава това. В работата на първичната партийна организация да се отделя по-голямо внимание на проблемите, които вълнуват отделните членове на колектива и засягат техните интереси. Такива са условията на труда, административно-правното, здравното, транспортното, търговското и битовото обслужване. Да се засилва борбата срещу отрицателните явления и недостатъците в това обслужване и в дейността на органите за социално управление. Постоянно внимание да се отделя на молбите, жалбите, сигналите, предложенията и критичните бележки на комунистите и трудещите се. Те своевременно да се проучват и решават и да се дава изчерпателен отговор на техните податели. Необходимо е по-широко да се използват откритите партийни събрания и други ефективни форми за запознаване на трудещите се с въпросите на партийната политика и за укрепване връзките на партийните организации с масите.

На четвърто място, прегледът да способствува всяка партийна организация да се превърне в сигурна опора на своите членове в стремежа им да израстват и да носят с чест званието комунист. Това изисква чувствително да се подобри индивидуалната работа с партийния член, да се активизира дейността на организациите в състава на първичната и особено на партийните групи.

В това отношение да се използва и обогатява опитът на партийните организации по замяната на членските книжки. Нужна е по-висока взискателност към онези комунисти, които не изпълняват партийните решения, нарушават уставните изисквания, партийната и държавната дисциплина, нормите на социалистическия морал, не работят за издигане ролята и боеспособността на своята организация.

Заедно с това следва да се увеличат грижите на първичната организация за всеки неин член, за неговата подготовка и образование, за професионалната му квалификация, за повишаване на общата му култура и организаторското умение. От повече внимание се нуждаят младите комунисти — за да се адаптират успешно към новите задължения и отговорности, които поемат. Принципна и строга взискателност, грижа и доверие — това трябва да характеризира отношението на първичната организация към всеки свой член.

През този етап ще се обогатява вътрешният живот на първичната партийна организация, за да стане той образец на социалистически обществени отношения. Повече внимание ще се отделя за развитието на вътрешнопартийната демокрация както при вземането на решения, така и при тяхното изпълнение. Това изисква да се подобри работата на партийните бюра по подготовката на събранията и осигуряването на делова и творческа активност на комунистите в тях, да се разгръщат критиката и самокритиката, да се усъвършенствува възлагането на поръченията и отчитането на тяхното изпълнение.

Digitized by Google

Партийните комитети също следва да преоценят своята работа по ръководството на първичните организации с критериите на Дванадесетия конгрес на партията, да вземат практически мерки за ликвидиране на прекалената регламентация и декретирането на дейността им за разгръщане на тяхната самодейност, инициатива и творчество. У всяка първична организация да се развива способност сама да си поставя и да изпълнява обществено значими цели и задачи.

Третият, заключителен етап от прегледа приключва до края на март 1983 година с оценка на извършената работа и на резултатите от нея. Критерий за такава оценка са изискванията на Устава, постановките на Дванадесетия конгрес за първичната партийна организация. Какво ще бъде отбелязано в преценките? Доколко прегледът е повишил способността на първичната партийна организация да бъде водеща сила в колектива, да въздействува активно на неговите трудови, социални и идейновъзпитателни функции. В края на прегледа трябва да бъдем наясно за всяка партийна организация в каква степен се е превърнала в ръководно политическо ядро на колектива и първообраз на бъдещото му състояние, действува ли като представител на партията в трудовия колектив и като представител на колектива в партията. Оценката ще покаже доколко нейният вътрешен живот и вътрешнопартийните отношения могат да служат като образец на социалистически обществени отношения. Ще бъде нужно внимателно да се обобщят и да се осмислят всички осъществени вече мероприятия, да се оцени тяхната полезност, да се очертаят качествено новите завоевания и натрупаният положителен опит, проблемите, които не са решени. Много важно е оценката да бъде ориентирана към бъдещата работа, да сочи пътищата, по които ще се върви, за да се съхрани, умножи и развие богатството от форми и подходи за усъвършенствуване работата на първичните партийни организации, да се осигури изпълнението на главната вътрешнопартийна задача, определена от Дванадесетия конгрес. Тези оценки ще се обсъдят и приемат на специални събрания на първичните партийни организации. Те се изготвят от комисиите на общинските, районните и градските комитети на партията и от партийните бюра на съответните организации с участието на широк кръг от активисти на организацията. В големите първични партийни организации оценките може да се обсъдят предварително в партийните групи и в съставните организации.

Правилно ще бъде да се осигури необходимата връзка между характеристиката, приета в началото на прегледа, и оценката на резултатите от него, да се съпоставят изводите.

Оценка за равнището на прегледа и за резултатите от него ще приемат и общинските, градските, районните и окръжните комитети на БКП — на свои пленуми или на съвещания на актива.

●

Високо равнище на прегледа може да се осигури само ако в неговото провеждане активно участвуват окръжните и общинските комитети на партията.

Ето защо окръжните комитети на партията следва да осигурят правилно разбиране и организиране на работата по прегледа от страна на общинските, районните и градските партийни комитети.

Чрез създадените към бюрата на окръжните комитети работни групи те ще насочват, контролират и подпомагат да се обобщи, популяризира и внедрява положителният опит. Тяхно задължение е да анализират резултатите от провеждането на прегледа във всички общински организации.

Digitized by Google

Най-голяма тежест по организацията и протичането на прегледа ще падне върху общинските, районните и градските комитети на партията. Като непосредствени ръководители на първичните партийни организации те имат дълг да осигурят правилен подбор на членовете на комисиите, които ще изготвят характеристиките на първичните организации и ще оказват постоянна помощ в тяхната дейност. Те ще оказват конкретна помощ и ще контролират работата на партийните бюра по подготовката на събранията за приемане на характеристиките и мероприятията за дейността на организациите по време на прегледа. Изключително големи са техните задължения по време на втория етап от прегледа, когато ще създават в организациите обстановка на инициатива, творчество, деловитост и висока отговорност. Ето защо се препоръчва периодически да обсъждат в бюрата или на пленуми и съвещания хода на прегледа в отделни групи организации, както и в общинската, районната или градската.

В заключителния етап от прегледа общинските, районните и градските комитети ще осигурят взискателна и качествена оценка на извършената работа, ще съдействуват за изработване на постоянна система за издигане ролята и боеспособността на първичните партийни организации.

Важен момент от ръководството на прегледа наред с конкретната работа в първичните организации е **създаването на стройна система за своевременна и точна информация.**

Окръжните, общинските, районните и градските комитети на БКП ще предвидят мерки за изграждане на такава система. Тя би могла да се интегрира със сега съществуващата система за вътрешнопартийна информация, за да не се увеличава книжнината. Но в нея нараства значението на подсистемата за своевременно решаване на въпросите, бележките и предложенията на комунистите, поставени при прегледа.

Главна задача на окръжните комитети на партията е обучението на кадрите от всички равнища, които ще провеждат прегледа. В нейното изпълнение ще бъдат включени кадрите от АОНСУ и междуокръжните партийни школи. Тук е необходимо творчество както при определяне на съдържанието, така и при избора на формите за обучение. Целта на обучението е да въоръжи кадрите със задълбочени познания за основните проблеми в дейността на първичните партийни организации, за новите изисквания, които предяви Дванадесетият конгрес на партията, да ги въоръжи с най-ефективните форми, средства и подходи за усъвършенствуване на тази дейност, да осигури широка обмяна на положителния опит. Ето защо ще се отреди повече внимание на активните форми за обучение като семинари, дискусии, срещи за обмяна на опит.

Секретариатът на ЦК на БКП възлага важни задачи на научните звена и особено на Центъра по партийно строителство при АОНСУ, на научно-методическите центрове и кабинетите по партийно-организационна работа при окръжните комитети в две направления: подготовка на методически разработки, лекции, консултации и други материали. И на второ място — научни изследвания и обобщения на резултатите от прегледа.

Предстои да проведем крупно вътрешнопартийно мероприятие, което ще бъде важен етап от работата за изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на партията. Прегледът ще съдействува първичната партийна организация да застане в центъра на вниманието на цялата партия. Той ще постави на изпитание всички партийни организации, ще бъде проверка на тяхната способност и готовност да претворят в дела конгресните предначертания.

Digitized by Google

ВЪЗВРЪЩАНЕ КЪМ НАЧАЛОТО

ВЪЗДЕЙСТВУВАЩАТА СИЛА НА СПОМЕНИТЕ НА ЛЕОНИД ИЛИЧ БРЕЖНЕВ

Публикуваните в книжка 11/1981 г. на сп. „Новый мир" „Спомени" на Л. И. Брежнев ни връщат към дни сурови и борбени, към времето на едно възмъжаване, към годините на неумолими изпитания и борби.

Както сам авторът посочва, „тогава радио нямаше, работниците нямаха часовници и заводът ги призоваваше на работа. Първата предупредителна сирена отекваше в пет и половина заранта, сетне другата — в шест за смяната, после в пет и половина вечерта пак изсвирва предупредителната и в шест — отново сирената за смяната".

Смени от по дванайсет часа.

Животът, отмерван от заводската сирена...

Тогава героят на разказа не е още дори петгодишен и неговата гордост е да крачи заедно с хората, облечени с износени куртки от док.

У него завинаги ще остане гледката на поглъщаното от заводското преддверие море от отрудени хора.

Миналото е пролог. Завръщането към раните години е оригинален пролог към трилогията на Л. И. Брежнев „Малката земя", „Възраждане" и „Целина" — книги, придобили изключителна популярност, завладели умовете и сърцата на милиони читатели от множество страни на света.

„За да разбере добре, за да цени настоящето, човек трябва да вижда миналото в истинската му светлина", посочва авторът, търсейки корените на своето израстване, годините на своето „одимено детство". С вълнение и затрогваща човечност той рисува Каменское край Днепър, неговите отрудени хора, проникновено предава късове от една действителност, към която не можем да бъдем равнодушни. Но спомените за годините на недоимъка, на жестоката борба за хляб не навява униние, те са сгрети от оптимизма на дълбоко разбиране за творческото начало на човешкия дух, от уважение към труда, към хората на труда. И това уважение не е друго, освен по-сетнешното, днешното, брежневското преклонение към човека, към неговите способности, към непрестанното му движение към съвършенство. Тази наглед интонационна концентрация на ранните впечатления постепенно ни разкрива едно платно, пределно познато ни от руската история и литература, един портрет на работника с вързоп под мишница, хапващ набързо край пещите — създател на благата, борец за правдини, изнесъл покъсно на плещите си стачки и вълнения, войни и революции.

На високосъзнателния, духовно богат, нравствено извисен труженик са посветени впечатляващи страници от спомените. Вътрешната красота на работника, неговото разбиране за чест и достойнство са разкрити недвусмислено: „Почти всички богатства, натрупани от човечеството, са дело на мускулестите му ръце, но самият той не е свързан със собствеността, душата му не е отровена от користни сметки, в нея властвуват широтата, безстрашието и вечният стремеж към справедливост. Той е находчив, съобразителен, надарен с гъвкав ум и хумор. Решителен е, смел и верен на дружбата, винаги е готов да се притече на помощ на своя другар..."

Авторът търси своето родословие в родословието на работниче-

Digitized by Google

ската класа в Русия. Съдбата на личността е идентична със съдбата на класата, на народа. Този потомствен металург и коренен пролетарий е част от онази преобразуваща сила в обществото, която го движи напред.

Наред със спомена за родния праг и за родителите два са факторите, които доминират в описанието: заводът и работникът. Заводът — по онова време най-големият в Южна Русия. „Нещо все ни теглеше към него — пише Л. И. Брежнев — и аз, подобно на синовете на другите работници, знаех, че подир тате ще отида в цеха, при живия огън." И по-нататък: „Отново и отново високият широкоплещест работник с престилка и цървули от върви замираше на място (в „лупинг" както казваха тогава). Виждах ясно: той целият е внимание, клещите са винаги готови."

Заводът — този старт към необозримите хоризонти на света. Работникът — този преборващ се с огъня човек...

Нравственият патос на това възвръщане към началото, към корените на едно наситено с отговорност, с всеотдайност към народа битие иде от онова истинско разбиране на ценностите на живота, заключващо се в борба за щастието на другите. И ако проблемът за неимоверно тежките условия на живот и труд на работниците от дореволюционна Русия е проблем на тяхната класова борба, и ако разбирането за народностност прераства в разбирането за партийност, то е, защото многостранното и многопластовото вникване в глъбините на годините е подчинено на една цел — търсене на същностните черти на класата, на партията.

Л. И. Брежнев припомня моменти от революционната история на Юга на Русия, където първите социалдемократически кръжоци са създадени още през 1885 година. Такъв кръжок работи и в Каменское, там се получава по-късно и Лениновата „Искра". На фона на тогавашната действителност са маркирани действията на трима болшевики, представящи плеядата на първите работници, поели пътя на революционната борба: Иван Василевич Бабушкин, Григорий Иванович Петровски и Никифор Ефремович Вилонов. Личности, от чийто пример авторът се въодушевява, пламенни борци против насилието и експлоатацията. Минавайки през неизмерими трудности, тези хора закаляват у себе си железен дух. „И пиша за тези беззаветни борци — посочва Л. И. Брежнев, — за да разберем още по-добре защо работническата класа на Русия винаги е следвала В. И. Ленин, болшевиките, великата партия на комунистите."

Преклонението на автора към личности и герои включва и неговия пръв учител по история Ковалевич (за когото децата не са и помисляли, че е нелегален и политически работник и разбрали това по-късно, когато деникинци го разстреляли), както и Василий Алексеевич Копцов, герой на Съветския съюз, загинал храбро на фронта по време на Отечествената война.

Борците за свобода и народни правдини побеждават, защото са дълбоко свързани с народа, с родината. Тяхната нравствена сила покорява читателя, кара го да сравнява своето поведение с тези образци, да засилва своята отговорност пред обществото. И това не е механичен порив, а конкретно усещане за силата на класата, за нейните морални устои.

Представите си за справедливост, честност, достойнство читателят сверява с първоизвора, с онези народностни глъбини, към които авторът го води. Тук нещата са отчетливо категорични: „Щом си обещал, трябва да удържиш на думата си; съмняваш ли се, кажи истината, страхуваш ли се, не се захващай, а щом веднъж си се захванал — продължавай смело напред. Сигурен ли си в правотата си — отстоявай

Digitized by Google

своето докрай." Истини, предавани от бащи на деца, истини, изграждащи волята и характера, отношението на човека към самия себе си, неговата отговорност, неговата степен на самосъзнание, на самовзискателност... Истини, които страниците на „Спомени" ни повтарят и които са толкова актуални днес.

Мостът, който авторът хвърля от миналото към настоящето, от своята младост към младостта на днешното поколение комсомолци, е изграден с непосредственост и топлота, неговите основи са здрави. Те са в постигнатото, направеното, извоюваното от предидущите поколения, в необходимостта щафетата да бъде поета по-нататък. И тази щафета е в силни ръце: „Днес ме стопля мисълта — пише Л. И. Брежнев, — че поколенията на борците-революционери, на строителите на първите петилетки, на воините от Отечествената война имат достойна смяна. Можем да възлагаме на комсомолците, на всички младежи от съветската страна задачи с немислими преди мащаби и се убеждаваме, че им е присъщо благородното чувство за лична отговорност за всичко, което става на земята ни, че във всяко начинание те влагат романтичния си порив и, бих казал, младежко дръзновение. Младежта ни расте комунистически убедена, дълбоко предана на делото на партията, на делото на великия Ленин, вярна на идеалите на Октомври."

С ярка сила на внушението се открояват онези пасажи в спомените, в които Л. И. Брежнев разсъждава върху смисъла и съдържанието на партийната дейност, върху призванието и мисията на партийния работник. С проникновение и мъдрост той разкрива същността на процеса на общуване с хората, вдъхновяващ човека за големи дела, вниква в съставките на онази „сплав от навици, знания и опит", така необходима за комуниста-ръководител, осъществяващ непосредствено връзките на партията с масите.

Разглеждайки в единство различните страни на партийното ръководство, авторът обстойно се спира на идеологическата работа, която винаги е била и си остава една от първостепенните задачи на Комунистическата партия. „Тази работа е многостранна — се посочва в книгата, — тя налага процесите в общественото развитие да се анализират научно, проблемите, породени от тях, да се решават начаса." На дейността на партията за развитие на класовото съзнание на масите, за тяхното възпитание в духа на комунизма са посветени размисли, разкриващи сложния път на формиране на социалистическо съзнание на трудещите се, на техния мироглед, на идейната им убеденост.

С особена категоричност звучат думите на Л. И. Брежнев:

„Опасно е да подминаваме даже за миг, даже в отделни участъци идейното начало в държавния и в обществения живот, да се примиряваме с грешките в идеологията. На пръв поглед те не са толкова очевидни, колкото, да кажем, техническите пропуски. Ако даден агрегат е проектиран погрешно, той няма да даде очакваната мощност или просто няма да работи — и това се вижда веднага, остава само да пресметнем нанесените щети. А грешката в идеологията обикновено е прикрита, замаскирана е с красиви слова; тя обаче води до сериозни последици и ако не бъде отстранена навреме, ще се отрази върху работата и ще нанесе огромна вреда."

Оттук произтича проблемът за усъвършенствуване на идейновъзпитателната работа като цяло, за създаване на такива критерии, които осигуряват възможност отделната личност сама да оценява същността на окръжаващите я събития от гледна точка на политиката на Комунистическата партия, от позициите на марксистко-ленинската теория. Защото без класово-партийно разбиране на същността на явленията не можем да имаме социално активни личности, чиито усилия, труд, мисли да са насочени към по-нататъшното усъвършенствуване на со-

Digitized by Google

циалистическия начин на живот. Правилното оценъчно отношение на нашия съвременник към окръжаващата го действителност е продиктувана и от необходимостта той умело и навременно да реагира на негативни прояви в колектива, да може същевременно да утвърждава водещото положително начало в нашата действителност. Тук се изключва всякакво политическо самоуспокояване. Повишаването на ефективността на партийната пропаганда и агитация е ключов проблем, той е проблем на формирането на човешката личност и нарастването на този фактор в живота на обществото е подчертаван неедноократно на страниците на разглежданата книга. Разбира се, съзнанието и поведението на хората се формира под въздействието на множество фактори на действителността (не само на идейновъзпитателната работа), но в случая е акцентувано върху нея, изтъкната е важността ѝ за делото на партията, определени са функциите ѝ. Защото обект на непосредственото идейно въздействие е човешкото съзнание — тази сложна, най-сложна сфера.

Размислите, посветени на високите изисквания към идейновъзпитателната работа, на връзките на партията с масите, на които се отделя внимание в книгата, водят до извода, че обективният процес на непрестанно издигане на ръководната роля на КПСС в живота на обществото се съпровожда от процеса на по-нататъшно усилване на теоретическата, политическата и организаторската дейност на партията, на научния ѝ поход в решаването на задачите, стоящи пред нея.

Партията полага всестранни грижи за повишаване на боеспособността на своите редове, усъвършенствувайки непрестанно формите и методите на ръководство, укрепвайки все повече връзките си с масите. И ако партията обикновено е наричана съюз на единомишленици-ленинци, то това става преди всичко поради факта, че източник на нейната сила, на високия ѝ авторитет и влияние сред масите е нейното идейно и организационно единство. Основа на идейното единство на комунистите е марксистко-ленинското учение, целият комплекс от положения и идеи, от които партията и всички нейни членове се ръководят в своята практическа работа в изграждането на новото общество.

Както посочва Л. И. Брежнев, главно оръжие в тази дейност е правдата. И за успехите, и за пропуските трябва да се говори откровено. Хората винаги ще оценят искрения диалог и обратното: „Няма нищо по-безплодно от неадресираната пропаганда, откъсната от интересите на аудиторията, от нуждите на деня. Ако ораторът гледа да не засяга наболелите въпроси, той поражда у хората недоверие. Ако лекторът мънка на трибуната и повтаря общоизвестни неща, приказките му не струват пукната пара, нещо повече —, такъв оратор може да отучи хората да слушат лекции. В тази сфера формализмът е противопоказен, тук е необходим творчески подход. Искам да подчертая — твърди Л. И. Брежнев: — залог за успех съвсем не са изкусните ораторски похвати — специалитет на буржоазните политици, фалшивият патос или силата на гласните струни. Както е известно, В. И. Ленин не е имал силен глас и въпреки това чували са го всички. Цялата страна, цялото човечество. Чували са го, защото са го слушали. А са го слушали, защото той е влагал в речите си идеи и мисли, близки на масите, защото в подкрепа на тези идеи е намирал неотразими доводи, защото е бил логичен, правел е дълбоконаучни, смели изводи, поставял е конкретни, важни задачи . . .“

Нима за действеност на идеологическата работа може да се говори, ако в дейността на някои кадри съществува пустословие, ако те казват едно, а в действителност нещата изглеждат другояче. Ако откровеният диалог с хората и здравият нравствен климат не са налице, трудно може да се формира активна жизнена позиция у трудещите се,

Digitized by Google

изява на истински обществен дълг. В тази насока партията предявява особено високи изисквания към комунистите-ръководители. Техен висш дълг е непрестанно да работят с хората, да се вслушват в техния глас, пряко да участвуват във възпитателния процес, да създават условия за плодотворен труд, за пълна изява на творческите сили на трудещите се, за тяхното многостранно развитие. Или, както бе посочено на XXVI конгрес на КПСС, много важно е пропагандата да не заобикаля острите теми, да не се бои да засяга така наречените трудни въпроси; идейновъзпитателната работа да се води живо и интересно, без щампи и сбор от готови формули.

Мястото на комуниста в този процес е ключово.

Какво означава да бъдеш комунист? Това означава преди всичко да бъдеш отговорен. Своите сили, знания, способности, своя живот безрезервно да посветиш на партията, своите стремежи да слееш с нейните, непрестанно да се бориш за постигане на целите, за които партията се бори.

И отново — мястото на комуниста-ръководител, неговото призвание. Съблюдаването на принципите на ленинския стил на работа и ръководство — този жив, творчески метод, който непрестанно се развива и усъвършенствува, този комплекс от утвърдени и в същото време постоянно обогатяващи се средства, форми и методи на партийна работа, базиращ се на теорията на научния комунизъм. Неговите основни признаци улавяме в различни моменти от страниците на „Спомени". Ние откриваме в отделни прояви на делничността, на живата практика и израз на революционен размах и деловитост, и колективност в ръководството, и лична отговорност, и изява на демократизъм, и връзки с масите, и грижовно възпитание на кадрите. И над всичко това — идейна убеденост, преданост на делото на комунизма.

От страниците на тази немногословна книга улавяме органическото единство на теоретическата и практическата дейност — едно от главните изисквания на научния подход в партийната работа. Дълбокият анализ на обективните процеси в практиката, тяхната взаимовръзка и взаимна обусловеност, реалистичната оценка на съществуващите възможности, умението да се виждат тенденциите и закономерностите на произтичащите изменения — всичко това прозира в спокойния ритъм на разказа. Хора, години, живот... Събития, промени... И над всичко това — строга партийност, ярко изразен класов подход към явленията на действителността.

Революционният размах на събитията, които протичат във времето, визирано в „Спомени", мащабността и дълбочината на промените, участието на народните маси в тези промени — това са страници, които впечатляват.

Известната постановка на Л. И. Брежнев, че партийният работник в съвременните условия трябва да представлява сплав от политическа зрелост, комунистическа деловитост и нравствена чистота в тази неголяма по обем книга има своята по-обстойна трактовка, изразена индиректно. Наследник на достойни революционни традиции, партийният работник е човек, за когото дългът пред партия, народ и родина стои над всичко, човек, който непрестанно усъвършенствува своята организаторска и политическа дейност, утвърждавайки ленински стил на ръководство. И всичко това е предадено чрез действие, чрез поставяне на партийния деец в различни обстоятелства, чрез разгръщане на неговата целеустременост, чрез непрестанно обогатяване на теоретическата му подготовка, чрез подчиняването на личните интереси на интересите на партията и народа.

Страниците на спомените разкриват живота на Л. И. Брежнев в неразривна връзка с живота на партията и страната. Израстването,

Digitized by Google

възмъжаването на личността и на обществото вървят ръка за ръка, това е единен процес.

Петнайсетгодишен, авторът е вече работник (този ден, запомнен много добре, е наречен „заветен"), преди това вече е завършил гимназията в Каменское. Седемнайсетгодишен учи в техникум, 23-годишен е заместник-председател в районния изпълком, през 1935 година завършва с отличие технически институт и става инженер-топлоенергетик.

Години на всеотдайност, труд, учение, през които не по-малко важни са „университетите на живота", формиращи жизнелюбие, човеколюбие.

И ако личността се изгражда динамично, то е, защото времето, годините са наситени с много усилия, с неимоверен труд: „В ония години трябваше да проумея една истина — четем в „Спомени": — времето има не само протежение, но и обем. Човек може да пилее безцелно, да прахосва дните и часовете си, а може и да ги насища, да ги уплътни и запълни до краен предел. И тогава той успява да свърши много, много неща."

През 1931 година Леонид Илич е приет в партията. Това става в родния му завод и той отъждествява това събитие с още по-голямото насищане на времето, с умножаването на задълженията и отговорността. „Попитат ли някого от нас, комунистите, дали иска да поеме друг път — изтъква авторът, — той ще отвърне твърдо: не. Защото нашият път е пътят на беззаветното служене на народ и партия."

Проникновени страници от „Спомени" са посветени на родолюбието. Намерена е една естествена връзка — любовта към родния праг, към родния край е израз на любовта към родината: „У всекиго от нас родолюбието започва от спомена за детството, от родния дом и улица, от родния град или село. И в същото време всеки носи в себе си любовта към голямата, велика Родина, която в дни на опасност, на тежки изпитания ни е до болка скъпа и близка."

Това чувство е всеобемно — от предаността към националните революционни традиции до уважението към родния език; от загрижеността за интересите и историческите съдбини на страната до гордостта от постигнатото по пътя на съзиданието; от преклонението пред нравствените добродетели на народа до нетърпимостта към пропуските и недостатъците в работата. И над всичко доминира готовността за саможертва в името на народа и родината.

Истинското родолюбие не е само преклонение пред природните красоти — то има активен характер, то е една от движещите сили в развитието на обществото. И неговият диапазон е широк — от защита на отечеството от вражи посегателства до самоотвержен всекидневен труд в името на процъфтяването на страната, на създаването на повече блага за народа.

Човек може да изгради у себе си силно патриотично чувство не като съзерцава красотите на родната земя, а като „пусне корени в нея", като поработи „с пот на челото". Само „когато отгледа жито, налее основите на град, прокара нов път или изкопае в нея окопи, та да я защити — тогава той ще разбере какво е родината".

Това високо чувство наред с всичко останало намира израз и в синовната почит, и в грижовното, „свято" отношение към хляба.

Себевглеждането в „Спомени", това зримо докосване до съвсем обикновени неща, изследването на връзката минало—настояще има ясно определен смисъл: отговорността на комуниста. Отговорност навсякъде, отговорност за всичко. Именно в това се заключава голямата въздействуваща сила на книгата.

Мила ИЛИЕВА

Digitized by Google

ПРЕДСТАВИТЕЛ НА ПАРТИЯТА В КОЛЕКТИВА И ПРЕДСТАВИТЕЛ НА КОЛЕКТИВА В ПАРТИЯТА

ДИМИТЪР АНАНИЕВ

Дванадесетият конгрес на партията, като продължи и обогати априлската линия в областта на партийното строителство, обоснова и определи главните направления за по-нататъшното развитие на партията като жив социален организъм, за издигане на нейната ръководна роля в социално-икономическия напредък на нашата страна, в строителството на развития социализъм. Най-общо, комплексно направление, в което се събират и съединяват всички останали, е издигането на ролята и боеспособността на първичната партийна организация, превръщането ѝ в действително ръководно политическо ядро на трудовия колектив и първообраз на неговото бъдещо състояние. В материалите на конгреса то е определено като най-важна партийно-политическа задача.

Конгресът не се задоволи само с поставянето на целите, постигането на които ще издигне на по-голяма висота ролята и боеспособността на първичната партийна организация. Едновременно с това той посочи и основните средства, чрез които ще се постигнат тези цели. И на въпроса, кое е главното средство, за да се издигат ролята и боеспособността на първичната партийна организация, конгресът отговори — това са нейните здрави и силни връзки с трудещите се.

От практическа гледна точка и във връзка със започващия преглед на първичните партийни организации логично възникват въпросите: Какво означава представител на партията в трудовия колектив? А какво — представител на трудовия колектив в партията? По какъв начин и с какви форми се осъществява това представителство? От какви фактори зависи ефективното представляване? Кои са формите и методите за влияние върху тези процеси?

Нека се опитаме, ако не да отговорим, то поне с поставянето на тези въпроси да предизвикаме размишления, да подтикнем към творчески търсения, да разкрием някои аспекти от възможния им отговор.

1. МЯСТО И РОЛЯ НА ПЪРВИЧНАТА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ В СИСТЕМАТА НА ОБЩЕСТВЕНИТЕ ОТНОШЕНИЯ В ТРУДОВИЯ КОЛЕКТИВ

Първичната партийна организация е неразделна част от две социални общности, в които е включена, реално функционира и се раз-

Digitized by Google

вива. Тя е едновременно част от трудовия колектив, в който се изгражда и действува, и част от Комунистическата партия, в рамките на която има специфични задачи и съхранява относителна самостоятелност. Първичната партийна организация е политическа сила, обединена от идейните, организационните и моралните принципи на Комунистическата партия. За нея трудовият колектив е среда, обкръжение, съвкупност от икономически, социални и културни условия, отношения и процеси, в които се проявяват и отразяват животът, дейността и потреблението на трудещите се. В същото време партийната организация чрез своите членове е интегрирана в тези процеси като неразделна част от трудовия колектив.

Взаимоотношенията между първичната партийна организация и трудовия колектив са частен случай и конкретна форма за проявление на социалистическите обществени отношения. Те се основават върху обществената собственост на средствата за производство и пораждането от това обективно единство на интересите им. Като социално-икономически организъм и елемент на политическата система на социализма трудовият колектив е арена на формиране, осъществяване и развитие на цялата съвкупност от обществени отношения — икономически (производствени, разпределителни), политически, правни, управленчески, естетически, нравствени, включително и носещите социален характер отношения между половете и възрастовите групи. Фундамент на тези отношения са производствените отношения, възникващи при създаването на материални и духовни ценности и обуславящи другите видове обществени отношения. Членовете на първичната партийна организация непосредствено участвуват в системата на обществените отношения в трудовия колектив, защото са индивидуални физически носители на тези отношения, както всички останали трудещи се. В същото време членовете на партията и първичната партийна организация като цяло са **съзнателни носители и изразители на социалистическите политически отношения в трудовия колектив.** А известно е, че политическите отношения са израз и концентрирана форма на производствените отношения. Те са водещ компонент в системата на обществените отношения. В политическите отношения, проявяващи се в трудовия колектив, партийните членове и първичната организация изпъкват като организирана страна на тези отношения, като въплъщение на осъзнатите трайни обществени интереси на трудовия колектив. Първичната партийна организация като част от партията е носител, представител и изразител на комунистическите идеали. В това си качество нейната главна задача е да внася комунистическо съзнание в трудовия колектив, да го просвещава, организира и възпитава за реализиране на задачите, които обществото чрез плана му е поставило.

Очертаното място и роля на първичната партийна организация в системата на обществените отношения в трудовия колектив обуславя нейните две диалектически свързани черти. От една страна, като носител на марксистко-ленинското съзнание, да представя партията в трудовия колектив. Това означава да осъществява функциите на политически ръководител, организатор и възпитател на трудовия колектив при изпълнение на неговите основни производствени, социални и възпитателни задачи. И от друга страна, като част от трудовия колектив да го представя в партията. Това означава да бъде политически изразител, защитник и реализатор на днешните и утрешните интереси на трудовия колектив и неговите отделни членове. Между тези два вида представителство има диалектическа връзка. Те са относително самостоятелни, но не отделени или противопоставени едно на друго. Обратно. Свързани са, преливат и взаимно се обуславят. Всяко обособяване на самостоятелни черти и качества на едното и другото представителство има условен характер. В реалния живот едни и

Digitized by Google

същи черти и признаци могат да определят съдържанието и на двата вида представителства.

Посочените два вида представителства са от особен род. Тепърва те ще се характеризират и ще се уточняват особеностите им. Още сега е ясно обаче, че те не се побират изцяло в рамките на онова, което са описали и обяснили правоведите.

Първият вид представителство е свързан с изясняване на въпроса: какво партията чрез първичната партийна организация носи в трудовия колектив и по какъв начин се пренася то в него? Вторият вид е свързан с отговор на въпроса, какво иска и очаква колективът от партията и по какъв начин то става нейно достояние? При това и в двата случая възниква проблемът за гаранциите от възможно деформиране на представителството в едната и другата посока.

2. ПРЕДСТАВИТЕЛ НА ПАРТИЯТА В ТРУДОВИЯ КОЛЕКТИВ

Видяхме, че по своето обективно положение първичната партийна организация се намира в центъра на социалистическите политически отношения в трудовия колектив и поради това тя е ръководно политическо ядро на колектива. В това си качество е представител на партията в трудовия колектив. Но веднага възниква въпросът: с какво и как първичната партийна организация представлява партията в трудовия колектив?

Първичната партийна организация представлява в трудовия колектив най-важните качества на партията като съюз на единомишленици и единодействуващи. Тя акумулира и изразява основните черти на Комунистическата партия като цяло. Партията — а следователно и всяка нейна част — е преден, съзнателен и организиран отряд на работническата класа и всички трудещи се, висша форма на обществено-политическа организация, въплъщение на връзките с масите, олицетворение на пролетарския и на социалистическия интернационализъм, дружбата и братството между народите. Разбира се, проявлението на общите черти на партията от нейните части не е едностранно, просто и непосредствено. Тук действуват закономерностите за взаимоотношенията между частта и цялото. Всяка част въплъщава и носи общите черти, но ги изразява в различна степен на пълнота и конкретност. Всяка отделно взета първична партийна организация ги отразява в зависимост от своя количествен и качествен състав, мащаб и дейност, създадени традиции. Оттук и разнообразието в степента на боеготовност на различните първични партийни организации, на умението им да реализират обективно заложените в тях възможности и черти.

Първичната партийна организация представлява в трудовия колектив марксистко-ленинското мировъзрение на Комунистическата партия. Нейните членове са въоръжени с марксистко-ленинските идеи, което им позволява ежедневно и ежечасно, в контактите си с трудещите се, да формират у тях диалектико-материалистическо отношение към света и хората, към обществения живот в цялото му многообразие, към творческия труд и духовните ценности. Внасяйки своята комунистическа съзнателност и убеденост в трудовия колектив, първичната партийна организация съдействува за научно разбиране на съвременната епоха. Тя развива общественото и политическото съзнание на трудещите се, възпитава комунистическо отношение към труда и обществения дълг, социалистически патриотизъм и интернационализъм.

Съвременните условия диктуват необходимостта от формиране на нови идейни ценности, съответствуващи на промените в общественоикономическата и политическата сфера. Първичната партийна организация чрез своята идеологическа работа е призвана да формира

Digitized by Google

адекватно на изменените социални условия съзнание и поведение на трудещите се. То засяга, както подчертава другарят Тодор Живков в Отчетния доклад пред Дванадесетия конгрес, отношението към труда, правата и задълженията на всеки трудещ се, начина на заработване на трудовите възнаграждения, участието в планирането, организацията и отчитането на стопанските и другите обществени дейности.

Внасянето на комунистическо съзнание в трудовия колектив предполага обществен контрол и социално санкциониране на реалното поведение на личността. Първичната партийна организация не може да бъде безразлична към съдбата на идеите и ценностите, които разпространява и пропагандира в трудовия колектив. Най-важното за нея е да убеди трудещите се в тяхната правилност и полезност, да осигури положителното им възприемане и да способствува за тяхното превръщане в норма на реално поведение. Това предявява две важни изисквания към нейната идеологическа работа, особено подчертани на Дванадесетия конгрес на партията. Преди всичко да не се ограничава с разпространяване на идейни ценности. Заедно и наред с това да прави анализ на идейно-политическата обстановка и на отклоненията от дължимото поведение, да посочва и изобличава конкретни примери и факти на разрив между съзнание и реално поведение. Непосредствено свързано с това е и другото изискване — да реализира ролята си на източник на информация, обратна връзка и форма на изява на общественото мнение. Идеологическата работа на първичната партийна организация е изключително важно звено в постоянната духовна връзка между партията и трудещите се. Чрез нея, казва другарят Тодор Живков, партията чува гласа на народа.

В трудовия колектив първичната партийна организация представлява политиката на Комунистическата партия. Този елемент на представителството има изключително важно значение и играе особено важна роля. От една страна, защото първичната партийна организация е най-близо до трудещите се, чиито коренни интереси намират отражение и израз в политиката. В същото време, от друга страна, тя е в най-непосредствен допир с конкретните реализатори на тази политика. Тези особености превръщат първичната партийна организация в своеобразен пункт, където се събират изявените настроения и интереси на трудещите се, обобщават и предават се на местните и висшите партийни органи, организира се изпълнението на партийната политика на микроравнище (работно място, бригада, участък). Ясно е, че сферата, където функционира първичната организация, определя приоритета на онзи вид политика — икономическа, социална, техническа, културна, научна, образователна, външна, военна и други, към което е ориентирана преимуществено нейната дейност.

Вземайки под внимание решаващата роля на икономиката в живота на обществото, нашата партия полага най-големи грижи първичната партийна организация да представлява в трудовия колектив възможно най-пълно съвременната социално-икономическа политика и да се бори възможно най-активно за нейното практическо осъществяване. При това центърът на вниманието ѝ се съсредоточава върху най-важната част от тази политика — курсът към повсеместна интензификация върху основата на най-новите постижения на научно-техническия прогрес и челния производствен опит, последователното прилагане на новия икономически подход и неговия механизъм, по-нататъшното усъвършенствуване на социалистическите обществени отношения.

Съвременната социално-икономическа политика на партията се изпълнява в условия на ограничени суровинни и енергийни ресурси. Това придава особено важно значение на работата на първичната партийна организация за мобилизиране на трудовия колектив за съставяне на насрещните планове за 1982 г. и за осмата петилетка, като се

Digitized by Google

разкрият и използват резервите и възможностите на всяко работно място и участък. Ръководно начало в процеса на разработване на насрещните планове са указанията на другаря Тодор Живков, дадени на Октомврийското национално съвещание. Сега първичната партийна организация ще представлява достойно партията и нейната политика в трудовия колектив, ако осигури чрез насрещните му планове постигане няколко пункта повече от предвиденото нарастване на националния доход, обществената производителност на труда, печалбата, както да осигури пълната самоиздръжка на трудовия колектив.

Първостепенен фактор за постигане на това е разгръщане на повсеместна борба за икономии на горива, суровини и материали, търсене и реализиране на допълнително снижаване на материалните разходи. Първичната партийна организация да насочва трудещите се към търсене на нови резерви за повишаване ефективността на капиталните вложения чрез изменение на тяхната структура, съкращаване на неефективните обекти, даване предимство на високоефективни и валутоносни дейности, премахване на строителните и архитектурните излишества. Новите условия на работа с ограничени материални ресурси налагат партийната организация да активизира работата си по намаляване разходите за управление, като насочва вниманието на комунистите в административно-стопанските ръководства към съкращаване на звенността, рационализиране структурата на управление и ликвидиране на несвойствени функции.

Но политиката има макро и микро равнище. Лозунгът, постановката, задачата на общопартийно равнище няма да даде желания и търсения ефект, ако не се преведе на езика на конкретните практически действия и поведение на отделните хора. Първичната партийна организация представлява политиката на партията на микро равнище. А това я задължава да адаптира, конкретизира и детайлизира, да персонализира изискванията на лозунгите, постановките, задачите. Тук обаче има сериозни слабости за отстраняване. Дванадесетият партиен конгрес убедително констатира, че сега много първични партийни организации не умеят достатъчно добре и своевременно да откриват и решават новите проблеми в живота на трудовите колективи[1]. Това на практика означава, че има повтаряне и декларираме на лозунгите и постановките, откъснати от реалния живот на трудовия колектив, което е равносилно на отдалечаване на първичната организация от обществените потребности. Неизбежният резултат от такъв подход са самоцелни и социално ненужни дейности, натрупване на обществен актив, отдалечаване от живота и практическите нужди на колектива. Затова сега особена актуалност и значение придобива изпълнението на задачата, поставена от конгреса, за укрепване на връзката на първичната организация с живота на трудовия колектив и населеното място.

Първичната партийна организация представлява в трудовия колектив организираността, дисциплината, революционната целеустременост, преобразувателния устрем на Комунистическата партия. Както всяко социално образуване и трудовият колектив се намира в непрекъснато движение, изменение и обновяване. Едни машини, технологии и методи на производство на материални и духовни ценности сменят други. Подменят се уменията и навиците на трудещите се. Обогатява се асортиментът на продукцията. Заменят се суровините и материалите. Развива се организацията на труда и управлението на колектива.

Внасянето на организираност в трудовия колектив е равнозначно преди всичко на плановост в неговото развитие. Промените в колек-

[1] Тези на Дванадесетия конгрес на БКП... С., 1981, с. 109.

Digitized by Google

тива не се извършват стихийно, самопроизволно и от само себе си. Обективните потребности и нужди в развитието на колектива трябва да бъдат осъзнати и претворени чрез действия. А това изисква напрежение, човешка енергия, труд, борба, настойчивост. Първичната партийна организация е носител на новото и е изразител на прогресивната тенденция на развитието в живота и дейността на трудовия колектив. Поради това тя се намира на предната линия на борбата между новото и старото. И оттук голямата ѝ отговорност, както се изразява В. И. Ленин, за щателно изучаване кълновете на новото, за внимателно отнасяне към него и всяческа помощ на растежа му. Това е най-характерната черта от нейния стил и методи на работа, която я превръща в новатор и творец, непримирим и последователен борец против консерватизма и застоя.

Внасянето на организираност в трудовия колектив е равносилно на внасяне на целеустременост в неговия живот и дейност. Това предполага първичната партийна организация да опознава и овладява многобройните връзки, отношения и зависимости в колектива. А като се има предвид, че съвременният социален динамизъм непрекъснато ги разширява и усложнява, ще стане ясно колко е необходимо участието на всички комунисти в това дело. Без тях е почти невъзможно да се отразят и вземат под внимание различната посока и степен на влияние на едни или други явления, процеси и факти, да се определи различната роля на факторите, участвуващи в тях. Като разкрива и отчита взаимната връзка и зависимост между многото фактори, сили и страни в живота и дейността на трудовия колектив, първичната организация последователно прилага системен, цялостен, комплексен подход, вижда и улавя главното звено в живота на колектива, координира и субординира действията на различните фактори и сили в него.

Внасянето на организираност в трудовия колектив означава контрол за реализация на неговите функции и задачи. Най-напред контрол върху работата и поведението на комунистите. Техният високопроизводителен и качествен труд и обществено ангажирана позиция, организаторската и политическата им работа, ярко изявеният личен пример трябва винаги да бъдат в пълно съзвучие с политиката, изискванията и критериите на партията. Първичната партийна организация е опора на своите членове и същевременно стимулатор на тяхната активност и инициативност. Затова тя е призвана — и от Устава, и от практическите потребности — да им помага да усъвършенствуват своето организаторско умение, да търсят пътища към сърцата и душите на хората, за да разширяват сред тях своето и на партията влияние, да ги мобилизират за изпълнение на партийната политика.

Контролът обхваща и дейността на административно-стопанското ръководство. Първичната организация има уставно право на такъв контрол. И той се прилага не за да ограничи или да ликвидира самодейността и самостоятелността на административните и стопанските органи да осигуряват точно и докрай реализиране на партийната и държавната политика. Партийният контрол е контрол предупредителен, проницателен, грижлив. Той е, както заяви другарят Тодор Живков пред Дванадесетия конгрес, главният гарант[1] за ефективността в дейността на политическата система като цяло и на такъв неин важен елемент като трудовия колектив за последователното провеждане в живота на социалистическия демократизъм.

В трудовия колектив първичната партийна организация представлява комунистическия морал и нравствените добродетели на пар-

[1] Т. Живков, Отчет на Централния комитет на Българската комунистическа партия пред Дванадесетия конгрес и предстоящите задачи на партията, С., 1981, с. 89.

Digitized by Google

тията. Това тя извършва както чрез господствуващото нравствено съзнание и отношения в първичната партийна организация като колектив, така и чрез нравственото поведение на отделните партийни членове. Първичната партийна организация е своеобразна социална лаборатория, в която се събират, усвояват и обработват чертите на комунистическата нравственост. Тя е организиращ фактор, който чрез своята целокупна дейност пряко и косвено спомага да се формират нравствените отношения в трудовия колектив. Всичко в тази дейност е насочено към превръщане на предаността към делото на социализма и комунизма в нравствени убеждения и черти на трудовия колектив. Чрез нея се внася в трудовия колектив нравствено съзнание, поведение и отношение на пролетарски интернационализъм и социалистически патриотизъм. Високо развитата колективност в живота на първичната партийна организация е значителен фактор за утвърждаване на колективизма в трудовия колектив. Главната насоченост и съдържанието на партийната дейност ориентират първичната партийна организация към възпитание на трудовия колектив в социалистическо отношение към труда и обществената собственост. Участието ѝ в практическата реализация на девиза на партията „Всичко в името на човека, всичко за благото на човека!" съдействува за формиране на социалистически хуманизъм в живота и дейността на трудовия колектив.

Важен фактор, за да може първичната партийна организация успешно да представлява комунистическия морал на партията в трудовия колектив, е индивидуалното нравствено поведение и култура на нейните членове. Със своето комунистическо отношение към обществения строй, родината, колектива, труда, човека, брака, семейството, със своето поведение в човешкото общежитие те активно съдействуват за утвърждаване на социалистическия начин на живот, на дружбата, другарството, взаимопомощта, отговорността във вътрешноколективните отношения.

Очертаните основни параметри, по или чрез които първичната партийна организация представлява партията в трудовия колектив, са всъщност и показателите за оценка и измерване на пълнотата на представителството. Съвкупното представяне на посочените качества и черти на партията характеризират основното съдържание на първичната партийна организация като първообраз на трудовия колектив. Именно чрез всестранното представяне на партията в трудовия колектив първичната организация му дава онзи образец и пример, който той ще постигне в своето бъдещо състояние. И оттук колкото по-пълно първичната партийна организация притежава и на практика показва качествата и чертите на партията, толкова по-силен и привлекателен ще бъде нейният пример, който дава на трудовия колектив. Погледнато от тази гледна точка, очертаните параметри на представителството всъщност сочат главните насоки и конкретните страни за самоусъвършенствуване на самата първична партийна организация, за да може тя да се реализира като представител на партията в трудовия колектив.

3. ПРЕДСТАВИТЕЛ НА ТРУДОВИЯ КОЛЕКТИВ В ПАРТИЯТА

Във връзките и взаимоотношенията между първичната партийна организация и трудовия колектив особено важно място заема умението на първичната партийна организация възможно най-пълно да представлява трудовия колектив в партията. От него се определят дълбочината и обхватът на връзките, степента на политическото влияние и авторитет в колектива, възможността тя да го мобилизира, сплоти и насочи към изпълнение на партийната политика.

И така: с какво и как първичната партийна организация представлява трудовия колектив в партията?

Digitized by Google

Частичен отговор на този въпрос бе вече даден чрез разкриване на съдържанието на първичната партийна организация като представител на партията в трудовия колектив. Диалектиката е такава, че всички посочени черти на партийната организация не са придобити вън и независимо от трудовия колектив. Те отразяват и въплъщават битието на работническата класа и трудещите се. В този смисъл и от тази гледна точка те са едновременно и елементи от съдържанието на другата част от постановката — първичната партийна организация като представител на трудовия колектив в партията. Както и обратното. Онова, което се изтъква за черта на представителството на трудовия колектив в партията, би могло да се отнесе и към представителството на партията в трудовия колектив. Разграничението има твърде условен характер и е направено за удобство на изложението.

Първичната партийна организация представлява непосредствените интереси, настроения, вълнения на трудовия колектив в партията. Тезисите на Дванадесетия конгрес изискват грижата за човека да бъде отличителна черта не само за партията като цяло, но и на всяка от основните ѝ клетки. Коренните интереси на колектива и на трудещите се намират отражение и въплъщение в политиката на партията. Но в рамките на относителната обособеност на колектива и в хода на осъществяване на политиката възникват колективни интереси. Отчитането и задоволяването на тези интереси е важен резерв за повишаване заинтересоваността, инициативата и творчеството на колектива за високопроизводителен и качествен труд, за използване на съвременните постижения на научно-техническия прогрес в неговата дейност.

Това не означава тя да застане на позицията на местничеството, ведомствеността и тесния професионализъм. Става дума да отстоява правата на трудовия колектив, дадени му от икономическия механизъм, да му създава нормални и оптимални условия за пълна реализация на неговите производствени, социални и възпитателни функции.

Дванадесетият конгрес очерта една нова сфера за изява на първичната партийна организация като представител на трудовия колектив в партията. Това е сферата на **по-всестранната и по-ефективна реализация на трудовия човек, сферата на прогреса на човека на едно и също работно място.** Първичната партийна организация ще бъде достоен представител на трудещите се в партията, когато проявява постоянни грижи, за да се осигури гарантирана възможност на всеки трудов човек да прогресира на едно и също работно място и равнище, да има собствено развитие и напредък като личност, постигнати с неговия труд и качества.

Първичната партийна организация ще представлява достойно колектива в партията, когато добре познава политическите настроения сред различните негови среди и въпросите, които повдигат те. Нещо повече. Нейният авторитет ще расте, влиянието ѝ ще се разширява и привлекателната ѝ сила увеличава, когато тя не само знае и отразява, но и с практическите си действия се бори за разрешаването на въпросите върху основата на законността и социалистическата справедливост.

Представителството на трудовия колектив в партията изисква от първичната партийна организация да засили грижите си за подобряване условията, при които работи и живее той. Пълноценното и ефективно използване на труда на колективите изисква първичната организация да проявява постоянно внимание към организацията на трудовия процес, към нормираните планови задания, спазването на технологията, производствената и трудовата дисциплина, правилата на вътрешния ред. Това я задължава да провежда ефективен партиен контрол и да проявява повишена взискателност за строго и точно осъществяване на решенията на партията и правителството по безопасността и хигиената на труда, бита, почивката и отдиха на трудещите се.

Digitized by Google

Първичната партийна организация представлява трудовия колектив в партията чрез своя социален и качествен състав. По принцип в нея членуват най-достойните, активните и авторитетните трудещи се на колектива. Обстоятелството, че те са част от колектива, живеят с неговите проблеми, успехи и трудности им позволява да изразяват интересите и настроенията на трудещите се. Те нямат и не могат да имат други интереси, различни или противоположни на онези социални слоеве и групи, от които произхождат и сред които живеят и се трудят.

Гаранция за достойно представяне на трудовия колектив в състава на първичната партийна организация е дълбоко демократичният ред за подбор и приемане в партията. Партията предявява високи изисквания към политическите качества, обществената и трудовата активност, моралния облик, авторитета на всеки кандидат. Чрез откритите събрания на първичната партийна организация, където се обсъждат документите на желаещите да встъпят в партията, се създават още по-благоприятни условия за непосредствено влияние на трудовия колектив върху качеството на нейния състав. Това, естествено, още повече ще засили връзките на първичната партийна организация с трудовия колектив, по-пълно ще представя колектива в своя състав.

Първичната партийна организация представлява трудовия колектив в партията и посредством неговия стил на живот и дейност. Може да се възрази, че обратното е по-логично и по-близко до действителността. Да! Наистина първичната партийна организация представлява партията в трудовия колектив чрез и с нейния ленински стил на работа и ръководство. Но това само еднопосочно въздействие ли е? Нали говорим за взаимодействие. Самият трудов колектив като самостоятелен социален организъм носи свой стил на живот и труд, в който намират отражение специфичните му черти. Той се формира и развива не само под влиянието на първичната партийна организация, а от много повече фактори, разположени по хоризонтала и вертикала на връзките на трудовия колектив. От него първичната организация не може да се изолира. Затова нейният начин на работа, на виждане, поставяне и решаване на проблемите освен чертите на общопартийните изисквания непременно трябва да отчита и да включва специфичните черти от живота и дейността на трудовия колектив. При такъв подход трудовият колектив е едновременно и обект, и субект на стила на ръководство от страна на първичната партийна организация.

Породените от съвместната дейност колективизъм и взаимоотношения предопределят дълбоко демократичния дух на стила на първичната партийна организация. Негова доминираща черта е опората на съзнанието, ентусиазма и отговорността на хората. Това означава всичко, което се извършва, да става чрез хората, за хората и с тяхното най-активно участие. По принцип на първичната партийна организация е чужда сектантската откъснатост от трудещите се. Нейната сила е в здравите ѝ връзки с тях. Тук е най-дълбоката основа на нейния демократичен стил на ръководство.

●

Разкритите аспекти са част от възможен отговор на поставените в началото въпроси. Практиката ще потвърди или отхвърли тяхната правилност. Но те отразяват реални черти на първичната партийна организация, съвкупността от които я прави водеща сила за осъществяване на икономическите, социалните и идейновъзпитателните цели на партийната политика във всеки трудов колектив, на всеки участък от материалното и духовното производство.

Digitized by Google

ИЗБОРНИЯТ АКТИВ

ХРИСТО СТАНЕВ
секретар на окръжния комитет
на партията — Велико Търново

Изключително важно значение за издигане работата на партийните органи, за обогатяване техния подход, стил и метод на работа, за засилване на тяхната способност да организират творческата инициатива на трудещите се за изпълнение решенията на Дванадесетия партиен конгрес има работата на окръжния и общинските комитети на партията с изборния партиен актив.

Изборният партиен актив съдействува за укрепване връзките на партийните комитети и организации с комунистите и трудещите се, обогатява вътрешнопартийния живот, чрез него непрекъснато се усъвършенстват формите и методите на партийно ръководство на икономиката, културата и обществения живот. Сега във Великотърновски окръг повече от 8500 комунисти влизат в състава на ръководните партийни органи от всички степени. От тях 5058 са избрани за членове на партийни бюра, 2178 са отговорници на партийни групи, 1250 са членове и кандидат-членове на окръжния, общинските, градските, заводските и общоселските комитети на партията и контролно-ревизионните комисии.

Този многоброен изборен актив е близо една трета от състава на окръжната партийна организация, което е ярко потвърждение за засилване на колективността в партийното ръководство. На неговата дейност се дължат в голяма степен успехите, които окръжната партийна организация е постигнала в социално-икономическото, обществено-политическото и културното развитие на окръга.

Изискванията към комунистите, избрани в партийните органи, непрекъснато се повишават. Днес те са много по-високи от вчера. Подобряването на партийния състав на окръжната партийна организация в качествено отношение е важна предпоставка за **подобряване състава на избрания партиен актив.** Понастоящем в партийните органи от всички степени са избрани комунисти с по-високо образование и богат практически опит. Осемдесет и осем на сто от членовете на окръжния и 84 процента от членовете на общинските комитети имат висше, полувисше и средно образование. Освен това 88 на сто от членовете на окръжния и 61 процента от членовете на общинските комитети са завършили партийни школи и курсове.

Положително въздействие за повишаване на компетентността на изборните партийни органи оказват включените в тях кадри със специална подготовка — инженери, техници, икономисти, селскостопански специалисти, педагози и др.

Окръжният комитет постоянно търси форми и средства за издигане ролята и мястото на всеки член на партийните комитети и партийните бюра. Полагаме системни грижи за тяхната политическа подго-

Digitized by Google

товка. С помощта на ръководството и преподавателите на междуокръжната партийна школа в Габрово организирахме по общини тридневни курсове с всички членове на общинските комитети и секретарите на първичните партийни организации по материалите на XII конгрес на партията. Това им помогна по-добре да усвоят новите постановки и да осмислят практическите задачи, които произтичат от неговите решения.

Избирането на комуниста в ръководния партиен орган е акт на голямо доверие и то трябва да се оправдае с дела — обществени и производствени. С основание комунистите искат да видят в членовете на партийните бюра и комитети пример на висока принципност и партийност, на отговорност и компетентност, на личен пример в работата. Неотдавна бюрото на окръжния комитет прие решение за повишаване ролята и отговорността на членовете на окръжния комитет за осъществяване задачите, произтичащи от XII конгрес на БКП. В него се посочват мерки за подобряване информираността им за решенията на бюрото, за тяхното обучение и подготовка, за активното им включване в контрола и изпълнението на партийните решения. Предприетите мерки способствуваха по-голямата част от членовете и кандидат-членовете на окръжния и на другите партийни органи да се включат в изградените към комитетите комисии и нещатни отдели. Сега те активно участвуват в разработката на материали за бюрата и пленумите, включват се в работни групи по изучаване на проблемите, които ще решават окръжният и общинските комитети на партията, подпомагат дейността на първичните партийни организации. На пленум ще обсъдим работата на първичните партийни организации. В неговата подготовка сме включили членовете и кандидат-членовете на окръжния комитет, които ще помогнат по-задълбочено и компетентно да се подготвят материалите чрез свои мнения, съображения и предложения.

Предприемаме мерки за **издигане авторитета и ролята на членовете на изборните партийни органи** сред колективите, в които работят. Изискваме те да участвуват във важни съвещания, мероприятия и тържества, да се търси мнението им при разпределението на кадрите, при проучване на жалби и сигнали на трудещите се и др. Но както споделя Илияна Сотирова — секретарка на комбинатския партиен комитет при Захарния комбинат в Горна Оряховица, — „авторитетът на заводския партиен комитет не може да се наложи с някакво решение, да се поднесе наготово. Той зависи най-много от неговата дейност в първичните партийни организации, в трудовите колективи, зависи от работата на всички негови членове. Когато в цеха отива сътрудник от общинския или заводския комитет, той трябва да потърси члена на заводския комитет, който работи в този цех, да се посъветва с него, да се съобрази със становището му по интересуващия го въпрос. Това ще бъде полезно както за работата, така и за издигане на авторитета на този отговорен работник, а оттук и авторитета и на самия заводски комитет".

●

В окръга с успех **прилагаме опита на Ленинградската партийна организация за оказване конкретна помощ на първичните партийни организации.** В какво се състои същността на този опит? В началото на всеки месец общинският партиен комитет уточнява датите и проблематиката на партийните събрания. В зависимост от характера на въпросите, които ще се разглеждат, определя кой сътрудник трябва да помогне при подготовката и провеждането му. По този начин се избяг-

Digitized by Google

ва чисто представителният понякога характер на присъствие на членовете на партийния комитет на събранията, а помощта на партийните бюра е конкретна. След провеждането на събранието представителят на общинския комитет е задължен да информира писмено за най-характерните страни на събранието, направените критични бележки и да даде предложение за решаване на възникналите проблеми. С информациите се запознава секретар на общинския комитет, който дава съответните указания. В някои случаи секретарят подробно разговаря с присъствувалия на събранието. Редица общински комитети успешно прилагат този полезен опит на Ленинградската партийна организация и използват най-различни форми и средства за заангажиране на членовете на общинския комитет в изпълнение на стоящите пред тях задачи. В общинския комитет — Лясковец 41 от неговите членове и кандидат-членове и ревизионната комисия са заангажирани за оказване помощ на първичните партийни организации, 43 са включени в изградените към комитета комисии и нещатни отдели, 30 се използват като лектори и докладчици. В общинския партиен комитет — Горна Оряховица за оказване на непосредствена помощ на първичните партийни организации са заангажирани 95 души, в изградените 9 комисии и нещатни отдели към комитета участвуват 104 другари, а като лектори се използват 71 комунисти. Положителни резултати в тази насока могат да се посочат и за други комитети.

Характерна особеност на окръжната партийна организация е постоянното **нарастване на относителния дял на работниците сред изборния партиен актив.** От общия брой членове на окръжния комитет 23,35 на сто са работници, а за общинските комитети 28,44 на сто. Това са не само изявени производственици, но и активни обществени дейци. За членове на общинския комитет — Горна Оряховица са избрани комунисти с богат партиен опит. Донка Петкова повече от 10 години е секретарка на първичната партийна организация при комбината за складова техника „Янтра". Същата е избрана за член на изпълнителния комитет на общинския народен съвет и за общинска съветничка. Петър Максимов — локомотивен машинист, е носител на орден на трудовата слава — II степен, член е на възловия партиен комитет и народен представител. Като членове на общинския партиен комитет и членове на бюрото в Лясковец са избрани Виолета Ушева — отговорничка на партийна група в цех „360" в комбината „Енчо Стайков", която беше делегатка на Дванадесетия конгрес на партията, и Димитър Купенов — изтъкнат механизатор от производствения участък — Драгижево.

За издигане ролята на изборния партиен актив бюрото на окръжния комитет провежда периодично срещи с отговорниците на партийни групи и със секретарите на първичните партийни организации. През месец юни т. г. проведохме среща със секретарите на комбинатските, заводските, учрежденските и вузовските партийни комитети в стопанския химически комбинат „Свилоза" в Свищов, на която направихме оценка за тяхната работа в светлината на задачите, произтичащи от Дванадесетия партиен конгрес. По плана на отдел „Организационен" сме предвидили до края на годината да проведем среща и със секретарите на общоселските партийни комитети. По програма бюрото на окръжния комитет на партията провежда срещи и със секретарите на общинските партийни комитети.

С цел да се усъвършенствува дейността на партийните органи в окръга, съобразно новите задачи и изисквания, окръжният комитет разработи **примерно разпределение и характеристика на длъжностите в заводските, учрежденските и вузовските партийни комитети и в партийните бюра.** Това помогна да се създаде по-правилна организация

Digitized by Google

на работата на тези партийни органи, по-точно да се разпределят задълженията между техните членове.

Освен това с цел да се заангажират повече комунисти от първичните партийни организации партийните бюра привличат актив по отделните ресори от работата им, който се използва в изпълнение на приетите от партийното бюро и организация решения. Измежду този актив се подбират резервите за бъдещи членове на партийните ръководства.

За издигане ролята и мястото на членовете на партийните бюра общинските комитети извършват постоянна диференцирана работа с тях — семинари, срещи за обмяна на опит, инструктажи и други.

В продължение на няколко години полагаме усилия за утвърждаване на колективния, делови и оперативен подход и стил в работата на бюрата на първичните партийни организации. На този важен проблем е посветена научно-практическата конференция, която проведохме и тя помогна за засилване тяхната отговорност за изпълнение на задачите.

Приетите от бюрото на окръжния комитет примерни насоки за работата на общинските партийни комитети им помогнаха да подобрят своята работа с изборния партиен актив. Сега те по-системно и цялостно използват неговия опит. По годишни програми провеждаме деня на партийния секретар, срещи с партийните бюра, срещи с отговорниците на партийните групи, срещи с членовете на партийните бюра.

По инициатива на общинския комитет — Велико Търново 30 партийни секретари посетиха гр. Полтава в Украинската съветска социалистическа република, с който поддържат дружески връзки. Те се запознаха с опита на съветските другари как организират разясняването и изпълнението на решенията на XXVI конгрес на КПСС. В редица общински партийни комитети като Павликени, Свищов, Елена, Лясковец се утвърди практиката отделни техни членове да излизат със самоотчет пред пленарните заседания.

●

Пред всеки член на изборния орган животът поставя най-различни въпроси и той е длъжен да се намира на височината на своето положение, да показва висока партийна зрелост, настойчивост и упоритост.

Затова в своята работа окръжният и общинските комитети се стремят да създават условия за по-голяма самостоятелност в дейността на техните членове, да им предоставят по-големи пълномощия в решаването на сложните задачи, които стоят пред първичните партийни организации и партийните комитети, за привличането им по-активно в осъществяване на контрола и проверката на изпълнението на партийните решения.

В работата ни с изборния партиен актив имаме и редица слаби страни и нерешени въпроси. По различни, главно субективни причини все още не се използват напълно всички възможности на многобройния отряд от партийни активисти. На отчетно-изборни събрания на първичните партийни организации отново ще оценим подбора, качествата и възможностите, подготовката и стила на работа на партийните секретари и бюра, помощта и грижите на партийните комитети за израстването на изборния партиен актив.

Digitized by Google

РАБОТАТА ПО МЕСТОЖИВЕЕНЕ

ДЕЙНОСТ, В КОЯТО НЯМА ДРЕБНИ НЕЩА

В статията си в книжка 11 на списанието П. Прокопов повдига въпроси, които с основание вълнуват партийните ръководства на организациите по местоживеене. Като секретар на първична организация можах сам да се убедя в сложността и трудността на политическата работа в секцията.

При нас няма колектив, обединен от общите цели и задачи на производствената, учебната, научната и т. н. програма. Липсват професионалните контакти, стройната организация и йерархия, които добре обслужват и масово-политическата работа. При отсъствието на места, където хората непринудено да се срещат и контактуват, което е в основата на всяка политическа дейност, става ясно колко трудно се организира каквото и да е мероприятие. Това особено релефно изпъква в столицата, да не говорим, че работата в „улегналите" квартали, какъвто е „Вл. Заимов", много се различава от тази в новоизграждащите се комплекси. Тук група от блокове с население от няколко хиляди човека се обособява в секция, която по нищо не се отличава от своята съседка. Училищата и обектите за обслужване са разпределени неравномерно: например в нашата секция живеят около 5000 човека, а нямаме нито един магазин или павилион. Населението се обслужва от „гранични" обекти или най-често хората пазаруват там, където работят.

Всичко това не допринася за квартална обособеност и е отрицателен фактор в усилията ни за активна масово-политическа работа.

През изтеклата година градоустройствените проблеми отнеха много наши усилия. Ние трябваше или да обърнем гръб на вълненията на хората и да ги оставим да продължат да пишат писма, жалби и оплаквания, с което атмосферата в секцията ставаше трудна за работа, или да предприемем някакви мерки. Избрахме втория път, но от него излезе само плах опит, без резултат. Какво се получава? Хората се заселват и живеят при определена реална и планова даденост на района, с която те са съобразили своите потребности. Но следват частични и основни изменения. Затварят се източни и южни фасади, прокарват се улици и откъм единствената тиха страна на блоковете, оформят се положения, характерни за безплановото изграждане на населените места. Достатъчно е някой „по-влиятелен" да хареса някое празно място и там да се появи вече законно петно за строеж, което не може да бъде отменено (поне такова впечатление се създава). Излиза, че гласът на хората не се взема предвид, мнението на партийната организация не се зачита. Какво ли не направи партийно-

Digitized by Google

то бюро като политическо ръководство. Поставихме въпросите пред специална научна сесия на архитектите по проблемите на комплекса, посетихме главния архитект на столицата, писахме писма. Навсякъде бяхме добре приемани, но досега на практика не се реши нищо в интерес на вече живеещите в секцията. Така ние губим най-важното — вярата на хората, че сме уважавана и зачитана обществена сила, каквито са партийните организации в предприятията, стопанствата, ведомствата и т. н. Предлагаме да се измени начинът за възражение при градоустройствените промени в плановете, като се изисква задължителен отзив на ръководствата на обществените организации и се даде възможност те да защищават предложенията си при вземането на окончателното решение и да отнасят възраженията си и до други обществени и държавни органи. Заслужава внимание и често изказваното предложение да се придадат пълнокръвни планови и ръководни функции на районните органи. Сега те нямат достатъчна реална власт по развитието на района и неговата инфраструктура, въпреки че именно те изпитват най-голям „напор отдолу" по нецелесъобразните решения. Тези, които реално решават, са твърде далеч, защитени от правилници и разпоредби, автори на които са самите те.

Тези въпроси не са само наши. И др. Прокопов се спира на тях, а в печата постоянно се изнасят подобни положения. Грешка ще бъде, ако не се види тяхното политическо значение, ако не се оцени пречката им в нашата политическа работа за разкриване грижата на партията за хората. Защото нека си признаем откровено: неуредиците от градоустройствен, търговски и т. н. характер, причините за които са главно субективни, отрицателно влияят върху съзнанието, рушат постигнатото. Пасивността или безсилието на обществените ръководства да отстранят или правдиво да обяснят тези отрицателни явления с нищо не могат да бъдат оправдани.

Център на масово-политическата работа в секцията е партийната организация. Тя обаче в значителна степен се подценява. Много, и то важни въпроси и досега не са решени радикално.

Например за правата на партийните организации. Правата на партийната организация в секцията е нужно да се разширят. Сега на практика авангардната роля на комуниста се оценява най-често само по проявите му в работата. Не ще и дума, това е най-важната страна от личностната изява, по начало тя е в синхрон с цялостния облик на човека. Но освен в предприятието личността се проявява и реализира и в дома, в квартала, в секцията, а често пъти тези прояви са доста различни. Срещат се парадокси — макар и единични, но учудващи. За изборите почти всички комунисти донесоха специално оформени бланки с поръчения за работа в секцията. Но след това нито един комунист не дойде да си вземе оценката, за да се отчете пред своето ръководство. Смятам, че коментар не е нужен.

Или да вземем въпроса с благоустройствените мероприятия, които районните предприятия трябва да извършват на територията на секцията. За направата на паркинг и тротоар пред един от блоковете за една година срокът няколко пъти се отлага. А и ние се ангажирахме пред хората с тези срокове. Но резултатът досега е изровена дупка, която само влоши положението . . .

Незачитането на обществените ръководства в секцията намира израз и при разпределението на жилищата, при отпускането на социалните помощи при решаването на въпроси на обслужването, както сподели и др. Прокопов. Поне досега по тези въпроси ние не сме питани, не сме търсени. А ако проявим самоинициатива, бързо разбираме, че не ни е това работата. Ние предлагаме вратите на органите за управление да бъдат наистина отворени за партийните ръководства,

Digitized by Google

думата им да се чува повече. А ако те си превишават правата и не вникват в обективните процеси, то и над тях има партийни органи — корекцията е твърде лесна.

Друг въпрос, който ме вълнува, е за структурата на партийните организации. Сега те са многочислени. Трудно се обхващат хората, не се работи индивидуално. Получава се така, че някои комунисти не се познават дори, да не говорим за актива на масовите организации. Виждат се само на събрания и толкоз. Имаме жилищни блокове с над 25—30 комунисти в една партийна група. Та това си е цяла организация! А в партийните документи е предвидено: където обстановката налага, могат да се изградят организации по блокове в състава на първичните, да се разчленяват партийните групи, а в някои случаи посмело да се изграждат партийни комитети.

Сериозно може да се помисли и за насочеността на партийно-организационната работа. Често тя се свежда до събирането на суровини, участието в бригади и други подобни. По тях се и съди за бойкостта на организацията. Като че ли не се открояват достатъчно ясно проблемите, не се търсят онези форми за работа, които биха поставили партийната организация като център, организатор и ръководител на обществения живот в секцията. Поне нашият опит досега показва, че не успяваме така да организираме и да насочим работата, че партийната организация да формира и да ръководи протичането на сложните по своето съдържание процеси в секцията, именно тя да създава атмосфера, отговаряща на критериите и изискванията на XII конгрес на партията, атмосфера, която в края на краищата да намира проявление в трудовата активност на хората. При това положение ние ставаме твърде пасивен елемент в обществения живот.

Стремим се да изменим нещата. Полагаме усилия масово-политическата ни работа естествено да продължава въздействието върху хората в производството и да може по обратен път именно там да се материализира. Даваме си сметка, че това е възможно само ако със своята дейност, с активността на масовите организации създадем обстановка, в която да се формира правилно общественото и индивидуалното съзнание. Ето мястото на масово-политическата работа — да съумее да разкрие с пълна сила партийната политика, да я покаже на хората, да им помогне да преодоляват субективистичните, а често и потребителски, егоистични настроения, да ги превърне в още по-активни участници в материализацията на партийните решения.

Наблюдаваме ли от тази гледна точка на дейността си самите ние какво е нашето самосъзнание за ролята и задачите, които изпълняваме?

Откровено казано, има какво да искаме от себе си. От недостатъчно високия критерий за собствените си задължения, пък и от отношението на други партийни и административни ръководни органи към нас се създава обстановка, в която партийната работа няма висок мерник. Главната ни задача понякога се изчерпва със задълженията да водим редовен организационен живот, да събираме хората, да поддържаме връзката им с партията. Затова се провеждат и общи събрания — организационни и просветни, заедно, затова малко въпроси се поставят за анализ и решение. Ръководството ни се опита да излезе от това състояние. В плановете си се постарахме да поставим идеологическата и културно-масовата работа на по-широка основа, да организираме открити и общосекционни мероприятия под ръководството на обща комисия с председател член на партийното бюро. Не постигнахме напълно целите си, но все пак опитът е налице и възможностите за по-активна масово-политическа работа, в центъра на която да стои партийното ръководство, са очертани. Опитахме се да

Digitized by Google

засилим оценъчно-аналитичната дейност, проблематиката на организационните събрания. На едно събрание разгледахме авангардната роля на комунистите в живота на секцията. Оживените разисквания и настъпилото раздвижване показаха, че сме на прав път.

И накрая — за така нареченото бягство от обществена работа. Това явление в последно време става все по-актуално и има опасност по пътя на ескалацията да се превърне в още по-голям проблем. Нежелание за обществен ангажимент се проявява. Например от членовете на нашата партийна организация няма нито един председател на низова организация на ОФ. Затрудняваме се при подбора на кадрите. Почти едни и същи хора вършат голямата част от работата, която се отчита от всички организации на територията на секцията.

Това явление не бива да се смята само като бягство от работа. Главният проблем за нас е незадоволителната индивидуална работа, липсата на конкретност при поставянето на задачите и връчването на поръченията, недостатъчната помощ при изпълнението им. Спомням си думите на един активист: „Когато организираме бригада, аз се договарям с генералния директор от съседния вход. Щом излезем с него, бригадата веднага става масова".

Но както и да обясняваме, явлението съществува, обществената работа в секцията се разпределя неравномерно. Толкова по-нужно е на нея да се отдава по-голямо признание и уважение, защото тя е напълно безкористна, върши се само в личното време и засяга дори цялото семейство на общественика.

Трудности и нерешени въпроси има и винаги ще има. Но искам да изтъкна най-важното условие за активна масово-политическа работа в секцията, а то за радост е налице. Това са хората. В организацията ни членуват над 100 човека, една трета от които са борци против капитализма и фашизма. В секцията живеят знатни производственици, герои на социалистическия труд, военнослужещи, много младежи. Това са хора, носещи със себе си и мъдрост, и знания, и опит. Остава ни да проявяваме повече инициативност, целенасоченост и твърдост, за да изпълним със съдържание издигнатия от другаря Тодор Живков девиз на XII конгрес на БКП „Дела, дела и само дела".

Марин МАРКОВ
секретар на 166-та първична партийна организация
в ж. к. „Младост" — София

С ПОРЪЧЕНИЕ В КВАРТАЛА

Разговорът на страниците на списанието показва, че сложните проблеми на кварталите и селата трудно могат да се решават, ако с тях освен комунистите от териториалните партийни организации не се захванат и останалите партийни членове, които живеят там, ако всички те, със своя личен пример, с умението си да мобилизират, да организират, не работят за активизирането на цялото население. Ръководейки се от такива съображения, общинският комитет на партията във Видин енергично се зае със създаването на партийни групи по местоживеене извън състава на първичните партийни организации в

Digitized by Google

кварталите, т. е. групи от комунисти, които работят в предприятията на града. Те са изградени на територията на съществуващите низови организации на Отечествения фронт, броят им зависи от броя на комунистите, които живеят там.

Главната задача на групите е да осъществяват единство и координация в дейността на комунистите по местоживеене, участие в обсъждането и решаването на възникващите проблеми, разясняване на политиката и решенията на партията сред населението, развиване на социалистически обществени отношения, организиране и приобщаване на хората от квартала към обществената дейност. Групите оказват помощ на териториалните първични партийни организации, като участвуват в подготовката на големи политически мероприятия и във всекидневната политическа и културно-масова дейност. На отделни комунисти се възлагат поръчения да работят като пропагандисти, лектори, докладчици, да съдействуват за повишаване на обществената и политическата съзнателност на някои граждани и семейства. Групите предлагат от своя състав хора, които биха могли да влязат в ръководствата на низовите организации на Отечествения фронт, да работят резултатно в центровете за възпитателна дейност и в доброволните отряди. С други думи, партийните групи на работещите комунисти създават възможност техните членове активно и организирано да се включват в обществено-политическата дейност по местоживеене.

Това е едната страна на въпроса. Не бива да се пренебрегва и другото. Значителна част от комунистите в тези групи са отлични специалисти, знатни хора на труда. В кварталите, които напоследък неимоверно нараснаха, напълно се обновиха и затова хората малко се познават, активната обществена дейност на тези комунисти ще им създаде популярност, уважение, авторитет. А авторитетът на свой ред ще въздействува убедително върху равнището на политическата и обществената активност, върху атмосферата на чисто човешките взаимоотношения.

Безспорно в цялостната работа на групите най-активната страна са кварталните партийни организации, а общинският комитет им оказва конкретна методическа помощ. Какви са резултатите? Секретарят на първичната партийна организация във втори квартал Ганчо Пейчев разказва: „През последните две години всички партийни членове най-активно се включват в обществена работа. С личния си пример те увличат живеещите в квартала. Организирахме много трудови дни за почистване на улиците и жилищните блокове. Благодарение на съвместната работа на първичната партийна организация, партийните групи и низовите организации на ОФ, задачите се изпълняват най-редовно, кварталът ни е първенец в съревнованието, обявено от общинския комитет на Отечественния фронт.“

Дейността на комунистите и в други квартали, като четвърти, единадесети, петнадесети, също показва възможностите на партийните групи извън състава на териториалните първични организации, и то не само при решаване проблемите на хигиенизирането и благоустрояването. Но това не закрива от погледа ни факта, че има групи — например в пети, девети и четиринадесети квартал — с анемична дейност, с нередовен организационен живот. Да не говорим, че някъде такива групи още не са и сформирани.

Тези слабости накараха бюрото на общинския партиен комитет да се занимае отново с работата на кварталните първични организации и да вземе конкретни мерки за засилване на тяхната авангардна роля. Организационният отдел разработва статут, с помощта на който да се усъвършенствува ръководството на партийните групи извън състава на територриалните организации. Новото е в изграждането на съвети на

Digitized by Google

отговорниците на групите, в които ще се включват всички групови отговорници на територията на съответния квартал. Всеки съвет ще има председател и заместник-председател, утвърждавани от общинския комитет, ще се опира на помощта на активисти. В състава на съветите задължително влизат и заместник-секретарите на кварталните партийни организации, които ще осигуряват координацията в работата на групите по местоживеене. Създава се и общински съвет на председателите на териториалните съвети с председател секретарят по организационните въпроси на общинския комитет на БКП. В този съвет ще бъдат включени и секретарите на кварталните първични партийни организации.

Създаването на съвети на груповите отговорници ще разтовари донякъде секретарите на териториалните организации. Съветите ще поемат грижата за организационното укрепване на групите извън състава на тези организации, за подобряването на съгласуваността в работата им. В крайна сметка ще бъде по-ефективно участието на комунистите в цялостния живот на кварталите. Под ръководството на общинския комитет на партията се разработва и програма, насочена към превръщането на Видин в образцов социалистически град. В реализирането на тази програма значителен дял се пада на партийните групи, извън състава на териториалните първични партийни организации.

Любен ВИДЕНОВ
зав. отдел „Организационен"
на общинския комитет на БКП — Видин

ПАСИВНИТЕ — НАША ОБЩА ТРЕВОГА

Напълно споделям вълнението и тревогите на Пеньо Прокопов, изказани в списанието, защото такива неща ги има и при нас. Има например нерешени проблеми. Наистина в нашия район по благоустрояването, хигиенизирането, по комунално-битовото обслужване на населението много се направи. Но дори на този фон дразнят въпроси, които от дълго време все стоят „под въпрос".

За 20 години населението на района ни се увеличи 5 пъти, а хората и сега пазаруват от „временното", още тогава, магазинче за хранителни стоки. Гласувани са средства, осигурено е място за строителството на по-голям магазин още през мандата на миналите съветници. А на практика поръчението си остава пожелание. От години влиза в поръченията и благоустрояването на бул. „Вела Пеева" — неговото озеленяване, архитектурно оформление.

Тревожен е действително и въпросът за бягството от обществена работа. Станахме по-спокойни, далече останаха като че ли годините на ентусиазма, на вълненията, на пламенното слово — първите години след 9 септември 1944 г. Не започнахме ли прекалено много да разчитаме, че някой друг ще свърши работата? В селското стопанство има

Digitized by Google

сено и зърно неприбрано, попарени от сланата зеленчуци, покрити със сняг ябълки. Но човекът, макар да има време и сили, отказва да отиде на бригада, предпочита да мърмори на опашката пред магазина. И искрено смята, че е добър гражданин.

Не достигат подготвени хора за политическа и идеологическа работа в квартала, където нуждата от такива кадри никак не е малка.

Естествено, не бива, когато говорим за обществената активност по местоживеене, да не се съобразяваме с умората от трудовото напрежение, с психическата и физическата напрегнатост на човека в края на работния ден. Не случайно другарят Тодор Живков напомни, че трябва да се помисли за хората, за тяхната заетост — нали те имат свой личен живот, дом и семейство. И съвсем нормално е тези хора да са по-настрана от работата в квартала. Но въпросът е за онези, които не се явяват в низовите организации, защото смятат, че това е под достойнството им. Завидното служебно положение им е създало и завидно материално благополучие, създало им е самочувствие, самоувереност, че никому нищо не дължат. Какво е нужно? Търсенето на отговорност да не е кампанийна задача — когато се разглежда партийното положение, при атестирането в службата и други, а постоянна практика на партийните ръководства, на стопанските ръководства в предприятията.

Има и друго. В много случаи мероприятията, провеждани от профсъюзните и партийните организации в предприятията, се повтарят след това в квартала. Резултатът от такава активност е много малък, тя може да дава и отрицателен ефект — още повече, когато мероприятията са много на брой и далеч от интересите на хората, от техните парливи въпроси. Струва ми се, че и помощта, която ни оказва партийната организация, все още не е конкретна, оперативна, действена, в повечето случаи тя се свежда до констатации и общи напътствия.

Христо ЯНЧЕВ
председател на 16-та низова
организация на ОФ — Велинград

СЪВМЕСТНО

Традиция стана напоследък значителна част от мероприятията на рудничната партийна организация да се организират в кварталите и селищата, където живеят повечето от нашите работници. Това е обяснимо. Петдневната работна седмица наложи сериозни изменения в политическата дейност, които изискват по-всестранно и по-дълбоко проникване и въздействие и извън производствения процес.

Работата по местоживеене за нас е необходимост и по други причини. Близо две трети от работниците всеки ден пътуват до рудника от околните селища. Времето след пристигането или преди заминаването на транспортните средства е малко, за да се върши някаква действително резултатна идейновъзпитателна работа, а и материалната ни база е недостатъчна. Затова пък значителна част от миньорите живеят в квартал „Бела вода“, гр. Темелково и селата Богданов дол и Ярджиловци — чисто миньорски селища. Това позволява там да се води по-организирана дейност, със значително по-висока ефективност.

Digitized by Google

Разработихме конкретна програма, която цели да се усъвършенствува по-нататък идейновъзпитателната работа по местоживеене. В изпълнение на някои пунктове от нея бяха приети съвместни мероприятия на рудничната партийна организация и партийните организации в квартал „Бела вода", гр. Темелково и с. Богданов дол. Съгласно тези мероприятия в общата работа са ангажирани и отечественофронтовските, и комсомолските организации в селищата, и организациите на профсъюза и Комсомола в рудника.

Главното направление на идейновъзпитателната работа по местоживеене е свързано с трудовото възпитание и професионалното ориентиране. В последно време нарасна нейната проблемност, решенията на XII партиен конгрес обогатиха нейното съдържание. Утвърждават се в практиката различни действени форми: отчитане на социалистическото съревнование, вечери — портрети на първенците от производството, прегледи на художествената самодейност, тържествено изпращане в пенсия и т. н. В тях участвуват не само миньорите, а почти всички жители на селото или квартала, комсомолци и пионери. Това помага да се популяризира трудната и героична професия на миньора, допринася за професионалната ориентация на подрастващите.

Особен интерес предизвикват вечерите, на които се отчитат резултатите от социалистическото съревнование. Така например тази година в дома на културата в Темелково се състоя вечер на тема „За XII конгрес на БКП — достойни трудови дела!" В с. Богданов дол отбелязахме празника на миньора и 90-годишнината на нашето минно предприятие с вечер на трудовата слава на тема „Мъже под земята", в с. Ярджиловци подготвихме вечер за първенците на седмата петилетка. Като се отчитат резултатите от съревнованието, на тези вечери се показва конкретно и приносът на миньорите от съответното селище в изпълнението на насрещния план на рудника. Филмови кадри разказват за миньорското всекидневие, за социалистическото обновление на селището. До портретите на първенците миньори са портретите на челниците от селското стопанство. На тези хора, отличили се с труда си в забоя и на полето, се връчват скромни предметни награди, а те поемат обещания за нови постижения. Например челниците в труда от Темелково и Богданов дол посвещават бъдещите си успехи на 100-годишнината на Георги Димитров.

Действително вълнуващи са тези мигове не само за нашите миньори, но и за техните семейства, за цялото население, голямо е възпитателното им въздействие. Затова търсим нови поводи, разнообразяваме формите на работа. В квартал „Толбухин" стана вече традиционен в първата седмица на юни трудовият празник, посветен на патрона на рудника и на квартала, прославения маршал Толбухин. В чест на XII конгрес и на 1300-годишнината на българската държава пак тук бе организиран преглед на художествената самодейност. На сцената самодейците от рудника се редуваха с бивши миньори, пенсионери от двата квартала, с пионерските състави на своите деца. Традиционни са и спортните състезания — по тенис на маса, шах, лека атлетика. Всяка година на 2 май колективът на рудника заедно с населението от кварталите „Толбухин" и „Бела вода" излиза на масов туристически събор в местността „Пашови ливади" на Голо бърдо.

Преди повече от 10 години рудничният партиен комитет изгради в кв. „Бела вода" звено за партийна просвета с пропагандист Борис Василев. В него участвуват работници от рудника, които живеят в кварталите „Толбухин" и „Бела вода". Занятията се водят два пъти в месеца през почивните дни, като използваме базата на училището. Предимството на такова звено е очевидно. Хората идват на занятията отпочинали, времето за ползотворна, задълбочена работа е много

Digitized by Google

повече. Обмислени, добре подготвени са практическите занятия. А освен това звеното става център на различни мероприятия, в които участвуват целите семейства — излети, посещения на филми и театрални представления, чествуване на рождени дати и т. н. Определено смятам, че организирането на партийната просвета по местоживеене е много перспективно и напразно се подценява. Където работещите комунисти са малко, в звеното могат да участвуват и комунистите от селото, от квартала. За това обаче са нужни поне две неща: силни териториални партийни организации, които да са в състояние да оказват близко ръководство и контрол, и добра съгласуваност между тях и партийните организации в предприятията. Но резултатът си заслужава усилията.

Чрез партийно-политическата и възпитателната работа по местоживеене се стремим по-резултатно да воюваме и срещу отклоненията от нормите на социалистическия начин на живот. Използваме лекционната пропаганда най-вече в квартал „Толбухин". Темите на лекциите и беседите са свързани с бита и културата, с нравствеността. На заседания на другарските съдилища в квартала бяха разгледани непристойните постъпки на някои работници. Съвместно с обществените организации в кварталите и селата използваме като резултатна форма на работа и ритуалите — тържествено именуване на новородени деца, сключване на граждански брак.

Общо решаваме и някои конкретни въпроси, свързани с благоустрояването на селищата, подобряването на материалната база там. По инициатива на проходческата бригада, ръководена от героя на социалистическия труд Георги Асенов, започна строителството на дом на културата в квартал „Бела вода". Рудникът помага, с каквото може и с каквото трябва — с хора, материали, механизация. Помагаме с техника и за решаването на някои проблеми в благоустрояването на гр. Темелково, на с. Богданов дол.

Активната дейност на рудничната партийна организация в кварталите и селата предполага активност и на териториалните партийни организации — те не могат да остават равнодушни домакини. При нас координирането на съвместната дейност е облекчено от обстоятелството, че добре познаваме състава на териториалните организации — главно наши бивши работници. В квартал „Бела вода" например партийният секретар е изпратен от нас с поръчение да работи в тази първична организация, заместник-секретарят години наред преди пенсионирането си оглавяваше първична организация при нас и работеше много добре.

Трябва непременно да подчертаем — за рудничната партийна организация работата по местоживеене не е самоцел, тя ни е необходима и вложените в нея усилия се оправдават напълно. Нали в кварталите и селищата се създават отношения, които влияят върху чувствата и настроенията на хората, а тези настроения се пренасят и върху тяхната работоспособност, върху производителността на труда; пренасят се върху взаимоотношенията в трудовия колектив, върху ефективността на цялата ни обществено-политическа дейност. Тези неща не са за пренебрегване.

Радослав НИКОЛОВ
секретар на партийния комитет
в рудник „Маршал Толбухин" — Перник

Digitized by Google

ПРИ НАС, В ГРАНИЧНОТО СЕЛО

Редовен читател съм на списание „Партиен живот". В него намирам отговор на много въпроси — и теоретически, и практически, с които се сблъсквам всеки ден като партиен секретар. Интересни и актуални са и проблемите, които поставя в писмото си Пеньо Прокопов. Редица от тях са ни познати, стремим се и ние да ги преодоляваме. Други не стоят пред нас, тъй като с автора на писмото живеем и работим при различни условия. Секретар съм на териториалната партийна организация в с. Сивино, Смолянски окръг, от 1973 г., а работя като полевъден бригадир в АПК — Смилян. Селото не е голямо, има 600 жители. Намира се на самата граница. Членовете на първичната партийна организация са 44, на 13 жители се пада по един комунист.

Смятам за правилно предложението на др. Прокопов органите и организациите, които имат поделения на територията на дадена първична партийна организация — квартална или селска, да съгласуват дейността си с нея, особено когато се засягат жизнено важни за населението въпроси. При нас например този въпрос е решен добре.

В обсега на политическото ръководство на нашата организация са една полевъдна бригада към АПК, бригада на горското стопанство, пет обекта на потребителната кооперация, кметството, началното училище, здравният пункт и целодневната детска градина. Считам определено, че партийната организация се е утвърдила като действен политически ръководител на трудовите колективи и на цялото население. Всички кадрови въпроси се съгласуват с партийното бюро и първичната организация. Неотдавна например се наложи да бъде сменен ръководител на горския обект. Директорът на горското стопанство се срещна с мен като секретар на партийната организация в селото, поиска мнението ми. Въпросът бе разгледан в партийното бюро, изляхме с писмено предложение за налагащата се кадрова промяна. Съответните органи се съветват с нас и когато трябва да се назначи директор на училището или детската градина, магазинери и т. н. Авторитетът на организацията не е дошъл наготово. Той е завоюван с дългогодишната упорита работа, с повишената обществено-политическа активност на комунистите, с грижата и вниманието им към нуждите на хората, с големите успехи, които селото ни постига. С активното участие на населението бяха решени редица проблеми в благоустрояването и хигиенизирането. Разшири се и се асфалтира главната улица и се направиха тротоари. Построена бе детска градина, читалище с помещения за кметството и пощата, два магазина, ресторант. В момента е в строеж здравен пункт. Пет автобуса свързват селото с центъра на общината и на окръга. В националния преглед по благоустрояването и хигиенизирането през 1978 г. кметството бе класирано на второ място в страната. Успешно се решават задачите в селското и в горското стопанство.

Напълно съм съгласен, че активността на хората зависи от това, как се изпълняват партийните решения и предложенията на комунистите и на останалите трудещи се. Ние също картотекираме предложенията и настояваме за тяхното изпълнение. Няма въпрос, който е от наша компетенция, да не е решен. По-тежък е проблемът със снаб-

Digitized by Google

дяването в търговията и услугите, тъй като сме малко село и сме отдалечени от големите центрове. При това пътищата са все още в лошо състояние. Предвидено е през осмата петилетка да бъде реконструиран и асфалтиран пътят Смилян—Сивино, разбира се, с активното участие на населението. Търговското снабдяване може значително да се подобри, ако потребителната кооперация разполага с повече нови дизелови коли.

Бягството от обществена работа за нас не е характерно, но това явление ме вълнува и мен. Истина е, че има изявени общественици, които не жалят труда си за благото на хората, не търсят лесното, не ламтят за богатство. Те са щастливи, когато виждат, че другите са щастливи. Но напълно се солидаризирам с автора на писмото, че сега обществената работа е малко подценена, превърнала се е за някои в бреме. Необходимо е да се повиши нейната значимост, да има повече морални стимули за изявени общественици, включително отличаване с ордени и медали, да се отразява дейността им в печата и т. н.

Според мен причината за бягството от обществената работа е потребителското отношение към живота. Научихме хората да живеят по-леко и приятно, създадохме дискотеки, барове. И някои помислиха, че в това е смисълът на живота. Прекаляват с употребата на алкохол, включително и млади хора. Мисля, че криворазбраната родителска грижа също води до бягство от обществена работа. Така че борбата с това явление включва и засилване на идейновъзпитателната работа на комсомолските и отечественофронтовските организации с младежта и семейството.

Промени се и характерът на труда на педагогическите кадри. От учители не само на учениците, но и на възрастните, те се поограничиха в рамките на училището. Много от тях странят от обществена дейност, без да се замислят как и кой ще учи с примера си децата на колективизъм и обществена активност.

При нас има друг проблем — малко са комунистите ни със средно и над средно образование и трудно можем да увеличим техния брой. От 4—5 години всички младежи и девойки получават средно образование, но засега, след като завършат, те не се връщат при нас, остават в окръжния град или в общинския център, тъй като няма подходяща работа. Партийната организация предложи да се разкрие цех на стопанска дирекция „Местна промишленост“ или за странична дейност към АПК. Предложението е прието от ръководството на общината и се надяваме, че в недалечно бъдеще и този въпрос ще бъде решен.

Величко ЧЕРВЕНКОВ
секретар на първичната партийна организация
в с. Сивино, Смолянски окръг

Digitized by Google

ДА СЕ ЗАЧИТА СПРАВЕДЛИВАТА ДУМА

Чувал съм понякога да се говори:

— Какво толкова има да върши една квартална партийна организация? Тя няма производствен план, не ръководи колектив. Стига бюрото да умее да организира учебната година, да надниква в работата на Отечествения фронт, да изпраща по достоен начин членовете си, които си отиват от живота, за да е в крак със задачите и да бъде оценявана добре.

Това звучи примитивно, опростенчески.

Дори да не е на мястото си партийната организация в предприятието, по пътя на администрирането, на икономическата принуда и т. н. задачите все пак могат да се изпълнят. А в квартала, в селото, в махалата? На кого да се опре съветът, кметството, ако не на инициативата и личния пример на комунистите, на тяхната способност да организират населението?

Поради това смятам, че публикуваните на страниците на списанието мисли на Пеньо Прокопов за ролята и мястото на териториалната първична партийна организация в изпълнение решенията на XII конгрес не само са правдиви, но са и много навременни.

В района на общинската партийна организация в Ихтиман има четири териториални организации, съставени предимно от пенсионери. Техните инициативи са насочени не само към вътрешноорганизационно укрепване, а и към засилване на влиянието им, към издигане на възпитателната и организаторската им роля в кварталите. Но усилията им не съответствуват на резултатите. Дали вината е само тяхна?

— Две години вече съм секретар. Освен по време на изборите не си спомням да съм потърсен от общинския съвет или от друга организация при решаването на някакъв проблем на IV квартал. А той заема една четвърт от Ихтиман, в него живеят над 2500 човека. Естествено, и общинският съвет, и търговските организации, и други предприятия развиват тук дейност, провеждат мероприятия, но партийната организация в квартала е оставена настрана, разминават се с нея.

Това са думи на Параскев Радулов, един от секретарите на териториална партийна организация.

А колко полезно би било наистина, ако изпълнителният комитет на съвета установи практиката по-често и по-широк кръг въпроси — благоустрояване, хигиенизиране, ритуали и др. — да обсъжда и с партийните секретари от квартала. Би могъл да ги кани примерно на някои от заседанията си — това е само един от редицата възможни начини да се постига синхрон в действията, да се повишава самочувствието на комунистите, че първичната им партийна организация е търсена, че мнението ѝ се зачита.

Десет териториални първични партийни организации са изградени в селата на Ихтиманската селищна система. Колко много проблеми стоят пред тях!

Познавам отблизо работата на секретаря на първичната организация в Мухово. Пенсионер, борец против фашизма и капитализма, заедно с партийното бюро той има да решава сложни въпроси. Организацията осъществява партийно ръководство над участъка на АПК, който си има многобройни трудности, свързани с недостига на работна ръка, със слабото използване на механизацията поради пресечения

Digitized by Google

терен; над службата, която стопанисва язовир „Тополница“, над колективите на електроцентралата, на промишления цех, търговията и услугите. При това все по-засилващият се стремеж на граждани от Пазарджик, София, Ихтиман да си строят вили тук създава допълнителни затруднения.

Наистина секретарят не върши всичко сам, той се обляга на партийните групи, създадени в две от махалите, във ВЕЦ и в участъка на АПК, на пенсионерите от централното селище, но нали и за тях са нужни грижи, време, сили. Отнасяйки се съзнателно към задълженията си, партийният секретар участвува във всички съвещания и семинари в Ихтиман, отговаря редовно на многобройните писма, дава исканите сведения и т. н. С други думи, работа немалко и отговорност сериозна — и този труд никак не е лек, свързан е и с неприятности...

Не случайно е казано, че секретарят е централна политическа фигура. Но когато стане дума за стимулите на неговия труд — материални и морални, мъчно намираме нужните форми.

За да се издигне авторитетът на кварталните и селските партийни организации и да се повиши активността им, необходимо е да се измени отношението към тях в редица направления. Би трябвало да се променят например условията, при които те работят. Някои от тях нямат клубове. Първа и четвърта квартална организация в Ихтиман имат помещения, но не е решен пък въпросът за тяхното стопанисване и отопление — да са отворени поне половин ден, да са средище на политико-просветна дейност. През май бе започнато преустройството на клуба и музейния кът на богатата с революционното си минало Муховска партийна организация, но още не са завършени.

Разбираме, че нагледната агитация е нещо много важно, не случайно тази задача неизменно се поставя на първичните партийни организации. Но могат ли в квартала или в селото да я решат на добро равнище само със собствени сили? Средства партийната организация няма. Не може и да има, когато повече от половината от членовете на кварталните организации плащат по 10 ст. месечен членски внос. Макар че отстъпката за тях е 50 на сто, средства малко се набират. Положението в селата не е много по-различно, а там отстъпката е само 15 на сто. Тези въпроси трябва да бъдат решени. Не могат ли финансови средства за нагледна агитация да дават и съветите, кметствата, а те да се изразходват под контрола и с отговорността на партийните организации?

Справедливата дума на организацията на комунистите не бива да се погазва — тя е породена от съзнанието за отговорността ѝ като политически ръководител на населението от квартала или селото. Но не винаги се проявява такова разбиране.

— Каква тежест пред населението ще има партийната организация в Белица — пита секретарят Борис Георгиев, — когато повече от десет години настояваме да се подобри телефонната линия до Ихтиман, решение има и общинският партиен комитет.

Той има право. Връзката е неустойчива: линията е зашумена от гората, в дъждовно време мокрият кабел се къса, разпръснатото село остава изолирано. Досега районната станция в Ихтиман и окръжното управление на съобщенията в София не намериха начин да я укрепят. Наистина има перспектива за трайно решаване на проблема, но годините си вървят и хората не знаят кога тази перспектива ще се приближи.

Суевци е махала в същото село, твърде отдалечена. Стопаните там предават доста добитък на „Родопа“. Отдавна те настояват да се създаде приемателен пункт в махалата, което не изисква много средства. Общинският комитет и за това има становище, но клонът на „Родо-

Digitized by Google

па“ и ръководството на АПК все още протакат. Хората се мъчат, разкарват се с добитъка до централното селище.

Подобни примери малко или повече има във всички села. Партийните организации са казали своята дума, но неуредиците продължават и това принизява техния авторитет, влиянието им сред населението, отслабва желанието на комунистите да предлагат, да болеят за обществените работи.

Първичните партийни организации са най-близо до хората от кварталите и селата, техните членове живеят там, имат същите проблеми, вълнуват ги същите въпроси. Но освен всичко друго те трябва и да дават отговор на тези въпроси, да влияят при формирането на общественото мнение. Трябва да признаем, че това не е така лесно. Защо? Преди години например, когато се изграждаше още чугунолеярният комбинат, отсечката на пътя между Живково и строежа бе в много лошо състояние. Чупеха се коли, нанасяха се големи щети. Въпреки многобройните протести на партийните организации, изказани и на градска конференция, до Ръжена — една от Вакарелските махали — бе построен по същото време асфалтов път, който почти няма стопанско значение. Но там била вилата на някого си, който заемал „ключова позиция“ при разпределението на средствата за такива цели. Каква разяснителна работа да вършат комунистите? Разбира се, по-късно бе направена и въпросната отсечка, но нали „малката правда“ показа силата си? Ще кажете, припомням стари неща. За съжаление не са изчезнали и сега нарушенията на закона, на нашите нравствени принципи.

Все във връзка с активността на териториалните първични партийни организации стои и въпросът да се усъвършенствува структурата им, както и структурата на отечественофронтовските организации.

Много би помогнало също, ако в поръченията на всеки комунист, независимо къде членува, се включват задачи и за работата по местоживеене и да се намери най-добрият начин за отчитането им. В нашата общинска организация това тепърва предстои да се прави.

Делчо ХРИСКОВ
сътрудник на обществени начала
на общинския комитет на БКП — Ихтиман

ЗНАЧИМ И АКТУАЛЕН ПРОБЛЕМ

Отговор на РК на БКП — район „Васил Левски“ в София

С голямо внимание обсъдихме статията „Искам думата“ на др. Прокопов, публикувана в сп. „Партиен живот“, кн. 11/1981 г.

Преди всичко искаме да изразим нашето задоволство, че такъв значим и актуален проблем е поставен на обсъждане на страниците на списание „Партиен живот“.

С характерните си особености, сложност и многообразие работата по местоживеене заема важно място в обществено-политическата и идейновъзпитателната практика на район „Васил Левски“. Политическата дейност на кварталните партийни организации протича в условията на динамичното изграждане и развитие на столицата.

Digitized by Google

Там се чувствуват ярко и предимствата на съвременната организация на жилищните територии, и трудностите, породени от ускореното им изграждане. Тези трудности се проявяват най-остро в незадоволителното комплексно обществено обслужване, особено в новите жилищни комплекси. Съществуват и много проблеми от социално-психологически характер, които имат специфично проявление в кварталите — проблеми, свързани с участието в обществения живот, борбата срещу отрицателните явления, формирането на активна обществена позиция на всеки гражданин, ролята на семейството и т. н.

Някои от тези проблеми са поставени в статията на др. П. Прокопов — дългогодишен партиен секретар в квартал „Владимир Заимов". Такива мисли и вълнения той сподели и на районната отчетно-изборна партийна конференция. По различни поводи и други партийни секретари и обществени дейци са изказвали интересни идеи и мнения за подобряване на обществено-политическата работа по местоживеене.

През последните години районният комитет на БКП отделя голямо внимание на партийно-политическата работа в кварталите. Създаден е интересен опит по масовия обхват на населението в обществено-политическите и трудовите инициативи, в движението за образцови квартали, в развитието на държавно-обществеността начало, разширяването на социалистическата демокрация, координирането на дейността на обществените, стопанските и държавните органи за решаване на многобройните задачи по местоживеене.

Квартал „Владимир Заимов" е един от положителните примери в това отношение. Но заедно с това има много проблеми, които не са решени и които правилно поставя др. П. Прокопов.

Както вече посочихме, един от факторите, които определят сложността на работата по местоживеене в специфичните условия на столицата и на район „Васил Левски", е равнището на комплексното изграждане и комплексното обществено обслужване на жилищните зони и квартали. Затова партийните, държавните и обществените органи от района се стремят успешно да решават този жизнено важен проблем. Постигнати са определени успехи и фактите са красноречиви и очевидни. Жилищният комплекс „Владимир Заимов" цялостно измени своя облик, сравнително добре се решават проблемите на благоустрояването, озеленяването, топлофикацията, телефонизацията, образователното, културното, здравното обслужване и др. В последните години изпълнителният комитет на районния народен съвет положи усилия за подобряване на търговското и битовото обслужване в квартал „Владимир Заимов", в който сега има 20 търговски обекти и един супермаркет. Ние смятаме, че все още съществуват редица слабости в търговското обслужване — редовното снабдяване с най-необходимите стоки, преодоляването на отрицателните явления и особено ниското равнище на културата на обслужването. Особено остро стои въпросът за недостатъчния брой на търговските обекти в новите комплекси — „Хаджи Димитър", „Слатина", „Дружба".

Поради това считаме, че неуместно в статията по такъв начин се поставя въпросът за продажбата на хляб за живеещите в квартал „Вл. Заимов". Те имат на разположение 6 хлебопродавници в непосредствена близост до жилищата (бул. „Владимир Заимов" № 88, ул. „Сан Стефано" № 1, бул. „Дондуков" № 80, супермаркет, сладкарница на бул. „Бирюзов" № 8 и др.). И друг път е отговаряно: не е основателно твърдението, че гражданите от квартал „Владимир Заимов" няма къде да си купуват хляб. Тук въпросът за снабдяването с хляб трябва да се разглежда в смисъл на изисквания за редовно зареждане с пресен хляб, та да няма „опашки", за по-голямо разнообразие на хлебните изделия, за образцова хигиена и култура в продажбата на хляба. По тези въпроси са набелязани мерки.

Един много интересен и важен проблем на нашето обществено-политическо и икономическо развитие е работата с предложенията на трудещите се. Създадената обстановка както в цялата страна, така и в района — по трудови колективи и квартали, позволи през тази юбилейна година да се прояви ярко социалната активност на хората, тяхната съпричастност към проекта за Тезиси на XII конгрес на БКП. Бяха направени 4000 предложения и критични бележки, от които 1245 до местните органи, като 762 са приети за целесъобразни. Те са картотекирани в РК на БКП и което е по-важно, създадени са условия за тяхното планомерно изпълнение.

Анализът на направените критични бележки и предложения в кварталите показа, че над 50 на сто от тях са по проблемите на хармоничното изграждане на териториите, комплексното обществено обслужване и социалната политика. Целесъобразните предложения бяха включени в плана за социално-икономическото развитие на района и в мандатната програма на районния народен съвет и степенувани в съответствие с ресурсните възможности, се изпълняват. Някои от предложенията не са приети поради това, че са неправилни, други са изказани като пожелания, без да бъдат конкретизирани, или са по несъществени въпроси. Затова естествено е, „че не всички предложения се приеха..." Важно е да се дава правилен, обоснован, аргументиран отговор на всички поставени въпроси, отпор на някои силно изразени потребителски настроения и да се организира изпълнението на целесъобразните предложения и искания.

Основателно и с тревога се поставя въпросът за незаконното строителство. В последните години в резултат на активната дейност на районния народен съвет в кв. „Владимир Заимов" бяха премахнати 7 незаконни обекта. Колкото до цитирания

Digitized by Google

пример за гаражите на ул. „Тракия" № 6 може да се каже следното: гаражите са преустроени от стопанска постройка и са узаконени преди повече от 10 години. РНС е трябвало тогава по-задълбочено да прецени дали е целесъобразно да бъдат преустроени. Сега няма основание за тяхното събаряне. С оглед подобряване на архитектурния и хигиенния облик на зоната е разпоредено от Софийския и районния народен съвет и от районния комитет за държавен и народен контрол те да бъдат ремонтирани. Собственици на четирите гаража са четирима, а не едно лице. На среща с обществеността в квартала и писмено РНС е уведомил ръководството на 17-а ОФ организация по този въпрос.

Естественият проблемно-съдържателен център на цялостната политическа, организаторска и възпитателна работа по местоживеене е превръщането на зоните и кварталите в образцови. Това е полето, на което се проявява социалната активност на населението и умението на първичните партийни организации да ръководят, организират и контролират този процес. Там, където умело се прилага деференциран подход за привличане на комунистите и цялото население и ангажирането им в обществена дейност, резултати има. Все още не достига умение на отечественофронтовските ръководства да конкретизират задълженията на всеки гражданин съобразно неговите интереси, професионални възможности, заетост. В редица квартали, като „Асен Златаров", „Докторски паметник" „Суха река", „Дружба", са постигнати определени успехи в поставянето на конкретни партийни поръчения, във формирането на трайни връзки „завод—квартал" и др. Нерядко първичните партийни организации от кварталите се сблъскват с подценяване на обществената дейност, с нежелание да се работи в квартала. Срещу това се реагира, търсят се форми. Изградените временни партийни групи по местоживеене създадоха условия по-добре да се контролира личният принос на комунистите в работата по местоживеене. Но независимо че първичните партийни организации в предприятията и учрежденията вземат мерки да контролират дейността на своите членове по местоживеене, проблемът стои с цялата си сложност и значимост. Има комунисти и безпартийни, които не желаят да се включват в обществено-политическия живот, подценяват работата в кварталите.

Районният комитет на БКП счита, че трябва да бъде още по-настойчива и конкретна разяснителната работа, да се търсят и прилагат по-действени форми, да се прави обществена оценка и изказва обществено признание на доброволния обществеполезен труд на активистите.

Решаващо значение за издигане ръководната роля на първичните партийни организации в кварталите има дълбокото познаване на проблемите и потребностите на жилищната зона, на квартала, чието решение е пряко свързано с отговорността и дисциплината на всеки гражданин, на всеки служител на районния народен съвет, на всеки работник от обслужващата сфера. В тази насока в района се вземат мерки за прилагане на ефективен обществен контрол. От гледище на организация общественият контрол и дейността на комитета за народен контрол, на отечественофронтовските организации, доброволния отряд и др. се развиват положително, но от гледище на техния социален ефект има проблеми. Сега усилията се насочват към издигане на авторитета, отговорността и квалификацията на кадрите, на които е възложено това отговорно обществено поръчение.

Контролните функции на първичната партийна организация са неделими от нейната ръководна политическа функция, затова партийният контрол трябва да се реализира чрез широкото развитие на обществения контрол в кварталите от отечественофронтовските организации, комсомолските контролни постове, кварталните комисии за народен контрол. Това потвърди опитът на първичните партийни организации от кварталите „Редута", „Александър Невски", „Левски — II" и др. Партийният контрол се реализира и чрез дейността на държавно-обществените съвети, което позволява да се разшири партийното ръководство върху всички органи и особено върху органите за обслужване на населението.

Наред с това намираме, че констатацията относно прилагането на чл. 51, ал. II от Устава на БКП считаме за неточна, а предложението за нецелесъобразно. На практика има достатъчно възможности партийните организации по местоживеене да координират, да съгласуват дейността си с дейността на стопанските, държавните и обществените органи по задачите, които се отнасят за съответната територия. И това на много места се прилага. Успехите зависят от активността, умението, подхода на партийните бюра.

Настоящият отговор на статията „Искам думата" е приет от бюрото на районния комитет на БКП с участието на партийни секретари от кварталите и автора на статията. Станалото обсъждане и приетите решения ще помогнат на РК на БКП и на кварталните партийни организации да засилят още повече своята организаторска работа за сплотяване на трудещите се около политиката на Централния комитет на БКП, за изпълнение решенията на XII конгрес.

София, 21 октомври 1981 г.

Лазар СТАМБОЛИЕВ
първи секретар на РК на БКП — район „Васил Левски"

Digitized by Google

ЗА ЛОСТОВЕТЕ И ОПОРНИТЕ ТОЧКИ

Откликът, който получи писмото на Пеньо Прокопов, показва, че авторът е попаднал в невралгична точка, поставил е въпроси, които вълнуват мнозина: за ефективността на партийната работа по местоживеене, за ролята, мястото, възможностите, проблемите на първичните партийни организации в кварталите и селата.

Откъде идва актуалността на тези въпроси?

Средата, в която човек живее, активно въздействува върху формирането на неговата личност. Тук се възстановяват психическите и физическите му сили, обогатява се културата му, усъвършенствуват се политическите и нравствените му убеждения. С масовото въвеждане на петдневната работна седмица времето и възможностите за това въздействие се увеличават. Но докато ролята на трудовия колектив за изграждането на личността е овладяна по-добре, сферата на бита, на извънработното време все още изостава — в новите жилищни райони този проблем се чувствува особено остро.

Изискванията на времето, формулирани в партийните решения, също повишават актуалността на проблемите, свързани с усъвършенствуването на работата по местоживеене. Необходимостта да се постигне нов подем на социалистическата демокрация, за да се изяви с нова сила обществено-политическата и трудово-производствената инициатива на милионите хора у нас, заедно с тях да се обсъждат и решават своевременно проблемите, възникващи там, където те се трудят и живеят, за която говори в речта си от 24 октомври т. г. другарят Тодор Живков, предявява конкретни изисквания към дейността на кварталните и общоселските първични партийни организации. Редица партийни документи — за самозадоволяването, за по-нататъшното развитие на образованието и т. н. — също имат в тяхно лице пряк адресат. Решенията на XII конгрес на БКП внасят нови моменти в съдържанието на дейността им.

●

Първичната партийна организация в квартала, в секцията, в селото е призвана да организира и да ръководи политическата работа сред населението, да разяснява партийната политика, решенията и мероприятията на партията, да го мобилизира за тяхното изпълнение. Тя е моторът на всяка по-значима инициатива в квартала, тя поема върху себе си главната част от организирането и провеждането на изборите на своята територия.

Съществена страна от нейните задължения е ръководството на масовите организации и движения в квартала или селото, осъществяването на взаимодействие с различните служби на държавните органи, утвърждаването на обществено-държавното начало в работата.

В обсега на дейността ѝ влиза организирането на различни инициативи в помощ на селското стопанство, строителството, благоустрояването и хигиенизирането; тя е начело на движението за превръщането на съответния район в образцов.

Първичната партийна организация съдействува за поддържането

Digitized by Google

на обществения ред, за опазването на социалистическата собственост и спазването на социалистическата законност; носи отговорност за психическия климат, за взаимоотношенията между хората в квартала, в селото. Към нея се обръщат гражданите, когато има нередности в търговското и битовото обслужване, когато трябва да се реагира организирано на незаконното строителство. И така нататък.

Задачите са твърде сложни и многобройни, задачите са неизпълними, ако се превърнат в грижа на ограничен кръг активисти.

Затова с тревога, с болка, с пристрастие нашите читатели пишат за недостатъчната обществена активност, за бягството от обществена работа. Те самите са седели в полупразни салони на кварталните или общоселски събрания, по няколко пъти са сменяли датите на един и същ трудов ден, безрезултатно са напомняли да се почисти снегът пред жилищния блок. А тези мигове са в състояние да затулят понякога другото, голямото: обновлението в градовете и селата, за което значителен дял има доброволният труд на населението, многобройните инициативи, превърнали се в празници за хората от квартала, десетките, стотиците, хилядите предложения, които постъпват винаги, когато се обсъждат важни за страната ни или за района въпроси.

И все пак проблемът съществува. Проблемът е комплексен. Потребителски настроения. Пропуски във възпитанието, във формирането на някои хора. Кариеристични стремежи, които в квартала няма да намерят реализация. Читателите в писмата си търсят корените на злото — субективни и обективни. Причини в отделната личност, отговорна за своите постъпки. Причини в обкръжаващата среда, където нещо е пропуснато.

Усилената урбанизация в някои райони, комплекси, градове разкъса старите връзки, охлаби социалния контрол, прекъсна съществуващите традиции. Обществената активност в утвърдилия се колектив е форма за личностна изява, тя получава оценка, става съставна част на характеристиката, създава престиж. А каква оценка, какъв престиж в квартала, където част от хората не се и познават? Заместник-секретарят, за когото пише Недьо Монев от Варна, го е казал направо: „Няма кой да ми отчита тази дейност“, но такава мисъл всъщност е в основата на голямото мнозинство от случаите, означавани като „бягство от обществена работа“. Получава се двуликият Янус — формиран от нас, възпитан от нас. Защото е прекъсната веригата на въздействието. Политическата, организаторската, възпитателната работа в трудовия колектив се затваря там, отделно остава затворена същата тази работа в квартала, в комплекса. А е отбелязано много пъти, очевидно е, че **тази дейност не може да бъде достатъчно резултатна, ако се върши обособено в двете сфери — по месторабота и по местоживеене,** между които винаги съществува тясна взаимна зависимост.

Напредък има. Дейността на рудничната партийна организация в рудник „Маршал Толбухин“ — Перник е само едно конкретно доказателство за това.

Замяната на партийните членски книжки обогати първичните партийни организации и с разбирането, че **за активната позиция на комуниста е нужно да се съди и по проявите му, по поведението му в квартала.** Редакционната поща също потвърждава, че се търсят форми и начини да се насочват работещите комунисти към обществено-политическа дейност в кварталите, да се информират първичните партийни организации в предприятията, учрежденията и институтите за качеството на тази дейност. Опасността, както и друг път, идва от формализма. Поставено е поръчение — и повече никой не се интересува от него, комунистът дори не е минал да вземе оценка от бюрото на територриал-

Digitized by Google

ната организация. Резултатът не е само неизпълнената задача, девалвира се една действена форма за конкретна работа с комунистите.

Разбира се, не бива да се отива в крайност, да се абсолютизира работата по местоживеене, да стане тя повод да се пилее времето на заети в производството, в политическа работа сред трудовия колектив хора. Нашата партия има достатъчно членове, за да се поемат всички задачи. Въпросът е да се разпределят тези задачи по-равномерно. Защото случва се и така: партийната организация в предприятието умува какво поръчение да възложи на комуниста и в някои случаи остане при общата формулировка: „Да изпълнява съзнателно производствените задачи", а в това време организацията в квартала се затруднява да намери подходящи хора за читалищния съвет, за доброволния отряд, за комисията за народен контрол. Да се премахнат подобни парадокси — ето за това става дума.

Обществената активност се влияе и от изпълнението на дадените предложения и препоръки, от реакцията на критичните бележки. Причината за неизпълнението може да не е в равнодушието на съответния орган, в бюрократизма, в прехвърлянето на отговорността. Възможно е да възникнат допълнителни затруднения. Възможно е поръчението да не е реално. Възможно е критиката да не е конкретна, да не е точно адресирана. Но каквато и да е причината — населението иска да знае за нея. Иска да знае защо това и това не може да бъде направено, кой е виновен, с какво е наказан той. Понякога подценяваме това — подценява го партийното бюро, партийният комитет, народният съвет. А недостатъчната информираност ражда слухове. Недостатъчната информираност болезнено удря върху обществената активност.

Да издигнем информираността на пиедестал. Партийният конгрес ни задължава за това: „Работата за **информирането на народните маси, както и изучаването на тяхното мнение,** придобива сега голямо политическо значение. Българският гражданин има право да бъде редовно информиран за дейността на държавните и стопанските органи" — отбелязва в Отчетния доклад другарят Тодор Живков.

За обществената активност може да се воюва. Трябва да се воюва.

●

На кого да се опре териториалната първична партийна организация в своята важна и трудна работа? Марин Марков от София вярно го казва: на хората. Нека уточним този отговор, нека прегледаме отново резервите на първичната партийна организация в квартала или селото, нейните опорни точки.

Първата опорна точка са членовете на организацията. Намират ли тя и нейното бюро сили, възможности да мобилизират тези хора, да ги увлекат в конкретна дейност — дейност, от която нуждата и ползата да се виждат ясно? Достатъчно съобразени ли са с възможностите на комунистите, с потребностите на организацията поръченията, ефикасна ли е помощта за изпълнението им, контролът? На необходимата висота ли е взискателността за гражданска активност на всеки комунист, за неговата способност да реагира принципно и ангажирано, да воюва за партийната правда, за реализирането на партийната политика. Тези въпроси първичната партийна организация е нужно да си поставя. Системно да ги поставя, постоянно, а не само на отчетно-изборното събрание или при изключителни случаи, като замяната на членските книжки. Да ги анализира, задълбочено да им търси отговор.

Естествено, не говорим за хората, които вече нямат сили да работят в организацията. За тези хора — почит, уважение за направеното

Digitized by Google

досега, грижи. Но те не са толкова много, че да определят облика на първичната организация.

Тук възникват няколко въпроса.

Първо, за по-смело ориентиране към онези структурни форми, които ще позволят най-пълно да се обхванат от погледа на партийното бюро, на организацията всички комунисти, да не се превръщат те, поради своя твърде голям брой, в обща безлика маса, а да може с всеки човек да се работи, всеки човек да се изяви.

Второ, полезно ще бъде след излизането си в пенсия комунистите от учрежденията и предприятията да се зачисляват в териториалната първична организация. На съображението, че те още имат сили да работят, още могат да принасят полза, може да се противопостави резонното съображение: в кварталите и селата също има поле за общественополезна дейност — широко поле!

Друга опорна точка са комунистите от предприятията, учрежденията, институтите, които членуват в партийните организации там, а живеят в района, където е териториалната партийна организация. Част от тези комунисти работят с поръчения в партийната или отечественофронтовската организация, в доброволния отряд, в центъра за възпитателна работа. Един от нашите читатели ги нарече свежа струя в живота на кварталната общественост, която помага и да се преодолее евентуалната възрастова бариера между комунистите-пенсионери и част от населението. Доколко тази струя ще се усети в квартала, зависи от качеството й. Толкова по-важно е първичната организация в трудовия колектив да изпраща с поръчения за работа по местоживеене талантливи общественици, организатори.

Някъде — в Старозагорски окръг например — много добра работа вършат земляческите групи на комунистите от дадено предприятие. Напоследък практиката изтласква напред една организационна форма със значителни възможности. Става дума за партийните групи на работещите комунисти извън състава на териториалната първична партийна организация. Наричат ги различно: временни, помощни, спомагателни. Чрез тях разкъсаните сили на комунистите от предприятията са събрани в юмрук. Там може по-ясно и задълбочено да се преценява обстановката в селото или в квартала, да се насочва инициативата на комунистите към най-главните задачи, да се възлагат конкретни поръчения. Т. е., в дейността на работещите комунисти се внася организираност. Тези групи нямат дълга биография, нямат натрупан опит, но на десетки места вече са доказали правото си на живот. Много усилия, гъвкавост, настойчивост, усет към новото са потребни на районните комитети на БКП, на общинските партийни комитети, за да утвърдят тези форми, да премахнат буренете на формализма, които нерядко душат крехките кълнове.

Третата опорна точка са комсомолците от квартала, от селото. Наистина условията за работа тук се трудни. Малочислени дружества с почти временен състав — подобна картина не е голяма рядкост. Да не говорим, че в села като родопското Сивино младите хора дори временно не се задържат, тегли ги по-голямото селище, интересната работа. Но това не е основание да се пренебрегва такъв важен резерв, такава сигурна опора. Пътища има, пътищата са известни. Укрепване на комсомолските дружества, включително кадрово — чрез изпратени с поръчения комсомолци и млади комунисти. Съвместни инициативи с комсомолските организации от заводите, от механизираните бригади. Конкретна, близка работа с неорганизираните младежи — какви богати традиции са завещали тук ремсовите организации! Ориентиране към онези форми, които действително допадат на младите хора, отговарят на техния темперамент, възпитават и задоволяват техните интереси.

Digitized by Google

Първичната партийна организация следва да се бори за този резерв, тактично и настойчиво да съдействува за обогатяване и преустройство на комсомолската дейност в изпълнение на задачите, поставени в Писмото до ЦК на ДКМС и в решенията на Националната комсомолска конференция. Да работи за задържането на младите хора — там, край тях, комунистите много по-добре от всеки друг могат да видят какво трябва да се направи, да настояват, да подкрепят и да търсят подкрепа. Да възпитават организационна култура, организационни навици и умения.

Четвъртата опорна точка са безпартийните — онези мъже и жени, за които се споменава в Отчетния доклад пред XII конгрес, които по своя мироглед и морал смело и честно могат да бъдат наричани безпартийни комунисти.

●

„Партията е силна със здравината и дееспособността на първичните партийни организации" — е подчертано в Тезисите на XII конгрес. Конгресът постави като първостепенно задължение на първичните организации да създават атмосфера на висока организираност и дисциплина, на отговорност у комунистите, да усъвършенствуват своята всекидневна работа, да повишават нейната ефективност.

Форми и средства има — изпитани от практиката, непрекъснато създавани от неспокойната творческа мисъл на партийните работници. Казано образно, лостовете са налице. Както видяхме, опорните точки също са налице. А има анемични организации, има десетки нерешени проблеми (говорим главно за тях, защото те станаха тревожния акцент в нашия разговор). Защо? Липсва понякога онова Архимедово умение така да се приложат лостовете, така да се използва опората, че да се тласне работата напред.

Какви бариери възникват тук? Прекомерно регламентиране — някои проверки се натъкват едва ли не на 12 теми за събрания, определени от по-горните партийни комитети (а самодейността на партийната организация, нейната инициативност, насочването на вниманието ѝ към конкретните и специфичните проблеми — къде отиват?). Нередовен организационен живот, вследствие на което дори посещението на събранията може да се превърне някъде в проблем. Заангажирането на партийната организация с несвойствена работа, изземване на функции на масовите организации, при което обикновено и логично се изпуска значимото — осигуряване на компетентно политическо ръководство на населението, усъвършенствуване на връзките и взаимодействието на всички обществени организации.

Да вземем събранието — призната школа за политическа активност на комунистите, действена форма за задълбочено обсъждане на проблемите, за избиране на най-вярното решение между различните варианти, за ефикасен контрол. Но има партийни организации, които се блъскат в омагьосания кръг на дребнотемието, повтарят най-общо едни и същи неща, въртят едни и същи докладчици. Със свещ не могат да се намерят в някои протоколни книги обсъждания за работата с критичните бележки, за изпълнението на решенията, за активността и отговорността на комунистите, за партийното ръководство на масовите организации, за политическото и идеологическото възпитание на комунистите и на цялото население.

Вече бе казано — като представители на партията сред населението териториалните първични партийни организации са отговорни за всичко хубаво или лошо, което става в квартала или селото, което ак-

Digitized by Google

тивно влияе върху общественото мнение, върху общественото съзнание. Чувствувайки тази своя отговорност, те се опитват да премахнат недостатъците в обслужването, търговията, благоустройството. Не винаги успяват, а неуспехът поражда усещане за безсилие.

Какво може да направи първичната организация? Един лост за обществен контрол тя държи в ръцете си — комисията за народен контрол в квартала, секцията, селото, която пряко се ръководи от нея. Тези комисии имат достатъчни пълномощия не само да информират за нарушенията, но и да действуват за тяхното предотвратяване, отстраняване, за санкциониране на виновните. Въпросът е как ще се използват пълномощията, а това вече много зависи и от партийната организация, от нейното ръководство.

Друго? Нужна е съгласуваност, обща съвместна работа между териториалната партийна организация и партийната организация в търговското предприятие, в предприятието за битови услуги. Не просто нужна — задължителна е! — независимо дали специално е отбелязано като изискване в инструкция или не. Да действуват тези организации изолирано една от друга, значи да не виждат целта, която е обща, да опразнят от съдържание, да лишат от смисъл съществена част от своята дейност.

Наложително е и друго — **да се иска мнението на първичната партийна организация, на обществеността от квартала, от селото, когато се решават особено важни за населението въпроси.** Такава е линията на партията, на нейния XII конгрес: да се засилва обществено-държавното начало в социалното управление. Една перспективна форма са кварталните обществено-държавни съвети, включващи в състава си групите на съветниците, представители на първичната партийна организация, на кварталните комитети на ОФ, на органите на народните съвети и МВР. Тяхната задача е да допринасят за по-добра координация, организираност и ефективност в социалното управление по местоживеене, да държат на отчет поръченията на избирателите, да контролират изпълнението на онези решения на народния съвет, които са свързани с организирането на живота в квартала.

Читателите подсказват и други възможности, включително участие на представител на първичната партийна организация на някои от заседанията на изпълкома. Възникна въпрос: няма ли такова допитване до териториалната партийна организация да породи максимализъм, да подхрани местнически тенденции? Отговорът дойде пак от читателската поща: дори ако някъде се получи това, нали съществуват ръководни органи над първичната организация — има как те да го предотвратят, да назоват нещата с истинските имена, да обяснят принципно въпроса пред комунистите. Читателят е прав: в крайна сметка дори такава трудна ситуация ще работи за укрепване на териториалната първична организация, за издигане на политическата съзнателност на нейните членове.

Но когато партийната организация години наред поставя пред по-горните органи важни за населението въпроси, а тези органи ги оставят в папките, какъв отзвук ще има това в организацията, сред населението, което тази организация представлява в партията? И освен всичко друго какъв авторитет ще има тя?

Богати в разнообразието си са формите на идейновъзпитателната работа. Но и тук често взема връх общият тон, повърхностното разглеждане на проблемите, увлечението към броя на мероприятията. А в селото, в квартала, в новия жилищен комплекс, където контактите са по-ограничени и по-епизодични, най-добър резултат може да даде индивидуалната работа — работата с отделния човек, с отделното семейство.

Digitized by Google

Този резултат обаче ще дойде, ако индивидуалната работа не се върши инцидентно, на приливи и отливи. На териториалната първична партийна организация е нужна помощ, включително и методическа, за подготовката на агитатори, политинформатори, на хора, които да знаят да вършат такава работа. Нужна й е и взискателност, и самовзискателност, за да създава у всеки комунист нагласа, отговорност, вътрешна потребност да разяснява политиката на партията, да въздействува на хората, сред които живее. Така индивидуалната политическа работа, идейновъзпитателната работа въобще може действително да бъде диалог на организацията и на нейните членове с гражданите, частица от големия диалог на партията с народа.

●

В тази книжка публикуваме и отговора на районния комитет на БКП в район „Васил Левски" — София на писмото на Пеньо Прокопов. Редакцията благодари на районния комитет за този отговор, за принципното отношение към повдигнатите въпроси. Впрочем такова отношение нито е случайно, нито е новост. Районната партийна организация има завоевания, има традиции в работата по местоживеене. И обстоятелството, че там съществуват проблемите, за които се говори в писмото, не омаловажават тази работа, а само показват нейната сложност и трудност.

Отговорът на районния комитет е още едно потвърждение за онази отговорност, която партийните органи в общината, града, района носят за състоянието на териториалните първични партийни организации. Защото те имат възможност да влияят. Като укрепват тези организации кадрово. Като организират обучението на партийния актив от кварталите и селата — диференцирано обучение, защото твърде специфични са условията, при които този актив действува. Като работят непрекъснато за създаването, откриването, изучаването и разпространяването на положителния опит по местоживеене. Като следят отблизо състоянието на вътрешнопартийния живот на тези организации и помагат — без да опекунствуват! — за неговото обогатяване. Като съдействуват да се осъществява координация, единодействие между първичните партийни организации по месторабота и местоживеене. Като воюват със силата на своя авторитет за реализиране на справедливите искания, предложения, препоръки на териториалните първични партийни организации. В противен случай — твърдят нашите читатели — ще бъде налице известно подценяване на тези организации. А това не бива да се допуска. Защото организации от втори сорт в партията няма. И работа от втори сорт също няма.

КАКВО ЧИТАТЕЛИТЕ ПРЕДЛАГАТ И ОЧАКВАТ

● **В съответствие с инструкцията на ЦК на БКП от май 1978 г. структурата на всяка териториална първична партийна организация да се привежда в съответствие с изискванията за компетентно политическо ръководство над низовите организации на Отечествения фронт, за подобряване дейността на домсъветите, за създаване на възможности за активна изява на всеки комунист, за действена индивидуална рабо-**

Digitized by Google

та. Това означава по-смело да се отива към партийни организации в състава на първичните, числеността на комунистите в партийните групи да гарантира по-голяма оперативност, по-конкретна работа с всеки човек.

● Да се заздравят връзките между предприятията и кварталите, между заводите и селата, между първичните партийни организации по месторабота и по местоживеене. Някои от инициативите на партийните организации, профорганизациите и комсомолските организации в предприятията да се осъществяват в кварталите и селата. По-системно да се възлагат поръчения за работа по местоживеене. Авангардната роля на комуниста да се оценява не само по проявите му в предприятията, за активната му жизнена позиция да се съди и от работата по местоживеене.

● Да се иска мнението на териториалната първична партийна организация, когато се решават въпроси, свързани с организацията на живота в квартала или селото. Партийните комитети да съдействуват и да изискват по-голяма съгласуваност, по-тесни контакти между териториалните първични партийни организации и партийните организации в сферата на търговията и битовото обслужване.

● С по-голяма перспектива, с повече загриженост да се мисли за осигуряване на клубове на партийните организации — особено в новите райони, да се създават условия тези клубове да бъдат средище на активна политическа дейност.

● По-последователно, като се проявява принципност и находчивост, да се използват духовните и матералните стимули за активна обществена дейност в кварталите и селата.

Digitized by Google

ТИХО... ПИШЕ СЕ ИНФОРМАЦИЯ

Може би ви се е случвало...

— Къде е другарят Петров!

— Тихо... Вътре е, но се е заключил! Пише важна и бърза информация.

— А къде е завеждащият отдела! От два деня го търся...

— Затворили са се някъде. Пишат важна информация...

●

В някои комитети има партийни работници, които са специализирани да пишат само информации.

До съвършенство е овладяно изкуството как трябва да се съставят, за да задоволяват изискванията на по-горните органи. За тези партийни работници писането на информации става болезнен, канцеларски навик. А край тях са машинописките. Тракат, размножават, пъхат в пликове...

Така е, когато те понесе книжният поток.

●

Една задача.

Да предположим, че за една година един окръжен комитет изисква от низовите звена хикс информации. Във връзка с това общинските комитети изпращат в окръга средно десет по хикс информации. Във връзка с това комбинатските, заводските и другите комитети осигурили на общината средно пет по хикс информации. Партийните организации са изпратили или осигурявали данни за около седемстотин по хикс информации.

Всеки би могъл да направи извода:

Колкото по-малко е значението на неизвестното хикс, т. е. с колкото се съкрати броят на исканите информации, с толкова пъти ще се намали заплахата от книжния поток във всички посоки. И обратното!

●

В много комитети се оплакват от излишна книжнина. И причината се търси другаде. А тя е и в тях. И резерви има много. Пример. Пише се доклад за пленарно заседание. Варианти, разработки, преписване... Подготовката за пленума се завърта или придобива смисъл само в доклада. А последния ден набързо се стъкмяват проекторешенията. Би могло да е обратното. По-важно да е какво трябва да се реши на пленума, а другото да е само аргументация. А ако такава оперативност се възприеме и при информациите, които се внасят за разглеждане от бюрата на партийните комитети! Ще се намали книжнината, ще стане трудът по-рационален, ефективен. Ще се увеличи времето за делова и конкретна работа с низовите партийни звена, с трудовите колективи.

Намаляването на заседателщината е другата посока. Тъй като тя също ражда книжнина. А книжнината отклонява партийния работник встрани от съвременната организираност и оперативност, от плодотворния труд.

●

Борбата срещу ненужния книжен поток е трудна, но възможна, належаща и вярваме, перспективна.

Иван МИЧЕВ

Digitized by Google

САМОЧУВСТВИЕ НА СТОПАНИ

Първите отчети, първата равносметка за извършеното след историческото събитие в живота на партията — Дванадесетия конгрес, започнаха от партийните групи, продължават в първичните организации. Със самочувствие на стопани партийните групи оценяват обстановката в звената, където са изградени, състоянието на организацията на труда, на дисциплината и контрола; определят личния принос на всеки комунист в борбата за претворяване в дела конгресните решения, тяхната жизнена позиция и социална активност в обществения и икономическия живот на първичните трудови колективи.

ПОГЛЕД, УСТРЕМЕН ВИСОКО

Отчетът на партийната група в технологичния екип „Младост" при Домостроителното поделение на Строително-монтажния комбинат в Пазарджик най-кратко, но и най-точно може да се назове конкретен, аналитичен и критичен. Основание за това определение дават и докладът на отговорника на групата Васил Бозов, и изказванията на десетте комунисти. На делата и на задачите си те гледат с погледа на реалисти и оптимисти, на хора, които са изпитали тежестта и якостта на бетона, вложен в сградите; опитали са сладостта на радостта от успехите — стотици новопостроени домове.

Наричам отчета конкретен, защото без излишни обяснения комунистите говориха за същността на организацията на работата на технологичния екип, от която има ефект и качествени жилища; аналитичен, защото дейността си оглеждаха и оценяваха от много страни и преди всичко как всеки изпълнява авангардната си роля за усъвършенстване на бригадната организация на труда и за внедряване на новия икономически подход и неговия механизъм; критичен, защото към качествено новите задачи за интензификация на строителството вървят не със стари, отживели времето си дюлгерски представи за жилищно строителство, а с мисълта и увереността да завоюват челни постижения, да намаляват разходите на суровини, материали и жив труд, в максимална степен да използват основните фондове, рязко да увеличат обществената производителност на труда. Думите на комуниста Георги Петров „Скъсахме със старата практика — ревностно да крием занаята от младите" са показателни в това отношение. Но не само те. За всички от партийната група е ясно, че колкото по-добре усвояват тънкостите на повече професии, колкото по-навреме ги предават на новодошлите, толкова по-реална е възможността в срок и качествено да извършват строителните работи.

На десетте сбирки през годината са обсъдили изпълнението на производствените задачи и личния принос на комунистите, състоянието на трудовата и технологичната дисциплина, икономиите на строителни

Digitized by Google

материали и др. Амбицията е била всеки да разбере, че за комуниста място в златната среда няма. Щом е член на авангарда на работническата класа, позицията му е отпред. Разбира се, все още се срещат и такива, които са склонни да плуват в по-тихи води. Изваждали са ги от тях посредством изпитаните партийни средства — критиката в събрания и на място, отчетите и самоотчетите в групата, партийните поръчения. Важното е, че след разговорите винаги са настъпвали положителни промени. Подобрявано е качеството, по-икономично са използвани материалите. Намалявали са самоотлъчките, например от 39 за миналата година спаднали са на 10 за тази година. Когато се е налагало някои строители да прибират селскостопанска продукция от личните стопанства, пускали са ги в неплатен отпуск. Всичко обаче е ставало организирано, с разрешение, а не кой както намери за добре. Организираността, дисциплинираността са им помогнали с по-малко работници да постигнат ръст на производството 109 на сто, а обществената производителност на труда да се качи на 131 на сто.

За колектива на технологичния екип „Младост" е характерно и това, че не е бездействувал и тогава, когато са липсвали материали или фронт за работа. Чувството за работническа солидарност, за другарство и взаимопомощ ги е отвеждало в помощ на други бригади.

Анализът на успехите им показва, че те са предимно там, където съставите на бригадите са постоянни. Това им позволява да определят по-точно основните насоки за действия. Една от тях е битовото уреждане на работниците. За строителите това е един голям, бих казал, вечен проблем. Парадоксално е хората, които строят, създават битови удобства за другите, те самите най-често да са в положението на онзи нещастник от народната мъдрост, който вода гази, жаден ходи.

Промишленото жилищно строителство налага да се концентрират обектите. Концентрацията дава възможност да се отделят повече грижи за бита на строителите. Не случайно и идеята на ръководството на технологичния екип е на новия строеж да изградят обектово селище с всички удобства. На тази основа ще могат по-успешно да привличат и задържат нови работници и най-вече млади хора. От младия човек пък може и майстор да се създаде, и свежо партийно попълнение да се подбере, което да бъде в състояние да се нагърби на по-големите изисквания. Защото ако преди години в строителството е могло да се работи с ниско образование и само с по-як гръб за самарчето с тухли, днес нещата са коренно различни. Без обща и професионална култура не е възможно да се прилагат нови строителни технологии, конструкции, материали. Необходимо е всеки работник да владее по няколко професии, за да може пълнокръвно да участвува в работата на комплексната бригада.

Всички ли въпроси в партийната група при технологичния екип „Младост" се решават успешно, всичко ли тече гладко? Не, разбира се. Трудности има и те не са малко. Съпътствуват я и организационни пропуски, и неизпипани докрай форми на работа и пр. Бригадният съвет например заседава, взима решения, но много от тях остават неизпълнени. Защо? Защото опират до хора, които стоят извън тяхната организация, а са вплетени в производствения процес (става дума за подизпълнителите). Ако работниците от технологичния екип, морално и материално заинтересовани, се стремят колкото се може в по-завършен вид и с по-високо качество да предоставят обекта на следващото ги технологично звено, то не така стоят нещата с подизпълнителите. В много случаи някои от тях минават и заминават, без да се интересуват с действията си помагат ли или пакостят на другите. Тези проблеми партийната група не може да реши, тя може само да ги постави на вниманието на ръководните органи. Това и прави.

Digitized by Google

Въпреки реалните успехи не е отпаднала необходимостта партийната група системно да следи състоянието на трудовата и технологичната дисциплина, да търси по-ефективни способи за реализиране на икономии. Възможностите ѝ за работа с младите работници, за подготвянето им като резерв на партията са по-големи, но не ги използват. Хубаво е, че напразно не очакват високо качество на строителните работи, висока ефективност, преди да са създали предпоставки за постигането им. Това говори за реализма в действията им, за трезва оценка на нещата. Пътят към тях виждат в подобрената организация, в повишената дисциплина, в професионалното майсторство, в усвояването на повече от една професия.

За идеологическото израстване на хората партийната група не винаги намира собствени сили. Затова пък претенциите ѝ са отправени към ръководните органи, към партийното бюро и партийния комитет — да осигуряват навременна, богата и компетентна информация по актуалните въпроси на вътрешната и външната политика на партията, да информират комунистите и безпартийните за международните събития. Будното политическо чувство на строителите с интерес очаква такава информация.

БОРБА ЗА ВСЯКА КАПКА ТЕЧНО ГОРИВО

С тези думи на др. Тодор Живков пред Националното съвещание от 24 октомври т. г. можем да наречем делниците на партийната група при техническия отдел (първо — четвърто котелно) на оранжериите за зеленчуци и цветя в стопанския комбинат „Марица" — Пазарджик. Колкото по малко гориво се изразходва, а повече зеленчуци се произведат, толкова по-добре, по-ефективно е работено. Затова и задачата на комунистите от групата е да осигурят производство на зеленчуци с намален разход на гориво и електрическа енергия. Тази задача „откровено казано — отбеляза в отчетния доклад отговорникът на партийната група Георги Чавдаров, — ни се видя трудна, но получените резултати показаха, че е реално изпълнима". За да стигнат до тях, са изминали труден път, защото способите за икономии на гориво са вероятно толкова, колкото и каналите за пилеенето му. Ако всяка минута, всеки час не се стремят да премахват излишните консуматори на топлина или грубо казано, ако не затварят всички дупки, нищо чудно необходимата топлинна енергия да лети по вятъра. Но икономията на гориво може да дойде не само от спазване на технологичния режим, от премахване на излишните консуматори на топлина, но и чрез търсене на начини за намаляване на разходите на гориво, без да се оскъпява и снижава производството. Такъв рационален способ е изученият и внедрен чуждестранен опит — подпочвеното отопление, монтирано в четвърти участък. В този участък при план 41 тона са изразходвани 33 тона мазут. Вярно тук са закъснели със засаждането на културата поради удължаване на срока за монтиране на тръбите, доставени късно, но икономиите са главно не от късното засаждане, а от подпочвеното отопление.

Не спират дотук. Предстои да монтират подпочвено отопление още на 30 декара. Експериментират и тъй наречения топлоекран на площ от 5 декара. На комунистите Т. Узунов и Г. Чавдаров са възложили поръчения да внедрят новите постижения на техниката във всекидневната работа, да експериментират външна изолация и цялостно вътрешно опушване с фолио, за да се избегне загубата на топлинна енергия. От останалите комунисти на групата — дежурните Хр. Читаков и Г. Богданов и техника Г. Трендафилов, също искат конкретни дела — качествено поддържане на съоръженията, икономия на мазут и електроенергия.

Тези въпроси вълнуват комунистите, те им отделят време и сили,

Digitized by Google

стремят се на всяка крачка да служат за пример на безпартийните. Другояче не може и да бъде, защото те са пред погледа на всички, не могат да си позволят едно да говорят, друго да вършат. Тук проповеди за личния пример не могат да се изнасят, той може само да се показва, да се отстоява. Такава обстановка е създадена. С нея се обяснява и строгостта към бившия партиен член Васил Марков, който станал причина за прегаряне на доматената култура в осми блок на площ от 5 декара. Предложението е дисциплинарно уволнение. Тя пролича и в думите на Г. Трендафилов на събранието, който с болка говори за липсата на резервни части от първа необходимост, за некачествения мазут, от който по филтрите на котлите се напластяват парцали, шума и най-различни други боклуци.

Пред подобни бариери партийната група не стои смирено, а упорито настоява, иска да се анализират проби от горивото, за да се види действителното му качество, а не само по документи. Неприятното е, че лабораториите, до които са опрели, щом разберат за какво става дума, затварят епруветките в шкафовете, зер те са за научни изследвания, а не за практическа работа, нищо че дюзите ще впръскват гориво, от което пламък няма да излиза, нищо че през котлите ще прехвърлят тонове мазут, а от него водата по-топла няма да става! Комунистите обаче не се примиряват, водят битка, и то не само за всяка капка гориво, но и за неговото качество.

ГЛАВНИЯТ ФАКТОР

Малобройна е партийната група в участък „8-ми март" на фабрика „Леда" в София — само 6 комунистки, но влиянието ѝ върху трудовия колектив е многостранно и ефективно. Тя се грижи за стопанисването на машините, за укрепването на дисциплината, за подобряването на хигиената и културата на труда, за движението на наставниците, за задоволяването на културните потребности на трудещите се и пр. С други думи, партийната група е хванала в ръцете си онези лостове, с помощта на които тласка напред и производството, и качеството, и ефективността, и взаимоотношенията в колектива. Но най-важният лост, който движи субективния фактор, активността на хората, е в сърцето на отговорничката на групата Недялка Александрова. По думите на началничката на участъка инж. Радева тя се раздава, без да жали сили. Тази всеотдайност е възнаградена с доверието, с обичта на всички, с готовността им да я следват. За моралните добродетели на отговорничката говори и една новоприета комунистка. И съвсем правилно. Защото да подкрепиш още не набрал самочувствие и организационен опит новоприет комунист, за да почувствува той силата на колектива, е от голямо значение не само за него, но и за партийната група, за целия трудов колектив. Това по същество е отговорността да повишаваш качествения състав на партийната група, на първичната организация, на партията.

Не е без значение как ще се държи в малкия трудов колектив един комунист. Те, партийните членове, и без това се броят на пръсти, ако си позволят да бъдат и пасивни, да стоят встрани от дейността на партийната група, какво ще стане с нейния авторитет? Ще може ли да изпълнява авангардна роля? Колкото по-активно участвуват всички комунисти в политическата, организаторската и идейновъзпитателната работа, толкова по-боеспособна е партийната група. Нейната организираност, сплотеност, активност и т. н. се пренасят сред останалите работници.

Погледът на Н. Александрова е обърнат към младите работнички, не само защото те са неопитни и имат нужда от помощ, но и за това, че текучеството е предимно сред тях. Съвсем естествено е, щом мла-

Digitized by Google

дят човек се сблъска с трудности и не намери подкрепа, нищо чудно да обърне очи към портала на фабриката и да потърси другаде по-подходящо място за реализация. Възможностите на партийната група бързо да ги приобщава към колектива са големи, непосредствената близост на комунистите до тях позволява да им помагат в усвояването на професията, на трудовите навици.

Грижата към новите и предимно младите работнички не изключва задължението да се обръщат с лице и към дългогодишните, към онези, които вече са намерили своето място в колектива, спечелили са доверие, изградили са авторитет, а така също и към онази категория, която е „извоювала" правото да върши безнаказано лудории. Не случайно на събранието се подчерта: „Ще използваме опита на възрастните, но няма да им позволим по старому да вървят към новите задачи!" Имаше се предвид именно такива „бели врани", които не липсват и в най-добрите колективи.

Отговорникът на партийната група е факторът, от който в най-голяма степен зависи нейното активно функциониране или формално съществуване. Главното негово задължение е да сплотява комунистите и с общи усилия да водят след себе си безпартийните на активна трудова и обществена дейност. Тези предимства нагледно потвърждава с действията си Н. Александрова, на която комунистите отново гласуваха доверие за нейните политически, делови и морални качества, за човечността ѝ, за умението ѝ да разбира всеки човек, да съпреживява неговите радости и тревоги. Затова хората я търсят, ходят при нея за съвет, за помощ, вслушват се в думите ѝ и я следват във всяко начинание.

ВРЕМЕ ЗА АПОСТОЛСТВО

Повече лекции, доклади, информации за събитията, които стават в света, за идейното израстване на грудещите се, за тяхното политическо обучение. Такива са исканията на партийните групи към партийните бюра и комитети, нещо съвсем основателно, бих казал, задължително. Но не за тях ми е думата, а за това, че политическата работа често се вижда само във вид на събрания, лекции, беседи, семинари. И непременно в клуб, салон или зала; отпред делови президиум, трибуна, микрофон и по възможност магнетофон за записване на речта, беседата, лекцията. Оттук и оплакванията на някои партийни кадри, че трудно се намира свободно време за политическа работа.

Свободно време в съвременния динамичен живот действително трудно се намира. Хората работят напрегнато, някои изминават дълги разстояния до работните места и обратно, имат различни интереси. Значи ли това да се откажем от масовите форми за политическа работа? Не, разбира се, ще ги организираме, ще ги подготвяме, колкото се може по-добре, да бъдат по-разнообразни, по-емоционални, по-съдържателни, за да привличаме участници и да увеличаваме ефектът от тях. Бедата обаче е, че не винаги и не навсякъде се използват богатите възможности на индивидуалната политическа работа. За нея като че ли повече се говори, отколкото се върши. Щом не може да се намери „специално" свободно време, за да се съберат хората и вкупом да се извършва политическа работа, какво пречи да се действува индивидуално. За индивидуалната работа специално време не е нужно. Тя следва да бъде постоянна по време и навсякъде по място, където са хората. За нея не са необходими салони и трибуни, зали и магнетофони. Необходими са идейна убеденост, политическа зрелост, апостолска всеотдайност, комунистическа устременост на партийните кадри и активисти, на ръководителите и специалистите.

Откъде да се намерят толкова партийни апостоли? В който и трудов колектив да надникнем, ще видим членове на партийни бюра, на

Digitized by Google

профкомитети, на дружествени бюра, началници на цехове и смени, бригадири и майстори по производство, отговорници на партийни групи и профгрупорзи — все хора с авторитет, с гласувано им доверие от партийни органи и организации, от безпартийни. Те са сред трудещите се на всяка крачка, всяка минута. Следователно въпросът е: търсим ли ги достатъчно, опираме ли се на тях, подготвяме ли ги, за да могат, когато възникне потребност, да се включат активно в политическа работа, без да чакат указания, без да търсят свободно време. Да действуват конкретно, навреме, индивидуално, така, както задължава Уставът на партията. Вярно, в отчетите няма да може да се запишат бройките инициативи. Но в колектива може да се почувствува атмосферата, озонирана от активната жизнена позиция на комунистите. Това е главното, същественото, ефективното. Разбира се, за важни събития ще има и доклади, и аудитории; и ръкоплясканя. Свободно време за тях обикновено не се търси, защото е предвидено отдалече. Докато за индивидуалната политическа работа не бива да се чака свободно време, а да се осъществява по всяко време, на всяко място, с всеки човек.

САМОДЕЙНОСТ ПО ПОРЪЧКА

Няма съмнение, че партийните поръчения в дейността на партийните групи са изпитана форма, универсално средство за повишаване активността на комунистите и безпартийните. Фактите показват, че там, където се използват по същество и по предназначение, където се възлагат конкретни поръчения, партийните членове се захващат със задачите и ги решават според възможностите си. И все пак това не е цялата истина. Прокрадва се една тенденция, която заслужава сериозно да се помисли върху нея. Комунистите проявяват активност, изпълняват поръченията, отчитат резултатите. Партийните групи вписват в своя актив, че са работили организирано, целенасочено. Това обаче означава ли, че всеки е вложил всичко, на което е способен! Използвани ли са неизчерпаемите възможности или поне създадени ли са предпоставки всеки сам да определи по съвест, по убеждение волтажа на напрежението, на което може да устои! В крайна сметка с прекалената им употреба не превръщаме ли цялата партийна работа в поръчения, не привикваме ли комунистите на скрита пасивност и показна активност! Не обричаме ли на бездействие хора, които имат и сили, и способности за по-големи дела, като им определяме с какво да се захващат! Не девалвираме ли поръченията, не поставяме ли комунистите в атмосфера, при която започват да вехнат свежите филизи на самодейността, на самоинициативата, за които така хубаво говори другарят Тодор Живков на Дванадесетия конгрес!

Усилията на партийните групи заслужава да се насочват към създаване на предпоставки и условия всеки по свой почин, по самоинициатива, по осъзнат дълг да действува за претворяване в дела партийните решения. И там, където те не достигат, там, където желаната или очакваната социална активност на комунистите линее, там да се използва универсалният лост за въздействие, за подтик, за активизиране.

Йордан ХАДЖИЕВ

Digitized by Google

СЛАВА НА ТРУДА

В Москва и в Харков, в миньорския Павлоград и в Чугуев, родния град на великия Репин — навсякъде, навсякъде по необятната съветска земя ни срещат думите „Слава на труда". Изписани на големи пана върху най-високите сгради, моделирани от дърво и метал в алеите на първенците, над входовете на заводи и шахти, в интериора на обществени сгради, в дворовете на колхози и совхози, напомнят на всеки за значението и величието на труда. Обикновени думи с необикновено звучение. Адресирани са до работника и инженера, до учителя и ученика, до ръководителя и изпълнителя, звучат и като възхвала за вчерашния и днешния труд и като призив за нови и нови претворения в изпълнение решенията на XXVI конгрес на КПСС. През делник и през празник те напомнят за святата истина, че човекът и трудът са две страни на едно и също нещо — на смисленото, пълноценното човешко битие.

Партията на съветските комунисти прави всичко възможно да създаде истински, благороден култ към труда, към създателите на материални и духовни ценности на комунистическото общество; да се изтъква непрекъснато личността на първостроителите; рационализатори, изобретатели, инициатори, първенци в социалистическото съревнование. Личността на първенците се обгражда с грижи и с внимание, към тях се отнасят като към най-почетните, заслужилите граждани на селището, на квартала, на града, на трудовия колектив; партийните комитети, профсъюзните организации умело изучават и разпространяват опита на първенците.

Нагласата за труд, съзнанието, че в труда и чрез труда следва всеки да изяви най-добрите си качества, култивиране на висока трудова дисциплина и на самодисциплина в труда и в обществото се възпитава в училището, в трудовия колектив, в комсомолските организации, във всички звена и на всички равнища. Особена роля в това отношение се пада на училището. Двадесет и петият и Двадесет и шестият конгрес на съветските комунисти поставиха нови изисквания пред трудовото възпитание на подрастващото поколение. Средното политехническо училище във Вербки — квартал на Павлоград, Днепропетровска област, се е отзовало на партийния призив за високо трудово възпитание със своя инициатива. Най-напред с нея ни запозна първият секретар на районния комитет на партията Владимир Матвеевич Молодан. Самият Владимир Матвеевич е бил дълги години председател на колхоз, човек с душа и сърце, свързан със земята. Той не може да се нарадва, че тяхната инициатива е насочила повече млади хора със средно образование към колхозите и совхозите от района. Съвременното селско стопанство се нуждае от специалисти както с висше, така и със средно образование; нуждае се от висококвалифицирана работна ръка, за да се използва ефективно сложната техника и технология. В това е и същността на инициативата на училището във Вербки — подготвя младите хора за отговорните задачи в селското стопанство.

Тази инициатива се ражда през 1977 година. Преди края на учебната година партийната организация, комсомолското ръководство, училищният съвет предприели широка разяснителна работа сред завършващите, за да постъпят на работа в селското стопанство. Самите комсомолци издигнали свой лозунг: „Всички в колхозите — не гости, а стопани!" Няколко дни преди да раздадат свидетелствата за завършване, организирали в училищния двор своеобразен парад на селскостопанска техника. Със съдействието на няколко колхоза и совхоза докарали 17 нови беларуса. Казали на завършващите: „Ако отидете на работа в колхоза, ето на тази машина ще работите, тя е ваша". Новите машини, грижите, вниманието на обществеността трогнали младежите. Двадесет момчета се записали за механизатори и двадесет момчета постъпили на работа в животновъдството. През следващите години инициативата се обогатява. В училището са създадени кръжоци от всички специалности на селското стопанство. Главните специалисти от колхоза са преподаватели в тези кръжоци. Пак колхозът е предоставил на обучаващите се машини, химикали, лаборатории.

Всяка инициатива утвърждава своята полезност, своето присъствие в живота не с бляскавото си начало, а с приемствеността във времето, не с броя на участниците в митинга в нейния първи рожден ден, а с броя на последователите.

Инициативата на училището във Вербки се разпространява бързо в района, печели

Digitized by Google

привърженици. Усетът на районния комитет на партията към новото, към положителния опит дава зелена улица на инициативата. Партийните организации в училищата я обсъждат, търсят пътища, форми и средства да се приложи при тях. Училището в село Межричи едно от първите се отзовава на инициативата. Следващите години една трета от завършващите училището постъпват на работа в колхоза.

Самият колхоз в Межричи е развито, съвременно селско стопанско предприятие, осигуряващо Павлоград и промишления район с плодове, зеленчуци, мляко, месо, хлебно и фуражно зърно. В него се трудят близо 2700 работоспособни колхозници, много от тях са инженери, химици, агрономи, ветеринарни лекари, средни специалисти. Колхозът в съдружие с още няколко колхоза и совхоза е построил фабрика за консервиране на плодове и зеленчуци. В многобройните филиали, бригади, отрасли на колхоза човек може да работи с удовлетворение, да повишава квалификацията си, да изявява своите способности. Тъй че инициативата за изпращане на повече млади хора в селското стопанство среща една солидна материална база и един добър социално-психически климат за пълноценна социална реализация. При това колхозът осигурява сравнително добри условия за устройване на личното битие: за специалистите, за младите семейства се строят жилищни домове, построени са необходимите детски и здравни заведения, модерна база за десетина вида спорт, места за почивка и отдих.

Под девиза на Вербското училище „В колхоза — не гости, а стопани" на работа в селското стопанство постъпват вече почти една трета от завършващите десетилетката в селото. Колхозът не изпитва недостиг на работна ръка, както е било преди години, дори се забелязва едно обратно явление — реемиграция. Мнозина от Павлоград постъпват на работа в колхоза, търсят препитание в културните и здравни заведения на селото.

И този социален оптимизъм се усеща навсякъде. Може да се забележи по лицата на хората, забързани за работа, по улиците, в учрежденията, по спортните площадки, в културния комплекс, в онези подредени кътове с образите на най-добрите в социалистическото съревнование. Този оптимизъм завладява и нас, помага ни да вникнем, да разберем и почувствуваме цялото богатство на оня наслов: „Слава на труда".

●

Трудът на съветските хора в условията на новия икономически механизъм е забележително явление. Основните характерности на нашия икономически механизъм са сходни със съветския и това ни помага да разберем от пръв поглед неговите предимства. По същество това е организация на труда, разчетена на строга вътрешностопанска сметка. Механизмите на формиране на работната заплата спрямо количеството и качеството на труда действуват резултатно. Имахме възможност да се убедим от многобройните разговори с миньори от Павлоградското обединение „Павлоградуголь", с електромонтажниците от Харков, с машиностроителите от Чугуев, с колхозници. У всеки е оформено съзнанието и убеждението, че каквото изработи, това и ще получи.

В шахта „XXVI конгрес на КПСС" е осъществена стройна, ритмична организация на производствения процес. По същество шахтата е цял завод за производство на въглища. Създадена преди петнадесетина години, в нея сега се труди висококвалифициран и сплотен колектив. От една година насам шахтата носи името „XXVI конгрес на КПСС". Директорът на шахтата Михаил Александрович Булдаков разказва, че трудовият колектив се е включил в предконгресното съревнование, разгърнал е всичките си творчески възможности и се е наредил в първите места между съревноваващите се. Няколко предприятия, колзохи, включително и шахтата са завоювали правото да носят името на последния, забележителен със своите решения, конгрес на съветските комунисти.

Трудовите успехи на миньорския колектив в значителна степен се дължат и на новия икономически механизъм. Започнал е да действува преди седем-осем години. Като ново явление хората са го приели с малко съмнение. Първичните партийни организации, комунистите предприели широка разяснителна работа. Битката била за всеки работник, за всеки специалист — да се убедят в предимствата на новия начин на работа и заплащане. Пълноценното приложение на механизма се превърнало в най-силния факт за убеждение, за въздействие. В един от забоите разговаряме с миньорите, за да разберем тяхното мнение и настроение за сегашната организация на труда. Най-напред те изразиха задоволството си от току-що обявеното постановление на Централния комитет на КПСС и Съвета на министрите на Съветския съюз за повишаване възнагражденията на миньорите с близо тридесет процента, после разказаха за своята работа, за успехите, за трудностите. Всъщност целият икономически механизъм в бригадата се управлява от бригадира и бригадния съвет, който обикновено се състои от 3—5 души (началници на смяна, председател на профгрупа, на партийна група, ако има, майстори в производството). Феноменално значение е придобил коефициентът за трудово участие. По същество това е оценка за трудово напрежение за една смяна, за качеството на работата на всеки, бил на подземна или на надземна работа. Обикновено след свършване на работното време началникът на смяната определя коефициента за трудово участие и го съобщава пред всички. Обяснява основанията, поради които повишава коефициента (той може да се повиши до 1,4 единици или да се снижи до 0,6), или причините, поради които поставя по-нисък коефициент.

Казах вече, че този коефициент се разгласява пред всички, отговаря се на въз-

Digitized by Google

раженията. Така според участието на всеки в труда се определя и месечното му заплащане. Пълноценно се осъществява важният принцип на социалистическата справедливост — на всеки според способностите. Механизмът свежда до минимум субективните оценки, лични предпочитания, пристрастия. Ако се получат отклонения, те се коригират от бригадния съвет. Решението на бригадния съвет се ползва с уважение, то не може да бъде отменено с лека ръка и от който и да е. То не може да бъде отменено и от съда. Издигнато е до равнището и значението на закон. Това са важни юридически аспекти на новия икономически механизъм, те го допълват, разкриват и укрепват всестранните му възможности, правят го действен и ефективен.

На двеста метра под земята на Западен Донбас в полуосветените галерии човек може да види много. Оттук гарвановочерните въглища тръгват към много пристанища на света, включително и към пристанищата на България. В забоите глухо ръмжат комбайните, с тихо свистене се обточват транспортните ленти, подрънкват остро електровозите, чува се сигнален звънец или сподавен говор. И ти се струва, че всичко това се сдива в едно укротено ехо, което повтаря непрекъснато онези тъй познати думи „Слава на труда".

●

Безспорно първенците са най-изявените личности в трудовия колектив. Утвърдили са своето име предимно в труда и чрез труда. В трудовите колективи на Съветския съюз личността на първенците се обгражда с особено внимание, те са на почит в предприятието, в селището, където живеят, канят ги на тържества. Но преди всичко с тях се съветват по проблеми на производството, използват се техните познания, опитът им се разпространява.

Опитът на първенците не се ражда изведнъж и не идва инцидентно. Благоприятната социално-психическа атмосфера в колектива е почвата, върху която той кълни и се развива. Ето защо постоянна грижа на първичните партийни организации в трудовите колективи е да се подобрява непрекъснато атмосферата за творчество, за изява всички способности на личността. В градския комитет на партията в Павлоград считат работата с първенците като важен дял от партийната дейност. Начина на работа с първенците те разглеждат и като важна черта на стила, умение да се види новото и да му се даде път в живота.

И тъй като всеки втори комунист от Павлоград работи в мините, съвсем естествено е, че най-популярните първенци са из средата на миньорите. Васил Иванович Бубнов е бригадир в шахтата в Терновка, депутат е във Върховния съвет на Украйна. Знаят го с това, че е създал здрав и дееспособен миньорски колектив. В тази монолитност на колектива са вградени неговият авторитет, познанията му в миньорското дело, упоритостта му в изпълнение на всяка поставена задача, взискателността към всеки от колектива и справедливост в отношенията към всеки. Бригадирът е не само организатор на работата през деня, седмицата, месеца, той е и по своеобразен начин духовен наставник на бригадата. Васил Бубнов е от този вид ръководители, който може да сплотява хората и да ги води на щурм срещу най-трудните задачи. Така например при създаване на новата шахта в Терновка неговата бригада е постигнала по 1600 метра проходка за месец, докато останалите са стигнали до 200—250 метра. Само с тези две цифри можем да оценим личността на този забележителен комунист, гражданин, миньор и ръководител и да разберем уважението, с което се ползва сред многобройния миньорски колектив на Западен Донбас.

Имена, десетки имена на ръководители, организатори, изпълнители, изпреварили своите съвременници. Уважавани миньори са Иван Василевич Путря (неговата бригада първа изпробва техниката за прокопаване на галерии), Иван Григориевич Дурадажи, герой на Съветския съюз, сега бригадир на проходческа бригада, и много други истински герои на труда.

Отличителното в работата с първенците е, че техният опит не се оставя да „залежи", изучава се навреме и се разпространява. Когато преди година Иван Путря изпробвал нов комбайн за прокопаване на шахта, нещо, което мнозина са смятали за невъзможно поради сложни геоложки условия и опитът му се оказал успешен, градският комитет в Павлоград препоръчва на първичните партийни организации да изучат опита на бригадата и се използва в другите шахти.

Разбира се, главната цел и на най-напрегнатата планова задача се постига с усилията на целия колектив, на основната маса от работници, специалисти. Работата с първенците постига друга цел — популяризира водещото начало, примера, образеца. За тях, първенците, са утвърдени широк кръг от награди, морални преди всичко. Избират ги в местните и във върховните органи на партията и на властта, награждават ги с най-високите отличия на съветската държава, удостояват ги със звания. За да добива плът и реални стойности оня крилат повик „Слава на труда".

●

Трудовите делници в партийните органи и организации са одухотворени от решенията на Двадесет и шестия конгрес на КПСС. Плодовете на партийния труд можем да съзрем в онзи тон донбаски въглища, произведен над плана, в последната бразда от есенната сеитба, в поредната инициатива, възбудила масите за нови и нови претворения.

В Павлоградския районен комитет на партията полагат особени усилия за по-нататъшното издигане отговорностите и ролята на трудовия колектив както за изпълнение на социално-икономическата програма, така и за възпитанието на новия чо-

Digitized by Google

век. Неотдавна са обсъдили на своя пленум този проблем. Потърсили са пригодни пътища, ефективни форми и средства за укрепване на връзката трудов колектив — личност, за хармонично съчетаване интересите на колектива с интересите на труженика. „Ние се грижим за здравето на всеки колектив — казва първият секретар на комитета Владимир Матвеевич, — както лекарят се грижи за здравето на отделния човек."

Здравето на трудовия колектив, както образно го нарече Владимир Матвеевич, е поверено изцяло на първичните партийни организации. Те се грижат за създаване на условия, атмосфера за работа и творчество, изучават настроението и общественото мнение в колектива, разпространяват положителния опит. Районният комитет на партията оказва помощ на първичните партийни организации за издигане личния пример на комуниста, за активизиране на неговата жизнена позиция, за подобряване на отношенията между комунистите като първообраз на междуличностните отношения в трудовия колектив.

Грижата за многостранното израстване на трудовия колектив върви непосредствено с грижата за преодоляване на слабостите, за една по-голяма отзивчивост към жалбите на трудещите се. В това отношение районният комитет има свой принос. Под негово ръководство се организират периодично комплексни бригади: партиен работник, юрист, стопански ръководител с представители от съвета, профсъюзите, Комсомола. В селото, в минното градче, в колхоза, в совхоза бригадата престоява няколко дни, изслушва молби, разглежда жалбите и решава всичко на място.

В партийните органи и организации на Харковска област също се е утвърдил този стил на работа и ръководство — повечето от жалбите на трудещите се, проблемите на социалното развитие на трудовите колективи да се решават на място. В това отношение богата възможност предоставя единният политически ден, който се организира веднъж седмично (в петък за цялата област). Целият състав на бюрото на обкома, други отговорни партийни, стопански дейци по разпределение посещават трудовите колективи от промишлеността, от селското стопанство.

Формите на тези контакти са най-различни: групови и индивидуални беседи, срещи с първенци на труда, изслушване на жалби, запознаване с документи. Хората проявяват висок интерес към тези срещи, тъй като тяхното съдържание обема обикновено важен въпрос от социално-икономическото развие, проблеми на личния бит, на услугите. Заинтересувахме се от основната тема на предстоящия единен политически ден и научихме, че ще се разисква проблемът за опазване на продукцията.

Първият секретар на областния комитет на КПСС Владислав Петрович Мисниченко счита единния политически ден, срещите на ръководителите с трудещите се за важни, ефективни форми на идеологическо въздействие. Според него полезността им се заключава в следното: поддържа се жива, непосредствена връзка с трудещите се; с трудовите колективи се обсъждат актуални задачи, които партията решава в момента; хората получават оперативна информация за вътрешното и за международното положение; обменя се положителен опит; партийните комитети и останалите органи на социалното управление получават обратна информация за своите решения и действия.

През септември трудовите делници на партийните работници, на комунистите от многохилядната партийна организация на Харковска област бяха възбудени от нови мисли и идеи за изпълнение решенията на Двадесет и шестия конгрес на партията. Битката на трудовите колективи се насочва към една важна цел — повишаване на обществената производителност на труда. Областта работи по план за петилетката, съставили са план за по-нататъшното развитие на научно-техническия прогрес; с особена ревност се изпълняват плановете за социално развитие на трудовите колективи.

Харковските комунисти решават успешно и една друга задача — укрепване влиянието на първичните партийни организации в трудовите колективи. За тази цел непосредствено след конгреса са започнали разговор с всеки комунист, за неговия личен принос, за неговите реални дела. С комунистите на отговорна стопанска и административна работа разговаря партийният комитет. По съдържание, по значение наподобяват разговорите, водени при замяната на партийните членски книжки.

В първичните партийни организации се дискутират и други важни страни от стила на партийните бюра, на стопанските ръководства. Ето някои от тях: какво спъва развитието на научно-техническото и социалното творчество на колектива, на отделната личност; създава ли се атмосфера за творчество в трудовия колектив и как ти, като комунист, допринасяш за това, какви мерки предлагаш; твоите искания от колектива съответствуват ли на това, което му отдаваш.

С много грижа комунистите от Харковска област са се заели да усъвършенстват партийния контрол над стопанската и административната дейност. Основната насока на контрола ще бъде взаимопомощта, съдействието за преодоляване на слабостите. Спрямо първичните партийни организации контролът ще се стреми да подпомогне качеството на тяхната работа, да намали книжността, големия обем от справки, отчети, информации „за щяло и не щяло", както другарят Мисниченко се изрази, да се намали броят на инструктажите и други подобни мероприятия, като се увеличи работната заетост на кадрите.

Богатството на труда на съветските комунисти, на съветските хора спонтанно предизвиква нашето възхищение, помогна ни да разберем смисъла и съдържанието на онези крилати думи, които ни придружаваха навсякъде в нашия път: „Слава на труда".

Димитър КРАЛЕВ

Digitized by Google

ФОРУМ ЗА АКТИВНО УЧАСТИЕ НА РАБОТНИЦИТЕ В УПРАВЛЕНИЕТО

к. и. н. МИЛАДИН ШАТЕРОВ
председател на ЦК на профсъюза на работниците от селското стопанство и хранителната промишленост

Годишните събрания на АПК са висш израз на демократичните принципи на управление в селското стопанство, прекрасна възможност за въвличане на трудещите се в управлението на производството и социалните процеси. На тези събрания се решават главните въпроси от дейността на АПК. Ще се отчете дейността през първата година на петилетката, ще се утвърди насрещният план за 1982 г. въз основа на утвърдения икономически механизъм за VIII петилетка, ще се приемат вътрешни правилници за организация на работната заплата и вътрешностопанската сметка, наредба за размера на отчисленията във фондовете, ще се отчете изпълнението на колективния трудов договор за 1981 г. и ще се утвърди нов за 1982 г. и др. Където изтича двегодишният мандат, ще бъдат избрани нови ръководства на АПК.

Както се вижда, това са основните въпроси от дейността на АПК. А трудещите се знаят, че колкото е по-широка демокрацията, толкова е по-голяма отговорността за изпълнение на задачите, толкова по-здрава е дисциплината. При широкото обсъждане на най-важните въпроси от живота на АПК следва закономерно ценните предложения на работниците да се претворяват в практиката. След XII конгрес се налага на тази страна на проблема да се отдели специално внимание. В доклада си пред конгреса другарят Тодор Живков подчерта: „...на всяко работно място, във всяко населено място, във всяка организационно-управленческа единица да се повиши участието на трудовия човек в решаването на проблемите и задачите в областта на икономическото, политическото и културното строителство, да се развие политическата активност на всеки трудещ се, да се постигне нов подем и разцвет на неговите творчески сили.“[1] И по-нататък: „Във връзка с това се налага да се издигне още повече ролята на стопанските съвети в организациите, на стопанските комитети в предприятията, на общите работнически събрания. Тяхната дейност следва да се изпълни с по-богато съдържание, което да съответствува на повишените права и отговорности на стопанските единици.“[2]

[1] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП пред Дванадесетия конгрес и предстоящите задачи на партията, Партиздат, С., 1981, с. 87.
[2] Пак там, с. 93.

Digitized by Google

В хода на подготовката на годишните събрания на АПК работата на профсъюзните органи и организации за въвличане трудещите се в управлението започва много преди самото събрание. Вече приключиха годишните събрания на профгрупите, събранията на първичните профорганизации и конференциите на профорганизациите на АПК. На тези събрания и конференции профсъюзните членове и делегатите обсъждаха не само вътрешни профсъюзни, организационни проблеми. На тях беше анализирана и дейността на стопанските ръководства по използването на резервите в производството, причините за недостатъците в организацията на труда, за нерешените въпроси на социалното развитие на трудовите колективи, на условията на труда и т. н. Независимо че в повечето случаи на тези събрания участвуваха и стопански ръководители, задача на профсъюзните ръководства сега е да обобщят тези въпроси, да систематизират мненията и предложенията на трудещите се и не само да дадат отговор на поставените въпроси, а да вземат мерки за тяхното решаване. Добре постъпват онези профсъюзни ръководства, които поставят организирано въпросите, които са от компетенция на общото събрание на пълномощниците в самото събрание. Една част от тези въпроси намират решение в насрещния план на АПК, други в колективния трудов договор, трети в правилата за организация на работната заплата и вътрешностопанската сметка и т. н. Други трябва да се имат предвид в цялостния стил и метод на работа на стопанските и профсъюзните ръководства.

Освен това профсъюзните ръководства са непосредствени организатори на събранията на трудовите колективи, на които следва да се избират ежегодно пълномощници за общото събрание на АПК. В примерния устав има няколко изисквания в това отношение, които не бива да се нарушават.

Пълномощниците за общото събрание на АПК се избират за срок от една година. Това изискване не винаги се спазва, а просто за всяко събрание се определят представители, понякога и без да се знаят от колектива. На избирането на представителите трябва да се гледа като на много отговорно дело. Те трябва да чувствуват, че са делегирани от своя колектив във върховния ръководен орган на АПК. Там те са длъжни да изразяват интересите, мненията и предложенията на своите избиратели, а след събранието да информират трудовия колектив за взетите решения и да го подпомагат за тяхното изпълнение. Добре постъпват тези профсъюзни ръководства, които организират специално обучение на пълномощниците в събранието на АПК, за техните права и задължения.

Освен това профсъюзните ръководства трябва да следят за представители на трудовите колективи да се избират най-достойните, да не се допуска съставът на събранието на АПК да се формира само от хората на ръководни длъжности. На събранието на АПК трябва да се чува гласът на трудещите се, на непосредствените създатели на материалните блага, което в най-голяма степен зависи от състава му.

Годишните събрания на АПК се предшествуват от събрания на бригадите, фермите, клоновите стопанства и производствените участъци. Особено важно е събранията в бригадите и фермите да се провеждат на високо равнище.

Грижа на стопанските и профсъюзните органи под ръководството на партийните организации трябва да бъде преди всичко на тези събрания да се създаде обстановка за свободно, делово и творческо обсъждане на проблемите и работата на колективите — там където на всяка крачка възникват жизнено важни въпроси. Тези въпроси стопанските и профсъюзните ръководства могат да решават само

Digitized by Google

ако непрестанно усъвършенствуват своя стил и методи на работа, голямото изкуство на грижливо отношение към работника и членовете на неговото семейство. Всеки опит за задушаване критиката в бригадното събрание трябва да се пресича в зародиш. Не бива да се боим, че ще се наруши ведрият социално-психически климат, ако на тези събрания бъдат подложени на критика недостатъците на отделните членове на колектива. Много може да се помогне, ако се разкритикуват рушителите на трудовата и технологическата дисциплина, посегателството към социалистическата собственост. Профсъюзните и стопанските ръководства, профгрупата в колектива трябва да създават атмосфера на най-строга взискателност, контрол и самоконтрол в процеса на труда и на събранието на колектива, тъй като слабата дисциплина, безстопанствеността и разхищаването на социалистическата собственост в условията на стопанската сметка и самоиздръжката се превръщат в бич преди всичко за добросъвестните работници. Тъкмо за това колективът на бригадата има не само възможността, но и правото да търси отговорност.

Едновременно с това следва да се създават условия на събранията на бригадата да се критикуват и вишестоящите ръководители. При големите мащаби на АПК не всички селскостопански труженици могат да участвуват в общото събрание, затова на събранието в бригадата трябва да им се даде възможност не само да се изкажат за своята работа, но да си кажат мнението и за ръководствата на по-горните равнища на управление. И това мнение следва да бъде чуто и изложено пред събранието на АПК.

Профсъюзните органи и организации след събранието са длъжни да изискват от стопанските ръководства, от делегатите да информират низовия колектив за работата на събранието и за взетите решения. Както подчерта пред XII конгрес на БКП другарят Тодор Живков, не е нормално един работник добре да е осведомен за състоянието на страната и събитията по света, а да знае малко за дейността на ръководството на своето предприятие.

Годишните събрания на АПК са най-важният момент за оценка и нови решения, висш израз на демокрация, незаменима форма за участие на трудещите се в управлението. Затова те трябва да бъдат подготвени грижливо, да се създават всички условия за изява волята на трудещите се, за нови успехи в изпълнение решенията на XII конгрес на БКП. И това ще стане толкова по-добре, колкото по-активно се включват в това дело профсъюзните организации, като най-масова обществено-политическа организация на селскостопанските труженици, като изразители на техните интереси и мнения, като организатори за въвличане на трудещите се в управлението.

Грижата за разгръщане на социалистическата демокрация в ръководството на селското стопанство не свършва с подготовката и провеждането на годишните събрания на АПК. По наше мнение най-малко две общи събрания на АПК през годината (както е записано в примерния устав) са недостатъчни, техният дневен ред се претрупва и в повечето случаи не може да обхване широкия кръг от задачи, които има да решава. Необходимо е да се промени примерният устав на АПК. В него да се включи задължение поне на 3 месеца да се състои общо събрание. С това ще се създадат условия за превръщането на този върховен орган на АПК в работен орган, в истински демократичен форум на селскостопанските труженици. Необходимо е също така под ръководството на партийните комитети да се усъвършенствува съвместната работа между управителния съвет на АПК и общокомплексния профкомитет. Профсъюзните органи да се превърнат в

Digitized by Google

действителни съучастници и съотговорници на стопанските ръководства за формирането и изпълнението на насрещните планове.

Икономическият подход и новият механизъм, както и всички нормативни документи за социалното управление, създават необходимите условия за разгръщане на соцналистическата демокрация, за въвличане на трудещите се в управлението. Едновременно с това са гарантирани всички условия на профсъюзиите органи и организации да реализират своите функции на „школа за стопанисване, школа за управление, школа за комунизъм".

Годишните събрания на АПК са един от най-важните моменти в това отношение.

ПАРТИЙНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ И ПРЯКАТА ДЕМОКРАЦИЯ

ДИМИТЪР ПЕТКОВ

Разширяването на демокрацията в управлението на социалистическото селско стопанство не е въпрос на дадена конкретна ситуация, а въпрос стратегически. Той е един от най-важните принципи в управлението на нашето селско стопанство след неговото кооперирание. Тяхното прилагане в условията на аграрно-промишлените комплекси е част от развитието на социалистическата демокрация като закономерно изискване на зрелия социализъм. Това е породено както от същността на развитото социалистическо общество, така и от духовното професионално и политическо развитие на работещите в селското стопанство, което налага и прави реално и възможно най-активното участие на самите труженици в управлението. От това произтичат важни задължения за дейността на партийните органи и организации. Тяхното задължение е да превърнат всеки комунист и целите колективи в активен фактор на обществения прогрес, на управлението на обществените дела. На първо място, да участвуват в управлението на икономиката, където се реализират техните интереси, тясно обвързани с обществените и колективните. Само така огромните възможности на всеки участък, на цялото селско стопанство могат да бъдат разкрити, приведени в действие и оползотворени.

Възприемането на кооперативните традиции от ТКЗС в практиката на АПК и прилагането на икономическия подход създават както икономически, така и организационни предпоставки селскостопанските труженици да участвуват широко в управлението, във всички негови етапи и процеси. При това сега те изискват да се отива най-широко към прякото участие на всички в решаването на общите задачи. Този принцип сега важи за всички решения в АПК, особено за началния и най-важен момент в управлението — приемането на насрещните пла-

Digitized by Google

нове. Технологията на насрещното планиране строго и точно регламентира съставянето на насрещния план в АПК и в неговите поделения — бригади и ферми, клонови стопанства и други, да става с непосредственото участие на всички заети. При това изграждането на самия насрещен план да стане от долу на горе, въз основа на производствената насока и поставените задачи, на инженерния проект и осигуряване на необходимите ресурси — материални и трудови. Задължението на партийните комитети и организации е да осигурят идеологически и организационно прилагането на тази технология, да въвлекат най-напред комунистите, а след това и всички трудещи се в реално разкриване на производствените възможности на своето работно място, на своята машина, при отглеждането на всяка култура, за да се постигне максималният резултат за обществото и за отделната личност.

Как на практика участвуват колективите в насрещното планиране? При разглеждането на този въпрос ще се позоваваме на известни впечатления от Пловдивски, Великотърновски и Толбухински окръг.

Повечето от ръководителите и тружениците, с които се срещнахме, считат, че възможността за последователно прилагане на тази технология на насрещно планиране все още се затруднява поради високите и много на брой задължителни задачи, които се спускат на АПК от окръжния аграрно-промишлен съюз, а на поделенията на АПК — от ръководството. Счита се, че в тези задачи на практика са изчерпани резервите и на АПК и поделенията не остава нищо, освен да търсят възможности да ги достигнат. Дори посоката на дискусиите е нетолкова към съществуващите резерви, а към реалността на поставената задача. Това становище има основание поради непреодолени празноти в прилагането на икономическия механизъм, в неговата конкретизация. Това поражда стремеж да се съставят по-ниски планове в отделни бригади и поделения. Причината? Тука ще засегнем икономическата — неправилното използване на някои икономически лостове. Например обвързването на натуралното стимулиране с величината на добива, фиксиран в плана. Нормално всеки ще се стреми да включи по-нисък обемен план, за да има възможност за неговото преизпълнение.

Наистина ли участието на селскостопанските труженици в бригадите и фермите и в АПК се изчерпва само с формално утвърждаване на предложените задачи или план от горе? Такова твърдение е неточно. Практиката в Пловдивски окръг го опровергава. Дори самите хора не осъзнават достатъчно колко значителни от гледна точка на обществените интереси са техните наглед дребни усилия, чрез които се правят съществени допълнения към плана. Ще приведем за пример моделната бригада за комплексна механизация в Съединение. Мнението на бригадира и секретаря на първичната организация в бригадата е, че при тях с инженерния проект за организация на бригадата са решени всички въпроси — технологични, материално-технически и трудови. Въз основа на почвените условия и биологичните възможности на сортовете и при определените норми на торене са програмирани и добивите. Новата бригада е обединила четири предишни и с два пъти по-малък личен състав и техника отглежда културите на 60 000 декара. Като че ли на колектива не остава нищо друго, освен да работи като технически изпълнител на научно разработената технология, за да достигне програмираните добиви, без да може да участвува реално в планирането. Но още първата година тя започна да нанася поправки — и в организацията на работата, и в технологията, и в други отношения. И получи резултати, специално

Digitized by Google

в производството на царевица, които превишават чувствително програмираните добиви. Културите са били прикрепени към отделни механизатори след сеитбата за доотглеждане и те са се заели да получат по 1000 кг зърно от декар. Употребени са хидрофобни семена. Възприет е нов метод за запазване на прибраната царевица, вече има нови предложения за усъвършенстване на техниката, на структурния състав на бригадата. Следователно и при тези условия възможност за участие в планирането има.

Същата инициатива при други условия в АПК — Калояново е възприета от 13 механизатори. Особено интересно е поведението на Кузман Джазоев, който допълнително иска да се включи в тази инициатива. Другарите му нямат вяра, че е по неговите сили да постигне такава цел. Но той, поел специален ангажимент, сам неколкократно посещава първенци, за да се поучи от тях, и завършва успешно. Всички механизатори далече надхвърлят плана, като постигат от 806 до над 1060 кг, а сам Джазоев надхвърля 900 кг зърно от декар. Тези механизатори са произвели половината от царевицата на АПК.

Ето как отделният производител, на практика сключил договор с ръководството на АПК да му осигурят определени условия, проявява инициатива и разкрива и оползотворява резерви, които са само в неговата власт. Това става и там, където по научен път чрез инженерния проект като че ли резервите са разкрити и няма какво повече да се прави. В двата АПК сега има и нови кандидати да се включат в този метод на работа. Тези два примера показват нагледно, че при всички случаи само отделният производител може да разкрие напълно резервите, ако има създадени условия, ако се включи реално в процеса на планиране, ако сам се заеме активно за това.

Но, разбира се, насрещното планиране не се изчерпва само с тези прояви. То е по-сложен и продължителен процес. Как участвуват партийните организации в него?

В Пловдивски окръг най-силната и ярка страна на партийното въздействие върху процеса на разкриване на резервите се проявява чрез личната страница на комуниста. Това са конкретни задължения на комунистите от различен вид, чрез които те се обвързват с оползотворяването на солидни резерви, изчислявани за милиони левове. Тези страници, които на практика са лични творчески планове на комунистите, неедкократно се обсъждат на партийни събрания и се допълват с нови резерви. При последното обсъждане на изпълнението на своите задължения комунистите от партийната организация в животновъдството в Съединение са поели допълнителни задължения. По инициатива на организациите и на комунистите бригадите търсят допълнителни резерви за производство на продукция над предварително приетия насрещен план. За размера на тази дейност говори фактът, че от 590 растениевъдни и животновъдни бригади в окръга само 48 не са разкрили такива допълнителни възможности. Предвиденият ефект от тези нови ангажименти възлиза на около 8 млн. лева обща продукция, икономия на материални и трудови разходи за над 3 800 000 лева, осигуряване на чиста продукция близо 5 млн. лева и допълнителна печалба около 4 млн. лева. Не е малък този резерв.

Всичко това е положително. В този опит намираме елементи от технологията на насрещното планиране. Комунистите, насочени от партийните организации, сами се активизират и след това заедно с колективите търсят и разкриват резерви. Не е лошо, че това става през цялата година. Точно така трябва да бъде. През лятото например са проведени открити партийни събрания за отчитане резултатите от първата година на петилетката и за разкриване допълнителни резерви за

Digitized by Google

компенсиране загубите от засушаването. Те са дали осезаем резултат и окръгът като цяло очаква да приключи успешно годината.

Положителният баланс от тази дейност не дава основание за успокоение, че всичко върви както трябва. Такова успокоение няма и в партийните кадри. Те самите виждат непълноти в прилагането на принципите на икономическия механизъм, които задържат реалното проявление на демокрацията в управлението и на инициативата в труда.

На практика сега партийното въздействие в звената, които проверихме, за разкриването на резервите се проявява по-ярко след формирането на насрещния план. Негово следствие е появата на обещание за преизпълнението му или за производство на допълнителна продукция. Да оставим встрани неправилното отчитане на тази дейност — тя трябва да се счита част от насрещното планиране, чрез която в насрещния план се включват допълнителни резерви и той се увеличава. Явно на практика тегне досегашната нагласа и навик. Полезната дейност, която се извършва, не е достатъчна, за да разкъса омагьосания кръг и да разгърне широко демокрацията в управлението на икономиката. Защото участието в съставянето на насрещния план, ангажиментът с разкриването на резервите създават съвършено друго самочувствие в отделния човек, друга нагласа и отговорност. Това се потвърждава от приведения пример с механизатора от Калояново.

Причината според нас не е само в поставянето на високи задължителни задачи. Задължителни задачи ще се поставят както на АПК, така и от неговото ръководство на съответните бригади и ферми. Това е задължително за осигуряване на националните баланси, за спазване на закона за планомерност и пропорционалност в развитието, за организираност на цялата икономика. Естествено е те да са реални, материално осигурени и взаимно обсъдени. Въпросът, който изниква пред партийните органи и организации, е да обсъждат и предлагат как по-добре и по-ефективно да се прилага икономическият подход, стимулиращите средства, да се намесват за отстраняване на противоречащите на него конкретни решения, които ограничават инициативите. Да не допускат да се изземва разкритият от колективите резерв и да се включва в рамките на задължителните задачи.

Практиката на моделната бригада, която чрез инженерния проект получава високи, но научнообосновани задачи, показва, че с това партийната организация получава едно научнообосновано решение, което я подпомага в конкретната работа. За да се измени обстановката с насрещното планиране, наред с другите мерки трябва да се измени и засили вниманието на партийните организации в този процес. Дори без да получат висока задача, те следва така да организират своята дейност и така да насочат вниманието на колектива, че да се стремят към пълно оползотворяване на резервите и постигането на резултати, съответствуващи на партийната политика. Непременно трябва да се излиза от позицията, че съответният колектив следва да даде своя принос в получаването на по-високи резултати, че не бива да се тъпче на едно място. Всяко разсъждение от друга позиция не е правилно. То води до самоуспокоение. Ето сега партията насочва вниманието към осигуряване на по-високи от държавните задачи резултати в повишаването на производителността на труда, чистата продукция, печалбата, и то с няколко пункта.

Първото условие в това отношение е да се създаде убеждение, увереност, че това е възможно. Сега все още значителна част от хората не добре разбира как се реализира техният интерес и подхождат тесногръдо — интересуват се главно от дневното възнаграждение, а не от крайния резултат. Това явление не е изкоренено както поради слабости в прилагането на механизма, така и поради недо-

Digitized by Google

статъчна и неефективна идеологическа работа. Ще приведем два примера, които потвърждават това. В Ръжево Конаре и Долна махала от селищната система Калояново имаха много добра реколта ябълки. Те трябваше да предадат за износ по 700 тона. Тъй като за това се изисква особено внимание към качеството, то и цената е по-висока. Интересът на едните и другите е еднакъв. Но в Долна махала с добра разяснителна работа и организация са предали 1000 тона, а в Ръжево Конаре — 200 тона. Само от този резерв долномахленци са получили допълнително по 60 лева на тон — или десетки хиляди лева допълнителен доход. Някои смятат това извън насрещното планиране, но това е част, елемент от него. Защото този резерв се появява чак при прибирането на реколтата и който съумее да го използва, печели. Но такъв резерв използва онзи, който винаги търси.

Първичните партийни организации (и партийните комитети) могат да въздействуват още по-силно за разгръщането на инициативата по време на съставянето на насрещния план, като пряко поставят това като една от най-важните и непосредствените си задачи. Не срещнахме случаи на събрание да се обсъди и утвърди цел, ясна задача за колектива, конкретизирана от общо събрание на комунистите. Струва ни се, без да препоръчваме шаблон, че дори в случаите, когато се предлага научно разработен инженерен проект, в който са обосновани производствените възможности, не е излишно първо комунистите да обсъдят задачите, да оценят те от своята позиция какво ще може да се направи, какви възможности за разкриване на резерви има и да предложат на колектива своето становище, с което конкретизират партийната политика. Това произтича от позицията им на представители на партията пред колектива. В Пловдивски окръг има интересна практика за провеждане на срещи на ръководни дейци с всеки колектив, където се прави анализ на резултатите от миналата година. Ако там на основата на този анализ се разкрият и резервите, и възможностите, може направо да се оформи задачата, равнището, което може всеки да достигне, при това с квалифицирана помощ. За да изпълнят тази роля, срещите би могло да се правят като част от прегледа на обществената производителност на труда. Именно с този подход партийната организация ще се прояви по-убедително като ръководно политическо ядро на колектива. Същевременно тя ще прецени и предложи форми и методи за въвличане на колектива в изграждането на насрещния план. Да контролира след това как протича изграждането на плана, дали наистина всеки е успял да каже мнението си. Да се даде време за размисъл, за предложения. Това налага обаче да не се изчаква, както става сега, докато се дадат точните и пълни задължителни задачи.

До голяма степен сегашният формализъм в насрещното планиране произлиза от това, че за тази творческа дейност на колектива остава кратък срок, в който на практика не може да се направи друго, освен да се съберат всички да изслушат предложението на група ръководни кадри. Ако партийната организация организира комунистите и целия колектив за паралелна работа — при получаването на задължителната задача те ще са извършили значително от своята творческа работа и ще могат да я приключат, а ако имат различия, да ги уточнят. Въобще в този момент на насрещното планиране има резерви за усъвършенствуване с оглед да се спази напълно технологията и да се даде възможност на всички реално да участвуват в управлението. А резултатът ще бъде — по-пълно разкриване на резервите, по-голяма активност и самочувствие на колектива. Така ще се преодолее известната пасивност и излишно изчакване, което се наблюдава. За партийната организация не е централен въпросът да-

Digitized by Google

ли са високи или не поставените задачи, макар че трябва да има отношение по него, а да не допусне да се отиде към безплоден спор, да се ограничи инициативата на колектива и резервите да стоят неразкрити поради това. За нея главното е всичко, което може да се получи от колектива при дадените условия, да се постигне. И да се постигне повече, да се стремят всички към най-високите постижения.

Демократизмът в управлението не се изчерпва само с участието в планирането. Може би той е възловият въпрос, защото тогава се вземат най-важните решения. Но практиката на управление в селското стопанство е утвърдила още при създаването на ТКЗС всички основни въпроси да се решават колективно. Напоследък се преодоляват отстъпленията към представителната демокрация след създаването на АПК и отново се разширява прякото участие на всички в управлението. Това важи особено за бригадите. Проверката в Пловдивски, Толбухински, Великотърновски окръг показва, че в общи линии вече производствените единици почти всеки месец се събират и уточняват своите задачи, анализират дейността си, изказват се, критикуват. Бригадите избират своите бригадири и своите колективни органи — бригадни съвети. В АПК — Генерал Тошево бригадирите се избират от общото събрание на бригадата, по предложение на общинския партиен комитет, който прави оценка на дейността му и обосновава своето предложение. Първичната партийна организация предлага пък състава на бригадния съвет. В Калояново, Пловдивско, също от следващата година въвеждат практиката първичната партийна организация да направи подробна оценка на бригадирите и да запознае колектива със своето становище, преди да бъде избран новият ръководител. Този подход ще предпази бригадата да избере някой само заради това, че е добряк или че умее да осигурява възнаграждение и за неизвършена работа, каквито случаи има. Подобни бригадири намират подкрепа сред част от хората поради своя либерализъм. Но това не е нито в интерес на АПК, нито осигурява трайния интерес на членовете на бригадата.

Както се вижда, търси се по-ефикасно партийно ръководство, чрез което правилно и по-пълно да се прилагат демократичните принципи. Сега още по-отблизо се налага партийните организации да предлагат инициативи, да контролират и коригират стила на работа.

Разширяването на пряката демокрация в управлението не е останала извън погледа на партийните комитети и организации. Все пак той не е често предмет на тяхната оценка. В партийните организации от няколко общини, където беседвахме по тези въпроси, се оказа, че той е възниквал инцидентно само когато се прави оценка на дейността на бригадира. Тогава се разглежда стилът на работа на ръководителя. Но трябва да се има предвид, че става дума не само и не толкова за стила на ръководителя, колкото до широкото утвърждаване на един принцип на работа. Става въпрос за голям политически въпрос, особено силно подчертан в решенията на Дванадесетия конгрес. Следователно той самостоятелно следва да се поставя като важен проблем, по който партийните организации трябва системно да се изказват, да го включват в свои партийни събрания, да го обсъждат на заседания на партийните бюра и комитети. Да проверяват становището на колектива, неговото самочувствие, дали самите членове на бригадите и фермите осъзнават и чувствуват, че реално участвуват в управлението. Засега повече внимание се отделя на направените предложения и критични бележки. Не случайно Надка Коста-

Digitized by Google

динова, секретарка на първичната партийна организация в животновъдството в Съединение, Пловдивско, когато стана дума за партийното внимание към демократизма в управлението, на първо място постави системата за картотекиране и изпълнение на критичните бележки. На всяко събрание се дава отговор пред колектива за вече изпълнените. Събранието на колектива в кравефермата показа, че въпреки тази система има въпроси и предложения, които не са получили разрешение. Но все пак полезно е извършеното. Това е въпрос за връзка на партията с масите, за използване на колективния ум за подобряване на работата, за увереност у критикуващите и предлагащите, че тяхната дума не остава без последствия. Но това не изчерпва целия проблем за пряката демокрация. Това е само една негова страна.

В АПК е по-сложно прилагането на пряката демокрация в управлението на целия комплекс. Очевидно в много малко от аграрно-промишлените комплекси е възможно да се събира целият колектив, за да решава най-важните въпроси. Там практиката е установила делегатските събрания като представителни органи на целия селскостопански колектив. Обикновено такива събрания се провеждат веднъж на три месеца. Уставът на АПК задължително регламентира тези колективни демократични форми като задължителни при вземането на решения по най-важните въпроси. Без да вземем отношение по всички страни на функционирането им, ще се спрем само на един въпрос: как да разширим пряката демокрация в управлението на целия АПК. В представителните органи на АПК — делегатските събрания, обикновено участвуват около 10 на сто от работещите. В АПК — Калояново делегатите са почти една четвърт. И все пак не е правилно другите три четвърти да изчерпват своето управленческо участие само в събранията на бригадите и фермите. Те трябва да имат поглед върху цялата работа и да могат да ѝ влияят. Наличието на клонови стопанства в Пловдивски окръг разширява това участие до общите събрания на тези поделения. В Калояново, когато АПК обсъжда проблеми, които изискват специално решение — правилници, плана, бюджета, принципа за заплащане на труда и пр., материалите се изпращат предварително и се разглеждат по бригади и ферми. Така всички на практика имат възможност да се запознаят с тях, да кажат мнението си, да дадат известен принос в обогатяването им. Само по себе си това е полезно и правилно. Но общинските комитети и първичните партийни организации следва да вникнат дали и това е достатъчно. Защото едно само изслушване на готовия проект не може да осигури максимален принос в неговото обогатяване, когато хората не са мислили. Вниманието може да се насочи към това, как предварително, още когато се започне подготовка на такива решения, да се осведомят бригадите, за да мислят, да предлагат идеи, та по-зряло и компетентно да участвуват в обсъждането.

Участието в управлението може да се разшири и чрез други организационни мерки. Сега обикновено делегатите се избират за година. Така в представителния управленчески орган определен процент от колектива участвува постоянно, а другите са лишени от тази възможност. Ако се промени практиката и когато се запознават с предлаганите проектодокументи, низовите колективи избират и делегати, които да участвуват в събранието, което ще ги обсъди и приеме, тогава всеки път ще се делегират онези, които са най-подходящи, най-компетентни за решаване на дадения въпрос, които най-добре ще

Digitized by Google

изразят мнението на всички. В такъв случай значително повече хора ще бъдат включени в този най-важен представителен орган и в управлението. Ще се повиши и компетентността на делегатското събрание.

При избора на делегатите, както и при избора на бригадните съвети сега понякога се подхожда едностранчиво. Счита се например, че в бригадния съвет трябва непременно да участвува освен бригадира и други ръководни дейци на бригадата (отчетник, механик, инженер), а се избират недостатъчно работници. В бригадния съвет на бригадата в Съединение механизаторите са двама и един е общ работник, а останалите четири човека са ръководители. Правилно е освен бригадира никой да не се включва по право в бригадния съвет. Другите да бъдат избирани (бригадирът впрочем също е избран от всичките за ръководител). Това се отнася и до съветите на клоновите стопанства и до делегатските събрания. Колективите ще избират онези, които трябва да приемат решенията. А ако се сметне, че е нужно в заседанията на бригадния съвет или в другите представителни органи участието на други ръководни дейци, неизбрани за делегати, те могат да бъдат поканени, но като служебни лица да окажат необходимата помощ, да дадат нужните обяснения, да помогнат избраният орган да приеме по-добри решения. Как да се подходи — този въпрос също следва да бъде предмет на партийно внимание.

В организационните форми на управление особено място имат годишните отчетни събрания в АПК. Те започват от бригадите и завършват с общото делегатско отчетно събрание. Обикновено в този момент партийните комитети и организации проявяват интерес как ще се подготвят и проведат тези събрания, понякога обсъждат техните материали, контролират ръководителите как ги провеждат, изказват мнението си по дейността на ръководителите, дават предложения кои да бъдат избрани. Добре е, ако те поставят пред тези управленчески форуми и въпроси за усъвършенствуване на методите на управление, за разширяване на демокрацията. Да предлагат там такива решения, които ще осигурят по-пълно прилагане на партийната политика и линия за най-широк демократизъм в цялостното управление на АПК, за най-широко разгръщане на инициативата на всички. Полезно би било да се използват предстоящите събрания в бригадите, фермите, клоновите стопанства и АПК за цялостно преглеждане на състоянието на пряката демокрация в управлението на АПК, за да се даде още сега тласък за нейното разширяване и задълбочаване. Така ще се издигне самочувствието и активността на всички още от началото на петилетката и по-добре ще се изпълнят конгресните решения в тази насока.

Направената от нас, макар и частична, оценка на състоянието показва, че въпреки положителните крачки има да се решават много проблеми. Не бива те да се оставят за края на петилетката.

Digitized by Google

ПРЕДИ ДА ВДИГНАТ РЪКА

ПЕТКО СТАМОВ

Демократичното начало в управлението на производството, както и в по-широкото понятие — управление на икономиката, се опира на редица предпоставки. Социалистическата система развива всестранно човешката личност, дава възможност да се разкрият черти не само на професионално умение, но и на обществена активност. Никой ръководител, независимо от образование и квалификация, не би могъл да обеме оня огромен потенциал на знания и умения, които сумарно крие един трудов колектив. Съвременното производство е сложно и самата сложност предполага широк достъп в управлението му.

Реалното демократично начало на социалистическата система изисква постоянно да се повишава компетентността на всеки изпълнител, да се дават икономически и организационни предпоставки за изява на демократизма, да се търсят форми, активизиращи творчеството, да се поставя критиката на компетентна основа. Вдигането на ръка има законодателна сила, вдигнатата ръка е символ на демократизъм, но точно тук е и онази голяма разлика между ръцете, които дават съгласието си, и ръцете, които изразяват съпричастност и съотговорност.

Новият икономически подход и неговият механизъм дадоха широка основа за разгръщане на демократичното начало в управлението на производството. Тук не става дума само за правнонормативните документи, но за основните принципи и методи, на базата на които се изгражда едно ново отношение към труда и неговия продукт, към закона за стойността и икономическите лостове на управление. Тия принципи поставят в нова светлина вътрешноуправленческите функции в АПК, за да дадат основа на съчетаването на личните, колективните и обществените интереси. Еднопосочността на интересите не е автоматично предопределена, новият икономически механизъм създава предпоставки, но те, както показва практиката, биват различно използвани, съобразно компетентността и предприемчивостта на субективния фактор. Все още някои ръководства на АПК слугуват на прекомерния централизъм — планират, коригират, отчитат, без да вземат предвид мнението на трудовите колективи, докато други изпълват със съдържание функциите на низовото производствено звено, издигат колектива му в субект на управлението. В това изпълване със съдържание представлява интерес договорната система между поделенията на АПК и неговото ръководство като

РАВНОПРАВЕН ДИАЛОГ С ИКОНОМИЧЕСКИ АРГУМЕНТИ

Опитът на Толбухински окръг вече се опира на широка практика. По проект, утвърден от окръжния аграрно-промишлен съюз, във всички АПК са въведени хоризонтални (между поделенията) и вертикални (между ръководството и поделенията) договори. Това е една практика в духа на икономическия механизъм и съответствуващия му статут на ръководство. Поделенията на вътрешна стопанска сметка са носители на стопанско право, тъй като са организационно и икономически обособени. В дейността си те влизат в съответни отношения, свързани с определяне на плановите задачи, предоставяне на имущест-

Digitized by Google

во, при приемане и предаване на продукцията, взаимни услуги и др. Например една бригада за промишлено производство ще разполага с онази техника, която може да използва оптимално, а ако нещо не достига, може да се ползва от друго поделение при съвместни взаимоизгодни условия. Същата тази бригада трябва да произведе фураж, но, както е известно, фермата винаги ще бъде потърпевша, докато не стане страна в покупко-продажбата на материални ценности. Или да вземем договора с ръководството. Безспорно, че то е заинтересовано да се произведе повече, но тази заинтересованост се отнася преимуществено към крайния резултат като цяло, който е сбор на различна степен изпълнение в поделенията на вътрешностопанска сметка. Колективът на отделната бригада и ферма е заинтересуван обаче точно неговият план да бъде изпълнен, поради което държи един път приетият насрещен план да се обезпечава през годината с необходимите ресурси и реагира на всяка произволна, икономически необоснована корекция. Произволното изземване на положителните резултати от една бригада, за да се компенсира неизпълнението на друга, при договорната система става невъзможно. Задължавайки се като страна в производствения процес, ръководството на АПК през годината помалко се занимава с оперативни разпоредби, а съсредоточава вниманието си към изпълнение двустранните задължения и контрола как се използват предоставените на всяка производствена единица материални средства. Окръжният комитет на партията в Толбухин оцени тази система и записа в решение: „Във взаимоотношенията АПК — производствена единица още по-задълбочено да се използва съчетанието договори — вътрешен арбитраж, за да придобият тия взаимоотношения по-голям стопанскосметен характер."

Договорната система е правно обезпечаване на вътрешностопанската сметка, гаранция срещу влиянието на „външни фактори" върху самоиздръжката на стопанската единица, социален катализатор на отговорността на трудовия колектив. Производствената демокрация се изпълва с онова необходимо съдържание, което прави хората съпричастни чрез колективните на обществените интереси. Пораства самочувствието им на стопани, на делови и предприемчиви социалистически стокопроизводители, които пряко или косвено участвуват във формиране на стопанската политика. И текущите, и годишните отчетни събрания в тия бригади и ферми се изпълват със съдържание, главно като се насочва вниманието към конкретното изпълнение на взаимните задължения; голяма част от така наречените в миналото „обективни причини" стават чисто субективни, което води и до повишаване на личната отговорност. Когато разказва за натрупания опит, секретарят на партийния комитет при комбинат „Родопа" — Толбухин Ангел Пенев е категоричен в оценката си: „Ако не са тия договори, задачите трудно стигат до преките изпълнители, независимо че за тях много се говори и много мероприятия се вземат в управленческите звена."

Тук може да се добави още, че вътрешните договори могат да имат реална сила в ония стопански организации, които на договорна основа с изкупвателни и снабдителни организации обезпечават производството си. Вътрешнодоговорните отношения ще бъдат устойчиви, ще носят икономически и социален ефект тогава, когато се съчетават с останалите елементи на бригадната организация от нов тип — комплексен характер, самоиздръжка и стопанска самостоятелност.

СТОПАНСКАТА САМОСТОЯТЕЛНОСТ

е важно условие, за да се повишава социалната активност на трудовия колектив. Не става дума за приоритетно или успоредно ползва-

Digitized by Google

не на компетенции, а за разумно обезпечаване и осъразмеряване на права и компетенции. Този въпрос с особена сила изниква при изграждането на бригадите от нов тип. Те имат модулен характер, т. е. обхващат определено сеитбообръщение, определена технологична линия и пр., с други думи, изградени са на базата на комплексното и неделимо оптимално съчетаване на производствените фактори. Това ресурсно обезпечаване и цикъл на завършено производство не само дават основание, но и налагат бригадата да се превърне от производствена в социалноикономическа единица, със съответни права и отговорности, така както е записано в Тезисите на Политбюро от 1980 г.

Стопанската самостоятелност поражда отговорност, която друг не би могъл да поеме и защити по-добре от низовото звено, от трудовия колектив. Когато бригадите не разполагат с необходимите права (независимо от новата организация) и възможности за решаване на редица въпроси, тогава те се прехвърлят в по-горестоящи органи, където много пъти се решават чрез грубо администриране, понякога със закъснение. Създават се и се увековечават така наречените „шапки" в управлението, които съществуват като антипод на рационалното управление, докато не се дадат необходимите права на низовите звена.

Друга страна на стопанската самостоятелност е свързана с материалната обезпеченост за провеждане на едно или друго мероприятие. Не може да расте отговорността без съответни права, което народът много сполучливо е нарекъл „плуване с вързани ръце и крака". Всяка инициатива и перспектива може да бъде удавена, когато средствата се концентрират в ръководството до стотинка, когато и за най-дребното мероприятие трябва да се преодоляват бюрократични бариери. През изтеклата година в Толбухински окръг се експериментира във всеки АПК даване статут на поделение на една бригада: с производствено-финансов план, разчетна сметка в БНБ, формиране на фондове СБКМ и „Резервен" и др. Първите признаци на социален ефект вече са почувствувани, тъй като бригадният съвет решава (забележете: решава, а не предлага както по-рано) какви средства да се заделят за поевтиняване на храната, за награди, за помощи. Не че в миналото не са давани средства, но двамата механизатори от II бригада в АПК — Генерал Тошево, които изпращат тази година на екскурзия в Съветския съюз, знаят, че парите са заделени от печалбата на тяхната бригада, че те са удостоени с внимание от другарите си, с които работят. От друга страна, ръководството на бригадата вече не може да се оправдава, че „въпросът е поставен", че „от горе не дават" и прочие шаблонни фрази на безпомощност.

Разбира се, не става дума за децентрализиране на основните средства, за да се засили демократичното начало, не става дума, че всеки поотделно може да реши големите въпроси на концентрацията и специализацията, на реконструкцията и модернизацията на материалната база. Въпросът се отнася до равнището на компетентност, когато боравенето със „собствени средства" ще доведе до инициатива и оперативност, до стопанска пресметливост и отговорност за всеки вложен лев, до по-бързото откликване на социалните потребности на колектива. Ето как изглеждат нещата в един колектив, който по отношение на финансовата си самостоятелност би могло да се каже, че стои на диаметрално разстояние от генералтошевската бригада. В АПК — Пазарджик производственият участък в града дава обща продукция за близо два и половина милиона лева. Първичната партийна организация при участъка вече пета година предлага на ръководството на комплекса да радиофицира стопанския двор. Никой не е отказал, но вероятно парите не стигат. Партийната секретарка Дешка Панчева споделя: „Дойде ли някой ръководител на събрание или за проверка, все

Digitized by Google

ще обещае: ту да помогне да си обзаведем клуб, ту за преустройката на помещение за баня на животновъдите... Дойде и си замине. Можеш ли да му търсиш отговорност?"

Пред XII партиен конгрес другарят Тодор Живков посочи, че стопанската сметка, самоиздръжката, печалбата са икономическите основи на социалистическия демократизъм. Това означава, че бригадата трябва да се самоиздържа и да гради социалната си политика на базата на печалбата, която донася на обществото. Доколко този момент ще стане ясен на трудовия колектив, доколко ще бъде управляем от бригадното ръководство, дотолкова зависи социалната и трудова активност на всеки труженик. Тук има редица предпоставки, като точната счетоводна отчетност по места, икономическия анализ, правен по месеци, разбираем и въздействуващ на колектива, от който се изисква при новите условия да стане

НАПРАВЛЯВАЩ ФАКТОР НА ВЪТРЕШНОСТОПАНСКАТА СМЕТКА

Има немалък опит, натрупан в редица АПК, ценността на който се заключава в привеждането на сложните икономически отчети на езика на производствената единица. Така например в АПК — Лясковец след изтичането на всеки месец се прави бюлетин за икономическото състояние на всяка производствена единица. В него се отчита общата продукция, съпоставена с графика за съответния период, материалните и трудови разходи, съпоставени също с графика за периода. Други данни не се посочват и макар на пръв поглед отчетът да изглежда непълен, той дава най-необходимата информация, тази, която е разбираема и управляема от бригадния съвет и общото събрание. На базата на бюлетина всеки бригадир прави анализ, търси причините, сравнява постигнатото с други сродни производствени единици. Няколко дни по-късно (обикновено в първата десетдневка на следващия месец) се провеждат общи събрания по бригади и ферми, на които задължително присъствуват ръководители на АПК. За два дни събранията приключват в целия комплекс. Следва заседание на бюрото на управителния съвет на АПК, където се докладва как са протекли събранията и какви въпроси са поставени, решаването на които е извън компетентността на производствената единица. В едноседмичен срок се подготвят отговори и същите отговорници се срещат с трудовите колективи, за да ги информират какви мерки ще бъдат взети, в какви срокове ще се решат проблемите, кои и поради какви причини ще се отложат за по-късно. Един сигнал понякога става повод за общо решение — например от бригадата в с. Добри дял се оплакват, че РПК преустановява да изкупува грозде от личното стопанство — веднага следва разпореждане до всички участъци АПК да започне изкупуването. Хората се успокояват и излизат да прибират продукцията на комплекса, вместо да обикалят пазарите.

В АПК — Хлебарово, Разградски окръг, издръжката на производството се контролира текущо чрез лимитно-чекова система. Така се предпазват производствените единици от стихийното действие на някои фактори, които могат да утежнят себестойността, да се явят като изненада и да поставят ръководството пред свършен факт. Особено полезен е опитът на бригада „Ю. Гагарин" в Хлебарово за текущо оперативно управление на стопанската сметка. В бригадния стан е поставено сравнително табло за следене и контрол на разходите, съпоставени с равнището на планираната себестойност. На таблото ежеседмично се нанасят фактически направените разходи за всяко мероприятие (обработка на почвата, окопаване, прибиране и пр.). Се-

Digitized by Google

бестойността, отразявана с натрупване, дава възможност, като се информира целият колектив, да се преценява какви икономии следва да се правят, какъв е ефектът от провежданите практики, предпазва от изненади в края на годината.

Инициатор и двигател на стопанската пресметливост са партийното бюро и организация главно чрез използване икономическия анализ за политически изводи, чрез насочване стопанското и профсъюзно ръководство към икономизиране на стопанската дейност. Когато привежда цялостната си работа в съответствие с изискванията на XII конгрес, първичната организация при бригадата в с. Капитан Андреево от АПК — Свиленград записва в своята програма: „Партийното бюро да окаже помощ и контролира бригадния съвет за създаване на условия, необходими за пълното прилагане на вътрешностопанската сметка, като се обърне особено внимание на самоиздръжката, материалната заинтересованост и отговорност от изпълнението на плана, и клаузите от вътрешната договорна система в АПК. Всеки месец да се прави пред бригадата оценка на показателите на вътрешностопанската сметка."

В посочения пример се вижда как партийното ръководство взима на отчет не всичко, а онова, от което зависи в решителна степен изпълнението на задачите, онова, което е ново (договорната система), което е близко за усвояване и контрол от всеки редови труженик на този колектив. Вярно е, че ако се посочват в един икономически анализ косвените разходи, ако се говори за норма на рентабилност и други икономически показатели, той ще бъде пълен, но особено няма да развълнува производствениците, защото тия показатели в голяма степен се решават на друго управленческо равнище. Затова конкретната възможност и отговорност на звеното, на агрегатната група, на отделния труженик трябва да заемат водещо място. От друга страна, както показва и опитът на АПК — Лясковец, не е достатъчно само да се изслушат мнения, а трябва задължително ръководството да дава отговор на всеки въпрос, защото безразличието на ръководния орган към проблемите на колектива много бързо се трансформира в безразличие на трудовия колектив към производството.

Важно място при управлението на вътрешностопанската сметка се пада на трудовите разходи. Трудовите ресурси са национално богатство, което в ускорените темпове на нашето развитие постоянно не достига, към което трябва да се отнасяме с особена грижа. От организацията на труда и работната заплата е заинтересувана не само отделната личност, заинтересуван е колективът като цяло, защото в съвременното производство само колективният труд може да доведе до по-високи резултати, от които ще се формира и остатъчният характер на работната заплата. По-голямата част от бригадите от нов тип, които бяха формирани през изтеклата година, са поставени на акордна система с повременно авансиране. Без да се впускаме в нейната същност, ще отбележим само факта, че отделният труженик, поставен в условията на тази система, става заинтересован от работата на своите колеги, от общия разход на труд, започва да вижда по-далече от собствената ежедневна заработка, с други думи, поставя и оценява собствените интереси чрез интересите на колектива.

●

Тия и други подобни мероприятия в голяма степен повишават икономическото мислене на изпълнителските кадри, на низовите стопански ръководители и специалисти. То е необходимо на всички етапи от производствената дейност и на първо място, когато се изграждат

Digitized by Google

насрещните планове. Колектив, който участвува реално, дейно в управлението на вътрешностопанската сметка, може да види големите резерви, които крие едно производство, може да съпостави своите резултати с резултатите на други бригади, да оцени икономическата същност на челния опит, който взаимствува. Сега в нашето селско стопанство съществуват неизползвани възможности и резерви. Науката подсказва пътища за усвояване на неподозиран в миналото производствен потенциал. Има неизползвани земи, защото не е намерен за тях подходящ сорт, има преразход на концентриран фураж, защото не се въвежда типизираното хранене, има разпиляна по полето продукция, защото не са намерени икономически и организационни форми за обвързване труда с крайния резултат, има преразход на гориво там, където няма рационална експлоатация на машинно-тракторния парк и прочие. Всички тия проблеми трябва да се оценяват през призмата на вътрешностопанската сметка, през личната и колективна изгода; те могат да се решават на място, оперативно, делово, с инициатива, без писане на излишни инструкции и повтарящи се указания.

Важен момент за активизиране на трудовите колективи е правилното свързване на производствената и социалната политика в трудовия колектив. Независимо от размера на трудовото възнаграждение отделният човек не може да си направи собствена столова, сам да си подобри работната среда или сам да си организира курс за повишаване на квалификацията. Ето защо социалната политика е стимул, особено когато се обвърже с резултатите. За съжаление понякога се допуска уравниловка както от страна на ръководствата на АПК, така и от окръжните аграрно-промишлени съюзи. Има бригади, които постигат световни производствени показатели, а все още нямат бригаден стан, няма една стая, където механизаторите да се подслонят в лошо време, докато на други места, независимо от незадоволителните производствени резултати, се строят разточителни бази.

Отчетната кампания в аграрно-промишлените комплекси зависи от съдържанието, с което се насища работата през цялата година. Когато се подготвят докладите в бригадата, фермата, клоновото стопанство и за делегатското събрание на АПК, необходимо е да се покаже не само какво е произведено, но и с цената на какво е произведено. Да се анализират резултатите като дейност на субективния фактор, на умението да се произвежда и на умението да се ръководи. Всеки участник в годишното събрание, преди да вдигне ръка, за да гласува, трябва да му стане ясно с какво го засягат изнесените факти, доколко зависи от него да се произвежда повече и по-икономично, каква отговорност ще носи той и каква бригадният съвет и ръководителят, на които ще довери ръководството през следващата година.

СЪС СОБСТВЕН ПЕЧАТ

Едно бе примамливо за Георги Тонев, когато поемаше ръководството на бригадата за промишлено производство в с. Раковски от Каварненския аграрно-промишлен комплекс — тя бе една от малкото в окръга, определени за моделни, с повишени права и отговорности. Със статут на поделение на АПК, със своя банкова сметка, с повишена оперативна самостоятелност, този моделен вариант на бригади, без да са били специално облагодетелствувани (например бригадата в с. Раковски се нареждаше на последните места в комплекса), чрез дейността си в новите условия трябваше сами да докажат порасналите възможности.

Digitized by Google

Вече близо година Георги Тонев бе в бригадата в с. Раковски, в моделната комплексна бригада за промишлено производство. Как вървят работите, накъде вървят?

„Ами... добре ни вървят работите, не можем да се оплачем" — усмихва се той.

Навън е дъждовит ден, а какво по-удобно време за разговор с човек като Георги Тонев?

„Не сме на първо място в АПК, но вече не сме и на последно — продължава той. — През 1980 г. бригадата е имала по 480 кг пшеница от декар — сега получихме по 581 кг. Отделни бригади ни бият с по някой и друг килограм, но като започнем накрая да пресмятаме каква е себестойността, какви са материалните разходи... ще видим... — шеговито се закаява. — С ечемика вече твърдо излязохме на първо място — от 350 кг миналата година на 635 кг от декар през тая. Надяваме се, че само да се разплатим достойно с колектива по стопанската сметка (досега в бригадата едва са стигали до 90 процента), но и се борим за преизпълнение на плана комплексно, по всички показатели. Задачата ни е да се стабилизира колективът, да се повдигне духът, амбицията на хората!"

Георги Тонев не скрива и своята амбиция като ръководител на бригадата: догодина да стигнат 650 кг пшеница от декар, да бъдат сред най-добрите в АПК по всички показатели. Изменили чувствително структурата на отглежданите култури. Така от 49-те хиляди декара обработваема земя, с която разполага бригадата, 26 000 дка са засети с пшеница (срещу 20 000 дка м. г.), и то от новите, високодобивни сортове „Чародейка", „Скития" и „Тракия". Обръщат специално внимание на торенето. Стриктно се спазват агротехническите изисквания.

Нова структура на културите, нови сортове пшеница, ново отношение към торенето — това ли е характерното за моделната комплексна бригада за промишлено производство в с. Раковски? По това ли само (освен по „добавката" към името) се отличава тя от предишната бригада?

„Хората... механизаторите... — замислено поклаща глава Георги Тонев. — При тях е главната промяна. Да вземем въпроса за икономиите. По-рано механизаторът също правеше икономии от горивните и смазочните материали, от резервните части. Но тези икономисани средства се стопяваха в „общия кюп", част от тях ръководството на АПК насочваше към губещите бригади. И за нашия механизатор я останеше нещо за поощрение, я не... Като липсваше стимул, нямаше и чак толкова голяма амбиция да се икономисва, да се стопанисва добре машината. Сега вече картината е друга. В края на месеца икономистът на бригадата извлича от счетоводната сметка разходите за всяка машина. Механизаторът разбира от партидата на трактора или комбайна си какво е похарчил и какво е икономисал, знае през следващия месец къде повече да затегне. А той е пряко заинтересован да осигури повече икономии — в края на годината към работната му заплата ще бъдат начислени 40 процента от тези икономии! И той търси резервите... Отива да зарежда гориво. Ако не внимава, нафтата ще прелее, ще се разпилее. Но сега вече си отваря очите — всяко грамче е ценно! От смазочните материали, особено от маслото, при внимателна работа също може доста да се икономиса. При резервните части могат да се възстановяват детайли — оси, втулки, тегличи — да се напластяват, да се стругуват. Ако вземем от склада на АПК, излиза скъпичко — цената се увеличава с 15 процента начисления за доставно-складови разходи. И вече самите механизатори търсят други пътища. Например скоро се бе скъсала джантата на един „К—700". „Защо да купуваме нова? Във Видно нали бе бракуван един такъв трактор — да вземем оттам!" Те знаят къде из окръга е аварирала машинна, какви части могат да се използват от нея. Вече не се налага също така аз или технолозите постоянно да напомняме и за това, че трябва да се работи съвестно, да не се разпилява продукцията. Всеки механизатор прекрасно знае: по-малко продукция — по-малки доходи за бригадата. Това се отразява накрая. По-слабите резултати ще донесат и по-ограничени средства например за социалните нужди на колектива. А кой от механизаторите не е лично заинтересован да получава безплатна храна, да отиде безплатно на екскурзия, да бъдат задоволени някои други негови битови или културни нужди? Ето едно сравнение: АПК разпределя годишно за материалното стимулиране на социалистическото съревнование по 400—500 лева на бригада, а ние сме отделили за тая цел 4000 лв. (нали фондът при нас се формира и сами сме му стопани). Работата отчитаме ежедневно и веднага, още същия ден връчваме наградите на най-добрите. В другите бригади пътят е дълъг. Искате да наградите първенците? Правите протокол, занасяте протокола в АПК, там отново го оглеждат, съгласуват, решават, може да отложат... и ето че минали в най-добрия случай десетина дни. Хората вече забравили за оня първенец, а нашият човек не се блазни толкова от десетте лева награда — той е петимен за навреме казаната добра дума пред другарите му, за признанието. Това е по-голямата награда за него.

Промененото отношение на нашите механизатори към работата може да се види и от един друг факт: сами се противопоставят на това, да се търси работна ръка и услуги отвън — държат да останат средствата в бригадата, за колектива. Например торенето се извършва през зимата, а подготовката на тора, зареждането на тороразпръсващите машини сега при нас се извършва не от общи работници, а от по-свободните механизатори.

Digitized by Google

Подготовката на препаратите за борба с плевелите също става от самите механизатори."

Под влияние на новите условия, характерни за моделните комплексни бригади за промишлено производство, се променя съзнанието на механизаторите — те живеят с повишено самочувствие на стопани, работят много по-съвестно, икономисват... А ръководствата на новия тип бригади? Променил ли се е с нещо и техният стил, променили ли са се с нещо методите им на работа с трудовите колективи?

„На първо място, казахме „сбогом" на максимата „има кой да мисли и кой да дава" ...' — смее се Георги Тонев. — Управлението на АПК вече не мисли вместо бригадното ръководство, не мисли и... не дава. По-рано, казано между нас, може и да не се тревожиш толкова. Закъснява се с разплащането на хората? Ще се оправдаеш: „АПК няма пари!" Сега трябва добре да си правиш сметката през цялата година! При новата организация на труда имаш възможност да виждаш навреме накъде си с приходите, как си с разходите — и бързо да вземеш необходимите мерки. По-рано например предаваш пшеницата, но не знаеш какво си реализирал. Не ти е ясно как е фактурирана, каква е изкупната цена. В момента нямаш време да провериш, отидеш след няколко дни — вече е късно: едно е да вземеш мерки, след като си предал 300 т, а друго — след 1000 т... По време на жътвата нашата счетоводителка всеки ден първо отиваше в „Зърнени храни", вземаше вносните бележки, уточняваше качествените показатели, фактурираше. Като дойде в бригадата, „вдига тревога": „Вчера реализационната цена е с 1 лев на тон по-малка!" А 1 лев за нас съвсем не е дребна работа: предаваме 10 000 т пшеница — това са например 10 000 лева по-малко! И ние вземаме мерки по подготовката на зърното: ако е по-влажно — доизсушаваме го, ако има повече слама и други примеси — отстраняваме ги, защото те само го олекотяват; ако не е изравнено — изравняваме го, за да не бъдат зрънцата от различен размер. Разбира се, работата не спира само до повишените грижи за хектолитровото тегло на пшеницата...

И по-рано имаше бригадно ръководство, но на него му бяха дадени само организационни права. С какво да помогнеш на хората, освен с едно голо обещание. Дойде човек — изпратиш го: „Добре, бай Иване, ще говоря с председателя, със счетоводителя..." А може сетне и да забравиш за разговора. Сега посрещаш всекиго от колектива като истински негов ръководител — можеш да му помогнеш! Ще отделиш време за молбата му, ще удовлетвориш според възможностите. И хората от своя страна чувстват, имат те за ръководител, вече съвсем друг е авторитетът ти в очите им, другояче тежи думата ти пред тях... Да вземем дори един дребен наглед факт — собствения печат, с който разполага от тая година бригадата: механизаторът не губи цели дни по разните канцеларии на АПК (бюрократизмът, казвам ви, е страшно нещо!), за една бележка, за един елементарен документ, който искат в училище от детето му..."

Дългогодишният опит на ръководител, изпращан на много места да оправя работата, е научил Георги Тонев: пътят към отличните резултати (той не признава други) минава не само през грижата за трактора и пшеницата, но и през грижата за хората. Механизаторите от бригадата в с. Раковски разполагат със свой клуб, с баня, със столова, в която храната е много евтина (цената на някои менюта е направо символична...), като за работещите на полето се осигуряват безплатен обед и закуска. Следователно можем да приемем, че бригадата в с. Раковски успешно решава според силите и възможностите си и социалните въпроси на колектива... А ето че Георги Тонев не е напълно съгласен с едно подобно обобщение:

„Уреждаме бригадни станове. Добре. Но бригадният стан е за машините, не е за хората! Истинският стан, мястото, където прекарва по-голямата част от времето си механизаторът, е полето. Сегашният механизатор не е предишният тракторист, свикнал с бъчонката. Той иска да пие хубава, прясна вода. Има ли техническа възможност за това? Има. Например може да се направи водоноска на принципа на термоса. Да вземем и въпроса за храната. Не бива механизаторът да се храни със сухоежбина на полето. Ние возим от стола. Но на полето няма условия — човек няма къде да се измие, да седне... А един специален фургон-столова би свършил чудесна работа — там и кърпа, и сапун, и вода ще има, и маса, където да се нахраниш човешки, културно. Транспортирането на механизаторите до работните им места също не е решено добре. А малкият „Чавдар", според мене, е тъкмо за това. И още един проблем — за отдиха, за седмичната почивка. В селското стопанство има възможност за организиране на 5-дневна работна седмица. Селският стопанин е независим в производството си, не чака от другаде кооперирани доставки, материали. Всичко е само въпрос на добра организация. Не стигали хора? Затова не стигат — защото няма 5-дневна работна седмица. Аз не само съм убеден в това, но и съм готов да го поема! От началото на жътвата до приключването на есенната сеитба са само 4 месеца активна селскостопанска работа. През останалите осем месеца спокойно може да се премине на 5-дневна работна седмица, да се компенсира напрежението от другите четири месеца".

Осигурен отдих, фургони-столови на полето, удобен транспорт за механизаторите... Това е днешната грижа на Георги Тонев, за да има утре успехи.

Иван КУКОВ

Digitized by Google

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

ГЛАВНО НАПРАВЛЕНИЕ ЗА ИНТЕНЗИВНО РАЗВИТИЕ

В цялостната политическа, организаторска и идеологическа дейност на районния комитет на БКП „В. Левски" — София научно-техническият прогрес винаги е бил важно звено за интензивното развитие на икономиката.

Едно от направленията, в което се разгръщат усилията, е повсеместното внедряване на научно-техническия прогрес като важен фактор за повишаване ефективността и качеството на производството. И това е напълно в духа на съвременните изисквания за интензивно развитие не само на отделни отрасли, а и на цялото материално производство. Това закономерно налага рязко да се издигнат ефективността и качеството на производството, като по-пълно се използват трите елемента на производствения процес — средствата на труда, предметите на труда и живият труд.

Същевременно при анализа и оценката на досегашния опит се очерта, че все още има големи, неизползвани възможности. Районът е с мощна материално-техническа база в структуроопределящите отрасли на промишлеността, с голям кадрови и научен потенциал. Той разполага с всички необходими условия и предпоставки за реализиране в дела девиза на XXIII отчетно-изборна конференция на Софийската партийна организация: „През осмата петилетка — ускорено внедряване на научно-техническите постижения и челния опит, високо качество и рентабилност".

Извършена е значителна работа по концентрацията и специализацията в отраслите и дейностите на районната икономика. Създадени са всички условия за преимуществено развитие на цветната металургия, електрониката и електротехниката, текстилната и кожухарската индустрия, асансьоростроенето, леката и целулозно-хартиената промишленост в обособените научно-производствени зони — гара Искър, „Х. Димитър" и „Хр. Ботев" — Слатина. В голяма част от предприятията реконструкцията и модернизацията се осъществяват със собствени сили. Повишена е степента на използване на действуващите мощности — коефициентът на сменност е нараснал от 1,5 през 1975 г. на 2,3 през 1980 година.

Под ръководството на партийните комитети и първичните партийни организации в трудовите колективи се осъществява целенасочена работа за най-рационално използване на суровините и материалите, горивата и енергията. За изминалата петилетка общо в района е реализирана икономия на материални разходи в размер на 73 000 000 лв. Внедрени са 107 нови изделия и усъвършенствувани 112 технологии. Положителни изменения са настъпили в организацията и използването на живия труд. В много от предприятията са механизирани и автоматизирани ръчните и тежкофизическите процеси. Върви се не към увеличаване на трудовите ресурси, а към намаляване и по-пълноценно и рационално използване на работната сила. Постоянна грижа на партийните и стопанските ръководства в предприятията е по-нататъшното механизиране на трудоемките и ръчни процеси и операции, намаляването на тежкофизическия и непривлекателен труд. Значителни усилия се полагат за усъвършенствуване на бригадната организация на труда. Само в промишлените предприятия в бригадна форма на труда участвуват 72 на сто от работниците. Създават се всички условия за идеологическо обезпечаване и по-нататъшно усъвършенствуване на бригадите от нов тип, за творческо отношение към труда, за формиране на съзнателна дисциплина, за укрепване на другарското сътрудничество и взаимопомощ.

От обществено значение за ефективното развитие на икономиката на района е приносът на партийните и административните ръководства и колективите от инженерно-внедрителските организации. От внедрените 2542 теми и задачи през седмата петилетка е постигнат икономически ефект за

Digitized by Google

198 млн. лв. Все по-успешно при разработката на проблеми, свързани с развитието на района, се включват научни сътрудници от инженерно-внедрителските организации.

Критичният анализ на извършеното досега показа, че в работата на районния комитет все повече и съвсем определено се налагат качествените критерии към работата на партийните комитети и организации, на отделния комунист, на кадрите. Партийните организации засилват контрола и взискателността към ръководните кадри и специалистите при реконструкцията и модернизацията да се решават комплексно техническите, технологическите и социалните проблеми. В противен случай това би довело до непълно достигане на разчетния капацитет и намаляване ефекта от вложените средства.

Определени изисквания се предявяват към партийните и стопанските ръководства и по отношение на най-пълното използване капацитетните възможности на машините и съоръженията за рязко увеличаване на печалбата на 100 лв. производствени фондове. По-ефикасен да бъде техният контрол и помощ за тематичната насоченост на разработките в инженерно-внедрителските и проектантските организации, за бързото им внедряване в практиката. Да расте личният пример на комунистите и научните колективи при решаването на този изключително важен въпрос. Задачата за обогатяване на връзката между науката и производството и изпълването ѝ с ново качествено съдържание може да се реши, ако се скъса с известната доза примитивизъм във вижданията на отделни ръководители. Ако по-уверено и с нужната убеденост се пристъпи към внедряването на нови изделия и технологии, на средства за механизация и автоматизация на съвременни методи за управление с използването на електронна обработка на информацията.

Сега от изключителна важност са проблемите за ускореното внедряване на научно-техническия прогрес и повишаване ефективността на икономиката в района. По същество тези въпроси са очертани в комплексна програма, приета от пленум на районния комитет. Нашата главна цел е да се осигури високоинтензивно развитие на икономиката в съответствие със задачите, които постави Дванадесетият конгрес. В тази програма са включени творческите виждания на специалистите, предложенията на трудовите колективи и работниците, на инженерно-внедрителските организации, на научните работници. Разработена на основата на програмно-целевия, комплексен и икономически подход, тя е съобразена с Националната комплексна програма за развитие на научно-техническия прогрес. Същевременно при отчитане на отрасловата и териториалната специализация тя обединява плановите задачи и мероприятия във вертикален и хоризонтален разрез. Като една отворена система дадена е възможност за нейното допълване и доуточняване на отделните елементи съобразно изискванията на перспективното обществено-икономическо развитие на столицата и района. Точното и ясно определяне на целите, основните задачи и мероприятия на партийните органи и организации и на стопанските ръководства ще окаже положително въздействие в процеса на своевременното овладяване и последователно прилагане на постиженията на научно-техническия прогрес и усъвършенстването на управлението на районната промишленост.

Предвижда се с високи темпове да нанараснат показателите за ефективността във всички отрасли и дейности. Обществената производителност за района да нарасне през 1985 г. в сравнение с 1980 г. с близо 34 на сто, чистата продукция с 32 на сто и печалбата с 65,7 на сто. С внедряването на нови и усъвършенствувани изделия и технологии икономическият ефект от научно-техническия прогрес трябва да нарасне няколко пъти.

За постигането на тези цели районният комитет насочва вниманието на първичните партийни организации и стопанските ръководства към интензивното развитие на материално-техническата база, реконструкцията и модернизацията на производствените фондове, обновяването на продукцията, повишаването на качествата на изделията и на тяхната конкурентоспособност, към механизиране и автоматизиране на процесите и операциите, на цели производства и дейности. Важна и отговорна задача за предприятията от цветната металургия, електрониката и електротехниката, леката и хранително-вкусовата и дървообработващата промишленост е ускоряването на процеса за въоръжаване на материално-техническата база с елементи на автоматиката и електрониката. В следващите години тук ще се създават всички условия за комплексна автоматизация на производството, за обвързване на отделните машини и съоръжения в единен синхронно-действуващ комплекс с висока производителност. Значително обновление се предвижда и в материално-техническата база на предприятията от транспорта, строителството и търговията. Конкретни мерки се вземат и за въвеждането на автоматизация на отделни технологични линии, както и комплексна механизация на тежките, трудоемките и вредните за здравето на хората процеси. По-умело и целенасочено ще се използват възможностите на Центъра по роботика при ВМЕИ „Ленин" за роботизиране на редица процеси в предприятията от района.

В комплексната програма на района се предвиждат и конкретни мероприятия за повишаване технико-икономическите параметри на произвежданите изделия чрез прилагането на върховите постижения на научно-техническия прогрес. Това налага вниманието на комунистите и ръководните кадри да се насочи и към усвояването на нови изделия с по-ниска материалоемкост и енергоемкост, които изискват по-малко разходи на труд. По-пълноценното

Digitized by Google

използване на материалите, суровините, горивата и енергията ще се търси и във внедряването на нови, съвременни технологии. Например в стопанския комбинат за обогатяване на цветни метали „Д. Ганев" с внедряването и усъвършенстването на технологии за леене на мед и медни сплави трябва да се премине към производство на фин прокат и нови изделия. Това ще има за резултат при една и съща металоемкост промишлената продукция да нарасне с 6 000 000 лева и печалбата с 4 500 000 лв.

Решаването на поставените задачи ще се постигне на базата на ускореното внедряване на постиженията на научно-техническия прогрес, на по-нататъшното усъвършенстване на управлението на производството и повишаване ефективността на управленческия труд. Бюрото на районния комитет на БКП отделя изключително голямо внимание на използването на постиженията на електрониката. Електронизацията на производството в района се предвижда да обхване управлението на технологичните процеси с помощта на електронноизчислителните машини, изграждането на система за автоматизирано управление на производството и на предприятието като цяло. Задачата за електронизация на управленческия труд изисква специално внимание от страна на партийните и стопанските ръководства. Предпоставки за правилното решаване на този въпрос съществуват — налице са производства с непрекъсваем процес и солиден научен потенциал, който е в състояние да предостави необходимите за целта разработки. Пример за яснота, конкретност и действеност в решаването на този проблем е разработеният от Висшия машинно-електротехнически институт „Ленин" — катедра „Автоматизация на непрекъснатите производства", модел за управление на технологичен процес с аналого-цифров комплекс. Сериозни разработки има и в Централния машиностроителен институт, Научния институт по целулозно-хартиена промишленост и др.

В район „В. Левски" има необходимата изчислителна техника, съсредоточена главно в централните ведомства и институти. Но все още не съществува нито една автоматизирана система за управление на промишлено предприятие. Това налага да се вземат действени мерки за преодоляване изоставането при внедряването на този вид автоматизирани системи, както и на отделните подсистеми на автоматичната система за управление на производството, за които в национален мащаб са разработени унифицирани пакети и приложни програми (например подсистемата „Управление на финансово-счетоводната дейност").

За резултатното внедряване на научнотехническия прогрес ще съдействува значителното подобряване на работата на отделите на районния комитет на БКП, на партийните и стопанските ръководства по информационното обслужване. Въпреки това все още много често ценна информация не се използва. Недостатъчно се изучава и прилага опитът на челни предприятия в страната и отрасъла. Този въпрос най-ефективно ще се реши с изграждането на териториална система за информационно обслужване, която ще обхване всички отрасли на икономиката на района. В процес на подготовка и провеждане е районна научно-практическа конференция на тема „За най-пълно изучаване и внедряване на челния опит в практиката като важно направление за интезификацията на икономиката на района". Тя ще се предшествува от заводски конференции, на които заедно с отчета за извършеното ще се формулират и главните задачи за ускорено внедряване на челния опит, като във всеки трудов колектив ще се разработят програми. Вече преминаха с голям успех по-голяма част от тях в основните предприятия. Тази конференция ще съдействува за решително подобряване на работата по изучаването, разпространяването и масовото внедряване на челния наш и чуждестранен опит и ще бъде етап в подготовката и провеждането на пленум на районния комитет през 1982 година.

Интензивното развитие на икономиката е в центъра на политическата и организаторската работа на партийните организации. Този изключително важен въпрос е в диалектическо единство с решаването на всички останали проблеми. Партийната повеля за рязко повишаване обществената производителност на труда и достигане постиженията на напредналите страни властно налага организаторската и политическата работа да се насочи за решителен завой към интензификацията. На първо място, нужно е да нараства уменето, компетентността и творчеството на партийните органи и организации в решаването на главното, новото в работата, за изпълнение на териториалната програма за ускорено внедряване на научно-техническия прогрес. Наложително е добре да се познават техническите и технологическите проблеми на производството, да се проявява по-голяма взискателност и контрол при модернизацията и реконструкцията на производствените мощности, при внедряването на нови технологии и изделия, при усъвършенстването на организацията и управлението на производството. И най-важното в този процес е политическата подкрепа на всички начинания с реален икономически ефект.

Районният комитет разглежда работата по внедряването на върховите научно-технически постижения като двустранен процес, в който активно участват както ръководствата на предприятията, така и партийните комитети и организации. Те са тези, които развиват творчеството и инициативата на кадрите от конструктивните и технологическите отдели и звена и базите за развитие и внедряване. Тяхно най-важно задължение е да се издига на по-високо равнище работата по подбора на кадрите, като се полагат още по-настойчиви грижи за израстването и развитието на младите специалисти и научни кадри.

Digitized by Google

Второто важно изискване към масово-политическата и организаторската работа е тя да се насочи към повсеместното внедряване на новия икономически подход и механизъм, за по-пълното отчитане действието на стоково-паричните отношения при социализма. Да се утвърждава разбирането, че всеки трудов колектив и отделен труженик е на самоиздръжка и от количеството и качеството на неговия труд зависят крайният резултат, работната заплата. В завод „Толбухин" се експериментира опит за работа в малкия трудов колектив в условията на новия икономически подход и механизъм и бригадната стопанска сметка. Извършва се конкретна възпитателна работа в отделните производствени звена и служби. Обновен и действен е агитаторският апарат, разработени са нови планове за индивидуална работа с хората, нова и актуална нагледна агитация. В новата идеологическа обстановка нараства въздействието на новия икономически механизъм, трудовата активност на бригадите, засилва се нетърпимостта към безстопанствеността, некачествената работа, нарушенията на трудовата дисциплина.

На трето място — политическата и организаторската работа на партийните комитети и организации в района все по-тясно се свързва с пълното разкриване на резервите, с постигането на проектните технико-икономически параметри на производството и бързото внедряване на челните наши и чуждестранни научно-технически постижения. Ще се засилят партийният контрол и взискателност по отношение на трудовата, технологическата и финансовата дисциплина. Ефектът от политическото въздействие на идеологическата работа ще се измерва с преизпълнението на насрещните планове за петилетката, с постигането на възможно най-висок ръст на обществената производителност на труда, на чистата продукция и печалбата.

Постигането на високо качество и рентабилност в районната икономика ще бъде най-пряко свързано с непрекъснатото обогатяване на политическата и организаторската работа на партийните комитети и организации от позициите на новите качествени изисквания за настъпателност и борбеност на идеологическата работа, за превръщане на позицията на партията в позиция на трудовите хора от района. Активната позиция на партийните организации за повишаване ефективността на производството несъмнено ще наложи търсенето на нови форми и средства за политическо въздействие за заздравяването на звеното „наука—производство", за политическа подкрепа на всички идеи и виждания, насочени към производителността на труда.

Със системната и целенасочена работа за осъществяване на приетата комплексна програма районният комитет на БКП цели да се революционизира по-нататъшната дейност по внедряването на постиженията на научно-техническия прогрес в практиката. А това ще се постигне по пътя на повишаване ефективността от работата на партийните ръководства, административните и стопански дейци, на научните кадри, на работниците.

Донка ЕДРЕВА
кандидат на икономическите науки

Digitized by Google

СОЦИАЛНОТО ПЛАНИРАНЕ

Читателите знаят Петър Томов като автор на редица статии и методически разработки за социалното планиране, публикувани в списание „Партиен живот" преди години, когато у нас по примера на СССР се правеха първите опити да се разработват планове за социалното развитие на някои трудови колективи от промишлеността.

Сега той се представя с книгата „Социалното планиране", в която са изложени основните резултати от няколкогодишните му изследвания в тази област. Още в началото на рецензията трябва да се подчертае една важна особеност на книгата — голямата актуалност и стратегическата значимост на проблемите, които авторът поставя за разглеждане.

Разбира се, ще бъде погрешно да се мисли, че тези проблеми са съвсем нови. И по-рано планирането не се е свеждало само до регулирането на икономиката. Планът винаги е бил инструмент, чрез който са се решавали и социални задачи. Икономическите резултати са се съпровождали с изменения в социалната сфера на обществото. И все пак досега доминираше икономическото планиране. За това имаше и съответното историческо обяснение — недостатъчно развити производителни сили, несъвременна структура на икономиката. Социалното планиране, както следва от книгата, е особеност на зрелия социализъм, който създава реални условия производството да се подчини на все по-пълното и по-комплексно удовлетворяване на обществените и индивидуалните потребности, да се решават едновременно все по-широк кръг задачи. Никак не е случайно обстоятелството, че Ноемврийският пленум на ЦК на БКП от 1980 г., а след това и XII конгрес на партията поставиха задачата за по-пълното обвързване на икономическото и социалното планиране, формулираха изискване цялата система на планирането да бъде ориентирана към човека, който, изменяйки действителността, изменя и себе си.

Важно място в книгата е отделено за изясняване **същността на социалното планиране**, на връзката и единството на икономическото и социалното развитие.

Като влиза в дискусия със съществуващите сред учените-марксисти различни мнения за същността на социалното планиране, Петър Томов, без ни най-малко да подценява основното значение на икономическата сфера, обосновава необходимостта социалното планиране да обхване всички основни социални сфери, главните обществени процеси и техните елементи. Правилният подход тук може да бъде единствено социологическият, който дава възможност да се изгражда адекватен модел на явленията и процесите от социалната действителност, на основните взаимовръзки, да се определят основните цели и подцели, критериите и показателите, средствата и методите за достигане на поставените цели. В тази връзка авторът изяснява съдържанието на редица понятия — социална цел, социално време и др. Тук съвършено справедливо той предупреждава за трудностите, които трябва да се имат предвид. На първо място това са трудности, свързани с разработването на система от конкретни показатели и параметри, които да характеризират както изходното състояние на обектите, така и измененията, настъпващи в тях на всеки етап от развитието им. Социологическият подход налага редица специфични и важни особености, при неспазването на които плановете ще бъдат едностранчиви, ще обхващат едни или други страни на социалната общност, на града или селото, на трудовия колектив, на отделното предприятие, а това сериозно ще затруднява тяхното нормално функциониране. На практика, както това убедително показва авторът, може да се получи така, че построени училища да има, да има читалища, кина и др., но те да са празни, защото не е отчетено именно кой, кога и къде ще реализира своите дейности, интереси и потребности.

Важно практическо значение имат главите, посветени на социалното планиране на трудов колектив, на град или село, където идеята да се използва социологическият подход в социалното планиране намира особено ярко и убедително потвърждение. Като анализира достойнствата и слабостите на досега съставяните планове за

Петър Томов, Социалното планиране, С., Изд. „Наука и изкуство", 1980, с. 163.

Digitized by Google

социалното развитие на трудовите колективи, авторът прави извод, че е необходим решителен преход към съставяне на планове за общо социално развитие, в които да се осъществи единството на политическата, идеологическата, организаторската и социалната дейност на партийни, стопански, масови, културни и други органи и организации на трудовия колектив. За да се разработи и научно да се обоснове един план за социалното развитие на трудов колектив, е нужна богата и разнообразна информация, с която обаче на настоящия етап планиращите органи в повечето случаи не разполагат. Петър Томов показва, че липсата на информация е една от най-сериозните трудности не само за реалното и обосновано планиране, но и за отчитане на крайните ефекти и резултати от дейността на трудовия колектив, за въвеждане на непрекъснат и ефикасен контрол в процеса на изпълнението на едни или други задачи от плана за социалното развитие.

Трудовите колективи обаче не са някакви напълно обособени автономни общности. Плановете за социално развитие на предприятията не могат да решат всички проблеми. Предприятията като правило не подготвят например сами своите кадри, не ръководят, както уместно се изразява видният съветски социолог Н. Аитов, тиловете на производството — битовото и културното обслужване на работниците. В много отношения планирането на развитието на колективите и предприятията опира до решаването на общоградски или общоселски въпроси. Затова съчетаването на отрасловия с териториалния подход в планирането на социалните процеси и явления на настоящия етап от нашето развитие е жизнена необходимост и изисква единен критерий, единни показатели, определени принципи, измежду които най-важният е да се поставят общонародните интереси над ведомствените. Прав е авторът, че именно тук съществуват много трудности, че теоретико-методологическите, методическите и организационно-практическите проблеми на социалното планиране в териториално-селищен аспект все още не са окончателно определени и решени, че съществуват редица „бели полета", които пречат практически да се реализиират изискванията за социалното планиране. За съжаление именно тук се проявяват и някои недостатъци на книгата — известно повторение на познати формулировки, описание на опит, който в някои отношения отразява вече извървян път, изминат етап в социалното планиране, изобилие на емпиричен материал и др. Най-малко сега практиката може да се утеши с констатации за едни или други нерешени от теорията въпроси. Напротив — на този етап тя има още по-голямо право и основание да предяви претенции пред науката за по-оригинални идеи, за по-смели предложения, които да съответствуват на духа на партийните изисквания, да отразяват новата ситуация в трудовите колективи, възникнала с внедряването на новия икономически подход.

Значително внимание авторът отделя на партийното ръководство на социалното планиране. Задълбочено и убедително той разкрива диалектиката на този сложен процес. От една страна, компетентното партийно ръководство е първостепенно условие за внедряване на социалното планиране, за издигане на неговото научно равнище, за повишаване на неговата ефективност. И тук смисълът на партийното ръководство е да се осигури нерушимо единство на цялото общество, на всички негови елементи, тяхното целенасочено и координирано развитие, да се създадат условия за все по-пълно разкриване и използване на предимствата и възможностите на нашия обществен строй, за нови успехи в осъществяването на непосредствената историческа задача — изграждането на развито социалистическо общество. В тази връзка правилно авторът отделя специално внимание на ролята, мястото и функциите на първичната партийна организация. Първичните партийни организации осъществяват ръководството си върху комплексното социално планиране преди всичко като осигуряват правилен политически подход в това важно и сложно дело. Да се разкрият и научно да се обосноват интересите и потребностите на всички социални групи в колектива, да се отчетат перспективите за измененията в социалната структура, да се предложат мерки, гарантиращи високо морално-политическо равнище на колектива — тези и редица други задачи на социалното развитие, както подчертава Петър Томов, са предмет на внимание на местните партийни органи и организации.

От друга страна, социалното планиране дава възможност на партийните органи и организации да засилят своето влияние, направляващото си въздействие върху основните процеси, да подпомогнат качествените промени, които се извършват в съзнанието и поведението на трудещите се, да усъвършенствуват своята вътрешна структура и ръководните си функции.

Книгата на Петър Томов се отличава с ясност на изложението, с хубав стил, с умение сложните процеси и явления на социалния живот да се разработят достъпно, без това да намалява равнището на нейната научност. Всичко това, заедно с изтъкнатите по-горе сериозни достойнства, прави книгата не само необходима за специалистите от различни области на обществените науки, за широк кръг партийни и стопански кадри от всички равнища на социалното управление, но то е и гаранция, че нейното съдържание ще достигне до тези, за които е предназначена, ще спомогне за повишаване на тяхната социологическа култура, за по-нататъшното усъвършенствуване на цялостната работа по социалното планиране.

Радой РАДЕВ

кандидат на философските науки

Digitized by Google

«ПАРТИЕН ЖИВОТ»
СПИСАНИЕ НА ЦК НА БКП

СЪДЪРЖАНИЕ
на година двадесет и осма — 1981 година

	бр.	стр.
Т. Живков — Отчет на ЦК на БКП пред Дванадесетия конгрес и предстоящите задачи на партията	6	3
Доклад на комисията по предложенията за изменения и допълнения в Устава на БКП	6	65
Резолюция на XII конгрес на БКП във връзка с 25-годишнината на Априлския пленум	6	67
Резолюция на XII конгрес на БКП по доклада на др. Тодор Живков	6	73
Решение на XII конгрес на БКП	6	73
Пленум на ЦК на БКП	6	75
Заседание на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП	6	75
Реч на др. Тодор Живков при закриването на Дванадесетия конгрес на БКП	6	76
Решение на Секретариата на ЦК на БКП	18	3

УВОДНИ, РЕДАКЦИОННИ И ДРУГИ СТАТИИ

Уводна — Забележителен теоретически и политически принос	5	3
Уводна — Конгресът в нашите мисли и дела	7	3
Уводна — Деветдесет години	10	3
Уводна — Седми септември 1981 година	11	3
Уводна — Пред новата учебна година в партията	12	3
Уводна — Древна и социалистическа	14	3
Уводна — Комунистът в училището	16	3
Уводна — Нарастващата роля на партийния контрол	17	3
Уводна — Важен етап в изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес	18	4
* — Начало на ново градивно петилетие	1	11
* — Званието „комунист“ се защищава и отстоява цял живот и с целия живот	11	6
* — Отчетно-изборните събрания в профсъюзите	12	10
С. Караджов — Координиран, целенасочен и ефективен контрол	2	3
Р. Донев — Някои проблеми на ефективността на марксистко-ленинската подготовка на кадрите	6	79
К. Кръстев — Ръководител—възпитател	6	85
К. Харизанов — Дисциплина значи отговорност	6	91
Д. Найденов — Тодор Живков и отношението му към хората от родния край	11	7
С. Янев — Партията и кооперативното движение	11	14
С. Ангелова, И. Вадува — От двата бряга на Дунава	12	64
Д. Димитров — Виден деец на международното комунистическо и работническо движение	14	42
П. Танчев — Под знамето на единството, в името на общата цел!	15	3
М. Илиева — Възвръщане към началото	18	11

90 ГОДИНИ БКП

В. Дуков — Димитър Благоев за идейните и организационните принципи на партията	8	46
В. Иванов — Парламентарната дейност на Димитър Благоев	9	49
Д. Благоев, Г. Димитров, Т. Живков — За партията	10	7
Б. Григоров — По пътя на ленинизма	10	10
К. Илиев — Програмата	10	18
К. Байчински — Дванадесетият конгрес за развитието на партията	10	25
Г. Славов — Върхове на възмъжаването	10	33
К. Иванов — Наименованието на нашата партия	10	38

Digitized by Google

К. Дилчев — Развитие на организационната структура на партията . 10 44
Г. Тодоров — Знаме, вяра, опора 10 52
Ц. Николов — Наследник и продължител на революционните традиции 10 59
Д. Тишев — Образец на комунистическо-земеделското единство . . 10 65
С. Ангелова — Видни строители и ръководители на партията . . . 10 72
М. Илиева — С порива на първите 10 76
Т. Живков — Слово при откриване на Дома-паметник 13 3
* — Денят на партията 13 4
Д. Петков — Гнездо на орли 13 5

1300 ГОДИНИ БЪЛГАРИЯ

Обръщение към българския народ 1 3
А. Веков — Историческият подвиг 3 49
Н. Бошнаков — Нашите дела за големия юбилей 5 44
Д. Дойнов — България и междудържавните отношения 14 12
Г. Начев — Юбилеят в нашите дела 14 16
М. Илиева — Осеяни със слава 14 22
Д. Кралев — Пламъци в новата ни история 14 31
Н. Домусчиев — Националните символи 14 36
И. Илиев — Клетвата 14 39

25 ГОДИНИ

К. Иванов — Научният подход в априлската политика и практика . 2 10
Ц. Василева — Априлската линия и социалистическият начин на живот 2 19
* — Творческо развитие на априлската линия 3 3
П. Русев — Партия и народ 3 8
Г. Атанасов — Априлският подход и стил в работата с кадрите . . . 4 3
* — Развитие на науката партийно строителство 4 13

ОТЧЕТ ПРЕД ПАРТИЯТА, ОТЧЕТ ПРЕД НАРОДА

Бургаски окръг пред конгреса

Н. Жишев — Преустройството в стила на работа 1 17
П. Пейков — Начин на труд и живот 1 24
М. Стефанов, М. Бобев — Предконгресно съревнование 1 29
* — Щрихи из кореспондентския бележник 1 35

Ловешки окръг пред конгреса

И. Мичев — Трудещите се в управлението на производството . . . 2 28
Я. Сълева — Заседава бригадният съвет 2 32
М. Генов — Общото събрание и събранието на пълномощниците . . 2 36
С. Димитров — Производственото съвещание 2 38
М. Ковачев — Стопанският комитет 2 39
И. Нетов — Всеобща грижа 2 41
М. Стайкова — Отговорността на профсъюзите 2 43

Столицата пред конгреса

Ч. Александров — Години на творчески търсения и реализации . . 3 15
Г. Георгиев — Индивидуалната работа с комунистите 3 23
Д. Главинов — Ръководството на Комсомола 3 29
Н. Златанов — Научният подход в идеологическата дейност . . . 3 34
Н. Димов — Социално планиране — трудова активност 3 40
П. Мангачев — Нашите интервюта 3 44

КОНГРЕСЪТ В НАШИТЕ МИСЛИ И ДЕЛА

* — Комплексната механизация 8 3
* — Челният опит в практиката 9 3
* — Икономически подход и политическо ръководство — разговор в Средногорие 11 21
Г. Гицов — Държавно-общественото начало в управлението на образователното дело 16 9
А. Дончев — Етап към нови успехи 16 17
И. Мичев — Оперативност — неделима от политическия подход . . 17 7
Г. Игнатова — Партийното ръководство в една окръжна контролна единица 17 13
Н. Аврамов — В атмосфера на висока отговорност 17 18
Д. Ставрев — С творческа мисъл и горене в работата 17 20

Digitized by Google

Опитът на Габровски окръг

Т. Пашов — Интензификацията — многостранна задача 8 8
С. Стойков — Новеля и съдба на трудовия колектив 8 15
К. Димов — Политически щаб на техническия прогрес 8 21
И. Мичев — Какъв е приносът на бригадата? 8 28
* — Накратко 8 33

Силистренски окръг — интензификация и организация

Г. Кардашев — Ефективност на икономическата политика 9 7
А. Петков — Творческо приложение на икономическия подход . . . 9 13
Г. Андреева — Ролята на общинските комитети 9 17
Т. Димитров — Организацията умножава успехите 9 21
Х. Манджуков — Възпитателният ефект 9 25
Х. Марков — Научно-техническият прогрес 9 28
* — Инициатива и политическа отговорност 9 31

В центъра на вниманието — първичните партийни организации

С. Банов — Важен проблем на окръжния комитет 12 19
М. Тодоров — Грижи за основната политическа фигура 12 25
Н. Орбецов — Как разгръщаме самодейността на първичните организации 12 28
Д. Томов — Организационно укрепване и развитие 12 32
И. Тасев — Ролята на партийните групи 12 36
Ц. Лилова — Как осъществяваме връзката между нас 12 40
З. Златин — Отговорникът — авторитетна личност 12 41

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

К. Дилчев — Закони на развитието на партията и механизми на тяхното действие и използване 1 36
П. Стамов — Политически подход в ръководството на икономиката . 5 12
П. Петрова, Н. Цонев, Н. Митев, Р. Радоев, Д. Чорбаджиев — Кадрите решават всичко — същност на русенския експеримент 7 11
* — Априлската линия 8 35
И. Тасев — Закон и закономерност 9 36
Р. Радев — Главна форма за духовна връзка 9 41
И. Новаков — Информационно-социологическото обслужване на партийното ръководство 11 42
С. Георгиев — Крепост на борби и победи 11 47
Д. Кралев — Активната жизнена позиция 12 43
П. Русев — Отново за ръководната роля на първичната 13 39
Н. Иванов — С поглед към новото в организационната работа . . 13 45
Й. Хаджиев — Разсъждения върху вътрешнопартийната демокрация . . 13 55
* — С критериите на Устава 13 63
Л. Причкапов — Централна задача на партийната просвета . . . 14 50
Д. Петков — Икономическият подход и социалистическото съревнование 14 58
* — Партия с ленински стил 15 8
П. Данев — Нравствените качества на ръководния деец 15 10
Н. Сабрутев — Науката и практиката в дейността на партията . . 16 21
А. Аладжов — Някои проблеми на партийното планиране 16 29
Б. Станков — Държавно-общественото и обществено-държавното начало 17 23
Г. Илиев — Откритите партийни събрания 17 29
Д. Ананиев — Представител на партията в колектива и представител на колектива в партията 18 17

Партийният комитет

Р. Пътев — Ефективност на контрола и проверката 1 45
Б. Ангелов — Предпоставки за нов положителен опит 1 50
Д. Колева — На преден план — ефективността на управлението . . 2 46
К. Димов — Проблеми на преустройството 2 52
Д. Станоев — Дисциплина и взискателност към кадрите 2 59
К. Димов — Как бе подготвен и проведен един пленум 4 45
И. Филипов — Нарастващата роля на партийните групи 4 52
В. Григоров — Комисиите за контрол на качеството и ефективността . 5 19
В. Мартинов — Положителният опит 8 55
С. Георгиев — Районният комитет се утвърждава 8 59
Д. Кръстев — Помощно методическо звено 11 51
Б. Ангелов — Изборният актив 11 55
Н. Стойчев — Единомислие и единодействие между комунисти и сдружени земеделци 11 61

Digitized by Google

С. Панев — Програма за интензификация 11 67
Х. Райчев — Положителният опит в нашата практика 12 50
И. Христов — Изборният актив в действие 14 66
Б. Ангелов — Въпрос на чест и дълг 14 70
С. Георгиев — Важно условие 14 71
Д. Георгиев — Положителният опит 15 18
В. Сотирова — Изпитан метод за възпитание на кадрите 15 21
М. Младенов — Планирането 15 29
М. Сираков — Осмата петилетка — за 1300 календарни дни . . . 15 34
Л. Клечков — Близко, диференцирано и комплексно ръководство на партийните организации 16 39
В. Шишков — Разширява се колективността в работата 16 44
Г. Спасов — Комунистите от железопътния възел 17 37
Т. Бозуков — Връзки — принципни, делови и творчески 17 43
Х. Станев — Изборният актив 18 26

Отчетно-изборните конференции

Д. Станоев — По-задълбочен анализ на фактите и явленията . . . 3 65
П. Стамов — С чувство за взискателност 3 68
П. Трендафилова — Преустройство на идеологическата работа . . . 3 71

Ръководно политическо ядро и първообраз

Г. Бончев — Събранието в живота на комунистите 1 55
Р. Ангелов — С изискванията на времето 2 66
* — Партийните организации в научноизследователските институти . 3 55
И. Борисова — Битка за ефективност 4 58
К. Йосифов — Атмосфера на творчество 5 22
Д. Кръстев — Равнение по първите 5 27
В. Кралев — Поръчение и инициатива 5 30
П. Русев — Самодейността на първичната партийна организация . . 7 32
В. Бангеов — Да растат възможностите 7 38
* — Неизчерпаеми извори на инициативи и творчество 7 41
Б. Ангелов — Партийното бюро в новите условия 7 67
М. Михайлов — Верният път 8 61
В. Грънчаров — Комунистът на събрание 8 64
* — Партийната работа в училището 9 54
С. Гоцев — Целта — реализация на младата личност 9 66
М. Цветанов — В условията на бригадната организация 9 68
П. Прокопов — Искам думата! 11 68
* — Ден на партийния секретар 11 72
Д. Хрисков — Поръчението задължава 12 53
М. Лазаров — Грижа за младото попълнение 12 56
Р. Апостолова — Не ревизор, а организатор и възпитател на колектива 14 72
А. Христова — Концентрираме вниманието върху възловите задачи . 14 77
М. Маринова — Принципно, уважително, конкретно 14 79
А. Илчев — В обстановка на задружна работа 15 39
Б. Илиев — Неотдавна 15 41
М. Кюркчиев — Активно присъствие в родния край 15 44
Н. Йонев — Авторитетът на първичната 16 48
И. Велев — Изискванията са високи 16 52
М. Жеков — Нашият опит 16 53
В. Божков, Т. Иванов — Фактор за непрестанен прогрес 17 48
В. Янакиев — Към една цел 17 50
З. Димитров — Бригадната организация в строителството 17 52
В. Марков — Дейност, в която няма дребни неща 18 30
Л. Виденов — С поръчение в квартала 18 33
Х. Янчев — Пасивните — наша обща тревога 18 35
Р. Николов — Съвместно 18 36
В. Червенков — При нас, в граничното село 18 39
Д. Хрисков — Да се зачита справедливата дума 18 41
Л. Стамболиев — Значим и актуален проблем 18 43
* — За лостовете и опорните точки 18 46

Партийните групи

С. Стоянова — С повишена отговорност 1 60
Г. Илиев — За честта на бригадата 3 62
М. Гърев — Грижи за хората от квартала 8 67
М. Тодоров — С повишени изисквания и отговорност 11 73
С. Петров — Комунистите определят трудовия ритъм 15 46
С. Моллов — Как се „повдигат планини“ 17 57

Digitized by Google

ОТЧЕТНО-ИЗБОРНИТЕ СЪБРАНИЯ В ПАРТИЯТА

Решение на Политбюро на ЦК на БКП 13 8
* — Всестранен, критичен политически анализ 13 9
* — Приноси в общите дела 13 19
* — Барометър на социалната активност 13 28
* — Отчетът в партийната група 13 32
* — Позицията на комуниста-ръководител 13 36
Й. Хаджиев — Самочувствие на стопани 18 55

ПРЕД ГОДИШНИТЕ СЪБРАНИЯ В АПК

М. Шатеров — Форум за активно участие на работниците в управлението 18 65
Д. Петков — Партийните организации и пряката демокрация . . . 18 68
П. Стамов — Преди да вдигнат ръка 18 76
И. Куков — Със собствен пичат 18 81

Становища и мнения

В. Николов — Изказванията на събранията и конференциите . . . 5 40

Комунистът — нравствен образец

* — Либерализмът 1 82
Г. Матев — Майсторството 5 32
Д. Кралев — Социалистически стил на живот 7 60
Й. Цонев — Обаянието 15 49
Р. Желев — Неблагодарността 15 55

Партията, Комсомолът, младежта

М. Илиева — „Който от вас мечтае за подвиг" 9 70
Р. Сейдалиев — С повишено внимание и грижа 10 80
Д. Кралев — Главното — подходът 16 57

По следите на нашата критика

З. Бакърджиева — Да изградиш и отстоиш позицията си 2 69
В. Лазарова — Тревожен сигнал за ниска организационна култура . 2 70
С. Азизов — Други заслужават наказание 2 71
* — Необходим ли е отговор? 5 37
Г. Янков — Членството в партията е низ от задължения 5 39
* — „За честта" 13 85

Страница на редактора

П. Русев — За строгостта 2 72
Й. Хаджиев — Без права 3 75
П. Стамов — Хвалбата 4 63
П. Русев — Достойнството на комуниста 5 43
Д. Станоев — Книгоиздателска дейност? 7 66
Й. Хаджиев — Доверието 8 73
П. Русев — Директно! 9 74
А. Стамболиев — Докога ще се чаосваме? 11 76
Д. Станоев — За комсомолско-пионерските поздравления 13 38
П. Стамов — Години за пенсия 14 82
Д. Петков — Дребни, но не маловажни... . . . . 16 64
Д. Колева — Злоупотреба с гласувано доверие 17 65
И. Мичев — Тихо... пише се информация 18 54

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

А. Морозов — В навечерието на XXVI конгрес 1 65
Т. Иванова — Сигурен ускорител на научно-техническия прогрес . . 3 76
В. Заикин — Резервните кадри 7 72
В. Полунин — Научността в партийната работа 7 80
Е. Тарасов — От конгрес до конгрес 8 79
* — Членовете на градския и на районния комитет 11 77
В. Мезенцев — Сътрудничество с местните органи на братските партии 12 59
Ф. Лошченков — Борба за научно-технически прогрес 13 66
Н. Миронов — Партийната организация и учебният процес 14 83
И. Комзолов — Бригадната организация на труда 15 59
В. Максимович — Програма за съзидание и мир 16 65
Е. Юрасов — Важна област на партийната работа 17 66
Д. Кралев — Слава на труда 18 61

Digitized by Google

В ЦЕНТРАЛНАТА КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННА КОМИСИЯ

* — Клеветникът 2 91
* — И взискателност, и грижа 15 86

В КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННИТЕ КОМИСИИ НА БКП

* — Повече непримиримост е нужна 5 72
Д. Димчев — За честта 8 74

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

И. Кузманов — Действен социалистически демократизъм 1 71
И. Куков — Стожерът 1 74
К. Малинов — Дълговременна икономическа основа 2 73
И. Игнатов — Комунистите в животновъдството 4 79
Х. Колева — Съревнованието в условията на реконструкция и модернизация 5 63
Г. Матеев — Опазване и възпроизводство на природната среда . . 7 85
* — Печалбата 7 90
Д. Дичев — Настъпление в планинските райони 7 94
* — Бригадирът 9 75
П. Стамов — Потискани, стъписани, очаровани 9 86
С. Колдов — Главно направление в развитието на селското стопанство . 10 87
В. Арсенов — Творчество в конкретната обстановка 12 72
Д. Димитров — Изследване на социалната активност 12 76
* — Бригадите от нов тип 13 75
Х. Хинчев — Ефектът 13 78
П. Крачева — Един въпрос с директен отговор 14 87
С. Димитров — Мост между науката и практиката 14 91
Г. Матеев — Важно социално-икономическо звено 15 64
Г. Спасов — Борба за високоефективен транспорт 15 71
Ю. Гафилов — В условията на новия икономически подход . . . 15 76
А. Лефтеров — Дисциплината на стопанския ръководител 16 69
М. Младенов — Рентабилно животновъдство 17 70
Б. Наков, П. Стамов — Обществена непримиримост 17 73
Д. Едрева — Главно направление за интензивно развитие 18 84

Стопанският ръководител — пълномощник на партията

Х. Николов — Делови, принципни, добронамерени взаимоотношения . 3 80
К. Петров — Бригадната организация — важна задача пред комунистите на село 3 88
П. Василев — Едно изследване 5 67
А. Лефтеров — За риска и отговорността 12 79

Реплика

Д. Петков — Благодарим ви за услугата 2 76

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

Л. Петров — Социалистически интернационализъм 1 77
А. Пензов — Преустройството на политическата просвета — актуална задача 2 77
Р. Радев — Главната тема 2 83
Г. Цонков — Идеологически проблеми на новия икономически подход 4 81
И. Захариев — Наставникът в бригадата 5 48
Б. Вълчанова — Специализирани курсове 5 53
Б. Станков — Правната култура на комунистите 5 58
Г. Цонков — Нравствената култура 8 83
Д. Дичев — Социалното отражение от работата с пътуващите . . . 8 87
* — Примерен тематичен план за лекции, доклади и беседи . . . 8 89
Ж. Въчкова — Взаимно обогатяване и сътрудничество 11 82
Д. Кралев — Празникът 15 81
И. Захариев — Активна жизнена позиция 16 75
Г. Захариев — Идейновъзпитателната работа с пътуващите работници 16 80
Д. Томов — Индивидуалната работа на партията в нелегалния период 16 86
С. Джавезов — Форма за повишаване на социалната активност . . 17 75
П. Дамянова — Съветската общественост за героичната 1923 година 17 80

Digitized by Google

„АРМЕЙСКИ КОМУНИСТ“ ГОСТУВА НА „ПАРТИЕН ЖИВОТ“

* — Възпитанието на патриоти интернационалисти — партиен дълг . 4 64

ОЧЕРЦИ, РАЗКАЗИ, ФЕЙЛЕТОНИ

Д. Станоев — Борба и труд за хората 5 79
Х. Челебонов — Лека работа 5 84
А. Стамболиев — Ден да мине 9 87
К. Радойков — Ветеранът при нас се завърна 12 89
М. Делибалтова — Трудна длъжност 17 85

ГЕРОИЧНА ЛЕТОПИС

К. Колев — Светлината на дълга 4 89
С. Атанасов — След него — хиляди борци 13 83

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

Д. Юхас — XII конгрес на УСРП и работата с кадрите 5 74
Й. Кемпни — Шестдесет години Чехословашка комунистическа партия 8 90
Д. Димчев — Младежкият съюз — надежда и опора 11 89
Д. Колева — Монголски хоризонти 12 84
П. Стамов — В съзвучие с научните постижения 13 86
Д. Радева — Всеки има своята височина 14 93
П. Русев — През юни в Моравия 15 88
* — В центъра — партийният опит 17 88

СТРАНИ И СЪБИТИЯ, ЗА КОИТО СЕ ГОВОРИ

Г. Гинчев — Маоизмът и културата 5 86
М. Яковлев — Съдът на отмъщението 13 89

КРИТИКА И КНИГОПИС

Т. Левашки — По ленинския априлски път 1 94
П. Томов — За комунистическата агитация 2 92
М. Делев, А. Стамболиев — „Библиотечка на партийния секретар“ през 1980 г. 2 93
Х. Николов — Всеотдаен партиен деец и трибун 4 93
Х. Рашев — Съветникът на партийния актив 4 96
П. Радев — На равнището на съвременните изисквания 5 91
Х. Николов — Книга за младия комунист 5 94
П. Русев — За чистотата, единството и боеспособността на партията 8 94
Д. Ананиев — Партийното строителство в социалистическите страни . 9 89
В. Вълкова — Идеологическата работа и повишаване ефекта на микросредата 9 93
П. Трендафилова — За усъвършенстване на човека и обществото . . 10 93
Ц. Николов — Общественият прогрес и бележитата историческа личност 11 92
М. Цветков — Книга за природата на нравствените отношения . . 11 95
Д. Станоев — Организаторската работа на партийния комитет . . . 12 93
Н. Недев — Борбата избистря и проверява идеите 13 95
Й. Хаджиев — Партийна организация — трудов колектив 15 95
Ж. Калчев — Достоен влог в съкровищницата на партийната теория и практика 16 92
В. Иванов — БКП и строителството на социализма в българското село 17 92
Р. Радев — Социалното планиране 18 88

ПРЕПИСКА С ЧИТАТЕЛИТЕ

Д. Димчев — Истината 1 88

ПИШАТ НИ: 16 90

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА

Д. Младенов — Между два конгреса 3 93
Б. Наков — „Аз съм харманлиец“ 7 95
А. Стамболиев — Под критичното око на в. „Добруджанска трибуна“ 15 90
Д. Желязков — С наслов на древната река 17 95

По страниците на печата

А. Стамболиев — И от малките подобрения може да има голям ефект 17 62

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

ИДЕОЛОГИЧЕСКАТА РАБОТА И НОВИЯТ ИКОНОМИЧЕСКИ ПОДХОД

Петър Пейков

В брошурата се разглежда взаимната връзка и зависимост на идеологическата работа и новия икономически подход. Практиката показва, че новият икономически подход и неговият механизъм не могат да се проявяват и действуват автоматически. Тяхното внедряване в практиката изисква активното участие на ръководители, работници и специалисти, на всички трудещи се. Това предявява качествено нови изисквания към организацията, целите и съдържанието на идейновъзпитателната работа на първичните партийни организации. В настоящата брошура авторът П. Пейков, секретар на окръжния комитет на БКП в Бургас, стразява опита на Бургаския окръг в тази област на партийната работа. Комплексният подход на партийните комитети и организации в Бургас при организирането на тази дейност може да бъде полезен на партийните кадри от всички равнища.

БОРБАТА ПРОТИВ ФАШИЗМА В ГАБРОВСКИ ОКРЪГ — 1939/1944

Иван Врачев, Койчо Митев, Цоньо Петров

Авторите разказват за политическата и организаторската работа на Габровската окръжна партийна организация в антифашистката борба в окръга от началото на Втората световна война до народната победа над фашизма. Трудът съдържа много данни, изводи и оценки за основните форми на антифашистката борба в Габровски окръг. Сравнително по-пълно са разкрити всестранната дейност и жертвите на окръжните организации на БРП, РМС и Отечествения фронт, на партизанските единици, на ятаците и помагачите, на всички, които са допринесли за организирането и разгръщането на борбата против фашизма, за изграждането и укрепването на единството на населението в нея.

НАУКА, ПРОИЗВОДСТВО, ПОТРЕБЛЕНИЕ

Илия Георгиев

В труда се изясняват методологията на взаимодействие „наука—производство—потребление" и процесът на създаване и реализация на научно-техническите нововъведения. Разкрива се динамиката на процеса и по определени критерии се систематизират факторите, от които зависят скоростта на разпространение и ефективността на нововъведенията. Дава се характеристика на проблемите и се очертават насоките за усъвършенствуване на организацията и управлението. Предлагат се технологични схеми за управление. Книгата е предназначена за специалисти, научни работници и ръководители, работещи в областта на научно-техническия прогрес, организацията и управлението на процеса при създаване и реализация на научно-техническите нововъведения.

●

Партиздат пусна от печат и следните книги и брошури: **„Самоковската комуна — 1910/12"** — сборник с материали от честването на 70-годишния юбилей — 11 и 12 юни 1980 година; **„Микросреда и атеистично възпитание"** от **Никола Александров**; **„Маоизмът — нови политически маневри"** от **Никола Цонев**; **„Вечност в минута и половина"** от **Георги Стоянов—Бигор** и **„Не мога да се сбогувам"** от **Христо Поляков.**

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

НОВИ СЪВЕТСКИ КНИГИ

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ХОЗЯЙСТВЕННОГО МЕХАНИЗМА РАЗВИТОГО СОЦИАЛИЗМА, Ответ. ред. д-р эконом. наук, проф. А. С. Гусаров, Изд. „Наука", 1981.

В книгата се изследва същността на стопанския механизъм на развития социализъм, неговата структура, факторите за неговото развитие. Показани са новите явления в развитието на управлението на икономиката, разгръщането на научно-техническата революция, съвременните концентрационни процеси, задълбочаването на международното обществено разделение на труда и възникващата на тази основа икономическа интеграция в социалистическите страни.

НАГЛЯДНАЯ АГИТАЦИЯ, Сборник статей (В помощь организатору наглядной агитации), М., Изд. „Плакат", 1980.

Изпълнявайки постановлението на ЦК на КПСС „За по-нататъшно подобрение на идеологическата политико-възпитателна работа", партийните организации в Съветския съюз отделят голямо внимание за повишаване действеността на нагледната агитация. В статиите на сборника се разказва какво е направено по места за изпълнение на това постановление, как с различните форми и средства на нагледната агитация се води борба за претворяване в живота решенията на партийните конгреси.

Смитиенко Б. М., СОЦИАЛИСТИЧЕСКАЯ ИНТЕГРАЦИЯ: ПРОБЛЕМЫ СОГЛАСОВАННОГО ХОЗЯЙСТВОВАНИЯ СТРАН — ЧЛЕНОВ СЭВ, М., Изд-во Московского университета, 1981.

Монографията разглежда теоретически и практически въпроси на координираното стопанство на социалистическите държави в рамките на Съвета за икономическа взаимопомощ. Анализират се вътрешните обективни закономерности на процеса за интернационализация на стопанския живот в социалистическите страни като материална основа за тяхното съгласувано стопанство. Авторът се спира и на конкретните форми на тази съгласуваност в рамките на социалистическата общност, както и тяхното развитие в перспектива.

Сойфер Д. И., КРАХ СИОНИСТСКИХ ТЕОРИЙ, Изд. „Промінь", 1980.

Въз основа на документални данни авторът — доктор на историческите науки, проф. Д. И. Сойфер разобличава престъпленията на международния сионизъм — щурмовия отряд на империализма. Той разкрива идеологическите и политическите диверсии на сионизма, насочени срещу Съветската държава и социализма, против международното комунистическо, работническо и националноосвободително движение.

Дрёмов А. К., Попков В. А., НАРОДНОСТЬ ИСКУССТВА СОЦИАЛИСТИЧЕСКОГО РЕАЛИЗМА, М., Изд. „Искусство", 1981.

Трудът е посветен на една от най-актуалните проблеми на съвременността — народностното в изкуството. В условията на капиталистическото социално устройство буржоазното изкуство все повече се отдалечава от жизнените проблеми на народа. Авторите илюстрират тази деградация с примери от модернистичното изкуство. Само в условията на социалистическата култура изкуството може всестранно и пълно да се развива като народностно. Художествен метод, който въплъщава в себе си народностният принцип, е метод на социалистическия реализъм.

ПРОЦЕССЫ ДЕКЛАССИРОВАНИЯ В СТРАНАХ ВОСТОКА, Ответ. ред. А. И. Левковский, М., Изд. „Наука", 1981.

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕР БОРБЫ С ПРЕСТУПНОСТЬЮ В УСЛОВИЯХ НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКОЙ РЕВОЛЮЦИИ, Изд. „Наука", М., 1980.

256692

Р. Уиттекер, СООБЩЕСТВА И ЭКОСИСТЕМЫ, Изд. „Прогресс", М., 1980.

Digitized by Google

Цена 0,35 лв.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

PERIODICALS
Berkeley
LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Digitized by Google

Berkeley
U.C. BERKELEY LIBRARIES
C082646066
LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Digitized by Google

Digitized by Google